

PRIRUČNIK ZA RAD DRŽAVNIH ODVJETNIKA

Drugo izdanje

Nakladnik:

Državno odvjetništvo Republike Hrvatske

Za nakladnika:

Mladen Bajić, glavni državni odvjetnik Republike Hrvatske

© Copyright

Državno odvjetništvo Republike Hrvatske

Sva su prava pridržana.

**Bez posebnog odobrenja nije dopušteno umnožavanje u bilo kojem obliku
ili stavljanje u promet.**

Glavni urednik:

Dragan Novosel

Pripremili:

*Josip Čule, Jasmina Dolmagić, Inka Jurišić, Darko Klier, Dragan Novosel, Milojko Vučković,
Dražen Jelenić, Gordana Križanić, Biserka Šmer Bajt, Dražen Križevac, Zvonko Kuharić,
Ksenija Pavić, Barbara Sandalj, Daira Boban, Biljana Puharić, Željka Pokupec i Marija
Vučko.*

Sudjelovali u izradi dijelova Priručnika:

*Mirta Kuharić, Tamara Laptoš, Ana Ivanišević-Indić, Željko Ivanušić, Julijana Stipišić,
Tanja Šušak, Marko Rogić i Krešimir Kamber*

I. Uvod

Kolegice i kolege!

Pred vama je drugo izdanje Priručnika za rad državnih odvjetnika i zamjenika, koje je kao i prethodno, izradila Radna skupina Državnog odvjetništva Republike Hrvatske.

Drugo izdanje Priručnika slijedi sam sadržaj prvog izdanja Priručnika, kao i sam tijek kaznenog postupka.

Tako je, nakon uvoda, u drugom dijelu Priručnika općenito obrađen rad državnog odvjetništva u kojem su dane osnovne natuknice o odnosima u državnom odvjetništvu, temeljnim pravima i dužnostima državnih odvjetnika i zamjenika, a zatim poslovi koji se odnose na rad državnih odvjetnika u obavljanju poslova državnoodvjetničke uprave i poslovanju državnog odvjetništva, što je za državne odvjetnike značajan i posebno važan dio njihovih obveza.

U trećem dijelu, koji je i bio prvenstveni razlog za novo izdanje Priručnika, dane su temeljne upute i obrasci za rad državnog odvjetnika ili zamjenika u kaznenom postupku sukladno novom Zakonu o kaznenom postupku (NN broj: 152/08, 96/09 i 80/11.), dok je u zadnjem poglavlju obrađena međunarodna pravna pomoć.

Kao što se većina vas sjeća, prvo izdanje Priručnika, izdali smo uz pomoć i podršku Ministarstva pravosuđa Sjedinjenih Američkih Država, Ureda za razvoj, pomoć i edukaciju tužiteljstava u prekomorskim zemljama (OPDAT) i siguran sam da vam je bio korisno pomagalo, posebno mladim kolegicama i kolegama koji su na jednom mjestu imali osnovne smjernice za rad.

Priručnik je korišten u svakodnevnom radu i na našim redovnim savjetovanjima državnih odvjetnika i zamjenika, ocijenjen je korisnim i potrebnim. Međutim, zbog proteka vremena i s tim u svezi novih, prije svega procesnih rješenja u Zakonu o kaznenom postupku (NN broj: 152/08, 96/09 i 80/11.), Zakonu o državnom odvjetništvu (NN broj: 76/09, 153/09, 116/10, i 145/10 i 57/11.) i Zakonu o uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (NN broj: 76/09., 116/10. i 57/11.) i konačno novom Poslovniku državnog odvjetništva (NN broj: 156/09 i 61/11.), nametnula se obveza izdavanja drugog izdanja, obzirom da se postojeći Priručnik u velikom dijelu nakon 1. rujna 2011. neće moći koristiti. Kazneni postupak, posebno prethodni postupak, ali i glavna rasprava toliko je različita od dosadašnjeg postupka da je izrada drugog izdanja Priručnika bila je nužna, kako bi državnim odvjetnicima i zamjenicima omogućili kvalitetne upute i obrasce za njegovu primjenu.

Pri tome je važno napomenuti kako je Radna skupina Državnog odvjetništva Republike Hrvatske imala prilikom izrade ovog Priručnika bitno drugačiji projektni zadatak i metodološki pristup. Tako dok je prvo izdanje rađeno na osnovu višegodišnjeg iskustva državnih odvjetnika i zamjenika koji su sudjelovali u njegovoj izradi i postojećih uputa o radu u konkretnoj pravnoj problematici, izrada ovog izdanja Priručnika bila veliki izazov za Radnu skupinu čiji članovi, u većem dijelu nisu imali konkretnih iskustava prema novim procesnim rješenjima. Istina, novi Zakon o kaznenom postupku primjenjuje se u predmetima

iz nadležnosti Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta dvije protekle godine, što je istina u bitnom olakšalo izradu Priručnika jer su iskustava Ureda dragocjena i dala su odgovor na brojna pitanja. Međutim, odgovore na značajan broj otvorenih pitanja morali su dati članovi radne skupine na osnovu svojeg znanja i iskustva, te tumačenja odredbi novog Zakona o kaznenom postupku. Koliko su u tome bili uspješni pokazati će vrijeme.

Kolegice i kolege, kao što je već rečeno, u Priručniku su dane osnovne upute za rad državnih odvjetnika, zamjenika državnih odvjetnika, ali i stručnih suradnika i savjetnika i u manjem dijelu službenika. Međutim unatoč toga što se u Priručniku nastojalo dati čim više odgovora o načinu postupanja, koji zakon primijeniti u danom trenutku ili fazi postupka, ipak on nije zamjena za izvorne zakonske tekstove, stručne publikacije, sudsku praksu i teorijske rasprave. Njegova je namjena da vam u tehničkom smislu pomogne u svakodnevnom radu i omogući učinkovito rješavanje svakodnevnih radnih zadataka, dok se sve ono više znanje od toga, koje je nužno da biste postali zaista vrsni pravnici stječe svakodnevnim radom, nastavku stalnog i stručnog usavršavanja, praćenju sudske prakse, te stručnim i teorijskim raspravama.

Osobno vjerujem da će vam i drugo izdanje Priručnika pomoći u početnom snalaženju u primjeni novog Zakona o kaznenom postupku svima, a posebno vježbenicima, savjetnicima i zamjenicima državnog odvjetnika, ali i državnim odvjetnicima koji prvi put obavljaju tu dužnost. Također se nadam da će Priručnik biti stalan koristan vodič u radu državnim odvjetnicima i zamjenicima koji rade u kaznenim odjelima.

Na kraju, kao i u uvodu za prvo izdanje Priručnika i sada vas pozivam da svojim primjedbama, upozorenjima na pogreške, primjerima obrazaca i na druge načine pridonesete njegovoj kvaliteti, posebno prije nego li drugo izdanje Priručnika bude tiskano u pisanom obliku.

Zagreb, 11. kolovoza 2011.

GLAVNI DRŽAVNI ODVJETNIK
REPUBLIKE HRVATSKE

Mladen Bajić

SADRŽAJ

2. ZAHVALE	25
2.1. Zahvale uz prvo izdanje	25
2.2. Zahvale uz drugo izdanje	26
3. UPUTE ZA KORIŠTENJE PRIRUČNIKA	27
4. ZAPISNIK SA SJEDNICE KOLEGIJA DRŽAVNOG ODVJETNIŠTVA REPUBLIKE HRVATSKE	28
5. POJAŠNJENJE O NAZIVIMA I SKRAĆENICE	29
5.1. Napomena o nazivima	29
5.2. Skraćenice:	29
II. DRŽAVNO ODVJETNIŠTVO I DRŽAVNOODVJETNIČKA UPRAVA	30
1. DRŽAVNO ODVJETNIŠTVO	30
1.1. Što je državno odvjetništvo?	30
1.1.1. Ustavno i zakonsko uređenje državnog odvjetništva	30
1.1.2. Državno odvjetništvo kao organizacija	30
1.2. Ustrojstvo državnog odvjetništva	31
1.3. Nadležnost državnog odvjetništva	32
1.4. Ovlasti državnog odvjetnika i posebne ovlasti Glavnog državnog odvjetnika	32
1.4.1. Poblize državni odvjetnik	32
1.4.1.1. Sastavljanje godišnje liste istražitelja	33
1.4.2. Posebne ovlasti Glavnog državnog odvjetnika su sljedeće:	33
1.5. Dužnosti voditelja odjela i odsjeka	34
1.6. Kolegij državnog odvjetništva	35
1.7. Sjednica odjela	36
2. DRŽAVNOODVJETNIČKO VIJEĆE	36
3. DRŽAVNI ODVJETNICI I ZAMJENICI	37
3.1. Imenovanje i razrješenje državnih odvjetnika	37
3.2. Imenovanje i razrješenje zamjenika državnih odvjetnika	38
3.2.1. Imenovanje zamjenika državnog odvjetnika	38
3.2.2. Prestanak dužnosti	39
3.2.3. Razrješenje	39

3.2.4. Pokretanje stegovnog postupka i sadržaj zahtjeva	39
4. PRAVA I DUŽNOSTI DRŽAVNIH ODVJETNIKA I NJIHOVIH ZAMJENIKA	40
4.1. Neovisnost državnog odvjetnika u poslovima upravljanja državnim odvjetništvom	40
4.2. Samostalnost zamjenika državnih odvjetnika	41
4.2.1. Odgovornost za rad u predmetu	41
4.2.2. Odgovornost i samostalnost u obavljanju drugih poslova	42
4.2.3. Odgovornost i samostalnost za odluku u predmetu koji je iznesen (referiran) državnom odvjetniku, sjednici odjela ili kolegija, odnosno višem državnom odvjetniku	43
4.3. Obvezni napuci i načelo avokacije i delegacije	44
4.3.1. Obvezni naputak	44
4.3.2. Načelo avokacije i delegacije	46
4.3.3. Granice neovisnosti i samostalnosti u državnom odvjetništvu	47
4.4. Obveze prema posebnim zakonima (<i>sukob nadležnosti, izuzeće</i>)	47
4.4.1. Sukob nadležnosti i sudska delegacija predmeta	48
4.4.2. Izuzeće i otklon	49
5. KODEKS DRŽAVNOODVJETNIČKE ETIKE	50
6. DOSTUPNOST PODATAKA O RADU DRŽAVNOG ODVJETNIŠTVA	51
6.1. Odnosi s javnošću	51
6.1.1. Odredbe Zakona o državnom odvjetništvu i Poslovnika o izvješćivanju	51
6.1.2. Izvješćivanje u praksi	52
6.1.3. Sadržaj priopćenja	52
6.2. Pravo na pristup informacijama	53
7. RAD DRŽAVNIH ODVJETNIKA	56
7.1. Državnoodvjetnička uprava i samostalnost državnog odvjetnika u obavljanju poslova državnoodvjetničke uprave	56
7.1.1. Poslovi državnoodvjetničke uprave i nadzor	56
7.1.2. Praćenje rada i ocjenjivanje državnih odvjetnika i zamjenika	58
7.1.2.1. Izvješća o radu	58
7.1.2.1.1. Izvješće Hrvatskom saboru i godišnja izvješća državnih odvjetništava	58
7.1.2.1.2. Mjesečna izvješća	58
7.1.2.2. Ocjena obnašanja dužnosti – općenito	59
7.1.2.2.1. Evidencije o radu i druge evidencije za ocjenjivanje	60
7.1.2.2.2. Postupak ocjenjivanja	61
7.1.2.2.3. Obrazac ocjene	62
7.1.3. Nadzor nad radom u državnom odvjetništvu	64
7.1.4. Pregledi nižih državnih odvjetništava	64
7.1.4.1. Dužnost obavljanja pregleda	65
7.1.4.2. Vrste pregleda	65
7.1.4.3. Postupak prilikom pregleda	66
7.1.4.3.1. Priprema pregleda	66
7.1.4.3.2. Sastanak prije pregleda	66

7.1.4.3.3. Način pregleda	67
7.1.4.3.3.1. Redovni pregled	67
7.1.4.3.3.2. Pregled pojedinih predmeta ili rada dužnosnika i savjetnika (referada)	68
7.1.4.3.4. Završni sastanak	68
7.1.4.3.5. Izvješće o pregledu	69
7.1.4.3.6. Dodatak- Obrasci za vršenje pregleda	69
7.1.5. Nadzor kroz rad na drugostupanjskim predmetima	73
7.2. Raspored poslova	74
7.3. Dodjela spisa u rad	74
7.3.1. Kazneni odjel	75
7.3.2. Građansko-upravni odjel	75
7.4. Primopredaja dužnosti	75
7.4.1. Postupak kod primopredaje dužnosti između državnih odvjetnika	76
7.4.1.1. Pripreme za primopredaju	76
7.4.1.2. Zaključivanje upisnika	76
7.4.1.2.2. Stanje u pojedinim referadama	77
7.4.1.2.3. Računovodstvo i ekonomat	77
7.4.1.2.4. Primopredaja referade između državnih odvjetnika	77
7.4.1.3. Zapisnici o primopredaji	78
7.4.2. Postupak kod primopredaje dužnosti zamjenika državnog odvjetnika	79
7.4.3. Postupak kod primopredaje dužnosti službenika	79
7.4.4. Obrasci o primopredaji	79
8. RAD SA STRANKAMA I DRUGIM OSOBAMA	82
8.1. Primanje stranaka	82
8.2. Primanje prijava i drugih izjava	83
8.3. Davanje obavijesti iz upisnika kaznenih prijava	84
8.3.1. Davanje obavijesti o upisu kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava	84
8.3.2. Kako postupiti u kada osumnjičenik i njegov branitelj traže uvid u upisnik?	84
8.4. Uvid u spise	84
8.4.1. Uvid u kaznene spise u prethodnom postupku	85
8.4.2. Uvid u kaznene spise za vrijeme kaznenog postupka	86
8.4.3. Uvid u druge spise	86
8.4.4. Obrasci u vezi tajnosti podataka	87
9. POSTUPANJE DRŽAVNOG ODVJETNIŠTVA	88
9.1. Sastavljanje odluka i drugih otpravaka	88
9.2. Oblik i sadržaj otpravaka	88
9.3. Potpisivanje pismena	89
9.4. Rad na predmetima	89
9.4.1. Osnivanje i vođenje kaznenih predmeta	89
9.4.1.1. Osnivanje spisa hitne naravi (članak 131. Poslovnika) i predaja dužnosniku hitnih pismena	90

9.4.1.2. Osnivanje ostalih spisa (članak 133. – 137. Poslovnika)	90
9.4.2. Posebnosti u osnivanju kaznenih spisa	91
9.4.2.1. Osnivanje spisa istrage (članak 139. Poslovnika)	92
9.4.2.2. Spis uz neposrednu optužnicu (članak 140. i 141. Poslovnika, članak 73. Zakona o DO)	92
9.4.2.3. Popis dokaza u osnovnom spisu (članak 73. Zakona o DO, članak 141. Poslovnika)	93
9.4.2.4. Obrasci u vezi popisa dokaza	93
9.4.3. Bilješke u svezi rada na predmetu	96
9.4.4. Unošenje podataka u upisnike	96
9.4.5. Rad na građanskim i upravnim predmetima	97
9.4.5.1. Zastupanje (članak 114. i 115. Poslovnika)	97
9.4.5.2. Davanje mišljenja (članak 116. i 117. Poslovnika)	97
9.4.5.3. Odlučivanje u sporovima veće ili velike vrijednosti	98
9.5. Postupanje s vrijednostima i drugim stvarima	98
9.6. Predaja spisa u rad	98
9.7. Pisanje otpravaka i sređivanje spisa	99
9.8. Sadržaj i izgled zapisnika	100
9.9. Snimka dokaznih radnji (članak 87. Zakona)	101
9.10. Poštivanje rokova	102
10.TAJNOST PODATAKA	102
10.1. Klasifikacija i deklasifikacija tajnih podataka	103
10.2. Pristup tajnim podacima	103
10.3. Čuvanje tajnosti podataka	104
10.4. Postupak u slučaju gubitka ili otkrivanja tajnih podataka	105
III. RAD DRŽAVNOG ODVJETNIKA U KAZNENOM POSTUPKU	106
1. PRETHODNI POSTUPAK	107
1.1. Obavijest o kaznenom djelu	107
1.2. Kaznena prijava	107
1.2.1. Vrste kaznenih prijava	108
1.2.1.1. Kaznene prijave građana i pravnih osoba	108
1.2.1.2. Policijske kaznene prijave i prijave tijela državne ovlasti (službene prijave)	108
1.2.1.3. Kaznena prijava protiv poznatog i nepoznatog počinitelja	109
1.2.1.4. Samoprijave, pseudoanonimne i anonimne kaznene prijave	109
1.2.2. Zaprimanje kaznenih prijava	110
1.2.2.1. Načini zaprimanja kaznenih prijava	110
1.2.2.2. Zaprimanje kaznene prijave na zapisnik	110
1.2.2.3. Okolnosti na koje treba obratiti pažnju kod zaprimanja kaznene prijave na zapisnik	111
1.2.2.4. Sadržaj zapisnika o zaprimanju kaznene prijave	112
1.2.3. Postupanje po primljenoj kaznenoj prijavi	113

1.2.3.1. Odlučivanje o primljenoj kaznenoj prijavi	113
1.2.3.2. Minimum spoznaje koji mora proizlaziti iz kaznene prijave	114
1.2.3.3. Posebnosti u postupanju po anonimnim i pseudoanonimnim kaznenim prijavama	115
1.2.3.4. Posebnosti u postupanju po kaznenim prijavama protiv nepoznatog počinitelja	115
1.2.3.5. Postupanje nenadležnog državnog odvjetnika po primljenoj kaznenoj prijavi	116
1.2.4. Drugi izvori obavijesti o kaznenom djelu – kaznena prijava u širem smislu	116
1.2.4.1. Neposredno saznanje državnog odvjetnika o počinjenom kaznenom djelu	116
1.2.4.2. Izvješća o kriminalističkim istraživanjima policijskih službenika ili izvješća o saznanjima drugog službenika	117
1.2.4.3. Javni pogovor i javno priopćavanje	117
1.3. Izvidi kaznenih djela	118
1.3.1. Svrha poduzimanja izvida kaznenih djela	118
1.3.2. Kada poduzeti izvide, a kada dokazne radnje	119
1.3.3. Policijski izvidi	119
1.3.3.1. Pojedine ovlasti policije u provođenju izvida	120
1.3.3.2. Ovlasti policije u svezi utvrđivanja istovjetnosti osumnjičenika	121
1.3.4. Državnoodvjetnički izvidi	121
1.3.4.1. Poduzimanje izvida u svezi primljene kaznene prijave	122
1.3.4.1.1. Nalaganje provođenja izvida	122
1.3.4.1.2. Prikupljanje obavijesti od strane državnog odvjetnika	123
1.3.5. Postupanje po članku 206. stavka 5. Zakona	124
1.3.5.1. Podaci koji se mogu uskratiti državnom odvjetniku kada ih traži temeljem članka 206. stavka 5. Zakona	125
1.3.5.2. Postupanje državnog odvjetnika ako se ne udovolji njegovom zahtjevu	125
1.3.6. Savjetodavni sastanci - koordinacija	125
1.3.6.1. Savjetodavni sastanci na traženje policije ili drugih tijela	126
1.3.6.2. Savjetodavni sastanci na zahtjev državnog odvjetnika	126
1.3.7. Obveze prema oštećeniku i žrtvi kod provođenja izvida	126
1.3.7.1. Obavijest žrtvi kod poduzimanja prve radnje	127
1.3.7.2. Obavijest žrtvi djetetu ili maloljetnoj osobi kod poduzimanja prve radnje	128
1.3.7.3. Obavijest žrtvi kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa kod poduzimanja prve radnje	128
1.3.8. Obrasci	128
1.4. Provođenje dokaznih radnji prije istrage i podizanja neposredne optužnice	144
1.4.1. Dokazne radnje po članku 213. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku	145
1.4.2. Dokazne radnje prije neposrednog optuženja članka 213. stavak 1. i 2. Zakona o kaznenom postupku	147
1.4.2.1. Koje su to druge dokazne radnje prije podizanja optužnice?	147
1.4.2.2. Prava osumnjičenika u svezi provođenja dokaznih radnji po članku 213. stavak 3. Zakona	148
1.4.2.3. Prava osumnjičenika u svezi na predlaganje provođenja dokaznih radnje prvog ispitivanja po članku 213. stavak 4. i 5. Zakona	149
1.4.3. Dokazne radnje kada je počinitelj nepoznat	149
1.4.4. Posebne dokazne radnje prije početka postupka	149
1.4.5. Dokazne i druge radnje za vrijeme dežurstva	150
1.4.6. Obrasci	150
1.5. Kaznena prijava protiv nepoznatog počinitelja	152
1.5.1. Izvidi i dokazne radnje kada je počinitelj kaznenog djela nepoznat	152
1.5.1.1. Izvidi kada je počinitelj nepoznat	153
1.5.1.2. Dokazne radnje kada je počinitelj kaznenog djela nepoznat	153
1.5.2. Odbačaj kaznene prijave protiv nepoznatog počinitelja	154
1.5.3. Stavljanje spisa u evidenciju i provjera rada policije ili drugih tijela	154

1.5.4. Obrasci – nepoznati	155
1.6. Odbačaj kaznene prijave	158
1.6.1. Razlozi odbačaja po članku 206. stavak 1. Zakona	158
1.6.1.1. Prijavljeno djelo nije kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti (odbačaj po članku 206. stavak 1. točka 1. Zakona)	159
1.6.1.2. Postoje okolnosti koje isključuju krivnju (odbačaj po članku 206 stavku 1. točka 2. Zakona)	160
1.6.1.3. Postoje okolnosti koje isključuju kazneni progon (odbačaj po članku 206. stavak 1. točka 3. Zakona)	160
1.6.1.4. Nema osnove sumnje da je osumnjičenik počinio prijavljeno kazneno djelo (odbačaj po članku 206. stavak 1. točka 4. Zakona)	161
1.6.1.5. Podaci u prijavi upućuju na zaključak da prijava nije vjerodostojna (odbačaj po članku 206. stavak 1. točka 5. Zakona)	161
1.6.2. Postupanje po članku 206. stavak 8. Zakona	162
1.6.3. Drugi razlozi odbačaja	163
1.6.4. Sadržaj pisanog rješenja o odbačaju kaznene prijave	163
1.6.4.1. Uobičajena forma rješenja o odbačaju kaznene prijave je sljedeća:	163
1.6.4.2. Razlozi na kojima se mora temeljiti rješenje	164
1.6.4.3. Pouka o pravu oštećenika na preuzimanje progona i dostava rješenja	165
1.6.5. Rješenje o odbačaju kaznene prijave primjenom odredbi o beznačajnom djelu	168
1.6.6. Svrhovitost	170
1.6.6.1. Mogućnost primjene oportuniteta od strane državnog odvjetnika po članku 521. Zakona	171
1.6.6.1.1. Način postupanja državnog odvjetnika	172
1.6.6.1.2. Forma državnoodvjetničkog akta	172
1.6.6.1.3. Obnova kaznenog postupka nakon primjene članka 521. Zakona	172
1.6.6.2. Mogućnost primjene oportuniteta od strane državnog odvjetnika po članku 522. Zakona	173
1.6.6.2.1. Forma državnoodvjetničkog akta i način postupanja državnog odvjetnika	173
1.6.6.2.2. Obnova kaznenog postupka nakon primjene članka 522. Zakona	174
1.6.6.2.3. Mogući konkretni primjeri za zadovoljavanje uvjeta iz članka 522. Zakona	175
1.6.6.3. Poseban slučaj primjene oportuniteta u odnosu na pravnu osobu	176
1.6.6.4. Primjeri obrazaca u vezi odlučivanja o kaznenom progonu prema načelu svrhovitosti	176
1.6.7. Medijacija - mogućnost primjene načela svrhovitosti po članku 62. Zakona o državnom odvjetništvu	180
1.6.7.1. Uvod	180
1.6.7.2. Postupak državnog odvjetnika	181
1.6.7.3. Forma postupanja	182
1.6.7.4. Obrasci za medijaciju	182
1.7. Osiguranje prisutnosti osumnjičenika i drugih osoba u prethodnom postupku	183
1.7.1. Mjere osiguranja prisutnosti osumnjičenika i druge mjere opreza	183
1.7.2. Ovlasti državnog odvjetnika u određivanju mjera osiguranja prisutnosti osumnjičenika i drugih mjera opreza	184
1.7.3. Vrste mjera osiguranja prisutnosti osumnjičenika	185
1.7.3.1. Poziv okrivljeniku	185
1.7.3.1.1. Sadržaj poziva	186
1.7.3.1.2. Izdavanje dovedbenog naloga	186
1.7.3.2. Mjere opreza	187
1.7.3.2.1. Uvjeti za primjenu mjera opreza	187
1.7.3.2.2. Mjere opreza kao zamjena za istražni zatvor	187
1.7.3.2.3. Ograničenja kod primjene mjera opreza	188
1.7.3.2.4. Rješenje o određivanju mjera opreza	188

1.7.3.2.5. Trajanje mjera opreza	189
1.7.3.2.6. Obveze državnog odvjetnika u provođenju mjera opreza	189
1.7.3.2.7. Obveze tijela koje izvršava mjere opreza	190
1.7.3.2.8. Prijedlozi državnog odvjetnika sugu istrage u svezi mjera opreza	190
1.7.4. Jamstvo	190
1.7.5. Uhićenje i pritvor	191
1.7.5.1. Rokovi kod uhićenja i obveze državnog odvjetnika	192
1.7.5.2. Pritvor	192
1.7.5.2.1. Rokovi za donošenje rješenja za određivanje pritvora	193
1.7.5.2. Rješenje o pritvoru	194
1.7.5.3. Obveze državnog odvjetnika ako je određen pritvor	194
1.7.6. Istražni zatvor	195
1.7.6.1. Rokovi za podnošenje prijedloga za određivanje istražnog zatvora	195
1.7.6.1. Prijedlog za određivanje istražnog zatvora	196
1.7.6.2. Sudjelovanje na ročištu za određivanje istražnog zatvora	197
1.7.6.3. Rad državnog odvjetnika kad je određen istražni zatvor	198
1.7.6.4. Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika	199
1.7.7. Poziv svjedoku ili vještaku	220
1.7.7.1. Načini pozivanja svjedoka i vještaka	220
1.7.7.2. Obrasci poziva	223
1.8. Imovinski izvidi i privremene mjere osiguranja	231
1.8.1. Izvidi u svezi s utvrđivanjem imovinske koristi stečene kaznenim djelom	232
1.8.1.1. Imovinska korist i imovinskopravni zahtjev oštećenika	233
1.8.2. Izvidi u svezi s utvrđivanjem tijekom novca i gdje se imovina nalazi	233
1.8.3. Privremene mjere osiguranja	237
1.8.4. Obrasci u vezi imovinskih izvida i privremenih mjera osiguranja	241
2. ISTRAGA I DOKAZNE RADNJE	271
2.1. Istraga	271
2.1.1. Nalog o provođenju istrage	272
2.1.1.1. Pouka o pravima uz nalog o provođenju istrage	273
2.1.1.2. Prava osumnjičenika tijekom istrage na predlaganje provođenja dokaznih radnji	274
2.1.2. Način postupanja državnog odvjetnika u istrazi	275
2.1.2.1. Kada i kojim redoslijedom provoditi dokazne radnje	275
2.1.2.2. Dostava naloga osumnjičeniku	276
2.1.2.2.1. Odgoda dostavljanja naloga	276
2.1.2.2.2. Obavijest oštećeniku	277
2.1.3. Povjeravanje provođenja dokaznih radnji	277
2.1.4. Dokazno ročište	279
2.1.5. Prekid i obustava istrage	279
2.1.6. Dovršetak istrage	280
2.1.7. Obrasci u vezi istrage	281
2.2. Dokazne radnje	289
2.2.1. Vrste dokaznih radnji	289
2.2.2. Ispitivanje okrivljenika u prethodnom postupku	290
2.2.2.1. Prvo ispitivanje okrivljenika	290
2.2.2.1.1. Snimanje prvog ispitivanja	291
2.2.2.1.2. Tijek prvog ispitivanja	292
2.2.2.1.3. Branitelj	293

2.2.2.1.4. Iskaz (obrana) osumnjičenika	294
2.2.2.1.5. Završetak ispitivanja, potpisivanje zapisnika i izrada snimki	295
2.2.2.1.6. Kada snimka prvog ispitivanja ne može biti dokaz	295
2.2.2.2. Kasnija ispitivanja okrivljenika	296
2.2.2.3. Suočenje	297
2.2.2.4. Ispitivanje okrivljenika putem telefonske konferencije	298
2.2.2.5. Prilozi i obrasci u vezi ispitivanja osumnjičenika/okrivljenika	299
2.2.3. Ispitivanje svjedoka	312
2.2.3.1. Priprema za ispitivanje svjedoka	312
2.2.3.2. Tko ne može biti ispitan kao svjedok	313
2.2.3.4. Parcijalni imunitet – članak 286. Zakona	314
2.2.3.5. Zapisnik o ispitivanju svjedoka	315
2.2.3.6. Oštećenik i žrtva kao svjedok	315
2.2.3.7. Iskaz svjedoka	317
2.2.3.8. Snimanje ispitivanja svjedoka	317
Za ispitivanje putem telefonske konferencije vidi pod 2.2.3.13. Ispitivanje svjedoka putem telefonske konferencije	318
2.2.3.9. Suočenje	318
2.2.3.10. Ispitivanje svjedoka na dokaznom ročištu	319
2.2.3.10.1. Postupanje državnog odvjetnika i ispitivanje ugroženog svjedoka	319
2.2.3.11. Kada se iskaz svjedoka ne može upotrijebiti.	321
2.2.3.12. Zaštita svjedoka izvan postupka	321
2.2.3.13. Ispitivanje svjedoka putem telefonske konferencije	323
2.2.3.14. Obrasci u vezi ispitivanja svjedoka	323
2.2.4. Prepoznavanje	341
2.2.4.1. Obrasci u vezi prepoznavanja	342
2.2.5. Očevid	345
2.2.5.1. Rad državnog odvjetnika nakon saznanja da je potrebno provesti očevid	347
2.2.5.2. Korisne napomene u vezi očevida	350
2.2.5.3. Obrasci u vezi očevida	350
2.2.6. Pretraga	358
2.2.6.1. Zahtjev za pretragu	359
2.2.6.3. Kada se pretragom bez naloga suca istrage mogu pribaviti dokazi?	360
2.2.6.4. Zapisnik o pretrazi i privremeno oduzimanje predmeta	360
2.2.6.5. Pretraga po nalogu državnog odvjetnika	361
2.2.6.6. Vrste pretraga	362
2.2.6.6.1. Pretraga osobe	362
2.2.6.6.2. Pretraga doma i drugih prostora	362
2.2.6.6.3. Pretraga pokretne stvari i bankovnog sefa	363
2.2.6.7. Obrasci u vezi pretrage	365
2.2.7. Nalog za provođenje vještačenja	372
2.2.7.1. Posebnost pojedinih vještačenja	374
2.2.7.1.1 Nalog za vještačenje pregledom i obdukcijom tijela	374
2.2.7.1.2 Nalog za vještačenje tjelesnih ozljeda	375
2.2.7.1.3. Nalog za toksikološko vještačenje	375
2.2.7.1.4. Nalog za vještačenje psihijatrijskim pregledom	375
2.2.7.1.5. Nalog za knjigovodstveno – financijsko vještačenje	376
2.2.7.1.6. Druga vještačenja	377
2.2.7.1.7. Tjelesni pregled – članak 326. stavak 1. i 2. Zakona	377
2.2.7.1.8. Uzimanje krvi i druge liječničke radnje	378
2.2.7.1.9. Nalog za molekularno – genetsku analizu	378
2.2.7.2. Obrasci naloga za vještačenje i pregleda	379

2.2.8. Posebne dokazne radnje	403
2.2.8.1 Posebne dokazne radnje po nalogu suca istrage	403
2.2.8.2. Posebne dokazne radnje po nalogu državnog odvjetnika	404
2.2.8.3. Korištenje snimki, isprava i predmeta i čuvanje snimki, te priprema dokaza uz optužnicu	405
2.2.8.4. Obrasci za provođenje posebnih dokaznih radnji	405
2.2.9. Prijedlog osumnjičenika za provođenje dokaznih radnji	417
2.2.9.1. Obrasci u svezi prijedloga osumnjičenika	419
3. OPTUŽIVANJE	420
3.1. Izrada optužnice	422
3.1.1. Izreka (činjenični, zakonski i pravni opis)	424
3.1.1.1. Pravilne formulacije u izreci "da je" a ne "što je"	426
3.1.1.2.1. Činjenični opis mora biti konkretan	427
3.1.1.2.2. Činjenični opis mora sadržavati sva obilježja određenog kaznenog djela	427
3.1.1.3. Primjeri nedostataka u opisu elemenata objektivne strane bića kaznenog djela	427
3.1.1.4. Zakonski opis mora proizlaziti kao logičan zaključak iz činjeničnog opisa	428
3.1.1.5. Primjeri nedostataka u pogledu ostalih okolnosti u činjeničnom opisu	429
3.1.1.6. Činjenični opis kaznenog djela u dispozitivu optužnice mora biti određen i kratak	429
3.1.1.7. Stilizacija radnje izvršenja	430
3.1.1.8. Činjenični opisi u optužnici s većim brojem okrivljenih i većim brojem kaznenih djela	430
3.1.1.9. Zajednički uvod (preambula) kod istovrsnih kaznenih djela	431
3.1.1.10. Opis pokušaja	432
3.1.1.10.1. Neprikladni (nepodobni) pokušaj	433
3.1.1.10.2. Dragovoljni odustanak	434
3.1.1.11. Opis oblika krivnje	435
3.1.1.11.1. Ubrojivost	435
3.1.1.11.2. Samoskrivljena neubrojivost	435
3.1.1.12. Namjera i nehaj	437
3.1.1.12.1. Svijest o protupravnosti	437
3.1.1.12.2. Namjera	437
3.1.1.12.2.1. Izravna namjera	437
3.1.1.12.2.2. Činjenični opis namjere kod prijevare	438
3.1.1.12.2.3. Opis namjere - činjenični opis tzv. obrtimičnih kaznenih djela	439
3.1.1.12.3. Neizravna namjera	440
3.1.1.12.4. Posebna namjera	441
3.1.1.12.5. Nehaj	442
3.1.1.12.6. Svjesni nehaj	442
3.1.1.12.6.1. Frankova formula	443
3.1.1.12.6.2. Pozitivna formula	443
3.1.1.12.7. Nesvjesni nehaj	444
3.1.1.13. Opis sudioništva	444
3.1.1.14. Supočiniteljstva	444
3.1.1.15. Posredno počiniteljstvo	446
3.1.1.16. Poticanje	447
3.1.1.17. Pomaganje	448
3.1.1.18. Činjenični opisi kvalificiranih i privilegiranih oblika kaznenih djela	449
3.1.1.19. Činjenični opisi kaznenih djela s blanketnom dispozicijom	450
3.1.1.20. Činjenični opisi stjecaja kaznenih djela (idealni i realni)	451
3.1.1.21. Mogućnosti privednog stjecaja (specijalnost, supsidijarnost i konsumpcija)	452
3.1.1.22. Činjenični opis produljenog kaznenog djela	453

3.1.1.23. Činjenični opis kod jedinstvenog kaznenog djela sastavljenog od više prouzročena	454
3.1.1.24. Činjenični opisi kaznenih djela kod kojih je svojstvo počinitelja bitan element kaznenog djela	454
3.1.2. Zakonski opis i pravna kvalifikacija djela	455
3.1.2.1. Zakonski opis	455
3.1.2.2. Pravna kvalifikacija	456
3.1.2.2.1. Primjer zakonskih opisa i pravnih kvalifikacija	457
3.1.2.2.1.1. Pokušaj	457
3.1.2.2.1.2. Prekoračenje nužne obrane:	457
3.1.2.2.1.3. Sudioništvo	458
3.1.2.2.1.4. Privilegirana kaznena djela	458
3.1.2.2.1.5. Nehajni oblik krivnje	458
3.1.2.2.1.6. Alternativna bića, blanketne dispozicije i dr.	459
3.1.3. Prijedlog za oduzimanje imovinske koristi	460
3.1.3.1. Bitni dijelovi i sadržaj prijedloga za oduzimanje imovinske koristi	460
3.1.3.2. Prijedlog za oduzimanje imovinske koristi kao dio optužnice	461
3.1.3.3. Prijedlog za oduzimanje imovinske koristi kao poseban akt uz optužnicu	462
3.1.3.4. Obrasci u vezi oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom	462
3.1.4. Dokazi na kojima se temelji optužnica	469
3.1.4.1. Redoslijed dokaza na kojima temeljimo optužnicu	469
3.1.4.2. Primjer popisa dokaza na kojima se temelji optužnica	470
3.1.5. Obrazloženje	470
3.1.5.1. U kojem slučaju pisati kraće obrazloženje	471
3.1.5.2. Kada pisati šire obrazloženje	471
3.1.5.3. Što unositi, a što ne unositi u obrazloženje	472
3.1.5.4. Redoslijed izlaganja u obrazloženju	472
3.1.5.4.1. Kratki historijat događaja.	473
3.1.5.4.2. Kratko navođenje tijeka istrage	473
3.1.5.4.3. Navođenje i ocjena dokaza na kojima su temelji optužnica	473
3.1.5.4.4. Obrazlaganje posebnih prijedloga	474
3.1.5.4.5. Završni dio	475
3.1.5.5. Trošak	475
3.1.5.6. Obrazac optužnice	475
3.1.6. Obveze državnog odvjetnika u svezi vođenja popisa dokaza i izvješćivanja o dokazima u spisu	478
3.1.6.1. Obrasci u vezi vođenja popisa dokaza	479
3.2. Optužnica i postupak pred vijećem u redovitom postupku	481
3.2.1. Podizanje optužnice	482
3.2.1.1. Podizanje optužnice nakon istrage	483
3.2.1.2. Podizanje neposredne optužnice	484
3.2.1.3. Formiranje spisa uz optužnicu u redovitom postupku	485
3.2.1.3.1. Osnovni spis	485
3.2.1.3.2. Istražni spis	486
3.2.1.3.3. Spis uz neposrednu optužnicu	486
3.2.1.4. Dostavljanje optužnice sucu istrage i obavijest o dokazima	486
3.2.1.4.1. Otkrivanje dokaza	487
3.2.1.4.2. Ispitivanje optužnice od strane suca istrage	488
3.2.1.5. Obrasci dopisa uz optužnicu	489
3.2.2. Postupak pred optužnim vijećem	490
3.2.2.1. Izlaganje državnog odvjetnika pred optužnim vijećem	493
3.2.2.2. Odgovor na navode protivne strane	494
3.3. Optužnica i postupak pred optužnim vijećem u skraćenom postupku	495

3.3.1. Optužnica u skraćenom postupku za kaznena djela sa propisanom kaznom zatvora više od 8 godina	496
3.3.2. Optužnica za kaznena djela sa propisanom novčanom ili kaznom zatvora do 8 godina	496
3.3.3. Optužnica s kaznenim nalogom	497
3.3.3.1. Za koja kaznena djela i kada se može tražiti izricanje kaznenog naloga	498
3.3.3.2. Vjerodostojan sadržaj kaznene prijave	499
3.3.3.3. Obrasci optužnica u skraćenom postupku	499
3.3.4. Postupak pred optužnim vijećem u skraćenom postupku	503
3.3.4.1. Postupak pred optužnim vijećem u skraćenom postupku za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora iznad osam godina	503
3.3.4.2. Postupak pred optužnim vijećem u skraćenom postupku za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do osam godina	504
3.3.4.3. Postupak pred optužnim vijećem u skraćenom postupku ako je podnijeta optužnica uz prijedlog za izdavanje kaznenog naloga	505
3.4. Postupanje državnog odvjetnika povodom odluka optužnog vijeća	505
3.4.1. Postupanje državnog odvjetnika ako je optužnica vraćena	505
3.4.1.1. Obrasci	507
3.4.2. Postupanje državnog odvjetnika ako je optužnica potvrđena	509
3.5. Povlačenje optuženice	509
3.5.1. Razlozi za povlačenje optuženice	510
3.5.2. Odluka nakon provedenih dodatnih izvida ili dokaznih radnji	510
3.6. Sastavljanje raspravnog spisa	511
4. SPORAZUMIJEVANJE	513
4.1. Slučajevi u kojima se ne treba sporazumijevati	514
4.1.1. Slučajevi u kojima će državni odvjetnik odbiti sporazumijevanje	514
4.1.2. Slučajevi u kojima je sporazumijevanje upitno	514
4.2. Način vođenja pregovora	514
4.2.1. Prijedlog za početak vođenja pregovora	515
4.2.1.1. Početak sporazumijevanja na prijedlog okrivljenika	515
4.2.1.2. Prijedlog državnog odvjetnika za vođenje pregovora	517
4.2.2. Obavještanje oštećenika i žrtve	517
4.2.3. Službena bilješka o postojanju uvjeta za početak pregovora i zapisnik o tijeku pregovora	518
4.2.4. Osiguranje branitelja	518
4.2.5. Način vođenja pregovora i obavještanje o tijeku pregovora	519
4.2.6. Postupak u slučaju prestanka pregovora	519
4.3. Pisani oblik i sadržaj sporazuma i izjave	520
4.4. Način izračunavanja umanjene sankcije koja bi se trebala primijeniti u slučaju postizanja sporazuma	520
4.4.1. Moguće umanjene sankcije za koju državni odvjetnik smatra da je primjerena u slučajevima navedenim u članku 74. stavak 1. točka 1. do 5. Zakona o državnom odvjetništvu	521
4.4.2. Moguće umanjene sankcije za koju državni odvjetnik smatra da je primjerena u slučajevima suradnje okrivljenika s državnim odvjetnikom članak 74. stavak 1. točka 6. Zakona o državnom odvjetništvu	521
4.4.3. Korisne napomene	521
4.5. Odustanak od sporazuma	522

4.6. Drugi načini skraćivanja postupka	523
4.7. Obrasci u vezi sporazumijevanja	523
5. PRIPREMNO ROČIŠTE	531
5.1. O pripremnom ročištu	531
5.2. Izlaganje državnog odvjetnika na početku pripremnog ročišta	532
5.3. Predlaganje i obrazlaganje dokaznih prijedloga optužbe	532
5.4. Izjašnjavanje o dokaznim prijedlozima obrane	534
5.4.1. Razlozi za protivljenje dokazima obrane	534
5.5. Iznošenje i obrazlaganje drugih prijedloga	535
6. RASPRAVE	536
6.1. Rasprava u redovitom postupku	536
6.1.1. Uvodni govor državnog odvjetnika	536
6.1.2. Dokazni postupak	537
6.1.2.1. Pozivanje svjedoka i vještaka	537
6.1.2.2. Pozivanje svjedoka i vještaka i izvođenje dokaza	538
6.1.3. Priprema državnog odvjetnika za provođenje dokaznog postupka	539
6.1.4. Redoslijed izvođenja dokaza optužbe	539
6.1.5. Ispitivanje svjedoka i vještaka	540
6.1.5.1. Glavno ispitivanje	541
6.1.5.2. Unakrsno ispitivanje	543
6.1.5.2.1. Cilj unakrsnog ispitivanja	544
6.1.5.2.2. Tehnike unakrsnog ispitivanja	544
6.1.5.2.2.1. Ispitivanje kojim želimo oslabiti ili srušiti iskaz svjedoka suprotne strane	545
6.1.5.2.2.2. Ispitivanje kojim želimo dobiti pozitivan i povoljan iskaz svjedoka suprotne strane	546
6.1.5.3. Dodatno ispitivanje	546
6.1.6. Izvođenje drugih dokaza	546
6.1.7. Izmjena i proširenje optužnice na raspravi	547
6.1.7.1. Razlozi, osnova i vrijeme izmjene optužnice	548
6.1.7.2. Proširenje optužbe - novo kazneno djelo	549
6.1.8. Završni govor državnog odvjetnika	549
6.1.8.1. Uvod	549
6.1.8.1.1. Završni govor državnog odvjetnika mora biti jasan	550
6.1.8.1.2. Iz završnog govora se mora vidjeti odlučnost državnog odvjetnika i poznavanje predmeta	550
6.1.8.1.3. Završni govor mora biti potpuno određen i usmjeren na predmet postupka	550
6.1.8.1.4. Završni govor ne smije biti omalovažavajući	551
6.1.8.2. Državni odvjetnik mora pripremiti završni govor	551
6.1.8.3. Ocjena dokaza	551
6.1.8.4. Analiza dokaza	553
6.1.8.5. Odredbe kaznenopravnih propisa	553
6.1.8.6. Ocjena krivnje	554
6.1.8.7. Upućivanje na činjenice koje su od važnosti za primjenu kaznenih sankcija	554
6.1.8.8. Konačni prijedlog državnog odvjetnika	555

6.2. Rasprava u skraćenom postupku	556
6.2.1. Općenito o razlici između rasprave u redovitom i skraćenom postupku	556
6.2.2. Redoslijed radnji na raspravi	557
6.2.2.1. Rasprava pred vijećem	557
6.2.2.2. Rasprava pred sucem pojedincem	558
6.2.3. Primjena načela svrhovitosti nakon pokretanja postupka	558
6.2.4. Obrasci u vezi primjene načela svrhovitosti	559
6.2.5. Sporazumijevanje tijekom skraćenog postupka	564
6.3. Presuda i žalba u skraćenom postupku	564
6.3.1. Presuda u skraćenom postupku	564
6.3.1.1. Pisana presuda s obrazloženjem	564
6.3.1.2. Pisana presuda s kratkim obrazloženjem	565
6.3.1.3. Pisana presuda bez obrazloženja	565
7. REDOVITI PRAVNI LIJEKOVI	565
7.1. Općenito o žalbi	565
7.1.1. Sadržaj žalbe	566
7.1.1.1. Žalba protiv dijela presude koji se pobija (oznaka presude odnosno dijela presude koji se pobija žalbom)	566
7.1.1.2. Navođenje osnova za pobijanje presude	567
7.1.1.2.1. Koje se povrede mogu pobijati žalbom	568
7.1.1.2.2. Isticanje više žalbenih osnova	568
7.1.1.2.3. Redoslijed isticanja žalbenih osnova	569
7.1.2. Odabir osnove pobijanja	570
7.1.3. Obrazloženje žalbe	571
7.1.3.1. Uvodni dio obrazloženja	571
7.1.3.2. Analiza sadržaja presude ili rješenja	572
7.1.3.3. Obrazlaganje pojedinih zakonskih žalbenih osnova	573
7.1.3.4. Kada citirati dijelove presude	574
7.1.4. Žalbeni prijedlog	575
7.1.5. Nove činjenice i novi dokazi	575
7.1.6. Oblik žalbe	576
7.2. Žalba protiv prvostupanjske presude	578
7.2.1. Žalba zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka	578
7.2.1.1. Apsolutne i relativno bitne povrede odredaba kaznenog postupka	579
7.2.1.1.1. Apsolutno bitne povrede kaznenog postupka	579
7.2.1.1.1.1. Pogrešne žalbene osnove iz članka 468. stavak 1. točka 11. Zakona	580
7.2.1.1.1.2. Isticanje više bitnih povreda u istoj žalbi	581
7.2.1.1.2. Relativno bitne povrede kaznenog postupka	581
7.2.1.1.2.1. Zbog kojih se povreda Zakona o kaznenom postupku može isticati relativno bitna povreda	582
7.2.2. Žalba zbog povrede kaznenog zakona	582
7.2.2.1. Kad se podnosi žalba zbog povrede kaznenog zakona	582
7.2.2.1.1. Nekoliko primjera u svezi s mogućnošću isticanja žalbenih osnova povrede kaznenog zakona	583
7.2.2.1.1.1. Kada se ističe žalbena osnova zbog povrede Kaznenog zakona, a kada zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja	584
7.2.2.1.1.2. Usporedno isticanje žalbene osnove zbog povrede Kaznenog zakona i zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja	584
7.2.2.2. Pogrešno pozivanje na žalbene osnove iz članka 469. Zakona	584

7.2.2.2.1. Slučajevi iz prakse	584
7.2.2.2.1.1. Pitanje postojanja namjere odnosno nehaja	584
7.2.2.2.1.2. Pitanje supočiniteljstva	585
7.2.2.2.1.3. Pobijanje odluke o oslobođenju od kazne	586
7.2.2.2.1.4. Pobijanje odluke o uvjetnoj osudi	586
7.2.2.3. Povreda iz članka 469. točka 1. Zakona	587
7.2.2.4. Povreda iz članka 469. točka 2. Zakona	588
7.2.2.5. Povreda iz članka 469. točka 3. Zakona	588
7.2.2.6. Povreda iz članka 469. točka 4. Zakona	589
7.2.2.6.1. Slučajevi pogrešnog isticanja žalbene osnove iz članka 469. točke 4. Kaznenog zakona umjesto neke druge žalbene osnove	589
7.2.2.6.2. Slučajevi pogrešnog isticanja druge žalbene osnove umjesto žalbenog razloga iz članka 469. točka 4. Zakona	590
7.2.2.7. Povreda iz članka 469. točka 5. Zakona	591
7.2.3. Žalba zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja	591
7.2.3.1. Razgraničenje ove žalbene osnove od ostalih žalbenih osnova	592
7.2.3.1.1. Razgraničenje žalbene osnove iz članka 467. točka 3. Zakona od žalbene osnove povrede Kaznenog zakona iz članka 469. točka 1. do 4. Zakona	592
7.2.3.1.2. Razgraničenje žalbene osnove iz članka 468. stavak 1. točka 11. Zakona od žalbene osnove pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja	593
7.2.3.2. Usporedno isticanje ove žalbene osnove i ostalih žalbenih osnova	593
7.2.3.3. Kada je riječ o pogrešno, a kada o nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju	594
7.2.3.3.1. Kada postoji pogrešno utvrđeno činjenično stanje	594
7.2.3.3.2. Činjenično stanje je nepotpuno utvrđeno	595
7.2.3.3.3. Usporedno pobijanje zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja	595
7.2.4. Žalba zbog odluke o kaznenim sankcijama	597
7.2.4.1. Istanje ove žalbene osnove i drugih žalbenih osnova	597
7.2.4.1.1. Zajedno s osnovom iz članka 470. Zakona	597
7.2.4.1.2. Zajedno s osnovom iz članka 469. točka 5. Zakona	598
7.2.4.1.3. Pogrešno vrednovanje osnova za odluku o kazni	599
7.2.4.1.4. Zajedno s osnovom iz članka 468. stavak 1. točke 10. i 11. i stavkom 2. Zakona	599
7.2.4.2. Kada se izjavljuje žalba zbog odluke o kaznenim sankcijama	599
7.2.4.3. Pogrešno isticanje ove žalbene osnove	600
7.2.4.4. Naznaka žalbene osnove kod žalbe o kaznenoj sankciji	601
7.2.4.5. Žalba zbog odluke o sigurnosnoj mjeri i oduzimanju imovinske koristi	602
7.2.4.6. Žalba zbog odluke o troškovima kaznenog postupka, o imovinskopравnim zahtjevima i o objavi presude u sredstvima javnog priopćavanja	602
7.2.4.7. Žalba protiv presude na temelju sporazuma stranaka članak 364. stavci 1. i 2. Zakona	603
7.2.4.8. Žalba protiv presude o izdavanju kaznenog naloga članak 545. Zakona	603
7.2.5. Žalbeni prijedlozi	604
7.2.5.1. Pogrešni i nejasni žalbeni prijedlozi	604
7.2.5.2. Pravilni žalbeni prijedlozi	605
7.3. Odgovor na žalbu protiv presude	606
7.4. Žalba u skraćenom postupku	607
7.5. Žalba protiv rješenja	607
7.6. Rad državnog odvjetnika u drugom stupnju	608
7.7. Primjena prakse Europskog suda za ljudska prava	609

7.7.1. Uvod	610
7.7.2. Neposredni učinak Konvencije	610
7.7.3. Odnos ustavnog i konvencijskog prava	610
7.7.4. Posljedice primjene presuda EU suda	611
7.7.5. Način postupanja državnih odvjetnika	611
7.7.6. Praksa suda u razradi nekih konvencijskih prava bitnih za rad državnog odvjetnika	612
7.7.7. Potreba vlastite edukacije	614
8. IZVANREDNI PRAVNI LIJEKOVI	614
8.1. Obnova postupka	615
8.1.1. Tzv. prava obnova kaznenog postupka (članka 501. Zakona i 503. Zakona)	615
8.1.2. Tzv. neprava obnova	616
8.1.3. Obnova kaznenog postupka kod suđenja u odsutnosti	617
8.2. Zahtjev za zaštitu zakonitosti	618
8.2.1. Zahtjev za zaštitu zakonitosti zbog povrede zakona	619
8.2.2. Zahtjev za zaštitu zakonitosti zbog pogrešnog pravnog stajališta	619
8.2.3. Zahtjev za zaštitu zakonitosti zbog kršenja temeljnih ljudskih prava i sloboda	620
8.3. Izvanredno preispitivanje pravomoćne presude	620
9. POSEBNI POSTUPCI	621
9.1. Posebnosti u postupanju u predmetima iz nadležnosti Ureda za suzbijanje organiziranog kriminaliteta	621
9.1.1. Posebnosti u postupanju Ureda proizlaze iz:	621
9.1.2. Organizacija Ureda	621
9.1.3. Odredbe Zakona o USKOK-u koje postupak uređuju različito od Zakona o kaznenom postupku	621
9.1.4. Odnos Ureda i drugih državnih odvjetništava	622
9.1.5. Naznake organiziranog kriminaliteta i korupcije	622
9.1.5.1. Postupanje Ureda u predmetima u kojima postoje naznake	623
9.1.5.2. Postupanje državnog odvjetništva ako iz prijave proizlaze naznake organiziranog kriminaliteta ili korupcije?	624
9.1.6. Posebnosti u ovlastima Ureda	625
9.1.6.1. Izvidi kaznenih djela	625
9.1.6.2. Krunski svjedok	625
9.1.6.3. Zamrzavanje i prošireno oduzimanje imovinske koristi	627
9.1.7. Obrasci	629
9.2. Maloljetnici	631
9.2.1. Postupanje po Zakonu o sudovima za mladež, organizaciji, nadležnosti i sastavu suda za mladež	631
9.2.2. Postupak prema maloljetnicima	632
9.2.2.1. Posebnosti kaznenog postupka prema maloljetnim počiniteljima kaznenih djela – sudovi za mladež, državni odvjetnici i odvjetnici	632
9.2.2.2. Načela kaznenog postupka prema maloljetnim počiniteljima kaznenih djela	633
9.2.2.3. Posebnosti pri izboru odnosno prijedlogu maloljetničke sankcije	634
9.2.2.4. Odredbe Zakona o sudovima za mladež o razdvojenom i jedinstvenom postupku	634
9.2.2.5. Izvidi kaznenih djela mjere osiguranja prisutnosti maloljetnika i druge mjere	635
9.2.2.5.1. Izvidi kaznenih djela prema maloljetniku	635
9.2.2.5.2. Mjere osiguranja prisutnosti maloljetnika i druge mjere	636
9.2.2.5.3. Obrasci u vezi izvida i mjera osiguranja prisutnosti	637

9.2.2.6. Odlučivanje državnog odvjetnika o kazenoj prijavi	640
9.2.2.6.1. Odlučivanje državnog odvjetnika o odbačaju kaznene prijave po općim propisima (članak 70. ZSM)	640
9.2.2.6.2. Odlučivanje državnog odvjetnika o primjeni načela svrhovitosti postupanja u prethodnom postupku (članak 71.-73.ZSM)	641
9.2.2.6.2.1. Ocjena svrhovitosti primjenom članka 71. ZSM	642
9.2.2.6.2.2. Ocjena svrhovitosti primjenom članka 72. ZSM-a	642
9.2.2.6.2.3. Ocjena svrhovitosti po članku 73. ZSM	643
9.2.2.6.3. Obrasci u vezi odbačaja kaznene prijave po općim propisima i primjenom članka 71. do 73. ZSM (svrhovitost)	644
9.2.2.7. Pripremni postupak, dokazne radnje i tijek kaznenog postupka prema maloljetnicima	657
9.2.2.7.1. Pripremni postupak i dokazne radnje	657
9.2.2.7.2. Odluka nakon dovršenog pripremnog postupka ili provedenih dokaznih radnji	659
9.2.2.7.3. Obrasci u vezi provođenja dokaznih radnji, pripremnog postupka i prijedloga za izricanje maloljetničke sankcije	659
9.2.2.7.4. Postupanje državnog odvjetnika nakon pravomoćnosti odluke o maloljetničkoj sankciji	668
9.2.2.7.4.1. Obustava ili zamjena odgojne mjere, upućivanje u disciplinski centar, uvjetni otpust sa izvršavanja zavodske odgojne mjere	668
9.2.2.7.4.2. Naknadno izricanje maloljetničkog zatvora i uvjetni otpust sa izdržavanja kazne maloljetničkog zatvora	668
9.2.2.7.4.3. Obrasci	669
9.2.3. Postupak protiv mlađih punoljetnika	672
9.2.3.1. Obrasci u postupku protiv mlađih punoljetnika	673
9.2.4. Kaznenopravna zaštita djece	677
9.3. Postupak prema osobama s duševnim smetnjama	678
9.3.1. Postupak prema okrivljenicima s duševnim smetnjama	678
9.3.1.1. Postupanje državnog odvjetnika po članku 325. Zakona	678
9.3.1.2. Prijedlog za određivanje istražnog zatvora	679
9.3.2. Optužnica u postupku prema okrivljenicima s duševnim smetnjama	679
9.3.3. Postupanje po Zakonu o zaštiti osoba s duševnim smetnjama	680
9.3.4. Obrazac optužnice prema nebrojivoj osobi	680
9.4. Postupanje u predmetima ratnih zločina	682
9.5. Postupanje državnog odvjetnika u prekršajnom postupku	683
9.5.1. Materijalnopravne odredbe o prekršajima	683
9.5.2. Postupovne prekršajne odredbe	684
9.5.2.1. Izvidi u prekršajnom postupku	684
9.5.2.2. Dokazne radnje u prekršajnom postupku	684
9.5.2.3. Tijek prekršajnog postupka	685
9.5.2.4. Optuživanje	685
9.5.2.5. Posebni postupci	685
9.5.2.6. Žurni postupak	685
9.5.2.7. Postupak za izdavanje prekršajnog naloga	686
9.5.2.8. Obavezni prekršajni nalog	687
9.5.2.9. Postupak za opoziv uvjetne osude	687
9.5.2.10. Izvršenje prekršajnog i obaveznog prekršajnog naloga	687
9.5.2.11. Obrasci u prekršajnom postupku	688
9.6. Odgovornost pravnih osoba za kaznena djela	693
9.6.1. Temelj odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela	693

9.6.1.1. Pojam pravne osobe	694
9.6.2. Odbačaj kaznene prijave protiv pravne osobe	695
9.6.3. Vođenje kaznenog postupka protiv pravnih osoba	695
9.6.3.1. Predstavnik okrivljene pravne osobe	695
9.6.3.2. Činjenični i zakonski opis te pravna kvalifikacija kaznenog djela	696
9.6.3.3. Prijedlog državnog odvjetnika u slučaju primjene članka 7. ZOPOKD	697
9.6.4. Obrasci u vezi pozivanja i određivanja predstavnika pravne osobe	697
10. MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ I SURADNJA	704
10.1. Državno odvjetništvo i međunarodna pravna pomoć	704
10.1.1. Rokovi	704
10.1.2. Oblik i sadržaj pismena	705
10.2. Pravni izvori	706
10.2.1. Unutarnje pravo	706
10.2.2. Međunarodno pravo	707
10.3. Oblici međunarodne pravne pomoći	708
10.3.1. Mala međunarodna pravna pomoć	708
10.3.1.1. Postupanje državnog odvjetnika	708
10.3.2. Ustupanje progona	710
10.3.2.1. Ustupanje progona - postupak državnog odvjetnika	710
10.3.2.2. Ustupanje progona - oportunističko ustupanje	711
10.3.2.3. Ustupanje progona - potreba prijevoda	712
10.3.2.4. Ustupanje progona – požurnica	713
10.3.3. Preuzimanje progona	713
10.3.3.1. Preuzimanje progona - postupak državnog odvjetnika	714
10.3.3.1.1. Odbijanje preuzimanja kaznenog progona	714
10.3.3.1.2. Obavijest o preuzimanju progona	716
10.3.3.1.3. Odbačaj kaznene prijave - postupak	716
10.3.4. Postupak izručenja	717
10.3.4.1. Izručenje - prijedlog ministru pravosuđa za pokretanje postupka	717
10.3.4.2. Izručenje - prijedlog državnog odvjetnika sudu	718
10.3.5. Prijenos izvršenja kaznene presude	719
10.3.6. Obrasci u vezi pravne pomoći	719
10.4. Državnoodvjetnička suradnja na temelju bilateralnih sporazuma i memoranduma	730
10.4.1. Zamolba temeljem Memoranduma o suradnji - neposredna suradnja	731
10.4.1.1. Područje primjene	731
10.4.1.2. Izuzeci od obveze primanja pomoći	732
10.4.1.3. Oblik i sadržaj zahtjeva za pomoć	732
10.4.1.4. Izvršenje zahtjeva	733
10.4.2. Zamolba temeljem memoranduma o suradnji – posredna suradnja	733
10.4.2.1. Oblik zahtjeva	734
10.4.2.2. Suradnja u progonu počinitelja kaznenih djela ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida.	734
10.4.3. Obrasci u vezi sporazuma o posrednoj i neposrednoj suradnji	735
10.4.4. Zamolba putem EUROJUST-a	736
10.4.4.1. Kako zatražiti pomoć putem EUROJUST-a	737
10.4.4.2. Kome uputiti zamolbu i kako kontaktirati EUROJUST	737
10.4.4.3. Kako sastaviti zahtjev za pomoć putem Eurojust-a	737
10.4.4.4. Sadržaj dopisa	738

10.4.4.5. Skeniranje zamolbe i priloga	738
10.4.4.6. Obavješćavanje o kretanju predmeta	738
10.4.4.7. Obrasci zahtjeva za pravnu pomoć putem Eurojust-a	739
10.4.5. Suradnja putem Europske pravosudne mreže	741
10.4.5.1. Forma zamolbe	741
10.4.5.2. Korisni podaci i adrese	742

VLASNIŠTVO DORH-a

1. Predgovor

Kolegice i kolege!

U predgovoru prvog izdanja istaknuo sam:

„U Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske ocijenjeno je kako je izrada sadržajno novih uputa za rad državnih odvjetnika potrebna zbog važnih izmjena zakona i dolaska u državno odvjetništvo velikog broja mladih ljudi, koji često nisu bili državnoodvjetnički vježbenici, ili se s njima nije dovoljno radilo, da bi se na taj način olakšalo usvajanja znanja, vještina i uobičajenih standarda rada u državnom odvjetništvu.“

Nadalje naveo sam:

„Iako je državno odvjetništvo značajno izmijenjeno, usporedi li se s bivšim javnim tužiteljstvom, te izmjene nije uvijek pratila odgovarajuća edukacija i upute. Kroz proteklih dvanaest godina došlo je do velikih promjena u položaju i ovlastima državnih odvjetnika, ne samo s obzirom na položaj i ovlasti bivših javnih tužitelja već i s obzirom na državno odvjetništvo kakvo smo imali do donošenja izmjena Ustava Republike Hrvatske i zatim novog Zakona o državnom odvjetništvu. Uz to procesni položaj državnog odvjetnika u kaznenim stvarima u znatnoj je mjeri promijenjen donošenjem novog Zakona o kaznenom postupku.“

Gore navedeno mogu ponoviti i danas, ali s naglaskom na značajne organizacijske izmjene, te nove ovlasti i ulogu državnog odvjetnika u kaznenom postupku.

Prateći rad Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta nakon 1. srpnja 2009. od kada se primjenjuje novi Zakon o kaznenom postupku i mi smo iznenađeni promjenama koje se događaju. Promjene su toliko velike i zahtjevne da je izdavanje Priručnika jednostavno nužnost. Novi Priručnik nije samo pomoć u radu, on je jednostavno skup pravila i smjernica kako postupati u primjeni novog Zakona o kaznenom postupku. Cijeneći zahtjevnost pojedinih odredbi, posebno da se i Zakonom o državnom odvjetništvu uređuje postupanje državnog odvjetnika u kaznenom postupku Glavni državni odvjetnik odlučio je da se Priručnik izradi kao skup novih uputa u skladu s novim zakonskim rješenjima i ulogom i položajem državnog odvjetnika, koji je, kako je već rečeno, bitno različit od uloge i položaja državnog odvjetnika prije donošenja novih zakona.

Nakon donošenja odluke o izradi drugog izdanja Priručnika Glavni državni odvjetnik Republike Hrvatske Mladen Bajić je početkom 2009. godine (odluka broj A-112/09) formirao radnu skupinu za izradu Drugog izdanja. U radnu skupinu imenovani su:

a) Darko Klier, Dragan Novosel, Jasmina Dolmagić, Inka Jurišić, Josip Čule i Miloško Vučković, zamjenici Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske,

b) Dražen Jelenić, županijski državni odvjetnik u Zagrebu, Gordana Križanić, županijska državna odvjetnica u Karlovcu, Barbara Sandalj, zamjenica županijskog državnog odvjetnika u Rijeci, Biserka Šmer Bajt, zamjenica županijskog državnog odvjetnika u Varaždinu, Julijana Stipišić, zamjenica županijskog državnog odvjetnika u Splitu, Dražen Križevac i Zvonko Kuharić, zamjenici županijskog državnog odvjetnika u Osijeku, Ksenija Pavić, zamjenica ravnatelja Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta,

c) Biljana Puharić, općinska državna odvjetnica u Makarskoj, Daira Boban, općinska državna odvjetnica u Splitu, Željka Pokupec, općinska državna odvjetnica u Zagrebu, Marko Rogić

zamjenik općinskog državnog odvjetnika u Rijeci, Željko Ivanušić, zamjenik općinskog državnog odvjetnika u Osijeku, dok je naknadno uključen i Krešimir Kamber, savjetnik u Općinskom državnom odvjetništvu u Zagrebu.

Za koordinatora Radne skupine određen je Dragan Novosel, zamjenik glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske.

Zbog prezauletosti, odlaska iz državnog odvjetništva i drugih obveza neki članovi radne skupine su samo djelomično radili na prikupljanju potrebne dokumentacije i pojedinih prvih verzija teksta.

Na verziji teksta koji je prethodio konačnoj verziji Priručnika koji je pred vama radili su:

- a) Darko Klier, Dragan Novosel, Jasmina Dolmagić, Inka Jurišić i Josip Čule zamjenici Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske,
- b) Dražen Jelenić, županijski državni odvjetnik u Zagrebu, Gordana Križanić, županijska državna odvjetnica u Karlovcu, Biserka Šmer Bajt, zamjenica županijskog državnog odvjetnika u Varaždinu, Dražen Križevac i Zvonko Kuharić, zamjenici županijskog državnog odvjetnika u Osijeku,
- c) Biljana Puharić, općinska državna odvjetnica u Makarskoj, Daira Boban, općinska državna odvjetnica u Splitu, Željka Pokupec, općinska državna odvjetnica u Zagrebu.

Zamjenice ravnatelja Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta Tamara Laptoš i Marija Vučko su svojim znanjem i praktičnim iskustvom, te obrascima pomogle i izradi u dijela Priručnika koji se odnosi na rad državnog odvjetnika u vezi osiguranjem oduzimanja imovinske koristi. U ovom dijelu, a u odnosu na rad zamjenika iz građansko-upravnih odjela, radila je kolegica Tanja Šušak, zamjenica općinske državne odvjetnice u Općinskom državnom odvjetništvu u Zagrebu.

Prvu verziju teksta u kojem je obrađen rad državnih odvjetnika za mladež većim dijelom radila je Barbara Sandalj, zamjenica županijskog državnog odvjetnika u Rijeci, dok je kolegica Ana Ivanišević-Indić iz Općinskog državnog odvjetništva u Zagrebu izradila završnu verziju s obrascima po novom Zakonu o sudovima za mladež- U konačnoj reviziji završne verzije sudjelovala je i zamjenica Glavnog državnog odvjetnika Mirta Kuharić.

Na konačnoj verziji teksta uz mene radili su najviše Biserka Šmer Bajt, Dražen Jelenić, Dražen Križevac, Gordana Križanić i Željka Pokupec. Na zadnjem sastanku na konačnu verziju davali su primjedbe i prijedloge Glavni državni odvjetnik RH Mladen Bajić, Jasmina Dolmagić, Ksenija Pavić, Miloško Vučković, Inka Jurišić, Zvonko Kuharić, Biljana Puharić, Daira Boban i Marija Vučko, koji su i čitali dijelove konačne verzije radi ispravaka gramatičkih i drugih pogrešaka, jer bi bez toga ovaj Priručnik imao previše pogrešaka.

Rezultat svih naših napora je pred vama, ali tek će upotreba Priručnika u praksi dati konačnu ocjenu jesmo li, i u kojoj smo mjeri uspjeli.

Pri kritičkoj ocjeni Priručnika treba cijeliti zauzetost redovitim poslovima svih koji su sudjelovali u izradi Priručnika, zbog čega nije uvijek bilo dovoljno vremena, ali isto tako treba cijeliti kako velika većina članova radne skupine nije primjenjivala novi Zakon u vrijeme rada na Priručniku. Kod toga posebno treba ukazati na dio pod III.9.2. Maloljetnici, koji je izrađen prije nego što je novi Zakon o sudovima za mladež stupio na snagu.

Kako smo Drugo izdanje Priručnika radili prije primjene novog Zakona o kaznenom postupku u redovnoj nadležnosti i prije primjene novog Zakona o sudovima za mladež, to će se tek primjenom vidjeti sve pogreške i stoga molim šaljite primjedbe i prijedloge kako bi u što kraćem vremenu ispravili pogreške, nedostatke i moguće krive upute. Ta pomoć bit će najbolja i najučinkovitija ako izvijestite o svakom uočenom propustu, ali i ako dostavite kopije pojedinih državnoodvjetničkih akata koje ocijenite boljima od primjera iznesenih u Priručniku.

Sve svoje primjedbe dostavljajte nam na adresu: Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, Dragan Novosel, Zagreb, Gajeva 30a, ili na e-mail: dnovosel@dorh.hr.

U Zagrebu, 22. kolovoza 2011.

Urednik

Dragan Novosel, zamjenik Glavnog državnog odvjetnika
Republike Hrvatske

VLASNIŠTVO DORH-a

2. Zahvale

2.1. Zahvale uz prvo izdanje

U državnoodvjetničkoj organizaciji postoji duga tradicija pisanja uputa i preporuka za rad. Te stare upute korištene su pri određivanju sadržaja Priručnika, a novije upute su potpuno ili djelomično ugrađene u pojedine dijelove Priručnika pa posebno zahvaljujemo svima koji su do sada radili na uputama za rad državnih odvjetnika.

Stariji državni odvjetnici sjećaju se Elaborata za izradu optužnica (optužnog prijedloga) koji je davne 1951. godine priredio dr. P. Rihtar, zamjenik javnog tužioca Hrvatske. Te su upute obnavljane i u dva navrata kasnije izdavane tako da su neki primjerci sačuvani do danas - njima se još uvijek poneki služe pri radu, a korištene su djelomično i pri izradi Priručnika.

Kasnije su na uputama za izradu žalbi radili dr. Nikola Smaić, zamjenik javnog tužitelja Hrvatske, koji je 1970. godine izradio Elaborat o izradi žalbi, a nakon njega je Franjo Hirjan, zamjenik javnog tužitelja Hrvatske, 1982. godine izradio upute pod nazivom Žalba u krivičnom postupku koje su tako dobre i instruktivne da se njima još i danas koristi velik broj državnih odvjetnika.

Također su korištene stare upute o odbačaju kaznene prijave koje je izradio Franjo Hirjan, zamjenik javnog tužitelja Hrvatske, a nadopunio Mladen Pantljk, zamjenik Glavnog državnog odvjetnika, koji je također u mirovini. Korištene su i upute koje je Vladimir Turk zamjenik Glavnog državnog odvjetnika, koji je također u mirovini izradio o međunarodnoj pravnoj pomoći.

Također je tijekom priprema za izradu Priručnika korišten cijeli niz dosadašnjih uputa bez kojih bi Priručnik zasigurno bio siromašniji, a njegova izrada puno teža. Zahvalni smo navedenim zamjenicima državnog odvjetnika odnosno javnog tužitelja, kao i drugima čijim smo se uputama koristili pri izradi Priručnika.

Osim bivšim zamjenicima, čijim smo se uputama koristili, posebno smo zahvalni za pruženu podršku i pomoć Brendi J. Johnson, pravnoj savjetnici u Veleposlanstvu SAD, Robin Ashton, pomoćnici direktora Izvršnog ureda državnog odvjetnika SAD, Patriciji Stewart, zamjenici državnog odvjetnika SAD, Richardu Edwardsu, zamjeniku državnog odvjetnika SAD, koji su sudjelovali u stvaranju Priručnika. Izlaganja američkih tužitelja o njihovim priručnicima i praktične sugestije za izradu Priručnika bili su od dragocjene koristi Radnoj skupini pri određivanju sadržaja Priručnika. Izrada bi bila teža i složenija da nije bilo pomoći Ministarstva pravosuđa Sjedinjenih Američkih Država, Ureda za razvoj, pomoć i edukaciju tužiteljstava u prekomorskim zemljama (OPDAT), koji djeluje kroz Veleposlanstvo SAD u Zagrebu.

Zagreb, siječanj 2003.

Radna skupina

2.2. Zahvale uz drugo izdanje

Samo možemo ponoviti ono što je rečeno uz prvo izdanje. Zahvalni smo svima koji su prije radili na uputama, kolegama koji su sudjelovali u izradi prvog izdanja, posebno onima koji više nisu među nama.

Kako je izrada prvog izdanja bila odlučujuća i bez njega je malo vjerojatno da bi se upustili u izradu ovog izdanja, to smo posebno zahvalni članovima prve radne skupine u sastavu:

- a) Dragan Novosel, Mladen Pantlik, Milojko Vučković i Slavko Zadnik, zamjenici glavnog državnog odvjetnika.
- b) Stjepan Borovečki, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Puli, Ivan Galović, županijski državni odvjetnik u Zadru, Dražen Jelenić, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Zagrebu, Đuro Pokrajac, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Koprivnici, Biserka Šmer-Bajt, zamjenica županijskog državnog odvjetnika u Varaždinu, Anatol Tomašević, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Splitu te Stipe Vrdoljak, županijski državni odvjetnik u Sisku.
- c) Braslav Bratulović, općinski državni odvjetnik u Opatiji, Gordana Križanić, općinska državna odvjetnica u Karlovcu, Antun Kvakan, općinski državni odvjetnik u Čakovcu, Julijana Stipišić, zamjenica općinskog državnog odvjetnika u Splitu te Dubravka Turkalj-Dragosavac, zamjenica općinskog državnog odvjetnika u Zagrebu. Posebnu zahvalnost za pruženu podršku i pomoć u izradi prvog izdanja Priručnika dugujemo Brendi J. Johnson, pravnoj savjetnici u Veleposlanstvu SAD i njezinim kolegicama i kolegama, te Ministarstvu pravosuđa Sjedinjenih Američkih Država, Uredu za razvoj, pomoć i edukaciju tužiteljstava u prekomorskim zemljama (OPDAT).

Kao Urednik drugog izdanja priručnika zahvalan sam svim državnim odvjetnicima i zamjenicima koji su savjetima i sugestijama na bilo koji način doprinijeli izradi drugog izdanja Priručnika.

Također se zahvaljujem onim kolegama i kolegicama koji su imali strpljenja pročitati radne dijelove Priručnika i dati svoje primjedbe i sugestije koje su nam itekako koristile.

Na kraju, posebno smo zahvalni Glavnom državnom odvjetniku Mladenu Bajiću, bez čije odluke na bi pristupili ovom velikom projektu, ne bi proveli nekoliko lijepih radnih dana na Brijunima i koji nam je cijelo vrijeme davao podršku i osobno sudjelovao u izradi pojedinih dijelova Priručnika.

Zagreb, 22. kolovoza 2011.

Za Radnu skupinu za
izradu drugog izdanja priručnika
Urednik Dragan Novosel

3. Upute za korištenje priručnika

Priručnik je podijeljen u Uvod i dva osnovna dijela.

Ti dijelovi jesu:

- I. Uvod
- II. Državno odvjetništvo i državnoodvjetnička uprava
- III. Rad državnog odvjetnika u kaznenom postupku

Kako je dio pod III. koji nosi naziv „Rad državnog odvjetnika u kaznenom postupku“ zapravo najvažniji dio, jer je dio pod II. prvenstveno važan državnim odvjetnicima, taj III. dio je podijeljen u deset poglavlja.

Radi lakšeg snalaženja u sadržaju dani naslovi pojedinog poglavlja označeni brojkama radi lakšeg snalaženja. Tako na primjer poglavlje „Optuživanje“ označeno je brojem 3., ako je negdje upućivanje na dio pod III. 3.3. 1. uvijek se radi o poglavlju „Optuživanje“, a u konkretnom slučaju o dijelu koji se odnosi na optužnicu u skraćenom postupku za kaznena djela sa propisanom kaznom zatvora više od 8 godina.

Uz to sadržaj je ujedno i najosnovnije pojmovno kazalo.

Zato je unutar pojedinih dijelova sadržaj podijeljen u poglavlja i potpoglavlja te u sentencije koje su označene arapskim brojevima. Tako se, na primjer; žalba zbog odluke o kaznenim sankcijama nalazi se u III. dijelu poglavlje 7. potpoglavlje 7.2.4. Žalba zbog odluke o kaznenim sankcijama. Ukoliko se pozivamo na to potpoglavlje tada je samo kratko „vidi pod III.7.2.4.“

U elektronskom izdanju su u sadržaju linkovi na te dijelove teksta i ako smo u „Sadržaju“ stisnemo Ctrl i „kliknemo“ na naslov koji želimo čitati i dolazimo do tog dijela.

Obrasci su dani u kurzivu (*italic*) radi razlikovanja od teksta i najbolje je kopirati ih i zatim u odredišnom dokumentu u Wordu, odabrati posebno lijepljenje i kopirati tekst bez formatiranja i zatim ga urediti na način na koji smo naviknuti.

Jedino kod zapisnika o ispitivanju svjedoka i okrivljenika takovim kopiranjem gubimo tablicu koja je napravljena na početku radi unosa osnovnih podataka.

4. Zapisnik sa sjednice kolegija Državnog odvjetništva Republike Hrvatske

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNO ODVJETNIŠTVO REPUBLIKE HRVATSKE

Broj: O-9/11
Zagreb, 22. kolovoza 2011.

Z A P I S N I K sa sjednice kolegija Državnog odvjetništva Republike Hrvatske

Kolegij Državnog odvjetništva Republike Hrvatske na svojoj sjednici održanoj 22. kolovoza 2011. razmatrao je sadržaj drugog izdanja Priručnika i nakon rasprave na temelju članka 13. stavak 4. i 5. Zakona o državnom odvjetništvu donio je sljedeću:

ODLUKU

Drugo izdanje Priručnika za rad državnih odvjetnika primjenjuje se u:

- a. poslovima upravljanja državnim odvjetništvom, poslovima državnoodvjetničke uprave i uredskom poslovanju, u davanju priopćenja za javnost, zaštiti tajnosti podataka, nadzoru nad radom i drugim pitanjima od značenja za unutarnje poslovanje državnih odvjetništava,
- b. u radu kaznenih odjela na kaznenim i prekršajnim predmetima,
- c. u poslovima međunarodne pravne pomoći

Kolegij posebno upućuje na korištenje obrazaca danih u Priručniku radi postizanja ujednačenosti u izradi odluka državnih odvjetništava.

Kolegij predlaže da se primjerak Priručnika osigura za svakog državnog odvjetnika, zamjenika, savjetnika i vježbenika, jer je Priručnik u cjelini osnova za ujednačavanje rada državnih odvjetnika.

ZA KOLEGIJ DRŽAVNOG ODVJETNIŠTVA
REPUBLIKE HRVATSKE

GLAVNI DRŽAVNI ODVJETNIK REPUBLIKE HRVATSKE

Mladen Bajić

5. Pojašnjenje o nazivima i skraćenice

5.1. Napomena o nazivima

Izrazi koji se koriste u ovom Priručniku, za osobe u muškom rodu, uporabljeni su neutralno i odnose se na muške i ženske osobe (državni odvjetnik/državna odvjetnica, zamjenik državnog odvjetnika/zamjenica državnog odvjetnika, istražitelj/istražiteljica, savjetnik/savjetnica, vježbenik/vježbenica, službenik/službenica i dr.).

6.2. Pojašnjenje o nazivima:

1. U skladu s odredbom članka 202. stavak 2. točke 1. do 4. Zakona o kaznenom postupku iz 2008. godine:

- a. osumnjičenik je osoba protiv koje je podnesena kaznena prijava ili se provode izvidi, ili se vodi istraga, ili poduzimaju dokazne radnje prije početka kaznenog postupka,
- b. okrivljenik je osoba protiv koje je podignuta optužnica koja još nije potvrđena, osoba protiv koje je podnesena privatna tužba te osoba protiv koje je presudom izdan kazneni nalog,
- c. optuženik je osoba protiv koje je optužnica potvrđena ili je povodom privatne tužbe određena rasprava,
- d. osuđenik je osoba za koju je pravomoćnom presudom utvrđeno da je kriva za određeno kazneno djelo.

Ukoliko je uporabljen izraz okrivljenik u dijelu koji se odnosi na prethodni postupak pod time se podrazumijeva osumnjičenik/osumnjičenica. Naime ako drukčije nije propisano Zakonom o kaznenom postupku odredbe o okrivljeniku, primjenjuju se na osumnjičenika, okrivljenika, optuženika i osuđenika te na osobe protiv kojih se vode posebni postupci predviđeni u tom ili drugim zakonima i to je uobičajen naziv i moguće je da je uslijed previda ostao.

5.2. Skraćenice:

U cijelom tekstu priručnika koriste se u nekim slučajevima slijedeće skraćenice:

1. Za naznaku članaka i dijelova članka određenog propisa,
 - a. članak - čl.
 - b. stavak - st.
 - c. točka - toč.
2. Nazivi zakona:
 - a. Zakon o državnom odvjetništvu – Zakon o DO
 - b. Poslovnik o radu državnih odvjetništava - Poslovnik
 - c. Kazneni zakon – KZ
 - d. Zakon o kaznenom postupku iz 1997. godine- Zakon/97 ili ZKP/97
 - e. Zakon o kaznenom postupku iz 2008. godine – Zakon, po nekada novi Zakon, ili ZKP,
 - f. Zakon o policijskim poslovima i ovlastima - ZPPO,
 - g. Zakon o sudovima za mladež – ZSM itd.
 - h. Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima - ZOMP
 - i. Zakon o uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta – Zakon o USKOK-u
 - j. Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta – Ured ili USKOK

II. Državno odvjetništvo i državnoodvjetnička uprava

1. Državno odvjetništvo

1.1. Što je državno odvjetništvo?

Državno odvjetništvo je samostalno i neovisno pravosudno tijelo.

1.1.1. Ustavno i zakonsko uređenje državnog odvjetništva

Položaj i ulogu državnog odvjetništva kao samostalnog pravosudnog tijela određuje Ustav Republike Hrvatske u članku 124. stavku 1. (»Narodne novine«, br. 56/90., 135/97., 8/98. – pročišćeni tekst, 113/00., 124/00. – pročišćeni tekst, 28/01., 41/01. – pročišćeni tekst i 55/01. – ispr., izmjene i dopune br.76/10.) – u članku 125 u pročišćenog teksta objavljenog u »Narodnim novinama«, br. 85/10, u daljnjem tekstu: Ustav).

Citirana odredba Ustava državno odvjetništvo određuje kao samostalno i neovisno pravosudno tijelo ovlašteno i dužno postupati protiv počinitelja kaznenih i drugih kažnjivih djela, poduzimati pravne radnje radi zaštite imovine Republike Hrvatske te podnositi pravna sredstva za zaštitu Ustava i prava.

Prema odredbi članka 2. stavka 2. Zakona o državnom odvjetništvu (»Narodne novine«, br.: 76/09, 153/09, 116/10 i 145/10), državno odvjetništvo obavlja svoje ovlasti na osnovu Ustava, zakona, međunarodnih ugovora koji su dio pravnog poretka Republike Hrvatske i drugih propisa koji su donijeti sukladno Ustavu, međunarodnom ugovoru i zakonu Republike Hrvatske.

1.1.2. Državno odvjetništvo kao organizacija

Svima nama koji smo odabrali rad u državnom odvjetništvu kao svoju profesionalnu karijeru cilj je provedba zakona radi učinkovitog progona počinitelja kaznenih djela, zaštite imovine Republike Hrvatske, zaštite ustavnosti i prava.

Jedinstveni smo u tom naporu i spremni jedni drugima pomoći u slučajevima kad je ta pomoć nužna, kao organizacija spremni smo podržati svakog od nas koji stručno, savjesno, odgovorno obavlja svoj posao, ali s druge strane spremni obračunati se sa svim slabostima i nezakonitostima unutar organizacije.

Samim time mi smo i više od onog što je u Zakonu navedeno, jer smo čvrsto opredijeljeni da zajedničkim naporima, timskim radom s drugim državnim tijelima, kojima je to isto posao, stvorimo uvjete za puno funkcioniranje pravne države, zaštitu temeljnih ljudskih prava i sloboda i zaštitu temeljnih interesa Republike Hrvatske.

Sklonost suradnji s drugima i timskom radu uz prihvaćanje određene stege koja je kod toga nužna, karakteristika je potrebna za rad na složenim predmetima koji su od općeg značaja i koji su izloženi sudu javnosti. Timski rad u složenim predmetima traži od svakog zaposlenog u državnom odvjetništvu pridržavanje unutarnjih pravila i prihvaćanje subordinacije, jer bez

toga bi državno odvjetništvo bilo skup, istina kvalitetnih i stručnih pojedinaca, ali ne i pravosudno tijelo koje u kaznenom postupku poduzima mjere i radnje radi učinkovitog progona teškog kriminala, posebno organiziranog kriminala i korupcije na visokoj razini i koje učinkovito poduzima pravne radnje radi zaštite imovine i pravnog sustava Republike Hrvatske.

1.2. Ustrojstvo državnog odvjetništva

Prema Zakonu o državnom odvjetništvu, državno odvjetništvo je vertikalno-hijerarhijski strukturirana organizacija na čijem je čelu Glavni državni odvjetnik Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Glavni državni odvjetnik).

Subordinacija proizlazi iz odredbi članka 8. i 9. Zakona o državnom odvjetništvu, posebno iz odredbe članka 9. stavka 2. Zakona kojom je određeno da su općinska državna odvjetništva podređena županijskim državnim odvjetništvima, a ova Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Državno odvjetništvo). Subordinacija posebno dolazi do izražaja u upravljanju državnim odvjetništvom. Viši državni odvjetnik može nižem državnim odvjetniku davati obvezne naputke za rad i postupanje kada je to potrebno radi jedinstvene primjene zakona i jedinstvenog postupanja državnih odvjetništava. Zakon o državnom odvjetništvu dopušta da se napuci i upute mogu odnositi i na postupanje u pojedinom slučaju, ali u takvom slučaju oni se daju u propisanoj proceduri i oni su izuzetak u redovitom radu. Viši državni odvjetnik može preuzeti obavljanje pojedinih poslova za koje je nadležan niži državni odvjetnik (avokacija), a može, u skladu sa zakonom, ovlastiti nižeg državnog odvjetnika da postupa u pojedinom slučaju ili da obavi određene radnje iz nadležnosti drugog nižeg državnog odvjetnika (delegacija). Za detalje vidjeti propise članka 54. i 55. Zakona.

U Republici Hrvatskoj državna odvjetništva su Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, županijska državna odvjetništva (15) i općinska državna odvjetništva (34, uz stalne službe u pojedinim općinskim državnim odvjetništvima i jedno koje nije počelo s radom).

Na čelu Državnog odvjetništva je Glavni državni odvjetnik, na čelu županijskih državnih odvjetništava su županijski državni odvjetnici, a na čelu općinskih državnih odvjetništava su općinski državni odvjetnici.

U državnom odvjetništvu može biti imenovan jedan ili više zamjenika državnog odvjetnika. Zamjenik državnog odvjetnika ovlašten je, kada zamjenjuje državnog odvjetnika, obavljati u postupku pred sudom ili drugim državnim tijelima sve radnje za koje je po zakonu ovlašten državni odvjetnik (čl. 35. st. 4. Zakona o državnom odvjetništvu).

Struktura državnih odvjetništava je takva da u pravilu imaju ustrojene kaznene i građansko-upravne odjele, međutim, Glavni državni odvjetnik može iz razloga svrsishodnosti i ekonomičnosti odlučiti da zastupanja u određenoj vrsti građanskih i upravnih predmeta obavlja jedno državno odvjetništvo za područje više mjesno i stvarno nadležnih sudova.

Također, Glavni državni odvjetnik može u Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (u daljnjem tekstu: USKOK), županijskom ili općinskom državnom odvjetništvu odrediti osnivanje istražnog odjela sa svrhom efikasnijeg i ekonomičnijeg provođenja prethodnog kaznenog postupka. Za sada niti u jednom državnom odvjetništvu takvi odjeli nisu osnovani.

Državno odvjetništvo Republike Hrvatske ima Kazneni odjel i Građansko-upravni odjel, a za potrebe obavljanja poslova državnoodvjetničke uprave ustanovljen je Odjel za unutarnji nadzor i Odjel za međunarodnu pravnu pomoć i suradnju.

Unutar odjela mogu se osnovati odsjeci kao stručna tijela od najmanje tri zamjenika državnog odvjetnika specijalizirana za određenu vrstu predmeta (npr. odsjek za obradu predmeta općeg kriminala, krvnih delikata, gospodarstvenog kriminala, maloljetničke delinkvencije, prvostupanjske i drugostupanjske kaznene stvari, stvarnopravne odnose, obveznopravne odnose, upravni postupak, radne odnose, zaštitu prirodnih bogatstava i okoliša i slično). Odsjeke unutar odjela imaju u pravilu samo najveća državna odvjetništva.

Na čelu odjela i odsjeka su voditelji odjela, odnosno odsjeka.

1.3. Nadležnost državnog odvjetništva

Prema odredbi članka 31. Zakona o državnom odvjetništvu stvarna i mjesna nadležnost državnog odvjetništva određuje se prema odredbama zakona kojima se utvrđuje nadležnost sudova pred kojima izvršavaju svoje ovlasti, ako Zakonom nije drugačije određeno.

Općinska državna odvjetništva postupaju pred općinskim i prekršajnim sudovima, odnosno upravnim tijelima te podnose tužbe pred Upravnim sudom Republike Hrvatske, županijska državna odvjetništva pred županijskim i trgovačkim sudovima, Državno odvjetništvo pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske, Vrhovnim sudom Republike Hrvatske, Upravnim sudom Republike Hrvatske, Visokim prekršajnim sudom i Visokim trgovačkim sudom Republike Hrvatske te međunarodnim i stranim sudovima i drugim tijelima, ako zakonom ili na njemu utemeljenom odlukom nadležnoga državnog tijela nije određeno drukčije.

Kako Zakon o kaznenom postupku određuje da isključivo županijski sudovi imaju suce istrage, to u prethodnom postupku u pogledu pribavljanja naloga za pojedine dokazne radnje, na ročištu za određivanje istražnog zatvora i na dokaznom ročištu iznimno općinski državni odvjetnici postupaju i pred županijskim sudovima.

Za detalje vidjeti odredbe u članka 31. i 32. Zakona o državnom odvjetništvu (u daljnjem tekstu i: Zakon o DO).

1.4. Ovlasti državnog odvjetnika i posebne ovlasti Glavnog državnog odvjetnika

Državni odvjetnik u okviru ovlaštenja iz Zakona o državnom odvjetništvu i Poslovnika državnog odvjetništva (Narodne novine, broj: 156/09; u daljnjem tekstu: Poslovnik) odgovoran je za obavljanje poslova iz djelokruga državnog odvjetništva kojeg zastupa i kojim upravlja (članak 4. Zakona i članak. 4. Poslovnika).

1.4.1. Poblize državni odvjetnik

- obavlja poslove iz nadležnosti državnog odvjetništva, zastupa državno odvjetništvo, odgovoran je za rad državnog odvjetništva i upravlja državnim odvjetništvom,

- o obavlja poslove državnoodvjetničke uprave sukladno Zakonu o državnom odvjetništvu i skrbi se za pravilne odnose i postupak dužnosnika i drugih zaposlenika državnog odvjetništva prema strankama, sudu, drugim državnim tijelima i drugim pravnim osobama te za pravilne odnose među zaposlenicima državnog odvjetništva,
- o saziva sjednice kolegija i sastanke ostalih zaposlenika,
- o daje obvezne napatke za rad i postupanje kada je to potrebno radi jedinstvene primjene zakona, kao i nalog i uputu za rješavanje pojedinog predmeta,
- o ocjenjuje obnašanje državnoodvjetničke dužnosti,
- o daje priopćenja za javnost iz djelokruga državnog odvjetništva ili ovlašćuje drugog dužnosnika za davanje priopćenja,
- o utvrđuje godišnji raspored poslova,
- o imenuje voditelja istražnog odjela (čl.16. st. 3. Zakona o DO),
- o sastavlja godišnju listu istražitelja (čl. 64. st. 1. Zakona o DO),
- o itd.

1.4.1.1. Sastavljanje godišnje liste istražitelja

Županijski državni odvjetnici/odvjetnice i Ravnatelj ureda dužni su u skladu s člankom 64. stavkom 2. Zakona o državnom odvjetništvu, a nakon konzultacija s načelnikom policijske uprave, odnosno u dogovoru s njim i s drugim osobama s područja policijske uprave odrediti istražitelje s popisa istražitelja koje je imenovao Glavni ravnatelj policije¹ koji obzirom na predmete istraživanja i posebne propise koji se primjenjuju imaju odgovarajuće iskustvo i sposobnosti za istraživanje kaznenih djela u svezi kojih se dokazne radnje provode, kao i za suradnju s drugim državnim tijelima koja sudjeluju u provođenju prethodnog postupka (čl. 64. st. 4. zakona o državnom odvjetništvu). Istražitelje oko kojih postoji suglasnost o ispunjavanju gore navedenih uvjeta, državni odvjetnik određuje na Godišnju listu istražitelja

Ako su ti istražitelji imenovani od strane Glavnog ravnatelja policije za obavljanje samo pojedinih dokaznih radnji ili državni odvjetnici cijene kako mogu obavljati samo pojedine dokazne radnje, u godišnjoj listi za svakog istražitelja to trebaju i navesti.

Na godišnju listu istražitelja stavljaju se i istražitelji iz Ministarstva financija i Vojne policije, ako su imenovani u skladu s posebnim propisom.

Primjenjujući gore navedene kriterije županijski državni odvjetnici i ravnatelj Ureda za područje nadležnosti svog državnog odvjetništva sastavljaju Godišnju listu istražitelja kojima se u prethodnom kaznenom postupku može povjeravati provođenje dokaznih radnji (čl. 213. st. 1. i 2., čl. 214. i čl. 219. st. 2. ZKP). Vrijeme sastavljanja godišnje liste određuje Državno odvjetništvo Republike Hrvatske kojem se godišnje liste dostavljaju kako bi ih moglo dostaviti Ravnateljstvu policije i Ministarstvu financija.

Na Intranetu je objavljen napatuk broj: O-7/11 s obrascem Godišnje liste istražitelja.

1.4.2. Posebne ovlasti Glavnog državnog odvjetnika su sljedeće:

¹ Popis istražitelja koje je imenovao Glavni ravnatelj policije ima policijska uprava ili ga državnim odvjetništvima dostavlja Glavni državni odvjetnik.

- Glavni državni odvjetnik drugostupanjsko je tijelo u poslovima državnoodvjetničke uprave županijskih državnih odvjetništava i Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (čl. 18. st. 1. Poslovnika),
- podnosi Godišnje izvješće o radu državnog odvjetništva saboru Republike Hrvatske,
- podnosi prijedlog Državnoodvjetničkom vijeću za imenovanje županijskih i općinskih državnih odvjetnika,
- ministru nadležnom za poslove pravosuđa predlaže donošenje Poslovnika državnog odvjetništva,
- saziva prošireni kolegij Državnog odvjetništva (čl. 14. Zakona o DO),
- imenuje Ravnatelja i raspoređuje zamjenike ravnatelja u Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (čl. 3. st. 2. i čl. 9. st. 2. Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta; Narodne novine, broj: 76/09; u daljnjem tekstu: ZUSKOK),
- odlučuje o privremenom upućivanju na rad državnog odvjetnika ili zamjenika u drugo državno odvjetništvo
- odlučuje o upućivanju na rad u određenom predmetu USKOK-a (čl. 11. ZUSKOK-a),
- određuje u kojem državnom odvjetništvu će se osnovati istražni odjel,
- na prijedlog županijskih državnih odvjetnika odlučuje o organizaciji službe dežurstva (čl. 50. st. 5. i 6. Poslovnika),
- može odlučiti da dežurstvo za sva ili pojedina općinska državna odvjetništva na području tog županijskog državnog odvjetništva obavlja to županijsko državno odvjetništvo (čl. 24. st.4. Poslovnika),
- može rješenjem odbaciti kaznenu prijavu ili odustati od kaznenog progona protiv „kruskog svjedoka“ (čl. 212. Zakona o kaznenom postupku),
- donosi odluku o oslobođenju od obveze čuvanja tajnosti podataka za županijske državne odvjetnike (čl. 37. st. 2. Zakona o državnom odvjetništvu),
- daje prijedlog Državnoodvjetničkom vijeću za objavu oglasa za slobodno mjesto zamjenika državnog odvjetnika,
- itd.

1.5. Dužnosti voditelja odjela i odsjeka

Voditelje odjela i odsjeka imenuje državni odvjetnik godišnjim rasporedom poslova iz redova zamjenika državnog odvjetnika.

Temeljna dužnost voditelja odjela i odsjeka propisana Zakonom o državnom odvjetništvu i Poslovníkom jest provođenje dijela državnoodvjetničke uprave po ovlaštenju državnog odvjetnika, prvenstveno imajući u vidu nadzor nad urednim i pravodobnim obavljanjem svih poslova u odjelu ili odsjeku te, po potrebi, sazivanje sastanaka odjela i odsjeka, odnosno obavljanje drugih poslova određenih Poslovníkom.

Voditelj odjela usklađuje rad državnoodvjetničkih odsjeka unutar odjela.

Voditelj odjela također prati eventualne neusklađenosti postupanja u okviru odjela ili, pak, odstupa od ustaljene prakse višeg državnog odvjetništva, odnosno nadzire pojavnosti kojima se na bilo koji način šteti ugledu državnog odvjetništva, kompromitira funkcioniranje državnoodvjetničke organizacije ili zlorabi službeni položaj ili ovlasti, i to bilo od strane zamjenika odjela ili odsjeka, bilo od strane drugih zaposlenika (službenika ili namještenika), o čemu, uz iznošenje svojih zapažanja, nužno izvješćuje državnog odvjetnika.

1.6. Kolegij državnog odvjetništva

Kolegij državnog odvjetništva sačinjavaju državni odvjetnik i svi zamjenici državnog odvjetnika u tom državnom odvjetništvu (članak 11. Zakona o DO).

Kolegij državnog odvjetništva:

- o predlaže kandidate za izbor članova Državnoodvjetničkog vijeća iz reda zamjenika državnih odvjetnika,
- o daje mišljenje o obnašanju državnoodvjetničke dužnosti povodom prigovora u postupku ocjenjivanja,
- o daje mišljenje o kandidatima za zamjenike državnog odvjetnika u svom ili neposredno nižem državnom odvjetništvu,
- o daje mišljenje o kandidatima za državne odvjetnike u neposredno nižem državnom odvjetništvu,
- o daje mišljenje o godišnjem rasporedu poslova,
- o obavlja i druge poslove određene Zakonom o DO (članak 12. Zakona o DO).

U članku 12. stavku 3. Poslovnika propisano je da sjednica kolegija, pored poslova navedenih u Zakonu o državnom odvjetništvu razmatra osobito: ustrojstvo unutarnjeg poslovanja državnog odvjetništva i raspored poslova; ostvarivanje programa rada državnog odvjetništva i izvješće o radu; sporna pravna pitanja i obvezatne upute višeg državnog odvjetništva; pravna shvaćanja nižih i viših sudova; primjenu novih propisa; stručno usavršavanje dužnosnika, savjetnika, vježbenika i ostalih zaposlenika; te druga pitanja određena Zakonom važna za rad državnog odvjetništva.

Kolegij državnog odvjetništva, kao i pojedini odjeli, mogu donijeti poslovnik o radu.

O radu sjednice kolegija vodi se zapisnik u koji se u bitnome upisuje tijek i zaključci sjednice odnosno sastanka (čl. 16. st. 2. Poslovnika).

Zakonom o državnom odvjetništvu su određene posebne ovlasti kolegija Državnog odvjetništva Republike Hrvatske koji uz gore navedene poslove ima ovlast:

- o poduzimanja radnji u svezi s izborom i razrješenjem članova Državnoodvjetničkog vijeća
- o davanja mišljenja o nacrtima zakona ili drugog propisa važnog za rad državnog odvjetništva ili obavljanje državnoodvjetničke dužnosti,
- o davanja mišljenja i očitovanja u postupcima pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske,
- o utvrđivanja općih uputa državnim odvjetništvima,
- o razmatranja izvješća koja se upućuju Hrvatskom saboru,
- o davanja mišljenja o postojanju osnova za razrješenje županijskog, odnosno općinskoga državnog odvjetnika.

Osim redovnih kolegija na svim razinama organizacijske strukture, na razini Državnog odvjetništva Glavni državni odvjetnik može sazvati i prošireni kolegij čiji sastav, pored redovnog, čine i županijski državni odvjetnici te čelnici posebnih državnih odvjetništava, a s

prvenstvenom zadaćom razmatranja nacrtu zakona i drugih propisa kojima se uređuju ovlaštenja i druga važna pitanja za rad državnog odvjetništva.

1.7. Sjednica odjela

Jedno od najspornijih pitanja koje se postavljaju u svezi s odnosima i odgovornostima u državnom odvjetništvu je pitanje razmatranja pojedinih spisa na sjednicama odjela ili kolegija.

Načelno, na sjednicama državnoodvjetničkih odjela razmatraju se pitanja od interesa za rad odjela, a posebice praćenje rada, raspravljanje o spornim pravnim pitanjima, ujednačavanje postupanja i druga pitanja predviđena Zakonom i Poslovníkom. Naime, u članku 12. stavku 4. Poslovníka navodi se da se o pojedinim pitanjima iz stavka 3. tog članka, a koja se odnose na rad kolegija, raspravlja na sjednicama odjela ili odsjeka, ako državni odvjetnik ne odredi da se ona razmatraju na sjednicama kolegija. Na osnovi članka 12. stavka 3. Poslovníka na sjednicama odjela prvenstveno se razmatra ostvarivanje programa rada državnog odvjetništva; sporna pravna pitanja i obvezatne upute višeg državnog odvjetništva; pravna shvaćanja nižih i viših sudova; primjena novih propisa; stručno usavršavanje dužnosnika i savjetnika, vježbenika i ostalih zaposlenika, te druga pitanja određena Zakonom važna za rad državnog odvjetništva. U praksi to su najčešće pitanja od interesa za rad odjela u cjelini, osobito sporna pravna pitanja i pravna shvaćanja viših i nižih sudova.

Do razmatranja spornih pravnih pitanja i prakse sudova najčešće dolazi u slučajevima kada se ta pitanja pojavljuju u pojedinim spisima i često se državni odvjetnici i zamjenici, kada se utvrdi da je odluka u nekom spisu sporna, pozivaju na odluku sjednice, a ponekada i kolegija. Radi jasnoće treba istaknuti kako mišljenje sjednice kolegija, odjela ili odsjeka u svezi donošenjem odluke u konkretnom predmetu ima samo savjetodavni karakter. Istu težinu ima i mišljenje državnog odvjetnika i ono ne veže zamjenika, koji će ako ima suprotno mišljenje ili stav s time upoznati državnog odvjetnika. Ukoliko sjednica odjela ima drugo mišljenje voditelj odjela upoznati će državnog odvjetnika, a državni odvjetnik može, ako smatra da je potrebno poduzeti pojedine radnje ili donijeti drugu odluku, postupiti u smislu članka 54. Zakona o državnom odvjetništvu.

2. Državnoodvjetničko vijeće

Državnoodvjetničko vijeće (u daljnjem tekstu: Vijeće) jest posebno tijelo čiji je postupak imenovanja propisan Zakonom o državnom odvjetništvu, a koje odlučuje o izboru, razrješenju, stegovnoj odgovornosti državnih odvjetnika (osim Glavnog državnog odvjetnika), o izboru i razrješenju zamjenika državnih odvjetnika, te obavlja i druge poslove na koje je ovlašteno Zakonom.

Državnoodvjetničko vijeće je sastavljeno od jedanaest članova od čega sedam članova iz redova zamjenika državnih odvjetnika, dva člana su zastupnici Hrvatskog sabora, a dva člana su iz reda sveučilišnih profesora. Članovi državnoodvjetničkog vijeća biraju se na vrijeme od četiri godine.

Osnovna zadaća i ovlaštenje Vijeća jest imenovanje i razrješenje državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika, odnosno odlučivanje o njihovoj stegovnoj odgovornosti i o prigovoru na ocjenu koju je dao državni odvjetnik. Upravo kroz ovlasti koje ima

Državnoodvjetničko vijeće osigurava se neovisnost i samostalnost državnog odvjetništva kao pravosudnog tijela, jer je jedino ono ovlašteno u pojedinom slučaju odlučiti o tome hoće li netko biti imenovan na mjesto državnog odvjetnika ili zamjenika državnog odvjetnika.

Nadalje, isključivo Državnoodvjetničko vijeće može u stegovnom postupku u pojedinom slučaju donijeti odluku o tome je li postupanje zamjenika, a koje je objektivno neosporno pogrešno, rezultat njegovog pogrešnog razmišljanja u pojedinom predmetu za koje ne može biti pozvan na odgovornost ili se radi o namjernoj zloporabi ili prekoračenju ovlasti i samim time ako je počinjeno kazneno djelo i stegovnom djelu.

3. Državni odvjetnici i zamjenici

3.1. Imenovanje i razrješenje državnih odvjetnika

Glavnog državnog odvjetnika imenuje i razrješuje Hrvatski sabor. Općinske i županijske državne odvjetnike imenuje i razrješuje Državnoodvjetničko vijeće.

Državnoodvjetničko vijeće imenuje županijske i općinske državne odvjetnike na prijedlog Glavnog državnog odvjetnika. Glavni državni odvjetnik nakon proteka roka za podnošenje prijave na oglas, pribavlja mišljenja kolegija neposredno višeg državnog odvjetništva i mišljenja županijskog državnog odvjetnika kada je u pitanju imenovanje općinskog državnog odvjetnika. Osim navedenih mišljenja, Glavni državni odvjetnik za kandidate koji su dali pristanak traži i da se provedu sigurnosne provjere.

Općinskog ili županijskog državnog odvjetnika razrješuje Državnoodvjetničko vijeće na prijedlog Glavnog državnog odvjetnika. Županijski državni odvjetnik ako cijeni da su ispunjeni uvjeti za razrješenje, može predložiti Glavnom državnom odvjetniku podnošenje prijedloga za razrješenje općinskog državnog odvjetnika.

Način objave slobodnih državnoodvjetničkih mjesta, provođenje imenovanja, uvjeti za imenovanje, obveza provođenja sigurnosnih provjera kandidata, kao i rokovi za davanje mišljenja propisani su Zakonom o državnom odvjetništvu.

Županijski državni odvjetnik i općinski državni odvjetnik imenuju se na vrijeme od četiri godine i mogu biti ponovo imenovani. Nakon imenovanja, a prije stupanja na dužnost daju prisegu pred Glavnim državnim odvjetnikom. Glavni državni odvjetnik daje prisegu pred predsjednikom Hrvatskog sabora.

Državnom odvjetniku dužnost prestaje smrću, navršavanjem 70 godina života, stupanjem na službu u drugom državnom odvjetništvu, odnosno pravosudnom ili državnom tijelu te razrješenjem.

Prema Zakonu o državnom odvjetništvu državni odvjetnik će biti razriješen ako:

- nezakonito, nepravodobno ili nedovoljno stručno obavlja svoju dužnost,
- državno odvjetništvo koje zastupa i kojim upravlja ne ostvaruje zadovoljavajuće rezultate,

- poslove državnoodvjetničke i pravosudne uprave ne obavlja u skladu s propisima ili ih ne obavlja pravodobno,
- nije podnosio zahtjeve za pokretanje stegovnog postupka u zakonom predviđenim slučajevima,
- počinio djelo koje odgovara stegovnom djelu kako je ono opisano u Zakonu o državnom odvjetništvu,
- postoji osnova za razrješenje iz članka 113. stavka 1. točke 1. do 4. Zakona o državnom odvjetništvu (vlastiti zahtjev, trajni gubitak sposobnosti za obavljanje dužnosti i dr.).

U slučaju razrješenja, državni odvjetnik u pravilu nastavlja s radom kao zamjenik državnog odvjetnika u državnom odvjetništvu u kojem je imenovan za zamjenika državnog odvjetnika, osim ako je razriješen zbog trajnog gubitka sposobnosti za obavljanje državnoodvjetničke dužnosti. Ukoliko je državni odvjetnik razriješen zbog stegovnog djela, tada je Glavni državni odvjetnik dužan pokrenuti protiv njega stegovni postupak.

3.2. Imenovanje i razrješenje zamjenika državnih odvjetnika

3.2.1. Imenovanje zamjenika državnog odvjetnika

Uvjeti za imenovanje na mjesto zamjenika općinskog, županijskog ili Glavnog državnog odvjetnika propisani su Zakonom o državnom odvjetništvu. Nakon imenovanja zamjenik državnog odvjetnika obavlja svoju dužnost stalno. Za imenovanje u više državno odvjetništvo zamjenik državnog odvjetnika mora osim formalnih uvjeta propisanih u Zakonu o državnom odvjetništvu, ispunjavati i uvjete za napredovanje koji se utvrđuju ocjenom obnašanja državnoodvjetničke dužnosti (minimalna ocjena obnašanja dužnosti: obnaša dužnost savjesno, stručno i uredno).

Slobodno mjesto zamjenika državnog odvjetnika objavljuje Državnoodvjetničko vijeće na prijedlog Glavnog državnog odvjetnika.

Kako bi se zamjenicima općinskih državnih odvjetnika nakon imenovanja u određeno državno odvjetništvo omogućio prelazak u rad u drugo državno odvjetništvo, to jednom godišnje na početku godine Državnoodvjetničko vijeće objavljuje oglas slobodnih mjesta zamjenika općinskih državnih odvjetnika uz poziv kandidatima koji žele trajni premještaj da se jave na oglas uz napomenu da se jedna trećina tih mjesta može popuniti premještajem.

Nakon odluke o premještajima objavljuje se oglas za prijave na slobodna mjesta zamjenika općinskih državnih odvjetnika. Prijedlog za oglašavanje slobodnih mjesta kako općinskih, tako i zamjenika županijskih državnih odvjetnika objavljuje Vijeće na prijedlog Glavnog državnog odvjetnika. Državni odvjetnik u odvjetništvu u kojem postoji potreba za imenovanje zamjenika državnog odvjetnika ili neposredno viši državni odvjetnik treba izvijestiti o tome Glavnoga državnog odvjetnika. Oglas o slobodnim mjestima objavljuje se u pravilu u "Narodnim novinama", a po potrebi i na drugi način time da se u oglasu određuje rok za podnošenje prijave.

Postupak pribavljanja mišljenja, obavljanja sigurnosnih provjera i imenovanja propisan je u Zakonu o državnom odvjetništvu. Potrebno je upozoriti da se u postupku imenovanja uvijek vrši pregled rada kandidata, ako su prije toga radili u državnom odvjetništvu, kako bi se na

osnovu pregleda rada moglo dati čim objektivnije mišljenje o dotadašnjem radu kandidata.

Nakon imenovanja, a prije stupanja na dužnost zamjenik državnog odvjetnika daje prisegu pred predsjednikom Vijeća ili članom Vijeća kojeg on odredi.

3.2.2. Prestanak dužnosti

Zamjeniku državnog odvjetnika dužnost, po sili zakona prestaje smrću, navršavanjem 70 godina života, stupanjem na dužnost u drugom državnom odvjetništvu, odnosno pravosudnom ili državnom tijelu i razrješenjem (članak 112. Zakona o DO).

3.2.3. Razrješenje

U Zakonu o državnom odvjetništvu određeno je da će zamjenik državnog odvjetnika biti razriješen dužnosti²:

- na njegov vlastiti zahtjev,
- zbog trajnog gubitka sposobnosti za obavljanje dužnosti,
- zbog osude za kazneno djelo koje ga čini nedostojnim za obavljanje državnoodvjetničke dužnosti,
- ako dvaput uzastopce bude ocijenjen da nezadovoljavajuće obavlja državnoodvjetničku dužnost³,
- izricanjem odluke o stegovnoj kazni razrješenja.

3.2.4. Pokretanje stegovnog postupka i sadržaj zahtjeva

Državni odvjetnik u državnom odvjetništvu u kojem zamjenik državnog odvjetnika obavlja državnoodvjetničku dužnost dužan je protiv njega podnijeti zahtjev za pokretanje stegovnog postupka ako postoji osnovana sumnja da je zamjenik državnog odvjetnika počinio stegovno djelo. Zahtjev može podnijeti i neposredno viši državni odvjetnik i Glavni državni odvjetnik ili ministar nadležan za poslove pravosuđa (čl. 166. st. 2. Zakona).

Ako je državni odvjetnik razriješen zbog počinjenog stegovnog djela on nastavlja raditi kao zamjenik državnog odvjetnika, ali je u tom slučaju Glavni državni odvjetnik dužan podnijeti Državnoodvjetničkom vijeću zahtjev za pokretanje stegovnog postupka.

Zahtjev se podnosi u pisanom obliku i sadrži osobne podatke o zamjeniku državnog odvjetnika čija se stegovna odgovornost traži, opis stegovnog djela i prijedlog za izricanje stegovne kazne, dokaze i podatke na osnovi kojih proizlaze osnove sumnje da je stegovno djelo počinjeno, te obrazloženje iz kojeg proizlazi osnovana sumnja.

Zahtjev ima sličnu formu kao i optužni akt u kaznenom postupku i na osnovu zahtjeva kao i ispitivanja pred Vijećem donosi se odluka o pokretanju stegovnog postupka.

² Članak 113. Zakona o DO.

³ Ocjenjivanje zamjenika državnog odvjetnika u obnašanju dužnosti vrši se u skladu sa člankom 132. stavak 1. Zakona na osnovu praćenja rada zamjenika na način predviđen u Uputi za ocjenjivanje Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, broj: O-5/07, od dana 28. travnja 2007. godine te čl. 180. Poslovnika.

Stegovna djela i kazne propisane su Zakonom o državnom odvjetništvu. Osim stegovnih djela koja se odnose na zlouporabe i povrede radne stege, te Etičkog kodeksa propisana su i stegovna djela koja se odnose na povrede pojedinih odredbi Zakona o kaznenom postupku tijekom i nakon provođenja istrage u svezi poštivanjem rokova, pravovremenim i potpunim otkrivanjem dokaza i dr.

Način vođenja stegovnog postupka i odlučivanje o stegovnoj odgovornosti propisano je Zakonom o državnom odvjetništvu.

4. Prava i dužnosti državnih odvjetnika i njihovih zamjenika

Kada govorimo o pravima i dužnostima državnih odvjetnika i njihovih zamjenika unutar državnoodvjetničkog sustava, moramo razlikovati položaj državnog odvjetnika u obavljanju poslova državnoodvjetničke uprave i upravljanju državnim odvjetništvom od prava i odgovornosti u radu na predmetima koji su im dodijeljeni u rad.

Zakon o državnom odvjetništvu, a takva je i ustaljena praksa u odnosima u državnom odvjetništvu, razlikuje poslove upravljanja državnim odvjetništvom (poslovi državnoodvjetničke uprave)⁴ od odlučivanja u konkretnom predmetu.

Državno odvjetništvo je hijerarhijski organizirano, na njegovom čelu je Glavni državni odvjetnik, kojeg imenuje i razrješava Hrvatski sabor, a koji je jedini ovlašten podnijeti prijedlog za imenovanje općinskog ili županijskog državnog odvjetnika nakon pribavljenog mišljenja kolegija. Stoga, unutar državnog odvjetništva postoji hijerarhija u poslovima upravljanja državnim odvjetništvom; viši državni odvjetnik ima u Zakonu određena prava u odnosu na nižeg državnog odvjetnika, a isto tako državni odvjetnik ima određena prava u odnosu na zamjenika kada je u pitanju rad državnog odvjetništva, obavljane redovnih poslova i nadzor nad radom.

Za razliku od odnosa u upravljanju državnim odvjetništvom, neovisnost državnog odvjetnika, ali i zamjenika državnog odvjetnika u donošenju odluka u predmetu koji im je dodijeljen u rad je neupitna i samo u Zakonom o državnom odvjetništvu određenom slučaju i na u Zakonu propisani način viši državni odvjetnik može utjecati na donošenje odluke u predmetu koji ima u radu niže državno odvjetništvo. Odnosno, samo na Zakonom o državnom odvjetništvu propisani način i pod uvjetima koji su određeni zakonom državni odvjetnik može dati naputak za rad u pojedinom predmetu nižem državnom odvjetniku ili zamjeniku državnog odvjetnika.

4.1. Neovisnost državnog odvjetnika u poslovima upravljanja državnim odvjetništvom

⁴ Članom 20. stavak 1. Zakona o DO određeno je da poslovi državnoodvjetničke uprave obuhvaćaju osiguranje uvjeta za pravilan rad i poslovanje državnog odvjetništva, a posebice: ustrojstvo unutarnjeg poslovanja u državnom odvjetništvu, skrb o urednom i pravodobnom obavljanju poslova u državnom odvjetništvu, poslove u svezi s predstavkama i pritužbama na rad državnog odvjetništva, stručne poslove u svezi s ostvarivanjem dužnosti i prava službenika i namještenika u državnom odvjetništvu, skrb o stručnom usavršavanju državnih odvjetnika, zamjenika državnih odvjetnika, savjetnika, vježbenika i drugih službenika i namještenika u državnom odvjetništvu, vođenje statistike, financijsko i materijalno poslovanje državnog odvjetništva te druge poslove propisane zakonom i Poslovníkom državnog odvjetništva.

Članak 35. Zakona o državnom odvjetništvu odnosi se na rad i odnose tijekom rada, kako državnog odvjetnika, tako i zamjenika državnog odvjetnika. Posebno treba istaknuti kako je odredba stavka 1. ovog članka na prvi pogled slična odredbi članka 4. Zakona, ali ipak postoje razlike.

Člankom 35. stavkom 1. Zakona određena su prava državnog odvjetnika i njegove ovlasti ne samo u poslovima državnoodvjetničke uprave, nego i o odgovornosti i u odlučivanju u pojedinim predmetima, kako onima kojima je zadužen, tako i u predmetima koje imaju njegovi zamjenici u radu. Državni odvjetnik obavlja poslove državnoodvjetničke uprave i odgovoran je za obavljanje tih poslova iz djelokruga državnog odvjetništva kojeg zastupa i kojim upravlja, ali člankom 35. stavkom 1. određeno je da je on također odgovoran za učinkovit rad državnog odvjetništva u progonu počinitelja kaznenih djela i u zaštiti imovine Republike Hrvatske. Za razliku od predsjednika suda koji je odgovoran isključivo za poslove sudske uprave, državni odvjetnik je odgovoran za zakoniti rad, za primjenu zakona u konkretnim predmetima i on ne može reći kako on nije odgovoran za pogrešan rad i odluke koje je donio zamjenik. On to posebno ne može reći ako je upoznat s odlukama koje namjerava donijeti zamjenik i Zakon mu daje mogućnost intervencije u takvom slučaju. Upravo zbog toga državni odvjetnik ima pravo davanja obveznih naputaka i naputaka za rad u predmetu (članak 54. Zakona), jer u protivnom imao bi samo odgovornost bez mogućnosti bilo kakvog utjecaja ako vidi da niži državni odvjetnik ili zamjenik na pogrešan način primjenjuje zakon.

Odgovornost državnog odvjetnika po ovom članku treba razlikovati od odgovornosti državnog odvjetnika za obavljanje poslova upravljanja državnim odvjetništvom kao državnim tijelom, te za obavljanje poslova državnoodvjetničke uprave, što je posebno obrađeno u ovom dijelu pod 4.1.

Velika je razlika u samostalnosti državnog odvjetnika ili zamjenika u radu na pojedinom predmetu od samostalnosti državnog odvjetnika u upravljanju državnim odvjetništvom i u obavljanju poslova državnoodvjetničke uprave. Državni odvjetnik nije neovisan u upravljanju koje se odnosi na rad državnog odvjetništva; on je, kao i zamjenik, neovisan u odlučivanju u predmetima koji su mu dodijeljeni u rad i samo na način propisan u članku 54. Zakona on u tome može biti ograničen, ali istovremeno istu takvu neovisnost uz ista ograničenja ima i zamjenik državnog odvjetnika.

4.2. Samostalnost zamjenika državnih odvjetnika

Državni odvjetnik je u poslovima upravljanja državnim odvjetništvom i u poslovima državnoodvjetničke uprave ograničen pravom višeg državnog odvjetnika. Sasvim je obrnuta situacija državnog odvjetnika i zamjenika državnog odvjetnika u obavljanju poslova državnog odvjetnika u radu na konkretnim predmetima i u zastupanju pred sudom, odnosno pred drugim državnim tijelom, dakle u funkciji progona, podizanju optužbe i zastupanju optužbe pred sudom, odnosno zastupanja u građanskim i upravnim postupcima.

4.2.1. Odgovornost za rad u predmetu

Prema članku 35. stavku 4. Zakona zamjenik državnog odvjetnika odgovoran je za rad u predmetu koji mu je dodijeljen i ovlašten je poduzimati sve radnje za koje je po zakonu

ovlašten državni odvjetnik. Neovisnost u radu i donošenju odluke može se ograničiti zakonom ili na način propisan u članku 54. Zakona. Ukoliko tome dodamo da je stavkom 3. ovog određeno kako način dodjele predmeta u rad mora biti takav da se time osigurava nepristrana i nezavisna raspodjela predmeta tada vidimo da je zakonom osigurana neovisnost i nepristranost u skladu s Preporukom Vijeća Europe Rec (2000)19.

Dakle, u odlučivanju u konkretnom predmetu niži državni odvjetnik je neovisan o višem državnom odvjetniku, a zamjenik državnog odvjetnika neovisan je od državnog odvjetnika. Neovisnost državnog odvjetnika, odnosno zamjenika državnog odvjetnika u odlučivanju u konkretnom predmetu je neupitna. Na njegovu neovisnost ne utječe obveza izvješćivanja o radnjama koje je poduzeo ili namjerava poduzeti kada je to propisano ili državni odvjetnik to od njega traži.

Izuzetak od ovog općeg načela propisan je u članku 54. Zakona o državnom odvjetništvu. Izuzetak je bilo nužno propisati s obzirom na odredbu članka 35. stavka 1. Zakona o DO prema kojoj državni odvjetnik odgovara za rad i za zakonit rad državnog odvjetništva kako bi se državnom odvjetniku dala mogućnost intervencije u slučaju kada smatra da zamjenik namjerava donijeti neosnovanu odluku. Ovo je tim više potrebno jer u slučajevima kada nema oštećenika, ili u slučajevima zastupanja ako državni odvjetnik odbaci kaznenu prijavu ili prizna zahtjev protivne strane, postupak time završava.

Članak 35. Zakona na isti način uređuje samostalnost i neovisnost u radu u predmetu i u zastupanju pred sudom ili drugim državnim tijelom. U postupku pred sudom ili drugim državnim tijelom zamjenik državnog odvjetnika ovlašten je obavljati sve radnje za koje je po zakonu ovlašten državni odvjetnik. Izuzetak je ako je unaprijed dobio napatuk za postupanje na način propisan u članku 54. Zakona o DO.

Kako bi državni odvjetnik mogao učinkovito obavljati poslove upravljanja, te na vrijeme reagirati ukoliko smatra da je odluka koju donosi zamjenik nezakonita ili neosnovana on mora biti upoznat s radom zamjenika. Upravo iz tog razloga je zamjenik državnog odvjetnika dužan na zahtjev državnog odvjetnika upoznati ga s radom u pojedinom predmetu i odlukom koju namjerava donijeti, a također je dužan upoznati državnog odvjetnika s radom na pojedinom predmetu od posebnoga državnog interesa ili u kojem se pojavljuju složena činjenična i pravna pitanja.

Treba razlikovati dužnost zamjenika u slučaju kada državni odvjetnik zahtijeva (to je u pravilu pisana napomena na kaznenoj prijavi ili drugom podnesku) da ga upozna s radom i odlukom koju namjerava donijeti od obveze izvješćivanja u pojedinom predmetu po članku 35. stavku 6. Zakona o DO. U prvom slučaju zamjenik postupa po uputi, a u drugom je to njegova odgovornost, on je dužan ocijeniti da li se radi o predmetu od posebnoga državnog interesa ili u kojem se pojavljuju složena činjenična i pravna pitanja i o tome izvijestiti državnog odvjetnika. Nakon što je državnog odvjetnika izvijestio, ako to državni odvjetnik traži on je dužan izvješćivati o daljnjem radu, a u protivnom on samo nastavlja s radom na predmetu.

4.2.2. Odgovornost i samostalnost u obavljanju drugih poslova

Međutim, ako se ne radi o odlučivanju u konkretnom predmetu ili postupku pred sudom ili drugim državnim tijelom, nego o poslovima državnog odvjetništva u svezi s radom općenito neovisnost državnog odvjetnika u odnosu na višeg državnog odvjetnika, odnosno zamjenika

državnog odvjetnika u odnosu na državnog odvjetnika je ograničena uputama, jer mu nadležni državni odvjetnik može davati upute za rad i u tom dijelu on je dužan pridržavati se tih uputa. To će na primjer biti slučaj kada su određenom zamjeniku povjereni poslovi koordinacije rada policije i drugih tijela, o tome kako vršiti koordinaciju, koje naputke davati policiji radi provođenja izvida i slično. U ovom slučaju ne postoji puna samostalnost, jer se radi o poslovima suradnje i odnosa s drugim državnim tijelima, za koje je poslove prvenstveno odgovoran državni odvjetnik, a ne o odlučivanju u konkretnom predmetu. To su također poslovi u svezi s nadzorom nad radom, pregledi i slično. Kako to nije naputak za postupanje u konkretnom predmetu treba ga razlikovati od naputka iz članka 54. Zakona i državni odvjetnik odnosno zamjenik je dužan po njemu postupati bez obzira na koji način je dan.

4.2.3. Odgovornost i samostalnost za odluku u predmetu koji je iznesen (referiran) državnom odvjetniku, sjednici odjela ili kolegija, odnosno višem državnom odvjetniku

Veliku zabunu stvara uobičajena praksa u pojedinim državnim odvjetništvima da se sve iznosi na kolegij (sjednicu odjela) i nakon toga se postupa u skladu s „odlukom“. Često se u slučaju razmatranja pravilnosti odluke zamjenik, a ponekad čak i državni odvjetnik se poziva na tu „odluku“. Državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika odlučuje samostalno u predmetu koji mu je dan u rad. Ukoliko se spis razmatra na sjednici odjela ili iznosi državnom odvjetniku, mišljenje sjednice ili mišljenje državnog odvjetnika ima samo i isključivo savjetodavnu ulogu.

U svakodnevnoj praksi je uobičajeno da u nekim predmetima državni odvjetnik traži da ga se upozna sa predmetom prije donošenja odluke, odnosno uobičajeno je da zamjenik državnog odvjetnika teški predmet od posebnog značaja ili predmet u kojem postoje složena činjenična i pravna pitanja, iznosi na sjednici kaznenog odjela ili na sjednici odsjeka⁵.

Zamjenika državnog odvjetnika ne obvezuje mišljenje sjednice odjela ili odsjeka ono je savjetodavno. To mišljenje mu samo pomaže u donošenju odluke osobito ako je u dvojbi. Ako on odluči protivno mišljenju sjednice, ne može biti pozvan na odgovornost. Naime, u članku 6. Zakona o DO izrijekom je navedeno da državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika ne smije biti pozvan na odgovornost za izraženo pravno mišljenje u predmetu koji mu je dodijeljen u rad, osim ako se radi o kršenju zakona od strane Glavnoga državnog odvjetnika, državnog odvjetnika ili zamjenika državnog odvjetnika koje je kažnjivo djelo. U slučaju ako je mišljenje zamjenika suprotno mišljenju sjednice, zamjenik to mora reći, odnosno u tom pravcu se izjasniti, jer voditelj odjela ili odsjeka može (ako cijeni da zamjenik nije u pravu, da je njegov stav pogrešan), o tome izvijestiti državnog odvjetnika koji u takvom slučaju može ili prihvatiti odluku zamjenika, a ako s njom nije suglasan može dati pisani naputak u kojem će izrijekom navesti koju odluku bi zamjenik trebao donijeti (obvezni naputak).

Kada je u pitanju iznošenje predmeta državnom odvjetniku u državnom odvjetništvu ili višem državnom odvjetniku razlikuje se davanje savjeta od davanja naputka u konkretnom slučaju. Ako je državni odvjetnik tražio da mu zamjenik ili niži državni odvjetnik iznese predmet on je to dužan i učiniti. Državni odvjetnik u takvom slučaju može reći koji je njegov stav u pogledu donošenja odluke, ali zamjenik ili niži državni odvjetnik to mišljenje nije dužan prihvatiti. Ako se ne slaže s mišljenjem državnog odvjetnika, to mu je dužan reći i ako mu nakon toga

⁵ U svim državnim odvjetništvima postoje kazneni odjeli i građansko-upravni odjeli, samo veća državna odvjetništva imaju posebne odsjeke na primjer za gospodarski kriminal, krvne ili spolne delikte i slično.

državni odvjetnik nije dao pisani naputak ne može biti pozvan na odgovornost za donesenu odluku, osim ako se radi o kršenju zakona koje je kazneno djelo.

Potrebno je naglasiti kako u manje složenim predmetima, dakle, u velikoj većini predmeta, zamjenik potpuno samostalno odlučuje. Kako je pisani obvezni naputak za postupanje u predmetu rijedak, to na osnovu citiranih zakonskih odredbi proizlazi da je neovisnost zamjenika u predmetu koji mu je dodijeljen u rad neupitna i zamjenici moraju biti svjesni svoje profesionalne odgovornosti za pravilan i zakonit rad u predmetu.

Međutim, u praksi to nije uvijek tako. Uglavnom za propuste zamjenika javnost proziva državnog odvjetnika. Upravo iz navedenog razloga često zamjenik državnog odvjetnika, ali i državni odvjetnik, traži mišljenje koje zatim i nekritički prihvaća nastojeći na taj način izbjeći profesionalnu odgovornost za donesenu odluku. U takvim slučajevima kasnije, ukoliko se pokaže da je odluka bila pogrešna, zamjenik ili državni odvjetnik se pravda da to nije njegova odluka, nego odluka sjednice, odnosno višeg državnog odvjetnika kojem je iznio predmet, pa da on nije odgovoran za tu odluku.

Valja istaknuti da u gore navedenom slučaju postoji odgovornost zamjenika. U jednom slučaju razrješenja zamjenika (koji je razriješen jer je donio odluku o nepokretanju postupka protiv počinitelja, iako su kaznena djela bila neprijeporno počinjena), povodom tužbe Upravnom sudu u kojoj je tvrdio da je sa stanjem predmeta upoznao državnog odvjetnika, Upravni sud Republike Hrvatske je zauzeo jasan stav da je to bio njegov predmet i njegova odluka za koju je on odgovoran.

4.3. Obvezni napuci i načelo avokacije i delegacije

Kako je to pojašnjeno pod 4.2. zamjenici su samostalni u radu i donošenju odluka u predmetima koji su im dodijeljeni u rad. Izuzetak od ovog načela postoji samo u slučaju ako im je dan naputak za postupanje u određenom predmetu.

Postupak davanja upute od strane višeg državnog odvjetnika nižem državnom odvjetniku, odnosno upute od strane državnog odvjetnika zamjeniku u državnom odvjetništvu za rad i postupanje u konkretnom predmetu koja ga obvezuje je uređen zakonom.

Taj postupak je uređen Zakonom o državnom odvjetništvu i izvan toga ne postoje druge mogućnosti za utjecanje na rad i odlučivanje državnog odvjetnika odnosno zamjenika državnog odvjetnika. U samom Zakonu o državnom odvjetništvu je davanje obveznog naputka za rad uređeno u skladu s preporukom broj 10. Vijeća Europe, Odbora ministara (Preporuka rec (2000)19 državama članicama u vezi s ulogom državnog odvjetništva u sustava kaznenog sudstva). Prema ovoj preporuci: „Svi državni odvjetnici će uživati pravo zahtijevati da upute koje im se upućuju budu u pisanom obliku. Ukoliko državni/a odvjetnik/ca smatra da je takova uputa nezakonita ili je protivna njegovoj/njenoj savjesti, mora postojati interna procedura koja će za posljedicu imati njegovu/njenu zamjenu.“

4.3.1. Obvezni naputak

Kao što je to već i ranije rečeno, u radu na predmetima koji su im dodijeljeni u rad niži državni odvjetnik, odnosno zamjenik u državnom odvjetništvu je neovisan, također kada zamjenjuje državnog odvjetnika ovlašten je u postupku pred sudom ili drugim državnim

tijelom obavljati sve radnje za koje je po zakon ovlašten državni odvjetnik. Nema nikakvih ograničenja i ne može se niti zakonom niti na drugi način ograničiti ova samostalnost. Izuzetak je jedino davanje konkretnog naputka za rad u određenom predmetu.

Članak 54. Zakona o državnom odvjetništvu uređuje ovlasti državnog odvjetnika u svezi davanjem naloga i upute za rješavanje pojedinog predmeta.

U članku 54. stavku 1. Zakona o državnom odvjetništvu se općenito navodi kako je državni odvjetnik ovlašten zamjeniku državnog odvjetnika istoga državnog odvjetništva ili nižem državnom odvjetništvu;

- dati obvezatni naputak za rad i postupanje kada je to potrebno radi jedinstvene primjene zakona,
- kao i nalog i uputu za rješavanje pojedinog predmeta.

Nalog i uputu za rješavanje pojedinog predmeta treba razlikovati od davanja obvezatnih naputaka za rad i postupanje kada je to potrebno radi jedinstvene primjene zakona.

Obvezatni naputak za rad i postupanje kada je to potrebno radi jedinstvene primjene zakona odnosi se na unaprijed neodređeni broj predmeta u budućnosti, dakle ne odnosi se na konkretni predmet, već na određene situacije, na rješavanje pravnih, odnosno činjeničnih pitanja koja se pojavljuju u svezi s pojedinim odnosima. Za razliku od toga nalog i uputa za rješavanje pojedinog predmeta je uska i odnosi se na pojedini konkretni predmet koji niži državni odvjetnik odnosno zamjenik državnog odvjetnika ima u radu.

Također, od obveznog naputaka za rad i postupanje u konkretnom predmetu, kao što je to već ranije rečeno treba odvojiti davanje savjeta, zajedničko razmatranje predmeta na sjednicama odjela ili odsjeka u kojim slučajevima zamjenik čiji je predmet i koji je tražio zajedničko razmatranje odnosno koji je iznosio predmet državnom odvjetniku nije obvezan prihvatiti dan savjet odnosno mišljenje za postupanje. Ukoliko zamjenik državnog odvjetnika nakon sjednice odjela ili odsjeka, odnosno iznošenja predmeta državnom odvjetniku smatra kako predmet treba riješiti na drugi način, odnosno donijeti drugačiju odluku, on to treba iznijeti. Ako u tom slučaju državni odvjetnik i dalje smatra da bi trebalo drukčije postupiti može mu dati obvezni pisani naputak za postupanje.

Obvezni pisani naputak u pojedinom predmetu također može viši državni odvjetnik dati nižem državnom odvjetniku u slučaju kada ga izvješćuje o odluci koju namjerava donijeti u tom konkretnom predmetu, a viši državni odvjetnik smatra da je ta odluka pogrešna, odnosno da je trebalo postupiti na drugi način.

Uobičajeno postupanje u takvom slučaju je da viši državni odvjetnik pozove nižeg državnog odvjetnika (telefonski razgovor, videokonferencija ili sastanak) i izloži mu zbog čega smatra da je potrebno postupiti na drugi način. Većinom niži državni odvjetnik prihvaća argumente višeg državnog odvjetnika i zamjenika koji prate određeno područje jer se u pravilu radi o pravnim stajalištima ili novim saznanjima o dokazima i činjenicama važnim za donošenje odluke i u skladu s tim donosi odluku. Međutim, niži državni odvjetnik nije dužan prihvatiti te sugestije i ako ih ne prihvaća ne može zbog toga biti pozvan na odgovornost, a višem državnom odvjetniku (ukoliko i dalje nakon razgovora cijeni kako postupanje nižeg državnog

odvjetnika nije u skladu sa zakonom ili nije pravilno) preostaje jedino mogućnost davanja obveznog pisanog naputka za postupanje u predmetu.

Obvezatni naputak u pojedinačnom predmetu daje se u pisanom obliku s obrazloženjem. Izuzetno se iz posebnih razloga, a naročito uslijed opasnosti od odgode, taj obvezni naputak može dati u usmenom obliku, ali mora biti naknadno potvrđen u pisanom obliku. Ako nije naknadno potvrđen u pisanom obliku, usmeni naputak ne obvezuje nižeg državnog odvjetnika odnosno zamjenika državnog odvjetnika.

U slučaju davanja pisanog naputka za rad i postupanje u konkretnom predmetu niži državni odvjetnik, odnosno zamjenik državnog odvjetnika koji smatra da je taj naputak nezakonit, ima pravo ne prihvatiti ga i to priopćiti državnom odvjetniku, odnosno zatražiti pisani naputak ako je prethodno dan usmeni, odnosno ponovno zatražiti davanje pisanog naputka. Ako državni odvjetnik ne ponovi naputak, smatra se da je naputak povučen. Ukoliko se pisanim naputkom traži provođenje radnje koja ne trpi odgodu, on ju je dužan provesti iako je izrazio svoje neslaganje. I u tom slučaju državni odvjetnik, odnosno viši državni odvjetnik dužan je ponoviti dani naputak (čl. 55. st. 1. Zakona o državnom odvjetništvu).

U skladu s točkom 10. preporuke ministara Vijeća Europe člankom 55. stavko. 2. Zakona o državnom odvjetništvu je izrijeком propisano kako zamjenik državnog odvjetnika ili niži državni odvjetnik koji smatra da je naputak protuzakonit, odnosno neutemeljen za postupanje u predmetu ili da je on neprikladan za postizanje očekivanih pravnih učinaka, može podnijeti pisani obrazloženi zahtjev u kojem će tražiti da ga se oslobodi od daljnjeg postupanja u predmetu. U tom slučaju viši državni odvjetnik može postupiti po ovom njegovom prijedlogu i dati predmet na rješavanje drugom zamjeniku državnog odvjetnika ili drugom nižem državnom odvjetniku.

Zakon izrijeком propisuje kako zamjenik državnog odvjetnika ili niži državni odvjetnik ne može biti pozvan na odgovornost za izraženo mišljenje i za zahtjev podnesen sukladno članku 55. stavku 2. Zakona.

Obvezni pisani naputak za rad i postupanje u konkretnom predmetu se rijetko primjenjuje unutar državnog odvjetništva. On je izuzetak koji može u pojedinom slučaju, posebno ako zamjenik o njemu javno iznosi svoje stanovište, imati negativne efekte u javnosti. Stoga je u članku 55. stavku 4. Zakona o državnom odvjetništvu određeno kako samo državni odvjetnik može prije donošenja sudske odluke davati priopćenja u svezi izdavanjem naputka, a zamjenik tek nakon što je odluka donesena.

4.3.2. Načelo avokacije i delegacije

Od davanja obveznog naputka za rad i postupanje u konkretnom predmetu trebamo razlikovati institute avokacije i delegacije.

Zakon o državnom odvjetništvu poznaje institut avokacije, tj. mogućnost, odnosno ovlast državnog odvjetnika da iz opravdanih razloga preuzme obavljanja pojedinih poslova zamjenika istog državnog odvjetništva ili pojedinih poslova nižeg državnog odvjetništva.

Načelo avokacije se primjenjuje rijetko.

Do njegove primjene dolazi u slučajevima ako je niže državno odvjetništvo nepopunjeno, a nužno je brzo riješiti neki složeni ili teški predmet.

Načelo delegacije se koristi daleko više.

Do njegove primjene dolazi u slučajevima ako je jedno državno odvjetništvo preopterećeno i ima zaostatke. U takvom slučaju uobičajeno je da se predmeti daju u rad drugim, manje opterećenim, državnim odvjetništvima istog ranga.

Nadalje, do primjene ovog načela dolazi u slučaju kada niži državni odvjetnik ocjenjuje da bi bilo korisno da se predmet izuzme od njega i da u rad drugom državnim odvjetništvu. Više državno odvjetništvo razmatra takav prijedlog i u slučaju ako ocijeni kako je prijedlog osnovan bilo zbog toga što postoje razlozi za otklon, bilo iz drugih razloga, donosi se odluka da se postupanje u takvom predmetu povjerava drugom državnim odvjetništvu istog ranga.

U slučaju primjene avokacije i delegacije državni odvjetnik donosi odluku u pisanom obliku.

4.3.3. Granice neovisnosti i samostalnosti u državnom odvjetništvu

Unutar državnog odvjetništva, odnosno u odnosima između državnih odvjetništava, niži državni odvjetnik nije samostalan u poslovima upravljanja državnim odvjetništvom kao pravosudnim tijelom i u poslovima državnoodvjetničke uprave. Njegova samostalnost je ograničena odgovornošću višeg državnog odvjetnika za rad i postupanje nižih državnih odvjetnika i samom strukturom državnoodvjetničke organizacije.

Samostalnost i neovisnost državnog odvjetnika u radu i postupanju u konkretnom sudskom predmetu je potpuna i neupitna kao što je to pojašnjeno pod II. 4.2. Može se jedino ograničiti pisanim obveznim naputkom što je pojašnjeno pod II.4.2.1. i II.4.3.1.

Obavezni napuci su izuzetno rijetki i daleko su češći slučajevi u kojima se pojedinačni predmet zajednički razmatra na sjednici odjela u kojim slučajevima može doći do kolegijalnog odlučivanja u predmetu, odnosno davanja mišljenja zamjeniku kako će kako postupiti. U tom slučaju, ako državni odvjetnik, odnosno zamjenik državnog odvjetnika nekritički prihvaća dana mišljenja, možemo reći da nije sasvim neovisan.

Dakle, neovisnost pojedinog državnog odvjetnika, odnosno zamjenika državnog odvjetnika ovisi od njegovog poznavanja predmeta i pravnog znanja, od njegove procjene predmeta i inače od njegove odlučnosti za donošenje odluka i prihvaćanja odgovornosti za donesenu odluku i rad u konkretnom predmetu.

Iskustva pokazuju kako često zamjenik državnog odvjetnika traži mišljenje državnog odvjetnika, odnosno niži državni odvjetnik mišljenje od višeg državnog odvjetnika, kad je nesiguran, kada na taj način želi prebaciti odgovornost za odluku u konkretnom predmetu na državnog odvjetnika u državnom odvjetništvu u kojem radi, odnosno na višeg državnog odvjetnika.

4.4. Obveze prema posebnim zakonima (*sukob nadležnosti, izuzeće*)

Pregledi rada pojedinih državnih odvjetništava, ali i uvid u pojedine predmete u kojima je

izazvan sukob nadležnosti pokazuju nepoznavanje propisane procedure u kaznenim predmetima i postupanje protivno Zakonu o kaznenom postupku.

4.4.1. Sukob nadležnosti i sudska delegacija predmeta

Člankom 39. stavkom 3. Zakona o kaznenom postupku određeno je kako se rješava sukob nadležnosti između državnih odvjetnika u kaznenim predmetima. Sukob rješava zajednički neposredno viši državni odvjetnik u kojem slučaju na odgovarajući način primjenjujemo odredbe članka 30. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku. Dakle, ako državno odvjetništvo kojem je predmet ustupljen kao nadležnom smatra da je nadležno državno odvjetništvo koje mu je predmet ustupilo ili koje drugo državno odvjetništvo, pokrenut će postupak za rješavanje sukoba nadležnosti.

Državna odvjetništva uvijek ne postupaju u kaznenim predmetima u skladu s člankom 39. stavkom 3. Zakona o kaznenom postupku. Većinom vraćaju predmet natrag državnom odvjetništvu koje im ga je ustupilo široko obrazlažući zbog čega smatraju da oni nisu nadležni, tako da ponekad predmet i više puta ide iz odvjetništva u odvjetništvo čime se gubi puno vremena, a u kojem je predmet mogao biti riješen.

Ako je došlo do delegacije sudske predmeta, time je određena i nadležnost državnog odvjetnika. Nadležno je ono državno odvjetništvo koje postupa pred sudom kojem je predmet delegiran. Ako to državno odvjetništvo smatra da postoje razlozi da i dalje predmet zastupa državno odvjetništvo koje ga je zastupalo prije delegacije sudske predmeta zbog toga što je upoznato s predmetom i slično može pozivom na odredbu članka 54. stavak 2. Zakona o državnom odvjetništvu predložiti višem državnom odvjetniku donošenje odluke da to odvjetništvo i dalje postupa u tom predmetu.

Slično treba postupati i u drugim vrstama predmeta, pa i u građanskim i upravnim predmetima.

Posebne teškoće nastaju kod pritvorskih predmeta ili u slučaju mogućeg sukoba nadležnosti između Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta i redovnih državnih odvjetništava. U takvim slučajevima kada ocijenimo da nismo nadležni dužni smo poduzeti sve radnje koje ne trpe odgodu i odmah obavijestiti državno odvjetništvo (Ured) za kojeg smatramo da je nadležan.

Krive procjene i postupci u ovakvim slučajevima mogu imati značajne štetne posljedice za kasnije uspješno vođenje postupka. Još jednom treba naglasiti kako u takvim slučajevima nije dovoljno samo zaključiti - ne radi se o kaznenom djelu iz moje nadležnosti, moramo poduzeti sve žurne radnje koje ne trpe odgodu i tek onda kontaktirati ono drugo državno odvjetništvo (Ured) koje je nadležno ili smatramo da bi trebalo biti nadležno.

Posebno se to odnosi na slučajeve u kojima dolazi do sukoba nadležnosti između Ureda i drugih državnih odvjetništava i obrnuto. U ovakvom slučaju moramo odmah telefonom ili na drugi sličan način ostvariti kontakt i pokušati raspraviti tko je nadležan. Ako to drugo državno odvjetništvo (Ured) smatra kako nije nadležno mora to odmah priopćiti da bi državni odvjetnik koji ima predmet u radu mogao i formalno, ako ostaje kod svog mišljenja, izazvati sukob nadležnosti. Taj državni odvjetnik dužan je do rješavanja višeg državnog odvjetništva dužan poduzimati sve radnje, a posebno one koje ne trpe odgodu.

Obavijestiti trebamo za vrijeme radnog vremena državnog odvjetnika (ravnatelja) ili osobu koja ga zamjenjuje, a izvan radnog vremena dežurnog zamjenika. U posebno važnim slučajevima i izvan radnog vremena treba nastojati uz dežurnog zamjenika obavijestiti i državnog odvjetnika (ravnatelja).

Ako nije postupano na gore navedeni način, dakle, ako nije najprije ostvaren kontakt, već je jednostavno predmet ustupljen, to drugo državno odvjetništvo (Ured) kojem smo ustupili predmet i za koje smatramo da je nadležno, u takvim žurnim slučajevima nema pravo vraćati predmet, već je dužno odmah izazvati sukob nadležnosti uz poduzimanje onih radnji koje ne trpe odgodu.

Svako drugo postupanje može imati velike posljedice za postupak i dužni smo takvo postupanje izbjegavati.

4.4.2. Izuzeće i otklon

U članku 32. stavku 1. Zakona o kaznenom postupku (u daljnjem tekstu. Zakon) dani su razlozi za izuzeće suca, dok su u stavku 2. ovog članka dani razlozi za otklon od obavljanja sudačke dužnosti u određenom predmetu. Prema ovom članku sudac ili sudac porotnik može biti otklonjen od obavljanja sudske dužnosti ako se izvan slučajeva navedenih u članku 32. stavku 1. Zakona navedu i dokažu okolnosti koje izazivaju sumnju u njegovu nepristranost.

Ako zamjenik smatra da postoje druge okolnosti koje opravdavaju njegov otklon (članak 32. stavak 2. Zakona), obavijestit će o tome državnog odvjetnika, a državni odvjetnik višeg državnog odvjetnika. Razlozi za otklon i izuzeće smisljeno se primjenjuju i na državne odvjetnike i zamjenike. Čim sazna da postoji koji od razloga za isključenje iz članka 32. stavka 1. Zakona, zamjenik državnog odvjetnika dužan je prekinuti svaki rad na tom predmetu i o tome obavijestiti državnog odvjetnika, koji će mu odrediti zamjenu. Ako je riječ o državnom odvjetniku, on će obavijestiti o tome višeg državnog odvjetnika i predložiti delegaciju predmeta. Viši državni odvjetnik će odlučiti da li će delegirati predmet (članak 54. Zakona o državnom odvjetništvu) ili će neko od zamjenika u tom državnom odvjetništvu nastaviti raditi u predmetu. Za obavljanje žurnih radnji državni odvjetnik treba odrediti sebi zamjenu između zamjenika u tom državnom odvjetništvu.

Kao što je to rečeno prema odredbi članka 37. Zakona o kaznenom postupku, odredbe o izuzeću suca i sudaca porotnika primjenjuju se i na državne odvjetnike i osobe koje su na temelju Zakona o državnom odvjetništvu ovlaštene zastupati državnog odvjetnika u kaznenom postupku, istražitelje i zapisničare.

O izuzeću zamjenika državnog odvjetnika, istražitelja, zapisničara, tumača, stručne osobe i vještaka prije podizanja optužnice, odlučuje državni odvjetnik. O izuzeću državnog odvjetnika odlučuje neposredno viši državni odvjetnik. O izuzeću Glavnoga državnog odvjetnika odlučuje kolegij svih zamjenika Glavnoga državnog odvjetnika.

Istražitelj i druge osobe koje sudjeluju u istrazi koju provodi državni odvjetnik čim saznaju da postoji koji od razloga za izuzeće, dužni su o tome obavijestiti državnog odvjetnika i predložiti mu svoju zamjenu. Do odluke državnog odvjetnika one mogu poduzeti samo radnje koje ne trpe odgodu.

Iako odredbe Zakona o parničnom postupku, odnosno odredbe drugih procesnih zakona nemaju posebne odredbe o izuzeću državnog odvjetnika, ipak u onim slučajevima u kojima je državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika sam stranka, ili je s protustrankom u odnosu suovlaštenika, suobveznika ili regresnog obveznika ili ako je u istom predmetu saslušan kao svjedok ili vještak, odnosno ako mu je protustranka ili njezin zakonski zastupnik ili punomoćnik stranke srodnik po krvi u uspravnoj liniji do bilo kog stupnja, a u pobočnoj liniji do četvrtog stupnja ili mu je bračni drug, izvanbračni drug ili srodnik po tazbini do drugog stupnja, bez obzira na to je li brak prestao ili nije, odnosno ako postoji drugi razlog za izuzeće, ili ako smatra da postoje druge okolnosti koje dovode u sumnju njegovu nepristranost, dužan je o tome obavijestiti državnog odvjetnika koji će, ako to ocijeni opravdanim, pozivom na odredbu članka 54. stavka 2. Zakona povjeriti postupanje u tom predmetu drugom zamjeniku državnog odvjetnika istoga državnog odvjetništva ili drugom nižem državnom odvjetništvu.

5. Kodeks državnoodvjetničke etike

Etičkim kodeksom državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika (Narodne novine, broj: 25/08, službena Internet stranica Državnog odvjetništva, www.dorh.hr; u daljnjem tekstu: Kodeks) utvrđuju se temeljna načela i pravila ponašanja državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika kojih su se oni uvijek dužni pridržavati s ciljem očuvanja i daljnjeg razvoja dostojanstva i ugleda državnog odvjetništva kao samostalnog i neovisnoga pravosudnog tijela.

Kodeks donosi i mijenja Kolegij Državnog odvjetništva proširen sa županijskim i općinskim državnim odvjetnicima te predstavnicima kolegija županijskih i općinskih državnih odvjetništava.

Prema članku 2. Etičkog kodeksa državnoodvjetnički dužnosnici u obavljanju svoje dužnosti, u odnosima s drugim tijelima, strankama i građanima, kao i u međusobnim odnosima moraju se pridržavati sljedećih temeljnih načela:

1. zakonitosti,
2. nepristranosti,
3. marljivosti i stručnog postupanja,
4. poštenja i nepodmitljivosti,
5. lojalnosti,
6. dostojanstva (načelo dostojanstva uključuje i primjerenost osobnog izgleda),
7. suzdržanosti.

Radi nadzora poštovanja i tumačenja Etičkog kodeksa osnovano je Etičko povjerenstvo koje čine predsjednik, koji je iz reda zamjenika Glavnog državnog odvjetnika i dva člana. Etičko povjerenstvo može dati mišljenje o sukladnosti određenog ponašanja s Etičkim kodeksom na zahtjev državnoodvjetničkog dužnosnika. Nadalje Etičko povjerenstvo daje mišljenja i preporuke u povodu pritužbi na ponašanje koje podnositelji smatraju protivnim Kodeksu kao i na vlastitu inicijativu.

Značaj Kodeksa nije samo proklamacijske naravi, državni odvjetnici i zamjenici trebaju postupati u skladu s odredbama kodeksa i u slučaju dvojbe je li određeno postupanje u skladu s Kodeksom ili nije, zatražiti mišljenje od Etičkog povjerenstva, posebno iz razloga što nepridržavanje temeljnih načela kojim se nanosi šteta ugledu državnog odvjetništva ili državnoodvjetničkoj dužnosti predstavlja stegovno djelo (čl. 137. st. 2. toč. 6. Zakona o državnom odvjetništvu).

6. Dostupnost podataka o radu državnog odvjetništva

6.1. Odnosi s javnošću

Izvrješćivanje javnosti više nije stvar osobnog izbora državnog odvjetnika, njegove sklonosti javnom istupanju. Izvrješćivanje javnosti o radu državnog odvjetništva je dio svakodnevnog rada. Državni odvjetnik si ne može, niti smije dopustiti da se o radu državnog odvjetništva raspravlja u medijima u negativnom kontekstu samo zbog toga što na vrijeme nismo medijima dali informaciju, koju smo mogli dati i kojom smo mogli pojasniti naše postupanje i razloge zbog kojih smo donijeli odluku koja je u javnosti primljena negativno.

6.1.1. Odredbe Zakona o državnom odvjetništvu i Poslovnika o izvrješćivanju

Više je odredbi u Zakonu o državnom odvjetništvu i Poslovniku koje se odnose na izvrješćivanje javnosti.

U samom Zakonu ne postoje posebne odredbe o tome kada se priopćenje može dati i o njegovom sadržaju, jer je to qestio facti i sve zavisi od toga u kojoj je fazi postupak. Hoće li dati informaciju ili ne zavisi i od odredbi Zakona o državnom odvjetništvu ili drugih zakona koje se odnose na klasificirane podatke, osobne podatke ili na druge podatke koji se u skladu s zakonom ne mogu objaviti (npr. podaci o maloljetničkom počinitelju kaznenog djela).

Stoga se u članku 38. Zakona o državnom odvjetništvu samo određuje tko može dati priopćenje za javnost. Priopćenja za javnost putem medija u svezi s postupkom u pojedinom predmetu, kao i s radom državnog odvjetništva daje državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika, kojeg on na to ovlasti. Za sada je samo u Državnom odvjetništvu Republike zaposlen glasnogovornik, dakle osoba za odnose s medijima i Zakon određuje da ju Glavni državni odvjetnik može ovlastiti za davanje obavijesti u svezi s radom državnog odvjetništva. Glasnogovornica Državnog odvjetništva Republike Hrvatske ne daje samo priopćenja; ona uređuje Internet stranicu državnog odvjetništva i pomaže državnim odvjetnicima prilikom komunikacije s medijima, osobito u slučaju davanja demantija.

Poslovníkom je određeno kako radi izvrješćivanja zaposlenika u državnom odvjetništvu, a posebno radi izvrješćivanja javnosti, državno odvjetništvo ima svoju stranice na Internetu. Državni odvjetnik ili dužnosnik kojeg on ovlasti određuje osnovni sadržaj i koji će se podaci o radu državnog odvjetništva objaviti na Internetu.

Prema Zakonu o sudovima za mladež zabranjeno je objavljivanje podataka o sadržaju i tijeku postupka prema maloljetniku i odlukama, ako se to čini bez odobrenja nadležnog tijela, što su sada i sudovi za mladež i državni odvjetnik za mladež (članak 60.). Međutim, ni uz

odobrenje, ne smije navesti ime maloljetnika, odnosno drugi podaci na temelju kojih bi se otkrio identitet maloljetnika.

6.1.2. Izvješćivanje u praksi

Iz gore su navedenih odredbi Zakona o državnom odvjetniku proizlazi kako zamjenik državnog odvjetnika ne može bez ovlaštenja državnog odvjetnika davati priopćenja. Doslovno tumačenje ove odredbe može dovesti do teškoća. U praksi državni odvjetnik određuje zamjenika koji uvijek umjesto njega može dati priopćenje, ali u svezi s priopćenjem u pojedinom predmetu državni odvjetnik treba unaprijed odrediti koje obavijesti u kojem trenutku može dati zamjenik koji radi u predmetu. Naime, svakodnevna praksa pokazuje kako je u nekim slučajevima nužno da zamjenik državnog odvjetnika bez posebnog odobrenja daje priopćenje.

Dakle, postoje izuzeci.

Zamjenik koji zastupa optužnicu pred sudom u predmetima koji su medijski eksponirani može bez posebnog odobrenja najaviti žalbu na presudu ili u slučaju negativnih komentara branitelja, koje branitelji daju javno po izlasku iz sudnice, može dati kratak odgovor koji pobija te navode. Više od toga nije dopušteno bez posebnog odobrenja državnog odvjetnika. Državni odvjetnik će, ako ocijeni kako je to korisno, dobro postupiti, posebno u medijski eksponiranim predmetima, ako unaprijed dogovori sa zamjenikom da može neposredno nakon rasprave po izlasku iz sudnice dati i širu izjavu.

Što se tiče samog ovlaštenja za davanje priopćenja u drugim slučajevima ono nije formalno i državni odvjetnik može ovlastiti zamjenika usmeno da priopćenje u konkretnom predmetu ili će u rasporedu poslova odrediti zamjenika koji je ovlašten davati priopćenja. Taj zamjenik je u slučaju kada je određen rasporedom poslova glasnogovornik državnog odvjetništva.

6.1.3. Sadržaj priopćenja

U skladu s člancima 10. i 11. Poslovnika državna odvjetništva mogu putem sredstava javnog priopćavanja davati obavještenja i podatke iz svog djelokruga rada, vodeći pri tome računa o točnosti obavještanja i točnosti podataka, te o dužnosti čuvanja tajnosti podataka, odnosno osobnih podataka. Naime, člankom 39. stavkom 2. Zakona o DO određeno je da državni odvjetnik, zamjenik državnog odvjetnika, službenik ili namještenik ne smije neovlaštenim osobama dati podatke o osobnim, obiteljskim i imovinskim prilikama fizičkih osoba, odnosno imovinskim prilikama pravnih osoba za koje je saznao tijekom postupka.

Prilikom odlučivanja o sadržaju priopćenja državno odvjetništvo mora voditi računa o zaštiti tajnosti postupka, o tome o kojoj fazi postupka se radi, te o tajnosti podataka. Državna odvjetništva najčešće daju priopćenje za javnost u svezi s postupanjem u pojedinom predmetu i većinom izvješćuju javnost o pokretanju postupka nakon podnošenja istražnog zahtjeva ili optužnice. Ipak, praksa pokazuje kako je jednako važno dati priopćenje u slučaju odbačaja ili obustave, jer je to prilika za pojašnjenje javnosti razloga takve odluke. Ovo je tim važnije u slučajevima u kojima je javnost posebno senzibilizirana.

U pravilu državno odvjetništvo ne daje priopćenja o tome da je primilo kaznenu prijavu, samo izuzetno, ukoliko postoji veliki interes javnosti i podnositelj je izvijestio javnost da je podnio

prijavu, to se može potvrditi. U značajnijim predmetima nakon donošenja državnoodvjetničke odluke bilo o odbačaju kaznene prijave, odustanku od progona ili o optuženju, potrebno je barem putem Interneta izvijestiti javnost, a ako je predmet posebno važan, dobro je da državni odvjetnik ili zamjenik kojeg ovlasti da i neposredno priopćenje medijima.

O donošenju naloga o provođenju istrage treba izvješćivati samo izuzetno kada je predmet od posebnog značaja i postoji velik interes javnosti. Osim kratkog priopćenja o donošenju naloga ne smiju se objaviti drugi podaci jer je istraga tajna.

U posebno značajnim predmetima državni odvjetnik će dobro postupiti ako najavi konferenciju za medije, jer na taj način su svi mediji ravnopravni. Vrijeme konferencije treba planirati tako da i tiskani i elektronski mediji imaju dovoljno vremena kako bi mogli tu informaciju objaviti u sljedećem izdanju.

Radi izvješćivanja zaposlenika u državnom odvjetništvu, a posebno radi izvješćivanja javnosti, državno odvjetništvo ima svoju stranicu na Internetu. Državni odvjetnik ili dužnosnik kojeg on ovlasti određuje osnovni sadržaj i koji će se podaci o radu državnog odvjetništva objaviti na Internetu. Za uređivanje stranica i objavljivanje podataka o radu Državnog odvjetništva Republike Hrvatske i drugih državnih odvjetništava na početnoj stranici stranici zadužen glasnogovornik Državnog odvjetništva Republike Hrvatske.

Naputak o obavješćivanju medija broj O-4/06 objavljen je na Intranetu ([https://intranet.dorh.hr/ Obvezni napuci, Općeniti napuci, Ustroj, kadrovi, edukacija i ostalo](https://intranet.dorh.hr/Obvezni_napuci,Općeniti_napuci,Ustroj_kadrovi,edukacija_i_ostalo))

6.2. Pravo na pristup informacijama

Zakonom o pravu na pristup informacijama (Narodne novine br.: 172/03 i 144/10) uređuje se pravo na pristup informacijama koje posjeduju, kojima raspolažu ili koje nadziru tijela javne vlasti, propisuju se načela prava na pristup informacijama, iznimke od prava na pristup informacijama i postupak za ostvarivanje i zaštitu prava na pristup informacijama.

Kako je i državno odvjetništvo je svrstano u „tijela javne vlasti“ to smo u skladu s člankom 6. navedenog Zakona dužni omogućiti pristup informacijama svim korisnicima na jednak način i pod jednakim uvjetima i oni su ravnopravni u njegovom ostvarivanju.

Odredbe Zakona o pravu na pristup informacijama ne primjenjuju se kad je dostupnost informacijama iz sudskih, upravnih i drugih na zakonu utemeljenih postupaka propisom utvrđena, kao i kad je informacija dostupna primjenom drugog propisa članak 1. stavak 3. Zakona o pravu na pristup informacijama. Dakle one se ne primjenjuju na sam postupak, ali odredbe navedenog Zakona izazivaju zabunu kod državnih odvjetnika, jer se ovo pravo veoma često brka s pravom sudionika u postupku, koji pod određenim uvjetima imaju pravo razgledavanja, prepisivanja i snimanja cijelog ili dijelova spisa.

Razlika je velika i mora se imati u vidu. Na primjer, podaci o maloljetnoj osobi protiv koje se vodi kazneni postupak su tajni, prema članku 8. stavku 1. Zakona o pravu na pristup informacijama ti se podaci ne moraju dati, jer u skladu s ovim stavkom tijela javne vlasti mogu uskratiti pravo na pristup informaciji ako je informacija zakonom ili na osnovi kriterija utvrđenih zakonom proglašena državnom, vojnom, službenom, profesionalnom ili poslovnom tajnom ili ako je zaštićena zakonom kojim se uređuje područje zaštite osobnih podataka. Za razliku od korisnika prava na pristup informacijama oštećenik će u skladu s odredbama

Zakona o kaznenom postupku, odnosno Zakonom o sudovima za mladež dobiti uvid u spis u kojem se postupak vodi protiv maloljetnika, ili će u najmanju ruku dobiti obavijesti o stanju predmeta.

Oštećenika ili drugu osobu koja je u postupku saznala podatke koji su tajni veže obveza čuvanja tajnosti. Nasuprot tome, korisnik prava na pristup informaciji, koji raspolaže informacijom, ima pravo tu informaciju javno iznositi.

Stoga je pogrešno oštećeniku ili drugoj osobi koja sudjeluje u postupku, a koja ima pravo razgledavanja spisa dati preslike ili obavijest pozivom na Zakon o pravu na pristup informacijama. On to pravo ima po drugoj osnovi, ali po toj osnovi ima i obveze, što jasno proizlazi i iz odredbe članka 1. stavka 3. Zakona o pravu na pristup informacijama.

Pravo na pristup informacijama kojima raspolaže državno odvjetništvo ima u skladu s Zakonom o pravu na pristup informacijama svaka domaća ili strana fizička ili pravna osoba koja zahtijeva pristup informaciji. Državno odvjetništvo je dužno dati informaciju, osim u slučajevima iz članka 8. Zakona o pravu na pristup informacijama i od toga nema izuzetaka.

Teškoće u primjeni Zakona nastaju u slučajevima u kojima je evidentno da ovlaštenik traži informaciju iz čiste znatiželje, a ona se odnosi na spise državnog odvjetništva koji u pravilu nisu bili dostupni javnosti. Osnovno pravilo je da ovlaštenik nije dužan pojasniti iz kojeg razloga traži informaciju. Ona mu se mora dati ili mora dobiti rješenje kojim se odbija sa zahtjevom. Ako korisnik prava na informaciju traži obavijesti u vezi postupka u tijeku on na to nema pravo obzirom na odredbu članka 1. stavak 3. Zakona o pravu na pristup informacijama, ali i na osnovi odredbe članka 8. Zakona, jer tražena informacija sadrži i podatak klasificiran stupnjem tajnosti.

Kao što je to već rečeno, pravo korisnika nije neograničeno i u članku 8. Zakona o pravu na pristup informacijama su navedeni izuzeci u kojima nismo dužni dati informaciju. Prema stavku 1. ovog članka državni odvjetnik će uskratiti pravo na pristup informaciji ako je informacija klasificirana stupnjem tajnosti sukladno zakonu i/ili općem aktu donesenom na temelju zakona kojim se propisuje tajnost podataka ili je zaštićena zakonom kojim se uređuje područje zaštite osobnih podataka.

U stavku 2. su navedeni slučajevi u kojima se može uskratiti pravo na pristup informaciji ako postoje osnove sumnje da bi njezino objavljivanje:

- 1) onemogućilo učinkovito, neovisno i nepristrano vođenje sudskog, upravnog ili drugog pravno uređenog postupka, izvršenje sudske odluke ili kazne,
- 2) onemogućilo rad tijela koja vrše upravni nadzor, inspekcijski nadzor, odnosno nadzor zakonitosti,
- 3) povrijedilo pravo intelektualnog vlasništva, osim u slučaju izričitoga pisanog pristanka autora ili vlasnika.

Odvjetništvo je dužno omogućiti pristup informacijama:

- 1) pravodobnim objavljivanjem informacija o svome radu na primjeren i dostupan način, odnosno na internetskim stranicama radi upoznavanja javnosti,

2) davanjem informacije korisniku koji je podnio zahtjev na jedan od sljedećih načina:

- neposrednim davanjem informacije,
- davanjem informacije pisanim putem,
- uvidom u dokumente i izradom preslika dokumenata koji sadrže traženu informaciju,
- dostavljanjem preslika dokumenta koji sadrži traženu informaciju,
- na drugi način koji je prikladan za ostvarivanje prava na pristup informaciji.

Zakonom je propisan postupak u slučaju traženja informacije. Informacija se mora dati u roku od osam dana, u Zakonu su propisani slučajevi u kojima se informacija može dati u roku od 30 dana.

Državno odvjetništvo nije dužno donijeti posebno rješenje:

- 1) kad omogućuje pristup informaciji,
- 2) ako je pristup istoj informaciji već omogućen istom podnositelju zahtjeva u roku od 60 dana koji je prethodio podnošenju novog zahtjeva,
- 3) ako je informacija objavljena,

Također ne mora donijeti posebno rješenje ako je dostupnost informacijama iz sudskih, upravnih i drugih na zakonu utemeljenih postupaka propisom utvrđena, kao i kad je informacija dostupna primjenom drugog propisa.

Rješenje o odbijanju zahtjeva donosi se:

- 1) ako se ispune uvjeti za odbijanje propisani u članku 8. Zakona,
- 2) ako tijelo javne vlasti ne posjeduje, ne raspolaže, ne nadzire te nema saznanja gdje se informacija nalazi,
- 3) ako utvrdi da nema osnove za dopunu ili ispravak dane informacije.

Protiv rješenja podnositelj zahtjeva prava na pristup informaciji ima pravo izjaviti žalbu državom odvjetniku onog državnog odvjetništva koje je donijelo rješenje kojim se zahtjev odbija u roku od 8 dana od dana dostavljanja rješenja.

Naputkom broj O-5/04 dana je uputa državnim odvjetništvima o njihovim obvezama i načinu postupanja u primjeni Zakona o pravu na pristup informacijama.

Obvezni naputak o primjeni Zakona o pravu na pristup informacijama broj O-5/04 objavljen je na Intranetu (<https://intranet.dorh.hr/> Obvezni napuci, Općeniti napuci, Ustroj, kadrovi, edukacija i ostalo).

7. Rad državnih odvjetnika

Rad državnog odvjetnika možemo podijeliti na:

- poslove upravljanja državnim odvjetništvom, a koje poslove zajednički nazivamo poslovima državnoodvjetničke uprave i
- rad i odlučivanje u predmetima koje državni odvjetnik ima u obavljanju poslova državnog odvjetnika.

Dok je u dijelu pod 4. bilo više govora o radu državnog odvjetnika i zamjenika državnog odvjetnika, njihovoj neovisnosti i samostalnosti u radu na predmetima koje su dobili u rad, u ovom dijelu se razmatraju isključivo poslovi koji se odnose na upravljanje državnim odvjetništvom, na nadzor, praćenje rada i ocjenjivanje.

Ove poslove zajednički nazivamo poslovima državnoodvjetničke uprave. Od veličine državnog odvjetništva, a u skladu s Okvirnim mjerilima, zavisi da li državni odvjetnik obavlja samo poslove državnoodvjetničke uprave ili je dužan raditi i na pojedinim kaznenim, odnosno građanskim ili upravnim predmetima.

7.1. Državnoodvjetnička uprava i samostalnost državnog odvjetnika u obavljanju poslova državnoodvjetničke uprave

U članku 20. Zakona o državnom odvjetništvu navedeni su poslovi državnoodvjetničke uprave, koji se posebno razrađuju u članku 3. Poslovnika kao poslovi kojima se osiguravaju uvjeti za pravilan rad i poslovanje državnog odvjetništva. U članku 3. stavku 2. Poslovnika pojedinačno su navedeni poslovi državnoodvjetničke uprave, (npr. ustrojavanje unutarnjeg poslovanja u državnom odvjetništvu, skrb o pravodobnom i urednom obavljanju poslova u državnom odvjetništvu itd.).

7.1.1. Poslovi državnoodvjetničke uprave i nadzor

Za poslove državnoodvjetničke uprave neposredno je odgovoran državni odvjetnik, ali to ne znači da ih isključivo on obavlja.

Prema Zakonu o državnom odvjetništvu i Poslovniku, u tome mu pomažu određeni zamjenici i službenici. Članom 32. Poslovnika određeno je da se poslovi državnoodvjetničke uprave obavljaju u uredu državnog odvjetnika. U poslovima državnoodvjetničke uprave državnim odvjetniku pomažu pod uvjetima iz članka 21. stavka 5. Zakona o državnom odvjetništvu, zamjenik koji ga zamjenjuje u slučaju odsutnosti (prvi zamjenik), zamjenici – voditelji odjela, tajnik državnog odvjetništva, voditelj pisarnice državnoodvjetničke uprave ili drugi službenik kojeg odredi državni odvjetnik, koji po uputama državnog odvjetnika obavljaju poslove državnoodvjetničke uprave.

Glavni državni odvjetnik je odgovoran za rad državnog odvjetništva u cjelini.

Njemu su podređena županijska i općinska državna odvjetništva. Njegove ovlasti u obavljanju poslova državnoodvjetničke uprave su izuzetno velike i složene. Županijski državni odvjetnik ima pravo nadzora nad radom općinskih državnih odvjetništava na svom području. Davanjem prava višem državnom odvjetniku u svezi s nadzorom i upravljanjem državnim odvjetništvima osigurava se djelovanje državnog odvjetništva kao jedinstvenog pravosudnog tijela na cjelokupnom prostoru Republike Hrvatske.

S obzirom na opsežnost i složenost poslova državnoodvjetničke uprave u Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske, osim u Uredu Glavnog državnog odvjetnika poslovi državnoodvjetničke uprave obavljaju se i Odjelu za unutarnji nadzor. U članku 22. stavku 1. Zakona o državnom odvjetništvu i članku 28. Poslovnika određen je opseg i djelokrug poslova koje obavlja ovaj Odjel.

Člankom 5. stavkom 1. Poslovnika određeno je da u obavljanju poslova državnoodvjetničke uprave državni odvjetnik donosi odluke, upravna rješenja i zaključke, izdaje naredbe i daje obvezatne i druge upute u okviru svojih ovlasti. Kako su odluke, rješenja i zaključci upravni akti, člankom 18. stavkom 1. Poslovnika određeno je da je Glavni državni odvjetnik drugostupanjsko tijelo u poslovima državnoodvjetničke uprave županijskih državnih odvjetništava i Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, a županijski državni odvjetnik je drugostupanjsko tijelo u poslovima državno-odvjetničke uprave iz oblasti općinskog državnog odvjetništva, ako posebnim propisom ili Poslovníkom nije drukčije određeno.

U praksi se često ne razlikuje vertikalna komunikacija između državnih odvjetništava u poslovima državnoodvjetničke uprave i radu u konkretnim predmetima.

U tijeku rada u pojedinom predmetu zamjenik županijskog ili općinskog državnog odvjetništva može neposredno odgovarati na traženja zamjenika Glavnog državnog odvjetnika. Zamjenik iz višeg državnog odvjetništva može zahtijevati da mu zamjenik iz nižeg državnog odvjetništva dostavi pojedini premet može tražiti izvješće o radu u tom predmetu. Zamjenik iz općinskog državnog odvjetnika u tom slučaju može dostavljati preko neposredno višeg državnog odvjetništva svoje prijedloge i slati izvješća u pojedinom predmetu. Ako je zamjenik iz višeg državnog odvjetništva suglasan, može tražiti mišljenje u vezi pojedinim pitanjima i slično. U hitnim slučajevima zamjenici iz općinskih državnih odvjetništava mogu komunicirati i neposredno sa zamjenikom iz Državnog odvjetništva Republike Hrvatske.

Drugo je u poslovima državnoodvjetničke uprave. U vršenju poslova državnoodvjetničke uprave iz svog djelokruga općinsko državno odvjetništvo se obraća Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske preko županijskog državnog odvjetništva i obrnuto (članak 22. Poslovnika). U pravilu pismena u tom slučaju potpisuje državni odvjetnik, jer je upravo on i ovlašten za obavljanje tih poslova.

U obavljanju poslova državnoodvjetničke uprave i upravljanja državnim odvjetništvom niži državni odvjetnik nije samostalan, jer je njegovo pravo odlučivanja u ovim poslovima ograničeno ovlastima višeg državnog odvjetnika. Uporište za tvrdnju kako niži državni odvjetnik nije samostalan u ovim poslovima proizlazi iz članka 9. stavka 2. Zakona o državnom odvjetništvu u kojem se određeno navodi da su općinska državna odvjetništva podređena županijskim državnim odvjetništvima, a ovo Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

Viši državni odvjetnik ima pravo davati naredbe u svezi s obavljanjem poslova državnoodvjetničke uprave koje je niži državni odvjetnik (naravno pod uvjetom da nisu u suprotnosti sa zakonom), dužan provoditi. To su općeniti naputci i naredbe u svezi rada državnog odvjetništva, a ne u svezi s donošenjem odluke u konkretnom predmetu i niži državni odvjetnik ih je dužan provoditi. U odnosu na ove poslove ne primjenjuje odredba članka 54. stavka 3. Zakona.

Ukoliko niži državni odvjetnik ne provodi naputke višeg državnog odvjetnika koji se odnose na poslove državnoodvjetničke uprave može biti razriješen te dužnosti. U članku 100. Zakona o državnom odvjetništvu propisani su razlozi za razrješenje državnog odvjetnika. U točki 3. ovog članka se izrijekom propisuje da će državni odvjetnik biti razriješen ako poslove državnoodvjetničke i pravosudne uprave ne obavlja u skladu s propisima ili ih ne obavlja pravodobno.

7.1.2. Praćenje rada i ocjenjivanje državnih odvjetnika i zamjenika

7.1.2.1. Izvješća o radu

Državna odvjetništva podnose redovno mjesečna i godišnja izvješća o radu, dok je Državno odvjetništvo Republike Hrvatske dužno najmanje jednom godišnje podnijeti izvješće Hrvatskom saboru.

Osim ovih redovnih izvješća podnose se i posebna izvješća u svezi s radom na pojedinim značajnim predmetima.

7.1.2.1.1. Izvješće Hrvatskom saboru i godišnja izvješća državnih odvjetništava

Člankom 40. Zakona o DO određeno je da je Državno odvjetništvo Republike Hrvatske dužno podnijeti Hrvatskom saboru izvješće o stanju i kretanju prijavljenog kriminaliteta u prethodnoj godini, o predmetima u svezi sa zaštitom imovinskih interesa Republike Hrvatske, pravnoj problematici u pojedinim područjima pregledu organizacije i stanja kadra.

Kako bi Državno odvjetništvo republike Hrvatske moglo sačiniti godišnje izvješće to su u prvom mjesecu sljedeće kalendarske godine niža državna odvjetništva dužna najprije dostaviti statističke podatke o stanju i kretanju predmeta i o radu u protekloj godini, a zatim i pisano izvješće.

Državno odvjetništvo Republike Hrvatske na osnovu tih podataka izrađuje izvješće za Hrvatski sabor te posebne separate po pojedinim područjima.

Godišnje izvješće Hrvatskom saboru je javno i objavljuje se na Internet stranici državnog odvjetništva, dok se detaljni statistički podaci i separati objavljuju na Intranet stranici i dostupni su samo zaposlenima u držanom odvjetništvu.

Godišnja statistička izvješća i tekstualni dijelovi izrađuju se u skladu s naputkom koji se dostavlja svake godine i objavljuje na Intranetu.

7.1.2.1.2. Mjesečna izvješća

Mjesečno izvješće koje niža državna odvjetništva podnose višem državnom odvjetništvu sadrži podatke o završenim postupcima, o postupcima koji su u tijeku te radnjama koje su poduzete ili će ih državno odvjetništvo poduzeti (čl. 41. st. 1. zakona o državnom odvjetništvu).

Mjesečna izvješća koja državna odvjetništva dostavljaju višem državnom odvjetništvu imaju tri dijela.

Prvi dio se odnosi na izvješćivanje o pravnoj i drugoj problematici, sastancima i općenito izvanpostupovnom radu. Drugi dio sadrži izvješća o radu i odlukama u značajnim predmetima, dok treći dio sadrži pokazatelje o radu. Treći statistički dio izvješća sadrži komentare samo ako je to potrebno zbog pojašnjenja velikih zaostataka ili velikog broja negativnih odluka, te radi komentiranja značajnih odstupanja u podacima iskazanim u statističkim tablicama o radu kaznenih i građansko-upravnih odjela u odnosu na prethodni mjesec.

Nakon primitka mjesečnih izvješća nižih državnih odvjetništava, Državno odvjetništvo Republike Hrvatske – Odjel za nadzor sačinjava zbirna analitička izvješća koja služe za:

- izradu sažetaka koji se dostavljaju svim državnim odvjetništvima
- praćenje rada i kao podloga za izračun bodova prilikom ocjenjivanja državnih odvjetnika i zamjenika.

Opća uputa o mjesečnom izvješćivanju broj: O-6/10-1 sa svim priložima i tablicama objavljena je na intranetu (<https://intranet.dorh.hr/Default.aspx>) i sadrži detaljne upute o izradi i dostavljanju mjesečnih i pojedinačnih izvješća.

Također se na Intranetu objavljuju sažeci mjesečnih izvješća koji se dostavljaju državnim odvjetništvima.

7.1.2.2. Ocjena obnašanja dužnosti – općenito

Svrha ocjenjivanja državnih odvjetnika i zamjenika je davanje objektivnog stručnog mišljenja o radu pojedinog dužnosnika, kao osnovnog kriterija i uvjeta za napredovanje. Ocjenjivanjem kako je ono propisano u Zakonu o državnom odvjetništvu i u Uputi za ocjenjivanje broj: O-5/11 od 3. lipnja 2011.⁶, postiže se vrednovanje rada pojedinog dužnika po osnovi praćenja njegovog rada, na osnovu objektivnih pokazatelja. Svrha ocjenjivanja je među ostalim isključiti subjektivnost u davanju ocjene čim je to više moguće.

Ocjena sadrži verificirane podatke o sposobnosti, kvalifikaciji i stručnosti (stručnom radu) državnih odvjetnika i odvjetnica, te zamjenika i zamjenica državnih odvjetnika čiji se rad ocjenjuje. Ocjena je individualna i zavisi od znanja i zalaganja državnog odvjetnika ili zamjenika, ocjenjivanjem se potiče natjecanje između zamjenika, jer zamjenik koji kvalitetnije i više radi ocjenjuje se višom ocjenom i samim time ima prednost prilikom promaknuća. Na taj način svaki dužnosnik u mjeri u kojoj je sposoban i u mjeri koliko to sam želi upravlja svojom karijerom.

⁶ Uputa o ocjenjivanju objavljena je na Intranetu ([https://intranet.dorh.hr/Obvezni napuci](https://intranet.dorh.hr/Obvezni_napuci), Općeniti napuci, Ustroj, kadrovi, edukacija i ostalo)

U Uputi za ocjenjivanje se navodi kako je ocjena osnova za donošenje odluka u svezi s rasporedom zamjenika/zamjenica državnih odvjetnika na pojedine poslove unutar državnog odvjetništva (mjesto prvog zamjenika, mjesta voditelja odjela i odsjeka i slično), te za imenovanje u posebna državna odvjetništva, na mjesta državnih odvjetnika/odvjetnica, kao i za imenovanje u viša državna odvjetništva.

Zakonom o državnom odvjetništvu, određuje se vrijeme ocjenjivanja, kriteriji na osnovu kojih se daje ocjena i rasponi ocjena. U Zakonu su dane osnovne odredbe o postupku ocjenjivanja. Samom Uputom uređuju se pravila o vođenju evidencije o radu državnih odvjetnika/odvjetnica i zamjenika/zamjenica, detaljnije se uređuje postupak ocjenjivanja, način primjene mjerila za ocjenjivanje i raspon ocjena, podnošenje prigovora protiv ocjene, postupak po prigovoru i druga pitanja od značaja za ocjenjivanje.

Zamjenici se ocjenjuju svake 3 godine. Državni odvjetnici se ocjenjuju svake dvije godine jer im mandat traje 4 godine.

7.1.2.2.1. Evidencije o radu i druge evidencije za ocjenjivanje

Kako bi mogao dati ocjenu svojim zamjenicima, državni odvjetnik je dužan stalno pratiti njihov rad i sve bitne podatke evidentirati u spisu (fasciklu) zamjenika. Uz državnog odvjetnika rad zamjenika dužni su pratiti i voditelji odjela, odnosno odsjeka, koji su dužni o svojim zapažanjima redovno izvješćivati državnog odvjetnika i po njegovoj uputi o tome sačinjavati potrebna pismena (službene bilješke). Podaci o radu u državnom odvjetništvu (mjesečni i godišnji popisni listovi), stručnom i znanstvenom radu, edukaciji, primjedbama, zapažanjima i slično vode se odvojeno za svakog dužnosnika i savjetnika u posebnom osobnom spisu.

Viši državni odvjetnik ocjenjuje i nižeg državnog odvjetnika. Kako bi mu mogao dati ocjenu dužan je stalno pratiti njegov rad i rad državnog odvjetništva i sve bitne podatke u spisu (fasciklu) državnog odvjetništva.

Ako državni odvjetnik radi na pojedinim kaznenim, građanskim i upravnim predmetima, tada državno odvjetništvo osniva i osobni spis o radu državnog odvjetnika.

Državnoodvjetnička pisarnica vodi za svakog dužnosnika i savjetnika mjesečni popisni list a na kraju kalendarske godine izrađuje se za svakog dužnosnika i savjetnika zbirni godišnji popisni list za proteklu godinu, čija se kopija odlaže u osobni spis dužnosnika i savjetnika. Godišnji popisni list kao i službene zabilješke vezane za rad zamjenika na posebno složenim predmetima i poslovima te druge zabilješke važne za ocjenu ulažu se u osobni spis zamjenika. Za točnost brojčanih podataka odgovoran je voditelj pisarnice. Kako je osnova za objektivno ocjenjivanje vođenje potpune i ažurne evidencije o radu dužnosnika to državni odvjetnici moraju voditi računa da se u osobne spise unose kako brojčani pokazatelji, tako i sve primjedbe i pohvale.

U skladu s člankom 180. Poslovnika za svakog zamjenika državnog odvjetnika osniva se osobni spis radi vođenja evidencije o radu. U spisu se, osim brojčanih pokazatelja, evidentiraju zapažanja tijekom nadzora rada te primjedbe i pohvale na rad. Osobni spis pojedinog dužnosnika sadrži podatke i vodi se na način naveden u Uputi za ocjenjivanje.

Evidencija sadrži:

- za zamjenike mjesečne i godišnje popisne listove,
- za državne odvjetnike, mjesečne i godišnje popisne listove, godišnja izvješća, godišnje i mjesečne statističke podatke o radu državnog odvjetništva, zapisnike o pregledu i kopije primjedbi na rad državnog odvjetništva, ali i državnog odvjetnika, odnosno odvjetnice.
- za svakog dužnosnika (državnog odvjetnika i zamjenika) moraju se evidentirati i;
 - podaci o uspješnom radu na naročito složenim predmetima (kratka bilješka i naznaka predmeta),
 - podaci o koordinaciji izvida (posebno primjedbe ili dobra praksa),
 - podaci o predmetima koji su završeni pozitivno, a koji su nastali inicijativom zamjenika,
 - pogreške i neaktivnosti u prethodnom postupku (izvidi, dokazne radnje) podaci o radu koji ukazuju na nepoznavanje propisa i uslijed toga pogrešne odluke,
 - pogreške u zastupanjima, ali i posebno dobra zastupanja koja utječu na ocjenu kvalitete
 - druga zapažanja i primjedbe koje su bitne za ocjenu kvalitete i uspješnosti rada,
 - podaci o objavljenim znanstvenim i stručnim radovima,
 - podaci o edukaciji i o aktivnom sudjelovanju u programima stručnog usavršavanja i drugim relevantnim znanstvenim i stručnim skupovima,
 - primjedbe i zapažanja u vezi s urednim i točnim obavljanje poslova,
 - sudjelovanje u praktičnoj nastavi pravnih predmeta i slično.
- također se u fascikli odlažu primjedbe na rad državnog odvjetnika, zamjenika i savjetnika, koje je više državno odvjetništvo dalo u pregledu, u radu na drugostupajskim predmetima, kao i druge primjedbe višeg državnog odvjetništva.

Više državno odvjetništvo vodi poseban spis o radu nižeg državnog odvjetništva koji je podloga za njegovo ocjenjivanje nižeg državnog odvjetnika. U taj spis (fascikl) ulažu se podaci o mjesečnom radu na temelju mjesečnih izvješća, stavljaju se u prijepisu primjedbe (pozitivne ili negativne) koje se u vezi s radom pisano daju nižim državnim odvjetništvima, u tom spisu (fasciklu) evidentiraju se sva druga zapažanja koja mogu poslužiti za ocjenu rada. O njegovom osobnom radu unose se gore navedeni podaci.

Ti podaci koriste se pored ocjenjivanja i u pripremama za pregled nižeg državnog odvjetništva, jer to su zapažanja o radu državnog odvjetništva, o teškoćama i propustima, kako bi se prilikom pregleda spisi i područja u kojima su uočene teškoće posebno pregledali.

7.1.2.2.2. Postupak ocjenjivanja

U članku 130. stavak 1. Zakona o državnom odvjetništvu dana su mjerila za ocjenjivanje. Državni odvjetnici i zamjenici državnog odvjetnika u obnašanju dužnosti ocjenjuju se prema sljedećim mjerilima:

1. iskazanoj marljivosti u rješavanju dodijeljenih im predmeta u odnosu na prosječne radne rezultate županijskih, odnosno općinskih državnih odvjetništava u godini koja prethodi godini ocjenjivanja,
2. korištenju pravnih lijekova,

3. pokazanom stručnom znanju i rezultatima u radu,
4. kvaliteti rada te sposobnosti usmenog i pisanog izražavanja,
5. poštivanju rokova u tijeku postupka
6. sposobnosti i iskazanoj spremnosti za učenje i usvajanje novih znanja, aktivnom sudjelovanju i uspjehu u programima stručnog usavršavanja, objavljenim znanstvenim i stručnim radovima i sudjelovanjem u praktičnoj nastavi pravnih predmeta i drugim relevantnim znanstvenim i stručnim skupovima,
7. suradnji i odnosu s drugim zaposlenicima ,
8. sposobnosti obavljanja poslova uprave i poslova državnog odvjetnika, ako je raspoređen na takvu dužnost.

Način izračuna i raspon bodova po pojedinom mjerilu dan je u uputi za ocjenjivanje.

Da bi ocjena bila objektivna i potpuna mora se temeljiti na raznim izvorima podatka. Zbog toga državni odvjetnik ili odvjetnica koja provodi ocjenjivanje uz podatke koje ima u osobnom spisu po potrebi može: zatražiti pismeno izvješće o radu na predmetima zamjenika ili zamjenice, pratiti rad zamjenika ili zamjenice državnog odvjetnika na ročištima ili raspravama radi stjecanja uvida o tom dijelu rada dužnosnika koji se ocjenjuje, koristiti podatke iz pojedinih spisa ako je to važno za ocjenu i slično.

U obrazloženju ocjene, posebno one negativne i najviše, treba točno navesti na kojim se podacima takva ocjena temelji. Potrebno je obrazložiti broj bodova po svakom mjerilu za ocjenjivanje.

Kada su rezultati rada općenito ili u pojedinom predmetu takvi da mogu dovesti do negativne ocjene na polovici razdoblja predočava se dužnosniku da će ga se morati negativno ocijeniti ako ne promijeni način rada, odnosno ne stekne nužno potrebna znanja. O tome se sačinjava bilješka i daje na uvid i potpis državnom odvjetniku/odvjetnici, odnosno zamjeniku/zamjenici.

Ocjena se izrađuje na posebnom obrascu. Prije dostavljanja ocjene upoznaje se dužnosnika na osnovi kojih pokazatelja se namjerava ocijeniti. Dužnosnik ima pravo upozoriti na okolnosti koje mogu utjecati na ocjenu, a koje državni odvjetnik nije uzeo u obzir ili je na temelju njih donio pogrešne zaključke.

U obrazloženju ocjene treba iznijeti kako je izvršeno vrednovanje po pojedinom mjerilu i na osnovi kojih pokazatelja je ocjena dana te navesti i sve druge bitne podatke. Posebno je potrebno detaljno obrazloženje ako je dužnosnik ocijenjen ispod ili iznad ocjene „Poslove obavlja savjesno, uredno i stručno“.

Ocjena se dostavlja zamjeniku/zamjenici državnog odvjetnika na kojeg se odnosi s uputom o pravu na prigovor i njezin sadržaj je tajan.

Županijski i općinski državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika koji se ne slože s ocjenom ima pravo u roku od osam dana od dostave ocjene podnijeti prigovor Državnoodvjetničkom vijeću.

7.1.2.2.3. Obrazac ocjene

Na temelju članka 20. stavka 1. u vezi s člankom 129. do 134. Zakona o državnom odvjetništvu (Narodne novine broj: 76/09, 153/09, 116/10, i 145/10 i 57/11), a primjenom Upute o ocjenjivanju broj: O-5/11 od 3. lipnja 2011. N....., N....., (državnom odvjetniku, zamjeniku državnog odvjetnika na radu u kaznenom/građansko-upravnom odjelu/ zamjeniku državnog odvjetnika za mladež) daje se sljedeća

OCJENA OBNAŠANJA DUŽNOSTI

N....., N....., državni odvjetnik/zamjenik _____ državnog odvjetnika u _____ državnom odvjetništvu u _____ na radu u kaznenom/građansko-upravnom odjelu/ u razdoblju od _____ do _____
.....⁸

Obrazloženje

Ocjena obnašanja dužnosti zamjeniku N, N, dana je na osnovi zakonskih mjerila izraženih kroz bodove u skladu s uputom o ocjenjivanju.

Po tim mjerilima dani su sljedeći bodovi:

1. S osnova radnih rezultata	bodova,
2. Za korištenje pravnih lijekova	bodova
3. Za pokazano stručno znanje	
4. Za kvalitetu rada i sposobnost pismenog i usmenog izražavanja	bodova
5. Za odgovoran rad i poštivanje rokova	bodova
6. Za stručno usavršavanje	bodova
7. Za suradnju i odnos s drugim zaposlenima	bodova
	UKUPNO
	bodova

Zamjenik/ca državnog odvjetnika kojem/kojoj su na osnovi mjerila dani bodovi u rasponu od ... do .. bodova ima pravo na ocjenu obnašanja dužnosti(navesti naziv ocjene).

Obrazloženje

(Obrazložiti pojedine kriterije, posebno navesti na osnovi kojih spisa, zapisnika i dr. je za pojedini kriterij dan veći ili manji broj bodova od prosjeka, a ako je zamjenik po pojedinom kriteriju dobio srednji broj bodova, odnosno nije dobio umanjeni broj bodova, i ocijenjen je ocjenom dužnost je obavljao savjesno, stručno i uredno, smatram da je dovoljno navesti da nije bilo primjedbi na rad, da je zamjenik kvalitetno i uredno obavljao povjerene poslove i da je stoga ocijenjen tom ocjenom).

Pravna pouka:

⁷ Ocjena je osobna i tajna, kao klasificirani podatak upisuje se u upisnik POV.

⁸ Upisujemo ocjenu na osnovu danih bodova u skladu s člankom 21. stavak 1. Upute za zamjenika, odnosno u skladu s člankom 22. stavak 5. Zakona o državnom odvjetništvu za državne odvjetnike .

Zamjenik/ca državnog odvjetnika koji se ne slaže s ocjenom, ima pravo u roku od osam dana od dana dostave ocjene podnijeti prigovor Državnoodvjetničkom vijeću. Prigovor se podnosi pisano u tri primjerka preko ovog državnog odvjetništva.

Potpis

Dostavna naredba:

1. (ime i prezime) zamjenika, državnog odvjetnika kojeg se ocjenjuje i naziv državnog odvjetništva ako ocjenu daje viši državni odvjetnik,
2. u dosje
3. u spis

Nakon konačnosti ocjena se dostavlja Ministarstvu pravosuđa i Državnoodvjetničkom vijeću (članak 25. Zakona o državnom odvjetništvu).

7.1.3. Nadzor nad radom u državnom odvjetništvu

Državni odvjetnik obavlja nadzor nad urednim i pravodobnim obavljanjem svih poslova u državnom odvjetništvu, dok voditelji odjela i odsjeka po ovlasti državnog odvjetnika obavljaju nadzor nad urednim i pravodobnim obavljanjem svih poslova u odjelu i odsjeku (članak 7. Pravilnika).

Državni odvjetnik, odnosno voditelj odjela i odsjeka, nadzor nad radom ostvaruje:

- uvidom u rad dužnosnika i drugih zaposlenika državnog odvjetništva, koji ostvaruje kroz iznošenje spisa u kojima je to on zatražio ili je zamjenik tražio konzultacije,
- uvidom u spise i odluke, time da će na taj način nadzirati rad zamjenika ako ima saznanja o manjkavostima u radu,
- uvidom u odluke sudova donesenih povodom optužnice ili tužbe, odnosno drugog podneska, a posebno uvidom u odluke drugostupanjskih sudova i u odluke povodom izvanrednih pravnih lijekova,
- pregledom upisnika, imenika, pomoćnih knjiga i popisa i slično.

Poslovníkom je uređeno postupanje voditelja odjela ili odsjeka (čl. 8. st. 2. Poslovníka) u slučaju kada tijekom rada uoči nejednako postupanje ili postupanje protivno ustaljenoj praksi višeg državnog odvjetništva.

7.1.4. Pregledi nižih državnih odvjetništava

Pregledi rada nižih državnih odvjetništava ili rada pojedinih dužnosnika uređeni su Zakonom o državnom odvjetništvu i Poslovníkom.

Obvezni (opći) pregled vrši državni odvjetnik sam ili sa zamjenicima koje odredi, a mogu ga vršiti i sami zamjenici. Pregled rada pomoćnih službi pod nadzorom zamjenika državnog odvjetnika vrše službenici (ovo će redovito biti slučaj sa pregledom pisarnice i ureda državnog odvjetnika, te financijskim nadzorom).

Člancima 19. do 21. Poslovnika propisuje se dužnost vršenja pregleda, rokovi, te vrste pregleda. U članku 21. stavku 1. Poslovnika koji se odnosi na pregled rada savjetnika i dužnosnika prije imenovanja na drugu dužnost ili reimenovanja na početku su ispuštene riječi „Pregled se vrši ...“, pa iako je jasno da se tim stavkom uređuje upravo ta vrsta pregleda to je potrebno naznačiti do ispravka Poslovnika. Kako bi se pregledi obavljali na jedinstveni način Glavni državni odvjetnik je dao Naputak o pregledu broj: O-7/06-1 od 20. veljače 2006⁹.

7.1.4.1. Dužnost obavljanja pregleda

Prema članku 56. Zakona Državno odvjetništvo Republike Hrvatske u obavljanju prava nadzora nad radom državnih odvjetništava dužno je poduzimati odgovarajuće mjere, a posebno obaviti neposredan uvid u cjelokupni rad i poslovanje svakoga županijskoga državnog odvjetništva. U stavku 2. ovog članka dana je obveza županijskim državnim odvjetništvima da jednom u dvije godine obave pregled cjelokupnog rada područnih državnih odvjetništava.

Člankom 20. stavkom 2. Poslovnika određeno je kako će Glavni državni odvjetnik prema programu rada, osobno ili preko određenih dužnosnika i drugih stručnih osoba, svake dvije godine obaviti pregled cjelokupnog poslovanja ili pojedinih dijelova poslovanja županijskih državnih odvjetništava. Tijekom pregleda županijskog državnog odvjetništva mogu se obaviti potpuni ili djelomični pregledi općinskih državnih odvjetništava na području županijskog državnog odvjetništva. Pregledi rada pojedinih općinskih državnih odvjetništava mogu se obaviti i zasebno.

7.1.4.2. Vrste pregleda

Pregled može biti opći i djelomični. S rezultatima pregleda i poduzetim mjerama upoznaje se državno odvjetništvo u kojem je obavljen pregled, na način da se na završnom sastanku kratko iznose najvažnija zapažanja, a u pisanom izvješću se detaljno navodi što je utvrđeno tijekom pregleda. Županijska državna odvjetništva primjerak zapisnika i izvješća dostavljaju i Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

Obvezni (opći) pregledi koji se obavljaju svake dvije godine obuhvaćaju rad državnog odvjetnika i zamjenika na predmetima, ali i pregled rada svih službi državnog odvjetništva, uključivši i pisarnicu i ured državnog odvjetnika. Opći pregledi mogu biti izvršeni i u više navrata kada se to ocijeni potrebnim zbog poremećaja u radu državnog odvjetništva.

Djelomični pregledi mogu se ograničiti i na pojedine odjele, pomoćne službe, ili na pregled pojedinih, državnoodvjetničkih odluka, područja kriminaliteta, odnosno građanskih ili upravnih predmeta.

Od ovih pregleda kako je to ranije naznačeno treba razlikovati preglede rada državnog odvjetnika, zamjenika državnog odvjetnika i savjetnika koji su se prijavili na oglas za imenovanje na mjesto državnog odvjetnika ili zamjenika u drugom državnom odvjetništvu, odnosno pregled rada zamjenika državnog odvjetnika koji je podnio zahtjev za trajni premještaj. Tim pregledom se obuhvaća dvogodišnje razdoblje koje prethodi prijavljivanju na oglas ili podnošenju zahtjeva za premještaj. Pregled rada zamjenika županijskog državnog

⁹ Naputak O-7/06-1 objavljen je na Intranetu (<https://intranet.dorh.hr/Default.aspx>) i dostupan je državnim odvjetnicima i zamjenicima koji imaju korisničko ime i lozinku.

odvjetnika obavlja Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, a pregled rada zamjenika općinskog državnog odvjetnika, nadležno županijsko državno odvjetništvo

Naputak broj: O-7/06 od 20. veljače 2006. daje osnovne upute u svezi s pripremama i vršenjem pregleda općenito, dok naputak broj: O-7/06-1 od 20. veljače 2006. daje detaljnije upute zamjenicima Glavnog državnog odvjetnika za vršenje pregleda¹⁰.

7.1.4.3. Postupak prilikom pregleda

Godišnjim rasporedom poslova planiraju se pregledi nižih državnih odvjetništava, dok se djelomični pregledi vrše na temelju odluke državnog odvjetnika. Prije samog pregleda državni odvjetnik odlukom određuje zamjenike i službenike koji će vršiti pregled te njihova zaduženja.

Sadržaj odluke o pregledu dan je u Naputku za vršenje pregleda. Odluka se dostavlja osobama koje vrše pregled i državnom odvjetništvu koje će se pregledati. Županijska državna odvjetništva kopiju odluke o pregledu dostavljaju Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

Ako se vrši pregled rada pojedinog zamjenika ili službenika dostavlja mu se odluka o pregledu

7.1.4.3.1. Priprema pregleda

Pripreme za vršenje pregleda su izuzetno važne. One obuhvaćaju radnje koje mora napraviti državno odvjetništvo koje se pregledava i radnje koje moraju napraviti zamjenici koji će vršiti pregled.

Prije pregleda se mora pregledati zapisnik sa zadnjeg pregleda i voditelj pregleda je dužan upoznati zamjenike koji će vršiti pregled s rezultatima tog pregleda, jer se obavezno tijekom pregleda kontrolira da li su otklonjeni nedostaci koji su uočeni u zadnjem pregledu. Radi boljeg uvida u rad državnog odvjetništva, uočavanja mogućih nepravilnosti u radu državnog odvjetništva, o zaostacima i slično voditelj pregleda treba izvršiti uvid u fascikl tog državnog odvjetništva i upoznati zamjenike koji vrše pregled sa svim primjedbama koje su dane.

Istovremeno radi lakšeg praćenja rada i stjecanja boljeg uvida u rad državnog odvjetništva koje se pregledava, praćenja rada pojedinih zamjenika, posebno ocjene kvalitete rada, ažurnosti i drugo, Glavni državni odvjetnik, odnosno državni odvjetnik može u svojoj odluci odrediti da se sastavi popis predmeta pojedinog dužnosnika ili savjetnika. Taj popis sadrži broj predmeta u radu za određeno razdoblje, pregled ažurnosti i uspješnosti u postupku.

U slučajevima u kojima postoje naznake da je došlo do poremećaja u radu državnog odvjetništva, pripreme za vršenje pregleda su izuzetno važne, potrebno je uz gore navedeno dobro proučiti sve pokazatelje u svezi poremećajem i na osnovi toga napraviti plan pregleda.

7.1.4.3.2. Sastanak prije pregleda

¹⁰ Napuci o vođenju pregleda objavljen i su na Intranetu (<https://intranet.dorh.hr/Default.aspx>) i dostupni su državnim odvjetnicima i zamjenicima koji imaju korisničko ime i lozinku.

Prije samog pregleda obavezno treba održati sastanak sa državnim odvjetnikom i voditeljima odjela i odsjeka ako postoje i odsjeci, a kod djelomičnih pregleda pojedinih pomoćnih službi i sa voditeljima tih službi. Održavanje sastanka je nužno kako bi se dobila stvarna slika o kapacitetima državnog odvjetništva za izvršenje poslova koje je bilo dužno obaviti. Uvodno će se u skladu s odlukom o pregledu pojasniti ciljevi i svrha pregleda, te utvrditi da li je osiguran prostor za vršenje pregleda i pripremljeni spisi, ako je to unaprijed zatraženo.

Državni odvjetnik iz državnog odvjetništva koje se pregledava upoznati će zamjenike koji vrše pregled s unutarnjim ustrojem, stanjem u državnom odvjetništvu (opterećenošću i rasporedom poslova), mogućim teškoćama i drugim podacima koji mogu pomoći u ocjeni rada državnog odvjetništva. kontaktima i koordinacijom rada s drugim tijelima i sl.

Na pripremnom sastanku državni odvjetnik predaje popise koje je državno odvjetništvo dužno sačiniti u skladu s naptukom, a također izvješćuje jesu li i na koji način pripremljeni spisi za pregled.

Nakon održanog sastanka pristupa se pregledu rada po spisima odnosno upisnicima, te pregledima rada pojedinih službi.

7.1.4.3.3. Način pregleda

7.1.4.3.3.1. Redovni pregled

U skladu s Naputkom obvezni (opći) pregled, kao i djelomični pregled, obuhvaća uvijek i administrativnu stranu poslovanja (vođenje upisnika, rukovanje sa spisima, ažurnost administracije itd.). Posebno treba provjeriti vode li se propisno svi upisnici i ostale knjige kao i razne evidencije koje prema Poslovniku ili pojedinim uputama treba voditi, jesu li za čuvanje spisa osnovani propisani fascikli i evidencije po kalendarima. Nadalje, kakav je postupak s corpora delicti i dr.

Prilikom redovnog pregleda posebno se pregledava rad državnog odvjetnika na poslovima državnoodvjetničke uprave (članak 20. i 21. Zakona o državnim odvjetnicima). Pregled tog dijela rada državnog odvjetnika zasniva se kako na uvidu u spise u uredu državnog odvjetnika, tako i na kratkim intervjuima sa službenicima i nižim državnim odvjetnicima. O tim intervjuima se sačinjavaju zabilješke.

Pregled mora biti objektivan i nepristran, sve uočene slabosti, nepravilnosti i pogreške moraju se navesti. Također se navode dobri primjeri koji odskaku od redovite prakse. Zamjenici koji vrše pregled ne mogu samostalno odlučivati o tome koje će se uočene pogreške i nepravilnosti, te dobri primjeri unijeti u izvješće, a koji ne. O tome se odlučuje na sastanku zamjenika koji su vršili pregled s državnim odvjetnikom koji je naložio pregled.

Pregled rada u pojedinim predmetima ili referadama obuhvaća ažurnost (zadržavanje spisa u državnim odvjetnicima radi donošenja odluke), urednost i kvalitetu rada.

Za ocjenu kvalitete rada mjerodavan je ne samo pravilan način rješavanja i uspjeh u postupku, već i izrada pojedinih akata (izrada dispozitiva i dokaznih prijedloga u optužnom aktu, izrada tužbi i odgovora na tužbe i dr.), kvaliteta obrazloženja rješenja u odbačaju ili obustavi, osnovanost i kvaliteta izrade žalbe, danog mišljenja itd.). U urednost spada i uredno

popunjavanje podataka na popisima spisa, koje o svojim odlukama prema postojećim uputama i Pravilniku unose dužnosnici i savjetnici (referenti) koji rješavaju predmet, a što se ne smije prepuštati pisarnici.

Za vrijeme samog pregleda zamjenici koji vrše pregled vode svoje bilješke u koje obvezatno unose broj predmeta koje su pregledali, a za predmete u kojima su uočene pogreške i nejasnoće unose: oznaku i broj predmeta, naznaku referenta koji je zadužen s predmetom, te kratki opis pogreške ili propusta, kao i mišljenje kako je pravilno trebalo riješiti predmet. Također su za vrijeme pregleda zamjenici dužni voditi kratke bilješke o radu pojedinih referenata (zamjenika i savjetnika) radi davanja završnog mišljenja koliko je rad pojedinog referenta kvalitetan i ažuran, kakve su mu odluke (posebno dobre ili loše), s naznakama tih odluka radi dokumentiranja danog mišljenja.

7.1.4.3.3.2. Pregled pojedinih predmeta ili rada dužnosnika i savjetnika (referada)

Pregled se u pravilu vrši na način da se pregledavaju pojedinačni spisi zavisno od broja spisa u državnom odvjetništvu i određenoj referadi ili samo dio spisa metodom uzorka i preskoka. Radi praćenja rada pojedinih zamjenika, posebno ocjene kvalitete rada, ažurnosti i drugo, može viši državni odvjetnik u svojoj odluci odrediti da se napravi popis predmeta kod pojedinog dužnosnika ili savjetnika prema obrascu broj 3 u prilogu.

Pregled rada u pojedinim vrstama spisa ili referadama obuhvaća pitanja ažurnosti (zadržavanje spisa u državnom odvjetništvu radi donošenja odluke), urednosti i kvalitete rada.

Za ocjenu kvalitete rada mjerodavan je ne samo pravilan način rješavanja i uspjeh u postupku, već i izrada pojedinih akata (izrada dispozitiva i dokaznih prijedloga u optužnom aktu, izrada tužbi i odgovora na tužbe i dr.), kvaliteta obrazloženja rješenja u odbačaju ili obustavi, osnovanost i kvaliteta izrade žalbe, danog mišljenja itd.). U urednost spada i uredno popunjavanje podataka na popisima spisa, koje o svojim odlukama prema postojećim uputama i Pravilniku unose dužnosnici i savjetnici (referenti) koji rješavaju predmet, a što se ne smije prepuštati pisarnici.

7.1.4.3.4. Završni sastanak

Nakon izvršenog pregleda održati će se kad god je to moguće sastanak sa državnim odvjetnikom, zamjenicima, savjetnicima, te službenicima čiji je rad bio predmetom pregleda.

Na temelju zabilješki koje su vodili tijekom pregleda, zamjenici su dužni sačiniti svoje pisane primjedbe za završni sastanak (te primjedbe mogu biti u rukopisu). Prije početka završnog sastanka primjedbe će se raspraviti radi dogovora, koje od tih primjedbi treba iznijeti na završnom sastanku, a koje trebaju ući samo u zapisnik.

Nakon što državni odvjetnik iz državnog odvjetništva koje vrši pregled otvori sastanak zamjenici će iznijeti rezultate pregleda (pogreške, primjedbe, ali i dobre primjere) i ujedno dati upute koje se mogu dati odmah, a ostale u pisanom izvješću, radi uklanjanja uočenih nedostataka.

Na sastanku se iznimno mogu iznositi i pozitivne primjedbe o radu pojedinih dužnosnika odnosno službenika, a poimenične negativne primjedbe na rad određenog dužnosnika (uvijek s točnom naznakom na koji se predmet ili predmete primjedba odnosi) samo u internom

izviješću. Županijski državni odvjetnik može odlučiti da s primjedbama koje se odnose na pojedine zamjenike upozna općinskog državnog odvjetnika u državnom odvjetništvu u kojem je obavljen pregled.

Na završnom sastanku mora se dopustiti općinskom državnom odvjetniku, te po potrebi i zamjenicima, da kratko iznesu svoja pojašnjenja u vezi s uočenim nepravilnostima. Ukoliko pojašnjenje nije prihvatljivo to treba obrazložiti u pisanom izviješću o pregledu.

Na završnom sastanku vodi se zapisnik u dva primjerka ako pregled vrši Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, odnosno u tri primjerka ako pregled vrši županijsko državno odvjetništvo. Zapisnik vodi zamjenik ili savjetnik iz državnog odvjetništva nad kojim se obavlja pregled. Jedan primjerak zapisnika dostavlja se Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

7.1.4.3.5. Izvješće o pregledu

O izvršenom pregledu sačiniti će se izvještaj prema Naputku o pregledu.

Jedan primjerak izvješća dostavlja se na ruke državnog odvjetnika u državnom odvjetništvu koje je pregledano, jedan ostaje u spisu, a jedan primjerak stavlja se u fascikl u koji se unose opažanja o radu tog državnog odvjetništva.

Ako na osnovi pregleda proizlazi kako postoje razlozi za razrješenje državnog odvjetnika, (čl. 102. st. 1. Zakona o državnom odvjetništvu), primjerak izvješća dostavlja se sa svim priložima i zapisnikom sa završnog sastanka Glavnom državnom odvjetniku Republike Hrvatske na odluku¹¹.

Izvještaj o pregledu treba izraditi u roku od osam dana od dana završnog sastanka prema obrascu broj 4.

7.1.4.3.6. Dodatak- Obrasci za vršenje pregleda

Obrazac br.1. Pregled stanja o radu kaznenog odjela prema upisnicima

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

1. Pregled boja predmeta i osoba prema stanju pojedinih upisnika na dan _____

UPISNIK K-DO

- Za _____ (dolazi najprije tekuća godina npr. 2002) godinu ukupno je upisano _____ predmeta s ukupno _____ osoba. (Od tog broja meritorno¹² je riješeno _____ predmeta, a nedovršeno ostalo _____)13

¹¹ Glavni državni odvjetnik će ako ocijeni da je državnog odvjetnika potrebno razriješiti, podnijeti prijedlog Državnoodvjetničkom vijeću.

¹² Meritorno neriješeni predmeti u državnom odvjetništvu su oni u kojima još nije donesena od strane državnog odvjetništva odluka o prijavi, tj. odluka odbačaju, obustavi, o prekidu, odnosno još nije podignuta optužnica, ili podnesen optužni prijedlog (kazneni nalog), ili odgovarajuća odluka u postupcima pred sudovima za mladež.

¹³ Samo ako je posebno u odluci naznačeno daju se podaci o meritorno riješenim i neriješenim predmetima.

Na istu način iskazati i ranije godine.¹⁴

UPISNIK KS-DO iskazati kao pod a)

c) Iskazivati na isti ili sličan način za ostale upisnike.

*Datum i mjesto:
(potpis)*

Voditelj upisnika

Obrazac br.2: Pregled stanja o radu građansko-upravnog odjela prema upisnicima

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

1. Pregled predmeta prema stanju pojedinih upisnika na dan _____

UPISNIK P-DO

- Za _____ (dolazi najprije tekuća godina npr. 2002) godinu ukupno je upisano _____ predmeta (od tog broja u _____ predmeta tužitelj zastupan po državnom odvjetništvu, a u _____ predmeta tuženik zastupan po državnom odvjetništvu. (Posebno iskazati zastupanje po punomoći ako se to izrijekom u odluci traži).

Na istu način iskazati i ranije godine¹⁵.

b) Iskazivati na isti ili sličan pogodan način i za druge upisnike

*Datum i mjesto:
(potpis)*

Voditelj upisnika

Obrazac br. 3. Popis predmeta u referadi

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

POPIS PREDMETA¹⁶

¹⁴ Ako viši državni odvjetnik nije odredio drukčije podaci se daju uvijek za 3 godine tj. za tekuću godinu i dvije godine unazad. Prema tome ispod podataka za tekuću godinu nastavit će se na istom arku i na isti način sa davanjem podataka za prethodnu godinu, kao i za godinu prije ove. Ovo je potrebno zbog toga, jer u pravilu koristimo upisnike za posljednje tri godine. Predmeti koji nakon toga nisu dovršeni prenose se u upisnik za tekuću godinu

¹⁵ Ako viši državni odvjetnik nije odredio drukčije podaci se daju uvijek za 3 godine tj. za tekuću godinu i dvije godine unazad. Prema tome ispod podataka za tekuću godinu nastavit će se na istom arku i na isti način sa davanjem podataka za prethodnu godinu, kao i za godinu prije ove. Ovo je potrebno zbog toga, jer upisničar ima u radu uvijek upisnike za posljednje tri godine. Predmeti koji nakon toga nisu dovršeni prenose se u upisnik za tekuću godinu.

¹⁶ Pregled se sačinjava *samo ako se to u odluci o pregledu izričito traži.*

u referadi _____
(navesti broj referade i ime i prezime referenta)
u radu na dan _____

Naziv upisnika: _____

Državni odvjetnik (zamjenik državnog odvjetnika) ima u radu _____ predmeta¹⁷, i to:
_____ predmeta u radu do 15 dana
_____ preko 15 do 30 dana,
_____ preko 30 dana (pojedinačno po brojevima spisa)

Nastaviti na isti način za svaki upisnik i za svakog dužnosnika.

Mjesto i datum:
Voditelj upisnika
(potpis)

Obrazac br. 4. Izvještaj o pregledu

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

I Z V J E Š T A J

o pregledu rada _____ državnog odvjetništva u _____
izvršenom u vremenu od _____ do _____

Pregled je izvršio (su izvršili)¹⁸ _____ .

Predmet pregleda _____ (Navesti da li je to bio opći pregled rada –
djelomični pregled rada u kaznenim, građanskim, upravnim predmetima itd.).

1. Kadrovska situacija, organizacija rada i teškoće u radu

U ovom dijelu izvještaja iznosi se rezultat sastanka, koji prema ovim uputama treba održati prije prelaska na pregled rada. Ovaj dio izvještaja treba obuhvatiti sve što je na tom sastanku konstatirano, a pored toga i što je o tim pitanjima bilo vidljivo iz pojedinih spisa ili razgovora prigodom pregleda.

2. Rad u kaznenom odjelu¹⁹

¹⁷ Kao predmete u radu treba evidentirati sve predmete koji se nalaze kod dužnosnika ili savjetnika radi rješavanja, bez obzira o kakvom postupku ili rješenju se radi, a do dana primopredaje nisu vraćeni pisarnici. Treba dakle unijeti i predmete koji se prema upisniku smatraju dovršenim, unose se prema izloženom, i predmeti u kojima je trebalo samo donijeti odluku o daljnjem produžavanju scontruma (kalendara) ili ostavljanju a/a itd., dakle sve što je u radu.

¹⁸ Ako je više službenika vršilo pregled, a radi se zajednički izvještaj, tada će se uvodno u izvještaju naznačiti, koji od službenika je vršio pregled kojeg sektora ili kojeg dijela sektora.

a) Kazneni predmeti

a. Rad pisarnice

Upisnici i pomoćne knjige, vanjski oblik spisa i rukovanje sa spisima (popunjavanje popisa spisa, čitkost koncepta i izvornika akta, evidencija o dodjeljivanju spisa u rad i vraćanju pisarnici nakon donesenih odluka, otprema spisa i evidentiranje otpreme na popisima spisa. Ažurnost rada administracije

b. Prethodni kazneni postupak

Ažurnost u radu od strane državnog odvjetništva, potrebne obavijesti (konkretnost, kvaliteta, trajanje) i da li postoje kod državnog odvjetništva određeni kriteriji i koji, o tome kada vršiti sam izvode, a kada to tražiti od drugih i dr.),

Izvodi državnog odvjetnika (konkretnost, kvaliteta, trajanje),

c. Odluka državnog odvjetnika o prijavi

- Osnovanost odbačaja – kvaliteta obrazloženja. S time u vezi analizira se politika progona uopće, a napose primjena članka 28. i 175. Kaznenog zakona, odnosno odgovarajućih odredbi iz Zakona o sudovima za mladež.

d. Istražni zahtjev i rad državnog odvjetnika u istrazi, posebno osnovanost obustava,

e. Optuženje (prijedlog za sankciju) i postupak nakon optuženja do pravomoćnosti presude (osnovanost optuženja, ažurnost u radu oko podizanja optužnih akata, kvaliteta optuženja, aktivnost na raspravama).

f. Kvaliteta i osnovanost žalbe.

Analiza kaznene politike državnog odvjetništva izražena u vezi s ulaganjem odnosno neulaganjem žalbi. Ocjena razloga iz kojih se žalba ulaže, kao i ulaganje žalbi i dr.

g. Drugo od važnosti za ocjenu ažurnosti i kvalitete rada,

b) Rad u na drugim vrstama predmeta;

Obuhvatiti rad analogno kao i u izvještaju o pregledu rada kaznenih predmeta, rad u predmetima i dr.

2. Rad u Građansko-upravnom odjelu

a) Građanski predmeti

a. Rad pisarnice - slično kao i u izvještaju o pregledu rada na kaznenim predmetima

b. Rad na predmetima:

¹⁹ Dani pregled pitanja služi kao orijentacija na koja treba dati odgovor na općem pregledu, zavisno od vrste pregleda na pojedina pitanja se ne daju odgovori.

Opseg posla – a s obzirom na stanje zakonitosti na tom području, na interes i inicijativu građansko-upravnog odjela odnosno državnog odvjetništva i broj predmeta.

Zakonsko zastupanje, zastupanje po punomoći, naplata troškova zastupanja i dr.,

c. Kvaliteta rada; osnovanost radnji, kvaliteta intervencija s obzirom na vrstu, sadržaj i rezultat, kvaliteta postupka, inicijative državnog odvjetništva za intervenciju (žalbom, izvanrednim pravnim lijekovima) drugim izvanrednim sredstvima, pokretanje upravnog spora i dr.

Ažurnost rada.

d. Drugo važno za ocjenu rada i teškoća u radu.

b) Upravni predmeti

Slično kao pod I itd.

3. Rad ureda državnog odvjetnika

Ažurnost, kvaliteta rada i dr..

4. Ostalo;

U ovom dijelu navodi se ono što nije obuhvaćeno u prijašnjim točkama, a bitno je za ocjenu rada, sadržaj završnog sastanka i koja su pitanja raspravljana, te o kojim pitanjima su dane i kakve upute.

Datum sastavljanja izvještaja.

Potpis zamjenika i službenika koji su izvršili pregled

7.1.5. Nadzor kroz rad na drugostupanjskim predmetima

Značajnu mogućnost nadzora nad radom nižeg državnog odvjetništva ima više državno odvjetništvo kroz rad na drugostupanjskim predmetima. U radu na drugostupanjskim predmetima potrebno je uvijek, kada se uoče nepravilnosti, o tome sačiniti bilješku i nakon upoznavanja državnog odvjetnika na propuste upozoriti niže državno odvjetništvo.

Kako podržavanje žalbe okrivljenika ukazuje na moguće propuste u radu nižeg državnog odvjetništva, odnosno na drugu ocjenu predmeta to prema članku 110. Poslovnika, ako je podržana žalba okrivljenika u cijelosti ili djelomično, o tome se mora obavijestiti niže državno odvjetništvo i naznačiti razloge zbog kojih je žalba podržana.

U svim drugim slučajevima kada su uočeni propusti upozorenje nižem državnom odvjetništvu je pisano i mora biti dobro obrazloženo.

Zabilješke i upozorenja o propustima odlažu se u poseban fascikl nižeg državnog odvjetništva u koji se odlažu sva zapažanja o radu i mjesečna izvješća, jer to može biti od koristi prilikom pregleda i ocjene rada državnog odvjetništva. Primjedbe u svezi s propustima i kvalitetom

rada pojedinog dužnosnika unose se i u njegov osobni spis radi korištenje prilikom davanja ocjene.

7.2. Raspored poslova

Godišnji raspored poslova važan je za rad državnog odvjetništva, ali ujedno i za rad svakog dužnosnika i službenika, jer osigurava ravnomjernu opterećenost i raspodjelu predmeta prema unaprijed stvorenom rasporedu. Godišnji raspored poslova utvrđuje se krajem kalendarske godine za sljedeću godinu. Godišnji se raspored poslova prije nego se počne primjenjivati dostavlja višem državnom odvjetništvu, koje zbog opravdanih razloga, može naložiti da se raspored izmijeni.

Prije utvrđivanja rasporeda poslova dužnosnika državni će odvjetnik pribaviti mišljenje sa sjednice kolegija državnog odvjetništva, a glede ostalih zaposlenika - mišljenje ustrojstvenih jedinica. Člankom 115. stavcima 1. i 2. Zakona o državnom odvjetništvu, te člancima 40. do 47. Poslovnika uređuje se način donošenja godišnjeg rasporeda poslova, izmjena, te postupak povodom prigovora.

Godišnjim rasporedom poslova određuju se: zamjenik državnog odvjetnika za poslove državnoodvjetničke uprave (prvi zamjenik), voditelji odjela i odsjeka, dužnosnici zaduženi za rad na pojedinim vrstama predmeta i njihov raspored u odjele i odsjeke, dužnosnici koji obavljaju dežurstvo u prethodnom kaznenom postupku, te raspored savjetnika i drugih zaposlenika.

U Godišnjem rasporedu poslova određuje se također koji državnoodvjetnički savjetnici u kaznenim odjelima mogu zastupati optužne akte u skraćenom postupku, te koji državnoodvjetnički savjetnici u građansko-upravnim odjelima na temelju posebne punomoći državnog odvjetnika mogu obavljati zastupanja pred sudovima, upravnim i drugim tijelima.

Od rasporeda poslova treba razlikovati raspored dežurstva. Raspored dežurstva kojim se određuje koji je dužnosnik, zapisničar, stručna osoba i vozač dežuran u određenom vremenskom intervalu sačinjava državni odvjetnik i dostavlja ga policiji i drugim državnim tijelima koja provode izvide. Također ga dostavlja sudu (sucu istrage), a na područjima pojedinih državnih odvjetništava i pojedinim drugim tijelima (sudskoj medicini i slično).

Više o dežurstvu vidi pod III.1.4.5. Dokazne i druge radnje za vrijeme dežurstva, ili u posebnom naputku objavljenom na Intranetu.

7.3. Dodjela spisa u rad

U tijeku jedne kalendarske godine dužnosnici u pravilu rade na poslovima iste vrste. U manjim državnim odvjetništvima, u kojima opseg poslova i broj dužnosnika ne traže striktnu podjelu rada po vrstama poslova, istovremeno obavljanje poslova u raznim vrstama predmeta treba svesti u okviru mogućnosti, na što manju mjeru.

Poslovník određuje da spise u rad dužnosnicima raspoređuje:

- državni odvjetnik u državnim odvjetništvima bez ustrojjenih odjela,

- voditelj odjela u državnim odvjetništvima u kojima su ustrojeni odjeli.

Voditelj odjela može odrediti da voditelji odsjeka raspoređuju spise unutar odsjeka, u tom će slučaju voditelj odjela rasporediti spise na odsjeke. Pod raspoređivanjem se razumijeva tzv. signiranje, to jest naznaka o kojoj vrsti spisa se radi i naznaka podataka bitnih za upis.

Poslovníkom je određen način dodjele spisa u rad da bi se izbjegle sumnje u postupanje državnog odvjetnika. Međutim, prilikom pregleda većih državnih odvjetništava uočeno je da se spisi ne dodjeljuju u rad na način određen Pravilnikom.

Postupak dodjele spisa u rad prema članku 150. Poslovníka je sljedeći:

7.3.1. Kazneni odjel

- prije rasporeda spisa u rad dužnosnicima u kaznenom odjelu spisi se svrstavaju po redosljedu primitka prvog podneska - kaznene prijave.
- ako je istodobno podneseno više podnesaka - kaznenih prijava, tada se spisi svrstavaju po abecednom redu osumnjičenika protiv kojih je podnesena kaznena prijava.

7.3.2. Gradansko-upravni odjel

- prije rasporeda spisa u rad dužnosnicima u građansko-upravnom odjelu spisi se svrstavaju po redosljedu primitka prvog podneska.
- ako je istodobno podneseno više podnesaka - prijedloga za pokretanje postupka ili tužbi, tada se spisi svrstavaju po abecednom redu tuženika protiv kojih je podnesena tužba, odnosno podnositelja zahtjeva za povrat imovine i dr.

Tako svrstani spisi raspoređuju se po abecednom redu dužnosnika u državnom odvjetništvu, odnosno odjelu, vodeći pritom računa o ravnomjernoj podjeli spisa tijekom godine, te vrsti i pravnoj složenosti spisa.

Kako će se u skorije vrijeme upisnici voditi u elektronskom obliku prema Poslovníku dodjela spisa u rad se u tom slučaju vrši automatski prema vrsti predmeta na kojima radi državni odvjetnik zamjenik ili savjetnik.

Državni odvjetnik može izuzetno spis koji je posebno složen dodijeliti u rad nekom od zamjenika. U tom slučaju dužan je to obrazložiti kako u bilješci koja ostaje u spisu, tako i u elektronskom upisniku.

Treba napomenuti da se spis u kojem je ukinuta prvostupanjska odluka vraća se istom dužnosniku.

7.4. Primopredaja dužnosti

Primopredaja dužnosti nije samo obično razduživanje ranijeg, a zaduženje novog državnog odvjetnika, zamjenika, savjetnika ili službenika sa stvarima ili spisima. Kod primopredaje treba utvrditi i zabilježiti sve što može biti važno za dobivanje potrebnog uvida u rad državnog odvjetništva, odjela, odsjeka ili pojedine referade, kao i za nesmetani nastavak rada.

7.4.1. Postupak kod primopredaje dužnosti između državnih odvjetnika

Postupak kod primopredaje različit je, već prema tome radi li se o državnom odvjetniku, zamjeniku ili drugom službeniku, pa je i opseg primopredaje određen položajem primatelja dužnosti. U slučaju promjene državnog odvjetnika ili vršitelja dužnosti državnog odvjetnika, primopredaja se odnosi na sve dijelove rada odnosno državnog odvjetništva, uključivši i računovodstvo i ekonomat. Kod zamjenika i ostalih službenika primopredaja se ograničava na njihovo područje rada.

7.4.1.1. Pripreme za primopredaju

Ako viši državni odvjetnik ne odredi vrijeme primopredaje, uvijek ga se izvješćuje o vremenu (dan i sat) početka vršenja primopredaje. Do tog vremena moraju biti izvršene sve potrebne pripreme kako bi se primopredaja mogla odvijati bez odugovlačenja ili drugih smetnji.

Zbog toga će državni odvjetnik koji se razrješava dužnosti ili zamjenik koji je obavljao poslove državnog odvjetnika narediti da se do dana pregleda pripreme upisnici, potrebni upisi i da se u njima izvrše svi upisi koji se do vremena primopredaje mogu izvršiti. Za dan primopredaje treba pripremiti i sve druge podatke iz poslovnih knjiga ili pojedinih referada, koji će se prigodom primopredaje zapisnički konstatirati. Također treba do tog dana ažurirati i računovodstveno poslovanje i poslovanje ekonomata (provjeriti stanje inventara i dr.).

Primopredaja dužnosti počinje upoznavanjem državnog odvjetnika koji preuzima dužnost sa svim dužnosnicima i službenicima državnog odvjetništva, nakon čega se pristupa pregledu i predaji.

7.4.1.2. Zaključivanje upisnika

Sve upisnike treba zaključiti s danom primopredaje na način na koji se vrši zaključivanje upisnika na kraju godine (članak 220. Poslovnika).

7.4.1.2.1. Zabilješka o zaključivanju upisnika

Zaključivanje se obavlja tako da se iza posljednjeg upisanog poslovnog broja stavlja zabilješka koja sadrži: dan, mjesec i godinu zaključenja, redni broj posljednjeg upisa u upisniku. Tu zabilješku upisuje u upisnik i potpisuje upisničar, a svojim potpisom potvrđuje državni odvjetnik, koji predaje i koji prima dužnost.

Ova bilješka u upisnicima će, dakle, glasiti:

“Zaključeno sa red. br. _____, poništeni sljedeći upisi:

U _____ (datum).

Voditelj upisnika:

Predaje:

Prima:

Razumljivo je, da se nakon toga upisi u upisniku nastavljaju pod rednim brojem koji slijedi iza rednog broja prije ove bilješke, ako se dan primopredaje ne poklapa s istekom kalendarske godine.

Na osnovi podataka iz ovih bilješki sačinjava se skupni pregled u četiri primjerka, koji se prilaže zapisnicima o primopredaji.

Ovaj pregled sačinit će se prema obrascu u prilogu 7.4.4. Obrasci o primopredaji (obrazac 1.)

7.4.1.2.2. Stanje u pojedinim referadama

Državni odvjetnik koji prima dužnost, (ili zamjenik koji preuzima dužnost državnog odvjetnika), upoznat će se i sa stanjem u referadama, i to na način da će se u četiri primjerka sačiniti popis spisa koji se nalaze u radu kod pojedinih referenata. Ovaj popis sačinit će se prema obrascu u prilogu (obrazac 2.) Ovaj popis prilaže se također zapisniku o primopredaji.

7.4.1.2.3. Računovodstvo i ekonomat

Prigodom primopredaje dužnosti državnog odvjetnika zapisnički se konstatira stanje na računima, stanje blagajne, inventar i potrošni materijal i dr. prema propisima o vođenju blagajne i knjigovodstva. Pregled sa stanjem sačinjava i potpisuje računovodstveni službenik koji je pregled sačinio. Slično se sačinjava i zapisnik prilikom primopredaje računovodstvenih poslova.

7.4.1.2.4. Primopredaja referade između državnih odvjetnika

Nakon što se izvrši primopredaja predmeta i imovine predat će bivši državni odvjetnik ili zamjenik koji je obavljao poslove državnog odvjetnika, državnom odvjetniku koji preuzima dužnost (ili zamjeniku koji preuzima dužnost državnog odvjetnika), predmete koji se nalaze kod njega u radu uz potrebna objašnjenja, što je po kojem predmetu poduzeto i što se je namjeravalo poduzeti. Zatim će mu predati i predmete i upisnike koji nose oznaku VRLO TAJNO i TAJNO, te POVJERLJIVO također uz potrebna objašnjenja (uključivši i kadrovske evidencije i dosjee).

Bivši državni odvjetnik upoznat će državnog odvjetnika (ili zamjenika koji preuzima dužnost državnog odvjetnika) s:

- radom državnog odvjetništva uopće, (organizacija rada, zaduženja pojedinih zamjenika ili službenika, ovlasti za potpisivanje i dr.),
- najvažnijim predmetima i obradama u tijeku,
- dogovorenim sastancima i sl.

O svemu tome bivši državni odvjetnik ili zamjenik koji je obavljao poslove državnog odvjetnika može, ali ne mora do dana primopredaje sačiniti pismeni elaborat (u dva primjerka), koji će obuhvatiti sva ova i druga važna pitanja, te ga predati državnom odvjetniku koji preuzima dužnost, ako je sačinio elaborat tada se to i zapisnički konstatira. Elaborat se prilaže zapisniku o primopredaji vrlo tajnih predmeta.

7.4.1.3. Zapisnici o primopredaji

O primopredaji sačiniti će se zapisnik koji je klasificiran obzirom na podatke koje sadrži. Zapisnik se sačinjava u četiri primjerka (obrazac broj 3. u prilogu); ako postoji posebna potreba može se za klasificirane predmete sačiniti posebni odvojeni zapisnik u dva primjerka.

Jedan primjerak Zapisnika o primopredaji ostaje u državnom odvjetništvu (u posebnom spisu o primopredaji koji se zavodi u upisnik OGR). Jedan primjerak dostavlja se neposredno višem državnom odvjetniku, a po jedan primjerak zadržavaju državni odvjetnici između kojih je izvršena primopredaja. Zapisnik o primopredaji u vezi sa klasificiranim predmetima (ako se posebno sačinjava) ostaje u državnom odvjetništvu (zaveden u upisniku OGR), a jedan primjerak dostavlja se pod istom oznakom neposredno višem državnom odvjetniku.

Zapisnik o primopredaji ima sljedeće dijelove:

- a) Uvod u kojem se navodi dan primopredaje (ako je primopredaja vršena kroz više dana, naznačit će se svi ovi dani), zatim tko predaje, a tko prima dužnost, i po kojem rješenju ili čijem nalogu se to čini.
- b) Nakon toga će se pod točkom I. konstatirati nađeno i preuzeto stanje po upisnicima i po pojedinim referadama u skladu s podacima na obrascu 1.,
- c) Pod točkom II. Konstatira se stanje materijalnog poslovanja,
- d) Pod III. zapisnički se konstatira s navođenjem brojeva primopredaja predmeta koje je sam državni odvjetnik imao u radu, a nisu dovršeni.

U ovom dijelu ako ne postoji poseban prilog, konstatira se predaja opreme i drugih stvari kojima se je trajno koristio državni odvjetnik koji predaje dužnost.²⁰ U ovom odjeljku konstatirat će se i stanje upisnika i predmeta iz upisnika u kojim se vode klasificirani predmeti.

Zapisnik potpisuju oba državna odvjetnika između kojih se vrši primopredaja.

Ako se istodobno sa primopredajom vrši pregled državnog odvjetništva od strane višeg državnog odvjetništva, priklopit će se zapisniku o primopredaji i izvještaj o izvršenom pregledu.

Kao što je istaknuto pored ovog općeg zapisnika može se sačiniti, ako je potrebno i zapisnik u vezi sa primopredajom klasificiranih spisa. U taj zapisnik ulazi i sve u svezi s radom na klasificiranim predmetima (dogovori, sastanci i dr.).

²⁰ Državni odvjetnik koji predaje dužnost može se razdužiti sa stvarima državnog odvjetništva koje je imao na upotrebi, kao i sa knjigama iz biblioteke državnog odvjetništva koje je koristio, na način da ih od njega preuzme službenik koji o tome vodi evidenciju, tada taj službenik potvrđuje to u posebnoj bilješci koja je prilog zapisnika o primopredaji. Ta službena bilješka glasi npr.: “Potvrđuje se, da je _____ predao (navesti stvari koje je predao) kojima je bio osobno zadužen, kao i knjige iz biblioteke koje je imao na korištenju” – ili, ako što nedostaje, konstatirat će se što nije vraćeno) te na kraju datum i potpis službenika i državnog odvjetnika koji predaje.

7.4.2. Postupak kod primopredaje dužnosti zamjenika državnog odvjetnika

Ako se razrješava dužnosti zamjenik (koji nije vršio dužnost državnog odvjetnika), ili službenik pravne struke, konstatirat će se stanje njegove referade na način, da će pisarnica sačiniti pregled meritorno neriješenih predmeta samo iz te referade na način sličan onom navedenom u obrascu broj 1. i to prema podacima iz upisnika za posljednje tri godine.

Zatim će se sačiniti i popis predmeta u radu kod zamjenika na način naveden u obrascu broj 2. Predmete iz ovog popisa preuzet će ili pisarnica i potvrditi primitak spisa na popisu, ili odmah drugi zamjenik koji preuzima tu referadu. O predaji referade sačinit će se zapisnik, kojem se prilažu pregled stanja referade i popis spisa u radu.

Ako se zamjenik (službenik pravne struke) ujedno razrješava dužnosti u odnosu na državno odvjetništvo zbog odlaska u mirovinu ili drugih razloga, treba zapisnički konstatirati predaju opreme i drugih stvari kojima se je trajno koristio.

7.4.3. Postupak kod primopredaje dužnosti službenika

Voditelji upisnika predaju dužnost novom upisničaru zapisnički. U zapisniku će se konstatirati posljednji broj upisa kao i da je službenik koji preuzima dužnost provjerio u upisnicima za posljednje tri godine sve upisane predmete, i da se svi predmeti (spisi) nalaze na svojim mjestima (tj. da ni jedan spis ne manjka). Voditelj upisnika koji predaje dužnost dužan je do dana primopredaje izvršiti potrebne pripreme u tom pogledu. Eventualni nedostaci konstatirani kod primopredaje zabilježiti će se u zapisnik i dalje će se postupati radi njihovog otklanjanja. Ako upisničar odlazi iz državnog odvjetništva treba zapisnički konstatirati predaju opreme i drugih stvari kojima se je trajno koristio.

Primopredaja između službenika u računovodstvu osim po ovim uputama vrši se i po postojećim računovodstvenim propisima.

I sa svakim drugim službenikom koji odlazi iz državnog odvjetništva, može se sačiniti prigodom odlaska zapisnik, u kojem će se konstatirati da je sve čime je bio zadužen u uredno predao (odnosno konstatirati nedostatke u vezi s tim). Jedan primjerak zapisnika prima službenik koji se razrješava, a drugi primjerak ostaje u državnom odvjetništvu.

Zapisnici o primopredaji pohranjuju se u državnom odvjetništvu, a po jedan primjerak dobiva službenik koji je predao odnosno primio posao (ako je vršena direktna primopredaja između dva službenika).

7.4.4. Obrasci o primopredaji

Obrazac broj 1. pregled predmeta prema stanju pojedinih upisnika

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

predmeta prema stanju pojedinih upisnika
na dan _____.

Kazneni odjel;

Upisnik K-DO

Za 2010. godinu; Ukupno upisano _____ predmeta,

Iz 2010. godine na dan primopredaje ostalo meritorno neriješeno _____ predmeta.

Za 2009. godinu Kao i za god. 2010. godinu itd.)

Upisnik _____ (isto kao pod 1.)

Upisnik _____ (isto kao pod 1), sve do zadnjeg upisnika.

Građansko-upravni odjel

a. Upisnik P-DO

Za 2010. godinu; Ukupno upisano _____ predmeta, od čega po punomoći
_____ predmeta,

Za 2009. godinu Kao i za god. 2010. godinu itd..)

Upisnik (isto kao pod 1.)

Upisnik (isto kao pod 1), sve do zadnjeg upisnika.

Odjel za zaštitu zakonitosti (samo za DORH) isto kao pod 1. i 2.

U _____ (datum).

Voditelj upisnika:

Predaje:

Prima:

Obrazac broj 2. popis predmeta u radu kod referenta

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

P O P I S P R E D M E T A

u radu kod referenata na dan _____

Zamjenik _____ referada _____ ima u radu _____ predmeta, i to:
(naznačiti broj predmeta iz pojedinog upisnika)²¹

²¹ Državni odvjetnik koji prima može tražiti da se unesu brojevi predmeta u radu kod referenata.

Zamjenik (isto kao pod 1. za sve zamjenike)

Isto kao pod 1. za sve zamjenike i savjetnike.

U _____ (datum).

Voditelj upisnika:

Predaje:

Prima:

Obrazac broj 3. Zapisnik o primopredaji

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ZAPISNIK O PRIMOPREDAJI DUŽNOSTI

Sačinjen dana _____ (ako je primopredaja trajala više dana to posebno naznačiti)

Dužnost predaje; (ime i prezime dosadašnjeg državnog odvjetnika odnosno zamjenika državnog odvjetnika koji će obavljati poslove državnog odvjetnika),

Dužnost prima; (ime i prezime državnog odvjetnika koji preuzima dužnost, odnosno zamjenika državnog odvjetnika koji će obavljati poslove državnog odvjetnika)

Primopredaja se vrši jer je (ime i prezime dosadašnjeg Glavnog državnog odvjetnika ili državnog odvjetnika) odlukom Hrvatskog sabora (rješenjem Glavnog državnog odvjetnika) razriješen dužnosti državnog odvjetnika.

I.

Utvrđuje se da je stanje po upisnicima i referadama kao u priloženom Pregledu predmeta prema stanju pojedinih upisnika na dan _____ (obrazac broj 1. i broj 2. u prilogu ovog zapisnika)

II.

Utvrđuje se da je stanje sredstava i imovine na dan (upisati iznose sredstava na računu i u blagajni), te naznačiti da je Pregled o stanju sredstava i imovine prilog zapisnika.

III.

Utvrđuje se da je (ime i prezime) predao, a (ime i prezime) primio slijedeće;

poimenično navesti predmete (oznaka predmeta) koje je sam državni odvjetnik imao u radu, a nisu dovršeni, nadalje, naznačiti knjige i ostale stvari kojima se je trajno koristio državni odvjetnik koji predaje dužnost, odnosno konstatirati da je te stvari od njega primio službenik (ime i prezime) i da je bilješka o predaji prilog zapisnika.

U ovom odjeljku konstatirat će se i stanje upisnika i predmeta iz upisnika pod oznakom T i VT.

Sastavni dio ovog zapisnika su;

Zatim će se navesti brojeve i datume pregleda i zapisnika koji su prilog zapisnika.

U _____ (datum).

Predaje:

Prima:

8. Rad sa strankama i drugim osobama

8.1. Primanje stranaka

Stranke, njihovi opunomoćenici i druge osobe koje dolaze nepozvane u državno odvjetništvo, radi podnošenja kaznene prijave, uvida u istražne spise, te dijelove spisa nakon podizanja optužnice, traženja mišljenja o pravnoj valjanosti ugovora, obavijesti i sl., primaju se u vrijeme određeno godišnjim rasporedom poslova (članak 87. Poslovnika).

Stranke koje dolaze u državno odvjetništvo zbog podnošenja kaznene prijave ili drugog podneska na zapisnik, te radi uvida u spise, ili iz drugih razloga prima državni odvjetnik, zamjenik državnog odvjetnika ili državnoodvjetnički savjetnik.

Ukoliko državni odvjetnik primi obavijest ili u državno odvjetništvo dolazi osoba koja želi državnom odvjetniku prijaviti kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti, u slučajevima u kojima bi odgađanje otežalo prikupljanje dokaza ili otkrivanje počinitelja od te osobe će prijavu uzeti će bez obzira na vrijeme za prijem stranaka i bez obzira na radno vrijeme dežurni državni odvjetnik ili zamjenik. U slučajevima uzimanja prijave pod navedenim okolnostima, van radnog vremena, osobito kako je prijava podnesena telefonom ili drugim komunikacijskim sredstvom²². Državni odvjetnik može ako postoji opasnost od odgode obavijestiti policiju koja će uzeti detaljnu izjavu od osobe koja je došla u državno odvjetništvo i odmah započeti s izvidima.

Ukoliko je stranka (oštećenik ili druga osoba) pozvana u državno odvjetništvo mora je primiti dužnosnik ili savjetnik koji ju je pozvao, a ako je odsutan drugi dužnosnik. Dužnosnici ili savjetnici primaju stranke svaki iz svog djelokruga.

Ukoliko se prima žrtva ili oštećenik državni odvjetnik, odnosno drugi dužnosnik dužan je upoznati oštećenika i žrtvu o njezinim pravima u skladu s odredbama Zakona i posebnog zakona.

Dužnosnici ili savjetnici te zaposlenici državnog odvjetništva prilikom davanja obavijesti strankama dužni su čuvati klasificirane podatke, kao i štititi osobne podatke u skladu s posebnim zakonom. Postoje značajne razlike u svezi davanja obavijesti u kaznenim

²² Prema članku 205. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku ako se prijava podnosi usmeno, prijavitelj će se upozoriti na posljedice lažnog prijavljivanja. O usmenoj prijavi sastavit će se zapisnik, a ako je prijava priopćena telefonom ili drugim telekomunikacijskim uređajem, osigurava se, kad je to moguće, njezin elektronički zapis i sastavlja službena zabilješka

predmetima u kojima nije donesena odluka o prijavi ili je u tijeku istraga od davanja obavijesti u drugim predmetima.

Zaposlenici državnog odvjetništva ne smiju prigodom davanja obavijesti strankama o podacima iz upisnika iznositi svoje osobno mišljenje o pravilnosti donesene odluke ili poduzete radnje o čijem upisu daju obavijest. Dužnosnici i savjetnici ne mogu davati izjave o načinu završetka postupka.

Od primanja stranaka općenito u državno odvjetništvo, treba razlikovati pozivanje stranaka, svjedoka, vještaka i drugih osoba ili njihov dolazak u državno odvjetništvo u skladu s odredbama Zakona o kaznenom postupku. Prava i obveze koje okrivljenik i njegov branitelj, te oštećenik i žrtva imaju po Zakonu o kaznenom postupku u prethodnom postupku kojeg vodi državni odvjetnik dijelom se razlikuju od gore navedenih općih odredbi, odnosno pravila o postupanju. U tom slučaju primjenjuju se prvenstveno odredbe Zakona o kaznenom postupku, te Zakona o državnom odvjetništvu i Poslovnika koje se odnose na rad državnog odvjetnika u prethodnom postupku. Na dolazak tih osoba ne primjenjuju se odredbe Poslovnika o vremenu primanja stranaka.

8.2. Primanje prijava i drugih izjava

Državno odvjetništvo dužno je od građana primati na zapisnik prijave i druge izjave ili priopćenja radi poduzimanja radnji za koje je ovlašteno (članak 93. i 98. Poslovnika).

Način uzimanja kaznene prijave na zapisnik i njezin sadržaj dan je u članku 99. Poslovnika. Posebno treba obratiti pozornost na odredbe o primanju prijave telefonom ili drugim komunikacijskim sredstvom.

Svaki događaj od interesa za postupanje državnog odvjetništva o kojem je ono obaviješteno ili je za njega na bilo koji način saznalo, kao i svaka druga radnja koju državno odvjetništvo poduzima u svom djelokrugu, mora se zabilježiti službenom bilješkom ili zapisnikom. Na taj način moraju se zabilježiti i priopćenja primljena ili dana neposredno ili putem telefona ili primljena putem drugog sredstva priopćavanja, ako se ne mogu ispisati.

Ako se iz usmenog iznošenja građana može zaključiti da državno odvjetništvo nije nadležno za postupanje poučit će se o tome ta osoba. Ako i nakon ove pouke građanin opetovano traži primitak prijave ili izjave, ona će se uzeti na zapisnik čim je moguće vjernije, a dana će se pouka zabilježiti u spisu. Prijavu, izjavu, priopćenje stranke i druge službene radnje može se zaprimiti i u obliku službene bilješke.

Ako državno odvjetništvo ne uvaži prijedlog stranke, dužno ju je o tome obavijestiti. Obavijest sadrži razloge zbog kojih nije uvažen prijedlog (članak 93. Poslovnika).

Pitanja sadržaja pismena i upozorenja vezanih uz uzimanje kaznene prijave dana i za izradu zapisnika ili službene zabilješke pobliže su pojašnjena u članku 94., 98. i 99. Poslovnika.

Za obrazac prijave i izjave vidi pod III.1.3.8. Obrasci

8.3. Davanje obavijesti iz upisnika kaznenih prijava

Voditelj pisarnice može strankama u postupku i njihovim opunomoćenicima davati obavijesti samo na temelju podataka iz upisnika, a za druge obavijesti stranku uputiti državnom odvjetniku ili dužnosniku koji taj spis ima u radu.

Podatke iz upisnika kaznenih prijava i upisnika istraga za vrijeme prethodnog postupka voditelj pisarnice može strankama u postupku i njihovim opunomoćenicima davati samo po odobrenju dužnosnika koji je zadužen spisom. Dužnosnik mora određeno dati uputu voditelju koje će podatke dati, a također može odlučiti da će se dostaviti pisana obavijest o podacima iz upisnika.

8.3.1. Davanje obavijesti o upisu kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava

Poseban je slučaj obavijesti osumnjičeniku i njegovom branitelju o datumu upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava. Naime člankom 217. stavkom 1. Zakona o kaznenom postupku propisano je da nalog o provođenju istrage državni odvjetnik donosi u roku od devedeset dana od upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava (čl. 205. st. 4.). Izdavanje naloga o provođenju istrage bilježi se u upisniku kaznenih prijava. Nadalje člankom 68. stavak 2. Zakona o državnom odvjetništvu određeno je da je o kaznenoj prijavi u skraćenom postupku državni odvjetnik dužan donijeti odluku u roku od šest mjeseci od upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava. Obzirom na ove zakonske odredbe osumnjičenik i njegov branitelj imaju pravni interes znati kada je prijava upisana u upisnik kaznenih prijava.

8.3.2. Kako postupiti u kada osumnjičenik i njegov branitelj traže uvid u upisnik?

Kako se u upisniku nalaze i drugi podaci, te podaci o drugim osobama, koji su tajni to u takvom slučaju nije moguće davanje upisnika na uvid. U takvom slučaju ako osumnjičenik ili njegov branitelj traži podatak o tome kada je prijava upisana u upisnik kaznenih prijava upisničar sačinjava kratku bilješku o tome koje je podatke dao po odobrenju državnog odvjetnika ili zamjenika, ako su podaci zatraženi neposredno, a ako su zatraženi pisano ili telefonom ili drugim komunikacijskim sredstvom, ili je tako odlučio dužnosnik koji duži spis upisničar sačinjava dopis koji se dostavlja okrivljeniku, odnosno njegovom branitelju.

U bilješci ili dopisu se navodi kada je kaznena prijava primljena u državno odvjetništvo, te kada je i pod kojim rednim brojem kaznena prijava upisana u upisnik kaznenih prijava. Bilješka se sačinjava u dva primjerka i osumnjičenik ili njegov branitelj na primjerku koji ostaje u spisu potvrđuju primitak. Tu bilješku potpisuje zamjenik zadužen s kaznenim predmetom, ali ga po njegovoj ovlasti može potpisati i voditelj pisarnice.

Kopija dopisa kojim se daje obavijest o upisu sačinjava se također u dva primjerka. Dopis potpisuje državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika.

8.4. Uvid u spise

Razgledavanje pojedinog spisa državnog odvjetništva odobrava državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika koji ga zamjenjuje, a u pojedinim kaznenim spisima i dužnosnik zadužen spisom. razgledavanje spisa se odobrava osobama koje na to imaju pravo.

Pravo na razgledavanje spisa regulirano je odredbama Zakona o kaznenom postupku, Zakona o državnom odvjetništvu ili Poslovnikom. Važno je znati da Zakon o kaznenom postupku sadrži posebne odredbe o tome kada okrivljenik ima pravo uvida u spis.

8.4.1. Uvid u kaznene spise u prethodnom postupku

U kaznenim spisima u prethodnom postupku mogu se dati samo one obavijesti na koje stranka ima pravo prema odredbama Zakona o kaznenom postupku (u daljnjem tekstu: Zakon) vidi članak 91. Poslovnika.

Prema izmijenjenoj odredbi članka 184. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku kazneni spis za vrijeme kaznenog progona mora se dati na razgledavanje okrivljeniku i njegovom branitelju;

- nakon što je nalog o istrazi upisan u odgovarajući upisnik, ili
- nakon što je protiv osumnjičenika podnesena kaznena prijava ili
- obavljena pretraga osumnjičenika, njegova doma ili drugih prostorija koje koristi ili pokretne stvari koju koristi, ili
- od osumnjičenika privremeno oduzet predmet,
- izvršeno prepoznavanje,
- uzimanje otisaka prstiju i drugih dijelova tijela od osumnjičenika, ili
- od osumnjičenika uzet uzorak biološkog materijala ili određeno vještačenje,

pod uvjetom da je osumnjičenik prethodno ispitan.

Kazneni spis za vrijeme kaznenog progona mora se dati na razgledavanje okrivljeniku i njegovom branitelju iako nije ispitan u slučaju kad je osumnjičenik nakon upisa kaznene prijave, obavljene pretrage, privremenog oduzimanja predmeta, određivanja vještačenja, prepoznavanja ili uzimanja otisaka, tragova ili biološkog materijala podnio prijedlog da ga se ispita, a državni odvjetnik nije proveo ispitivanje u roku od 30 dana. Dakle tada bez obzira što nije ispitan mora mu se dozvoliti uvid u spis.

Žrtva ili oštećenik kojeg državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnik namjerava ispitati kao svjedoka ili predložiti da se ispita kao svjedok ima pravo razgledavanja spisa nakon što je ispitana (članak 91. Poslovnika).

Okrivljenika i njegovog branitelja, žrtvu i oštećenika će državni odvjetnik ili zamjenik koji je zadužen sa spisom prije uvida u spis upozoriti da su kazneni spisi za vrijeme kaznenog progona i istrage, do donošenja odluke o prijavi klasificirani stupnjem tajnosti »OGRANIČENO« i da su dužni čuvati tajnost podataka koje su saznali, a posebno sadržaj dokaznih radnji koje su provedene, te osobne podatke pojedinih osoba iz spisa.

Osoba koja vrši razgledavanje spisa potpisati će se u službenoj bilješci da joj je dano upozorenje²³ (obrazac broj: 35 dodatka Poslovniku) te da je upoznata o tome da su podaci koji su joj dani na uvid klasificirani (čl. 91. st. 4. Poslovnika).

²³ Vidi pod 8.4.4. Obrasci u vezi tajnosti podataka

Kazneni spis u kojem je donesena odluka o odbačaju prijave ili nalog o obustavi istrage, a koji se nalazi u državnom odvjetništvu, može se dati na uvid oštećeniku ili drugoj osobi koja za to ima opravdan interes, a okrivljeniku u skladu s odredbama Zakona.

Ako je zatraženo razgledavanje spisa službenik u pisarnici obavijestiti će kratkim putem dužnosnika ili savjetnika koji duži spis. Dužnosnik ili savjetnik će odlučiti da li će dopustiti razgledavanje, a ako ga dopusti odrediti će osobu koja će biti prisutna tijekom razgledavanja spisa.

Drugim osobama se spisi iz prethodnog stavka mogu dati na uvid uz obvezu čuvanja tajnosti osobnih podataka. Istoj osobi može se dopustiti i prepisivanje ili preslika spisa ili samo dijelova spisa.

Osumnjičenik, okrivljenik i njegov branitelj, žrtva i oštećenik, kao i njihov opunomoćenik koji ima pravo uvida u spis ima i pravo prepisivanja, presnimavanja ili preslike cijelog spisa ili samo dijelova spisa.

Presnimavanje i preslika spisa ili dijelova spisa se naplaćuje u skladu s posebnom odlukom Ministarstva pravosuđa.

Člankom 145. stavkom 4. Zakona o kaznenom postupku određeno je da se troškovi kopiranja ili snimanja spisa ili dijela spisa naplaćuju se od osobe na čiji se zahtjev obavlja kopiranje ili snimanje.

8.4.2. Uvid u kaznene spise za vrijeme kaznenog postupka

Pismena koja nakon optuženja ostaju u osnovnom spisu, okrivljenik i branitelj imaju pravo razgledati u pisarnici državnog odvjetništva pod uvjetima propisanim u Zakona-u, Zakonu o državnom odvjetništvu i Poslovniku (članak 91. stavak 2. Poslovnika).

Posebno je propisano pravo okrivljenika na razgledavanje dijelova spisa koji su u tijeku formiranja raspravnog spisa izdvojeni i vraćeni državnom odvjetništvu.

Kada sud nakon potvrđivanja optužnice vrati državnom odvjetništvu spise pribavljene na sjednici optužnog vijeća, kao i dijelove spisa istrage koji nisu uvršteni u raspravni spis upisničar će unutar osnovnog spisa sačiniti poseban pomoćni omot u koji će se unijeti zapisnik sa sjednice vijeća te svi spisi ili dijelovi spisa koji su vraćeni. Kada okrivljenik i branitelj zatraže radi razgledavanja spis iz stavka 1. ovog članka službenik će im ga dati na uvid u pisarnici državnog odvjetnika.

Okrivljenik i njegov branitelj osim prava razgledavanja tih izdvojenih dijelova spisa, ali i oštećenik imaju i pravo prepisivanja, preslikavanja, presnimavanja i snimanja spisa i predmeta koji nisu uvršteni u spis koji je dostavljen sudu uz optužnicu, a odnose se na predmet zbog kojeg se vodi kazneni postupak (članak 142. Poslovnika).

8.4.3. Uvid u druge spise

Vršenje uvida u spise iz nadležnosti građansko-upravnog odjela može se odobriti ovlaštenoj osobi stranke koju državno odvjetništvo zastupa u postupku pred sudom ili u upravnom

postupku, temeljem zakona ili punomoći, te osobi koja za to ima opravdan interes. Tim osobama može se dopustiti i prepisivanje ili preslika spisa ili samo dijelova spisa.

Predstavnicima pravne osobe ili fizičkoj osobi koja ima položaj protivne strance u predmetu ne može se odobriti vršenje uvida u spis niti prepisivanje ili preslikavanje dijelova spisa.

8.4.4. Obrasci u vezi tajnosti podataka

Obrazac 1. Službena bilješka o upozorenju o tajnosti podataka – članak 35. Poslovnika

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

SLUŽBENA BILJEŠKA

O upozorenju danom _____ iz _____

Imenovani/na potpisom potvrđuje kako je prije uvida u spis broj _____, protiv _____, zbog kaznenog djela iz članka _____ Kaznenog zakona upoznat da su podaci u spisu klasificirani stupnjem tajnosti „OGRANIČENO“ temeljem odredbe članka 36. stavak 3. Zakona o državnom odvjetništvu jer je to spis:

1. iz nadležnosti državnog odvjetnika za mladež,
2. u kojem se provode izvidi i druge radnje u državnom odvjetništvu prije donošenja odluke o prijavi,
3. u kojem se provode dokazne radnje prije pokretanja istrage ili neposrednog optuženja,
4. u kojem je u tijeku istraga.²⁴

Te da je dužan čuvati tajnost podataka koje je saznao, a posebno sadržaj dokaznih radnji koje su provedene i osobne podatke pojedinih osoba iz spisa.

(potpis zamjenika ili državnog odvjetnika)

(potpis osobe koja ima pravo uvida u spis)²⁵

²⁴ Zaokružiti odgovarajuću točku iz članka 36. stavak 3. Zakona o državnom odvjetništvu temeljem koje su podaci u koje se vrši uvid tajni.

9. Postupanje državnog odvjetništva

9.1. Sastavljanje odluka i drugih otpravaka

Zapisnik²⁶ ili službena bilješka koja sadrži izjavu stranke piše se pisaćim strojem, osobnim računalom ili ručno tintom ili kemijskom olovkom i sadrži osobne podatke stranke, a ispod teksta potpisuje se službena osoba koja je sastavila zapisnik ili bilješku, zapisničar i stranka.

U zapisnik se unosi naziv državnog odvjetništva pred kojim se obavlja radnja, mjesto gdje se obavlja radnja, dan i sat kad je radnja započeta i završena, imena i prezimena prisutnih osoba i u kojem su svojstvu prisutne, a ako se zapisnik odnosi na radnju u predmetu i naznaku predmeta u kojem se poduzima radnja. Ako je spis klasificiran stranka će se upozoriti na obvezu čuvanja tajnosti, kad takva obveza postoji i po potrebi potpisati će službenu bilješku o dužnosti čuvanja tajnosti (vidi pod 8.4.4. Obrasci u vezi tajnosti podataka).

Zapisnik ili službenu bilješku koja ne sadrži izjavu stranke, potpisat će službena osoba koja ju je sastavila. Zapisnik se odmah po sačinjavanju predaje stranci ako to zahtijeva (članak 94. Poslovnika).

Posebno je propisan sadržaj zapisniku u svezi radnji u prethodnom i kaznom postupku i u tom dijelu primjenjuje se Zakon o kaznenom postupku.

9.2. Oblik i sadržaj otpravaka

U članku 290. toč. 6. Poslovnika određeno je da je otpravak svaki pisani sastav koji izrađuje državno odvjetništvo i dostavlja strankama, drugim zainteresiranim osobama i sudu (zahtjev za provođenje istrage, optuženi prijedlog, optužnica, kazneni nalog, tužba, prijedlog za ovrhu, žalba, zahtjev za zaštitu zakonitosti, poziv, dopis i dr.).

Sastavljanje odluka te drugih otpravaka, kao i oblik i sadržaj otpravaka propisani su pobliže člancima 76. - 78. Poslovnika.

U odnosu na praksu dosadašnjeg postupanja, posebnu pažnju valja skrenuti na obvezu pisanja broja istražnog spisa ispod broja osnovnog spisa, naravno, u slučajevima u kojima se provodi istraga, odnosno na dužnost pisanja podbroja kod označavanja spisa za svaki otpravak koji izlazi iz osnovnog spisa (napomena: oznaka podbroja odgovara rednom broja iz „Popisa podnesaka i otpravaka“ - obrazac broj 37 dodatka Poslovnika - Obrasci upisnika, pomoćnih knjiga i popisa pismena).

Iako u pravilu prijepis i otprema pošte brine da pismena (odluke, mišljenja, tužbe, podneske, pravne lijekove i ostali dopisi) imaju potrebne sastojke o tome mora voditi brigu i državni odvjetnik, zamjenik, odnosno savjetnik koji pismeno potpisuje.

²⁵ Okrivljenika, branitelja, žrtve ili oštećenika koji ima pravo uvida u spis u skladu s odredbama Zakona o kaznenom postupku ili Zakona o državnom odvjetništvu.

²⁶ Pogledaj članke 87., 88. i dr. Zakona o kaznenom postupku

9.3. Potpisivanje pismena

Odluke u kaznenim predmetima, mišljenja o pravnoj valjanosti ugovora, tužbe, odgovore na tužbu, prijedloge i ostale otpравke koji se odnose na predmete u kojima državno odvjetništvo postupa u obavljanju državnoodvjetničke dužnosti potpisuje državni odvjetnik ili dužnosnik koji je zadužen spisom. Savjetnik potpisuje dopise i druge otpравke u predmetu kojim je zadužen, osim naprijed naznačenih odluka.

Vrlo tajne dopise, obvezatne naputke, upute i okružnice potpisuje državni odvjetnik.

Izvjешća i druge otpравke u svezi poslova državnoodvjetničke uprave, ili izviješća koja se upućuju višem državnom odvjetništvu ili državnom tijelu, potpisuje državni odvjetnik ili dužnosnik kojeg za to posebno ovlasti.

Dopise u svezi s poslovima državnoodvjetničke uprave potpisuje državni odvjetnik ili zaposlenik kojeg on ovlasti.

Na kraju otpравka s desne strane stavlja se dužnost potpisnika, ispod toga njegov vlastoručni potpis i oznaka njegova imena i prezimena. Otisak službenog pečata stavlja se s lijeve strane od potpisa dužnosnika (članak 81. Poslovnika).

9.4. Rad na predmetima

9.4.1. Osnivanje i vođenje kaznenih predmeta

Nakon primitka prijave službenik zadužen za upis prijave u upisnik ili informacijski sustav dužan je izvršiti provjeru u upisniku ili informacijskom sustavu državnog odvjetništva kako bi utvrdio da li je prijava već ranije primljena, odnosno da li je protiv prijavljene osobe podnesena prijava ili je u tijeku kazneni postupak za drugo kazneno djelo.

Ako službenik utvrdi da u svezi prijavljene osobe ili kaznenog djela koje se prijavljuje postoje drugi spisi sačinjeni će o tome kratku bilješku u kojoj će navesti brojeve tih spisa, u kojem državnom odvjetništvu se vode ti spisi i što je u njima poduzeto. Službenu bilješku će zajedno s kaznenom prijavom dati državnom odvjetniku ili zamjeniku koji vrši pregled primljenih pismena.

Državni odvjetnik će odlučiti da li će prijava biti priklopljena ranijem spisu ili će se osnovati novi spis (članak 100. Poslovnika).

Kaznene prijave protiv poznatih i nepoznatih osoba upisuju se u upisnik kaznenih prijava. Sadržaj upisa i način unosa podataka određen je u člancima 229. do 233. Poslovnika.

Svaki podnesak koji prima državno odvjetništvo, a koji ima naslov „kaznena prijava“ se ne mora upisati u upisnik kaznenih prijava. Državni odvjetnik ili zamjenik koji vrši pregled primljenih pismena će na prijavi naznačiti da li će se prijava upisati u upisnik kaznenih prijava ili će se, ako su ispunjeni zakonski uvjeti (članak 206. stavak 7. i 8. Zakona), prijava upisati u upisnik raznih kaznenih predmeta (članak 101. Poslovnika).

Ako državni odvjetnik na osnovu same kaznene prijave ne može donijeti odluku o njezinoj vjerodostojnosti (članak 206. stavak 7. Zakona) može tu prijavu privremeno upisati u upisnik

raznih kaznenih predmeta (KR-DO) i u svrhu prikupljanja potrebnih obavijesti pozvati podnositelja kaznene prijave i druge osobe za čije izjave smatra da mogu pridonijeti ocjeni o vjerodostojnosti navoda u prijavi.

Nakon prikupljanja obavijesti prijava će se upisati u upisnik kaznenih prijava. Ako se obavijesti nisu mogle prikupiti ili ako nakon njihovog prikupljanja državni odvjetnik ocijeni da prijava ne sadrži podatke o kaznenom djelu, odnosno, ako državni odvjetnik ne može zaključiti za koje se kazneno djelo prijava podnosi dati će naredbu da se prijava evidentira u upisniku raznih kaznenih predmeta (KR-DO).

Ako kaznena prijava ne sadrži podatke o kaznenom djelu, odnosno ako državni odvjetnik ili zamjenik iz same kaznene prijave ne može zaključiti za koje se kazneno djelo prijava podnosi (članak 206. stavak 8. Zakona), ili ako podaci u samoj kaznenoj prijavi ukazuju na moguću odgovornost drugih osoba, a ne onih koje su prijavljene državni odvjetnik ili zamjenik koji ga zamjenjuje dati će naredbu za unošenje kaznene prijave u upisnik raznih kaznenih predmeta (KR-DO).

Ako je državni odvjetnik ili zamjenik koji ga zamjenjuje postupio na prethodno opisani način, poslati će pisanu obavijest odmah, a najkasnije u roku od tri dana nakon primitka prijave, podnositelju prijave s uputom da može u roku od petnaest dana ispraviti ili dopuniti kaznenu prijavu. U obavijesti će kratko navesti što je potrebno dopuniti ili ispraviti i ujedno će se upozoriti podnositelja kako se u slučaju ako prijavu ne dopuni po njoj neće postupati.

Ako je podnositelj u propisanom roku dopunio ili ispravio kaznenu prijavu prijava se upisuje u upisnik kaznenih prijava. Ako podnositelj nije dopunio ili ispravio prijavu državni odvjetnik ili zamjenik će o tome sastaviti bilješku u kojoj se kratko navode razlozi zbog kojih se prijava odlaže u pričuvni arhiv. O svojoj odluci odmah a najkasnije u roku od sedam dana od dana kada je istekao rok za dopunu ili ispravak državno odvjetništvo obavještava višeg državnog odvjetnika (članak 102. Poslovnika).

9.4.1.1. Osnivanje spisa hitne naravi (članak 131. Poslovnika) i predaja dužnosniku hitnih pismena

Nakon primitka i pregleda novih pismena zaposlenik zadužen za prijem pošte izdvojiti će pismena hitne naravi kojima se osniva novi spis (npr. obavijesti pritvorskog nadzornika o dovođenju, kaznena prijava ako je određen pritvor). Odmah će se upisati primitak ih pismena i bez odlaganja će se predati voditelju pisarnice.

Voditelj pisarnice dužan je odmah obavijestiti državnog odvjetnika ili voditelja odjela o primitku tih pismena, osnovati spis i dati ga u rad za to određenom dužnosniku.

Kazneni spisi u kojima su rokovi za poduzimanje radnji određeni u satima (na primjer rješenja kojima su rokovi za ulaganje pravnog lijeka kraći od tri dana i sl.) predaju se odmah, dužnosniku koji je određen za rad u tom spisu, a ako ga nema voditelj pisarnice obavijestiti će odmah državnog odvjetnik i postupiti po njegovom nalogu.

9.4.1.2. Osnivanje ostalih spisa (članak 133. – 137. Poslovnika)

Podnesak kojim se osniva spis koji nije hitne naravi stavlja se u novi omot spisa i upisuje u popis podnesaka koji je otiskan na unutarnjoj strani omota spisa.

Na omotu se označava spis na koji se odnosi podnesak, naziv upisnika kraticom, redni broj upisa i posljednja dva broja godine u kojoj je podnesak upisan u upisnik (npr. K-DO-333/09, P-DO-333/09).

Prvi se podnesak upisuje u popis podnesaka pod rednim brojem 1, a kasniji se podnesci i otpravci upisuju pod sljedećim rednim brojevima.

Pismena se u spise slažu tako da prvi podnesak nosi broj 1 i nalazi se na početku spisa, svi kasniji podnesci i pismena slažu se iza njega po redosljedu primitka ili nastanka.

Popunjavanje omota spisa obavlja samostalno zaposlenik pisarnice državnog odvjetništva odgovoran za taj posao, uključujući i ispunjavanje podataka o primitku pismena, kao i popis otpravaka iz državnog odvjetništva, osim službene zabilješke ili konačne odluke.

Službenu zabilješku ili konačnu odluku u spisu upisuje državni odvjetnik, odnosno dužnosnik ili savjetnik, a ako konačnu odluku upisuje zaposlenik pisarnice taj upis mora potpisom ovjeriti dužnosnik ili savjetnik koji je donio odluku, ili na kopiji odluke mora napisati naredbu za taj upis.

Kad spis ima veći broj podnesaka ili postane opsežniji, priložit će mu se poseban list za popis podnesaka (obrazac br. 37 ili 39 dodatka Poslovnika za kaznene predmete i obrazac broj 43. za građanske i upravne predmete) na kojemu će se nastaviti upisivanje podnesaka nakon što bude popunjen popis podnesaka na omotu spisa.

Ako se omot spisa ošteti uslijed dugotrajnog korištenja može se cijeli spis staviti u novi omot. U tom slučaju se upisi u popisu podnesaka neće prepisivati, već će se na novom omotu u popisu podnesaka u prvi redak upisati: »Nastavljeno s rednim brojem...«.

9.4.2. Posebnosti u osnivanju kaznenih spisa

Nakon što se novo osnovani spis u kaznenim predmetima uvede u odgovarajući upisnik kaznenih prijava i imenik, odnosno elektronski upisnik, u spis se unose pismena koja se odnose na kazneno djelo za koje je podnesena kaznena prijava i na osumnjičenika koji je prijavljen da je počinio to kazneno djelo.

Sva ostala pismena, koja sadrže tajne podatke, ili podatke koji se ne odnose na taj kazneni spis, ili pismena koja sadrže podatke kojima je državno odvjetništvo na osnovu posebnog zakona dužno čuvati tajnost, izdvojiti će se iz spisa i prenijeti u odgovarajući upisnik o čemu će se sačiniti bilješka za taj upisnik. Na osnovnom spisu će se prema odluci državnog odvjetnika ili drugog dužnosnika koji je zadužen za rad u spisu naznačiti veza s tim spisom.

Voditelj pisarnice, odnosno upisničar će u omotu osnovnog kaznenog spisa odmah prilikom osnivanja, radi nesmetanog rada u tijeku prethodnog postupka oformiti dva istovjetna spisa koji će se staviti unutar posebnih popisa podnesaka i otpravaka (obrazac broj 37 u dodatku Poslovnika). Sadržaj spisa i pismena u popisu podnesaka i otpravaka moraju biti jednaka. U jednom i drugom popisu će se na način određen poslovníkom upisati pismena koja se u njima nalaze.

U prvi popis spisa se stavljaju originali primljenih pismena te originali kasnije primljenih pismena, kao i pismena sačinjena u državnom odvjetništvu, a u drugi popis se stavljaju

primljene kopije tih pismena, a ako nema kopija preslike tih pismena sačinjene u pisarnici na koje se stavlja štambilj s tekстом »Ova preslika sačinjena je u pisarnici državnog odvjetništva« s potpisom voditelja pisarnice i datumom.

Ako u tijeku prethodnog postupka spis treba dostaviti sucu istrage radi održavanja dokaznog ročišta ili odlučivanja povodom prigovora ili žalbe dostavlja se prvi popis podnesaka i otpravaka, dok drugi popis ostaje radi provođenja dokaznih i drugih radnji u državnom odvjetništvu. Uz optužnicu se dostavljaju pismena o dokazima iz prvog popisa.

9.4.2.1. Osnivanje spisa istrage (članak 139. Poslovnika)

Ako je državni odvjetnik donio nalog o provođenju istrage posebnom službenom bilješkom daje nalog pisarnici o upisu istrage u upisnik istraga.

Nakon upisa u upisnik istraga (Is-DO) voditelj pisarnice ili upisničar će napraviti omot spisa istrage (obrazac broj 37 dodatka Poslovnika) koji se nalazi u osnovnom spisu. U popis pismena i otpravaka u osnovnom spisu unose se upisi po nalogu dužnosnika koji je zadužen osnovnim spisom.

Prije završetka istrage unosi se u omot spisa istrage; nalog o istrazi, odluke, zapisnici o radnjama poduzetim u istrazi i svi drugi spisi koji se mogu upotrijebiti kao dokaz na raspravi. Ova pismena unose se u spis istrage iz osnovnog spisa po nalogu dužnosnika koji je zadužen osnovnim spisom (članak 135. stavak 3. i 4. Poslovnika). Spis istrage dostavlja se sucu istrage uz optužnicu.

Državni odvjetnik, zamjenik državnog odvjetnika koji je zadužen osnovnim i samim time i istražnim spisom nakon završetka istrage pregledati će pismena izdvojena u spis istrage i provjeriti da li su u njega iz osnovnog spisa unesena sva pismena koja se po Zakonu o kaznenom postupku trebaju unijeti u istražni spis (članak 228. stavak 2. Zakona), a ako utvrdi da se u istražnom spisu nalaze pismena koja po Zakonu o kaznenom postupku ne ulaze u spis istrage izdvojiti će ta pismena. To će naznačiti u službenoj bilješci. Na spisu istrage se uvijek označava veza s osnovnim spisom upisanim u upisnik kaznenih prijava.

9.4.2.2. Spis uz neposrednu optužnicu (članak 140. i 141. Poslovnika, članak 73. Zakona o DO)

Uz neposrednu optužnicu dostavlja se spis ili bolje rečeno pojedina pismena iz osnovnog spisa. U tom spisu ili prilogu uz optužnicu nalazi se kaznena prijava, zapisnici o dokaznim radnjama i sve isprave i zapisnici o dokaznim radnjama pribavljenim putem međunarodne pravne pomoći, izvadak iz kaznene evidencije i evidencije o drugim kažnjivim djelima, kao i drugi spisi koji se mogu upotrijebiti kao dokaz na raspravi, imovinskopravni zahtjev oštećenika, te predmeti kojima je kazneno djelo počinjeno ili koji su nastali počinjenjem kaznenog djela, ako se ti predmeti ne dostavljaju mora se naznačiti gdje se nalaze. Ostala pismena (to su u prvom redu bilješke policije i druga pismena koja bi se morala izdvojiti, razni dopisi, interne službene bilješke i slično) ostaju u osnovnom spisu.

državni odvjetnik će kao i do sada prilikom formiranja spisa uz neposrednu optužnicu ili optužni prijedlog izdvojiti ta pismena unijeti ih u popis i priložiti uz optužnicu.

9.4.2.3. Popis dokaza u osnovnom spisu (članak 73. Zakona o DO, članak 141. Poslovnika)

Prije dovršetka istrage, a ako istraga nije vođena prije podizanja optužnice državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika sačinjava popis provedenih dokaznih radnji i popis isprava, snimaka i drugih spisa koji se mogu upotrijebiti kao dokaz. Dokazi su u popisu svrstani kronološki po redoslijedu primitka i podbrojevima pod kojima su uneseni u popis pismena u osnovnom spisu.

Nakon podizanja optužnice u službenoj bilješci koja je dio prethodno navedenog popisa državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika će posebno navesti dokaze na kojima se temelji optužnica (kopirati će iz ovog popisa podbrojeva i naziva dokaza), zatim podbrojeve i nazive dokaza koji su uneseni u popis dokaza koje državni odvjetnik ne namjerava izvoditi pred sudom, a ukazuju na nedužnost ili na manji stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotne okolnosti.

Na kraju službene bilješke će naznačiti navođenjem podbrojeva i naziva druge dokaze iz gornjeg popisa na kojima se ne temelji optužnica, odnosno koji ne ukazuju na nedužnost i na manji stupanj krivnje okrivljenika ili ne predstavljaju olakotne okolnosti. U bilješci će se kratko navesti razlozi zbog čega ih se ne namjerava koristiti (na primjer svjedok ne zna ništa o događaju).

Popis i službena bilješka dio su osnovnog spisa i ne dostavljaju se uz optužnicu. Na zahtjev okrivljenika ili njegovog branitelja popis će im se dati na uvid.

Za pojašnjenje termina podneska, dopisa, otpravka, spisa, osnovnog spisa i predmeta, vidjeti članak 290. Poslovnika.

9.4.2.4. Obrasci u vezi popisa dokaza

Obrazac 1. Popis dokaza u osnovnom spisu (članak 73. Zakona o DO)²⁷

Zaglavlje – članak 76. i 78. Poslovnika

POPIS DOKAZA

u spisu broj,

protiv i dr., zbog kaznenog djela iz članka i dr. Kaznenog zakona.

1. Podbroj. 4.,, stranica 6.) - Zapisnik o očevidu broj: od 5. listopada 2010., priloga 2.
2. Podbroj. 5.,, stranica 12. - Zapisnik o pretrazi broj; od 5. listopada 2010. priloga 1.
3. Podbroj. 6.,, stranica 16. - Potvrda o privremenom oduzimanju predmeta broj ... PP broj od o oduzimanju predmeta, priloga 2.

²⁷ Ovdje je popis dan u ovom obliku nije nužno može se voditi i na bilo koji način koji osigurava da su na njemu popisani svi dokazne radnje, popisi isprava, predmeta, snimaka i drugih spisa koji se mogu upotrijebiti kao dokaz. U ovom obliku je najlakše kopirati za popis dokaza na kojem temeljimo optužnicu, za službenu bilješku i u dopis uz optužnicu.

4. Podbroj. 8., stranica 24. - Zapisnik o balističkom vještačenju od 12. listopada 2010. priloga 2.
5. Podbroj. 9., stranica 30. - Izvješće o povredama B.U. Bolnice u X. od 14. 10.2010.
6. Podbroj. 10., stranica 32. - zapisnik o ispitivanju svjedokinje N.M. od 16. 10. 2010.
7. Podbroj. 11., stranica 34. - zapisnik o ispitivanju svjedoka J.R. od 20. 10. 2010.
8. Podbroj. 12., stranica 35.- Zapisnik o ispitivanju svjedoka R.G. od 21. 10. 2010.
9. Podbroj. 13., stranica 36. - Iskaz svjedoka B.C. od 22. 10.2010.
10. Podbroj. 15., stranica 39. - Zapisnik o prvom ispitivanju osumnjičenika K.K. s pripadajućom snimkom od 30. studenog 2010. pod brojem, prilog 1.
11. Podbroj. 17., stranica 42. - Nalaz vještaka neuropsihijatra od 28.12.2010.
12. Podbroj. 19., stranica 48. – Iskaz svjedoka R.T. od 29. 12. 2010.
13. Podbroj. 20., stranica 49. - Nalaz medicinskog vještačenja povreda oštećenika od 29. prosinca 2010.
14. Podbroj. 21., stranica 54. Liječnička dokumentacija za osumnjičenika.
15. Podbroj. 24., stranica 61. – Iskaz svjedoka A.T. od 29. 12. 2010.

* Kao što je rečeno u napomeni broj 26 ovo nije propisani obrazac, stvar je državnog odvjetnika ili zamjenika kako će voditi popis dokaza, to ovisi o načinu njegovog rada, većoj ili manjoj sistematičnosti, bitno je da su popisane sve dokazne radnji, isprave, predmeti, snimke i drugi spisi koji se mogu upotrijebiti kao dokaz.

Obrazac 2. Službena bilješka o dokazima i pismenima uz optužnicu

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

SLUŽBENA BILJEŠKA

I. Dokazi na kojima se temelji optužnica:

Optužnica ovoga državnog odvjetništva broj: K-.... od 26. siječnja 2011. podignuta protiv osumnjičenika k.K. zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona dostavljena je 26. siječnja 2011. sudu istrage Županijskog suda/općinskom sudu u u tri primjeraka zajedno sa²⁸ - kaznenom prijavom PP broj:od, izvatkom iz kaznene evidencije Ministarstva pravosuđa Zagreb, Uprave za kazneno pravo, Odjel za

²⁸ Ako je vođena istraga samo navesti broj istražnog spisa (zajedno s istražnim spisom broj:.....)

kaznene evidencije, Klasa: Ur. broj: od za,
punomoći odvjjetnice iz (navesti i druga pismena koja nisu dokazi),

U skladu s člankom 141. stavak 2. Poslovnika niže navodim:

a) Na slijedećim dokazima temeljnim optužnicu:

1. Zapisnik o očevidu broj: od 5. listopada 2010., priloga 2. (podbroj. 4., stranica 6.)
2. Zapisnik o pretrazi broj; od 5. listopada 2010. priloga 1. (podbroj. 5., stranica 12.)
3. Potvrda o privremenom oduzimanju predmeta broj, PP broj od o oduzimanju predmeta, priloga 2. (podbroj. 6., stranica 16.)
4. Podbroj. 8., stranica 24. - Zapisnik o balističkom vještačenju od 12. listopada 2010. priloga 2.
5. Podbroj. 9., stranica 30. - Izvješće o povredama B.U. Bolnice u X. od 14. 10.2010.
7. Podbroj. 11., stranica 34. - zapisnik o ispitivanju svjedoka J.R. od 20. 10. 2010.
9. Podbroj. 13., stranica 36. - Iskaz svjedoka B.C. od 22. 10.2010.
10. Podbroj. 15., stranica 39. - Zapisnik o prvom ispitivanju osumnjičenika K.K. s pripadajućom snimkom od 30. studenog 2010. pod brojem, prilog 1.
11. Podbroj. 17., stranica 42. - Nalaz vještaka neuropsihijatra od 28.12.2010.
13. Podbroj. 20., stranica 49. - Nalaz medicinskog vještačenja povreda oštećenika od 12. prosinca 2010.

b) Dokazi koje ne namjeravamo izvoditi, a mogu biti u korist okrivljenika

O dolje navedenim dokazima koje ne namjeravamo izvoditi pred sudom jer su neuvjerljivi i protivni drugim dokazima/ ukazuju na nedužnost/ ili manji stupanj krivnje okrivljenika/ ili predstavljaju olakotne okolnosti obaviješten je sudac istrage u dopisu uz optužnicu (članak 342. stavak 2. ZKP-a)²⁹.

6. Zapisnik o ispitivanju svjedokinje N.M. od 16. 10. 2010. (podbroj. 10., stranica 32).

14. Liječnička dokumentacija za osumnjičenika (podbroj. 21., stranica 54).

c) Dokazi na kojima se ne temelji optužnica, jer ne sadrže pravno relevantne činjenice (ne ukazuju na krivnju niti nedužnost okrivljenika, odnosno ne predstavljaju olakotne okolnosti)

²⁹ Navodimo jedan od razloga nedostavljanja, a kako je člankom 342. stavak 4. Zakona o kaznenom postupku je izrijekom određeno da se sucu istrage dostavlja „popis dokaza kojima raspolaže a ne namjerava ih izvoditi“, ali ne vidim zapreke da se dostave i preslike tih dokaza.

Drugi dokazi iz popisa neće se koristiti iz razloga jer se ne odnose na inkriminacije za koje se tereti osumnjičenik ili su irelevantni jer svjedoci nemaju saznanja o samom događaju, a također ne ukazuju na nedužnost i na manji stupanj krivnje osumnjičenika ili ne predstavljaju olakotne okolnosti, ti dokazi i pismena se nalaze spisu. Radi se o niže navedenim dokazima:

8. Zapisnik o ispitivanju svjedoka R.G. od 21. 10. 2010. (podbroj. 12., stranica 35.)

12. Iskaz svjedoka R.T. od 29. 12. 2010. (podbroj. 19., stranica 48.)

15. Iskaz svjedoka A.T. od 29. 12. 2010. (podbroj. 24., stranica 61.)

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Za oblik dopisa uz optužnicu temeljem članka 342. stavak 2. ZKP vidi pod III.3.2.1.4. - Dostavljanje optužnice sucu istrage i obavijest o dokazima

9.4.3. Bilješke u svezi rada na predmetu

Službena bilješka se obvezno izrađuje o:

- svakom događaju od interesa za postupanje državnog odvjetništva o kojem je ono obaviješteno ili je za njega na bilo koji način saznalo, kao i svakoj drugoj radnji koju državno odvjetništvo poduzima u svom djelokrugu,
- o svim priopćenjima primljenim ili danim neposredno ili putem telefona ili primljenim putem drugog sredstva priopćavanja, ako se ne mogu ispisati.

Sa službenom bilješkom ili zapisnikom, odnosno, ispisom poruke postupit će se kao s primljenim podneskom, dakle unijeti će se u popis spisa (članak 95. Poslovnika i članak 81. stavak 1. Zakona).

Kratke odluke ili nalozi, službene bilješke koje se odnose na predmet i druge bilješke mogu se pisati i na omotu spisa.

Iz bilješki i upisa na omotu spisa mora se vidjeti čitav tijek rada na predmetu (članak 96. Poslovnika).

9.4.4. Unošenje podataka u upisnike

Voditelj pisarnice odnosno upisničar dužan je sva pismena hitne naravi odmah uvesti u odgovarajući upisnik i imenik, odnosno elektronski upisnik te u popis pismena i odmah predati u rad državnom odvjetniku ili drugom dužnosniku određenom za rad na tom spisu.

Ako je dužnosnik koji je zadužen spisom odsutan, obavijestit će o tome državnog odvjetnika ili voditelja odjela kako bi se ti spisi dali u rad najkasnije do isteka radnog vremena tog dana kada su zaprimljeni (članak 132. Poslovnika).

Voditelj pisarnice odnosno upisničar dužan je sve druge primljene spise³⁰ uvesti u odgovarajući upisnik i imenik, odnosno elektronski upisnik i popis pismena istog dana kada ih je primio, a ako to nije mogao učiniti odmah slijedećeg radnog dana i predati ih odmah tog dana kada su upisani u upisnik, a najkasnije drugi dan na početku radnog vremena u rad državnom odvjetniku ili dužnosniku određenom godišnjim rasporedom poslova. (članak 134. Poslovnika).

Primitak podnesaka koji se vode u računalnim upisnicima evidentira se u tim upisnicima na način i u skladu s osobinama programa koji se koristi.

9.4.5. Rad na građanskim i upravnim predmetima

9.4.5.1. Zastupanje (članak 114. i 115. Poslovnika)

U zastupanju Republike Hrvatske, ministarstava i drugih državnih tijela, te drugih pravnih osoba temeljem punomoći pred sudovima, upravnim i drugim tijelima državno odvjetništvo ima položaj stranke u postupku.

Sve to zahtijeva drugi pristup, kako u radu na predmetu, tako u zastupanju pred sudom ili drugim državnim tijelom.

Iako državno odvjetništvo ima položaj zakonskog zastupnika nadležna državna odvjetništva dužna su u slučajevima kada se radi o imovinskim stvarima od osobitog značenja za Republiku Hrvatsku ili iznimno visoke vrijednosti, a treba se odreći tužbenog zahtjeva, priznati zahtjev protivne strane, zaključiti nagodbu ili odustati od pravnog lijeka o tome izvijestiti Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, koje će bez odgode o tome izvijestiti Vladu Republike Hrvatske. Vlada Republike Hrvatske može dati mišljenje za postupanje u takvima slučajevima.

9.4.5.2. Davanje mišljenja (članak 116. i 117. Poslovnika)

Na zahtjev nadležnih državnih tijela ili pravnih osoba koje imaju pravo raspolaganja nekretninama u vlasništvu Republike Hrvatske, prije sklapanja pravnog posla o stjecanju ili otuđenju nekretnina, nadležno državno odvjetništvo daje mišljenje o pravnoj valjanosti toga pravnog posla.

Prije davanja mišljenja državni odvjetnik ili zamjenik koji je zadužen spisom će od državnih tijela koja imaju pravnu službu zatražiti da uz zahtjev za davanje mišljenja, dostave nacrt ugovora i dokumentaciju potrebnu za utvrđivanje valjanosti pravnog posla dostaviti i mišljenje svoje službe.

Državno odvjetništvo dužno je dati mišljenje u roku od 30 dana od dana primitka sve potrebne dokumentacije.

Državno odvjetništvo na zahtjev državnih tijela daje pravna mišljenja i o drugim pravnim poslovima kada je to propisano drugim zakonima.

³⁰ Naknadne podneske u spis u nekim državnim odvjetništvima još uvijek zovu priusi, dakle koristi se naziv iz vremena osnivanja državnog odvjetništva, koji vuče korijene iz latinskog.

9.4.5.3. Odlučivanje u sporovima veće ili velike vrijednosti

Građansko-upravni odjeli državnih odvjetništava na sjednici odjela odlučuju o povlačenju tužbe, odustajanju od tužbenog zahtjeva, priznanju tužbenog zahtjeva, sklapanju nagodbe ili odustanku od pravnog lijeka ako je vrijednost predmeta spora veća od 1.000.000,00 kuna, osim ako državni odvjetnik o tome odluči sam ili naloži da se to pitanje razmotri na sjednici kolegija.

U predmetima u kojima je vrijednost predmeta spora manja od 1.000.000,00 kuna o povlačenju tužbe, odustajanju od tužbenog zahtjeva, priznanju tužbenog zahtjeva, sklapanju nagodbe ili odustanku od pravnog lijeka odlučuje se na sjednici odjela, a ako je broj zamjenika u odjelu manji od tri odluku donosi državni odvjetnik.

9.5. Postupanje s vrijednostima i drugim stvarima

Predmeti, isprave i druge stvari koje se uz spise dostavljaju državnom odvjetništvu u pravilu će se držati u spisu, osim ako to nije moguće ili ako iz posebnih razloga ne treba s njima drukčije postupati.

Stvari koje nedvojbeno pripadaju oštećeniku, a koje nije potrebno zadržati kao dokaz u postupku ili ih nije potrebno zadržati iz nekih drugih razloga, vratit će se oštećeniku uz potvrdu o vraćanju.

Prigodom osnivanja državnoodvjetničkog spisa za podneske uz koje su priložene vrijednosti, isprave i druge stvari, označit će se olovkom crvene boje u desnom gornjem kutu popisa spisa da su primljene stvari s oznakom *Corpora delicti*, kao i upisati podbroj spisa iz pomoćne knjige. Za takve spise ustrojiti će se pomoćna knjiga (Knjiga oduzetih predmeta – „KOP“, obrazac br. 33 u dodatku Poslovnika) uz popis predmeta po rednom broju i datumu primitka te upisati poslovni broj spisa iz glavnog upisnika (vidjeti članak 269. Poslovnika).

Ukoliko se upisnik vodi u elektronskom obliku corpora delicti se unose u evidenciju samog spisa.

Privremeno oduzeti predmeti koji se nalaze u državnom odvjetništvu dostavit će se sudu uz optužnicu i potvrdu o predaji stvari, koja će se pohraniti u državnoodvjetničkom spisu.

Ako se stvari ne nalaze u državnom odvjetništvu, umjesto potvrde o predaji stvari, napisat će se gdje se stvari nalaze.

Ako se kaznena prijava odbacuje ili je državni odvjetnik donio nalog o obustavi istrage istovremeno će se riješiti o daljnjem postupku s oduzetim stvarima.

9.6. Predaja spisa u rad

Nakon osnivanja i sređivanja spisa, voditelj pisarnice, odnosno upisničar predaje spis isti dan u rad voditelju odjela ili odsjeka, odnosno zaduženom dužnosniku.

Ako se upisnici vode u elektronskom obliku dodjela predmeta u rad vrši se na način kojim to ostaje upisano u elektronskom upisniku (članak 151. Poslovnika).

Dostavljanje spisa državnom odvjetniku, dužnosniku ili savjetniku obavlja se putem primopredajne knjige za unutarnju dostavu, u koju zadužena osoba upisuje datum i potpisuje primitak spisa. Dakle, upisničar je dužan predati zamjeniku spise, a ako državo odvjetništvo zbog veličine koristi pretince („fahove“) za svakog referenta upisničar je dužan u tijeku dana provjeriti da li je referent preuzeo spise.

Putem primopredajne knjige za unutarnju dostavu zadužena osoba razdužuje se sa spisima, s time da im voditelj pisarnice, zaposlenik zadužen za poslove prijepisa ili voditelj službe prijepisa potvrđuje primitak spisa (članak 152. Poslovnika).

9.7. Pisanje otpravaka i sređivanje spisa

Državni odvjetnik ili zamjenik koji je zadužen spisom sam izdvaja iz osnovnog spisa dijelove koji se prenose u istražni spis (članak 139. stavak 2. i 3. Poslovnika) ili dostavljaju uz neposrednu optužnicu (članak 140. Poslovnika).

Državni odvjetnik ili zamjenik koji je zadužen spisom, a prije predaje spisa na otpremu izdvaja dijelove spisa koji se prilažu uz otpravak. Ako se otprema odluka dužan je izdvojiti dijelove spisa koji ostaju u državnom odvjetništvu od dijela spisa koji se dostavlja uz odluku i složiti izdvojene dijelove spisa po redu primitka i izdvajanje pojedinih dijelova spisa zabilježiti na popisu.

Zavisno od vrste spisa i otpravka treba dati pobliže upute službeniku koji otprema spis, a ako se radi o spisu uz optužnicu mora sam prekontrolirati da li su pismena posložena po redosljedu kako je on to odlučio.

U istražni spis ili u spis uz neposrednu optužnicu, odnosno u upisan u drugi upisnik mogu se izdvojiti iz osnovnog spisa pismena samo po nalogu dužnosnika koji je zadužen spisom. U osnovnom spisu u slučaju izdvajanja u drugi spis osim istražnog ili spisa uz optužnicu mora ostati službena bilješka o razlozima izdvajanja. Spisi uz optužnicu izdvajaju se na način opisan u članku 139. i 140. Poslovnika (članak 155. Poslovnika).

Sravnjivanje otpravka ili odluke izgovorene izravno ili preko diktafona obavlja dužnosnik ili službenik koji je rješavao spis. Ako se upisnici vode u elektronskom obliku dostavljanje spisa unutar državnog odvjetništva vrši se na način kojim kretanje spisa ostaje upisano u elektronskom upisniku (članak 152. Poslovnika).

Prije predaje spisa referentu radi potpisivanja otpravka, kada je to potrebno, voditelj pisarnice ili voditelj prijepisa sravnjuje prijepis s izvornikom.

Otpravci imaju oblik i sadržaj naveden u člancima 77. i 78. Poslovnika.

Ovlaštena osoba upisuje odluku u popis pismena, a ako službenik upisuje odluku taj upis mora to potpisom ovjeriti dužnosnik ili savjetnik koji je donio odluku, ili na kopiji odluke mora napisati naredbu za taj upis. Dužnosnik ili savjetnik može upisati u popis kraće odluke,

bilješke i slično, on daje pisarnici naredbu za postupanje sa spisom (prepisivanje, čuvanje do određenog roka (kalendar)³¹, stavljanje u arhiv i sl.).

Kad pisarnica poslije donesene odluke primi spis od zaduženog dužnosnika ili službenika koji obavlja otpremu obavlja daljnje radnje koje je potrebno obaviti u svezi s odlukom.

Kraće naredbe se upisuju iza zadnjeg broja upisa u popisu pismena.

Duže naredbe, a posebno one koje se odnose na pozivanje okrivljenika ili svjedoka i otpremu odluka upisuju se na kopiji opravka. U tom slučaju zamjenik će na kopiji opravka, a ako nema mjesta na poleđini kopije opravka upisati »Dostavna naredba« te točno navesti kome je potrebno dostaviti opravak i uz koje priloge.

Ako se upisnici vode u elektronskom obliku naredbe se upisuju u elektronskom upisniku. U elektronskom upisniku upisuju se i bilješke kada je to određeno zakonom (članak 154. Poslovnika).

9.8. Sadržaj i izgled zapisnika

O svakoj radnji poduzetoj tijekom postupka sastavit će se zapisnik istovremeno kad se radnja obavlja, a ako to nije moguće, onda neposredno nakon toga.

Zapisnik piše zapisničar. Samo kad se obavlja pretraga stana ili osoba ili se radnja poduzima izvan službenih prostorija tijela, a zapisničar se ne može osigurati, zapisnik može pisati osoba koja poduzima radnju (članak 82. Zakona).

U zapisnik se unosi naziv državnog tijela pred kojim se obavlja radnja, mjesto gdje se obavlja radnja, dan i sat kad je radnja započeta i završena, imena i prezimena prisutnih osoba i u kojem su svojstvu prisutne te naznaka kaznenog predmeta u kojem se poduzima radnja.

Ako je spis klasificiran, stranka će se upozoriti na obvezu čuvanja tajnosti, kad takova obveza postoji (članak 94. stavak 2. Poslovnika).

Zapisnik u pravilu potpisuje državni odvjetnik ili zamjenik koji sačinjava zapisnik, zapisničar i osobe koja podnosi prijavu, izjavu ili iskaz na zapisnik.

Pojedini procesni zakoni sadrže posebne odredbe o formi i sadržaju zapisnika kojih se moramo pridržavati. Zakon o kaznenom postupku sadrži takove posebne odredbe.

Zapisnik treba sadržavati bitne podatke o tijeku i sadržaju poduzete radnje. U zapisnik se unosi u obliku pripovijedanja samo bitni sadržaj danih iskaza i izjava. Pitanja se unose u zapisnik samo ako je potrebno da se razumije odgovor. Ako je potrebno, u zapisnik će se doslovno unijeti pitanje koje je postavljeno i odgovor koji je dan. Ako su pri poduzimanju radnje oduzeti predmeti ili spisi, to će se naznačiti u zapisniku, a oduzete stvari priključit će se zapisniku ili će se navesti gdje se nalaze na čuvanju (članak 83. Zakona i članak 94. Poslovnika).

³¹ Uobičajena je oznaka „Kal dan/mjesec/ godina“, ali neka državna odvjetništva koriste za Kalendar po tradiciji stari naziv „scontrum“, i u tim odvjetništvima uobičajeno je da se kalendar naznačuje „Sc, dan, mjesec, godina“

Ispitana osoba, osobe koje su obvezno prisutne radnjama u postupku te stranke, branitelj i oštećenik, ako su prisutni, imaju pravo pročitati zapisnik ili zahtijevati da im se pročita. Na to ih je dužna upozoriti osoba koja poduzima radnju, a u zapisniku će se naznačiti je li upozorenje učinjeno i je li zapisnik pročitao. Zapisnik će se uvijek pročitati ako nije bilo zapisničara i to će se naznačiti u zapisniku (članak 85. stavak 1. Zakona).

Zapisnik potpisuje ispitana osoba. Ako se zapisnik sastoji od više stranica, ispitana osoba potpisuje svaku stranicu. Na kraju zapisnika potpisat će se tumač, ako ga je bilo, svjedoci čija je prisutnost obvezna pri poduzimanju radnji, a pri pretrazi i osoba koja se pretražuje ili čiji se dom ili druge prostorije pretražuju, ako je prisutna.

Ako se radnja nije mogla obaviti bez prekida, u zapisniku će se naznačiti dan i sat kad je nastao prekid te dan i sat kad se radnja nastavlja. Ako je bilo prigovora u svezi sa sadržajem zapisnika, navest će se u zapisniku i ti prigovori. Zapisnik na kraju potpisuje osoba koja je poduzela radnju i zapisničar (članak 85. stavak 2., 3., 7. i 8. Zakona).

9.9. Snimka dokaznih radnji (članak 87. Zakona)

Kad je to propisano Zakonom, rasprava, dokazna radnja ili druga radnja snima se uređajima za audio-video ili audio snimanje.

Prvo ispitivanje okrivljenika obvezno će se snimiti uređajem za audio-video snimanje (članak 275. stavak 5. Zakona). Zakon o kaznenom postupku sadrži detaljne odredbe o prvom ispitivanju. U prilogu uz dokaznu radnju prvog ispitivanja osumnjičenika dan je dan obrazac zapisnika o prvom ispitivanju i hodogram tog ispitivanja (vidi pod III. 2.2.2. Ispitivanje okrivljenika u prethodnom postupku).

O snimanju radnje tijelo koje provodi radnju prethodno će upozoriti osobe koje sudjeluju u radnji da se radnja snima određenim tehničkim uređajem i da snimka može biti upotrijebljena kao dokaz u postupku.

Snimka mora sadržavati osnovne podatke o poduzimanju radnje u smislu odredbi koje vrijede za zapisnik o poduzetoj radnji, podatke potrebne za identificiranje osobe čija se izjava snima i podatak u kojem svojstvu ta osoba daje izjavu. Kad se snimaju izjave više osoba, mora se osigurati da se iz snimke može jasno razaznati tko je dao koju izjavu. Na zahtjev ispitane osobe snimka će se odmah reproducirati, a ispravci ili objašnjenja te osobe će se snimiti.

Uz snimanje određene radnje obvezno se izrađuje zapisnik o dokaznoj radnji, u koji se, osim podataka koje se redovno unose u sadržaj zapisnika, unosi i da je obavljeno tehničko snimanje, tko je snimanje obavio, kojim je uređajem snimanje obavljeno, da je osoba koja se ispituje prethodno upoznata o snimanju, kratki sadržaj danih iskaza i izjava i je li snimka reproducirana te gdje se snimka čuva ako nije priložena spisima predmeta.

Državni odvjetnik ili zamjenik koji provodi određenu radnju može odrediti da se snimka u cijelosti ili djelomično prepíše te preda stranci na njezin zahtjev. Prijepis će se pregledati, ovjeriti potpisom osobe koja je provela radnju i priključiti zapisniku o poduzimanju radnje.

9.10. Poštivanje rokova

Ako spise treba držati do određenog roka u pisarnici na omotu spisa se upisuje vrijeme kalendara ili držanja u pisarnici, a također se to upisuje i olovkom u upisniku. Ti se spisi stavljaju u za to posebno označene pretince odnosno u posebne mape za čuvanje.

Dužnosnik ili službenik na omotu spisa stavlja na odgovarajućem mjestu znak »R« (rasprava ili ročište), odnosno znak »Kal« ili »Sc« uz kojeg se stavlja datum zakazane rasprave ili ročišta, odnosno dana kad istječe određeni rok (npr. »R-20/06«, »Kal-17/07«) (članak 161. Poslovnika).

Spisi u kojima je zakazana rasprava drže se odvojeno od onih koji se drže u kalendaru i to u posebnim omotima ili, u velikim odvjetništvima, u ormaru s pretincima koji su označeni prema broju dana u mjesecu.

Državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika dužan je bez odugovlačenja donositi odluke povodom kaznene prijave koja mu je dodijeljena u rad.

Ako u predmetu bez opravdanog razloga u roku od **petnaest dana** od dana primitka nove prijave, ili od dana kada su provedeni izvidi ili dokazne radnje državni odvjetnik ili zamjenik nije donio odluku ili poduzeo drugu radnju koju je trebalo poduzeti, dužan je o tome izvijestiti državnog odvjetnika ili višeg državnog odvjetnika koji će poduzeti potrebne mjere kako bi se u predmetu postupalo bez odgode (članak 67. Zakona o državnom odvjetništvu).

Odluka o prijavi za kaznena djela za koja se vodi redoviti postupak donosi se u roku određenom u Zakona-u ili drugom zakonu.

Ako je kaznena prijava podnesena za kazneno djelo za koje državni odvjetnik ne može naložiti provođenje istrage (skraćeni postupak), državni odvjetnik je dužan u roku od šest mjeseci od upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijavi donijeti odluku o kaznenoj prijavi (članak 68. Zakona o državnom odvjetništvu).

Nepoštivanje rokova od strane državnog odvjetnika ili zamjenika, odnosno neprovođenje pojedinih radnji u određenom vremenu u pojedinim slučajevima može imati i prekluzivni učinak na ovlaštenja daljnjeg vođenja kaznenog postupka – kontumaciju (primjerice članak 229. stavak 2. Zakona).

U svim takvim slučajevima u kojima zbog nepoštivanja rokova ili neobavljanja ili neurednog obavljanja dužnosti su nastupile ili mogu nastupiti štetne posljedice protiv državnog odvjetnika ili zamjenika pokrenuti će se stegovni postupak (članak 137. Zakona o državnom odvjetništvu).

10. Tajnost podataka

Članak 36. stavak 1. Zakona o državnom odvjetništvu u skladu s odredbama Zakona o tajnosti podataka propisuje dužnost državnih odvjetnika, zamjenika državnih odvjetnika, savjetnika, stručnih suradnika, vježbenika, službenika i namještenika čuvanja tajnosti klasificiranih podataka ili podataka koji su zakonom proglašeni tajnima bez obzira na način na koji su za njih doznali.

Klasificirani podaci su oni koje je nadležno tijelo, u propisanom postupku, takvim označilo i za koji je utvrđen stupanj tajnosti, kao i podatak kojeg je Republici Hrvatskoj tako označenog predala druga država, međunarodna organizacija ili institucija s kojom Republika Hrvatska surađuje.

Kako se osim tajnih podataka koje državno odvjetništvo prima od drugih tijela i određeni podaci iz rada državnog odvjetništva smatraju tajnima u članku 36. stavak 3. Zakona o državnom odvjetništvu određeno koji se podaci radu državnog odvjetništva smatraju se tajnima. U člancima 63. i 64. Poslovnima utvrđuju se stupnjevi tajnosti podataka koji su člankom 36. stavkom 3. Zakona označeni kao tajni, postupak klasifikacije i deklasifikacije, i pristup podacima, njihova zaštita i nadzor.

10.1. Klasifikacija i deklasifikacija tajnih podataka

Prema Zakonu o tajnosti podataka klasifikacija podataka se obavlja pri nastanku klasificiranih podataka ili prilikom periodične procjene. Poslovnik određuje da se postupak klasifikacije i deklasifikacije, pristup podacima, njihova zaštita i nadzor u državnom odvjetništvu vrši prema odredbama Zakonom o tajnosti podataka (NN-79/07) na način određen Uredbom o načinu označavanja klasificiranih podataka.

Članak 61. Poslovnika određuje kako klasificiranje podataka stupnjevima tajnosti »VRLO TAJNO« i »TAJNO« može provoditi Glavni državni odvjetnik Republike Hrvatske, te osobe koje on za to ovlasti, a klasificiranje podataka stupnjevima tajnosti »POVJERLJIVO« i »OGRANIČENO«, pored Glavnog državnog odvjetnika mogu provoditi i županijski i općinski državni odvjetnici.

Prilikom odlučivanja o klasifikaciji i deklasifikaciji podataka državni odvjetnici su se dužni pridržavati, kako odredbi Zakona o državnom odvjetništvu, tako i odredbi zakona i uredbi kojima se uređuje ovo područje.

Što se tiče samog označavanja stupnja tajnosti bitan je članak 66. Poslovnika kojim se propisuje označavanje stupnja tajnosti općenito i posebno u kaznenim predmetima. Dok je člankom 67. Poslovnika određeno kako je držano odvjetništvo u onim slučajevima u kojima je ono vlasnik tajnih podataka iz upisnika »VT«, »T«, »POV« i »OGR« o promjeni stupnja tajnosti ili o deklasifikaciji podatka dužno pisanim putem izvijestiti sva tijela kojima je podatak bio dostavljen. Izuzetno takovo izvješćivanje nije potrebno u svezi podataka iz članka 64. stavak 2. točka a. ovog Poslovnika, dakle u kaznenim spisima u kojima je izvršena deklasifikacija nakon donošenja odluke.

Posebnim zakonom su propisani rokovi u kojima se mora donijeti odluka o tome da li podaci i dalje ostaju klasificirani ili se moraju deklasificirati. U tom dijelu državni odvjetnici će postupati po odredbama tih posebnih propisa.³²

10.2. Pristup tajnim podacima

³² Vidi članak 14. Zakona o tajnosti podataka.

Poslovníkom je u skladu s. Zakonom o tajnosti podataka određeno da pristup klasificiranim podacima imaju osobe kojima je to nužno za obavljanje poslova iz njihovog djelokruga te koje imaju izdano Uvjerenje o obavljenoj sigurnosnoj provjeri (u daljnjem tekstu: certifikat).

Kako bi se sačuvala tajnost tih podataka Poslovníkom je određeno da se klasificirani podaci iz članka 63. i članka 64. stavak 1. točka c. Poslovníka ne unose u kaznene, građanske ili druge spise državnog odvjetništva već se zavisno od stupnja tajnosti kojim su klasificirani unose u upisnik »Vrlo tajno« ili »Tajno«. »Povjerljivo« i »Ograničeno«. Ovi spisi na omotu imaju naznačen stupanj tajnosti u skladu s posebnim zakonom. Na klasificiranom spisu se naznačuje se veza s kaznenim, građanskim ili drugim spisom, a također se i na tim spisima naznačuje veza sa spisom koji sadrži klasificirane podatke, osim ako to državni odvjetnik ne odredi drukčije.

Klasificirane spise ili podatke državno odvjetništvo ne može učiniti dostupnim drugim osobama niti ih upotrijebiti u drugu svrhu od one za koju su klasificirani ili dobiveni.

Ukoliko su ti spisi ili podaci potrebni u sudskom ili drugom postupku koji je javan, državno odvjetništvo mora od tijela koje je stavilo oznaku tajnosti zatražiti deklasifikaciju, odnosno tajne podatke može ako su za to ispunjeni uvjeti deklasificirati državni odvjetnik koji ih je klasificirao.

10.3. Čuvanje tajnosti podataka

Svi dužnosnici i zaposlenici u državnom odvjetništvu dužni su čuvati tajnost podataka neovisno o načinu saznanja tajnih podataka ili pribavljanja odnosno stjecanja mogućnosti uvida u tajne podatke (članak 70. Poslovníka). Svaki zaposlenik koji koristi tajni (klasificirani) podatak, ili mu taj podatak postane dostupan dužan je poduzeti mjere i postupke zaštite takvih podataka u skladu s Zakonom o tajnosti podataka (NN-79/07) i Uredbom o načinu označavanja klasificiranih podataka.

Pristup klasificiranim podacima označenim stupnjevima tajnosti »VRLO TAJNO«, »TAJNO« i »POVJERLJIVO« imaju dužnosnici i zaposlenici kojima je to nužno za obavljanje poslova iz njihovog djelokruga, te koji imaju izdano Uvjerenje o obavljenoj sigurnosnoj provjeri (certifikat).

Pristup klasificiranim podacima s oznakom tajnosti »OGRANIČENO« koji su upisani u upisnik »OGR« imaju oni dužnosnici i zaposlenici koji u svom radu na njemu ostvaruju uvid radi upravljanja, obrade i drugih oblika rada i rukovanja i to sve u mjeri u kojoj obavljanje službenih poslova i zadaća to zahtijeva.

Pristup klasificiranim podacima »OGRANIČENO« koji se ne unose u upisnik »OGR« (kazneni predmeti) imaju oni dužnosnici i zaposlenici koji su zaduženi tim predmetima ili kojima je to potrebno radi obavljanja redovnih poslova.

Državni odvjetnik skrbi da klasificiranim podacima »VRLO TAJNO«, »TAJNO« i »POVJERLJIVO« imaju pristup samo dužnosnici i zaposlenici koji imaju certifikat.

Kako se dio podataka u radu državnog odvjetnika koji se odnosi na posebne dokazne radnje klasificira stupnjem „POVJERLJIVO“ to se u članku 68. Poslovníka posebno uređuje način čuvanja tih podataka. Cjelovita snimka, zapis i dokumentacija čuva se zapečaćena u

državnom odvjetništvu u spisu iz upisnika »POV« iz kojeg je zahtijevan nalog za provođenje dokaznih radnji. Omot pečati i potpisuje dužnosnik zadužen spisom. Spis sa zapečaćenim omotom čuva se u posebnom ormaru ili prostoriji u koju pristup ima samo osoba koja je zadužena za čuvanje tih spisa i podataka.

Pored osiguranja fizičke zaštite ovih pismena da do njih ne dođe nepozvana osoba mora se osigurati i tehnička zaštita u skladu s vrstom medija na kojoj se nalaze. Tako na primjer za optičke medije mora se osigurati zaštita od prevelike izloženosti svjetlosti, za magnetne zaštita od moguće izloženosti uređajima koji zrače i slično.

10.4. Postupak u slučaju gubitka ili otkrivanja tajnih podataka

Člankom 27. Zakona o tajnosti podataka određen je postupak u slučaju gubitka ili otkrivanja tajnih podataka. Ako se klasificirani podatak kojem je vlasnik državno odvjetništvo uništi, otuđi ili učini dostupnim neovlaštenim osobama, državni odvjetnik je dužan poduzima sve potrebne mjere za otklanjanje nastajanja mogućih štetnih posljedica, te pokrenuti postupak za utvrđivanje odgovornosti i o tome izvijestiti Ured Vijeća za nacionalnu sigurnost.

Ako se klasificirani podatak čiji vlasnik nije državno odvjetništvo uništi, otuđi ili učini dostupnim neovlaštenim osobama u državnom odvjetništvu državni odvjetnik je dužan odmah o tome izvijestiti vlasnika podatka radi pokretanja postupka. Način postupanja uređen je člankom 73. i 74. Poslovnika.

Opća uputa za primjenu Zakona o tajnosti podataka i za rad s tajnim podacima broj Broj: O-4/10 objavljena je na Intranetu (<https://intranet.dorh.hr/Default.aspx>).

III. Rad državnog odvjetnika u kaznenom postupku

Pred državnim odvjetnicima su novi izazovi i novi načini rada koje im omogućava Zakon o kaznenom postupku iz 2008. godine.

Uvjet za uspješnu primjenu Zakona i rad u kaznenom postupku je stručnost i dobro poznavanje predmeta. cilj ovog dijela Priručnika je ukazati na osnove kako bi državni odvjetnici čim lakše usvojili nove načine rada.

Državni odvjetnik u primjeni Zakona mora dobro poznavati ne samo kazneno pravo nego i kriminalistiku, mora od početka biti u svojim predmetima, ne može sjediti u svojoj kancelariji i pisanim putem tražiti obavijesti i podatke koji mu trebaju. Državni odvjetnik nadgleda rad policije u slučajevima kada je naložio provođenje izvida, a u drugim slučajevima nakon primitka prijave mora raditi zajedno s policijom, odnosno s drugim službama kako bi bio uspješan u postupku.

To što državni odvjetnik ima posebne ovlasti i u odnosu na druga nadzorna tijela ako od njih traži poduzimanje pojedinih radnji ili traži dostavljanje podataka samo zahtijeva više rada, dobro poznavanje predmeta, ali i rada tih tijela kako bi ih mogao usmjeravati u onim slučajevima kada je na to ovlašten.

U svim drugim slučajevima kada ta tijela imaju ne samo pravo nego i dužnost samostalno istraživati kaznena djela, (kako je to određeno Zakonom o policijskim poslovima i ovlastima provoditi kriminalistička istraživanja), državni odvjetnik samo može na traženje tih tijela pomoći savjetima i slično, ali ne može preuzeti koordinativnu ulogu i usmjeravati rad tih tijela jer su ona u ovom dijelu samostalna i ne moraju postupati po nalogima državnog odvjetnika. Ukoliko državni odvjetnik preuzme koordinaciju tada je on odgovoran za rad i postupanje tih tijela, ali i za uspješnost u provođenju izvida. Kako i bez toga mora obaviti cijeli niz poslova koje ne može prepustiti drugima, to treba izbjegavati preuzimanje nadzora u ovoj prvoj fazi istraživanja, osim kako je to gore rečeno davanjem savjeta, probavljanjem naloga kada ih je potrebno probaviti i slično.

Državni odvjetnik u imalo složenijem predmetu ne može donijeti odluku o prijavi, optužiti, odnosno odbaci kaznenu prijavu, a da uopće nije kontaktirao s policijskim službenikom ili službenikom u drugom državnim tijelima koja su ovlaštena i dužna otkrivati i prijavljivati kaznena djela. On koordinira rad tijela otkrivana u prethodnom postupku u slučajevima kada je naložio provođenje izvida ili zatražio nadzor. Ako policija i druga državna tijela traže naloge od državnog odvjetnika on mora znati odgovoriti, jer jednostavno ne može svoje ovlasti prebaciti na drugog, on ih mora znati koristiti, mora poznavati postupak u cijelosti.

U prethodnom postupku državni odvjetnik nakon saznanja o počinjenju kaznenog djela ili primitka kaznene prijave, poduzima radnje, nalaže i nadzire njihovo provođenje, jer ima velike ovlasti u prethodnom postupku, ali i odgovornost.

Na opisani način postupa u svim slučajevima kada je on saznao za kazneno djelo ili naložio provođenje izvida, kao što je rečeno drugo je ako policija u okviru svojih oblasti provodi kriminalistička istraživanja, u tom slučaju državni odvjetnik nije odgovoran za uspješnost tih istraživanja sve dok ne preuzme provođenje izvida i da nalog za njihovo provođenje.

1. Prethodni postupak

Prethodni postupak sustavno je uređen u dijelu A Zakona o kaznenom postupku (u daljnjem tekstu: Zakon) i obuhvaća slijedeće cjeline: (1) kazneni progon (Glava XVI.), (2) istraga (Glava XVII.), (3) dokazne radnje (Glava XVIII.) i (4) optuživanje (Glava XIX.).

Cilj prethodnog postupka je otkrivanje kaznenog djela i počinitelja provođenjem izvida kaznenih djela, provođenjem dokaznih radnji i istrage radi prikupljanja potrebnih dokaza i donošenja odluke o odbačaju kaznene prijave, odustanku od progona ili podizanju optužbe pred nadležnim sudom.

1.1. Obavijest o kaznenom djelu

Obavijest o kaznenom djelu je svaka pisana ili usmena, neposredna ili posredna obavijest državnom odvjetniku o mogućem kaznenom djelu i/ili počinitelju.

Državni odvjetnik može saznati da je kazneno djelo počinjeno:

- (1) na temelju neposrednog saznanja u radu na drugom predmetu ili na temelju drugih podataka iz evidencija i spisa državnog odvjetništva,
- (2) na temelju izvješća o kriminalističkim istraživanjima policijskih službenika,
- (3) putem podnesene kaznene prijave,
- (4) na osnovu javnog pogovora i napisa, odnosno izvješćivanja medija.

Daljnje postupanje po obavijesti o kaznenom djelu ovisi o vrsti zaprimljene obavijesti i vjerojatnosti o mogućem počinjenju kaznenog djela.

1.2. Kaznena prijava

Kaznena prijava (u užem smislu) je, u pravilu, pisano, argumentirano priopćenje/saznanje o kaznenom djelu i/ili počinitelju. Razina spoznaje o kaznenom djelu kod kaznene prijave je osnova sumnje.

To je sumnja koja je na polazišnoj osnovi argumentirana tragovima kaznenog djela, bilo da su to dokumenti, predmeti ili izjave osoba. Podaci o tome moraju biti priloženi kaznenoj prijavi ili mora biti navedeno gdje se oni mogu pronaći, razgledati i prikupiti. Počinitelj u kaznenoj prijavi mora biti određen kada se radi o poznatom, a ako nije poznat u prijavi mora biti navedeno da je nepoznat.

Kaznena prijava upisuje se, ovisno o dobi počinitelja u slijedeće upisnike kaznenih prijava; K-DO, KMP-DO, KM-DO i KD-DO upisnik.

(U vezi upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava vidi – članak 205. stavak 4. Zakona, članak 68. stavak 2. Zakona o DO, članak 99. 100. i dalje Poslovnika).

1.2.1. Vrste kaznenih prijava

Temeljna podjela kaznenih prijava je na: (1) kaznene prijave koje podnose građani i pravne osobe (privatne prijave), (2) kaznene prijave koje podnose državna tijela koja su po zakonu dužna prijaviti kaznena djela i (3) policijske kaznene prijave.

Kaznene prijave se također mogu razlikovati i kao: (1) kaznene prijave protiv poznatog ili nepoznatog počinitelja, (2) samoprijave i (3) pseudoanonimne i anonimne kaznene prijave.

Daljnje postupanje državnog odvjetnika bitno je određeno i samom vrstom podnesene kaznene prijave.

1.2.1.1. Kaznene prijave građana i pravnih osoba

Građani i pravne osobe u pravilu podnose kaznene prijave o kaznenom djelu za koje su saznali ili kojim su oštećeni. Po nekada se ove prijave zovu „privatne prijave“, ali češće govorimo o podnositeljima prijavama, prijavama oštećenika i slično.

Zakonom je propisana obveza podnošenja kaznenih prijava. Sukladno članku 204. stavku 4. Zakona građani su dužni prijaviti kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti. Zakon ne nalaže građanima prilaganje dokaza ili podataka o drugim tragovima kaznenog djela, ali će to svakako biti nužno za ocjenu same vjerodostojnosti kao i daljnje postupanje po ponesenoj kaznenoj prijavi.

Pravne osobe su sukladno članku 204. stavku 1. Zakona dužne prijaviti kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti, ako su za to kazneno djelo u obavljanju svoga poslovanja saznali ili su o tome izvješteni. Pravne osobe imaju obvezu iz članka 204. stavka 3. Zakona i navesti dokaze koji su im poznati te poduzeti sve druge potrebne radnje kako bi se sačuvali tragovi i drugi predmeti počinjenja kaznenog djela.

U protivnom ako ne poduzmu te mjere upitna je njihova namjera i izlažu se mogućim posljedicama, od kojih je najmanja dužnost poduzimanja odgovarajućih radnji radi prikupljanja dokaza i drugih tragova u svezi pojedinih okolnosti iz navoda kaznene prijave, ali i strožim kriterijima ocjene osnovanosti njihove kaznene prijave. Kod podnošenja kaznene prijave na zapisnik od strane odgovornih osoba u pravnoj osobi, državni odvjetnik će na to posebno upozoriti podnositelja prijave.

Kaznenim zakonom su propisani slučajevi kada je neprijavlivanje ili lažno prijavljivanje kaznenog djela kazneno djelo.

1.2.1.2. Policijske kaznene prijave i prijave tijela državne vlasti (službene prijave)

Službene kaznene prijave su kaznene prijave tijela državne vlasti. To su kaznene prijave onih tijela koja imaju određene javne (državne) ovlasti i koje su podnesene u svezi ili u okviru obavljanja njihovih ovlasti. To su prvenstveno kaznene prijave tijela koje imaju dužnost otkrivanja i sprečavanja kaznenih djela, ali i prijave državne uprave, jedinica lokalne i regionalne samouprave, pravnih osoba s javnim ovlastima, javnih bilježnika, sudova,

državnog inspektorata, vladinih agencija, drugih regulatornih agencija te drugih državnih tijela.

Tijela državne vlasti dužna su sukladno članku 204. stavku 1. Zakona prijaviti kaznena djela za koje se progoni po službenoj dužnosti, a koja su im dojavljena ili su za njih saznali, te sukladno članku 204. stavku 3. Zakona osigurati tragove i predmete kaznenog djela. Postupanje suprotno ovoj odredbi Zakona može dovesti do odgovarajuće disciplinske odgovornosti te u Kaznenim zakonom predviđenim slučajevima imati značajku posebnog kaznenog djela.

Posebnost policijskih kaznenih prijava ogleda se u činjenici da je njihov oblik, sadržaj i način podnošenja propisan odredbama posebnog zakona i to člancima 62. do 65. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima.

Ovdje je moguće razlikovati dvije situacije: (1) obavijest nakon samog saznanja o događaju i (2) policijska kaznena prijava nakon dovršenog kriminalističkog istraživanja.

Osim kaznene prijave koju policija podnosi nakon provedenog kriminalističkog istraživanja temeljem Zakona o policijskim poslovima i ovlastima ako postupi po nalogu državnog odvjetnika (članak 208. Zakona) policija podnosi po provedenim izvidima izvješće, koje je u suštini sadržajno isto kao i kaznena prijava.

O ovim podvrstama ovisit će i daljnje postupanje državnog odvjetnika.

1.2.1.3. Kaznena prijava protiv poznatog i nepoznatog počinitelja

Kaznena prijava protiv poznatog počinitelja kazneno djela je kaznena prijava protiv individualno određene osobe. Sve ostale kaznene prijave koje sadrže činjenični supstrat i koje su argumentirane na razini osnova sumnje u počinjeno kazneno djelo, a počinitelj nije individualiziran su kaznene prijave protiv nepoznatog počinitelja.

Počinitelj je individualiziran ako se na temelju podataka u kaznenoj prijavi on može tako odrediti da je moguće njegovo jasno i potpuno razlikovanje od svih drugih osoba. Samo neka obilježja osobe kao npr. fotografija, ime, pseudonim, prezime, ime i prezime bez drugih podataka, nisu sama po sebi dostatna da se počinitelj može individualizirati.

Kaznene prijave protiv nepoznatog počinitelja upisuju se u KN-DO upisnik i za njih je predviđeno posebno postupanje.

1.2.1.4. Samoprijave, pseudoanonimne i anonimne kaznene prijave

Samoprijave mogu biti: (1) istinite, (2) lažne (neistinite), (3) namještene i (4) proračunate. Motiv samoprijavlivanja također može biti različit, pri čemu se u praksi utvrdilo da su to najčešće: (1) morbidna želja za publicitetom ili glasnošću, (2) pomoć stvarnom počinitelju dobivanjem na vremenu, skretanjem istraživanja u pogrešnom pravcu ili zaštita preuzimanjem kaznene odgovornosti, (3) pokušaj izbjegavanja odgovornosti za neko drugo, obično teže ili difamantno djelo i (4) mentalna poremećenost osobe.

Svaka samoprijava mora biti razjašnjena i ne smije joj se pristupati nekritički. Posao razjašnjenja ovih prijava je prvenstveno posao policije tijekom kriminalističkih istraživanja.

Anonimna kaznena prijava je prijava bez potpisa i osobnih podataka podnositelja, a pseudoanonimna kaznena prijava je ona na kojoj se nalaze podaci ili potpis lažnog prijavitelja, koji također može biti lažan, odnosno potpisan od neke treće osobe.

Motiv kod ovih kaznenih prijava se može kretati od psihološke ili psihopatološke pojave npr. zavisti i frustriranosti nečijim uspješnim radom, do vrlo pragmatičnog cilja podnositelja npr. prijavljivanjem jednog kaznenog djela da se prikrije drugo. Često je motiv podnošenja anonimnih prijava strah podnositelja od mogućih sankcija prvenstveno straha za život, ali i veoma često straha od gubitka posla i slično. Motiv je važan jer može poslužiti u ocjeni osnovanosti prijave.

Kod ovih kaznenih prijava posebno ako su zlonamjerne policija će nastojati otkriti skripta, jer se njegovim otkrivanjem može se doći do novih spoznaja i spriječiti daljnje neosnovane denuncijacije.

Sa stanovišta i policije i državnog odvjetnika u slučajevima kada su navodi prijave argumentirani i daju osnova za provođenje izvida nema razlike u odnosu na prijavu poznatog prijavitelja.

1.2.2. Zaprimanje kaznenih prijava

1.2.2.1. Načini zaprimanja kaznenih prijava

Kaznena prijava se podnosi državnom odvjetniku pisano ili usmeno, s tim da može biti podnesena neposredno u pisarnici državnog odvjetnika, poštom ili drugim sredstvom.

Ako se kaznena prijava zaprima putem telefona osigurat će se tehničko snimanje odnosno audio zapis te će se sastaviti službena zabilješka u koju će se unijeti temeljni podaci: vrijeme zaprimanja poziva, telefonski broj na koji je poziv zaprimljen, telefonski broj sa kojeg je poziv ostvaren, osoba koja se predstavila prilikom poziva. Mogu se unijeti i druge napomene npr. da je osoba bila uznemirena, tiha, glasna, naglasak. Prijavitelj će se upozoriti da se poziv snima. (članak 98. stavak 3. Poslovnika).

Ako se prijava zaprima nekim drugim telekomunikacijskim sredstvom npr. telefaks, e-mail, osigurat će se čuvanje elektronskog zapisa, a kada je to moguće napraviti će se ispis sa svim podacima o pošiljatelju i vremenu prijema, a ako niti to nije moguće, o primitku će se sastaviti službena zabilješka. (članak 98. stavak 4. Poslovnika). U službenu zabilješku se unose temeljni podaci o samom načinu zaprimanja prijave i eventualno o sadržaju, ta saznanja treba vjerno unijeti, posebno ako postoji opasnost da se sadržaj neće osigurati na drugi način.

1.2.2.2. Zaprimanje kaznene prijave na zapisnik

Sukladno članku 28. stavku 1. Poslovnika državni odvjetnik, zamjenik ili savjetnik dužan je od građana zaprimiti kaznenu prijavu za kazneno djelo za koje se progoni po službenoj

dužnosti. Kaznenu prijavu zaprima državni odvjetnik, odnosno zamjenik ili savjetnik koji je stranku pozvao u državno odvjetništvo (članak 88. stavak 3. Poslovnika), a samo u slučaju njegove spriječenosti može ju zaprimiti i drugi zamjenik ili savjetnik (u članku 88. stavku 3. Poslovnika je navedeno drugi dužnosnik, ali smisleno dolazimo do toga da bi to mogao biti i savjetnik). Nenajavljenju stranku zaprima u uredovno vrijeme zamjenik ili savjetnik zadužen za primanje stranaka. Ako se radi o činjenično ili pravno složenom predmetu, a ne postoji opasnost od odgode i to je potrebno radi održavanja urednog funkcioniranja poslova zaprimanja nenajavljenih stranaka, odredit će se termin u kojem će se stranka primiti, te će se od takve stranke zaprimiti kaznena prijava prema pravilima o zaprimanju kaznenih prijave od najavljene stranke.

Zapisnik kojim se zaprima kaznena prijava mora imati osnovni sadržaj naveden u članku 83. Zakona, dakle, u zapisnik se unosi naziv državnog odvjetništva koje zaprima prijavu, mjesto zaprimanja, dan i sat kad je radnja započeta i završena, imena i prezimena prisutnih osoba i u kojem su svojstvu prisutne.

Za obrazac kaznene prijave vidi; III. 1.3.8. Obrasci, obrazac 3., za izjavu obrazac 2.

1.2.2.3. Okolnosti na koje treba obratiti pažnju kod zaprimanja kaznene prijave na zapisnik

Na zapisnik se zaprima samo kaznena prijava za kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti.

Ako stranka navodi o okolnostima koje nemaju značajke kaznenog djela uopće ili kaznenog djela za koje se progoni po službenoj dužnosti, građanin će se na to upozoriti. Kada je više nego izvjesno da to što stranka želi prijaviti nije kazneno djelo to će se priopćiti stranci i o tome sačiniti službena bilješka ili eventualno uzeti izjava na zapisnik. Državni odvjetnik je nakon uzimanja izjave ili sačinjavanja bilješke dužan izvijestiti podnositelja kako nema osnova za postupanje. U tom dopisu uvijek je dobro uputiti podnositelja kako se može s pritužbom obratiti višem državnom odvjetniku jer te osobe često smatraju da državni odvjetnik štiti suprotnu stranku i time im se daje na znanje kako smo transparentni i nismo uzeli prijavu na zapisnik jer jednostavno za to nije bilo osnova.

Ako u dvojbenim slučajevima stranka i dalje inzistira na zaprimanju kaznene prijave, takva prijava će se zaprimiti, a na spis predmeta će se naznačiti kratka zabilješka da je upozorenje da se ne radi o kaznenom djelu za koje se progoni po službenoj dužnosti dano.

U tom slučaju se sukladno članku 99. stavku 4. Poslovnika ne osniva spis predmeta K-DO, nego će se osnovati KR-DO spis predmeta i s njim se postupa sukladno članku 102. Poslovnika, odnosno postupa se po članku 206. stavku 7. ili stavku 8. Zakona o kaznenom postupku.

Zapisnik se sukladno članku 94. stavku 4. Poslovnika predaje stranci ako ona to zahtjeva, dok ta obveza u odnosu na službenu zabilješku ne postoji.

Kod zaprimanja stranaka uvijek je potrebno obratiti pažnju da li stranka iznosi navode o svojim neriješenim privatnim odnosima i drugim problemima koji nisu u nadležnosti državnog odvjetništva. Ako se iz navoda stranke može razabrati koji su konkretno njezini problemi, uputit će se da se obrati nadležnim tijelima.

1.2.2.4. Sadržaj zapisnika o zaprimanju kaznene prijave

Zapisnik se piše pisaćim strojem, na računalu ili ručno tintom ili kemijskom olovkom. Zapisnik mora sadržavati naziv državnog odvjetništva pred kojim se obavlja radnja, mjesto gdje se obavlja radnja, dan i sat kad je radnja započeta i završena, imena i prezimena prisutnih osoba i u kojem su svojstvu prisutne, a ako se zapisnik odnosi na radnju u predmetu i naznaku predmeta u kojem se poduzima radnja. Zapisnik potpisuje službena osoba koja je sastavila zapisnik, zapisničar i stranka.

Ako se kaznena prijava zaprima kao službena zabilješka, stranka ne potpisuje službenu zabilješku, niti joj se ona predaje.

Kada se prijava podnosi usmeno, bez obzira na sredstvo kojim se podnosi, prijavitelj će se upozoriti da je lažno prijavljivanje kazneno djelo, te da je osoba koja je svjesno podnijela lažnu prijavu dužna podmiriti troškove postupka.

Podnositelja kaznene prijave će se najprije pitati za ime i prezime, ime oca, osobni identifikacijski broj i njegov odnos s osobom koju prijavljuje. Nakon općih pitanja i upozorenja od podnositelja će se zatražiti da iznese koga i zbog kojeg kaznenog djela prijavljuje i sve što mu je o kaznenom djelu koje prijavljuje poznato, a nakon toga će mu se postavljati pitanja radi provjere, dopune i razjašnjenja. Po potrebi će se zatražiti dostavljanje dokumentacije i drugih podataka na koje se podnositelj poziva kako bi se mogla ocijeniti opravdanost prijave.

Sadržaj zapisnika o zaprimanju kaznene prijave mora uz naziv državnog odvjetništva pred kojim se obavlja radnja, mjesta gdje se obavlja radnja, dana i sata kad je radnja započeta i završena, imena i prezimena prisutnih osoba i u kojem su svojstvu prisutne, imati i slijedeći sadržaj prema navedenom redosljedu: (1) osobni podaci podnositelja prijave, (2) upozorenja i pouke, (3) opis djela koje je predmet prijave, (4) podatke o počinitelju ako su poznati, (5) podatke o žrtvi, te posebno je li podnesen imovinskopравни zahtjev i (6) podatke o svjedocima.

Uz zapisnik se prilažu skice, slike, dokumenti i drugi podaci koji mogu biti korisni za uspješno vođenje postupka.

Ako se radi o kaznenom djelu za koje se progoni po prijedlogu oštećenika, u zapisnik se moraju unijeti okolnosti iz kojih proizlazi da osoba ima svojstvo žrtve odnosno oštećenika, vrijeme saznanja za kazneno djelo i počinitelja te napomenu da je osoba svjesna da kaznena prijava ima značajke prijedloga za progon i da takav prijedlog za progon podnosi upravo protiv konkretnog osumnjičenika.

Potrebno je obratiti pažnju da se činjenični supstrat kaznene prijave ne opterećuje okolnostima koje ne predstavljaju bitna obilježja kaznenog djela, a osobito onim okolnostima koje ničim nisu odlučne za poduzimanje kaznenog progona. O svim drugim navodima stranke može se sastaviti poseban zapisnik odmah prilikom zaprimanja kaznene prijave ili se sa strankom može naknadno obaviti razgovor nakon što se utvrde određene dodatne okolnosti prijavljenog djela.

Ako se po podnesenoj kaznenoj prijavi spis ima klasificirati određenim stupanjem tajnosti sukladno Poslovniku, stranka će se upozoriti na obvezu čuvanja tajnosti podataka i to će se zabilježiti na zapisnik.

Za obrazac kaznene prijave vidi; 1.3.8. Obrasci, obrazac 3.

1.2.3. Postupanje po primljenoj kaznenoj prijavi

Zaprimljena kaznena prijava odmah se upisuje u upisnik kaznenih prijava nadležnog državnog odvjetništva. Prilikom upisa u upisnik kaznenih prijava, službenik zadužen za upis prijave dužan je provjeriti da li je prijava već upisana u upisnik kaznenih prijava i da li se protiv iste osobe vode neki drugi postupci te o tome sastaviti bilješku na spisu (nakon uvođenja informacijskog sustava izvršiti će uvid u informacijski sustav (članak 206. stavak 1. Zakona), Državni odvjetnik ili zamjenik koji pregledava zaprimljene kaznene prijave odlučit će da li će doći do spajanja predmeta i vođenja jedinstvenog postupka.

Od trenutka upisa kaznene prijave uz upisnik kaznenih prijava počinju teći zakonski rokovi za postupanje državnog odvjetnika u kaznenim predmetima.

Ako se protiv iste osobe vodi više kaznenih postupaka ili se poduzima progon u više predmeta, državni odvjetnik, zamjenik ili savjetnik koji je zadužen sa spisom dužan je izvršiti uvid u te predmete radi utvrđivanja povezanosti pojedinih kaznenih djela, osoba i drugih značajki.

1.2.3.1. Odlučivanje o primljenoj kaznenoj prijavi

Daljnje postupanje po kaznenoj prijavi ovisit će o svakom konkretnom predmetu. Ovisno o stupnju spoznaje o kaznenom djelu i/ili počinitelju, činjeničnoj i pravnoj složenosti kaznenog djela, dostupnosti počinitelja, položaju i svojstvima žrtve te drugim okolnostima samog spisa predmeta, državni odvjetnik može: (1) zatražiti od policije poduzimanje izvida kaznenih djela, (2) sam poduzeti izvide kaznenih djela, (3) zahtijevati poduzimanje mjera i radnji ili dostavljanje podataka u smislu članka 206. stavka 5. Zakona, (4) naložiti istražitelju poduzimanje dokaznih radnji ili sam poduzeti pojedine dokazne radnje, a pod uvjetima iz članka 304. stavak 2. Zakona obavljanje očevida policiji, (5) predložiti sucu istrage održavanje dokaznog ročišta, (6) donijeti nalog o provođenju istrage, (7) ispitati osumnjičenika i podnijeti optužnicu, (8) podignuti optužnicu uz prijedlog za izdavanje kaznenog naloga, (9) odbaciti kaznenu prijavu.

U članku 206. stavak 1. Zakona izrijekom se daje ovlast državnom odvjetniku da iz razloga navedenih u tom stavku može odbaciti prijavu odmah bez bilo kakvih daljnjih provjera.

Potrebno je napomenuti da je državni odvjetnik, zamjenik ili savjetnik zadužen sa spisom, sukladno članku 67. stavku 1. i 2. Zakona o državnom odvjetništvu, dužan u roku od petnaest dana od dana primitka nove prijave u rad poduzeti radnju u predmetu ili u protivnom o tome izvijestiti državnog odvjetnika odnosno višeg državnog odvjetnika koji će odmah poduzeti sve mjere kako bi se u predmetu postupalo bez odgode.

1.2.3.2. Minimum spoznaje koji mora proizlaziti iz kaznene prijave

Kako bi kaznena prijava bila dobra osnova za daljnje postupanje državnog odvjetnika prema Poslovniku zamjenik ili savjetnik kada se uzima prijavu na zapisnik u zapisniku navodi;

- 1) osobne podatke podnositelja prijave;
- 2) upozorenja i pouke koje su dane;
- 3) opis djela koja je predmet prijave;
- 4) podatke o počinitelju ako su poznati;
- 5) podatke o žrtvi, te posebno je li podnesen imovinskopravni zahtjev;
- 6) podatke o svjedocima;
- 7) uz zapisnik se mogu priložiti skice, slike, dokumenti i drugi podaci koji mogu biti korisni za uspješno vođenje postupka.

Prijava koja ima gore navedene sastojke dobra je podloga za daljnje postupanje.

Ako se na zapisnik uzima prijava za kazneno djelo za koje se progon poduzima na osnovu prijedloga oštećenika u prijavi se moraju navesti okolnosti iz kojih proizlazi prijaviteljevo svojstvo oštećenika, te izričit prijedlog za progon određene osobe kada se za to djelo progoni po prijedlogu.

Prema osnovnim načelima kriminalistike kaznena prijava koju podnosi policija ili drugo državno tijelo, ali i prijava koju uzimamo na zapisnik sadržajno bi trebala dati odgovor na slijedeća pitanja:

- (1) što – da li opisana radnja, način djelovanja, postupanje počinitelja sadrži obilježja kaznenog djela za koje se progoni po službenoj dužnosti. Može se raditi i o prekršaju, postupanju suprotnom društvenim normama dobrog ponašanja uopće u društvu, nekoj struci, poslovanju, ili postupanju koje ima određenu građanskopravnu posljednicu;
- (2) tko – je počinitelj, fizička i/ili pravna osoba, dob počinitelja, druga osobna svojstva;
- (3) gdje – je mjesto počinjenja kaznenog djela, primjena načela ubikviteta;
- (4) kada – vrijeme počinjenja kaznenog djela, to jest kada je počinitelj radio ili bio dužan raditi;
- (5) kako – način počinjenja, činjenje ili nečinjenje;
- (6) čime – sredstva počinjenja kaznenog djela;
- (7) zašto – motiv, imovinska korist, osobni probici;
- (8) s kime – sudionici, supočinitelji, poticatelji, pomagači;
- (9) koga ili što – žrtva i oštećenik, fizička ili pravna osoba.

I naravno, što nije zadnje i najmanje važno, podatke o dokazima ili barem osnovne podatke kako dokaze probaviti.

Ako državni odvjetnik na osnovi same kaznene prijave ne može donijeti odluku o njezinoj vjerodostojnosti (članak 206. stava 7. ZKP) državni odvjetnik može odlučiti da će se ta prijava privremeno upisati u upisnik raznih kaznenih predmeta i u svrhu prikupljanja potrebnih obavijesti pozvati podnositelja kaznene prijave i druge osobe za čije izjave smatra da mogu pridonijeti ocjeni o vjerodostojnosti navoda u prijavi (članak 102. Poslovnika). Nakon toga ili upisuje prijavu u upisnik kaznenih prijava ili postupa na dolje opisani način.

Ako kaznena prijava ne sadrži podatke o kaznenom djelu, odnosno ako državni odvjetnik iz same kaznene prijave ne može zaključiti za koje se kazneno djelo prijava podnosi upisuje ju u

upisnik kaznenih prijava i poziva podnositelja da u roku od petnaest dana ispravi i dopuni kaznenu prijavu. Ako podnositelj ne postupi prema pozivu za ispravak ili dopunu, državni odvjetnik sastavlja o tome bilješku, kojoj prilaže kaznenu prijavu i poziv za ispravak ili dopunu. Takva kaznena prijava se rješava bilješkom u upisniku raznih kaznenih predmeta. Kaznena prijava i poziv se ostavljaju u KR-DO spisu, a o odluci se obavještava podnositelj. O tome se u roku od sedam dana od proteka roka za ispravak ili dopunu kaznene prijave, obavještava i viši državni odvjetnik koji može naložiti upisivanje kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava.

1.2.3.3. Posebnosti u postupanju po anonimnim i pseudoanonimnim kaznenim prijavama

Državni odvjetnik dužan je i kod ovakvih kaznenih prijava postupati kako bi se razjasnile sve prijavljene okolnosti. Valja, međutim, imati na umu da Zakon o državnom odvjetništvu u članku 59. stavku 2. omogućuje da se ovakve kaznene prijave odmah odbace ako su one očigledno nevjerođostojne, neosnovane ili u bitnom ponavljaju sadržaj već odbačenih kaznenih prijava. One se tada zakonski izjednačavaju s objesnim kaznenim prijavama.

Kod ovakvih kaznenih prijava ako i sadržaj ukazuje na moguću osnovanost treba dati nalog za provođenje izvida ili će državni odvjetnik sam provesti izvide, odnosno pribaviti podatke temeljem članka 206. stavak 5. Zakona.

Ako nije moguće zatražiti njihovu dopunu ili razjašnjenje od podnositelja s obzirom da je nepoznat, ili ako iz same prijave proizlaze razlozi za odbačaj po članku 206. stavak 1. Zakona takve kaznene prijave mogu se odmah odbaciti.

Ali kao što je to rečeno tome se ne smije olako pristupiti budući takve kaznene prijave mogu biti i nositelji obavijesti o teškim i iznimno društveno opasnim kaznenim djelima.

1.2.3.4. Posebnosti u postupanju po kaznenim prijavama protiv nepoznatog počinitelja

Kaznene prijave protiv nepoznatog počinitelja upisuju se u KN-DO upisnik kaznenih prijava. Državni odvjetnik i ovdje može odbaciti kaznenu prijavu ako su ispunjeni uvjeti iz članka 206. stavak 1. Zakona.

Ako ne odbaci prijavu naložiti će policiji poduzimanje potrebnih mjera i radnji iz njihove nadležnosti, radi pronalaska počinitelja kaznenog djela odnosno utvrđivanja njegovog identiteta. Takav nalog se može pobliže odrediti ili se može naznačiti kao potreba poduzimanja svih mjera i radnji iz nadležnosti policije, ovisno o činjeničnom supstratu kojim raspolaže državni odvjetnik u trenutku zaprimanja kaznene prijave.

Takve kaznene prijave za koje je propisana kazna zatvora do pet godina stavljaju se u kalendar na šest mjeseci. Nakon toga državni odvjetnik će provjeriti da li je utvrđen počinitelj kaznenog djela, pa ako utvrdi da nije staviti će spis u evidenciju do apsolutne zastare (članak 68. stavak 5. zakona o DO). Kada nastupi apsolutna zastara kaznena prijava će se odbaciti uz kratko obrazloženje.

Prijave za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora preko pet godina nakon šest mjeseci državni odvjetnik također nalogom stavlja u evidenciju, time da ju kalendara

(skontrira) na vrijeme od jedne godine od dana stavljanja u evidenciju. Državni odvjetnik je dužan nakon jedne godine od stavljanja spisa u evidenciju provjeriti da li se poduzimaju mjere i radnje radi utvrđivanja počinitelja. To će učiniti kratkim dopisom policiji sa zahtjevom da ga se izvijesti o poduzetom. Ako i dalje počinitelj nije utvrđen spis predmeta će se staviti u evidenciju do relativne zastare (članak 68. stavak 5. i 6. Zakona o DO).

1.2.3.5. Postupanje nenadležnog državnog odvjetnika po primljenoj kaznenoj prijavi

Stvarno ili mjesno nenadležan državni odvjetnik dužan je odmah i bez odlaganja na temelju članka 205. stavka 3. Zakona ustupiti spis predmeta nadležnom državnom odvjetniku. Ovo vrijedi bez obzira na način saznanja o kaznenom djelu, odnosno bez obzira da li se radi o kaznenoj prijavi ili samo o saznanju da je kazneno djelo počinjeno.

Odmah i bez odlaganje ne smije ići na štetu postupka. Nenadležan državni odvjetnik dužan je poduzeti sve radnje za koje postoji opasnost od odgode. Isto tako je dužan prije ustupanja kaznene prijave, odnosno predmeta, potpuno razjasniti sve okolnosti koje su odlučne za utvrđivanje stvarne i mjesne nadležnosti, te tek tada ustupiti kaznenu prijavu ili predmet na nadležni postupak.

1.2.4. Drugi izvori obavijesti o kaznenom djelu – kaznena prijava u širem smislu

Kaznena prijava (u užem smislu) je, u pravilu, pisano, argumentirano priopćenje o počinjenom kaznenom djelu i/ili počinitelju.

Kaznena prijava u širem smislu (*notitia criminis, denuntiatio*) je pisana ili na drugi način priopćena obavijest o mogućem kaznenom djelu za koje se progoni po službenoj dužnosti (eventualno i o njegovu počinitelju), upućena izravno ili posredno državnom odvjetniku.

Kaznena prijava u širem smislu sadržajno obuhvaća sve moguće izvore obavijesti o kaznenom djelu i/ili počinitelju.

1.2.4.1. Neposredno saznanje državnog odvjetnika o počinjenom kaznenom djelu

Neposredno saznanje državnog odvjetnika ili saznanje na temelju obrade podataka kojima raspolaže državno odvjetništvo potrebno je evidentirati u pisanom obliku kroz izvješće ili službenu zabilješku (članak 95. stavak 1. Poslovnika).

Uz to je potrebno priložiti dokumente i podatke o osobama koje mogu imati saznanja o događaju i sve raspoložive podatke o drugim izvorima saznanja. Izvori obavijesti o takvim podacima prilažu se uz izvješće ili službenu zabilješku.

Na temelju takve dokumentacije rijetko se osniva spis u upisniku kaznenih prijava većinom se osniva spis predmeta KR-DO iz kojeg se dalje poduzimaju sve potrebne radnje radi utvrđivanja osnova sumnje.

Kako u ovom slučaju državno odvjetništvo ima saznanja to je njegov rad u takovom predmetu najslbličnji radu policije po Zakonu o policijskim poslovima i ovlastima. Ipak treba naglasiti da otkrivanje kaznenih djela nije temeljna dužnost državnog odvjetnika. Državni odvjetnik ima

temeljno pravo i dužnost progona počinitelja kaznenih djela i saznanje državnog odvjetnika trebalo bi biti prije izuzetak nego pravilo, prije njega o kaznenom djelu bi trebala imati saznanja policija ili druga državna tijela kojima je to primarna zadaća.

1.2.4.2. Izvješća o kriminalističkim istraživanjima policijskih službenika ili izvješća o saznanjima drugog službenika

Ako je u državnom odvjetništvu zaprimljeno izvješće o rezultatima kriminalističkog istraživanja policijskog službenika ili službenika drugog državnog tijela koje ima zadaće uvezi otkrivanja kaznenih djela, a koje upućuje na moguće kazneno djelo, potrebno je prvenstveno utvrditi da li se radi o izvješću o radu i utvrđivanju činjenica u svezi već prijavljenog kaznenog djela, odnosno primljenog izvješća. U takvoj situaciji zaprimljeno izvješće se priklapa na već osnovani spis predmeta i po njemu se dalje postupa.

Ukoliko se radi o izvješću koje sadrži obavijesti o novom, drugom događaju odnosno novoj, drugoj kriminalnoj količini, tada je nužno odmah prikupiti sva raspoloživa saznanja bilo zahtjevom, telefonskim ili nekim drugim kratkim putem od policijskog službenika koji je podnio izvješće, ili provjerom u informacijskom sustavu i drugim bazama podataka državnog odvjetništva, odnosno poduzimanjem izvida ili podnošenjem zahtjeva za poduzimanje izvida kaznenih djela.

Na temelju zaprimljenog izvješća rijetko se osniva spis u upisniku kaznenih prijava. Većinom se osniva KR-DO spis u koji se ulažu i druga zaprimljena pismena, ili se na temelju samog izvješća iz KR-DO spisa predmeta, poduzimaju daljnje radnje.

Od ovog izvješća treba razlikovati izvješće koje sačinjava policija nakon što je obavile izvide temeljem naloga državnog odvjetnika (članak 208. stavak 5. Zakona) u ovom slučaju policija se u izvješću poziva na nalog i državni odvjetnik to izvješće priklapa na spis iz kojeg su traženi izvidi.

1.2.4.3. Javni pogovor i javno priopćavanje

Potrebno je razlikovati javni pogovor od javnog priopćavanja.

Javni pogovor je zapravo prenošenje vijesti o kaznenom djelu i/ili počinitelju. U Zakonu je to predviđeno člankom 206. stavkom 4. izrazom *dopro glas*. Javni pogovor kao osnova za daljnje postupanje može poslužiti samo ako je barem na razini osnove sumnje provjerljiv. Primjer provjerljivog javnog pogovora je priopćavanje o nečijoj kriminalnoj aktivnosti, koja prema svojim kriminološkim značajkama dovodi do ostvarivanja znatne imovinske koristi, i činjenica da osoba raspolaže imovinom znatne vrijednosti koja se ne može na razini mogućeg dovesti u vezu s njezinim zakonitim prihodima.

Javno priopćavanje su sadržaji koji se prenose sredstvima masovnog komuniciranja. To su npr. autorski prilozi kao vijesti ili kolumne i oglasi.

Ako je izvor saznanja o mogućem kaznenom djelu javni pogovor ili javno priopćavanje, vrlo je važno poći od pretpostavke da oni mogu biti istiniti, djelomično istiniti ili neistiniti. Kod

ovakvih izvora saznanja moguće su tri situacije: (1) da je kazneno djelo već prijavljeno, (2) da postoje osnove sumnje u postojanje kaznenog djela sukladno kojima se već poduzimaju izvidi i (3) javni pogovor je prva vijest o kaznenom djelu.

Državni odvjetnik će kod javnog pogovora ili javnog priopćavanja prikupiti sve raspoložive podatke, izvršiti provjere u bazama podataka državnog odvjetništva te, u pravilu, osnovati spis predmeta KR-DO iz kojeg će poduzimati daljnje radnji radi razjašnjavanja svih okolnosti takvih obavijesti.

1.3. Izvidi kaznenih djela

Izvidi kaznenih djela su radnje kojima se otkrivaju, prikupljaju i izlažu podaci o vjerojatnom kaznenom djelu za koje se progoni po službenoj dužnosti, njegovu počinitelju i drugim okolnostima značajnim za pokretanje kaznenog postupka. Izvide kaznenih djela poduzima državni odvjetnik (državnoodvjetnički izvidi).

Državni odvjetnik može poduzimati izvide sam ili njihovo poduzimanje može naložiti policiji. Policija poduzima izvide kao dio posebnog upravnog (policijskog) prava uređenog Zakonom o policijskim poslovima i ovlastima. Poseban subjekt provođenja izvida iz nužde je zapovjednik hrvatskog broda.

Za obrasce u vezi izvida vidi pod III.1.3.8. Obrasci

1.3.1. Svrha poduzimanja izvida kaznenih djela

Izvidi kaznenih djela se poduzimaju kada postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo. To je najniži spoznajni stupanj o kaznenom djelu. To je sumnja koja se mora temeljiti na indicijama u kriminalističkom smislu. Indiciji su sve okolnosti važne za spoznaju o pojavi kaznenog djela. Oni tvore vjerojatnost o kaznenom djelu kao indicijalni lanac ili indicijalni prsten odnosno krug. Indicijalni lanac je metoda po kojoj umnožak svih otkrivenih okolnosti dovodi do stvaranja verzije o pojavi kaznenog djela, dok je indicijalni prsten (zatvoreni krug indicija) situacija gdje se svakom novootkrivenom okolnosti u odnosu na onu raniju povećava vjerojatnost o pojavi kaznenog djela.

Predmet izvida kaznenih djela je otkrivanje i prikupljanje podataka. Zakon uređuje poduzimanje izvida kaznenih djela od strane policije u članku 207. stavku 2. s ciljem: (1) da se počinitelj kaznenog djela pronađe, da se počinitelj ili sudionik ne sakrije ili ne pobjegne, (2) da se otkriju i osiguraju tragovi kaznenog djela i predmeti koji mogu poslužiti pri utvrđivanju činjenica i (3) da se prikupe sve obavijesti koje bi mogle biti od koristi za uspješno vođenje kaznenog postupka.

Nakon provedenih izvida po članku 207. Zakona policija podnosi kaznenu prijavu. Više o ovim izvidima vidi pod III.1.3.3.

Članak 208. u svezi članka 206. Zakona dijeli izvide na izvide koje provodi državni odvjetnik i izvide koje je naložio policiji. Ako je državni odvjetnik naložio provođenje izvida policiji, ona u provođenju tih izvida postupuje po njegovim nalogima i ograničena je u provođenju pojedinih radnji (pozivanje osoba i dr.) odredbom članka 208. Zakona. Po dovršetku ovih

izvida temeljem članka 208. stavak 5. Zakona policija podnosi izvješće koje je sadržajno može biti slično kaznenoj prijavi. Više o ovim izvidima vidi pod III.1.3.4.

1.3.2. Kada poduzeti izvide, a kada dokazne radnje

Izvidi kaznenih djela se poduzimaju radi otkrivanja, a dokazne radnje radi utvrđivanja činjenica određenog kaznenog djela. Izvidi kaznenih djela nemaju dokaznu snagu. Njima se činjenice ne utvrđuju, nego samo otkrivaju.

Ako su na temelju spoznaje koja proizlazi iz kaznene prijave sve važne okolnosti kaznenog djela otkrivene, poduzet će se radnje njihova postupovnog fiksiranja odnosno dokazivanja. U tom slučaju izvidima kaznenih djela neće se postići cilj kojem se smjera. Isto tako neće se poduzimati izvidi radi otkrivanja nevažnih činjenica za konkretni kazneni postupak odnosno kazneni predmet.

Tako ako je npr. odgovarajućim tehničkim uređajima za preliminarna mjerenja otkriveno da je počinitelj kaznenog djela alkoholiziran, potrebno je osigurati uzimanje uzoraka njegove krvi prema pravilima o provođenju dokazne radnje vještačenja, a ne ponavljati mjerenje uređajem za preliminarno mjerenje.

1.3.3. Policijski izvidi

Ukoliko policija na osnovu svojih saznanja, bez naloga državnog odvjetnika sama oduči provoditi izvide, tada postupa po posebnom zakonu i državni odvjetnik ne nadzire provođenje ovih izvida. Od nadziranja treba razlikovati postupanje državnog odvjetnika u onim slučajevima kada policija bez toga ne može pribaviti potrebne naloge, kao što je na primjer; zahtjev sucu istrage za izdavanje naloga za provođenje posebnih dokaznih radnji ili pretrage, te naloga istražitelju za obavljanje dokaznih radnji koje ne trpe odgodu (na primjer očevid). U tom slučaju državni odvjetnik ne preuzima koordinaciju nad radom u predmetu, kao što do sada istražni sudac provođenjem očevida nije preuzimao nadzor nad provođenjem policijskih radnji.

Policija poduzima izvide kaznenih djela sukladno Zakonu o policijskim poslovima i ovlastima. Ukupnost radnji policijskih izvida u Zakonu o policijskim poslovima i ovlastima naziva se kriminalističko istraživanje. To je dio policijskog postupanja za koje je policija stručnija od državnog odvjetnika i u cijelosti je u ovlasti policije.

Nakon saznanja o mogućem počinjenju kaznenog djela i otpočinjanju kriminalističkih istraživanja policija je dužna sukladno članku 207. stavku 3. sastaviti službenu zabilješku o utvrđenom i o tome odmah, a najkasnije u roku od 24 sata nakon poduzimanja radnje, izvijestiti nadležnog državnog odvjetnika.

Ovo je prva inicijalna obavijest državnom odvjetniku kako bi mogao odlučiti da li će prepustiti policiji provođenje kriminalističkih istraživanja temeljem članka 207. Zakona ili će sam preuzeti nadzor nad provođenjem izvida davanjem naloga temeljem članka 208. stavak 1. Zakona. Načelno, državni odvjetnik ne treba zadirati u ovlasti policije u poduzimanju izvida kaznenih djela. Ako policija izvijesti državnog odvjetnika da poduzima izvide kaznenih djela,

a državni odvjetnik ocijeni da nije potrebno njegovo uključivanje u predmet u fazi izvida, zatražit će od policije samo da ga sukladno Zakonu izvršiti nakon provedenih izvida.

Vidi pod III.1.3.8. Obrasci, obrazac 5.

Nakon inicijalne obavijesti može ali i ne mora uslijediti podnošenje kaznene prijave i u skladu s ustaljenom praksom ovakve obavijesti treba evidentirati u KR-DO upisniku. Racionalno postupanje je u ovakvom slučaju osnovati zbirni predmet i nakon nekog vremena ako državni odvjetnik nije primio kaznenu prijavu ili izvješće treba kratkim putem provjeriti kakovi su rezultati kriminalističkog istraživanja. Ukoliko je provjerom saznao kako je policija utvrdila da se ne radi o kaznenom djelu, dovoljno je na pisanoj obavijesti ili bilješci koja je sastavljena povodom obavijesti policije putem telefona i slično samo sačiniti kratku bilješku o tome kada je izvršena provjera te da je utvrđeno kako se ne radi o kaznenom djelu. Ukoliko policija nakon obavijesti podnese kaznenu prijavu ili dostavi izvješće, obavijest o početku kriminalističkih istraživanja treba izdvojiti iz zbirnog spisa i priložiti uz prijavu, odnosno izvješće.

U skladu sa Zakonom nakon provedenih izvida policija podnosi kaznenu prijavu, ako je utvrdila postojanje osnova sumnje da je kazneno djelo počinjeno.

Ukoliko državni odvjetnik odluči preuzeti nadzor nad provođenjem izvida o tome će sačiniti bilješku koju će priklopiti policijskoj obavijesti (bilješci povodom obavijesti) i na osnovu toga osnovati poseban spis iz kojega će dati nalog za provođenje izvida. U ovom slučaju odluka državnog odvjetnika ima određene pravne učinke i dovodi do obveze aktivnog sudjelovanja u fazi izvida. Državni odvjetnik je nakon obavijesti odnosno davanja naloga za provođenje izvida dužan nadzirati rad policije ili drugog tijela i odgovoran je za rezultate provedenih izvida. Dakle, državni odvjetnik mora imati opravdane razloge za ovakvo uključivanje, to će biti na primjer izvidi u koje je potrebno uključiti i druga državna tijela sukladno članku 63. Zakona o DO.

1.3.3.1. Pojedine ovlasti policije u provođenju izvida

Zakon o kaznenom postupku je poseban zakon u odnosu na Zakon o policijskim poslovima i ovlastima. Primarno se u slučaju provođenja izvida po članku 207. Zakona primjenjuje Zakon o policijskim poslovima i ovlastima u određivanju policijskih ovlasti. O poduzimanju pojedinih radnji na osnovu tog zakona policija ne mora tražiti odobrenje državnog odvjetnika.

Sasvim je obrnuto ako policija provodi izvide po nalogu državnog odvjetnika. Tek ako nešto nije uređeno Zakonom o kaznenom postupku policija je ovlaštena i dužna poduzimati radnje u skladu s odredbama Zakona o policijskim poslovima i ovlastima.

Tako je i prema odredbama članka 208. Zakona policija ovlaštena pozivati građane u službene prostorije policije radi prikupljanja obavijesti. Prethodno je o tome dužna izvijestiti nadležnog državnog odvjetnika. Građanin koji ima svojstvo osumnjičenika (v. članak 208. stavak 3. Zakona) može se i prisilno dovesti u službene prostorije policije, uz prethodnu obavijest državnom odvjetniku, samo ako se ne odazove pozivu policije a na to je prethodno upozoren ili ako iz konkretnih okolnosti očito proizlazi da odbija primitak poziva. Građanin koji se odazove i odbije dati obavijesti ne može se više pozivati iz istog razloga. Valja uzeti da

postoji drugi razlog ako su poduzete neke daljnje radnje policijskih izvida iz kojih su otkrivene neke nove okolnosti.

Policija i u jednom i drugom slučaju ne može građane ispitivati kao okrivljenike, svjedoke ili vještake. Policija može prikupljati obavijesti od osoba u pritvoru, istražnom zatvoru ili u drugoj ustanovi za osobe lišene slobode samo ako je to potrebno radi otkrivanja drugih kaznenih djela iste osobe, njezinih sudionika ili drugih osoba i samo ako to odobri nadležni sud. Prijedlog za prikupljanje obavijesti policija je dužna podnijeti državnom odvjetniku koji je ovlašten podnijeti prijedlog sudu. Policija nije ovlaštena sama podnositi prijedlog sudu. Obavijesti se prikupljaju u nazočnosti branitelja ili suca istrage.

Policija je sukladno članku 210. Zakona ovlaštena zadržati osobe zatečene na mjestu počinjenja kaznenog djela do šest sati od dolaska na mjesto događaja i to radi njihova upućivanja nadležnom državnom odvjetniku ili do njegovog dolaska na mjesto događaja. Državni odvjetnik će uvijek kada je izvješten o radu na mjestu događaja zatražiti da ga se izvijesti da li su neke osobe zadržane, koje i zašto te će naložiti ili da mu se one upute ili će od njih prikupiti obavijesti dolaskom na mjesto događaja.

1.3.3.2. Ovlasti policije u svezi utvrđivanja istovjetnosti osumnjičenika

Odredbom članka 211. Zakona propisane su ovlasti policije radi utvrđivanja istovjetnosti osumnjičenika. To su: (1) snimanje, uzimanje otisaka prstiju, unošenje podataka u odgovarajuće zbirke, (2) objavljivanje fotografije uz odobrenje državnog odvjetnika i (3) uzimanje neintimnih uzoraka radi molekularno – genetske analize.

Osobito je važno razlikovati radnje pod (1) od radnji koje su sadržajno identične, ali se poduzimaju s različitim ciljem i od strane različitih postupovnih subjekata. To su dokazne radnje vještačenja i uzimanja otisaka prstiju i drugih dijelova tijela. Ove radnje se poduzimaju radi dokazivanja kaznenog djela i ne može ih poduzeti policija, za razliku od radnji iz članka 211. Zakona koje se poduzimaju u identifikacije svrhe i poduzima ih policija.

1.3.4. Državnoodvjetnički izvidi

Člankom 63. Zakona o državnom odvjetništvu je propisano da će državni odvjetnik sam nakon što je saznao o počinjenom kaznenom djelu provesti izvide ako ocjeni:

- (1) da je to potrebno radi koncentracije mjera i radnji u prethodnom postupku,
- (2) radi bržeg i uspješnijeg provođenja prethodnog postupka i/ili
- (3) radi učinkovitijeg razjašnjenja stvari.

U svakom slučaju državni odvjetnik će poduzeti izvide sam kod činjenično i pravno složenih predmeta koji zahtijevaju stalan nadzor državnog odvjetnika.

Poduzimanje državnoodvjetničkih izvida kaznenih djela uređeno je člankom 206. stavak 4. u svezi članka 208. stavak 1. i 2. Zakona. Prema odredbi stavka 1. ovog članka državni odvjetnik može sam provoditi izvide ili provođenje izvida naložiti policiji.

Ako je držani odvjetnik naložio provođenje izvida policiji to su i dalje državnoodvjetnički izvidi. Kod provođenja takvih izvida državni odvjetnik ima pravo ali i dužnost stalnog

nadzora nad njihovim provođenjem. Policija je u provođenju državnoodvjetničkih izvida za svoj rad odgovorna izravno državnom odvjetniku. Nepostupanje ili neuredno postupanje po nalogu državnog odvjetnika može imati za posljedicu disciplinsku odgovornost policijskih službenika, sukladno propisima koji uređuju policijsku službu.

Kada postupa po nalogu državnog odvjetnika policija na temelju provedenih izvida sastavlja izvješće u kojemu navodi sve podatke i dokaze za koje je saznala (članak 208 stavak 5. Zakona). Zakonom je propisano da se u izvješće ne unosi sadržaj izjava koje su pojedini građani dali u prikupljanju obavijesti. Uz izvješće se dostavljaju i predmeti, skice, slike, spisi o poduzetim mjerama i radnjama, službene zabilješke, izjave i drugi materijal koji može biti koristan za uspješno vođenje postupka. Ako policija naknadno sazna za nove činjenice, dokaze ili otkrije tragove kaznenog djela, dužna je prikupiti potrebne obavijesti i izvješće o tome odmah dostaviti državnom odvjetniku (članak 208. stavak 5. i 6. Zakona).

Za pojedine obrasce vidi pod III.1.3.8. Obrasci, obrasci 5. do 8.

Kao što je gore navedeno državni odvjetnik nakon obavijesti policije da je započela s izvidima po članku 207. Zakona odlučuje da li će te izvide i dalje provoditi policija ili će on preuzeti nadzor u kojem slučaju je policija dužan postupati po njegovom nalogu, a državni odvjetnik je odgovoran za provođenje izvida. Ako državni odvjetnik nema dovoljno saznanja o okolnostima konkretnog predmeta, a izvješten je od policije o poduzimanju izvida kaznenih djela, treba prepustiti policiji prikupljanje obavijesti, a ne nalogati poduzimanje pojedinih izvida. Državni odvjetnik će se već u ovoj fazi uključiti u provođenje izvida ako za to postoje važni razlozi (težina djela, izvršeno je uhićenje i treba brzo potrebne provjere i slično).

1.3.4.1. Poduzimanje izvida u svezi primljene kaznene prijave

Na temelju zaprimljene kaznene prijave državni odvjetnik će sam ili preko drugih tijela odnosno policije poduzeti izvide kaznenih djela ako³³:

- (1) iz same prijave ne može ocijeniti jesu li vjerodostojni navodi prijave,
- (2) ako podaci u prijavi ne daju dovoljno osnove da može odlučiti hoće li naložiti provođenje istrage ili poduzeti dokazne radnje ili
- (3) ako je do državnog odvjetnika samo dopro glas da je počinjeno kazneno djelo.

Državni odvjetnik može pozvati osumnjičenika i druge osobe. Za obrasce vidi pod III.1.3.8. Obrasci, obrazac 13., 14., 17., 18., te za dovedbeni nalog obrazac 19.

1.3.4.1.1. Nalaganje provođenja izvida

Državni odvjetnik zapravo nalaže prikupljanje potrebnih obavijesti pri čemu se one prikupljaju izvidima kaznenih djela, ali i drugim mjerama i radnjama iz nadležnosti policije ili drugog tijela.

U nalogu državni odvjetnik može pobliže odrediti sadržaj izvida ili mjere te naložiti da ga policija odmah obavijesti o poduzetom izvidu ili mjeri. Ako državni odvjetnik naloži prisustvovanje izvidu ili mjeri, policija ga mora provesti na način kojim mu se to omogućuje.

³³ Članak 206. stavak 4. Zakona.

Policija je dužna postupiti prema nalogu državnog odvjetnika, a ako državni odvjetnik nije naložio drukčije, o poduzetim izvidima ili mjerama dužna je izvijestiti državnog odvjetnika najkasnije u roku od trideset dana od primitka naloga.

Kod davanja naloga od policije će državni odvjetnik uvijek zatražiti da ga odmah izvijesti o smetnjama u postupanju, koje će mijenjanjem naloga ili na drugi način otkloniti.

Za pojedine obrasce vidi pod III.1.3.8. Obrasci, obrasci 5. do 8.

1.3.4.1.2. Prikupljanje obavijesti od strane državnog odvjetnika

Državni odvjetnik je ovlašten sukladno članku 206. stavku 7. Zakona, u svrhu prikupljanja potrebnih obavijesti, u službene prostorije državnog odvjetništva pozvati građane. Pozivaju se podnositelj kaznene prijave i drugi građani koji svojim obavijestima mogu pridonijeti o ocjeni navoda iz kaznene prijave.

Građani se pozivaju na temelju pisanog poziva. U pozivu se mora naznačiti razlog pozivanja. Ako se osoba koja je pozvana ne odazove u članku 206. stavak 7. Zakona navodi se da će se postupiti prema članku 208. stavku 3. Zakona. Ovu rečenicu stavka 7. navedenog članka treba tumačiti na način da se odnosi isključivo na osumnjičenika. Ukoliko se druga osoba ne odazove državni odvjetnik će dati nalog policiji za provođenje izvida uzimanjem izjave od ove osobe.

Dovedbeni nalog za osumnjičenika na temelju članka 78. stavka 2. Zakona o državnom odvjetništvu izdaje državni odvjetnik a izvršava ga policija. Ako se osoba odazove pozivu i odbije dati obavijesti, ne može više biti pozivana zbog istog razloga. Izjava osobe uzima se na zapisnik te može služiti kao orijentir u poduzimanju dokaznih radnji prije pokretanja kaznenog postupka, ali se na temelju članka 206. stavka 9. u svezi članka 86. Zakona imaju izdvojiti iz spisa predmeta nakon podizanja optužnice i ne mogu se upotrijebiti kao dokaz u postupku.

Obrasci poziva i dovedbenog naloga u prilogu (Vidi pod: III.1.3.8. Obrasci; 13 do 15 za poziv i obrazac 19 za dovedbeni nalog.

Posebno je važna odredba članka 205. stavak 4. Zakona po kojoj državni odvjetnik upisuje kaznenu prijavu u upisnik kaznenih prijava čim je podnesena osim u slučaju iz članka 206. stavka 7. i 8. ovog Zakona. Dakle u slučaju kada je prijava nejasna nismo dužni prijavu pozivom na ovaj članak upisati upisnik kaznenih prijava o čemu treba napraviti kratku bilješku. Važno je napomenuti da ovu odredbu ne možemo primijeniti kod svih izvida već u pravilu samo ako je potrebno razjasniti prijavu prije upisa u upisnik kaznenih prijava u vezi prijavljenog djela, mogućeg osumnjičenika i slično, prvenstveno pozivanjem prvenstveno podnositelja kaznene prijave. Ukoliko je prijava određena, a treba samo provesti pojedine izvide prije odluke ne bi trebali postupati po ovoj odredbi.

Dakle u ovom slučaju prijavu upisujemo u KR-DO upisnik uz bilješku i pozivamo osobe radi njezinog pojašnjenja, vidi pod III.1.3.8. Obrasci, obrazac 16. Za samo osnivanje kaznenih predmeta vidi pod II.9.4.1. Osnivanje i vođenje kaznenih predmeta.

1.3.5. Postupanje po članku 206. stavka 5. Zakona

Podatke o okolnostima kaznenog djela, državni odvjetnik može prikupiti putem zahtjeva za dostavu podataka, kojeg na temelju članka 206. stavka 5. Zakona može uputiti:

- (1) policiji,
- (2) Ministarstvu financija – Carinskoj upravi, Poreznoj upravi, Financijskoj policiji, Uredu za sprječavanje pranja novca i Financijskom inspektoratu,
- (3) Državnom uredu za reviziju,
- (4) državnim tijelima – tijelima državne uprave i jedinicama lokalne i regionalne samouprave,
- (5) organizacijama – udrugama, političkim strankama,
- (6) bankama i drugim kreditnim institucijama,
- (7) pravnim osobama s javnim ovlastima i
- (8) drugim pravnim osobama.

U zahtjevu se državni odvjetnik uvijek mora pozvati na članak 206. stavak 5. Zakona, navesti razlog traženja podatka, a također treba pobliže odrediti traženi sadržaj i sadržaj tražene mjere ili radnje. U zahtjevu se može zatražiti izvještavanje o vremenu, mjestu i sadržaju poduzimanja pojedine radnje. Ako postoji opasnost od odgode ili ako se radi o osobito složenim činjeničnim i pravnim pitanjima, državni odvjetnik treba uvijek zahtijevati da ga se izvijesti o vremenu i mjestu poduzimanja pojedine radnje i toj radnji će prisustvovati.

U poduzimanju izvida državni odvjetnik može na temelju članka 206. stavka 5. Zakona zahtijevati i da pojedina tijela u okviru svojih ovlasti:

- (1) obave kontrolu poslovanja fizičke ili pravne osobe te da u okviru svojih ovlasti privremeno oduzmu novac, vrijednosne papire, predmete i dokumentaciju koja može poslužiti kao dokaz,
- (2) obave nadzor nad imovinom fizičke ili pravne osobe te da dostave podatke o provedenom nadzoru koji se mogu uporabiti kao dokaz u kaznenom postupku o kaznenom djelu ili imovini ostvarenoj kaznenim djelom te
- (3) ga obavijeste o prikupljenim, obrađenim i pohranjenim podacima u vezi neobičnih i sumnjivih novčanih transakcija.

Kontrola poslovanja određenog subjekta može se zahtijevati od tijela koja raspolažu inspekcijskim ovlastima i ovlastima nadzora kao što je: Porezna uprava, Carinska uprava ili Financijski inspektorat Ministarstva financija, Državni inspektorat, Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, Hrvatska narodna banka, ustrojstvena jedinica Ministarstva gospodarstva koja obavlja nadzor nad posredovanjem u prometu nekretnina, Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja i dr.

Ako državni odvjetnik zahtijeva da određeno tijelo u okviru svojih ovlasti poduzima radnje nadzora, on tada može tražiti i da se oduzmu i osiguraju svi podaci, dokumenti i drugi tragovi važni za vođenje kaznenog postupka.

Ako se to ne može učiniti na temelju ovlasti tijela koje poduzima nadzor, potrebno je zahtijevati da se poduzmu sve radnje radi osiguranja dokaza te da se o mjestu i načinu na koji se oni mogu pronaći odmah izvijesti državni odvjetnik.

Državni odvjetnik će u takvoj situaciji, ovisno o prirodi konkretnog slučaja, na temelju članka 208. stavka 2. Zakona naložiti policiji poduzimanje izvida kaznenog djela u okviru kojih će se

poduzeti i radnje privremenog oduzimanja predmeta sukladno članku 59. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima.

Ako se radi o činjenično i pravno složenom predmetu koji zahtjeva posebno stručno znanje, državni odvjetnik može na temelju članka 213. stavka 2. Zakona provesti dokaznu radnju privremenog oduzimanja predmeta. U takvom slučaju najbolje je dati nalog istražitelju koji ima potrebna stručna znanja za poduzimanje dokazne radnje privremenog oduzimanja predmeta u odnosu na dokumentaciju i druge dokaze. Ako postoji opasnost od odgode državni odvjetnik može sukladno članku 66. stavku 1. Zakona o državnom odvjetništvu, istražitelju dati usmeni nalog koji će kasnije konvalidirati u pisanom obliku i to u roku od 24 sata.

Vidi pod III.1.3.8. Obrasci, obrasci 10. i 11.

1.3.5.1. Podaci koji se mogu uskratiti državnom odvjetniku kada ih traži temeljem članka 206. stavka 5. Zakona

Državnom odvjetniku, kada postupa na temelju članka 206. stavka 5. Zakona, mogu se uskratiti podaci koji predstavljaju zakonom zaštićenu tajnu.

To se odnosi samo na podatke koji su na temelju zakona određeni tajnima. Kada se radi o podacima koji su određeni tajnima klasifikacijom vlasnika podatka na temelju drugog propisa koji nije zakon ili općeg akta, ne postoji mogućnost uskraćivanja dostave takvih podataka državnom odvjetniku. Zakonom o tajnosti podataka (Narodne novine, broj 30/2007.) propisan je postupak u kojem vlasnik podatka klasificira podatak određenim stupnjem tajnosti.

U takvom slučaju državni odvjetnik može zatražiti da se ti podaci deklasificiraju.

1.3.5.2. Postupanje državnog odvjetnika ako se ne udovolji njegovom zahtjevu

Ako se državnom odvjetniku, bez zakonske osnove, uskrate traženi podaci ili se na drugi način ne postupi sukladno zahtjevu iz članka 206. stavka 5. Zakona, državni odvjetnik je dužan odmah o tome izvijestiti nadležnog suca istrage podnošenjem obrazloženog prijedloga za kažnjavanjem odgovorne i pravne osobe koja nije udovoljila zahtjevu. Sudac istrage može na temelju članka 206. stavka 6. Zakona primijeniti egzekutivne postupovne kazne i to novčanu kaznu i disciplinski zatvor. Ako odgovorna osoba nakon primjene prisilnih mjera udovolji zahtjevu, državni odvjetnik je odmah o tome dužan izvijestiti suca istrage koji ima mogućnost opoziva rješenja o određivanju zatvora.

Vidi pod III.1.3.8. Obrasci, obrazac 12.

1.3.6. Savjetodavni sastanci - koordinacija

Savjetodavni sastanci su sredstvo vođenja i usmjeravanja izvida kaznenih djela od strane nadležnog državnog odvjetnika. Uobičajeni naziv za savjetodavne sastanke je koordinacija.

Savjetodavni sastanci se održavaju na zahtjev policije ili drugih tijela koja po nalogu državnog odvjetnika provode izvide odnosno dostavljaju podatke, ili na zahtjev državnog odvjetnika. Savjetodavni sastanci uređeni su člankom 63. Zakona o državnom odvjetništvu.

Prilikom održavanja savjetodavnih sastanaka uvijek se sačinjava zapisnik čija se kopija dostavlja tijelima koja su sudjelovala na sastanku.

Od savjetodavnih sastanaka ili rada u zajedničkim timovima treba razlikovati zajedničku istragu kada se radi o zajedničkom postupanju i državnog odvjetnika, suda i policije prema međunarodnim ugovorima.

1.3.6.1. Savjetodavni sastanci na traženje policije ili drugih tijela

Državni odvjetnik je dužan na traženje policije i drugih državnih tijela koja državnom odvjetniku dostavljaju podatke koje je od njih zatražio, kao i policije kad provodi izvide koje joj je naložio državni odvjetnik, zakazati savjetodavni sastanak bez odgode.

Na sastanku će najprije državno tijelo koje je tražilo sastanak iznijeti što je sporno ili se ne može provesti, a traženo je zahtjevom državnog odvjetnika. Nakon toga će državni odvjetnik pojasniti nalog i po potrebi ga izmijeniti. Ako se sastanak održava povodom naloga danog policiji, državni odvjetnik će pojasniti nalog, nakon čega će se raspraviti dotadašnji tijek izvida i dati nalog o daljnjem provođenju izvida. Na sastanku se mogu raspraviti i druga pitanja od važnosti za provođenje izvida.

1.3.6.2. Savjetodavni sastanci na zahtjev državnog odvjetnika

Državni odvjetnik je dužan tijekom rada na činjenično i pravno složenim predmetima u kojima izvide provodi policija i druga državna tijela, najmanje jednom sazivati savjetodavni sastanak. Na tom sastanku se određuju i provjeravaju načini suradnje, razmjena prikupljenih podataka i usmjerava se zajedničko djelovanje policije i drugih državnih tijela u provođenju izvida.

Osim toga državni odvjetnik je uvijek ovlašten sazvati savjetodavni sastanak na kojem i policija i drugo tijelo koje sudjeluje u dostavljanju podataka trebaju osigurati svoje predstavnike.

Pored navedenog državni odvjetnik može naložiti policijskim službenicima, koji provode složenije izvide teških kaznenih djela, da prije uhićenja osumnjičenika zatraže savjetodavni sastanak.

Za primjerak dopisa u vezi iniciranja suradnje vidi pod III. 1.3.8. Obrasci, obrazac 9.

1.3.7. Obveze prema oštećeniku i žrtvi kod provođenja izvida

Državni odvjetnik je dužan kod provođenja izvida osobito oprezno postupati prema ranjivim kategorijama sudionika postupka, žrtvama i drugim traumatiziranim osobama, osobito vodeći

računa o učinkovitom ostvarivanju svih njihovih prava. To primarno podrazumijeva davanje potrebnih upozorenja i obavijesti u skladu s odgovarajućim odredbama Zakona.

Državni odvjetnik će uvijek posebno uzeti na zapisnik izjavu žrtve koja želi sudjelovati u kaznenom postupku kao oštećenik. Takva izjava dostavlja se nadležnom sudu zajedno sa spisom predmeta kod podizanja optužnice ili odmah po njezinu zaprimanju, ako je dana ili dostavljena državnom odvjetniku nakon podizanja optužnice.

Državni odvjetnik dužan je upoznati oštećenika s pravima navedenim u članku 52. stavku 1. do 3. Zakona. O upozorenju će uvijek sačiniti kratku bilješku u samom pismenu.

Prema ovoj odredbi;

(1) Oštećenik ima pravo upozoriti na sve činjenice i predlagati dokaze važne za utvrđivanje kaznenog djela, pronalaženje počinitelja kaznenog djela i utvrđivanje njegova imovinskopravnog zahtjeva.

(2) Oštećenik ima pravo na raspravi predlagati dokaze, postavljati pitanja okrivljeniku, svjedocima i vještacima te iznositi primjedbe i objašnjenja glede njihovih iskaza, davati druge izjave te stavljati prijedloge.

(3) Oštećenik ima pravo razgledati spise i predmete koji služe kao dokaz sukladno članku 184. stavku 2. točki 2. ovog Zakona.

Državni odvjetnik neće prilikom prvog kontakta s oštećenikom upozoravati na sva navedena prava, on će to učiniti upućivanjem na odgovarajuću odredbu Zakona, a pitanje će ga upozoriti na prava koja ima u toj fazi postupka.

1.3.7.1. Obavijest žrtvi kod poduzimanja prve radnje

Državni odvjetnik je dužan kod poduzimanja prve radnje u kojoj sudjeluje žrtva kaznenog djela, obavijestiti ju na prikladan način da:

(1) ima pravo na psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama kaznenih djela u skladu sa zakonom,

(2) pravo sudjelovati u kaznenom postupku kao oštećenik i

(3) druga prava propisana zakonom kao npr. posrednu zaštitu kao ranjivi ili ugroženi svjedok uz poseban način sudjelovanja u postupku te mjere izvanpostupovne zaštite.

Uz to dužan ju je upozoriti žrtvu i na prava koja ima kao oštećenik na osnovu članka 47. Zakona. O upozorenju će uvijek sačiniti kratku bilješku u samom pismenu.

Uz navedeno žrtva kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora od pet ili više godina kod poduzimanja prve radnje se mora dodatno upozoriti da ima pravo i na:

(1) savjetnika na teret proračunskih sredstava prije davanja iskaza u kaznenom postupku te pri podnošenju imovinskopravnog zahtjeva, ako trpi teža psihofizička oštećenja ili teže posljedice kaznenog djela,

(2) naknadu materijalne i nematerijalne štete iz državnog fonda pod uvjetima i na način uređen posebnim zakonom. Ako je žrtva prethodno ostvarila imovinskopravni zahtjev obavezno će se utvrditi njegova visina.

Potrebno je napomenuti kako se odredbe posebnog zakona za sada ne primjenjuju. One stupaju na snagu na dan prijama Republike Hrvatske u Europsku uniju.

1.3.7.2. Obavijest žrtvi djetetu ili maloljetnoj osobi kod poduzimanja prve radnje

Osim prava koja im pripadaju kao žrtvi, dijete i maloljetna osoba imaju pravo na:

- (1) opunomoćenika na teret proračunskih sredstava,
- (2) tajnost osobnih podataka i
- (3) isključenje javnosti.

Državni odvjetnik ih je na to dužan upozoriti kod poduzimanja prve radnje u kojoj sudjeluju. O upozorenju će uvijek sačiniti kratku bilješku u samom pismenu.

Državni odvjetnik je dužan prema djetetu ili mlađem maloljetniku, žrtvi kaznenog djela, postupati posebno obzirno imajući na umu dob i druge okolnosti kako bi se izbjegle štetne posljedice za odgoj i razvoj djeteta ili mlađeg maloljetnika.

1.3.7.3. Obavijest žrtvi kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa kod poduzimanja prve radnje

Državni odvjetnik je dužan žrtvu kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa, uz prava koja ima kao žrtva, upozoriti da ima pravo:

- (1) prije ispitivanja razgovarati sa savjetnikom ili opunomoćenikom na teret proračunskih sredstava ako u postupku sudjeluje kao oštećenik,
- (2) da ju u policiji i državnom odvjetništvu ispituje osoba istog spola,
- (3) uskratiti odgovor na pitanja koja se odnose na strogo osobni život žrtve,
- (4) zahtijevati da bude ispitana putem audio – video uređaja prema članku 292. stavku 4. Zakona,
- (5) na tajnost osobnih podataka, kao i
- (6) zahtijevati isključenje javnosti s rasprave.

O upozorenju će uvijek sačiniti kratku bilješku u samom pismenu.

Iako zakon obvezuje davanje upozorenja prije prvog ispitivanja, državni odvjetnik će na neka od navedenih prava upozoriti već kod poduzimanja prve radnje u kojoj sudjeluje žrtva kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa. Na druga prava kao na primjer na pravo da može uskratiti odgovor na pitanja koja se odnose na strogo osobni život žrtve ili zahtijevati da bude ispitana putem audio – video uređaja prema članku 292. stavku 4. Zakona upozoriti će žrtvu prije poduzimanja te radnje, posebno cijeneći kako žrtve u pravilu ne poznaju odredbe Zakona i treba ih s njima upoznati i protumačiti ih na način da to žrtva razumije i svakako ju unatoč tome što je moguće ranije upozorena upozoriti ju na određeno pravo neposredno prije poduzimanja radnje u kojoj ona to pravo može koristiti.

1.3.8. Obrasci

Obrazac 1. Službena bilješka o primanju kaznene prijave ili izjave telefonom

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

SLUŽBENA ZABILJEŠKA

U uredovno vrijeme zamjenika zaduženog za primanje i rad sa strankama u Općinskom državnom odvjetništvu u _____, (ili dežurnog zamjenika) u ____ sati, _____(datum) na službeni broj telefona _____ (ili na broj mobitela), sa broja telefona _____ nazvala je ženska osoba koja se predstavila kao _____ iz Zagreba, II Poljanice 4.

S obzirom da je navedena osoba navela kako želi podnijeti kaznenu prijavu ali da ne želi pristupiti u prostorije državnog odvjetništva, osigurano je snimanje razgovora uređajem _____, na što je prije započinjanja razgovora i iznošenja sadržaja kaznene prijave, navedena osoba i upozorena.

Snimanje i podnošenje kaznene prijave započelo je u _____ i završilo u _____.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 2. Službena bilješka o uzimanju izjave umjesto uzimanja prijave na zapisnik³⁴

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

SLUŽBENA ZABILJEŠKA

sastavljena na temelju članka 93. stavka 2. i 3. Poslovnika državnog odvjetništva

U službene prostorije ovog državnog odvjetništva dana nepozvan je pristupio, pri čemu je naveo kako želi podnijeti kaznenu prijavu.

Za događaj koji želi prijaviti je naveo

Kako tako navedeni događaj nema značajke niti jednog kaznenog djela za koje se progoni po službenoj dužnosti, navedena osoba je na to upozorena, ali je i dalje inzistirao da se njegova na zapisnik uzme izjava.

Kao prilog svojih tvrdnji predaje dokumentaciju te predlaže da se ispituju slijedeće osobe

Predlaže poduzimanje kaznenog progona te da ga se o svemu izvijesti.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 3. Zapisnik o uzimanju kaznene prijave

³⁴ Izjavu je dobro uzeti u obliku službene bilješke kada ocijenimo kako nema kaznenog djela ili kada dolazi u obzir primjena članka 206. stavak 8. Zakona. Ukoliko stranka inzistira zamjenik može uzeti izjavu i pod nazivom kaznene prijave, dalje će postupati po članku 206. stavak 7. ili 8. Zakona. Od ove izjave treba razlikovati izjavu – obrazac 4. - Zapisnik o uzimanju izjave od osoba koja ima saznanja o događaju/kaznenom djelu.

(Zaglavlje - čl. 76. 78. Poslovnika)

ZAPISNIK³⁵

sastavljen u prostorijama Općinskog državnog odvjetništva u _____
dana _____

Započeto u _____ sati.

Prisutni: _____, zamjenik općinskog državnog odvjetnika
_____, zapisničar

Pristupa nepozvan:

Ime i prezime, ime oca, OIB, drugi osobni podaci, nesrodan (srodstvo s osumnjičenikom),

Nakon što je na temelju članka 205. stavka 2. Zakona o kaznenom postupku upozoren na posljedice lažnog prijavljivanja kaznenog djela, pozvan da iznese koga i zbog kojeg kaznenog djela prijavljuje i da iznese sve što mu je o kaznenom djelu poznato³⁶, te nakon što je na temelju članka 43. stavka 3. Zakona o kaznenom postupku upozoren na prava koja može ostvariti kao žrtva, daje na zapisnik sljedeću

KAZNENU PRIJAVU

Protiv:

Osobni podaci osumnjičenika _____

Opis kaznenog djela koje je predmet kaznene prijave.

U prilog svojih tvrdnji prilažem _____, a na sve navedene okolnosti mogu se ispitati i sljedeće osobe _____.

Ja se ovim kaznenim djelom osjećam/ne osjećam oštećen i potražujem/ne potražujem imovinskopravni zahtjev u vidu i u iznosu od _____.

U kaznenom postupku želim/ne želim sudjelovati kao oštećenik.

Upozoren sam da se ovaj spis predmeta u državnom odvjetništvu klasificira stupnjem tajnosti OGRANIČENO i da sam dužan čuvati tajnost svih podataka, te na posljedice neovlaštenog otkrivanja klasificiranih podataka.

³⁵ Za nužne sastojke zapisnika vidi članak 83. Zakona.

³⁶ Što bi trebala sadržavati dobra kaznena prijava navedeno je u članku 99. stavak 2. Poslovnika.

Drugo nemam izjaviti.

Pažljivo sam pratio diktiranje, pa mi zapisnik, na koji nemam nikakvih primjedbi, ne treba posebno čitati.

Dovršeno u _____ sati.

*Zamjenik općinskog državnog odvjetnika:
prijava:*

Zapisničar:

Podnositelj kaznene

Obrazac 4. *Zapisnik o uzimanju izjave od osoba koja ima saznanja o događaju/kaznenom djelu*

(Zaglavljje - čl. 76. i 78 Poslovnika)

ZAPISNIK

*sastavljen u prostorijama Općinskog državnog odvjetništva u _____
dana _____*

Započeto u _____ sati.

*Prisutni: _____, zamjenik općinskog državnog odvjetnika
_____, zapisničar*

Pristupa nepozvan:

Ime i prezime, ime oca, OIB, drugi osobni podaci, nesrodan (srodstvo s osumnjičenikom), te daje slijedeću

IZJAVU

Detaljan opis događaja o kojem daje izjavu.

U prilog tvrdnji prilažem dokumentaciju _____ i predlažem ispitati sljedeće osobe _____.

Predlažem da državni odvjetnik poduzme potrebne mjere i radnje iz svoje nadležnosti te da me o svemu izvijesti.

Drugo nemam izjaviti.

Pažljivo sam pratio diktiranje, pa mi zapisnik, na koji nemam nikakvih primjedbi, ne treba posebno čitati.

Dovršeno u _____ sati.

Zamjenik općinskog državnog odvjetnika: Zapisničar: Stranka:

Obrazac 5. *Nalog za provođenje izvida u vezi događaja za kojeg je državni odvjetnik saznao ili ga je izvijestila policija, bez poziva na članak 206. Zakona*

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

*MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA
POLICIJSKA UPRAVA
POLICIJSKA POSTAJA*

.....

Na broj:

Ovom Državnom odvjetništvu dostavili ste _____ (datum-kada) posebno izvješće gornjeg broja od _____, kojim nas izvještavate o _____ (upisati čemu, npr. utvrđenim nepravilnostima, povredama neke osobe i slično).

Na temelju članka 208. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku nalažem poduzimanje izvida kaznenih djela:

obavljanjem obavijesnog razgovora s _____ na okolnosti _____ i/ili, pregledom dokumentacije trgovačkog društva _____ i/ili provjere u bolnici da li je pružena liječnička pomoć M.M., provjerom istovjetnosti telekomunikacijskih adresa _____ itd. (navesti na koje okolnosti nalažemo provođenje izvida, a ako se radi o razgovoru s osobom na koje okolnosti s njom treba razgovarati).

Nakon provedenih izvida dostavite izvješće o provedenom i izvijestite o dokazima za koje ste saznali, a također dostavite spise o poduzetim mjerama i radnjama, te službene zabilješke, izjave i drugi materijal koji može biti koristan za uspješno vođenje postupka (navesti što od navedenog)..

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 6. Nalog za provođenje izvida u vezi događaja za koji nije primljena kaznena prijava pozivom na članak 206. Zakona

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA
POLICIJSKA UPRAVA
POLICIJSKA POSTAJA

.....

Ovom Državnom odvjetništvu dostavili ste _____ (datum-kada) posebno izvješće gornjeg broja od _____, kojim nas izvještavate o _____ (upisati čemu, npr. utvrđenim nepravilnostima, povredama neke osobe i slično).

ili

Bolnica nas je izvijestila da je M.M. (datum), (gdje) zadobio povrede

ili

Ovo Državno odvjetništvo primilo je (datum) od Porezne uprave, Područnog ureda u, obavijest u vezi nepravilnosti prilikom prijave poreza trgovačkog društva

Na temelju članka 206. stavka 4., a pozivom na članak 208. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku nalažem poduzimanje izvida kaznenih djela:

obavljanjem obavijesnog razgovora s _____ na okolnosti _____ i/ili, pregledom dokumentacije trgovačkog društva _____ i/ili provjere u bolnici da li je pružena liječnička pomoć M.M., provjerom istovjetnosti telekomunikacijskih adresa _____ itd. (navesti na koje okolnosti nalažemo provođenje izvida, a ako se radi o razgovoru s osobom na koje okolnosti s njom treba razgovarati).

Temeljem članka 206. stavak 4. Zakona o kaznenom postupku tražim da me izvijestite kada ćete provoditi (napisati koju radnju) jer ću prisustvovati njezinom provođenju³⁷.

O poduzetim izvidima ili mjerama dužni ste me izvijestiti najkasnije u roku od trideset dana od primitka naloga, dostavom izvješća o provedenom i o dokazima za koje ste saznali, a također mi dostavite spise o poduzetim mjerama i radnjama, te službene zabilješke, izjave i drugi materijal koji može biti koristan za uspješno vođenje postupka (navesti što od navedenog).

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

³⁷ Samo ako želimo prisustvovati.

Obrazac 7. Nalog za provođenje izvida povodom primljene kaznene prijave policije

(Zaglavlje - čl. 76. i 78 Poslovnika)

MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA
POLICIJSKA UPRAVA
POLICIJSKA POSTAJA

Na broj:

U ovom državnom odvjetništvu _____ (datum) zaprimljena je vaša kaznena prijava gornjeg broja od _____ protiv osumnjičenika _____ zbog kaznenog djela iz članka _____ Kaznenog zakona.

Na temelju članka 206. stavka 4., a pozivom na članak 208. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku nalažem prikupljanje potrebnih obavijesti provođenjem izvida i poduzimanjem drugih mjera radi prikupljanja podataka potrebnih za odlučivanje o pokretanju istrage/donošenja odluke o navedenoj prijavi:

obavljanjem obavijesnog razgovora s _____ na okolnosti _____, ili pribavljanjem i pregledom dokumentacije trgovačkog društva _____, a na okolnost da li je izvršena isplata računa trgovačkom društvu, ili provjeriti istovjetnosti telekomunikacijskih adresa _____.

Temeljem članka 206. stavak 4. Zakona o kaznenom postupku tražim da me izvijestite kada ćete provoditi (napisati koju radnju) jer ću prisustvovati njezinom provođenju³⁸.

O poduzetim izvidima ili mjerama dužni ste me izvijestiti najkasnije u roku od trideset dana od primitka naloga, dostavom izvješća o provedenom i o dokazima za koje ste saznali, a također mi dostavite spise o poduzetim mjerama i radnjama, te službene zabilješke, izjave i drugi materijal koji može biti koristan za uspješno vođenje postupka (navesti što od navedenog).

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 8. Nalog za provođenje izvida policiji povodom primljene kaznene prijave od državnih tijela, građana ili pravnih osoba,

(Zaglavlje - čl. 76. i 78 Poslovnika)

MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA

³⁸ Samo ako želimo prisustvovati.

POLICIJSKA UPRAVA
POLICIJSKA POSTAJA

.....

U prilogu dostavljam kaznenu prijavu oštećenika od koju je podnio (datum) protiv osumnjičenika zbog kaznenog djela iz članka _____ Kaznenog zakona.

Na temelju članka 206. stavka 4., a pozivom na članak 208. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku nalažem poduzimanje izvida:

obavljanjem obavijesnog razgovora s _____ na okolnosti _____, ili pribavljanjem i pregledom dokumentacije trgovačkog društva _____, a na okolnost da li je izvršena isplata računa trgovačkom društvu, ili provjeriti istovjetnosti telekomunikacijskih adresa _____.

Temeljem članka 206. stavak 4. Zakona o kaznenom postupku tražim da me izvijestite kada ćete provoditi (napisati koju radnju) jer ću prisustvovati njezinom provođenju³⁹.

O poduzetim izvidima ili mjerama dužni ste me najkasnije u roku od trideset dana od primitka naloga, dostavom izviješća o provedenom i o dokazima za koje ste saznali, a također mi dostavite spise o poduzetim mjerama i radnjama, te službene zabilješke, izjave i drugi materijal koji može biti koristan za uspješno vođenje postupka (navesti što od navedenog).

Potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 9. Prijedlog policiji za određivanje policijskih službenika u tim koji bi u dogovoru s državnim odvjetnikom provodio izvide i ujedno u tom predmetu obavljali poslove istražitelja

(Zaglavlje - čl. 76. i 78 Poslovnika)

MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA

PU

n/r načelnika

.....

U ovom državnom odvjetništvu zaprimljeno je više podnesaka u kojima se ukazuje na nezakonitosti u postupanju (Ukratko navesti sadržaj podnesaka koji ukazuje na potrebu provođenja izvida).

Preslike podnesaka, izjava i popratne dokumentacije koju je primilo ovo Državno odvjetništvo u prilogu.

³⁹ Samo ako želimo prisustvovati.

Navedeni podnesci, kao i istraživanja koja ste do sada proveli daju osnova za zaključak o postojanju sumnje na počinjenje teških kaznenih djela i radi dokazivanja tih djela i otkrivanja počinitelja nužno je provesti opsežna kriminalistička istraživanja, te druge radnje radi kojih je potrebno uključiti i druga tijela.

Nadalje kako se već sada može zaključiti kako će trebati provesti složena kriminalistička istraživanja i niz dokaznih radnji u cilju prikupljanja podataka i dokaza o kaznenim djelima i počiniteljima predlažemo da se u rad u predmetu uključi (jedan ili više) službenika kriminalističke policije koji su imenovani istražiteljima radi dogovora oko provođenja pojedine dokazne radnje.

Slijedom iznijetog dostavite nam podatke o policijskom službeniku/službenicima, koji su imenovani istražiteljima, koji sudjelovati u dogovoru oko načina uključivanja policije i drugih državnih tijela u provođenje izvida.

Ukoliko se slažete s ovim prijedlogom po primitku vaše obavijesti zakazati ćemo savjetodavni sastanak radi dogovora o načinu provođenja kriminalističkog istraživanja i dokaznih radnji.

Traženo nam dostavite pozivom na naš broj gornji.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilog: kao u tekstu

Obrazac 10. Zahtjev za dostavljanje dokumentacije i pismena (članak 206. stavak 5. Zakona)

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

DRŽAVNI INSPEKTORAT
PODRUČNA JEDINICA
SLUŽBA NADZORA U PODRUČJU RADA
I ZAŠTITE NA RADU

ZAGREB

Na broj: _____.

U ovom državnom odvjetništvu _____ zaprimljena je kaznena prijava Sindikata _____, broj _____ od _____, protiv osumnjičenika _____, zbog kaznenih djela iz članka 106., članka 109. i članka 114. Kaznenog zakona.

Iz dokumentacije koja prileži kaznenoj prijavi proizlazi kako je u svezi istog predmeta, od strane Sindikata _____ postavljen zahtjev za obavljanje nadzora koji ste i obavili. Kako su nam za donošenje odluke o kaznenoj prijavi potrebni podaci utvrđeni nadzorom to temeljem članka 206. stavka 5. Zakona o kaznenom postupku stavljam zahtjev za dostavljanje podataka o provedenom nadzoru

Potrebno je dostaviti i svu prikupljenu dokumentaciju u provođenju nadzora ili navesti gdje se takva dokumentacija nalazi.

Zatraženo dostavite pozivom na naš gornji broj spisa ili nas odmah izvijestite o eventualnim zaprekama.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 11. Zahtjev za provođenje nadzora ili kontrole poslovanja (članak 206. stavak 5. Zakona)

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

MINISTARSTVO FINANCIJA
POREZNA UPRAVA – SREDIŠNJI URED

ZAGREB

Veza: klasa:
ur.br.: _____

U ovom državnom odvjetništvu u tijeku je kazneni postupak pod brojem K-DO-_____ protiv I osumnjičenog _____ i II osumnjičenika _____ zbog kaznenih djela iz članka 178. stavka 1. i 195. stavka 2. Kaznenog zakona.

Tijekom poduzimanja izvida kaznenih djela proveli smo i imovinske izvide kojima je utvrđena imovina I osumnjičenika _____, a sve s obzirom na činjenicu da mu se stavlja na teret da je počinjenjem kaznenih djela za sebe pribavio imovinsku korist u iznosu od najmanje _____ Eura.

U prilogu vam dostavljam rezultate provedenih imovinskih izvida, te na temelju članka 206. stavka 5. Zakona o kaznenom postupku u svezi članka 63. Zakona o porezu na dohodak, stavljam zahtjev da se nad _____ provede detaljna usporedba imovine i prihoda, odnosno primitaka.

Posebno napominjemo da je prema podacima Porezne uprave, koje smo zaprimili vašim dopisom gornje klase i urudžbenog broja, _____ vlasnik nekretnine u _____ i to apartmana površine _____, dok smo provjerama na Zemljišnoknjižnom odjelu Općinskog suda u _____ utvrdili da se on ne vodi kao knjižni vlasnik niti je do sada podnio prijedlog za uknjižbu prava vlasništva. Isto tako u vašim podacima _____ se ne navodi kao vlasnik osobnog automobila marke _____ registarskih oznaka _____, dok iz dokumentacije PU _____ proizlazi da je on taj automobil kupio od TD _____ d.o.o.

Nakon poduzimanja radnji iz vaše nadležnosti, o rezultatima nas izvijestite na naš gornji broj spisa, pri čemu napominjemo potrebu osobito žurnog postupanja s obzirom na prirodu konkretnog predmeta.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 12. Prijedlog za kažnjavanje (članak 206. stavak 6. Zakona)

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ŽUPANIJSKOM SUDU U _____
SUCU ISTRAGE

U kaznenom predmetu gornjeg broja protiv osumnjičenika _____ zbog kaznenog djela iz članka _____ Kaznenog zakona, na temelju članka 38. stavka 1. točke 2. u svezi članka 206. stavka 6. Zakona o kaznenom postupku, podnosim slijedeći

PRIJEDLOG ZA KAŽNJAVANJE

_____ (ime i prezime, osobni podaci)
_____ (podaci o pravnoj osobi)

O b r a z l o ž e n j e

U ovom državnom odvjetništvu u kaznenom predmetu gornjeg broja u tijeku je poduzimanje izvida kaznenih djela.

U svrhu prikupljanja potrebnih podataka dana _____ zatražili smo na temelju članka 206. stavka 5. Zakona o kaznenom postupku dostavljanje potrebnih podataka od trgovačkog društva _____ i to _____.

U svezi našeg zahtjeva dana _____ zaprimili smo dopis trgovačkog društva _____, potpisan po _____ (ime i prezime), u kojem se navodi kako odbijaju dati tražene podatke bez naloga nadležnog suda.

Slijedom toga, proizlazi da navedeno trgovačko društvo odnosno odgovorna osoba _____ odbijaju postupiti po zahtjevu ovog državnog odvjetništva iz članka 206. stavka 5. Zakona o kaznenom postupku, pa se predlaže primjena odgovarajuće novčane kazne/ pa se predlaže izricanje novčane kazne u iznosu od kuna.

Potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac broj: 13. - (Poziv osumnjičeniku radi davanja obavijesti u vezi podnesene kaznene prijave - članak 78. stavak 1. Zakona o državnom odvjetništvu)

(Naziv državnog odvjetništva)

(broj predmeta)

(ime, prezime, zanimanje osumnjičenika)

(adresa)

POZIV

Temeljem članka 78. stavak 1. Zakona o državnom odvjetništvu u vezi članka 208. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku pozivate se radi davanja obavijesti u svezi podnesene kaznene prijave zbog kaznenog djela iz članka _____

na dan _____ u _____ sati u ovo državno odvjetništvo,
_____ soba br. ____ .
(adresa)

UPOZORENJE:

Ako na navedeni dan ne dođete u ovo državno odvjetništvo i ne opravdate svoj nedolazak pisani ili na broj telefona biti ćete prisilno dovedeni (članak 208. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku).

U, 20....

Državni odvjetnik / zamjenik

..... v. r.

Za točnost otpravka:

Obrazac 14. Izvidi - izjava osumnjičenika

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ZAPISNIK

sastavljen u prostorijama Općinskog državnog odvjetništva u _____
dana _____

Započeto u _____ sati.

Prisutni: _____, zamjenik općinskog državnog odvjetnika
_____, zapisničar

Pristupa pozvan:

Ime i prezime, ime oca, OIB, drugi osobni podaci, te mu se priopćava da je u ovo državno odvjetništvo pozvan kao mogući osumnjičenik zbog kaznenog djela iz članka _____ Kaznenog zakona.

..... se poučava o pravima iz članka 8. stavka 2. Zakona o kaznenom postupku (jezik i prevođenje).

Kako je uhićen to ga se pita da li je upozoren na prava koja ima kao uhićenik⁴⁰.

..... izjavljuje da je razumio pouke i što mu se podnesenom kaznenom prijavom stavlja na teret, te na okolnosti kaznene prijave daje slijedeću:

IZJAVU

Detaljno iznošenje okolnosti o kojima daje izjavu.

Pitanja radi razjašnjavanja.

Ili

Ne želim dati nikakvu izjavu.

Drugo nemam izjaviti.

Pažljivo sam pratio diktiranje, pa mi zapisnik, na koji nemam nikakvih primjedbi, ne treba posebno čitati.

Dovršeno u _____ sati.

Zamjenik općinskog državnog odvjetnika: Zapisničar: Osumnjičenik:

Obrazac 15. - (Poziv podnosiocu prijave temeljem članka 78. stavak 1. Zakona o državnom odvjetništvu radi davanja obavijesti u vezi podnesene kaznene prijave - članak 206. stavak 7. Zakona o kaznenom postupku)

(Naziv državnog odvjetništva)

(broj predmeta)

(ime, prezime, zanimanje pozvanog)

(adresa)

POZIV

⁴⁰ Ako se osumnjičenik žali zbog toga što je pozvan, traži da ga se upozna s njegovim pravima, može mu se reći da kako se je odazvao pozivu ili je bio prisilno doveden, da je njegovo pravo odbiti dati obavijesti i da ga se više neće pozivati na razgovor, ali da može biti pozvan i ispitan u svojstvu osumnjičenika. ako uhićenik nije upoznat s pravima to ga se poučava se o tim pravima posebno o pravu na branitelja (čl.k 108. st. 3. toč. 3. ZKP) i to se unosi u zapisnik.

Temeljem članka 78. stavak 1. Zakona o državnom odvjetništvu u vezi članka 206. stavak 7. Zakona o kaznenom postupku pozivate se radi davanja obavijesti i pojašnjenja koja mogu pridonijeti ocjeni o vjerodostojnosti navoda u kaznenoj prijavi koju ste podnijeli protiv zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona

na dan u sati u ovo Državno odvjetništvo,
..... soba br.
(adresa)

UPOZORENJE:

Ako na navedeni dan ne možete pristupiti u državno odvjetništvo javite nam to na broj telefona radi dogovora o vremenu dolaska.

U, 20....

Državni odvjetnik / zamjenik

..... v. r.

Za točnost otpravka:

Obrazac 16. Izjava u svezi dopuna i pojašnjenja kaznene prijave (članak 206. stavak 7. Zakona)

(Zaglavlje - čl. 76. 78. Poslovnika)

ZAPISNIK

sastavljen u prostorijama Općinskog državnog odvjetništva u
dana

Započeto u sati.

Prisutni:, zamjenik općinskog državnog odvjetnika
....., zapisničar

Pristupa pozvan:

Ime i prezime, ime oca, OIB, drugi osobni podaci, nesrodan (srodstvo s osumnjičenikom).

U svezi kaznene prijave podnositeljaprotiv osumnjičenika zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, na okolnosti pojašnjenja međusobnog poslovnog odnosa s osumnjičenikom, daje slijedeću

IZJAVU

Detaljno iznošenje okolnosti o kojima daje izjavu.

Pitanja radi razjašnjavanja.

Ili

Ne želim dati nikakvu izjavu.

Drugo nemam izjaviti.

Pažljivo sam pratio diktiranje, pa mi zapisnik, na koji nemam nikakvih primjedbi, ne treba posebno čitati.

Dovršeno u sati.

Zamjenik općinskog državnog odvjetnika:

Zapisničar:

Stranka:

Napomena:

Važno je detaljno navesti okolnosti zbog kojih se uzima izjava, jer se osoba može ponovno pozvati samo iz drugih razloga, odnosno radi davanja izjave na druge okolnosti.

Obrazac 17. - (Poziv podnositelju prijave radi provođenja izvida - davanja obavijesti - članak 78. stavak 1. Zakona o državnom odvjetništvu)

(Naziv državnog odvjetništva)

(broj predmeta)

(ime, prezime, zanimanje pozvanog)

(adresa)

POZIV

Temeljem članka 78. stavak 1. Zakona o državnom odvjetništvu u vezi članka 208. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku pozivate se radi davanja obavijesti u vezi kaznene prijave koji se podnijeli protiv zbog kaznenog djela iz članka

na dan u sati u ovo Državno odvjetništvo,
..... soba br.

(adresa)

UPOZORENJE:

Ako na navedeni dan ne možete pristupiti u državno odvjetništvo javite nam to na broj telefona radi dogovora o vremenu dolaska.

U, 20....

Državni odvjetnik / zamjenik

..... v. r.

Za točnost otpravka:

Obrazac 18. - (Poziv građanima (mogućim svjedocima) radi davanja obavijesti u vezi podnesene kaznene prijave članak 78. stavak 1. Zakona o državnom odvjetništvu)

(Naziv državnog odvjetništva)

(broj predmeta)

(ime, prezime, zanimanje pozvanog)

(adresa)

POZIV

Temeljem članka 78. stavak 1. Zakona o državnom odvjetništvu u vezi članka 208. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku pozivate se radi davanja obavijesti i pojašnjenja u svezi kaznene prijave protiv zbog kaznenog djela iz članka

na dan u sati u ovo Državno odvjetništvo,
..... soba br.
(adresa)

UPOZORENJE:

Ako na navedeni dan ne možete pristupiti u državno odvjetništvo javite nam to na broj telefona radi dogovora o vremenu dolaska.

U, 20....

Državni odvjetnik / zamjenik

..... v. r.

Za točnost otpravka:

Obrazac 19. - Dovedbeni nalog državnog odvjetnika za osumnjičenika (čl. 208. st. 3. ZKP)

(Zaglavlje - čl. 76. i 78 Poslovnika)

Županijsko/Općinsko državno odvjetništvo u, po županijskom/općinskom državnom odvjetniku Z.Z., u kaznenom predmetu protiv osumnjičenika A.M., OIB... zbog kaznenog djela

iz članka 217. stavak 1. točka 1. u svezi članka 216. stavak 1. Kaznenog zakona, dana..... izdaje slijedeći

Dovedbeni nalog

kojim se temeljem članka 97. stavak 3. u svezi članka 208. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku nalaže djelatnicima PU da za dan 30. rujna 2011. u 10,00 sati dovedu

osumnjičenika O. B., OIB, sina Ivana i Marije r. J., rođenog u Z..... 00. travnja 19..... s prebivalištem u K., ulica Brijestova 33,

u prostorije Županijskog/Općinskog državnog odvjetništva u K....., Trg ... bb.

Dovođenje je potrebno jer se imenovani iako uredno pozvan nije odazvao pozivu ovog Županijskog/Općinskog državnog odvjetništva radi davanja obavijesti u svezi kaznenog djela teške krađe, koje je bilo određeno za dan 12. srpnja 2010. niti je svoj izostanak opravdao.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

1.4. Provođenje dokaznih radnji prije istrage i podizanja neposredne optužnice

Istraga je obvezatna samo u slučajevima kada je počinjeno kazneno djelo za koje se može izreći dugotrajan zatvor. U svim drugim slučajevima u redovitom postupku, dakle u postupku pred županijskim sudom, državni odvjetnik može i ne mora provoditi istragu.

Državni odvjetnik u redovitom postupku provodi dokazne radnje prije istrage ako postoji opasnost od odgode ili ako neće provoditi istragu nego podići neposrednu optužnicu. Ukoliko provodi istragu tada provodi dokazne radnje tijekom istrage.

Kako se u općinskoj nadležnosti vodi isključivo skraćeni postupak to nema istrage, ali i u skraćenom, kao i u redovitom postupku provode se dokazne radnje prije podizanja optužnice ili bolje rečeno prije donošenja odluke o prijavi.

Upravo okolnost da se istraga mora provoditi za mali broj kaznenih djela, a s druge strane odredba Zakona po kojoj državni odvjetnik mora u optužnici navesti dokaze na kojima temelji optužnicu, u značajnoj mjeri uvjetuje način postupanja državnog odvjetnika u prethodnom postupku.

Zakon razlikuje dokazne radnje po tome da li se radi o dokaznim radnjama koje ne trpe odgodu (članak 213. stavak 1. Zakona) ili o dokaznim radnjama koje se mogu provesti kada to tijelo koje vodi postupak smatra da ih je potrebno provesti radi donošenja odluke o podizanju optužnice (članak 213. stavak 2. Zakona).

Dio dokaznih radnji državni odvjetnik ili po njegovom nalogu istražitelj, a kada to Zakon dopušta i policija mora se provesti odmah nakon što je kazneno djelo počinjeno bez obzira da li s radi o redovitom ili skraćenom postupku. To su dokazne radnje koje ne trpe odgodu, koje

se moraju provesti kako bi osigurali dokaze za budući kazneni postupak (očevid, pretraga, privremeno oduzimanje predmeta i dr.). Ove dokazne radnje provode se i u redovitom postupku za kaznena djela za koja je obvezatno provođenje istrage (članak 213. stavak 1. Zakona).

Kao što je rečeno, člankom 213. stavak 2. Zakona određeno je da u slučajevima u kojima se ne provodi istraga državni odvjetnik ili po njegovom nalogu istražitelj može poduzeti dokazne radnje za koje postoji opasnost od odgode ili koje su svrhovite za odlučivanje o podizanju optužnice.

Osim dokaznih radnji koje ne trpe odgodu i koje se odmah provode, najčešće prije podnošenja kaznene prijave provodimo i posebne dokazne radnje (članak 332. Zakona), bez obzira da li će državni odvjetnik kasnije provoditi istragu ili podići optužnicu bez istrage. Provođenje posebnih dokaznih radnji tijekom istrage u praksi je rijetkost. Posebne dokazne radnje u pravilu se provode prije upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava.

Dakle, priroda samih dokaznih radnji s jedne strane, a s druge strane vrsta postupka uvjetuje postupanje državnog odvjetnika.

Za obrasce naloga istražitelju vidi pod III.1.4.6. Obrasci.

1.4.1. Dokazne radnje po članku 213. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku

Pojedine dokazne radnje je potrebno provesti odmah jer ne trpe odgodu, točnije rečeno ako ih odmah ne provedemo kasnije se ne mogu provesti zbog gubitka tragova, opasnosti da će predmeti ili tragovi biti uništeni i slično. To su prvenstveno dokazne radnje očevida, oduzimanja predmeta i pretrage. Te dokazne radnje provodimo odmah po saznanju dok se još mogu osigurati dokazi jer u pravilu kasnije tijekom istrage provođenje neće dati rezultate.

Upravo stoga je u članku 213. stavak 1. Zakona propisano kako državni odvjetnik ili na temelju njegovog naloga istražitelj može prije pokretanje istrage⁴¹, kada je istraga obvezna (čl. 216. st. 1. Zakona) provesti dokazne radnje za koje postoji opasnost od odgode.

U značajnom broju slučajeva, kada se ne radi o teškim kaznenim djelima, kao što su to na primjer prometna kaznena djela bez smrtne posljedice, provale, i slično, državni odvjetnik će povjeravati provođenje ovih dokaznih radnji istražitelju ili pod uvjetima iz članka 304. stavak 2. Zakona policiji. U drugim slučajevima kada se radi o teškim kaznenim djelima državni odvjetnik treba sam provesti te radnje.

Kad povjerava provođenje dokaznih radnji istražitelju državni odvjetnik treba ocijeniti koliko će se široko istražitelju dati ovlasti provođenja drugih dokaznih radnji koje su u svezi s naloženom dolaznom radnjom. U pravilu to treba biti ovlast za provođenje druge dokazne radnje koju je potrebno odmah provesti i koja je vezana uz dokaznu radnju koja je naložena.

⁴¹ Izuzetak je predviđen u članku 67. stavak 3. Zakona po državnom odvjetništvu kojim je propisano da kad je kaznena prijava podnesena protiv policijskog službenika državni odvjetnik će sam provesti istragu, a ako se istraga ne provodi provest će sam potrebne dokazne radnje koje su svrhovite za odlučivanje o podizanju optužnice. Tako će državni odvjetnik postupiti i u slučaju kad je prijava podnesena protiv druge službene osobe koja je ovlaštena i dužna otkrivati i prijavljivati kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti.

Primjerice ako je u svezi očevida potrebno provesti preliminarna vještačenja državni odvjetnik može navesti u nalogu da istražitelj može naložiti provođenje tih vještačenja.

Za obrazac naloga provođenje ove dokazne radnje istražitelju vidi pod III.1.4.6. Obrasci, obrazac 1.

Za najteža kaznena djela državni odvjetnik sam treba obavljati ove dokazne radnje (npr. očevid ako je počinjeno ubojstvo). U tim slučajevima državni odvjetnik će sam provesti tu radnju, a ako je to svrsishodno za provođenje daljnjih dokaznih radnji koje iz nje proistječu može dati nalog istražitelju.

Za neke od dokaznih radnji ako ih provodi policija nije potreban posebni nalog, ako policija postupa po Zakonu o policijskim poslovima i ovlastima i pozove se na taj Zakon.

Člankom 261. stavak 1. Zakona određeno je kako se predmeti koji se imaju oduzeti prema Kaznenom zakonu ili koji mogu poslužiti pri utvrđivanju činjenica u postupku mogu privremeno oduzeti i osigurati njihovo čuvanje. Osim državnog odvjetnika ili istražitelja te predmete može oduzeti i policija. Policiji za provođenje ove dokazne radnje ne treba nalog. Pritvorski nadzornik također može provesti ovu radnju ako te predmete nađe kod uhićenika koji mu je priveden.

Na temelju prethodnog naloga državnog odvjetnika kada treba provesti dokaznu radnju očevida na mjestu počinjenja kaznenog djela protiv sigurnosti prometa i drugih kaznenih djela za koja se vodi skraćeni postupak, može obaviti istražitelj, državnoodvjetnički savjetnik ili stručni suradnik, ili policija, najkasnije dvanaest sati nakon što je kazneno djelo otkriveno.⁴²

Samo državni odvjetnik ili po njegovom nalogu istražitelj mogu obaviti očevid u domu ili prostoru iz članka 256. Zakona⁴³.

Za obrazac prethodnog naloga vidi pod III. 2.2.5.1 Obrasci u vezi očevida, obrazac 4.

Postavlja se pitanje što u slučaju ako državni odvjetnik provodi i druge dokazne radnje kod kojih ne postoji opasnost od odgode pozivom na članak 213. stavak 1. Kaznenog zakona.

Zakon nema o tome odredbe, ali kako se radi o kaznenim djelima za koja je istraga obvezna, ovakva postupanja treba izbjegavati, jer u protivnom se može postaviti pitanje da li državni odvjetnik provođenjem tih dokaznih radnji prije donošenja naloga o provođenju istrage krši prava obrane.

Stoga kada se ne radi o dokaznim radnjama kod kojih postoji opasnost od odgode državni odvjetnik mora najprije donijeti nalog za provođenje istrage i zatim provoditi dokazne radnje, odnosno ako misli podići neposrednu optužnicu provesti te radnje pozivom na članak 213. stavak 2. Zakona.

⁴² Članak 304. stavak 2. Zakona.

⁴³ Članak 256. Zakona propisuje kako se posebnim zakonom mogu se propisati posebni uvjeti poduzimanja pretrage u određenom prostoru (vojni objekti, odvjetnički ured itd).

1.4.2. Dokazne radnje prije neposrednog optuženja članka 213. stavak 1. i 2. Zakona o kaznenom postupku

Istraga je obvezna u redovitom postupku samo za kaznena djela za koja je propisan dugotrajan zatvor, dok se u skraćenom postupku uopće ne može provoditi. Kako je i u slučajevima kada se podiže neposredna optužnica nužno provesti pojedine dokazne radnje kako bi se moglo odlučiti da li će se podignuti optužnica, to se člankom 213. stavak 2. Zakona uređuje se provođene dokaznih radnji u slučajevima kada istraga nije obvezna.

Od ovoga treba razlikovati provođenje dokaznih radnji za koje postoji opasnost od odgode i za kaznena djela za koja istraga nije obvezna ili se ne može provoditi, državni odvjetnik ili na temelju njegovog naloga istražitelj može poduzeti te dokazne radnje. Jasno je koje su to radnje za koje postoji opasnost od odgode, kao što je to već rečeno gore pod III.1.4.1 to će u pravilu biti očevid, privremeno oduzimanje predmeta, pretraga, preliminarna vještačenja stvari koje su podložne promjeni.

Za razliku od slučajeva u kojima se istraga mora provoditi ako podiže neposrednu optužnicu državni odvjetnik ili po njegovom nalogu istražitelj mogu provoditi i druge dokazne radnje, dakle ne samo one kod kojih postoji opasnost od odgode, a koje su svrhovite za odlučivanje o podizanju optužnice.

Kao što je to rečeno pod III.1.4.1. ukoliko se radi o teškim djelima ove dokazne radnje će nastojati provesti sam državni odvjetnik, a u lakšim slučajevima dati će nalog istražitelju, ili pod uvjetima iz članka 304. stavak 2. Zakona policiji.

Zakon u članku 215. određuje uvjete kada se mogu se provoditi posebne dokazne radnje.

Obrazac naloga istražitelju dan je pod 1.4.6. Obrasci, obrazac 1., a za pisanu potvrdu usmenog naloga vidi obrazac 2.

1.4.2.1. Koje su to druge dokazne radnje prije podizanja optužnice?

Bez obzira da li će provoditi druge dokazne radnje, to je u svakom slučaju prvo ispitivanje osumnjičenika, jer prema članku 341. stavak 3. Zakona prije podizanja optužnice osumnjičenik mora biti ispitan, osim ako je u optužnici predloženo suđenje u odsutnosti (članak 402. Zakona). Glede pozivanja i ispitivanja osumnjičenika, primjenjuju se odredbe o pozivanju i ispitivanju osumnjičenika, za obrasce poziva osumnjičeniku vidi pod III.1.7.6.4. Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika, obrazac 1. i 2., te obrazac 3. pouka o pravima.

Upitno je koje su to druge dokazne radnje, koje državni odvjetnik treba provesti prije podizanja optužnice, a koje su svrhovite za odlučivanje o podizanju optužnice.

Ovu odredbu članka 213. stavak 2. Zakona treba sagledati u svjetlu odredbe članka 228. stavak 1. Zakona. Prema članku 228. stavak 1. Zakona državni odvjetnik ili sudac istrage završava istragu kada su provedene radnje propisane u Zakonu, a stanje stvari je u istrazi dovoljno razjašnjeno da se može podignuti optužnica ili obustaviti postupak. Kako se dakle prema ovoj odredbe niti u istrazi ne provode sve dokazne radnje, koje će biti nužno provest tijekom rasprave, nego samo one koje je potrebno provesti kako bi se moglo odlučiti da li će

se podignuti optužnica ili obustaviti postupak, to tim više treba restriktivno primjenjivati odredbu članka 213. stavak 2. Zakona, bilo u redovitom postupku, ako se ne provede istraga, bilo u skraćenom postupku.

Državni odvjetnik će u pravilu provesti samo one dokazne radnje koje su nužne kako bi mogao izići pred optužno vijeće i imati dokaze na temelju kojih može računati da će optužno vijeće potvrditi optužnicu.

Dakle, koliko i koje dokazne radnje će državni odvjetnik provesti je faktično pitanje.

U slučaju koji je jednostavan u kojem postoje materijalni dokazi (primjerice krivotvorena svjedodžba) vjerojatno će to biti samo prvo ispitivanje osumnjičenika koje se uvijek mora provesti prije podizanja optužnice i ništa više. U nekom drugom slučaju koji se temelji isključivo na personalnim dokazima državni odvjetnik će vjerojatno trebati ispitati više svjedoka kako bi mogao odlučiti da li će podići optužnicu ili odbaciti kaznenu prijavu.

1.4.2.2. Prava osumnjičenika u svezi provođenja dokaznih radnji po članku 213. stavak 3. Zakona

Državni odvjetnik u slučaju provođenja dokaznih radnji po članku 213. stavak 2. Zakona ima posebne obveze prema osumnjičeniku koji je primio pouku o pravima.

Kada se daje i sadržaj pouke o pravima uz nalog o provođenju istrage dan je u dijelu pod III. 2.1.1. , a za općenitu pouku o pravima pod III.1.7.6.4. Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika, obrazac 3.

Ako je osumnjičenik primio pouku o pravima on ima pravo predložiti državnom odvjetniku poduzimanje dokaznih radnji, a sucu istrage provođenje dokaznog ročišta.

Zakonom nije riješeno pitanje što u slučaju ako je osumnjičenik državnom odvjetniku predložio provođenje dokaznih radnji, a on ih ne provede. Prema tekstu Zakona on se može oglasiti na taj zahtjev. Za razliku od toga prema odredbi članka 234. stavak 2. Zakona u istrazi ako se državni odvjetnik ne složi s prijedlogom osumnjičenika mora dostaviti prijedlog sucu istrage u roku od osam dana primitka i o tome pisano obavijestiti osumnjičenika. Sudac istrage odlučuje o prijedlogu osumnjičenika nalogom

Kako je to gore rečeno prema sadašnjem tekstu članka 213. stavak 3. Zakona takve obveze nema, ali državni odvjetnik treba odgovorno cijeniti prijedlog osumnjičenika i kada god je on argumentiran i predlaže se provođenje dokazne radnje koja je u svezi s predmetom trebao bi provesti predloženu dokaznu radnju. Ovdje treba analogijom primijeniti odredbu članka 234. stavak 3. Zakona koja se odnosi na pravo osumnjičenika prisustvovanju dokaznim radnjama koje je predložio u istrazi. Dakle, o mjestu i vremenu provođenja dokazne radnje koju je predložio osumnjičenik treba obavijestiti osumnjičenika i branitelja ako ga ima prije provođenja radnje. Ako je osumnjičenik u istražnom zatvoru, a sudac istrage odluči da prisutnost osumnjičenika nije nužna, radnji može prisustvovati samo branitelj.

Više o prijedlogu osumnjičenika za provođenje dokaznih radnji vidi pod 2.2.8.

1.4.2.3. Prava osumnjičenika u svezi na predlaganje provođenja dokaznih radnje prvog ispitivanja po članku 213. stavak 4. i 5. Zakona

U skladu s člankom 184. stavak 4. Zakona kazneni spis za vrijeme kaznenog progona mora se dati na razgledavanje osumnjičeniku i njegovom branitelju iako nije ispitan u slučaju kad je osumnjičenik nakon upisa kaznene prijave, obavljene pretrage, privremenog oduzimanja predmeta, određivanja vještačenja, prepoznavanja ili uzimanja otisaka, tragova ili biološkog materijala podnio prijedlog da ga se ispita, a državni odvjetnik nije proveo ispitivanje u roku od 30 dana.

Člankom 213. stavak 4. Zakona određeno je kada osumnjičenik ima pravo podnijeti prijedlog za prvo ispitivanje.

Osumnjičenik može od državnog odvjetnika zahtijevati prvo ispitivanje u roku od 30 dana od dana kada je:

- protiv osumnjičenika podnesena kaznena prijava,
- obavljena pretraga osumnjičenika, njegova doma ili drugih prostorija koje koristi ili pokretne stvari koju koristi,
- od osumnjičenika privremeno oduzet predmet, izvršeno prepoznavanje, ili je od osumnjičenika uzet otisak prstiju i drugih dijelova tijela, ili
- je uzet uzorak biološkog materijala,
- određeno vještačenje osumnjičenika prema članku 325. ili 326. Zakona.

Kako je u interesu postupka da se osumnjičenik ispita prije nego što je izvršio uvid u spis državni odvjetnik će u navedenom roku ispitati osumnjičenika, jer u protivnom ako nije ispitao osumnjičenika u roku od 30 dana, osumnjičenik po isteku tog roka ima pravo razgledavanja spisa.

U vezi prava osumnjičenika, oštećenika i drugih osoba na uvid u spis vidi pod: II. 8.4.

1.4.3. Dokazne radnje kada je počinitelj nepoznat

Člankom 214. Zakona određeno je da državni odvjetnik ili istražitelj mogu ispitati svjedoke kad je počinitelj kaznenog djela nepoznat, ako je to svrhovito za otkrivanje počinitelja ili ako postoji opasnost od odgode.

Više o dokaznim radnjama kada je počinitelj nepoznat vidi pod 1.5.1.2.

1.4.4. Posebne dokazne radnje prije početka postupka

U skladu s odredbom članka 215. stavak 1. Zakona državni odvjetnik može i prije početka postupka zahtijevati od suca istrage nalog za poduzimanje posebnih dokaznih radnji. Odredbe o posebnim dokaznim radnjama propisane su u člancima 332. do 339. Zakona.

Pod uvjetima iz članka 332. stavka 2. Zakona nalog o poduzimanju posebne dokazne radnje, može izdati državni odvjetnik.

Nalog o poduzimanju posebnih dokaznih radnji iz stavka 1. i 2. ovog članka izvršava policija.

Više o posebnim dokaznim radnjama i obrascima vidi pod III.2.2.7.

1.4.5. Dokazne i druge radnje za vrijeme dežurstva

Dežurstvo je važan sastavni dio rada državnog odvjetnika u prethodnom postupku. Poslovi dežurstva se preuzimaju u određenim vremenskim intervalima (24 sata, 48 sati ili tjedan). Kako bi druga tijela koja sudjeluju prethodnom postupku znala tko je dežurni državni odvjetnik ili zamjenik dostavlja im se popis dežurstava.

Od trenutka preuzimanja dežurstva pa sve do predaje dežurstva, dežurnom državnom odvjetniku ili zamjeniku obraća se policija, ali druga tijela, ako je potrebno provesti radnje koje ne trpe odgodu.

Ipak postoji razlika u tome da li je potrebno žurno postupanje u radnom vremenu ili izvan radnog vremena:

- sukladno članku 50. Poslovnika državnog odvjetništva služba dežurstva obavlja se izvan radnog vremena, u dane tjednog odmora, neradne dane i državne blagdane,
- za vrijeme radnog vremena te poslove obavljaju prema odluci državnog odvjetnika i drugi zamjenici i zaposlenici.

Stoga razlikujemo poslove dežurnog državnog odvjetnika za vrijeme radnog vremena i izvan radnog vremena. Za vrijeme radnog vremena dežurni državni odvjetnik ili zamjenik prima obavijesti, te obavlja u dogovoru s državnim odvjetnikom pojedine radnje, a ako je iz bilo kojeg razloga spriječen te će radnje obaviti drugi zamjenik.

Za vrijeme dežurstva izvan radnog vremena, a posebno u neradnim danima upravo dežurni državni odvjetnik ili zamjenik prima obavijesti o početku kriminalističkih istraživanja, provodi očevid ili daje nalog istražitelju za provođenje očevida, daje prethodni nalog za obavljanje dokaznih radnji očevida iz članka 304. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku, određuje pritvor i podnosi prijedlog za produljenje pritvora i zahtjev za određivanje istražnog zatvora sucu istrage, sam provodi ili nalaže provođenje dokazne radnje prvog ispitivanja osumnjičenika koji je uhićen, te obavlja i druge radnje u skladu s odredbama Zakona o kaznenom postupku koje ne trpe odgodu.

Više o poslovima dežurstva, načinu evidentiranja poslova i načinu rada za vrijeme dežurstva vidi u posebnom napatku objavljenom na Intranetu.

1.4.6. Obrasci

Obrazac 1. *Nalog istražitelju za provođenje dokaznih radnji koje ne trpe odgodu*

(Zaglavlje - čl. 76. 78. Poslovnika)

Temeljem članka 213. stavak 1. (ako je istraga obavezna)/članka 213. stavak 2. (u drugim slučajevima) Zakona o kaznenom postupku u svezi članka 65. stavak 1. do 3. Zakona o državnom odvjetništvu izdajem slijedeći

NALOG

kojim se istražitelju/ici _____, iz Policijske uprave _____ I. Policijska postaja _____, u kaznenom predmetu protiv _____/nepoznatog počinitelja, zbog kaznenog djela iz članka _____ Kaznenog zakona povjerava provođenje dokazne radnje;

.....(navesti koje dokazne radnje), na primjer: „Očevida na mjestu počinjenja kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona u(mjesto). a koju je nužno odmah obaviti jer postoji opasnost da se tragovi unište.

Istražitelj je dužan naložene radnje obaviti do

Po potrebi istražitelj može obaviti i druge dokazne radnje koje proizlaze iz naložene dokazne radnje, koje je nužno odmah provesti ili za koje postoji opasnost od odgode. Istražitelj je dužan izvijestiti prije poduzimanja takovih radnji, a ako to nije mogao učiniti, dužan je izvijestiti odmah nakon obavljanja.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilog:

Dostaviti:

1. istražitelj, Policijska uprava,
I. Policijska postaja u,
2. Načelniku Policijske uprave
3. Načelniku I. Policijske postaje
4. U spis

Obrazac 2. Pisani nalog istražitelju za provođenje dokaznih radnji koje ne trpe odgodu, ako je prije dan usmeni nalog

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

Temeljem članka 213. stavak 1. (ako je istraga obavezna)/članka 213. stavak 2. (u drugim slučajevima) Zakona o kaznenom postupku u svezi članka 66. stavak 1. Zakona o državnom odvjetništvu potvrđujem slijedeći usmeni

NALOG

kojim je istražitelju/ici _____, iz Policijske uprave _____ I. Policijska postaja _____, u kaznenom predmetu protiv _____/nepoznatog

počinitelja, zbog kaznenog djela iz članka _____ Kaznenog zakona povjereno provođenje dokazne radnje;

.....(navesti koje dokazne radnje), na primjer: „Očevida na mjestu počinjenja kaznenog djela iz člankaKaznenog zakona u(mjesto), a koju je nužno odmah obaviti jer postoji opasnost da se tragovi unište.

U skladu s usmenim nalogom je istražitelj obavio i druge dokazne radnje koje proizlaze iz naložene dokazne radnje, koje je bilo nužno odmah provesti ili za koje je postojala opasnost od odgode.

Istražitelj je izvijestio o poduzimanju dokazne radnje nalaganja vještačenja tragova krvi na odjeći osumnjičenika o čemu je i izvijestio⁴⁴.

Napomena:

Kako je nalog je istražitelju dan usmeno u sati, to se ovim pisanim nalogom to samo potvrđuje (članak 66. stavak 1. Zakona o državnom odvjetništvu)

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilog:

Dostaviti:

1. istražitelj, Policijska uprava,
I. Policijska postaja u,
2. Načelniku Policijske uprave
3. Načelniku I. Policijske postaje
4. U spis

1.5. Kaznena prijava protiv nepoznatog počinitelja

Radu na kaznenim prijavama protiv nepoznatih počinitelja ne poklanja se dovoljna pažnja. Velika većina državnih odvjetnika te prijave bez potrebnog razmatranja odmah stavi u evidenciju ili to učine nakon godinu dana i to je u većini slučajeva sav rad s tim prijavama.

1.5.1. Izvidi i dokazne radnje kada je počinitelj kaznenog djela nepoznat

Nakon primitka kaznene prijave protiv nepoznatog počinitelja, ako ne postupi po članku 206. stavak 7. ili 8. Zakona državni odvjetnik će označiti za koje je kazneno djelo prijava podnesena, tko je žrtva ili oštećen kaznenim djelom i naznačiti da će se ta prijava upisati u upisnik kaznenih prijava protiv nepoznatih počinitelja (KN-DO upisnik).

⁴⁴ Samo ako su te radnje provedene.

1.5.1.1. Izvidi kada je počinitelj nepoznat

Po primitku kaznene prijave protiv nepoznatog počinitelja, državni odvjetnik će postupiti po članku 206. stavak 4. Zakona ukoliko ocijeni da je nužno provesti dodatne izvide radi ocjene osnovanosti te kaznene prijave. Državi odvjetnik će u nekim slučajevima sam provesti te izvide, dok će u većini slučajeva pozivom na članak 208. stavak 1. Zakona zatražiti od policije provođenje potrebnih izvida. Ako cijenimo kako je nužno provesti izvide dužni smo dopis kojim to tražimo dostaviti u roku od 15 dana od dana dostavljene prijave.

Od zahtjeva za provođenje izvida treba razlikovati dopis policiji kojim se traže daljnja kriminalistička istraživanja ako je počinitelj kaznenog djela i nakon šest mjeseci ostao nepoznat (vidi pod 1.5.3.).

Više o izvidima vidi pod 1.3. Obrazac naloga za provođenje izvida vidi pod 1.5.4. Obrasci, obrazac 1.

1.5.1.2. Dokazne radnje kada je počinitelj kaznenog djela nepoznat

Člankom 214. stavak 1. Zakona određeno je kako državni odvjetnik ili istražitelj ako je počinitelj kaznenog djela nepoznat može ispitati svjedoke ako je to svrhovito za otkrivanje počinitelja ili ako postoji opasnost od odgode. Odredba članka 214. stavak 1. Zakona je manjkava jer državni odvjetnik može pod uvjetima predviđenim u članku 213. stavak 1. Zakona, dakle kada postoji opasnost od odgode provesti i druge dokazne radnje, kao što je očevid, vještačenja itd.

Kada primjenjujemo odredbu članka 214. Zakona?

Odredbu članka 214. stavak 1. Zakona treba tumačiti na način da se primjenjuje u slučajevima u kojima nije obvezna istraga i u slučaju ako provodi dokazne radnje ispitivanja svjedoka.

Naime, prema članku 216. Zakona istraga se mora provesti za kaznena djela za koja je propisna kazna dugotrajnog zatvora. Istraga se za ova djela provodi protiv poznatog i nepoznatog počinitelja.

Dakle, kada je počinitelj kaznenog djela nepoznat, a istraga je obavezna, u tijeku istrage prije prekida ispitati ćemo svjedoke ili provesti druge dokazne radnje osim onih koje smo prije donošenja naloga proveli temeljem članka 213. stavak 1. Zakona.

Kada je počinitelj kaznenog djela nepoznat, a istraga nije obvezatna državni odvjetnik ili istražitelj može pozivom na članak 214. Zakona ispitati svjedoke, ako je to svrhovito za otkrivanje počinitelja ili ako postoji opasnost od odgode.

Prema odredbi članka 213., ali i odredbi članka 214. Zakona dokazne radnje provodi državni odvjetnik ili istražitelj.

Iz odredbe članka 214. Zakona nije jasno da li je istražitelju potreban nalog. Istražitelj i u ovom slučaju ne može provoditi dokazne radnje bez naloga. Istražitelj uvijek postupi prema nalogu državnog odvjetnika. Jednom kada je dobio nalog on istina može povesti i druge dokazne radnje koje su u svezi s dokaznom radnjom koja mu je naložena, ali o tome mora

prije obavijestiti državnog odvjetnika. Ako istražitelj nije mogao obavijestiti državnog odvjetnika prije, dužan ga je obavijestiti odmah neposredno nakon provođenja te radnje.⁴⁵

Za obrazac naloga istražitelju vidi pod 1.4.5. Obrasci, obrazac 1. i 2.

Za poziv svjedoku vidi pod III.1.7.7.

Za obrazac zapisnika o ispitivanju svjedoka vidi pod III: 2.2.3.13. Obrasci u vezi ispitivanja svjedoka.

1.5.2. Odbačaj kaznene prijave protiv nepoznatog počinitelja

Nakon primitka u rad kaznene prijave protiv nepoznatog počinitelja državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika je dužan provjeriti da li postoji koji razlog za odbačaj te kaznene prijave iz članka 206. stavak 1. Zakona.

Ukoliko utvrdi postojanje razloga za odbačaj, odmah nakon primitka prijave, ili nakon provedenih izvida odbaciti će tu kaznenu prijavu.

O razlozima odbačaja vidi pod 1.6.1., a za obrazac rješenja o odbačaju vidi pod 1.6.4. Sadržaj pisanog rješenja o odbačaju kaznene prijave koji je dana uobičajena forma rješenja o odbačaju kaznene prijave.

1.5.3. Stavljanje spisa u evidenciju i provjera rada policije ili drugih tijela

Ukoliko je podnesena kaznena prijava protiv nepoznatog počinitelja, a ne postoji potreba provođenja izvida ili dokaznih radnji, posebno u slučaju kada je policija naznačila da će nastaviti s kriminalističkim istraživanjima kako bi otkrila počinitelja i pribavila potrebne podatke i dokaze državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika će tu prijavu kalendirati (skontrirati) na šest mjeseci.

Ako počinitelj kaznenog djela nije otkriven spis stavljamo u evidenciju neotkrivenih prijava.

U skladu s člankom 68. stavak 5. Zakona o državnom odvjetništvu spis staviti će se u evidenciju ako je počinitelj kaznenog djela ostao nepoznat i nakon proteka šest mjeseci od dana upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava.

Državni odvjetnik o stavljanju spisa u evidenciju donosi posebnu odluku koju u obliku službene bilješke upisuje na popisu pismena. U bilješci se kratko naznačuje za koje kazneno djelo postoje osnovi sumnje da je počinjeno, te da li je od policije ili drugog tijela zatražen daljnji rad na otkrivanju počinitelja.

Za obrazac službene bilješke i dopise radi daljnjeg istraživanja vidi pod 1.5.4. – Obrasci 2., 3. i 4.

Zakonom o državnom odvjetništvu propisane su dodatne obveze državnog odvjetnika kada je ostao nepoznat počinitelj kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora preko pet godina.

⁴⁵ Članak 220. stavak 3. Zakona.

Člankom 68. stavak 6. Zakona o državnom odvjetništvu određeno je da je državni odvjetnik dužan ako je u evidenciju stavljena prijava za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora veća od pet godina po proteku godine dana od dana stavljanja prijave u evidenciju provjeriti je li su i koje radnje poduzete kako bi se počinitelj otkrio.

Dakle, u ovom slučaju je potrebno zatražiti izvješće o poduzetom i za primjerak dopisa vidi pod. 1.5.4. Obrazac 5.

1.5.4. Obrasci – nepoznati

Obrazac 1. Nalog za provođenje izvida u slučaju kada je počinitelj nepoznat

(Zaglavlje - čl. 76. i 78 Poslovnika)

MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA
POLICIJSKA UPRAVA
POLICIJSKA POSTAJA

.....

Na broj: _____.

Ovom Državnom odvjetništvu podnijeli ste kaznenu prijavu protiv nepoznatog počinitelja zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona⁴⁶.

ili

U prilogu dostavljam kaznenu prijavu protiv nepoznatog počinitelja zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona koju je ovom Državnom odvjetništvu podnio

Uvidom u kaznenu prijavu smatram da je nužno prikupiti dodatne obavijesti i stoga na temelju članka 208. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku nalažem poduzimanje izvida kaznenih djela:

obavljanjem obavijesnog razgovora s oštećenikom _____ na okolnosti _____,
obavljanjem obavijesnog razgovora s _____ na okolnosti _____,
provjerom

Nakon poduzimanja svih zatraženih radnji potrebno nam je dostaviti izvješće sa svim priložima na daljnje postupanje.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

⁴⁶ Ako je državno odvjetništvo primilo prijavu tada od policije tražimo istraživanja na način da dostavljamo kaznenu prijavu protiv nepoznatog počinitelja zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona koju je ovom državnom odvjetništvu podnio

Obrazac 2. Službena bilješka o stavljanju kaznene prijave protiv nepoznatog u evidenciju

(Zaglavlje - čl. 76. i 78 Poslovnika)⁴⁷

SLUŽBENA BILJEŠKA

PU, Policijska postaja dostavila je kaznenu prijavu koju je 30. studenog 2010. u Policijskoj postaji podnio protiv N.N. počinitelja da je od 22. studenog 2010. od 17:00 sati do 23. studenog 2010. do 11:30 sati, u B..... kbr.40, na podesan način potrgao mrežu za insekte na prozoru kupaonice dimenzija 50x40 cm u prizemlju kuće, te kroz tako nastali otvor ušao u obiteljsku kuću i iz kutije koja se nalazila na ormaru u dnevnom boravku, uzeo i za sebe zadržao 23.500,00 kn, vlasništvo, oštetivši time imenovanog za navedeni iznos, a čime je N.N. počinitelj počinio kazneno djelo iz članka 217. stavak 1. toč. 1. u svezi članka 216. stavak 1. Kaznenog zakona⁴⁸.

Kako je proteklo šest mjeseci od dana upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava, to je temeljem članka 68. stavak 5. Zakona o državnom odvjetništvu spis stavljen u evidenciju. Ujedno je temeljem članka 208. stavak 1. u vezi članka 206. stavak 4. Zakona o kaznenom postupku naloženo Policijskoj postaji da nastavi s kriminalističkim istraživanjima i s traganjem za počiniteljem ovog djela.

(Mjesto i datum)⁴⁹

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Naredba:
Spis u evidenciju

Obrazac 3. Obavijest policiji o stavljanju policijske kaznene prijave protiv nepoznatog u evidenciju i nalog za provođenje daljnjih kriminalističkih istraživanja

(Zaglavlje - čl. 76. i 78 Poslovnika)

MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA
POLICIJSKA UPRAVA
POLICIJSKA POSTAJA

Na broj:

Pod gornjim brojem podnijeli ste kaznenu prijavu(datum prijave) protiv

⁴⁷ Ako pišemo na popisu spisa onda ne treba zaglavljati, zaglavljati pišemo ako je to strojno pisana bilješka koju ulažemo u spis i u popisu evidentiramo.

⁴⁸ U suštini unosimo kratki činjenični supstrat kaznenog djela, što je potrebno radi ocjene o kojem se kaznenom djelu radi i zastari.

⁴⁹ Vidi gornju opasku.

nepoznatog počinitelja zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, izvršenog na štetu

Kako je i šest mjeseci od upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava počinitelj ostao neotkriven, to je temeljem članka 68. stavak 5. Zakona o državnom odvjetništvu spis stavljen u evidenciju neotkrivenih počinitelja i potrebno je nastaviti s kriminalističkim istraživanjima i s traganjem za počiniteljem ovog djela.

Stoga, temeljem članka 208. stavak 1. u vezi članka 206. stavak 4. Zakona o kaznenom postupku nalažem daljnje poduzimanje potrebnih mjera i radnji radi otkrivanja počinitelja i prikupljanja potrebnih podataka i dokaza za pokretanje kaznenog postupka. Ujedno tražim da me izvijestite o poduzetom.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 4. Obavijest policiji o stavljanju kaznene prijave koju smo primili od oštećenika ili druge osobe protiv nepoznatog u evidenciju i nalog za provođenje daljnjih kriminalističkih istraživanja

(Zaglavljje - čl. 76. i 78 Poslovnika)

MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA
POLICIJSKA UPRAVA
POLICIJSKA POSTAJA

.....

Na broj:

Spis povodom kaznene prijave (ime i prezime podnositelja) podnesene(datum prijave) protiv nepoznatog počinitelja zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, izvršenog na štetu, smo temeljem članka 68. stavak 5. Zakona o državnom odvjetništvu stavili u evidenciju neotkrivenih počinitelja jer je prošlo šest mjeseci od upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava, a počinitelj je ostao neotkriven.

U svezi navedene prijave smo zatražili provođenje izvida pa kako počinitelj nije otkriven to temeljem članka 208. stavak 1. u vezi članka 206. stavak 4. Zakona o kaznenom postupku nalažem daljnje poduzimanje potrebnih mjera i radnji radi otkrivanja počinitelja i prikupljanja potrebnih podataka i dokaza za pokretanje kaznenog postupka. Ujedno tražim da me izvijestite o poduzetom.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 5. Dopis - nepoznati počinitelj za kaznena djela preko pet godina

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA
POLICIJSKA UPRAVA
POLICIJSKA POSTAJA

ZAGREB

Na broj:

U kaznenom predmetu gornjeg broja protiv NN počinitelja zbog kaznenog djela iz članka 218. stavka 1. Kaznenog zakona, proteklo godinu dana od podnošenja prijave.

Temeljem članka 206. stavka 5. Zakona o kaznenom postupku, a u vezi članka 68. stavak 6. Zakona o državnom odvjetništvu tražim da me izvijestite koje su radnje poduzete radi otkrivanja počinitelja kaznenog djela, te da li su utvrđene nove okolnosti na temelju kojih bi se počinitelj mogao otkriti.

Zatraženo dostavite pozivom na naš gornji broj ili nas odmah izvijestite o eventualnim zaprekama.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Napomena

Člankom 68. stavak 6. Zakona o državnom odvjetništvu određeno je da je državni odvjetnik u slučaju kad je u evidenciju stavljena prijava za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora veća od pet godina dužan po proteku godine dana od dana stavljanja prijave u evidenciju provjeriti je li su i koje radnje poduzete kako bi se počinitelj otkrio.

1.6. Odbačaj kaznene prijave

Odluku povodom kaznene prijave državni odvjetnik donosi sukladno odredbama Zakona o kaznenom postupku, Zakona o državnom odvjetništvu i odredbama Poslovnika državnog odvjetništva.

Državni odvjetnik odlučuje o kaznenoj prijavi obrazloženom ocjenom uvjeta i smetnji za pokretanje i vođenje kaznenog postupka, propisanih Zakonom o kaznenom postupku ili posebnim zakonom (članak 59. Zakona o DO).

1.6.1. Razlozi odbačaja po članku 206. stavak 1. Zakona

Osnovni razlozi za odbačaj kaznene prijave dani su u članku 206. stavak 1. točkama 1. do 5. Zakona. Prema ovom članku državni odvjetnik odbacit će prijavu obrazloženim rješenjem ako postoji jedan od sljedećih razloga:

- 1) prijavljeno djelo nije kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti,
- 2) postoje okolnosti koje isključuju krivnju,
- 3) postoje okolnosti koje isključuju kazneni progon,
- 4) nema osnove sumnje da je osumnjičenik počinio prijavljeno kazneno djelo,
- 5) ako podaci u prijavi upućuju na zaključak da prijava nije vjerodostojna.

1.6.1.1. Prijavljeno djelo nije kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti (odbačaj po članku 206. stavak 1. točka 1. Zakona)

Razlozi za odbačaj zbog toga što prijavljeno djelo nije kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti odnose se na objektivne činjenice i okolnosti vezane za djelo u njegovoj vanjskoj manifestaciji kao događaja u realitetu. Radi se o tomu da li su ili nisu ispunjena zakonska obilježja kaznenog djela za koje se progoni po službenoj dužnosti, ili pak unatoč ostvarenih zakonskih obilježja oficijalnog delikta, tj. unatoč tomu što djelo odgovara opisu djela iz kaznenog zakona, kaznenog djela ipak nema zbog postojanja okolnosti koje isključuju protupravnost. Prijava će se po tom osnovu odbaciti u slučajevima:

- kada je u pitanju kazneno-pravno irelevantan događaj (samoubojstvo, nesretni slučaj), ili se radi o imovinsko-pravnom deliktu, ili prekršaju, stegovnom prekršaju, odnosno gospodarskom prijestupu, ili kaznenom djelu za koje se postupak pokreće privatnom tužbom,
- kada nedostaje neki od elemenata bića prijavljenog kaznenog djela,
- kada činjenični supstrat prijavljenog događaja sadrži zakonske pretpostavke za primjenu neke od odredaba Kaznenog zakona s formulacijom "nema kaznenog djela", što se odnosi na odredbe općeg djela Kaznenog zakona iz članku 28. (beznačajno djelo), članku 29. stavak 1. (nužna obrana), članku 30. stavak 1. (krajnja nužda), članku 31. stavak 1. (neodoljiva sila), članku 32. (zakonita uporaba sredstava prisile od strane službenih osoba) i članku 47. stavak 3. (teorijski sporna odredba o zabludi o okolnosti koje isključuju protupravnost), te odredbe posebnog djela Kaznenog zakona,⁵⁰
- kada nema kaznenog djela zbog postojanja nekog razloga isključenja protupravnosti izvan Kaznenog zakona, tj. u slučajevima kad je djelo počinjeno u uvjetima koje predviđaju permisivne norme iz drugih grana prava, kao primjerice članku 105. stavak 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, članku 286. i 289. Zakona o obveznim odnosima, pravo privatnih osoba na uhićenje kod flagrantnih kaznenih djela⁵¹, pristanak oštećenika kod disponibilanih prava, djela počinjena po osnovi roditeljskih prava i prava odgoja i sl.

⁵⁰ To su odredbe iz članka 132. stavak 2., članka 203., članka 299. stavak 3., članka 300. stavak 3., članka 301. stavak 4., članku 353. stavak 3. i članka 388. Kaznenog zakona («Narodne novine» br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06, 110/07i 152/08).

⁵¹ Članak 106. stavak 1. Zakona.

1.6.1.2. Postoje okolnosti koje isključuju krivnju (odbačaj po članku 206 stavku 1. točka 2. Zakona)

Ovi razlozi za odbačaj (okolnosti koje isključuju krivnju) odnose se na "unutarnje" psihičke činjenice, dakle subjektivne okolnosti vezane na procese u duševnoj sferi počinitelja.

Radi se o nedostatku nekog od elemenata krivnje, tj. o nepostojanju kojeg od u članku 39. Kaznenog zakona navedenih čimbenika strukture krivnje, uz izuzetak neubrojivih počinitelja, koji se tretiraju po posebnim postupovnim odredbama. U ove odbačajne razloge još spada i tzv. materijalno-pravni imunitet, pa su razlozi za odbačaj po toj osnovi slijedeći:

- nedostatak namjere kad se radi o kaznenim djelima koja se mogu počinuti samo s namjerom, odnosno nedostatak nehaja kod kaznenih djela za koje je propisano kažnjavanje i za nehaj,
- neotklonjiva zabluda o protupravnosti (čl. 46. st. 1. Kaznenog zakona),
- neskrivljena zabluda o biću kaznenog djela (čl. 47. st. 1. Kaznenog zakona),
- materijalno pravni imunitet zastupnika u Hrvatskom saboru za izraženo mišljenje i glasovanje u Saboru, te materijalno pravni imunitet sudaca za mišljenje dano pri donošenju sudbene odluke (čl. 121. Ustava).

1.6.1.3. Postoje okolnosti koje isključuju kazneni progon (odbačaj po članku 206. stavak 1. točka 3. Zakona)

Okolnosti koje isključuju kazneni progon, kao razlozi za odbačaj odnose se na tzv. negativne procesne pretpostavke (procesne smetnje) za vođenje kaznenog postupka:

Te okolnosti su:

- zastara (članak 18. i 19. Kaznenog zakona),
- djelo je obuhvaćeno amnestijom, odnosno pomilovanjem (članak 87. i 88. Kaznenog zakona),
- presuđena stvar,
- smrt osumnjičenika
- prekoračenje roka iz članku 48. stavak 1, Zakona za podnošenje prijedloga kod kaznenih djela za koja se kazneni postupak pokreće povodom prijedloga oštećenika,
- odustanak oštećenika od podnesenog prijedloga za kazneni progon prije nego što je sudu dostavljen optužni akt,
- uskrata odobrenja Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske za pokretanje kaznenog postupka u slučajevima predviđenim u članku 15. stavak 1. i članku 16. stavak 2. Kaznenog zakona,
- međunarodno pravni imunitet,
- ekstradicija odobrena za samo neka kaznena djela.

1.6.1.4. Nema osnove sumnje da je osumnjičenik počinio prijavljeno kazneno djelo (odbačaj po članku 206. stavak 1. točka 4. Zakona)

Postojanje ili nepostojanje osnove sumnje da je osumnjičenik počinio prijavljeno djelo je faktično pitanje svakog konkretnog slučaja. Radi se o sumnji koja se temelji na podacima i dokazima koji terete prijavljenu osobu, pa ako nema podataka i dokaza koji s razumnom vjerojatnošću ukazuju na osumnjičenika kao počinitelja, kaznena prijava će se odbaciti.

Razlozi za odbačaj zbog nepostojanja osnove sumnje kao faktične osnove za pokretanje kaznenog postupka činjenične su prirode, dok su razlozi iz članka 206. stavak 1. točka 1. do 3. Zakona odbačajni razlozi pravne prirode, jer odnose se na nedostatak materijalnopравnih ili procesnopравnih pretpostavki za kazneni progon.

1.6.1.5. Podaci u prijavi upućuju na zaključak da prijava nije vjerodostojna (odbačaj po članku 206. stavak 1. točka 5. Zakona)

Temeljem ovog razloga državni odvjetnik može odbaciti kaznenu prijavu ako podaci iz prijave upućuju na zaključak da prijava nije vjerodostojna .

Državni odvjetnik će tako postupiti u slučajevima kaznenih prijava koje imaju ne samo formu nego i sadržaj iz kojeg se može zaključiti za koje se djelo određena osoba prijavljuje, ali je bez ikakvih provjera očito da je ta prijava nevjerodostojna.

Kada neku prijavu možemo cijeliti kao nevjerodostojnu daje nam pojašnjenje članak 59. stavak 2. Zakona o državnom odvjetništvu u kojem se navodi da će državni odvjetnik anonimne, pseudoanonimne i obijesne kaznene prijave ocijeniti sukladno zakonskim uvjetima (čl. 206 st. 1. Zakona). Uz kratko obrazloženje može ih odmah odbaciti ako su očigledno neosnovane ili nevjerodostojne ili u najvećem dijelu ponavljaju sadržaj neke prije odbačene prijave.

Dakle, nevjerodostojna kaznena prijava sadržava sve podatke o kaznenom djelu za koje se osumnjičenik prijavljuje i kada bi zaista ti navodi bili i potvrđeni bilo bi osnova za pokretanje kaznenog postupka, ali se već iz nje same može jednostavno zaključiti kako iznesene tvrdnje da bi osumnjičenik počinio kazneno djelo za koje se prijavljuje nemaju uporište u samim navodima prijave, odnosno nije uopće vjerojatno da bi kazneno djelo bilo počinjeno na način kako se u prijavi navodi.

Iz odredbe članka 206. stavak 1. Zakona proizlazi da državni odvjetnik temeljem osnova navedenih u ovom članku može odbaciti kaznenu prijavu obrazloženim rješenjem nakon ispitivanja prijave i provjere u Informacijskom sustavu Državnog odvjetništva. Dakle odmah po primitku.

Gramatičkim tumačenjem proizlazilo bi da tu prijavu ne može odbaciti nakon provedenih izvida ili dokaznih radnji.

To bi bilo pogrešno tumačenje načela legaliteta, državni odvjetnik nema pravo ustrajati na provođenju izvida ili dokaznih radnji ako utvrdi nepostojanje osnova sumnje.

Ako državni odvjetnik utvrdi kako nema osnova sumnje da bi osumnjičenik počinio kazneno djelo za koje se tereti on će prije početka istrage ili potvrđivanja neposredne optužnice tu prijavu odbaciti, u istrazi će nalogom obustaviti istragu, a po stupanju optužnice na pravnu snagu odustati će od kaznenog progona.

Dakle i nakon provođenja izvida ili provođenja pojedinih dokaznih radnji pozivom na odredbu članka 206. stavak 1. Zakona možemo prijavu odbaciti.

1.6.2. Postupanje po članku 206. stavak 8. Zakona

Državni odvjetnik može odlučiti kako neće postupati po kaznenoj prijavi kad ona ne sadrži podatke o kaznenom djelu, odnosno kad državni odvjetnik iz same kaznene prijave ne može zaključiti za koje se kazneno djelo prijava podnosi. To su dakle oni slučajevi kada državni odvjetnik jednostavno na temelju same kaznene prijave ne može zaključiti ima li uopće osnova za daljnje postupanje.

Prije takove odluke dužan je poduzeti radnje propisane člankom 206. stavak 8. Zakona.

Prema toj odredbi kad državni odvjetnik po primitku prijave smatra da su ispunjeni uvjeti za njezinu primjenu tu prijavu ne upisuje u upisnik kaznenih prijava već u upisnik raznih kaznenih predmeta (KR-DO upisnik).

Državni odvjetnik je zatim odmah dužan pozvati podnositelja da u roku od petnaest dana od primitka dopisa ispravi i dopuni kaznenu prijavu, a ako podnositelj ne postupi prema pozivu za ispravak ili dopunu, državni odvjetnik o odluci kako nema osnova za daljnji postupak sastavlja bilješku.

O svojoj odluci mora u roku od sedam dana od proteka roka za ispravak ili dopunu kaznene prijave obavijestiti višeg državnog odvjetnika, koji može naložiti upisivanje kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava. Kako bi viši državni odvjetnik mogao odlučiti da li je odluka nižeg državnog odvjetnika osnovana u svojem dopisu niži državni odvjetnik treba obrazložiti svoju odluku o nepostupanju. To ne moraju biti široki razlozi, dovoljno je priklopiti kaznenu prijavu, navesti zbog čega nije imao osnova za postupanje i konstatirati kako podnositelj nije u danom roku prijavu dopunio.

Iako to nije navedeno u Zakonu o kaznenom postupku, o odluci da se po prijavi neće postupati treba izvijestiti podnositelja i u toj obavijesti napisati kako je o odluci izviješteno više državno odvjetništvo. Kako se ne donosi rješenje o odbačaju to osoba koja se smatra oštećenikom nema pravo preuzeti progon, ona može uputiti samo pritužbu višem državnom odvjetniku, o čemu u obavijesti toj osobi treba dati ovu pouku.

Dakle osnovna razlika između donošenja odluke o odbačaju prijave temeljem članka 206. stavak 1. točka 5. Zakona i primjene članka 206. stavak 8. Zakona je u tome što članak 206. stavak 1. točka 5. Zakona primjenjujemo u slučaju kada kaznena prijava sadržava sve podatke o kaznenom djelu za koje se osumnjičenik prijavljuje, ali se već iz nje same može zaključiti da je prijava nevjerodostojna, dok članak 206. stavak 8. Zakona primjenjujemo kad prijava ne sadržava podatke o kaznenom djelu, odnosno kad državni odvjetnik iz same kaznene prijave ne može zaključiti za koje se kazneno djelo prijava podnosi.

1.6.3. Drugi razlozi odbačaja

Uz gore navedene razloge postoje razlozi za odbačaj kaznene prijave koji se ne mogu podvesti niti pod jedan iz članku 206. stavak 1. Zakona navedenih osnova odbačaja. To su slučajevi isključenja, odnosno ograničenja državne kaznene vlasti propisani u:

- članku 10. Kaznenog zakona (isključenje kaznenog zakonodavstva prema djeci u dobi do 14 godina),
- članku 62. stavak 3. Kaznenog zakona (primjena stegovne mjere prema osuđeniku, koji za vrijeme izdržavanja kazne počinio kazneno djelo sa zapriječenom kaznom do 1 godine zatvora, ili blažom kaznom).
- članku 387. Kaznenog zakona (izricanje stegovne mjere umjesto kaznenopravne sankcije vojnoj osobi za osobito laki oblik kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora do 3 godine, ako to zahtijevaju interesi službe).

Nadalje, člankom 58. stavak 3. Zakona o državnom odvjetništvu uređeno je postupanje ako poduzimanje kaznenog progona ovisi o rješenju nekog pravnog pitanja za čije je rješenje nadležan sud u kojem drugom postupku ili kakvo drugo državno tijelo.

Također je poseban razlog odbačaja propisan u članku 24. Zakonu o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela (u daljnjem tekstu: ZOPOKD) kojom je dana ovlast državnom odvjetniku da može odbaciti kaznenu prijavu u slučaju ako pravna osoba nema imovine ili je ona tako neznatna da ne bi bila dovoljna ni za pokriće troškova postupka ili ako se protiv nje vodi stečajni postupak. više o dogovornosti pravnih osoba vidi pod III.9.6.

Državni odvjetnik može podноситelju kaznene prijave i drugim zainteresiranim osobama odrediti primjereni rok za pokretanje postupka pred sudom ili tim tijelom. Po bezuspješnom proteku toga roka državni odvjetnik može odbaciti kaznenu prijavu.

1.6.4. Sadržaj pisanog rješenja o odbačaju kaznene prijave

Izreka rješenja kojim se odbacuje kaznena prijava dana je uputama državnog odvjetnika, (O-1/95, A-94/82, O-14/99)⁵², time da rješenje o odbačaju mora sadržavati sve elemente rješenja koji su propisani članku 168. Zakona.

1.6.4.1. Uobičajena forma rješenja o odbačaju kaznene prijave je sljedeća:

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

R J E Š E N J E

Županijsko/općinsko državno odvjetništvo u po Županijskoj/općinskoj državnoj odvjetnici/zamjenici općinske državne odvjetnice(ime i prezime), u kaznenom

⁵² Navedene upute su objavljene na intranetu.

predmetu protiv M. G., OIB..... (ako ga znamo), zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, (datum – na primjer 25. siječnja 2011.).

r i j e š i l o j e

Temeljem članka 206. stavak 1. točka Zakona o kaznenom postupku⁵³ odbacuje se kaznena prijava protiv, zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona.

O b r a z l o ž e n j e

Đ. K. izputem svog punomoćnika ili (PU,PP) podnio je kaznenu prijavu protiv M.G. zbog osnova sumnje da je počinio kazneno djelo

U kaznenoj prijavi Đ. K. ili (PU,PP) navodi (kratak sažetak navoda kaznene prijave).

U svojoj izjavi (iskazu) osumnjičenik M.G. navodi (ako imamo izjavu ili iskaz, kratko u bitnom u odnosu na djelo dati sažetak izjave osumnjičenika koji je dao djelatnicima policije ili državnom odvjetniku, odnosno njegov iskaz ako je dao iskaz u svojstvu osumnjičenika.)

Izjave (iskazi) svjedoka.....(kratko, najbitnije iznijeti).

Navesti materijalne dokaze odnosno činjenice koje iz istih proizlaze.

Citirati odredbu Kaznenog zakona - djela za koje je osumnjičenik prijavljen.

Zaključni dio - kratki razlozi sa pojedinim zakonskim osnovama (npr. ne radi se o kaznenom djelu, okolnosti koje isključuju krivnju, nema osnovane sumnje da je počinjeno kazneno djelo).

1.6.4.2. Razlozi na kojima se mora temeljiti rješenje

Primjeri zaključnog dijela obrazloženja rješenja o odbačaju po pojedinim zakonskim osnovama⁵⁴:

- Iz izloženog stanja stvari koje rezultira iz provedenih izvida proizlazi da je u pitanju nesretni slučaj, jer prijavljeni je kritične zgrade razbio izlog trgovine okliznuvši se na zaleđenom nogostupu, pa kako se, dakle, očito ne radi o kaznenom djelu, to se prijava odbacuje temeljem članka 206. stavak 1. točka 1. Zakona o kaznenom postupku.

⁵³ Uvijek navodimo i točku koja je osnova odbačaja. To je važno jer u obrazloženju mora biti obrazložen upravo taj zakonski razlog odbačaja. Ako imamo i poseban pravni osnova na primjer članak 28. Kaznenog zakona tada se pozivamo i na taj osnov.

⁵⁴ Pojedini primjeri su dani u skladu s dosadašnjim uputama, a neki su novi.

- Iz podataka kaznene prijave proizlazi da se osumnjičeniku stavlja na teret da je kazneno djelo iz članka 216. stavak 1. Kaznenog zakona počinio 12. srpnja 2006. godine. Za kazneno djelo iz članka 216. stavak 1. Kaznenog zakona propisana je kazna zatvora do tri godine. Člankom 19. Kaznenog zakona propisano je da se kazneni progon ne može se poduzeti kad protekne od tri godine za kazneno djelo s propisanom kaznom zatvora do tri godine. Kako je kaznena prijava primljena u državno odvjetništvo 14. siječnja 2011., dakle u vrijeme kada je nastupila zastara kaznenog progona, to se prijava zbog nastupanja zastare odbacuje temeljem članka 206. stavak 1. točka 2. Zakona o kaznenom postupku.
- Iz podataka pribavljenih tijekom provjere navoda prijave razvidno je dakle, da je prijavljeni kupljenu robu plaćao novčanicama podignutim u banci, ne znajući da su novčanice krivotvorene, pa se zbog okolnosti koje isključuju krivnju kaznena prijava primjenom odredbe članka 47. stavak 1. Kaznenog zakona odbacuje temeljem članka 206. stavak 1. točka 3. Zakona o kaznenom postupku.
- Kako i nakon provedenih izvoda i dokaznih radnji nije utvrđeno da postoje osnove sumnje da je osumnjičenik počinio kazneno djelo za koje je prijavljen, odnosno podaci koji se odnose na kazneno djelo i počinitelja ne daju dovoljno osnova za podizanje optužnice to se prijava odbacuje temeljem članka 206. stavak 1. točka 4. Zakona o kaznenom postupku.
- U prijavi se osumnjičeniku stavlja na teret da je kao zamjenik općinskog državnog odvjetnika zlorabio svoj položaj na način da je protivno zakonu podnio optužnicu protiv podnositelja prijave. Uvidom u spis Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta vidljivo je da je povodom optužnice Ureda broj: K-US ... od Županijski sud u Zagrebu podnositelja prijave proglasio krivim i osudio na kaznu zatvora u trajanju od pet godina, a koja presuda je potvrđena presudom Vrhovnog suda Republike Hrvatske. Kada se u prijavi unatoč navedenom tvrdi da je optužnica podignuta zlorabom položaja tada sami podaci u prijavi upućuju na zaključak da prijava nije vjerodostojna te se odbacuje temeljem članka 206. stavak 1. točka 6. Zakona o kaznenom postupku.
- Iz pribavljenog izvoda iz knjige matice rođenih, razvidno je da je prijavljeni u vrijeme počinjenja prijavljenog kaznenog djela bio u dobi od 13 godina i 11 mjeseci, pa kako je po odredbi članka 10. Kaznenog zakona prema počinitelju, koji u vrijeme počinjenja kaznenog djela navršio 14 godina isključena primjena kaznenog zakonodavstva, valjalo je kaznenu prijavu temeljem citirane odredbe odbaciti.

Stoga je riješeno kao u izreci.

1.6.4.3. Pouka o pravu oštećenika na preuzimanje progona i dostava rješenja

U svim slučajevima kad u predmetu imamo oštećenika (osim u slučajevima iz članka 212., 521. i 522. Zakona) oštećeniku dajemo uputu da sam može preuzeti kazneni progon.⁵⁵

⁵⁵ Prema članku 31. stavak 4. Zakona o uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (Narodne novine br.: 76/09., 116/10. i 57/11.) u slučaju preuzimanja progona od strane oštećenika kao tužitelja nadležni su za predmete kaznenih djela iz članka 21. tog Zakona županijski sudovi u Osijeku, Rijeci, Splitu i Zagrebu.

Osim upute o preuzimanju progona koju dajemo temeljem članka 55. stavak 1. i 2. Zakona u skladu s člankom 55. stavak 5. Zakona dužni smo oštećeniku dati i naputak o tome koje radnje može poduzeti radi ostvarivanja toga prava, te mu u tu svrhu omogućiti razgledavanje i prepisivanje spisa te presnimavanje snimki.

Postoje razlike u radnjama koje oštećenik može poduzeti radi ostvarivanja prava na poduzimanje kaznenog progona i stoga imajući u vidu odredbu članka 55. stavak 1., 2. i 5. Zakona pravna pouka i naputak trebaju glasniti:

1. U skraćenom postupku

a) ako je provedeno prvo ispitivanje osumnjičenika:

Temeljem članka 55. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku oštećenik može, ukoliko smatra da ovo rješenje nije na zakonu osnovano, preuzeti progon protiv osumnjičenika u roku od 8 dana od dana primitka rješenja.

Kako bi kao oštećenik mogli preuzeti progon u skladu s člankom 55. stavak 5. Zakona o kaznenom postupku dajem vam slijedeći naputak:

U smislu članka 55. stavak 5. Zakona o kaznenom postupku obavještavam vas kako prije podizanja optužnice protiv osumnjičenika pred nadležnim Općinskim sudom u imate pravo izvršiti uvid u spis ovog Državnog odvjetništva, a također možete zahtijevati provođenje dokaznih radnji pred nadležnim sucem istrage Županijskog suda u

b) ako državni odvjetnik nije proveo prvo ispitivanje osumnjičenika.

Temeljem članka 55. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku oštećenik može, ukoliko smatra da ovo rješenje nije na zakonu osnovano preuzeti progon protiv osumnjičenika u roku od 8 dana od dana primitka ovog rješenja.

Kako bi kao oštećenik mogli preuzeti progon u skladu s člankom 55. stavak 5. Zakona o kaznenom postupku dajem vam slijedeći naputak:

U smislu članka 55. stavak 5. Zakona o kaznenom postupku obavještavam Vas kako prije podizanja optužnice protiv osumnjičenika pred nadležnim Općinskim sudom u imate pravo izvršiti uvid u spis ovog Državnog odvjetništva, a kako osumnjičenik nije ispitan to je prije podizanja optužnice (članak 341. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku) potrebno provesti dokaznu radnju prvog ispitivanja osumnjičenika. Provođenje ove dokazne radnje, kao i drugih dokaznih radnji možete predložiti sucu istrage Županijskog suda u

2. U redovitom postupku:

Temeljem članka 55. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku oštećenik može, ukoliko smatra da ovo rješenje nije pravilno i na zakonu osnovano preuzeti progon protiv osumnjičenika u roku od 8 dana od dana primitka rješenja.

U smislu članka 55. stavak 5. Zakona o kaznenom postupku obavještavam vas da kao oštećenik koji je preuzeo kazneni progon možete predložiti sucu istrage Županijskog suda u provođenje istrage, ili provođenje dokaznog ročišta (čl. 225. st. 1. Zakona o kaznenom postupku). Također vas obavještavam kako imate pravo izvršiti uvid u spis ovog Državnog odvjetništva.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostava rješenja o odbačaju kaznene prijave kao i dostava obavijesti podnositelju prijave propisana je člankom 108. Poslovnika državnog odvjetništva, stoga na kraju rješenja nakon pravne pouke i potpisa stavljamo dostavnu naredbu koja glasi:

DOSTAVITI:

- podnositelj prijave

- oštećenik

- osumnjičeniku ako postoji njegov zahtjev za dostavu odluke

Poslovníkom je određeno kako se podnositelj kaznene prijave koji nema svojstvo oštećenika obavještava o odbačaju prijave dopisom u kojem se navodi da je prijava odbačena i daju kratki razlozi za takvu odluku, ali bez pravne pouke o pravu na preuzimanje progona. Ukoliko nema zapreka (na primjer potreba čuvanja tajnosti, odbačaj protiv maloljetne osobe ili za seksualne delikte i slično) radi javnosti rada državnog odvjetništva može se podnositelju (fizičkoj ili pravnoj osobi) dostaviti i kopija rješenja o odbačaju prijave time da je potrebno posebno navesti kako nema pravo preuzeti progon.

O odluci državnog odvjetništva se dostavljanjem rješenja o odbačaju kaznene prijave obavještava i nadležna policijska uprava ili postaja, odnosno drugo državno tijelo ako je ono podnositelj kaznene prijave

Napomena:

Državni odvjetnici moraju u slučaju odbačaja kaznene prijave voditi računa o odredbi članka 189. Zakona. Po ovoj odredbi predmeti koji su tijekom kaznenog postupka privremeno oduzeti vratit će se vlasniku. Ako vlasnik nije poznat, ti će se predmeti vratiti posjedniku čim se ustanovi da ne postoje razlozi za njihovo oduzimanje. Dakle, ako se odbacuje kaznena prijava, a predmeti su privremeno oduzeti i ustanovljeno je da ne postoje razlozi za njihovo oduzimanje (izuzetak je predviđen u članku 556. stavak 1. Zakona) državni odvjetnik ih mora u smislu navedenog članka vratiti vlasniku ili posjedniku ako su ti predmeti kod njega, odnosno obavijestiti redarstvene vlasti da te predmete vrate.

Nadalje, u slučaju odbačaja kaznene prijave protiv poznatog ili nepoznatog počinitelja treba odlučiti i o predmetima koje bi trebalo oduzeti po članku 556. Zakona⁵⁶. Kad odbaci prijavu

⁵⁶ Članak 556. stavak 1. i 2. Zakona: „Predmeti koji se po zakonu imaju oduzeti, kao i drugi predmeti ako to zahtijevaju probici javne sigurnosti ili zaštite časti i dostojanstva građana, oduzet će se i kad kazneni postupak ne završi presudom kojom se okrivljenik proglašava. Posebno rješenje o tome donosi tijelo pred kojim se vodio postupak kad je postupak završen, odnosno obustavljen.“

kako takve predmete ne može zadržati nitko, to državni odvjetnik treba odlučiti o oduzimanju takvih predmeta. Tako oduzeti predmeti postaju državno vlasništvo i državni odvjetnik je dužan odrediti kome će se predati.

Kako je člankom 556. stavak 5. Zakona propisano da je protiv rješenja o oduzimanju predmeta dopuštena žalba to će državni odvjetnik u ovom slučaju donijeti posebno rješenje, jer protiv rješenja o odbačaju kaznene prijave žalba nije dopuštena.

Posebno treba voditi računa o činjenici preuzimanja progona od strane oštećenika, jer možemo doći u situaciju da je neki predmet uništen, a koji u kasnijem postupku treba biti korišten kao dokaz. Stoga bi državni odvjetnik rješenje o oduzimanju predmeta koji se po zakonu imaju oduzeti trebao donijeti nakon što je protekao rok za preuzimanje kaznenog progona od strane oštećenika.

1.6.5. Rješenje o odbačaju kaznene prijave primjenom odredbi o beznačajnom djelu

Primjena odredbe članka 28. Kaznenog zakona o beznačajnom djelu jedan je od razloga za odluku državnog odvjetnika o odbačaju kaznene prijave po članku 206. stavak 1. točka 1. Zakona, jer prijavljeno djelo nije kazneno djelo koje se progoni po službenoj dužnosti.

Članak 28. Kaznenog zakona određuje da nema kaznenog djela iako su ostvarena njegova zakonska obilježja ako je djelo očito beznačajno s obzirom na način postupanja počinitelja, njegovu krivnju i nastupjelu posljedicu za zaštićeno dobro i pravni sustav.

Izričaj „nema kaznenog djela” upućuje na navođenje citiranog razloga za odbačaj u obrazloženju rješenja kojim se odbacuje kaznena prijava, dok se u uvodu rješenja u ovom slučaju osim na članak 206. stavak 1. točka 1. Zakona pozivamo i na odredbu članka 28. Kaznenog zakona kao pravnog osnova za odbačaj .

Institut beznačajnog djela uveden je za takozvana „bagatelna“ kaznena djela koja ne zaslužuju kažnjivost. Beznačajno djelo ostaje i dalje protupravno. Posljedica je dopustivost nužne obrane protiv beznačajnog djela i ne isključivanje sankcija predviđenih u drugim pravnim granama (npr. prekršajno pravo).⁵⁷

Odredba članka 28. Kaznenog zakona primjenjuje se samo kada su doista ostvarena sva obilježja nekog kaznenog djela. Neće se smatrati beznačajnim djelima u smislu odredbe članka 28. Kaznenog zakona ponašanja kojima se ne ostvaruju bića kaznenog djela i kod kojih nema ni povrede pravnog dobra.

Formulacija odredbe članka 28. Kaznenog zakona „djelo očito beznačajno” predstavlja pravni standard, čiji smisao je potrebno utvrđivati u svakom konkretnom slučaju. Primjena odredbe o beznačajnom djelu nije ograničena na unaprijed određenu kategoriju kaznenih djela (kakvo ograničenje postoji npr. kod primjene odbačaja po odredbi članka 521. Zakona).

Za praktičnu primjenu ovog instituta potrebno je u svakom pojedinom slučaju kumulativno ocjenjivati:

⁵⁷ Navedeno prema: Petar Novoselec, Opći dio kaznenog prava, Udžbenici Sveučilišta u Zagrebu, drugo izdanje, Zagreb, 2007g., str. 294

- način postupanja počinitelja,
- stupanj njegove krivnje,
- konkretne posljedice za zaštićeno dobro i pravni sustav.

Sve tri navedene mjerodavne okolnosti počinjenom kaznenom djelu moraju davati očito beznačajan karakter.

Ocjena „načina postupanja počinitelja“ odnosi se na radnju počinjenja kaznenog djela (mjesto, vrijeme, uporabljeno sredstvo, način počinjenja) koja treba imati znatno manju kriminalnu količinu od uobičajene za istovrsna kaznena djela za koja se poduzima kazneni progon.

Ocjena „krivnje počinitelja“ odnosi se na okolnosti konkretnog slučaja iz kojih je razvidan zaključak o obliku i stupnju krivnje, motivima i pobudama, uključivo i određene impulzivne nepromišljene radnje koje utječu na sadržaj stupnja krivnje.

Ocjena „nastupjele posljedice za zaštićeno dobro i pravni sustav“ odnosi se na jakost povređivanja zaštićenog dobra, vrstu i razmjer posljedica, koje moraju biti neznatne za zaštićeno dobro (imovinu, osobnu sigurnost i dr.), a tu se mogu uključiti i činjenice konkretne za svaki predmet, primjerice, dobrovoljan povrat oduzete stvari, dobrovoljna naknada štete prije saznanja počinitelja da je otkriven i dr.

Ocjena o beznačajnosti djela, temeljem kumulativnog ispunjenja pretpostavki za primjenu ovog instituta, kod donošenja rješenja o odbačaju, treba počivati na savjesnom i brižljivom prikupljanju i ocjenjivanju sadržaja izvora saznanja o navedenim okolnostima.

Državni odvjetnik kada prikuplja obavijesti za odluku o kaznenoj prijavi sam, preko drugih tijela ili policije (čl. 206. st. 4. do 7. Zakona), također mora vrlo brižljivo prikupljati podatke i ispitivati okolnosti od kojih ovisi primjena članka 28. Kaznenog zakona.

Nakon prikupljanja činjenica, ukoliko državni odvjetnik ocijeni da valja primijeniti odredbu članka 28. Kaznenog zakona, donijeti će rješenje o odbačaju kaznene prijave.

Obrazloženje rješenja o odbačaju treba sadržati detaljno izlaganje iz kojih okolnosti, u odnosu na način postupanja, krivnju počinitelja i nastupjelu posljedicu, proizlazi pravna ocjena državnog odvjetnika da je počinjeno kazneno djelo očito beznačajno.

Stoga nije dovoljno u obrazloženju rješenja samo navesti podatke o prikupljenim obavijestima, uz šturo prepisivanje odredbe članka 28. Kaznenog zakona i tvrdnju da činjenična podloga ispunjava sve pretpostavke za primjenu ove odredbe, već je potrebno razložno, činjenično argumentirano izvesti zaključak o očitom beznačajnosti djela.

Primjer nedovoljnog obrazloženja odredbe članka 28. Kaznenog zakona u rješenju o odbačaju:

„Prikupljajući potrebna obavještenja i utvrđujući osnovanost svih navoda iz kaznene prijave utvrđeno je da nema kaznenog djela prijave, iako su u ponašanju prijavljenih ostvarena sva

zakonska obilježja. Naime, djelo je očito beznačajno s obzirom na način postupanja prijavljenih i nastupjelu posljedicu za oštećenu pravnu osobu.

Slijedom iznijetog proizlazi da je prijavljeno kazneno djelo beznačajno djelo u smislu članka 28. Kaznenog zakona, odnosno da prijavljeno djelo nije kazneno djelo za koje se goni po službenoj dužnosti, te je kaznenu prijavu valjalo odbaciti.“

Primjer valjanog obrazloženja odredbe članka 28. Kaznenog zakona u rješenju o odbačaju:

„U konkretnom slučaju osumnjičenik je svojim ponašanjem ostvario obilježja kaznenog djela iz članka 626. stavak 1. točka 2. Zakona o trgovačkim društvima, jer, kao direktor, dakle, član uprave tvrtke MBO d.o.o., znajući da je društvo postalo nesposobno za plaćanje zbog blokade žiro-računa, nije zatražio otvaranje stečajnog postupka, iako su se stekli uvjeti iz članka 251. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima te članka 4. stavak 2. i 3. Stečajnog zakona.

No, međutim, obzirom da je osumnjičenik svojim izborom na mjesto direktora naslijedio teškoće u poslovanju, gubitak, te blokadu žiro-računa, a koje su nastale u ranijem poslovanju društva, te da prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nije podnio, opravdavajući to nedostatkom sredstava, te dogovorom s radnicima i sindikatom, kao i vjerovnicima, da će se nastaviti proizvodnja i pokušati izvući iz poteškoća, a u čemu je i uspio, obzirom da je došlo do deblokade žiro-računa, nastavka proizvodnje, rasta prihoda, te značajnog smanjenja gubitka s tendencijom ostvarivanja dobiti, očito je da se na konkretni slučaj može primijeniti odredba članka 28. Kaznenog zakona o beznačajnom djelu. Opisani postupci osumnjičenika pokazuju da je usprkos formalnom ispunjenju zakonskih uvjeta u njegovom ponašanju, glede postojanja elemenata prijavljenog kaznenog djela, djelo očito beznačajno, obzirom na osumnjičenikov način postupanja, njegovu krivnju i nastupjelu posljedicu za zaštićeno dobro i pravni sustav.

Stoga, obzirom na opisane postupke osumnjičenika u vrijeme počinjenja djela, i u razdoblju nakon proteka roka za podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka, nalazimo da se radi o očito beznačajnom djelu, te je valjalo kaznenu prijavu odbaciti primjenom članka 28. Kaznenog zakona, jer zbog svih navedenih okolnosti subjektivnog i objektivnog karaktera prijavljeno djelo nije kazneno djelo za koje se progon vrši po službenoj dužnosti.“

Odbačaj kaznene prijave primjenom odredbe članka 28. Kaznenog zakona o beznačajnom djelu ne isključuje pokretanje prekršajnog postupka. Potrebno je razmotriti ima li prijavljeno ponašanje obilježja nekog prekršaja te odlučiti o pokretanju prekršajnog postupka.

Pri tome treba voditi računa i da li je policija ili drugo državno tijelo koje dostavlja kaznenu prijavu već pokrenulo prekršajni postupak. (vidi pod III.9.4. Priručnika – Postupanje državnog odvjetnika u prekršajnom postupku).

1.6.6. Svrhovitost

Načelo legaliteta kaznenog progona jedno je od temeljnih načela kaznenog postupka. U kaznenim postupcima prema punoljetnim osobama iznimka od tog načela je postupanje po načelu svrhovitosti koje omogućuje državnom odvjetniku da u zakonom određenim slučajevima i uz zakonom propisane uvjete odgodi ili uopće ne pokrene kazneni postupak, iako postoje svi uvjeti za kazneni progon.

Upravo zbog toga što se radi o iznimci u postupanju državnog odvjetništva člankom 72. Zakona o državnom odvjetništvu određeno je da zamjenik državnog odvjetnika prije donošenja odluke o odbacivanju prijave iz razloga svrhovitosti o tome izvjesti državnog odvjetnika.

Posebni oblici odlučivanja o kaznenom progonu prema načelu svrhovitosti u odnosu na punoljetne osobe propisani su odredbama članka 521. i 522. Zakona, te članka 62. Zakona o državnom odvjetništvu.

Primjena načela svrhovitosti nakon pokretanja kaznenog postupka propisana je odredbom članka 523. Zakona o kaznenom postupku (vidi dio pod III.6.2.4. Priručnika).

1.6.6.1. Mogućnost primjene oportuniteta od strane državnog odvjetnika po članku 521. Zakona

U slučajevima navedenim u članku 521. Zakona državni odvjetnik može rješenjem odbaciti kaznenu prijavu ili odustati od kaznenog progona najkasnije u fazi priprema za raspravu za kaznena djela za koja je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, bez suglasnosti žrtve ili oštećenog.

Protiv takvog rješenja državnog odvjetnika žalba nije dopuštena, a oštećenik se obavještava o odbačajanju kaznene prijave uz pouku da svoj imovinskopravni zahtjev može ostvarivati u parnici.

Iz navedenog je očito da ova odredba Zakona omogućuje državnom odvjetniku odbacivanje kaznene prijave bez materijalno-pravnih kriterija svrhovitosti navedenih u članku 522. Zakona.

U Zakonu je taksativno navedeno kada državni odvjetnik može odbaciti prijavu pozivom na članak 521. Zakona.

To je mogućnost odbačaja kaznene prijave ili odustanka od progona ukoliko je vjerojatno da će se protiv osumnjičenika u kaznenom postupku primijeniti institut oslobođenja od kazne (čl. 58. st. 1. Kaznenog zakona).

Također je to okolnost da je protiv osumnjičenika u tijeku izvršenje kazne ili sigurnosne mjere, a pokretanje novog kaznenog postupka nema svrhe, s obzirom na težinu, narav djela i pobude iz kojih je djelo počinjeno, te obzirom na rezultate koje je kaznenopravna sankcija ostvarila na počinitelja da ubuduće ne čini kaznena djela.

Kao razlog za primjenu svrhovitosti zakon propisuje i okolnost da je osumnjičenik izručen ili predan stranoj državi ili međunarodnom kaznenom sudu radi provođenja postupka za drugo kazneno djelo.

Oportunitet iz članka 521. stavak 1. točka 4. Zakona primjenjiv je primjerice na situacije kada provodimo kazneni postupak za najteže djelo, a za ostala djela koja nemaju bitni utjecaj na izricanje kazne, prijava se može odbaciti.

1.6.6.1.1. Način postupanja državnog odvjetnika

O nastupu navedenih točno određenih okolnosti državni odvjetnik će odlučiti u svakom konkretnom spisu. U slučajevima naznaka tih okolnosti državni odvjetnik će morati provesti dodatne izvide radi konkretizacije svake okolnosti navedene u članku 521. stavak 1. točka 1. do 4. Zakona.

Primjerice, potrebno je pribaviti podatke o kojima ovisi obvezno oslobođenje od kazne, odnosno o uvjetima mogućeg oslobođenja od kazne npr. dragovoljnom bitnom doprinosu otkrivanju djela koji se valorizira za primjenu instituta oslobođenja od kazne kod kaznenih djela iz članka 173. stavak 1., 4. i 5. Kaznenog zakona i sl.

Nadalje, uz ostale potrebne prikupljene podatke, kod primjene oportuniteta za osumnjičenike koji se nalaze na izdržavanju zatvorske kazne bit će potrebno pribaviti podatke od penalne ustanove o rezultatima koje je kaznenopravna sankcija ostvarila do tada.

O svim okolnostima od kojih ovisi primjena oportuniteta državni odvjetnik mora prije odluke pribaviti adekvatne podatke putem izvida ili eventualno provođenjem dokaznih radnji.

1.6.6.1.2. Forma državnoodvjetničkog akta

Nakon pribave adekvatnih činjenica koje će dokazati opstojnost uvjeta za odbačaj kaznene prijave po članku 521. Zakona državni odvjetnik će rješenjem odbaciti prijavu. U uvodu će se pozvati na članak 521. stavak 1. točka 1. do 4. Zakona, zavisno od toga temeljem koje zakonske osnove je odbacio prijavu, time da je forma tog odbačaja identična ostalim oblicima odbačaja propisnim po članku 206. Zakona. Rješenje o odbačaju dostavlja se osumnjičeniku, podnositelju prijave i oštećeniku, a uputa oštećeniku mora ukazivati na gubitak prava iz članka 55. stavak 1. Zakona, te naznaku da imovinskopravni zahtjev može ostvarivati u parnici.

Oštećenik nema pravo preuzimanja progona i protiv takvog rješenja državnog odvjetnika žalba nije dopuštena, a što će se i navesti u pouci o pravu oštećenika.

Obzirom na identičnost forme ovog odbačaja s klasičnim oblicima iz članka 206. Zakona primjere mogućih obrazaca nema potrebe navoditi (za obrazac rješenja – osim pouke vidi pod 1.6.4.1. Uobičajena forma rješenja o odbačaju).

1.6.6.1.3. Obnova kaznenog postupka nakon primjene članka 521. Zakona

Prema teoriji kaznenog prava ukoliko državni odvjetnik odbaci kaznenu prijavu po članku 521. Zakona rješenje o odbačaju smije izmijeniti, te započeti kazneni progon za prijavljeno kazneno djelo samo pod uvjetima za obnovu postupka iz članka 500. stavak 1. Zakona. Na navedeno stajalište posredno upućuju i činjenice da protiv ovog rješenja nije dopuštena žalba, a niti mogućnost nastavka progona od strane oštećenika ili žrtve, već samo mogućnost ostvarivanja imovinsko-pravnog zahtjeva u parnici, a koju mogućnost oštećenik ima i bez podnošenja kaznene prijave.

Stoga takvo rješenje državnog odvjetnika ima značaj pravomoćnosti dostavom osumnjičeniku, oštećeniku i podnositelju prijave, jer oštećenik nema mogućnosti nastavka progona. Slijedom toga je procesno-pravno logično stajalište da se protiv pravomoćnih odluka postupak može inicirati samo pod uvjetima za obnovu postupka, kao izvanrednog pravnog lijeka.

1.6.6.2. Mogućnost primjene oportuniteta od strane državnog odvjetnika po članku 522. Zakona

Prema odredbi članka 522. Zakona državni odvjetnik može odlučiti odgoditi započinjanje kaznenog progona ako je kaznena prijava podnesena za kazneno djelo za koje je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina. Takovo rješenje o odgodi početka kaznenog progona državni odvjetnik može donijeti samo uz prethodnu suglasnost žrtve ili oštećenika i preuzimanje obveze osumnjičenika da ispuni jednu ili više obveza propisanih zakonom.

Državni odvjetnik će u rješenju odrediti rok u kojem osumnjičenik mora ispuniti preuzete obveze, koji ne smije prelaziti godinu dana (čl. 522. st. 2. Zakona).

Državni odvjetnik će primijeniti odgodu kaznenog progona samo u slučaju ako cijeni da se i na taj način može ostvariti svrha vođenja postupka. U dvojbenim slučajevima državni odvjetnik može pozivom na članak 17. Zakona o probaciji zatražiti izvješće o osumnjičeniku od Ureda za probaciju. Ured za probaciju dužan je na zahtjev državnog odvjetništva u postupku odlučivanja o kaznenom progona u određenom roku dostaviti izvješće o počinitelju kaznenog djela.

Nadalje kod donošenja ove odluke treba postojati visoki stupanj izvjesnosti da je osumnjičenik počinio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret. Primjena oportuniteta isključena je ako se radi o beznačajnom djelu (članak 28. Kaznenog zakona), jer se tada prijava odbacuje.

U članku 522. stavku 1. točka 1. do 6. Zakona propisane su obaveze koje može izvršiti osumnjičenik.

1.6.6.2.1. Forma državnoodvjetničkog akta i način postupanja državnog odvjetnika

Rješenje o odgodi započinjanja kaznenog postupka donosi se u obliku rješenja o odbacaju kaznene prijave. U uvodnom dijelu poziva se na ovlast po članak 522. stavak 1. i 3. Zakona, a u izreci se utvrđuje odgoda započinjanja kaznenog progona, prema određenoj osobi za određeno djelo, a potom se osumnjičeniku nalaže ispunjenje koje od zakonom propisanih obveza, uz određivanje roka za ispunjenje obveza, koji ne može biti duži od godinu dana. Također se u rješenju mora navesti tko izvršava nadzor nad provođenjem propisane obveze. Nakon toga se u razlozima rješenja detaljno opisuju činjenice i postupci koji su doveli do odabira odluke, kao i procesni način provođenja odluke.

Da bi državni odvjetnik mogao donijeti rješenje o odgodi započinjanja kaznenog postupka mora uzeti na zapisnik pisanu izjavu – prethodnu suglasnost žrtve ili oštećenika za donošenje takve odluke. Ta suglasnost mora sadržavati i suglasnost za naknadno donošenje odluke o odbacivanju kaznene prijave. Pri tome državni odvjetnik mora usmeno upozoriti žrtvu ili

oštećenika da u slučaju davanja prethodne suglasnosti gubi pravo nastavka progona po članku 55. stavak 1. Zakona, ali ima pravo da svoj imovinskopravni zahtjev ostvaruje u parnici.

Slijedeći procesni zakonski uvjet koji mora biti ispunjen da bi državni odvjetnik mogao donijeti rješenje o odgodi početka započinjanja kaznenog progona je preuzimanje obveze osumnjičenika da ispuni jednu od točno zakonom propisanih obveza. Takvo preuzimanje obveze osumnjičenika mora biti uzeto na poseban zapisnik u obliku izjave pred državnim odvjetnikom u kojoj će se konstatirati i rok za izvršenje posebnih obveza. Pri tome rok ispunjenja obveze mora biti točno određen, a u slučajevima, primjerice, nalaganja obveze podvrgavanja odvikavanja od droge ili drugih ovisnosti, te u slučajevima podvrgavanja psihosocijalnoj terapiji određuje se rok u kojem se osumnjičenik mora javiti u posebne ustanove, time da se mora voditi računa o prekluzivnom roku propisanom u članku 522. stavak 2. Zakona.

Što se tiče nadzora nad provođenjem obveza državni odvjetnici će u skladu s odredbom članka 13. Zakona o probaciji (NN-153/09) taj nadzor povjeravati Uredima za probaciju, jer jedan od probacijskih poslova je i nadzor nad izvršavanjem obveza prema rješenju državnog odvjetnika kada odlučuje o kaznenom progonu prema načelu svrhovitosti.

Radi praktične provedbe uputno je prvo razgovarati s osumnjičenikom, a tek zatim uzeti izjavu oštećenika ili žrtve. Također je dobro u dvojbenim slučajevima pribaviti izvješće Ureda za probaciju.

Za obrazac rješenja o uvjetovanom odgađanju kaznenog progona vidi pod 1.6.6.4. Primjeri obrazaca u vezi odlučivanja o kaznenom progonu prema načelu svrhovitosti, obrazac 3., te od osumnjičenika obrazac 2.

Nakon izvršenja naložene obveze, te izvješća da je ta obveza izvršena, koji mora postojati u spisu, državni odvjetnik donosi rješenje o odbačaju kaznene prijave u kojem se, u uvodu poziva na članak 522. stavak 1. i 3. Zakona, time da je forma tog odbačaja identična ostalim oblicima odbačaja propisanim po članku 206. Zakona. Rješenje o odbačaju dostavlja se osumnjičeniku, podnositelju prijave i oštećeniku, a uputa oštećeniku mora ukazivati na gubitak prava iz članka 55. stavak 1. Zakona, te naznaku da imovinskopravni zahtjev može ostvarivati u parnici. Protiv tog rješenja državnog odvjetnika žalba nije dopuštena (čl. 522. st. 3. Zakona), a što će se i navesti u uputi o pravnom lijeku.

Za obrazac zapisnika o uzimanju izjave od oštećenika vidi pod 1.6.6.4. Primjeri obrazaca u vezi odlučivanja o kaznenom progonu prema načelu svrhovitosti, obrazac 1., a za obrazac rješenja o odbačaju kaznene prijave temeljem članka 522. stavak 1. u svezi stavka 3. Zakona obrazac 4.

1.6.6.2.2. Obnova kaznenog postupka nakon primjene članka 522. Zakona

Kad državni odvjetnik donosi rješenje o odbačaju primjenom članka 206. stavak 1. Zakona nakon saznanja za nove činjenice, a koje nisu bile poznate u vrijeme donošenja rješenja i koje bi izmijenile njegovu odluku u smislu utvrđenja postojanja elemenata kaznenog djela, državni odvjetnik može uvijek odlučiti da nastavi progon ili da stupi u status tužitelja ukoliko je oštećeni nastavio postupak. No međutim, prema teoriji kaznenog prava ukoliko državni odvjetnik odbaci kaznenu prijavu po članku 522. Zakona, rješenje o odbačaju smije izmijeniti, te započeti kaznenu progon za prijavljeno kazneno djelo samo pod uvjetima za obnovu

kaznenog postupka iz članka 500. stavak 1. Zakona. Stoga, odbačaj i odlučivanje o kaznenom progonu prema načelu svrhovitosti u svakom slučaju moraju biti s državnoodvjetničkog stanovišta dobro činjenično i pravno utemeljeni.

1.6.6.2.3. Mogući konkretni primjeri za zadovoljavanje uvjeta iz članka 522. Zakona

Zakonom propisani uvjeti za primjenu načela svrhovitosti je da se radi o počinjenom kaznenom djelu za koje je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do pet godine. Dakle ne predviđaju se nikakvi drugi zakonski okviri niti kumulativne pretpostavke. Stoga se generalno može zaključiti da od prirode konkretnog slučaja i načina državnoodvjetničkog razmatranja činjenične situacije u spisu zavisi da li će doći do primjene načela svrhovitosti. Pri tome nije isključen ni jedan oblik krivnje (namjera, nehaj).

Na svrhovitost u konkretnim slučajevima upućuju oblici kaznenih djela pogodnih za ispunjavanje posebnih obveza.

Tako se primjerice izvršenje kakve činidbe u svrhu popravljanja ili naknade štete prouzročene kaznenim djelom, kao obveza, ukazuje podobnom kod imovinskih delikata.

Uplata određene svote u korist javne ustanove, u humanitarne ili karitativne svrhe, odnosno fond za naknadu štete žrtvama kaznenih djela, kao obveza, podobna je u slučajevima kada se primjenjuje kumulativno s drugim propisanim obvezama iz članka 522. Zakona.

Obveza ispunjenja zakonskog uzdržavanja kao posebna obveza u svakom slučaju primjerena je i u praksi je široko upotrijebljena kod kaznenog djela povrede dužnosti uzdržavanja iz članka 209. Kaznenog zakona.

Obveza podvrgavanja odvikavanja od droge ili drugih ovisnosti sukladno posebnim propisima, pogodna je za primjenu kod kaznenog djela zlouporabe opojnih droga (iz članka 173. stavak 1. Kaznenog zakona), te drugih kaznenih djela koja su počinjenja zbog ovisnosti o drogi ili drugim vrstama ovisnosti.

Obveza podvrgavanja psihosocijalnoj terapiji radi otklanjanja nasilničkog ponašanja uz pristanak osumnjičenika na napuštanje obiteljske zajednice za vrijeme trajanja terapije je jedna od obveza svakako podobna za primjenu kod različitih oblika kaznenih djela protiv braka, obitelji i mladeži.

Uvjeti za primjenu načela svrhovitosti zavise od slučaja do slučaja, u nekim slučajevima kada je kaznenim djelom pričinjena materijalna šteta treba ići na primjenu oportuniteta, ako su za to ispunjeni uvjeti, a ne radi se o recidivu, također to može biti priroda počinjenog djela i važnost isprike za oštećenika, te procjena kako nema opasnosti od ponavljanja, nadalje to može biti ocjena da se primjenom oportuniteta može utjecati na počinitelja da više ne čini kazneno djelo (odvikavanje i slično) itd.

Cilj primjene svrhovitosti je utjecaj na počinitelja i kada je to moguće popravlanje štete u pretkaznenoj fazi postupka što posredno omogućuje da državni odvjetnik pred sud iznosi samo teže oblike kaznenih djela, te su i te okolnosti određen orijentir kod razmatranja primjene načela svrhovitosti.

1.6.6.3. Poseban slučaj primjene oportuniteta u odnosu na pravnu osobu

Gore navedene odredbe o primjeni oportuniteta mogu se primijeniti i u slučaju prijave protiv pravne osobe.

Uz to člankom 24. Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela (NN 151/03, 110/07, 45/11) određeno je da državni odvjetnik može rješenjem odbaciti kaznenu prijavu ili odustati od kaznenog progona ako pravna osoba nema imovine ili je ona tako neznatna da ne bi bila dovoljna niti za pokriće troškova postupka ili ako se protiv nje vodi stečajni postupak.

Kada će primijeniti navedenu odredbu faktično je pitanje ocjene državnog odvjetnika da li pokrenuti i kazneni postupak protiv pravne osobe, koja nema sredstava, ne posluje samo je upisana u registar ili u takvom slučaju iz razloga svrhovitosti pozivom na odredbu članka 24. Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela odbaciti kaznenu prijavu.

1.6.6.4. Primjeri obrazaca u vezi odlučivanja o kaznenom progonu prema načelu svrhovitosti

Obrazac 1: Zapisnik o uzimanju izjave od oštećenika:

(Zaglavlje - čl. 76. 78. Poslovnika)

Z A P I S N I K

o uzimanju izjave od oštećenika

sastavljen u prostorijama Općinskog državnog odvjetništva u

s početkom dana2010. u sati

Prisutni:, zamjenica/ik općinskog državnog odvjetnika

....., zapisničar

..... oštećenik ili žrtva

Pristupa pozvani iz, te nakon što je upoznat da u kaznenom predmetu broj: protiv zbog kaznenog djela iz članka, kojim je djelom oštećen, državno odvjetništvo uz njegovu suglasnost namjerava donijeti rješenje o odgodi početka kaznenog progona, daje na zapisnik slijedeću

I Z J A V U

1. Suglasan sam da državni odvjetnik donese rješenje o odgodi početka kaznenog progona protiv osunjičenika, zbog kaznenog djela iz članka,

2. Izjavljujem da sam upoznat da će državno odvjetništvo, ako osumnjičenik ispuni (navesti koju činidbu iz članka 522. stavak1. točka 1. do 6. Zakona i u kojem roku), odbaciti kaznenu prijavu protiv osumnjičenika, zbog navedenog kaznenog djela počinjenog na moju štetu te da u tom slučaju nemam pravo preuzeti kazneni progon protiv osumnjičenika.

S navedenim sam suglasan jer(kratko navesti osnovne razloge iz kojih oštećenik daje suglasnost)

Državni odvjetnik/Zamjenik

Zapisničar

Oštećenik

Dovršeno u..... sati

Obrazac 2.: Zapisnik o uzimanju izjave od osumnjičenika

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

Z A P I S N I K
o uzimanju izjave od osumnjičenika
sastavljen u prostorijama Općinskog državnog odvjetništva u
s početkom dana2010., u sati.

Prisutni:, zamjenica/ik općinskog državnog odvjetnika
....., zapisničar
....., osumnjičenik
....., odvjetnik iz..... (ako je prisutan)

Pristupa pozvani, iz, te nakon što je upoznat da je protiv njega podnesena kaznena prijava zbog kaznenog djela iz članka izvršenog na štetu oštećenika i da je oštećeniksuglasan da se donese rješenje kojim će se protiv njega odgoditi kazneni progon ako pristane ispuniti (navesti koju činidbu iz članka 522. stavak 1. točka 1. do 6. Zakona i u kojem roku), u prisutnosti branitelja (ako je odvjetnik prisutan), daje na zapisnik slijedeću

I Z J A V U

1. Nakon što sam upoznat da je protiv mene podnesena kaznena prijava zbog kaznenog djela iz članka izvršenog na štetu izjavljujem da su navodi prijave točni, te da pristajem da se donese rješenje o odgodi početka kaznenog progona, s time da sam pripravan:

- (navesti činidbu iz članka 522. stavka 1. točka 1. do 6. Zakona i rok ispunjenja), na primjer; „da do 31. kolovoza 2010. god. oštećeniku dovezem i složim na mjesto koje on odredi 2 m³ ogrjevnog drva u svrhu naknade štete”

2. Izjavljujem nadalje da sam upoznat da će prijava biti odbačena ako ispunim gore navedenu obvezu, a da će u protivnom protiv mene državni odvjetnik pokrenuti kazneni postupak.

(Ako osumnjičenik navodi i druge okolnosti koje su od značaja i njih treba kratko unijeti u izjavu).

Državni odvjetnik/Zamjenik

Osumnjičenik

Zapisničar

Odvjetnik osumnjičenika

Dovršeno u sati.

Obrazac 3.: Rješenje o uvjetovanom odgađanju kaznenog progona

((Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

R J E Š E N J E

Županijsko/općinsko državno odvjetništvo u po županijskoj/općinskoj državnoj odvjetnici/zamjenici županijske/općinske državne odvjetnice(ime i prezime), u kaznenom predmetu protiv M. G., OIB..... (ako ga znamo), zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, (datum – na primjer 25. siječnja 2011.).

r i j e š i l o j e

I.

Odgađa se početak započinjanja kaznenog progona protiv osumnjičenika

A. H., sina, rođ. _____, u _____, gdje i prebiva, u ulici (navesti osnovne osobne podatke)

zbog kaznenog djela iz članka 1. Kaznenog zakona.

II.

Nalaže se osumnjičeniku, da do 2010. god. (navesti obvezu čl. 522. st. 1. toč. 1. do 6. Zakona - npr. "oštećenom D. D. isplati iznos od 3.000,00 kn, u svrhu naknade štete prouzročene kaznenim djelom").

Temeljem članka 13. Zakona o probaciji nadzor nad izvršenjem naložene obveze povjerava se Uredu za probaciju u

O b r a z l o ž e n j e

Kratko navesti tko je podnio kaznenu prijavu i zbog kojeg kaznenog djela.
Npr. "Oštećenik D.D. podnio je u ovom Državnom odvjetništvu prijedlog za progon protiv A. H. radi kaznenog djela uništenja i oštećenja tuđe stvari iz članka 222. stavak 1. Kaznenog zakona izvršenog tako da je kamenjem razbio prozor na terasi njegova balkona, čime je prouzročena šteta u iznosu od 3.000,00 kn, o kojoj visini je oštećeni D.D. dostavio predračun ovlaštene staklarske radnje)".

Kratko navesti podatke i dokaze iz kojih proizlaze osnove sumnje da je osumnjičenik počinio kazneno djelo za koje je prijavljen.

Npr. „Osnovana sumnja da je osumnjičenik počinio kazneno djelo iz članka ... Kaznenog zakona na štetu oštećenika proizlazi iz njegova priznanja, izjava očevidaca, zapisnika o očevidu (ako je proveden), zapisnika o..... itd.“

Navesti okolnosti iz kojih državni odvjetnik nalazi da su ispunjeni uvjeti za primjenu članka 522. stavak 1. Zakona.

Npr. „Iz izjava osoba koje su bile s osumnjičenikom proizlazi da je on pod utjecajem alkohola u jednom trenutku bacio kamen prema kući oštećenika, pa kako i sam izražava žaljenje zbog toga, očevidno je da kazneno djelo nije počinio u namjeri da značajno naškodi oštećeniku, već je njegov čin rezultat trenutne lakomislenosti. S obzirom na, visinu štete, te okolnost da su se oštećenik i osumnjičenik kao daljnji srodnici dogovorili o načinu naknade štete, visinu zapriječene kazne za ovo djelo, okolnost da osumnjičenik nije prijavljivan do sada ni za jedan izged i da se posljedice mogu sanirati nadoknadom štete, u ovo Odvjetništvo pozvani su oštećenik D. D. i osumnjičenik A. H. Oštećenik D.D. dao je prethodnu suglasnost da se odgodi početak kaznenog progona osumnjičenika do 31. kolovoza 2010. u kojem roku bi mu osumnjičenik A. H. naknadio štetu odnosno dao novčani iznos potreban za zamjenu stakla. Osumnjičenik A. H. prihvatio je obvezu da će do 31. kolovoza 2010. naknaditi štetu nastalu razbijanjem stakla, odnosno platiti po predračunu oštećeniku 3.000,00 kn i to odjedanput.

Oštećenik upozoren je prilikom davanja suglasnosti da će kaznena prijava protiv osumnjičenika biti odbačena ako osumnjičenik ispuni obvezu koja mu je naložena, te da time gubi pravo iz članka 55. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku na preuzimanje kaznenog progona, ali da imovinsko – pravni zahtjev može ostvarivati u parnici.

Iz naprijed navedenog proizlazi postojanje osnovane sumnje da je osumnjičenik počinio kazneno djelo iz članka na štetu oštećenika Za ovo kazneno djelo propisana je kazna zatvora u trajanju do pet godina, oštećenik je dao prethodnu suglasnost, a osumnjičenik prihvatio obvezu izvršiti radnju opisanu u izreci ovog rješenja.

Kako su dakle ispunjene sve potrebne zakonske pretpostavke za primjenu odredbe članka 522. stavak 1 Zakona, slijedom izloženog rješenje o odgodi kaznenog progona protiv osumnjičenika opravdano je i na zakonu osnovano.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Rješenje dostaviti:

Oštećenik,

Osumnjičenik,

Uredu za probaciju u

Obrazac 4.: Rješenje o odbačaju kaznene prijave temeljem članka 522. stavak 1. u svezi stavka 3. Zakona

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

RJEŠENJE

Županijsko/općinsko državno odvjetništvo u po županijskoj/općinskoj državnoj odvjetnici/zamjenici općinske državne odvjetnice(ime i prezime), u kaznenom predmetu protiv M. G., OIB..... (ako ga znamo), zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, (datum – na primjer 25. siječnja 2011.).

RIJEŠILO JE

Odbacuje se kaznena prijava protiv zbog kaznenog djela iz članka

O b r a z l o ž e n j e

Protiv osumnjičenika podnesena je kaznena prijava zbog kaznenog djela iz člankaKaznenog zakona.

Kako su bili ispunjeni svi uvjeti iz članka 522. stavak 1. Zakona doneseno je rješenje broj: od kojim je odgođen kazneni progon protiv osumnjičenika, s time da mu je naloženo da do(navesti rok) ispuni (navesti obvezu (čl. 522. st.1. toč. 1. do 6. Zakona) - npr. "oštećeniku D. D. isplati iznos od 3.000,00 kn, u svrhu naknade štete prouzročene kaznenim djelom").

Osumnjičenikje u danom roku izvršio obvezu koja mu je bila naložena ovim rješenjem što je utvrđeno uvidom u(uplatnicu/obavijest oštećenika/ uvjerenje zdravstvene ustanove itd.), pa je stoga na temelju članka 522. stavak 1. i 3. Zakona trebalo prijavu odbaciti.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Rješenje dostaviti:

- 1.Oštećenik
- 2.Osumnjičenik
3. Policijska postaja- podnositelj prijave.....

Uputa o pravnom lijeku:

Oštećenik nema pravo preuzeti progon protiv osumnjičenika, a također žalba protiv ovog rješenja nije dopuštena. Oštećenik se obavještava da nakon primitka ovog rješenja može ostvarivati imovinsko pravni zahtjev u parnici pred nadležnim Općinskim sudom u

1.6.7. Medijacija - mogućnost primjene načela svrhovitosti po članku 62. Zakona o državnom odvjetništvu

1.6.7.1.Uvod

Kaznena djela obiteljskog nasilja znatno opterećuju rad državnog odvjetništva u općinskoj nadležnosti. Često državni odvjetnik započinje kaznene postupak i na raspravi se susreće s obitelji koja se protivi tom postupku jer je u međuvremenu nasilnik promijenio ponašanje i

obitelj je odlučila nastaviti živjeti zajedno. Kako bi se u takvim slučajevima omogućilo da prije pokretanja postupka dođe do mirenja, člankom 62. Zakona o državno odvjetništvu uređuje se postupak medijacije.

Na propisivanje ove odredbe u značajnoj mjeri utjecao je velik broj odbačaja i još veći broj odbijajućih presuda kod ove vrste kaznenih djela, te oni slučajevi u kojima članovi obitelji unaprijed izjavljuju kako neće svjedočiti jer ne žele da se protiv prijavljene osobe vodi postupak. Valja posebno naglasiti da će se ovaj institut primjenjivati samo iznimno, ako su dugogodišnji odnosi u obitelji u redu, a kod počinitelja je to eksces u ponašanju i postoji velika vjerojatnost da se takovo ponašanje neće ponoviti, te da sve okolnosti ukazuju kako ne postoji daljnja opasnost za život ili tijelo oštećenika.

Člankom 62. Zakona o državnom odvjetništvu je propisano da državni odvjetnik može odbaciti kaznenu prijavu za kaznena djela za koja je zapriječena novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, a sadržajno se radi o kaznenim djelima s elementima nasilja između rođaka i drugih bliskih osoba, ako smatra da pokretanje postupka ne bi bilo svrhovito s obzirom na narav kaznenog djela, okolnosti u kojima je djelo počinjeno, osobna svojstva počinitelja i oštećenika, te stupanj njihove životne povezanosti.

1.6.7.2. Postupak državnog odvjetnika

Radi utvrđivanja tih okolnosti državni odvjetnik može prijavitelja, žrtvu i osumnjičenika pozvati na ročište. Na ročištu će pokušati njihovo mirenje, uz pomoć stručnih suradnika u državnom odvjetništvu i savjetnika nadležnog centra za socijalnu skrb. Pokušaj mirenja može se do podizanja optužnice pred općinskim sudom povjeriti i ustanovi socijalne skrbi, uz upozorenje na dužnost čuvanja tajnosti podataka koje je ustanova prikupila.

U nalogu o povjeravanju državni odvjetnik navest će rok u kojem se pokušaj mirenja mora provesti, odnosno u kojem ga ustanova mora izvijestiti o ishodu mirenja.

Kod odbačaja prilikom primjene ovog instituta državno odvjetništvo će vlastitim izvidima, ili izvidima koje će naložiti policiji utvrditi postojanje uvjeta za primjenu članka 62. Zakona o državnom odvjetništvu. Kako bi se sa što većom sigurnošću utvrdilo da li se radi o ekscesu ili je osumnjičenik sklon nasilju, u dvojbenim slučajevima državni odvjetnik treba pozivom na članak 17. Zakona o probaciji zatražiti izvješće o osumnjičeniku od Ureda za probaciju. Ured za probaciju dužan je na zahtjev državnog odvjetništva u postupku odlučivanja o kaznenom progonu u određenom roku dostaviti izvješće o počinitelju kaznenog djela.

Konkretno okolnosti vezane za način utvrđivanja srodstva ili stupnja bliskosti, naravi kaznenog djela, okolnosti pod kojima je djelo počinjeno, osobnih svojstava počinitelja ili oštećenika, te stupanj njihove životne povezanosti su uobičajene okolnosti imanentne kaznenim djelima te vrste i razrađene u dosadašnjoj kaznenoj praksi državnog odvjetništva.

Prilikom provođenja medijacije državni odvjetnik će koristiti formular poziva za prijavitelja, žrtvu i osumnjičenika, istovjetan onom kao i kod ostalih izvida, a osnova pozivanja bit će članak 62. stavak 2. Zakona o državnom odvjetništvu. Forma naloga o povjeravanju pokušaja mirenja ustanovi socijalne skrbi identična je formi naloga o povjeravanju vršenja izvida policiji, time da se u ovom nalogu posebno unosi upozorenje na dužnost čuvanja tajnosti

podataka koje će ustanova tom prilikom prikupiti, kao i rok u kojem se pokušaj mora provesti, odnosno u kojem ga ustanova mora izvijestiti o ishodu mirenja.

1.6.7.3. Forma postupanja

Za formular provođenja ročišta tijekom kojeg će državni odvjetnik pokušati mirenje žrtve i osumnjičenika, uz pomoć stručnih suradnika u državnom odvjetništvu i savjetnika nadležnog centra za socijalnu skrb koristit će se forma zapisnika propisana člankom 83. Zakona o kaznenom postupku, a koja se koristi kod provođenja radnji važnih za kazneni progon ili za pokretanje kaznenog postupka. U njemu se mora navesti bitni sadržaj o tijeku poduzete radnje, odnosno naznaka da se radi o mirenju po članku 62. stavku 2. Zakona o državnom odvjetništvu. Od strane stručnog suradnika iznijet će se sadržaj kaznene prijave, te nakon toga sadržaj izjava žrtve i osumnjičenika o samoj stvari, te o svim okolnostima propisanim u članku 62. stavku 1. Zakona o državnom odvjetništvu. U zapisnik će se doslovno unijeti pitanje žrtvi i osumnjičeniku da li prihvaćaju međusobno mirenje, bez uvjeta, te će se nakon toga, u zapisniku navesti kakav je ishod mirenja, odnosno da li je mirenje uspjelo ili nije uspjelo.

Za obrazac zapisnika vidi pod 1.6.7.4. Obrasci za medijaciju, obrazac 1.

Ukoliko je mirenje bilo uspješno državni odvjetnik će primijeniti odredbu članka 62. stavak 1. Zakona o državnom odvjetništvu i odbaciti kaznenu prijavu po načelu svrhovitosti, uz uvažavanje svih okolnosti materijalne naravi navedene u tom članku.

Odredba članka 62. Zakona o državnom odvjetništvu u svom procesno-pravnom dijelu nije vezana uz odredbe članka 521. i 522. Zakona, niti se iz nje može zaključiti da je žalba protiv takvog rješenja državnog odvjetnika nedopuštena, odnosno da oštećenik nema mogućnost nastavka progona po članku 55. stavku 1. Zakona. Stoga valja smatrati da je ova odredba kada je u pitanju forma odbačaja identična klasičnom odbačaju po članku 206. Zakona, te da u tom slučaju oštećenik ima mogućnost nastavka progona po članku 55. stavku 1. Zakona. Osim toga kod ove vrste odbačaja državni odvjetnik može nastaviti progon u slučaju saznanja za nove činjenice, bez primjene odredbe o obnovi postupka.

1.6.7.4. Obrasci za medijaciju

Obrazac broj 1. Oblik zapisnika o mirenju po članku 62. stavak 2. Zakona o državnom odvjetništvu

(Zaglavlje - čl. 76. 78. Poslovnika)

Z A P I S N I K

*o postupku mirenja po članku 62. Zakona o državnom odvjetništvu
sastavljen u prostorijama Općinskog državnog odvjetništva u
s početkom dana2010., u sati.*

Prisutni:, zamjenica/ik općinskog državnog odvjetnika ili stručni suradnik

....., zapisničar
..... stručni suradnik centra za socijalnu skrb
....., osumnjičenik
..... žrtva
..... prijavitelj

Državni odvjetnik/zamjenik državnog odvjetnika (ili stručni suradnik u državnom odvjetništvu) konkretno iznosi sadržaj kaznene prijave i postavlja pitanja osumnjičeniku i žrtvi o okolnostima pod kojima je djelo počinjeno, osobnim svojstvima, stupnju njihove živote povezanosti te svim drugim okolnostima slučaja, a prijavitelju o uvjetima prijavljivanja

Žrtva izjavljuje:
(uvijek je potrebno posebno upitati žrtvu hoće li svjedočiti tijekom postupka te to upisati u zapisnik, tako da se vidi njezina izričita izjava „da ne želi svjedočiti“, a što je bitno za primjenu članka 62. ZODO).

Osumnjičenik izjavljuje

Prijavitelj izjavljuje

Nakon toga državni odvjetnik/zamjenik državnog odvjetnika ili stručni suradnik postavlja pitanje osumnjičeniku i žrtvi prihvaćaju li međusobno mirenje.

Žrtva izjavljuje:

Osumnjičenik izjavljuje:

Slijedom izjave žrtve i osumnjičenika utvrđuje se:

Mirenje između žrtve i osumnjičenika je uspjelo.
Mirenje između žrtve i osumnjičenika je neuspjelo.
(navede se opcija koja je proizašla iz izjava)

Državni odvjetnik/Zamjenik/Stručni suradnik

Žrtva

Zapisničar

Osumnjičenik

Dovršeno u sati.

1.7. Osiguranje prisutnosti osumnjičenika i drugih osoba u prethodnom postupku

1.7.1 Mjere osiguranja prisutnosti osumnjičenika i druge mjere opreza

Mjere osiguranja prisutnosti osumnjičenika⁵⁸ imaju postupovni cilj neometanog vođenja kaznenog postupka. One su neophodne u slučajevima kada bi osumnjičenik odnosno okrivljenik svojim neodazivanjem ili boravkom na slobodi mogao osujetiti odvijanje kaznenog progona i kaznenog postupka odnosno onemogućiti postizanje njegove svrhe.

Ipak, treba istaknuti kako se istražni zatvor osim iz gore navedenih razloga može odrediti i iz koluzionih razloga i zbog postojanja opasnosti od ponavljanja ili dovršenja djela.

Osnovno pravilo u svezi primjene mjera osiguranja prisutnosti osumnjičenika i mjera opreza jest postupnost. U članku 95. stavku 1. Zakona propisano je kako sud i druga državna tijela pri odlučivanju o mjerama osiguranja prisutnosti osumnjičenika i drugim mjerama opreza, po službenoj dužnosti paze da se ne primjenjuje teža mjera ako se ista svrha može postići blažom mjerom.

Sadržajno, one predstavljaju zahvat u temeljna ljudska prava i to prije nego li je osoba protiv koje se primjenjuju pravomoćnom presudom proglašena krivom, zbog čega su taksativno određene zakonom, kao i uvjeti za njihovu primjenu. Pojedine mjere osiguranja prisutnosti (pritvor, istraži zatvor) ali i mjere opreza se moraju s velikim oprezom primjenjivati. Pri tome, pored temeljnog načela da se primjenjuju samo ukoliko je to nužno, treba strogo voditi računa prilikom predlaganja sucu istrage ili određivanja i o više drugih načela, a posebno:

- da se ne primjenjuje teža mjera ukoliko se ista svrha može postići blažom mjerom odnosno uvijek treba primijeniti mjeru najmanjeg zahvata za koju se očekuje da će postići cilj (postupnost),
- da je primijenjena mjera u razmjeru s težinom kaznenog djela koje je predmet kaznenog progona (kaznenog postupka) i značajkama opasnosti koja je povod primjene mjere (razmjernost),
- da treba tijekom trajanja primjene mjera voditi računa o njihovoj potrebi odnosno neophodnosti i mogućnosti zamjene određene mjere drugom mjerom (stalni nadzor).

Pridržavanje navedenih načela je izuzetno važno kako bi se spriječilo moguće kršenje odredbi Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

1.7.2. Ovlasti državnog odvjetnika u određivanju mjera osiguranja prisutnosti osumnjičenika i drugih mjera opreza

Osim što ima pravo predlagati određivanje pojedinih mjera sucu istrage državni odvjetnik ima pravo;

- poslati poziv osumnjičeniku radi ispitivanja prije podizanja optužnice,
- odrediti pritvor po dovođenju osumnjičenika pritvorskom nadzorniku,
- prije podizanja optužnice odrediti, produljiti i ukinuti pojedine mjere opreza.

⁵⁸ Mjere osiguranja prisutnosti okrivljenika i druge mjere opreza propisane su člancima 95. do 144. ZKP/08.

Pored navedenog, tijekom prethodnog postupka, a radi provođenja izvida po članku 97. stavak 3. Zakona, pod uvjetima iz članka 208. stavka 3. Zakona, državni odvjetnik može izdati dovedbeni nalog za prisilno dovođenje osumnjičenika koji se nije odazvao pozivu, pod uvjetom da je u pozivu bio na to upozoren ili ako iz okolnosti očito proizlazi da odbija primitak poziva – (vidi pod III.1.3.8., obrazac 19).

1.7.3. Vrste mjera osiguranja prisutnosti osumnjičenika

Zakon predviđa osam vrsta mjera osiguranja prisutnosti osumnjičenika i drugih mjera opreza, a pojedine mjere su uređene i poredane prema njihovoj težini odnosno jakosti zahvata u temeljna prava:

1. poziv okrivljeniku (čl. 96. Zakona), vidi 1.7.3.1.
2. dovođenje (čl. 97. Zakona) – vidi III.1.7.3.1.2.
3. mjere opreza (čl. 98.-101. Zakona), u funkciji zamjene ili odlaganja istražnog zatvora- vidi III.1.7.3.2.
4. jamstvo (čl. 102.-105. Zakona) - vidi III.1.7.4.
5. uhićenje (čl. 106. Zakona) - vidi III.1.7.5.1.
6. pritvor (čl. 112. Zakona) - vidi III.1.7.5.2.
7. istražni zatvor u domu (čl. 119. Zakona)
8. istražni zatvor (čl. 123. st. 1. toč. 1. do 4. Zakona) - vidi III. 1.7.6.

1.7.3.1. Poziv okrivljeniku

Državni odvjetnik mora ispitati osumnjičenika (okrivljenika)⁵⁹ prije podizanja optužnice, neovisno o tome podiže li u redovitom postupku optužnicu bez provođenja istrage ili nakon provedene istrage. Također je dužan ispitati osumnjičenika prije podizanja optužnice u skraćenom postupku.

Poziv je pisani nalog upućen okrivljeniku (osumnjičeniku) da pristupi u određeno vrijeme i mjesto radi izvođenja postupovne radnje. Zakon u dijelu koji se odnosi na mjere osiguranja prisutnosti osumnjičenika ne sadrži posebne odredbe o pozivanju osumnjičenika/okrivljenika. Poziv osumnjičeniku/okrivljeniku upućuje se prema članku 175. Zakona.

⁵⁹ Kako Zakon kod pozivanja upotrebljava izraz „okrivljenik“ to se on ovdje i upotrebljava iako je prema članku 202. stavak 2. točka 1. Zakona osumnjičenik je osoba protiv koje je podnesena kaznena prijava ili se provode izvidi, ili se vodi istraga, ili poduzimaju dokazne radnje prije početka kaznenog postupka.

Poziv se šalje osumnjičeniku/okrivljeniku na adresu njegovog prebivališta ili boravišta. Može se uputiti i na adresu zaposlenja ili na drugu adresu na kojoj se može zateći (članak 170. Zakona), a može mu se dostaviti i neposredno u državnom odvjetništvu.

Zakon razlikuje prvo ispitivanje osumnjičenika i kasnija ispitivanja. Uz poziv za prvo ispitivanje uvijek se dostavlja pouka o pravima.

Od poziva za prvo ispitivanje i kasnija ispitivanja kroz provođenje dokazne radnje treba razlikovati poziv mogućem osumnjičeniku i dovedbeni nalog tijekom provođenje izvida (vidi pod III.1.3.8).

1.7.3.1.1. Sadržaj poziva

U pozivu se mora naznačiti naziv državnog odvjetništva, ime i prezime osumnjičenika/okrivljenika, naziv kaznenog djela koje se osumnjičeniku/okrivljeniku stavlja na teret, mjesto gdje treba doći, dan i sat, službeni pečat tijela i potpis osobe koja upućuje poziv. U pozivu se mora naznačiti da se poziva u svojstvu osumnjičenika/okrivljenika i upozorenje da će u slučaju nedolaska biti prisilno doveden. Također se osumnjičenik/okrivljenik mora poučiti da je dužan izvijestiti o promjeni adrese i mora se upozoriti na posljedice ako tako ne postupi (članak 175. Zakona na koji upućuje članak 96. Zakona).

Ukoliko se radi o prvom ispitivanju, osumnjičeniku se uz poziv mora dostaviti i pouka o pravima (članak 239. Zakona), a dostava poziva se obvezno vrši uz dostavnicu na kojoj će se naznačiti dan i sat primitka poziva i pouke.

Obrazac poziva u prilogu (Vidi pod:III.1.7.6.4. Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika, obrazac 1. i 2.), dok je obrazac pouke o pravima dan u dijelu pod: III.1.7.6.4. Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika, obrazac 3. Pouka o pravima – općenito, ako je obvezna obrana za obrazac dopisa predsjedniku suda obrazac 5., te obavijesti branitelju o ročištu za ispitivanje obrazac 6.

1.7.3.1.2. Izdavanje dovedbenog naloga

Poziv u svakom slučaju mora sadržavati sve pouke i upozorenja jer jedino pod tim uvjetima, mogu proizaći pravne posljedice za okrivljenika (osumnjičenika) za slučaj neodazivanja pozivu.

Ukoliko se osumnjičenik ne odazove pozivu, (a ne radi se o pozivanju osumnjičenika radi provođenja izvida po članku 97. stavak 3. Zakona kada dovedbeni nalog izdaje državni odvjetnik, vidi pod III. 1.3.8. Obrasci, obrazac 19.), državni odvjetnik će zahtijevati od suca istrage izdavanje dovedbenog naloga.

Za obrazac zahtjeva sucu istrage za izdavanje dovedbenog naloga vidi pod III.1.7.6.4 Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika, obrazac 4.

1.7.3.2. Mjere opreza

Mjere opreza državni odvjetnik određuje, produljuje i ukida prije započinjanja kaznenog postupka i to do podizanja optužnice, nakon podizanja optužnice sud.

1.7.3.2.1. Uvjeti za primjenu mjera opreza

Državni odvjetnik može rješenjem odrediti primjenu jedne ili više mjera opreza samo ako su kumulativno ispunjeni slijedeći uvjeti:

1. ako postoje razlozi određivanje istražnog zatvora iz članka 123. Zakona, a
2. ista svrha se može umjesto određivanja istražnog zatvora ostvariti primjenom jedne ili više mjera opreza.

Kada državni odvjetnik utvrdi postojanje okolnosti koje opravdavaju određivanje istražnog zatvora sukladno nekoj od osnova iz članka 123. Zakona, a smatra da se svrha može ostvariti i primjenom mjera opreza, obrazloženim rješenjem odrediti će primjenu jedne ili više takvih mjera opreza.

Posebice će državni odvjetnik cijeniti da li ponašanje osumnjičenika/okrivljenika ili neke druge okolnosti počinjenja kaznenog djela opravdavaju bojazan da mjere opreza neće ostvariti svrhu zbog koje su određene. U takvom slučaju treba zahtijevati određivanje istražnog zatvora

Prilikom određivanja mjera opreza treba ocijeniti da li se svrha može postići primjenom jedne ili više mjera kumulativno. Kada je to utvrdio državni odvjetnik će u rješenju potanje odrediti sadržaj mjere kako bi se ostvarila svrha u jednakoj mjeri u kojoj bi se ta svrha ostvarila i određivanjem istražnog zatvora.

1.7.3.2.2. Mjere opreza kao zamjena za istražni zatvor

Mjere opreza kao zamjena za istražni zatvor su koncipirane tako da pojedina mjera ili više njih (pojedinačno ili kumulativno) sadržajno odgovaraju pojedinoj osnovi za određivanje istražnog zatvora iz članka 123. stavka 1. Zakona.

U donjoj tablici dan je pregled osnova za određivanje istražnog zatvora i mjera opreza koje se mogu odrediti umjesto istražnog zatvora, ako su ispunjeni uvjeti za njihovu primjenu.

Osnove za određivanje istražnog zatvora	Mjere opreza
čl. 123. st. 1. toč. 1. Zakona	čl. 98. st. 2. toč.1., 3., i 7. Zakona
čl. 123. st. 1. toč. 2. Zakona	čl. 98. st. 2. toč. 2., 4., 5. i 6. Zakona
čl. 123. st. 1. toč. 3. Zakona	čl. 98. st. 2. toč. 2., 3., 4., 5., 6., i 8. Zakona

1.7.3.2.3. Ograničenja kod primjene mjera opreza

U članku 98. stavicima 2. i 3. Zakona propisana su ograničenja u primjeni mjera opreza.

Mjerama opreza ne smije se:

- ograničiti pravo osumnjičenika na nesmetanu komunikaciju s braniteljem,
- ograničiti pravo osumnjičenika na vlastiti stan, te nesmetane veze s ukućanima, bračnim i izvanbračnim drugom, roditeljima, djecom, posvojenikom ili posvojiteljem osim ako su navedene osobe oštećeni ili žrtve tog kaznenog djela.

1.7.3.2.4. Rješenje o određivanju mjera opreza

Rješenje o određivanju mjera opreza državni odvjetnik uvijek kada je to moguće donosi nakon ispitivanja osumnjičenika. U izuzetnim slučajevima ako se osumnjičenik ne može ispitati, a nužno je odlučiti da li će se zahtijevati određivanje istražnog zatvora ili donijeti rješenje o primjeni mjera opreza državni odvjetnik može odrediti mjere opreza, bez da je osumnjičenik ispitan.

Rješenje o određivanju mjera opreza mora sadržavati (članak 168. Zakona):

- uvod u kojem će se navesti naziv tijela, ime i prezime službene osobe koja je donijela rješenje, ime i prezime osumnjičenika te osobni identifikacijski broj građana, kazneno djelo koje je predmet postupka, te datum donošenja rješenja,
- izreku u kojoj će se osim podataka iz članka 272. stavak 1. Zakona (osobni podaci) navesti;
 - ako se provodi istraga naznaku naloga o provođenju istrage povodom kojega je doneseno rješenje o mjeri opreza,
 - zakonska osnova za donošenje rješenja i određivanje mjere opreza, te
 - koje mjere opreza se nalažu osumnjičeniku uz točno određivanje obveze osumnjičenika sukladno članku 99. stavak 1. do 8. Zakona,
 - rok na koji je određena mjera opreza, te rok za preispitivanje iste,
 - odredbu o tome tko će izvršavati mjere opreza sukladno članku 100. stavak 2. do 4. Zakona⁶⁰ te članku 6. do 13. Pravilnika o načinu izvršavanja mjera opreza (NN 92/09)
 - u kojem roku će to tijelo dostavljati izvješće državnom odvjetniku o tome da li osumnjičenik izvršava mjere opreza,
 - te upozorenje da će se u slučaju nepridržavanja izrečene mjere ona zamijeniti istražnim zatvorom,
- obrazloženje u kojem će državni odvjetnik kratko navesti sve podatke i utvrđene činjenice temeljem kojih zaključuje da su ispunjeni naprijed navedeni uvjeti za određivanje mjere opreza i to redom kako su ti uvjeti naprijed navedeni (osnovana sumnja da je osumnjičenik počinio kazneno djelo, razlozi iz članak 123. Zakona, te

⁶⁰ Ured za probaciju provodi nadzor izvršavanja mjere opreza obveze redovitog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu (članak 13. stavak 1. točka 5. Zakona o probaciji).

razlozi zbog kojih državni odvjetnik smatra da se svrha istražnog zatvora može ostvariti i blažom mjerom odnosno mjerama), te

- uputu o pravu na žalbu, žalba protiv rješenja podnosi se državnom odvjetniku u roku od 3 dana od dostave rješenja, a o njoj odlučuje sudac.

Žalba protiv rješenja kojim je državni odvjetnik odredio, produljio ili ukinuo mjeru opreza ne zadržava njegovo izvršenje.

Rješenje kojim nalaže mjere opreza državni odvjetnik dostavlja osumnjičeniku i tijelu koje izvršava mjeru opreza. Državni odvjetnik je dužan o ukidanju mjere opreza odmah obavijestiti tijelo nadležno za provjeru izvršavanja mjera opreza.

Obrazac rješenja o određivanju mjera opreza dan je u prilogu, vidi pod 1.7.6.4. Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika, – obrazac 7. i 8., za produljenje mjera opreza, obrazac 9., te za ukidanje obrazac 10.

1.7.3.2.5. Trajanje mjera opreza

Mjera opreza može trajati dok za to postoji potreba, a najdulje do pravomoćnosti presude time da trajanje mjera opreza nije ograničeno rokovima trajanja istražnog zatvora.

Državni odvjetnik obavezan je ukinuti mjeru opreza čim utvrdi da je za nju prestala potreba ili ako više nema zakonskih uvjeta za njezinu primjenu.

1.7.3.2.6. Obveze državnog odvjetnika u provođenju mjera opreza

Nakon donošenja rješenja o određivanju mjere opreza ili rješenja kojim produljuje mjeru opreza državni odvjetnik mora po službenoj dužnosti svaka dva mjeseca ispitati postoji li još potreba za mjerom opreza te je rješenjem produljiti ili ukinuti ako više nije potrebna.

Državni odvjetnik može rješenjem produljiti sve ili samo jednu od određenih mjera opreza, a ukinuti preostale ukoliko utvrdi da iste više nisu potrebne, odnosno da ne opstojе razlozi zbog kojih su bile određene.

Mjeru opreza državni odvjetnik će ukinuti i prije protoka roka od 2 mjeseca ukoliko je za njom prestala potreba ili nema zakonskih uvjeta za njenu primjenu.

U rješenju kojim produljuje mjeru opreza državni odvjetnik ponovo određuje rok izvršavanja mjere te u obrazloženju kratko navodi samo opstojnost osnova iz članak 123. Zakona.

Kako državni odvjetnik mora paziti na rokove te spise treba kalendirati na rok na koji je u rješenju naloženo podnošenje izvješća tijela koje izvršava mjere opreza kako bi zatražili/požurili dostavljanje izvješća nadležnog tijela ukoliko ono do tada nije izvijestilo državnog odvjetnika o izvršavanju mjera opreza.

U svakom slučaju državni odvjetnik mora odrediti kalendar tako da dobije spis na odluku nekoliko dana prije isteka 2 mjeseca od donošenja rješenja o određivanju ili produljivanju mjera opreza kako bi preispitao odluku o mjeri opreza.

1.7.3.2.7. Obveze tijela koje izvršava mjere opreza

Ako to ocijeni potrebnim, državni odvjetnik može u svakom trenutku naložiti tijelu koje izvršava mjere opreza provjeru njezina izvršavanja i tražiti izvješće o tome. To tijelo je dužno odmah izvršiti tražene provjere i o tome odmah izvijestiti državnog odvjetnika.

Tijelo koje izvršava mjere opreza dužno je sukladno Pravilniku o načinu izvršavanja mjera opreza (NN 92/09) voditi evidenciju o nadzoru nad izvršavanjem mjera opreza. Ukoliko osumnjičenik postupa protivno zabrani ili ne ispunjava obveze naložene mjerama opreza tijelo koje izvršava mjeru opreza odmah je dužno putem telekomunikacijskih sredstava obavijestiti državnog odvjetnika, te u roku od 24 sata dostaviti i pisano izvješće (čl. 4. st. 1. Pravilnika)

1.7.3.2.8. Prijedlozi državnog odvjetnika sucu istrage u svezi mjera opreza

Državni odvjetnik može sucu istrage predložiti:

- da osobi različitoj od osumnjičenika zabrani aktivnosti kojima se narušavaju mjere opreza prema osumnjičeniku,
odnosno zahtijevati
- da se nad osumnjičenikom odredi istražni zatvor na temelju osnove iz članak 123. Zakona o kaznenom postupku koju je utvrdio rješenjem o određivanju mjere opreza kada državni odvjetnik utvrdi da osumnjičenik postupa protivno zabrani ili ne ispunjava obveze naložene mjerom opreza

1.7.4. Jamstvo

Jamstvo je zamjena za istražni zatvor određen iz razloga navedenih u članku 123. stavku 1. točka 1. do 3. Zakona. Dakle, ono je u funkciji zamjene već određenog istražnog zatvora.

Istražni zatvor određen iz razloga navedenih u članku 123. stavku 1. točki 1. do 3. ovog Zakona, može se ukinuti ako:

- osumnjičenik/okrivljenik ili tko drugi za njega dade jamstvo, a
- sam osumnjičenik/okrivljenik obeća da se neće kriti i da bez odobrenja neće napustiti svoje boravište, da neće ometati kazneni postupak i da neće počinuti novo kazneno djelo.

U rješenju o određivanju istražnog zatvora, sud može odrediti visinu jamčevine koja može zamijeniti istražni zatvor. Jamstvo uvijek glasi na svotu novca koja se određuje s obzirom na težinu kaznenog djela, osobne okolnosti te imovno stanje osumnjičenika.

Dakle, sud može, ali i ne mora u rješenju odrediti visinu jamčevine, ali ako ocijeni da jamstvo ne može zamijeniti istražni zatvor sud je dužan navesti okolnosti zbog kojih nalazi da je isključena zamjena istražnog zatvora jamstvom. Sud rješenjem kojim određuje istražni zatvor ujedno određuje i jamčevinu koja se sastoji u polaganju gotovog novca, vrijednosnih papira, dragocjenosti ili drugih pokretnina veće vrijednosti koje se lako mogu unovčiti i čuvati ili u stavljanju hipoteke za iznos jamstva na nekretnine osobe koja daje jamstvo. Ukoliko pažljivo razmotrimo ovu odredbu onda vidimo da se njome određuje pojam jamčevine.

Ako državni odvjetnik smatra kako jamstvo ne može zamijeniti istražni zatvor treba već u zahtjevu za određivanje istražnog zatvora navesti okolnosti koje su bitne za odluku o jamstvu, također treba kada je to god moguće pribaviti podatke i upoznati sud s podacima o imovini osumnjičenika kako bi jamčevina bila određena u adekvatnoj visini. U svakom slučaju na ročištu za određivanje istražnog zatvora državni odvjetnik se mora očitovati o tome da li ima mjesta jamstvu, te kad god je to moguće o visini jamčevine.

Za obrazac prijedloga za određivanje istražnog zatvora i u vezi s tim očitovanje o jamstvu vidi pod 1.7.6.4. Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika, obrazac 17.

Uz jamstvo sud može odrediti jednu ili više mjera opreza kao uvjet jamstva.

Protiv odluke o visini jamstva stranke imaju pravo žalbe u roku od tri dana. Nakon što rješenje o određivanju visine jamstva postane pravomoćno, te osumnjičenik/okrivljenik dade obećanje iz članka 102. stavak 1. Zakona, a jamčevina bude položena, sud će donijeti rješenje o ukidanju istražnog zatvora.

Državni odvjetnik mora voditi računa o odredbi članka 105. stavak 2. Zakona i ako sazna da je osumnjičenik/okrivljenik prikrio prave okolnosti odlučne za odmjeravanje jamčevine, ili ako se utvrdi postojanje razloga za istražni zatvor različitih od onih zbog kojih je bio određen istražni zatvor koji je zamijenjen jamstvom, a visina danog jamstva nije primjerena novim okolnostima treba podnijeti sudu prijedlog za ukidanje jamstva.

Odredbu članka 105. Zakona treba razlikovati od odredbe članka 104. stavak 2. Zakona kojom se određuje da će se u slučaju ako osumnjičenik/okrivljenik postupi protivno uvjetima rješenja o određivanju jamstva, rješenjem odrediti naplata iznosa jamstva u korist proračuna, a protiv osumnjičenika će se odrediti istražni zatvor. Dakle sud određuje naplatu iznosa jamstva ako osumnjičenik/okrivljenik postupi protivno uvjetima koji su navedeni u rješenju o odrađivanju jamstva, dok u slučaju iz članka 105. Zakona osumnjičenik/okrivljenik ne krši te uvjete ali državni odvjetnik cijeni kako visina danog jamstva nije primjerena, odnosno kako se ono nije trebalo odrediti.

Važno je znati da sud tako može odlučiti, na prijedlog državnog odvjetnika, i ako postoji ozbiljna vjerojatnost da će osumnjičenik/okrivljenik postupiti protivno uvjetima rješenja o jamstvu.

1.7.5. Uhićenje i pritvor

1.7.5.1. Rokovi kod uhićenja i obveze državnog odvjetnika

Policija mora uhićenu osobu dovesti pritvorskom nadzorniku u roku 24 sata od trenutka uhićenja.

Dakle, rok u kojem uhićenik mora biti doveden u pritvorsku jedinicu i predan pritvorskom nadzorniku ili pušten na slobodu teče od trenutka uhićenja, a iznosi dvadeset i četiri sata.

Državni odvjetnik mora ispitati uhićenika najkasnije u roku od šesnaest sati nakon predaje pritvorskom nadzorniku. Navedeni rok je prekluzivan jer je pritvorski nadzornik dužan uhićenika pustiti na slobodu ukoliko nije ispitan u navedenom roku.

Pritvorski nadzornik je dužan obavijestiti državnog odvjetnika odmah po prijemu uhićenika (čl. 109. st. 3. Zakona).

Imajući u vidu navedeno pritvorski nadzornik će uhićenika i pritvorenika odmah pustiti na slobodu:

- 1) ako to naloži državni odvjetnik,
- 2) ako uhićenik nije ispitan u roku od šesnaest sati,
- 3) ako je pritvor ukinut.

Ako uhićenik nije ispitan u roku od šesnaest sati pritvorski nadzornik je dužan odmah obavijestiti višeg državnog odvjetnika. Iz tog razloga državni odvjetnik koji nije ispitao osumnjičenika u navedenom roku mora za to imati opravdane razloge i treba sam prije isteka roka izvijestiti višeg državnog odvjetnika.

Državni odvjetnik je dužan naložiti policiji da uhićenika odmah pusti na slobodu ukoliko utvrdi da ne postoje osnove sumnje da je uhićenik počinio kazneno djelo za koje je priveden ili ako postoje osnove sumnje da je uhićenik počinio kazneno djelo, ali ne postoje razlozi za određivanje istražnog zatvora iz članka 123. Zakona.

1.7.5.2. Pritvor

Pritvor protiv uhićenika sukladno odredbi članka 112. stavak 1. Zakona pisanim i obrazloženim rješenjem određuje državni odvjetnik, ako utvrdi da postoje osnove sumnje da je uhićenik počinio kazneno djelo za koje se kazneni progon poduzima po službenoj dužnosti, a postoje neki od razloga za istražni zatvor iz članka 123. stavka 1. točke 1. – 4. Zakona, a pritvor je potreban radi:

- utvrđivanja istovjetnosti,
- provjere alibija, te
- te prikupljanja podataka o dokazima.

Dakle, moraju postojati osnove sumnje, razlozi za određivanje istražnog zatvora i kumulativno ispunjen uvjet da je pritvor potreban radi utvrđivanja istovjetnosti, provjere alibija ili prikupljanja podataka o dokazima.

Zamjenik državnog odvjetnika može odrediti pritvor samo uz suglasnost državnog odvjetnika (čl. 77. st. 1. Zakona o državnom odvjetništvu).

Državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika nakon što je ispitao uhićenika ne mora uvijek određivati pritvor. Državni odvjetnik može pisanim nalogom naložiti policiji da u roku od dvadeset i četiri sata od trenutka predaje uhićenika pritvorskom nadzorniku, dovede uhićenika sucu istrage radi postupanja prema članku 118. Zakona, pod uvjetom da ga je prije toga ispitao.

Kada će državni odvjetnik postupiti na ovaj način?

Ako ne treba utvrđivati istovjetnost, provjeravati alibi ili prikupljati podatke o dokazima, dakle kada izvjesno postoji osnovana sumnja da je taj uhićenik počinio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret.

Prije privođenja sucu istrage državni odvjetnik mora ispitati osumnjičenika.

To nije samo zakonska obveza, to je važno i radi donošenja odluke o tome da li će se predlagati određivanje istražnog zatvora u slučaju kada postoji osnova za određivanje iz članka 123. stavak 2. točka 2. Zakona, dakle kada osobite okolnosti upućuju na opasnost da će uništiti, sakriti, izmijeniti ili krivotvoriti dokaze ili tragove važne za kazneni postupak ili da će ometati kazneni postupak utjecajem na svjedoke, vještake, sudionike ili prikrivače, jer prema odredbi članka 123. stavak 2. Zakona istražni zatvor se neće odrediti po ovom osnovu, ako je osumnjičenik okolnosno i detaljno priznao djelo i krivnju.

Dakle, sve dok ne ispita osumnjičenika državni odvjetnik ne može znati da li postoje koluzijski razlozi za određivanje istražnog zatvora.

Za obrazac službene bilješke o obavijesti o uhićenju vidi pod 1.7.6.4. Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika, obrazac 11.

1.7.5.2.1. Rokovi za donošenje rješenja za određivanje pritvora

Ukoliko državni odvjetnik ocijeni da postoje razlozi za određivanje pritvora mora donijeti rješenje o određivanju pritvora roku od dvadeset i četiri sata od trenutka predaje pritvorskom nadzorniku ili mora dati nalog policiji za dovođenje sucu istrage.

Državni odvjetnik će kad god to može (ali nije u obvezi) ispitati osumnjičenika prije donošenja rješenja.

Protiv rješenja o određivanju pritvora, pritvorenik može podnijeti žalbu u roku od 6 sati od primitka rješenja o određivanju pritvora. Žalba se dostavlja državnom odvjetniku koji je odredio pritvor, koji je mora bez odgode dostaviti sucu istrage, a ovaj je pak dužan o žalbi odlučiti u roku od 8 sati od primitka.

Za obrazac službene bilješke o obavijesti o uhićenju vidi pod 1.7.6.4. Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika, obrazac 11., a za obrazac službene bilješke o obavijesti pritvorskog nadzornika, obrazac 12.

Za obrazac rješenja o pritvoru vidi pod 1.7.6.4. Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika, obrazac 14.

1.7.5.2. Rješenje o pritvoru

Odredbom članka 112. stavak 1. Zakona propisano je da pritvor određuje državni odvjetnik pisanim i obrazloženim rješenjem.

Iako zakonodavac ne propisuje sam sadržaj tog rješenja, već samo navodi da ono mora biti obrazloženo to rješenje mora imati dijelove propisane u članku 168. Zakona. U svakom slučaju u izreci treba navesti vrijeme kada je uhićen (datum i sat) i vrijeme kada pritvor ističe.

Iz rješenja se mora jasno vidjeti da pritvor može trajati najdulje 48 sati, te da počinje od trenutka uhićenja, pri čemu valja navesti točan datum, sat određivanja, kao i točan datum i sat trajanja pritvora.

Pored toga rješenje o određivanju pritvora mora sadržavati i obrazloženje iz kojeg proizlaze osnove sumnje da je uhićenik počinio određeno kazneno djelo, kao i obrazloženje zakonskih osnova radi kojih je pritvor protiv njega određen, primjerice ako se pritvor određuje zbog opasnosti od bijega tada tu okolnost treba obrazložiti navođenjem da ima dvojno državljanstvo, da je eventualno stranac, ili da u inozemstvu ima imovinu i eventualno bankovne račune pomoću kojih je i vršio kaznena djela. U koliko se pritvor određuje primjenom odredbe članka 123. stavak 1. točka 2. Zakona - takozvani koluzioni razlozi u rješenju valja opisati na koje to svjedoke može utjecati uhićenik.

Za obrazac rješenja o pritvoru vidi pod 1.7.6.4. Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika - obrazac 14. za obrazac dostave žalbe na rješenje o određivanju pritvora, obrazac 15.

1.7.5.3. Obveze državnog odvjetnika ako je određen pritvor

Državni odvjetnik donosi rješenje o pritvoru samo u slučaju kada su ispunjeni zakonski razlozi za određivanje. Pritvor je izuzetak i u pravilu ako državni odvjetnik cijeni kako sudac istrage neće odrediti istražni zatvor treba imati posebne razloge za određivanje pritvora (na primjer ispitivanje bitnog svjedoka za kojeg postoji realna opasnost da će osumnjičenik na njega utjecati).

Kada je odredio pritvor državni odvjetnik mora ocijeniti vrijeme koje ima na raspolaganju i u tom vremenu treba provesti one radnje za koje cijeni kako postoji opasnost od odgode, odnosno one koje su bitne kako bi na ročištu za određivanje istražnog zatvora mogao dokazati postojanje osnovane sumnje da je osumnjičenik počinio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret.

U svakom slučaju, kada je to moguće, državni odvjetnik bi trebao ispitati osumnjičenika prije podnošenja prijedloga za određivanje istražnog zatvora, jer od sadržaja njegove obrane, pa i od toga da li će se braniti šutnjom ili će okolnosno priznati počinjenje kaznenog djela i zavisi da li će državni odvjetnik imati osnova za predlaganje istražnog zatvora.

To osobito u slučaju ako pritvor predložimo iz zakonske osnove navedene u članku 123. stavak 1. točka 2. Zakona, jer prema odredbi stavka 3. ovog članka istražni zatvor se neće odrediti na temelju odredbe stavka 1. točke 2. ovog članka, ako je osumnjičenik okolnosno i detaljno priznao djelo i krivnju.

Za obrazac poziva osumnjičeniku vidi pod 1.7.6.4. Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika, obrazac 1., pouke o pravima obrazac 3. obavijesti branitelju, obrazac 6. i zahtjev za određivanje branitelja po službenoj dužnosti, obrazac 5.

Za obrazac zahtjeva pritvorskom nadzorniku za dovođenje osumnjičenika vidi pod 1.7.6.4. Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika, obrazac 13.

Za obrazac zahtjeva zatvoru za dovođenje osumnjičenika vidi pod 1.7.6.4. Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika, obrazac 19.

1.7.6. Istražni zatvor

1.7.6.1. Rokovi za podnošenje prijedloga za određivanje istražnog zatvora

Ako državni odvjetnik ocijeni da postoji osnovana sumnja da je uhićenik počinio kazneno djelo, kao i postojanje neke od osnova za određivanje istražnog zatvora iz članka 123. Zakona tada će, ako je odredio pritvor prije isteka roka za pritvor podnijeti prijedlog sucu istrage za određivanje istražnog zatvora i dati nalog za njegovo dovođenje sucu istrage.

Ako državni odvjetnik nije odredio pritvor nego je dao nalog policiji za privođenje uhićenika sucu istrage, zatražiti će od pritvorskog nadzornika da mu odmah dostavi pritvorski zapisnik i zapisnike, predmete i druge podatke o radnjama poduzetim prema članku 110. Zakona⁶¹ i nakon toga će odmah sucu istrage, prije nego što je osumnjičenik priveden, podnijeti prijedlog za određivanje istražnog zatvora.

Državni odvjetnik mora biti prisutan na tom ročištu.

Sudac istrage u tom slučaju može produžiti pritvor do održavanja ročišta za odlučivanje o istražnom zatvoru, a najdulje dvanaest sati, od trenutka dovođenja sucu istrage.

Ukoliko državni odvjetnik ocijeni da su ispunjeni uvjeti za određivanje mjere opreza u navedenom roku donijet će rješenje o određivanju mjere opreza.

Navedeni rokovi su izuzetno kratki i prekluzivni.

U složenijim predmetima u kojima se izvidi provode kroz određeno razdoblje prije uhićenja, te u predmetima s više osumnjičenika državni odvjetnik će morati planski predvidjeti vrijeme uhićenja te poduzimanje svih potrebnih radnji u realnom vremenu. Pri tome osobito treba voditi računa o pravima osumnjičenika koji kad je uhićen ima pravo sukladno članku 115. Zakona zatražiti neprekidan odmor u trajanju od osam sati u svakih dvadeset četiri sata.

⁶¹ U pravilu će to biti zapisnici o pretrazi i potvrde o privremenom oduzimanju ako su nađeni predmeti i tragovi koji bi mogli poslužiti kao dokaz .

Prema odredbi članka 77. Zakona o državnom odvjetništvu zamjenik državnog odvjetnika za određivanje pritvor mora imati suglasnost državnog odvjetnika. Ukoliko je državni odvjetnik nedostupan zamjenik će sačiniti bilješku u kojoj će navesti na koji način je pokušao ishoditi suglasnost i ako cijeni kako su ispunjeni zakonski uvjeti odrediti će pritvor i o tome izvijestiti državnog odvjetnika odmah čim je on dostupan.

Istražni zavor reguliran je odredbama članka 122. do 144. Zakona.

Istražni zatvor do podizanje optužnice određuje sudac istrage na temelju pisanog prijedloga državnog odvjetnika.

Za određivanje istražnog zatvora neophodno je da kumulativno budu ispunjena dva uvjeta, odnosno da postoji osnovana sumnja, kao viši stupanj sumnje da je određena osoba počinila određeno kazneno djelo, te da postoji neki od razloga za određivanje istražnog zatvora predviđenih odredbom članka 123. stavak 1. točka 1. do 4. Zakona.

Istražni zatvor određen rješenjem suca istrage može trajati najdulje mjesec dana računajući od dana lišenja slobode i sudac istrage ga može produljiti na prijedlog državnog odvjetnika prvi puta za još najviše dva mjeseca, a potom za kaznena djela za koja se vodi redoviti postupak za najviše tri mjeseca, što znači da ukupno trajanje istražnog zatvora može biti najdulje šest mjeseci.

Važno je napomenuti da sud ne produljuje istražni zatvor po službenoj dužnosti, već ga određuje i produljuje na temelju prijedloga državnog odvjetnika, što znači da državni odvjetnik mora voditi računa o rokovima i pravodobno staviti prijedlog za produljenje istražnog zatvora.

Istražni zatvor do podizanja optužnice ukida sudac istrage na prijedlog osumnjičenika, državnog odvjetnika ili po službenoj dužnosti (čl. 127. st. 1. Zakona).

1.7.6.1 Prijedlog za određivanje istražnog zatvora

Razlikujemo podnošenje prijedloga u slučaju kada je određen pritvor i podnošenje prijedloga za određivanje istražnog zatvora bez određivanja pritvora. U ovom drugom slučaju prije podnošenja prijedloga državni odvjetnik mora ispitati osumnjičenika.

Istražni se zatvor određuje na temelju pisanog prijedloga za određivanje istražnog zatvora koji podnosi državni odvjetnik. Iako zakonodavac ne regulira sadržaj tog pisanog prijedloga uputno je da taj prijedlog ima sljedeće sastojke:

- zakonsku odredbu temeljem koje se predlaže određivanje istražnog zatvora,
- ime, prezime, osobne podatke uhićenika, oznaku da li je i kada određen pritvor, kojim rješenjem i do kada može trajati.
- obrazloženje u kojem treba opisati kako postojanje osnovane sumnje da je osoba protiv koje se predlaže određivanje istražnog zatvora počinila određeno kazneno djelo, tako i zakonske osnove po kojima bi istražni zatvor valjalo odrediti.

Bilo u prijedlogu ili u obrazloženju državni odvjetnik mora iznijeti svoje stajalište o tome da li je istražni zatvor moguće zamijeniti jamstvom. Ako ocijeni da jamstvo ne može zamijeniti istražni zatvor to treba istaknuti i navesti okolnosti zbog kojih nalazi da je isključena zamjena istražnog zatvora jamstvom

Kako bi sudac istrage mogao utvrditi postojanje osnovane sumnje uz zahtjev za određivanje uvijek dostavljamo i spis. Kako bi mogli nastaviti raditi u predmetu to se uvijek oformljuju dva istovjetna spisa; jedan na kojem radimo i drugi kojeg dostavljamo sucu istrage na njegov zahtjev ili uz naše zahtjeve odnosno prijedloge. Upravo kratkoća rokova kad je određen pritvor i predlaže se određivanje istražnog zatvora je jedan od razloga zbog kojih je Poslovnikom određeno da državno odvjetništvo u prethodnom postupku vodi dva potpuno istovjetna spisa (čl. 135. st. 3. Poslovnika, više o osnovnom spisu vidi pod II. 9.4.1. i 9.4.2.).

Kao što je to već navedeno pod III.1.7.4. radi pravilnog određivanja visine jamstva treba provesti nužne imovinske izvode i kada je moguće priložiti podatke o imovini osumnjičenika. U protivnom sud će visinu jamčevine odrediti na osnovu podataka koje ima u spisu ili ih je dobio na ročištu za određivanje istražnog zatvora, a to su u pravilu podaci koje daje osumnjičenik.

Kao što je to navedeno pod III.1.7.5.2.3. državni odvjetnik mora prije ročišta za određivanje istražnog zatvora provesti radnje koje su bitne kako bi na ročištu mogao dokazati postojanje osnovane sumnje da je osumnjičenik počinio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret.

Stoga državni odvjetnik treba uvijek kada je to moguće, a odredio je pritvor ispitati osumnjičenika prije podnošenja prijedloga za određivanje istražnog zatvora⁶², jer od sadržaja njegove obrane, pa i od toga da li će se braniti šutnjom ili će okolnosno priznati počinjenje kaznenog djela i zavisi da li će državni odvjetnik imati osnova za predlaganje istražnog zatvora. Kao što je gore rečeno ako predlažemo određivanje istražnog zatvora za osobu koja je uhićena i provedena pritvorskom nadzorniku, a nismo odredili pritvor nego odmah predlažemo određivanje istražnog zatvora državni odvjetnik mora prije podnošenja prijedloga ispitati osumnjičenika.

Za obrazac zahtjeva za određivanje istražnog zatvora vidi pod 1.7.6.4. Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika, obrazac 17., a za nalog pritvorskom nadzorniku za dovođenje na ročište za određivanje istražnog zatvora, obrazac 16., a za nalog policiji za dovođenje uhićenika protiv kojeg nije određen pritvor sucu istrage radi određivanja istražnog zatvora, obrazac 21.

1.7.6.2. Sudjelovanje na ročištu za određivanje istražnog zatvora

Nakon zaprimanja prijedloga za određivanje istražnog zatvora sudac istrage zakazuje ročište za odlučivanje o istražnom zatvoru. Radnje koje se provode na ročištu za odlučivanje o istražnom zatvoru propisane su člankom 129. Zakona. Državni odvjetnik mora biti prisutan na tom ročištu (članak 118. Zakona).

⁶² To neće biti moguće ako državni odvjetnik predlaže određivanje istražnog zatvora prema osumnjičeniku/okrivljeniku koji je u bijegu i slično.

Na ročištu za odlučivanje o istražnom zatvoru, ako je donesen nalog o provođenju istrage, državni odvjetnik će prethodno suca istrage obavijestiti o tijeku istrage radi ocjene pravovremenosti poduzimanja radnji.

Na ročištu za određivanje o istražnog zatvora državni odvjetnik govori prvi, te ukratko iznosi činjenice iz kojih proizlazi osnovana sumnja da je određena osoba počinila određeno kazneno djelo. Ukratko navodi i dokaze na kojima temelji svoje tvrdnje kako postoji osnovana sumnja da je osumnjičenik počinio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret i kako postoji neka od osnova za određivanje istražnog zatvora, zatim državni odvjetnik obrazlaže svoj prijedlog za određivanje istražnog zatvora.

Nakon toga državni odvjetnik se treba iznijeti svoje stajalište o tome da li je istražni zatvor moguće zamijeniti jamstvom, a ako nalazi da je to moguće treba iznijeti svoje stajalište o visini jamstva.

Državni odvjetnik može, ako to cijeni potrebnim predložiti izvođenje dokaza (npr. ispitivanje svjedoka kojeg je osumnjičenik nagovarao da ne svjedoči i slično ako predlaže određivanje istražnog zatvora iz razloga navedenih u točki 2.). U tom slučaju stranke mogu svjedocima postavljati pitanja i stavljati primjedbe na provedene dokaze.

Osumnjičenik i njegov branitelj imaju pravo zadnji govoriti. Odluku o istražnom zatvoru sud usmeno objavljuje na završetku ročišta.

Ukoliko je istražni zatvor već bio određen, pa se traži njegovo produljenje državni odvjetnik će prethodno suca istrage obavijestiti o tijeku istrage, odnosno o radnjama koje je do sada poduzeo, te navesti konkretne radnje koje još namjerava poduzeti, a zbog čega i traži produljenje istražnog zatvora.

Primjerice ukoliko je istražni zatvor bio određen iz koluzionih razloga državni odvjetnik će obavijestiti suca istrage o tome koje je svjedoke do sada ispitaio, koje još namjerava ispitati i na koje okolnosti, te po mogućnosti navesti okvirno vrijeme kada te radnje namjerava poduzeti.

Za obrazac prijedloga za produljenje istražnog zatvora vidi pod 1.7.6.4. Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika, obrazac 18.

1.7.6.3. Rad državnog odvjetnika kad je određen istražni zatvor

Ukoliko je protiv osumnjičenika određen istražni zatvor državni odvjetnik je dužan sukladno odredbi članka 122. stavak 3. Zakona osobito žurno provoditi sve radnje koje su neophodne za njegovu odluku hoće li podignuti optužnicu.

Ako državni odvjetnik ne poduzima žurno sve potrebne radnje, takvo njegovo odugovlačenje može imati za posljedicu ukidanje istražnog zatvora. Naime, ukoliko osumnjičenik ili branitelj smatraju da zamjenik odugovlači s poduzimanjem radnje u postupku mogu podnijeti prigovor sucu istrage koji će ako smatra da je prigovor opravdan o tome izvijestiti višeg državnog odvjetnika. U tom slučaju zamjenik mora dati očitovanje višem državnom odvjetniku, koji je dužan poduzeti mjere da se istraga provodi bez odgode i ako cijeni kako je upozorenje opravdano o tome je dužan sačiniti bilješku za osobni spis zamjenika.

Ukoliko državni odvjetnik ili zamjenik i nakon prethodne obavijesti suca istrage višem državnom odvjetniku neopravdano u zakonskim rokovima ne poduzima radnje u postupku, sudac istrage će obavijestiti višeg državnog odvjetnika o nepravovremenom poduzimanju radnji i odrediti rok u kojemu se radnja ima provesti. Ako nakon isteka roka radnja nije poduzeta posljedica je ukidanje istražnog zatvora u smislu odredbe članka 125. stavak 3. Zakona, te pokretanje stegovnog protiv državnog odvjetnika ili zamjenika ukoliko je do propusta došlo njihovom krivnjom.

Državni odvjetnik će predložiti sucu istrage ukidanje istražnog zatvora čim utvrdi da su prestali razlozi zbog kojih je istražni zatvor određen ili produljen. Primjerice ako je istražni zatvor određen iz koluzionih razloga na rok od mjesec dana, a državni odvjetnik je sve svjedoke ispitao u roku od 15 dana, u tom je slučaju, nakon što je ispitao te svjedoke dužan o tome obavijestiti suca istrage, te mu predložiti ukidanje istražnog zatvora.

Za obrazac zatvoru za dovođenje osumnjičenika na ispitivanje vidi pod 1.7.6.4. Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika, obrazac 19.

Za obrazac prijedloga za ukidanje istražnog zatvora vidi pod 1.7.6.4. Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika, obrazac 20.

1.7.6.4. Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika

Obrazac 1. Poziv osumnjičeniku za prvo ispitivanje⁶³

(naziv državnog odvjetništva)

Broj spisa:

POZIV OSUMNJIČENIKU

Kazneni predmet:

Osumnjičenik:

Zbog kaznenog djela iz čl. Kaznenog zakona

(ime i prezime, adresa)

Pozivate se kao osumnjičenik - zbog prvog ispitivanja u gornjem predmetu na dan, u sati u ovo Državno odvjetništvo,, soba br.....
(adresa)

Upozorenje:

Ako se osumnjičenik ne odazove pozivu, a svoj izostanak ne opravda, predložiti će se sucu istrage izdavanje dovedbenog naloga (članak 175. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku).

⁶³ Poziv predstavniku pravne osobe dan je pod 9.6.4. Obrasci u vezi pozivanja i određivanja predstavnika pravne osobe, obrazac 4.

Osumnjičenik se ima pravo braniti sam ili uz stručnu pomoć branitelja iz reda odvjetnika, koji ima pravo biti nazočan njegovom ispitivanju (članak 5. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku). Radi upoznavanja s drugim pravima osumnjičeniku se uz ovaj poziv dostavlja pouka o pravima.

Osumnjičenik je dužan odmah izvijestiti državno odvjetništvo o promjeni adrese te o namjeri promjene boravišta, a ako to ne učini ili je očito da na drugi način izbjegava primitak dopisa pozivi koji su mu upućeni biti će istaknuti na oglasnoj ploči i internetskoj stranici državnog odvjetništva, pa će se nakon proteka roka od osam dana uzeti da je dostava uredna (članak 96. u vezi članka 175. stavak 6. Zakona o kaznenom postupku).

Osumnjičenik bez obzira na ishod kaznenog postupka, podmiruje troškove svog dovođenja i odgode dokazne radnje koje je prouzročio svojom krivnjom (članak 147. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku).

Dne.....

P r i l o g: Pouka o pravima⁶⁴

Državni odvjetnik / zamjenik

..... v.r.

Za točnost otpavka:

Obrazac 2. Poziv osumnjičeniku/okrivljeniku⁶⁵

(naziv državnog odvjetništva)

Broj spisa:

POZIV OSUMNJIČENIKU

Kazneni predmet:.....

Osumnjičenik:.....

Zbog kaznenog djela iz čl. ... Kaznenog zakona

(ime i prezime, adresa)

Pozivate se kao okrivljenik - zbog ispitivanja u gornjem predmetu na dan, u

..... sati u ovo državno odvjetništva, _____ soba br. _____

(adresa)

U p o z o r e n j e :

Ako se osumnjičenik ne odazove pozivu, a svoj izostanak ne opravda, predložiti će se sucu istrage izdavanje dovedbenog naloga (članak 175. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku).

⁶⁴ Dostavlja se uz poziv za prvo ispitivanje za obrazac vidi pod III. 2.1.7. Obrasci, obrazac

⁶⁵ Poziv predstavniku pravne osobe dan je pod 9.6.4. Obrasci u vezi pozivanja i određivanja predstavnika pravne osobe, obrazac 4.

Osumnjičenik se ima pravo braniti sam ili uz stručnu pomoć branitelja iz reda odvjetnika, koji ima pravo biti nazočan njegovom ispitivanju (članak 5. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku). Radi upoznavanja s drugim pravima okrivljeniku se uz ovaj poziv dostavlja pouka o pravima.

Osumnjičenik je dužan odmah izvijestiti državno odvjetništvo o promjeni adrese te o namjeri promjene boravišta, a ako to ne učini ili je očito da na drugi način izbjegava primitak dopisa koji su mu upućeni biti će istaknuti na oglasnoj ploči i internetskoj stranici državnog odvjetništva, pa će se nakon proteka roka od osam dana uzeti da je dostava uredna (članak 96. u vezi članka 175. stavak 6. Zakona o kaznenom postupku).

Osumnjičenik bez obzira na ishod kaznenog postupka, podmiruje troškove svog dovođenja i odgode dokazne radnje koje je prouzročio svojom krivnjom (članak 147. st. 1. ZKP).

Dne.....

Državni odvjetnik / zamjenik

..... v.r.

Za točnost otpravka:

Obrazac 3. Pouka o pravima - općenito

(Zaglavljje - čl. 76. 78. Poslovnika)

.....(ime i prezime)

.....(adresa)

Temeljem članka 239. stavak 2. točka 2. Zakona o kaznenom postupku dostavlja se osumnjičeniku (ime i prezime, i drugi podaci) slijedeća;

Pouka o pravima

Kojom se obavještava kako:

1. na temelju (na primjer; kaznene prijave Policijske uprave, Odjela broj K-..... od). postoje osnove sumnje da ste počinili kazneno djelo primanja mita iz članka 347. stavak 1. Kaznenog zakon i to na način da ste:

.....(na primjer; u vremenu od početka travnja do 07. svibnja 2010. u Zagrebu, u svojoj ordinaciji u bolnici Jabukovac, kao nadležni liječnik vještak Središnjeg ureda Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, ovlaštenu obavljati vještačenja povodom zahtjeva za ostvarivanje prava na invalidske mirovine, u postupku izrade nalaza i mišljenja o radnoj sposobnosti nositelja mirovinskog osiguranja Pere Perića, koji je podnio zahtjev za ostvarivanje prava na invalidsku mirovinu, od istog zatražili da Vam preda novac u iznosu od 500,00 eura, kako biste sačinili pozitivno mišljenje o invalidnosti, neovisno o tome

da li Pero Perić, obzirom na sadržaj medicinske dokumentacije i utvrđeno zdravstveno stanje, ostvaruje uvjete za takvo pozitivno mišljenje, te vam je Pero Perić 07. svibnja 2010., sukladno vašem traženju u ordinaciji predao novčani iznos od 500,00 eura, koji ste preuzeli),

2. kao osumnjičenik niste dužni iznijeti svoju obranu, niti odgovarati na pitanja,

3. prema odredbi članka 184. stavak 2. točka 1. Zakona o kaznenom postupku imate pravo razgledavanja državnoodvjetničkog spisa u Vašem predmetu i predmeta koji se mogu upotrijebiti kao dokaz nakon što budete ispitani,

4. kao osumnjičenik imate pravo uzeti branitelja po vlastitom izboru.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 4. – Zahtjev za izdavanje dovedbenog naloga za osumnjičenika/okrivljenika (čl. 208. stavak 3. ZKP)

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ŽUPANIJSKOM SUDU U
SUCU ISTRAGE

.....

Osumnjičenik je pozvan u ovo Državno odvjetništvo radi prvog ispitivanja za dan Da je osumnjičenik uredno primio poziv vidljivo je iz dostavnice koju prilažemo ovom zahtjevu. Kako uredno pozvani osumnjičenik nije na u pozivu naznačeni dan došao u ovo Državno odvjetništvo, a svoj izostanak nije opravdao to na temelju članka 217. stavak 4. Zakona o kaznenom postupku zahtijevam da sud izda slijedeći ili

Osumnjičenik je pozvan u ovo državno odvjetništvo radi prvog ispitivanja za dan poziv je upućen na adresu na kojoj je prijavljen, ali se je dostava vratila s napomenom da se poziv nije mogao uručiti. Preslika omotnice poziva u prilogu. Također je pokušana i osobna dostava po dostavljaču ovog Državnog odvjetništva koji nije našao osumnjičenika, a prema obavijestima susjeda povremeno dolazi na tu adresu i kada je u stanu nikome ne otvara vrata. Kako se nije mogla obaviti uredna dostava poziva, a iz okolnosti očito proizlazi da okrivljenik izbjegava primiti poziv to na temelju članka 217. stavak 4. Zakona o kaznenom postupku zahtijevam da sud izda slijedeći

Dovedbeni nalog

kojim se temeljem članka 97. stavak 3. u svezi članka 208. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku nalaže djelatnicima PU da za dan 30. rujna 2011. u 10,00 sati dovedu

osumnjičenika O. B., OIB, sina Ivana i Marije r. J., rođenog u Zadru 00. travnja 1961. s prebivalištem u K., ulica Brijestova 33,

u prostorije Županijskog/Općinskog državnog odvjetništva u K., Trg ... bb.

Dovođenje je potrebno jer se imenovani iako uredno pozvan nije odazvao pozivu ovog Županijskog/Općinskog državnog odvjetništva radi davanja obavijesti u svezi kaznenog djela teške krađe, koje je bilo određeno za dan 12. srpnja 2010. niti je svoj izostanak opravdao.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 5. – Dopis predsjedniku suda – za određivanje branitelja

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ŽUPANIJSKOM SUDU U
PREDSJEDNIKU SUDA

.....

Predmet: Prijedlog za određivanje branitelja po službenoj dužnosti radi prvog ispitivanja osumnjičenika u smislu članka 66. stavak 3. ZKP-a⁶⁶

U predmetu ovog Ureda broj gornji provode se dokazne radnje protiv I osumnjičenika, II. osumnjičenika, zbog kaznenih djela (zakonski naziv i članak Kaznenog zakona).

Kako je iz dosadašnjeg tijeka postupka vidljivo da I. osumnjičenik, nakon što je poučen o pravima iz članka 239. stavak 1. ZKP-a, nije angažirao branitelja, to s obzirom da će danas biti ispitan u vremenu od do sati, kojem prvom ispitivanju je nazočnost branitelja nužna, molimo Vas da I. osumnjičeniku, odredite branitelja po službenoj dužnosti, i to, odvjetnika iz Zagreba.

S poštovanjem,

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

⁶⁶ Člankom 55. stavkom 4. Zakona određeno je da u postupku za kazneno djelo za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora branitelj po službenoj dužnosti ili na teret proračunskih sredstava može biti samo odvjetnik koji ima praksu od najmanje osam godina kao odvjetnik ili kao dužnosnik u pravosudnom tijelu.

Obrazac 6. – Obavijest branitelju o ispitivanju osumnjičenika

Naziv državnog odvjetništva)

(broj predmeta)

**OBAVIJEST
BRANITELJU**

Kazneni predmet protiv:

Zbog kaz. djela iz čl. Kaznenog zakona

..... stavak Kaznenog zakona

Odvjetnik

.....

(adresa)

Obavještavate se da će se dana 15. travnja 2010. u 09,00 sati, u(naziv državnog odvjetništva),(adresa), u gornjem predmetu, održati ispitivanje osumnjičenika

U,(datum).

UPOZORENJE⁶⁷:

Branitelj je dužan odazvati se pozivu, jer se dokazna radnja prvog ispitivanja bez prisustva branitelja ne može održati. S tim u vezi se upozoravate na posljedice neopravdanog izostanka u skladu s odredbom članka 147. stavak 1. Zakona o kazenom postupku.

U, 16. kolovoza 2010.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Za točnost otpavka:

.....

Obrazac 7. Rješenje za mjere iz članka 98. stavak 2. točka 1., 3. i 7

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

⁶⁷ Samo za prvo ispitivanje kad je obrana obvezna

RJEŠENJE

Općinsko državno odvjetništvo u, po općinskom državnom odvjetniku Z.Z., u kaznenom predmetu protiv osumnjičenika A.M., OIB...zbog kaznenog djela iz članka 217. stavak 1. točka 1. u svezi članka 216. stavak 1. Kaznenog zakona, dana.....

r i j e š i l o j e

na temelju članka 98. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku, osumnjičeniku

A.M., osobni podaci, (ako se provodi istraga)
istraga se provodi temeljem naloga o provođenju
istrage broj..., od

nalažu se

MJERE OPREZA

1. zabrane napuštanja boravišta iz članka 98. stavak 2. toč. 1. Zakona o kaznenom postupku, i to M., na adresi, te se ne smije udaljavati izvan granica grada M...,
2. obvezom redovitog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu iz članka 98. stavak 2. toč. 3. Zakona, i to dežurnom djelatniku M.M., policijskom službeniku PP M... svakih sedam (7) dana počevši od 28. studenog 2009. u vremenu između 10,00 i 12,00 sati, koji je dužan mjeru evidentirati po članku 15. Pravilnika o načinu izvršavanja mjera opreza,

ili

obvezom redovitog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu iz članka 98. stavak 2. toč. 3. Zakona, i to Probacijskom uredu u, službeniku PP M... svakih sedam (7) dana počevši od 28. studenog 2009. u vremenu između 10,00 i 12,00 sati, koji je dužan mjeru evidentirati po članku 15. Pravilnika o načinu izvršavanja mjera opreza,

3. privremenim oduzimanjem putne isprave i osobne iskaznice iz članka 98. stavak 2. toč. 7. Zakona, i to;
 - a. Republike Hrvatske, putovnica broj... na ime..., izdana od, dana.....,
 - b. osobne iskaznice na ime..., broj... izdana od ..., dana.....

Na temelju članka 98. stavak 6. Zakona o kaznenom postupku naložene mjere opreza trajat će dok za to postoji potreba, a najdulje do pravomoćnosti presude.

Navedene mjere izvršavati će sukladno članku 100. stavak 2. i 3. Zakona o kaznenom postupku i članka 8. i 12. Pravilnika o načinu izvršavanja mjera opreza djelatnici PP M... , i svakih 15 dana dostavit će pisano izvješće ovom državnom odvjetništvu o tome da li osumnjičeni izvršava mjere opreza iz članka 98. stavak 2. toč. 3. i 7. Zakona o kaznenom postupku.

U slučaju nepridržavanja naloženih mjera opreza iste će se zamijeniti istražnim zatvorom.

Obrazloženje

PP ... podnijela je kaznenu prijavu protiv A.M. zbog kaznenog djela iz članka 217. stavak 1. točka 1. u svezi članka 216. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku.

Osnovana sumnja da je osumnjičeni počinio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret proizlazi iz potvrde o privremenom oduzimanju predmeta PP...broj...od... kao i....

Kako iz podataka u spisu proizlazi da osumnjičeni osim državljanstva Republike Hrvatske, ima i državljanstvo Republike Bosne i Hercegovine, gdje se nalazi obiteljska kuća i nekretnine koje su u njegovu vlasništvu, te da u Republici Bosni i Hercegovini žive i njegovi roditelji to postoji opravdana bojazan da bi osumnjičeni mogao pobjeći i time osujetiti vođenje ovog kaznenog postupka.

Nadalje, osumnjičeni je, prema podacima u spisu, osuđivan zbog kaznenog djela iz članka 216. stavak 1. Kaznenog zakona, bez stalnog zaposlenja, a time i bez stalnih izvora sredstava za životne potrebe te bez imovine u Republici Hrvatskoj od koje bi mogao ostvarivati neke prihode, što upućuje na postojanje osobitih okolnosti koje opravdavaju bojazan da bi boravkom na slobodi ponovio isto ili slično kazneno djelo.

Navedena opasnost od bijega, te ponavljanja istog ili sličnog kaznenog djela se po mišljenju državnog odvjetnika može otkloniti primjenom mjera opreza iz članka 98. stavak 2. toč. 1. 3. i 7. Zakona o kaznenom postupku. Stoga je određeno da osumnjičeni mora boraviti u M.... i ne smije se udaljavati izvan granica grada M..., te da se u određeno vrijeme mora javljati dežurnom djelatniku PP M..., a od osumnjičenika su oduzete putne i druge isprave za prelazak državne granice.

Slijedom naprijed navedenog, odlučeno je kao u izreci ovog rješenja.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

UPUTA O PRAVU NA ŽALBU:

Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba u roku od tri dana od dana dostave rješenja. Žalba se podnosi ovom državnom odvjetništvu u tri istovjetna primjerka, a o njoj odlučuje sudac istrage Županijskog suda uŽalba ne zadržava izvršenje mjere.

Dostavna naredba:

- osumnjičeniku A.M.
- PP M... ili Probacijskom uredu u

Obrazac 8. Rješenje za mjere iz članka 98. stavak 2. točka 2., 4. i 5

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

RJEŠENJE

Općinsko državno odvjetništvo u, po općinskom državnom odvjetniku Z.Z., u kaznenom predmetu protiv osumnjičenika A.M., OIB...zbog kaznenog djela iz članka 193. stavak 1. Kaznenog zakona, dana.....

r i j e š i l o j e

na temelju članka 98. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku, osumnjičeniku

A.M., osobni podaci, (ako se provodi istraga)
istraga se provodi temeljem naloga o provođenju
istrage broj..., od

nalažu se

MJERE OPREZA

- I. zabrane posjećivanja određenog mjesta ili područja iz članka 98. stavak 2. točka 2. Zakona o kaznenom postupku, i to caffe bara „ P...“ u M....., na adresi, kojem se ne smije približiti ispod udaljenosti od 100 m,
- II. zabranom približavanja određenoj osobi i zabranom uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom iz članka 98. stavak 2. točka 4. i 5. Zakona o kaznenom postupku, i to

A.A. , OIB....., kćeri....., s prebivalištem u M... , na adresi...,
kojoj se ne smije približiti na razdaljini bližoj od 50 m, niti
uspostavljati ili održavati izravne ili neizravne veze s istom.

Na temelju članka 98. stavak 6. Zakona o kaznenom postupku naložene mjere opreza trajat će dok za to postoji potreba, a najdulje do pravomoćnosti presude.

Navedene mjere izvršavati će sukladno članku 100. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku i člancima 7., 9. i 10. Pravilnika o načinu izvršavanja mjera opreza djelatnici PP, i svakih 15 dana dostavit će pisano izvješće ovom državnom odvjetništvu o tome da li osumnjičeni izvršava mjere opreza iz članka 98. stavak 2. točka 2. 3. i 5. Zakona o kaznenom postupku.

U slučaju nepridržavanja naloženih mjera opreza iste će se zamijeniti istražnim zatvorom.

Obrazloženje

PP ... podnijela je kaznenu prijavu protiv A.M. zbog kaznenog djela iz članku 193. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku.

Osnovana sumnja da je osumnjičeni počinio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret proizlazi iz potvrde Doma zdravlja od o zadobivenim ozljedama A.A. i ...

Kako iz podataka u spisu proizlazi da je okrivljenik u dva navrata ranije oštećenju uputio uznemirujuće poruke putem mobilnog telefona, da ju je u više navrata čekao ispred

njene obiteljske kuće te joj u caffè baru P... u M... ostavljao razne poklone i poruke, a da je djelo počinio sačekavši istu pri izlasku iz spomenutog caffè bara, to isto predstavlja osobite okolnosti da će okrivljeni ponoviti djelo.

Međutim kako okrivljeni do sada nije kazneno niti prekršajno prijavljivan to se po mišljenju državnog odvjetnika navedena opasnost od ponavljanja istog ili sličnog kaznenog djela može otkloniti primjenom mjera opreza iz članku 98. stavak 2. tička 2. 4. i 5. Zakona o kaznenom postupku. Stoga je određeno da osumnjičeni ne smije posjećivati caffè bar P... u M..., te da se ne smije približavati niti uspostaviti bilo kakav izravni ili neizravni kontakt s oštećenom A.A.

Slijedom naprijed navedenog, odlučeno je kao u izreci ovog rješenja.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

UPUTA O PRAVU NA ŽALBU:

Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba u roku od tri dana od dana dostave rješenja. Žalba se podnosi ovom držanom odvjetništvu u tri istovjetna primjerka, a o njoj odlučuje sudac istrage Županijskog suda uŽalba ne zadržava izvršenje mjere.

Dostavna naredba:

- osumnjičeniku A.M.
- oštećenoj A.A.
- PP M...

Obrazac 9. Rješenje o produljenju mjera opreza⁶⁸

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

R J E Š E N J E

Općinsko državno odvjetništvo u, po općinskom državnom odvjetniku Z.Z., u kaznenom predmetu protiv osumnjičenika A.M., OIB...zbog kaznenog djela iz članku 217. stavak 1. točka 1. u sveži članku 216. stavak 1. Kaznenog zakona, dana.....

r i j e š i l o j e

na temelju članku 98. stavak 6. Zakona o kaznenom postupku, osumnjičeniku

*A.M., osobni podaci, (ako se provodi istraga)
istraga se provodi temeljem naloga o provođenju
istrage broj..., od*

produljuju se

MJERE OPREZA

⁶⁸ Člankom 98. stavak 6. Zakona određeno je da svaka dva mjeseca državni odvjetnik prije podizanja optužnice, odnosno sud koji vodi postupak, ispitat će po službenoj dužnosti postoji li još potreba za mjerom opreza te je rješenjem produljiti ili ukinuti ako više nije potrebna.

naložene rješenjem ovog državnog odvjetništva od....., broj....., te će iste trajati dok za to postoji potreba, a najdulje do pravomoćnosti presude.

U slučaju nepridržavanja naloženih mjera opreza iste će se zamijeniti istražnim zatvorom.

Obrazloženje

Rješenjem br. od državni odvjetnik naložio je osumnjičeniku A.M. mjere opreza iz članku 98. stavak 2. točka 1., 3. i 7. Zakona o kaznenom postupku pobliže opisane u izreci predmetnog rješenja.

(Kratko ponoviti razloge zbog čega treba produljiti naložene mjere opreza) i razloge?)

Obzirom da i dalje postoje svi razlozi zbog kojih su osumnjičeniku mjere opreza naložene, to je valjalo odlučiti kao u izreci rješenja.

Potpis - čl. 82. Poslovnika

UPUTA O PRAVU NA ŽALBU:

Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba u roku od tri dana od dana dostave rješenja. Žalba se podnosi ovom državnom odvjetništvu u tri istovjetna primjerka, a o njoj odlučuje sudac istrage Županijskog suda u

Dostavna naredba:

- osumnjičeniku A.M.
- PP

Obrazac 10. Rješenje o ukidanju mjera opreza

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

R J E Š E N J E

Općinsko državno odvjetništvo u, po općinskom državnom odvjetniku Z.Z., u kaznenom predmetu protiv osumnjičenika A.M., OIB...zbog kaznenog djela iz članku 217. stavak 1. točka 1. u svezi članku 216. stavak 1. Kaznenog zakona, dana.....

r i j e š i l o j e

na temelju članku 98. stavak 6. Zakona o kaznenom postupku, osumnjičeniku

*A.M., osobni podaci, (ako se provodi istraga)
istraga se provodi temeljem naloga o provođenju
istrage broj..., od*

ukidaju se

MJERE OPREZA

naložene rješenjem ovog državnog odvjetništva od....., broj

Obrazloženje

Rješenjem br. od državni odvjetnik naložio je osumnjičeniku A.M. mjere opreza iz članka 98. stavak 2. točka 1., 3. i 7. Zakona o kaznenom postupku pobliže opisane u izreci predmetnog rješenja.

(Kratko navesti zbog kojih razloga više ne postoje zakonski uvjeti za produženje mjera opreza).

Obzirom da više ne postoje razlozi zbog kojih su osumnjičeniku mjere opreza naložene, to je valjalo odlučiti kao u izreci rješenja.

Potpis - čl. 82. Poslovnika

UPUTA O PRAVU NA ŽALBU:

Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba u roku od tri dana od dana dostave rješenja. Žalba se podnosi ovom državnom odvjetništvu u tri istovjetna primjerka, a o njoj odlučuje sudac istrage Županijskog suda u

Dostavna naredba:

- osumnjičeniku A.M.
- PP M...

Obrazac 11. Službena bilješka o obavijesti o uhićenju
(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

SLUŽBENA BILJEŠKA

Djelatnici PU..... PP..... izvijestili su ovo državno odvjetništvo da je sukladno odredbi članka 107. stavak 1.ZKP-a, uhićen dana 30. srpnja 2010. u 08,30 sati od kada počinje teći pritvor.

Potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 12. Službena bilješka o obavijesti pritvorskog nadzornika
(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

SLUŽBENA BILJEŠKA

Pritvorski nadzornik PU telefonskim putem je izvijestio ovaj Ured da je uhićenik doveden u pritvorsku policijsku jedinicu PU 14. lipnja 2010. te predan pritvorskom nadzorniku usati.

Potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 13. Zahtjev pritvorskom nadzorniku
(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

PRITVORSKOM NADZORNIKU
PRITVORSKE JEDINICE
PU

.....

Molim da uhićenika koji se nalazi u Pritvorskoj policijskoj jedinici Policijske uprave, dovedete u Državno odvjetništvo dana 14. lipnja 2010. u sati, radi ispitivanja, nakon čega će biti vraćen u pritvorsku jedinicu.

S poštovanjem

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostaviti:

1. Pritvorski nadzornik PU, faksom
2. U spis

Obrazac 14. Rješenje o određivanju pritvora

(Zaglavlje - čl. 76. 78. Poslovnika)

RJEŠENJE

..... državno odvjetništvo u , po zamjeniku, u kaznenom predmetu protiv uhićenika A.A., OIB....., zbog kaznenog djela davanja mita iz članka 348. stavak 1. Kaznenog zakona, dana 9. kolovoza 2010.

riješio je

na temelju članka 112. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku, u svezi članka 123. stavak 1. točka 2. i 3. Zakona o kaznenom postupku:

ODREĐUJE SE PRITVOR

protiv:

M.M, osobni podaci, (ako se provodi istraga) istraga se provodi temeljem naloga o provođenju istrage broj..., od

koji može trajati najdulje 48 sati, a počinje teći od trenutka uhićenja u sati i može trajati do, do sati.

O b r a z l o ž e n j e

Ovo državno odvjetništvo provodi istragu protiv (ukoliko je donesen nalog o provođenju istrage) (navesti protiv koga i za koja djela).

Osumnjičenik tereti se da je počinio kazneno djelo iz članka Kaznenog zakona na način kako je to činjenično i pravno pobliže opisano u nalogu o provođenju istrage, broj..., od....

Ukoliko nije donesen nalog o provođenju istrage:

Kaznenom prijavom Policijske postaje osumnjičenik je prijavljen da je (kratko opisati kazneno djelo i dati kvalifikaciju).

Ovo je obvezan dio bez obzira da li je donesen nalog:

Osnove sumnje da je osumnjičenik na opisani način počinio kazneno djelo iz članka Kaznenog zakona proizlaze iz zapisnika o očevidu Policijske postaje broj..., od, te potvrde o privremenom oduzimanju predmeta broj... (i tome slično)

Navesti okolnosti iz kojih proizlazi pritvorski razlog, na primjer:

Kako iz podataka u spisu proizlazi da je okrivljenik strani državljanin, te da nema boravište u Republici Hrvatskoj, već se u Hrvatskoj nalazi na odmoru u trajanju od samo 8 dana, dok inače boravi u SR Njemačkoj to postoji opasnost da će osumnjičenik pobjeći iz Republike Hrvatske i tako osujetiti vođenje kaznenog postupka.

Ili

Okolnosti koje upućuju na opasnost da bi osumnjičenik puštanjem na slobodu mogao pobjeći proizlaze iz podataka u spisu i to da osumnjičenik uz državljanstvo Republike Hrvatske ima i državljanstvo Republike Bosne i Hercegovine, gdje je rođen i gdje boravi, na adresi Na navedenoj adresi posjeduje kuću, iz čega proizlazi da je osumnjičenik životno vezan upravo za teritorij Republike Bosne i Hercegovine, dok u Republici Hrvatskoj nije zaposlen, niti ima imovinu, iz kojeg razloga za područje Republike Hrvatske nije čvrsto vezan, iako ima prebivalište u Republici Hrvatskoj.

Na isti način obrazložiti svaki pritvorski razlog.

Kako se u nastavku postupka ukazuje potrebnim ispitati, te prikupiti druge podatke o dokazima, a postoje osnove sumnje da je osumnjičenik počinio kazneno djelo iz člankaKaznenog zakona za koje je zapriječena kazna zatvora do pet godina, te kako postoje razlozi za određivanje istražnog zatvora temeljem članku 123. stavak 1. točka

Zakona o kaznenom postupku, to se ukazalo osnovanim nad osumnjičenikom
odrediti pritvor sukladno članku 112. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

UPUTA O PRAVU NA ŽALBU:

Protiv ovog rješenja pritvorenik ima pravo žalbe u roku od 6 sati od sata primitka pismenog opravka. Žalba se podnosi ovom tijelu pismeno, u tri istovjetna primjerka, a o njoj odlučuje sudac istrage Županijskog suda u Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

Dostaviti:

- osumnjičeniku
- branitelju
- pritvorskom nadzorniku pritvorske jedinice PU
- u spis

Obrazac 15. Dostava žalbe na rješenje o određivanju pritvora

(Zaglavlje - čl. 76. 78. Poslovnika)

ŽUPANIJSKI SUD U
SUCU ISTRAGE

.....

U prilogu vam dostavljamo tri primjerka žalbe pritvorenika, protiv rješenja o određivanju pritvora ovog Državnog odvjetništva broj K-DO-.....od s priložima iz našeg spisa broja gornjeg radi odluke o žalbi.

Napominjemo da ne dostavljamo cijeli spis, budući nam je potreban za daljnje odlučivanje. Ukoliko vam je ipak cijeli spis potreban radi odlučivanja o žalbi molimo da nas obavijestite kako bi vam ga dostavili na uvid.

U prilogu dostavljamo:

1. Rješenje o određivanju pritvora uz dostavnice
2. Zapisnik o ispitivanju okr. Ljube Bušića
3. Pouku o pravima
4. Kaznenu prijava PU Odjela gospodarskog kriminaliteta, br. K-80/1
5. Izvješće o uhićenju i dovođenju

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 16. Nalog pritvorskom nadzorniku za dovođenje na ročište za određivanje istražnog zatvora

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

PRITVORSKAPOLICIJSKA JEDINICA
POLICIJSKE UPRAVE
n/r pritvorskom nadzorniku

.....

Temeljem članka 118. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku nalažem Vam da dana 12. prosinca 2009. u 12,00 sati, pritvorenika/e, dovedete sucu istrage Županijskog suda u,(ime i prezime suca), soba broj:..... radi održavanja ročišta za određivanje istražnog zatvora.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 17. Prijedlog za određivanje istražnog zatvora

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ŽUPANIJSKOM SUDU U
SUCU ISTRAGE

.....

Na temelju članka 217. stavak 4. Zakona o kaznenom postupku u svezi članka 123. stavak 1. točka Zakona o kaznenom postupku podnosim

PRIJEDLOG ZA ODREĐIVANJE ISTRAŽNOG ZATVORA

protiv:

I. osumnjičenika(osobni podaci), uhićenog 9..... u 10,37 sati, nalazi se u pritvoru u pritvorskoj jedinici Policijske uprave pritvor je određen rješenjem ovog Državnog odvjetništva broj: K-DO-..... od 10. kolovoza 2009., a koji pritvor može trajati najdulje 48 sati, odnosno do 11. kolovoza 2009. do 10, 37 sati.

iz zakonske osnove koja se temelji na odredbi članku 123. stavak 1. toč.1 Zakona o kaznenom postupku

Obrazloženje

- u uvodu obrazloženja pozvati se samo na činjenični opis naloga za provođenje istrage, a ako nema kratko navesti što mu se stavlja na teret, odnosno za koje kazneno djelo postoji osnovana sumnja da ga je počinio.

Djelatnici policijske uprave Istarske podnijeli su 9. kolovoza 2009. kaznenu prijavu broj: K-370/09 iz koje proizlazi da je 9. kolovoza 2009. u 7,50 sati u mjestu na državnoj cesti D-200 upravljajući svojim osobnim automobilom marke „Passat“ registarske oznake, nakon što je zaustavljen po policijskom službeniku policijske postaje koji mu je predočio da je počinio prometni prekršaj, te nakon što je upoznat da je za taj prometni prekršaj predviđena novčana kazna od i oduzimanje vozačke dozvole u namjeri sprječavanja procesuiranja tog prometnog prekršaja u više navrata tražio od policijskog službenika da ga pusti nudeći mu pritom 2.000,00 kn kako mu ovaj ne bi naplatio novčanu kaznu, niti procesuirao navedeni prekršaj, a kada je policijski službenik odbio primiti ponuđeni novac, iz svog novčanika uzeo dvije novčanice od tisuću kuna i kroz otvoreni prozor vozila gurnuo u službeno policijsko vozilo govoreći policijskom službeniku „evo ti, to ti je za piće, pusti me, nemoj me kažnjavati.“

dakle, službenoj osobi dao dar da ne bi obavila službenu radnju koju je morala obaviti, pa da je time počinio kazneno djelo davanja mita opisano u članku 348. stavak 1. Kaznenog zakona.

(obrazložiti prvo osnovanu sumnju da je počinio kazneno djelo)

Ova činjenična utvrđenja proizlaze iz izvješća o postupanju, kao i iz iskaza policijskog službenika, budući je po zaprimanju kaznene prijave provedena dokazna radnja njegovog ispitivanja kao svjedoka. Na zaključak kako postoji osnovana sumnja da je počinio kazneno djelo davanja mita iz članka 348. stavak 1. Kaznenog zakona ukazuju i podaci zapisnika o očevidu policijske uprave Istarske broj: K-370/09 od 9. kolovoza 2009., kao i iskaz osumnjičenika koji je kao osumnjičenik ispitivan 10. kolovoza 2009. u vremenu između 11,58 - 13,38 te u cijelosti priznao počinjenje navedenog kaznenog djela.

(obrazložiti postojanje uvjeta za određivanje osnove istražnog zatvora)

U konkretnom slučaju ispunjeni su uvjeti za određivanje istražnog zatvora protiv osumnjičenika temeljem članka 123. stavak 1. točka 1. Zakona, budući je osumnjičenik osnovano sumnjiv da je počinio kazneno djelo davanja mita iz članka 348. stavak 1. Kaznenog zakona za koje je propisana kazna zatvora u trajanju od tri godine, te budući da je državljanin Kosova, koji nema boravište u RH, već se u Republici Hrvatskoj nalazi na odmoru u trajanju od osam dana, a stvarno boravi u stranoj zemlji, odnosno u SR Njemačkoj.

Uzimajući u obzir navedeno, dakle, činjenicu da se radi o stranom državljaninu, bez prebivališta i boravišta u RH, te okolnosti upućuju na opasnost da će okrivljenik pobjeći, odnosno izbjeći daljnje vođenje kaznenog postupka, slijedom čega je protiv istog nužno odrediti istražni zatvor, jer proizlazi opravdana sumnja da bi boravkom na slobodi napustio teritorij RH i time ostao nedostupan našim tijelima kaznenog progona.

Smatram da nisu ispunjeni uvjeti iz članka 102. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku za određivanje jamstva iz razloga (na primjer osumnjičenik je

počinio teško djelo, prijetio je svjedocima koji unatoč visini jamstva već samim puštanjem na slobodu neće svjedočiti itd.). Iz navedenih okolnosti proizlazi kako je isključena zamjena istražnog zatvora jamstvom.

ili ako cijeni kako jamstvo može zamijeniti istražni zatvor

U prilogu dostavljam podatke o imovnom stanju osumnjičenika. Iz tih podataka proizlazi kako osumnjičenik ima mjesečna primanja u iznosu od, na računima iznos od te nekretnine (navesti koje) u vrijednosti od, s kojim podacima upoznajemo suca istrage kako bi jamčevina bila određena u primjerenoj visini.

Sve iznijeto predstavlja stvarne i pravne osnove za određivanje istražnog zatvora protiv temeljem naznačenih zakonskih osnova.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

- prilog: spis broj:

Obrazac 18. Prijedlog za produljenje istražnog zatvora

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

HITNO!!!

ISTRAŽNI ZATVOR!!!

ŽUPANIJSKOM SUDU U
SUCU ISTRAGE

.....

Na broj: Kir-.....

Ovo Državno odvjetništvo donijelo je 05. svibnja 2010. pod brojem K-DO-..... nalog o provođenju istrage protiv I osumnjičenika i II osumnjičenika zbog kaznenog djela zlouporabe položaja i ovlasti iz članku 337. stavak 4. i 1. Kaznenog zakona.

Rješenjem suca istrage broj Kir-..... od 4. svibnja 2010. protiv II osumnjičenika određen je istražni zatvor temeljem odredbi članku 123. stavak 1. točka 2. Zakona o kaznenom postupku, koje rješenje je potvrđeno rješenjem vijeća Županijskog suda u broj Kv-..... od 10. svibnja 2010.

U dosadašnjem tijeku istrage u svojstvu svjedoka ispitani su (navesti koji svjedoci). Također su tijekom istrage od trgovačkog društva „AB“ pribavljeni podaci o iznosima naknada za obavljene stručne radove.

U konkretnom slučaju ispunjeni su uvjeti za produljenje istražnog zatvora protiv II okr. Pere Perića, temeljem članku 123. stavak 1. točka 1. i 2. Zakona o kaznenom postupku.

(obrazložiti zbog čega i dalje postoje razlozi za istražni zatvor)

Na primjer;

Naime, iako je bila pozvana na ispitivanje za dane 17. svibnja i 27. svibnja 2010. svjedokinja nije se odazvala ispitivanju, time da je dostava poziva za 17. svibnja 2010. bila vraćena uz napomenu „obaviješten - nije podigao pošiljku“ (list 337a). Dostava poziva za 27. svibnja 2010. također je bila vraćena uz istu napomenu (list 410), nakon čega joj je poziv uručen putem dostavljača državnog odvjetništva. Međutim, 01. lipnja 2010. u ovom je Državnom odvjetništvu zaprimljen podnesak kojim ista obavještava da nije u mogućnosti pristupiti na ispitivanje zbog bolesti, u svezi čega je dostavila i liječničku dokumentaciju. Tijekom istrage neophodno je u svojstvu svjedoka ispitati, koja je bila član koordinacijskog tijela, koje je odlučivalo o naknadama, a drugi član tog koordinacijskog tima bio je upravo II osumnjičenik Naime, ova svjedokinja ima saznanja o tijeku pregovora i dogovora u vezi određivanja osnove i visine naknade koja se isplaćuje članovima koordinacijskog tima.

Osim toga, svjedokinje i su u svojim iskazima navele da iz Odsjeka za javnu nabavu, Odjela za računovodstveno-financijske poslove je osobno kontaktirala II osumnjičenika u vezi s obračunom i isplatom predmetnih naknada, pa je stoga u daljnjem tijeku istrage potrebno istu ispitati u svojstvu svjedoka.

Slijedom navedenog nalazim da se radi o okolnostima koje upućuju na opasnost da će II osumnjičenik, boravkom na slobodi, utjecati na imenovane i time ometati kazneni postupak kako bi od sebe otklonio kaznenu odgovornost.

Nadalje, iz obavijesti Ravnateljstva policije proizlazi da II osumnjičenik ima prijavljeno prebivalište na području, da je državljanin Republike, gdje mu živi i obitelj, zbog čega smatram da su navedene okolnosti one okolnosti predviđene člankom 123. stavak 1. točka 1. Zakona o kaznenom postupku, koje upućuju na bojazan da će II osumnjičenik, ukoliko protiv njega bude ukinut istražni zatvor, pobjeći u Republiku i time postati nedostupan pravosudnim tijelima Republike Hrvatske.

Sve iznijeto predstavlja faktične i pravne osnove za produljenje istražnog zatvora protiv II okr. Pere Perića, temeljem naznačenih zakonskih osnova, te stoga temeljem članku 130. stavak 2. u vezi članku 123. stavak 1. točka 1. i 2. Zakona o kaznenom postupku predlažemo da se

protiv

II. osumnjičenika(osobni podaci),

istražni zatvor određen rješenjem suca istrage Županijskog suda u broj Kir-US-117/10 od 4. svibnja 2010. produlji iz naprijed naznačene zakonske osnove za daljnjih 2 (dva) mjeseca.

Radi odluke o produljenju dostavljamo vam na uvid i cjelokupan spis K-DO-....., IS-DO-.....

Obrazac 19. Zahtjev zatvoru za dovođenje osumnjičenika na ispitivanje

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ZATVOR U
N/p gospodina

.....
(Ulica i broj ako je potrebno)

Ispitivanje osumnjičenika, sina, rođenog u K....., sa prebivalištem u K....., ulica broj, koji se nalazi u istražnom zatvoru u Zatvoru u, koji istražni zatvor je određen rješenjem suca istrage Županijskog suda u broj Kir-..... od 22. listopada, te produljen rješenjem broj Kir-..... od 18. ožujka, iz zakonskih razloga predviđenih odredbom članka 123. stavak 1. točka 2. Zakona o kaznenom postupku, obaviti će se u prostorijama ovog Državnog odvjetništva dana 15. travnja godine u 09,00 sati, pa je potrebno u navedeno vrijeme dovesti osumnjičenika u prostorije državnog odvjetništva u, (mjesto, ulica i broj).

O dovođenju osumnjičenika, kao i razlozima dovođenja obaviješten je sudac istrage Županijskog suda u

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

O tome obavijest:
Sudac istrage Županijskog suda u,
Na broj: Kir-.....

Obrazac 20. Prijedlog za ukidanje istražnog zatvora

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ŽUPANIJSKI SUD U
Sucu istrage

.....

Na broj:

Rješenjem suca istrage broj: od 12. prosinca 2010. temeljem odredbe članku 127. stavak 1. u vezi članku 123. stavak 1. točka 2. Zakona o kaznenom postupku, određen je istražni zatvor protiv I. osumnjičenika, II osumnjičenika i III. osumnjičenika, zbog osnovane sumnje da su počinili kaznena djela iz članka Kaznenog zakona, a zbog postojanja osobitih okolnosti koje upućuju na opasnost da bi boravkom na slobodi imenovani mogli ometati kazneni postupak utjecajem na svjedoke koji imaju saznanja o inkriminiranim kaznenim djelima i poslovnim aktivnostima i suradnji imenovanih osumnjičenika odnosno njihovih pravnih osoba s Gradom

(Ukratko navesti koluzione razloge za pritvor, na primjer:)

Tako je tijekom istrage bilo potrebno ispitati u svojstvu svjedoka i, a vezano za njihova saznanja o poslovanju obrta II osumnjičenika s Gradom Nadalje, bilo je potrebno u svojstvu svjedoka tijekom istrage ispitati i, djelatnike TD „.....“ d.d., u kojem je III. osumnjičenik odgovorna osoba, a koji svjedoci imaju neposredna saznanja o poslovnoj suradnji navedenog društva s Gradom

Kako su u međuvremenu tijekom istrage ispitan svjedoci, kao i djelatnici TD „.....“ d.d., i to, to su prestali razlozi predviđeni člankom 123. stavak 1. točka 2. Zakona o kaznenom postupku, zbog kojih je istražni zatvor bio određen.

Slijedom navedenog, temeljem odredbe članku 125. stavak 1. točka 1. i 8. Zakona o kaznenom postupku, predlaže se ukidanje istražnog zatvora protiv I. osumnjičenika, II osumnjičenika i III. osumnjičenika

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 21. Nalog policiji za dovođene uhićenika protiv kojeg nije određen pritvor sucu istrage radi određivanja istražnog zatvora

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

PRITVORSKAPOLICIJSKA JEDINICA
POLICIJSKE UPRAVE
n/r pritvorskom nadzorniku

.....
Temeljem članka 118. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku nalažem Vam da uhićenika/e, dovedete sucu istrage Županijskog suda u,(ime i prezime suca), u sati⁶⁹, soba broj:..... radi održavanja ročišta za određivanje istražnog zatvora ili puštanja na slobodu (članak 118. Zakona o kaznenom postupku).

⁶⁹ Prije davanja naloga treba kontaktirati suca istrage. Sudac istrage može odmah zakazati ročište uza određivanje istražnog zatvora i tada ćemo znati točan sat dovođenja, koji naravno mora biti u roku od 24 sata od trenutka privođenja pritvorskom nadzorniku.

1.7.7. Poziv svjedoku ili vještaku

Državni odvjetnik svjedoka ili vještaka ispituje kada provodi dokazne radnje prije optuženja ili u istrazi, osim toga svjedok ili vještak se poziva i ispituje na raspravi, ali i pred optužnim vijećem kada se odlučuje o valjanosti dokaza. Svjedoka sud može pozvati i ispitati na ročištu za određivanje istražnog zatvora ako sudac istrage smatra da je potrebno ispitati svjedoke na okolnosti postojanja razloga za određivanje istražnog zatvora.

Člankom 8. Zakona o kaznenom postupku određeno je da se pozivi i druga pismena upućuju na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu. Ako je na pojedinom sudskom području u službenoj uporabi zakonom uveden i drugi jezik ili pismo, podnesci se mogu sudu dostavljati i na tome jeziku ili pismu.

Člankom 173. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku određeno je da poziv svjedoku i vještaku radi ispitivanja do potvrđivanja optužnice, te u kaznenom postupku dostavljaju stranke ako drukčije nije propisano Zakonom⁷⁰.

Iako se to podrazumijeva ipak se u Zakonu navodi da tijelo koje će provesti radnju (u ovom slučaju državni odvjetnik) prije poziva mora odrediti vrijeme i mjesto provođenja radnje.

1.7.7.1. Načini pozivanja svjedoka i vještaka

Postoje razlike u postupku pozivanja zavisno od toga tko i kada poziva svjedoka radi ispitivanja. Zakon o kaznenom postupku razlikuje pozivanje svjedoka ili vještaka radi provođenja dokazne radnje u istrazi ili prije podizanja optužnice, od pozivanja na raspravu nakon što je optužnica podignuta i potvrđena.

Člankom 173. stavak 1. Zakona određeno je da poziv svjedoku ili vještaku, ako drukčije nije propisano zakonom radi ispitivanja prije podizanja optužnice, te u kaznenom postupku dostavljaju stranke.

U Zakonu nije nigdje izrekom navedeno koji bi to bili drugi slučajevi kada svjedoke poziva sud. To će biti slučajevi poziva svjedoku na dokazno ročište koje odredi sudac istrage, odnosno na ročište za određivanje istražnog zatvora, jer u tim slučajevima nije navedeno da svjedoke pozivaju stranke. To također može biti slučaj iz članka 419. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku kada samo vijeće odluči pozvati svjedoka na raspravu ako smatra da ti dokazi upućuju na postojanje razloga isključenja protupravnosti ili krivnje ili na činjenicu o kojoj ovisi odluka o kaznenopravnim sankcijama.

⁷⁰ To će na primjer biti poziv na ročište za određivanje istražnog zatvora, iako nije sasvim jasno ali i mogući poziv svjedoku ili vještaku na sjednicu optužnog vijeća ako vijeće posumnja u zakonitost pojedinog dokaza, a bez izvođenja dodatnih dokaza o tome ne može donijeti odluku.

U skladu s člankom 8. Zakona državni odvjetnik upućuje pozive svjedocima i vještacima na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu, osim ako je na pojedinom području u službenu uporabu uveden drugi jezik i pismo.

Prije nego što će uputiti poziv nekoj osobi radi njenog ispitivanja kao svjedoka ili vještaka kada provodi ove dokazne radnje državni odvjetnik prethodno mora odrediti vrijeme i mjesto provođenja dokazne radnje.

Postoje nejasnoće u svezi pozivanja svjedoka ili vještaka u slučaju ako je provođenje dokazne radnje nalogom povjereno istražitelju. Nejasno je da li tada istražitelj dostavlja poziv ili poziv dostavlja državni odvjetnik. Naime, u članku 173. stavak 1. Zakona prva rečenica određuje kako poziv dostavljaju stranke, u drugoj rečenici upotrebljava sintagmu kako „tijelo koje vodi postupak“ prethodno određuje vrijeme i mjesto provođenja radnje. Kako istražitelj nije stranka, a također u skladu s člankom 202. stavak 34. Zakona istražitelj nije tijelo koje vodi postupak, to državni odvjetnik u dogovoru s istražiteljem određuje vrijeme i mjesto gdje će se provesti radnja i upućuje poziv svjedoku ili vještaku.

U praksi to znači da će istražitelj planirati vrijeme ispitivanja i mjesto ispitivanja, o tome će izvjestiti državnog odvjetnika koji dostavlja poziv svjedoku. Smatram kako se treba držati ove procedure jer u protivnom ako se svjedok ne odazove postavlja se pitanje da li će tajnik suda taj poziv koji je upućen od strane osobe koja nije stranka prihvatiti i na osnovu njega poslati poziv svjedoku ili vještaku pod prijetnjom dovođenja.

Za obrazac poziva svjedoku radi ispitivanja prije i tijekom istrage, te prije podizanja optužnice vidi pod 1.7.7.2. Obrasci - obrazac 1., vještaku obrazac 2., oštećeniku i žrtvi obrazac 3.

Za obrazac poziva svjedoku - žrtvi kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog čudoređa radi ispitivanja prije i tijekom istrage, te prije podizanja optužnice vidi pod 1.7.7.2. Obrasci - obrazac 4., oštećeniku - žrtvi kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog čudoređa radi ispitivanja prije i tijekom istrage, te prije podizanja optužnice obrazac 5, a za obrazac naloga računovodstvu za plaćanje troškova obrazac 9.

Ako je optužnica potvrđena državni odvjetnik poziva na raspravu svjedoke ili vještake koje je on predložio i za koje je sud odredio da će se ispitati na raspravi, dakle tada ih poziva kako bi došli na raspravu i bili ispitani u dokaznom postupku.

On kod toga vodi računa o redosljedu izvođenja dokaza koji je prihvaćen od strane predsjednika vijeća ili suca pojedinca.

Državni odvjetnik ima pravo pozivati svjedoke i vještake te izvoditi dokaze. Naime stranke određuju redosljed dokaza koje namjeravaju izvesti i na dokaznom ročištu ili ako pripremno ročište nije održano ili se ne može održati predsjednik vijeća (sudac pojedinac) poziva stranke i oštećenika da obrazlože dokazne prijedloge koje namjeravaju izvesti na raspravi i o vremenu potrebnom za njihovo izvođenje. Predsjednik vijeća može iz opravdanih razloga odrediti drukčiji redosljed izvođenja dokaza

Dakle, prije slanja poziva moramo znati vrijeme i mjesto provođenja radnje.

Važno je istaknuti kako državni odvjetnik već u svojim prijedlozima na pripremnom ročištu ili na prvoj raspravi mora predlagati dokaze onim redosljedom kako cijeni da je te dokaze potrebno izvesti. To je značajna novina jer je o tome prije vodio računa sud, a kako to može biti izuzetno važno državni odvjetnik mora razmisliti o tom redosljedu, mora si napraviti plan izvođenja dokaza i naravno unaprijed mora pripremiti pitanja koja će na raspravi postaviti svjedoku ili vještaku. U takvom slučaju on treba predočiti predsjedniku vijeća ili sucu pojedincu redosljed kojim želi ispitivati svjedoke i uz procjenu vremena nužnog za provođenje ispitivanja.

Državni odvjetnik treba paziti kada je u pitanju maloljetnik koje nije navršio 16 godina njemu se poziv dostavlja preko njegovih roditelja, odnosno preko njegovog zakonskog zastupnika.

Za obrazac poziva svjedoku, oštećeniku ili vještaku za raspravu vidi pod III. 1.7.7.2. Obrasci, obrazac 6. do 8..

Poziv se uvijek dostavlja uz dostavnicu, kako bi se moglo utvrditi da li je svjedok primio poziv.

Na koji način će državni odvjetnik dostavljati pozive svjedocima zavisi od njegovih mogućnosti odnosno od mjesta prebivališta svjedoka. Kad god je to moguće treba koristiti dostavljачe državnog odvjetništva, u posebno važnim slučajevima u dogovoru s načelnikom policijske postaje ili uprave i policijske službenike, a također će koristiti i druge načine dostave poziva.

Kada je u pitanju pozivanje svjedoka državni odvjetnik će ako se radi o važnim svjedocima morati provjeravati njihovu adresu i prije slanja poziva kako bi spriječio odgađanje rasprave zbog nemogućnosti uručivanja poziva.

Ukoliko državni odvjetnik ne zna adresu svjedoka, a svjedok je ključan za dokazivanje optužbe treba preko policije ili na drugi način nastojati prije zakazivanja rasprave saznati gdje se svjedok nalazi i osigurati da mu se uruči poziv.

Ukoliko se svjedok ne odazove pozivu državni odvjetnik s time upoznaje tajnika suda. Tajnika treba upoznati na način da se uz dopis dostavlja tajniku suda poziv i dostavnica iz koje se vidi da je svjedok primio poziv i da se nije odazvao na uredan poziv u slučaju nemogućnosti uručivanja državni odvjetnik će dostaviti tajniku dokaze o tome, to će najčešće biti obavijest pošte ili drugog tijela koje vrši dostavu o nemogućnosti uručivanja poziva.

U tom slučaju tajnik suda će izdati sudski poziv na ročište ili raspravu s upozorenjem o posljedicama nedolaska. Dakle, državni odvjetnik ne šalje ponovo poziv svjedoku ako je dostava suda bila bezuspješna. U tom slučaju dostavlja dopis tajniku suda radi izdavanja poziva. Tajnik suda prema članku 177. Zakona u tom slučaju izdaje sudski poziv državnom odvjetniku s upozorenjima i on ga dostavlja svjedoku. Ukoliko svjedok ili vještak pozvan od suda, unatoč urednom pozivu neopravdano izostane s rasprave, predsjednik vijeća će naložiti da se na iduću raspravu prisilno dovede i kazniti svjedoka novčanom kaznom do 50.000,00 kuna.

Za obrazac dopisa tajniku suda vidi pod 1.7.7.2. Obrasci poziva, obrazac 10.

Člankom 291. stavak 1. Zakona je određeno da se uredno pozvani svjedok, u ovom slučaju uredno pozvan svjedok od strane tajnika suda, koji nije došao i nije opravdao izostanak može na osnovu naloga prisilno dovesti. Nalog bi trebao prije podizanja optužnice dati sudac istrage a nakon potvrđivanja predsjednik vijeća ili sudac pojedinačno.

Zaključno treba još jednom naglasiti kako državni odvjetnik dostavlja poziv svjedoku bilo da ga on ispituje, bilo da se svjedok poziva radi ispitivanja na raspravu.

1.7.7.2. Obrasci poziva

Obrazac 1. (Poziv svjedoku radi ispitivanja prije i tijekom istrage, te prije podizanja optužnice)

(Naziv državnog odvjetništva)

(broj predmeta)

POZIV SVJEDOKU

Kazneni predmet protiv:

Zbog kaz. djela iz čl. Kaznenog zakona

_____ (ime, prezime, zanimanje pozvanog)

_____ (adresa)

Pozivate se u svojstvu **svjedoka** u gornjem predmetu na dan u..... sati u ovo državno odvjetništva, _____ soba br. _____ (adresa)

UPOZORENJE:

Svaka osoba koja se kao svjedok poziva dužna je odazvati se pozivu (članak 283. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku).

Ako svjedok koji je uredno pozvan ne dođe, a izostanak ne opravda, ili se bez odobrenja ili opravdanog razloga udalji sa mjesta gdje treba biti ispitan, može se naložiti da se prisilno dovede i da snosi troškove dovođenja (članak 291. stavak. 1. Zakona o kaznenom postupku).

Svjedok, bez obzira na rezultat kaznenog postupka, podmiruje troškove svog dovođenja, odgode rasprave i druge troškove postupka koje je uzrokovao svojom krivnjom te odgovarajući dio paušalne svote (članak 147. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku).

U, 20....

Državni odvjetnik / zamjenik

..... v. r.

Za točnost otpravka:

Obrazac 2. Poziv vještaku radi ispitivanja prije i tijekom istrage, te prije podizanja optužnice

(Naziv državnog odvjetništva)

(broj predmeta)

POZIV VJEŠTAKU

Kazneni predmet protiv:

Zbog kaz. djela iz čl. Kaznenog zakona

(ime, prezime, zanimanje pozvanog)

(adresa)

Pozivate se svojstvu **VJEŠTAKA** u gornjem predmetu na dan u..... sati u ovo državno odvjetništva, _____soba br. _____
(adresa)

UPOZORENJE:

Osoba koja se poziva kao vještak dužna je odazvati se pozivu i dati svoj nalaz i mišljenje (članak 310. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku).

Ako vještak koji je uredno pozvan ne dođe, a izostanak ne opravda, ili se bez odobrenja ili opravdanog razloga udalji sa mjesta gdje treba biti ispitan, može se naložiti da se prisilno dovede i da snosi troškove dovođenja (članak 291. stavak. 1. Zakona o kaznenom postupku).

Vještak, bez obzira na rezultat kaznenog postupka, podmiruje troškove svog dovođenja, odgode rasprave i druge troškove postupka koje je uzrokovao svojom krivnjom te odgovarajući dio paušalne svote (članak 147. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku).

U, 20....

Državni odvjetnik / zamjenik

..... v. r.

Za točnost otpravka:

Obrazac 3. (Poziv oštećeniku i žrtvi radi ispitivanja prije i tijekom istrage, te prije podizanja optužnice)

(Naziv državnog odvjetništva)

(broj predmeta)

POZIV OŠTEĆENIKU

Kazneni predmet protiv:

Zbog kaz. djela iz čl. Kaznenog zakona

(ime, prezime, zanimanje pozvanog)

_____ (adresa)

Pozivate se kao **SVJEDOK** radi davanja iskaza u gornjem predmetu na dan u..... sati u ovo državno odvjetništva, _____ soba br. _____ (adresa)

UPOZORENJE:

Svaka osoba koja se kao svjedok poziva dužna je odazvati se pozivu (članak 283. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku).

Ako svjedok koji je uredno pozvan ne dođe, a izostanak ne opravda, ili se bez odobrenja ili opravdanog razloga udalji sa mjesta gdje treba biti ispitan, može se naložiti da se prisilno dovede i da snosi troškove dovođenja (članak 291. stavak. 1. Zakona o kaznenom postupku).

Oštećenik, bez obzira na rezultat kaznenog postupka, podmiruje troškove svog dovođenja, odgode rasprave i druge troškove postupka koje je uzrokovao svojom krivnjom te odgovarajući dio paušalne svote (članak 147. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku).⁷¹

U, 20....

Državni odvjetnik / zamjenik

..... v. r.

Za točnost otpravka:

Prava oštećenika u prethodnom postupku:

Članak 52. stavak 1. i 3. Zakona o kaznenom postupku

(1) Oštećenik ima pravo upozoriti na sve činjenice i predlagati dokaze važne za utvrđivanje kaznenog djela, pronalaženje počinitelja kaznenog djela i utvrđivanje njegovih imovinskopravnih zahtjeva.

(3) Oštećenik ima pravo razgledati spise i predmete koji služe kao dokaz nakon što je ispitan (članak 184. stavak 2. točka 2. Zakona o kaznenom postupku).

Obrazac 4. (Poziv svjedoku - žrtvi kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa radi ispitivanja prije i tijekom istrage, te prije podizanja optužnice)

(Naziv državnog odvjetništva)

(broj predmeta)

POZIV SVJEDOKU

Kazneni predmet protiv:

Zbog kaz. djela iz čl. stavak Kaznenog zakona

⁷¹ Iako su na pozivu označena osnovna prava, oštećenika treba upozoriti prilikom davanja prvog iskaza o njegovim pravima (članak 47. Zakona i 52. Zakona):

Oštećenika- žrtvu kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora od pet ili više godina treba upozoriti prilikom davanja prvog iskaza o njegovim pravima (članak 43., 47. Zakona i 52. Zakona):

(ime, prezime, zanimanje pozvanog)

(adresa)

Pozivate se kao **SVJEDOK** radi davanja iskaza u gornjem predmetu na dan
u..... sati u ovo državno odvjetništva, _____ soba br. _____
(adresa)

UPOZORENJE:

Svaka osoba koja se kao svjedok poziva dužna je odazvati se pozivu (članak 283. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku).

Ako svjedok koji je uredno pozvan ne dođe, a izostanak ne opravda, ili se bez odobrenja ili opravdanog razloga udalji sa mjesta gdje treba biti ispitan, može se naložiti da se prisilno dovede (članak 291. stavak. 1. Zakona o kaznenom postupku).

Svjedok, bez obzira na rezultat kaznenog postupka, podmiruje troškove svog dovođenja, odgode rasprave i druge troškove postupka koje je uzrokovao svojom krivnjom te odgovarajući dio paušalne svote (članak 147. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku).

U, 20....

Državni odvjetnik / zamjenik

..... v. r.

Za točnost otpravka:

Napomena:

Kao žrtva kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa imate, uz prava koja imate kao žrtva kaznenog djela, te prava koje imate kao oštećenik i pravo prije ispitivanja razgovarati sa savjetnikom ili opunomoćenikom na teret proračunskih sredstava,

Ako želite razgovarati sa savjetnikom ili opunomoćenikom prije ispitivanja obavijestite o tome ovo Državno odvjetništvo zamjenicu/ka, bilo neposredno bilo putem telefona najkasnije do, kako bi mogli dogovoriti vrijeme i mjesto razgovora.

Obrazac 5. (Poziv oštećeniku - žrtvi kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa radi ispitivanja prije i tijekom istrage, te prije podizanja optužnice)

(Naziv državnog odvjetništva)

(broj predmeta)

POZIV OŠTEĆENIKU

Kazneni predmet protiv:

Zbog kaz. djela iz čl. Kaznenog zakona

(ime, prezime, zanimanje pozvanog)

(adresa)

Pozivate se kao **SVJEDOK** radi davanja iskaza u gornjem predmetu na dan
u..... sati u ovo državno odvjetništva, _____ soba br. _____
(adresa)

UPOZORENJE:

Svaka osoba koja se kao svjedok poziva dužna je odazvati se pozivu (članak 283. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku).

Ako svjedok koji je uredno pozvan ne dođe, a izostanak ne opravda, ili se bez odobrenja ili opravdanog razloga udalji sa mjesta gdje treba biti ispitan, može se naložiti da se prisilno dovede (članak 291. stavak. 1. Zakona o kaznenom postupku).

Svjedok, bez obzira na rezultat kaznenog postupka, podmiruje troškove svog dovođenja, odgode rasprave i druge troškove postupka koje je uzrokovao svojom krivnjom te odgovarajući dio paušalne svote (članak 147. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku).

U, 20....

Državni odvjetnik / zamjenik

..... v. r.

Za točnost otpravka:

Napomena:

Kao žrtva kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa imate, uz prava koja imate kao žrtva kaznenog djela, te prava koje imate kao oštećenik i pravo prije ispitivanja razgovarati sa savjetnikom ili opunomoćenikom na teret proračunskih sredstava,

Ako želite razgovarati sa savjetnikom ili opunomoćenikom prije ispitivanja obavijestite o tome ovo Državno odvjetništvo zamjenicu/ka, bilo neposredno bilo putem telefona najkasnije do, kako bi mogli dogovoriti vrijeme i mjesto razgovora.⁷²

Prava oštećenika u prethodnom postupku:

Članak 52. stavak 1. i 3. Zakona o kaznenom postupku

(1) Oštećenik ima pravo upozoriti na sve činjenice i predlagati dokaze važne za utvrđivanje kaznenog djela, pronalaženje počinitelja kaznenog djela i utvrđivanje njegova imovinskopravnog zahtjeva.

(3) Oštećenik ima pravo razgledati spise i predmete koji služe kao dokaz nakon što je ispitan (članak 184. stavak 2. točka 2. Zakona.

Obrazac 6. (Poziv svjedoku radi ispitivanja na raspravi)

(naziv državnog odvjetništva)

Broj predmeta:

⁷² Oštećenika treba upozoriti prilikom davanja prvog iskaza (članak 147. stavak 1. Zakona):

Oštećenika- žrtvu kaznenog djela za koje je propisano kazneni postupak upozoriti prilikom davanja prvog iskaza o njegovim pravima koja ima u skladu s člankom 45. stavak 1. Zakona.

Kazneni predmet suda u Zagrebu
broj:
Tužitelj:
Optuženi:
Zbog kaznenog djela iz članka stavak
Kaznenog zakona

P O Z I V S V J E D O K U

(Ime i prezime)

(adresa)

Pozivate se u svojstvu **svjedoka radi ispitivanja** na raspravu, koja će se u gornjem kaznenom predmetu održati pred sudom u, (adresa) dana u sati, u Dvorani/sobi

UPOZORENJE:

Svaka osoba koja se kao svjedok poziva dužna je odazvati se pozivu (članak 283. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku).

Ako svjedok, unatoč urednom pozivu, neopravdano izostane, sud može naložiti da se dovede prisilno, a može ga kazniti i novčanom kaznom do 50.000,00 kuna (članak 405. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku).

Svjedok, bez obzira na rezultat kaznenog postupka, podmiruje troškove svog dovođenja, odgode rasprave i druge troškove postupka koje je uzrokovao svojom krivnjom te odgovarajući dio paušalne svote (članak 147. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku).

U, (datum).

državni odvjetnik/zamjenik
(ime i prezime) v. r.

Obrazac 7. (Poziv oštećeniku radi davanja iskaza na raspravi)

(naziv državnog odvjetništva)

Broj:

P O Z I V O Š T E Ć E N I K U

Kazneni predmet suda u Zagrebu
broj:
Tužitelj:
Optuženi:
Zbog kaznenog djela iz članka stavak
Kaznenog zakona

(Ime i prezime)

(adresa)

Pozivate se u svojstvu **svjedoka radi ispitivanja** na raspravu, koja će se u gornjem kaznenom predmetu održati pred sudom u, (adresa) dana u sati, u Dvorani/sobi

UPOZORENJE:

Svaka osoba koja se kao svjedok poziva dužna je odazvati se pozivu (članak 283. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku).

Ako svjedok, unatoč urednom pozivu, neopravdano izostane, sud može naložiti da se dovede prisilno, a može ga kazniti i novčanom kaznom do 50.000,00 kuna (članak 405. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku).

Oštećenik, bez obzira na rezultat kaznenog postupka, podmiruje troškove svog dovođenja, odgode rasprave i druge troškove postupka koje je uzrokovao svojom krivnjom te odgovarajući dio paušalne svote (članak 147. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku).

U, (datum).

državni odvjetnik/zamjenik
(ime i prezime) v. r.

Obrazac 8. (Poziv vještaku radi davanja iskaza na raspravi)

(naziv državnog odvjetništva)

Broj:

**POZIV ZA
VJEŠTAKA**

Kazneni predmet suda u
broj:
Tužitelj:
Optuženi:
Zbog kaznenog djela iz članka stavak
..... Kaznenog zakona

(ime i prezime)

(adresa vještaka)

Pozivate se u svojstvu **vještaka** na raspravu, koja će se u gornjem kaznenom predmetu održati pred sudom u, (adresa), dana u sati, u Dvorani/sobi

UPOZORENJE:

Osoba koja se poziva kao vještak dužna je odazvati se pozivu i dati svoj nalaz i mišljenje (članak 310. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku).

Ako vještak, unatoč urednom pozivu, neopravdano izostane, sud može naložiti da se dovede prisilno, a može ga kazniti i novčanom kaznom do 50.000,00 kuna (članak 405. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku).

Vještak, bez obzira na rezultat kaznenog postupka, podmiruje troškove svog dovođenja, odgode rasprave i druge troškove postupka koje je uzrokovao svojom krivnjom te odgovarajući dio paušalne svote (članak 147. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku).

U, (datum).

državni odvjetnik/zamjenik
(ime i prezime) v. r.

Obrazac 9. Nalog za isplatu troškova svjedoku

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

RAČUNOVODSTVO

- o v d j e -

Na temelju članka 145. stavak 1., 2. i 4. Zakona o kaznenom postupku dajem slijedeći

NALOG

Nalaže se Računovodstvu da iz, D..... ulica br., svjedoku u kaznenom postupku ovog državnog odvjetništva broj, sukladno zapisniku od plati kuna na ime troškova prijevoza od do i natrag.

Nalaže se Računovodstvu da po izvršenoj uplati kopiju uplatnice dostavi na spis.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilog.

-preslika prve stranice zapisnika od

Obrazac 10. Dopis tajniku suda radi pozivanja svjedoka

Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

OPĆINSKOM/ŽUPANIJSKOM SUDU U
Tajniku suda

Na broj:

Ovo državno odvjetništvo je dostavilo poziv za provođenje dokazne radnje ispitivanja svjedoka...../ za dolazak na raspravu svjedoku, iz, ulica br. za dan

Iako je uredno primio poziv svjedok se nije odazvao.

Preslika poziva i dostavnica u prilogu.
ili

Iako je svjedokprijavljen na navedenoj adresi i prema obavijestima susjeda tu povremeno dolazi nije preuzeo preporučenu pošiljku, a također mu naš dostavljač nije mogao uručiti poziv.

Preslika poziva i omotnice te obavijesti o nemogućnosti uručjenja poziva u prilogu.

Slijedom iznijetog predlažem da izdate sudski poziv svjedoku radi davanja iskaza u gornjem predmetu na dan u..... sati u ovom državnom odvjetništvu soba br., te da ga u pozivu upozorite na posljedice nedolaska (članak 291. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku).

ili

(adresa)

Slijedom iznijetog predlažem da izdate sudski poziv svjedoku za raspravu koja će se održati pred sudom u, (adresa), dana u sati, u Dvorani/sobi te da u pozivu upozorite svjedoka o posljedicama nedolaska (članak 405.Zakona)

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilog:

1.Preslika poziva i dostavnica,

ili

1. preslika izvješća dostavljača, omotnice poziva i obavijesti dostavljača pošte

1.8. Imovinski izvidi i privremene mjere osiguranja

Motiv za počinjenje znatnog broja kaznenih djela je stjecanje imovinske koristi. U tu grupu kaznenih djela prvenstveno spadaju imovinski delikti, gospodarski kriminalitet, organizirani kriminalitet i koruptivna kaznena djela. Za učinkovito suzbijanje ovih, ali i puno drugih kaznenih djela koja se čine radi stjecanja imovinske koristi, nije dovoljno ishoditi samo osuđujuću presudu kojom će počinitelju biti izrečena kazna, već je potrebno od počinitelja oduzeti imovinsku korist stečenu kriminalnom djelatnošću. Praksa je u pojedinim zemljama pokazala da učinkovito oduzimanje imovinske koristi puno snažnije pogađa kriminalne organizacije od bilo koje kazne.

Zbog toga su u Zakonu o kaznenom postupku i Zakonom o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem razrađeni postupci kojima državni odvjetnik može utvrditi koju imovinu je počinitelj kaznenog djela stekao na protupravan način, gdje se ona nalazi, tko je njen titular i druge okolnosti potrebne da bi se od počinitelja ta imovina oduzela. Ovakve izvide nazivamo uobičajeno financijskim ili imovinskim izvidima.

Osim toga, spomenutim zakonima predviđeno je da se na prijedlog državnog odvjetnika mogu u kaznenom postupku odrediti prethodne ili privremene mjere osiguranja oduzimanja imovinske koristi. Njima se, prije i nakon pokretanja kaznenog postupka i posebnog postupka za oduzimanje imovinske koristi kada nije moguće voditi kazneni postupak, privremeno osigurava (od otuđenja), ili kako se to uobičajeno kaže "zamrzava" imovina počinitelja do odluke suda o oduzimanju imovinske koristi i provedbe ovrhe. Zakonom o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta također je propisana procedura "zamrzavanja" te imovine kad je u pitanju organizirani kriminalitet i korupcija. Osiguranje oduzimanja imovinske koristi moguće je i prije formalnog pokretanja postupka, pa čak i prije nego je kaznena prijava podnesena, jer je "pranje novca" od strane pripadnika zločinačkih skupina sa svrhom da se prikrije njegovo "prljavo" porijeklo uobičajeno i počinitelji tih djela nastoje na sve načine prikriti tu imovinu da im ne bi bila oduzeta.

Opća uputa broj: O-6/11 od 15. srpnja 2011. o primjeni Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem dostavljena je svim državnim odvjetništvima i objavljena je na Intranetu.

1.8.1. Izvidi u svezi s utvrđivanjem imovinske koristi stečene kaznenim djelom

Da bi se od počinitelja kaznenih djela mogla oduzeti imovinska korist koja je stečena tim djelima, državni odvjetnik treba poduzeti određene radnje kako bi utvrdio opseg i sadržaj takve koristi, okolnosti pod kojima je korist stečena te gdje, odnosno kod koga se ta korist nalazi. Radnje koje poduzima državni odvjetnik radi ostvarenja ovih ciljeva nazivamo imovinskim izvidima.

S imovinskim izvidima državni odvjetnik treba započeti odmah nakon što je utvrdio da postoje osnove sumnje da je počinjeno neko kazneno djelo za koje se progon poduzima po službenoj dužnosti i da je inkriminiranom djelatnošću pribavljena protupravna imovinska korist. Pri tome državni odvjetnik treba imati na umu da će često trebati žurno postupati kako bi se spriječilo da stjecatelji protupravne koristi ne bi ostvarenu korist skrili ili predali trećim osobama, čime mogu otežati ili čak i onemogućiti njeno oduzimanje.

Da bi utvrdio je li došlo do pribavljanja imovinske koristi određenim kaznenim djelom i kolika je ta korist, državni odvjetnik će na temelju članka 206. stavka 4. i 5. Zakona o kaznenom postupku sam poduzeti određene radnje kako bi prikupio potrebne podatke.

Ukoliko podatke ne može prikupiti sam, državni odvjetnik će te podatke prikupiti od drugih tijela. Pri tome državni odvjetnik može uputiti zahtjev za dostavu potrebnih podataka Ministarstvu financija, tj. Poreznoj upravi, a po potrebi i Carinskoj upravi, kao i Financijskoj policiji i Financijskom inspektoratu, Državnom uredu za reviziju, Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga i drugim državnim tijelima, organizacijama i bankama i drugim pravnim osobama. Navedena tijela dužna su postupiti po zahtjevu državnog odvjetnika i dostaviti mu tražene podatke, osim onih koji predstavljaju zakonom zaštićenu tajnu.

Da bi došao do potrebnih podataka o ostvarenoj imovinskoj koristi, državni odvjetnik može od naprijed navedenih tijela, sukladno njihovim ovlastima, zahtijevati kontrolu poslovanja pravnih i fizičkih osoba i u skladu s odgovarajućim propisima zahtijevati privremeno oduzimanje novca, vrijednosnih papira, predmeta i dokumentacije koji mogu poslužiti kao dokaz, kao i obavljanje nadzora i dostavu podataka koji mogu poslužiti kao dokaz o imovini

ostvarenoj kaznenim djelom. Državni odvjetnik može također zatražiti obavijesti o prikupljenim, obrađenim i pohranjenim podacima u svezi s neobičnim i sumnjivim novčanim transakcijama.

Državni odvjetnik u svom zahtjevu treba, kolikogod je to moguće, pobliže opisati sadržaj tražene mjere ili radnje koju zahtijeva, a može i zahtijevati da ga se o njoj izvijesti, kako bi mogao biti prisutan njenom provođenju.

Ako do traženih podataka ne može doći sam ili putem drugih tijela, državni odvjetnik će naložiti policiji prikupljanje potrebnih obavijesti provođenjem izvida i poduzimanjem drugih odgovarajućih mjera. Pri tome državni odvjetnik treba pobliže odrediti radnje koje policija treba poduzeti sa svrhom prikupljanja podataka o imovini. Od policije može zahtijevati provjeru i utvrđivanje identiteta predmeta i osoba, prikupljanje obavijesti od građana, traganje za predmetima i osobama, dostavu podataka iz policijskih evidencija, privremeno oduzimanje i čuvanje predmeta, provjeru postojanja telekomunikacijskih kontakata, pregled dokumentacije, ulazak i pregled objekata i prostora te pregled osoba i predmeta.

Kod složenih predmeta državni odvjetnik će uvijek sukladno članku 63. Zakona o državnom odvjetništvu, sazivati i provoditi savjetodavne sastanke radi koncentracije i djelotvornosti utvrđivanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom.

1.8.1.1. Imovinska korist i imovinskopravni zahtjev oštećenika

Imovinska korist i imovinskopravni zahtjev oštećenika su dvije kategorije kaznenog prava koje se ponekad podudaraju, no često puta one se razlikuju i po sadržaju i po opsegu. Suštinska njihova razlika je u tome što se imovinskopravni zahtjev temelji na šteti koja je nekome nanesena kaznenim djelom, a imovinska korist ostvarena kaznenim djelom je svako povećanje ili sprječavanje smanjenja imovine koja potječe od kaznenog djela. Stoga se može dogoditi da neka osoba pretrpi imovinsku štetu kaznenim djelom, a da pri tome počinitelj ne stekne nikakvu imovinsku korist. Takvi su slučajevi česti kod kaznenih djela oštećenja tuđe stvari. Također, često je pribavljena imovinska korist manja od imovinske štete, a ponekad se događa da počinitelj stekne imovinsku korist i da pritom ne nastane imovinska šteta, čime je isključena mogućnost postavljanja imovinskopravnog zahtjeva.

Odlučivanje o imovinskopravnom zahtjevu ima prednost pred oduzimanjem imovinske koristi ako je sadržaj ove dvije kategorije isti. To znači da će u slučaju prihvaćanja imovinskopravnog zahtjeva sud moći oduzeti samo onaj dio imovinske koristi koji nije njime obuhvaćen.

1.8.2. Izvidi u svezi s utvrđivanjem tijekova novca i gdje se imovina nalazi

Da bi se protupravna imovinska korist mogla oduzeti od počinitelja kaznenog djela, od s njim povezane osobe ili druge osobe na koju je takva korist prenesena, često puta će se prethodno morati provesti izvidi kako bi se utvrdili tijekovi novca kojima je korist prenošena s jednog mjesta na drugo, odnosno s računa jedne na račun druge osobe. Također, morat će se provesti i izvidi da bi se utvrdilo gdje se imovina stečena inkriminiranom djelatnošću nalazi i u kakvom je obliku.

U skladu s tim, kada državni odvjetnik utvrdi da je vjerojatno da određena osoba na svojim bankovnim računima prima, drži ili na drugi način raspolaže prihodima ostvarenim kaznenim djelom, on je dužan i prije pokretanja istrage, na osnovi članka 265. Zakona o kaznenom postupku, sudu obrazloženim zahtjevom predložiti da naloži banci da njemu dostavi podatke o tim računima i prihodima.

Zahtjev upućen sudu mora sadržavati podatke o pravnoj ili fizičkoj osobi koja ta sredstva, ili prihode drži, ili s njima raspolaže. Opis prihoda mora sadržavati oznaku valute, ali ne i njezin točan iznos ako nije poznat. U obrazloženju zahtjeva treba navesti jesu li taj prihod ili sredstva važni za istragu predmetnog kaznenog djela ili prema zakonu podliježu prisilnom oduzimanju.

Prije početka i tijekom istrage odluku o zahtjevu državnog odvjetnika donosi sudac istrage, nakon podizanja optužnice optužno vijeće, a nakon njezine pravomoćnosti sud pred kojim se ima održati rasprava.

Također, državni odvjetnik može sudu istrage podnijeti obrazloženi prijedlog kako bi se naložilo banci ili drugoj pravnoj osobi da prati platni promet i transakcije na računima određene osobe, te da za vrijeme određeno rješenjem o praćenju platnog prometa redovito izvješćuje državnog odvjetnika. Ove mjere praćenja mogu trajati godinu dana, a čim prestanu razlozi praćenja državni odvjetnik je dužan o tome obavijestiti suca istrage koji rješenjem obustavlja praćenje. Ako državni odvjetnik odustane od kaznenog progona ili ako prikupljeni podaci nisu potrebni za kazneni postupak, uništiti će se podaci o praćenju pod nadzorom suca istrage koji o tome sastavlja posebni zapisnik, a rješenje o praćenju državni odvjetnik dostavlja osobi protiv koje je bilo naloženo, uz optužnicu ili uz odluku o odustajanju od kaznenog progona.

Pored toga državni odvjetnik sukladno članku 266. Zakona može sudu podnijeti obrazloženi prijedlog za određivanje privremenog obustavljanja izvršenja financijske transakcije za koju postoji sumnja da predstavlja kazneno djelo, služi prikrivanju kaznenog djela ili prikrivanju dobiti ostvarene kaznenim djelom.

Nadalje, Ured za sprječavanje pranja novca može temeljem članka 62. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma (NN 87/08) izdati nalog banci za stalno praćenje financijskog poslovanja fizičke ili pravne osobe, koja mjera po prvom nalogu može trajati 3 mjeseca, te se nakon tog vremena, ukoliko za to postoje opravdani razlozi može produljiti.

Ako je državni odvjetnik od banke ili neke druge ustanove zatražio podatke koji su bankovna tajna pa njegovom zahtjevu stoga nije udovoljeno, on može na osnovi članka 265. Zakona podnijeti zahtjev sudu za izdavanje rješenja kojim će se ustanovi, koja ima te podatke, naložiti davanje tih podataka u određenom roku. Zahtjev koji se podnosi sudu mora biti obrazložen.

Na isti način državni odvjetnik može tražiti pribavljanje podataka o bankovnim računima i prihodima ostvarenim kaznenim djelom.

Također, ako državni odvjetnik utvrdi da postoji sumnja da određena financijska transakcija predstavlja kazneno djelo, služi prikrivanju kaznenog djela ili prikrivanju dobiti ostvarene kaznenim djelom, on može i prije početka istrage sudu podnijeti obrazloženi prijedlog da se rješenjem naloži pravnoj ili fizičkoj osobi da privremeno obustavi izvršenje te financijske

transakcije. U tom slučaju sud će odrediti da se financijska sredstva namijenjena za opisanu transakciju i gotovinske svote domaće i strane valute koje su privremeno oduzete deponiraju na poseban račun i čuvaju.

Nadalje, obavijesti o neobičnim i sumnjivim novčanim transakcijama državni odvjetnik može zatražiti od Ureda za sprječavanje pranja novca. Od Ureda za sprječavanje pranja novca, na temelju članka 73. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, mogu se zatražiti podaci o transakcijama koje prelaze preko 200.000,00 kuna ili u slučaju prenošenja novca preko državne granice. Transakcija može biti novčana ali i svako raspolaganje imovinom koje s obzirom na vrijednost imovine ili prirodu posla ima značaj transakcije.

Od Ureda za sprječavanje pranja novca mogu se pribaviti detaljni i opsežni podatci kako o osobama koje sudjeluju u transakciji, tako i samoj transakciji. Te podatke nije moguće koristiti izvan svrhe za koju su zatraženi. Ako bi državni odvjetnik dobio podatke od Ureda u svezi s transakcijama koje ne predstavljaju pranje novca ili nisu u svezi s njim, takve podatke bi mogao koristiti samo kao izvor saznanja o činjenicama i dokazima koje će prikupiti na drugi način predviđen Zakonom o kaznenom postupku.

Zahtjev koji državni odvjetnik upućuje Uredu za sprječavanje pranja novca mora biti obrazložen. U obrazloženju je potrebno navesti okolnosti iz kojih proizlazi sumnja u transakciju. Sumnja u transakciju može proizlaziti u odnosu na visinu svote, način i druge okolnosti transakcije ili u odnosu na osobu koja obavlja transakciju ili se pojavljuje u svezi s tom transakcijom. U obrazloženju zahtjeva potrebno je navesti i svrhu prikupljanja podataka, odnosno jesu li oni potrebni radi utvrđivanja okolnosti odlučnih za oduzimanje imovinske koristi ili radi određivanja privremenih mjera osiguranja.

Ako državni odvjetnik utvrdi da postoji sumnja u pranje novca, odmah će Uredu za sprječavanje pranja novca predložiti analitičku obradu sumnjive transakcije. Takav prijedlog mora imati sadržaj iz članka 64. stavaka 3. Zakona o sprječavanju pranja novca.

Prijedlog mora biti obrazložen i u njemu je potrebno navesti okolnosti iz kojih proizlazi sumnja u pranje novca.

Inače, prva saznanja o tome kod koje banke ili druge pravne osobe koja obavlja poslove platnog prometa osumnjičenik ima otvoren račun i koji je broj računa, državni odvjetnik može pribaviti iz dokumenata i raznih spisa na kojima se navode bankovni računi, iz privremeno oduzetih predmeta kao što su bankovne kartice ili isprave o sklopljenim ugovorima, iz iskaza okrivljenika i svjedoka i sl.

Podatke o postojanju nekretnina na kojoj određena osoba ima pravo vlasništva ili neko drugo pravo može se pribaviti od nadležnog zemljišnoknjižnog suda koji je dužan voditi popis osoba u čiju korist je proveden neki knjižni upis.

Predmetom mjera osiguranja i predmetom oduzimanja mogu biti i pravo građenja i pravo plodouživanja.

Ako je poznata knjižna oznaka nekretnine, zatražit će se od nadležnog suda zemljišnoknjižni izvadak na temelju članka 206. stavka 5. u svezi članka 191. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku i članka 51. Zakona o državnom odvjetništvu. Knjižno stanje nekretnine može se provjeriti na internetskim stranicama Ministarstva pravosuđa, kao i sve plombe neriješenih

predmeta (Z ili Zs predmeti). Ukoliko je zemljišnoknjižni izvadak koji se vodi u računalnom obliku na internetskim stranicama Ministarstva pravosuđa verificiran, tada on izražava stanje nekretnine kakvo je iskazano i u EOP za zemljišnu knjigu. Ukoliko nije verificiran, potrebno je provjeriti neriješene predmete i zatražiti izvadak iz zemljišne knjige od nadležnog suda.

Ukoliko iz stanja spisa predmeta i drugih prikupljenih saznanja proizlazi da je došlo do pravnog prometa nekretnine, podaci o nekretnini se mogu pribaviti i od nadležne ispostave Porezne uprave, Ministarstva financija. To će posebno biti važno kod izvanknjižnog vlasništva.

Za nekretnine koje nisu upisane u zemljišnim knjigama potrebno je zatražiti od nadležnog zemljišnoknjižnog suda izvadak iz zbirke položenih isprava. Podatak o vlasništvu nad stanom koji nije upisan u zemljišnu knjigu može se pribaviti od nadležnog zemljišnoknjižnog suda koji vodi knjigu položenih ugovora.

Radi utvrđenja ima li određena osoba u vlasništvu motorno vozilo, državni odvjetnik će na temelju članka 206. stavka 5. u svezi članka 191. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku i članka 51. Zakona o državnom odvjetništvu zatražiti od nadležne policijske uprave izvadak iz kartona vozila za konkretno motorno vozilo. Takav podatak sadržavat će dokaz o pravnoj osnovi stjecanja, tehničke karakteristike vozila i obilježja na temelju kojih se može individualizirati.

Vlasništvo nad brodovima i brodovima u gradnji dokazuje se izvatkom iz upisnika brodova, jahti i brodova u gradnji Ministarstva nadležnog za pomorstvo, Lučke kapetanije. Mjesno nadležna za vođenje upisnika brodova i jahti je Lučka kapetanija prema mjestu prebivališta vlasnika, dok je za brodove u gradnji mjesno nadležna Lučka kapetanija prema mjestu brodograditelja.

Vlasništvo nad zrakoplovima dokazuje se izvatkom iz Hrvatskog registra civilnih zrakoplova koji vodi Agencija za civilno zrakoplovstvo.

Državni odvjetnik će na temelju članka 206. stavka 5. u svezi članka 191. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku i članka 51. Zakona o državnom odvjetništvu zatražiti izvratke iz ovih evidencija.

Podatke o stjecanju i raspolaganju pokretninama državni odvjetnik može utvrditi i pribavljanjem podataka od Porezne uprave.

Podaci o primanjima po osnovi samostalnog i nesamostalnog rada mogu se osim od Porezne uprave pribaviti i od Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje.

Kada iz stanja spisa predmeta proizlazi da određena osoba ima udjele u trgovačkim društvima, potrebno je pribaviti podatak o udjelima te osobe u trgovačkom društvu. Dionička društva vode registar dionica, dok društva s ograničenom odgovornošću vode knjigu poslovnih udjela. Podaci o sudjelovanju osoba u javnom trgovačkom društvu, komanditnom društvu ili gospodarskom interesnom udruženju pribavit će se izvatkom iz sudskom registra ili na temelju podataka trgovačkog društva.

Za dionička društva sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koja su emitirala dionice javnom ponudom, podatak o udjelu određene osobe u tom društvu, odnosno raspolaže li određena

osoba dionicama tog društva, može se pribaviti i od Središnjeg klirinškog depozitarnog društva d.d.

Podaci o ulaganju u investicijske fondove mogu se pribaviti od Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga.

Državni odvjetnik će na temelju članka 206. stavka 5. Zakona o kaznenom postupku, pribaviti podatak o udjelima osobe u trgovačkim društvima te zatražiti dostavu ovjerenog izvotka iz takvih evidencija.

1.8.3. Privremene mjere osiguranja

Kada državni odvjetnik utvrdi da je vjerojatno da je određena osoba kaznenim djelom ostvarila imovinsku korist te da postoji opasnost da se ta korist ne će moći oduzeti ili će njeno oduzimanje biti otežano ako se ne odrede određene privremene mjere, podnijet će prijedlog sudu za određivanje odgovarajuće privremene mjere.

Prijedlog za određivanjem privremenih mjera osiguranja može se podnijeti prije i nakon pokretanja kaznenog postupka, (dakle, i tijekom kaznenog postupka), ili posebnog postupka za oduzimanje imovinske koristi. U njemu se može predložiti osiguranje bilo kojom privremenom mjerom kojom se osigurava oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom, s tim da je u članku 11. stavku 1. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem posebno istaknuto da se može predložiti osiguranje:

- a) zabranom otuđenja i opterećenja nekretnine ili stvarnih prava upisanih na nekretnini, uz zabilježbu zabrane u zemljišnu knjigu, oduzimanjem nekretnine i njezinim povjerenjem na čuvanje i upravu Središnjem državnom uredu za upravljanje državnom imovinom ili drugom tijelu koje je zakonom određeno za upravljanje državnom imovinom (u daljnjem tekstu Ured),
- b) zabranom protivniku osiguranja da otuđi ili optereti pokretnine, oduzimanjem tih stvari i njihovim povjerenjem na čuvanje Uredu,
- c) oduzimanjem i polaganjem gotovoga novca, vrijednosnih papira te njihovom predajom Uredu,
- d) zabranom dužniku protivnika osiguranja da dobrovoljno ispuni svoju obvezu protivniku osiguranja te zabranom protivniku osiguranja da primi ispunjenje te obveze, odnosno da raspolaže svojim tražbinama,
- e) nalogom banci da protivniku osiguranja ili trećoj osobi, na temelju naloga protivnika osiguranja, uskrati s računa isplatu novčanoga iznosa za koji je određena privremena mjera,
- f) zabranom otuđenja i opterećenja dionica, udjela ili poslovnoga udjela uz zabilježbu zabrane u knjigu dionica, udjela ili poslovnih udjela, a po potrebi i u javnom registru, zabranom korištenja ili raspolaganja pravima po osnovi takvih dionica, udjela ili poslovnih udjela, povjerenjem dionica, udjela ili poslovnih udjela na upravu Uredu, postavljenjem privremene uprave društvu,

g) zabranom dužniku protivnika osiguranja da protivniku osiguranja preda stvari, prenese pravo ili obavi drugu nenovčanu činidbu.

Prijedlog za određivanje privremene mjere osiguranje upućuje se sudu koji je nadležan za vođenje kaznenog postupka, s tim da se do podizanja optužnice prijedlog upućuje sucu istrage, a nakon podizanja optužnice do njezina potvrđivanja, o njemu odlučuje optužno vijeće, a nakon potvrđivanja optužnice, sud pred kojim se ima provesti rasprava.

U prijedlogu za određivanje privremene mjere državni odvjetnik će naznačiti: (1) zahtjev u kojemu će točno označiti da traži osiguranje tražbine na ime oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom, (2) vrstu mjere i vrijeme trajanja, te (3) sredstva i predmet osiguranja. Državni odvjetnik može u prijedlogu predložiti određivanje više privremenih mjera osiguranja, pri čemu će voditi računa koja je od njih najprikkladnija.

Prijedlog mora biti obrazložen. U prijedlogu se moraju navesti činjenice na kojima se temelji zahtjev za određivanje privremene mjere te predložiti dokazi kojima se ti navodi potkrjepljuju. Državni odvjetnik će uz prijedlog za određivanje privremene mjere priložiti te dokaze. Budući da se, prema odredbi članka 12. stavka 1. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem, pretpostavlja postojanje opasnosti da tražbina Republike Hrvatske glede oduzimanja imovinske koristi ne će moći biti ostvarena ili da će to ostvarenje biti otežano ako privremena mjera ne bude određena, državni odvjetnik ne će morati u prijedlogu posebno obrazlagati postojanje ove opasnosti niti je dokazivati, već će samo trebati navesti da ona postoji i u čemu se sastoji.

Određivanje mjera osiguranja predložit će se u onom opsegu koji odgovara imovinskoj koristi za koju je vjerojatno da je pribavljena kaznenim djelom. Visina takve imovinske koristi može tijekom kaznenog progona biti promijenjena. Ovisno o tome predlagat će se određivanje, odnosno ukidanje pojedinih mjera osiguranja.

Mjere osiguranja ne će se predlagati i kada se iz privremeno oduzete imovine može namiriti novčani ekvivalent ostvarene imovinske koristi.

U prijedlogu treba navesti vrijeme na koje je potrebno odrediti privremenu mjeru, pri čemu treba uzeti u obzir odredbe članka 15. i 16. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem. Naime, člankom 15. stavakom 1. propisano je da će se privremena mjera ukinuti ako u roku od 2 (dvije) godine od dana kada je mjera određena ne bude potvrđena optužnica ili podnesen prijedlog iz članka 2. stavak 2. Zakona, dok članak 16. propisuje da osiguranje privremenom mjerom može trajati najdulje šezdeset dana nakon što sud dostavi predlagatelju osiguranja obavijest o tome da je presuda postala pravomoćna.

Ako se radi o nekretnini koja nije upisana u zemljišne knjige ili je upisana u knjigu položenih ugovora, privremene mjere osiguranja se predlažu odgovarajućom primjenom odredbi o mjerama osiguranja na nekretninama, s tim što se nekretnine ne nalaze upisane u zemljišne knjige, nego u posebne upisnike, pa se sukladno tome i provode pojedini upisi.

Kod izvanknjižnog vlasništva nekretnine, privremene mjere osiguranja predlažu se na temelju isprave prikladne za upis prava osobe protiv koje se određuju privremene mjere. U slučajevima kada se radi o izvanknjižnom vlasništvu, može se po pribavljanju rješenja o određivanju privremene mjere na nekretnini u izvanknjižnom vlasništvu, podnijeti nadležnom zemljišnoknjižnom sudu prijedlog za upis predbilježbe prava vlasništva protivnika osiguranja

u odnosu na kojeg je određena privremena mjera, te po upisu predbilježbe prava vlasništva zatražiti upis zabilježbe privremene mjere.

Sve što je navedeno za nekretnine kod predlaganja i određivanja privremenih mjera osiguranja, na odgovarajući način se primjenjuje i na pravo građenja, koje se u smislu njegove pravne prirode ima shvatiti kao zasebna nekretnina.

Ako se pokretne vode u odgovarajućim upisnicima, u prijedlogu za osiguranje privremenom mjerom može se predložiti da se zabrana otuđenja i opterećenja upiše u taj upisnik, kao i u upisnik sudskih i javnobilježničkih osiguranja tražbina vjerovnika na pokretnim stvarima i pravima Financijske agencije. Pored zabrane otuđenja ili opterećenja pokretnina, može se predložiti oduzimanje pokretnina i njihovo povjeravanje na čuvanje Uredu za upravljanje državnom imovinom, odnosno drugom tijelu koje je određeno za upravljanje tom imovinom. U tom slučaju oduzimanje pokretnina iz posjeda i predaja istih na čuvanje Uredu povjerava se sudskim izvršiteljima nadležnog općinskog suda.

Kod privremenih mjera osiguranja državni odvjetnik treba kontrolirati je li rješenje o privremenoj mjeri dostavljeno osobama na koje se mjera odnosi, a kod privremenih mjera osiguranja na novčanoj tražbini i banci ili drugoj kreditnoj instituciji kod koje se novčana sredstva nalaze.

Ako se privremena mjera odnosi na zabranu otuđenja i opterećenja dionica, udjela ili poslovnog udjela, državni odvjetnik treba predložiti da se takva zabrana zabilježi u knjigu dionica, udjela ili poslovnog udjela te da se rješenje o osiguranju privremenom mjerom dostavi predmetnom trgovačkom društvu i da se zabilježba provede u knjigama. Jednako tako treba postupiti i u slučaju kada se privremena mjera odnosi na zabranu korištenja ili raspolaganja pravima po osnovi dionica, udjela ili poslovnih udjela. Pored toga dionice i udjeli mogu se povjeriti na upravu Uredu za upravljanje državnom imovinom, te se može postaviti privremena uprava društva čije se dionice, odnosno udjeli „zamrzavaju“.

Protiv rješenja kojim je odlučeno o prijedlogu za osiguranje državni odvjetnik može podnijeti žalbu u roku od 3 dana od dana njegova dostavljanja, a žalba ne zadržava ovrhu rješenja.

Ako protivnik osiguranja podnese prijedlog da položi jamčevinu umjesto određene privremene mjere, državni odvjetnik se može suglasiti s takvim prijedlogom ako utvrdi da za to postoje opravdani razlozi. Razlozi mogu biti npr. javni interes, ugrožavanje egzistencije osobe u odnosu na koju se poduzimaju privremene mjere ili članova njezine obitelji. U svakom slučaju jamčevina mora odgovarati iznosu imovinske koristi, za koji se u trenutku podnošenja prijedloga s vjerojatnošću može tvrditi da je pribavljen kaznenim djelom. Ako se jamčevina daje u stvarima, ili pravima, prije davanja suglasnosti državni odvjetnik treba provjeriti mogu li se takve stvari ili prava zaista unovčiti u kratkom roku i može li se za njih postići cijena odgovarajuća imovinskoj koristi.

Davanje jamčevine umjesto privremenih mjera osiguranja ne će se predložiti onda kada se na ime imovinske koristi ima oduzeti stvar ili neko drugo imovinsko pravo.

Državni odvjetnik prilikom predlaganja privremenih mjera treba posebno voditi računa o činjenici da je odredbom članka 17. stavak 1. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem (NN 145/10), propisano kako za štetu koja je posljedica privremene mjere radi osiguranja oduzimanja imovinske koristi ostvarene

kaznenim djelom odgovara Republika Hrvatska, te da je na temelju stavka 3. istog članka određeno kako protivnik osiguranja (okrivljenik ili treća osoba) može pokrenuti parnični postupak za naknadu štete pred nadležnim sudom u roku od godinu dana, računajući od pravomoćnosti presude kojom je okrivljenik oslobođen ili optužba odbijena, odnosno kojom je odbijen prijedlog za donošenje presude iz članka 6. ovo Zakona. Zakon predviđa da se postupak radi naknade štete može pokrenuti u roku od 30 dana od dana kada je okrivljenik saznao da je državni odvjetnik odbio njegov zahtjev za mirno rješenje spora, odnosno od dana kada je istekao rok u kojem je državni odvjetnik trebao donijeti odluku o tom zahtjevu (sve u svezi s člankom 186.a ZPP-a).

Dakle, državni odvjetnik treba predlagati privremene mjere radi osiguranja naplate imovinske koristi u onom opsegu koji doista odgovara imovinskoj koristi za koju je vjerojatno da je pribavljena kaznenim djelom. Kod toga on uvijek mora voditi računa i tražiti ukidanje pojedinih mjera osiguranja, ukoliko se utvrdi da je imovinska korist manja od one koja je bila utvrđena u trenutku podnošenja prijedloga za određivanje privremene mjere.

U praksi će se također u nekim slučajevima postaviti pitanje stanja određenih pokretnina koje su predmet privremenog oduzimanja (npr. vrijedna vozila, strojevi, umjetnine i dr.) na kojima možda postoje određena oštećenja, pa bi bilo oportuno ocijeniti i kada je, (a obzirom na vrijednost tih pokretnina), potrebno provesti i hitni izvanparnični postupak radi osiguranja dokaza.

Opća uputa broj: O-6/11 od 15. srpnja 2011. o primjeni Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem dostavljena je svim državnim odvjetništvima i objavljena je na Intranetu.

Za pojedine obrasce prijedloga vidi pod 1.8. 4. Obrasci i to:

- Obrazac 1. Dopis Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta banci radi dostave podataka o priljevu i odljevu sredstava
- Obrazac 2. Prijedlog sudu istrage za davanje naloga banci radi dostave podataka o računima i prihodima
- Obrazac 3. Prijedlog sudu istrage za donošenje rješenja za praćenje platnog prometa i transakcija na računima određene osobe,
- Obrazac 4. Dopis Poreznoj upravi temeljem članka 206. stavak 5. Zakona
- Obrazac 5. Dopis sudu radi donošenja rješenja stranoj financijskoj ustanovi za zamrzavanje sredstava
- Obrazac 6. Privremena mjera - novac
- Obrazac 7. Privremena mjera - nekretnine
- Obrazac 8. Privremena mjera - nekretnine oduzimanje
- Obrazac 10. Privremena mjera - brod
- Obrazac 11. Zahtjev za dostavom podataka o imateljima određenih dionica
- Obrazac 12. Privremena mjera - dionice
- Obrazac 13. Prijedlog za izdavanje privremene mjere – udjeli
- Obrazac 14. Prijedlog za upis predbilježbe prava vlasništva i provedbu privremene mjere osiguranja
- Obrazac 15. Prijedlog za donošenje zaključka o odregistraciji dionica
- Obrazac 16. Prijedlog za analitičku obradu sumnjivih transakcija
- Obrazac 17. Prijedlog za osiguranje imovinskopravnog zahtjeva

Kako i na koji način staviti prijedlog za oduzimanje imovinske koristi vidi pod III.3.1.3.

1.8.4. Obrasci u vezi imovinskih izvida i privremenih mjera osiguranja

Obrazac 1. *Dopis Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta banci radi dostave podataka o priljevu i odljevu sredstava*

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

..... BANKA d.d.
n/p predsjednika Uprave.....

.....
Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta je 22. listopada 2009. pod brojem K-US-..... i IS-US-....., donio nalog o provođenju istrage protiv, zbog kaznenih djela udruživanja za počinjenje kaznenih djela iz članka 333. stavak 1. i 3. Kaznenog zakona i zlouporabe položaja i ovlasti iz članka 337. stavak 4. u svezi stavka 1. i 3. Kaznenog zakona i članka 337. stavak 4. u svezi stavka 1. i 3. u svezi članka 38. Kaznenog zakona.

Iz obavijesti Ureda za sprečavanje pranja novca od 23. studenoga 2010. proizlazi da je, imao u Vašoj banci otvoren tekući račun broj 3.....

Obzirom da postoji vjerojatnost da je preko navedenih računa prebacivan novac ostvaren i korišten u svrhu počinjenja kaznenih djela iz članka 21. Zakona o suzbijanju korupcije i organiziranog kriminaliteta, koji podaci su važni za istragu tih kaznenih djela, to temeljem članka 49. stavak 1. Zakona o suzbijanju korupcije i organiziranog kriminalitet stavljam

ZAH T J E V

za dostavom podataka o priljevu i odljevu sredstava za gore navedeni tekući račun za vrijeme dok je isti bio otvoren, odnosno od do

Tražene podatke žurno, pozivom na gornji broj, dostavite ovom Uredu.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 2. *Prijedlog sucu istrage za davanje naloga banci radi dostave podataka o računima i prihodima*

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ŽUPANIJSKI SUD U

Sucu istrage

.....

Ovo Državno odvjetništvo je 22. listopada 2010. pod brojem K-DO-..... i IS-DO-....., donijelo nalog o provođenju istrage protiv, zbog kaznenih djela iz članka Kaznenog zakona.

Iz obavijesti Ureda za sprečavanje pranja novca od 23. studenoga 2010. proizlazi da je, imao u Vašoj banci otvoren tekući račun broj 3.....

ili

Ovo Državno odvjetništvo provodi izvide i dokazne radnje u predmetu K-DO-..... protiv, zbog kaznenih djela iz članka Kaznenog zakona.

Iz obavijesti Ureda za sprečavanje pranja novca od (Iz do sada provedenih dokaznih radnji) proizlazi da, ima u (točan naziv, banke ili poslovnice i adresa) otvoren tekući račun broj

Obzirom da postoji vjerojatnost da imenovani na tom računi ima kunska/devizna sredstva, te da je s navedenog računa prebacivan novac ostvaren i korišten u svrhu počinjenja kaznenog djela za koje se provode izvidi i dokazne radnje, koji podaci su važni za dokazivanje tih kaznenih djela, to temeljem članka 265. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku podnosim prijedlog za izdavanje

r j e š e n j a

kojim se nalaže (točan naziv, banke ili poslovnice i adresa) da dostavi u roku od tri dana podatke o stanju, priljevu i odljevu sredstava sa računa(broj računa) osumnjičenika(osobni podaci) za vrijeme dok je isti bio otvoren, odnosno od do

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 3. Prijedlog sucu istrage za donošenje rješenja za praćenje platnog prometa i transakcija na računima određene osobe,

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ŽUPANIJSKI SUD U
Sucu istrage

.....

Ovo Državno odvjetništvo je 22. listopada 2010. pod brojem K-DO-..... i IS-DO-....., donijelo nalog o provođenju istrage protiv, zbog kaznenih djela iz članka Kaznenog zakona.

Iz obavijesti Ureda za sprečavanje pranja novca od 23. studenoga 2010. proizlazi da je, imao (točan naziv, banke ili poslovnice i adresa) otvoren tekući račun broj 3.....

ili

Ovo Državno odvjetništvo provodi izvide i dokazne radnje u predmetu K-DO-..... protiv, zbog kaznenih djela iz članka Kaznenog zakona.

Iz obavijesti Ureda za sprečavanje pranja novca od (Iz do sada provedenih dokaznih radnji) proizlazi da, ima u (točan naziv, banke ili poslovnice i adresa) otvoren tekući račun/račune broj

Obzirom da postoji vjerojatnost da imenovani s navedenog računa prebacuje novac u svrhu počinjenja kaznenog djela za koje se provode izvidi i dokazne radnje, koji podaci su važni za dokazivanje tih kaznenih djela, to temeljem članka 265. stavak 5. Zakona o kaznenom postupku podnosim prijedlog za izdavanje

r j e š e n j a

kojim se nalaže (točan naziv, banke ili poslovnice i adresa) da u vremenu od do prati platni promet i transakcije na računu/ima računa(broj računa) osumnjičenika

Banka je dužna u vremenu od do redovito izvješćivati Županijsko/Općinsko državno odvjetništvo u,(adresa) o praćenju platnog prometa na navedenom računu/računima.

Ujedno je u smislu članka 231. Zakona o kaznenom postupku potrebno upozoriti službenike banke da su dužni kao tajnu čuvati sve činjenice i podatke koje su saznali iz dostavljenog rješenja, kao i da je odavanje tajne kazneno djelo.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 4. Dopis Poreznoj upravi temeljem članka 206. stavak 5. Zakona o kaznenom postupku

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

MINISTARSTVO FINANCIJA
POREZNA UPRAVA

SREDIŠNJI URED
n/p Ravnatelja⁷³
ili
Područni ured u

.....
Ovo državno odvjetništvo je 22. listopada 2009. pod brojem K-DO-..... i IS-DO-....., donijelo je nalog o provođenju istrage protiv, zbog kaznenih djela Kaznenog zakona, čime su za prouzročili štetu u iznosu od najmanje kuna.

Slijedom toga, a radi potrebe analize zakonitosti stjecanja imovine kojom raspolaže (osobni podaci i adresa), te radi utvrđivanja da li ista potječe od kaznenog djela, temeljem članka 206. stavak 5. Zakona o kaznenom postupku pozivamo vas da nam dostavite podatke da li prema podacima porezne uprave, raspolaže nepokretnom i pokretnom imovinom ili drugom imovinom na području Republike Hrvatske, koja je njezina vrijednost, te koji su izvori sredstava kao i vrijeme njezina stjecanja.

Također je potrebno da nam za dostavite i podatke o ostvarenim mjesečnim prihodima u razdoblju od do godine.

Ujedno vam podnosimo zahtjev za provođenje poreznog nadzora, odnosno za postupanje sukladno odredbi članka 63. Zakona o porezu na dohodak.

Traženo dostavite ovom Državnom odvjetništvu žurno pozivom na naš broj gornji.

U smislu članka 231. Zakona o kaznenom postupku upozoravamo Vas da ste dužni kao tajnu čuvati sve činjenice i podatke koje ste saznali iz dostavljenog zahtjeva, kao i da je odavanje tajne kazneno djelo.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 5. Dopis sudu radi donošenja rješenja stranoj financijskoj ustanovi za zamrzavanje sredstava

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ŽUPANIJSKI SUD U
Sucu istrage

⁷³ Pisati na ruke Ravnatelja Porezne uprave u izuzetno važnim slučajevima, u drugima provjeriti na koju osobu nasloviti zahtjev.

Na temelju članka 38. stavka 2. toč. 5. u svezi članka 265. stavka 1. ZKP-a („Narodne novine“ br. 152/08 i 76/09) stavljam

p r i j e d l o g
za izdavanje rješenja kojim se:

I. Nalaže:

.....
(točan naziv i adresa strane financijske ustanove – banke, ako ih je više nabrojiti taksativno sve)

davanje podataka i dostava obavijesti o bankovnim računima i bankovnim poslovima u svim bankama, novčarskim institutima, štedionicama i kreditnim zadrugama o tome da li:

- (ime i prezime), datum i mjesto rođenja, OIB,(adresa)

1. ima ili je imao poslovne kontakte s navedenim bankama, novčarskim institutima, štedionicama ili kreditnim zadrugama.
2. je li bio ili je i sada gospodarski ovlaštenik ili opunomoćenik (ovlaštenici za potpisivanje) u tim poslovima.

Dostava traženih podataka odnosi se na štedne knjižice, depoe vrijednosnih papira, sefove i trezore i dr.

II. također se nalaže dostaviti popis svih zatraženih podataka te tekućih i dovršenih poslovnih veza (kontakata) za (ime i prezime) u razdoblju od do danas.

Obrazloženje

..... državno odvjetništvo donijelo je (datum) pod brojem K-DO-....., K-PO-DO-....., IS-DO- nalog o provođenju istrage protiv (ime i prezime osumnjičenika), zbog kaznenih djela udruživanja za počinjenje kaznenih djela iz članka stavak Kaznenog zakona i , koji nalog se dostavlja u prilogu ovog zahtjeva.

ili

..... državno odvjetništvo provodi dokazne radnje (datum) pod brojem K-DO-....., K-PO-DO-....., u kaznenom predmetu protiv (ime i prezime osumnjičenika), zbog postojanja osnova sumnje da je počinio kazneno djelo iz članka stavak Kaznenog zakona i

Iz dosadašnjih rezultata istrage koju ovo državno odvjetništvo vodi, pod gore navedenim brojem,

ili

Iz dosada provedenih radnji, iskaza svjedoka, kao i iz rezultata kriminalističkih istraživanja djelatnika Ministarstva unutarnjih poslova, analize cjelovite dokumentacije o poslovanju trgovačkog društva d.o.o. sa Ministarstvom, proizlazi postojanje osnovane sumnje da je osumnjičenik, u vremenu od.....(kratki činjenični opis djela), na taj je način trgovačko društvo d.o.o., iz opisanog poslovanja sa javnim trgovačkim društvima, javnim institucijama i drugim državnim tijelima ostvarilo korist u iznosu od najmanje 44.000.000,00 kuna, od kojeg iznosa je osumnjičeniku predano najmanje 10.000.000,00 kuna, u kojem iznosu mu je pribavljena protupravna imovinska korist.

Pored navedenog, iz prikupljenih dokaza proizlazi postojanje osnovane sumnje da je osumnjičenik u namjeri prikazivanja da je novac koji je prisvojio počinjenjem kaznenih djela iz članka Kaznenog zakona, stečen na zakonit način, u bankama u Republici Hrvatskoj i Republici na svoje ime i na imena članova svoje obitelji, otvorio više bankovnih računa, na koje je polagao novac koji je prisvojio počinjenjem kaznenih djela, i to u Republici Hrvatskoj na svoje ime i imena svojih članova obitelji položio iznos od najmanje 800.000,00 kuna te u Republici kod(navesti ime banke ako ga znamo), na svoje ime i na ime više računa i sefa na koje je ukupno položio iznos od najmanje 200.000,00 eura.

Dana 13. siječnja 2011. ovo Državno odvjetništvo je primilo dopis od iz kojeg proizlaze osnove sumnje na pranje novca od strane osumnjičenika i njegovog brata, koji u toj banci imaju otvoreno više računa. Radi osiguranja oduzimanja imovinske koristi kod nadležnih pravosudnih tijela putem međunarodne pravne pomoći zatraženo je i ishodoeno blokiranje predmetnih računa i sefa, te njihovog sadržaja, sve temeljem rješenja suca istrage Županijskog suda u, broj: Kir-..... od 20. siječnja 2011.. Preslika navedenog rješenja dostavlja se u prilogu.

Uzimajući u obzir navedenu činjenicu, odnosno da su kod jedne banke pronađeni računi na kojima je osumnjičenik, na svoje ime i koristeći ime člana svoje obitelji, polagao značajne iznose sredstava za koja se osnovano sumnja da su pribavljeni počinjenjem kaznenih djela opisanih u nalogu o provođenju istrage od 8. prosinca 2010. zatraženo je putem međunarodne pravne pomoći od nadležnih tijela Republike prikupljanje podataka i od banka u Republici o računima koji bi bili otvoreni na ime osumnjičenika i članova njegove obitelji. U prilogu se dostavlja preslika predmetne zamolbe, gornji broj, od 14. prosinca 2010..

Dana 21. veljače 2011. ovo Državno odvjetništvo je primilo dopis Državnog odvjetništva u, broj:....., kojim je obaviješten da po predmetnoj zamolbi, kojom su zatražene provjere o imovini i bankovnim računima osumnjičenika i članova njegove obitelji otvorenim u Republici, nisu u mogućnosti postupiti dok državno odvjetništvo ne dostavi rješenje (zaključak) ili sudski potvrđeni nalog nadležnog tijela Hrvatske, kojim se nalaže dostava podataka o bankovnim računima i bankovnim poslovima. U prilogu se dostavlja predmetni dopis sa prijevodom.

Slijedom navedenog, kako su financijske institucije uskratile davanje traženih podataka s obrazloženjem da im za to treba sudski nalog, predlažem donijeti rješenje kao u izreci ovog prijedloga, a sve sukladno članku 265. stavku 1. ZKP-a.

Prilog:

1. nalozi o provođenju istrage broj:
2. preslika rješenja suca istrage Županijskog suda u, broj: Kir-..... od 20. siječnja 2011.
3. zamolba upućena nadležnom tijelu Republike od 14. prosinca 2010.
4. dopis Državnog odvjetništva u broj:, od 21. veljače 2011. s prijevodom

Obrazac 6. Privremena mjera - novac⁷⁴

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

HITNO

ŽUPANIJSKOM SUDU U
Sucu istrage

U kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenih djela iz članka Kaznenog zakona, na osnovu članka 38. stavka 2. točke 6. Zakona o državnom odvjetništvu, temeljem članka 11. stavak 1. točka e. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem (NN 145/10) podnosim prijedlog za

ODREĐIVANJE PRIVREMENE MJERE

radi osiguranja oduzimanja imovinske koristi od;

1. (ime i prezime osumnjičenika, OIB i osobni podaci)

I.

Kojom se nalaže (naziv banke ili dr.) d.d.(sjedište

- da (ime i prezime osumnjičenika) iz, OIB:..... ili trećoj osobi na temelju punomoći ili naloga(ime i prezime osumnjičenika), uskrati s naziv i broj računa (na primjer: nenamjenskog oročenog deviznog depozita broj otvorenog kod d.d. Zagreb), isplatu i raspolaganje novčanim sredstvima koja se nalaze na navedenom računu - bez odgode.

II.

⁷⁴ Nalog banci da protivniku osiguranja ili trećoj osobi, na temelju naloga protivnika osiguranja, uskrati s računa isplatu novčanoga iznosa za koji je određena privremena mjera,

Ova privremena mjera sukladno članku 16. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem može trajati najdulje šezdeset dana nakon što sud dostavi obavijest da je presuda u predmetnom kaznenom postupku postala pravomoćna.

O b r a z l o ž e n j e

..... državno odvjetništvo donijelo je (datum) pod brojem K-DO-....., K-PO-DO-....., IS-DO-..... nalog o provođenju istrage protiv (ime i prezime osumnjičenika), zbog kaznenih djela udruživanja za počinjenje kaznenih djela iz članka stavak Kaznenog zakona i , koji nalog se dostavlja u prilogu ovog zahtjeva.

(Posebno navesti visinu imovinske koristi koju je prema nalogu za provođenje istrage, ili prema provedenim izvidima ili dokaznim radnjama stekao tim kaznenim djelom).

ili

..... državno odvjetništvo provodi dokazne radnje (datum) pod brojem K-DO-....., K-PO-DO-....., u kaznenom predmetu protiv (ime i prezime osumnjičenika), zbog postojanja osnova sumnje da je počinio kazneno djelo iz članka stavak Kaznenog zakona i (Posebno navesti visinu imovinske koristi koju je prema nalogu za provođenje istrage, ili prema provedenim izvidima ili dokaznim radnjama stekao tim kaznenim djelom).

Iz dosadašnjih rezultata istrage koju ovo državno odvjetništvo vodi, pod gore navedenim brojem,

ili

Iz dosada provedenih radnji i to osobito obrana osumnjičenika , kao i iz rezultata kriminalističkih istraživanja djelatnika Ministarstva unutarnjih poslova, analize cjelovite dokumentacije o poslovanju trgovačkog društva d.o.o. sa Ministarstvom , proizlazi postojanje osnovane sumnje da je osumnjičenik , u vremenu od.....(kratki činjenični opis djela), na taj je način trgovačko društvo d.o.o., iz opisanog poslovanja sa javnim trgovačkim društvima, javnim institucijama i drugim državnim tijelima ostvarilo korist u iznosu od najmanje 44.000.000,00 kuna, od kojeg iznosa je osumnjičeniku predano najmanje 2.000.000,00 kuna, u kojem iznosu mu je pribavljena protupravna imovinska korist.

Člankom 82. stavak 1. Kaznenog zakona propisano je da nitko ne može zadržati imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom, te da će se ta korist oduzeti sudskom odlukom kojom se utvrđuje da je kazneno djelo počinjeno. Iz stavka 3. ovog članka proizlazi da će se imovinska korist iz stavka 2. oduzeti i kad se učini vjerojatnim da je po bilo kojem pravnom temelju kod počiniteljevog bračnog ili izvanbračnog druga, rođaka u uspravnoj lozi, rođaka u pobočnoj lozi, i dr., dok iz stavka 4. proizlazi da će se imovinska korist iz stavka 2. oduzeti i kad se po bilo kojem pravnom temelju nalazi kod druge fizičke ili pravne osobe ako nije stečena u dobroj vjeri.

Uzimajući u obzir navedenu odredbu članka 82. Kaznenog zakona, kao i odredbu članka 557. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku kojim je propisano da se imovinska korist ostvarena počinjenjem kaznenog djela utvrđuje u kaznenom postupku, te da je državno odvjetništvo dužno u tijeku postupka prikupljati dokaze i istraživati okolnosti koje su važne za utvrđivanje imovinske koristi, prikupljeni su podaci od Porezne uprave o imovini i prijavljenim prihodima osumnjičenika i članova njegove obitelji, iz kojih podataka proizlazi nerazmjer prijavljenih prihoda i imovine kojom raspolažu.

Na temelju provedenih radnji, a cijeneći da su tijekom postupka prikupljeni podaci od Porezne uprave o imovini i prijavljenim prihodima osumnjičenika i članova njegove obitelji, iz kojih podataka proizlazi nerazmjer prijavljenih prihoda i imovine kojom raspolažu i iz pribavljenih podataka Porezne uprave proizlazi da su osumnjičenik i članovi njegove uže i šire obitelji Poreznoj upravi prijavili znatno manja primanja od vrijednosti imovine kojom raspolažu. Naime, prema podacima Porezne uprave proizlazi da su pa kada se uzmu u obzir uobičajeni troškovi života, to je nerazmjer između prihoda i imovine kojom raspolažu evidentan. Sve navedeno ukazuje na postojanje osnovane sumnje da je osumnjičenik iz sredstva pribavljenih počinjenjem kaznenih djela koja su mu stavljena na teret financirao stjecanje imovine i deponiranje znatnih novčanih sredstava na svoje ime, kao i na ime članova obitelji.

Kako je osumnjičeniku i članovima njegove obitelji u interesu osujetiti oduzimanje imovinske koristi, to postoji opasnost da bi bez privremene mjere ili treća osoba po njenom nalogu, raspolagala iznosom od 2000.000,0 kn, koliko se trenutno nalazi na predmetnom računu, te tako spriječila, tj. znatno otežala postupanje u smislu članka 82. Kaznenog zakona pa se ovaj prijedlog ukazuje osnovanim i na zakonu utemeljenim.

Slijedom navedenog, u smislu odredbe članka 11. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem podnosi se predmetni prijedlog te se predlaže njegovo prihvaćanje i donošenje rješenja o određivanju privremene mjere, te dostavljanje istog bez odgode, (banci) d.d.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilozi: (na primjer)

1. Nalog o provođenju i proširenju istrage broj:
2. Podaci iz Informacijskog sustava Porezne uprave
3. Obavijesti Ureda za sprečavanje pranja novca od 22. prosinca 2010. s podacima i preslikama bankarskih izvadaka
4. itd.

Obrazac 7. Privremena mjera - nekretnine⁷⁵

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ŽURNO!

⁷⁵ Zabrana otuđenja i opterećenja nekretnine ili stvarnih prava upisanih na nekretnini, uz zabilježbu zabrane u zemljišnu knjigu.

ŽUPANIJSKOM SUDU U
Sucu istrage
ili
OPĆINKOM/ŽUPANIJSKOM SUDU U

.....

U kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenih djela iz članka Kaznenog zakona, na osnovu članka 38. stavka 2. točke 6. Zakona o državnom odvjetništvu, a temeljem članka 11. stavak 1. točka a. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem (NN 145/10) podnosim prijedlog za

ODREĐIVANJE PRIVREMENE MJERE

radi osiguranja oduzimanja imovinske koristi od;

I. (ime i prezime, OIB i osobni podaci)

I.

Zabranom otuđenja i opterećenja (ime i prezime osumnjičenika)

- nekretnine, u naravi zgrada, dvorište i neplodno (bazen), površine 414 m², izgrađene na kč.br. 907/2, upisane u zk.ul.3971 k.o. Zemljišnoknjižnog odjela Općinskog suda u

- dvosobnog uličnog stana u, ulica broj, neto korisne površine 80,00 m², upisanog u zk. ul. 235, poduložak 12 Zemljišnoknjižnog odjela Općinskog suda u k.o., koji se nalazi u stambenoj zgradi izgrađenoj na kč. br.. 1 k.o. Z....., označen kao etaža 12/100, pod rednim brojem 612, uz zabilježbu zabrane otuđenja i opterećenja naznačenih nekretnina u knjizi Zemljišnoknjižnog odjela Općinskog suda u

II.

Zabranom (ime i prezime, osobe na koju se zabrana odnosi), OIB, (adresa), otuđenja ili opterećenja:

- 1/2 stana upisanog u zk.ul.50194, poduložak 11, u stambenoj zgradi izgrađenoj na kč.br. 4522/14, k.o., kod Općinskog suda u, u naravi trosobni stan H, na trećem katu, ukupne površine 67,53 m²,

- 1/2 parkirališta u podzemnoj garaži upisanog u zk.ul.50194, poduložak 16, k.o. Grad, kod Općinskog suda u, k.o., ukupne neto korisne površine 20,87 m²,

uz zabilježbu zabrane otuđenja i opterećenja naznačenih nekretnina u zemljišnoj knjizi Općinskog suda u

III.

Zabranom trgovačkom društvu d.o.o., OIB,
odnosno odgovornoj osobi, OIB, Metković, (ulica)
..... (broj), da otuđenja ili opterećenja:

- suvlasničkih dijelova nekretnine izgrađene na kč.br.4559/35, u naravi zgrada mješovite uporabe i dvorište, koji su upisani u zk. ul..... pod rednim brojevima (podulošcima) broj k.o., kod Općinskog suda u

- osobnog vozila marke „Mercedes,, klase GL, 320, registarske oznake i broja, godina proizvodnje

uz zabilježbu zabrane otuđenja i opterećenja naznačenih nekretnina u zemljišnoj knjizi Općinskog suda u,

uz glavni upis zabrane otuđenja i opterećenja naznačenog vozila u Upisnik sudskih i javnobilježničkih osiguranja tražbina vjerovnika na pokretnim stvarima i pravima koji upisnik vodi Služba upisa Financijske agencije, Upisničko mjesto,

te uz upis zabrane otuđenja i opterećenja naznačenih vozila u evidenciji vozila i isprava vlasništvu naznačenih vozila pri Ministarstvu unutarnjih poslova – Policijskoj upravi

IV

Ova privremena mjera sukladno članku 16. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem može trajati najdulje šezdeset dana nakon što sud dostavi obavijest da je presuda u predmetnom kaznenom postupku postala pravomoćna.

O b r a z l o ž e n j e

..... državno odvjetništvo vodi istragu/provodi dokazne radnje u predmetu zbog postojanja osnovane sumnje (navesti protiv ili u odnosu na koga, te dati činjenični opis djela i pravnu kvalifikaciju, posebno navesti visinu imovinske koristi koju je prema nalogu za provođenje istrage, ili prema provedenim izvidima ili dokaznim radnjama stekao tim kaznenim djelom).

Člankom 82. stavak 1. Kaznenog zakona propisano je da nitko ne može zadržati imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom. Člankom 82. stavak 3. određeno je da će se imovinska korist oduzeti i kad se učini vjerojatnim da je po bilo kojem pravnom temelju kod počiniteljevog bračnog ili izvanbračnog druga, rođaka u uspravnoj lozi, rođaka u pobočnoj

lozi, i dr., dok iz odredbe članka 82. stavak 4. proizlazi da će imovinska korist oduzeti i kad se po bilo kojem pravnom temelju nalazi kod druge fizičke ili pravne osobe ako nije stečena u dobroj vjeri.

Iz do sada provedenih izvida proizlazi da osumnjičenik od imovine posjeduje ½ kuće u, površine od 300 m², koja imovina osjetno prelazi njegove realne prihode. Kako iz do sada provedenih izvida i dokaznih radnji proizlaze osnove sumnje da je počinjenjem kaznenog djela iz članka pribavio imovinsku korist u iznosu od, to se ukazuje opravdanim predložiti određivanje privremene mjere na imovini osumnjičenika, odnosno nekretninama specificiranim u točki I. ovog prijedloga.

Uspoređujući⁷⁶ navedenu imovinu sa mjesečnim primanjima osumnjičenika, koji je u proteklih 5 godina na ime plaće ostvario cca 400.000,00 kuna, a kako to proizlazi iz podataka pribavljenih od Porezne uprave, kao i činjenicu da ima dvoje djece, od kojih je jedno malodobno, očit je nerazmjer između njegovih imovinskih prilika i primanja po osnovi prihoda. Kako članak 82. stavak 2. Kaznenog zakona propisuje da se pretpostavlja da je ukupna imovina počinitelja kaznenog djela iz nadležnosti USKOK-a stečena kao imovinska korist od kaznenog djela, osim ako počinitelj ne učini vjerojatnim da je njezino porijeklo zakonito, a kako se osumnjičeniku nalogom o provođenju istrage stavlja na teret da je počinio kazneno djelo iz članka 21. Zakona o USKOK-u, to se predlaže određivanje privremene mjere osiguranja na imovini osumnjičenika, odnosno nekretninama specificiranim u točki I. ovog prijedloga.

Nadalje, u odnosu na članove obitelji osumnjičenika, predlaže se određivanje privremene mjere osiguranja oduzimanja imovinske koristi zabranom otuđenja ili opterećenja nekretnine koju je supruga osumnjičenika prenijela na djecu, a koja je opisana u točki II. i III. prijedloga. Naime, supruga osumnjičenika je navedene nekretnine kupila u veljači 2007. za cijenu u iznosu od cca 1.500.000,00 kuna, pri čemu je kao izvor plaćanja kod Porezne uprave navela „ostali“ izvori. Imenovana nije imala ostalih prihoda što i potvrđuju podaci Porezne uprave. Iz tih podataka proizlazi da je na ime godišnje plaće u periodu od posljednjih 5 godina, odnosno od 2005. do 2010., ostvarila ukupno cca 420.000,00 kn. Obzirom na ostvarena primanja nedvojbeno je da predmetnu nekretninu nije mogla kupiti od sredstava ostvarenih po osnovi primanja. Iz provedenih izvida, te uvidom u zemljišnoknjižni izvadak proizlazi da predmetna nekretnina nije opterećena kreditom, što sve upućuje na zaključak da je ista plaćena sredstvima koja je ostvario osumnjičenik kaznenim djelom za koje se vodi postupak. Slijedom navedenog, ukazuje se opravdanim odrediti privremenu mjeru i na nekretninama opisanim u točki II. i III. prijedloga.

Pored toga, osumnjičeni je kao odgovorna osoba društva d.o.o., odnosno njegova supruga kao osnivač tog društva, značajna sredstva društva utrošili su na kupnju zemljišta i izgradnju zgrade u k.o., opisane u točki IV. prijedloga, koja se sastoji od većeg broja poslovnih prostora i stanova, od kojih su 42 upisana upravo kao vlasništvo društva d.o.o.. Pored toga društvo je tijekom 2007. kupilo i osobno vozilo koje je opisano u točki III. prijedloga. Uzimajući u obzir činjenicu da je društvo d.o.o. najveći dio svojih prihoda ostvario upravo kroz dugogodišnje poslovanje sa, te da je odgovorna osoba

⁷⁶ Za uskočku nadležnost i prošireno oduzimanje.

tog društva osumnjičenik tako ostvarena sredstva usmjeravao na kupnju nekretnina i pokretnina, to postoje osnove sumnje da je kupnja opisanih nekretnina i pokretnina financirana sredstvima pribavljenim počinjenjem kaznenih djela koja se predmetnim nalogom stavljaju na teret osumnjičeniku, radi čega se predlaže određivanje privremene mjere zabranom raspolaganja i opterećenje imovinom opisanom i pod točkom IV prijedloga, koja se vodi kao vlasništvo društva d.o.o., sve do roka određenog člankom 16. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem, a s ciljem osiguranja oduzimanja imovinske koristi u smislu članka 82. Kaznenog zakona.

Kako se prema odredbi članka 12. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem, u postupku osiguranja privremenom mjerom pretpostavlja postojanje opasnosti da tražbina Republike Hrvatske glede oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom neće moći biti ostvarena, ili da će njezino ostvarenje biti otežano ako privremena mjera ne bude određena to su dakle ostvareni uvjeti za određivanje predložene privremene mjere.

Slijedom svega navedenog, predlažem da sud prihvati prijedlog državnog odvjetništva te temeljem članka 11. točka a) i b) Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem, odredi predloženu privremenu mjeru osiguranja oduzimanja imovinske koristi, te rješenje bez odlaganja dostavi Općinskom sudu u, Općinskom sudu u te Općinskom sudu u, sve radi upisa zabilježbe zabrane otuđenja i opterećenja naznačenih nekretnina, kao i Službi upisa Financijske agencije, Upisničko mjesto, te Ministarstvu unutarnjih poslova – Policijskoj upravi, radi upisa zabrane otuđenja i opterećenja naznačenog osobnog vozila, a obzirom da žalba ne odgađa ovrhu rješenja sukladno članku 11. stavak 5. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilozi:

1. nalog o provođenju istrage broj: od 28. travnja 2011.
2. zapisnik o ispitivanju osumnjičenika
3. posebno izvješće
4. zemljišnoknjižni izvadci s ispravama
5. obrasci i podaci Porezne uprave
6. izvadak iz sudskog registra

Obrazac 8. Privremena mjera - nekretnine oduzimanje⁷⁷

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ŽURNO!

⁷⁷ Zabrana otuđenja i opterećenja nekretnine ili stvarnih prava upisanih na nekretnini, uz zabilježbu zabrane u zemljišnu knjigu, oduzimanjem nekretnine i njezinim povjeravanjem na čuvanje i upravu Uredu,

ŽUPANIJSKOM SUDU U
Sucu istrage
ili
OPĆINKOM/ŽUPANIJSKOM SUDU U

.....

U kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenih djela iz članka Kaznenog zakona, na osnovu članka 38. stavka 2. točke 6. Zakona o državnom odvjetništvu, a temeljem članka 11. stavak 1. točka a. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem (NN 145/10) podnosim prijedlog za

ODREĐIVANJE PRIVREMENE MJERE

radi osiguranja oduzimanja imovinske koristi od;

I. (ime i prezime, OIB i osobni podaci)

I.

Zabranom otuđenja i opterećenja (ime i prezime osumnjičenika)

- nekretnine, u naravi zgrada, dvorište i neplodno (bazen), površine 414 m², izgrađene na kč.br. 907/2, upisane u zk.ul.3971 k.o. Zemljišnoknjižnog odjela Općinskog suda u

- dvosobnog uličnog stana u, ulica broj, neto korisne površine 80,00 m², upisanog u zk.ul. 235, poduložak 12 Zemljišnoknjižnog odjela Općinskog suda u k.o., koji se nalazi u stambenoj zgradi izgrađenoj na kč. br.. 1 k.o. Z....., označen kao etaža 12/100, pod rednim brojem 612, uz zabilježbu zabrane otuđenja i opterećenja naznačenih nekretnina u knjizi Zemljišnoknjižnog odjela Općinskog suda u

II.

Određuje se oduzimanje nekretnina iz točke I. te povjeravanje na čuvanje Agenciji za upravljanje državnom imovinom, uz zabilježbu zabrane otuđenja i opterećenja naznačenih nekretnina u knjizi Zemljišnoknjižnog odjela Općinskog suda u

III.

Provedba predmetne privremene mjere povjerava se sudskom ovršitelju Općinskog suda u

IV

Ova privremena mjera sukladno članku 16. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem može trajati najdulje šezdeset dana nakon što sud dostavi obavijest da je presuda u predmetnom kaznenom postupku postala pravomoćna.

O b r a z l o ž e n j e

..... državno odvjetništvo vodi istragu/provodi dokazne radnje u predmetu zbog postojanja osnovane sumnje (navesti protiv ili u odnosu na koga, te dati činjenični opis djela i pravnu kvalifikaciju, (navesti visinu imovinske koristi koju je prema nalogu za provođenje istrage, ili prema provedenim izvidima ili dokaznim radnjama stekao tim kaznenim djelom).

Člankom 82. stavak 1. Kaznenog zakona propisano je da nitko ne može zadržati imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom.

Iz do sada provedenih izvida proizlazi da osumnjičenik od imovine posjeduje 1/2 kuće u, površine od 300 m², koja imovina osjetno prelazi njegove realne prihode.

Uspoređujući⁷⁸ navedenu imovinu sa mjesečnim primanjima osumnjičenika, koji je u proteklih 5 godina na ime plaće ostvario cca 400.000,00 kuna, a kako to proizlazi iz podataka pribavljenih od Porezne uprave, kao i činjenicu da ima dvoje djece, od kojih je jedno malodobno, očit je nerazmjer između njegovih imovinskih prilika i primanja po osnovi prihoda.

Kako iz do sada provedenih izvida i dokaznih radnji proizlaze osnove sumnje da je počinjenjem kaznenog djela iz članka pribavio imovinsku korist u iznosu od, to se ukazuje opravdanim predložiti određivanje privremene mjere na imovini osumnjičenika, odnosno nekretninama specificiranim u točki I. ovog prijedloga. Cijeneći da je navedene nekretnine potrebno održavati kako ne bi izgubile na vrijednosti, to ih je potrebno oduzeti od osumnjičenika i dati na čuvanje Agenciji.

Slijedom svega navedenog, predlažem da sud prihvati prijedlog državnog odvjetništva te temeljem članka 11. točka a) Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem, odredi predloženu privremenu mjeru osiguranja oduzimanja imovinske koristi, te rješenje bez odlaganja dostavi Općinskom sudu u, sve radi upisa zabilježbe zabrane otuđenja i opterećenja naznačenih nekretnina, kao i radi oduzimanja nekretnine i povjeravanje na čuvanje Agenciji.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilozi:

1. nalog o provođenju istrage broj: od 28. travnja 2011.
2. zapisnik o ispitivanju osumnjičenika

⁷⁸ Za uskočku nadležnost i prošireno oduzimanje.

3. posebno izvješće
4. zemljišnoknjižni izvadci s ispravama
5. obrasci i podaci Porezne uprave

Obrazac 9. Privremena mjera - pokretnina

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ŽURNO!

Na broj:

U kaznenom predmetu protiv I osumnjičene i dr. zbog kaznenih djela iz članka dr. Kaznenog zakona na temelju članka 38. stavka 2. točke 6. Zakona o kaznenom postupku u svezi s člankom 11. stavkom 1. točkom b) Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem, predlažem

ODREĐIVANJE PRIVREMENE MJERE

radi osiguranja oduzimanja imovinske koristi od;

I. (ime i prezime osumnjičenika, OIB i osobni podaci)

I.

Zabranjuje se I. osumnjičeniku(osobni podaci) otuđenje ili opterećenje (točno opisati pokretninu, na primjer: osobnog automobila marke _____, broj šasije _____, godina proizvodnje _____, registarskih oznaka _____).

II.

Određuje se oduzimanje pokretnina (na primjer: osobnog automobila) iz točke I. te povjeravanje na čuvanje Agenciji za upravljanje državnom imovinom, uz upis zabilježbe privremene mjere u upisniku vozila⁷⁹ Policijske uprave _____ te u Upisniku sudskih i javnobilježničkih osiguranja tražbina vjerovnika na pokretnim stvarima i pravima koji se vodi kod Financijske agencije.

III.

Provedba predmetne privremene mjere povjerava se sudskom ovršitelju Općinskog suda u

V.

⁷⁹ Ako postoji poseban upisnik tih pokretnina.

Ova privremena mjera sukladno članku 16. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem može trajati najdulje šezdeset dana nakon što sud dostavi obavijest da je presuda u predmetnom kaznenom postupku postala pravomoćna.

ili

Ova privremena mjera sukladno članku 16. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem može trajati najdulje šezdeset dana nakon što sud dostavi obavijest da je presuda iz članka 6. stavak 1. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem postala pravomoćna.⁸⁰

O b r a z l o ž e n j e

Kaznenom prijavom PU _____, osumnjičeniku _____ stavlja se na teret počinjenje kaznenih djela iz članka 173. stavka 2. Kaznenog zakona, pri čemu se navodi kako je osumnjičenik počinjenjem prijavljenih kaznenih djela za sebe ostvario imovinsku korist od najmanje 1.250.000,00 kuna.

U svezi s navedenom kaznenom prijavom, ovo državno odvjetništvo u predmetu pod gore navedenim brojem provodi dokazne radnje / provodi istragu.

Alternativno u slučaju kada je optužnica podignuta:

Ovo državno odvjetništvo, u kaznenom predmetu gornjeg broja, protiv okrivljenika _____ podignulo je optužnicu zbog kaznenih djela iz članka 173. stavka 2. Kaznenog zakona, zbog postojanja osnovane sumnje kako je okrivljenik, počinjenjem kaznenih djela koja mu se stavljaju na teret, za sebe ostvario imovinsku korist od najmanje 1.250.000,00 kuna.

Iz podnesene kaznene prijave/optužnice i druge dokumentacije u spisu, te dijelom i iz same obrane osumnjičenika/okrivljenika, proizlazi da je on u razdoblju od ____ do ____, u najmanje dvanaest navrata, nabavljao veće količine opojne droge heroin i kokain te ih prodavao _____, _____ i drugim za sada nepoznatim osobama za svote od 220.000,00 kuna po isporuci, pri čemu je ostvario imovinsku korist od najmanje 1.250.000,00 kuna .

Iz dopisa PU _____ i priloga, nesporno proizlazi da je osumnjičenik/okrivljenik vlasnik osobnog automobila koji je naveden u ovome prijedlogu.

Budući da se radi o iznosu znatne imovinske koristi koja je pribavljena kontinuiranim činjenjem kaznenih djela, pri čemu taj iznos značajno prelazi prihode za koje je osumnjičenik/okrivljenik naveo kako ih ostvaruje radom u TD _____, te za koje je očekivano da ih može ostvarivati u budućnosti, slijedi da postoji opasnost da bi osumnjičenik/okrivljenik bez određivanja privremenih mjera osiguranja mogao otuđiti, skriti ili na drugi način raspolagati navedenim motornim vozilom, čime bi mogao onemogućiti i oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom.

Slijedom navedenog ovaj prijedlog ukazuje se osnovanim i na zakonu opravdanim.

⁸⁰ U slučaju oduzimanja kada se ne vodi kazneni postupak (članak 2. stavak 3. Zakona o postupku oduzimanja.

Obrazac 10. Privremena mjera - brod

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ŽURNO!

ŽUPANIJSKOM SUDU U

Sucu istrage

ili

OPĆINSKOM/ŽUPANIJSKOM SUDU U

.....

U kaznenom predmetu protiv I osumnjičenika i dr. zbog kaznenih djela iz članka Kaznenog zakona, temeljem članka 11. stavak 1. točka b. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem (NN 145/10) podnosim prijedlog za

ODREĐIVANJE PRIVREMENE MJERE

radi osiguranja oduzimanja imovinske koristi od;

I. (ime i prezime osumnjičenika, OIB i osobni podaci)

Zabranom društvu d.o.o. Zagreb, B. cesta br.20 A, OIB:....., odnosno odgovornoj osobi iz Zagreba, OIB:....., da otuđe ili optereće plovilo tipa, reg. oznake BG, godina proizvodnje 2010., dužina plovila 5,77 m, marka motora Suzuki, snaga motora 103 kW, serijski broj motora: 011813, upisano u Upisnik pri Lučkoj kapetaniji, Ispostavi

II.

Određuje se oduzimanje pokretnine iz točke I. te povjeravanje na čuvanje Agenciji za upravljanje državnom imovinom, uz upis zabrane otuđenja i opterećenja naznačenog plovila u Upisniku pri Lučkoj kapetaniji, Ispostavi, a koja zabrana sukladno članku 16. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem može trajati najdulje šezdeset dana nakon što sud dostavi obavijest da je presuda u predmetnom kaznenom postupku postala pravomoćna.

III.

Provedba predmetne privremene mjere povjerava se sudskom ovršitelju Općinskog suda u

IV

Ova privremena mjera sukladno članku 16. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem može trajati najdulje šezdeset dana nakon što sud dostavi obavijest da je presuda u predmetnom kaznenom postupku postala pravomoćna.

Obrazloženje

..... državno odvjetništvo donijelo je (datum) pod brojem K-DO-....., K-PO-DO-....., IS-DO- nalog o provođenju istrage protiv (ime i prezime osumnjičenika), zbog kaznenih djela udruživanja za počinjenje kaznenih djela iz članka stavak Kaznenog zakona i koji nalog se dostavlja u prilogu ovog zahtjeva.

ili

..... državno odvjetništvo provodi dokazne radnje (datum) pod brojem K-DO-....., K-PO-DO-....., u kaznenom predmetu protiv (ime i prezime osumnjičenika), zbog postojanja osnova sumnje da počinio kazneno djelo iz članka stavak Kaznenog zakona i

Iz dosadašnjih rezultata istrage koju ovo državno odvjetništvo vodi, pod gore navedenim brojem,

ili

Iz dosada provedenih radnji i to osobito obrana osumnjičenika, kao i iz rezultata kriminalističkih istraživanja djelatnika Ministarstva unutarnjih poslova, analize cjelovite dokumentacije o poslovanju trgovačkog društva d.o.o. sa Ministarstvom, proizlazi postojanje osnovane sumnje da je osumnjičenik, u vremenu od.....(kratki činjenični opis djela), na taj je način trgovačko društvo d.o.o., iz opisanog poslovanja sa javnim trgovačkim društvima, javnim institucijama i drugim državnim tijelima ostvarilo korist u iznosu od najmanje 44.000.000,00 kuna, od kojeg iznosa je osumnjičeniku predano najmanje 2.000.000,00 kuna, u kojem iznosu mu je pribavljena protupravna imovinska korist.

Iz rezultata provedene obrade proizlazi da su okrivljeni, među kojima i III osumnjičenik prikupljena sredstva ulagali u stjecanje pokretnina. Tako je osumnjičenik u inkriminiranom razdoblju stekao u izreci navedeno plovilo.

Kako trgovačko društvonema značajnije poslovne aktivnosti i prihode to su sredstva koja su korištena za stjecanje predmetnih plovila prvenstveno sredstva prikupljena obavljanjem inkriminiranih radnji koje se osumnjičeniku stavljaju na teret nalogom o provođenju istrage.

Slijedom navedenog, a obzirom da rezultati provedene kriminalističke obrade ukazuju na postojanje osnovane sumnje da osumnjičenik kroz duži vremenski period i konstantno bavi kriminalnom aktivnošću, te da istovremeno preko pravnih osoba čiji je osnivač i odgovorna osoba, kupuje pokretnine znatne vrijednosti što sve daje temelja za pretpostavku da je ta imovina stečena kao imovinska korist od kaznenih djela koja je počinio, tj. da se

imovina III okrivljenika po raznim pravnim temeljima nalazi kod pravne osobe koju kontrolira, to postoje uvjeti da se ista oduzme u smislu članka 82. stavak 3. i 4. Kaznenog zakona.

Kako je III okrivljeniku u interesu osujetiti oduzimanje imovinske koristi to postoji opasnost da bi bez privremene mjere otuđio ili na drugi način raspolagao naznačenom imovinom, te tako spriječio, tj. znatno otežao postupanje u smislu članka 82. Kaznenog zakona, slijedom čega se ovaj prijedlog ukazuje osnovanim i na zakonu utemeljenim.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilozi:

1. nalog o provođenju istrage broj;
2. podaci iz Upisnika brodova koji se vodi kod Lučke kapetanije
izvod iz sudskog registra za društvo d.o.o.
3. itd.

Obrazac 11. Zahtjev za dostavom podataka o imateljima određenih dionica

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

OGRANIČENO

SREDIŠNJE KLIRINŠKO DEPOZITARNO DRUŠTVO d.d.
n/r, predsjednice/ka Uprave

Z A G R E B
Heinzlova 62a

Ovo državno odvjetništvo provodi izvide u svezi

Temeljem članka 206. stavak 5. Zakona o kaznenom postupku tražimo da nam dostavite podatke o dionicama kojih su imatelji sljedeće fizičke i pravne osobe:

1., iz (adresa) OIB:.....
2. d.o.o. iz (adresa sjedišta) OIB:
3. itd.,

Tražene podatke dostavite žurno, pozivom na naš broj.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 12. Privremena mjera - dionice

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ŽURNO

ŽUPANIJSKOM SUDU U
SUCU ISTRAGE /
OPTUŽNOM VIJEĆU /
RASPRAVNOM SUDU NA BROJ

.....

U kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenih djela iz članka Kaznenog zakona, na temelju članka 38. stavka 2. točke 6. Zakona o kaznenom postupku u svezi s člankom 11. stavkom 1. točkom f) Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem (NN 145/10) podnosim prijedlog za

ODREĐIVANJE PRIVREMENE MJERE

radi osiguranja oduzimanja imovinske koristi od;

I. (ime i prezime osumnjičenika, OIB i osobni podaci)

I.

Zabranom otuđenja i opterećenja dionica, uz zabilježbu zabrane u odnosu na ____ dionice trgovačkog društva _____, oznake vrijednosnog papira _____, koje se nalaze ubilježene na osnovnom računu _____, broj _____ kod Središnjeg klirinškog depozitarnog društva d.d., te dostavom rješenja o zapljeni Središnjem klirinškom depozitarnom društvu d.d. uz nalog za poduzimanje svih potrebnih mjera radi izvršenja ove privremene mjere;

Navedenu privremenu mjeru osiguranja predlažemo odrediti do isteka roka od šezdeset dana od dana dostave predlagatelju osiguranja obavijesti o tome da je presuda kojom se okrivljenik _____ proglašava krivim za kazneno djelo iz članka _____ postala pravomoćna.

(Alternativno u slučaju iz čl. 6. st. 1. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem):

Navedenu privremenu mjeru osiguranja predlažemo odrediti do isteka roka od šezdeset dana od dana dostave predlagatelju osiguranja obavijesti o tome da je presuda kojom je utvrđeno da je okrivljenik počinio kazneno djelo iz članka _____ i ostvario imovinsku korist postala pravomoćna.

Obrazloženje

Kaznenom prijavom PU _____, osumnjičeniku _____ stavlja se na teret počinjenje kaznenih djela iz članka 173. stavka 2. Kaznenog zakona, pri čemu se navodi kako je osumnjičenik počinjenjem prijavljenih kaznenih djela za sebe ostvario imovinsku korist od najmanje 1.250.000,00 kuna.

U svezi s navedenom kaznenom prijavom, ovo državno odvjetništvo u predmetu pod gore navedenim brojem provodi dokazne radnje / provodi istragu.

Alternativno u slučaju kada je optužnica podignuta:

Ovo državno odvjetništvo, u kaznenom predmetu gornjeg broja, protiv okrivljenika _____ podignulo je optužnicu zbog kaznenih djela iz članka 173. stavka 2. Kaznenog zakona, zbog postojanja osnovane sumnje kako je okrivljenik, počinjenjem kaznenih djela koja mu se stavljaju na teret, za sebe ostvario imovinsku korist od najmanje 1.250.000,00 kuna.

Iz podnesene kaznene prijave/optužnice i druge dokumentacije u spisu, te dijelom i iz same obrane osumnjičenika/okrivljenika, proizlazi da je on u razdoblju od ____ do _____, u najmanje dvanaest navrata, nabavljao veće količine opojne droge heroin i kokain te ih prodavao _____, _____ i drugim za sada nepoznatim osobama za svote od 220.000,00 kuna po isporuci, pri čemu je ostvario imovinsku korist od najmanje 1.250.000,00 kuna.

Iz dopisa Središnjeg klirinškog depozitarnog društva d.d. i priloga slijedi da je u korist osumnjičenika/okrivljenika na računu broj _____ upisano ukupno _____ dionica trgovačkog društva _____.

Budući da se radi o iznosu znatne imovinske koristi koja je pribavljena kontinuiranim činjenjem kaznenih djela, pri čemu taj iznos značajno prelazi prihode za koje je osumnjičenik/okrivljenik naveo kako ih ostvaruje radom u TD _____, te za koje je očekivano da ih može ostvarivati u budućnosti, proizlazi da postoji opasnost da bi osumnjičenik/okrivljenik bez određivanja privremenih mjera osiguranja mogao otuđiti ili na drugi način raspolagati navedenim dionicama, čime bi mogao onemogućiti i oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom.

Slijedom navedenog ovaj prijedlog ukazuje se osnovanim i na zakonu opravdanim.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 13. Prijedlog za izdavanje privremene mjere - udjeli

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

HITNO

ŽUPANIJSKOM SUDU U
SUCU ISTRAGE /

OPTUŽNOM VIJEĆU /
n/r predsjednika Vijeća suca

Na broj

Na temelju članka 38. stavka 2. točke 6. u svezi s člankom iz člankom 6. stavak 1. i člankom 11. stavkom 1. točkom f) Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem, predlažem

ODREĐIVANJE PRIVREMENE MJERE

radi osiguranja oduzimanja imovinske koristi od;

I. (ime i prezime osumnjičenika, OIB i osobni podaci)

I.

Zabranom otuđenja i opterećenja poslovnog udjela(ime i prezime), koja je upisana u knjizi poslovnih udjela), OIB,(adresa) u trgovačkom društvu, d.o.o.(sjedište), uz zabilježbu zabrane u knjizi poslovnih udjela.

II.

Navedenu privremenu mjeru osiguranja predlažemo odrediti do isteka roka od šezdeset dana od dana dostave predlagatelju osiguranja obavijesti o tome da je presuda kojom je utvrđeno da je okrivljenik počinio kazneno djelo iz članka ____ i ostvario imovinsku korist postala pravomoćna.

O b r a z l o ž e n j e

Iz spisa ovog državnog odvjetništva proizlaziKaznenom prijavom PU _____, osumnjičeniku _____ stavlja se na teret počinjenje kaznenih djela iz članka 173. stavka 2. Kaznenog zakona, pri čemu se navodi kako je osumnjičenik počinjenjem prijavljenih kaznenih djela za sebe ostvario imovinsku korist od najmanje 1.250.000,00 kuna.

U ovom predmetu je ovo državno odvjetništvo, protiv osumnjičenika/okrivljenika podignulo optužnicu zbog kaznenih djela iz članka stavka Kaznenog zakona, zbog postojanja osnovane sumnje kako je okrivljenik, počinjenjem kaznenih djela koja mu se stavljaju na teret, za sebe ostvario imovinsku korist od najmanje kuna.

Iz podnesene kaznene prijave/optužnice i druge dokumentacije u spisu, te dijelom i iz same obrane osumnjičenika/okrivljenika, proizlazi da je unijeti u suštini činjenični opis i pravnu kvalifikaciju).

Iz provedenih dokaznih radnji i pribavljene dokumentacije proizlazi da je novcem pribavljenim navedenim kaznenim djelom kupio 2/5 udjela u Trgovačkom društvu, koji je darovnim ugovorom prenio na, a koji je znao na koji način je okrivljenik stekao novac kojim su kupljeni udjeli.

Obzirom na vrijednost udjela i imovinske prilike postoji opasnost da bi imenovani bez određivanja privremenih mjera mogao otuđiti ili na drugi način raspolagati navedenim udjelom, čime bi mogao onemogućiti i oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom.

Slijedom navedenog ovaj prijedlog ukazuje se osnovanim i na zakonu opravdanim.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 14. Prijedlog za upis predbilježbe prava vlasništva i provedbu privremene mjere osiguranja

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

HITN

O

OPĆINSKOM SUDU U
ZEMLJIŠNOKNJIŽNOM ODJELU

.....

**PRIJEDLOG ZA UPIS PREDBILJEŽBE PRAVA VLASNIŠTVA
I PROVEDBU PRIVREMENE MJERE OSIGURANJA**
u zk.ul.9113 k.o.

U kaznenom predmetu protiv osumnjičenika, zbog kaznenih djela iz članka 333 i dr. Kaznenog zakona, Županijski sud u rješenjem broj: KIR-..... od 4. listopada 2010. odredio je zabranu otuđenja ili opterećenja nekretnine upisane u zk.ul., kč.br....., k.o., u naravi obiteljska stambena zgrada u i dvorište ukupne površine 105 čhv, za koju je osumnjičenik zaključio 30. listopada 2008. Ugovor o kupoprodaji sa prodavateljem Iz ugovora proizlazi da su stranke ugovorile izdavanje tabularne isprave po isplati kupoprodajne cijene.

Uvidom u zemljišnu knjigu za gore navedenu nekretninu proizlazi da osumnjičenik nije uknjižen kao vlasnik, niti je to zatražio, te da je kao vlasnik kč.br. 1619/47 još uvijek uknjižen prodavatelj

DOKAZ:

- ovjereni prijepis ugovora,
- izvod iz zemljišne knjige.

Kako osumnjičenik još nije zatražio uknjižbu prava vlasništva, državno odvjetništvo ima pravni interes da radi zaštite svojih prava i interesa utemeljenih na Rješenju Županijskog suda u broj: KIR-..... od 4. listopada 2010., zatraži upis predbilježbe uknjižbe prava vlasništva na predmetnoj nekretnini, te potom i provedbu predmetnog rješenja Županijskog suda u Zagrebu o određivanju privremene mjere osiguranja zabranom otuđenja i opterećenja predmetne nekretnine do pravomoćnog okončanja kaznenog postupka.

Pravni interes državnog odvjetništva u da se izvrši upis predbilježbe prava vlasništva u korist, nesporan je jer je taj upis pretpostavka da se provede zabilježba privremene mjere, odnosno ovlaštenje državnog odvjetništva u kao predlagatelja za podnošenje prijedloga za upis predbilježbe uknjižbe prava vlasništva, proizlazi iz odredbe članka 77. stavak 2. u svezi s članka 253. Ovršnog zakona (NN br.n57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05, 121/05 i 67/08) kojim je propisano da ukoliko je pravo vlasništva na nekretnini upisano u zemljišnoj knjizi na drugu osobu, a ne na ovršenika, odnosno protivnika osiguranja, prijedlogu se može udovoljiti samo ako podnositelj prijedloga podnese ispravu koja je podobna za upis ovršenikova prava.

Slijedom iznijetog temeljem priloženih isprava državno odvjetništvo u predlaže da naslovni sud donese

R J E Š E N J E

I.

- u zk.ul. k.o. određuje se temeljem Ugovora o prodaji nekretnine od 30. listopada 2008. upis predbilježbe prava vlasništva na kč.br.1619/47 u naravi obiteljska stambena zgrada i dvorište ukupne površine 105 čhv, u korist

II.

Temeljem rješenja Županijskog suda u broj:KIR..... od 4. listopada 2010., na nekretninama iz točke I. predmetnog rješenja Općinskog suda u, određuje se upis zabrane otuđenja ili opterećenja istih do pravomoćnog okončanja kaznenog postupka.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilozi:

1. preslika rješenja Županijskog suda u Zagrebu br. Kir-..... od 4. listopada 2010.
2. Ugovori o prodaji nekretnine od 30. listopada 2008.
3. Izvadak iz zemljišne knjige

Obrazac 15. Prijedlog za donošenje zaključka o odregistraciji dionica

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

HITNO!

ŽUPANIJSKOM SUDU U

Sucu istrage

.....

Veza: I-Kir-.....

U kaznenom predmetu protiv zbog kaznenih djela iz članka 173. stavak 2. Kaznenog zakona i dr., sudac istrage Županijskog suda u 1. travnja 2011. donio je pod brojem Kir-..... Rješenje kojim se određuje privremena mjera osiguranja prema I. osum. zabranom otuđenja i opterećenja određenih vrijednosnih papira, koje rješenje je potvrđeno rješenjem Županijskog suda u Zagrebu broj Kv-....., te je sudac naznačeno rješenje dostavio na provedbu Središnjem klirinškom depozitarnom društvu d.d. Zagreb.

Središnje klirinško depozitarno društvo d.d. svojom obavijesti od 6. travnja 2011. pod brojem P-...../IS obavijestilo je sud kako nije bilo u mogućnosti blokirati vrijednosne papire navedene u rješenju, jer su ubilježeni na poziciji registriranoj s ovlaštenim brokerskim društvom d.o.o. sa sjedištem u Varaždinu.

Da bi Središnje klirinško depozitarno društvo d.d. moglo postupiti po Rješenju naslovnog suda o privremenoj mjeri Kir-..... protiv, te blokirati dionice potrebno je da član sudionik-broker koji drži dionice za, predmetne dionice odregistrira i stavi na slobodnu poziciju registriranu s izdavateljem te o tome bez odgode obavijesti Središnje klirinško depozitarno društvo d.d. .

Obzirom da privremenu mjeru zabrane otuđenja i opterećenja nije moguće provesti bez odregistracije vrijednosnih papira registriranih s članom sudionikom, a u skladu s odredbama članka 198.c. stavak 3., Ovršnog zakona to državno odvjetništvo predlaže naslovnom sudu da temeljem članka 10. Ovršnog zakona donese slijedeći

ZAKLJUČAK

I. Nalaže se ovlaštenom brokerskom društvu d.o.o.(sjedište i adresa društva), da

-1.927 dionica oznake,

koje su na računu ulagatelja br. 21989, ubilježene na poziciji registriranoj s članom sudionikom – ovlaštenim brokerskim društvom d.o.o.(sjedište i adresa društva), odregistrira i stavi na slobodnu poziciju registriranu s izdavateljem te o tome bez odlaganja obavijesti Središnje klirinško depozitarno društvo d.d. kako bi isto moglo postupiti po Rješenju naslovnog suda o privremenoj mjeri Kir-.....

Pouka o pravnom lijeku:

Protiv zaključka nije dopušteno izjavljivanje pravnog lijeka sukladno članku 11. stavak 5. Ovršnog zakona.

Predlažemo sudu da društvu d.o.o.(sjedište i adresa društva), uz dostavu Zaključka, dostavi i Rješenje o privremenoj mjeri Kir-.....

Ujedno predlažemo da sud ovaj Zaključak radi znanja dostavi Središnjem klirinškom depozitarnom društvu d.d. Zagreb, Heinzelova 62a, te Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (Zagreb, Miramarska 24b), kao državnoj agenciji koja nadzire poslovanje brokera.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

.....

Obrazac 16. Prijedlog za analitičku obradu sumnjivih transakcija

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

HITNO!

URED ZA SPRJEČAVANJE PRANJA NOVCA
n/r predstojnika

Z A G R E B

Na temelju članka 64. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, dostavljamo vam obavijest sa sumnjama u pranje novca s prijedlogom za analitičku obradu sumnjivih transakcija sukladno vašim zakonskim ovlaštenjima.

1. Sudionici u predikatnim kaznenim djelima i pranju novca:

-, sin....., rođ. u s prebivalištem u V.....

2. Podaci o transakcijama u vezi s kojom postoje razlozi za sumnju na pranje novca:

Raspolaganje po deviznim računima za kupovinu broj: 54825-1486 i 513115-8985, te dinarskom računu broj: 5082-31174074, kod banke a.d. iz(dresa sjedišta).

3. Obrazloženje razloga za sumnju na pranje novca

..... državno odvjetništvo u je 22. listopada 2010. pod brojem K-DO-....., donio nalog o provođenju istrage protiv osumnjičenika zbog kaznenih djela zlouporabe položaja i ovlasti iz članka 337. stavak 4. u svezi stavka 1. i 3. Kaznenog zakona i članka 337. stavak 4. u svezi stavka 1. i 3. u svezi članka 38. Kaznenog zakona, budući da postoje osnove sumnje da je okrivljenik zlouporabom položaja stekao imovinsku korist u iznosu od kn.

Tijekom istrage utvrđeno je da se novac za kupnju droge osiguravao kroz razne način, a pojavila se sumnja da se novac za kupnju droge osiguravao i preko inozemnih računa. Tako je pribavljen podataka da jeubanci a.d.,, ima otvorene devizne račune, slijedom čega postoji sumnja da prikriva pravi izvor, odnosno svrhu novca prebačenog u banku, a koji je trebao poslužiti za kupnju droge, dakle postoji sumnja na prikrivanje protuzakonito dobivenog novca.

4. Raspoloživi podaci o predikatnim kaznenim djelima

Kaznena djela zlouporabe položaja i ovlasti iz članka 337. stavak 4. u svezi stavka 1. i 3. Kaznenog zakona i članka 337. stavak 4. u svezi stavka 1. i 3. u svezi članka 38. Kaznenog zakona, kaznena djela krivotvorenja isprave iz članka 311. i 312. Kaznenog zakona,

Navedena kaznena djela počinjena su u vremenu od 2005. godine do mjeseca listopada 2009. godine, i to na način da su se okrivljenici povezali radi preuzimanja većinskog paketa dionica TD d.d. za sebe, time da bi se financiranje kupnje dionica društva vršilo novčanim sredstvima TD, te je do sada kupljeno 10,64% dionica TD Podravka d.d.,

Slijedom navedenog, potrebno je da u skladu sa vašim ovlaštenjima, pribavite podatke o stanju, odnosno priljevu i odljevu sredstava po predmetnim računima, kao i podatke tko je raspolagao sredstvima na navedenim računima, kada i u koju svrhu.

5. Posebne napomene, u odnosu na tajnost i fazu postupka

Sukladno odredbi članka 231. Zakona o kaznenom postupku postupanje tijekom istrage je tajno, a odavanje tajne je kazneno djelo.

Osoba za kontakt:

....., zamjenica

e-mail:

tel.

fax.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 17. Prijedlog za osiguranje imovinskopravnog zahtjeva

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

HITNO!

ŽUPANIJSKOM SUDU U
Sucu istrage

.....

Veza broj: Kir-

U kaznenom predmetu protiv osumnjičenika, zbog kaznenih djela iz članka Kaznenog zakona, temeljem članka 160. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku, predlažem da sudac istrage Županijskog suda u, temeljem članka 160. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku, u vezi članka 292. do 307. Ovršnog zakona, odredi

**PRIVREMENU MJERU OSIGURANJA
NAPLATE IMOVINSKOPRAVNOG ZAHTJEVA OŠTEĆENIKA**

I

Zabranom, sinu, rođen u, s prebivalištem u, OIB:....., da otuđi ili optereti:

- stan u, koji se nalazi u stambenoj zgradi izgrađenoj na zkč.br. 4500/1 upisan u zk.ul.8238 poduložak 26, k.o., kod Općinskog suda u, u naravi jednoipolsobni stan na II katu, površine 40,94 m²,

-1/2 nekretnine označene kao zkč.br. 1411, upisane u zk.ul.777 k.o., kod Općinskog suda u, u naravi kuća i dvor ukupne površine 164 m².

-itd.

Dokaz:

- z.k.izvadci Općinskog suda u za zk.ul. k.o. (z.k.ul. 8238, poduložak 26, k.o..... Općinskog suda u)

- z.k.izvadci Općinskog suda u za zk.ul.777 k.o. te za zk.ul. 2032, 533, 3733, 621, 780, 3320, 3181 i 3734 sve k.o., (z.k.ul. 777 k.o., Općinskog suda u, te z.k.ul. 2032, 533, 3733, 621, 780, 3320, 3181 i 3734, sve k.o.....)

- obavijest Središnjeg klirinško depozitarnog društva d.d. o stanju računa ulagatelja na dan 29. ožujka 2010., (ukoliko se privremena odnosi na zabranu otuđenja vrijednosnih papira)

- te obavijest d.d. Zagreb o stanju na skrbničkom računu komitenta na dan 1. travnja 2010.(ukoliko se privremena mjera odnosi na zabranu raspolaganja sredstvima na računu)

..... je izvanknjižni vlasnik 1/2 dijela naprijed opisanih nekretnina što proizlazi iz dva Ugovora o kupoprodaji nekretnina zaključenih 9. srpnja 2009. s, kao prodavateljem, a navedeni ugovori još nisu provedeni u zemljišnim knjigama u z.k.ul.... k.o. koja se vodi kod Općinskog građanskog suda u Dokaz: Privitak: e-z.k.izvadak i kupoprodajni ugovori. - z.k.ul.... k.o..... Općinskog građanskog suda u

- ovjerene preslike ugovora o kupoprodaji nekretnina od 09. srpnja 2009.

- nekretnine označene kao č.zgr. 34 u naravi kućica površine 29 m², čest.zgr. 35 u naravi kuća i dvor površine 245 m² i čest.zem. 150 u naravi vrt površine 133 m², upisane u zk.ul. 1337 k.o. P..... kod Općinskog suda u S..... Gradu,

- zemljište označeno kao čest.zem. 154/1, upisano u zk.ul. 1541 k.o. P.... kod Općinskog suda u St... Gradu, u naravi vinograd površine 471 m²

Obrazloženje

..... državno odvjetništvo provodi od 22. listopada 2011. pod brojem K..... i IS-....., provodi istragu protiv osumnjičenika, zbog kaznenih djela zlouporabe položaja i ovlasti iz članka 337. stavka 4. u svezi stavka 1. i 3. Zakona o kaznenom postupku i članka 337. stavka 4. u svezi stavka 1. i 3. u svezi članka 38. Zakona o kaznenom postupku.

Dana 11. studenoga 2011. Hrvatski fond za privatizaciju (HFP), u svojstvu oštećenika kao dioničara TD d.d., u kojem društvu je imatelj dionice nominalne vrijednosti kuna, što predstavlja 9,84 % temeljnog kapitala, dostavio je državnom odvjetništvu imovinskopravni zahtjev klasa:, urbroj:..... Fond u zahtjevu ističe da mu je osumnjičenik počinjenjem kaznenih djela za koja se vodi istraga prouzročili štetu u iznosu odkuna, te predlaže da se radi osiguranja imovinskopravnog zahtjeva odredi privremena mjera osiguranja na osobnoj imovini osumnjičenika/okrivljenika, i to zabranom otuđenja i opterećenja iste, do pravomoćnog okončanja kaznenog postupka, dok će konačni imovinskopravni zahtjev specificirati tijekom postupka, a nakon provedenog financijsko-knjigovodstvenog vještačenja.

Nastavno na navedeni imovinskopravni zahtjev, a s ciljem osiguranja naplate istog, državno odvjetništvo je naslovnom sudu predložio određivanje privremene mjere zabranom otuđenja i opterećenja nekretnina i dionica koje u svom vlasništvu ima osumnjičenik, a koju mjeru je naslovni sud odredio rješenjem broj:I-Kir-..... od 12. studenoga 2010.

Kako je radnjama opisanim u nalogu za provođenje istrage počinjenja znatna šteta to je potrebno poduzeti radnje radi osiguranja naplate imovinskopravnog zahtjeva oštećenika, te se sa tom svrhom i podnosi predmetni prijedlog. Naime, postoji opasnost da bi osumnjičenik bez primjene predloženih mjera imao mogućnost svakodobnog raspolaganja svojom imovinom, odnosno istu bi mogao otuđiti, prikriti ili na drugi način njome raspolagati i na taj način bitno umanjiti svoju imovinu, čime bi onemogućio nadoknadu štete prouzročenu počinjenim kaznenim djelima, čime se ovaj prijedlog protiv osumnjičenika ukazuje osnovanim i na zakonu utemeljenim.

Stoga kako je prijedlogom i dokumentacijom, koja se dostavlja u prilogu, postojanje tražbine učinjeno vjerojatnim, kao i opasnost od sprječavanja ili otežavanja naplate tražbine predlaže se naslovnom sudu da prihvati predmetni prijedlog i donese rješenje o određivanju privremene mjere, te isto odmah dostavi Općinskom sudu u i Središnjem klirinškom depozitarnom društvu d.d., Zagreb i Kreditnoj banci u, radi provedbe, obzirom da ulaganje žalbe ne odgađa izvršenje rješenja o privremenoj mjeri sukladno članku 160. stavak 2. Kaznenog zakona u svezi članka 304 stavak 3 Ovršnog zakona.⁸¹

⁸¹ Navedena formulacija osnovana je radi činjenice što je postavljen imovinskopravni zahtjev HFP-a, pa stoga i pozivanje na odredbe Ovršnog zakona prilikom određivanja i provedbe privremene mjere).

Prilozi:

1. nalog o provođenju istrage broj:K-DO-i IS-DO- od
2. imovinskopravni zahtjev oštećenika Ministarstva/Hrvatskog fonda za privatizaciju, klasa:, urbroj od 11. studenoga 20...
3. rješenja suca istrage Županijskog suda u broj:I-Kir-..... od 12. studenoga 20...., te rješenja vijeća Županijskog suda u broj:XII-II-Kv-,
4. dokazi pod 1-3,

2. Istraga i dokazne radnje

Istraga se provodi samo u redovitom postupku. Obavezna je samo za kaznena djela za koja je zapriječena kazna dugotrajnog zatvora.

U skraćenom postupku nema istrage.

Istragu provodi isključivo državni odvjetnik. On može povjeriti provođenje pojedinih dokaznih radnji istražitelju⁸² koji radi po njegovom nalogu, pa je dakle to i dalje istraga državnog odvjetnika.

Dok istragu provodimo samo u redovitom kaznenom postupku dokazne radnje provodimo kako u redovitom, tako i u skraćenom postupku. Dokazne radnje provode se tijekom istrage, ali i prije donošenja naloga o provođenju istrage. Za kaznena djela za koja istraga nije obavezna državni odvjetnik prije donošenja odluke može provesti pojedine dokazne radnje.

Pod uvjetima iz članka 304. stavak 2. Zakona državni odvjetnik može dati policiji prethodni nalog za obavljanje očevida.

2.1. Istraga

Radi ubrzanja i pojednostavljenja postupka zakonodavac je propisao da se istraga obavezno mora provesti samo za kaznena djela za koja je propisana kazna dugotrajnog zatvora. Volja zakonodavca je da se za ova najteža djela prije donošenja meritorne državnoodvjetničke odluke i u konačnici donošenja sudske odluke provede istraga kako bi s velikom sigurnošću bilo utvrđeno postojanje osnova za podizanje optužnice.

Državnom odvjetniku je ostavljena mogućnost provođenja istrage za druga kaznena djela, za koja se vodi redoviti postupak.

Osnovna svrha istrage propisana je članku 216. stavku 3. Zakona, prema kojem se istraga

⁸² Izuzetak je odredba članka 67. stavak 3. Zakona o državnom odvjetništvu u kojem je dano ograničenje u povjerenjstvu i provođenja dokaznih radnji kad je kaznena prijava podnesena protiv policijskog službenika ili protiv druge službene osobe koja je ovlaštena i dužna otkrivati i prijavljivati kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti.

vodi radi prikupljanja dokaza i podataka potrebnih kako bi se moglo odlučiti hoće li se podignuti optužnica ili obustaviti postupak.

Dakle, cilj istrage nije provesti sve dokazne radnje nego samo prikupljanje dokaza i podataka potrebnih kako bi se moglo odlučiti hoće li se podignuti optužnica ili obustaviti postupak. osim toga tijekom istrage valja prikupiti i one dokaze za koje postoji opasnost da se neće moći ponoviti, ili bi prikupljanje tih dokaza kasnije bilo bitno otežano.

Istraga započinje izdavanjem naloga o provođenju istrage, sadržaj kojeg naloga je propisan odredbom članka 217. stavak 2. Zakona. Važno je napomenuti da protiv naloga o provođenju istrage osumnjičenik nema pravo žalbe.

Obrazac naloga o provođenju istrage dan je pod 2.1.7. Obrasci u vezi istrage– obrazac 1

Državni odvjetnik izdaje nalog o provođenju istrage ako postoje osnove sumnje da je počinjeno određeno kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti, najkasnije u roku od devedeset dana od dana upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava (čl. 205. st. 4. Zakona).

Dakle, za izdavanje naloga o provođenju istrage dovoljno je postojanje osnova sumnje kao nižeg stupnja vjerojatnosti da je određena osoba počinila određeno kazneno djelo.

Istraga se može provoditi, a kad je počinjeno kazneno djelo za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora mora se provoditi i protiv nepoznatog počinitelja.

2.1.1. Nalog o provođenju istrage

Bitni sastojci naloga o provođenju istrage propisani su članku 217. stavak 2. točka 2. i 3. Zakona.

Državni odvjetnik je dužan nalog o provođenju istrage, zajedno s poukom o pravima dostaviti osumnjičeniku u roku od 8 dana od dana izdavanja, izuzev u slučaju da osumnjičenik nije poznat.

Dostavu ovog naloga državni odvjetnik može iznimno odgoditi, ali samo na rok od mjesec dana od izdavanja naloga iz razloga propisanih odredbom članka 218. stavak 3. Zakona, odnosno ako bi se dostavom takvog naloga ugrozio život ili tijelo ili imovina velikih razmjera, u kojem slučaju je državni odvjetnik dužan o tome sačiniti detaljnu službenu bilješku koja se upisuje u upisnik.⁸³ Ukoliko je državni odvjetnik i nakon podnošenja kaznene prijave, a prije donošenja naloga o provođenju istrage, proveo kakve dokazne radnje, dužan je zajedno s nalogom o provođenju istrage obavijest o provedenim dokaznim radnjama dostaviti osumnjičeniku. U praksi to znači da će uz nalog o provođenju istrage osumnjičeniku poslati i obavijest da su provedene dokazne radnje, primjerice ispitivanjem 3 svjedoka, navodeći njihovo ime i prezime.

Na dostavnici kojom se osumnjičeniku upućuje nalog važno je navesti sva pismena koja mu

⁸³ U pisani upisnik u K-DO upisniku u stupac 21 upisuje se kada je bilješka sačinjena. Npr. bilješka po čl.218. stavak 3. ZKP 22.1.2011.“, dok se sadržaj unosi u pisanu bilješku koja se evidentira na popisu pismena u spisu. U elektronski upisnik unosi se i sadržaj bilješke.

se dostavljaju, dakle nalog o provođenju istrage, pouku o pravima, te obavijest o dokaznim radnjama koje su provedene prije donošenja naloga.

Izdavanje naloga o provođenju istrage mora se zabilježiti u upisniku kaznenih prijava. Člankom 218. stavak 3. Zakona propisuje da se razloge za odgodu dostave naloga o provođenju istrage, državni odvjetnik upisuje službenom zabilješkom u upisnik kaznenih prijava, kako bi osumnjičenik i njegov branitelj mogli provjeriti da li je državni odvjetnik razloge zbog kojih im nalog nije dostavljen.

Zakon ne određuje da osumnjičenik i njegov branitelj imaju pravo neposrednog uvida u upisnik kaznenih prijava. Člankom 209. stavak 3. Poslovnika određuje se kako državni odvjetnik ili zamjenik koji je zadužen sa spisom u svakom pojedinom slučaju odlučuje da li će se osumnjičeniku dozvoliti uvid u upisnik kaznenih prijava ili će mu se dati pisana potvrda o tome kada je prijava protiv njega upisana u upisnik kaznenih prijava kao i drugi podaci u svezi upisa protiv njega. Na isti način postupiti će se ako uvid traži branitelj osumnjičenika. Od uvida u upisnik treba razlikovati pravo osumnjičenika razgledavanja spisa i predmeta koji se imaju uporabiti kao dokaz. Osumnjičenik ima pravo uvida u spis nakon što je ispitan.

U nalogu o provođenju istrage državni odvjetnik određuje da se istraže određene okolnosti, te da se poduzmu pojedine radnje i da se o određenim pitanjima ispituju određene osobe, također treba navesti da će se provesti i druge dokazne radnje koje su s poduzetima u vezi ili iz njih proizlaze, jer se za tim naknadno može ukazati potreba.

Obrazac naloga o provođenju istrage vidi pod 2.1.7. Obrasci u vezi istrage – obrazac 1., za pouku o pravima uz nalog o provođenju istrage obrazac 3, te za obavijest o provedenim dokaznim radnjama – obrazac 4.

2.1.1.1 Pouka o pravima uz nalog o provođenju istrage

Pouka o pravima je uvijek pisana.

Članak 239. Zakona određuje koje bitne sastojke mora imati sadržaj pouke o pravima, te u kojim slučajevima se ona mora dostaviti. Pouku o pravima državni odvjetnik mora dostaviti osumnjičeniku uz:

1. nalog o pretrazi i privremenom oduzimanju predmeta,
2. poziv za prvo ispitivanje,
3. nalog o provođenju istrage,
4. poziv za dokazno ročište,
5. rješenje o istražnom zatvoru,
6. nalog o prepoznavanju,
7. nalog o vještačenju prema osobi okrivljenika.

Ako se pouka o pravima dostavlja uz nalog za provođenje istrage u točki 1. pouke ne opisuje koje su osnove sumnje nego se poziva na činjenični i zakonski opis, te pravnu kvalifikaciju u nalogu o provođenju istrage u kojem je naznačeno koji su osnovi sumnje protiv osumnjičenika.

Iz navedenog slijedi da se pouka o pravima koja se dostavlja uz nalog o provođenju istrage u

pogledu obavijesti o tome za što se osumnjičenik okrivljuje i koje su osnove sumnje protiv njega razlikuje od pouke u pravima u drugim, zakonom propisanim slučajevima, te da u toj pouci nije nužno navoditi činjenični opis, već da je dovoljno pozvati se na izreku naloga o provođenju istrage. Nije pogrešno da se i u toj pouci o pravima navede činjenični opis iz naloga o provođenju istrage, slijedom čega se u nastavku daju primjerci pouke o pravima koja se dostavlja uz nalog o provođenju istrage.

Pouku o pravima uvijek trebamo dostaviti uz nalog o provođenju istrage bez obzira da li ju je osumnjičenik ranije primio. Ovo iz razloga što tek tada mu stavljamo na teret (sumnjičimo ga) da je počinio činjenično i pravno određena kaznena djela. To bez obzira na odredbu članka 239. stavak 3. Zakona, jer se ova odredba prvenstveno odnosi na slučajeve kada državni odvjetnik koji provodi dokaznu ili drugu radnju ustanovi da je pouku o pravima okrivljenik ranije primio. Tada će to konstatirati službenom zabilješkom u spisu i neće ponovno dostavljati pouku.

Obrazac pouke o pravima uz nalog o provođenju istrage vidi pod 2.1.7. Obrasci u vezi istrage – obrazac 3.

2.1.1.2. Prava osumnjičenika tijekom istrage na predlaganje provođenja dokaznih radnji

Iako istragu provodi državni odvjetnik s osnovnom svrhom prikupljanja dokaza koji su neophodni za odlučivanje hoće li podignuti optužnicu ili će postupak biti obustavljen, osumnjičenik nakon primitka naloga o provođenju istrage ima, sukladno odredbi članka 234. Zakona, pravo državnom odvjetniku predložiti poduzimanje određenih dokaznih radnji.

Po primitku prijedloga osumnjičenika državni odvjetnik mora odlučiti da li će prihvatiti prijedlog i provesti predložene dokazne radnje.

Ako je prihvatio prijedlog o tome će odmah obavijestiti osumnjičenika⁸⁴.

Ukoliko državni odvjetnik ne prihvati taj prijedlog, mora ga dostaviti u roku od 8 dana sucu istrage, te o tome pismeno obavijestiti osumnjičenika. Konačnu odluku o takvom prijedlogu osumnjičenika donosi sudac istrage nalogom. ako sudac istrage naloži provođenje predložene dokazne radnje državni odvjetnik je dužan postupiti sukladno nalogu.

Više u svezi provođenja dokaznih radnji po prijedlogu osumnjičenika temeljem članka 213. stavak 3. Zakona vidi pod III.1.4.2.2. , o prijedlogu osumnjičenika za provođenje dokazne radnje prvog ispitivanja pod III.1.4.2.3., a o pravu osumnjičenika na predlaganje dokaznih radnji u istrazi ili prilikom provođenja dokaznih radnji vidi pod III. 2.2.8.

⁸⁴ Iako Zakon određuje u kojim slučajevima osumnjičenik može prisustvovati, odnosno bolje rečeno ima pravo prisustvovati provođenju dokaznih radnji u slučajevima kada je on predložio njihovo provođenje državni odvjetnik ga može obavijestiti o vremenu provođenja i dopustiti mu da im prisustvuje. Kako Zakon nema odredbi o pravima osumnjičenika koji je nazočan provođenju dokazne radnje, to se iz same odredbe da istragu provodi državni odvjetnik može zaključiti kako nema pravo postavljati pitanja svjedocima. Ipak u slučaju ako je to dokazna radnja koju državni odvjetnik provodi po njegovom prijedlogu državni odvjetnik može pitati osumnjičenika ili njegovog branitelja da li je potrebno još nešto razjasniti i ako oni ukažu na potrebu razjašnjenja nekih spornih pitanja može u tom pravcu postaviti pitanja svjedoku. U pravilu ne treba dopuštati neposredno postavljanje pitanja, jer Zakon nema odredbi u tom pravcu.

2.1.2. Način postupanja državnog odvjetnika u istrazi

Državni odvjetnik provodi istragu i odgovoran je za brzo i kvalitetno provođenje istrage.

U jednostavnim predmetima, posebno ako trebamo provesti dokazne radnje koje ne trpe odgodu same okolnosti slučaja nameću način postupanja.

Drugo je u složenim predmetima gospodarskog kriminala, u predmetima korupcije i organiziranog kriminala ili u onim predmetima u kojima moramo osigurati oduzimanje imovinske koristi stečene kaznenim djelom. U tim slučajevima državni odvjetnik unaprijed mora napraviti plan postupanja, mora odrediti ciljeve istrage i na koji način će ih ostvariti.

U složenim predmetima od odluke kada započeti s istragom, na koji način i kojim redoslijedom provoditi dokazne radnje zavisi puno toga.

U predmetima u kojima postoji opasnost utjecaja na svjedoka državni odvjetnik treba nastojati čim prije ispitati tog svjedoka, u slučajevima velike traumatiziranosti svjedoka, njegove ustrašenosti i konkretne opasnosti da će se na svjedoka utjecati svjedoka treba ispitati odmah bez obzira što nije prošao zakonski rok za dostavljanje naloga o provođenju istrage osumnjičeniku.

Okrivljenik nakon što je ispitan ima pravo uvida u spis, također nakon što je ispitan ima pravo na preslike spisa, kopije snimki itd. U slučaju kada je veći broj preslika, a osobito kada se radi o branitelju koji pokazuje nepovjerenje treba o tome sačiniti bilješku.

U vezi prijedloga osumnjičenika za provođenje dokazne radnje prvog ispitivanja i posljedično uvida u spis vidi pod III.1.4.2.3.

Za mogući obrazac potvrde o predaji preslika spisa vidi pod 2.1.7. Obrazac, obrazac 8.

2.1.2.1. Kada i kojim redoslijedom provoditi dokazne radnje

Kojim redoslijedom će državni odvjetnik provoditi dokazne radnje prvenstveno zavisi od svakog konkretnog slučaja. Na primjer; ako je bitno provesti vještačenje kako bi se mogli kvalitetno ispitati svjedoci državni će odvjetnik provesti tu radnju, ili obrnuto ukoliko je potrebno radi provođenja vještačenja prije samog vještačenja ispitati svjedoke tada će najprije ispitati svjedoke.

U složenom slučaju državni odvjetnik će, na osnovu ocjene mogućeg sadržaja pojedine dokazne radnje, ocijeniti kada će koju dokaznu radnju provoditi. To ne zavisi samo od njezine važnosti za postupak, nego i od vremena koje je potrebno za njezino provođenje. Državni odvjetnik treba istragu provesti u roku od šest mjeseci, pa na primjer ako mu je potrebna međunarodna pravna pomoć zatražiti će ju čim prije, ako treba provesti složeno vještačenje nastojati će odmah provesti dokazne radnje koje je nužno provesti prije davanja naloga za vještačenje i odmah potom ga zakazati. Kao što je gore rečeno dobro je napraviti plan provođenja dokaza (redoslijed provođenja, glavne okolnosti na koje će ispitati svjedoka itd.), kako bi izbjegao ponovno provođenje pojedine dokazne radnje.

Kod planiranja provođenja dokaznih radnji državni odvjetnik treba znati koje činjenice pojedinom dokaznom radnjom želi utvrditi, da li je uz tu dokaznu radnju vezana neka druga dokazna dokazati radnja koja bi joj trebala prethoditi itd.

Posebno je važno ocijeniti kada ispitati osumnjičenika protiv kojeg nije određen pritvor. To zavisi od okolnosti svakog pojedinog slučaja, ali ako postoji mogućnost sporazuma tada je dobro osumnjičenika ispitati odmah na početku istrage.

Iako državni odvjetnik može ispitati osumnjičenika na kraju istrage, ipak kada god je moguće treba ga ispitati ranije. Državni odvjetnik je dužan postupati u skladu sa Zakonom o državnom odvjetništvu. Člankom 69. stavkom 1. Zakona o državnom odvjetništvu određeno je da će državni odvjetnik ispitati osumnjičenika u što je moguće kraćem roku nakon izdavanja naloga u istrazi ili poduzimanja prve dokazne radnje, posebno ako je maloljetan.

Dakle, državni odvjetnik treba planirati redoslijed provođenja dokaznih radnji kako bi dobio čim kvalitetnije dokaze, ali isto tako državni odvjetnik treba cijeliti mogućnost utjecaja na pojedine svjedoke i u takvom slučaju te svjedoke će ispitati čim je prije moguće.

2.1.2.2. Dostava naloga osumnjičeniku

Nalog o provođenju istrage dostavlja se osumnjičeniku u roku od 8 dana od dana izdavanja zajedno s poukom o pravima.

Državni odvjetnik može odgoditi dostavu naloga o provođenju istrage do mjesec dana ako bi se dostavom ugrozio život ili tijelo ili imovina velikih razmjera (čl. 218. st. 3. Zakona). Razloge za odgodu dostave naloga o provođenju istrage, državni odvjetnik upisuje službenom zabilježkom u upisnik kaznenih prijava. U upisnik se kratko upisuje „Odgođena dostava čl. 218. stavak 3.ZKP“. Dok se u službenoj bilješci u spisu navode razlozi zbog čega je dostava odgođena. Ovu ovlast treba koristiti izuzetno rijetko samo kada postoji neposredna i konkretna opasnost.

Naravno nalog se ne dostavlja ukoliko je počinitelj kaznenog djela nepoznat, a provodi se istraga, što će biti kada se radi o kaznenim djelima počinjen po nepoznatom počinitelju za koje je predviđena kazna dugotrajnog zatvora.

Državni odvjetnik će u pravilu nalog o provođenju istrage odmah po izdavanju dostaviti osumnjičeniku. U pojedinim slučajevima ako postoji opravdana bojazan o mogućem utjecaju na svjedoke državni odvjetnik mora te svjedoke treba ispitati odmah. U takvom slučaju državni odvjetnik će odmah po donošenju naloga za provođenje istrage i upisu naloga u upisnik kaznenih prijava, odnosno upisnik istraga, kratkim putem pozvati te svjedoke i ispitati ih kako bi u zakonom propisanom roku od 8 dana mogao dostaviti nalog osumnjičeniku i kod toga spriječiti utjecaj na svjedoka.

Za obrazac naloga, pouke o pravima i obavijesti o provedenim dokaznim radnjama vidi pod 2.1.7. Obrasci, obrazac 1., 2. i 4., a za obavijest oštećeniku obrazac 5.

2.1.2.2.1. Odgoda dostavljanja naloga

Člankom 218. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku određeno je kako državni odvjetnik može odgoditi dostavu naloga o provođenju istrage za mjesec dana ako bi se dostavom ugrozio život ili tijelo ili imovina velikih razmjera. Razloge za odgodu dostave državni odvjetnik mora upisati u upisnik kaznenih prijava. To će učiniti kratkom napomenom u upisniku kojom će uputiti na bilješku u spisu⁸⁵.

Državni odvjetnik mora dostaviti nalog o provođenju istrage osumnjičeniku bez obzira na postojanje opasnosti da će se time ugroziti život ili tijelo ili imovinu velikih razmjera, ako je prije izdavanja naloga o provođenju istrage obavljena pretraga osumnjičenika i njegovog doma odnosno prostorija, ako su od njega privremeno oduzeti predmeti ili izvršeno prepoznavanje ili vještačenje uz sudjelovanje osumnjičenika i iz drugih razloga navedenih u članku 218. stavak 4. Zakona o kaznenom postupku. To iz razloga što je osumnjičenik već provođenjem ovih dokaznih radnji u kojima je i sam sudjelovao upoznat da se protiv njega provode dokazne radnje pa se odgodom dostavljanja naloga o provođenju istrage ništa bitno ne bi ostvarilo.

Kako je to gore navedeno državni odvjetnik dostavlja uz nalog o provođenju istrage i pouku o pravima, ali isto tako mora obavijestiti osumnjičenika ako su prije dostavljanja naloga provedene dokazne radnje o kojima osumnjičenik nije obaviješten.

2.1.2.2.2. Obavijest oštećeniku

Nalog o provođenju istrage državni odvjetnik dostavlja oštećeniku uz pouku o pravima iz članka 55. stavak 5. Zakona.

Za obrazac obavijesti oštećeniku vidi pod 2.1.7. Obrasci, obrazac 5.

2.1.3. Povjeravanje provođenja dokaznih radnji

Pojedine radnje u istrazi državni odvjetnik može provoditi sam, ili ih povjeravati istražitelju. Ukoliko ih povjeri istražitelju isti je dužan postupati po nalogu državnog odvjetnika, te ga o poduzetom odmah obavijestiti.

Hoće li i u kojem obimu državni odvjetnik povjeriti provođenje pojedinih dokaznih radnji istražitelju zavisi od procjene složenosti predmeta, i okolnosti na koje se ta dokazna radnja provodi.

Iako pojedine radnje u istrazi državni odvjetnik može povjeriti istražitelju, (primjerice ispitivanje pojedinih svjedoka), što državni odvjetnik čini pisanim nalogom valja upozoriti na određena ograničenja propisana članka 67. stavak 3. Zakona o državnom odvjetništvu. Prema ovoj odredbi, ako je kaznena prijava podnesena protiv policijskog službenika, državni

⁸⁵ Naime, u upisniku nema mjesta za upis svih razloga i zato je dovoljno upisati „Bilješka po č. 218.st.3. ZKP, list spisa ...“

odvjetnik sam provodi istragu ili pojedine dokazne radnje. Tako će državni odvjetnik postupiti i u slučaju kad je prijava podnesena protiv druge službene osobe koja je ovlaštena i dužna otkrivati i prijavljivati kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti.

Državni odvjetnik će u praksi rijetko provoditi dokazne radnje kod kojih postoji opasnost od odgode, to je npr. očevid i privremeno oduzimanje predmeta. Međutim, državni odvjetnik će uvijek provoditi očevid u slučajevima s teškim posljedicama, kao što je to npr. ubojstvo, prometne nesreće sa smrtnom posljedicom i sl.

U svim lakšim slučajevima ovu dokaznu radnju će najčešće nalogom povjeriti istražitelju a u skraćenom postupku pod uvjetima iz članka 304. stavak 2. Zakona policiji⁸⁶.

Prilikom provođenja očevida i državni odvjetnik i istražitelj će kada je to potrebno zbog posebnih znanja tražiti asistenciju policijskih službenika – forenzičara, koji su posebno obučeni za označavanje i uzimanje tragova, snimanje i druge radnje kojima se fiksiraju, odnosno uzimaju dokazi.

Zakon o kaznenom postupku ne ograničava državnog odvjetnika u povjeravanju provođenja pojedinih dokaznih radnji istražitelju, ali kada su u pitanju dokazne radnje ispitivanja svjedoka, državni odvjetnik uvijek mora cijeliti da će on ispitivati svjedoka na raspravi, da je važno da ga već u ovoj fazi svjedok upozna, da ga on ispituje jer je to na određeni način pripremanje svjedoka za raspravu.

Ukoliko se radi o svjedocima koji svjedoče na okolnosti koje nisu posebno bitne, a državni odvjetnik sam ne može na vrijeme obaviti te radnje povjerit će ispitivanje svjedoka istražitelju.

Također Zakon o kaznenom postupku ne ograničava državnog odvjetnika u povjeravanju radnje ispitivanja osumnjičenika istražitelju. Za razliku od Zakona o kaznenom postupku u članku 69. stavku 2. Zakona o državnom odvjetništvu određeno je da će ispitivanje osumnjičenika/okrivljenika u redovitom postupku provesti državni odvjetnik, a u skraćenom postupku može povjeriti provođenje ove dokazne radnje istražitelju ako ju ne može sam provest zbog potrebe hitnog postupanja ili zbog drugih opravdanih okolnosti.

Državni odvjetnik može svojom odlukom (čl. 71. Zakona o državnom odvjetništvu) u složenim predmetima odrediti da će zamjeniku pomagati državnoodvjetnički savjetnici i stručni suradnici. Na osnovu ove odluke oni mogu pripremati provođenje pojedinih dokaznih radnji, primati izjave i prijedloge, te samostalno poduzeti dokaznu radnju koju im je državni odvjetnik povjerio⁸⁷. Zapisnik o takvoj radnji državni odvjetnik ovjerava najkasnije četrdeset i osam sati nakon njezina poduzimanja.

Za općeniti obrazac naloga istražitelju vidi pod III.2.1.7. Obrasci, obrazac 6.

⁸⁶ Državni odvjetnik može dati nalog za očevid na mjestu počinjenja kaznenog djela protiv sigurnosti prometa i drugih kaznenih djela za koja se vodi skraćeni postupak istražitelju, svom savjetniku ili stručnom suradniku ili policiji, koji taj očevid mogu obaviti najkasnije dvanaest sati nakon što je kazneno djelo otkriveno, osim ako se radi o očevidu u domu ili prostoru iz članka 256. Zakona.

⁸⁷ Ako povjerava provođenje dokazne radnje savjetniku ili stručnom suradniku državni odvjetnik će slično nalogu istražitelju donijeti pisanu odluku kojom povjerava provođenje dokazne radnje. Pisana odluka mora biti dio spisa.

Uz pojedine dokazne radnje dani su obrasci naloga istražitelju, a za obrazac prethodnog naloga policiji za očevid po članku 304. stavak 2. Zakona vidi pod 2.2.5.1 Obrasci u vezi očevida, obrazac 4.

Za način sastavljanja godišnje liste istražitelja vidi pod II.1.4.1.1. Sastavljanje godišnje liste istražitelja.

2.1.4. Dokazno ročište

Dokazno ročište provodi se na prijedlog državnog odvjetnika⁸⁸, oštećenika kao tužitelja, ili osumnjičenika. Prisutnost državnog odvjetnika na dokaznom ročištu je obavezna ako je on predložio provođenje ročišta.

U članku 236. Zakona je propisano da se dokazno ročište mora provesti ako:

- 1) je potrebno ispitati svjedoka iz članka 292. i 293. ovog Zakona,
- 2) svjedok neće moći biti ispitan na raspravi,
- 3) je svjedok izložen utjecaju koji dovodi u pitanje istinitost iskaza,
- 4) se drugi dokaz neće moći kasnije izvesti.

Dokazno ročište se može provesti ako je potrebno radi donošenja odluke u slučajevima propisanim Zakonom (na primjer ispitivanje zaštićenog svjedoka).

U gore navedenim slučajevima državni odvjetnik će pisanim prijedlogom zatražiti od suca istrage zakazivanje dokaznog ročišta.

2.1.5. Prekid i obustava istrage

Istraga se može prekinuti ako je osumnjičenik nepoznat, u bijegu ili inače nije dostižan državnim tijelima. Istraga se neće prekinuti u slučaju ako je osumnjičenik neubrojiv.

Osim gore navedenih razloga državni odvjetnik prekida istragu nalogom ako je osumnjičenik zbog zdravstvenih smetnji nesposoban sudjelovati u postupovnim radnjama. Od donošenja rješenja o prekidu, do prestanka zdravstvenih smetnji, osumnjičenik mora imati branitelja.

Ako se osumnjičenik sam stavio u stanje ili položaj uslijed kojega nije sposoban sudjelovati u postupovnim radnjama, istraga se neće prekinuti. Ako istraga nije prekinuta a osumnjičenik nije sposoban sudjelovati u postupovnim radnjama mora imati branitelja. Ako nema branitelja državni odvjetnik je dužan od predsjednika suda zatražiti postavljanje branitelja po službenoj dužnosti.

Državni odvjetnik nalogom obustavlja istragu:

- ako djelo za koje se provodi istraga nije kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti,
- ako postoje okolnosti koje isključuju krivnju osumnjičenika, osim neubrojivosti,
- ako je nastupila zastara ili je djelo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem

⁸⁸ Državni odvjetnik može predložiti da pisanim nalogom odredi da se dokazno ročište provede uz pomoć zatvorenog tehničkog uređaja za vezu na daljinu (audio-video konferencija) vidi članak 192. Zakona.

- ako postoje druge okolnosti koje isključuju kazneni progon,
- te ukoliko se tijekom istrage utvrdi kako nema dokaza da je osumnjičenik počinio kazneno djelo.

Nalog o obustavi istrage dostavlja se oštećeniku i osumnjičeniku, time da Zakon izričito propisuje da se osumnjičenik mora odmah pustiti na slobodu ako je u pritvoru ili u istražnom zatvoru. Oštećeniku treba dati pouku u smislu članka 55. stavak 5. Zakona o kaznenom postupku.

Sudac istrage također može obustaviti istragu iz prva četiri gore navedena razloga. Međutim, sudac istrage ne može obustaviti istragu zbog toga što smatra kako nema dokaza.

Protiv rješenja suca istrage državni odvjetnik ima pravo žalbe.

Za obrazac naloga o obustavi istrage vidi pod III.2.1.7. Obrasci, obrazac 9.

2.1.6. Doprjetak istrage

Državni odvjetnik dovršava istragu kada su provedene radnje propisane u zakonu, a stanje stvari u istrazi je dovoljno razjašnjeno da se može donijeti bilo odluka o podizanju optužnice ili obustavi istrage.

Ukoliko istraga nije završena u zakonom propisanom roku od šest mjeseci, državni odvjetnik je dužan izvijestiti o razlozima zbog kojih istraga nije završena višeg državnog odvjetnika. Kada se istraga ne može završiti u navedenom roku potrebno je od višeg državnog odvjetnika zatražiti produljenje, jer u protivnom teku prekluzivni rokovi za donošenje odluke nakon dovršene istrage.

U predmetima u kojima se istraga nije mogla završiti u zakonskom roku, viši državni odvjetnik može, na prijedlog državnog odvjetnika koji vodi istragu produljiti rok za provođenje istrage za daljnjih 6 mjeseci. Odnosno, iznimno za daljnjih 12 mjeseci, što će se u praksi događati samo kod naročito složenih predmeta, s više osumnjičenika, u kojima je potrebno provoditi različita vještačenja.

Ako je potrebno tražiti produljenje roka za provođenje istrage, državni odvjetnik koji vodi istragu, mora pravovremeno, svakako prije isteka roka od šest mjeseci staviti pisani prijedlog višem državnog odvjetniku za produljenje roka, s detaljnim i konkretnim obrazloženjem iz kojih razloga istraga nije dovršena, te navođenjem radnji koje još treba poduzeti i predvidivim rokovima u kojima će te radnje poduzeti.

Nakon produženja istrage državni odvjetnik treba pratiti predmet i poduzimati potrebne mjere kako bi se istraga u produženom roku završila.

Ukoliko istraga nije završena u Zakonom propisanom roku zbog propusta ili nemarnosti državnog odvjetnika zavisno od težine propusta to će se ili evidentirati u njegovom osobnom spisu ili pokrenuti stegovni postupak.

Prije završetka istrage osumnjičenik mora biti ispitan. Iako je odredbom članka 233. stavak 2. Zakona propisano da osumnjičenika ispituje državni odvjetnik ili po njegovu nalogu

istražitelj, valja upozoriti na odredbu članka 69. Zakona o državnom odvjetništvu, prema kojoj se prvo ispitivanje u redovitom postupku ne može povjeriti policijskom istražitelju, već ovu radnju mora provesti državni odvjetnik.

Završetak istrage se obavezno upisuje u upisnik i od toga dana počinje teći prekluzivni rok od 15 dana u kojem se mora podignuti optužnica, ili obustaviti istraga. Ovaj se rok iznimno može produžiti. Nepoštivanje roka propisanog člankom 229. Zakona ima za posljedicu da se smatra da je državni odvjetnik odustao od progona.

O završetku istrage sačinjava se službena bilješka koja se evidentira na popisu pismena, za obrazac bilješke vidi pod 2.1.7. Obrasci, obrazac 8.

Kaznena pisarnica upisuje u upisnik dovršetak istrage, a kopiju dopisa odlaže u zbirni KR-DO spis „Bilješke o dovršetku istrage“ ako je bilješka napisana posebno, a ne na popisu pismena.

2.1.7. Obrasci u vezi istrage

Obrazac 1. Nalog o provođenju istrage

(Zaglavlje - čl. 76. i čl. 78. Poslovnika)

NALOG

.....(naziv državnog odvjetništva) po državnom odvjetniku/zamjeniku
..... u kaznenom predmetu protiv, OIB
.....zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona (datum)

n a l o ž i l o j e

Temeljem članka 217. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku

PROVOĐENJE ISTRAGE

protiv:

okr., (ime i prezime i osobne podatke osobe osumnjičenika, ako su poznati),

zbog postojanja osnova sumnje da bi:

(činjenični i zakonski opis, te pravna oznaka).

Obrazloženje

*Policijska uprava podnijela je kaznenu prijavu broj: od
..... protiv, zbog postojanja osnova sumnje da je u vrijeme i način
kako je to opisano u izreci ovog rješenja počinio kazneno djelo*

Osnove sumnje da je okrivljenik počinio kazneno djelo koje mu se nalogom o provođenju istrage stavlja na teret proizlazi iz kaznene prijave i priloga, a napose iz, te ostale dokumentacije koja prileži spisu.

Sve navedeno ukazuje na postojanje osnova sumnje da je upravo okrivljenik, na način kako mu se to stavlja na teret ovim nalogom o provođenju istrage počinio kazneno djelo protiv – – opisano u članku Kaznenog zakona.

Tijekom istrage bit će potrebno o svim okolnostima počinjenja kaznenog djela ispitati okrivljenika, te ispitati u svojstvu svjedoka (opisati što će se istražiti, koje određene okolnosti, koje će se radnje poduzeti i koje osobe i o kojim pitanjima će se ispitati, ako to možemo konkretizirati, ako ne onda samo načelno kao u obrascu).

Također je potrebno pribaviti izvod iz kaznene i prekršajne evidencije za osumnjičenika.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

DNA:

-okrivljeniku, uz pouku o pravima i dopis u kojem je obavijest o provedenim dokaznim radnjama

-branitelju

-oštećenju uz pouku o pravima u smislu članka 218. stavak 5. ZKP

Obrazac 2. Pouka o pravima - općenito

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

.....(ime i prezime)

.....(adresa)

Temeljem članka 239. stavak 2. točka 2. Zakona o kaznenom postupku dostavlja se osumnjičeniku (ime i prezime, i drugi podaci) slijedeća;

Pouka o pravima

Kojom se obavještava kako:

1. na temelju (na primjer; kaznene prijave Policijske uprave, Odjela broj K-..... od). postoje osnove sumnje da ste počinili kazneno djelo primanja mita iz članka 347. stavak 1. Kaznenog zakona i to na način da ste:

.....(na primjer; u vremenu od početka travnja do 07. svibnja 2010. u Zagrebu, u svojoj ordinaciji u bolnici Jabukovac, kao nadležni liječnik vještak Središnjeg ureda Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, ovlaštenu obavljati vještačenja povodom zahtjeva za ostvarivanje prava na invalidske mirovine, u postupku izrade nalaza i mišljenja o radnoj sposobnosti nositelja mirovinskog osiguranja Pere Perića, koji je podnio

zahtjev za ostvarivanje prava na invalidsku mirovinu, od istog zatražili da Vam preda novac u iznosu od 500,00 eura, kako biste sačinili pozitivno mišljenje o invalidnosti, neovisno o tome da li Pero Perić, obzirom na sadržaj medicinske dokumentacije i utvrđeno zdravstveno stanje, ostvaruje uvjete za takvo pozitivno mišljenje, te vam je Pero Perić 07. svibnja 2010., sukladno vašem traženju u ordinaciji predao novčani iznos od 500,00 eura, koji ste preuzeli),

2. kao osumnjičenik niste dužni iznijeti svoju obranu, niti odgovarati na pitanja,

3. prema odredbi članka 184. stavak 2. točka 1. Zakona o kaznenom postupku imate pravo razgledavanja državnoodvjetničkog spisa u Vašem predmetu i predmeta koji se mogu upotrijebiti kao dokaz nakon što budete ispitani,

4. kao osumnjičenik imate pravo uzeti branitelja po vlastitom izboru.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 3. Pouka o pravima uz nalog o provođenju istrage

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

.....(ime i prezime)

.....(adresa)

Temeljem članka 239. stavak 2. točka 2. Zakona o kaznenom postupku daje se:

POUKA O PRAVIMA

Kojom se obavještavate:

1. Nalogom o provođenju istrage broj od koji Vam se dostavlja zajedno s ovom poukom o pravima upoznati ste zašto se okrivljujete i koje su osnove sumnje protiv Vas.

2. kao osumnjičenik niste dužni iznijeti svoju obranu, niti odgovarati na pitanja,

3. prema odredbi članka 184. stavak 2. točka 1. Zakona o kaznenom postupku imate pravo razgledavanja državnoodvjetničkog spisa u Vašem predmetu i predmeta koji se mogu upotrijebiti kao dokaz nakon što budete ispitani,

4. kao osumnjičenik imate pravo uzeti branitelja po vlastitom izboru.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 4. Obavijest uz nalog o provođenju istrage o do tada provedenim dokaznim radnjama

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

..... (ime i prezime osumnjičenika)

.....(adresa)⁸⁹

Temeljem članka 217. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku protiv Vas je izdan nalog o provođenju istrage, zbog osnova sumnje da ste počinili kazneno djelo iz članka ...Kaznenog zakona, koji Vam u prilogu dostavljam.

Također Vam temeljem članka 218. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku dostavljam s pouku o pravima iz članka 239. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku.

Temeljem članka 218. stavak 4. ZKP obavještavam Vas da su prije izdavanja naloga provedene slijedeće dokazne radnje⁹⁰;

- ispitan je kao svjedok
-

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilog:⁹¹

1. Nalog o provođenju istrage
2. Pouka o pravima

Dostaviti:

osumnjičeniku (adresa ili putem pritvorskog nadzornika)⁹²
pritvorske policijske jedinice PU zagrebačke
branitelju ,, odvjetniku iz

Obrazac 5. Obavijest i dostava naloga oštećeniku

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

.....

.....

⁸⁹ Ako ima branitelja obavijest dostavljamo i branitelju.

⁹⁰ Ako nisu provedene dokazne radnje ovaj stavak izostavljamo.

⁹¹ Može se dostaviti zajedno poštom s time da se navede svako pismeno ili odvojeno uz dostavnice, u kojem slučaju nema priloga.

⁹² Ako je u pritvoru, ako ne na kućnu adresu.

U kaznenom predmetu protiv osumnjičenika zbog kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona, a kojim kaznenim djelom ste oštećeni, izdali smo nalog o provođenju istrage broj: K-DO- .. , IS-DO-..... od 22. 2. 2009.

Temeljem članka 218. stavak 5. ZKP u prilogu dostavljam kopiju navedenog naloga o provođenju istrage i ujedno vas izvješćujem da kao oštećenik možete podnositi prijedloge da se istraga dopuni i druge prijedloge radi ostvarivanja prava propisanih zakonom, te sudjelovati u radnjama u istrazi kad je to propisano ovim Zakonom o kaznenom postupku i ostvarivati prava iz članka 52. ZKP, to jest;

- upozoriti na sve činjenice i predlagati dokaze važne za utvrđivanje kaznenog djela, pronalaženje počinitelja kaznenog djela i utvrđivanje njegova imovinskopravnog zahtjeva.
- imate pravo razgledati spise i predmete koji služe kao dokaz sukladno članku 184. stavku 2. točki 2. ovog Zakona.

Također temeljem članka 55. stavak 5. ZKP imate pravo nastaviti progon, u slučaju ako državno odvjetništvo obustavi progon i o tome vas izvijesti.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilog: Nalog o provođenju istrage

Obrazac 6. Nalog istražitelju za ispitivanje svjedoka

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

..... (naziv državnog odvjetništva) po državnom odvjetniku/zamjeniku _____ u kaznenom predmetu protiv _____, OIB _____ zbog kaznenog djela iz članka _____ Kaznenog zakona, na osnovu članka 65. Zakona o državnom odvjetništvu _____ (datum) izdaje slijedeći

NALOG

Temeljem članka 213. stavka 2. ZKP/ članka 219. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku povjerava se istražitelju/istražiteljici _____, br. službene iskaznice:,(zvanje npr.: samostalni policijski inspektor) u PU u kaznenom predmetu protiv NN počinitelja(ime i prezime) zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, provođenje dokazne radnje;

Ispitivanja u svojstvu svjedoka(ime i prezime) iz, ulica broj

Radi pripreme za provođenje dokazne radnje u prilogu dostavljam:

- a) Presliku kaznene prijave
- b) presliku

Istražitelj je dužan odmah obavijestiti pisarnicu državnog odvjetništva kada će provesti naloženu dokaznu radnju kako bi pisarnica mogla dostaviti poziv svjedoku poštom, ili preuzeti poziv radi dostave svjedoku.

ili

Kako je zakazano ročište za ispitivanje svjedoka, to je istražitelj dužan svjedoka ispitati na tom ročištu.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostaviti:

1. Istražitelj
2. PU
3.

Obrazac 7. Potvrda o predaji preslika spisa

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

POTVRDA

Dana u ovaj Ured pristupila braniteljica II osumnjičenika,, odvjetnica iz, koja je izvršila uvid u spis Ureda, broj K-DO-....., IS-DO-..... protiv I osumnjičenika i dr., zbog kaznenog djela/kaznenih djela iz članka Kaznenog zakona i zatražila preslike dijela spisa, prema popisu koji prileži ovoj bilješci.

Dana,, odvjetnici iz predana je preslika zatraženog dijela spisa, a primitak istog imenovana potvrđuje svojim potpisom.

Obzirom da je imenovana braniteljica zatražila preslike transkripata nadziranih telefonskih razgovora i sastanaka, koji su sastavni dio spisa, a nastali su kao rezultat provedbe posebnih dokaznih radnji iz članka 332. Zakona o kaznenom postupku, određenih nalogima suca istrage Županijskog suda u broj Kir-....., istoj su predane zatražene preslike transkripata, koji su tajni, čiji primitak kao i oznaku klasifikacije potvrđuje svojim potpisom.

Također, imenovana braniteljica se obavještava da je sukladno odredbi članka 338. stavak 3. ZKP-a, ovo Državno odvjetništvo sucu istrage Županijskog suda u dostavio cjelovite snimke s rezultatima posebnih dokaznih radnji iz članka 332. ZKP-a, uz obrazloženi prijedlog da se izdvoji dio snimki koji se odnosi na ovaj kazneni postupak.

Braniteljica

Državni odvjetnik/zamjenik

.....

.....

Obrazac 8. Službena bilješka o završetku istrage

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

SLUŽBENA BILJEŠKA

U kaznenom predmetu protiv osumnjičene/og, zbog kaznenog djela iz članka 90. Kaznenog zakona, istraga je završena dana

Temeljem članka 228. stavka 3. Zakona o kaznenom postupku nalaže se upisničaru u kaznenoj pisarnici da u upisnik kaznenih prijava i upisnik istraga upiše završetak istrage.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostaviti:

- 1. Kaznenoj pisarnici ovog državnog odvjetništva uz spis*
- 2. U spis*

Obrazac 9. Nalog o obustavi istrage

(Zaglavlje - čl. 76. i čl. 78. Poslovnika)

NALOG

*.....(naziv državnog odvjetništva) po državnom odvjetniku/zamjeniku
..... u kaznenom predmetu protiv, OIB
.....zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona (datum)*

n a l o ž i l o j e

Temeljem članka 224. stavak 1. točka Zakona o kaznenom postupku

OBUSTAVLJA SE ISTRAGA

protiv:

okr., (ime i prezime i osobne podatke osobe osumnjičenika, ako su poznati),

koja je pokrenuta temeljem naloga broj:..... od zbog postojanja osnova sumnje da bi:

(činjenični i zakonski opis, te pravna oznaka).

Obrazloženje

Policajska uprava podnijela je kaznenu prijavu broj: od protiv , zbog postojanja osnova sumnje da je u vrijeme i način kako je to opisano u izreci ovog rješenja počinio kazneno djelo

Kako su postojale osnove sumnje da je okrivljenik počinio kazneno djelo iz članka za koje je prijavljen/za koje je upisan u upisnik kaznenih prijava to je donesen nalog o provođenju istrage broj: od

Sve navedeno ukazuje na postojanje osnova sumnje da je upravo okrivljenik, na način kako mu se to stavlja na teret ovim nalogom o provođenju istrage počinio kazneno djelo protiv – – opisano u članku Kaznenog zakona.

Tijekom istrage provedene su dokazne radnje (navesti koje)

Na osnovu provedenih dokaznih radnje proizlazi da upisati razlog obustave – jedna od točaka iz članka 224. stavak 2., na primjer: „djelo koje se stavlja na teret osumnjičeniku nije kazneno djelo za koje se progona po službenoj dužnosti,,

(Slično kao u do sada izjavi kojom obavještavamo sud da odustajemo od daljnjeg kaznenog progona obrazložiti postojanje zakonskih razloga za obustavu istrage).

Na primjer:

Tijekom istrage provedeno je medicinsko vještačenje po vještaku medicinske struke dr. iz čijeg nalaza i mišljenja proizlazi da je oštećenica zadobila tjelesne ozljede u vidu Kako je nema bitnog elementa kaznenog djela iz članka 272. stavak 1. Kaznenog zakona, jer u prometnoj nesreći koju je izazvao svojom vožnjom osumnjičenik niti jedna osoba nije zadobila teške tjelesne ozljede, to je valjalo donijeti nalog o obustavi istrage/to postoje zakonski razlozi za obustavu istrage.

Pouka oštećeniku:

Temeljem članka 55. stavak 2 Zakona oštećenik može u roku od 8 dana od dana primitka ovog naloga, a ukoliko smatra da on nije pravilan i na zakonu osnovan može preuzeti progona protiv osumnjičenikadavanjem izjave sucu istrage o preuzimanju progona.

U smislu članka 55. stavak 5 Zakona o kaznenom postupku oštećeniku se daje pouka kako može temeljem članka 55. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku može ili predložiti sucu istrage nastavak istrage provođenjem pojedinih dokaznih radnji⁹³.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

DNA:

-osumnjičeniku

-branitelju

-oštećenom/oj

⁹³ Iako se u Zakonu u članku 255. stavak 1. navodi da može predložiti i održavanje dokaznog ročišta, očito se to odnosi na slučajeve kada istraga nije vođena, odnosno kada oštećenik može podići optužnicu bez vođenja istrage. Međutim kako se drugom stavku navodi kako sudac istrage donosi rješenje kojim određuje pokretanje istrage to je dovoljno dati gornju pouku.

2.2. Dokazne radnje

Vrste i načini poduzimanja dokaznih radnji u pretkaznenom postupku i istrazi propisani su Zakonom o kaznenom postupku.

Pojedine odredbe u svezi poduzimanja dokaznih radnji imamo u Zakonu o uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, Zakonu o državnom odvjetništvu, Zakonu o policijskim poslovima i ovlastima, Poslovniku državnog odvjetništva, Pravilniku o snimanju dokazne ili druge radnje u prethodnom i kaznenom postupku i Pravilniku o načinu provođenja posebnih dokaznih radnji.

2.2.1. Vrste dokaznih radnji

Zakon o kaznenom postupku u Glavi XVIII. propisuje dvanaest vrsta dokaznih radnji.

Sukladno Zakonu dokazne radnje su:

- Pretraga
- Privremeno oduzimanje predmeta
- Ispitivanje okrivljenika
- Ispitivanje svjedoka
- Prepoznavanje
- Očevid
- Uzimanje otisaka prstiju i otisaka drugih dijelova tijela
- Vještačenje
- Dokaz ispravom
- Dokaz snimkom
- Elektronički (digitalni) dokaz
- Posebne dokazne radnje.

Dokazne radnje provodi državni odvjetnik ili po njegovom nalogu istražitelj. Izuzetak su pretraga, privremeno oduzimanje predmeta i očevid koje može provesti i policija, te posebne dokazne radnje koje provodi (izvršava) isključivo policija. Pretraga i posebne dokazne radnje provode se u pravilu na temelju prethodnog naloga suca istrage⁹⁴ koji se izdaje na obrazloženi zahtjev državnog odvjetnika.

Također se i dokazna radnja privremenog oduzimanja predmeta - kada se radi o podacima koji predstavljaju bankovnu tajnu i čije je davanje uskraćeno, može provesti isključivo temeljem rješenja suca istrage kojem mora prethoditi obrazloženi zahtjev državnog odvjetnika.

U slučaju, ako je kaznena prijava podnesena protiv policijskog službenika ili druge službene osobe koja je ovlaštena i dužna otkrivati i prijavljivati kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti, državni odvjetnik sam provodi sve potrebne dokazne radnje, koje su svrhovite za odlučivanje o podizanju optužnice (čl. 67. st. 3. ZDO).

⁹⁴ Izuzetno državni odvjetnik može naložiti pretragu (čl.245. Zakona) i posebne dokazne radnje (čl. 332. st. 2. Zakona), dok je pod uvjetima predviđenim u Zakon pretraga moguća i bez naloga.

Posebnost predstavljaju i dokazne radnje koje provodi isključivo sudac istrage na dokaznom ročištu.

To se odnosi na dokaznu radnju ispitivanja određenih kategorija svjedoka (djeteta i maloljetnika, zaštićenog svjedoka, svjedoka koji neće moći biti ispitan na raspravi i svjedoka koji izložen utjecaju koji dovodi u pitanje istinitost njegovog iskaza, žrtve kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa ili ako je kazneno djelo počinjeno u obitelji, ali i na sve druge dokazne radnje kojima se pribavljaju dokazi koji se neće moći kasnije izvesti.

Dokazne radnje ispitivanja osumnjičenika, svjedoka ili vještaka provode se u unaprijed određeno vrijeme. Poziv osumnjičeniku, svjedoku i vještaku radi ispitivanja, upućuje državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika.

Za obrazac poziva osumnjičeniku vidi pod 1.7.6.4. Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika - obrazac 1., pouke o pravima obrazac 3. obavijesti branitelju obrazac 6. i zahtjev za određivanje branitelja po službenoj dužnosti obrazac 5.

Za obrazac zahtjeva pritvorskom nadzorniku za dovođenje osumnjičenika vidi pod 1.7.6.4. Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika - obrazac 13.

Za obrazac zahtjeva zatvoru za dovođenje osumnjičenika vidi pod 1.7.6.4. Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika - obrazac 19.

2.2.2. Ispitivanje okrivljenika u prethodnom postupku

Ispitivanje osumnjičenika/okrivljenika uređeno je člancima 272. do 282. Zakona, te člancima 67. i 69. Zakona o državnom odvjetništvu. Zakon o kaznenom postupku razlikuje prvo ispitivanje okrivljenika⁹⁵ (koje s uvijek snima uređajem za audio-video snimanje iskaza) i daljnja ispitivanja koja se mogu snimati.

2.2.2.1. Prvo ispitivanje okrivljenika

Dokazna radnja ispitivanja okrivljenika, kada se provodi prvi puta, a to je uvijek prije podizanja optužnice osim kada je okrivljenik nepoznat ili nedostupan, snima se uređajem za audio-video snimanje⁹⁶.

Članak 69. Zakona o državnom odvjetništvu određuje kako će prvo ispitivanje osumnjičenika državni odvjetnik provesti u što je moguće kraćem roku nakon izdavanja naloga o istrazi ili poduzimanja prve dokazne radnje, a posebno ako je osumnjičenik;

- maloljetan
- uhićen zbog postojanja osnova sumnje da je počinio kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora u trajanju dužem od osam godina
- kazneni progon pokrenut protiv pravne osobe.

⁹⁵ Pravilno je uporabiti izraz „osumnjičenik“, jer je prema članku 202. stavak 2. točka 1. Zakona osumnjičenik osoba protiv koje je podnesena kaznena prijava ili se provode izvidi, ili se vodi istraga, ili poduzimaju dokazne radnje prije početka kaznenog postupka. Međutim, kako se u Zakonu u ovom dijelu dosljedno upotrebljuje izraz „okrivljenik“ to se taj izraz ovdje i koristi.

⁹⁶ Snimanje iskaza uređeno je Pravilnikom o snimanju dokazne ili druge radnje u prethodnom i kaznenom postupku

Ispitivanje osumnjičenika prije okončanja istrage ili podizanja optužnice u redovitom postupku, kao i u postupku protiv policijskog službenika ili druge službene osobe koja je ovlaštena i dužna otkrivati i prijavljivati kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti poduzima isključivo državni odvjetnik, te se takvo ispitivanje u pravilu provodi u prostorijama državnog odvjetništva. Uz državnog odvjetnika ili zamjenika državnog odvjetnika ispitivanju je uvijek prisutan i zapisničar, dok uređajem kojim se snima davanje iskaza rukuje službenik koji je prošao edukaciju za rukovanje takvim uređajima.

Ako u državnom odvjetništvu nisu ostvareni uvjeti za audio-video snimanje ili nema stručne osobe za rukovanje uređajima, državni odvjetnik može to ispitivanje provesti u višem državnom odvjetništvu ili u policijskoj upravi.

Prije podizanja optužnice u skraćenom postupku državni odvjetnik u pravilu sam provodi ispitivanje kada se radi o težim kaznenim djelima. Ako se ispitivanje treba provesti za kaznena djela za koja je zapriječena kazna zatvora do pet godina ili ako sam ispitivanje ne može provesti zbog potrebe hitnog postupanja ili zbog drugih opravdanih okolnosti može to ispitivanje povjeriti istražitelju.

Za obrazac naloga istražitelju vidi pod 2.2.2.5. Prilozi i obrasci u vezi ispitivanja osumnjičenika /okrivljenika, obrazac 5

Za obrazac dopisa predsjedniku suda radi određivanja branitelja vidi pod 2.2.2.5. Prilozi i obrasci u vezi ispitivanja osumnjičenika /okrivljenika, obrazac 1

U ovakvom slučaju državni odvjetnik treba prigodom davanja naloga istražitelju sačiniti bilješku u spis u razlozima zbog kojih sam ne provodi ispitivanje.

2.2.2.1.1. Snimanje prvog ispitivanja

Cijeli tijek ispitivanja se snima s dvije kamere te mikrofonom koji su dio sustava za snimanje i pohranjuje na tri istovjetna medija (DVD) za jednokratno snimanje digitalnog zapisa bez mogućnosti brisanja ili izmjene zapisa.

Snimanje započinje nalogom osobe koja provodi ispitivanje i traje do kraja ispitivanja okrivljenika osim u slučajevima:

- prekida ispitivanja zbog savjetovanja okrivljenika s braniteljem ili zbog drugih razloga (radi čekanja da pristupi izabrani branitelj ili da se okrivljeniku postavi branitelj po službenoj dužnosti)
- odgode ispitivanja (zbog protoka vremena, zbog bolesti ili druge neotklonjive smetnje)
- nastupa smetnje u radu sustava audio-video snimanja, te
- u slučaju više sile.

Svi prekidi ispitivanja, uključujući i odgodu ispitivanja, a koji uvjetuju i prekid snimanja, bilježe se na snimci i u zapisniku o ispitivanju, s navođenjem točnog vremena (datum, sat, minuta) i razloga prekida snimanja te vremena nastavka snimanja.

Osim toga, zapisnik koji se sačinjava o ispitivanju mora sadržavati:

- naziv državnog odvjetništva ili državnog tijela iz kojeg dolazi istražitelj, pred kojim se provodi ispitivanje,

- mjesto gdje se provodi ispitivanje,
- dan i sat kad je ispitivanje započeto i završeno,
- imena i prezimena prisutnih osoba i u kojem su svojstvu prisutne,
- naznaku kaznenog predmeta u kojem se provodi ispitivanje,
- pouke koje su dane,
- podatke o tijeku snimanja okrivljenika,
- tko je snimanje obavio,
- kojim je uređajem snimanje obavljeno,
- je li snimka reproducirana, te
- gdje se snimka čuva ako nije priložena spisima predmeta.

Zapisnik o prvom ispitivanju osumnjičenika ne sadrži sadržaj iskaza. Kada se to cijeni potrebnim, a posebice kod iskaza koji su složeni ili iskaza koji su vremenski dulje trajali, državni odvjetnik može radi lakšeg daljnjeg rada na predmetu, sačiniti transkript snimke, kao pomoćno sredstvo rada.

Za hodogram tog ispitivanja vidi pod 2.2.2.5. Prilozi i obrasci u vezi ispitivanja osumnjičenika /okrivljenika, prilog1.

2.2.2.1.2. Tijek prvog ispitivanja

Ukoliko se ne radi o pritvoru prije zakazivanja prvog ispitivanja državni odvjetnik ili zamjenik će najprije provjeriti slobodne termine i rezervirati vrijeme za ispitivanje.

Dosadašnja iskustva pokazuju kako je najbolje u uredu državnog odvjetnika bilježiti raspored prvih ispitivanja kako ne bi došlo do preklapanja.

Kada je odredio vrijeme i provjerio da li ima slobodnog zapisničara i stručnu osobu državni odvjetnik daje nalog za slanje poziva.

Prije početka prvog ispitivanja stručna osoba provjerava ispravnost uređaja za snimanje i priprema sve potrebno za početak snimanja.

Prvo ispitivanje okrivljenika započinje upoznavanjem osumnjičenika s činjenicom da će ispitivanje biti snimano uz navođenje oznake uređaja na kojem se ispitivanje snima, gdje se ispituje (državno odvjetništvo ili drugo tijelo), predstavljanjem nazočnih osoba njihovim imenima i prezimenima i svojstvima (npr. zamjenik županijskog državnog odvjetnika, državnoodvjetnički savjetnik u županijskom državnom odvjetništvu, zapisničar, stručna osoba) u kojima prisustvuju te u kojem kaznenom predmetu (oznaka predmeta).

Nakon toga, potrebno je od osumnjičenika uzeti osobne podatke (čl. 272. Zakona).

Člankom 275. Zakona određeno je da će prije početka prvog ispitivanja okrivljenik potpisati da je primio pisanu pouku o pravima iz članka 239. stavka 1. Zakona. Kod svakog daljnjeg ispitivanja okrivljenik će se upozoriti na potpisanu izjavu o tome da je primio pisanu pouku o pravima prije početka prvog ispitivanja i to će se zabilježiti u zapisniku. U praksi je uobičajeno da se započne sa snimanjem uzmu osobni podaci i daju prva upozorenja, te pita okrivljenika da li je primio pouku o pravima.

Ako je primio pouku tada zapisničar printa prvu stranicu zapisnika na koju se potpisuje osumnjičenik i na taj način imamo snimljeno da je prije početka prvog ispitivanja pitan da li je primio pouku o pravima i da je potpisao da je tu pouku primio.

Ako osumnjičenik nije prije ispitivanja primio pisanu pouku o pravima ona će mu se uručiti. Nakon toga potrebno se je nedvojbeno se uvjeriti da li je osumnjičenik razumio pouku. Ukoliko zaključimo da okrivljenik pouku nije razumio, poučit će ga se na njemu razumljiv način njegovim pravima iz pouke. Primitak pouke i sve ostale radnje u svezi s poukom zabilježiti će se u zapisniku.

U zapisnik se unose i pouke i upozorenja:

- da je dužan odazvati se pozivu i odmah priopćiti svaku promjenu adrese ili namjeru da promijeni adresu, uz upozorenje da ako ne postupi prema toj obvezi da protiv njega može biti određen istražni zatvor
- da se izričito izjasni o tome hoće li uzeti branitelja po vlastitom izboru i da hoće njegovu prisutnost ispitivanju,
- da će se ispitivanje provesti putem tumača⁹⁷ (ako postoji sumnja o tome poznaje li okrivljenik službeni jezik ili ako je okrivljenik gluh i/ili nijem a nije mu moguće pitanja postavljati pisano, odnosno da pisano na njih odgovara, npr. u slučaju sljepoće),
- da se ispitivanje snima i da snimljene izjave mogu biti upotrijebljene kao dokaz u postupku.

Hodogram prvog ispitivanja osumnjičenika dan je pod 2.2.2.5. Prilozi i obrasci u vezi ispitivanja osumnjičenika /okrivljenika, prilog1.

2.2.2.1.3. Branitelj

Osumnjičenik se o svojim pravima prije početka prvog ispitivanja može posavjetovati s braniteljem, što se unosi u zapisnik. U zapisnik se unosi i osumnjičenikova punomoć izabranom branitelju ukoliko ju u pisanom obliku i potpisano branitelj nije predao u spis.

Ukoliko se je osumnjičenik izričito izjasnio da hoće uzeti branitelja (može ih imati najviše tri) po vlastitom izboru i da hoće njegovu nazočnost pri ispitivanju, to mu je potrebno omogućiti.

Kada je osumnjičenik u pritvoru radi ostvarivanja prava na obranu valja zastati s ispitivanjem do dolaska branitelja, a najdulje do 3 sata od kad je izjavio da hoće uzeti branitelja. Ako je iz okolnosti vidljivo da izabrani branitelj u tom roku ne može doći (npr. nalazi se na putu), osumnjičeniku treba omogućiti da uzme branitelja s liste dežurnih odvjetnika (za područje županije sastavila ju je Hrvatska odvjetnička komora i dostavlja državnom odvjetništvu).

Ukoliko okrivljenik nije u pritvoru a nije uzeo branitelja najbolje je zastati s ispitivanjem i omogućiti mu odnosno dati mu roka radi uzimanja branitelja, a ako ga ne uzme u danom roku a obrana je obvezna državni odvjetnik će zatražiti određivanje branitelja po službenoj dužnosti.

⁹⁷ Ako tumač nije prisegnut, dužan je položiti prisegu koja glasi: "Prisežem da će vjerno prenositi pitanja koja se okrivljeniku upućuju i izjave što ih on bude davao".

Smatra se da je udovoljeno želji osumnjičenika ako je prisutan i samo jedan od više izabranih branitelja.

Ukoliko se je pak osumnjičenik, u slučajevima kad obrana nije obvezatna, izričito odrekao prava na branitelja a tijekom ispitivanja izjavi da ipak hoće uzeti branitelja i traži da branitelj bude prisutan ispitivanju, ispitivanje će se odmah prekinuti, a osumnjičeniku omogućiti pozivanje branitelja. S ispitivanjem će se zastati dok okrivljenik ne uzme branitelja, a najdulje 2 sata od kad je okrivljenik izjavio da hoće uzeti branitelja i da traži njegovu prisutnost ispitivanju. Ako u tom roku branitelj ne pristupi, ispitivanje će se nastaviti bez branitelja i to će se zabilježiti u zapisniku.

Ako osumnjičenik nema branitelja, na pisani prijedlog državnog odvjetnika predsjednik nadležnog suda postaviti će osumnjičeniku branitelja po službenoj dužnosti pri prvom ispitivanju:

- ako je nijem, gluhi, slijep ili nesposoban da se sam brani,
- ako se postupak vodi za kazneno djelo za koje je propisan redoviti postupak,
- ako je protiv njega određen pritvor ili istražni zatvor.⁹⁸

Za obrazac obavijesti branitelju vidi pod 1.7.6.4. Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika - obrazac 6. i obrazac zahtjeva za određivanje branitelja po službenoj dužnosti obrazac 5.

2.2.2.1.4. Iskaz (obrana) osumnjičenika

Nakon što se osumnjičeniku predoči za što se okrivljuje i koje su osnove sumnje protiv njega (koje mu se i kakvo, činjenično i pravno, kazneno djelo stavlja na teret), prelazi se na njegovo ispitivanje.

Osumnjičenik se ispituje usmeno osim u slučaju da je gluhi ili nijem. Pri ispitivanju mu se može dopustiti da se služi svojim zabilješkama, te mu se prvotno treba omogućiti, bez obzira želi li odgovarati na postavljena pitanja ili ne o čemu se prethodno može savjetovati s braniteljem, ali ne i kako će odgovarati na pitanja, da se u neometanom izlaganju očituje o svim okolnostima koje ga terete i da iznese sve činjenice koje mu služe za obranu.

Kad osumnjičenik završi iskaz, mogu mu se postavljati pitanja ako je potrebno da se predoči neki dokaz, popune praznine ili otklone proturječnosti i nejasnoće u njegovu izlaganju. Predočavanje dokaza, što uključuje i audio i vizualne snimke, potrebno je provesti na način da su njihova identifikacija i sadržaj jasno zabilježeni uređajem kojim se snima iskaz osumnjičenika.

Tijekom ispitivanja zabranjeno je:

- postavljati nejasna, nerazgovijetna i neodređena pitanja
- polaziti od pretpostavke da je okrivljenik priznao nešto što nije priznao,
- postavljati pitanja u kojima je već sadržano kako na njih treba odgovoriti (sugestivna pitanja).

⁹⁸ Važno je znati da u postupku za kazneno djelo za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora branitelj po službenoj dužnosti ili na teret proračunskih sredstava može biti samo odvjetnik koji ima praksu od najmanje osam godina kao odvjetnik ili kao dužnosnik u pravosudnom tijelu (čl.65. st. 1. Zakona).

Prema prihvaćenoj praksi pitanja osumnjičeniku, po dopuštenju osobe koja provodi ispitivanje, može postavljati i njegov branitelj.

2.2.2.1.5. Završetak ispitivanja, potpisivanje zapisnika i izrada snimki

Nakon ispitivanja, osumnjičenik ima pravo pregledati snimku i pročitati zapisnik odnosno da mu se zapisnik pročita, te se upozorenja o tome konstatiraju u zapisniku. Njegovi ispravci ili objašnjenja će se također snimiti.

Snimanje iskaza završava nalogom državnog odvjetnika odnosno istražitelja koji provodi ispitivanje osumnjičenika, na način da stručnoj osobi koja rukuje uređajem naloži da snimanje završi i potom objavi da je snimanje završeno.

O ispitivanju se istodobno izrađuju tri istovjetne snimke, od kojih se jedna pakira u omotnicu⁹⁹, pečati i uz dostavnicu predaje sucu istrage na čuvanje. Tu omotnicu potpisuje osoba koja je provela ispitivanje, osumnjičenik, branitelj ako je prisutan i stručna osoba koja je provela snimanje. Jednu snimku zadržava državni odvjetnik, a jedna se odmah predaje osumnjičeniku, što je potrebno konstatirati u zapisniku. Ukoliko je ispitivanje proveo istražitelj, osnovnu zapečaćenu snimku (radi dostave sucu istrage) i jednu nezapečaćenu snimku uz zapisnik o provedenom ispitivanju dostavlja državnom odvjetniku, dok je treću dužan odmah po dovršenom ispitivanju predati osumnjičeniku.

Na kraju zapisnika, kao i na dnu svake stranice zapisnika, ukoliko ih ima više, potpisuje se vlastoručno osumnjičenik.

Obrazac dopisa sucu istrage kojim se dostavlja snimka prvog ispitivanja dan je pod 2.2.2.5. Prilozi i obrasci u vezi ispitivanja osumnjičenika/okrivljenika – obrazac 4.

2.2.2.1.6. Kada snimka prvog ispitivanja ne može biti dokaz

Snimka i zapisnik o prvom ispitivanju osumnjičenika ne mogu biti upotrijebljeni kao dokaz u postupku (nezakoniti dokaz) ako su pribavljeni;

1. kršenjem zabrane diskriminacije¹⁰⁰,
2. primjenom medicinske intervencije ili davanjem takvih sredstva kojima bi se utjecalo na volju pri davanju iskaza,
3. uporabom sile, prijetnje, obmanu ili drugih sličnih sredstva da bi se došlo do njegove izjave ili priznanja,
4. kršenjem Ustavom, zakonom ili međunarodnim pravom propisane zabrane mučenja, okrutnog ili nečovječnog postupanja,

⁹⁹ Oblik, veličina i sadržaj teksta na omotnici nalazi se na obrascu koji je sastavni dio Pravilnika o snimanju dokazne ili druge radnje u prethodnom i kaznenom postupku.

¹⁰⁰ Radi se o diskriminaciji temeljenoj na pripadnosti rasi, etničkoj pripadnosti, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovnom stanju, članstvu u sindikatu, obrazovanju, društvenom položaju, bračnom ili obiteljskom statusu, dobi, zdravstvenom stanju, invaliditetu, genetskom naslijeđu, rodnom identitetu, izražavanju ili spolnoj orijentaciji.

5. povredom Ustavom, zakonom ili međunarodnim pravom zajamčenih prava obrane, prava na dostojanstvo, ugled i čast, te prava na nepovredivost osobnog i obiteljskog života,
6. saznanjem iz nezakonitih dokaza,
7. bez prethodnog primitka pouke o pravima, odnosno ako isto nije zabilježeno u zapisniku i ako nije potpisao izjavu da ju je primio,
8. bez pouke o pravu na branitelja, odnosno ispitivanja bez nazočnosti bilo izabranog branitelja koji je mogao u zakonskim rokovima pristupiti bilo dodijeljenog mu branitelja kada je obrana obvezatna,
9. bez dane mu mogućnosti da se prije početka prvog ispitivanja posavjetuje s braniteljem što se unosi u zapisnik,
10. bez sudjelovanja tumača,
11. bez da je snimljena uređajem za audio-video snimanje kojim je rukovala stručna osoba,
12. bez upozorenja o snimanju iskaza i o mogućnosti da se snimka uporabi kao dokaz,
13. bez da zapisnik o ispitivanju sadrži sve propisane sastojke¹⁰¹, kao i podatke o snimanju¹⁰², a posebice ako ne sadrži podatke o početku, prekidu, nastavku i završetku ispitivanja, te o drugim okolnostima značajnim za tijek ispitivanja,
14. bez da su izrađene tri snimke s kojima je postupljeno na propisan način.¹⁰³

2.2.2.2. Kasnija ispitivanja okrivljenika

Za razliku od prvog ispitivanja osumnjičenika, sva kasnija ispitivanja, uključujući i ona koja se provode kao dokazna radnja u okviru prethodnog postupka, nije potrebno snimati uređajem za audio-vizualno snimanje.

Uobičajeno je da se ta ispitivanja ne snimaju, osim ako je prema do tada prikupljenim činjenicama i podacima evidentno da se radi o toliko značajnom iskazu kojeg bi valjalo snimati i tako imati mogućnost njegove kasnije reprodukcije. U svakom slučaju, o tome odlučuje državni odvjetnik.

Za sva daljnja ispitivanja osumnjičenika važe odredbe koje reguliraju prvo ispitivanje okrivljenika, osim slijedećih iznimaka;

¹⁰¹ Naziv državnog tijela pred kojim se obavlja radnja, mjesto gdje se obavlja radnja, dan i sat kad je radnja započeta i završena, imena i prezimena prisutnih osoba i u kojem su svojstvu prisutne, te naznaka kaznenog predmeta u kojem se poduzima radnja (čl. 83. st. 1. Zakona) i ime i prezime osumnjičenika, nadimak ako ga ima, ime i prezime roditelja, djevojačko obiteljsko ime majke, gdje je rođen, gdje stanuje, dan, mjesec i godinu rođenja, koje je narodnosti i čiji je državljanin, zanimanje, zvanje, zaposlenost i koje je škole završio, osobni identifikacijski broj, obiteljske prilike, ima li vojni čin, je li odlikovan, kakva je imovna stanja, je li, kad i zašto osuđivan, je li i kad izrečenu kaznu izdržao, vodi li se protiv njega postupak za drugo kazneno djelo, a ako je maloljetan, tko mu je zakonski zastupnik (čl. 272. st. 1. Zakona).

¹⁰² U zapisnik o dokaznoj radnji, unosi se i da je obavljeno tehničko snimanje, tko je snimanje obavio, kojim je uređajem snimanje obavljeno, da je osoba koja se ispituje prethodno upoznata o snimanju, kratki sadržaj danih iskaza i izjava i je li snimka reproducirana te gdje se snimka čuva ako nije priložena spisima predmeta (čl. 87 st. 5. Zakona).

¹⁰³ Od tri snimke jedna je zapečaćena i predana sucu istrage na čuvanje, zapečaćeni omot potpisale su osoba koja je provela ispitivanje, okrivljenik, branitelj ako je prisutan i stručna osoba koja je provela snimanje, te je po jedna snimka se odmah predana državnom odvjetniku i okrivljeniku (čl. 275 st. 6. Zakona).

1. Ukoliko se kasnije ispitivanje osumnjičenika ne snima u zapisnik se unosi iskaz okrivljenika na način naveden u članku 83. Zakona. U zapisnik se unosi u obliku pripovijedanja samo bitni sadržaj danih iskaza i izjava. Pitanja se unose u zapisnik samo ako je potrebno da se razumije odgovor. Ako je potrebno, u zapisnik će se doslovno unijeti pitanje koje je postavljeno i odgovor koji je dan. Ako je prilikom ispitivanja okrivljenik dao na uvid predmete ili spise, to će se naznačiti u zapisniku, a ako je predao te stvari će se priključiti zapisniku ili će se navesti gdje se nalaze na čuvanju.

2. Kad se ispitivanje osumnjičenika ne snima uređajem za audio-video snimanje osumnjičeniku se može dopustiti da svoj iskaz sam kazuje u zapisnik.

3. Ako se kasniji iskazi osumnjičenika razlikuju od ranijeg, prvog, a osobito ako osumnjičenik opozove svoje priznanje, zatražit će se da iznese razloge zašto je dao različite iskaze, odnosno zašto je opozvao priznanje.

4. Ukoliko se ispitivanje osumnjičenika ne snima, o tom se ispitivanju vodi zapisnik. U tom zapisniku nije potrebno upisivati sve podatke o osumnjičeniku već se je dovoljno pozvati na podatke iz zapisnika o prvom ispitivanju, osim ako u odnosu na koji od podatak postoje promjene, što je potrebno u zapisnik unijeti.

5. Zapisnik o ispitivanju koje se ne snima sadrži i sva ona upozorenja kao i kod prvog ispitivanja, osim podataka i upozorenja koji se odnose na snimanje njegova iskaza (podaci o stručnoj osobi i uređaju kojim se snima, te upozorenje o snimanju i korištenju snimke kao dokaza).

6. Kod svakog daljnjeg ispitivanja osumnjičenik će se upozoriti na potpisanu izjavu o tome da je primio pisanu pouku o pravima prije početka prvog ispitivanja i to će se zabilježiti u zapisniku. Naravno, ukoliko iz bilo kojeg razloga osumnjičenik niti prije prvog ispitivanja nije primio pouku o pravima, ili je to propušteno konstatirati u zapisniku, trebalo bi i naredno ispitivanje provesti po istim pravilima kao da je prvo, s izuzetkom koji se odnosi na dostavu primjerka snimke sucu istrage.

Zapisnik o ispitivanju, nakon što ga je pročitao ili mu je pročitano, odnosno ako se je odrekao prava, a što je sve potrebno u zapisniku i konstatirati, potpisuje osumnjičenik.

Ako se kasniji iskaz osumnjičenika snima, primjenjuju se ista pravila i postupci kao i kod snimanja prvog iskaza. Ako je ispitivanje proveo istražitelj, osnovnu zapečaćenu snimku i jednu nezapečaćenu snimku uz zapisnik o provedenom ispitivanju dostavlja državnom odvjetniku.

Obrazac zapisnika o kasnijim ispitivanjima dan je pod 2.2.2.5. Prilozi i obrasci u vezi ispitivanja osumnjičenika/okrivljenika – obrazac 3.

2.2.2.3. Suočenje

Ukoliko se ispitivanje osumnjičenika provodi kao suočenje s drugim osumnjičenikom ili svjedokom¹⁰⁴, svaki od njih, a mogu se istodobno suočiti najviše dvije osobe, ispitat će se o

¹⁰⁴ Osumnjičenik može biti suočen sa svjedokom ili drugim okrivljenikom ako se njihovi iskazi ne slažu o važnim činjenicama (čl. 278 st.1 Zakona).

svakoj okolnosti o kojoj se njihovi iskazi međusobno ne slažu, a njihov odgovor unijeti u zapisnik. Pri tome se ovisno o svojstvu suočenih osoba u postupku (osumnjčenika ili svjedoka) zapisnik sadrži podatke i upozorenja sukladno tim svojstvima.

Suočenje u istrazi se mora snimiti uređajem za audio-video snimanje. Pri takvom snimanju mora se osigurati da se iz snimke može jasno razaznati tko je dao koju izjavu ili iskaz, a po prirodi stvari, kod suočenja obje osobe, posebno njihova lica, moraju biti jasno vidljivi na snimci. Ovdje je važna uloga stručne osobe koja rukuje kamerom za snimanje u gro planu, bilo da osigura da se obje osobe vide ili što je bolje na način da zumira na osobu koja taj trenutak iskazuje.

I u tom slučaju osnovna snimka se pečati i na omotnici se potpisuje osoba koja je provela radnju, osumnjičenik i njegov branitelj, ako ga ima, svjedok koji je sudjelovao u suočenju radnje, te stručna osoba koja je rukovala snimanjem. Takva snimka sastavni je dio zapisnika o provođenju dokazne radnje i priključuje se zapisniku. Primjerak zapečaćene snimke odmah se daje osumnjičeniku, a jedan primjerak zadržava državni odvjetnik. Ako je ispitivanje proveo istražitelj, osnovnu zapečaćenu snimku i nezapečaćenu snimku uz zapisnik o provedenoj dokaznoj radnji dostavlja državnom odvjetniku.

Ako suočenje nije snimljeno, zapisnik se ne može upotrijebiti kao dokaz.

Obrazac zapisnika o suočenju dan je pod 2.2.3.14. Obrasci u vezi ispitivanja svjedoka - obrazac 4.

2.2.2.4. Ispitivanje okrivljenika putem telefonske konferencije

Postoji poseban način kako ispitati okrivljenika koji nije dostupan, a čiji iskaz nam je bitan za provjeru alibija ili drugih važnih činjenica bitnih za odluku o tome da li pokrenuti kazneni postupak.

Člankom 195. Zakona određeno je da državni odvjetnik ili policija mogu alibi i druge važne činjenice za pokretanje i vođenje kaznenog postupka provjeriti upotrebom telefonske veze koja ispitivanim osobama omogućava istodobnu komunikaciju (telefonska konferencija).

Članak 196. Zakona određuje sadržaj zapisnika o telefonskoj konferenciji.

Zapisnik o telefonskoj konferenciji mora sadržavati podatke o istovjetnosti osoba u telefonskoj komunikaciji, podatak u kojem svojstvu osoba daje izjavu te, ovisno o tome svojstvu, odgovarajuće osobne podatke.

Stavkom 2. ovog članka je određeno da se snimka telefonske konferencije može upotrijebiti kao dokaz u kaznenom postupku:

1) ako je okrivljenik bio prethodno poučen o pravima prema članku 239. stavku 1. i članku 275. stavku 3. Zakona,

2) ako je ispitivanju okrivljenika bio prisutan branitelj.

Prvenstveno će to biti ispitivanja vezi provjere alibija. Ispitivanju okrivljenika mora biti prisutan branitelj. Zakon je u ovom dijelu nejasan da li branitelj treba biti uz okrivljenika ili u prostoriji u kojoj se ispituje. Kako će se telefonska konferencija koristiti prvenstveno u odnosu na okrivljenike koji nisu dostupni, to se imajući u vidu odredbe o tome tko može biti branitelj može zaključiti kako branitelj trebati biti prisutan u prostoriji gdje je i državni odvjetnik, ali nema zapreke da se uz tog branitelja koji može biti branitelj po službenoj dužnosti i s okrivljenikom nalazi osoba koju je on sam ovlastio da mu bude branitelj po zakonima zemlje u kojoj se nalazi.

Važno:

Kako se telefonska konferencija snima osjetljivim mikrofonom to u prostoriji u kojoj se provodi konferencija trebaju biti prisutni državni odvjetnik, zapisničar i stručna osoba, te branitelj.

U prilogu je obrazac zapisnika o telefonskoj konferenciji, 2.2.2.5. obrazac 6.

2.2.2.5. Prilozi i obrasci u vezi ispitivanja osumnjičenika/okrivljenika

Prilog 1. Hodogram prvog ispitivanja

1. Utvrđivanje mjesta i vremena kada će se provesti ispitivanje

Provjeriti kada se može zakazati ispitivanje.
Provjeriti slobodno vrijeme i zakazati (zavisno od toga da li je IT tehničar slobodan, prostor, mogućnosti dolaska, dovođenja i dr.)

2. Obavijestiti o mjestu i vremenu ispitivanja.

- a) Obavijestiti stručnu osobu zapisničara o vremenu i mjestu
- b) Poslati poziv okrivljeniku i branitelju ako ga ima, ako je u pritvoru obavijestiti pritvorskog nadzornika o vremenu i mjestu za ispitivanje. Ako nema branitelja a obrana je obveza zatražiti od predsjednika suda određivanje branitelja po službenoj dužnosti.

3. Radnje stručne osobe (IT stručnjaka) prije početka ispitivanja

- a) provjeriti ispravnost uređaja,
- b) dogovoriti s zamjenikom ili državnim odvjetnikom (osobom koja ispituje) gdje će on sjediti, gdje okrivljenik i branitelj, pitati ako to nije soba za ispitivanje da li odgovara položaj kamera, displeja itd.
- c) neposredno prije početka ispitivanja postaviti opremu i testirati.

4. Radnje zapisničara neposredno prije početka ispitivanja:

U zakazano vrijeme zapisničar treba pripremiti zapisnik i unijeti podatke koje može unaprijed (ime i prezime okrivljenika, broj spisa i podbroj, datum ispitivanja, kazneno djelo, ime i prezime osobe koja ispituje, svoje ime, branitelja ako je poznat, oštećenika i žrtvu ako su prisutni, tumača, itd.).

5. Scenarij ispitivanja

Osoba koja ispituje prije početka ispitivanja mora s stručnom osobom proći "scenarij" (do kada gro plan, od kada okrivljenik u prvom planu, odnosno dogovoriti kako će IT stručnjak mijenjati kamere. Dobro je provjeriti raspored kamera - da li je obuhvat u redu i slično.

6. Provjera da li su pozvane osobe došle

Osoba koja ispituje utvrđuje da li je došao, odnosno da li je doveden okrivljenik i branitelj ako ga ima, po potrebi vrši provjeru identiteta i dr.

7. Početak snimanja

Osoba koja ispituje objavljuje kada počinje snimanje i to diktira zapisničaru. Stručna osoba uključuje snimanje, u gro planu je kamera koja snima cijeli prostor.

Zapisničar upisuje vrijeme početka ispitivanja koje je ujedno i vrijeme početka snimanja.

Osoba koja ispituje nakon što je objavila da je ispitivanje započelo:

- upozorava prisutne osobe u smislu članka 231. ZKP- da su dužne kao tajnu čuvati činjenice i podatke koje su saznale tijekom ovog ispitivanja,
- upozorava u smislu članka 87. stavak 3. ZKP prisutne osobe da se radnja ispitivanja snima tehničkim uređajem (navesti kojim) i da se snimka može upotrijebiti kao dokaz u postupku.

Zapisničar po diktatu konstatira davanje upozorenja i obavijesti.

8. Osobni podaci okrivljenika

Zapisničar po diktatu osobe koja ispituje uzima osobne podatke okrivljenika.

9. Pouke

a) pouka u svezi promjene adrese

Okrivljenika se poučava u smislu članka 272. stavak 2 zakona o kaznenom postupku da je dužan uredno se odazivati pozivima i odmah priopćiti svaku promjenu adrese i namjeru da promjeni adresu, te se upozorava na posljedice ukoliko ne postupi prema toj obvezi.

b) pouka o pravima

Okrivljenika se pita u smislu članka 273. stavak 1 Zakona o kaznenom postupku je li primio pisanu pouku o pravima (čl. 239. st. 1 Zakona o kaznenom postupku).

- ako je primljena da li je razumio
- ako nije primljena postupa po članku 273. stavak 1. ZKP, dakle uručuje mu pisanu pouku o pravima, a ako okrivljenik pouku nije razumio, tijelo koje provodi ispitivanje uz uručenje pouke, poučit će okrivljenika o pravima iz članka 239. stavka 1. ZKP na njemu razumljiv način.

c) Izjašnjenje o branitelju

Zatim će se okrivljenika, koji je poučen o pravima, pozvati da se izričito izjasni o tome hoće li uzeti branitelja po vlastitom izboru.

Ako se izjasni da će ga uzeti to se omogućava okrivljeniku i u tu svrhu zastaje se s ispitivanjem do dolaska branitelja, a najkasnije do tri sata od kad je okrivljenik izjavio da hoće uzeti branitelja po vlastitom izboru i da hoće njegovu prisutnost ispitivanju. Ako je iz okolnosti vidljivo da izabrani branitelj u tom roku ne može doći, omogućiti će se okrivljeniku da uzme branitelja s liste dežurnih odvjetnika koju za područje županije sastavlja Hrvatska odvjetnička komora.

Vrijeme zastajanja s ispitivanjem upisuje se u zapisnik o ispitivanju i ne računa se u zakonski rok za dovođenje sucu istrage.

Ako je protiv okrivljenika određen pritvor ili istražni zatvor a vodi se redoviti postupak ako ne uzme branitelja postavlja se branitelj po službenoj dužnosti¹⁰⁵.

d) Pouka o tumaču – ako ne zna hrvatski- stranac je - članak 273. stavak 6. ZKP

10. Konstatiranje u zapisniku

Po diktatu zapisničar u zapisnik konstatira da su pouke dane, bilo na kraju pouka ili nakon svake pouke.

11. Potpis zapisnika od strane okrivljenika

Dobro je nakon davanja ovih pouka prvu stranicu zapisnika isprintati u dovoljnom broju primjeraka i dati okrivljeniku na potpis čime potvrđuje da je primio pouku o pravima i da je razumio pouke. Moguće je da se prije početka okrivljenika pita da li je primio pouku o pravima i da to on potpiše, ali ovo je bolje, jer se snima kako izjava da je primio pouku, tako i potpisivanje. Naknadno nakon završetka potpisuje zapisnik na način da potpisuje i na svakoj stranici. (Sve zavisi od prakse koja će se stvoriti).

12. Iznošenje obrane

Snimamo u gro planu okrivljenika:

Iako ne treba dobro je dijelom ponoviti pouku o pravima na slijedeći način:

Poučeni ste da niste dužni iznijeti svoju obranu, da imate pravo uskratiti odgovor na pojedina pitanja, te da ima pravo razgledati spise i predmete koji se mogu upotrijebiti kao dokaz.

Stavlja vam se na teret da ste, to proizlazi iz Što možete iskazati u vašu obranu?

Okrivljenika koji se je izjasnio da će davat obranu puštamo da se u slobodnom izlaganju iznese obranu, zatim slijede pitanja.

Na kraju ga pitamo da li ima još što reći u svoju obranu.

Zatim ga, iako to nije baš izrijekom napisano u Zakonu, pitamo da li želi da mu se snimka reproducira.

Pitamo da li traži čitanje zapisnika.

13. Nakon završetka ispitivanja konstatiramo u zapisniku

- a) da li je ili nije iznosio obranu.
- b) da li je snimka reproducirana
- c) da li je zapisnik čitan
- d) Konstatiramo vrijeme završetka snimanja

14. Predaja snimaka i potpisivanje zapisnika i dostavnice o predaji snimke.

Nakon što je snimljena konstatacija da je završeno snimanje stručna osoba prekida snimanje i radimo slijedeće:

¹⁰⁵ Važno je znati da u postupku za kazneno djelo za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora branitelj po službenoj dužnosti ili na teret proračunskih sredstava može biti samo odvjetnik koji ima praksu od najmanje osam godina kao odvjetnik ili kao dužnosnik u pravosudnom tijelu (čl. 65. st. 1. Zakona).

- a) Stručna osoba na DVD „prži“ zapis o snimanju, na način da se na DVD-ove više ne može snimati. Istovremeno se „prže“ tri DVD-a.
- b) Ispisuju se podaci na omotu snimke koje se predaje sucu istrage.
- c) Omot se daje na potpis osobama koje ga moraju potpisati (okrivljenik, branitelj, državni odvjetnik, stručna osoba).
- d) Jedan DVD se stavlja u omot i pred strankama se omot zatvara.
- e) Jedan DVD se daje okrivljeniku i on i njegov branitelj potpisuju zapisnik.
- f) Nakon toga državni odvjetnik, poželjno je odmah po odlasku okrivljenika, diktira dopis kojim snimku dostavlja sucu istrage. Snimka se uvijek dostavlja uz dostavnicu.

Obrazac 1. Dopis predsjedniku suda radi određivanja branitelja

(Zaglavlje - čl. 76. 78. Poslovnika)

ŽUPANIJSKOM SUDU U
PREDSJEDNIKU SUDA

.....

Predmet: Prijedlog za određivanje branitelja po službenoj dužnosti radi prvog ispitivanja okrivljenika u smislu članka 66. stavka 3. ZKP-a

U predmetu ovog državnog odvjetništva broj gornji provode se dokazne radnje protiv osumnjičenika, zbog kaznenog djela iz člankaKaznenog zakona.

Osumnjičenik do sada, iako je poučen o svojim pravima iz članka 239. stavka 1. ZKP-a, nije angažirao branitelja, a danas u vremenu od 14,00 do 16,00 sati treba biti prvi puta ispitan. Kako po Zakonu o kaznenom postupku mora imati branitelja prilikom prvog ispitivanja molimo vas da osumnjičeniku odredite branitelja po službenoj dužnosti i to, odvjetnika iz

S poštovanjem,

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 2. Zapisnik o prvom ispitivanju okrivljenika¹⁰⁶

Broj:

ZAPISNIK O PRVOM ISPITIVANJU OKRIVLJENIKA

¹⁰⁶ Ali i kasnijim ispitivanjima koja se snimaju, u tom slučaju to je „Zapisnik o ispitivanju okrivljenika“. U kasnijem zapisniku ne moramo konstatirati sve osobne podatke, ako su isti samo se konstatira „osobni podaci kao na zapisniku od ...“

(ime i prezime)

Sastavljen u Županijskom državnom odvjetništvu u _____, (datum)

Prisutne osobe:

.....
(državni odvjetnik ili zamjenik)

.....
(zapisničar)

.....
(stručna osoba)

Kazneni predmet:

Županijsko državno odvjetništvo u

Broj:K-DO-.....

.....
(okrivljenik)

Zbog kaznenog djela iz članka
Kaznenog zakona

Početak u sati, kada započinje i snimanje

Utvrđuje se da su prisutni:

Okrivljenik: osobno

Branitelj: odv. u

Državni odvjetnik/zamjenik državnog odvjetnika upozorava prisutne osobe u smislu članka 231. ZKP- da su dužne kao tajnu čuvati činjenice i podatke koje su saznale tijekom ovog ispitivanja.

U smislu članka 87. stavak 3. ZKP prisutne osobe su upozorene da se radnja ispitivanja snima tehničkim uređajem (navesti kojim) i da se snimka može upotrijebiti kao dokaz u postupku.

Okrivljenik daje slijedeće podatke:

1. Porodično i rođeno ime, nadimak:
2. Ime roditelja, djevojačko prezime majke:
3. Dan, mjesec, godina i mjesto rođenja:
4. Mjesto prebivalište ili boravišta:
5. Narodnost i državljanstvo:
6. Zanimanje i položaj u zanimanju:
7. Gdje je zaposlen i koliko zarađuje:
8. OIB:
9. Porodične prilike (bračno stanje, broj i starost djece):
10. Da li je pismen i kakve je škole završio:
11. Imovinske prilike, gdje i kakvu imovinu posjeduje:

12. Gdje i kada je služio vojsku, čin:
13. Da li je odlikovan:
14. Da li je, kada i zašto osuđivan:
15. Da li je, gdje i kada kaznu izdržavao:
16. Da li se protiv njega vodi drugi postupak:
17. Ako je maloljetan – zakonski zastupnik:

Okrivljenika se poučava u smislu članka 272 stavak 2. ZKP-a, da je dužan odazvati se svakom pozivu i odmah priopćiti svaku promjenu adrese ili namjeru da promijeni adresu, te se upozorava na posljedice ukoliko ne postupi prema toj obvezi.

Okrivljenika se pita u smislu članka 273. stavak 1 Zakona o kaznenom postupku je li primio pisanu pouku o pravima (članak 239. stavak 1 Zakona o kaznenom postupku).

Okrivljenik navodi kako je primio pisanu pouku o svojim pravima¹⁰⁷.

Okrivljenik je poučen u smislu članka 65. ZKP-a o pravu na branitelja nakon čega okrivljenik navodi:

Ja želim imati branitelja u ovom postupku. Za branitelja/braniteljicu sam opunomoćio (ime i prezime) iz¹⁰⁸

Nakon što je okrivljenik upozoren u smislu članka 275 stavak 1. Zakona o kaznenom postupku, isti navodi:

Primio sam i razumio pisanu pouku o pravima. Primio sam i razumio pouke o obvezi odazivanja pozivima državnog odvjetnika i suda, kao i o posljedicama ukoliko ne postupim prema toj obvezi. Ovo potvrđujem svojim potpisom.

potpis okrivljenika

Nakon toga se poziva¹⁰⁹ okrivljenika da se očituje o svim okolnostima koje ga terete i da iznese sve činjenice koje mu služe za obranu.

¹⁰⁷ Ako okrivljenik nije primio pouku konstatirati: Kako okrivljenik nije primio pouku o pravima pouku to mu se pouka uručuje i okrivljenika se poučava o pravima iz članka 239. stavka 1. ZKP.

¹⁰⁸ Ako se je savjetovao s braniteljem to konstatirati. na primjer: "Utvrđuje se kako se okrivljenik prije početka ispitivanja posavjetovao sa svojom braniteljicom". Također konstatirati vrijeme prekida i nastavka snimanja.

¹⁰⁹ Okrivljenika se najprije pita hoće li iznositi obranu, a ako hoće onda ga se tek poziva na iznošenje obrane i upozorava kako svoju obranu ima pravo iznijeti u neometanom izlaganju.

Utvrdjuje se da je okrivljenik iznio svoju obranu (nije iznio obranu), odgovarao na postavljena pitanja (nije odgovarao na postavljena pitanja)¹¹⁰.

Okrivljenika se poučava u smislu članka 275. stavak 4. u svezi s člankom 87. stavak 5. o tome da je njegovo ispitivanje snimljeno tehničkim uređajem, te da ima pravo pregledati snimku njegovog ispitivanja nakon čega okrivljenik navodi:

Ne želim pregledati snimku svog ispitivanja/Želim pregledati snimku ispitivanja pa se snimka i reproducira.

Okrivljenik i branitelj se po članku 85. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku upozoravaju da imaju pravo pročitati zapisnik ili zahtijevati da im se zapisnik pročita, nakon čega isti navode kako ne žele/žele čitati zapisnik i ne zahtijevaju/zahtijevaju da im se zapisnik pročita.

Snimanje je završeno u sati.

Snimanje je izvršio informatički tehničar, koji je izradio tri snimke o obavljenom ispitivanju od kojih se jedna odmah predaje okrivljeniku, koji svojim potpisom potvrđuje primitak snimke, drugu zadržava državni odvjetnik, a treća se stavlja u omot, koji se odmah pečati.

Omot su potpisali državni odvjetnik, branitelj i okrivljenik (konstatirati ako nije potpisan) .

Završetak ispitivanja u sati.

Zapisničar

Državni odvjetnik

Okrivljenik

Branitelj

Obrazac 3. Kasnija ispitivanja okrivljenika¹¹¹

Broj:

ZAPISNIK O ISPITIVANJU OKRIVLJENIKA

(ime i prezime)

Sastavljen u Županijskom državnom odvjetništvu u _____, (datum)

Prisutne osobe:

Kazneni predmet:

Županijskog državnog odvjetništva u

.....

¹¹⁰ Ako su mu predočavani predmeti to također treba konstatirati.

¹¹¹ Ako se snima smisleno koristimo zapisnik kao kod prvog ispitivanja

.....

Broj:K-DO-.....

(državni odvjetnik ili zamjenik)

.....

.....

(okrivljenik)

(zapisničar)

Zbog kaznenog djela iz članka
Kaznenog zakona

Početak u sati.

Utvrđuje se da su prisutni:

Okrivljenik: osobno

Branitelj: ... odv. u

Državni odvjetnik/zamjenik državnog odvjetnika upozorava prisutne osobe u smislu članka 231. ZKP- da su dužne kao tajnu čuvati činjenice i podatke koje su saznale tijekom ovog ispitivanja.

Okrivljenik daje slijedeće podatke:

1. Porodično i rođeno ime, nadimak:
2. Ime roditelja, djevojačko prezime majke:
3. Dan, mjesec, godina i mjesto rođenja:
4. Mjesto prebivalište ili boravišta:
5. Narodnost i državljanstvo:
6. Zanimanje i položaj u zanimanju:
7. Gdje je zaposlen i koliko zarađuje:
8. OIB:
9. Porodične prilike (bračno stanje, broj i starost djece):
10. Da li je pismen i kakve je škole završio:
11. Imovinske prilike, gdje i kakvu imovinu posjeduje:
12. Gdje i kada je služio vojsku, čin:
12. Da li je odlikovan:
13. Da li je, kada i zašto osuđivan:
14. Da li je, gdje i kada kaznu izdržavao:
15. Da li se protiv njega vodi drugi postupak:
16. Ako je maloljetan – zakonski zastupnik:

Okrivljenika se poučava u smislu članka 272 stavak 2. Zakona o kaznenom postupku, da je dužan odazvati se svakom pozivu i odmah priopćiti svaku promjenu adrese ili namjeru da promijeni adresu, te se upozorava na posljedice ukoliko ne postupi prema toj obvezi.

Okrivljenika se pita u smislu članka 273. stavak 1 Zakona o kaznenom postupku je li primio pisanu pouku o pravima (članak 239. stavak 1 Zakona o kaznenom postupku).

Okrivljenik navodi kako je primio pisanu pouku o svojim pravima¹¹².

Okrivljenik je poučen u smislu članka 65. ZKP-a o pravu na branitelja nakon čega okrivljenik navodi:

a želim imati branitelja u ovom postupku. Za branitelja/braniteljicu sam opunomoćio (ime i prezime) iz¹¹³

ili

Ne želim imati branitelja

Nakon što je okrivljenik upozoren u smislu članka 275 stavak 1. Zakona o kaznenom postupku, isti navodi:

Primio sam i razumio pisanu pouku o pravima. Primio sam i razumio pouke o obvezi odazivanja pozivima državnog odvjetnika i suda, kao i o posljedicama ukoliko ne postupim prema toj obvezi. Ovo potvrđujem svojim potpisom.

potpis okrivljenika

Okrivljenika¹¹⁴ se poziva da se očituje o svim okolnostima koje ga terete i da iznese sve činjenice koje mu služe za obranu.

(U zapisnik se unosi iskaz okrivljenika na način naveden u članku 83. Zakona, dakle, u zapisnik se unosi u obliku pripovijedanja samo bitni sadržaj danog iskaza. Pitanja se unose u zapisnik samo ako je potrebno da se razumije odgovor. Ako je potrebno, u zapisnik će se doslovno unijeti pitanje koje je postavljeno i odgovor koji je dan. Ako je prilikom ispitivanja okrivljenik dao na uvid predmete ili spise, to će se naznačiti u zapisniku, a ako je predao stvari te stvari će se priključiti zapisniku ili će se navesti gdje se nalaze na čuvanju.)

Okrivljenik i branitelj se po članku 85. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku upozoravaju da imaju pravo pročitati zapisnik ili zahtijevati da im se zapisnik pročita, nakon čega isti navode kako ne žele/žele čitati zapisnik i ne zahtijevaju/zahtijevaju da im se zapisnik pročita.

Završetak ispitivanja u sati, kada završava i snimanje.

Zapisničar

Državni odvjetnik

Okrivljenik

¹¹² Ako okrivljenik nije primio pouku konstatirati: Kako okrivljenik nije primio pouku o pravima pouku to mu se pouka uručuje i okrivljenika se poučava o pravima iz članka 239. stavka 1. ZKP.

¹¹³ Ako se je savjetovao s braniteljem to konstatirati. na primjer: "Utvrđuje se kako se okrivljenik prije početka ispitivanja posavjetovao sa svojom braniteljicom". Također konstatirati vrijeme prekida i nastavka snimanja.

¹¹⁴ Okrivljenika se najprije pita hoće li iznositi obranu, a ako hoće onda ga se tek poziva na iznošenje obrane i upozorava kako svoju obranu ima pravo iznijeti u neometanom izlaganju.

Branitelj

Obrazac 4. Dostavljanje sucu istrage snimke ispitivanja okrivljenika

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ŽUPANIJSKI SUD U
sucu istrage

.....

Temeljem članka 275. stavak 6. ZKP dostavljam radi čuvanja primjerak snimke o ispitivanju okrivljenika, zbog kaznenog djela iz članka stava ... uvezi stavka Kaznenog zakona

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilog:

Audio – video snimak od

Obrazac 5. Nalog istražitelju za prvo ispitivanje osumnjičenika¹¹⁵

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

N A L O G

..... (naziv državnog odvjetništva) po državnom odvjetniku/zamjeniku u kaznenom predmetu protiv, OIB zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, na osnovu članka 65., a u vezi članka 69. stavak 2. Zakona o državnom odvjetništvu, (datum)

naložilo je:

Temeljem članka 213. stavka 2. ZKP/ članka 219. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku povjerava se istražitelju/istražiteljici, br. službene iskaznice:, (zvanje npr: samostalni policijski inspektor) u PU u kaznenom predmetu protiv NN počinitelja(ime i prezime) zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, provođenje dokazne radnje;

¹¹⁵ Članak 69. stavak 2. Zakona o državnom odvjetništvu određuje da kada je Zakonom o kaznenom postupku predviđeno ispitivanje osumnjičenika prije okončanja istrage, ili podizanja optužnice u redovitom postupku to će ispitivanje poduzeti državni odvjetnik. Prije podizanja optužnice u skraćenom postupku državni odvjetnik sam provodi ispitivanje, osim ako to nije moguće zbog potrebe hitnog postupanja ili zbog drugih opravdanih okolnosti.

Prvog ispitivanja okrivljenika(ime i prezime), sina.....
rođenog(datum) u, iz, ulica broj

Radi pripreme za provođenje dokazne radnje u prilogu dostavljam:

- a) Presliku kaznene prijave (ako je policija nema)
- b) presliku(navesti kojih dokumenata)

Istražitelj je dužan odmah obavijestiti pisarnicu državnog odvjetništva kada će provesti naloženu dokaznu radnju kako bi pisarnica mogla dostaviti poziv osumnjičeniku poštom, ili preuzeti poziv radi dostave svjedoku.

ili

Kako je zakazano ročište za prvo ispitivanje osumnjičenika, to je istražitelj dužan svjedoka ispitati na tom ročištu¹¹⁶.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostaviti:

- 1. Istražitelj
- 2. PU
- 3.

Obrazac 6. Ispitivanje okrivljenika putem telefonske konferencije

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)¹¹⁷

Broj: K-DO-
IS-DO-

ZAPISNIK O ISPITIVANJU OKRIVLJENIKA

(ime i prezime)

Sastavljen u Županijskom državnom odvjetništvu u _____, (datum)

Povodom telefonske konferencije ispitivanja u svojstvu okrivljenika, sukladno odredbama članka 195. i 196. Zakona o kaznenom postupku.

Prisutne osobe:

Kazneni predmet: K-DO-....., IS- DO -.....

Osumnjičenik:

.....
(zamjenica)

.....
(zapisničar)

Zbog kaznenog djela iz

članka

¹¹⁶ Ako nije u pritvoru.

¹¹⁷ Ako ne unosimo cijelu "glavu, na desnu stranu je potrebno unijeti broj spisa.

Stručna osoba koja rukuje uređajem¹¹⁸

Početak u, kada počinje i audio snimanje.

Utvrđuje se da se telefonska konferencija obavlja na telefonski broj Veleposlanstva Republike Hrvatske u sa sjedištem u na telefonski broj Veleposlanstva RH 0.....

Utvrđuje se da se telefonska konferencija obavlja sa:

Okrivljenikom: čiji je identitet utvrđen po konzularnom službeniku Veleposlanstva RH u gospodinu (ime i prezime i adresa u RH).

Branitelj:, odvjetnik u

Utvrđuje se da konzularni službenik navodi da obavlja poslove službenika pri Veleposlanstvu RH u te da se trenutno sa njim u Uredu Veleposlanstva nalazi gospođa, čiji je identitet utvrdio uvidom u putovnicu izdanu od Republike Hrvatske broj Navodi da je sada 09,23 sati po lokalnom vremenu.

Utvrđuje se da se telefonska konferencija obavlja uz prisustvo stalnog sudskog tumača za engleski jezik prof., čiji je identitet utvrđen uvidom u osobnu iskaznicu broj: izdanu od PU zagrebačke, te rješenje Županijskog suda u Zagrebu, broj: 4 Su-....., preslika kojeg se prilaže u spis.

Navedeni tumač će prevoditi cjelokupnu radnju ispitivanja, obzirom da svjedokinja ne govori i ne razumije hrvatski jezik, već samo engleski jezik.

Državni odvjetnik/zamjenik državnog odvjetnika upozorava prisutne osobe u smislu članka 231. ZKP- da su dužne kao tajnu čuvati činjenice i podatke koje su saznale tijekom ovog ispitivanja.

Okrivljenik daje slijedeće podatke:

13. Porodično i rođeno ime, nadimak:

14. Ime roditelja, djevojačko prezime majke:

15. Dan, mjesec, godina i mjesto rođenja:

16. Mjesto prebivalište ili boravišta:

17. Narodnost i državljanstvo:

18. Zanimanje i položaj u zanimanju:

19. Gdje je zaposlen i koliko zarađuje:

20. OIB:

21. Porodične prilike (bračno stanje, broj i starost djece):

¹¹⁸ Nije nužno ali ako je prisutna navesti.

22. *Da li je pismen i kakve je škole završio:*
23. *Imovinske prilike, gdje i kakvu imovinu posjeduje:*
24. *Gdje i kada je služio vojsku, čin:*
17. *Da li je odlikovan:*
18. *Da li je, kada i zašto osuđivan:*
19. *Da li je, gdje i kada kaznu izdržavao:*
20. *Da li se protiv njega vodi drugi postupak:*
21. *Ako je maloljetan – zakonski zastupnik:*

Okrivljenika se pita u smislu članka 273. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku je li primio pisanu pouku o pravima (članak 239. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku).

Okrivljenik navodi kako je primio pisanu pouku o svojim pravima¹¹⁹.

Okrivljenik je poučen u smislu članka 65. ZKP-a o pravu na branitelja nakon čega okrivljenik navodi:

a želim imati branitelja u ovom postupku. Za branitelja/braniteljicu sam opunomoćio (ime i prezime) iz

ili

Branitelj je određen po službenoj dužnosti u osobi odvjetnika iz

Nakon što je okrivljenik upozoren u smislu članka 275 stavak 1. Zakona o kaznenom postupku, isti navodi:

Primio sam i razumio pisanu pouku o pravima. Primio sam i razumio pouke o obvezi odazivanja pozivima državnog odvjetnika i suda, kao i o posljedicama ukoliko ne postupim prema toj obvezi. Ovo potvrđujem svojim potpisom.

Nakon što je okrivljenik upozoren u smislu članka 275 stavak 3. Zakona o kaznenom postupku, isti navodi:

Primio sam i razumio upozorenje da se ispitivanje snima i da snimljene izjave mogu biti upotrijebljene kao dokaz u postupku.

Utvrđuje se da je okrivljenik ispitan, te da je odgovorio/nije odgovorio na postavljena pitanja.

Radnja ispitivanja je snimljena i audio snimka ispitivanja je sastavni dio ovog zapisnika.

¹¹⁹ Ako okrivljenik nije primio pouku konstatirati: Kako okrivljenik nije primio pouku o pravima pouku je potrebno dogovoriti kako će mu se pouka uručiti i okrivljenika se poučava o pravima iz članka 239. stavka 1. ZKP.

Dovršeno u sati po hrvatskom vremenu, odnosno u sati po vremenu.

Zamjenica ravnateljca:
.....

Sudski tumač za engleski jezik:
.....

Zapisničar:
.....

Stručna osoba (ako je prisutna)
.....

2.2.3. Ispitivanje svjedoka

Ispitivanje svjedoka uređeno je člancima 283. do 300. Zakona o kaznenom postupku, a kako se kao svjedoci ispituju i oštećenik i žrtva, to i člancima 43. do 46. i člankom 52. Zakona o kaznenom postupku. Obzirom da postoji mogućnost snimanja iskaza svjedoka uređajem za audio-video snimanje iskaza, ispitivanje je uređeno je i člankom 87. Zakona, te Pravilnikom o snimanju dokazne ili druge radnje u prethodnom i kaznenom postupku.

Dokaznu radnju ispitivanja svjedoka provodi državni odvjetnik ili istražitelj¹²⁰, a u složenim predmetima, na temelju odluke državnog odvjetnika, koja mora biti evidentirana u spisu, ovu dokaznu radnju mogu provoditi i državnoodvjetnički savjetnici i stručni suradnici.¹²¹

Svaka osoba koja je pozvana kao svjedok dužna je odazvati se pozivu. Svjedoka poziva državni odvjetnik ili istražitelj, u pravilu dostavom pisanog poziva.

Oblik i sadržaj poziva svjedoku, oštećeniku i žrtvi vidi pod 1.7.7.2.

2.2.3.1. Priprema za ispitivanje svjedoka

Kao svjedoci ispituju se osobe za koje je vjerojatno da mogu dati obavijesti o kaznenom djelu, počinitelju i o drugim važnim okolnostima. Vjerojatnost proizlazi iz činjenica i podataka prikupljenih bilo tijekom kriminalističkog istraživanja (obavijesni razgovori, isprave) bilo onih koji proizlaze iz provedenih dokaznih radnji.

Prije ispitivanja svjedoka koji su bitni za dokazivanje kaznenog djela ili za koje se opravdano može pretpostaviti da će davati sadržajno složene iskaze državni odvjetnik se mora pripremiti.

Najmanje što mora napraviti je slijedeće.

¹²⁰ Nalog istražitelju izdaje se u pisanom obliku, a ako nalog uslijed opasnosti od odgode odmah nije bilo moguće izdati u pisanom obliku može se dati usmeno. Takav usmeni nalog će se naknadno u roku od 24 sata potvrditi u pisanom obliku. (čl. 66. st. 1. ZDO)

¹²¹ Zapisnik o dokaznoj radnji poduzetoj od strane državnoodvjetničkog savjetnika ili stručnog suradnika državni odvjetnik ovjerava najkasnije 48 sati nakon njezina poduzimanja

a. Na osnovu spisa i podataka kojima raspolaže treba ocijeniti na koje okolnosti će ispitivati svjedoka,

b. državni odvjetnik koji ispituje mora znati koji su mu odgovori potrebni i dobro je pitanja imati napisana radi kasnije lakše pripreme za ispitivanje na raspravi tijekom glavnog ispitivanja.

c. već kod prvog ispitivanja, nakon što svjedok iskaže što mu je poznato državni odvjetnik mu treba postavljati pitanja koja je unaprijed pripremio, kako bi kroz pitanja vodio svjedoka i na taj način dobio iskaz koji će mu omogućiti lakše postavljanje pitanja svjedoku tijekom glavnog ispitivanja na raspravi.

d. kada se radi o važnom svjedoku uputno je da ga ispituje državni odvjetnik ili zamjenik koji će zastupati optužbu na raspravi.

e. svjedoka se uvijek mora pitati otkud mu je poznato ono o čemu svjedoči (članak 289. stavak 2. Zakona).

Sve gore je nužno kako bi se glavno ispitivanje na raspravi provelo na način na koji to državni odvjetnik želi i kako bi svjedok iskazivao u granicama onoga na što je pozvan svjedočiti.

2.2.3.2. Tko ne može biti ispitan kao svjedok

Ne mogu biti ispitan u svojstvu svjedoka;

- osoba koja bi svojim iskazom povrijedila zakonom ustanovljenu obvezu čuvanja tajnosti podataka, dok je nadležno tijelo ne oslobodi te obveze,
- branitelj okrivljenika, osim ako to sam okrivljenik ne zahtijeva,
- okrivljenik u postupku u kojem su primijenjene odredbe o spajanju i razdvajanju postupka (čl. 25. Zakona),
- vjerski ispovjednik o sadržaju ispovjedi,
- maloljetnik koji s obzirom na dob i duševnu razvijenost nije sposoban shvatiti značenje prava da ne mora svjedočiti.¹²²

2.2.3.3. Tko nije dužan svjedočiti

Osoba pozvana kao svjedok dužna je svjedočiti. Te su obveze oslobođeni prema jednom od okrivljenika ali i prema ostalim okrivljenicima ako se njezin iskaz prema naravi stvari ne može ograničiti samo na ostale okrivljenike:

- osoba s kojom je okrivljenik u braku ili izvanbračnoj zajednici¹²³,
- rođaci okrivljenika u uspravnoj lozi, rođaci u pobočnoj lozi do trećega stupnja zaključno te srodnici po tazbini do drugoga stupnja zaključno,
- posvojenik i posvojitelj okrivljenika,

¹²² Saznanja dobivena od takvog maloljetnika putem stručnih osoba, rodaka ili drugih osoba koje su s njim bile u kontaktu mogu se koristiti kao dokaz.

¹²³ vidi izmijenjeni članak 202. stavak 33. u vezi izvanbračne zajednice i istospolne zajednice.

- javni bilježnici, porezni savjetnici, u okviru zakonske obveze čuvanja tajne,
- odvjetnici, liječnici, zubari, psiholozi i socijalni radnici o onome što su u obavljanju svoga zanimanja saznali od okrivljenika,
- novinari i urednici u sredstvima javnog priopćavanja o izvorima obavijesti i podataka za koje su saznali u obavljanju svoga zanimanja i koji su uporabljeni prilikom uređivanja sredstava javnog priopćavanja.

Oslobođenje od dužnosti svjedočenja nije apsolutno. Tako, javni bilježnici, porezni savjetnici, odvjetnici, liječnici, zubari, psiholozi, socijalni radnici, novinari i urednici ne mogu uskratiti iskaz ako postoji zakonska osnova po kojoj su oslobođeni dužnosti čuvanja tajne.

Oslobođenje za novinare i urednike ne vrijedi za postupke zbog kaznenih djela protiv časti i ugleda počinjenih putem sredstava javnog priopćavanja i u slučaju propisanom posebnim zakonom. I naposljetku, sve pobrojane osobe dužene su svjedočiti ako su kao svjedoci pozvani u postupku koji se vodi za kazneno djelo kaznenopravne zaštite djece i maloljetnika iz članka 113. Zakona o sudovima za mladež.

Ali, i svjedok koji nije oslobođen dužnosti svjedočenja, nije obavezan odgovarati na pojedina pitanja ako je vjerojatno da bi time izložio sebe ili bliskog rođaka kaznenom progonu, teškoj sramoti ili znatnoj materijalnoj šteti.

Osim toga, žrtva kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa ima pravo uskratiti odgovor na pitanja koja se odnose na njezin strogo osobni život.

2.2.3.4. Parcijalni imunitet – članak 286. Zakona

Svjedok nije obavezan odgovarati na pojedina pitanja ako je vjerojatno da bi time izložio sebe ili bliskog rođaka kaznenom progonu, teškoj sramoti ili znatnoj materijalnoj šteti. O tome je državni odvjetnik dužan poučiti svjedoka.

Ako je svjedok uskratio odgovor na pitanja isključivo jer bi time izložio sebe ili svoga bliskog rođaka kaznenom progonu, državni odvjetnik može izjaviti da neće poduzeti kazneni progon protiv te osobe ako iskazuje. Takvu izjavu državni odvjetnik može dati ako je odgovor na određena pitanja važan za dokazivanje težeg kaznenog djela druge osobe za koje je propisana kazna zatvora u trajanju od 10 ili više godina.

Ako svjedok izjavi kako iz gore navedenih razloga neće svjedočiti, a državni odvjetnik zna važnost njegovog mogućeg iskaza za dokazivanje težeg kaznenog djela druge osobe za koje je propisana kazna zatvora u trajanju od deset ili više godina prekinuti će provođenje dokazne radnje radi sačinjavanja i pribavljanja izjave koja mora biti pisana i ovjerena pečatom i potpisom višeg državnog odvjetnika.

Ako to svjedok traži treba mu osigurati savjetnika iz reda odvjetnika.

Ova odredba se može primijeniti samo izuzetno za najteža djela i pod uvjetom da je djelo za koje se izlaže progonu osjetno blaže u odnosu na djelo koje bi se iskazom dokazalo i da se to djelo na drugi način djelo ne može dokazati.

Izjava državnog odvjetnika mora biti pisana i ovjerena pečatom i potpisom višeg državnog odvjetnika. Državni odvjetnik predaje izjavu svjedoku. Protiv svjedoka i bliske osobe ne

može se poduzeti kazneni progon za kazneno djelo na koje se odnosi izjava, ali se može progoniti za kazneno djelo davanja lažnog iskaza.

Viši državni odvjetnik, prije nego li ovjeri izjavu, će zatražiti pisano očitovanje u pogledu opravdanosti davanja takve izjave od nižeg državnog odvjetnika. U hitnom slučaju očitovanje može biti i usmeno, ali ga se mora u najkraćem mogućem roku dostaviti i u pisanom obliku.

Državni odvjetnik predaje izjavu svjedoku koji je tada dužan svjedočiti.

U slučaju da dokaznu radnju provodi istražitelj, treba zastati s njezinim provođenjem, žurno o mogućnosti davanja izjave izvijestiti državnog odvjetnika koji mu je naložio provođenje radnje, pa ukoliko državni odvjetnik zaključi da su se stekli uvjeti za davanje izjave, preuzeti će osobno provođenje ispitivanja svjedoka.

Obrazac dopisa Glavnom državnom odvjetniku i izjave pod 2.2.3.13. Obrasci - obrazac 6. i 7.

2.2.3.5. Zapisnik o ispitivanju svjedoka

O ispitivanju svjedoka, koji se nužno ispituju zasebno i bez ostalih svjedoka, vodi se zapisnik.

Zapisnik sadrži:

- naziv državnog odvjetništva¹²⁴ pred kojim se provodi ispitivanje,
- mjesto gdje se provodi ispitivanje,
- dan i sat kad je ispitivanje započeto i završeno,
- imena i prezimena prisutnih osoba i u kojem su svojstvu prisutne¹²⁵,
- naznaku kaznenog predmeta u kojem se provodi ispitivanje,
- osobne podatke svjedoka (ime i prezime, ime oca, zanimanje, boravište, mjesto rođenja, godine života, osobni identifikacijski broj i njegov odnos s okrivljenikom i oštećenikom),
- pouke i upozorenja koji su dani, te
- iskaz svjedoka.

Obrazac zapisnika o ispitivanju svjedoka dan je u prilogu pod 2.2.3.14. Obrasci, obrazac 1, a ako se snima ispitivanje svjedoka obrazac 3., za nalog istražitelju obrazac 9

Nalog istražitelju za ispitivanje svjedoka dan je u prilogu pod 2.2.3.13. Obrasci, obrazac 8.

2.2.3.6. Oštećenik i žrtva kao svjedok

Ukoliko se kao svjedok ispituje oštećenik, prije drugih upozorenja i ispitivanja, poučiti će se:

¹²⁴ Ako je državni odvjetnik dao nalog istražitelju u tom zapisniku mora biti naznačen broj i datum naloga.

¹²⁵ Ako se kao svjedok ispituje oštećenik koji je maloljetnik ili osoba koja je lišena poslovne sposobnosti, njegov zakonski zastupnik ovlašten je nazočiti ispitivanju.

- da ima pravo upozoriti na sve činjenice i predlagati dokaze važne za utvrđivanje kaznenog djela, pronalaženje počinitelja kaznenog djela i utvrđivanje njegova imovinskopravnog zahtjeva,
- da će imati pravo na raspravi predlagati dokaze, postavljati pitanja okrivljeniku, svjedocima i vještacima te iznositi primjedbe i objašnjenja glede njihovih iskaza, davati druge izjave te stavljati prijedloge,
- da ima pravo razgledati spise i predmete koji služe kao dokaz nakon što je ispitan.

Prilikom ispitivanja oštećenika državni odvjetnik mora uvijek voditi brigu o odredbi članka 16. stavak 6. Zakona kojom je određeno da je državno odvjetništvo dužno u svakom stadiju postupka ispitati postoji li mogućnost nagodbe između okrivljenika i oštećenika oko popravljivanja štete uzrokovane kaznenim djelom te ih, uz izričitu privolu oštećenika, uputiti u tom cilju u savjetovanište za psihosocijalnu pomoć ovlaštene fizičke ili pravne osobe. Izvješće savjetovaništa mora se nadležnom državnom tijelu podnijeti u roku od šest mjeseci.

Koje je to savjetovanište to zakon ne određuje, a također ne određuje što nakon primitka izvješća i stoga u slučaju ako državni odvjetnik utvrdi kako postoji spremnost za nagodbu treba primijeniti članak 522. Zakona kada je to moguće, odnosno u slučaju spremnosti naknade štete ocijeniti da li su ispunjeni uvjeti za presudu po sporazumu stranaka i u slučaju privole osumnjičenika i plaćanja štete sklopiti sporazum radi donošenja presude po sporazumu stranaka.

Žrtvu koja se ispituje u svojstvu svjedoka, osim na njezina prava koja ima kao oštećenik, obavijestiti će se i da ima:

- pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama kaznenih djela u skladu sa zakonom,
- pravo sudjelovati u kaznenom postupku kao oštećenik, te
- druga prava propisana zakonom (čl. 43. Zakona)

Člankom 43. stavak 2. Zakona propisana su prava žrtve kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora od 5 ili više godina.

Člankom 44. Zakona propisana su prava djeteta ili maloljetne osobe koje su žrtve.

Člankom 45. Zakona propisana su prava žrtve kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa.

Da bi žrtve ova prava mogle u praksi i koristiti nužno je donijeti provedbene propise.

Naprijed navedene pouke i obavijesti oštećeniku i žrtvi unose se u zapisnik kada se prvi puta ispituju, a odluku o tome da li će se udovoljiti zahtjevima žrtve na ostvarivanje njezinih prava donosi državni odvjetnik u formi rješenja protiv kojeg nije dopuštena žalba.

Obrazac zapisnika o ispitivanju oštećenika dan je u prilogu pod 2.2.3.14. Obrasci, obrazac 2., za nalog istražitelju obrazac 9

2.2.3.7. Iskaz svjedoka

Nakon uzimanja osobnih podataka, svjedoka će se upozoriti da je dužan govoriti istinu, da ne smije ništa prešutjeti i da je davanje lažnog iskaza kazneno djelo. Svjedok će se upozoriti i da nije dužan odgovarati na pojedina pitanja¹²⁶ i ta će se upozorenja unijeti u zapisnik. Svjedoka koji ima pravo ne svjedočiti na to će se upozoriti prije njegova ispitivanja ili čim se sazna za njihov odnos prema okrivljeniku. Upozorenje i odgovor unose se u zapisnik.

Svjedoka koji upozoren na posljedice neće bez zakonskog razloga svjedočiti, na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika sudac istrage može kazniti novčanom kaznom do 50.000,00 kuna, a ako i nakon toga odbije svjedočiti, može se zatvoriti. Zatvor traje dok svjedok ne pristane svjedočiti ili dok njegovo ispitivanje ne postane nepotrebno, ili dok se kazneni postupak ne završi, ali najdulje mjesec dana.

Svjedoka se poziva da iznese sve što mu je poznato o okolnostima o kojima je pozvan radi svjedočenja, a nakon toga mu se postavljaju pitanja radi provjere, dopune i razjašnjenja. Mogu mu se tijekom ispitivanja predočavati sadržaji iskaza drugih ispitanih osoba, isprava ili reproducirati snimke. Svjedok je dužan odgovore davati usmeno osim ako je gluhi ili nijem. Svjedok će se uvijek pitati otkud mu je poznato ono o čemu svjedoči. Pri ispitivanju nije dopušteno služiti se obmanom niti postavljati takva pitanja u kojima je već sadržano kako bi trebalo odgovoriti.

Svjedok vlastoručno potpisuje zapisnik na kraju, a ukoliko ima više stranica, svaku stranicu na dnu. Ima ga pravo pročitati ili zahtijevati da mu bude pročitano. To upozorenje, kao i odricanje od toga prava unose se u zapisnik.

U složenim i posebno teškim slučajevima u kojima će i obrana poduzimati sve da se svjedoka kroz unakrsno ispitivanje kompromitira, odnosno dovede u pitanje njegov iskaz, potrebno je izvršiti pripreme u vezi ispitivanja svjedoka. Takav način rada je uobičajen u sustavima koji imaju unakrsno ispitivanje. Cilj je saznati što svjedok zna i što će iskazivati, ocijeniti slabosti u svezi mogućeg iskazivanja svjedoka, te već kroz dokaznu radnju ispitati svjedoka tako da si olakšamo ispitivanje na raspravi.

U prilogu podan je mogući „vodič“ u svezi ispitivanja i pripreme za ispitivanje svjedoka (pod III. 2.2.3.14. Obrasci, obrazac 11).

2.2.3.8. Snimanje ispitivanja svjedoka

Ispitivanje svjedoka koje provodi državni odvjetnik ili osobe kojima on to naloži ili ih na to ovlasti, također može biti snimano uređajem za audio-video snimanje. Državni odvjetnik mora dobro ocijeniti da li će ispitivati svjedoka uz snimanje. Tako će se provesti ispitivanje svjedoka čiji je iskaz od izuzetne važnosti državnom odvjetniku, a nedvojbeno je što će svjedok iskazivati. Uvijek se snima suočenje, a može snimiti i ispitivanje putem tumača ako sumnjamo u točnost prijevoda.

¹²⁶ Pitanja predviđena u članku 45. stavka 1. točki 3. i članku 286. stavku 1. Zakona.

Državni odvjetnik će ispitati svjedoka uz snimanje samo ako se radi o posebno važnom iskazu i ako je to obzirom na sadržaj mogućeg iskaza potrebno. Za ispitivanje svjedoka sa snimanjem se treba dobro pripremiti i provesti to ispitivanje bez bilo kakvih komentara i upadica jer i ti komentari i geste ostaju na snimci i kasnije mogu biti različito interpretirani.

O tom se ispitivanju vodi zapisnik koji sadrži i podatke (vidi pod 2.2.3.12. Obrasci, obrazac 3);

- o tijeku snimanja (vrijeme početka, završetka, prekida i nastavka snimanja, kao i razloge prekida),
- tko je snimanje obavio,
- kojim je uređajem snimanje obavljeno,
- je li snimka reproducirana, te
- gdje se snimka čuva ako nije priložena spisima predmeta.

Također, osim navedenih upozorenja svjedoku, zapisnik sadrži i upozorenje da se da se ispitivanje snima i da snimljene izjave mogu biti upotrijebljene kao dokaz u postupku. U zapisnik se u slučaju da se iskaz svjedoka snima, ne unosi cijeli iskaz svjedoka, već kratki sadržaj danog iskaza¹²⁷. Može se odrediti da se snimka u cijelosti ili djelomično prepíše te preda stranci na njezin zahtjev. Prijepis će se pregledati, ovjeriti potpisom osobe koja je provela radnju i priključiti zapisniku o poduzimanju radnje.

Nakon završenog snimanja, na zahtjev svjedoka, reproducirati će mu se snimka a njegovi ispravci ili objašnjenja će se također snimiti. Zapečaćena snimka se priključuje zapisniku, jednu nezapečaćenu snimku zadržava državni odvjetnik, dok se druga nezapečaćena snimka predaje osumnjičeniku ako je prisutan ispitivanju, a u protivnom se čuva u spisu i predaje mu se na njegov zahtjev kada mu je dozvoljen uvid u spis. Ako je ispitivanje proveo istražitelj osnovnu zapečaćenu snimku i nezapečaćene snimke uz zapisnik predaje državnom odvjetniku. Prisutnom osumnjičeniku, predaje se odmah jedna nezapečaćena snimka. Ukoliko ima više osumnjičenika, na njihov zahtjev ili zahtjev njihovih branitelja napraviti će se kopija snimke.

Ispitivanje svjedoka putem tumača provodi se pod istim uvjetima i na isti način kao i ispitivanje osumnjičenika, pri čemu je to ispitivanje moguće snimiti uređajem za audio-video snimanje. Snimka se priključuje zapisniku.

Za ispitivanje putem telefonske konferencije vidi pod 2.2.3.13. Ispitivanje svjedoka putem telefonske konferencije

Obrazac zapisnika o ispitivanju svjedoka, ako se snima ispitivanje dan je u prilogu pod 2.2.3.14. Obrasci, obrazac 3.

2.2.3.9. Suočenje

Ukoliko se ispitivanje svjedoka provodi kao suočenje s osumnjičenikom ili drugim svjedokom, svaki od njih, a mogu se istodobno suočiti najviše dvije osobe, ispitat će se o svakoj okolnosti o kojoj se njihovi iskazi međusobno ne slažu, a njihov odgovor unijeti u

¹²⁷ To nije praktično i u praksi iako se snima u zapisnik se unosi iskaz kao i kod ispitivanja svjedoka bez snimanja.

zapisnik. Pri tome se ovisno o svojstvu suočenih osoba u postupku (osumnjčenika ili svjedoka) zapisnik sadrži podatke i upozorenja sukladno tim svojstvima.

Suočenje u istrazi se mora snimiti uređajem za audio-video snimanje. Ako suočenje nije snimljeno, zapisnik se ne može upotrijebiti kao dokaz.

Obrazac zapisnika o suočenju dan je pod 2.2.3.14. Obrasci u vezi ispitivanja svjedoka - obrazac 4.

2.2.3.10. Ispitivanje svjedoka na dokaznom ročištu

U nekim slučajevima državni odvjetnik ne ispituje svjedoka nego predlaže sucu istrage održavanje dokaznog ročišta. To su slijedeći slučajevi:

- ako je svjedok dijete ili maloljetnik,
- ako zna da svjedok neće moći biti ispitan na raspravi. To su najčešće svjedoci koji se zbog starosti, zdravstvenog stanja, teških tjelesnih mana ili duševnog stanja, ne mogu odazvati pozivu državnog odvjetnika na ispitivanje, pa dakle neće moći doći niti na raspravu.
- ako treba ispitati ugroženog svjedoka,
- ako to zahtijeva svjedok koji je žrtva kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa,
- ako to zahtijeva svjedok koji je žrtva kaznenog djela počinjenog u obitelji.

Ove svjedoke ispituje na prijedlog državnog odvjetnika sudac istrage po pravilima koja vrijede za dokazno ročište (vidi III. 2.1.4.).

Kada postoji vjerojatnost da bi svjedok davanjem iskaza ili odgovorom na pojedino pitanje sebe ili njemu blisku osobu izložio ozbiljnoj opasnosti po život, zdravlje, tjelesnu nepovredivost, slobodu ili imovinu većeg opsega (ugroženi svjedok), on može uskratiti iznošenje podataka iz članka 288. stavka 2. Zakona, davanje odgovora na pojedina pitanja ili davanje iskaza u cjelini. U takvom slučaju državni odvjetnik će provjeriti stupanj ugroženosti svjedoka i ako postoji ozbiljna opasnost zbog koje svjedok odbija iskazivati predložiti će sucu istrage održavanje dokaznog ročišta i poseban način sudjelovanja i ispitivanja svjedoka.

Kako napraviti prijedlog sucu istrage vidi pod III. 2.2.3.14. Obrasci u vezi ispitivanja svjedoka, obrazac 5.

2.2.3.10.1. Postupanje državnog odvjetnika i ispitivanje ugroženog svjedoka

Ugroženi svjedok je svjedok za kojeg postoji vjerojatnost da bi davanjem iskaza ili odgovorom na pojedino pitanje sebe ili sebi blisku osobu izložio ozbiljnoj opasnosti po život, zdravlje, tjelesnu nepovredivost, slobodu ili imovinu većeg opsega.

Kao što je to gore rečeno državni odvjetnik ne ispituje ugroženog svjedoka. Ispitivanje tog svjedoka provodi se na dokaznom ročištu sudac istrage na način propisan u Zakonu.

Dok mu se ne osigura zaštita ugroženi svjedok može uskratiti:

- iznošenje svojeg ime i prezime, imena oca, zanimanja, boravišta, mjesta rođenja, godina života, osobnog identifikacijski broj i podataka o njegovom odnosu s otkrivenikom i oštećenikom,
- davanje odgovora na pojedina pitanja ili
- davanje iskaza u cjelini.

Kada je svjedok ugrožen državni odvjetnik zavisno od opasnosti za svjedoka, kao i kaznenog djela za koje se provodi postupak odlučuje da li će predložiti poseban način ispitivanja ugroženog svjedoka, ili će ako su ispunjeni zakonski uvjeti predložiti zaštitu svjedoka po posebnom zakonu.

Potrebno je razlikovati ova dva postupka. ako se svjedok štiti u skladu s posebnim zakonom (zaštićeni svjedok, svjedok u programu zaštite) taj svjedok se ispituje kao i svaki drugi svjedok, pod punim identitetom i pred sudskim vijećem.

Nasuprot tome ugroženog svjedoka, kojeg se štiti kroz poseban način ispitivanja ne ispituje državni odvjetnik već sudac istrage na dokaznom ročištu. Presuda i ocjena o nezakonitosti dokaza ne mogu se temeljiti isključivo na iskazu zaštićenog svjedoka.

Ispitivanje takvog svjedoka sastoji se od posebnog načina ispitivanja i sudjelovanja, a izuzetno rijetko i mjera zaštite svjedoka i njemu bliskih osoba izvan postupka.

Čim sazna za vjerojatnost da bi davanjem iskaza ili odgovorom na pojedino pitanje svjedok sebe ili sebi blisku osobu izložio ozbiljnoj opasnosti po život, zdravlje, tjelesnu nepovredivost, slobodu ili imovinu većeg opsega državni odvjetnik će ili predložiti uključivanje takvog svjedoka u program zaštite ili će predložiti sucu istrage posebni način sudjelovanja u postupku i posebni način ispitivanja svjedoka.

Prijedlog, koji se upisuje u „POV” upisnik, uz prethodno obavještanje svjedoka, državni odvjetnik podnosi sucu istrage u zapečaćenom omotu s naznakom »ugroženi svjedok – tajna«, a predaje ga osobno ili putem istražitelja. Prijedlog državnog odvjetnika mora sadržavati:

- oznaku posebnog načina sudjelovanja u postupku (pozivanje svjedoka, pristup na ročište, boravak i odlazak s ročišta),
- da li predlaže (samo ispitivanje pod pseudonimom¹²⁸ ili i prikrivanjem izgleda svjedoka i ispitivanje posredstvom audio – video uređaja u prostoriji koja je prostorno odvojena od prostorije u kojoj se nalaze sudac istrage i druge ispitivanju prisutne osobe, s izmjenom njegova lika i glasa), te
- obrazloženje s navođenjem razloga za naprijed navedeno.

Protiv rješenja suca istrage kojim odbija prijedlog državni odvjetnik može podnijeti žalbu izvanraspravnom vijeću u roku od 12 sati.

Državni odvjetnik, u spisu iz kojeg je podnesen prijedlog, čuva podatke o zaštićenom svjedoku, nakon što mu ih sudac istrage preda u zapečaćenom posebnom omotu. Iznimno,

¹²⁸ Pseudonim dodjeljuje sudac istrage u rješenju kojim prihvaća prijedlog državnog odvjetnika. Pseudonim zamjenjuje podatke iz čl. 288. stavak 2. Zakona.

zapečaćeni omot s podacima zaštićenog svjedoka državni odvjetnik smije dati na uvid sudcu istrage, predsjedniku vijeća radi provjere istovjetnosti te drugostupanjskom sudu kad odlučuje o žalbi protiv presude. Oni su dužni na omotu zabilježiti da je otvoren i navesti imena osoba koje su upoznate s njegovim sadržajem, a potom ga ponovo zapečatiti i vratiti državnom odvjetniku.

Ispitivanje zaštićenog svjedoka može se snimati. U tom slučaju jedan od dva primjerka snimke daje se državnom odvjetniku, te je dužan izraditi prijepis snimke u roku od 15 dana i uložiti ga u svoj spis.

Zaštićeni svjedok može izjaviti da više ne želi posebni način ispitivanja i sudjelovanja koji su određeni. Zapisnik s takvom njegovom izjavom i rješenjem o opozivu rješenja o dodjeli mu statusa zaštićenog svjedoka, sudac istrage dostavit će državnom odvjetniku. Iskaz tog svjedoka (kao zaštićenog) ostaje u spisu i može se upotrijebiti kao dokaz, a svjedoka će se dalje ispitivati prema općim pravilima o ispitivanju svjedoka.

2.2.3.11. Kada se iskaz svjedoka ne može upotrijebiti.

U članku 300. Zakona određeno je kada se zapisnik o iskazu svjedoka se ne može upotrijebiti kao dokaz u postupku. Državni odvjetnici moraju dobro znati pojedine odredbe ovog članka kako ne bi počinili formalne propuste tijekom ispitivanja.

Od razloga navedenih u citiranom članku državni odvjetnik posebno mora paziti u slijedećom slučajevima u kojima se zapisnik ne može upotrijebiti kao dokaz;

1. ako je kao svjedok ispitana osoba koja se ne može ispitati kao svjedok,
2. ako je kao svjedok ispitana osoba koja ne mora svjedočiti, a nije na to upozorena ili se nije izričito odrekla toga prava,
3. ako upozorenje osobi koja ne mora svjedočiti i odricanje nije ubilježeno u zapisnik,
4. ako je kao svjedok ispitana maloljetnik koji ne može shvatiti značenje prava da ne mora svjedočiti,
5. ako upozorenja da je dužan govoriti istinu, da ne smije ništa prešutjeti i da je davanje lažnog iskaza kazneno djelo, da nije obvezan odgovarati na pojedina pitanja ako je vjerojatno da bi time izložio sebe ili bliskog rođaka kaznenom progonu, teškoj sramoti ili znatnoj materijalnoj šteti nisu ubilježena u zapisnik,
6. ako žrtva kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa nije upozorena da ima pravo uskratiti odgovor na pitanja koja se odnose na strogo osobni život žrtve,
7. ako je povrijeđeno pravo žrtve na uskratu odgovora na pitanja koja se odnose na strogo osobni život žrtve
8. ako je iskaz pribavljen kršenjem zabrane diskriminacije¹²⁹, primjenom medicinske intervencije ili davanjem takvih sredstva kojima bi se utjecalo na volju pri davanju iskaza, upotrebom sile, prijetnje, obmane ili drugih sličnih sredstva da bi se došlo do iskaza
9. ako suočenje nije snimljeno uređajem za audio-video snimanje itd.

2.2.3.12. Zaštita svjedoka izvan postupka

¹²⁹ Vidi pod 3.

Zaštita svjedoka izvan postupka uređena je Zakonom o zaštiti svjedoka. Ako postoji takova ugroženost svjedoka da mu prijete neposredna opasnost, a radi se o kaznenim djelima navedenim u Zakonu o zaštiti svjedoka, treba zatražiti od policije provođenje izvida kako bi se utvrdilo da li je svjedok neposredno ugrožen i da li ima mjesta zaštiti svjedoka izvan postupka.

Uvjeti za primjenu Zakona

- Osnovni uvjet za primjenu Zakona je pristanak ugrožene osobe (čl. 1. st. 2. Zakona o zaštiti svjedoka).
- Zakon o zaštiti svjedoka se primjenjuje ako bi dokazivanje kaznenog djela bilo;
 - povezano s nerazmjernim teškoćama ili se ne bi moglo provesti na drugi način bez iskaza ugrožene osobe kao svjedoka
 - koji uslijed moguće ugroženosti neće slobodno iskazivati u kaznenom postupku za kaznena djela:
 1. protiv Republike Hrvatske,
 2. vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom,
 3. organiziranog kriminaliteta,
 4. za koja se prema zakonu može izreći kazna zatvora od 5 godina ili teža kazna (članak 3. Zakona o zaštiti svjedoka).

Ako su ispunjeni uvjeti iz članka 1. stavak 1. i članka 3. Zakona o zaštiti svjedoka, dakle ako je ugrožena osoba dala pristanak i ako se dokazivanje bez iskaza te osobe ne bi moglo provesti na drugi način ili bi bilo povezano s nerazmjernim teškoćama, a ta osoba neće slobodno iskazivati i pod daljnjim uvjetom da se postupak vodi za djelo iz kataloga može doći do primjene odredbi Zakona o zaštiti svjedoka .

Zahtjev povjerenstvu podnosi Glavni državni odvjetnik bilo na prijedlog nadležnoga državnog odvjetnika ili ugrožene osobe.

Glavni državni odvjetnik mora istovremeno obavijestiti jedinicu za zaštitu radi provođenja hitnih mjera. (I za provedbu hitnih mjera mora postojati pismena suglasnost ugrožene osobe.)

Prema članku 13. Zakona o zaštiti svjedoka prijedlog nadležnoga državnog odvjetnika Glavnom državnom odvjetniku mora sadržavati:

1. podatke o osobi za koju se predlaže uključivanje u Program zaštite,
2. opis kaznenog djela i procjenu postojećih dokaza, *(to sasvim sigurno uključuje sumiranje cjelokupnog činjeničnog stanja te ocjenu mogućnosti daljnjeg prikupljanja dokaza iz čega mora proizlaziti da bi dokazivanje kaznenog djela na dugi način bilo povezano s nerazmjernim teškoćama ili da drugih dokaza osim mogućeg iskaza tog svjedoka i nema ili se za njih ne zna),*
3. sadržaj mogućeg iskaza s procjenom važnosti za postupak, *(dakle, procjenu o tome koliko je važan iskaz svjedoka za dokazivanje kaznenog djela, u suštini iskaz mora biti neophodan, dakle ne može se raditi o iskazu o sporednim okolnostima, nego o iskazu bez kojega se u suštini kazneno djelo određenom okrivljeniku ne bi moglo dokazati.*
4. opis i procjenu opasnosti koja prijete ugroženoj osobi *(procjena opasnosti treba se i temeljiti na podacima o realnoj ugroženosti svjedoka, to ne može biti apstraktna procjena, već*

procjena koja proizlazi iz mogućih prijetnji svjedoku, nasilništava okrivljenika ili njemu bliskih osoba itd.). Kako će državni odvjetnik dati tu procjenu unaprijed teško je reći, ali cijenim da će mu redarstvene vlasti morati dati podatke na osnovu kojih će on tu procjenu napraviti, jer u to vrijeme još nije uključena jedinica za zaštitu kao stručno tijelo.

Nakon primitka zahtjeva predsjednik Povjerenstva saziva sjednicu vijeća najkasnije u roku od tri dana. Ako je u tijeku provođenje hitnih mjera, one mogu trajati do odluke Povjerenstva o zahtjevu. Treba napomenuti da Zakon ne navodi koje su to hitne mjere, to je pitanje konkretnog slučaja stupnja ugroženosti i okolnosti u kojima živi ugrožena osoba. U pravilu je to tjelesna zaštita, premještanje i slične mjere.

2.2.3.13. Ispitivanje svjedoka putem telefonske konferencije

Postoji poseban način kako ispitati svjedoka koji nije dostupan, a čiji iskaz nam je bitan za provjeru alibija ili drugih važnih činjenica bitnih za odluku o tome da li pokrenuti kazneni postupak.

Člankom 195. Zakona određeno je državni odvjetnik ili policija mogu alibi i druge važne činjenice za pokretanje i vođenje kaznenog postupka provjeriti upotrebom telefonske veze koja ispitivanim osobama omogućava istodobnu komunikaciju (telefonska konferencija).

Članak 196. Zakona određuje sadržaj zapisnika o telefonskoj konferenciji.

Zapisnik o telefonskoj konferenciji mora sadržavati podatke o istovjetnosti osoba u telefonskoj komunikaciji, podatak u kojem svojstvu osoba daje izjavu te, ovisno o tome svojstvu, odgovarajuće osobne podatke.

Stavkom 2. ovog članka je određeno da se snimka telefonske konferencije može se upotrijebiti kao dokaz u kaznenom postupku, ako je osoba koja je ispitana kao svjedok upozorena prema članku 288. stavku 3. ¹³⁰Zakona i upozorena o snimanju, te pristala da se snimka upotrijebi kao dokaz.

U prilogu je obrazac zapisnika o telefonskoj konferenciji, 2.2.3.14. obrazac 10.

2.2.3.14. Obrasci u vezi ispitivanja svjedoka

Obrazac 1. Zapisnik o ispitivanju svjedoka

Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)¹³¹

Broj:

ZAPISNIK O ISPITIVANJU SVJEDOKA

.....

¹³⁰ Svjedok će se upozoriti da je dužan govoriti istinu, da ne smije ništa prešutjeti i da je davanje lažnog iskaza kazneno djelo. Svjedok će se upozoriti i da nije dužan odgovarati na pitanja predviđena u članku 45. stavka 1. točki 3. i članku 286. stavku 1. ovog Zakona i ta će se upozorenja unijeti u zapisnik.

¹³¹ ako ne unosimo cijelu "glavu, na desnu stranu je potrebno unijeti broj spisa.

(ime i prezime)

sastavljen u Županijskom državnom odvjetništvu u

.....
(datum)

Prisutne osobe:

.....
(zamjenica državnog odvjetnika)

.....
(zapisničar)

Kazneni predmet:

Protiv

Zbog kaznenog djela iz članka

Početak u sati

Utvrdjuje se da je pristupio:

Svjedok:

Nakon toga svjedok daje slijedeće osobne podatke:

Ime i prezime, ime oca:

Zanimanje i boravište:

Mjesto rođenja i godine života:

OIB

Odnos s okrivljenikom i oštećenikom:

U smislu članka 285. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku svjedok je upozoren da je oslobođen obveze svjedočenja, nakon čega iskazuje da će svjedočiti (ili da će koristiti blagodat i neće dati svoj iskaz)¹³².

U smislu članka 286. i 288. ZKP svjedok, je opomenut da je dužan govoriti istinu i da ne smije ništa prešutjeti, te je upozoren da je davanja lažnog iskaza kazneno djelo. Svjedok je nadalje upozoren da nije dužan odgovarati na pojedina pitanja ako je vjerojatno da bi time izložio sebe ili svog bliskog rođaka kaznenom progonu, teškoj sramoti ili znatnoj materijalnoj šteti.

U smislu članka 231. ZKP-a svjedok je upozoren da su sva saznanja tijekom ove postupovne radnje dužan čuvati kao tajnu.

Svjedok se poziva da iznese sve što mu je poznato o okolnostima o kojima je pozvan svjedočiti¹³³.

¹³² Samo u slučaju ako svjedok ima pravo na blagodat.

Pa iskazuje:

(iskaz)

To je sve što je meni poznato.

Drugo nema što za iskazati.

Upozoren u smislu članka 85. ZKP-a, svj. navodi da ne traži čitanje zapisnika jer je slušao diktat istražitelja, stoga istog samo vlastoručno potpisuje bez čitanja.

Dovršeno u sati

Državni odvjetnik ili istražitelj:

Svjedok

Zapisničar:

Obrazac 2. Zapisnik o ispitivanju oštećenika

Broj:

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ZAPISNIK O ISPITIVANJU SVJEDOKA (OŠTEĆENIKA)

.....
(ime i prezime)

sastavljen u Županijskom državnom odvjetništvu u _____

.....
(datum)

Prisutne osobe:

Kazneni predmet:

.....
(zamjenica državnog odvjetnika)

Protiv

.....
(zapisničar)

Zbog kaznenog djela iz članka

Početak u sati

Utvrđuje se da su pristupili:

Svjedok:

¹³³ Već je ovdje nužno ograničiti ispitivanje svjedoka na okolnosti na koje je pozvan svjedočiti. Vidi odredbu članka 420. Zakona.

Nakon toga svjedok daje slijedeće osobne podatke:

Ime i prezime, ime oca:

Zanimanje i boravište:

Mjesto rođenja i godine života:

OIB

Odnos s okrivljenikom i oštećenikom:

Pouka oštećeniku – žrtvi:

Svjedok koji je žrtva kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa upoznat je da uz prava koja ima po članku 43. i 44. ovog Zakona ima posebna prava po članku 45. stavak 1. točka 1. do 6. ZKP, pa izjavljuje

U smislu članka 286. i 288. ZKP svjedok, je opomenut da je dužan govoriti istinu i da ne smije ništa prešutjeti, te je upozoren da je davanja lažnog iskaza kazneno djelo. Svjedok je nadalje upozoren da nije dužan odgovarati na pojedina pitanja ako je vjerojatno da bi time izložio sebe ili svog bliskog rođaka kaznenom progonu, teškoj sramoti ili znatnoj materijalnoj šteti.

U smislu članka 231. ZKP-a svjedok je upozoren da su sva saznanja tijekom ove postupovne radnje dužan čuvati kao tajnu.

Svjedok je u smislu članka 52. stavak 4. ZKP upozoren da kao oštećenik ima¹³⁴:

Pravo upozoriti na sve činjenice i predlagati dokaze važne za utvrđivanje kaznenog djela, pronalaženje počinitelja kaznenog djela i utvrđivanje njegova imovinskopravnog zahtjeva.

Pravo razgledati spise i predmete koji služe kao dokaz sukladno nakon što bude ispitan.

Svjedok se poziva da iznese sve što mu je poznato o okolnostima o kojima je pozvan svjedočiti¹³⁵.

Pa iskazuje:

(iskaz)

To je sve što je meni poznato.

¹³⁴ Prema članku 52. ZKP oštećenik ima pravo upozoriti na sve činjenice i predlagati dokaze važne za utvrđivanje kaznenog djela, pronalaženje počinitelja kaznenog djela i utvrđivanje njegova imovinskopravnog zahtjeva. Pravo na raspravi predlagati dokaze, postavljati pitanja okrivljeniku, svjedocima i vještacima te iznositi primjedbe i objašnjenja glede njihovih iskaza, davati druge izjave te stavljati prijedloge. Pravo razgledati spise i predmete koji služe kao dokaz sukladno članku 184. stavku 2. točki 2. ovog Zakona.

¹³⁵ Već je ovdje nužno ograničiti ispitivanje svjedoka na okolnosti na koje je pozvan svjedočiti. Vidi odredbu članka 420. Zakona.

Drugo nema što za iskazati.

Upozoren u smislu članka 85. ZKP-a, svj. navodi da ne traži čitanje zapisnika jer je slušao diktat istražitelja, stoga istog samo vlastoručno potpisuje bez čitanja.

Dovršeno u sati

Državni odvjetnik ili istražitelj:

Svjedok:

Zapisničar:

Obrazac 3. *Zapisnik o ispitivanju svjedoka ako se snima ispitivanje*

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ZAPISNIK O ISPITIVANJU SVJEDOKA

.....
(ime i prezime)

sastavljen u Županijskom državnom odvjetništvu u

.....
(datum)

Početak u sati, kada započinje i snimanje

Utvrdjuje se da je pristupio:

Svjedok:

Nakon toga svjedok daje slijedeće osobne podatke:

Ime i prezime, ime oca:

Zanimanje i boravište:

Mjesto rođenja i godine života:

OIB

Odnos s okrivljenikom i oštećenikom:

U smislu članka 231. ZKP-a svjedok je upozoren da su sva saznanja tijekom ove postupovne radnje dužan čuvati kao tajnu.

U smislu članka 87. stavak 3. ZKP prisutne osobe su upozorene da se radnja ispitivanja snima tehničkim uređajem (navesti kojim) i da se snimka može upotrijebiti kao dokaz u postupku.

U smislu članka 285. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku svjedok je upozoren da je oslobođen obveze svjedočenja, nakon čega iskazuje da će svjedočiti (ili da će koristiti blagodat i neće dati svoj iskaz)¹³⁶.

U smislu članka 286. i 288. ZKP svjedok, je opomenut da je dužan govoriti istinu i da ne smije ništa prešutjeti, te je upozoren da je davanja lažnog iskaza kazneno djelo. Svjedok je nadalje upozoren da nije dužan odgovarati na pojedina pitanja ako je vjerojatno da bi time izložio sebe ili svog bliskog rodaka kaznenom progonu, teškoj sramoti ili znatnoj materijalnoj šteti.

Svjedok se poziva da iznese sve što mu je poznato o okolnostima o kojima je pozvan svjedočiti¹³⁷.

Pa iskazuje:

(Iskaz)

To je sve što je meni poznato.

Svjedok nema što drugo za iskazati.

Svjedoka se poučava u smislu članka 87. stavak 5. ZKP o tome da je iskazivanje snimljeno tehničkim uređajem, te da ima pravo pregledati snimku iskaza nakon čega navodi:

Ne želim pregledati snimku svog ispitivanja/Želim pregledati snimku ispitivanja pa se snimka i reproducira.¹³⁸

Svjedoke se po članku 85. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku upozorava da imaju pravo pročitati zapisnik ili zahtijevati da im se zapisnik pročita, nakon čega isti navode kako ne žele/žele čitati zapisnik i ne zahtijevaju/zahtijevaju da im se zapisnik pročita.

Snimanje je izvršila stručna osoba, izrađene su tri snimke ispitivanja svjedoka ispitivanju od kojih dvije koristi državni odvjetnik, a treća se stavlja u omot, koji se odmah pečati i evidentira u spisu.

Omot su potpisali državni odvjetnik, svjedok i stručna osoba (konstatirati ako nije potpisan).

Završetak ispitivanja u sati, kada završava i snimanje.

¹³⁶ Samo u slučaju ako svjedok ima pravo na blagodat.

¹³⁷ Već je ovdje nužno ograničiti ispitivanje svjedoka na okolnosti na koje je pozvan svjedočiti. Vidi odredbu članka 420. Zakona.

¹³⁸ U tom slučaju konstatirati prekid snimanja i nastavak nakon reprodukcije.

Obrazac 4. Zapisnik o suočenju

Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ZAPISNIK**o suočenju osumnjičenika/svjedoka i svjedoka**

Sastavljen u Županijskom državnom odvjetništvu u _____, (datum)

Prisutne osobe:.....
(državni odvjetnik ili zamjenik).....
(zapisničar).....
(stručna osoba)**Kazneni predmet:**

Županijskog državnog odvjetništva u

.....

Broj: K-DO-.....

.....

(okrivljenik)

Zbog kaznenog djela iz članka

Kaznenog zakona

Državni odvjetnik/zamjenik

n a l o ž i o j e

Provest će se suočenje između osumnjičenika/svjedoka i svjedoka na okolnost (unijeti okolnost na koju se suočuje osumnjičenik i svjedok, odnosno svjedok i svjedok.

Početak u sati, kada započinje i snimanje

Utvrđuje se da su prisutni osumnjičenik/svjedok, ostali podaci kao na zapisniku od i svjedok, ostali podaci kao na zapisniku

Branitelj: ... odv. u¹³⁹

Državni odvjetnik/zamjenik državnog odvjetnika upozorava prisutne osobe u smislu članka 231. ZKP- da su dužni kao tajnu čuvati činjenice i podatke koje su saznali tijekom suočenja.

¹³⁹ Ako je suočenje osumnjičenika koji ima branitelja i svjedoka.

U smislu članka 87. stavak 3. ZKP prisutne osobe su upozorene da se radnja suočenja snima tehničkim uređajem (navesti kojim).

Osumnjičenik i svjedok staju jedan nasuprot drugom.

ili

Svjedoci/Svjedokinje staju jedna nasuprot drugoj gledajući se u oči.

Osumnjičenik/Svjedok (I) iskazuje¹⁴⁰: "Nakon povratka s godišnjeg odmora ja osobno sam od tebe preuzela oko 10.000 DEM kao novce koji su pronađeni u sobi Mare M., a koje ti je predala Snježana B."

Svjedok/Svjedokinja (II)..... odgovara: "To nije točno. Ja u blagajnu nisam preuzela nikakav novac iza pokojne Mare M. od Snježane B. niti sam ga tebi predala. Tog dana kada je Mara M. umrla oko 13,00 sati, ja sam ranije otišla sa posla, pa nije moguće da sam preuzela taj novac."

Nadalje svjedokinja (I) navodi: "Od kojih si novaca isplatila Snježani B. iznos od oko 2.500,00 kuna za troškove ukopa Mare M.?"

Svjedokinja (II) odgovara: "Ja nisam nikakav novac isplatila Snježani B."

Potom svjedokinja (I) predočava poledinu zapisnika od 25.02.2000. na kojem je naznačeno daje dana 28.02.2000. g. isplaćeno 2.000,00 kuna i potpis "Božić".

Svjedokinja (II) navodi: "Ja ne znam o čemu se radi. Točno je da je ovo moj rukopis."

Svjedokinja (II) također na posebno pitanje odgovara: "Točno je da je rukopis na listu moj, no ne sjećam se okolnosti pod kojima sam pisala taj zapisnik. Točno je da sam ja ispunila i prijedlog za naknadno pronađenu imovinu koji prileži ostavinskom Spisu iza pokojnog C. jer sam nakon preuzimanja sefa i izvršene kontrole išla prijaviti njegovu imovinu radi pokretanja ostavinskog postupka.

Utvrđuje se da je suočenje svjedoka (I) i (II) dovršeno kao i dodatno iskazivanje svjedoka.

Osumnjičenika i svjedoka/svjedoke se poučava u smislu članka 87. stavak 5. ZKP o tome da je suočenje snimljeno tehničkim uređajem, te da imaju pravo pregledati snimku suočenja nakon čega navode:

Osumnjičenik/svjedok: Ne želim pregledati snimku svog ispitivanja/Želim pregledati snimku ispitivanja pa se snimka i reproducira.¹⁴¹

Osumnjičenika i svjedoka/svjedoke se po članku 85. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku upozorava da imaju pravo pročitati zapisnik ili zahtijevati da im se zapisnik pročita, nakon čega isti navode kako ne žele/žele čitati zapisnik i ne zahtijevaju/zahtijevaju da im se zapisnik pročita.

Snimanje je izvršila stručna osoba, izrađene su tri snimke ispitivanja svjedoka ispitivanju od kojih dvije koristi državni odvjetnik, a treća se stavlja u omot, koji se odmah pečati i evidentira u spisu.

Omot su potpisali državni odvjetnik, svjedok i stručna osoba (konstatirati ako nije potpisan).

Završetak ispitivanja u sati, kada završava i snimanje.

¹⁴⁰ Navodi se sadržaj iz jednog sudskog zapisnika u kojem je bilo suočenje u vezi predaje novca u blagajnu.

¹⁴¹ U tom slučaju konstatirati prekid snimanja i nastavak nakon reprodukcije.

Zapisničar

Državni odvjetnik

Osumnjičenik/svjedok

Svjedok

Obrazac 5. Prijedlog za posebni način sudjelovanja i ispitivanja svjedoka u postupku

Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

"TAJNO"

ŽUPANIJSKOM SUDU U
Sucu istrage

.....

U kaznenom predmetu protiv I osumnjičenika _____ i dr. zbog kaznenih djela iz članka _____ Kaznenog zakona i dr, temeljem članka 295. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku, podnosim

PRIJEDLOG¹⁴²
za posebni način sudjelovanja i ispitivanja

svjedoka

..... (ime i prezime s ostalim poznatim identifikacijskim podacima – čl. 288. stavak 2. Zakona)

- prikrivanjem njegovih osobnih podataka,

alternativa:

- prikrivanjem njegovih osobnih podataka i prikrivanjem izgleda tijekom ispitivanja.

alternativa;

- prikrivanjem njegovih osobnih podataka i prikrivanjem izgleda tijekom ispitivanja uz snimanje uređajem za audio-video ili audiosnimanje.

¹⁴² Prema odredbi članka 295. Zakona prije dostavljanja prijedloga ugroženi svjedok o tome mora biti obaviješten, kako će ga državni odvjetnik izvijestiti zavisi od konkretnog slučaja, neposredno u razgovoru, preko policijskog službenika ili na drugi način kojim se osigurava tajnost treba odlučiti u svakom pojedinom slučaju.

Poziv svjedoku dostavite ovom Državnom odvjetništvu kako bi obavijestili svjedoka, a svjedoka će u vrijeme određeno za ispitivanje u podrum sudske zgrade (ili drugi prostor gdje može doći auto) dovesti policijski službenici koji se brinu o njegovoj sigurnosti¹⁴³.

R a z l o z i

Ovo Državno odvjetništvo provodi istragu/dokazne radnje u kaznenom predmetu protiv I osumnjičenika _____ i dr. zbog kaz. djela _____ iz članka _____ Kaznenog zakona i dr., u tijeku istrage/provođenja dokazne radnje pozvan je svjedok, koji je izjavio da ne želi davati iskaz jer bi time sebe /(navesti koju blisku osobu) izložio ozbiljnoj opasnosti po život, zdravlje, tjelesnu nepovredivost, slobodu ili imovinu većeg opsega.

Osumnjičenik ima saznanja da postoji očevidac izvršenja kaznenog djela koje mu se stavlja na teret, prema do sada prikupljenim podacima ponudio nagradu je osobi koja ga obavijesti o identitetu svjedoka i u razgovoru s izjavio je kako će platiti da se svjedoka zastraši,

ili

Naime, već tijekom provođenja izvida državno odvjetništvo je došlo do saznanja da osumnjičenik vrši pritisak na svjedoka i prijeti mu (alternativa: "bliskoj osobi" - navesti njihov identitet i osnova bliskosti) pa je unaprijed bilo za očekivati da će svjedok uskratiti iskaz je bi se time izložio ozbiljnoj opasnosti..... . Nakon tih prvih saznanja tijekom provođenja izvida utvrđeno je (obrazložiti iz kojih činjenica i podataka proizlazi ta vjerojatnost izlaganja sebe i/ili sebi bliskih osoba ozbiljnoj opasnost po neko od navedenih dobra).

Obzirom na postojanje ozbiljne opasnosti smatram da je nužno za zaštitu svjedoka ispitati ga uz prikrivanje osobnih podataka, jer se radi o očevicu koji nije poznat osumnjičeniku i dovoljna je ova zaštita

alternativa;

Kako osumnjičenik opravdano sumnja da je svjedok osoba koja mu je poznata, to je nužno svjedoka ispitati uz prikrivanje osobnih podataka i prikrivanje izgleda svjedoka je bi upravo ovakvim načinom ispitivanja i sudjelovanja svjedoka u postupku postigla njegova zaštita ili zaštita njemu bliskih osoba.

alternativa:

Kako osumnjičenik opravdano sumnja da je svjedok osoba koja mu je poznata, ovom svjedoku, kao i drugim osobama za koje sumnja da bi mogle svjedočiti osumnjičenih je poručio da šuti jer će mu se u protivnom dogoditi nesreća. Stoga, posebno cijeneći da je svjedok ustrašen i nesiguran potrebno je svjedoka ispitati uz snimanje i uz prikrivanje osobnih podataka i prikrivanje izgleda svjedoka je bi upravo ovakvim načinom ispitivanja i sudjelovanja svjedoka u postupku postigla njegova zaštita ili zaštita njemu bliskih osoba, ali i osiguralo njegov iskaz.

¹⁴³ U prijedlogu državni odvjetnik treba označiti posebni način sudjelovanja u postupku (pozivanje svjedoka, pristup na ročište i drugo) – članak 295. stavak 2. Zakona.

Slijedom svega izloženog predlažem da se svjedok sudjeluje u postupku i da se ispita na, u ovom prijedlogu naveden, poseban način.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 6. *Prijedlog izjave svjedoku koji traži parcijalni imunitet (članak 286. Zakona)*

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

DRŽAVNOM ODVJETNIŠTVU REPUBLIKE HRVATSKE
n/p Glavnom državnom odvjetništvu Republike Hrvatske

Z A G R E B

*Ovo državno odvjetništvo provodi istragu protiv zbog kaznenih djela
..... Kaznenog zakona.*

*Tijekom provođenja istrage, u svojstvu svjedoka ispitan je,
....., koji je odbio iskazivati jer da bi svojim iskazom teretio sebe za
počinjenje kaznenog djela.*

*Nakon što je upoznat s mogućnošću dobivanja izjave o tome da se neće pokrenuti
postupak u svojoj izjavi je naveo, u suštini navodimo
sadržaj mogućeg iskaza).*

*Iz izjave, a u svezi s drugim dokazima proizlazi da je osumnjičenik
..... počinio kazneno djelo/djela za počinjenje kojih kaznenih djela je propisana
kazna zatvora u trajanju od jedne do deset godina.*

*U svojem iskazu Josip Nakić je ujedno priznao i počinjenje kaznenog djela
..... iz članka Kaznenog zakona, budući je priznao da je
..... (opisati činjenično i pravno kazneno djelo).*

*Slijedom iznijetog, iskaz je odlučujući za dokazivanje kaznenog djela iz
članka Kaznenog zakona okrivljeniku i dr., dakle za dokazivanje
težeg kaznenog djela od kaznenog djela čije je počinjenje u svojoj izjavi potvrdio
.....*

*Stoga predlažem da u smislu odredbe članka 286. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku
ovjerite izjavu da se protiv neće poduzeti kazneni progon zbog kaznenog
djela iz članka 294. b stavak 1. Kaznenog zakona.*

U prilogu dostavljam tekst izjave.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 7. *Prijedlog izjave svjedoka koji traži parcijalni imunitet (članak 286. Zakona)*

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

DRŽAVNOM ODVJETNIŠTVU REPUBLIKE HRVATSKE
n/r Glavnog državnog odvjetnika

Z A G R E B

U kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz člankaKaznenog zakona, svjedok, odbio je dati iskaz jer bi time izložio sebe kaznenom progonu.

U prilogu dostavljam kopiju zapisnika o ispitivanju svjedoka od

Kako iz do sada prikupljenih saznanja proizlazi da svjedok ima izuzetno važna saznanja o dokazivanju kaznenog djela ubojstva koje se stavlja na teret osumnjičeniku, koje je po svemu sudeći počinjeno automatskom puškom koju mu je pred godinu dana prodao svjedok....., te kako se bez njegovog svjedočenja osumnjičenik ne može povezati s ovim oružjem kojim je kazneno djelo neosporno izvršeno, to sam izjavio kako neću protiv njega poduzeti kazneni progon za kazneno djelo iz članka 335. stavak i prekinuo sam davanje iskaza, radi davanja izjave i pribavljanja vaše ovjere.

Prijedlog izjave dostavljam u prilogu.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 8. Izjava po članku 286. Zakona

Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

Temeljem članka 286. stavak 2. i 3. Zakona o kaznenom postupku dajem slijedeću

IZJAVU

Protiv, rođenog, s prebivalištem u, ulica br. neću poduzeti kazneni progon za kazneno djelo iz članka 335. stavak 1. Kaznenog zakona - nedozvoljeno posjedovanje oružja i eksplozivnih tvari, a radi toga što je;

..... (činjenični opis kao u optužnici)

dakle, (zakonski opis),

pa da je time počinio kazneno djelo protiv (Pravna kvalifikacija sve kao u optužnici).

Obrazloženje

Pozvan u svojstvu svjedoka u istražnom predmetu protiv okr. zbog kaznenog djela iz članka 90. Kaznenog zakona, je uskratio odgovor na pitanja kao svjedok s obrazloženjem da bi time sebe izložio kaznenom progonu, jer da je on pred godinu dana prodao automatsku pušku osumnjičeniku.

Kako je, a nakon što je upoznat s odredbom članka 286. stavak 3. ZKP/08, dao izjavu iz koje nesporno proizlazi da je njegov iskaz važan za dokazivanje kaznenih djela iz članka 90. Kaznenog zakona okrivljeniku, jer se bez njegovog iskaza kazneno djelo okrivljeniku ne može dokazati, to su ispunjeni uvjeti iz članka 286. stavak 2. i 3. ZKP/08, jer bi se njegovim iskazom moglo dokazati teže kazneno djelo druge osobe za koje je propisana kazna zatvora u trajanju do petnaest godina, te stoga i dana gore navedena izjava.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

DRŽAVNO ODVJETNIŠTVO REPUBLIKE HRVATSKE

Broj:

Kako su ispunjeni uvjeti iz članka 286. stavak 2. i 3. Zakona o kaznenom postupku, to je izjava županijskog državnog odvjetnika u Županijskom državnom odvjetništvu u o nepodužimanju kaznenog progona protiv za gore činjenično i pravno opisano kazneno djelo osnovana.

U Zagrebu,

GLAVNI DRŽAVNI ODVJETNIK
REPUBLIKE HRVATSKE

Mladen Bajić

Obrazac 9. Nalog istražitelju za ispitivanje svjedoka

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

..... (naziv državnog odvjetništva) po državnom odvjetniku/zamjeniku
..... u kaznenom predmetu protiv, OIB
zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, na osnovu članka 65.
Zakona o državnom odvjetništvu (datum) izdaje slijedeći

NALOG

Temeljem članka 213. stavka 2. ZKP/ članka 219. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku povjerava se istražitelju/istražiteljici, br. službene

iskaznice:,(zvanje npr.: samostalni policijski inspektor) u PU
..... u kaznenom predmetu protiv NN počinitelja(ime i prezime)
zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, provođenje dokazne radnje;

Ispitivanja u svojstvu svjedoka(ime i prezime) iz
....., ulica broj

Radi pripreme za provođenje dokazne radnje u prilogu dostavljam:

- c) Presliku kaznene prijave
- d) presliku

Istražitelj je dužan odmah obavijestiti pisarnicu državnog odvjetništva kada će
provesti naloženu dokaznu radnju kako bi pisarnica mogla dostaviti poziv svjedoku poštom,
ili preuzeti poziv radi dostave svjedoku.¹⁴⁴

ili

Kako je zakazano ročište za ispitivanje svjedoka, to je istražitelj dužan svjedoka
ispitati na tom ročištu.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostaviti:

- 1. Istražitelj
- 2. PU

Obrazac 10. Ispitivanje svjedoka putem telefonske konferencije¹⁴⁵

Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika¹⁴⁶

Broj: K-DO-
IS-DO-

ZAPISNIK O ISPITIVANJU SVJEDOKA

.....
(ime i prezime)

sastavljen u prostorijama državnog odvjetništva u

.....
(datum)

Povodom telefonske konferencije ispitivanja u svojstvu svjedoka, sukladno
odredbama članaka 195. i 196. Zakona o kaznenom postupku.

¹⁴⁴ Uvijek je moguć dogovor da istražitelj neposredno pozove svjedoka, ali u slučaju neodazivanja treba biti formalni poziv.

¹⁴⁵ Kao uređaj za ispitivanje najbolje je koristiti videokonferencijski uređaj, time da se u ovom slučaju koristi samo audio snimanje.

¹⁴⁶ Ako ne unosimo cijelu "glavu, na desnu stranu je potrebno unijeti broj spisa.

Prisutne osobe:

Kazneni predmet: K-DO-....., IS- DO -.....
Osumnjičenik:

.....
(zamjenica)

.....
(zapisničar)
Stručna osoba koja rukuje uređajem¹⁴⁷

Zbog kaznenog djela iz
članka

Početak u, kada počinje i audio snimanje.

Utvrđuje se da se telefonska konferencija obavlja na telefonski broj Veleposlanstva Republike Hrvatske u sa sjedištem u na telefonski broj Veleposlanstva RH 0.....

Utvrđuje se da se telefonska konferencija obavlja sa:

Svjedokinjom: čiji je identitet utvrđen po konzularnom službeniku Veleposlanstva RH u gospodinu (ime i prezime i adresa u RH).

Utvrđuje se da konzularni službenik navodi da obavlja poslove službenika pri Veleposlanstvu RH u te da se trenutno sa njim u Uredu Veleposlanstva nalazi gospođa, čiji je identitet utvrdio uvidom u putovnicu izdanu od Republike Hrvatske broj Navodi da je sada 09,23 sati po lokalnom vremenu.

Utvrđuje se da se telefonska konferencija obavlja uz prisustvo stalnog sudskog tumača za engleski jezik prof., čiji je identitet utvrđen uvidom u osobnu iskaznicu broj: izdanu od PU zagrebačke, te rješenje Županijskog suda u Zagrebu, broj: 4 Su-....., preslika kojeg se prilaže u spis.

Navedeni tumač će prevoditi cjelokupnu radnju ispitivanja, obzirom da svjedokinja ne govori i ne razumije hrvatski jezik, već samo engleski jezik.

Nakon toga svjedokinja daje slijedeće osobne podatke:

Ime i prezime, ime oca:

Zanimanje i boravište:

Mjesto rođenja i godine života:

OIB

Odnos s osumnjičenikom i oštećenikom:

¹⁴⁷ Nije nužno ali ako je prisutna navesti.

U smislu članka 196. stavak 2. točka 1. Zakona o kaznenom postupku svjedokinja je obaviještena da se radnja ispitivanja snima, te upitana da li daje suglasnost da se snimka upotrijebi kao dokaz u postupku, svjedokinja izjavljuje:

„Dajem suglasnost.“

U smislu članaka 286. i 288. Zakona o kaznenom postupku (u daljnjem tekstu ZKP-a) svjedokinja je upozorena da je dužna govoriti istinu i da ne smije ništa prešutjeti, te je upozorena da je davanje lažnog iskaza kazneno djelo.

Svjedokinja je nadalje upozorena da nije dužna odgovoriti na pojedina pitanja ako je vjerojatno da bi odgovorom na ta pitanja izložila sebe ili svog bliskog rođaka kaznenom progono, teškoj sramoti ili znatnoj materijalnoj šteti.

U smislu članka 231. ZKP-a svjedokinja je upozorena da je postupanje tijekom istrage tajno, te da je odavanje tajne kazneno djelo.

Svjedokinja navodi da je razumjela gore navedena upozorenja.

Utvrđuje se da je svjedokinja ispitana, te da je odgovorila na postavljena pitanja.

Radnja ispitivanja je snimljena i audio snimka ispitivanja je sastavni dio ovog zapisnika.

Dovršeno u sati po hrvatskom vremenu, odnosno u sati po vremenu.

*Zamjenica ravnateljca:
jezik:*

.....

Sudski tumač za engleski

.....

Zapisničar:

.....

Stručna osoba (ako je prisutna)

.....

Obrazac 11. Predložak pripreme pitanja za ispitivanje svjedoka¹⁴⁸

Spis broj:

PITANJA ZA ISPITIVANJE SVJEDOKA¹⁴⁹

.....

1. Uvod: Osnovni podaci o svjedoku i pismena koja su važna kod ispitivanja ili za ocjenu iskaza svjedoka

(unose se samo poznati podaci, odnosno procjena na temelju podataka koji su poznati)

a) Osnovni podaci o svjedoku

a. osnovni biografski podaci – starost, mjesto rođenja, obiteljske prilike, karijera, trenutno zaposlenje itd.

b. podaci važni za ocjenu istinitosti iskaza –

- procjena o mogućim saznanjima svjedoka (na osnovu podataka);
 - neposredni očevidac,
 - svjedok po čuvanju,
 - svjedok na okolnosti pripreme djela ili
 - na okolnosti nakon izvršenja djela,
 - na neke druge okolnosti
- procjena o mogućim pritiscima na svjedoka, njegovoj pristranosti (na osnovu podataka);
 - prijateljstvo, rodbinski odnosi itd.,
 - podaci o prijetnjama svjedoku,
 - podaci o mogućem utjecaju na svjedoka
- drugi podaci važni za ispitivanje ili ocjenu iskaza svjedoka.

b) pismena važna za ispitivanje

a. iskazi drugih svjedoka koji su bitni za ocjenu iskaza ili za postavljanje pitanja (kratki sažetak koji je važan za ovog svjedoka)

b. pismena važna za ispitivanje svjedoka (na primjer odredbe menadžerskog ugovora, inventurne liste, zapisnici sa sjednica, zapisnici o očevidu foto-elaborati i slično, (sažeci u rečenicu dvije)

¹⁴⁸ U složenim predmetima često sam zamjenik državnog odvjetnika koji je zadužen predmetom neće sam moći ispitati sve svjedoke, u tome će mu morati pomoći drugi zamjenici ili istražitelji. U takvim slučajevima, ali i u posebno složenim slučajevima i samom zamjeniku koji radi na predmetu nužna je priprema. Pripremu za ispitivanje radi ili sam zamjenik ili po njegovim napucima savjetnici.

¹⁴⁹ Naravno kod jednostavnih događaja kod kojih imamo jednog ili nekoliko svjedoka koji se ispituju svi na iste okolnosti dovoljno je pripremiti set pitanja koja su važna za njihovo ispitivanje. Priprema za ispitivanje se prvenstveno primjenjuje za ključne svjedoka, za svjedoke u složenim predmetima u kojima je jednostavno nemoguće „na pamet“ znati sva pitanja i za svjedoke čiji su iskazi važni a za koje procjenjujemo da ne žele iskazivati ili postoji mogućnost da se ne sjećaju.

- c. dokumentacija koju treba predložiti svjedoku (navesti dokumente i na koje okolnosti predložiti)

2. Popis pitanja svjedoku

Pitanja treba posložiti bilo kronološki kako se je događaj o kome bi trebao svjedočiti svjedok odvijao ili prema područjima, okolnostima o kojima bi svjedok trebao iskazivati.

Prilikom pripreme za ispitivanje svjedoka uvijek je dobro kod pitanja navesti odgovor koji proizlazi iz drugih iskaza ili pismena i navesti to pismeno ili iskaz, to posebno treba napraviti ako imamo saznanja da ne želi iskazivati ili vjerojatnost da se uslijed protoka vremena neće sjetiti. Na primjer: „Iz iskaza svjedoka (list:26) proizlazi da je svjedok stajao kod“, ili „Iz dostavnice broj: 334 od ... (list:78) vidljivo je da je upravo svjedok potpisao prijem robe“ itd.

Po nekada je važno na osnovu svih saznanja napisati moguće pojašnjenje pitanja kako bi ispitivač mogao lakše postavljati potpitanja.
(Na primjer na osnovu zapisnika kratko pojasniti način rada nadzornog odbora i slično).

Pitanja mogu biti navedena doslovno, na primjer „Koga se tom prilikom vidjeli?“, ali i opisno tako da ispitivač iz opisa sam formulira pitanje na primjer: Svjedok je bio ispred lokala i treba ga pitati koga je vidio, gdje je ta osoba stajala itd.“)

Svaka grupa pitanja mora imati prepoznatljiv naziv na primjer „Pitanja koja se odnose na sukob koji je prethodio ubojstvu“ ili „Pitanja u svezi ugovaranja izgradnje objekta“ i slično, kako bi se sam ispitivač lakše snalazio.

- a) Na primjer kronološki:
 - a. Grupa pitanja na vrijeme prije samog događaja (npr.: ubojstva, razbojništva itd.),
 - b. Grupa pitanja o samom događaju (ubojstvu i sl.)
 - c. Grupa pitanja na događanja kasnije
 - d. Druga pitanja (kontrolna i slično)
- b) Prema određenim cjelinama;
 - a. Grupa pitanja općenito u svezi događaja o kojem svjedoči (na primjer kada je trgovačko društvo osnovano, uprava odnosi i slično)
 - b. Grupa pitanja u svezi odnosa između svjedoka i okrivljenika (nadređeni, podređeni, odnosi i slično),
 - c. Grupa pitanja u svezi samog djela (što mu je poznato o određenom poslu, od kuda itd. - detaljno razraditi)
 - d. Grupa pitanja u svezi drugih osoba koje imaju saznanja ili dokumentaciji, gdje se nalazi, da li ju je vidio itd.)

- e. Grupa pitanja i svezi istraživanja imovine (što mu je poznato ako imamo indicija da bi mogao znati itd.)
- f. Drugo.

3. Procjena ranjivosti svjedoka i pitanja koja bi obrana mogla postavljati u unakrsnom ispitivanju tijekom rasprave radi ispitivanja kako bi imali saznanja o mogućim odgovorima svjedoka.

2.2.4. Prepoznavanje

Prepoznavanje je uređeno člankom 301. Zakona

Prema Zakonu prepoznavanje je utvrđivanje istovjetnosti osobe, predmeta, prostora, zvuka, načina kretanja ili drugog obilježja, koje je opažao okrivljenik ili svjedok, koja se utvrđuje usporedbom s drugom osobom, predmetom, prostorom, zvukom, načinom kretanja ili drugim obilježjem.

Državni odvjetnik većinom nalaže provođenje ove radnje istražitelju (u obrascu 2. je dan nalog istražitelju), a ako tu radnju sam provodi, tada ju provodi u prostorijama pritvorske jedinice, odnosno drugom prostoru koji je pripremljen za obavljanje ove radnje

Prije prepoznavanja moramo pitati osobu koja obavlja prepoznavanje, je li joj nakon vremena u kojemu je opažala, a prije prepoznavanja, predmet prepoznavanja bio pokazan u naravi, na fotografiji, računalu, evidenciji, snimci, zbirci podataka ili drugdje, te je li zna druge okolnosti koje mogu utjecati na prepoznavanje. Odgovor se upisuje zapisnik.

Također moramo od osobe koja obavlja prepoznavanje tražiti da najprije što detaljnije opiše predmet prepoznavanja i da navede okolnosti prema kojima ga razlikuje od drugih predmeta. Ujedno će opisati okolnosti u kojima je opažala i detaljno opisati rezultate prepoznavanja.

Nakon toga se osobi koja obavlja prepoznavanje pokazati osobu ili drugi predmet prepoznavanja i to zajedno s drugim njemu, nepoznatim osobama i predmetima. Prepoznavanje prostora provodi se tako da osoba najprije što detaljnije opiše prostor, a zatim ga pokaže na snimci i u naravi.

Novost je mogućnost da se uz pisani pristanak osobe koja ga obavlja, prepoznavanje provodi i putem odgovarajućih tehničkih uređaja¹⁵⁰. Tako provedeno prepoznavanje može se snimiti audio-video uređajem.

Upozorenja:

Ako okrivljenik obavlja prepoznavanje postupa se prema članku 273. Zakona (upozorenja, pouka o pravima). Ako svjedok obavlja prepoznavanje postupa se prema članku 288. stavak 2. i 3. Zakona (upozorenja i pouke).

¹⁵⁰ U vrijeme pisanja priručnika za to nisu bili ostvareni uvjeti.

O prepoznavanju se sastavlja zapisnik u prilogu Obrazac 1. i odgovarajuća snimka svih pokazanih predmeta i prostora. Snimanje obavlja stručni pomoćnik.

Nalog istražitelju vidi pod 2.2.4.1. Obrasci, obrazac 2.

2.2.4.1. Obrasci u vezi prepoznavanja

Obrazac 1. Zapisnik o prepoznavanju

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

Temeljem članka 301. u vezi s člankom 213. stavak 1. ili 2. Zakona o kaznenom postupku(datum) u prostorijama, u kaznenom predmetu protiv...../NN počinitelja zbog kaznenog djela iz člankaKaznenog zakona, sastavlja se:

ZAPISNIK O PREPOZNAVANJU

Započeto sati.

Zamjenik državnog odvjetnika:

Zapisničar:

Stručna osoba

Uz pomoć policijskih službenika, (ako su nazočni) obavili su prepoznavanje: osobe/stvari

radi postojanja osnovane sumnje da je počinjeno kazneno djelo.....iz člankaKaznenog zakona, na štetu

OIB:, iz, ulicabr.

Obavljanju dokazne radnje pored državnog odvjetnika i zapisničara i policijskih službenika prisutni su:

a) branitelj odvjetnik iz
.....

Prije prepoznavanja: oštećeni/svjedok/osumnjičenik

.....(ime i prezime), OIB:, ime oca,

iz ulica.....br., po zanimanju, rođen/a u
....., upozoren/a je da :

Da kao oštećenik / svjedok sukladno članku 288. stavak 3. dužan govoriti istinu, da ne smije ništa prešutjeti i da je davanje lažnog iskaza kazneno djelo, ali da nije obvezan odgovarati na pojedina pitanja ako je vjerojatno da bi time izložio sebe ili svog bliskog rođaka teškoj sramoti, znatnoj materijalnoj šteti ili kaznenom progonu;

(Konstatirati pouke oštećeniku)

(Ako prepoznavanje vrši osumnjičenik dajemo upozorenja kao kod ispitivanja)

Prije početka radnje svjedok/II. osumnjičenik je upitan da li poznaje I osumnjičenika i oštećenika te kakav je njegov odnos s osumnjičenikom i oštećenikom kojom prilikom je isti izjavio da Poznaje/ne poznaje osumnjičenika.

Prije prepoznavanja upitana je osoba koja obavlja prepoznavanje, je li joj nakon vremena u kojemu je opažala, a prije prepoznavanja, osoba ili predmet prepoznavanja bio predložen u naravi, na fotografiji, računalu, evidenciji, snimci, zbirci podataka ili drugdje, te je li zna druge okolnosti koje mogu utjecati na prepoznavanje, na što je ista odgovorila da joj je poznat/nije poznata osoba, odnosno pokazan/nije pokazan predmet prepoznavanja prije prepoznavanja, kao i da joj nisu poznate druge okolnosti koje bi mogle utjecati na prepoznavanje/da bi to na prepoznavanje moglo utjecati (navesti koje su to okolnosti).

Od osobe koja obavlja prepoznavanje zatraženo je da opiše i da navede znakove prema kojima se osoba/predmet prepoznavanja razlikuju od drugih osoba/stvari, kojom prilikom je iskazala sljedeće:

.....(detaljno zabilježiti opis koji daje i posebno po čemu se izdvaja od drugih osoba/predmeta)

Osobi koja obavlja prepoznavanje predložene su:

Sljedeće osobe:

1. (ime i prezime, prebivalište)

2.

3.

4.

5.

6.

ili

sljedeće stvari;

..... (navesti vrstu stvari i njihov broj)

Nakon pokazivanja (ili prepoznavanja drugim osjetilnim opažanjima kao što su sluh, opip, miris i dr.), osoba koja obavlja prepoznavanje iskazuje:
.....
..... (navesti osobu ili stvar na koju ukazuje)

Osoba koja obavlja prepoznavanje upozorena je da ima pravo pročitati zapisnik, zahtijevati da joj se zapisnik pročita, odnosno zahtijevati da se u zapisnik unesu njene primjedbe u vezi obavljanja prepoznavanja.

Nakon upoznavanja sa sadržajem zapisnika, osoba koja je obavila prepoznavanje iskazuje da na zapisnik nema/ima primjedbi (opisati)

Temeljem članka 301. stavka 7. Zakona o kaznenom postupku po policijskom službeniku sačinjena je zajednička snimka svih pokazanih osoba/stvari, koja predstavlja sastavni dio ovog Zapisnika.

Snimanje je izvršila stručna osoba, izrađene su tri snimke ispitivanja svjedoka od kojih dvije koristi državni odvjetnik, a treća se stavlja u omot, koji se odmah pečati i evidentira u spisu.

Omot su potpisali državni odvjetnik, svjedok i stručna osoba (konstatirati ako nije potpisan).

Završetak ispitivanja u sati, kada završava i snimanje.

Zamjenik državnog odvjetnika:	Zapisničar:	Osoba koja je prepoznavala: (svjedok/okrivljenik)
.....

Obrazac 2. Nalog istražitelju

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

NALOG

..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, dana,

naložilo je

Temeljem članka 213. stavka 2. ZKP/ članka 219. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku povjerava se istražitelju, br. službene iskaznice:, (zvanje npr.: samostalni policijski inspektor) u PU u kaznenom predmetu protiv NN počinitelja/..... (ime i prezime) zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona počinjenog u (mjesto) (datum) u sati, provođenje dokazne radnje;

Prepoznavanja osobe osumnjičenika i zvuka njegova glasa, po svjedokinji (ime i prezime) iz adresa).

(Ako prepoznaje osumnjičenik treba postupiti u skladu s člankom 273. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku.)¹⁵¹

Istražitelj je dužan ovaj nalog izvršiti odmah i obavijestiti o poduzetom uz dostavu zapisnika o obavljenim dokaznim radnjama.

Radi pripreme za provođenje dokazne radnje u prilogu dostavljam:

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostaviti:

- 1. Istražitelj*
- 2. PU*
- 3.*

2.2.5. Očevid

Očevid je dokazna radnja kojom se, kako glasi i zakonska definicija, činjenice u utvrđuju ili razjašnjavaju opažanjem vlastitim osjetilima i njihovim pomagalicama. To praktički znači da je osoba koja provodi očevid nazočna u prostoru na kojem je počinjeno kazneno djelo ili pak na drugom mjestu na kojem postoje tragovi kaznenog djela važni za kazneni postupak, te da isključivo uporabom osjetila (vid, opip, njuh, sluh) uz eventualna pomagala koja pojačavaju moć i preciznost opažanja (npr. povećalo, uređaji za mjerenje) utvrđuje njihovo prisustvo na mjestu na kojem se očevid provodi, a da se pri tome opažanje zadržava na površini predmeta odnosno prostora koji su objekt očevida.

Dokazna radnja očevida uređena je člankom 83. stavak 3., člancima 246. stavak 1., člancima 304. do 306. i člankom 326. stavak 2. Zakona, te člankom 66. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima, a obzirom da postoji mogućnost audio–video snimanja očevida i Pravilnikom o snimanju dokazne ili druge radnje u prethodnom i kaznenom postupku.

Samo državni odvjetnik ili po njegovom nalogu istražitelj mogu obaviti očevid u domu ili prostoru iz članka 256. Zakona¹⁵².

Za obrasce naloga istražitelju vidi pod 2.2.5.1 Obrasci u vezi očevida, obrasci 2. i 3.

¹⁵¹ Članak 273. stavak 1. ZKP- Tijelo koje provodi ispitivanje upitat će okrivljenika prije prvog ispitivanja je li primio pisanu pouku o pravima (čl. 239. st. 1.), a ako jest, uvjerit će se da je okrivljenik pouku razumio. Ako okrivljenik nije primio pisanu pouku o pravima prethodno će mu se ona uručiti, a ako okrivljenik pouku nije razumio, tijelo koje provodi ispitivanje uz uručenje pouke, poučit će okrivljenika o pravima iz članka 239. stavka 1. ovog Zakona na njemu razumljiv način. Primitak pouke i sve druge radnje u svezi s tim zabilježiti će se u zapisniku.

¹⁵² Članak 256. Zakona propisuje kako se posebnim zakonom mogu se propisati posebni uvjeti poduzimanja pretrage u određenom prostoru (vojni objekti, odvjetnički ured itd).

Na temelju prethodnog naloga državnog odvjetnika kada treba provesti dokaznu radnju očevida na mjestu počinjenja kaznenog djela protiv sigurnosti prometa i drugih kaznenih djela za koja se vodi skraćeni postupak, može obaviti istražitelj, državnoodvjetnički savjetnik ili stručni suradnik, ili policija, najkasnije dvanaest sati nakon što je kazneno djelo otkriveno (čl. 304. st. 2. Zakona).

Prethodni nalog kao i kod naloga za obavljanje dokazne radnje očevida može se dati usmeno, a zatim naknadno potvrditi pisanim putem i to krajnje neformalno kratkim nalogom.

Za obrazac prethodnog naloga vidi pod 2.2.5.3. Obrasci u vezi očevida, obrazac 4.

Državni odvjetnik će uvijek kada to može sam provesti dokaznu radnju očevida kaznenog djela sa smrtnom posljedicom odnosno s imovinskom štetom velikih razmjera, kao i u drugim osobito važnim slučajevima (npr. u postupku protiv policijskog službenika ili druge službene osobe koja je ovlaštena i dužna otkrivati i prijavljivati kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti.

Tijekom očevida državni odvjetnik može zatražiti pomoć stručnih osoba, u pravilu će to biti pomoć stručnjaka kriminalističkih tehničara, koje će, prema potrebi, poduzeti i pronalaženje, osiguravanje ili opisivanje tragova, obaviti potrebna mjerenja i snimanja, izraditi skice ili prikupiti druge podatke.

Isto tako, na očevid se može pozvati i vještak ako bi njegova prisutnost bila korisna za davanje nalaza i mišljenja. Zbog toga državni odvjetnik koji provodi očevid mora imati i podatke o raspoloživim vještacima. Ti se podaci trebaju nalaze u knjizi dežurstva.

O očevidu se vodi zapisnik koji mora sadržavati sve propisane elemente¹⁵³ a ukoliko se snima, i snimak mora sadržavati iste podatke, kao i upozorenje osobama koje sudjeluju u radnji, da se radnja snima određenim tehničkim uređajem i da snimka može biti upotrijebljena kao dokaz u postupku.

Za obrazac zapisnika o očevidu vidi pod 2.2.5.3. Obrasci u vezi očevida, obrazac 1.

Ako su pri poduzimanju očevida oduzeti predmeti ili spisi, to se mora naznačiti u zapisniku o očevidu, a oduzete stvari priključit će se zapisniku ili će se navesti gdje se nalaze na čuvanju. U zapisnik će se unijeti i podaci koji su važni s obzirom na značenje radnje očevida ili za utvrđivanje istovjetnosti pojedinih predmeta (opis, mjere i veličina predmeta ili tragova, stavljanje oznake na predmete i dr.), a ako su napravljene skice, crteži, planovi, fotografije, filmske ili druge tehničke snimke, to će se navesti u zapisniku i priključiti zapisniku. U takvom slučaju, o privremenom oduzimanju predmete nije potrebno sačinjavati posebni zapisnik, već samo izdati potvrdu.

Policija može po svojoj odluci, ili na zahtjev državnog odvjetnika ili istražitelja za potrebe provođenja očevida za neophodno potrebno vrijeme ograničiti pristup i boravak u prostoru ili u prostorijama u kojima se ili predmetima na kojima se nalaze činjenice koje zahtijevaju provedbu te dokazne radnje.

¹⁵³ Naziv državnog tijela pred kojim se obavlja radnja, mjesto gdje se obavlja radnja, dan i sat kad je radnja započeta i završena, imena i prezimena prisutnih osoba i u kojem su svojstvu prisutne, te naznaka kaznenog predmeta u kojem se poduzima radnja, a potpisuje ga osoba koja je provela očevid.

Očevid je moguće provesti i na tijelu osumnjičenika i bez njegova pristanka ako je potrebno da se utvrde činjenice važne za kazneni postupak, a na tijelu drugih osoba može se bez njihova pristanka poduzeti samo ako se mora utvrditi nalazi li se određeni trag ili posljedica kaznenog djela na njihovu tijelu. Te se radnje po nalogu državnog odvjetnika u pravilu provodi liječnik jer se obavljaju na način kao i tjelesni pregled (čl. 326. st. 2. Zakona). Iako se to rijetko koristi kada se vrši tjelesni pregled žrtve kaznenog djela protiv života i tijela dobro je snimiti površinski izgled ozljeda pri čemu treba čuvati dignitet te osobe.

Tijekom očevida moguće provesti i dokaznu radnju ispitivanja svjedoka kada postoji opasnost od odgode (čl. 213. st. 1 Zakona). O tome će se sastaviti posebni zapisnik, a okolnost da je tijekom očevida ispitani svjedok naznačiti će se u zapisniku o očevidu.

Od očevida treba razlikovati rekonstrukciju i pokus. Rekonstrukciju provodi sud.

Pokus se poduzima da bi se ispitao utjecaj određene okolnosti na određenu stvar, stanje ili odnos. Najčešće će to biti ispitivanje izdržljivosti pojedinih materijala, probojnost projektila i slično. Zbog toga se u pravilu provodi uz pomoć stručne osobe. Kako Zakonom za razliku od rekonstrukcije nije propisano da pokus provodi samo sud, to ga može provesti ili naložiti i državni odvjetnik.

Tijekom očevida mjesta počinjenja kaznenog djela za koje se progoni po službenoj dužnosti, može se provesti i dokazna radnje pretrage¹⁵⁴ bez naloga suca istrage, ako se očevid provodi najkasnije 8 sati od kada je kazneno djelo otkriveno.

2.2.5.1. Rad državnog odvjetnika nakon saznanja da je potrebno provesti očevid

Važnost kvalitetnog rada državnog odvjetnika prilikom poduzimanja dokazne radnje očevida, presudna je za daljnju sudbinu kaznenog postupka.

Naime, iako se može raditi o ponovljivoj radnji, to uvijek nije moguće. Posebno u dijelu fiksiranja tragova kaznenog djela na mjestu na kojem se vrši očevid. Kako zbog vremenskih i drugih prirodnih uvjeta, tako i već zbog samog protoka vremena, a i zbog kretanja ljudi, očevid proveden u vremenu neposredno nakon počinjenja kaznenog djela odnosno otkrivanja tragova, je neponovljiva dokazna radnja u svojem cjelokupnom sadržaju i spoznajnoj kvaliteti.

Upravo zbog toga, očevid se, kao dokazna radnja, u pravilu poduzima prije početka istrage, gotovo odmah nakon prvog saznanja da je kazneno djelo počinjeno. Ta činjenica državnom odvjetniku ne ostavlja previše vremena za pripremu provođenja te dokazne radnje. Stoga je za uspješno provođenje ove dokazne radnje važna dobra komunikacija između državnog odvjetnika i policije, kako prije započinjanja očevida tako i tijekom provođenja očevida.

2.2.5.1.1. Odluka o provođenju ili nalaganju provođenja dokazne radnje očevida

Premda po Zakonu, državni odvjetnik poduzima/provodi ovu dokaznu radnju, u stvarnosti se radi o tome da državni odvjetnik rukovodi radnjom očevida.

¹⁵⁴ Od te pretrage isključen je dom ili prostor čija pretraga podliježe uvjetima propisanim posebnim propisima (npr. pretraga odvjetničkog ureda).

Državni odvjetnik kojem je dojavljeno da je kazneno djelo počinjeno i da valja provesti dokaznu radnju očevida, mora od dojavitelja (u pravilu se radi o policiji) pribaviti sve relevantne, do tada poznate, informacije o mjestu, kaznenom djelu, vremenu i načinu počinjenja kaznenog djela, kako bi mogao odlučiti da li će sam provesti ovu dokaznu radnju, dati nalog istražitelju ili što će biti najčešće temeljem članka 304. stavak 2. Zakona dati prethodni nalog policiji.

Kako je to gore navedeno u pravilu kada se radi o kaznenim djelima s teškim, a osobito smrtnim posljedicama, državni odvjetnik će provesti očevid.

Ako je državni odvjetnik odlučio provesti ovu dokaznu radnju poželjno je da odmah s djelatnicima policije dogovori i način dolaska do mjesta na kojem valja poduzeti očevid (posebice ako se radi o teško dostupnim mjestima, kao što su šuma i slično). Isto tako, posebno ako je očevid u naseljenim mjestima, policiji valja odmah naložiti da osigura mjesto na kojem će se obavljati očevid.

Kako se provođenjem dokazne radnje očevida ne može započeti prije nego li državni odvjetnik dođe na mjesto provođenja očevida, državni odvjetnik treba, u slučaju kada mu je potrebno duže vrijeme za dolazak, a radi očevida treba na duže vrijeme ograničiti kretanje po mjestu očevida (važne prometnice i slično) ili zbog vremenskih i prirodnih uvjeta postoji opasnost gubitka tragova na mjestu očevida, odlučiti da li će se čekati njegov dolazak ili će usmeno naložiti policijskom istražitelju, ako je on na mjestu očevida, da započne s očevidom (što će se kasnije u propisanom roku potvrditi i pisanim nalogom).

Gornju odluku državni odvjetnik treba donijeti cijeneći sve okolnosti počinjenog djela i u slučaju kada je dao nalog istražitelju državni odvjetnik treba preuzeti provođenje očevida kada stigne na mjesto na kojem se očevid obavlja. Preuzimanje provođenja očevida se mora konstatirati u zapisniku.

2.2.5.1.2. Radnje tijekom očevida

Po dolasku na mjesto očevida, državni odvjetnik će od policijskog istražitelja ukoliko mu je prethodno dao usmeni nalog, a ukoliko nije od policijskog službenika kojeg je zatekao na mjestu počinjenja djela i koji je nadređen drugim policijskim pribaviti podatke o djelu, počinitelju (ukoliko je poznat) i o drugim važnim okolnostima (npr. obilježja prostora na kojem se očevid obavlja, da li je bilo kretanja i kakovih na mjestu očevida i slično), te o tome koje su radnje i mjere do tada poduzete. Također će pribaviti i podatke o službenim osobama koje se tamo nalaze (iz policije, vatrogasci, medicinsko osoblje i slično), kao i o eventualnim presumpivnim svjedocima.

Radnje tijekom očevida (potrebna mjerenja, snimanja, izuzimanja otisaka i drugih tragova) obavljaju za to osposobljeni djelatnici policije – kriminalistički tehničari. Vođa ekipe kriminalističkih tehničara ujedno je i najvažnija osoba za komunikaciju i usmjeravanje tijeka očevida od strane državnog odvjetnika, kao i osoba koja o očevidu sačinjava službenu bilješku.

Tijekom očevida državni odvjetnik nadzire rad kriminalističkih tehničara, usmjerava njihov rad i nalaže poduzimanje radnji pazeći pri tome da se zabilježe sve važne činjenice uvažavajući pravila kriminalističke struke. U tom smislu državni odvjetnik može naložiti da se tijekom očevida snima i fotoaparatom i video kamerom, da se površina mjesta očevida proširi

ili suzi, na koji način da se obilježi, i slično. Prilikom odlučivanja uvijek valja imati na umu da su djelatnici policije koji se bave kriminalističkim pretragama za to obučeni i stručni i pri procjeni koju i kakvu i u kojem obimu radnju naložiti dobro se je prethodno posavjetovati s vođom ekipe kriminalističkih tehničara.

Sve važne činjenice zapažene na očevidu (koje kasnije unosi u zapisnik) državni odvjetnik će zabilježiti bilo putem diktafona bilo zapisujući ih.

Tijekom očevida, ako se to ukaže potrebnim, državni odvjetnik na mjestu očevida može u svojstvu svjedoka ispitati određene osobe. U tom slučaju postupa kako je to opisano pod III.2.3.3. (Ispitivanje svjedoka), pri čemu svakako valja u zapisniku o ispitivanju svjedoka navesti točno mjesto na kojem je ispitivanje obavljeno, kao i prethodno pozvati/odrediti zapisničara (to može biti i netko od prisutnih djelatnika policije), ali može izuzetno (čl. 82. st. 2. ZKP) i sam pisati zapisnik. Takav zapisnik vodi se rukom i potpisuje ga svjedok na mjestu ispitivanja.

Očevid završava kada su sve važne činjenice zabilježene. Tu procjenu donosi isključivo državni odvjetnik, naravno uz konzultacije s prisutnim policijskim rukovoditeljem kriminalističke struke i vođom ekipe kriminalističkih tehničara. Ukoliko je očevid vršen zbog kaznenog djela koje je za posljedicu imalo smrt neke osobe, mrtvo tijelo se uz ispunjenu tzv. uputnicu prevozi u ustanovu koja obavlja poslove sudske medicine. Prijevoz osiguravaju odgovarajući prijevoznici, koje na mjesto događaja, kada to odluči državni odvjetnik, poziva policija.

Ukoliko zbog važnih razloga državni odvjetnik mora napustiti mjesto vršenja očevida prije nego li je on završen, usmenim će nalogom odrediti policijskog istražitelja (prvenstveno iz radova prisutnih kriminalističkih službenika koji se nalaze na godišnjoj listi istražitelja) za nastavak provođenja te dokazne radnje (usmeni nalog će kasnije i pisano potvrditi).

Nakon provedenog očevida, u što je moguće kraćem vremenu, državni odvjetnik odnosno istražitelj sačinjava zapisnik o očevidu (vidi 2.2.5.3. Obrasci u vezi očevida), pri sačinjavanju kojeg se služi vlastitim bilješkama, ali može i s policijskom službenom bilješkom o kriminalističkom pregledu. Valja posebno napomenuti da sadržaj te policijske bilješke niti ona sama nisu dokaz u postupku, zbog čega valja u zapisnik unijeti sve njezine relevantne dijelove.

Rad državnog odvjetnika prilikom poduzimanja dokazne radnje očevida tijekom istrage odnosno prije podizanja optužnice kada ne postoji opasnost od odgode u pravilu je u potpunosti isti.

Razlika je u tome što državni odvjetnik prethodno određuje kada će se očevid provesti, pa zbog toga unaprijed na mjesto vršenja očevid poziva osobe za koje smatra da su od važnosti za kvalitetno provođenje te radnje (npr. vještaka, svjedoka, po potrebi okrivljenika i njegovog branitelja). Osigurava i nazočnost zapisničara. U pripremi za provođenje očevida, u kontaktu s rukovoditeljem nadležne policijske ustrojstvene jedinice, mora osigurati nazočnost djelatnika policije, kako onih koji će osiguravati mjesto vršenja očevida, tako i kriminalističkih tehničara, ukoliko potrebna mjerenja i snimanja ne odluči naložiti vještaku.

2.2.5.2. Korisne napomene u vezi očevida

- Kada se provodi očevid u vezi nesreće na radu nikako se ne smije zaboraviti na očevid pozvati inspektora rada jer će on na licu mjesta moći najbolje reći da li su povrijeđene i koje odredbe zaštite na radu.
- Ako mogući počinitelj kaznenog djela premine nema progona tada ne pišemo zapisnik o očevidu jer za to nema potrebe. U toj situaciji treba ili prepustiti očevid policiji, ako policija cijeni da je potrebno provesti očevid zbog prekršaja koje je počinila druga osoba ili treba samo na licu to konstatirati i napisati o tome službenu bilješku o tome. (slično treba postupiti u slučaju kada se nedvojbeno radi o samoubojstvu).
- Ako državni odvjetnik dođe na lice mjesta prije policije treba pažljivo ocijeniti da li će započeti s očevidom ili čekati dolazak policije. To je vrlo važno državni odvjetnik provodi očevid i odgovoran je za sigurnost drugih osoba, ako postoji opasnost treba osigurati lice mjesta radi sigurnosti svih koji učestvuju na očevidu (primjerice u prometu).
- Za čuvanje novca ili drugih vrijednih stvari treba van radnog vremena osigurati ili zidni sef ili dogovoriti gdje će se dragocjenosti i novac pohraniti. Često su to sredstva počinjenja kaznenog djela (oružje i sl.), mobiteli i druge stvari koje će trebati vještačiti ili službe za dokazivanje. Te stvari za radnog vremena predajemo u CD ili računovodstvo, a preko vikenda se mora znati gdje pohraniti. Računovodstvo mora imati posebnu knjigu u kojoj se evidentira novac koji se u računovodstvu preuzima i potvrđuje prijem. Potvrda mora biti u spisu, a službeniku treba reći da li novac može ići na račun u banku ili se čuva na u sefu (razlika je da li baš te novčanice služe kao dokaz ili je bitan samo iznos). (Za stranu valutu i naše apoene od 200 i više dežurna služba Županijskog suda u Zagrebu uvijek piše broj novčanice radi mogućnosti da se radi krivotvorini).
- Dežurni državni odvjetnik ili zamjenik mora paziti na odredbe Zakona o odvjetništvu (čl.17) prema kojem sudac koji je izdao nalog za pretragu odvjetničkog ureda mora biti na pretrazi kao i predstavnik Komore. Također i predstavnik Javnobilježničke komore mora biti na pretrazi javnobilježničkog ureda (čl.40 Zakona o javnom bilježništvu).

2.2.5.3. Obrasci u vezi očevida

Obrazac 1. Zapisnik o očevidu

Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ZAPISNIK O OČEVIDU od 30. listopada 2008. godine

Sastavljen u ime državnog odvjetništva u, a povodom ubojstva
..... koje se dogodilo u (adresa)

PRISUTNI:¹⁵⁵

Zamjenica DO:

¹⁵⁵ Zavisi od vrste očevida i kaznenog djela, uvijek je to zamjenik državnog odvjetnika, kriminalistički službenici, kriminalistički tehničari i zapisničar.

Zapisničar:

Vještak:

Načelnik Kriminalističke policije PU:

Vođa grupe u odjelu Krim. tehničar PU..... :

Viši krim. tehničari OKT PU.....:

Krim. tehničari OKT PU

Krim. službenici PU/PP

Dana 30. listopada 2008. godine povodom dojave OKC-a u 14.30 sati, da je na nogometnom igralištu, uz nasip pronađen leš NN muškarca u osobnom automobilu sa dvije prostrijelne rane na glavi, državni odvjetnik/zamjenika je izašao na lice mjesta i započeo s očevidom u 15.10 sati.

Mjesto događaja osiguravali su djelatnici PP (navesti njihova imena). a isto je izmijenjeno u tome što su se po mjestu događaja kretali policajci Interventne jedinice PU kao i policajci Zagreb te što je na mjesto događaja izašla ekipa Hitne medicinske pomoći te je dežurna liječnica dr. Aleksandra provukla ruku kroz otvor na popucalom staklu vozačevih vrata i pomakla glavu nakon čega je konstatirala smrt.

Tijekom obavljanja očevida je dan, vrijeme prohladno, pada lagana kiša.

I. OPĆI PODACI O MJESTU DOGAĐAJA

Mjesto događaja je u(kratko opisati)

Potrebno je odrediti početnu točku mjerenja na primjer;

U ulici u pravcu zapada 30,55 m i u pravcu juga od sjevernog ruba kolnika prilazne ceste 7,20 m, postavljen je betonirani stup električne mreže sa slovno brojčanom oznakom „TBS SB 315/10 102/08“, čija se zapadna strana uzima kao početna točka mjerenja (u daljnjem tekstu PTM).

II. PODACI O NALAZU NA MJESTU DOGAĐAJA

(detaljan opis prostorije, vozila ili određenog prostora, a zatim konstatirati uzimanje tragova, na primjer)

DKT pretragom vozila na vanjskoj strani lijevog okomitog ruba okvira stakla suvozačevih vrata i to na udaljenosti 49 cm od gornjeg i 3 cm od lijevog ruba praškog Instant silver izazvan je, fiksiran i izuzet na crnu DKT foliju jedan trag papilarnih linija (označen br. 14, fotografiran, snimljen video kamerom).

Daljnijim vanjskim pregledom drugih se tragova ne uoči.

Dinamičkim dijelom očevida otvaraju se vozačeva vrata, te se vrši pregled unutarnje strane istih kao i pregled unutrašnjosti automobila (na vatirani štapić izuzet je bris sa rubova vanjskog rukohvata vozačevih vrata i pakiran u omot br. 11)

(Opisati šire mjesto događaja, na primjer:)

Pregledom parkirališta oko vozila, na površini istog, uz prednju desnu stranu automobila na udaljenosti od PTM-a u pravcu zapada 3,52 m i u pravcu juga 2,12 m, pronalazi se čahura ispaljenog streljiva koja je otvorom zrna usmjerena u pravcu jugoistoka, a na dancetu iste očita se slovno-brojčana oznaka „GECO 9mm LUGER“, te se uoči mehaničko oštećenje u vidu utisnuća u metal u središnjem dijelu karakteristično za udar udarne igle (obilježeno br. 12, fotografirano, izuzeto i pakirano u omot br.6).

Također na površini parkirališta, uz prednju desnu stranu vozila, na udaljenosti od PTM-a u (redom opisati što s eje pronašlo, uvijek uz lokaciju mjesta u odnosu na PTM, te ako je nešto izuzeto u koji omot).

Daljnijim pregledom mjesta događaja, vozila i mrtvog tijela ne uoči se drugih tragova osim u tekstu opisanih.

III. POLOŽAJ I OPIS MRTVOG TIJELA

Na vozačevom sjedalu nalazi se mrtvo tijelo (obilježeno br.8 fotografirano, snimljeno video kamerom).

Mrtvo tijelo je u sljedećem položaju. (detaljan opis, naznačiti da je fotografirano itd.)

(Konstatirati sve vidljive povrede, te stvari koje se uočavaju)

(Konstatirati kako je obučen i tragove na odjeći)

(Konstatirati kako je obučen i tragove na odjeći) (Konstatirati što se pronalazi u džepovima, torbi i slično)

(Konstatirati sve tragove na tijelu, na vozilu ili neposredno na mjestu gdje je tijelo nađeno, konstatirati uzimanje tragova)

Dinamičkim dijelom očevida mrtvo tijelo vadi se iz vozila., polaže na PVC foliju uz isti, radi pregleda odjeće i vanjskog pregleda.

(Konstatirati što je nađeno nakon micanja tijela)

Dinamičkim dijelom očevida po pregledu i skidanju odjeće vrši se vanjski pregled mrtvog tijela.

Na nadlaktici desne ruke vanjskoj strani na udaljenosti od desne pete 144 cm i zamišljene središnje linije 29 cm, uoči se strijelna ozljeda promjera 0,9 cm, dok se na istom dijelu ruke bliže stražnjoj strani, na udaljenosti od desne pete 142 cm i zamišljene središnji linije 31 cm, također uoči strijelna ozljeda promjera 0,9 cm iz kojeg se uoči trag slijevanja krvi prema vanjskoj strani zgloba lakta (fotografirano, snimljeno video kamerom).

Itd.

Daljnijim vanjskim pogledom na prsištu i trbuhu uoče se tragovi krvi u vidu brisotina, dok se drugih tragova na mrtvom tijelu osim opisanih ne uoče, a isto je na dodir hladno, mrtvačka ukočenost je u nastupanju, a mrtvačke pjege u formiranju na donjem dijelu leđa, stražnjoj strani natkoljenica, potkoljenicama, kao i ostalim dijelovima tijela koji su bili bliže podlozi o koju su bili oslonjeni.

IV. IDENTITET. OŠTEĆENIKA

....., sin, rođen u Š....., Hrvat, državljanin RH, sa prebivalištem u

V. PODUZETE MJERE

Izvršen je krim. tehnički pregled mjesta događaja, terenskog vozila i mrtvog tijela, te DKT pretraga automobila i predmeta u istom, pronađena u tekstu opisana tri traga papilarnih linija,

- mjesto događaja , vozilo i mrtvo tijelo, obrađeni su fotografijom, u općem izgledu i detaljima,
- mjesto događaja snimljeno video kamerom, na mjestu događaja, sa šljunčanog parkirališta -
- izuzeto je:
 - čahura
 - itd.

(točno opisati sve što je nađeno dijelovi zrna, krv, drugo i u koji omot je stavljeno).

Mrtvo tijelo je daktiloskopirano,

Po obavljenom očevidu vozilo je specijalnim vozilom prevezeno u garažu Sektora krim. Policije u

Nakon obavljenog očevida, mrtvo tijelo je prevezeno u (Zavod za sudsku medicinu i kriminalistiku, u Zagrebu, Šalata br.11)

Krim. službenici Odjela općeg kriminaliteta će obaviti potrebne obavijesne razgovore i o tome sačiniti službene zabilješke.

Događaj u pisan u sistem EOP-a na razini MUP-a pod br. 2850/08.

Dovršeno u sati.

Zamjenik državnog odvjetnika
Zapisničar

Obrazac 2. Nalog istražitelju - pisani

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

N A L O G

..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika
..... u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz
članka Kaznenog zakona, dana,

naložilo je

Temeljem članka 213. stavka 2. ZKP/ članka 219. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku povjerava se istražitelju/ici, br. službene iskaznice: (zvanje npr: samostalni policijski inspektor) u PU u kaznenom predmetu protiv/nepoznatog počinitelja, zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona provođenje slijedećih dokaznih radnji:

1. očevida u(odrediti točno mjesto),
(opisati događaj, na primjer; dojave da je izvršeno oružano razbojništvo u X banci i slično);
2. uzimanja otisaka prstiju i otisaka drugih dijelova tijela s predmeta i od osoba za koje postoji vjerojatnost da su mogle doći u dodir s predmetima;
3. privremeno oduzimanje predmeta koji se imaju oduzeti prema kaznenom zakonu, ili koji mogu poslužiti pri utvrđivanju činjenica u postupku.

Po potrebi istražitelj/ica može obaviti i druge dokazne radnje koje su neposredno u vezi naloženih dokaznih radnji ili iz njih proistječu, a za koje postoji opasnost od odgode. Istražitelj je dužan izvijestiti prije poduzimanja takovih radnji, a ako to nije mogao učiniti, dužan je izvijestiti odmah nakon obavljanja.

Istražitelj je dužan ovaj nalog izvršiti odmah i obavijestiti o poduzetom uz dostavu zapisnika o obavljenim dokaznim radnjama.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostaviti:

1. Istražitelj
2. Načelniku PU
3. U spis

Obrazac 3. Nalog istražitelju – pisana potvrda usmenog naloga

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

N A L O G

..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika
..... u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz
članka Kaznenog zakona, dana,

naložilo je

Temeljem članka 213. stavka 2. ZKP/ članka 219. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku povjerava se istražiteljici/u _____, iz Policijske uprave _____ I. Policijska postaja _____, u kaznenom predmetu protiv _____/nepoznatog počinitelja, zbog kaznenog djela iz članka _____ Kaznenog zakona provođenje dokazne radnje;

Očevida na mjestu počinjenja kaznenog djela u(točno određenje mjesta)
..... (opisati događaj, na primjer; dojave da je izvršeno oružano

razbojništvo u X banci i slično), a koju je nužno odmah obaviti jer postoji opasnost da se tragovi unište.

Istražitelj/ica je dužna naložene radnje obaviti do

Po potrebi istražitelj/ica može obaviti i dokazne radnje koje su usko povezane s naloženom dokaznom radnjom, ili iz nje proistječu, a postoji opasnost od odgode. Istražitelj je dužan izvijestiti prije poduzimanja takovih radnji, a ako to nije mogao učiniti, dužan je izvijestiti odmah nakon obavljanja.

Napomena:

Nalog je istražitelju dan usmeno (datum) u..... sati, te se ovi pisanim nalogom samo potvrđuje (članak 66. Zakona o državnom odvjetništvu)

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilog: Službena bilješka o izviješću o događaju i usmenom nalogu.

Dostaviti:

1. Istražitelj,
PU, I. Policijska postaja u
2. Načelniku I. Policijske postaje
3. U spis

ili

Nalog istražitelju za očevid – naknadni pisani

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

(naziv državnog odvjetništva) po državnom odvjetniku/zamjeniku
_____ u kaznenom predmetu protiv _____, OIB _____
zbog kaznenog djela iz članka _____ Kaznenog zakona, na osnovu članka 65.
Zakona o državnom odvjetništvu _____ (datum) izdaje slijedeći

NALOG

Temeljem članka 213. stavka 2. ZKP/ članka 219. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku povjerava se istražiteljici _____, iz Policijske uprave _____ I. Policijska postaja _____, u kaznenom predmetu protiv _____/nepoznatog počinitelja, zbog kaznenog djela iz članka _____ Kaznenog zakona (varijanta: u gornjem kaznenom predmetu) provođenje dokazne radnje;

1. Očevida na mjestu počinjenja kaznenog djela u(točno određenje mjesta) a koju je nužno odmah obaviti jer postoji opasnost da se tragovi unište.

2. uzimanja otisaka prstiju i otisaka drugih dijelova tijela s predmeta i od osoba za koje postoji vjerojatnost da su mogle doći u dodir s predmetima;

3. privremeno oduzimanje predmeta koji se imaju oduzeti prema kaznenom zakonu, ili koji mogu poslužiti pri utvrđivanju činjenica u postupku.

Istražiteljica je dužna naložene radnje obaviti do

Po potrebi istražitelj/ica može obaviti i dokazne radnje koje su usko povezane s naloženim dokaznim radnjama, ili iz nje proistječu, a postoji opasnost od odgode. Istražitelj je dužan izvijestiti prije poduzimanja takovih radnji, a ako to nije mogao učiniti, dužan je izvijestiti odmah nakon obavljanja.

Napomena:

Nalog je istražitelju dan usmeno (datum) u..... sati, te se ovi pisanim nalogom samo potvrđuje (članak 66. Zakona o državnom odvjetništvu)

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostaviti:

1. Istražitelj
2. PU
3.

Obrazac 4. Prethodni nalog policiji, istražitelju, savjetniku ili stručnom suradniku – za obavljanje očevida u skraćenom postupku – članak 304. stavak 2. Zakona

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

PRETHODNI NALOG

..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika
..... u kaznenom predmetu protiv....., zbog kaznenog djela iz članka
..... Kaznenog zakona, dana,/ povodom dojave policijskog službenika
..... o prometnoj nezgodi/ povodom dojave policijskog službenika o provali u
.....

naložilo je

Temeljem članka 213. stavka 2. ZKP u svezi članka 304. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku povjerava se;

a. policijskim službenicima iz Policijske uprave _____ I.
Policijska postaja _____, (ako ne znamo imena tada samo „policijskim službenicima
Policijske postaje u,
ili

b. istražiteljici/u _____, iz Policijske uprave _____ I. Policijska postaja _____,

ili

c. savjetniku _____, ovog Državnog odvjetništva/općinskog državnog odvjetništvu u _____,

ili

d. stručnom suradniku _____, ovog Državnog odvjetništva/općinskog državnog odvjetništvu u _____

Provođenje dokazne radnje;

Očevida na mjestu počinjenja kaznenog djela u(točno određenje mjesta) (opisati događaj, na primjer; dojave da je izvršeno oružano razbojništvo u X banci i slično), a koju je nužno odmah obaviti jer postoji opasnost da se tragovi unište.

Naložena radnja očevida mora se obaviti do(datum) sati¹⁵⁶.

Prethodni nalog je dan (datum) u..... sati.

ili

Napomena:

Prethodni nalog dan je usmeno (datum) u..... sati, te se ovim pisanim nalogom samo potvrđuje (članak 66. Zakona o državnom odvjetništvu)

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilog: Službena bilješka o izvješću o događaju i usmenom nalogu.

Dostaviti:

1. PU _____, I. Policijska postaja u/Istražitelj, _____, PU _____, I. Policijska postaja u/savjetnik ovdje/stručni suradnik ovdje ili navesti koje državno odvjetništvo.

2. Načelniku I. Policijske postaje _____

3. U spis

Obrazac 5. Uputnica za prijevoz mrtvog tijela na sudsku medicinu/patologiju

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

Vrijeme uviđaja:

U P U T N I C A

¹⁵⁶ Ne odnosi se na istražitelja. Za druge zadnji rok je dvanaest sati nakon što je kazneno djelo otkriveno, nakon toga ili istražitelj po nalogu ili državni odvjetnik.

Ime i prezime:

Datum, mjesto i općina rođenja:

Zanimanje i mjesto stanovanja:

Događaj: mjesto:
vrijeme:

Dan i sat smrti:

Nalaz na mjestu uviđaja:
.....
.....

Opis leša

Povrede:
.....

Mrtvačka ukočenost:

Hladnoća:

Truležne promjene:

Kratak podatak o događaju:
.....
.....

Posebna uputstva za obducenta:
.....
.....

.....(mjesto i datum)

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

2.2.6. Pretraga

Pretraga je istraživanje predmeta pretrage uporabom osjetila i njihovih pomagala, pod uvjetima i na način propisan Zakonom i drugim propisima.

Dokazna radnja pretrage uređena je člankom 83. stavak 3. i člancima 240 do 260. Zakona, a obzirom da postoji mogućnost audio–video snimanja tijekom pretrage i Pravilnikom o snimanju dokazne ili druge radnje u prethodnom i kaznenom postupku.

Pretraga je dokazna radnja kojom se uporabom osjetila i njihovih pomagala istražuje (dakle, prodire u unutrašnjost zatvorenih prostorija i prostora) predmet pretrage (dom i drugi prostor, sredstvo prijevoza i druga pokretna stvara te osoba), a poduzima se radi pronalaženja počinitelja kaznenog djela, predmeta ili tragova važnih za kazneni postupak, kad je vjerojatno da se oni nalaze u određenom prostoru, kod određene osobe ili na njezinom tijelu. Pod zatvorenim prostorom ne podrazumijevaju se prirodni, javni te napušteni prostori.

Pretragu u pravilu na zahtjev državnog odvjetnika nalaže sudac istrage. U pravilu ju provodi policija ili istražitelj. Državni odvjetnik će rijetko provoditi pretragu. Samo u posebno osjetljivim slučajevima kada je to nužno kako bi se isključila bilo kakova mogućnost prigovora u svezi zakonitosti pretrage.

2.2.6.1. Zahtjev za pretragu

Zahtjev državnog odvjetnika mora biti obrazložen. To znači da mora sadržavati:

- oznaku predmeta pretrage (osobe, doma, drugih prostora ili pokretnih stvari),
- svrhu pretrage,
- naznaku tijela koje će provesti pretragu (u pravilu policija ili istražitelj, osim u značajnim predmetima i predmetima za kaznena djela počinjena od strane policijskog službenika ili druge službene osobe koja je ovlaštena i dužna otkrivati i prijavljivati kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti), te
- obrazloženje koje mora sadržavati osim obrazlaganja naprijed navedenih činjenica i razloge zbog kojih državni odvjetnik smatra da je vjerojatno da se počinitelj, predmeti ili tragovi koji se traže nalaze upravo u određenom prostoru, kod određene osobe ili na njezinom tijelu, čije se pretraživanje zahtjeva.

Da bi državni odvjetnik mogao podnijeti takav zahtjev za pretragu dužan je prije podnošenja zahtjeva ili zatražiti od policije ili sam prikupiti podatke i obavijesti radi ocjene je li vjerojatno da se počinitelj kaznenog djela, predmeti ili tragovi važni za kazneni postupak nalaze u određenom prostoru, kod određene osobe ili na njezinom tijelu (čl. 79. st. 1. Zakona o državnom odvjetništvu).

O neprihvatanju zahtjeva državnog odvjetnika, sudac istrage donosi rješenje na koje državni odvjetnik ima pravo žalbe izvanraspravnom vijeću županijskog suda u roku od 8 sati.

Obrazac zahtjeva za izdavanje naloga vidi pod 2.2.5.6. Obrasci, obrasci 1. i 2.

2.2.6.2. Kada se pretraga obavlja

Rok za izvršenje naloga o pretrazi je 3 dana.¹⁵⁷ Pretraga se obavlja od 7 do 22 sata (danju). Izuzetno, pretraga se može obaviti izvan tog vremena (noću), ako:

- je danju započeta, a nije dovršena,

¹⁵⁷ Nakon protoka tog roka, pretraga se više ne može izvršiti na temelju tog naloga. Nalog se bez odgode vraća sucu istrage koji ga poništava bilješkom na nalogu.

- se radi o pretrazi koju nalaže državni odvjetnik zbog sumnje na određena kaznena djela a treba ju poduzeti odmah jer bi odgađanje ugrozilo postizanje ciljeva pretrage ili kada se pretraga provodi zajedno s očevidom,
- osoba kod koje se pretraga obavlja ili koja se pretražuje, to sama zatraži što se odmah upisuje u zapisnik o pretrazi uz potpis te osobe
- ako je to odobrio sudac istrage na pisani obrazloženi zahtjev državnog odvjetnika i kad postoji vjerojatnost da će se traženi predmeti ili tragovi uništiti ili sakriti, tražena osoba sakriti ili pobjeći, tražena osoba počiniti kazneno djelo ili biti ugrožena sigurnost osoba ako bi se pretraga obavljala isključivo danju.

Pretraga započinje nakon predaje naloga o pretrazi osobi kod koje će se pretraga obaviti ili koju će se pretražiti, odnosno koja raspolaže predmetom pretrage. U svakom slučaju prije početka pretrage pozvat će se ta osoba da dobrovoljno izruči osobu, odnosno predmete koji se traže.

Uz nalog o pretrazi koja se ima obaviti kod osumnjičenika ili kojoj je osumnjičenik nazočan, dostavlja mu se pouka o pravima.

Iznimno, pretraga se može poduzeti i bez prethodne predaje naloga i pouke o pravima, odnosno poziva za predaju osobe ili stvari iz razloga navedenih u članku 244. Zakona.

2.2.6.3. Kada se pretragom bez naloga suca istrage mogu pribaviti dokazi?

U članku 246. stavak 1. određeno je kada se prilikom očevida može obaviti pretraga bez naloga, a stavkom 2. ovog članka kada policija može obaviti pretragu bez naloga. Ovaj članak je izuzetno važan jer se pod određenim uvjetima ovom pretragom mogu zakonito probaviti dokazi;

- kod pretrage doma ili drugih prostora koja je prijeko potrebna radi izvršenja naloga o uhićenju ili radi uhićenja počinitelja kaznenog djela (čl. 107. toč. 2.) za koje je propisana kazna zatvora najmanje tri godine, a prisutna su dva svjedoka,
- pretragom osobe pri izvršenju naloga o dovođenju ili pri uhićenju ako postoji vjerojatnost da ta osoba posjeduje oružje ili oruđe za napad ili ako postoji vjerojatnost da će odbaciti, sakriti ili uništiti predmete ili tragove koje treba od nje oduzeti kao dokaz postupku.

Ako je policija obavila pretragu bez naloga, dužna je zapisnik o pretrazi i izvješće odmah predati nadležnom državnom odvjetniku.

2.2.6.4. Zapisnik o pretrazi i privremeno oduzimanje predmeta

O svakoj pretrazi sastavlja se zapisnik koji mora sadržavati sve propisane elemente¹⁵⁸, a ukoliko se snima, i snimak mora sadržavati iste podatke, kao i upozorenje osobama koje sudjeluju u radnji, da se radnja snima određenim tehničkim uređajem i da snimka može biti upotrijebljena kao dokaz u postupku.

¹⁵⁸ Vidi pod 16.

Zapisnik potpisuju osoba kod koje se obavlja pretraga ili osoba koju se pretražuje te osobe čija je prisutnost obvezna (svjedoci pretrage). Primjerak zapisnika izdaje se osobi kod koje je obavljena pretraga odnosno osobi koja je pretražena.

U pretrazi će se privremeno oduzet samo oni predmeti i isprave koji su u vezi sa svrhom pretrage, ali i predmeti koji nisu povezani s kaznenim djelom zbog kojeg je donesen nalog o pretrazi, ali upućuju na drugo kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti (o čemu je potrebno da djelatnici policije ili istražitelj odmah izvijeste državnog odvjetnika¹⁵⁹), kao i predmeti upotrijebljeni kod pretrage računala i sličnih uređaja¹⁶⁰. U zapisnik će se točno opisati predmeti i isprave koji se oduzimaju, pa nije potrebno sačinjavati i poseban zapisnik o privremenom oduzimanju predmet. Potvrda o privremenom oduzimanju predmeta odmah se izdaje osobi od koje su predmeti, odnosno isprave oduzete.

2.2.6.5. Pretraga po nalogu državnog odvjetnika

Državni odvjetnik može sam naložiti pretragu osobe i sredstva prijevoza ako se radi o sumnji da su počinjena određena kaznena djela¹⁶¹, a pretragu treba poduzeti odmah jer bi odgađanje ugrozilo postizanje ciljeva pretrage.

Državni odvjetnik će sam naložiti pretragu izuzetno i to samo u slučaju ako ne može na vrijeme ishoditi nalog suca istrage. U svim drugim slučajevima će tražiti nalog. Ovo iz razloga jer u slučaju da sudac istrage odbije odobriti nalog to je nevaljali dokaz.

Takav nalog za pretragu izdaje državni odvjetnik ili dežurni zamjenik državnog odvjetnika, koji je prije izdavanja naloga dužan o tome izvijestiti državnog odvjetnika ili zamjenika kojeg on odredi, posebice u većim državnim odvjetništvima, a ako to nije mogao učiniti prije, dužan ga je izvijestiti odmah nakon obavljanja pretrage. Pretraga se nalaže pisanim obrazloženim nalogom koji mora sadržavati:

- oznaku predmeta pretrage (osobe ili sredstva prijevoza),
- svrhu pretrage,
- naznaku tijela koje će provesti pretragu (u pravilu policija ili istražitelj, osim u značajnim predmetima i predmetima za kaznena djela počinjena od strane policijskog službenika ili druge službene osobe koja je ovlaštena i dužna otkrivati i prijavljivati kaznena djela za koja se progoni po službenoj dužnosti), te
- obrazloženje koje mora sadržavati, osim obrazlaganja naprijed navedenih činjenica i razloga vjerojatnosti da se počinitelj, predmeti ili tragovi koji se traže nalaze upravo u/kod predmeta pretrage, obrazlaganje da se radi o pretrazi povodom kaznenog djela za koje se takva pretraga može naložiti i navođenje razloga zbog kojih pretragu valja obaviti odmah.

¹⁵⁹ Državni odvjetnik je dužan žurno procijeniti da li ima osnove za pokretanje kaznenog postupka ili postoji kakva druga zakonska osnova po kojoj bi se ti predmeti imali oduzeti, a u suprotnom je dužan naložiti da se odmah vrate. O vraćanju tih predmeta sastavlja se zapisnik.

¹⁶⁰ Predmeti upotrijebljeni kod pretrage računala i sličnih uređaja vratit će se nakon pretrage njihovim korisnicima, ako nisu potrebni za daljnje vođenje kaznenog postupka. Odluku o tome donosi tijelo koje je provelo pretragu.

¹⁶¹ Radi se o kaznenim djelima iz Kaznenog zakona: ubojstvo (članak 90.), teško ubojstvo (članak 91.), otmica (članak 125. stavak 2. i 3.), ubojstvo najviših državnih dužnosnika (članak 138.), otmica najviših državnih dužnosnika (članak 139.), odavanje državne tajne (članak 144. stavak 1. i 3.), špijunaža (članak 146. stavak 4.), udruživanje radi činjenja kaznenih djela protiv Republike Hrvatske (članak 152.), protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (Glava XIII.) za koje je propisana kazna zatvora više od pet godina, krivotvorenje novca (članak 274.), pranje novca (članak 279.), izbjegavanje carinskog nadzora (članak 298.), udruživanje za počinjenje kaznenih djela (članak 333.), primanje mita (članak 347.), davanje mita (članak 348.), kao i kaznenim djelima koja je počinila grupa ili zločinačka organizacija u stjecaju.

Nalog o pretrazi koji je izdao državni odvjetnik zajedno sa zapisnicima o izvršenoj pretrazi državni odvjetnik mora odmah, a najkasnije u roku od 8 sati od okončanja pretrage, dostaviti sucu istrage koji o zakonitosti naloga odlučuje rješenjem. Protiv rješenja suca istrage kojim odbija ovjeriti nalog o pretrazi ili zapisnik o provedenoj pretrazi, državni odvjetnik ima pravo žalbe izvanraspravnom vijeću u roku od 24 sata.

Obrazac naloga državnog odvjetnika i dopisa sucu istrage vidi pod 2.2.6.6. Obrasci - obrasci 3. i 4.

2.2.6.6. Vrste pretraga

Zakon razlikuje pretragu:

- osobe - članak 251. Zakona, koje se pod određenim uvjetima može obaviti bez naloga
- doma i drugih prostora (članak 252. do 256. Zakona)
- pokretne stvari¹⁶² i bankovnog sefa (članak 257. do 260).

2.2.6.6.1. Pretraga osobe

Pretraga osobe obuhvaća pretraživanje odjeće, obuće, površine tijela, pokretnih stvari koje osoba nosi ili su u njezinom posjedu, prostor u kojem je osoba zatečena u vrijeme poduzimanja pretrage i sredstvo prijevoza kojim se koristi u vrijeme pretrage. Osobe pretražuje u pravilu osoba istoga spola, a okolnosti zbog kojih je pretragu obavila osoba drugog spola valja posebno unijeti u zapisnik o pretrazi.

Pri pretrazi osobe ne smije se ulaziti u tijelo osobe koja se pretražuje, niti se od tijela smiju odvajati nadomjesci dijelova tijela ili pomagala tjelesnih organa pričvršćena uz tijelo (proteze i slično). Ako pri pretrazi treba ući u tjelesne šupljine, odvojiti od tijela nadomjeske tjelesnih organa ili ako se pojavi sumnja da pretraga izravno ozbiljno ugrožava zdravlje osobe koja se pretražuje, istražitelj ili policija koji provode pretragu zastat će s njezinim provođenjem i u roku od 3 sata zatražiti od državnog odvjetnika da izda nalog ovlaštenoj osobi (liječniku) da se provede tjelesni pregled (članak 326. Zakona). Ako se u navedenom roku ne može nastaviti pretragu, izvijestit će se o tome državnog odvjetnika i obustaviti pretraga.

Iznimno, policija može bez naloga o pretrazi obaviti pretragu osobe pri izvršenju naloga o dovođenju ili pri uhićenju, ako postoji vjerojatnost da ta osoba posjeduje oružje ili oruđe za napad ili ako postoji vjerojatnost da će odbaciti, sakriti ili uništiti predmete ili tragove koje treba od nje oduzeti kao dokaz u postupku. U slučaju takve pretrage policija je dužna zapisnik o pretrazi i izvješće odmah predati nadležnom državnom odvjetniku.

2.2.6.6.2. Pretraga doma i drugih prostora

Pretraga doma odnosi se na jednu ili više prostorno povezanih prostorija koje osoba koristi kao svoj dom, te na prostore koje su s domom povezani prostorno i istom svrhom korištenja (gospodarske zgrade, spremišta i slično).

¹⁶² Prijevoznog sredstva, opasne, otrovne, lako upaljive i slične stvari ili sredstva, računala i dr.

Uz nalog o pretrazi doma daje se pouka o pravima, ako tu pouku osumnjičenik nije prije primio što se mora konstatirati u zapisniku i što osumnjičenik potpisuje.

Za obrazac pouke o pravima uz nalog o pretrazi doma vidi pod 2.2.6.7. Obrasci u vezi pretrage - obrazac 5.

Pretraga drugih prostora odnosi se na prostore različite od doma koji su označeni u nalogu za pretragu, u kojima se ne može provesti pretraga bez naloga (poslovni prostori, skladišta i slično).

Objekti ove pretrage obuhvaćaju i pretragu pokretnih stvari i svih osoba zatečenih u domu i drugim prostorima, ali to mora biti izričito navedeno u nalogu o pretrazi, osim kad u odnosu na zatečene osobe postoje uvjeti za pretragu bez naloga.

Prije pretrage doma, osoba na koju se odnosi nalog o pretrazi poučit će se da ima pravo izvijestiti branitelja koji može biti prisutan pretrazi i omogućit će se toj osobi da uzme branitelja po vlastitom izboru, te u tu svrhu zastati s pretragom do dolaska branitelja, a najdulje do 3 sata od kad je osoba izjavila da želi uzeti branitelja¹⁶³. Ako je iz okolnosti vidljivo da izabrani branitelj u tom roku ne može doći, omogućiti će se osobi da uzme branitelja s liste dežurnih odvjetnika koju za područje županije sastavlja Hrvatska odvjetnička komora i koja se nalazi u državnom odvjetništvu. U zapisniku o pretrazi potrebno je naznačiti koliko je takvo zastajanje trajalo. Vrijeme zastajanja s pretragom doma ne računa se u zakonski rok dovođenja iz članka 109. stavka 2. Zakona. Ako osoba ne uzme branitelja ili pozvani branitelj u roku ne dođe, nastaviti će se s pretragom.

Pretrazi doma ili drugih prostora može biti prisutna osoba koja je u posjedu prostora ili boravi u njemu ili osoba koju te osobe ovlaste da prisustvuje pretrazi, a kada se pretraga obavlja u prostoru državnog tijela ili druge pravne osobe pozvat će se njihov predstavnik koji može biti prisutan pretrazi. Pretrazi prostora vojnog objekta, prisustvuje vojna osoba koju odredi vojna vlast nakon predaje naloga o pretrazi.¹⁶⁴ Pretrazi odvjetničkog, odnosno, javnobilježničkog ureda prisustvuje predstavnik tih strukovnih udruga i sudac istrage.

Pretrazi doma ili drugih prostora moraju cijelo vrijeme za koje pretraga traje, zajedno i istodobno, biti prisutna najmanje dva punoljetna građanina kao svjedoci. Prije početka pretrage upozoriti će ih se da paze kako se pretraga obavlja, te da imaju pravo prije potpisivanja zapisnika o pretrazi staviti svoje primjedbe ako smatraju da pretraga nije provedena na zakonit način ili da sadržaj zapisnika nije točan.

Izuzetno, pretragu doma ili drugih prostora može obaviti policija bez naloga (članak 244. Zakona).

2.2.6.6.3. Pretraga pokretne stvari i bankovnog sefa

Pretraga računala i s njim povezanih uređaja, drugih uređaja koji služe prikupljanju, pohranjivanju i prijenosu podataka, telefonskim, računalnim i drugim komunikacijama i nositelja podataka predstavlja pretragu pokretne stvari. Zakonom su određene dužnosti osobe

¹⁶³ Člankom 244. Zakona određeno je kada se nalog o pretrazi ne mora predati.

¹⁶⁴ Pretragu u vojnom objektu u pravilu provodi vojna policija ili u njoj sudjeluje.

koja se koristi računalom ili ima pristup računalu ili drugom uređaju ili nositelju podataka, te davatelja telekomunikacijskih usluga. Oni su dužni omogućiti pristup računalu, te dati potrebne obavijesti za nesmetanu uporabu i ostvarenje ciljeva pretrage, kao i po nalogu državnog odvjetnika, istražitelja ili policije odmah poduzeti mjere kojima se sprječava uništenje ili mijenjanje podataka. Provedba tih mjera može se naložiti stručnom pomoćniku. Osobni podaci pribavljeni pretragom mogu se koristiti samo u svrhe kaznenog postupka i izbrisat će se bez odgode kad ta svrha prestane.

Za obrazac zahtjeva sucu istrage za izdavanje naloga za pretragu pokretnih stvari – računala i medija za pohranu podataka vidi pod 2.2.6.7. Obrasci u vezi pretrage - obrazac 6.

Kod pretrage prijevoznog sredstva, opasne, otrovne, lako upaljive i slične stvari ili sredstva, osoba koja upravlja ili raspolaže takvom stvari dužna je na zahtjev tijela koje provodi pretragu poduzeti mjere neophodne za sigurno i neometano provođenje pretrage. Prije poduzimanja pretrage upozoriti će te osobe na posljedice koje proizlaze iz odbijanja postupanja po zahtjevu. Radi poduzimanja mjera neophodnih za neometano provođenje pretrage može se imenovati stručna osoba.

Ako je vjerojatno da su u bankovnom sefu predmeti ostvareni kaznenim djelom ili namijenjeni počinjenju kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora najmanje 5 godina, a ti su predmeti važni za kazneni postupak ili prema zakonu podliježu prisilnom oduzimanju, državni odvjetnik će obrazloženim zahtjevom od suca istrage zatražiti da naloži banci omogućavanje pristupa sefu.

Zahtjev mora sadržavati:

- naziv i sjedište banke
- identifikaciju sefa s oznakom korisnika
- svrhu pretrage (koji se predmeti traže)
- obrazloženje (u kojem će se navesti razlozi za vjerojatnost da su upravo u tom sefu predmeti koji se traže i da potječu iz propisanog kaznenog djela, te obrazložiti njihova važnost za kazneni postupak odnosno po kojoj osnovi podliježu prisilnom oduzimanju).

Ukoliko sudac istrage prihvati zahtjev državnog odvjetnika, rješenjem će zabraniti raspolaganje predmetima u sefu i odrediti rok u kojemu banka mora po rješenju postupiti. Ako, pak, odbije zahtjev državnog odvjetnika, državni odvjetnik ima pravo žalbe protiv rješenja izvanraspravnom vijeću u roku od 12 sati.

Ako se pretraga mora poduzeti na brodu ili zrakoplovu, nalog o pretrazi će se dostaviti zapovjedniku broda ili zrakoplova koji će biti prisutan pretrazi.

Zapisnik o pretrazi i dokaz pribavljen pretragom ne mogu se upotrijebiti kao dokaz u postupku:

- ako je pretraga obavljena bez pisanog naloga mimo izuzetaka propisanih Zakonom,
- ako je pretragu bez naloga poduzela policija suprotno odredbama koje takvu mogućnost predviđaju,
- ako državni odvjetnik nije u roku najkasnije od 8 sati od okončanja pretrage, predao sucu istrage nalog i zapisnik o poduzetoj pretrazi,

- ako je odbijen zahtjev za ovjeru pisanog naloga državnog odvjetnika o pretrazi ili zapisnika o provedenoj pretrazi,
- ako u zapisnik nisu unesene okolnosti zbog kojih je pretragu osobe obavila osoba drugog spola
- ako je pretraga osobe provedena ulaženjem u tijelo osobe koja se pretražuje, odvajanjem nadomjestaka dijelova tijela ili pomagala tjelesnih organa pričvršćena uz tijelo (proteze i slično), a bez da je proveden tjelesni pregled po nalogu državnog odvjetnika, odnosno to nije bilo moguće u roku od 3 sata
- ako je pretraga doma ili drugih prostora provedena bez prisutnosti najmanje dva punoljetna građanina kao svjedoka,
- ako je pretraga provedena suprotno uvjetima za zakonitost pretrage propisanim u posebnom zakonu (Zakon o odvjetništvu¹⁶⁵, Zakon o javnom bilježništvu¹⁶⁶).

2.2.6.7. Obrasci u vezi pretrage

Obrazac 1. *Zahtjev sucu istrage za izdavanje naloga za pretragu osobe, vozila, poslovnih prostorija i doma*¹⁶⁷

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ŽUPANIJSKI SUD U _____
sucu istrage

.....

Temeljem članka 242. stavka 1. ZKP podnosim slijedeći

ZAHTJEV
za pretragu doma i drugih prostorija

¹⁶⁵ Članak 17. Zakona o odvjetništvu:

- (1) Pretragu odvjetnika i odvjetničkog ureda može odrediti samo nadležni sud ako su za to ispunjeni uvjeti predviđeni zakonom kojim se propisuje kazneni postupak.
- (2) Kada se odredi pretraga odvjetnika i odvjetničkog ureda, sud će o tome odmah obavijestiti Komoru i odvjetnički zbor na čijem se području nalazi ured u kojemu pretragu treba obaviti. Pretraga se ne smije započeti ni provesti bez nazočnosti ovlaštenog predstavnika Komore ili područnog zbora, osim ako se oni bez opravdanog razloga ne odazovu pravodobnom pozivu da prisustvuju pretrazi.
- (3) Pretrazi je dužan prisustvovati sudac koji je izdao nalog za pretragu ili drugi sudac kojeg on na to ovlasti, koji će odlučiti o tome koje će se isprave i predmeti pregledati.
- (4) Kod pretrage odvjetnika i odvjetničkog ureda ne smije biti povrijeđena tajnost isprava i predmeta na štetu stranaka.
- (5) Pretraga odvjetnika i odvjetničkog ureda ograničit će se na pregled samo onih isprava i samo onih predmeta koji su u izravnoj svezi s kaznenim djelom zbog kojega se vodi postupak.
- (6) Dokazi pribavljeni u protivnosti s odredbama ovoga članka ne mogu se upotrijebiti u postupku protiv odvjetnika i njegovih stranaka.

¹⁶⁶ Članak 40. Zakona o javnom bilježništvu

- (1) Pretraga ureda i oduzimanje isprava koje su povjerene na čuvanje javnom bilježniku, novca i predmeta od vrijednosti koje je javni bilježnik preuzeo radi predaje trećim osobama te javnobilježničkih spisa i knjiga dopušteno je samo glede isprava, predmeta i knjiga koje su izričito navedene u odluci o pretrazi donesenoj u kaznenom postupku protiv javnog bilježnika.
- (2) Pri pretrazi ureda mora biti nazočan predstavnik Komore.
- (3) Javni bilježnik ne smije biti pritvoren u krivičnom postupku koji je protiv njega pokrenut zbog sumnje da je počinio krivično djelo u obavljanju javnobilježničke službe, bez dopuštenja vijeća trojice sudaca suda drugog stupnja na području kojega se nalazi sud koji vodi postupak.
- (4) O određivanju pritvora sud je dužan obavijestiti Komoru.

¹⁶⁷ Ako sudac istrage da nalog, tada ga dostavljamo uz pouku o pravima – obrazac 5.

kod:

.....(ime i prezime), na adresi

koja pretraga bi obuhvatila:

- osobu (ime i prezime),
- obiteljsku kuću u, u vlasništvu, koju koristi
- osobno vozila VW Passat, reg. oznake, u vlasništvu d.d., korisnika, kojim se koristi
- poslovne prostorije u TD d.o.o. Zagreb,, koje koristi

O b r a z l o ž e n j e

Djelatnici PU _____, IV policijske postaje provode izvide temeljem kaznene prijave _____ protiv nepoznatog počinitelja kaznenog djela iz članka _____ Kaznenog zakona počinjenog u _____, _____ (datum) u _____ sati.

Iz do sada prikupljenih činjenica i podataka proizlazi (navesti što je predmet pretrage - počinitelj kaznenog djela, predmeta ili tragova važnih za kazneni postupak, navesti okolnosti na osnovu kojih proizlazi kako je zahtjev za pretragu osnovan i da je vjerojatno da se osobe ili predmeti nalaze u određenom prostoru, kod određene osobe ili na njezinom tijelu).

Osim toga, ako je moguće što bi se još pretragom trebalo naći, na primjer kako iz priloženih kaznenih prijava protiv nepoznatih počinitelja kaznenih djela iz članka 218 Kaznenog zakona s priložima, proizlazi na istom je području grada unazad tri mjeseca, na istovjetan način počinjeno još najmanje pet takvih kaznenih djela, kojim prigodama su otuđeni iznosi novaca od oko 1000,00 kuna).

Navesti okolnost iz kojih proizlaze osnove sumnje da bi osumnjičenik mogao biti počinitelj i tih kaznenih djela.

Stoga, vjerojatno je da bi se u stanu/vozilu _____ u _____ pronašli predmeti/osobe/tragovi _____ (navesti što), a svi važni za kazneni postupak.

Slijedom izloženog držim da je nužno izdati zahtijevati nalog, te njegovo provođenje povjeriti djelatnicima PU _____ koji provode izvide.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 2. Zahtjev sucu istrage za izdavanje naloga za pretragu doma¹⁶⁸

¹⁶⁸ ako sudac istrage da nalog, tada ga dostavljamo uz pouku o pravima – obrazac 5.

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ŽUPANIJSKI/OPĆINSKI SUD U
Sucu istrage

.....

Temeljem članka 242. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku podnosim slijedeći

ZAHTJEV
za pretragu doma i drugih prostorija

kod:

.....(ime i prezime), na adresi

Obrazloženje

Djelatnici PU, IV policijske postaje provode izvode temeljem kaznene prijave protiv nepoznatog počinitelja kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona počinjenog u,(datum) usati.

Iz do sada prikupljenih činjenica i podataka proizlazi(navesti što je predmet pretrage - počinitelj kaznenog djela, predmeti ili tragovi važnih za kazneni postupak), (navesti okolnosti na osnovu kojih proizlazi kako je zahtjev za pretragu osnovan i da je vjerojatno da se osobe ili predmeti nalaze u određenom prostoru, kod određene osobe ili na njezinom tijelu).

Osim toga, (ako je moguće što bi se još pretragom trebalo naći, na primjer kako iz priloženih kaznenih prijava protiv nepoznatih počinitelja kaznenih djela iz članka 218. Kaznenog zakona s priložima, proizlazi da je na istom je području grada unazad tri mjeseca, na istovjetan način počinjeno još najmanje pet takvih kaznenih djela, kojim prigodama su otuđeni iznosi novaca od oko 1000.000,00 kuna).

Kako je vjerojatno da bi se u stanu u pronašli predmeti/osobe/tragovi (navesti što), a svi važni za kazneni postupak.

Slijedom izloženog držim da je nužno izdati zahtijevani nalog, te njegovo provođenje povjeriti djelatnicima PU koji provode izvode.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 3. Nalog državnog odvjetnika za pretragu

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

NALOG

.....(naziv državnog odvjetništva) po državnom odvjetniku/zamjeniku
..... u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz
članka Kaznenog zakona¹⁶⁹, temeljem članka 245. Zakona o državnom
odvjetništvu _____ (datum) naložio je:

I. Pretragu osobe i vozila

1. Pretragu (Ime i prezime, o osnovni osobni podaci, ime oca, datum
rođenja, adresa stanovanja itd.)

2. Pretragu osobnog vozila VW Passat, reg. oznake, u vlasništvu
d.d., kojim se koristi (ime i prezime).

radi pronalaženja (oružja, dokumentacije, droge itd.).

II. Pretragu će odmah obaviti istražitelj u nazočnosti dvaju svjedoka uz
poštivanje svih odredbi iz članaka 241., članka 243., 248. i 251. Zakona o kaznenom postupku,
a odmah nakon izvršene pretrage primjerak zapisnika o pretrazi treba dostaviti ovom
Državnom odvjetništvu, zamjeniku

Obrazloženje

PU traga za, koja je zadnji puta viđena
u sati kada je ušla u vozilo marke, nepoznatih registarskih oznaka, koje
završavaju s brojkom 233. Nakon toga joj se gubi svaki trag.

Prema obavijesti policijskog službenika PU..... na raskršću
....., neposredno prije graničnog prijelaza je zaustavljeno vozilo koje odgovara
opisu vozila u koje je ušla, i ima na registraciji zadnje brojke 233. Vozač je vidno
nervozan i zahtijeva da ga se pusti jer ima pokvarljivu robu.

Sve navedeno pokazuje kako postoje osnove sumnje daje imenovani počinio ili je u
navedenom vozilu počinjeno kazneno djelo otmice ili ubojstva, pa cijeneći da je od trenutka
nestanka prošlo 20 sati, da je nužno odmah poduzeti sve potrebno kako bi se
pronašla i ako je živa spasila to pretragu treba poduzeti odmah jer bi odgađanje ugrozilo
postizanje ciljeva pretrage to jest pronalazak tragova koji bi mogli pomoći u pronalaženju
....., ali i prelaskom vozila preko granične crte i moguće tragove počinjenog djela.

Kako u vremenu od desetak minuta nije moguće ishoditi nalog suca istrage to postoje
zakonski razlozi za izdavanje naloga od strane državnog odvjetnika.

Nalog izdan u sati.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostaviti:

1. PU....., Odjel/Istražitelju
2. Osumnjičenik - prije početka pretrage

¹⁶⁹ Isključivo za kaznena djela navedena u članku 245. Zakona

3. U spis

Obrazac 4. Dopis sucu istrage u vezi izvršene pretrage po nalogu državnog odvjetnika

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ŽUPANIJSKI SUD U _____
sucu istrage

.....
Temeljem članka 245. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, temeljem članka 245. Zakona o državnom odvjetništvu (datum) u 22.00 sata naložio sam provođenje pretrage osobe i vozila i to:

1. Pretragu (Ime i prezime, osnovni osobni podaci, ime oca, datum rođenja, adresa stanovanja itd.)

2. Pretragu osobnog vozila VW Passat, reg. oznake, u vlasništvu d.d., kojim se koristi (ime i prezime).

radi pronalaženja (oružja, dokumentacije, droge itd.) u vezi nestanka, za koju je izvjesno da je oteta, ali još uvijek postojale nade da je živa.

Naime PU traga za, koja je zadnji puta viđena u sati kada je ušla u vozilo marke, nepoznatih registarskih oznaka, koje završavaju s brojkom 233. Nakon toga joj se gubi svaki trag. Prema obavijesti policijskog službenika PU..... na raskršću, neposredno prije graničnog prijelaza je zaustavljeno vozilo koje odgovara opisu vozila u koje je ušla, i ima na registraciji zadnje brojke 233. Vozač je vidno nervozan i zahtijeva da ga se pusti jer ima pokvarljivu robu.

Kako je pretragu trebalo poduzeti odmah jer bi odgađanje ugrozilo postizanje ciljeva pretrage to jest pronalazak tragova koji bi mogli pomoći u pronalaženju, ali i prelaskom vozila preko granične crte i moguće tragove počinjenog djela to sam temeljem članka 245. stavak 1. ZKP dao nalog za pretragu.

Kopija naloga istražitelju i kopija naloga za pretragu u prilogu.

Pretragu je u 23.30 sati proveo istražitelj, u prilogu dostavljam zapisnik o izvršenoj pretrazi kojom je u kabini vozila pronađena osobna iskaznica

Navedeno dostavljam radi donošenja rješenja o zakonitosti naloga o pretrazi.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilog:

Nalog o pretrazi broj od

Nalog istražitelju

Zapisnik o pretrazi i potvrda o privremenom oduzimanju predmeta

Obrazac 5. Pouka o pravima uz nalog o pretrazi doma

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

Temeljem članka 239. stavak 2. točka 1. ZKP uz nalog za pretragu dostavlja se osumnjičeniku (ime i prezime, i drugi podaci) slijedeća;

Pouka o pravima

Kojom se obavještava:

1. Iz kaznene prijave/Iz do sada prikupljenih saznanja (kratko navesti moguće kazneno djelo, na primjer postoje osnove sumnje da ste 12. siječnja 2011. u Belaju, općina Barilović u cilju da ga usmrтите iz pištolja ispalili hitac prema , te mu nanijeli ustrijelnu ranu trbuha, koja povreda je bila teška i po život opasna, čime da ste počinili kazneno djelo ubojstva u pokušaju. Osnove sumnje da ste počinili navedeno djelo proizlaze iz zapisnika o očevidu, izjava i izvješća bolnice u)

2. Kao osumnjičenik/okrivljenik niste dužni iznijeti svoju obranu niti odgovarati na pitanja,

3. Prema odredbi članka 184. stavka 2. točke 1. Zakona o kaznenom postupku imate pravo razgledavanja državnoodvjetničkog spisa u Vašem predmetu i predmeta koji se mogu upotrijebiti kao dokaz nakon što budete ispitani,

4. Kao osumnjičenik/okrivljenik imate pravo uzeti branitelja po vlastitom izboru.

Ako se radi o obveznoj obrani ova točka treba glasiti;

„Kao osumnjičenik/okrivljenik imate pravo uzeti branitelja po vlastitom izboru, a ako sami ne uzmete branitelja biti će Vam postavljen branitelj po službenoj dužnosti.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Napomena: Pouka o pravima dostavlja se uvijek uz dostavnicu

Obrazac 6. Zahtjev sucu istrage za izdavanje naloga za pretragu pokretnih stvari – računala i medija za pohranu podataka

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ŽUPANIJSKI/OPĆINSKI SUD U
Sucu istrage

.....

Temeljem članka 242. stavka 1. u svezi članka 257. Zakona o kaznenom postupku podnosim slijedeći

Z A H T J E V
za pretragu pokretnih stvari

i to:

1. USB sticka, marke broja,
 2. prijenosnog računala marke, tip, broj,
 3. stolnog računala marke, tip,
- koje koristi, sin, rođen u, s prijavljenim prebivalištem u,

O b r a z l o ž e n j e

..... državno odvjetništvo u je pod brojem K-DO-.....9 i IS-DO-....., od donijelo nalog o provođenju istrage protiv I osumnjičenika, II. osumnjičenika i III osumnjičenika, zbog kaznenih djela iz članka 335. stavak 1. Kaznenog zakona, te članka 312. stavak 1. i stavak 2. Kaznenog zakona, zbog postojanja osnova sumnje da (kratki opis djela, slično činjeničnom).

Djelatnici Policijske uprave postupajući po Nalogu Županijskog suda u broj Kir-....., izvršili su pretrage doma i drugih prostora, te osobnog automobila I osumnjičenika, a prilikom kojih pretraga su pronađeni i privremeno oduzeti ranije opisana računala i USB.

Kako postoji vjerojatnost da bi se pretragom navedenih računala i USB sticka I osumnjičenika pronašli podaci o poslovnoj dokumentaciji vezani uz kupnju i prodaju oružja, te druga dokumentacija i podaci u svezi počinjenja navedenih kaznenih djela to predlažem da sud izda nalog za njihovu pretragu.

Po nalogu bi postupali policijski istražitelji PU, (ime i prezime) i(ime i prezime)/ ili po nalogu bi postupali službenici PU

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilog:
Prijedlog PU
Broj: K-..... od 17.

2.2.7. Nalog za provođenje vještačenja

Vještačenje se određuje kad za utvrđivanje ili ocjenu neke važne činjenice treba pribaviti nalaz i mišljenje od osobe koja raspolaže potrebnim stručnim znanjem ili vještinom.

Provođenje dokaznih radnji vještačenja uređeno je člancima 308. – 328. Zakona, te člankom 70. Zakona o državnom odvjetništvu.

Nalog o određivanju vještačenja u prethodnom postupku donosi državni odvjetnik.

Pri tome se treba rukovoditi stanjem postupka, ostalim prikupljenim dokazima, vremenskoj odrednici (vještačenja mogu dugo potrajati), te naravno, o ekonomičnosti postupanja (obzirom na visoke troškove vještačenja). Posebice je važno, a ukoliko su na propisan način osigurani drugi dokazi uključujući i one koji bi bili predmet vještačenja, odrediti se u kojem trenutku i da li uopće u prethodnom postupku naložiti vještačenje.

Ukoliko državni odvjetnik odluči provesti vještačenje, nalog o vještačenju uvijek donosi u pisanom obliku. Svaki takav nalog sadrži:

- naziv državnog odvjetništva
- ime i prezime državnog odvjetnika koji ga donosi
- kada je i gdje donesen
- vrstu vještačenja koje se ima provesti
- kome se vještačenje povjerava (naziv ustanove ili ime i prezime vještaka zanimanje, stručna sprema i specijalnost vještaka.)
- u svezi s kojim se činjenicama obavlja vještačenje
- rok u kojem je vještačenje potrebno dovršiti i dostaviti pisani nalaz i mišljenje
- u koliko je primjeraka potrebno dostaviti pisani nalaz.

Ukoliko se nalog donosi u istrazi, dostavlja se okrivljeniku i branitelju.

Ako za određenu vrstu vještačenja postoji stručna ustanova (npr. Zavod za sudsku medicinu) ili državno tijelo (kao što je Centar za kriminalistička vještačenja „Ivan Vučetić”), takva vještačenja, osobito složenija, povjeravat će se, u pravilu, takvoj ustanovi ili tijelu. Ustanova, odnosno tijelo određuje jednog ili više stručnjaka koji će obaviti vještačenje.

U drugim slučajevima državni odvjetnik nalogom određuje vještaka s popisa sudskih vještaka, a ako to nije moguće određuje drugog vještaka, ako postoji opasnost od odgode, ili ako su stalni vještaci spriječeni, ili ako to zahtijevaju druge okolnosti.

Za vještaka se ne može odrediti osoba koja ne može biti ispitana kao svjedok ili osoba koja je oslobođena dužnosti svjedočenja, kao niti oštećenik.

Ako se nakon donošenja naloga ukaže na sumnju da u odnosu na osobu vještaka postoji neki od razloga za izuzeće, državni odvjetnik će (do podizanja optužnice) donijeti odluku o tome u vidu rješenja. Rješenjem se ili vještaka razrješava te dužnosti u konkretnom predmetu (po službenoj dužnosti ili na prijedlog suprotne strane) ili se prijedlog suprotne strane odbija kao neosnovan.

U pravilu kada se vještačenje provodi kao dokazna radnja u prethodnom postupku, vještaku se nalaže da dostavi pisani nalaz i mišljenje.

Nakon završenog vještačenja osumnjičenik i branitelj, ako imaju pravo uvida u spis, izvijestiti će se da je vještačenje obavljeno i da pisani nalaz i mišljenje može razgledati i preuzeti. Ako je nalaz vještaka nejasan, nepotpun ili u proturječnosti sam sa sobom ili s izviđenim okolnostima, a ti se nedostaci ne mogu otkloniti ispitivanjem vještaka, obnovit će se vještačenje s istim ili drugim vještakom.

Ako u mišljenju vještaka ima proturječnosti ili nedostataka ili se pojave osnove sumnje u točnost danog mišljenja, a ti se nedostaci ili sumnja ne mogu otkloniti ispitivanjem vještaka, zatražit će se mišljenje drugog vještaka.

Izuzetno, ukoliko vještak daje usmeno nalaz i mišljenje, o toj se radnji sastavlja zapisnik. Radnja može biti i snimana uređajem za audio-vizualno snimanje. U oba slučaja, na vođenje zapisnika i njegov sadržaj primjenjuju se odredbe koje vrijede za istovrstan način provođenja dokazne radnje ispitivanja svjedoka.

Prigodom usmenog davanja nalaza i mišljenja, vještaka (ne i ako je vještačenje povjereno ustanovi ili državnom tijelu) će se posebno upozoriti da je davanje lažnog iskaza kazneno djelo kao i na posljedice davanja lažnog nalaza i mišljenja, a može se od njega tražiti da obeća da će iskazivati istinu¹⁷⁰. Stalno prisegnuti vještak samo će se upozoriti na prisegu.

Prije početka samog vještačenja pozvat će se vještak da predmet vještačenja brižljivo prouči, da točno navede sve što zapazi i nađe te da svoje mišljenje iznese nepristrano i u skladu s pravilima znanosti i vještine.

Vještaku se može dopustiti da razgleda spise. Ako vještak predloži da se pribave određeni predmeti i podaci koji su od važnosti za davanje nalaza i mišljenja, te će podatke pribaviti ili državni odvjetnik ili će se nalogom ovlastiti vještaka da ih pribavi.

Ako je prisutan pri očevidu ili drugoj dokaznoj radnji, u kojem slučaju će najčešće doći do davanja usmenog nalaza i mišljenja, vještak može predložiti da se razjasne pojedine okolnosti ili da se osobi koja se ispituje postave pojedina pitanja. Ako je za vještačenje potrebno da se obavi analiza kakve tvari, vještaku (ili ustanovi odnosno državnom tijelu) će se, ako je to ikako moguće, staviti na raspolaganje samo dio te tvari, a ostatak će se u potrebnoj količini osigurati za slučaj naknadnih ispitivanja.

Kada vještak daje usmeni nalaz i mišljenje ono se unosi odmah u zapisnik, a u istom treba naznačiti tko je obavio vještačenje, te zanimanje, stručnu spremu i specijalnost vještaka. Državni odvjetnik uvijek može prisustvovati radnjama vještaka.

Nakon završenog vještačenja, kojem nije bila prisutna suprotna strana, ako ima pravo uvida u spis, izvijestiti će se da je vještačenje obavljeno i da se zapisnik o vještačenju može razgledati i preuzeti.

Za općeniti obrazac naloga – vidi pod. 2.2.7.2. Obrasci naloga za vještačenje i pregleda, obrazac 1.

¹⁷⁰ Obećanje glasi: „Obećavam da ću povjerena mi vještačenja obavljati savjesno i prema svom najboljem znanju, a nalaz i mišljenje iznijet ću točno, potpuno i objektivno, sukladno pravilima struke.”

2.2.7.1. Posebnost pojedinih vještačenja

Pojedina vještačenja se značajno razlikuju. Imamo vještačenja koja su uobičajena i nalog je jednostavno napisati, ali kada se nalažu složena vještačenja, posebno ona koja traže znanja iz drugih područja dobro je prije izdavanja naloga konzultirati druge zamjenike u tom ili drugom odvjetništvu pa čak i vještaka, kao i pribaviti presliku takovog naloga radi lakše izrade. Upravo iz navedenog razloga i obrasci koji se daju u vezi pojedinih vještačenja su općeniti i za svako vještačenje nalog mora sadržavati detalje važne upravo za to vještačenje.

2.2.7.1.1 Nalog za vještačenje pregledom i obdukcijom tijela

Nalog da se provede **vještačenje pregledom i obdukcijom tijela** izdat će se uvijek kad postoji sumnja ili je očito da je smrt prouzročena kaznenim djelom ili je u svezi s počinjenjem kaznenog djela.

Ako je tijelo već pokopano, državni odvjetnik će radi njegova pregleda i obdukcije obrazloženim zahtjevom od suca istrage zatražiti izdavanje naloga za ekshumaciju.

Kad se vještačenje ne obavlja u ustanovi, pregled i obdukciju tijela u pravilu obavlja jedan liječnik (prema potrebi može više liječnika), po mogućnosti sudsko-medicinske struke. Za vještaka se ne može odrediti liječnik koji je liječio umrloga.¹⁷¹

U nalogu za obdukciju tijela naložiti će se:

- poduzimanje potrebnih mjera da se ustanovi istovjetnost tijela¹⁷²
- utvrđivanje neposrednog uzroka smrti i što je taj uzrok izazvalo,
- utvrđivanje kad je smrt nastupila,
- ako je na tijelu nađena kakva ozljeda utvrđivanje: je li tu ozljedu nanio tko drugi i ako jest, onda čime, na koji način, koliko vremena prije nego što je smrt nastupila te je li ona prouzročila smrt.
- ako je na tijelu nađeno više ozljeda utvrđivanje: koja je od njih prouzročila smrt, a ako je više ozljeda smrtonosnih, koja je od njih ili koje su svojim skupnim djelovanjem bile uzrokom smrti.
- utvrđivanje je li smrt prouzročena samom vrstom i općom naravi pronađene ozljede ili zbog osobnog svojstva ili osobitog stanja organizma ozlijeđenoga ili zbog slučajnih okolnosti pod kojima je ozljeda nanesena, te
- utvrđivanje bi li pravodobno pružena pomoć mogla otkloniti smrt.

Posebno, pri pregledu i obdukciji začetka treba naložiti utvrđivanje:

- starost začetka,
- sposobnost začetka za izvanmaternični život, i
- uzrok smrti.

Pri pregledu i obdukciji tijela novorođenčeta treba posebno naložiti utvrđivanje:

- je li rođeno živo ili mrtvo,
- je li bilo sposobno za život,
- koliko je dugo živjelo,
- vrijeme smrti, i

¹⁷¹ Taj liječnik se može eventualno ispitati kao svjedok, pa i pri obdukciji tijela radi davanja razjašnjenja o tijeku i okolnostima bolesti

¹⁷² U tu će se svrhu posebno opisati podaci o vanjskim i unutarnjim tjelesnim osobinama tijela.

- uzrok smrti.

Obrazac naloga za obdukciju pod III.2.2.7.2. Obrasci naloga za vještačenje i pregleda, obrazac 2., a za prijedlog sucu istrage za nalažanje ekshumacije vidi obrazac 23.

2.2.7.1.2 Nalog za vještačenje tjelesnih ozljeda

Nalogom za **vještačenje tjelesnih ozljeda** naložiti će se da se:

- pregleda ozlijeđeni (u pravilu), a ako to nije moguće ili nije potrebno, izvrši uvid u medicinsku dokumentaciju i druge (uz navođenje točno koje) za vještačenje relevantne podatke i činjenice iz spisa,
- opišu ozljede,
- utvrdi vrsta i težini svake pojedine ozljede i njihovu ukupnom djelovanju s obzirom na njihovu narav ili posebne okolnosti slučaja,
- utvrdi kakvo djelovanje te ozljede obično proizvode, a kakvo su u određenom slučaju proizvele,
- utvrdi čime su ozljede nanesene i
- utvrdi na koji način nanesene.

Obrasci naloga za vještačenje sudsko-medicinsko vještačenje i pregleda vidi pod III.2.2.7.2., obrasci 3. i 4.

2.2.7.1.3. Nalog za toksikološko vještačenje

U slučaju da postoji sumnja da su smrt ili ozljede posljedica trovanja, ili ako je to potrebno iz drugih razloga naložiti će se **toksikološko vještačenje** sumnjivih tvari koje su nađene u tijelu ili na drugom mjestu, a mogu se s obzirom na sve okolnosti povezati s posljedicama koje su nastupile.

Vještaku će se naložiti da:

- pregleda sumnjive tvari
- utvrditi vrstu, količinu i djelovanje nađene tvari, i
- utvrdi količinu upotrijebljene tvari (ako je riječ o pregledu tvari uzete iz tijela).

Obrazac naloga za toksikološko vještačenje pod III.2.2.7.2. Obrasci naloga za vještačenje i pregleda, obrazac 5.

2.2.7.1.4. Nalog za vještačenje psihijatrijskim pregledom

Nalog da se provede **vještačenje psihijatrijskim pregledom** osumnjičenika izdat će se ako se pojavi sumnja:

- da je isključena ili smanjena ubrojivost osumnjičenika, ili
- da je zbog ovisnosti od alkohola ili opojnih droga počinio kazneno djelo, ili
- da je zbog duševnih smetnji nesposoban sudjelovati u prethodnom postupku (raspravna sposobnost).

Ako je to nužno za obavljanje vještačenja državni će odvjetnik predložiti sucu istrage da se osumnjičenik prisilno zadrži u zdravstvenoj ustanovi. Na temelju rješenja suca istrage takvo zadržavanje može trajati najviše mjesec dana. U slučaju potrebe za novim vještačenjem, zadržavanje se može ponoviti samo još jednom.

Nalogom za vještačenje ocjene osumnjičeničke **ubrojivosti** naložiti će se da vještak:

- ustanovi je li u vrijeme počinjenja kaznenog djela kod osumnjičenika postojala kakva duševna bolest, privremena duševna poremećenost, nedovoljni duševni razvitak ili neka druga teža duševna smetnja,
- odredi narav, vrstu, stupanj i trajnost duševne smetnje, i
- dade mišljenje o tome kakav je utjecaj takvo duševno stanje imalo na osumnjičeničko shvaćanje značenja svojeg postupanja ili vladanje svojom voljom, te eventualno
- dade mišljenje o stupnju vjerojatnosti da bi ta osoba zbog duševnih smetnji mogla počinuti teže kazneno djelo (za slučaj da osumnjičenik u vrijeme počinjenja djela nije bio u mogućnosti shvatiti značenje svojeg postupanja ili nije mogao vladati svojom voljom), ili
- dade mišljenje postoji li opasnost da razlozi za takvo stanje mogu i u budućnosti poticajno djelovati za počinjenje novoga kaznenog djela (za slučaj da su osumnjičeničke mogućnosti shvaćanja značenja svojeg postupanja ili vladanja svojom voljom bile smanjene).

Nalogom za vještačenje ocjene osumnjičeničke **raspravne sposobnosti** naložiti će se da vještak ustanovi i dade mišljenje o tome:

- ima li osumnjičenik duševne smetnje
- je li sposoban shvatiti prirodu i svrhu kaznenog postupka,
- je li sposoban razumjeti pojedine procesne radnje i njihove posljedice, te
- je li sposoban sporazumijevati se s braniteljem i davati mu upute.

Obrazac naloga za vještačenje psihijatrijskim pregledom pod III.2.2.7.2. Obrasci naloga za vještačenje i pregleda, obrazac 6. i 7.

2.2.7.1.5. Nalog za knjigovodstveno – financijsko vještačenje

U nalogu za **vještačenje poslovnih knjiga, isprava i podataka** (knjigovodstveno – financijsko vještačenje) potrebno je naznačiti:

- u kojem pravcu i u kojem opsegu treba obavljati vještačenje, te
- koje činjenice i okolnosti treba utvrditi.

Radi jasnoće i određenosti naloga, provjeravanja mogućnosti da se potrebne činjenice utvrde vještačenjem, te utvrđivanja koje je isprave potrebno pribaviti za vještačenje, posebice u složenim kaznenim predmetima gospodarstvenog kriminaliteta, prije izdavanja naloga državni će se odvjetnik savjetovati sa stručnom osobom, a moguće i s osobom kojoj namjerava povjeriti vještačenje.

Ako je za poduzimanje naloženog vještačenja nužno da se najprije sredi knjigovodstvo ili evidencija podataka trgovačkog društva i drugih pravnih osoba, može se naložiti da troškove oko sređivanja knjigovodstva i evidencija podataka podmiri to trgovačko društvo, odnosno ta pravna osoba.

Rješenje, u kojem će se naznačiti iznos predujma koji će se uplatiti državnom odvjetništvu¹⁷³, donosi državni odvjetnik na temelju obrazloženog pisanog izvješća vještaka kojem je naloženo vještačenje.

Protiv tog rješenja nije dopuštena žalba. Nakon okončanja vještačenja, državni odvjetnik, na temelju izvješća vještaka, donosi rješenje kojim utvrđuje visinu troškova i određuje da taj iznos podmiri trgovačko društvo ili pravna osoba, koji mogu podnijeti žalbu protiv tog rješenja.

Nagrada vještaku određuje se i isplaćuje u skladu s propisima po kojima se određuje nagrada u postupku pred sudom. O određivanju nagrade državni odvjetnik donosi rješenje. U izreci rješenja valja navesti:

- kome se određuje nagrada (naziv ustanove ili ime i prezime vještaka zanimanje, stručna sprema i specijalnost vještaka),
- vrstu vještačenja koje je provedeno,
- iznos nagrade (s naznakom da li je neto ili bruto), te
- kome se nalaže isplata nagrade i na koji način (uplatom na određeni račun, u gotovini i sl.).

Za primjerak obrasca naloga za knjigovodstveno vještačenje vidi pod. 2.2.7.2. Obrasci naloga za vještačenje i pregleda- obrazac 8., a za obrazac rješenja za sređivanje knjigovodstva - obrazac 9.

2.2.7.1.6. Druga vještačenja

Postoji veliki broj vještačenja zavisno od predmeta. U dijelu pod. 2.2.6.2. Obrasci naloga za vještačenje i pregleda, obrasci 12. do 16. dani su neki tipični obrasci, ali prije svakog naloga za vještačenje dobro je konzultirati dosadašnje suce istrage ili pogledati naloge koji su dani u istražnim spisima ili u spisima o provođenju istražnih radnji, jer postoje razlike u stilu i načinu nalaganja i provođenja vještačenja po područjima.

To se posebno odnosi i na prometna vještačenja, koja su česta i dobro je koristiti predloške sudova.

Za naloge za pojedina vještačenja vidi pod 2.2.7.2. Obrasci naloga za vještačenje i pregleda, informatičko- telekomunikacijsko vještačenje obrazac 14. i 15., nalog za utvrđivanje vrijednosti stvari obrazac 16., za toksikološko, biološko vještačenje obrazac 17., za balističko vještačenje obrazac 18., za grafološko vještačenje obrazac 19., za prometno vještačenje obrazac 20. i za kombinirano sudsko-medicinsko i prometno vještačenje obrazac 21.

2.2.7.1.7. Tjelesni pregled – članak 326. stavak 1. i 2. Zakona

¹⁷³ U članku 328. stavak 3. Zakona navodi se da se predujam uplaćuje sudu! Smatramo da je to greška, jer se u stavku 4. navodi kako tijelo koje vodi postupak donosi, na temelju izvješća vještaka, rješenje kojim utvrđuje visinu troškova i određuje da taj iznos podmiri trgovačko društvo ili druga pravna osoba.

Tjelesni pregled bez pristanka osobe koja se pregledava državni odvjetnik može naložiti prije podizanja optužnice:

- osumnjičenika - ako je potrebno da se utvrde činjenice važne za kazneni postupak, uključujući i utvrđivanje njegove raspravne sposobnosti¹⁷⁴
- druge osobe - isključivo ako se mora utvrditi nalazi li se određeni trag ili posljedica kaznenog djela na njihovu tijelu.

Tjelesni pregled koji se provodi kod pretraga tijekom kojih se ulazi u tjelesne šupljine ili se od tijela odvajaju nadomjesci ili pomagala organa pričvršćeni uz tijelo ili kad to nalažu posebna svojstva ili zdravstveno stanje osobe koja se pretražuje provodi se na prijedlog državnog odvjetnika prije podizanja optužnice po nalogu suca istrage. Vidi pretragu osobe 2.2.6.6.1.

Za primjerak obrasca naloga za tjelesni pregled vidi pod. 2.2.7.2. Obrasci naloga za vještačenje i pregleda, obrazac 10., a za prijedlog za izdavanje naloga za tjelesni pregled koji se provodi kod pretraga tijekom kojih se ulazi u tjelesne šupljine ili se od tijela odvajaju nadomjesci ili pomagala organa pričvršćeni uz tijelo ili kad to nalažu posebna svojstva ili zdravstveno stanje osobe koja se pretražuje - obrazac 22.

2.2.7.1.8. Uzimanje krvi i druge liječničke radnje

Uzimanje krvi i drugih liječničke radnje¹⁷⁵ državni odvjetnik može naložiti prije podizanja optužnice radi analize i utvrđivanja činjenica važnih za postupak:

- nad osumnjičenikom - bez pristanka, ako zbog toga ne bi nastupila šteta po njegovo zdravlje (o čemu će se prethodno državni odvjetnik savjetovati sa stručnom osobom i o tome sačiniti bilješku),
- nad drugom osobom - uz pristanak i samo da bi se utvrdilo nalazi li se određeni trag ili posljedica kaznenog djela na tijelu te osobe (o čemu će poučiti tu osobu i zatražiti pisanu izjavu o pristanku koja u sebi sadrži i pouku da se ta radnja ne može poduzeti bez pristanka).

Za mogući primjerak obrasca naloga za uzimanje krvi i urina prije podizanja optužnice vidi pod. 2.2.7.2. Obrasci naloga za vještačenje i pregleda, obrazac 11.

2.2.7.1.9. Nalog za molekularno – genetsku analizu

Državni odvjetnik naložiti će **molekularno – genetsku analizu**¹⁷⁶ (DNA analizu) s mjesta počinjenja kaznenog djela prije početka postupka kad provodi pretragu, privremeno

¹⁷⁴ Ako se osumnjičenik ne može odazvati pozivu zbog bolesti ili druge neotklonjive smetnje, može se ispitati u mjestu gdje se nalazi ili će se osigurati njegov prijevoz do sudske zgrade ili drugog mjesta gdje se radnja poduzima, ili se njegovo ispitivanje može odgoditi, a državni odvjetnik može naložiti i njegov tjelesni pregled radi provjera postojanja navedenih okolnosti zbog kojih se ne može odazvati pozivu.

¹⁷⁵ Poduzimaju se po pravilima medicinske znanosti. Pri poduzimanju tih radnji posebno obzirno se mora postupati prema žrtvi iz članka 16. i članka 43. – 46. Zakona.

¹⁷⁶ Uzimanje uzoraka biološkog materijala i analiza ne smije biti uporabljena za utvrđivanje zdravstvenog stanja osobe ili karakternih osobina osobe.

oduzimanje predmeta, očevid ili drugu dokaznu radnju ako postoji vjerojatnost da će se tom analizom pribaviti podaci korisni za dokazivanje kaznenog djela.

U tu svrhu naložiti će da se uzmu uzorci biološkog materijala :

- s mjesta počinjenja kaznenog djela¹⁷⁷ i drugog mjesta na kojemu su tragovi kaznenog djela,
- od okrivljenika,
- od žrtve,¹⁷⁸
- s tijela druge osobe (pod uvjetom da se ne radi o biološkom uzorku te osobe, osim ako drukčije nije propisano Zakonom).¹⁷⁹

Člankom 327. stavak 4. Zakona određeno je da uzimanje uzoraka biološkog materijala s mjesta počinjenja kaznenog djela može naložiti tijelo koje prije početka postupka provodi pretragu, privremeno oduzimanje predmeta, očevid ili drugu dokaznu radnju.

Primjerak obrasca vidi pod. 2.2.7.2. Obrasci naloga za uzimanje uzorka, te za molekularno-genetsku analizu, obrazac 12. i 13.

2.2.7.2. Obrasci naloga za vještačenje i pregleda

Obrazac 1. Nalog za vještačenje - općeniti

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

NALOG

..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, dana,

naložilo je

I. Temeljem članka 308. u vezi članka 309. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku određuje se (navesti koje vještačenje)

II. Vještačenje se povjerava (navesti naziv ustanove)/stalnom sudskom vještaku (navesti kojem)

III. Vještak je dužan podnijeti nalaz i mišljenje u roku od 30 dana od dana dostave prijepisa ovog naloga, pismeno u tri primjerka uz zahtjev za naknadu troškova.

¹⁷⁷ Uzimanje uzoraka biološkog materijala s mjesta počinjenja kaznenog djela može se naložiti tijekom provođenja dokaznih radnji pretrage, privremenog oduzimanja predmeta, očevida ili druge dokazne radnje.

¹⁷⁸ Ako se radi o osobi koja je oslobođena dužnosti svjedočenja (članak 285.), prije uzimanja uzorka, ta osoba će se poučiti da može uskratiti privolu. Izjavu kojom potvrđuje primitak pouke i daje privolu na uzimanje uzoraka biološkog materijala i njihovu analizu, osoba oslobođena dužnosti svjedočenja će potpisati. Ako uskrati privolu uzorak se ne smije uzimati od te osobe.

¹⁷⁹ Vidi gornju bilješku.

IV. Vještak je dužan (naznačiti što pregledati, provjeriti, o čemu dati mišljenje, ekspertize i slično).

V. (ustanova)/stalni sudski vještak dužan je započeti s vještačenjem odmah nakon preuzimanja spisa, a nakon dovršenog vještačenja dostaviti će ovom državnom odvjetništvu pisani nalaz i mišljenje u primjerka.

VI. Troškovi vještačenja padaju na teret sredstava ovog državnog odvjetništva.

Upozorenje: U davanju nalaza i mišljenja ne može sudjelovati osoba iz članka 315. Zakona o kaznenom postupku odnosno osoba za koju postoje razlozi za izuzeće od vještačenja iz članka 311. Zakona o kaznenom postupku, dok je davanje lažnog nalaza i mišljenja kazneno djelo propisano u članku 303. Kaznenog zakona za koje se kazneno progona po službenoj dužnosti.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

DNA:

1. Osumnjičenik
2. Branitelj
3. ustanova (npr. Zavod za sudsku medicinu)/ vještak - uz spis.
4. U spis

Obrazac 2. Nalog za obdukciju

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

NALOG

..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, dana,

naložilo je:

I. Određuje se obdukcija mrtvog tijela, rođenog/ne sa prijavljenim prebivalištem, koja je pronađena u u mjestu (tačno mjesto) (datum)..

II. Obdukcijom je potrebno utvrditi istovjetnost tijela smrtno stradale osobe, a osobito opisati podatke o vanjskim i unutarnjim osobinama tijela, te uzrok nastanka smrti i vrijeme uz tačno navođenje povreda koje su smrt uzrokovale, kao i izuzeti tkivo radi toksikoloških vještačenja ili za potrebe drugih vještačenja.

III. Obdukcija se povjerava (navesti tačan naziv ustanove), koji će na temelju ovog naloga odrediti obducenata-specijalistu patologa, a zatim po dovršenoj obdukciji svoj nalaz i mišljenje dostaviti ovom državnom odvjetništvu u istovjetna primjerka uz naznaku troškova i nagrade.

V. Troškovi obdukcije padaju na teret proračunskih sredstava državnog odvjetništva.

Upozorenje: U davanju nalaza i mišljenja ne može sudjelovati osoba iz članka 315. Zakona o kaznenom postupku odnosno osoba za koju postoje razlozi za izuzeće od vještačenja iz članka 311. Zakona o kaznenom postupku, dok je davanje lažnog nalaza i mišljenja kazneno djelo propisano u članku 303. Kaznenog zakona za koje se kazneno progoni po službenoj dužnosti.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostavljeno:

1. Osumnjičenik
2. Branitelj
3. ustanova / vještak - uz spis.
4. U spis

Obrazac 3. Nalog za sudsko-medicinsko vještačenje

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

NALOG

..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, dana,

naložilo je

I. Temeljem članka 309. Zakona o kaznenom postupku određuje se sudsko-medicinsko vještačenje.

II. Vještačenje se povjerava stalnom sudskom vještaku dr... ..

III. Vještak je dužan podnijeti pisani nalaz i mišljenje u roku od 30 dana od dana dostave prijepisa ovog naloga, pismeno u primjerka uz zahtjev za naknadu troškova i nagrade.

IV. Vještak je dužan razmotriti medicinsku dokumentaciju za oštećenika te se izjasniti o mogućnosti nastanka ozljeda oštećenika koje je prema medicinskoj dokumentaciji zadobio u predmetnom događaju.

Napominje se da je vještak dr. već vještačio u ovom predmetu i očitovao se glede težine tjelesnih ozljeda oštećenika te je načelno odgovorio kod kojih brzina prilikom sudara je moguće zadobiti trajnu ozljedu vrata. Kako je u međuvremenu provedeno prometno vještačenje i točno su utvrđeni padovi brzine kod svakog sudara, potrebno je da se vještak izjasni da li je moguć kod izračunatih smanjenja brzina nastanak opisanih ozljeda oštećenika.

Upozorenje: U davanju nalaza i mišljenja ne može sudjelovati osoba za koju postoje razlozi za izuzeće od vještačenja iz članka 311. Zakona o kaznenom postupku, dok je davanje

lažnog nalaza i mišljenja kazneno djelo propisano u članku 303. Kaznenog zakona za koje se kazneno progona po službenoj dužnosti.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostavljeno:

1. Osumnjičenik
3. Branitelj
3. Vještak dr putem Zavoda za sudsku medicinu - uz spis.
4. U spis

Obrazac 4. Nalog za sudsko-medicinsko vještačenje

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

N A L O G

..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika
..... u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz
članka Kaznenog zakona, dana,

naložilo je

I. Temeljem članka 309. Zakona o kaznenom postupku određuje se sudsko-medicinsko vještačenje u kaznenom predmetu protiv okr., zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, radi utvrđivanja ozljeda koje je zadobila oštećena, te na okolnosti brojnosti ozljeda, te mehanizma nastanka ozljeda, te na okolnosti koje su ozljede nastale za života oštećenice

ili

I. Temeljem članka 219. stavak 1. u svezi članka 309. Zakona o kaznenom postupku određuje se vještačenje tjelesnih ozljeda koje je zadobio oštećeni

II. Vještačenje se povjerava stalnom sudskom vještaku prof. dr., Sudska medicina, Zagreb, Salata br. 11.

III. Vještačenje treba biti dovršeno najkasnije do

IV. Vještak je dužan razmotriti medicinsku dokumentaciju za oštećenika/pregledati oštećenika te se izjasniti o mogućnosti nastanka ozljeda oštećenika koje je prema medicinskoj dokumentaciji zadobio u predmetnom događaju/ utvrditi vrstu i težinu svake pojedine ozljede u njihovu ukupnom djelovanju s obzirom na njihovu narav ili posebne okolnosti slučaja, /utvrditi kakvo djelovanje te ozljede obično proizvode, a kakvo su u određenom slučaju proizvele, /utvrditi čime su ozljede nanesene i na koji način su nanesene (i slično).

IV. Po dovršenom vještačenju vještak će dostaviti ovome državnom odvjetništvu nalaz i mišljenje u istovjetnih primjeraka, a troškove vještačenja snosit će ovo državno odvjetništvo.

Upozorenje: U davanju nalaza i mišljenja ne može sudjelovati osoba za koju postoje razlozi za izuzeće od vještačenja iz članka 311. Zakona o kaznenom postupku, dok je davanje lažnog nalaza i mišljenja kazneno djelo propisano u članku 303. Kaznenog zakona za koje se kazneno progoni po službenoj dužnosti.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostavljeno:

1. vještak: Prof. dr. uz spis
2. okrivljenik
3. odvjetnik
4. u spis

Obrazac 5. Nalog za toksikološko vještačenje

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

N A L O G

..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika
..... u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz
članka Kaznenog zakona, dana,

naložilo je

I. Temeljem članka 309. Zakona o kaznenom postupku određuje se
.....(navesti koje vještačenje, koja vrsta ili na koje toksine) u kaznenom
predmetu protiv okr., zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog
zakona, radi(pregleda sumnjive tvari, utvrđivanja vrste, količine i djelovanja
nađene tvari, utvrđivanja količine upotrijebljene tvari (ako je riječ o pregledu tvari uzete iz
tijela i slično).

II. Na temelju članka 309. stavka 2. ZKP-a Centar za forenzična ispitivanja,
istraživanja i vještačenja „Ivan Vučetić“ u Zagrebu odredit će jednog ili više stručnjaka koji
će obaviti vještačenje, a zatim po dovršenom vještačenju svoj pisani nalaz i mišljenje dostaviti
ovom državnom odvjetništvu u istovjetna primjerka uz naznaku troškova i nagrade.

III. Policijska uprava, Sektor kriminalističke policije, dužna
je Centru za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja „Ivan Vučetić“ u Zagrebu
staviti na raspolaganje materijal i predmete potrebne za vještačenje, a vještak, stručnjak
Centra za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja „Ivan Vučetić“ u Zagrebu poziva
se da svoj nalaz i mišljenje da na temelju materijala i predmete koji su mu stavljeni na
raspolaganje najkasnije do

IV. Vještačenje treba biti dovršeno najkasnije do

Upozorenje: U davanju nalaza i mišljenja ne može sudjelovati osoba iz članka 315. Zakona o kaznenom postupku odnosno osoba za koju postoje razlozi za izuzeće od vještačenja iz članka 311. Zakona o kaznenom postupku, dok je davanje lažnog nalaza i mišljenja kazneno djelo propisano u članku 303. Kaznenog zakona za koje se kazneno progona po službenoj dužnosti.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostavljeno:

1. vještak: Prof. dr. uz spis
2. okrivljenik
3. odvjetnik
4. PU..., Odjel krim policije
5. u spis

Obrazac 6. Nalog za psihijatrijsko vještačenje – smanjena ubroјivost i ovisnost

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

N A L O G

..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika
..... u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz
članka Kaznenog zakona, dana,

naložilo je

I. Temeljem članka 325 stavka 1 u vezi članka 308 ZKP-a nalaže se psihijatrijsko vještačenje osumnjičenika, (osobni podaci)

II. Vještačenjem treba utvrditi postoji li kod osumnjičenika mogući poremećaj duševnog zdravlja, a prema naravi, vrsti, stupnju i trajnosti bolesti, kakav je utjecaj to duševno stanje (ukoliko se utvrdi poremećaj) imalo na njegovo shvaćanje značenja postupanja i vladanja svojom voljom, odnosno da li je u vrijeme počinjenja kaznenog djela kod osumnjičenika utvrđena smanjena ubroјivost ili je ona isključena.

Ukoliko vještak utvrdi da je osumnjičenik u vrijeme ostvarenja zakonskih obilježja kaznenog djela bio neubroјiv treba se očitovati o tome postoji li vjerojatnost da bi osumnjičenik zbog težih duševnih smetnji mogao počiniti teže kazneno djelo odnosno da li postoji potreba za smještaj osumnjičenika u psihijatrijsku ustanovu.

Ili

Potrebno je utvrditi da li je osumnjičenik ovisnik o drogama i u kojem stupnju. Ukoliko se ovisnost utvrdi, a posebno da je osumnjičenik kazneno djelo počinio pod odlučujućim djelovanjem ovisnosti i da postoji opasnost da će zbog te ovisnosti ponovno počiniti neko

kazneno djelo vještak treba dati mišljenje o tome da li je potrebno izricanje sigurnosne mjere obaveznog liječenja od ovisnosti.¹⁸⁰

II. Vještak će izvršiti uvid u spis ovog državnog odvjetništva broj gornji te pregledati osumnjičenika.

III. Za vještaka se imenuje stalni sudski vještak prof. dr., iz, Odjel za

IV. Nakon dovršenog vještačenja vještak će dostaviti svoj pisani nalaz i mišljenje u istovjetnih primjerka, a sve u roku od 30 dana od dana preuzimanja spisa. Ukoliko vještak ne izvrši vještačenje u navedenom roku dužan je izvijestiti ovo Državno odvjetništvo zbog čega isto vještačenje nije izvršeno.

V. Troškovi vještačenja padaju na teret ovog Državnog odvjetništva.

Upozorenje: U davanju nalaza i mišljenja ne može sudjelovati osoba za koju postoje razlozi za izuzeće od vještačenja iz članka 311. ZKP-a, dok je davanje lažnog nalaza i mišljenja kazneno djelo propisano u članku 303. Kaznenog zakona za koje se kazneno progona po službenoj dužnosti.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostavljeno:

1. osumnjičenik
2. branitelj
3. vještak uz spis
4. u spis

Obrazac 7. Nalog za psihijatrijsko vještačenje - ubrojivost

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

N A L O G

..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, dana,

naložilo je

I. Nalaže se (novo) vještačenje psihijatrijskim pregledom optuženog, sina, s prebivalištem radi utvrđivanja njegove ubrojivosti, kao i to je li se nalazio u stanju jake razdraženosti ili prepasti tempore criminis.

¹⁸⁰ Kod ovakvih naloga koji su detaljni potrebno je na osnovu dosadašnjih spisa vidjeti kakova je praksa na određenom području i na osnovu toga navesti što se od vještaka očekuje u nalazu i mišljenju.

ili

radi utvrđivanja duševnog stanja i stupnja ubrojivosti okrivljenika tempore criminis, obzirom da postoji sumnja u isključenje ili smanjenje ubrojivosti kao i da je kazneno djelo počinio zbog ovisnosti od alkohola ili opojnih droga.

II. Za vještačenje se određuje Sveučilište u, Medicinski fakultet,/Klinička bolnica

III. Vještak određen od strane Medicinskog fakulteta/Kliničke bolnice dužan je prije početka vještačenja predmet brižljivo proučiti, točno sve navesti što zapazi i nađe, da svoje mišljenje iznese nepristrano i u skladu s pravilima znanosti i vještine, s tim da se posebno upozorava da je davanje lažnog iskaza kazneno djelo.

IV. Vještačenje se nalaže radi ocjene ubrojivosti osumnjičenika tempore criminis, pri čemu je vještak dužan u prvom redu, utvrditi da li je ubrojivost osumnjičenika isključena, ili smanjena, odnosno da li je u vrijeme počinjenja kaznenog djela kod imenovanog postojala kakva duševna bolest, privremena duševna poremećenost, nedovoljni duševni razvitak, ili neka teža duševna smetnja.

Ako se ustanovi da postoji poremećaj duševnog stanja (ili je takav poremećaj već postojao) dužan je utvrditi narav, vrstu, stupanj i trajnost duševne poremećenosti, i pri tome dati mišljenje o utjecaju duševnog stanja na shvaćanje i postupke osumnjičenika. Ukoliko vještak utvrdi da je osumnjičenik u vrijeme ostvarenja zakonskih obilježja kaznenog djela bio neubrojiv treba se očitovati postoji li vjerojatnost da bi osumnjičenik zbog težih duševnih smetnji mogao počiniti teže kazneno djelo odnosno da li postoji potreba za smještaj osumnjičenika u psihijatrijsku ustanovu.

Ako se utvrdi da je u trenutku počinjenja kaznenog djela osumnjičenik bio u stanju smanjene ubrojivosti, u svom mišljenju i nalazu vještak se treba očitovati da li razlozi za takvo stanje mogu i u budućnosti poticajno djelovati za počinjenje novog kaznenog djela, odnosno o potrebi izricanja sigurnosne mjere obveznog psihijatrijskog liječenja.

Ako utvrdi da poremećaja nema, dužan je to obrazložiti.

V. Navedena ustanova dužna je započeti s vještačenjem odmah po preuzimanju spisa, a nakon završenog vještačenja, dostaviti ovom sudu pismeni nalaz i mišljenje u dovoljnom broju primjeraka, u roku od 15 dana, od trenutka preuzimanja spisa.

VI. Troškovi vještačenja padaju na teret proračunskih sredstava ovog državnog odvjetništva.

Upozorenje: U davanju nalaza i mišljenja ne može sudjelovati osoba iz članka 315. Zakona o kaznenom postupku odnosno osoba za koju postoje razlozi za izuzeće od vještačenja iz članka 311. Zakona o kaznenom postupku, dok je davanje lažnog nalaza i mišljenja kazneno djelo propisano u članku 303. Kaznenog zakona za koje se kazneno progona po službenoj dužnosti.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostavljeno:

1. osumnjičenik
2. Branitelj
3. KB n/r dr.
5. Zatvor
6. U spis

Obrazac 8. Nalog za knjigovodstveno vještačenje

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

N A L O G

..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, dana,

naložilo je

I. Temeljem članka 309. stavak 1. u svezi s člankom 308. Zakona o kaznenom postupku određuje se financijsko-knjigovodstveno vještačenje.

II. Vještačenje se povjerava stalnom sudskom vještaku za knjigovodstvo i financije

III. Nalaže se vještaku da na temelju raspoložive knjigovodstvene dokumentacije u Trgovačkom društvu.....i dokumentacije u spisu, obrane okrivljenih, sačini pisani nalaz i mišljenje i to na okolnosti vezane uz kazneno djelo iz članka stavak Kaznenog zakona (opisano u nalogu za provođenje istrage ili ukoliko nalog nije donesen točno naznačiti na koje okolnosti).

IV. Vještačenje treba započeti odmah po preuzimanju spisa, s time da pisani nalaz i mišljenje treba dostaviti u roku od trideset dana od dana preuzimanja spisa

V. Troškovi vještačenja padaju na teret proračunskih sredstava ovog Državnog odvjetništva.

Upozorenje: U davanju nalaza i mišljenja ne može sudjelovati osoba za koju postoje razlozi za izuzeće od vještačenja iz članka 311. Zakona o kaznenom postupku, dok je davanje lažnog nalaza i mišljenja kazneno djelo propisano u članku 303. Kaznenog zakona za koje se kazneno progoni po službenoj dužnosti.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostavljeno:

1. osumnjičenik
2. Branitelj
3. Vještak

4. U spis

Obrazac 9. Rješenje o sređivanju knjigovodstva

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

_____ državno odvjetništvo u _____ po državnom odvjetniku/zamjeniku državnog odvjetnika _____ u kaznenom predmetu protiv _____, OIB _____ zbog kaznenog djela iz članka _____ Kaznenog zakona, na osnovu članka 328. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku, _____ (datum) donosi slijedeće

RJEŠENJE

I Za potrebe vještačenja temeljem naloga ovog Državnog odvjetništva, broj: _____ od _____, za sređivanje cjelokupnog knjigovodstva za razdoblje od _____ do _____ godine trgovačkog društva _____ iz _____ određuje se trgovačko društvo _____ iz _____ / vještak knjigovodstvene struke _____ (ime i prezime) iz _____.

II Trgovačko društvo _____ iz _____ (čije se knjigovodstvo sređuje) dužno je u roku od _____ dana od dana zaprimanja ovog rješenja uplatiti iznos od _____ kuna na žiro-račun broj: _____ državnog odvjetništva u _____ na ime predujma.

Obrazloženje

Nalogom _____ državnog odvjetništva u _____, broj: _____ od _____ vještaku za knjigovodstvo _____ naloženo je provođenje knjigovodstveno-financijskog vještačenja poslovanja trgovačkog društva _____ iz _____ za razdoblje od _____ do _____.

Postupajući po tom nalogu, vještak je izvršio uvid u knjigovodstvenu dokumentaciju trgovačkog društva _____ iz _____, te zaključio da po nalogu nije u mogućnosti postupiti jer to trgovačko društvo, a kako to proizlazi iz pisanog izvješća vještaka od _____, nije (ukratko navesti razloge iz obrazloženja tog izvješća npr. nije knjigovodstvenu dokumentaciju vodilo i odlagalo sukladno propisima koji reguliraju tu materiju i nije ju učinilo preglednom).

S obzirom na takovo izvješće i u potpunosti prihvaćajući njegove navode, a kako bi se knjigovodstvena dokumentacija dovela u stanje pogodno za vještačenje, valjalo je odrediti da će sređivanje dokumentacije provesti trgovačko društvo koje se bavi knjigovodstvom / vještak, kako je navedeno pod točkom I. ovog rješenja.

Kako su troškovi sređivanja knjigovodstva, po vještaku, procijenjeni na iznos od _____ kuna, to je valjalo odrediti u tom iznosu predujam koji, sukladno odredbi članka 328. stavak 3. ZKP- a valja uplatiti državnom odvjetništvu u _____ u roku koji je primjeren s obzirom na žurnost započinjanja i provođenja naloženog vještačenja. Slijedom toga je odlučeno kao u točki II. ovog rješenja.

POUKA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ovog rješenja sukladno članku 328. stavku 2. ZKP-a žalba nije dopuštena.

Dostaviti:

1. trgovačko društvo _____, (adresa)
2. trgovačko društvo _____, (adresa)/ vještak (ime i prezime, adresa)
3. Računovodstvu ovdje
4. u spis

Obrazac 10. Nalog za tjelesni pregled bez ulaska u tjelesne šupljine i skidanja proteza prije podizanja optužnice

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

N A L O G

..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika
..... u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz
članka Kaznenog zakona, dana,

naložilo je

I. Temeljem članka 326 stavka 1 i. ZKP-a nalaže se tjelesni pregled osumnjičenika,
a radi utvrđivanja¹⁸¹

II. Izvršenje ovog naloga povjerava se djelatnicima PU, PP, koji
će zatražiti od liječnika/medicinskog vještaka Bolnice da prilikom poduzimanja
liječničke radnje postupa u skladu s člankom 326. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku.

III. O izvršenom pregledu dužni su sačiniti zapisnik i fotodokumentaciju/video zapis tijekom pregleda.

IV. S pregledom treba započeti odmah po zaprimanju ovog naloga, s time da zapisnik treba dostaviti u roku od tri dana od obavljenog pregleda.

V. Troškovi pregleda padaju na teret ovog Državnog odvjetništva.

O b r a z l o ž e n j e

(Kratko navesti činjeničnu i pravnu osnovu za nalog i konstatirati njegovu osnovanost.

Na primjer: Kako iz dosadašnjeg tijeka prethodnog postupka proizlaze osnove sumnje da je
.....

¹⁸¹ Ako se nalaže tjelesni pregled drugih osoba on se može poduzeti se bez njihova pristanka samo ako se mora utvrditi nalazi li se određeni trag ili posljedica kaznenog djela na njihovu tijelu (članak 326. stavak 1. Zakona).

Stoga je poduzimanje ove dokazne radnje neophodno i ne trpi odgodu, kako bi se pribavili dokazi za daljnji tijek postupka, radi čega je odlučeno kao u izreci.)

Pečat i potpis - članka 82.
Poslovnika

Dostavljeno:

1. osumnjičenik
2. branitelj
3. PU.....
4. u spis

Obrazac 11. Nalog za uzimanje krvi i urina prije podizanja optužnice

(Zaglavlje - članka 76. i 78. Poslovnika)

N A L O G

..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika
..... u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz
članka Kaznenog zakona, dana,

naložilo je

I. Temeljem članka 326 stavak 1 i 5. ZKP-a nalaže se uzimanje krvi (drugo navesti) od osumnjičenika, a radi utvrđivanja (radi analize i utvrđivanja činjenica važnih za postupak)

II. Izvršenje ovog naloga povjerava se djelatnicima PU, PP, koji će zatražiti od liječnika/medicinskog vještaka Bolnice da prilikom poduzimanja liječničke radnje postupa u skladu s člankom 326. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku.

V. Troškovi padaju na teret ovog Državnog odvjetništva.

O b r a z l o ž e n j e

(Kratko navesti činjeničnu i pravnu osnovu za nalog i konstatirati njegovu osnovanost.

Na primjer: Kako iz dosadašnjeg tijeka prethodnog postupka proizlaze osnove sumnje da je

Stoga je poduzimanje ove dokazne radnje neophodno i ne trpi odgodu, kako bi se pribavili dokazi za daljnji tijek postupka, radi čega je odlučeno kao u izreci.)

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostavljeno:

1. osumnjičenik
2. branitelj

3. PU.....
4. u spis

Obrazac 12. Nalog za uzimanje bioloških uzoraka od osumnjičenika¹⁸² u svrhu analize molekularno-genetske analize

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

N A L O G

..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika
..... u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz
članka Kaznenog zakona, dana,

naložilo je

I. Temeljem članka 327. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku o d r e đ u j e s e uzimanje biološkog materijala u svrhu molekularno – genetske analize od, sina, rođ., iz(adresa).

II. Izvršenje ovog naloga povjerava se djelatnicima Odjela PU/PP.....

III. Troškovi padaju na teret ovog Državnog odvjetništva.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostavljeno:

1. osumnjičenik
2. branitelj
3. PU.....
4. u spis

Obrazac 13. Nalog za molekularno-genetsku analizu

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

N A L O G

..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika
..... u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz
članka Kaznenog zakona, dana,

naložilo je

¹⁸² Za drugu osobu članak 327. stavak 3. pod uvjetima iz članka 326. stavak 5. Zakona, posebno vidi članak 327. stavak 3. za osobu koja je oslobođena dužnosti svjedočenja.

I. Temeljem članka 308. i 309. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku, određuje se provođenje vještačenja - DNA analizom.

II. Predmet vještačenja su(navesti što, na primjer metalni nož (omot broj 6.), čaše (omot broj 36 i 38). opušak (omot broj 37), kutija cigareta i upaljač (omot broj 31)).

III. Vještačenjem je potrebno utvrditi da li se na navedenim predmetima nalaze DNA tragovi osumnjičenika i oštećenog ili tragovi nekih drugih osoba.

ili

III. Vještačenjem je potrebno:

1. utvrditi da li su dostavljeni tragovi crvene boje nalik na krv i to: trag br. 11 trag crvene boje nalik na krv u vidu više sitnih kapi, pronađen na podu dnevnog boravka od desnog bočnog zida 360 cm i od zida nasuprot vrata 10 cm, izuzeti brisanjem na sterilni vatirani štapić ljudska krv, a ako jesu, potrebno je utvrditi dna strukturu i identitet osobe od koje potječu.

IV. Vještačenje se povjerava Centru za kriminalistička vještačenja „Ivan Vučetić“ koji će odrediti vještaka koji će provesti naloženo vještačenje.

V. S vještačenjem se ima započeti odmah i dovršiti ga u roku od 30 dana, te dostaviti u Državno odvjetništvo uprimjeraka.

V Troškovi vještačenja predju mljuju se iz proračunskih sredstava Državnog odvjetništva.

Upozorenje: U davanju nalaza i mišljenja ne može sudjelovati osoba iz članka 315. Zakona o kaznenom postupku odnosno osoba za koju postoje razlozi za izuzeće od vještačenja iz članka 311. Zakona o kaznenom postupku, dok je davanje lažnog nalaza i mišljenja kazneno djelo propisano u članku 303. Kaznenog zakona za koje se kazneno progona po službenoj dužnosti.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostavljeno:

1. osumnjičenik

2. branitelj

3. MUP RH, Centar za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja „Ivan Vučetić“

4. u spis

Obrazac 14. Nalog za informatičko- telekomunikacijsko vještačenje

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

N A L O G

..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika
..... u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz
članka Kaznenog zakona, dana,

naložilo je

I. Na temelju članka 308. i članka 309. stavak 1. ZKP-a određuje se informatičko vještačenje.

II. Vještačenjem je potrebno utvrditi, a na temelju dokumentacije koja prileži spisu:

a) točno vremensko razdoblje korištenja mobilnog uređaja IMEI broj od datuma kupnje, tj. od u sati, sa naznakom baznih stanica koje su evidentirale sve dolazne i odlazne pozive,

b) brojeve telefona koji su korišteni na aparatu IMEI broj,

c) koliko osoba se koristilo aparatom IMEI broj, sa točnom naznakom brojeve telefona,

d) identifikaciju baznih stanica vezanih za odlazni telefonski razgovor evidentiran na broju 098..... za dan 03.11.2009. u 17:53:20 sati, a na broj 091....., za dolazni poziv na broj 099 sa broja za dan 03.11.2009. u 17:55:32 sati itd.

III. Vještačenje se povjerava stalnom sudskom vještaku

IV. Vještak je dužan odazvati se pozivu i dati svoj nalaz i mišljenje u roku od 30 dana.

V. Vještak se poziva da prije početka vještačenja predmet vještačenja brižljivo prouči, da točno navede sve što zapazi i nađe te da svoje mišljenje iznese nepristrano i u skladu s pravilima znanosti i vještine, jer je davanje lažnog iskaza kazneno djelo.

VI. (navesti operatore) i Operativno-tehnički centar za nadzor telekomunikacija Republike Hrvatske (OTC) dužni su određenom vještaku na temelju ove naredbe staviti na raspolaganje svu potrebnu dokumentaciju, dati mu posebna objašnjenja i pružiti svu potrebnu pomoć.

VI. Troškove vještačenja snosi ovo Državno odvjetništvo po dostavi specifikacije računa vještaka.

Upozorenje: U davanju nalaza i mišljenja ne može sudjelovati osoba za koju postoje razlozi za izuzeće od vještačenja iz članka 311. Zakona o kaznenom postupku, dok je davanje lažnog nalaza i mišljenja kazneno djelo propisano u članku 303. Kaznenog zakona za koje se kazneno progona po službenoj dužnosti.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostaviti:

1. sudski vještak
2. I-osmu.
3. branitelju
4. u spis

Obrazac 15. Nalog za telekomunikacijsko vještačenje

NALOG

..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, dana,

naložilo je

I. Temeljem članka 308. u vezi članka 309. stavak 1. određuje se provođenje telekomunikacijskog vještačenja.

II. Telekomunikacijskim vještačenjem potrebno je izvršiti pretragu mobitela i memorije sim kartica pozivnog broja kojim se koristi i pretragu mobitela i sim kartice pozivnog broja kojim se koristi i pretragu mobitela i sim kartice marke „Sony ericsson“ nepoznatog pozivnog broja, kao i izvršiti prijepis svih primljenih i poslanih SMS poruka u periodu od 01. rujna 2010. god., do 31. listopada 2010. god. Također je potrebno za navedeni vremenski period pribaviti izliste dolaznih i odlaznih poziva za navedene mobitele.

III. Telekomunikacijsko vještačenje povjerava se sudskom vještaku za informatiku i telekomunikacije dipl. ing. iz Zagreba,

IV. VI. (navesti operatore) i Operativno-tehnički centar za nadzor telekomunikacija Republike Hrvatske (OTC) dužni su određenom vještaku na temelju ove naredbe staviti na raspolaganje svu potrebnu dokumentaciju, dati mu posebna objašnjenja i pružiti svu potrebnu pomoć.

V. Stalni sudski vještak dužan je započeti s vještačenjem odmah nakon preuzimanja spisa, a nakon dovršenog vještačenja dostavit će ovom državnom odvjetništvu svoj pismeni nalaz i mišljenje u dovoljnom broju primjeraka, u što kraćem roku.

VI. Troškovi vještačenja padaju na teret sredstava ovog državnog odvjetništva.

Upozorenje: U davanju nalaza i mišljenja ne može sudjelovati osoba za koju postoje razlozi za izuzeće od vještačenja iz članka 311. Zakona o kaznenom postupku, dok je davanje lažnog nalaza i mišljenja kazneno djelo propisano u članku 303. Kaznenog zakona za koje se kazneno progona po službenoj dužnosti.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostavljeno:

1. Osumnjičenik
2. Branitelj

3. vještak - uz spis.
4. u spis

Obrazac 16. Nalog za utvrđivanje vrijednosti stvari

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

N A L O G

..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika
..... u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz
članka Kaznenog zakona, dana,

naložilo je

I. Temeljem članka 308. u vezi članka 309. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku određuje se provođenje vještačenja na okolnost utvrđenja vrijednosti strojeva i to dvije tokarilice sa pripadajućom opremom i univerzalne glodalice sa pripadajućom opremom, opisane pod točkom 2. istražnog zahtjeva.

II. Vještačenjem valja utvrditi vrijednost navedenih strojeva na dan sačinjavanja prijave za otpis tih sredstava (1.1.2011.), a prema prijavama koje se nalaze u prilogu kaznene prijave broj Pri utvrđivanju vrijednosti navedenih strojeva valja imati u vidu fotodokumentaciju tih strojeva kao i iskaze ispitanih svjedoka U slučaju potrebe vještak će izvršiti uvid na licu mjesta, gdje se strojevi u nalaze, a o čemu će prethodno obavijestiti sud. Također će vještak utvrditi da li su isti prema pravilima strojarske struke i pravilniku doista bili u takvom stanju da su bili za otpis kao staro željezo te kolika je vrijednost istih u tom slučaju. U svakom slučaju će vještak utvrditi tržišnu vrijednost tih strojeva 2010. godine a obzirom na godinu proizvodnje, amortizaciju te stvarno stanje tih strojeva u vrijeme kada je odlučeno da isti idu u otpis.

III. Vještačenje se povjerava stalnom sudskom vještaku

IV. Stalni sudski vještak dužan je započeti s vještačenjem odmah nakon preuzimanja spisa, a nakon dovršenog vještačenja dostavit će ovom državnom odvjetništvu svoj pisani nalaz i mišljenje u dovoljnom broju primjeraka, u roku od 10 dana.

V. Troškovi vještačenja padaju na teret sredstava ovog državnog odvjetništva.

Upozorenje: U davanju nalaza i mišljenja ne može sudjelovati osoba za koju postoje razlozi za izuzeće od vještačenja iz članka 311. Zakona o kaznenom postupku, dok je davanje lažnog nalaza i mišljenja kazneno djelo propisano u članku 303. Kaznenog zakona za koje se kazneno progona po službenoj dužnosti.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostavljeno:

1. Osumnjičenik
2. Branitelj
3. vještak - uz spis.
4. u spis

Obrazac 17. Nalog za toksikološko, biološko vještačenje

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

N A L O G

..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika
..... u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz
članka Kaznenog zakona, dana,

naložilo je

I. Temeljem članka 308. u vezi članka 309. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku radi utvrđivanja da li je oduzeti materijal pobrojan u potvdama o privremeno oduzetim predmetima droga, koje vrste, težine i kvalitete, da li se na pojedinim predmetima nalaze tragovi droga, te otisci prstiju ili otisci drugih dijelova tijela određuje se toksikološko, biološko i DKT vještačenje koje se povjerava Centru za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja „Ivan Vučetić“ u Zagrebu, pa tako:

a) u odnosu na predmete, materijal oduzet od I. osumnjičenika potvdama o privremenom oduzimanju predmeta broj: određuje se toksikološko, biološko i DKT vještačenje, i to:

1. jedna (1) VIP ME kartica tzv. „nosač SIM kartice“ ser. broja s tragovima bijele praškaste materije,
2. bijela praškasta materija izuzeta samo ljepljivim trakama sa oznakom 0,
3. jedan (1) srolani papirić žute boje sa tragovima bijele praškaste materije, itd.

b) u odnosu na predmete, materijal oduzet od II. osumnjičenika potvdama o privremenom oduzimanju predmeta br.: određuje se toksikološko vještačenje i to:

1. jedna (1) plastična kutijica crne boje sa prozirnim plastičnim poklopcem, unutar koje se nalaze tri (3) PVC vrećice spojenih vrhova, tzv. «suze» sa sadržajem smeđe praškaste materije NN kemijskog sastava, u količini od 2,3 grama, itd.

II. Na temelju članka 309. stavak 2. ZKP-a Centar za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja „Ivan Vučetić“ u Zagrebu odredit će jednog ili više stručnjaka koji će obaviti vještačenje, odazvati se pozivu i dati nalaz i mišljenje.

IV. Policijska uprava, Sektor kriminalističke policije, dužna je Centru za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja „Ivan Vučetić“ u Zagrebu staviti

na raspolaganje materijal i predmete potrebne za vještačenje, a vještak, stručnjak Centra za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja „Ivan Vučetić“ u Zagrebu poziva se da svoj nalaz i mišljenje da na temelju materijala i predmete koji su mu stavljeni na raspolaganje,

V. Centar za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja „Ivan Vučetić“ u Zagrebu dostaviti će ovom Državnom odvjetništvu pisani nalaz i mišljenje u tri istovjetna primjerka u roku od 15 dana potpisan od osoba koje su obavile vještačenje.

VI. Troškovi vještačenja predujmljuju se iz proračunskih sredstava Državnog odvjetništva.

Upozorenje: U davanju nalaza i mišljenja ne može sudjelovati osoba iz članka 315. Zakona o kaznenom postupku odnosno osoba za koju postoje razlozi za izuzeće od vještačenja iz članka 311. Zakona o kaznenom postupku, dok je davanje lažnog nalaza i mišljenja kazneno djelo propisano u članku 303. Kaznenog zakona za koje se kazneno progoni po službenoj dužnosti.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostavljeno:

1. osumnjičenik
2. branitelj
3. MUP RH, Centar za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja „Ivan Vučetić“
4. PU
5. u spis

Obrazac 18. Nalog za balističko vještačenje

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

N A L O G

..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika
..... u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz
članka Kaznenog zakona, dana,

naložilo je

I. Određuje se provođenje balističkog vještačenja pištolja marke a koji pištolj je oduzela PU, Sektor krim. policije, Odjel kriminalističke, potvrda o privremenom oduzimanju predmeta broj, na okolnost

- a) da li je iz navedenog pištolja nanesena povreda, odnosno nekog drugog oružja uzimajući u obzir obranu osumnjičenika,
- b) od kojeg oružja potječe pronađena čahura,
- c) te može li se prema izuzetim trgovima utvrditi osoba koja je pucala, s koliko hitaca i u kojem pravcu.

II. Vještačenje se povjerava stalnom sudskom vještaku za balistiku, Centra za kriminalistička vještačenja „Ivan Vučetić“, Zagreb, Ilica br. 335.

III. S vještačenjem se ima započeti odmah budući se radi o pritvorskom predmetu, a nalaz i mišljenje dostavite ovome državnom odvjetništvu u istovjetnih primjeraka.

IV. Troškove vještačenja snositi će ovo državno odvjetništvo.

Upozorenje: U davanju nalaza i mišljenja ne može sudjelovati osoba iz članka 315. Zakona o kaznenom postupku odnosno osoba za koju postoje razlozi za izuzeće od vještačenja iz članka 311. Zakona o kaznenom postupku, dok je davanje lažnog nalaza i mišljenja kazneno djelo propisano u članku 303. Kaznenog zakona za koje se kazneno progoni po službenoj dužnosti.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostavljeno:

1. osumnjičenik

2. branitelj

3. MUP RH, Centar za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja „Ivan Vučetić“

4. PU.....

5. u spis

Obrazac 19. Nalog za grafološko vještačenje

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

N A L O G

..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika
..... u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz
članka Kaznenog zakona, dana,

naložilo je

I. Temeljem članka 309. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku u svezi s člankom 308. ZKP-a određuje se grafološko vještačenje.

II. Vještačenje se povjerava stalnoj sudskoj vještakinji za rukopise i grafologiju.

III. Nalaže se vještakinji da na temelju raspoložive dokumentacije u spisu u vidu nespornih rukopisa okrivljenih kao i originala specijalne punomoći od . g. te ugovora o dosmrtnom uzdržavanju od..... , kao i podataka iz upisnika vezano za predmetna pismena u javnobilježničkom uredu javnog bilježnika utvrdi potpisnika predmetne specijalne punomoći i ugovora.

IV. Vještačenje treba započeti odmah po preuzimanju spisa, s time da pisani nalaz i mišljenje treba dostaviti u roku od trideset dana od dana preuzimanja spisa

V. Troškovi vještačenja padaju na teret proračunskih sredstava ovog državnog odvjetništva .

Upozorenje: U davanju nalaza i mišljenja ne može sudjelovati osoba za koju postoje razlozi za izuzeće od vještačenja iz članka 311. Zakona o kaznenom postupku, dok je davanje lažnog nalaza i mišljenja kazneno djelo propisano u članku 303. Kaznenog zakona za koje se kazneno progoni po službenoj dužnosti.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostavljeno:

1. Osumnjičenik
2. Branitelj
3. vještakinja - uz spis.
4. u spis

Obrazac 20. Nalog za prometno vještačenje

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

N A L O G

..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika
..... u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz
članka Kaznenog zakona, dana,

naložilo je

I. Temeljem članka 309. stavak 1. u svezi s člankom 308. Zakona o kaznenom postupku određuje se prometno vještačenje.

II. Vještačenje se povjerava stalnom sudskom prometnom vještaku, iz

III. vještaku se nalaže da daje svoj nalaz i mišljenje na okolnosti (navesti čega na primjer; uzroka nastanka prometne nesreće i razloga izlijetanja autobusa izvan kolnika pri čemu treba uzeti u obzir obranu okrivljenika koji je naveo da mu je iz suprotnog pravca naišlo drugo vozilo kao i na okolnosti da je do izlijetanja došlo radi eventualne neprilagođene brzine kretanja okrivljenika. Potrebno je utvrditi i da li se mjesto nesreće nalazi na nizbrdici te o kakvoj se nizbrdici u konkretnom slučaju radi).

IV. Vještačenje treba početi odmah po preuzimanju spisa, a potrebno ga je dovršiti u roku od 30 dana.

V. Vještak je dužan po dovršenom vještačenju dostaviti ovom državnom odvjetništvu pisani nalaz i mišljenje u primjerka u naprijed navedenom roku.

VI. Troškovi vještačenja padaju na teret proračunskih sredstava državnog odvjetništva.

Upozorenje: U davanju nalaza i mišljenja ne može sudjelovati osoba za koju postoje razlozi za izuzeće od vještačenja iz članka 311. Zakona o kaznenom postupku, dok je davanje lažnog

nalaza i mišljenja kazneno djelo propisano u članku 303. Kaznenog zakona za koje se kazneno progoni po službenoj dužnosti.

Prilikom davanja nalaza i mišljenja vještak neće uzeti u obzir izjave koje su dane pred policijom, a koje se u spisu nalaze pod nazivom: «službene bilješke» „izjave“, a budući iste ne predstavljaju dokaz u kaznenom postupku, niti se na temelju njih mogu izvoditi drugi dokazi, pa tako niti vještački nalaz i mišljenje.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostavljeno:

- 1. Osumnjičenik*
- 2. Branitelj*
- 3. vještak*
- 4. u spis*

Obrazac 21. *Nalog za kombinirano sudsko-medicinsko i prometno vještačenje*

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

N A L O G

*..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika
..... u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz
članka Kaznenog zakona, dana,*

naložilo je

I. Temeljem članka 309. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku u svezi s člankom 308. ZKP-a određuje se provođenje kombiniranog sudsko-medicinskog i prometnog vještačenja.

II. Tijekom vještačenja potrebno je utvrditi uzročno posljedičnu vezu smrti oštećenika s ozljedama koje je zadobio u predmetnoj prometnoj nesreći, utvrditi dinamiku odvijanja predmetne prometne nesreće, mogućnost njezinog izbjegavanja (navesti što treba utvrditi).

III. Vještačenje se povjerava sudskom vještaku medicinske struke dr. i sudskom vještaku prometne struke ing. koji će s vještačenjem započeti odmah, te isto dovršiti do

IV. Trošak vještačenja pada na trošak ovog državnog odvjetništva.

Upozorenje: *U davanju nalaza i mišljenja ne može sudjelovati osoba za koju postoje razlozi za izuzeće od vještačenja iz članka 311. Zakona o kaznenom postupku, dok je davanje lažnog nalaza i mišljenja kazneno djelo propisano u članku 303. Kaznenog zakona za koje se kazneno progoni po službenoj dužnosti.*

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostavljeno:

1. Osumnjičenik
2. Branitelj
3. vještaci
 dr.
 ing. - uz spis.
4. u spis

Obrazac 22. Prijedlog za tjelesni pregled koji se provodi kod pretraga tijekom kojih se ulazi u tjelesne šupljine ili se od tijela odvajaju nadomjesci ili pomagala organa pričvršćeni uz tijelo ili kad to nalažu posebna svojstva ili zdravstveno stanje osobe koja se pretražuje (čl. 326. st. 2. Zakona)

Zaglavlje - članka 76. 78. Poslovnika)

ŽUPANIJSKI SUD U
SUCU ISTRAGE

Na osnovi članka 38. stavka 2. točka 5. u vezi s članka 326. stavka 2. i 5. Zakona o kaznenom postupku podnosim

ZAHTJEV
za davanje naloga za tjelesni pregled

time da se temeljem članka 326. stavak 2. ZKP naloži tjelesni pregled ulaskom u
(navesti koje tjelesne šupljine, npr. analni otvor)/ odvajanjem proteze (navesti koje npr: s desne noge) u odnosu na:

N. N. (navesti raspoložive podatke o toj osobi).

Obrazloženje

PU, Odjel kriminalističke policije, obavijestio je ovo državno odvjetništvo da iz do sada provedenih radnji proizlaze osnovi sumnje da je (ime i prezime i drugi osobni podaci) (navesti što, na primjer (drogu) sakrio u analni otvor).

Uz prijedlog su dostavljeni rezultati dosad provedenih izvida (navesti koji) iz kojih proizlazi da je N. N. u više navrata(opisati činidbe, npr.: sastajao se u Republici Sloveniji s prikrivenim istražiteljem i nudio na prodaju drogu).

Stoga u konkretnom slučaju postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo iz članka Kaznenog zakona, te da je vjerojatno da se predmeti važni za kazneni postupak nalaze u

Slijedom iznijetog smatram da su ispunjeni zakonski uvjeti za davanje naloga za tjelesni pregled ulaskom u

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

*Prilog: Prijedlog PU,
s priložima*

Obrazac 23. Prijedlog sucu istrage za nalaganje ekshumacije

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ŽUPANIJSKI SUD U _____
sucu istrage

Na osnovi članka 38. stavka 2. točka 5. u vezi s članka 319. stavka 3. Zakona o kaznenom postupku podnosim slijedeći

ZAHTJEV
za izdavanje naloga za ekshumaciju

- tijela XX, ZZ i YY (navesti osobne podatke), pokopanih (navesti vrijeme ukoliko je poznato) na livadi na području ...(pobliže označiti mjesto gdje je tijelo pokopano), radi njihovog pregleda i obdukcije.

O b r a z l o ž e n j e

..... državno odvjetništvo u je pod brojem KN-DO-..... i IS-DO-....., od donijelo nalog o provođenju istrage protiv nepoznatog osumnjičenika, zbog kaznenog djela iz članka 122. Osnovnog krivičnog zakona RH jer postoje osnovne sumnje da bi (kratki opis djela, slično činjeničnom).

Tijekom istrage ispitao sam svjedoke PP i MM iz čijih je iskaza proizašlo da tijela XX, ZZ i YY koja do sada nisu pronađena, zakopana na livadi na području To potvrđuju tijekom istrage pribavljeni dokumenti

Obzirom da je potpuno razjašnjenje stvari u naprijed navedenoj istrazi neophodno potrebno poduzeti i pregled i obdukciju pokopanih tijela XX, ZZ i YY, prije čega ih je potrebno ekshumirati, ovaj se zahtjev ukazuje opravdanim i na zakonu utemeljenim.

Ukoliko se sa zahtjevom složite i izdate nalog za ekshumaciju, istu bi proveo zamjenik ovog Državnog odvjetništva.....(ime i prezime)/policijski istražitelj PU(ime i prezime), broj službene iskaznice

Prilog:

2.2.8. Posebne dokazne radnje

Posebne dokazne radnje treba koristiti samo ako se ni na koji drugi način ne mogu prikupiti dokazi, jer se njima teško zadire u temeljna prava i slobode građana.

Stoga je člankom 332. Zakona određeno da ako se istraga ne može provesti na drugi način ili bi to bilo moguće samo uz nerazmjerne teškoće, na pisani obrazloženi zahtjev državnog odvjetnika, sudac istrage može protiv osobe za koju postoje osnove sumnje da je sama počinila ili zajedno s drugim osobama sudjelovala u kaznenom djelu iz članka 334. Zakona, pisanim, obrazloženim nalogom odrediti posebne dokazne radnje kojima se privremeno ograničavaju određena ustavna prava građana, i to:

- 1) nadzor i tehničko snimanje telefonskih razgovora i drugih komunikacija na daljinu,
- 2) presretanje, prikupljanje i snimanje računalnih podataka,
- 3) ulazak u prostorije radi provođenja nadzora i tehničko snimanje prostorija,
- 4) tajno praćenje i tehničko snimanje osoba i predmeta,
- 5) uporabu prikrivenih istražitelja i pouzdanika,
- 6) simuliranu prodaju i otkup predmeta te simulirano davanje potkupnine i simulirano primanje potkupnine,
- 7) pružanje simuliranih poslovnih usluga ili sklapanje simuliranih pravnih poslova,
- 8) nadzirani prijevoz i isporuku predmeta kaznenog djela.

Nalog o provođenju posebnih dokaznih radnji izvršava isključivo policija.

2.2.8.1 Posebne dokazne radnje po nalogu suca istrage

Posebne dokazne radnje sudac istrage će naložiti na pisani obrazloženi zahtjev državnog odvjetnika protiv osobe za koju postoje osnovi sumnje da je sama počinila ili zajedno s drugim osobama sudjelovala u kaznenom djelu kataloški navedenom u članku 334. Zakona, kao što je rečeno pod uvjetom da se istraga¹⁸³ ne može provesti na drugi način ili bi to bilo moguće samo uz nerazmjerne teškoće.

U praksi se posebne dokazne radnje u pravilu provode prije podnošenja kaznene prijave, jer se one određuju za u Zakonu točno određena kaznena djela ako se dokazi ne bi mogli pribaviti na drugi način ili bi to bilo moguće samo uz nerazmjerne teškoće.

¹⁸³ Ovdje je Zakon o kaznenom postupku nedorečen, ispada da se posebne dokazne radnje ne bi mogle voditi za kaznena djela za koje se ne provodi istraga. Prema sadašnjoj praksi one se provode i za ta druga kaznena djela. Međutim sam Zakon u članku 215. govori o posebnim dokaznim radnjama prije istrage.

Rijetko, tek ako postoje osnove sumnje da je počinjeno drugo kazneno djelo osim onog za koje je podnesena kaznena prijava i u tijeku je istraga ili se provode dokazne radnje za to drugo djelo državni odvjetnik će podnijeti zahtjev za izdavanje naloga za provođenje posebnih dokaznih radnji za to novo djelo.

Najčešće u praksi to je slučaj kada se provodi istraga za teška djela (ubojstvo, organizirani kriminal) i postoje osnove sumnje da se utječe na svjedoke. U tom slučaju podnijeti će se zahtjev za provođenje posebnih dokaznih radnji za kazneno djelo sprečavanja dokazivanja.

Provođenje posebnih dokaznih radnji zahtijeva značajna sredstva i često veliki broj osoba koje ih provode i prate. To je razlog što će državni odvjetnik u pravilu prije zahtjeva sucu istrage sazvati sastanak ili putem telefona kontaktirati policiju kako bi bio siguran da će posebna dokazna radnja biti provedena.

I kasnije u tijeku provođenja posebne dokazne radnje državni odvjetnik treba stalno pratiti njezine rezultate i biti u kontaktu s policijom kako bi se u slučaju potrebe naložena dokazna radnja zamijenila drugom, odnosno predložio prekid ako ne daje rezultate.

Obrasci zahtjeva državnog odvjetnika sucu istrage dani su pod 2.2.8.4., obrasci 1. do 3.

2.2.8.2. Posebne dokazne radnje po nalogu državnog odvjetnika

Pod uvjetima iz članka 332. stavka 2. Zakona nalog o poduzimanju posebne dokazne radnje, može izdati državni odvjetnik ili dežurni zamjenik samo uz suglasnost državnog odvjetnika (čl. 80. st. 2. Zakona o državnom odvjetništvu).

Nalog o poduzimanju posebnih dokaznih radnji državni odvjetnik daje na vrijeme od 24 sata.

Nalog državnog odvjetnika je izuzetak. On može izdati nalog kad okolnosti nalažu da se s izvršenjem radnje započne odmah. Nalog s oznakom vremena izdavanja i obrazloženjem državni odvjetnik mora u roku od 8 sati od izdavanja dostaviti sucu istrage, sudac istrage odmah odlučuje rješenjem o zakonitosti rješenja.

Prilikom odlučivanja da li izdati nalog za posebne dokazne radnje državni odvjetnik treba cijeliti moguće posljedice ove radnje za sam ishod kaznenog postupka. Nalog će državni odvjetnik izdati samo iznimno kad okolnosti nalažu da se s izvršenjem radnji započne odmah, a nema vremena da ishodi nalog od suca istrage.

Državni odvjetnik ne smije dati nalog samo radi toga što cijeni kako će imati teškoće u dobivanju naloga od suca istrage, radi toga što mu je tako jednostavnije. Državni odvjetnik treba uvijek imati na umu kako postoji opasnost da sudac istrage neće rješenjem potvrditi njegov nalog. U tom slučaju svi oni dokazi koji su pribavljeni po nalogu državnog odvjetnika su nevaljali. Dakle, važno je zapamtiti kako će državni odvjetnik samo u onim slučajevima kada zaista nema drugog izlaza, kada ne može u danom vremenu pribaviti nalog suca istrage, naložiti provođenje posebnih dokaznih radnji.

Zbog čega samo u takvim slučajevima? Iz jednostavnog razloga; u tom slučaju i onako ne može na vrijeme ishoditi nalog suca istrage i na taj način je provesti, a postoji mogućnost da

će sudac istrage potvrditi njegov nalog. Dakle, ništa se ne gubi, može se samo dobiti i to je jedino pravilo (naravno uz postojanje zakonskih uvjeta) koje treba primjenjivati prilikom izdavanja naloga za provođenje posebnih dokaznih radnji od strane državnog odvjetnika.

Obrazac naloga državnog odvjetnika za provođenje posebnih dokaznih radnji, izjava pouzdanika i dopis sudu dani su pod 2.2.8.4., obrasci 4. do 6.

2.2.8.3. Korištenje snimki, isprava i predmeta i čuvanje snimki, te priprema dokaza uz optužnicu

Snimke, isprave i predmeti pribavljeni provedbom posebnih dokaznih radnji mogu se koristiti kao dokaz u postupku protiv osobe u odnosu na koju je dan nalog.

Ako se prilikom poduzimanja radnji iz članka 332. stavka 1. Zakona zabilježe podaci i obavijesti koji upućuju na neko drugo kazneno djelo i počinitelja iz članka 334. Zakona, taj dio snimke će se prepisati ili presnimiti i dostaviti državnom odvjetniku i mogu se koristiti u slučaju iz članka 335. stavka 6. Zakona, dakle može se upotrijebiti kao dokaz u postupku za to kazneno djelo.

Ako državni odvjetnik odustane od kaznenog progona, odnosno ako podaci i obavijesti pribavljeni primjenom poduzetih radnji nisu potrebni za kazneni postupak, uništiti će se pod nadzorom suca istrage, koji će o tome sastaviti posebni zapisnik.

Prijedlog za uništenje snimki dan je pod 2.2.7.4., obrazac 7.

Cjelovita snimka, zapis i dokumentacija čuvaju se zapečaćeni u državnom odvjetništvu. Kad je to s obzirom na okolnosti moguće treba podnijeti prijedlog sucu istrage za izdavanje naloga kojim se iz spisa predmeta izdvajaju samo oni dijelovi snimke, zapisa i dokumentacije koji se odnose na taj kazneni postupak.

Ako okrivljenik to zahtijeva, dužni smo mu odmah omogućiti reprodukciju snimke, ili uvid u zapis ili dokumentaciju. U pravilu će državni odvjetnik osigurati okrivljeniku da u njegovim prostorijama može čuti ili pogledati snimku, jer je to jedini način da se izbjegne kopiranje dijelova snimke koji nisu izdvojeni uz optužnicu.

Postupak deklasifikacije i izdvajanja snimki uređen je člankom 69. Poslovnika.

Za obrazac prijedloga za izdvajanje dijelova snimki, zapisa i dokumentacije iz članka 338. stavak 2. ZKP vidi pod 2.2.7.4. Obrasci za provođenje posebnih dokaznih radnji – obrazac 8., a za zahtjev za deklasifikaciju – obrazac 9.

2.2.8.4. Obrasci za provođenje posebnih dokaznih radnji

Obrazac 1. *Prijedlog za određivanje više posebnih dokaznih radnji iz članka 332. ZKP*

(Zaglavlje - članka 76. 78. Poslovnika)

*POVJERLJIVO
Primjerak .. od ...*

ŽUPANIJSKI SUD U
SUCU ISTRAGE

.....
Na osnovi članka 38. stavka 2. točka 5. u vezi s članka 332. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku podnosim

ZAHTJEV

za davanje naloga za provođenje posebnih dokaznih radnji
kojima se privremeno ograničavaju određena ustavna prava građana

time da se temeljem članka 332. stavak 1. točka 1. ZKP naloži nadzor i tehničko snimanje telefonskih razgovora i drugih komunikacija na daljinu za:

1. telefonski broj ili brojeve (navesti koji su to brojevi ili uređaji)

korisnika:

N. N., nadimak, imena roditelja, datum rođenja, prebivalište ili boravište (točni podaci o adresi gdje se nalazi fiksni telefonski priključak)

u trajanju od ... mjeseca,

zbog postojanja osnova sumnje za izvršenje kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona;

2. telefonskog broja ili brojeva (navesti koji su to brojevi ili uređaji)

korisnika:

R. G., nadimak, imena roditelja, datum rođenja, prebivalište ili boravište (točni podaci o adresi gdje se nalazi fiksni telefonski priključak).

u trajanju od ... mjeseca,

jer postoje osnove sumnje da R. G. prenosi priopćenja i poruke u svezi s počinjenjem kaznenog djela ... (iz članka 192. ZKP - pročišćeni tekst), N. N-u (navesti raspoložive podatke o toj osobi, ili se pozvati na podatke o počinitelju - osobni podaci kao pod 1.) ili, osobni podaci N. N-a,

Ili:

jer postoje osnove sumnje da se N. N. (navesti raspoložive osobne podatke o toj osobi, ili se pozvati na podatke o počinitelju - ostali osobni podaci kao pod 1.), za kojeg postoje osnove sumnje za počinjenje kaznenog djela iz ... Kaznenog zakona, služi njihovim priključcima na telefon ili drugi telekomunikacijski uređaj

u trajanju od ... mjeseca.

Obrazloženje

PU, Odjel kriminalističke policije, podnio je ovom državnom odvjetništvu prijedlog da se prema N. N. naloži posebna dokazna radnja(navesti koja), jer postoje osnove sumnje za izvršenje kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona, a dokazi ne mogu pribaviti na drugi način.

Uz prijedlog su dostavljeni rezultati dosad provedenih izvida (navesti koji) iz kojih proizlazi da je N. N. u više navrata(opisati činidbe, npr.: sastajao se u Republici Sloveniji s prikrivenim istražiteljem i nudio na prodaju drogu).

Stoga u konkretnom slučaju postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo iz članka Kaznenog zakona.

Kako iz dosadašnjih izvješća policije, koje također dostavljamo u prilogu, proizlazi da policija nije uspjela na druge načine provesti izvide jer (navesti iz kojih razloga) i kako se uz to služe raznim prijenosnim uređajima za komunikaciju, često mijenjaju boravište, očito je da ne postoji drugi način da se uđe u trag drugim članovima organizirane grupe te utvrde bliže činjenice o vrstama i količinama oružja i droge koji se nude na prodaju.

Kako se izvidi kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona ne mogu provesti na drugi način, a postoje osnove sumnje da je N. N. sudjelovao u počinjenju ovog kaznenog djela zajedno s drugim osobama, ispunjene su zakonske pretpostavke iz članaka 332. i 334 ZKP da sud izda nalog za određivanje posebne dokazne radnje kojom se privremeno ograničavaju određena ustavna prava građana.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilog: Prijedlog PU,
s priložima

Obrazac 2. Prijedlog za određivanje drugih posebnih dokaznih radnji iz članka 332. ZKP

Zaglavlje - članka 76. 78. Poslovnika)

POVJERLJIVO
Primjerak .. od ...

ŽUPANIJSKI SUD U
SUCU ISTRAGE

Na osnovi članka 38. stavka 2. točka 5. u vezi s članka 332. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku podnosim

ZAHTJEV
za davanje naloga za provođenje posebne dokazne radnje
kojom se privremeno ograničavaju određena ustavna prava građana

time da se temeljem članka 332. stavak 1. točka 2. ZKP naloži presretanje, prikupljanje i snimanje računalnih podataka za:

1. navesti IP adresu uređaja, e-mail, i dr.)

korisnika:

N. N., nadimak, imena roditelja, datum rođenja, prebivalište ili boravište (točni podaci o adresi)

u trajanju od ... mjeseca,
zbog postojanja osnova sumnje za izvršenje kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona;

Ili:

time da se temeljem članka 332. stavak 1. točka 3. ZKP naloži posebna dokazna radnja ulaska u prostorije radi provođenja nadzora i tehničkog snimanje prostorija

kod:

N. N. (navesti raspoložive podatke o toj osobi)

u trajanju od ... mjeseca,

zbog postojanja osnova sumnje za izvršenje kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona.

Ili:

time da se na osnovi članka 332. stavka 1. točka 4. ZKP naloži posebna dokazna radnja tajnog praćenja i tehničkog snimanja osobe i predmeta

protiv

N. N. (navesti raspoložive podatke o toj osobi)

u trajanju od ... mjeseca,

zbog postojanja osnova sumnje za izvršenje kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona.

Ili:

time da se temeljem članka 332. stavak 1. točka 5. ZKP naloži posebna dokazna radnja uporabe prikrivenih istražitelja i/ili pouzdanika¹⁸⁴

protiv

N. N. (navesti raspoložive podatke o toj osobi)

¹⁸⁴ Izjava pouzdanika u obrascima III.2.2.7.3.

u trajanju od ... mjeseca,

zbog postojanja osnova sumnje za izvršenje kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona.

Ili:

a time da se temeljem članka 332. stavak 1.točkom 7. ZKP naloži posebna dokazna radnja simulirane prodaje i otkupa predmeta/ili simulirano davanje potkupnine/ simulirano primanje potkupnine

protiv

N. N. (navesti raspoložive podatke o toj osobi)

u trajanju do

zbog postojanja osnova sumnje za izvršenje kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona.

Ili:

time da se temeljem članka 332. stavak 1. točkom 8. ZKP naloži posebna dokazna radnja nadziranja prijevoza i isporuke predmeta kaznenog djela

prema

N. N. (navesti raspoložive podatke o toj osobi)

u trajanju odmjeseca,

zbog postojanja osnova sumnje za izvršenje kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona.

Ili:

a time da se temeljem članka 332. stavak 1. točkom 8. i stavak 6. ZKP naloži posebna dokazna radnja nadziranja prijevoza i isporuke predmeta kaznenog djela

na način da se nadzire:

kontejner broj: koji je dana s broda "Brod", koji plovi pod zastavom iskrčan u luci (navesti i druge raspoložive podatke o tom predmetu).

u trajanju od ... mjeseca,

zbog postojanja osnova sumnje za izvršenje kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona.

Obrazloženje

PU, Odjel kriminalističke policije, podnio je ovom državnom odvjetništvu prijedlog da se prema N. N. naloži posebna dokazna radnja (navesti koja) jer

postoje osnove sumnje za izvršenje kaznenog djela iz člankaKaznenog zakona, a dokazi ne mogu pribaviti na drugi način.

ili

provođenjem izvida ovo Državno odvjetništvo došlo je do saznanja o počinjenju kaznenog djela iz članka, te je od policije zatraženo utvrđivanje počinitelja. Nakon provođenja izvida po nalogu državnog odvjetnika PU, Odjel kriminalističke policije, predložio je državnom odvjetništvu da se prema N. N. naloži posebna dokazna radnja (navesti koja) jer se dokazi ne mogu pribaviti na drugi način.

Uz prijedlog su dostavljeni rezultati dosad provedenih izvida (navesti koji) iz kojih proizlazi da je N. N. u više navrata (opisati činidbe) pa postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo iz članka ... Kaznenog zakona.

Iz dosadašnjih izvješća policije, koje također dostavljamo u prilogu, vidi se da policija nije uspjela na druge načine provesti izvide, pa je očito da ne postoji drugi način da se pribave dokazi, te utvrde pobliže činjenice o kaznenom djelu i počiniteljima.

Kako se dokazi ne mogu pribaviti (izvidi provesti) na drugi način, a postoje osnove sumnje da je N. N. sudjelovao u počinjenju ovog kaznenog djela zajedno s drugim osobama, ispunjene su zakonske pretpostavke iz članka 332. stavak 1. ZKP da sud izda nalog za određivanje mjere kojom se privremeno ograničavaju određena ustavna prava građana.

ili

Kako se izvidi kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona ne mogu provesti na drugi način, a postoje osnove sumnje da je N. N. sudjelovao u počinjenju ovog kaznenog djela zajedno s drugim osobama, ispunjene su zakonske pretpostavke iz članka 332. i 334 ZKP da sud izda nalog za određivanje posebne dokazne radnje

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilog: Prijedlog PU,
s priložima

Obrazac 3. Prijedlog za određivanje posebne dokazne radnje iz članka 332. stavka 1. točke 8. i stavka 6. ZKP

Zaglavlje - članka 76. 78. Poslovnika)

POVJERLJIVO
Primjerak .. od ...

ŽUPANIJSKI SUD U
SUCU ISTRAGE

.....

Na osnovi članka 38. stavka 2. točka 5. u vezi s članka 332. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku podnosim

ZAHTJEV

*za davanje naloga za provođenje posebnih dokaznih radnji
kojima se privremeno ograničavaju određena ustavna prava građana*

time da se temeljem članka 332. stavak 1. točkom 8. i stavkom 6. ZKP naloži posebna dokazna radnja nadziranja prijevoza i isporuke predmeta kaznenog djela

na način da se nadzire:

kontejner broj, koji je dana s broda "Brod", koji plovi pod zastavom, iskrčan u luci (navesti i druge raspoložive podatke o tom predmetu)

u trajanju od ... mjeseca,

zbog postojanja osnova sumnje za izvršenje kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona.

Obrazloženje

PU, Odjel kriminalističke policije, podnio je ovom uredu prijedlog da se nadzire kontejner broj, koji je dana, s broda "Brod", koji plovi podzastavom, iskrčan u luci, jer postoje osnove sumnje za izvršenje kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona.

*Uz prijedlog je obavijest Interpola da je među deklariranu robu koja dolazi iz sakriveno najmanje 1 kg heroína, a iz izvješća policijskog pouzdanika te prikrivenog istražitelja iz proizlaze osnove sumnje da na taj način organizirana grupa prebacuje opojnu drogu u većim količinama.
Iz dosadašnjih izvješća policije, koje također dostavljamo u prilogu, vidi se da policija nije uspjela na druge načine provesti izvide i utvrditi tko i gdje preuzima drogu, pa iz toga proizlazi da ne postoji drugi način da se uđe u trag članovima organizirane grupe.*

Kako se izvidi kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona ne mogu provesti na drugi način, a postoje osnove sumnje da je N. N. sudjelovao u počinjenju ovog kaznenog djela zajedno s drugim osobama, ispunjene su zakonske pretpostavke iz članaka 332. i 334 ZKP da sud izda nalog za određivanje posebne dokazne radnje.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

*Prilog: Prijedlog PU,
s priložima*

Obrazac 4. *Nalog državnog odvjetnika za određivanje posebne dokazne radnje*

N A L O G

..... državno odvjetništvo u, po zamjeniku državnog odvjetnika
..... u kaznenom predmetu protiv, zbog kaznenog djela iz
članka Kaznenog zakona, dana,u sati.

naložio je

I. Temeljem članka 332. stavak 1. točka 1., 4. i 6. i stavka 2. Zakona o kaznenom postupku u vezi članka 334 stavak 1. i članka. 335 ZKP-a određuju se posebne dokazne radnje

- nadzor i tehničko snimanje telefonskih razgovora i drugih komunikacija na daljinu
- tajno praćenje i tehničko snimanje osoba i predmeta
- uporaba pouzdanika - u osobi, OIB, sina, rođenog, u, gdje i prebiva, ulica i

i

- te simulirano davanje potkupnine.

..... (navesti podatke pouzdanika, jer on daje potkupninu).

II. Temeljem članka 332. stavak 1. točka 5. i stavka 2. Zakona o kaznenom postupku u vezi članka 334 stavak 1. i članka. 335 ZKP-a određuje se posebna dokazna radnja uporabe pouzdanika u osobi;

-, OIB, sina, rođenog u, gdje i prebiva, 2,(zanimanje),

protiv:

..... (ime i prezime), sina,e, rođenog u, s prebivalištem u, ulica....., drž. RH, koristi brojeve telefona

III. Posebne dokazne radnje točke I. i II. ovog naloga sukladno članku 332. stavku 2. i 3. Zakona o kaznenom postupku traju 24 sata.

IV. Izvršenje ovog naloga povjerava se službenicima PU

Obrazloženje

..... u 22.00 sati je putem svog poznanika obavijestio ovaj ovo Državno odvjetništvo da ga je danas u 20.00 sati telefonski kontaktirao njegov poznanik (osoba prema kojoj su određene posebne dokazne radnje), s kojim je poslovno surađivao, te zatražio da se hitno sastane u u 22.30 sati . (opisati o kojem bi se djelu radilo i zbog čega se nije mogao tražiti nalog suca istrage)

Slijedom navedenog postoji osnova sumnje na počinjenje kaznenih djela iz izreke ovog naloga, na način da je, u dogovoru s NN osobama zatražio sastanak sa, na radi vraćanja sina , te da za takve usluge mora predati NN osobama zasad neutvrđen novčani iznos.

..... je dao izjavu kojom je pristao biti pouzdanikom u 22.45 sati, slijedom čega u odnosu na njega nije bilo moguće zatražiti izdavanje naloga od suca istrage, obzirom da je sastanak s, na kojem sastanku će se dogovarati detalji oko počinjenja predmetnih kaznenih djela, zakazan za danas . neposredno nakon 23,00 sata.

Slijedom navedenog, a kako se u konkretnom slučaju istraga, obzirom na konspirativnost u izvršenju ovih kaznenih djela, ne može provesti redovnim izvidima, već isključivo primjenom naloženih posebnih dokaznih radnji, te nadalje obzirom na kratkoću vremena od ispunjenja uvjeta za primjenu posebnih dokaznih radnji do zakazanog sastanka s, to su ispunjeni zakonski uvjeti iz članka 332. stavak 1. i 2. Zakona o kaznenom postupku da ovaj nalog kojim se privremeno ograničavaju određena ustavna prava građana izda državni odvjetnik.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostavljeno:

1) MUP RH, PU

Obrazac 5. Izjava pouzdanika

Zaglavlje - članka 76. 78. Poslovnika)

POVJERLJIVO

ZAPISNIK

sastavljen u prostorijama Općinskog državnog odvjetništva u _____
dana _____

Započeto u _____ sati.

Prisutni: _____, zamjenik općinskog državnog odvjetnika

_____, zapisničar

Pristupa pozvan:

..... (Ime i prezime, ime oca, OIB, drugi osobni podaci, nesrodan (srodstvo s osumnjičenikom), te daje slijedeću

I Z J A V U

Kojom ja, izjavljujem da pristajem biti pouzdanikom (čl. 332. st. 1. toč. 5. Zakona o kaznenom postupku) prema i drugim nepoznatim osobama te sam suglasan da se prema meni nalogom odredi provođenje posebnih dokaznih radnji kojima mi se privremeno ograničavaju određena ustavna prava, a sa svrhom pribavljanja podataka i dokaza potrebnih za provedbu kaznenog postupka zbog kaznenih djela članka Kaznenog zakona i to;

- nadzora i tehničkog snimanja telefonskih razgovora i drugih komunikacija na daljinu (članak 332. stavak 1. toč. 1 Zakona o kaznenom postupku)
- tajnog praćenja i tehničkog snimanja osoba i predmeta (članak 332. stavak 1. točka 4. Zakona o kaznenom postupku,
- uporabe pouzdanika (članak 332. stavak 1. toč. 5 Zakona o kaznenom postupku) i
- simuliranog davanja potkupnine (članak 332. stavak 1. točka 6 Zakona o kaznenom postupku).

Također sam suglasan da se prema meni odrede po potrebi i druge posebne dokazne radnje predviđene zakonom, te sam suglasan da se rezultati tih radnji koriste kao dokaz u eventualnom budućem kaznenom postupku pred nadležnim sudom, u kojem postupku sam spreman sudjelovati u ulozi svjedoka, te dati sve potrebne obavijesti i izjave koje se od mene budu tražile, te se odazivati na sve pozive suda.

Zamjenik općinskog državnog odvjetnika: Zapisničar: Izjavu dao:

Obrazac 6. Dopis sucu istrage u smislu članka 332. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku

(Zaglavlje - članka 76. 78. Poslovnika)

POVJERLJIVO
Primjerak .. od ...

ŽUPANIJSKOM SUDU U
SUCU ISTRAGE

.....

Na broj: (ako postoji spis)

Sukladno članku 332. stavak 2. i 1. u vezi članka 215. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku izdao sam(datum) nalog broj: POV-..... o određivanju posebnih dokaznih radnji.

Temeljem članka 332. stavak 2. dostavljam vam izdani nalog radi donošenja odluke o njegovoj zakonitosti.

Ukoliko u smislu članka 332. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku odobrite izdani nalog državnog odvjetnika kojim je trajanje posebnih dokaznih radnji određeno na rok od 24 sata, stavljamo zahtjev za izdavanjem naloga kojim će se primjena istih posebnih dokaznih radnji prema istim osobama odrediti u trajanju od 30 dana.

Naime, obzirom na karakter kaznenih djela za očekivati je da će izvršenje istih uslijediti u odmah, a najkasnije u navedenom razdoblju, slijedom čega smatramo opravdanim izdavanje naloga na rok od 30 dana.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilog:

1. Nalog broj: POV-..... od

2. Izvješće PU

Obrazac 7. Dopis sucu istrage za uništenje snimki posebnih dokaznih radnji

Zaglavlje - članka 76. 78. Poslovnika)

POVJERLJIVO
Primjerak .. od ...

ŽUPANIJSKI SUD U
SUCU ISTRAGE

.....

Na broj: Kir-.....

U prilogu dostavljam 11 komada CD-R koji sadrže dokumentaciju tehničkog zapisa dostavljenu od MUP-a, Ravnateljstvo policije, Uprava kriminalističke policije, Odjel posebnih kriminalističkih poslova pod brojem:

Kako podaci i obavijesti, koje vam dostavljam u privitku dopisa, a koji su pribavljeni primjenom posebnih dokaznih radnji iz članak 332. stavak 1. točka Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“ br. 152/08 i 76/09) naloženih nalogom Županijskog suda u poslovni broj Kir-..... od prema i dr. zbog osnova sumnje da su počinili kazneno djelo iz članak Kaznenog zakona, nisu potrebni za kazneni postupak, iste je sukladno čl. 335. stavku 4. Zakona o kaznenom postupku potrebno uništiti.

Pozivom na gornji broj ovome Državnom odvjetništvu dostavite zapisnik o uništenju.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilog:

Obrazac 8. Prijedlog za izdvajanje dijelova snimki, zapisa i dokumentacije iz članka 338. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku

(Zaglavlje - članak 76. i 78. Poslovnika)

ŽUPANIJSKI SUD U
SUCU ISTRAGE

Na broj: Kir-.....

U prilogu dostavljam cjelovitu snimku u svezi provedenih dokaznih radnji protiv, zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, koje su provedene temeljem naloga broj: Kir..... od

Uz cjelovitu snimku dostavljam i CD (DVD) na kojem su izdvojeni slijedeći zapisi:

1. razgovor od (navesti, s kim i gdje je razgovarao ili vrijeme snimanja, broj snimke i njezino trajanje zavisno kako je to označeno u transkriptima ili u zapisnicima)

2. snimku (i tako za sve dijelove koje mislimo koristiti na raspravi)

time da temeljem članka 338. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku predlažem da se za spis predmeta izdvoje samo gore navedeni dijelovi snimke, zapisa i dokumentacije koji se odnose na ovaj kazneni postupak.

Obrazloženje

Tijekom provođenja posebnih dokaznih radnji snimljen je veliki broj razgovora koji se ne odnose na postupak, već na razgovor osumnjičenika s članovima obitelji.

Kako se ti razgovori odnose na osobni život drugih osoba, to ih je potrebno izdvojiti radi zaštite privatnosti tih osoba.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilog:

1. 15 CD na kojima su cjelovite snimke,
2. Kopije dijela snimki (2 CD)

Obrazac 9. Zahtjev za deklasifikaciju posebnih dokaznih radnji

(Zaglavlje - članak 76. i 78. Poslovnika)

POVJERLJIVO
Primjerak .. od ...

MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA
POLICIJSKA UPRAVA
SEKTOR KRIMINALISTIČKE POLICIJE

.....

Na broj:

Kako su provedene posebne dokazne radnje iz članka 332. stavak 1. i 4. Zakona o kaznenom postupku, a koje su bile određene nalogom suca istrage Županijskog suda u broj: Kir-..... od, protiv i dr., zbog postojanja osnove sumnje da sudjeluju u kaznenom djelu iz članka Kaznenog zakona, u svezi kojih su po isteku ovom državnim odvjetništvu dostavljena dnevna izvješća i dokumentaciju tehničkih zapisa koji su označeni stupnjem tajnosti „OGRANIČENO“¹⁸⁵.

Kako u navedenom predmetu namjeravam podići optužnicu, koju temeljim pored drugih dokaza i na gore navedenim posebnim dokaznim radnjama, to zahtijevam da sukladno odredbama Zakona o tajnosti podataka (NN-79/07) izvršite deklasifikaciju dostavljenih izvješća i dokumentacije tehničkih zapisa jer su isti potrebni za korištenje u sudskom postupku koji je javan.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

2.2.9. Prijedlog osumnjičenika za provođenje dokaznih radnji

Osumnjičenik može državnim odvjetniku podnijeti prijedlog za poduzimanje dokaznih radnji:

- tijekom poduzimanja dokaznih radnji prije početka postupka kada istraga nije obvezna, a koje se poduzimaju zbog opasnost od odgode ili jer su svrhovite za odlučivanje o podizanju optužnice, ako je do tada primio pouku o pravima¹⁸⁶ (vidi pod 1.4.2.2.)
- nakon primitka naloga o provođenju istrage.

O prijedlogu osumnjičenika nakon primitka pouke o pravima u prethodnom postupku prije istrage vidi pod III.1.4.2.2., a za prvo ispitivanje pod III.1.2.2.3.

O prijedlogu osumnjičenika u istrazi vidi pod 2.1.1.2.

¹⁸⁵ Zavisi od klasifikacije policije, neke PU klasificiraju stupnjem tajnosti "POVJERLJIVO"

¹⁸⁶ Pouku o pravima mogao je primiti uz nalog o pretrazi ili poziv za prvo ispitivanje ili poziv za dokazno ročište ili rješenje o istražnom zatvoru.

Kako bi državni odvjetnik bio u mogućnosti pravilno prosuditi o utemeljenosti prijedloga osumnjičenika, ako nas osumnjičenik kontaktira, posebice kada ima branitelja, treba sugerirati da u prijedlogu navede koje se bitne činjenice imaju utvrditi provođenjem predložene dokazne radnje, jer je to potrebno kako bi se o prijedlogu moglo odlučiti¹⁸⁷. Ukoliko to nije naznačeno, prije odlučivanja o prijedlogu, kada je to moguće treba pozvati okrivljenika ili njegovog branitelja i zatražiti pojašnjenje, odnosno dopunu prijedloga.

Prilikom odlučivanja o osnovanosti prijedloga, državni se odvjetnik mora rukovoditi obvezom:

- da je dužan neovisno i nepristrano razjašnjavati sumnju o kaznenom djelu za koje se kazneni progon provodi po službenoj dužnosti,
- s jednakom pozornošću prikupljati podatke o krivnji i nedužnosti osumnjičenika, te
- s jednakom pažnjom ispitivati i utvrđivati činjenice koje terete okrivljenika i koje mu idu u korist.

U slučaju da je prijedlog podnesen tijekom poduzimanja dokaznih radnji prije početka postupka, državni odvjetnik može prihvatiti prijedlog i provesti predloženu dokaznu radnju, ili dokaznu radnju ne provesti, o čemu nije dužan obavijestiti osumnjičenika. O razlozima ne udovoljavanja prijedlogu dužan je sačiniti bilješku.

Izuzetak predstavlja prijedlog osumnjičenika za ispitivanje zaštićenog svjedoka, u kojem slučaju državni odvjetnik može podnijeti odgovarajući prijedlog sucu istrage, a ako se ne složi s prijedlogom, zatražit će odluku suca istrage.

O prijedlogu osumnjičenika za prvo ispitivanje i posljedicama neprovođenja vidi pod III.1.4.2.3.

Ako je prijedlog podnesen tijekom istrage, a državni ga odvjetnik ne prihvati i ne provede predloženu dokaznu radnju, dužan je prijedlog u roku od 8 dana od dana primitka dostaviti sucu istrage. Istodobno je o tome dužan pisano obavijestiti osumnjičenika.

U dopisu kojim dostavlja prijedlog osumnjičenika sucu istrage, državni odvjetnik je dužan navesti razloge zbog kojih nije prihvatio taj prijedlog.

Za obrasce u svezi prijedloga osumnjičenika vidi pod. 2.2.9.1. Obrasci u svezi prijedloga osumnjičenika – i to za dopis sucu istrage temeljem članka 234. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku - obrazac 1., a za dopis osumnjičeniku – obrazac 2.

Državni će odvjetnik odbiti prijedlog za provođenje dokazne radnje i to obrazložiti osobito:

- ako je nezakonit ili se odnosi na činjenicu koja se po zakonu ne može dokazivati (nedopušteni prijedlog),
- ako činjenica koju bi izvođenjem dokaza trebalo utvrditi nije važna za odlučivanje, odnosno ako ne postoji povezanost između činjenice koju osumnjičenik želi utvrditi i odlučnih činjenica ili se ta povezanost zbog pravnih razloga ne može ustanoviti (nevažni prijedlog),
- ako postoje razlozi za sumnju da se s dokazom neka važna činjenica uopće ne bi mogla utvrditi ili bi se to moglo učiniti sa velikim poteškoćama (neprikladni prijedlog),

¹⁸⁷ Drugo je prijedlog za njegovo prvo ispitivanje, o tome vidi pod III.1.4.2.3..

- ako je predloženo izvođenje dokaza očigledno usmjereno na znatno odugovlačenje postupka (prijedlog koji odugovlači postupak).

Ukoliko sudac istrage odluči da je prijedlog osumnjičenika osnovan i donese nalog da se dokazna radnja ima poduzeti, državni odvjetnik je dužan tu radnju poduzeti ili njezino poduzimanje naložiti istražitelju, ukoliko se ne radi o dokaznoj radnji za čije je nalaganje isključivo ovlašten sudac istrage. Radnja se provodi kao bilo koja druga radnja koju samoinicijativno nalaže državni odvjetnik, jedino u zapisniku treba navesti da se radnja provodi po zahtjevu osumnjičenika.

O mjestu i vremenu provođenja dokazne radnje po prijedlogu osumnjičenika, obavještava se osumnjičenik i branitelj prije provođenja radnje. Ako je osumnjičenik u istražnom zatvoru o tome obavještavamo suca istrage koji može odlučiti da prisutnost osumnjičenika nije nužna, radnji može prisustvovati samo branitelj.

Obavijest o provođenju dokazne radnje osumnjičeniku i branitelju se u primjerenom roku može priopćiti putem uređaja za telekomunikacije, o čemu se sastavlja službena zabilješka.

2.2.9.1. Obrasci u svezi prijedloga osumnjičenika

Obrazac 1. *Dopis sucu istrage temeljem članka 234. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku*

(Zaglavlje - članak 76. i 78. Poslovnika)

ŽUPANIJSKI SUD U

SUCU ISTRAGE

.....

Temeljem članka 234. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku u prilogu dostavljam prijedlog branitelja osumnjičenika protiv kojeg se nalogom broj:, od provodi istraga zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, protiv, za provođenje dokazne radnje/radnji;

- (navesti koje/kojih na primjer;)

Prijedlog nisam prihvatio iz razloga što smatram jer smatram da je nezakonit ili se odnosi na činjenicu koja se po zakonu ne može dokazivati),

ili

jer činjenica koju bi izvođenjem dokaza trebalo utvrditi nije važna za odlučivanje,

ili

jer ne postoji povezanost između činjenice koju osumnjičenik želi utvrditi i odlučnih činjenica ili se ta povezanost zbog pravnih razloga ne može ustanoviti (nevažni prijedlog),

ili

jer se vjerojatno provođenjem predložene dokazne radnje činjenice na koje se predlaže ne bi mogle utvrditi ili bi se to moglo učiniti sa velikim poteškoćama (,

jer je predloženo provođenje dokaznih radnji očigledno usmjereno na znatno odugovlačenje postupka.

Naime, (zatim je potrebno obrazložiti zbog čega državni odvjetnik smatra da postoji neki od navedenih razloga)

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilog:
Prijedlog za provođenje

Obrazac 2. *Dopis osumnjičeniku/branitelju osumnjičenika temeljem članka 234. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku*

(Zaglavlje - članak 76. i 78. Poslovnika)

.....(ime i prezime)

..... (adresa)

Vašim dopisom od..... broj..... predložili ste da se u predmetu broj gornji u kojem se provodi istraga protiv Vas, kao osumnjičenika, zbog kaznenog djela iz članka, provedu slijedeća/e dokazna/e radnja/e;

..... (navesti koje)

Kako nisam suglasan s Vašim prijedlogom, to sam ga temeljem članka 234. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku dostavio sucu istrage Županijskog suda u na odluku.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

3. Optuživanje

Optuživanje je posebna cjelina koja razrađuje podizanje optužnice, njezino ispitivanje prije rasprave i zastupanje optužbe pred sudom. Optuživanje do potvrđivanja optužnice je dio prethodnog postupka, a potvrđivanjem optužnice započinje kazneni postupak. U ovoj fazi sud prvi put ispituje optužnicu.

Optuživanje kao posebna cjelina ima osam dijelova:

- podizanje, sadržaj i predaja optužnice,
- prethodno ispitivanje i odgovor na optužnicu,

- postupak pred optužnim vijećem,
- odlučivanje o potvrđivanju optužnice,
- očitovanje okrivljenika o krivnji i pregovaranje o sankciji,
- donošenje presude na temelju sporazumu stranaka,
- povlačenje i izmjene optužnice,
- upućivanje na suđenje

Što je važno znati kod optuživanja:

a. Svaka optužnica, osim u skraćenom postupku, ako je zahtijevano izdavanje kaznenog naloga i nije podnesen prigovor, ispituje se pred optužnim vijećem.

b. U optužnici se nakon činjeničnog i zakonskog opisa kaznenog djela i pravne kvalifikacije navode dokazi na kojima se temelji optužnica (članak 342. stavak 1. točka 4. Zakona).

c. Prije podizanja optužnice osumnjičenik mora biti ispitan, osim ako je u optužnici predloženo suđenje u odsutnosti. Prvo ispitivanje osumnjičenika obrađeno je pod dijelom III.2.2.1.

d. Optužnica se podiže pred nadležnim sudom, a dostavlja sucu istrage zajedno sa spisom istrage te zapisnicima o dokaznim radnjama, ako su poduzete prije provođenja istrage. Ako istraga nije provedena, uz optužnicu se dostavljaju zapisnici o provedenim dokaznim radnjama, druga pismena koja ulaze u spis te nalozi i rješenja državnog odvjetnika i suca istrage (članak 140. Poslovnika državnog odvjetništva).

e. Sadržaj državnoodvjetničkog spisa propisan je člankom 73. Zakona o državnom odvjetništvu i člankom 141. Poslovnika državnog odvjetništva. Naime, državni odvjetnik nakon podizanja optužnice sastavlja popis dokaza u kojem kronološki, prema vremenu evidentiranja pojedinog dokaza u državnoodvjetnički spis unosi sve dokaze. Nakon toga sastavlja službenu bilješku, koja je sastavni dio popisa dokaza, i u kojoj će razgraničiti dokaze na način da će posebno nabrojati a) dokaze na kojima se temelji optužnica, b) dokaze koje državni odvjetnik ne namjerava izvoditi pred sudom, a ukazuju na nedužnost ili na manji stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotne okolnosti, c) dokaze koje ne namjerava koristiti na sudu, te će navesti razloge zbog čega ih ne namjerava koristiti. Popis i službena bilješka dio su osnovnog državnoodvjetničkog spisa i ne dostavljaju se uz optužnicu.

Državni odvjetnik vrši svojevrsnu inventuru dokaza koje ima u spisu i ostavlja trag o tome koje dokaze koristi, o kojima obavještava, sud, a za koje smatra da su irelevantni za dokazivanje u navedenom predmetu (članak 137. Zakona o državnom odvjetništvu propisuje stegovnu odgovornost, obveze državnog odvjetnika u svezi popisa dokaza).

Više u vezi popisa dokaza vidi pod II.9.4.2.3. - Popis dokaza u osnovnom spisu i pod III.3.1.4. Priručnika). Na zahtjev okrivljenika ili njegovog branitelja popis će im se dati na uvid.

Državni odvjetnik, osim dokaza na kojima temelji optužnicu, mora sudu dostaviti popis dokaza koji ukazuju na nedužnost, manji stupanj krivnje ili olakotne okolnosti, ako te činjenice ima državni odvjetnik u svom spisu. Kako postupanje protivno odredbi članka 342. stavka 2. Zakona može biti stegovno djelo, ako se radi o namjernom propuštanju

obavješćivanja o dokazima u korist okrivljenika, to je Zakonom o državnom odvjetništvu i Poslovníkom propisano naprijed opisano postupanje državnog odvjetnika u svezi evidencije i predlaganja dokaza.

f. U skraćenom postupku podiže se optužnica pred nadležnim općinskim sudom, a dostavlja se sucu pojedincu ili predsjedniku vijeća (članak 525. Zakona).

g. U fazi ispitivanja optužnice od strane suca istrage (članak 344. Zakona), državni odvjetnik mora voditi računa o ispunjavanju propisanih formalnopravnih uvjeta, jer sudac istrage može rješenjem odbaciti optužnicu ako državni odvjetnik nije u prekluzivnom roku iz članka 229. stavka 2. Zakona nakon istrage podnio optužnicu, ili ukoliko u prekluzivnom roku iz članka 365. stavka 2. Zakona nije nakon povlačenja optužnice podnio novu.

h. Nakon dostave optužnice sa spisom, od strane suca istrage optužnom vijeću (članak 348.-363. Zakona) koje razmatra pitanje o dokaznoj osnovi optužnice, važna je uloga državnog odvjetnika na sjednici optužnog vijeća. Naime, optužno vijeće u kontradiktornom ročištu razmatra osnovanost optužnice, a državni odvjetnik ukratko iznosi rezultat prethodnih ispitivanja i dokaze na kojima se zasniva optužnica i koji opravdavaju njezino podizanje. Svi dokazi koje državni odvjetnik namjerava izvesti na raspravi, ako je za njih znao, moraju biti predloženi u ovoj fazi postupka. Na raspravi se ne može iznijeti neki novi dokaz, za kojeg je državni odvjetnik znao, a nije ga iznio kao dokaz do sjednice optužnog vijeća, a radilo bi se o dokazu na štetu okrivljenika.

i. I sudac istrage (čl. 344. st. 4. Zakona) i optužno vijeće (članak 351. Zakona) imaju ovlast izdvojiti nezakonite dokaze.

j. Optužno vijeće optužnicu može potvrditi, odbaciti, ili vratiti državnom odvjetniku, sve to u cijelosti ili djelomično.

k. Člankom 359. do 360. Zakona propisano je i uređeno očitovanje okrivljenika o krivnji i pregovaranje o sankciji, a potom člankom 361. do 364. donošenje presude na temelju sporazuma stranaka, što sve uključuje aktivnu ulogu državnog odvjetnika (za postupak sporazumijevanje vidi pod III.4.).

l. Državni odvjetnik može povući optužnicu prije nego što je potvrđena (čl. 365. Zakona). Novu, izmijenjenu optužnicu može podnijeti pod uvjetima iz članka 341. Zakona, te pri tome mora voditi računa o prekluzivnim rokovima iz članka 365. Zakona.

m. Članci 366. i 367. uređuju upućivanje na suđenje te je to opsegom mala, ali bitna, cjelina pravila postupanja. Vezana je uz pripremno ročište i slijedi odmah nakon potvrđivanja optužnice. Najvažnija radnja u fazi upućivanja na suđenje je sastavljanje raspravnog spisa. Svi dokazi za koje se zna da se namjeravaju izvesti na raspravi unose se u raspravni spis. (vidi pod III.6. Sastavljanje raspravnog spisa).

3.1. Izrada optužnice

Središnje mjesto u ovoj fazi postupanja ima optužnica, oblikom, jedini optužni akt državnog odvjetnika. Optužnica je zakonom propisani akt ovlaštenog tužitelja kojim se

određenoj osobi stavlja na teret određeno kazneno djelo, predlaže provođenje rasprave pred sudom i izricanje kaznenopravnih sankcija

Optužnice se prema vrsti mogu podijeliti na:

1. optužnicu nakon istrage (čl. 341. st. 1. ZKP-a),
2. neposrednu optužnicu u redovitom postupku (čl. 342. st. 2. ZKP-a), koja se podiže ukoliko prikupljeni podaci koji se odnose na kazneno djelo i počinitelja daju dovoljno osnove za podizanje optužnice, a zakon ne propisuje obvezatno provođenje istrage,
3. optužnica u skraćenom postupku (čl. 524. st. 1. ZKP-a);
 - a) optužnice za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do osam godina, te
 - b) optužnica za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora preko osam godina;
 - c) optužnica s kaznenim nalogom (čl. 540. st. 1. ZKP-a),
4. optužnica u postupku prema osobama koje su u vrijeme počinjenja protupravnog djela bile neubrojive (čl. 550. st. 1. ZKP-a).

Optužnica je u pravilu pisana. Zakon predviđa izuzetke od tog pravila.

Ti su izuzeci slijedeći:

- ako tužitelj u tijeku rasprave utvrdi da izvedeni dokazi pokazuju da se izmijenilo činjenično stanje izloženo u potvrđenoj optužnici, on može do završetka dokaznog postupka usmeno izmijeniti optužnicu (čl. 441. st. 1. ZKP-a).
- ako optuženik u tijeku rasprave u zasjedanju počini kazneno djelo ili ako se u tijeku rasprave otkrije prije počinjeno optuženikovo kazneno djelo vijeće će, u pravilu, prema optužbi ovlaštenog tužitelja, koja može biti i usmeno iznesena proširiti raspravu i na to djelo (čl. 442. st. 1. ZKP-a).

Također je potrebno naglasiti da državni odvjetnik temeljem članka 341. Zakona ne podnosi, niti iznosi, već "podiže" optužnicu.

Napomena:

Člankom 229, stavak 3. Zakona određeno je da će državni odvjetnik obavijestiti oštećenika o podizanju optužnice ili o obustavi istrage uz pouku iz članka 55. stavak 5. ovog Zakona, time da po zakonu tu obvezu nemamo prema podnositelju prijave, ali zbog transparentnosti rada državnog odvjetnika trebalo bi obavijestiti i podnositelja prijave¹⁸⁸.

a) *Sadržaj i oblik*

Obvezan sadržaj optužnice propisan je u članku 342. Zakona.

¹⁸⁸ Člankom 55. stavak 5. Zakona propisana je obveza državnog odvjetnika kad obavještava oštećenika o obustavi da može poduzeti ili nastaviti progon, obveza dostavljanja naputka koje radnje može poduzeti radi ostvarenja toga prava, te mu u tu svrhu omogućiti razgledavanje i prepisivanje spisa te presnimavanje snimki.

U sadržaj optužnice propisan zakonom ulaze:

- osobni podaci (čl. 342. st. 1. točka 1. ZKP-a),
- stvarna osnova, činjenični opis djela (čl. 342. st. 1. toč. 2. ZKP-a),
- zakonski naziv kaznenog djela (čl. 342. st. 1. toč. 3. ZKP-a),
- dokaze na kojima se temelji optužnica (čl. 342. st. 1. toč. 4. ZKP-a),

Osim dokaza na kojima se temelji optužnica uz optužnicu državni odvjetnik ima obvezu dostaviti i popis dokaza kojima raspolaže, a ne namjerava ih izvesti pred sudom, ako ukazuju na nedužnost i na manji stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotne okolnosti: Više o otkrivanju dokaza vidi pod III.3.1.6. Obveze državnog odvjetnika u svezi vođenja popisa dokaza i izvješćivanja o dokazima u spisu.

Osim obveznog sadržaja, po Zakonu optužnica sadrži i dijelove propisane člancima 76. i 78. Poslovnika državnog odvjetništva i to: zaglavlje, naznaku pravne osnove po kojoj je državni odvjetnik ovlašten podići optužnicu (npr. u slučaju optužnice nakon provedene istrage to je članak 38. stavak 2. točka 8. Zakona - opća ovlast državnog odvjetnika u svezi članka 341. stavka 1. Zakona - ovlast državnog odvjetnika da podiže optužnicu nakon istrage) te Pečat državnog odvjetništva i potpis državnog odvjetnika ili zamjenika koji je optužnicu izradio.

b) Osobni podaci okrivljenika

Osobnim podacima okrivljenika nazivamo zajedničkim imenom onaj dio optužnice u kojem se navodi ime i prezime okrivljenika s osobnim podacima, koji se navode u članku 272. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku. Nakon toga slijede podaci o tome da li se okrivljenik i od kada nalazi u istražnom zatvoru ili je na slobodi, a ako je prije podizanja optužnice pušten na slobodu koliko je proveo u pritvoru ili u istražnom zatvoru. Pri navođenju podataka o tome da li se okrivljenik nalazio u istražnom zatvoru ili pritvoru treba točno navesti sve vrijeme koje je okrivljenik proveo u pritvoru, odnosno istražnom zatvoru ili je bio lišen slobode, jer je to važno kod primjene odredaba Kaznenog zakona o uračunavanju pritvora, istražnog zatvora i ranije kazne.

Nakon osobnih podataka stavlja se naznaka brani se sa slobode.

3.1.1. Izreka (činjenični, zakonski i pravni opis)

U izreci optužnice posebno mjesto ima činjenični opis kaznenog djela. O njegovoj potpunosti, jasnoći i utemeljenosti u velikoj mjeri ovisi ishod postupka zbog toga "Opis djela u dispozitivu optužnice mora biti konkretan i kratak, mora sadržavati sva bitna obilježja kaznenog djela za koje se optužuje, bez dodavanja suvišnih okolnosti, uz navođenje najpotrebnijih ostalih okolnosti potrebnih za ocjenu identiteta djela i primjenu raznih odredaba Kaznenog zakona, odnosno Zakona o kaznenom postupku."¹⁸⁹

Jedno od temeljnih pravila kod izrade optužnog akta je da činjenični opis djela mora biti konkretan, potpun, jezgrovit i razgovijetan. Izrada ovakvog činjeničnog opisa koji slijedi ova temeljna pravila je ono čemu treba težiti svaki državni odvjetnik.

¹⁸⁹ Interesantno je da je već u uputi za izradu optužnica Javnog tužilaštva NR Hrvatske KTR-2342/61 od 8.7.1961., a koja se temelji da na daleko starijim napucima na isti način komentiran ovaj dio izrade optužnog akta, to se cijeneći da je to tradicija još od državnog odvjetništva iz vremena njegovog nastanka držimo takove tradicije.

Danas je potrebno upozoriti na to osnovno pravilo jer su činjenični opisi često pretrpani nepotrebnim detaljima, sve su ne samo kratki i konkretni, pa se ne mali broj presuda ukida zbog nerazumljivosti izreke optužnog akta.

Prema članu 342. stavak 1. točka 2. Zakona o kaznenom postupku činjenični opis u dispozitivu optužnice mora sadržavati takav opis djela da iz njega logično kao zaključak slijedi zakonski opis, i to, razumljivo, prema pravnoj kvalifikaciji za koju se odlučio državni odvjetnik.

Nadalje, radi što točnijeg određenja kaznenog djela koje je predmetom optužbe, (a to može biti važno i za pitanje identiteta djela u presudi i optužbi), opis djela u optužnici mora sadržavati vrijeme i mjesto izvršenja kaznenog djela, predmet na kome je i sredstvo kojim je izvršeno kazneno djelo, kao i ostale okolnosti potrebne za što točnije određenje kaznenog djela.

Potrebno je, dakle, iz određenog događaja u stvarnosti koji državni odvjetnik iznosi pred sud kao kazneno djelo, za opis djela u dispozitivu optužnice izdvojiti u prvom redu sve one okolnosti koje ulaze u elemente (obilježja) kaznenog djela prema kvalifikaciji koju predlaže državni odvjetnik, a od ostalih okolnosti one koje su potrebne i koliko su potrebne da se u optužnici jasno odredi konkretni događaj na koji se ona odnosi, - dakle, mjesto i vrijeme i izvršenja djela, itd.

Svaki od ovih podataka važan je, osim toga, za primjenu pojedinih odredaba Kaznenog zakona odnosno Zakona o kaznenom postupku (npr. mjesto i vrijeme važno je za pitanje nadležnosti i zastare, itd.). Zbog toga je potrebno da se ne samo događaj koji se iznosi pred sud, nego i "ostale okolnosti potrebne da se kazneno djelo što točnije odredi" - članak 342. stavak 1. točka 2. Zakona.

Kao što je naprijed rečeno na opis djela (tj. konkretni činjenični opis) nadovezuje se u optužnici i zakonski opis kaznenog djela kao zaključak koji mora logično slijediti iz činjeničnog opisa. Važno je naglasiti da između činjeničnog i zakonskog opisa kaznenog djela mora postojati uzajamna veza. Sve ono što sadrži zakonski opis mora prethodno u konkretnom obliku biti opisano u činjeničnom opisu.

Dodavanje zakonskog opisa uz činjenični opis služi ujedno i kao kontrola da iz djela koje se kao kazneno djelo iznosi pred sud "proizlaze zakonska obilježja kaznenog djela". Ono je, prema tome neophodno, jer ukazuje da se doista radi o kaznenom djelu i da je opis djela u skladu sa pravnom kvalifikacijom.

Primjer: N. N. se npr. optužuje za kazneno djelo pronevjere;

"da je u razdoblju od 1.II do 30. VIII. 2010. godine, u (mjesto) kao blagajnik u (naziv državnog tijela) iz blagajne uzeo i za sebe zadržao iznos od 20.000. kn,

to je činjenični opis - koji - kako je navedeno ne sadrži nebitne detalje, ne opisuje se iscrpno kako je, prisvajanje, vršeno, već samo bitna obilježja kaznenog djela u konkretnom obliku uz oznaku okolnosti potrebnih da se djelo točno individualizira (čl. 342. stavak 1. toč. 2. ZKP-),

dakle, protupravno prisvojio novac koji mu

zakonski opis kaznenog djela u obliku uopćenog zaključka, koji mora logično slijediti iz danog činjeničnog opisa (čl. 342. stavak 1. toč. 3.ZKP-a),

je povjeren u službi,

pa da je time počinio kazneno djelo protiv službene dužnosti - pronevjerom- označeno i kažnjivo po članku 345. stavak 1. Kaznenog zakona."

pravna kvalifikacija, tj. zakonski naziv kaznenog djela zajedno sa navođenjem odredaba kaznenog zakona koje se po prijedlogu državnog odvjetnika trebaju primijeniti - (čl. 342. stavak 1. toč. 3.ZKP-a)

Gore navedeno mora sadržavati dispozitivni dio (izreka) svake optužnice, te nalog za provođenje istrage u pogledu činjeničnog i zakonskog opisa, time da se u nalogu samo daje pravna oznaka djela (bez navođenja propisa temeljem kojeg se izriče kazna).

3.1.1.1. Pravilne formulacije u izreci "da je" a ne "što je"

Činjenični opis treba početi sa "da je", a ne sa "što je".. i sl. Ovo zbog toga što optužnica još nije konačno utvrđenje da je okrivljenik nešto izvršio. Navode (činjenični opis) treba pred sudom tek dokazati. Kada sud utvrdi da je okrivljenik doista i izvršio kazneno djelo moći će ga proglasiti krivim "što je" odnosno djelo izvršio. U slučaju oslobođajuće presude sud će međutim izreći za okrivljenika da se "oslobađa od optužbe, da je "

Prema tome, kod stilizacije činjeničnog, zakonskog opisa i pravne kvalifikacije u dispozitivu optužnice uvijek treba imati u vidu da se radi o navodu državnog odvjetnika, a ne o konačnom utvrđenju.

Odnosne dijelove dispozitiva treba početi s:

"da je. . . ", a ne "što je. . . "

Zakonski opis:

"dakle, . . . ", a ne "dakle je "

Pravna kvalifikacija:

"pa da je time ...", a ne "pa je time ..."

3.1.1.2. Činjenični opis

Činjenični opis kaznenog djela u dispozitivu optužnice mora odgovarati slijedećim uvjetima:

- a) biti konkretan (vidjeti dalje pod 3.1.1.3.);
- b) u konkretnom obliku sadržavati sva obilježja određenog kaznenog djela (vidjeti dalje pod 3.1.1.4.);

- c) biti tako sastavljen, da zakonski opis odnosnog kaznenog djela predstavlja logičan zaključak iz činjenica sadržanih u činjeničnom opisu (vidjeti dalje pod 3.1.1.5.);
- d) biti određen i kratak (vidjeti dalje pod 3.1.1.7.)

3.1.1.2.1. Činjenični opis mora biti konkretan

Činjenični opis kaznenog djela u dispozitivu optužnice mora u prvom redu biti konkretan. Dakle radnju izvršenja djela treba navesti opisno sa svim svojim obilježjima. Nije pravilno u činjeničnom opisu upotrebljavati izraze kao "usmrtio", "ukrao", "utajio", "pronevjerio", "prevario" i sl. Takovi izrazi izražavaju u stvari pojmove sastavljene od niza elemenata objektivne i subjektivne prirode, a upravo te elemente treba u opisu djela činjenično (konkretno) opisati.

Na primjer: "Krađa" je pojam koja u sebi uključuje elemente objektivne i subjektivne prirode. "Ukrasti" znači oduzeti drugome tuđu pokretnu stvar s ciljem da je (počinitelj) protupravno prisvoji. Fizički se krađa vrši oduzimanjem i to oduzimanje predstavlja konkretnu radnju koju treba u dispozitivu opisati. "Usmrtiti" znači na određeni način nekome zadati smrtonosne povrede i taj način zadavanja povreda treba opisati.

3.1.1.2.2. Činjenični opis mora sadržavati sva obilježja određenog kaznenog djela

Činjenični opis kaznenog djela u izreci optužnice mora u konkretnom obliku sadržavati sva obilježja određenog kaznenog djela u protivnom ako ne sadrži neko od obilježja kaznenog djela koje se počinitelju optužnicom stavlja na teret tada ta optužnica ima nedostatke zbog kojih u najmanju ruku sud neće počinitelja proglasiti krivim za kazneno djelo kako ga je kvalificirao državni odvjetnik.

3.1.1.3. Primjeri nedostataka u opisu elemenata objektivne strane bića kaznenog djela

Česti su nedostaci u pogledu okolnosti koje ulaze u objektivnu stranu bića kaznenog djela, jer se kod kaznenih djela koja se rjeđe pojavljuju propušta opisati neki od specifičnih elemenata takvih kaznenih djela. U najvećem broju slučajeva propusti se odnose na opis radnje izvršenja kaznenog djela i posljedice kaznenog djela.

Na primjer: Nedostatak kod činjeničnog opisa za kazneno djelo iz članka 317. Kaznenog zakona. Okrivljeniku je u ovom primjeru stavljeno na teret da je:

"dana 18. kolovoza 2010. godine pred svojom kućom u K, u momentu kada ga je carinski službenik Carinarnice Z K. K. pozvao da mu otvori kamion s kojim je neposredno prije toga prešao granični prijelaz u J ... istom rekao da će ga ubiti".

U ovom činjeničnom opisu nisu sadržani svi elementi kaznenog djela iz članka 317. stavak 1. Kaznenog zakona. Bitno je za postojanje kaznenog djela iz članka 317. stavak 1. Kaznenog zakona da se radi o nasilnom sprečavanju službene osobe u vršenju službene radnje ili o prisiljavanju na vršenje službene radnje. O tome u navedenom činjeničnom opisu nema ni spomena. Činjenični opis u ovom slučaju odgovara kaznenom djelu iz člana 129. stavak 2. i 3.

Kaznenog zakona počinjenom prema službenoj osobi u vezi s njezinim službenim radom, a ne kaznenom djelu iz člana 317. stavak 1. Kaznenog zakona.

Pravilan činjenični opis glasi;

da je:

"dana 18. kolovoza 2010. godine u dvorištu svoje kuće u K, u momentu kada je carinski službenik Carinarnice u Z K. K. pozvao da mu otvori kamion s kojim je neposredno prije toga prešao granični prijelaz u J ... istom rekao uzimajući sjekiru u ruku da će ga ubiti, zbog čega je imenovani strahujući za vlastiti život prestao s pregledom kamiona i odmah napustio dvorište".

3.1.1.4. Zakonski opis mora proizlaziti kao logičan zaključak iz činjeničnog opisa

Činjenični opis kaznenog djela u dispozitivu (izreci) optužnice mora biti tako sastavljen, da zakonski opis odnosnog kaznenog djela predstavlja logičan zaključak iz činjenica sadržanih u činjeničnom opisu.

Često iz činjeničnog opisa takav logičan zaključak ne slijedi. Navodimo jednostavan primjer: N. N je kao blagajnik u trgovačkom društvu uzeo i potrošio za svoje potrebe 5000,00 kn.

Činjenični opis je glasio:

da je
*" u vremenu od 12. do 30. svibnja 2010. godine u V kao blagajnik u Poglavarstvu Grada V ... prouzročio manjak u iznosu od 15.000,00 kn, oštetivši time Grad V za taj iznos,
dakle, protupravno prisvojio novac koji mu je povjeren u službi,
pa da je time počinio kazneno djelo protiv službene dužnosti – pronevjerom – označeno i kažnjivo po članku 345. stavak 1. Kaznenog zakona.*

Iz opisa djela "prouzročio manjak" nikako ne slijedi zaključak, da je time i "prisvojio novac". Manjak je mogao biti prouzročen i nesavjesnim radom u službi. Zbog toga je uvijek potrebno raščlaniti činjenični opis djela u njegove elemente (subjektivne, objektivne, radnju izvršenja, objekt izvršenja itd.), te ga usporediti sa zakonskim opisom i na taj način vidjeti da li je svaki dio zakonskog opisa "pokriven" činjeničnim opisom.

U konkretnom primjeru to bi izgledalo ovako;

" u vremenu od 12. do 30. svibnja 2010. godine

vrijeme

u V

mjesto

kao blagajnik u Poglavarstvu Grada V ...

svojstvo (radno mjesto u tijelu lokalne samouprave)

iz blagajne kojom je bio zadužen uzeo i za sebe zadržao iznos od 15.000,00 kn, oštetivši time Grad V za taj iznos,

protupravno prisvojio novac, koje su mu povjeren u službi

U navedenom primjeru dakle iz činjeničnog opisa proizlazi kao logičan zaključak;

- da nije nastupila zastara,
- da je taj sud nadležan,
- da je okrivljenik blagajnik kome je nešto povjereno, dakle da je u službi,
- da je protupravno prisvojio novac.

Raščlanjivanjem svih objektivnih i subjektivnih elemenata konkretnog kaznenog djela (kao u gornjem primjeru) na pojedine elemente i uspoređivanjem s na isti način raščlanjenim činjeničnim opisom možemo vidjeti da li iz činjeničnog opisa slijedi zakonski opis konkretnog kaznenog djela kao logičan zaključak.

3.1.1.5. Primjeri nedostataka u pogledu ostalih okolnosti u činjeničnom opisu

U činjenični opis kaznenog djela u dispozitivu optužnice od ostalih okolnosti (izvan elemenata bića kaznenog djela) stavljamo na prvom mjestu oznaku vremena i mjesta, zatim način izvršenja, predmet ili osobu izvršenja i dr. To je sve potrebno da se kazneno djelo točno individualizira i da iz optužnice bude jasno vidljivo koje je djelo predmet optužbe (čl. 449. st. 1. ZKP).

U činjenični opis dispozitiva optužnice ne spada navođenje činjenica koje su važne samo za odmjerenje kazne (otegotne i olakotne okolnosti navedene u Kaznenom zakonu). Jedino u slučaju, kada te činjenice daju kazneno djelu vid težeg (kvalificiranog) djela ili lakšeg (privilegiranog) djela, a za to (teže ili lakše) djelo je predviđena posebna kazna (npr. kvalificirano - članak 99. stavak 2., privilegirano - 216. stavak 2. Kaznenog zakona), tada one više nemaju karakter otegotnih i olakotnih okolnosti, već ulaze u bitne elemente bića kaznenog djela pa ih treba navesti i u činjeničnom opisu dispozitiva optužnice.

Osobno svojstvo subjekta (npr. zanimanje) koje je sadržano u općim podacima nužno je navesti u činjeničnom opisu kada je ono odlučno za pravnu kvalifikaciju i tada to svojstvo treba konkretno opisati u činjeničnom opisu. Određena službena osoba ne mora uvijek kazneno djelo počiniti u tom svojstvu (npr. službena osoba nekoga tjelesno povrijedi), ali ako je kazneno djelo počinila i u tom svojstvu, te je to svojstvo odlučno za pravnu kvalifikaciju, tada treba osobno svojstvo označiti i u činjeničnom opisu.

3.1.1.6. Činjenični opis kaznenog djela u dispozitivu optužnice mora biti određen i kratak

Činjenični opis u dispozitivu mora predstavljati stilistički najdotjeraniji dio optužnice. Stilističkom dotjeravanju činjeničnog opisa treba posvećivati stalnu pažnju i težiti da se jedno kazneno djelo, koliko god je to moguće bez štete za jasnoću, opiše u jednoj rečenici, bez započinjanja, (točkom) odvojenih novih rečenica.

Od ovog pravila može se odstupiti samo izuzetno u najsloženijim oblicima činjeničnih opisa kaznenih djela. Tada se može točkom odvojiti pojedine dijelove, ali i tada treba vidjeti da li je moguće to djelo odvojiti u pojedine segmente izbjegavajući na taj način stavljanje točke.

Opis djela u dispozitivu mora u konciznom i kratkom obliku sadržavati okolnosti djela koje su važne za točno određenje događaja koji je predmetom optužbe, za pitanje pravne

kvalifikacije, za primjenu odredaba Općeg dijela Kaznenog zakona o mjerama sigurnosti, i drugih specijalnih zakonskih odredaba. Opširnost, nekonzistentnost i nepreciznost u izražavanju može dovesti do zamagljivanja kazneno-pravno relevantne suštine događaja, uzrokovati razna lutanja u tom pogledu, kao i u pitanju pravne kvalifikacije, a može i raspravu odvoditi u nepotrebnu širinu je obrana može predlagati dokaze na te nebitne okolnosti navedene u optužnom aktu.

3.1.1.7. Stilizacija radnje izvršenja

Radnju izvršenja kaznenog djela (na kojoj leži težište kaznenog djela) treba opisati u direktnoj, a ne sporednoj rečenici, a ostale djelatnosti u sporednim rečenicama koje se vežu uz glavnu rečenicu.

Ne bi na primjer bio stilistički dobar slijedeći dispozitiv:
da je:

"dana 12. travnja 2002. godine u, kao blagajnik u trgovačkom društvu "G" d.o.o. primio od poslovođa trgovina dnevne utrške u iznosu od 120.000,00 kn i zatim od tog novca predao u noćni trezor 115.000,00 kn, dok je 5000,00 kn za sebe zadržao,"

Radnja izvršenja kaznenog djela pronevjere je prisvajanje novca odnosno drugih stvari i na tu je radnju trebalo postaviti težište u stilizaciji dispozitiva. Međutim, u stilizaciji gornjeg opisa težište je postavljeno na primanje dnevnih utržaka i na to da sav iznos nije predan u trezor, dok je prisvajanje izrečeno u sasvim sporednom obliku.

Stilistički dotjeran i pravilan dispozitiv bi u ovom slučaju glasio otprilike ovako:
da je

"dana 12. travnja 2002. godine kao blagajnik u trgovačkom društvu "G" d.o.o. od primljenih dnevnih utržaka uzeo i za sebe zadržao 5000,00 kn, oštetivši time navedeno društvo za taj iznos,"

*dakle, protupravno prisvojio novac koji mu je povjeren na radu,
pa da je time počinio kazneno djelo protiv službene dužnosti- pronevjerom - označeno i kažnjivo po članku 345. stavak 1. Kaznenog zakona".*

3.1.1.8. Činjenični opisi u optužnici s većim brojem okrivljenih i većim brojem kaznenih djela

Kada se radi o većim optužnicama sa većim brojem okrivljenika i većim brojem kaznenih djela, treba radi preglednosti nastaviti započetu numeraciju kaznenih djela do kraja, bez prekidanja iako se za pojedina djela optužuju razne osobe.

To je puno preglednije i olakšava obrazlaganje same optužnice i ispitivanje na glavnoj raspravi pred sudom, jer omogućuje pregledno pozivanje samo na odnosni broj djela u optužnici (ne na primjer: "glede djela koje se stavlja na teret okr. I. B., pod točkom 5. c) okrivljenik u svojoj obrani", puno je jednostavnije i lakše navesti: "glede djela opisanog pod točkom 27. okrivljeni ..").

Samo kao obrazac prikazujemo kako se vrši numeriranje kad se optužuje više osoba za veliki broj djela.

Optužuje se npr. pet osoba za 27 kaznenih djela, prvookrivljeni odgovara za djelo pod 1-6, zajedno I. i II. okrivljeni za djela od 6. do 15., a II. okrivljeni za djela pod 15-17 itd.

Obrazac je slijedeći:

da su i to:

I. okr. J.B. sam

1)

2)

3)

I. okr. J. B. i II. okr. M. R. (zajedno)¹⁹⁰

4)

5)

6). - itd. do npr. red. br. 6.

7)

8). i tako do petnaestog djela

II. okr. M. R. (sam)

16.-

17.-

III. okr. K. K.(sam)

18. i tako za sve okrivljenika i za sva djela.

3.1.1.9. Zajednički uvod (preambula) kod istovrsnih kaznenih djela

Kod više samostalnih različitih kaznenih djela u stjecaju treba za svako od djela dati i poseban činjenični i zakonski opis. Ukoliko su ta djela počinjena pod istim ili sličnim okolnostima, mogu se podvesti pod zajednički uvod da se izbjegne ponavljanje u opisivanju.

Preporučljivo je da se grupe istovjetnih (i istovrsnih) kaznenih djela stavljaju pod zajednički uvod, u koji će se unijeti ono što je svim djelima zajedničko ili istovjetno, a zatim pojedina kaznena djela navoditi skraćeno sa preostalim podacima.

Primjer za zajednički uvod za više kaznenih djela:

Uvod
(preambula)

da je

"u vremenu od 12. svibnja do 31. kolovoza 2010. godine u K noću u grmlju u blizini autobusnog stajališta u više navrata čekao da prečacem kroz grmlje naiđe sama ženska osoba, pa kad su u tri navrata naišle same A. A. , B.B. i C. C. prijeteći im nožem odvlačio ih dublje u grmlje namjeri da s njima protiv njihove volje izvrši obljubu, pa je tako;

1) noću 12. svibnja 2010. godine oko 11,00 sati sačekao A. A. te držeći joj nož pod grlom zatražio da legne i skine gaćice, što je ova u strahu i učinila, nakon čega je legao na nju i izvršio obljubu,

¹⁹⁰ Neka državna odvjetništva u ovakvim optužnicama uz naznaku okrivljenika dodaju riječi "sam" "zajedno", dok neka to ne stavljaju.

2) noću 10. srpnja 2010. godine oko 10,00 sati sačekao B. B. te ju najprije udarcem srušio na zemlju a zatim držeći joj nož pod grlom strgnuo joj gaćice, legao na nju i izvršio obljubu,

3) noću 31. kolovoza 2010.,

dakle, druge osobe uporabom sile ili prijetnje da će izravno napasti na njihov život prisilo na spolni odnošaj,

pa da je time, djelima opisanim pod a), b) i c) počinio kaznena djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa – silovanjem – označena i kažnjiva po članku 188. stavak 1. Kaznenog zakona, uz primjenu članka 60. Kaznenog zakona.

Kada optužnica obuhvaća više kaznenih djela treba sva kaznena djela iste pravne kvalifikacije svrstati nekim redosljedom i zatim sva, tako grupirana kaznena djela obuhvatiti zajedničkim zakonskim opisom, a ne ponavljati zakonski opis iza svakog djela.

Ako kaznena djela nisu iste pravne kvalifikacije, već ih ima raznih težina treba u optužnici najprije kronološki svrstati najteža i zatim redom nastaviti do najlakših.

3.1.1.10. Opis pokušaja

Pokušaj (lat. conatus delicti) je s namjerom započeto, ali nedovršeno kazneno djelo, ili na drugi način rečeno to je stadij u izvršenju kaznenog djela koji prethodi dovršenom kaznenom djelu, a slijedi iza pripremnih radnji. Za pokušaj je uvijek potrebna namjera. Pokušaj nije kažnjiv kod svih kaznenih djela, nego samo kod onih kod kojih je predviđena kazna zatvora u trajanju od pet godina ili teža kazna, a za druga djela samo kad to zakon određuje.

Pokušaj nastaje započinjanjem radnje izvršenja kaznenog djela koja je uvijek konstitutivno obilježje određenog kaznenog djela (npr. oduzimanje kod krađe). U praksi se postavlja pitanje kada je započeta radnja izvršenja, iako je to činjenično pitanje kod svakog pojedinog slučaja načelno se može reći da je radnja izvršenja započeta već vršenjem onih djelatnosti koje po logici stvari zbog nužne povezanosti s njom čine jedinstvenu cjelinu, odnosno pokazuju se kao njen sastavni dio.¹⁹¹

Ako radnja izvršenja nije dovršena tada je to nedovršeni pokušaj. Kod dovršenog pokušaja radnja izvršenja je dovršena.

Pokušaj je određen tek kad se članak Kaznenog zakona kojim je opisan pokušaj¹⁹² veže uz određeno kazneno djelo iz posebnog dijela Kaznenog zakona. Zbog toga je kod pokušaja potrebno da je iz činjeničnog opisa vidljiva namjera upravljena na izvršenje (i to na dovršenje) određenog kaznenog djela, nadalje u činjeničnom opisu moraju biti opisane sve konkretne radnje koje je počinitelj u tom cilju izvršio, kao i iz kojih razloga i na koji način je došlo do prekida dovršenja.

Uobičajeni činjenični opis kod pokušaja u pravilu glasi:

¹⁹¹ prof. dr. Bogdan Zlatarić, prof. dr. Mirjam Damaška: Rječnik krivičnog prava i postupka, Informator, Zagreb, 1966.g.

¹⁹² Po sadašnjoj numeraciji članak 33. Kaznenog zakona-a («Narodne novine» br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06, 110/07i 152/08).

1. kod nedovršenog pokušaja:

„da je:

dana 15. veljače 2010. oko 19 sati u,u nakani da iz kioska „Tisak“ uzme i za sebe zadrži vrijednije predmete, gurnuo ruku kroz otvoreni prozor, u kojem času su mu prišli djelatnici policije i spriječili ga u uzimanju predmeta,

dakle, s namjerom započeo, ali nije dovršio, da tuđe pokretne stvari oduzme drugom s ciljem da ih protupravno prisvoji,

pa da je time, počinio kazneno djelo protiv imovine - krađom u pokušaju - opisano i kažnjivo po članku 216. stavku 1. i 5. u svezi članka 33. stavak 1. Kaznenog zakona.“

2. kod dovršenog pokušaja:

da je:

dana 29. srpnja 19.. oko 23 sata u, ispred bifea "B&B", Bistra ulica 272, tijekom svađe s N. D. , pristajući da ovoga usmrti, ubo ga nožem oštrice duge 9 cm u trbuh, zadavši mu ubodnu penetrarnu ranu trbušne duplje s presijecanjem tankog crijeva, koja ozljeda je teške naravi i po život opasna, ali je smrtna posljedica izostala zbog pravodobno ukazane medicinske pomoći,

dakle, s namjerom započeo, ali nije dovršio da drugoga usmrti,

pa da je time počinio kazneno djelo protiv života i tijela - ubojstvom u pokušaju - opisano i kažnjivo po članku 90. u svezi članka 33. stavak 1. Kaznenog zakona.

Posebno je potrebno upozoriti na to da iz samog činjeničnog opisa mora biti bez ikakve dvojbe vidljivo da je djelo ostalo u pokušaju.

Upravo dvojba da li se radi o pokušaju ili dovršenom kaznenom djelu česta je kod kaznenog djela krađe. Naime kazneno djelo krađe dovršeno je uzimanjem stvari. Kada će se moći smatrati da je stvar "uzeta" ovisi o okolnosti svakog pojedinog slučaja. Pri tome treba imati u vidu, da je krađa kazneno djelo protiv imovine i da se prema tome smatra dovršenom kada je uzimanjem počinitelj prekinuo tuđe držanje te stvari i zasnovao svoje (tzv. teorija aprehenzije). Za ovo nije uvijek potrebno da stvar bude iznesena iz prostora u kojem se je nalazila. Dovoljno je, npr. da je izdvojena od ostalih stvari. Na primjer ukradena stvar stavljena je u džep ili torbu počinitelja. Krađa je u tom slučaju dovršena iako je učinilac sa stvarima uhvaćen još u kući. Također će krađa redovito biti dovršena već kada je učinilac stvar sakrio u kući osobe u čijem se držanju ta stvar nalazi (ukoliko je time prekinuo njezino držanje i zasnovao svoje na primjer ako je sakrio u prostoriju ili uopće u prostor kojim on rukuje, primjerice u svoju ladicu, ali ne i onda ako je stvar uzeo iz jedne ladice i sakrio u drugu ladicu koja pripada samom oštećeniku, da ju kasnije iz druge ladice lakše odnese, u tom slučaju postoji samo pripremna radnja - što sve treba ocijeniti prema pojedinom slučaju).

3.1.1.10.1. Neprikladni (nepodobni) pokušaj

Neprikladni pokušaj postoji kad je počinitelj pokušao ostvarenje kaznenog djela neprikladnim sredstvom ili prema neprikladnom objektu¹⁹³.

¹⁹³ Neprikladni pokušaj opisan je u članku 33. stavak 3. Kaznenog zakona («Narodne novine» br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06, 110/07i 152/08).

U praksi se po nekada neprikladni (nepodobni) pokušaj kvalificira kao dragovoljni odustanak u slučajevima kada počinitelj u tijeku izvršenja djela vidi da ne može ostvariti svoju namjeru.

Takav primjer je posebno dobro obrađen u slijedećoj sentenci sudske prakse:

"Pogrešan je zaključak suda prvoga stupnja da se radi o dobrovoljnom odustanku kod optuženika koji je, u namjeri da iz pečenjarnice oduzme veću količinu cigareta, metalnom polugom pokušao napraviti otvor na daskama, ali uvjerivši se da u objektu nema cigareta, niti drugih vrednijih stvari, odbacio polugu i udaljio se iz pečenjarnice (stavljeno mu je na teret kazneno djelo teške krađe izvršeno u nepodobnom pokušaju). Načelno valja dopustiti da je i kod nepodobnog pokušaja moguć dobrovoljni odustanak. Međutim, odustanak je dobrovoljan samo kada se temelji na motivima koji nisu uvjetovani situacijom ili kada je rezultat vanjskih okolnosti. Prema tome, ako je optuženik odustao zato što je u pečenjarnici bio potpuni mrak, znači da je njegov odustanak uvjetovan vanjskim faktorima (preprekama) i da nije dobrovoljan.

(VSRH, IKŽ 1142/92 od 31.siječnja 1993, Časopis Judex.)

Primjer za neprikladan pokušaj bi glasio:

„da je:

dana 17. prosinca 2010., oko 16,00 sati, u Tuheljskim Toplicama, u nakani da usmrti svoju suprugu B.L., iz pištolja uperenog prema njezinoj glavi ispalio pet hitaca, ne znajući da ispaljuje vježbovno streljivo, pa u svojoj nakani nije uspio,

dakle, s namjerom započeo, ali nije dovršio, da drugog usmrti, zbog neprikladnog sredstva,

pa da je time, počinio kazneno djelo protiv života i tijela – ubojstvom u pokušaju – opisanim i kažnjivim po članku 90. u vezi članka 33. stavka 1. i 3. Kaznenog zakona.“

3.1.1.10.2. Dragovoljni odustanak

Kad je kazneno djelo ostalo nedovršeno voljom počinitelja tada se radi o dragovoljnom odustanku.

Kod dragovoljnog odustanka u činjeničnom opisu je potrebno konkretno opisati na koji način je počinitelj dragovoljno prekinuo započeto počinjenje kaznenog djela iako je bio svjestan da je prema svim okolnostima radnju mogao nastaviti, ili kako je nakon dovršetka radnje spriječio nastupanje posljedice.

Primjer:

Optuženik je dragovoljno odustao od kažnjivog pokušaja kaznenog djela silovanja iz članka 188. stavak 1. u svezi sa člankom 33. i 34. stavak 2. Kaznenog zakona, kad je utvrđeno da je bio svjestan da je kazneno djelo mogao dovršiti savladavši otpor oštećenice. Na njega nisu djelovali nikakvi vanjski faktori, već samo nagovor oštećenice da pokušano djelo ne dovrši (Vrhovni sud Republike Hrvatske, I Kž-776/00, od 24. I. 2001.).

U ovom slučaju činjenični opis bi glasio:

da je:

dana 13. srpnja 2000.g. oko 03,00 sati u Z -----, na Industrijskoj cesti bb, u cilju zadovoljenja svog spolnog nagona prišao s leđa I. K. koja se kretala prema autobusnom stajalištu, zgrabio ju za ruke i oborio na tlo, te iako se oštećenica otimala, udarala ga i zvala

*u pomoć strgao joj gumb i patent zatvarač na hlačama potežući ih prema dolje, ali kad mu je I. K. rekla da je srčani bolesnik digao se je i udaljio,
dakle, započeo, a zatim dragovoljno odustao da drugu osobu uporabom sile prisili na spolni odnošaj ili s njim izjednačenu spolnu radnju, iako je bio svjestan da je prema svim okolnostima radnju mogao nastaviti.
pa da je time*

3.1.1.11. Opis oblika krivnje

Kazneni zakon određuje da nitko ne može biti kažnjen niti se prema njemu može primijeniti druga kaznenopravna sankcija ako nije kriv za počinjeno djelo¹⁹⁴. Stoga u činjeničnom opisu kaznenog djela moramo opisati oblik krivnje.

Prema pravnoj teoriji krivnja je subjektivni odnos počinitelja prema djelu. Kriv je za kazneno djelo počinitelj koji je u vrijeme počinjenja djela bio ubrojiv, koji je postupao s namjerom ili iz nehaja, kad je zakonom propisano kažnjavanje i za taj oblik krivnje, a bio je svjestan ili je bio dužan i mogao biti svjestan da je njegovo djelo zabranjeno¹⁹⁵.

Krivnja kao pojam koji obuhvaća subjektivne opće sastojke kaznenog djela postoji samo ako je počinitelj ubrojiv i ako je postupao s namjerom ili iz nehaja i ako je svjestan protupravnosti djela¹⁹⁶.

Iz činjeničnog opisa kaznenog djela mora uvijek biti razvidan oblik krivnje s kojim je kazneno djelo počinjeno.

3.1.1.11.1. Ubrojivost

Prvi sastojak krivnje je ubrojivost. Kazneni zakon određuje da neubrojiva osoba nije kriva i prema njoj se ne može primijeniti kaznenopravna sankcija¹⁹⁷. Neubrojiva je osoba koja u vrijeme ostvarenja zakonskih obilježja kaznenog djela nije bila u mogućnosti shvatiti značenje svojeg postupanja ili nije mogla vladati svojom voljom zbog duševne bolesti, privremene duševne poremećenosti, nedovoljnog duševnog razvitka ili neke druge teže duševne smetnje.

Optužnica prema okrivljenicima s duševnim smetnjama opisana je u dijelu pod III.9.3. Postupak prema osobama s duševnim smetnjama.

3.1.1.11.2. Samoskrivljena neubrojivost

¹⁹⁴ Načelo krivnje dano je članku 4. Kaznenog zakona («Narodne novine» br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06, 110/07i 152/08).

¹⁹⁵ Članak 39. Kaznenog zakona određuje sadržaj krivnje. Ovdje i drugdje gdje se navode odredbe određenih članaka Kaznenog zakona misli se na Kazneni zakon objavljen u «Narodnim novinama» br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06, 110/07i 152/08 .

¹⁹⁶ Pavišić i Veić: Komentar kaznenog zakona.

¹⁹⁷ Članak 40. stavak 1. Kaznenog zakona

Samoskrivljena neubrojivost je stanje kada počinitelj nije mogao shvatiti značenje svojeg postupanja ili nije mogao vladati svojom voljom, a ipak se počinitelj ne smatra neubrojivim¹⁹⁸.

Propisana je odgovornost počinitelja koji se svojom krivnjom doveo u stanje u kojem nije mogao shvatiti značenje svojeg postupanja ili nije mogao vladati svojom voljom uporabom alkohola, droga ili drugim sredstvima, ako je, u vrijeme kad se dovodio u takvo stanje, kazneno djelo što ga je počinio bilo obuhvaćeno njegovom namjerom ili je glede tog kaznenog djela kod njega postojao nehaj, a zakon propisuje kažnjivost i za taj oblik krivnje. Kažemo da je na ovaj način uređena odgovornost za radnje slobodne u uzroku - odluci, koje nazivamo *actiones liberae in causa*.

Da bi počinitelj bio odgovoran moramo dokazati da se je u to stanje uporabom (alkohola, droge ili drugim sredstvima) doveo svojom voljom i da je u vrijeme dovođenja u to stanje kazneno djelo što ga je kasnije počinio bilo obuhvaćeno njegovom namjerom ili je glede tog djela kod njega postojao i nehaj.

Samoskrivljenu neubrojivost potrebno je u činjeničnom opisu jasno i precizno opisati, kao primjerice:

Primjer 1

„da je:

dana 28. rujna 2010. oko 15,00 sati u B ..., iako je znao da je zbog neuzimanja adekvatnog lijeka doživio više epileptičkih napada s gubitkom svijesti, a pri čemu nije bio u mogućnosti upravljati svojim postupcima i zbog čega nije bio sposoban za sigurnu vožnju, u takvom stanju, a što je protivno odredbama članka Zakona o sigurnosti prometa na cestama, olako držeći da mu se neće ponoviti napad, upravljao svojim osobnim automobilom marke Opel Corsa reg. oznake VŽ-..., u vožnji magistralnom cestom iz smjera K ... prema V, pri čemu je ponovno pretrpio epileptički napad došavši u stanje gubitka svijesti s posljedicom da je izgubio kontrolu nad automobilom, pri čemu je prešao na lijevu prometnu traku, gledano u smjeru njegove vožnje, te tangencionalno zahvatio lijevu bočnu stranu osobnog automobila marke Fiat Uno reg. ozn. BJ kojim je iz suprotnog smjera pravilno upravljao K.I. pri čemu je K.I. zadobio prijelom prsne kosti i prijelom 7. rebra lijevo, povredu teške naravi.

dakle iz nehaja, u stanju samoskrivljene neubrojivosti, kršenjem propisa o sigurnosti prometa tako ugrozio promet da je izazvao nesreću u kojoj je neka druga osoba teško tjelesno ozlijeđena.

pa da je time počinio kazneno djelo protiv sigurnosti prometa, izazivanjem prometne nesreće označeno u članku 272. stavak 2. u svezi stavak 1. Kaznenog zakona i u svezi članka 41. Kaznenog zakona, kažnjivo po članku 272. stavak 2. Kaznenog zakona“.

Primjer 2

„da je

u vremenskom razdoblju od mjeseca ožujka do 19. ožujka 2003. u V iako je znao da uživanje droga i alkohola izaziva promjene u ponašanju, a konkretno kod njega agresivitet prema supruzi i djetetu, te pristajući na sve posljedice koje mogu nastati takvim njegovim ponašanjem, uživao alkohol i drogu marihuanu u većim količinama do takvog stanja da nije

¹⁹⁸ Članak 41. Kaznenog zakona.

mogao upravljati svojim postupcima, pa je u takvom stanju suprugu H. tukao stisnutim šakama i udarao nogama po svim dijelovima nanijevši joj krvne podljeve po trupu i udovima, te prijelom lakatne kosti desne ruke, koja je povreda teške naravi.

dakle drugoga teško tjelesno ozlijedio u stanju samoskrivljene neubrojivosti, pa da je time počini kazneno djelo protiv života i tijela teškom tjelesnom ozljedom označeno i kažnjivo po članku 99. stavak 1. Kaznenog zakona“.

3.1.1.12. Namjera i nehaj

Namjera je u pravilu teži i redovit oblik krivnje, a nehaj je kažnjiv samo ako je to izričito predviđeno kaznenim zakonom.

Kažnjivo je samo postupanje s namjerom da se počini kazneno djelo, osim kad je zakonom izričito propisano kažnjavanje i za nehaj, detaljnije vidi pod 3.1.1.12.5. Nehaj.

3.1.1.12.1. Svijest o protupravnosti

Svijest o protupravnosti je treće obilježje krivnje, jer zakon propisuje da počinitelj mora biti svjestan ili je bio dužan i mogao biti svjestan da je njegovo djelo zabranjeno. Dakle počinitelj mora biti svjestan da čini nešto protuzakonito. U činjeničnim opisima samo izuzetno kad je svijest o protupravnosti bitno obilježje konkretnog djela to i naznačujemo. Na primjer kod kaznenog djela iz članka 192. Kaznenog zakona¹⁹⁹ - Spolni odnošaj s djetetom - tu okolnost da počinitelj zna da se radi o djetetu treba u činjeničnom opisu i naznačiti.

3.1.1.12.2. Namjera

Zakon razlikuje dva oblika namjere izravnu (dolus directus) i neizravnu (dolus eventualis).

Izravna i neizravna namjera razlikuje se samo po voluntarističkom elementu, kod izravne namjere počinitelj je posljedicu htio, a kod neizravne namjere on na nju pristaje.

3.1.1.12.2.1. Izravna namjera

Počinitelj postupa s izravnom namjerom kad je svjestan svog djela i hoće njegovo počinjenje.

Treba naglasiti da kazneno djelo redovito sadrži više obilježja, više posebnih elemenata koji konkretiziraju radnju izvršenja i posljedicu. Kod izvršenja počinitelj može biti svjestan samo nekih posljedica (npr. da ubodom nožem može presjeći krvne žile), ali kad je počinitelj htio izvršenje kaznenog djela onda se njegovo htijenje da počini kazneno djelo izražava na kazneno djelo u cjelini, dakle u odnosu na sva obilježja kaznenog djela i na sve posljedice.

¹⁹⁹ Ovdje i drugdje gdje se navode odredbe određenih članaka Kaznenog zakona misli se na Kazneni zakon objavljen u «Narodnim novinama» br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06, 110/07i 152/08 .

Upravo u opisu elemenata subjektivne strane bića kaznenog djela kad opisujemo one elemente kaznenog djela koji ulaze u subjektivnu stranu kaznenog djela, česti su nedostaci elemenata subjektivne prirode u činjeničnim opisima namjere. Za primjer navodimo nepravilan činjenični opis za kazneno djelo ubojstva.

U slijedećem primjeru okrivljeniku se stavlja na teret da je;

"danaunakon kraće prepirke s N. N., ovoga ubo džepnim nožem u donji dio trbuha probivši mu trbušno mišićje i razderavši tanko crijevo, uslijed čega je N. N. unatoč pravovremeno ukazanoj liječničkoj pomoći poslije 4 dana u bolnici umro".

dakle, drugog usmrtio."

Kazneno djelo ubojstva - dovršeno je u slučaju kada počinitelj pri zadavanju povrede postupa s namjerom upravljenom na lišenje života.

Iz navedenog činjeničnog opisa to, međutim, nije vidljivo. Ako je okrivljeni u navedenom slučaju, doista kod izvršenja djela (zadavanja povrede), postupao s namjerom da drugog usmrti treba to svakako u činjeničnom opisu i posebno istaknuti. U konkretnom slučaju bez isticanja namjere na lišenje života, može se kao zaključak staviti jedino zakonski opis kaznenog djela teške tjelesne povrede sa smrtnom posljedicom²⁰⁰

Naime, ono čime se kazneno djelo teške tjelesne povrede sa smrtnom posljedicom razlikuje od kaznenog djela ubojstva je upravo i jedino namjera počinitelja. Objektivna strana je kod obih kaznenih djela jednaka npr. ubod nožem, povreda i smrt - može biti i ubojstvo i teška tjelesna povreda sa smrtnom posljedicom, već prema namjeri počinitelja). Kod kaznenog djela ubojstva treba, dakle, u činjeničnom opisu uvijek istaknuti i namjeru i time već u činjeničnom opisu odvojiti ovo kazneno djelo od kaznenog djela teške tjelesne povrede sa smrtnom posljedicom, (odnosno od drugih kaznenih djela sa smrtnom posljedicom).

"da je:

dana u ..., u cilju da ga liši života, N. N, ubo ga džepnim nožem itd. ... "

Napomena:

Kod mnogih kaznenih djela, namjera proizlazi već iz opisa elemenata koji ulaze u objektivnu stranu bića kaznenog djela (npr. kod krađe, obične tjelesne povrede itd.), pa je neće trebati još posebno opisivati.

Međutim, kada to nije slučaj, a napose kada prouzorčenje iste posljedice (npr. smrti) može tvoriti više raznih kaznenih djela, a kriterij za njihovo razgraničenje leži samo u subjektivnoj strani, treba u činjeničnom opisu uvijek posebno konkretizirati i namjeru.

3.1.1.12.2.2. Činjenični opis namjere kod prijevare

Često se kod kaznenih djela prijevare nailazi na nepotpune činjenične opise, koji ili ne sadrže sva obilježja kaznenog djela prijevare ili ih ne sadrže u odgovarajućoj stilizaciji. Kazneno djelo prijevare čini se ili dovođenjem u zabludu ili održavanjem drugoga u zabludi i to na način, da se ili nešto prikazuje ili prikriva. U činjeničnom opisu ovog kaznenog djela potrebno je uvijek opisati da počinitelj dovodi nekoga lažnim prikazivanjem ili prikrivanjem

²⁰⁰ Članak 99. stavak 3. (u vezi stavak 2.) Kaznenog zakona.

činjenica u zabludu ili ga održava u zabludi s ciljem (u namjeri) da ga time navede da na štetu svoje ili tuđe imovine nešto učini ili ne učini.

Na primjer:

da je:
dana 24. veljače 2010. god. u ..., na sajmu automobila, s ciljem da se okoristi,

u namjeri da sebi pribavi protupravnu imovinsku korist

neistinito predočio T. S.-u da će kupiti njegov osobni automobil marke "Fiat 126" za iznos od 2.500 DM, koji da će mu u cijelosti isplatiti dana 26. veljače 2010. god, iako je unaprijed odlučio da to ne učini,

doveo drugoga lažnim prikazivanjem činjenica u zabludu

pa kada mu je ovaj povjerovao i predao automobil zajedno s prometnom dozvolom za isti, navedeni automobil prodao je K. R. oštetivši time T. S.-a za iznos od 9.000 kuna,

i time ga naveo da na štetu svoje ili imovine nešto učini

dakle, u namjeri da sebi pribavi protupravnu imovinsku korist doveo drugoga lažnim prikazivanjem činjenica u zabludu i time naveo da ovaj na štetu svoje imovine nešto učini, pa da je time počinio kazneno djelo protiv imovine- prevarom - opisano i kažnjivo po članku 224. stavak 1. Kaznenog zakona.

3.1.1.12.2.3. Opis namjere - činjenični opis tzv. obrtимиčnih kaznenih djela

Kod kaznenih djela u čije biće ulazi obrtимиčno vršenje, (tzv. kolektivna kaznena djela, npr. članak 233. stavak 2. Kaznenog zakona) svi slučajevi predstavljaju u pravnom pogledu jedno jedinstveno kazneno djelo. Ne dolazi, dakle, kod odmjeravanja kazne do primjene odredbe članka 60. Kaznenog zakona o stjecaju kaznenih djela. Ono što pojedinim djelatnostima daje obilježje obrtимиčnosti leži u jednom određenom psihičkom stanju - namjeri počinitelja koji je od samog početka bio pripravan za redovno ponavljanje istovjetnih kaznenih djela, radi zarade (npr.: vršio je kaznena djela sa namjerom da njihovim ponavljanjem pribavi izvor prihoda - zaradu).

Ta namjera treba biti konkretno istaknuta u činjeničnom opisu. Ako je bilo više slučajeva obrtимиčnog vršenja kaznenog djela, prije nabiranja tih slučajeva staviti će se zajednički uvod u kojem je namjera počinitelja za postupanjem obrtимице opisana, kao i ono što je svim slučajevima zajedničko, a zatim u posebnim točkama opisati pojedine radnje (kada je njihovo vremensko odvajanje moguće).

Na primjer za lihvarski ugovor iz članka 233. stavak 2. Kaznenog zakona²⁰¹:

„da je:

od 12. siječnja 2010. do 30. prosinca 2010., u R, u cilju da si time omogući stalan izvor prihoda, u 20 navrata s raznim osobama sklopio ugovore kojima je davao novac uz kamatu višu od 10% mjesečno, pa je tako:

²⁰¹ Ovdje i drugdje gdje se navode odredbe određenih članaka Kaznenog zakona misli se na Kazneni zakon objavljen u «Narodnim novinama» br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06, 110/07i 152/08 .

a) 12. siječnja 2010., M. R dao na tri mjeseca 5.000,00 kuna uz kamatu od 15%, tako da mu je imenovani vratio uz glavnicu od 5.000,00 kn, još i 2.250,00 kn na ime kamata,

b) 20. siječnja 2010., I. L. dao

(opisati sve pojedinačne slučajeve)

tako da je ukupno na ime kamata primio

dakle, bavi se davanjem zajmova uz ugovaranje nerazmjerne imovinske koristi,

pa da je time, počinio kazneno djelo protiv imovine – lihvarskim ugovorom - opisano u članku 233. stavku 2. u svezi stavka 1. Kaznenog zakona, a kažnjivo po članku 233. stavku 1. istog Zakona. “

3.1.1.12.3. Neizravna namjera

Počinitelj postupa s neizravnom namjerom kad je svjestan da može počiniti djelo pa na to pristaje²⁰². Dakle počinitelj predviđa nastupanje štetne posljedice kao moguće i pristaje na tu posljedicu.

U praksi su to slučajevi kad počinitelj ide za nekim drugim ciljem koji može biti i dozvoljen (npr. vozač koji upravlja vozilom pod takvom koncentracijom alkohola da je uslijed toga nesposoban na vožnju i kod toga kršenjem prometnih propisa usmrti neku osobu, vozi s ciljem da s vozilom dođe negdje, a ne da usmrti osobu u vožnji), ali kod toga predviđa nastupanje takve posljedice (u vrijeme kad je pio znao je da će upravljati vozilom i da pijan može skriviti prometnu nesreću s tako teškim posljedicama), ali ipak pristaje na njezino nastupanje iako mu je ona nepoželjna.

Česti su u praksi slučajevi ubojstva s neizravnom namjerom, to su slučajevi kad počinitelj ili želi ustrašiti oštećenika (pa puca u njegovom pravcu), ili mu želi zadati povrede iako je svjestan da ga može usmrtiti i pristaje na njezino nastupanje.

Karakteristični su i slučajevi kad počinitelj ide za nekim drugim ciljem koji može biti i dozvoljen, npr. poslovođa gradilišta upućuje radnika na rad na skeli (dozvoljen cilj) bez poduzimanja mjera zaštite na radu, znajući da na taj način može ugroziti njegov život i tijelo padom sa skele (zabranjena posljedica) i na takvo ugrožavanje pristaje. Ako se radnik kod tog pada teško povrijedio ili smrtno stradao, radi se o objektivnom uvjetu kažnjivosti koji nije obuhvaćen neizravnom namjerom.

U činjeničnim opisima neizravnu namjeru uvijek moramo opisati.

Na primjer:

a) kod ubojstva i nekih drugih kaznenih djela dolus eventualis će se u činjeničnom opisu opisati riječima:

"...pristajući da (usmrti, teško tjelesno povrijedi,) ... "

b) ili za kazneno djelo iz članka 272 stavak 1. i 3. Kaznenog zakona²⁰³ i dr. neizravna namjera će se opisati riječima:

²⁰² Članak 44. stavak 3. Kaznenog zakona.

²⁰³ Isto kao gore.

" pristajući na sve posljedice, koje zbog ... (takve njegove vožnje mogu proizići).

U praksi se javljaju najveće teškoće u razlikovanju neizravne namjere i svjesnog nehaja.

3.1.1.12.4. Posebna namjera

Posebna (specijalna) namjera je subjektivno obilježje nekih kaznenih djela koje se sastoji u tome da je predodžba o nekom cilju postavljena kao motiv da se djelo počini. Iako svaka čovjekova svjesna djelatnost predstavlja ciljno (finalno) ponašanje, predodžba o cilju redovito nije obuhvaćena namjerom počinitelja i nije pravno relevantna za pitanje krivnje.²⁰⁴

Međutim, kod delikata s posebnom namjerom postoji namjera i to isključivo izravna s nekim u zakonu određenim ciljem i djelo počinitelja se u odnosu na taj cilj postavlja kao sredstvo.

Na primjer:

Kazneno djelo iz članka 138. Kaznenog zakona²⁰⁵ -Ubojstvo najviših državnih dužnosnika čini onaj tko s ciljem ugrožavanja ustavnog ustrojstva ili sigurnosti Republike Hrvatske usmrti predsjednika Republike, predsjednika Sabora Republike Hrvatske, predsjednika Vlade Republike Hrvatske, predsjednika Ustavnog suda ili predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske. U slučaju ovog kaznenog djela ubojstvo neke od navedenih osoba je samo sredstvo za ostvarenje cilja.

Kada su u pitanju kaznena djela za čije se postojanje traži specijalna namjera (tzv. delikti s posebnom namjerom - npr. (članci 125. 126.,138.,139., 141. 235. Kaznenog zakona, i dr.²⁰⁶) potrebno je tu posebnu (specijalnu namjeru) konkretno opisati već u činjeničnom opisu.

Tako npr. (za kazneno djelo ucjene):

„da je:

u vremenskom razdoblju od 1. do 12. prosinca 2010., u ..., nakon što je prethodno dana 31. studenog 2010. s L. M. u njegovom stanu u Z... u ulici kbr. ... imao spolni odnos, s ciljem da se okoristi, u 4 navrata tražio od imenovane određene iznose eura i kuna, jer da će u protivnom njezinom suprugu ispričati sve o njezinom preljubu, pa mu je L. M. u strahu da to njezin suprug ne sazna na Trgu R. u četiri navrata predala i to:

- 1. prosinca 500,00 eura,
- 6. prosinca 200,00 eura,
- 8. prosinca 200,00 eura i
- 12. prosinca 1.000,00 kuna,

koji je novac uzeo i za sebe zadržao, oštetivši time imenovanu za ukupni iznos od oko 7.500,00 kuna,

dakle, u namjeri da sebi pribavi protupravnu imovinsku korist, zaprijetio drugome da će protiv njega otkriti nešto što će njegovoj časti i ugledu škoditi i time ga prisilio da nešto na štetu svoje imovine učini,

pa da je time, počinio kazneno djelo protiv imovine - ucjenom - opisano i kažnjivo po članku 235. stavku 1. Kaznenog zakona.

²⁰⁴ prof. dr. Bogdan Zlatarić, prof. dr. Mirjam Damaška: Rječnik krivičnog prava i postupka, Informator, Zagreb, 1966.g.

²⁰⁵ Kaznenog zakona («Narodne novine» br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06, 110/07i 152/08).

²⁰⁶ Isto kao gore.

Iz navedenog primjera je vidljivo da nije dovoljno u činjeničnom opisu samo navesti "s ciljem da se okoristi", već treba konkretno opisati cilj i posljedice koje je počinitelj imao u vidu tako da iz konkretnog opisa proizlazi kao logičan zaključak zakonski opis: "dakle, u namjeri da sebi pribavi protupravnu imovinsku korist zaprijetio drugom . . .".

Napomena:

Ako se je djelatnost počinitelja sastojala iz više vremenski odvojenih i različitih radnji koje su sve bile povezane u pravno jedinstvo namjerom (kao npr. u slučaju kaznenog djela iz članka 146. stavak 2. Kaznenog zakona), tada se namjera kao i sve ono što je zajedničko svim radnjama najprije izdvaja u poseban uvod - kako je to u prednjem primjeru učinjeno - a zatim treba nabrojiti sve utvrđene djelatnosti i konačno zaključiti sa posljedicom koje su iz tih djelatnosti nastupile.

3.1.1.12.5. Nehaj

Nehaj (lat. culpa) blaži je oblik krivnje od namjere koji zasniva kaznenu odgovornost samo kad je to u zakonu propisano. Nehaj se određuje pomoću objektivnog i subjektivnog kriterija. Objektivni kriterij sadržan je u zahtjevu dužnoga opreza koji se utvrđuje po usvojenim standardima opreznoga ponašanja za razne ljudske djelatnosti. Objektivni kriterij je ujedno i kriterij za protupravnost. Drugi subjektivni kriterij jesu mogućnosti počinitelja da se u danoj situaciji s obzirom na svoja osobna svojstva, ponaša sukladno zahtjevima dužnog opreza.²⁰⁷

Kazneno djelo može se počinuti sa svjesnim ili nesvjesnim nehajem.

Kada je, kazneno djelo počinjeno iz nehaja to iz činjeničnog opisa uvijek mora biti konkretno vidljivo.

Nehaj u činjeničnim opisima opisujemo riječima;

".....olako držeći da štetne posljedice neće nastupiti"

"..... olako držeći kako se ovaj pri padu neće ozlijediti"

"..... olako držeći da se prilikom takvog rada neće ništa dogoditi,"

"..... lakomisleno smatrajući" itd.

3.1.1.12.6. Svjesni nehaj

Počinitelj postupa sa svjesnim nehajem kad je svjestan da može počinuti djelo, ali lakomisleno smatra da se to neće dogoditi ili da će to moći spriječiti²⁰⁸.

Svjesni nehaj (lat. luxuria) postoji kad je počinitelj svjestan mogućnosti nastupanja zabranjene posljedice, ali olako drži da ona neće nastupiti ili da će je moći spriječiti.

U praksi se pojavljuju teškoće u razgraničenju između neizravne namjere i svjesnog nehaja. Po intelektualnom momentu to jest po mogućnosti nastupanja zabranjene posljedice svjesni

²⁰⁷ prof. dr. Bogdan Zlatarić, prof. dr. Mirjam Damaška: Rječnik krivičnog prava i postupka, Informator, Zagreb, 1966.g.

²⁰⁸ Članak 45. stavak 2. Kaznenog zakona

nehaj se podudara s neizravnom namjerom, kao pomoćnim kriterijem razlikovanja služimo se Frankovom formulom i pozitivnom formulom.

3.1.1.12.6.1. Frankova formula

Frankova formula glasi:

"Pitamo se kako bi se počinitelj ponašao da je posljedicu predvidio kao sigurnu, ako dođemo do zaključka da bi se ipak na jednaki način ponašao postoji neizravna namjera, u protivnom svjesni nehaj."

3.1.1.12.6.2. Pozitivna formula

Pozitivna formula glasi:

Ako počinitelj zauzme stav "bilo kako bilo, ja ću postupati u svakom slučaju", postoji neizravna namjera, u protivnom - svjesni nehaj.

U praksi je složeno i često teško razlikovanje između neizravne namjere i nesvjesnog nehaja, što ilustrira i slijedeća odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske:

„Optuženik koji upravlja traktorom na čijem se lijevom blatobranu nalazio oštećenik, koji je uslijed teško pijanog stanja pao i udario glavom u asfaltnu podlogu, zadobivši povrede od kojih je umro počinio je nehatno teško djelo ugrožavanja javnog prometa iz članka 161. stavak 3. u vezi članka 156. stavak 3 Kaznenog zakona RH. Prvostupanjski sud je pravilno utvrdio da između alkoholiziranosti optuženika (2,03 promila apsolutnog alkohola u krivi) i načina vožnje, s jedne strane, i pada oštećenika s traktora, te njegovog povređivanja i smrti s druge strane, ne postoji uzročna veza, pa uz takvo stanje stvari nema nikakve osnove da se oblik optuženikove krivnje označi kao eventualni umišljaj.

Za postojanje kaznenog djela i kaznene odgovornosti optuženika nije odlučno da li je optuženik dopustio da se teško pijani optuženik vozi na blatobranu njegovog traktora kako to pravilno utvrđuje sud prvog stupnja ili se oštećenik popeo na traktor protiv volje optuženika, kako se brani optuženik. Ovo iz razloga što činjenica da se očigledno teško pijani oštećeni našao na blatobranu traktora, dakle na mjestu posve neprikladnom za sigurnu vožnju, sama za sebe objektivno predstavlja takvo stanje potencijalne opasnosti da je već samim time mogućnost nastupanja štetne posljedice postala veoma bliska. Kao osoba s dugogodišnjim životnim i vozačkim iskustvom optuženik je mogao i morao biti svjestan te opasnosti (čl. 12. Kaznenog zakona RH), a kada je unatoč tome protivno propisu članka 30. ZOSPC na blatobranu svog traktora povezao oštećenika time je iz nehata počinio krivično djelo za koje je proglašen krivim“.

(Presuda VSRH, KŽ-433/93. od 5.I.1994.g)

Primjer činjeničnog opisa svjesnog nehaja:

„da je

dana 28. srpnja 2010. oko 18,00 sati u, u bifeu „Vrapče“, Vrapčanska ulica b.b., tijekom prepirke s prijateljem A.V., svjestan da je ovaj pod znatnim utjecajem alkohola i da zbog toga može pasti te se ozlijediti i smrtno stradati, olako smatrajući da se to neće dogoditi, odgurnuo ga rukom tako da je A.V. izgubio ravnotežu te pao udarivši glavom u betonski pod,

uslijed čega je zadobio krvni podljev mekog oglavka na zatiljnom dijelu glave s natučanjem i prijelomom kosti baze lubanje, od kojih povreda je odmah preminuo, dakle, prouzročio smrt drugoga iz nehaja, pa da je tim počinio kazneno djelo protiv života i tijela, prouzročenjem smrti iz nehaja, opisano i kažnjivo po članku 95. Kaznenog zakona“.

3.1.1.12.7. Nesvjesni nehaj

Počinitelj postupa sa nesvjesnim nehajem kad nije svjestan da može počinuti djelo, iako je prema okolnostima i prema svojim osobnim svojstvima bio dužan i mogao biti svjestan te mogućnosti.²⁰⁹

Nesvjesni nehaj (lat. negligentia) postoji dakle kad počinitelj nije svjestan mogućnosti počinjenja kaznenog djela, iako je prema okolnostima i svojim osobnim svojstvima bio dužan i mogao biti svjestan te mogućnosti.

Primjer činjeničnog opisa nesvjesnog nehaja:

„da je:

dana 29. studenoga 2010. u O., ulicabr. 1, kao djelatnica u ljekarni na traženje S. N. da mu izda lijek "Magnezijev Sulfat"; gorku sol koja se pije, izdala lijek Acidi-borici koji se koristi isključivo za vanjsku upotrebu, iako je kao farmaceut mogla i morala znati da navedeni lijek ima sličnu ambalažu kao „Magnezijev Sulfat“, a što je kod oštećenika, kad ga je popio, izazvalo jaku mučninu, pojačanu stolicu i povraćanje,

dakle, iz nehaja kao osoba ovlaštena za izdavanje lijekova za uporabu u medicini, izdala pogrešan lijek, pa je zbog toga došlo do opasnosti za zdravlje neke osobe,

pa da je time, počinila kazneno djelo protiv zdravlja ljudi - nesavjesno postupanje pri pripremanju i izdavanju lijekova - opisano u članku 246. stavku 2. u svezi stavka 1. Kaznenog zakona, a kažnjivo po članku 246. stavku 2. istog Zakona.“

3.1.1.13. Opis sudioništva

Izvršitelj kaznenog djela može biti samo jedna osoba koja se prema članku 35. stavak 1. Kaznenog zakona smatra pojedinačnim počiniteljem kaznenog djela, dok je kazneno djelo moguće počinuti i od strane više osoba koje u samom kaznenom djelu mogu sudjelovati u različitim ulogama i s vrlo različitim stupnjem doprinosa počinjenja djela.

U tim slučajevima te osobe su sudionici u počinjenju kaznenog djela i tu spadaju: supočinitelj, poticatelj i pomagatelj.

3.1.1.14. Supočiniteljstva

²⁰⁹ Članak 45. stavak 3. Kaznenog zakona

Supočinitelji kaznenog djela²¹⁰ su dvije ili više osoba koje zajedničkim sudjelovanjem u počinjenju (supočiniteljstvo u užem smislu) ili na drugi način bitno doprinose počinjenju kaznenog djela (supočiniteljstvo u širem smislu). Dakle, supočiniteljstvo jest zajedničko počinjenje djela, bilo sudjelovanjem u radnji počinjenja ili poduzimanjem neke druge djelatnosti koja je izvan bića djela, (iako je teorijski i praktički sporno pitanje koja bi to radnja bila koja nije radnja po činjenju jednaka radnji počinjenja).

Supočinitelji imaju zajedničku vlast nad djelom. Zajednička vlast nad djelom je zapravo zajednička odluka o djelu, te o izvršenju djela i zajedničko izvršenje. U tom smislu svako djelovanje izvan radnje počinjenja, iako bi bilo počinjeno u sklopu "plana" ne bi moglo biti izjednačeno s radnjom počinjenja.

Supočinitelj mora imati sva svojstva kao i pojedinačni počinitelj.

Što se tiče složenih kaznenih djela pod supočiniteljem se može smatrati osoba koja je poduzela i samo jednu od radnji koje su obuhvaćene u zakonskom opisu, dok bi se naknadno ili sukcesivno supočiniteljstvo sastojalo u slučaju kad se jednom počinitelju dok poduzima radnju počinjenja prije dovršenja djela priključi drugi supočinitelj.

Konačno, supočinitelj odgovara u skladu sa svojom namjerom ili nehajem, što znači da neće odgovarati za ostvarenje različitih oblika istog tj. osnovnog kaznenog djela ili bitno različitog od "dogovorenog".

Prilikom pisanja činjeničnog opisa kaznenog djela u ovim slučajevima kad je riječ o supočiniteljstvu obično se navode izrazi "zajednički i dogovorno", "zajednički i po prethodno postignutom dogovoru", odnosno u opisu djela treba uvijek točno navesti djelatnosti kojima se doprinosi izvršenju djela kao npr. čuvanje straže, dodavanje predmeta i sl.

Što se tiče sankcija svi supočinitelji odgovaraju za isto djelo i kažnjavaju se po istoj zakonskoj odredbi i u okvirima predviđene sankcije, ali se pri tome naravno uzima značaj doprinosa djelu te osobne okolnosti.

U optužnicama gdje je kaznena djela počinilo više osoba ili kod više počinjenih kaznenih djela od strane više počinitelja, činjenični opisi se navode počevši od zajednički počinjenih, pa do pojedinačno počinjenih, po mogućnosti kronološkim redom počinjenja kaznenog djela. Kada dolazi do promjene broja okrivljenika kao i imena, ispred činjeničnog opisa se dodaje naznaka broja i imena okrivljenika. Isto tako nakon iscrpljivanja činjeničnih opisa kaznenih djela ovakav način postupanja se nastavlja i u pravnoj kvalifikaciji gdje treba navesti ukupni broj kaznenih djela, a potom navesti broj te vrstu kaznenog djela počinjenog od svih supočinitelja, te nastaviti kako je gore navedeno, do iscrpljivanja kaznenih djela.

Primjer:

„da su i to:

I. okr.

II. okr.

1) noću između 20. i 21. ožujka 2010., u vremenu od 23,30 do 01,00 sati, u _____ kbr. 122, zajednički i dogovorno s II okr. D. B., nasilno ušli u prostorije trgovine mješovite

²¹⁰ Članak 35. stavak 3. Kaznenog zakona

robe "Ana", vlasništvo S. I., na način da je I okr. D. O. ključem namijenjenim za zamjenu kotača na automobilu razbio staklo na vanjskim vratima trgovine, a potom provlačenjem ruke ista otvorio, nakon čega su uporabom istog ključa razbili lokot na rešetkama koje su se nalazile iza vanjskih vrata, te su ušavši u prostor trgovine uzeli i zadržali za sebe 350,00 kn, iz blagajne, te određenu količinu kozmetičkih proizvoda, alkoholnih i bezalkoholnih pića, cigareta, deterdženata, suhomesnatih i mliječnih proizvoda, radio kasetofon, sve u ukupnoj vrijednosti 16,890,51 kn, za koji iznos su oštetili S. I.,

dakle, obijanjem da dođu do stvari iz zatvorenih zgrada, tuđe pokretne stvari oduzeli drugome s ciljem da ih protupravno prisvoje,

I. okrivljeni

2) dana 24. svibnja 2010. u Imotskom, na svoje neregistrirano osobno vozilo marke «VW Golf», broja šasije W82872A, stavio nepripadajuće registarske oznake ST 661-EV, premda je znao da iste pripadaju osobnom vozilu marke «Ford», u nakani korištenja istog,

dakle, preinačio pravu javnu ispravu s ciljem da se takva isprava uporabi kao prava,

pa da su time, počinili i to;

I. okrivljeni djelom opisanim pod točkom 1. kazneno djelo protiv imovine, teškom krađom, opisano u članku 217. stavku 1. točki 1. u svezi članka 216. stavka 1. Kaznenog zakona, kažnjivo po članku 217. stavku 1. Kaznenog zakona, a djelom opisanim pod točkom 2. kazneno djelo krivotvorenja isprave – opisano u članku 311. stavku 1. i 2. Kaznenog zakona, a kažnjivo po stavku 2. istog Zakona, uz primjenu članka 60. Kaznenog zakona,

II. okrivljeni djelom opisanim pod točkom 1. kazneno djelo protiv imovine, teškom krađom, opisano u članku 217. stavku 1. točki 1. u svezi članka 216. stavka 1. Kaznenog zakona, kažnjivo po članku 217. stavku 1. Kaznenog zakona.“

Za činjenične opise u optužnici s većim brojem okrivljenih i većim brojem kaznenih djela vidi pod III.3.1.1.8.

3.1.1.15. Posredno počiniteljstvo

Među počiniteljima kaznenih djela u Kaznenom zakonu²¹¹ kao počinitelj kaznenog djela navodi se i tzv. "posredni počinitelj" koji zapravo posredstvom druge osobe čini kazneno djelo.

Razlika između posrednog i neposrednog počinitelja je u načinu ostvarenja radnje kaznenog djela. Posredni počinitelj sam ne ostvaruje kazneno djelo, već se koristi drugom osobom "kao sredstvom" za ostvarenje svoje namjere. Posredni počinitelj se smatra počiniteljem kaznenog djela i to je zapravo oblik pojedinačnog počinjenja djela.

To su npr. slučajevi kad počinitelj koristi neznanje, zabludu ili druge nedostatke koji postoje na strani izvršitelja sadržaja radnje. Poseban slučaj posrednog počiniteljstva je tzv. "določno sredstvo" osoba koja je potaknuta od počinitelja koja voljno ostvaruje radnju ali joj nedostaje potrebno svojstvo, ili potreban subjektivni sadržaj.

²¹¹ Članak 35. stavak 1. Kaznenog zakona.

Na temelju gore navedenog proizlazi da je posredno počiniteljstvo izvršenje djela po drugoj osobi uz pretpostavku da jedna osoba upravlja radnjama te druge osobe, pa zapravo ona, iako neposredno ne djeluje, ima vlast nad djelom. Time zapravo ta osoba iskorištava nesvjesnost, neznanje, zabludu druge osobe i tako ostvaruje kazneno djelo. Ukoliko nedostaje element iskorištavanja vlasti nad drugom osobom, tu počinje supočiniteljstvo, a ne posredno počiniteljstvo.

Što se tiče neposredno djelujućeg moguća je i njegova kaznena odgovornost za ono što je uradio jer može odgovarati za nehajno djelo.

Međutim, ovakve situacije su vrlo rijetke. Konačno, posredno počiniteljstvo nije moguće kod tzv. vlastoručnih kaznenih djela.

Primjer:

"da je:

26. studenog 2010., oko 13.00 sati u S..., svom unuku S.J. rođenom 2001., znajući da dijete ne može kazneno odgovarati zbog svoje dobi, rekao da ode u kuću susjeda A.H. te uđe u otvorenu ostavu i iz iste donese susjedovu motornu pilu, a što je dijete S.J. i učinilo predavši mu pilu koju je zadržao za sebe"

U činjeničnom opisu mora biti opisana ne samo radnja izvršenja nego i okolnosti iz kojih se vidi da izvršitelj radnje ne vlada kaznenim djelom u konkretnom slučaju zbog zablude.

3.1.1.16. Poticanje

Poticatelj je jedan od mogućih sudionika u užem smislu riječi²¹². Prema naznačenom članku isti nema vlast nad počinjenjem kaznenog djela, već poticanjem pridonosi njegovom počinjenju.

Poticanje predstavlja navođenje druge osobe koja nema odluku o izvršenju djela, na izvršenje određenog kaznenog djela odnosno formiranje odluke kod te druge osobe, iako nije nužno da je to jedini razlog zbog čega se ta osoba odlučila na počinjenje kaznenog djela. Naime, to postoji i kada se zapravo navođenjem učvrstila odluka kod te druge osobe da izvrši kazneno djelo ili se na primjer ona kolebala ili joj je obećana nagrada. Za odgovornost poticatelja traži se namjera, dok je nehajno poticanje moguće, ali nije kažnjivo. Poticatelj može biti i osoba koja nema posebna svojstva koja se traže za počinitelja.

Prilikom činjeničnih opisa kaznenih djela potrebno je točno opisati način na kojeg se drugog "nagovorilo", potaklo na počinjenje kaznenog djela; poticanje se mora odnositi na određenu osobu, ne samo na određeno kazneno djelo.

U članku 37. Kaznenog zakona predviđena je odgovornost poticatelja, za dovršeno kazneno djelo od strane druge osobe, kao i za neuspjelo poticanje kada će isti biti kažnjen kao za pokušaj tog kaznenog djela ukoliko je za to kazneno djelo pokušaj kažnjiv, a djelo ne bude niti pokušano.

²¹² Članak 35. stavak 4. Kaznenog zakona.

Primjer:

"da je

2. svibnja 2010. u S ..., kao zapovjednik Policijske postaje S od II. okrivljenika A. V. kao policajca u toj policijskoj postaji, zatražio da napiše izvješće o utvrđivanju uvjeta prebivališta za A.T. bez operativne provjere na terenu, po konceptu koji mu je dao, a koje provjere su bile potrebne u postupku izdavanja osobne iskaznice za A. T., pa je II. okrivljeni znajući za što mu provjera treba i da ti podaci nisu istiniti u izvješću od 2. svibnja 2010. godine upisao da je pristupio na adresu S ..., E. ... 2 i tamo utvrdio da A. T. stanuje na navedenoj adresi od 25. travnja 2010. godine u podstanarskom odnosu s namjerom da tu i dalje živi, te da su uvjeti za stanovanje normalni i postojeće prostorije odgovarajuće za normalan život, iako nikada nije izašao na tu adresu niti utvrdio takvo stanje, te to potpisao i predao I. okrivljeniku M. S.,

dakle, drugog s namjerom potaknuo da kao službena osoba u službenu ispravu unese neistinite podatke".

3.1.1.17. Pomaganje

Pomagatelj je također sudionik u užem smislu (čl. 35. st. 4. Kaznenog zakona). Pomagatelj se ne smatra osobom koja vlada počinjenjem kaznenog djela, ali svojim pomaganjem pridonosi njegovom počinjenju.

Zapravo ono sve što je navedeno za poticatelja vrijedi i za pomagatelja jer se i kod njega traži namjera za pomaganje u počinjenju kaznenog djela. U članku 38. stavak 2. Kaznenog zakona navedeni su oblici mogućih načina pomaganja.

U činjeničnim opisima kaznenih djela potrebno je točno opisati u čemu se sastoji radnja pomaganja ovog sudionika kaznenog djela, a to su sve one radnje koje nemaju odlučujući značaj za izvršenje djela i izvan su bića kaznenog djela.

Radnje pomagača trebaju predstavljati doprinos ostvarenju kaznenog djela. No za razliku od neprikladnog pokušaja poticanja, zakon ne sadrži kažnjavanje za neuspjelo pomaganje.

Da bi se označilo fizičko pomaganje u činjeničnim opisima kaznenog djela navode se djelatnosti odnosno radnje kao što su «čuvanje straže», dovođenje počinitelja na mjesto izvršenja djela i slično.

Ukoliko istim optužnim aktom nije optužen glavni počinitelj kaznenog djela, u činjeničnom opisu kod svakog sudionika treba točno opisati i djelo glavnog počinitelja da bi se mogao izvesti zaključak o poticanju odnosno pomaganju. Međutim, u obrnutoj situaciji, potrebno je uputiti na prethodni činjenični opis kod glavnog počinitelja u istom optužnom aktu.

Poticatelji i pomagači mogu biti i osobe koje nemaju posebna svojstva koja se traže za počinitelja; dakle pomaganje je moguće i kod "delicta propria".

Primjer:

"da su:

dana 19. studenog 2010., oko 20.00 sati u S....., došli do prodavaonice "K..." u ul. Domovinskog rata vozilom marke "Renault 5" bez reg. oznaka, vlasništvo II okr. I.H., koji je I okr. A.B. dovezao, iako mu je ovaj rekao da želi izvršiti otuđivanje predmeta iz navedene

trgovine, nakon čega se II okr. I.H. vratio kući, a I okr. A.B. velikim kamenom razbio staklo na izlogu trgovine i ušao u njenu unutrašnjost, odakle je uzeo i odnio različite prehrambene proizvode....., oštetivši time vlasnika za iznos od oko 2.300,00 kuna,

dakle, I okr. A.B. obijanjem da dođe do stvari iz zatvorenog prostora, tuđe pokretne stvari oduzeo drugome s ciljem da ih protupravno prisvoji, a II okr. I.H. drugome s namjerom pomogao da obijanjem dođe do stvari iz zatvorenog prostora, tuđe pokretne stvari oduzme drugome s ciljem da ih protupravno prisvoji,"

3.1.1.18. Činjenični opisi kvalificiranih i privilegiranih oblika kaznenih djela

O kvalificiranom kaznenom djelu govorimo kada osnovno djelo ima i svoj teži oblik koji obuhvaća dodatne okolnosti koje imaju nivo obilježja djela, one predstavljaju varijaciju osnovnog djela, a ne mijenjaju osnovno djelo u neko novo djelo. Te okolnosti podižu samu težinu osnovnog djela, a zapravo mogu biti teža posljedica pa su ta kaznena djela kvalificirana težom posljedicom ili druge posebne okolnosti pa su to kaznena djela kvalificirana posebnim okolnostima.

O kaznenom djelu kvalificiranom težom posljedicom radit će se u slučaju kad je iz osnovnog djela proizašla zakonom predviđena teža posljedica za koju je i zakonom propisana teža kazna npr. teška tjelesna ozljeda koja ima za posljedicu smrt ozlijeđene osobe ili protupravan prekid trudnoće uslijed kojeg je nastupila smrt trudne žene i slično.

Pri tome će se raditi o predmetnom kaznenom djelu samo onda ako je teža posljedica proizašla iz radnje osnovnog djela te time znači i da postoji uzročna-posljedična veza, a odgovornost postoji ako se teža posljedica može pripisati barem nehaju počinitelja, koji se ne pretpostavlja već ga treba dokazati. Dakle, počinitelj u odnosu na radnju izvršenja osnovnog kaznenog djela postupa s namjerom, dok u odnosu na posljedicu postupa iz nehaja. Blaža posljedica je zapravo obilježje bića kaznenog djela i mora biti točno određena.

Mogućnosti kod kaznenih djela kvalificiranih težom posljedicom su:

- osnovno djelo počinjeno s namjerom, a teža posljedica se prepisuje nehaju počinitelja,
- osnovno djelo počinjeno iz nehaja, a stoga također iz nehaja proizlazi i teža posljedica,
- osnovno djelo počinjeno sa namjerom, ali u odnosu prema težoj posljedici također postoji namjera, pri čemu ta teža posljedica ne predstavlja posebno kazneno djelo.

Kaznena djela kvalificirana posebnim okolnostima postoje ako zakon propisuje da će se osnovno djelo teže kazniti kad je učinjeno pod tim posebnim okolnostima koje zakon točno navodi i vezuje za osnovno djelo. Time je zapravo stvorena nova varijanta osnovnog djela, pa je dodatna okolnost zakonsko obilježje tog kaznenog djela.

U činjeničnim opisima te okolnosti je potrebno što određenije navesti, a ne opisivati općenitim pojmovima, kao npr. «posebne otegotne okolnosti» i sl.

Vrijedi pravilo odgovornosti za djelo počinjeno s namjerom naravno ukoliko mu je ona (ta dodatna okolnost) bila i poznata, što znači da nije dovoljan nehaj u odnosu na tu kvalifikacijsku okolnost.

Privilegirani oblici kaznenih djela imaju obrnutu situaciju od kvalificiranih i u tim slučajevima zakonodavac predviđa blažu vrstu ili visinu kazneno-pravne sankcije (blaže

kažnjavanje) osnovnog kaznenog djela, a ono se može odnositi i na osobna svojstva počinitelja.

Sve navedene okolnosti moraju jasno proizlaziti iz činjeničnog opisa kaznenog djela.

Primjer za kvalificirano kazneno djelo:

„da je:

25. studenog 2010., u S, u obiteljskoj kući u G..... u ulici br. 40, u cilju da suprugu A.H. teško tjelesno povrijedi, istu više puta snažno udario šakama u glavu i tijelo, od kojih udaraca je ista pala na pod udarivši pritom glavom o keramičke pločice, zadobivši prijelom lubanje s otisnućem kosti u predjelu čeonog dijela glave, koja ozljeda je teška i po život opasna, uslijed čega je nedugo nakon toga na Hitnom odjelu Kliničke bolnice M.....istog dana i preminula,

dakle, drugu teško tjelesno ozlijedio, a ozlijeđena je umrla zbog teške tjelesne ozljede, pa da je time,“

Primjer za privilegirano kazneno djelo:

„da je:

2. kolovoza 2010., u Z...,u 15,00 sati, iz ureda Ministarstva pravosuđa, s ciljem da uzme za sebe punjač za mobilni telefon, iz otvorene aktovke uzela i zadržala za sebe punjač marke „Sony Ericsson“, vlasništvo Republike Hrvatske vrijedan 150,00 kuna,

dakle, tuđu pokretnu stvar oduzela drugome s ciljem da ju protupravno prisvoji, a u kradena stvar je male vrijednosti i počinitelj je postupao s ciljem prisvajanja stvari takve vrijednosti,

pa da je time,“

3.1.1.19. Činjenični opisi kaznenih djela s blanketnom dispozicijom

Kod blanketnih kaznenih djela zakonski opis djela je takav da za pojedino obilježje upućuje na drugi zakonski propis, tako da se tek pomoću sadržaja tog drugog zakonskog propisa dobiva potpun opis tog kaznenog djela.

Kod tzv. blanketnih kaznenih djela moramo povredu neke druge norme izvan kaznenog zakona u činjeničnom opisu kaznenog djela treba opisati na način da se navodi oznaka propisa koji je povrijeđen (točno se navodi protivno kojem članku zakona ili npr. uredbje je postupao počinitelj) time da iz radnje izvršenja mora biti vidljivo na koji način je povrijeđen taj drugi propis.

Tako se kod npr. kaznenog djela nedozvoljene trgovine za primjerice cigarete, u činjeničnom opisu navodi odgovarajući članak. Zakona o posebnom porezu na duhanske prerađevine i postupanje protivno tom propisu, ili kod kaznenih djela nedozvoljene uporabe autorskog djela ili izvedbe umjetnika izvođača pozivamo se na odredbe Zakona o autorskom pravu i dr.

Primjer I:

"da je:

dana 23. svibnja 2010., oko 12.00 sati u S..., u Zagrebačkoj ulici, a nakon što je protivno odredbi članku 17. stavak 4. Zakona o posebnom porezu na duhanske prerađevine kupio od nepoznate osobe 220 kutija cigareta «Walter Wolf», bez nadzornih markica Ministarstva financija RH, u nakani zarade nudio kupcima A.H., I.F. i E.H. te cigarete,“

Primjer II:

"da je:

28. ožujka 2010., u S....., u Gundulićevoj ulici protivno članku 3. Zakona o suzbijanju zlouporabe opojnih droga, kod sebe držao 3 grama heroína, koji je utvrđen opojnom drogom Popisom opojnih droga, psihotropnih tvari i biljaka iz kojih se može dobiti opojna droga, te tvari koje se mogu uporabiti za izradu opojnih droga,"

3.1.1.20. Činjenični opisi stjecaja kaznenih djela (idealni i realni)

Stjecaj se javlja u slučajevima kada počinitelj svojom radnjom ili radnjama počini više kaznenih djela za koja mu se istodobno sudi²¹³.

U slučaju kada počinitelj jednom radnjom počini više kaznenih djela riječ je o idealnom stjecaju, dok ukoliko s više radnji počini više kaznenih djela riječ je o realnom stjecaju.

Kod idealnog stjecaja činjenični opisi kaznenog djela pišu se na način da se sva kaznena djela navode u jednom činjeničnom opisu (istovrsni ili raznovrsni idealni stjecaj).

Kod realnog stjecaja npr. u slučaju počinjenja više kaznenih djela teških krađa, navodit će se posebni činjenični opisi za svako kazneno djelo, kod kojih se ne traži postojanje unutarnje povezanosti, već je najčešće rezultat toga posljedica da se počinitelju sudi istovremeno. Kod realnog stjecaja ponekad se može raditi o velikom broju kaznenih djela dok se kod idealnog najčešće radi o dva kaznena djela.

Pri tome, u činjeničnim opisima kaznenih djela treba paziti na postojanje prividnog ili nepravog stjecaja, kada jedna ili više radnji predstavljaju biće dva ili više kaznenih djela, ali se počinitelj osuđuje samo za jedno kazneno djelo. U tom smislu jedno kazneno djelo isključuje drugo jer je njime iscrpljeno u cijelosti.

Kod stjecaja u zakonskom opisu uvijek predlažemo primjenu članka Kaznenog zakona kojim se propisuje odmjeraivanje kazne u stjecaju.

Primjer:

„da su:

I. okrivljeni V. A. i II okrivljeni L. P.

1) 3. veljače 2010., oko 23.30 sati u Splitu, zajednički i dogovorno došli do kioska broj 17. u Vukovarskoj ulici, vlasništvo poduzeća «Tisak», gdje su nogom razbili staklo na ulaznim vratima istog te kroz tako napravljeni otvor ušli u unutrašnjost, odakle su uzeli i odnijeli 20 različitih časopisa, 50 plastičnih upaljača, 9 kutija cigareta «Marlboro», 12 kutija cigareta «Ronhill» i 50,00 kuna pologa, odlučivši ih bez ovlasti za sebe zadržati oštetiši time navedeno poduzeće za iznos od oko 1.300,00 kuna,

²¹³ Članak 60. stavak 1. Kaznenog zakona.

dakle, obijanjem da dođu do stvari iz zatvorenih zgrada, tuđe pokretne stvari oduzeli drugome s ciljem da ih protupravno prisvoje,

2) 15. svibnja 2010., u večernjim satima u K....., zajednički i dogovorno iz unutrašnjosti obiteljske kuće vlasništvo M. M., sa stola u kuhinji uzeli i za sebe zadržali novčanik s cjelokupnim iznosom od 1.500,00 kuna,

dakle, tuđu pokretnu stvar oduzeli drugome s ciljem da ju protupravno prisvoje,

II. okrivljeni L. P.

3) dana 17. srpnja 2010., u večernjim satima u S.... na plaži pored hotela «S....» protivno članku 3. Zakona o suzbijanju zloraboprobe opojnih droga, držao smotuljak s 5 grama heroina koji je utvrđen psihotropnom tvari Popisom opojnih droga, psihotropnih tvari i biljaka iz kojih se može dobiti opojna droga te stvari koje se mogu uporabiti za izradu opojnih droga,

pa da su time, počinili i to I. okrivljeni V. A. djelom opisanim pod točkom 1 kazneno djelo protiv imovine - teškom krađom - opisano u članku 217. stavku 1. točki 1. u svezi članka 216. stavka 1. Kaznenog zakona, a kažnjivo po članku 217. stavku 1. Kaznenog zakona, djelom pod točkom 2. kazneno djelo protiv imovine - krađom - opisano i kažnjivo po članku 216. stavku 1. Kaznenog zakona i djelom pod točkom 3. kazneno djelo protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom - zloraboprobe opojnih droga - opisano i kažnjivo po članku 173. stavku 1. Kaznenog zakona, sve uz primjenu članka 60. Kaznenog zakona; II. okrivljeni L. P. djelom pod točkom 1 kazneno djelo protiv imovine - teškom krađom - opisano u članku 217. stavku 1. točki 1. u svezi članka 216. stavka 1. Kaznenog zakona, a kažnjivo po članku 217. stavku 1. Kaznenog zakona i djelom pod točkom 2. kazneno djelo protiv imovine - krađom - opisano i kažnjivo po članku 216. stavku 1. Kaznenog zakona, sve to uz primjenu članka 60. Kaznenog zakona.“

Kada optužnica obuhvaća više kaznenih djela stavlja se zakonski opis iza svakog djela (odnosno iza grupe istovjetnih djela), dok se pravna kvalifikacija stavlja na kraju dispozitiva za sva djela zajedno. To iz razloga jer se kod stjecaja u optužnici citira i propis Kaznenog zakona kojim su propisane odredbe o stjecaju, što u slučaju odvajanja pravne kvalifikacije za svako pojedino djelo ne bi bilo moguće.

3.1.1.21. Mogućnosti prividnog stjecaja (specijalnost, supsidijarnost i konsumpcija)

Odnos specijalnosti postoji kad jedan kazneni propis koji je specijalan sadrži i obilježja drugog općeg, ali pored istog ima i dodatno ili specijalno obilježje. U tom slučaju taj specijalni zakon isključuje primjenu općeg zakona.

Odnos specijalnosti postoji i između temeljnog kaznenog djela i njegovih kvalificiranih i privilegiranih oblika, npr. čedomorstvo – ubojstvo.

Kada je riječ o stjecaju kvalificiranih i privilegirajućih okolnosti, prednost se daje privilegirajućim okolnostima, npr. kazneno djelo počinjeno od strane majke na okrutan način, ubijanjem djeteta za vrijeme porođaja predstavlja kazneno djelo čedomorstva a ne teškog

ubojstva. Ili privilegirana krađa²¹⁴ postoji kada je krađa izvršena provaljivanjem, ali je prisvojena stvar male vrijednosti.

Što se tiče supsidijariteta to znači da se određena odredba primjenjuje u slučaju ako se ne može primijeniti neka primarna kaznena odredba, npr. za kazneno djelo nedozvoljene trgovine odgovara se ukoliko nije počinjeno neko drugo (teže) kazneno djelo.

Konsumpcija će postojati kada jedno biće kaznenog djela iscrpljuje svo nepravo nekog događaja, pa se ne kažnjava za neko drugo kazneno djelo, čija obilježja ono također sadrži (obična tjelesna ozljeda, umorstvo, bludne radnje- silovanje i dr.).

Činjenični opisi stjecaja kaznenih djela pišu se počevši od najtežeg kaznenog djela tj. od najranije počinjenog do najlakšeg i najkasnijeg.

Kod više samostalnih različitih kaznenih djela u stjecaju treba za svako od djela dati i poseban činjenični i zakonski opis. Ukoliko su ta djela počinjena u istim zgodama mogu se podvesti pod zajednički uvod da se izbjegne ponavljanje u opisivanju.

Prilikom rada na predmetima stjecaja potrebno je razmotriti i praksu Europskog suda za ljudska prava.

3.1.1.22. Činjenični opis produljenog kaznenog djela

Produljeno kazneno djelo je posebni oblik kaznenog djela kod kojeg se traži da počinitelj i to s namjerom počini više istih ili istovrsnih kaznenih djela koja su međusobno povezana na način predviđen u članku 61. Kaznenog zakona (prema načinu počinjenja, vremenskoj povezanosti i dr. stvarnim okolnostima bitnim za jednu cjelinu). Npr. to bi vrijedilo u slučaju tzv. serijskog počinitelja.

Svaka radnja počinitelja je ostvarenje zakonskog bića kaznenog djela, ali pod gore navedenim uvjetima je produljeno(jedno) kazneno djelo.

U činjeničnom opisu navode se svi pojedini slučajevi tako da se nakon zajedničkog uvoda dodaju posebni opisi za pojedinačne radnje nakon povlaka i novih ulomaka. Dakle, navode se sva istovrsna kaznena djela bez obzira na težinu, s time da se ona ne mogu kumulirati već se kao oblik tj. vrsta kaznenog djela uzima ono (naj)teže.

Na ovaj način se počinitelja zapravo kažnjava samo zbog jednog, a ne i više kaznenih djela.

Primjer:

"da je 3. studenog 2010. godine oko 16.00 sati u S u sportskom centru «Gripe» s ciljem da se okoristi udarcem noge otvarao zaključana vrata pojedinih svlačionica, te ulazio u njihovu unutrašnjost, pa je tako:

a) u svlačionici zvanj „Junior“, u kojoj se nalazila odjeća mlđb. Rukometaša iz džepa kaputa J. O. uzeo i zadržao za sebe 350,00 kuna,

²¹⁴ Članak 217. stavak 3. Kaznenog zakona

b) u svlačionici zvanoj „Senior“ u kojoj se nalazila odjeća polaznika muške rekreacije iz torbe U. C. uzeo i zadržao za sebe novčanik s 150 eura i 450,00 kuna,

c) u svlačionici zvanoj „Gitnes“ u kojoj se nalazila garderoba ženske rekreacijske skupine iz jakne I. O. uzeo i zadržao za sebe zlatni lančić, zlatni prsten, zlatnu narukvicu i 300,00 kuna,

čime je oštetio navedene vlasnike za točno neutvrđeni iznos, ali svakako preko 5.000,00 kuna,

dakle, provaljivanjem da dođe do stvari iz zatvorenih prostorija, tuđe pokretne stvari oduzeo drugome s ciljem da ih protupravno prisvoji,

pa da je time počinio kazneno djelo protiv imovine - teškom krađom - opisano u članku 217. stavak 1. točka 1. Kaznenog zakona u svezi članka 216. stavak 1. Kaznenog zakona, a kažnjivo po članku 217. stavak 1. Kaznenog zakona, u vezi članka 61. stavak 1. i 2. Kaznenog zakona."

3.1.1.23. Činjenični opis kod jedinstvenog kaznenog djela sastavljenog od više prouzročjenja

Kod jedinstvenih kaznenih djela sastavljenih iz više prouzročjenja (ta se kaznena djela poznaju redovito po tome što je u zakonskom opisu uporabljen trajni glagol - liječi, lovi itd., (članak 244., 258., 259. Kaznenog zakona i dr.), slično kao kod produženih kaznenih djela dovoljno je da se pojedini slučajevi samo nabroje ispod zajedničkog uvoda.

Primjer:

"da je u drugoj polovini god. 2010. godine , u K ..., iako nije imao propisanu liječničku spremu,

a./ dne 15.VI. 2010. izvršio pregled nad K. M., koja se je na njega obratila radi bolova u leđima, pregled i savjetovao joj uzimanje (pisati lijekove), za što je od nje primio

kn.

b./ dne 2o.X 2000....

c./ ..., itd.,

dakle, nemajući propisanu stručnu spremu druge uz nagradu liječio,

pa da je time počinio kazneno djelo protiv zdravlja ljudi – nadriliječništvom - označeno u članku 244. stavak 1. i 2. Kaznenog zakona, a kažnjivo po stavku 2. istog zakonskog propisa, uz primjenu članka 82. Kaznenog zakona".

I kod produženog kaznenog djela i kod kaznenih djela kod kojih je svejedno da li su sastavljena od jednog ili više prouzročjenja, sve djelatnosti (bile one pokušane ili dovršene) čine jedno jedinstveno kazneno djelo, pa je nepravilno - razdvajati ih u pravnoj kvalifikaciji u dva kaznena djela, tj. u kazneno djelo pokušaja i dovršeno kazneno djelo. Ako je jedna djelatnost dovršena, tada se kazneno djelo kao jedinstveno smatra dovršenim kaznenim djelom.

3.1.1.24. Činjenični opisi kaznenih djela kod kojih je svojstvo počinitelja bitan element kaznenog djela

Za razliku od općih kaznenih djela (*delicta communia*), koja može počiniti svatko, posebna kaznena djela (*delicta propria*) može počiniti samo osoba s određenim svojstvom, koje je kao konstitutivno obilježje posebno istaknuto u zakonskim opisima bića tih kaznenih djela.

Najvažniji i u praksi najbrojniji delikti sa svojstvom subjekta kao bitnim obilježjem djela su kaznena djela koja može počiniti samo "službena osoba" ili "odgovorna osoba".²¹⁵

Kod kaznenih djela sa svojstvom počinitelja kao konstitutivnim obilježjem, to svojstvo u činjeničnom opisu treba konkretizirati decidiranim navođenjem radnog mjesta, odnosno funkcije u službi, kao primjerice: "predsjednik Uprave dioničkog društva "Fortuna" Zagreb, "pročelnik odjela imovinsko-pravnih poslova općine Zaprešić" i sl.

Zbog prirode ovih kaznenih djela često će jasnoća inkriminacija zahtijevati isticanje protupravnosti radnje počinjenja, u kojim slučajevima treba u činjeničnim opisima uz naznaku svojstva navesti počiniteljeve obveze, ili ograničenja njegovih ovlasti, uz citiranje propisa koji to reguliraju, kao primjerice "... iako nije imao ovlast za kupoprodaju nekretnina, protivno odredbi članka 18. Statuta ...".

U vezi ovih kaznenih djela osobito je važno naglasiti i skrenuti pozornost da svojstvo počinitelja, koje je u činjeničnom opisu konkretizirano, mora odgovarati zakonskim definicijama pojmova "službena osoba", odnosno "odgovorna osoba" sadržanim u odredbama općeg dijela Kaznenog zakona, što je odlučno glede pitanja samog postojanja tih kaznenih djela.

Važno je kod ovih kaznenih djela još istaći da počiniteljevo svojstvo "službene osobe", odnosno "odgovorne osobe" predstavlja "osobnu okolnost počinitelja", koja se u smislu odredbe o kažnjavanju sudionika "uzima u obzir i sudionicima". Budući da se radi o "prenosivoj" okolnosti, koja se uračunava i sudionicima, poticatelj i pomagatelj - iako nemaju svojstvo odgovorne, odnosno službene osobe - odgovaraju po istoj pravnoj kvalifikaciji kao počinitelj.

3.1.2. Zakonski opis i pravna kvalifikacija djela

U optužnim aktima dolazi do primjene velike većina odredaba kaznenog zakona, pa pravna ocjena djela, tj. problematika supsumiranja inkriminacija iz optužnog akta pod odredbe kaznenog zakona obuhvaća gotovo čitavo materijalno kazneno pravo. Širina i opsežnost brojnih pitanja vezanih za tu problematiku prelazi svrhu, a i mogućnosti ovog Priručnika.

Ovdje ćemo se sasvim općenito baviti tehničkim pitanjima izrade optužnice u segmentu koji se odnosi na zakonski opis i pravnu kvalifikaciju djela.

3.1.2.1. Zakonski opis

U izreci optužnice iza činjeničnog opisa dolazi zakonski opis kaznenog djela, koji mora predstavljati logičan zaključak činjeničnog opisa iza kojeg slijedi. Zakonski opis je ujedno kontrola sadrži li činjenični opis sve elemente kaznenog djela, koje se okrivljeniku optužbom

²¹⁵ Članci 291., čl. 292. čl. 293., čl. 312., čl. 337., čl. 339., čl. 344., čl. 347., čl. 349. i čl. 350. Kaznenog zakona.

stavlja na teret, tj. kontrola je li u činjeničnom supstratu inkriminacija sadržano sve što je potrebno za konkluziju iz zakonskog opisa djela.

Zakonski opis kaznenog djela u optužnom aktu mora biti identičan opisu bića kaznenog djela iz kaznenog zakona. Nije dopušteno mijenjanje zakonskog teksta dodavanjem, ili ispuštanjem pojedinih riječi, jer kazneno djelo je samo ono djelo u kojemu se iscrpljuju sva obilježja određena kaznenim zakonom. Mogu se vršiti isključivo stilističke izmjene teksta zakona, koje se u pojedinim slučajevima smisljeno ukazuju potrebnima, a ne mijenjaju bitne elemente i suštinu kaznenog djela (npr. izmjena redosljeda riječi, ili npr. kad počinitelj krađe istom zgodom prisvoji više stvari, stavit će se u zakonski opis: «dakle, tuđe pokretne stvari oduzeo drugome u cilju da ih protupravno prisvoji», iako zakonski tekst opisa krađe glasi u jednini i sl.).

U zakonski opis kaznenog djela za pojedinačnog počinitelja, odnosno supočinitelje stavlja se samo zakonski tekst opisa bića kaznenog djela koje je predmetom optužbe, za pojedinačnog počinitelja doslovno, a za supočinitelje u množini, kao primjerice za kazneno djelo ubojstva: "dakle, drugog usmrtili".

Za posrednog počinitelja, koji kazneno djelo ostvaruje koristeći drugu osobu kao sredstvo počinjenja, koju osobu služeći se obmanom, odnosno zlorabeći njenu zabludu, neznanje, nesavjesnost, ili neubrojivost, navodi na radnju počinjenja -, zakonski opis, primjerice za kazneno djelo ubojstva glasit će: "dakle, posredstvom druge osobe drugog usmrtio" (npr. liječnik u nakani da liši života pacijenta, medicinskoj sestri, koja ovome daje terapiju, podmetne umjesto lijeka otrov).

3.1.2.2. Pravna kvalifikacija

Iza zakonskog opisa slijedi pravna kvalifikacija djela.

U pravnoj kvalifikaciji najprije se navodi naziv skupine kaznenih djela kojoj kazneno djelo koje je predmetom optužbe pripada (naziv glave posebnog dijela Kaznenog zakona), iza čega slijedi naziv kaznenog djela, uz navođenje odredbe po kojoj je kazneno djelo o kojemu se radi kažnjivo:

"pa da je time počinio kazneno djelo protiv života i tijela - ubojstvom - označeno i kažnjivo po članku 90. Kaznenog zakona."

Kad optužnica obuhvaća više kaznenih djela, stavlja se zakonski opis iza svakog djela (odnosno skupine istovjetnih kaznenih djela), dok pravna kvalifikacija dolazi u završnom dijelu dispozitiva za sva djela zajedno. To iz razloga što kod stjecaja kaznenih djela u pravnoj kvalifikaciji treba navesti odredbu o stjecaju iz Kaznenog zakona o utvrđivanju pojedinačnih i izricanju jedinstvene kazne, što u slučaju odvajanja pravne kvalifikacije za svako pojedino djelo ne bi bilo moguće.

Na primjer:

"pa da je time djelom pod 1) počinio kazneno djelo protiv života i tijela - teškom tjelesnom ozljedom označeno i kažnjivo po članku 99. stavak 1. Kaznenog zakona, a djelima pod 2) i 3) kaznena djela protiv imovine - i to djelom pod 2) krađom - označeno i kažnjivo po članku 216. stavak 1. Kaznenog zakona, a djelom pod 3) razbojništvom - označeno i kažnjivo po članku 218. stavak 1. Kaznenog zakona, uz primjenu članka 60. Kaznenog zakona."

Kad se okrivljenik optužuje za više istovjetnih kaznenih djela s istim zakonskim opisom, tada i zakonski opis i pravna kvalifikacija radi izbjegavanja nepotrebnog ponavljanja iz praktičnih razloga dolaze u završnom dijelu dispozitiva iza zadnjeg činjeničnog opisa za sva djela zajedno, te ako se ne radi o stjecaju kaznenih djela, u pravnoj kvalifikaciji iza "označeno i kažnjivo" navodi se odredba o produljenom kaznenom djelu: "u vezi članka 61. stavak 1. i 2. Kaznenog zakona".

Kad je optuženo više osoba, a radi se o odvojenim dispozitivima, može se pravna kvalifikacija za svakog okrivljenika staviti na kraju dispozitiva, koji se na pojedinog okrivljenika odnosi. Inače se pravna kvalifikacija za sve okrivljenike stavlja skupno na kraju:

Na primjer:

*"pa da su time počinili: I. okr. Ivan Ivanković djelima pod ...
II. okr. Petar Petrović djelima pod
itd."*

U slučajevima kad dolazi do primjene neke odredbe općeg dijela kaznenog zakona, u zakonski opis, uz tekst zakona kojim se opisuje biće kaznenog djela treba unijeti i tekst odredbe općeg dijela kaznenog zakona o kojoj se u konkretnom slučaju radi, koja odredba se naznačuje i u pravnoj kvalifikaciji djela.

Posebno se napominje da, u skladu s strukturom optužnice, iza pravne kvalifikacije valja staviti i naznačiti sve državnoodvjetničke prijedloge vezane uz primjenu pojedinih odredbi kaznenog zakona i Zakona o kaznenom postupku, kao npr: predlaganje sigurnosnih mjera, oduzimanje imovinske koristi i slično,²¹⁶ (dakle uključivo sve sigurnosne mjere i ostale odredbe kaznenog zakona (o oduzimanju imovinske koristi i dr.). Isto tako iza pravne kvalifikacije valja predlagati i određivanje odnosno produljenje istražnog zatvora pozivanjem na odredbe Zakona o kaznenom postupku, ukoliko smo stajališta da postoje uvjeti za određivanje, odnosno produljenje istražnog zatvora.

3.1.2.2.1. Primjer zakonskih opisa i pravnih kvalifikacija

Navodimo primjere zakonskih opisa i pravnih kvalifikacija za odredbe općeg dijela kaznenog zakona, koje se u praksi najčešće primjenjuju.

3.1.2.2.1.1. Pokušaj

*"dakle, s namjerom započeo, ali nije dovršio tuđu pokretnu stvar oduzeti drugome s ciljem da je protupravno prisvoji,
pa da je time počinio kazneno djelo protiv imovine pokušajem krađe - označeno i kažnjivo po članku 216. stavak 1. i 5. u vezi članka 33. stavka 1. i 2. Kaznenog zakona."*

3.1.2.2.1.2. Prekoračenje nužne obrane:

²¹⁶ „uz primjenu čl. 76. Kaznenog zakona“

"dakle, u prekoračenju nužne obrane drugog usmrtio, pa da je time počinio kazneno djelo protiv života i tijela - ubojstvom u prekoračenju nužne obrane - označeno i kažnjivo po članku 90. u vezi članka 29. stavak 3. Kaznenog zakona."

3.1.2.2.1.3. Sudioništvo

Kad se radi o više aktera u počinjenju kaznenog djela, budući da je činjenični opis u pravilu jedinstven za počinitelje i sudionike, za sve aktore jedinstveni su i zakonski opis i pravna kvalifikacija djela:

"dakle, I. okrivljenik drugog sa namjerom potaknuo da izradi lažnu ispravu s ciljem da se takva isprava uporabi kao prava, II. okrivljenik izradio lažnu ispravu s ciljem da se takva isprava uporabi kao prava, a III. okrivljenik drugome s namjerom pomagao da izradi lažnu ispravu s ciljem da se takva isprava uporabi kao prava, pa da su time počinili kaznena djela protiv vjerodostojnosti isprava - i to I. okrivljenik poticanjem na krivotvorenje isprave - označeno i kažnjivo po članku 311. stavku 1. u vezi članka 37. stavak 1. Kaznenog zakona, II. okrivljenik krivotvorenjem isprave - označeno i kažnjivo po članku 311. stavku 1. Kaznenog zakona, a III. okrivljenik pomaganjem u krivotvorenju isprave - označeno i kažnjivo po članku 311. stavku 1. Kaznenog zakona u vezi članka 38. stavak 1. i 2. Kaznenog zakona."

Kad je predmetom optužbe kvalificirano kazneno djelo, zakonski opis treba glasiti tako da zakonski tekst temeljne odredbe sadrži i kvalifikatornu okolnost iz odredbe koja propisuje težu kaznu, a u pravnoj kvalifikaciji navodi se i jedna i druga odredba, s završnom naznakom da je djelo kažnjivo po odredbi s propisanom težom kaznom. Npr. kod kaznenog djela kvalificiranog razbojništva:

"dakle, prijetnjom da će izravno napasti na život neke osobe uporabom opasnog oruđa oduzeo tuđu pokretnu stvar s ciljem da ju protupravno prisvoji, pa da je time počinio kazneno djelo protiv imovine razbojništvom - označeno u članku 218. stavak 1. i 2., a kažnjivo po članku 218. stavak 2. Kaznenog zakona."

3.1.2.2.1.4. Privilegirana kaznena djela

Kod privilegiranih kaznenih djela u zakonski opis, isto tako uz tekst temeljne odredbe unosi se i okolnost iz odredbe o privilegiranom djelu, tj. okolnost koja djelo čini lakšim, a u pravnoj kvalifikaciji navodi se i temeljna odredbe i odredba o privilegiranom djelu, uz naznaku da je djelo kažnjivo po odredbi s propisanom blažom kaznom.²¹⁷

3.1.2.2.1.5. Nehajni oblik krivnje

Kad se radi o kaznenih djelima s nehajnim oblikom krivnje, u zakonskom opisu obvezatno se navodi da je djelo počinjeno iz nehaja, što se na odgovarajući način naznačuje i u pravnoj kvalifikaciji djela.

²¹⁷ Tako u zakonskom opisu sitnog djela krađe zakonskom tekstu stavak 1. čl. 216. dodaje se tekst stavak 2. čl. 216., a u pravnoj kvalifikaciji navodi se da je djelo označeno u čl. 216. stavak 1. i 2., a kažnjivo po čl. 216. stavak 2. Kaznenog zakona.

Na primjer:

"dakle, iz nehaja kršenjem propisa o sigurnosti prometa na cestama tako ugrozio promet da je izazvao nesreću u kojoj je jedna osoba teško tjelesno ozlijeđena, pa da je time počinio kazneno djelo protiv sigurnosti prometa - izazivanjem prometne nesreće - označeno u članku 272. stavak 2. u vezi stavak 1. Kaznenog zakona. a kažnjivo po članku 272. stavak 2. Kaznenog zakona."

U pravnoj kvalifikaciji kako je vidljivo, ne navodi se "pa da je time počinio kazneno djelo označeno u članku 272. stavak 1. i 2.", već da je počinio kazneno djelo iz članka 272. stavak 2. u vezi stavak 1. Kaznenog zakona. Ovo stoga što kazneno djelo iz nehaja nije blaži (privilegirani) oblik kaznenog djela počinjenog s namjerom, već predstavlja samostalno temeljno kazneno djelo. To je i razlogom zbog kojeg su kaznena djela prouzročenje smrti iz nehaja i tjelesne ozljede iz nehaja izdvojena u posebne članke.²¹⁸ Kod drugih nehajnih kaznenih djela to nije učinjeno iz praktičnih razloga nomotehničke prirode.

3.1.2.2.1.6. Alternativna bića, blanketne dispozicije i dr.

Kod tzv. alternativnih bića (kada se istovjetno djelo može počinuti na više načina određenih u zakonu i svaki pojedinačni od tih načina je dostatan za počinjenje, a nije potrebno kumulativno postojanje svih zajedno²¹⁹ u zakonskom opisu navodi se samo onaj dio teksta, koji se odnosi na konkretan slučaj. Isto tako, ako je npr. zlouporaba iz članka 337. stavak 3. u vezi stavak 1. Kaznenog zakona počinjena u korist počinitelja, **neće se** u zakonskom opisu navesti "dakle, s ciljem da sebi ili drugom pribavi imovinsku korist" već samo "..... s ciljem da sebi pribavi protupravnu imovinsku korist".

Kada se kaznenopravna norma sastoji od više stavaka ili točaka (npr. čl. 217. Kaznenog zakona) treba u pravnoj kvalifikaciji uvijek točno naznačiti i stavak i točku, koji se u konkretnom slučaju primjenjuju. Primjerice kod teške krađe počinjene iskorištavanjem stanja prouzročenog požarom:

"pa da je time počinio kazneno djelo označeno u članku 217. stavak 1. točka 3., a kažnjivo po članku 217. stavak 1. Kaznenog zakona".

Kad se radi o kaznenopravnim normama s tzv. blanketnim dispozicijama, kojima se inkriminira povreda nekih propisa izvan kaznenog zakona, na koje propise dispozicije tih normi upućuju²²⁰ u zakonskom opisu navodi se samo tekst kaznenog zakona, a oznaka propisa koji je povrijeđen stavlja se u činjenični opis djela (npr. kod kaznenog djela iz članka 263. stavak 2. Kaznenog zakona: "protivno odredbi članka 58. Zakona o higijensko-tehničkim zaštitnim mjerama ...").

Kod kaznenih djela sa normama čije dispozicije sadrže samo primjere mogućih radnji počinjenja, na što se nadovezuje generalna klauzula "ili na drugi način" (čl. 293., čl. 339. Kaznenog zakona), u zakonski opis u slučajevima kad činjenični opis ne sadrži ni jednu od u zakonu primjerice navedenih radnji počinjenja, umjesto generalne klauzule stavlja se "na opisani način", ili "na navedeni način".

²¹⁸ Članak 95. i čl. 101. Kaznenog zakona.

²¹⁹ Na primjer članak 188., članak 263. i dr. Kaznenog zakona

²²⁰ Na primjer: članak 263. stavak 2., članak 266. stavak 1., članak 267. stavak 2., članak 272. stavak 1. i dr. KZ

Posebno je važno naglasiti da u svim slučajevima kad postoje zakonski uvjeti za primjenjivanje neke od sigurnosnih mjera, u pravnoj kvalifikaciji uvijek iza "kažnjivo" treba navesti "uz primjenu sigurnosne mjere" iz odgovarajuće odredbe Kaznenog zakona.

3.1.3. Prijedlog za oduzimanje imovinske koristi

Imovinska koristi ostvarena počinjenjem kaznenog djela oduzima se sudskom odlukom kojom je utvrđeno da je ostvarena protupravna radnja kako je to i propisano u Kaznenom zakonu, a u skladu s člancima 556. do 563. Zakona o kaznenom postupku, ali i po Zakonu o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem.

Način provođenja imovinskih izvida i privremenih mjera osiguranja vezanih uz utvrđivanje imovinske koristi stečene kaznenim djelom vidi pod III.1.8.1. i 1.8.2. Za privremene mjere osiguranja oduzimanja imovinske koristi vidi pod III. 1.8.3, a za prošireno oduzimanje imovinske koristi vidi dio pod III. 9.1.6.3. Priručnika, koji se odnosi na rad Ureda.

Zakon o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem u članku 1. propisuje da se u postupku oduzimanja imovinske koristi postupuje na temelju prijedloga tužitelja.

Stoga je državni odvjetnik dužan, bez obzira na kogentnost odredbi Kaznenog zakona i članka 556. do 563. Zakona, postupati u skladu s navedenom odredbom Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem te postupati u skladu s tim Zakonom tijekom postupka.

Postupak za oduzimanje imovinske koristi u skladu s člankom 2. stavak 1. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem može se voditi prije, tijekom i nakon okončanja kaznenog postupka.

U slučajevima kada se podnosi prijedlog za oduzimanje imovinske koristi prije kaznenog postupka, nakon podnošenja optužnice, te nakon okončanja kaznenog postupka taj prijedlog se može podnijeti samo kao poseban podnesak. Također kada prijedlog podnosimo u skladu s člankom 5. Zakona, odnosno kada se postupak za oduzimanje imovinske koristi vodi zasebno jer se ne može voditi kazneni postupak zbog toga jer je okrivljenik umro ili postoje druge okolnosti koje isključuju kazneni progon u kojem slučaju se postupak pokreće i vodi isključivo po prijedlogu državnog odvjetnika podnosimo prijedlog kao poseban podnesak.

3.1.3.1 Bitni dijelovi i sadržaj prijedloga za oduzimanje imovinske koristi

Prijedlog za oduzimanje imovinske koristi treba sadržavati sve elemente koje propisuje članak 5. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem dakle:

a) opis i naznaku koje stvari ili prava predstavljaju imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom i njihovu novčanu protuvrijednost,

b) prijedlog da su te stvari ili prava postale vlasništvo, odnosno imovina Republike Hrvatske,

c) prijedlog naloga protustranci da Republici Hrvatskoj preda određene stvari, odnosno na nju prenese određena prava, ako ona već nisu prešla na Republiku Hrvatsku na temelju odredbe članka 5. stavka 1. točke b), Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem, ili da isplati njihovu novčanu protuvrijednost u roku od 15 dana od dana pravomoćnosti presude,

d) ako se radi o stvarima ili nekretninama na kojima se pravo vlasništva stječe upisom u javne upisnike i prijedlog kojim se određuje da se u javnim upisnicima koje vode sudovi i druga tijela da se izvrši upis prava u korist Republike Hrvatske.

Valja posebno imati u vidu kako je potrebno da se stvari i prava koja predstavljaju imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom ili prekršajem, u toj mjeri opišu da će nakon pravomoćnosti presude Republika Hrvatska moći na njima i ostvariti vlasnička prava.

Nekretnine je potrebno opisati u cijelosti u skladu s opisom istih u zemljišnim knjigama, ukoliko postoje isprave (ugovori) koje nisu provedene u zemljišnoj knjizi, a u kojima se opis nekretnine razlikuje od opisa iste iz zemljišne knjige, potrebno je naznačiti oba opisa.

Također kod opisa pokretnih stvari koje su upisane u javne očevidnike, potrebno je da se iste opišu na osnovu evidencija iz tih očevidnika (npr. kod osobnog vozila nije dovoljno navesti marku i reg. oznaku, već je potrebno navesti broj šasije, godinu proizvodnje, boju, i dr.)

U prijedlogu koji se podnosi na temelju članka 5. st. 1. toč. d)²²¹ Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem potrebno je navesti i OIB Republike Hrvatske, radi prijenosa prava, odnosno upisa prava vlasništva za korist Republike Hrvatske u javnim upisnicima sudova i drugih tijela.

Uzimajući u obzir činjenicu da zakon izričito ne propisuje formu u kojoj prijedlog za oduzimanje imovinske koristi mora biti sastavljen, to državni odvjetnik treba procijeniti u slučajevima kada se u isto vrijeme sa optužnicom podnosi i prijedlog za oduzimanje imovinske koristi, uzimajući u obzir složenost predmeta, u kojoj formi će podnijeti prijedlog za oduzimanje imovinske koristi, pri čemu će, a ukoliko prijedlog podnosi odvojeno, u optužnici navesti da se predlaže primjena odredbe članka 82. Kaznenog zakona, te da se prijedlog dostavlja kao poseban akt uz optužnicu.

3.1.3.2. Prijedlog za oduzimanje imovinske koristi kao dio optužnice

Ukoliko prijedlog državnog odvjetnika za oduzimanje imovinske koristi stečene kaznenim djelom proizlazi iz činjeničnog opisa (vrijednost stečene imovine je naznačena u izreci, ili se navodi određena stvar ili nekretnina koja je stečena) pa su neprijeporno ispunjeni zakonski uvjeti za primjenu članka 82. Kaznenog zakona, a posebno ako se ne radi o složenom, već jednostavnom prijedlogu, valja prijedlog za oduzimanje imovinske koristi staviti u optužnici, iza pravne kvalifikacije (vidi pod III.3.1.2.2. Pravna kvalifikacija).

²²¹ Točkom d) se određuje da se u javnim upisnicima koje vode sudovi i druga tijela izvrši upis prava u korist Republike Hrvatske.

Opća uputa broj: O-6/11 od 15. srpnja 2011. o primjeni Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem dostavljena je svim državnim odvjetništvima i objavljena je na Intranetu.

Za formu i sadržaju prijedloga za oduzimanje kao dijela optužnice vidi pod 3.1.3.4. Obrasci u vezi oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom, obrazac 1.

3.1.3.3. Prijedlog za oduzimanje imovinske koristi kao poseban akt uz optužnicu

Ukoliko se međutim radi o složenom prijedlogu, primjerice, težem gospodarskom predmetu, koji obuhvaća oduzimanja nekretnina i druge imovine, te ukoliko je pri tome potrebna i pomoć zamjenika iz građanskog odjela tada takav prijedlog za oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom valja sačiniti kao poseban akt uz optužnicu i dostaviti ga kao prilog optužnice.

Nadalje, postupak za oduzimanje imovinske koristi u skladu s člankom 2. stavak 1. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem se može voditi prije, tijekom i nakon okončanja kaznenog postupka, pa je nesporno da u slučajevima kada se podnosi prijedlog za oduzimanje imovinske koristi prije kaznenog postupka i nakon okončanja kaznenog postupka se takav prijedlog može podnijeti samo kao poseban akt. Također u situacijama propisanim člankom 5. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem, odnosno kada se postupak za oduzimanje imovinske koristi vodi, a ne može voditi kazneni postupak zbog toga jer je okrivljenik umro ili jer postoje druge okolnosti koje isključuju kazneni progon, postupak se pokreće i vodi isključivo po prijedlogu državnog odvjetnika i u tom slučaju radit će se o posebnom aktu.

Za formu i sadržaj prijedloga za oduzimanje kao posebnog podneska vidi pod 3.1.3.4. Obrasci u vezi oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom, obrazac 2. i 3.

3.1.3.4. Obrasci u vezi oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom

Obrazac 1. Prijedlog za oduzimanje kao dio optužnice

Na primjer:

.....
pa da je time počinio kazneno djelo protiv i..... - - označeno
u članku, stavak, a kažnjivo po člankustavak
..... Kaznenog zakona.

Temeljem u članka 1. stavak 4. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem („Narodne novine“ broj:145/10) podnosim

p r i j e d l o g

da sud temeljem članka 4. stavak 1. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem u presudi kojom se okrivljenik/I. okrivljenik(navesti za svakog okrivljenika posebno) proglašava krivim za kazneno djelo iz

članka Kaznenog zakona, utvrdi i oduzme imovinsku korist koju je ostvario tim kaznenim djelom na način da taj dio presude glasi:

I. Utvrđuje se da novčani iznos od kuna predstavlja imovinsku korist koju je I okr... ostvario kaznenim djelom iz članka Kaznenog zakona

ili

utvrđuje se da nekretnina u ... označena kao z. kč.br... upisana u zk.ul...k.o. kod Općinskog suda u..... (važno je da opis nekretnine bude sukladan upisu u zemljišnim knjigama. Ako postoji dodatna isprava o stjecanju u kojoj je opis nekretnine različit od opisa nekretnine u zemljišnoj knjizi, potrebno je naznačiti oba opisa nekretnine) predstavlja imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom, čija novčana protuvrijednost iznosi kuna.

ili

utvrđuje se da osobno vozilo marke..... , broja šasije, god. proizvodnje, boje....., registarske oznake predstavlja imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom, čija novčana protuvrijednost iznosi kuna.

II. Utvrđuje se da je novčani iznos odkuna imovina Republike Hrvatske

ili

utvrđuje se da je nekretnina označena kao kč.br..., upisana u zk.ul...k.o..... kod Općinskog suda, novčane protuvrijednosti od....., imovina Republike Hrvatske

ili

utvrđuje se da je osobno vozilo marke..... registarske oznake, novčane protuvrijednosti ...kuna, imovina Republike Hrvatske (opis stvari treba biti identičan opisu iz točke I prijedloga)

III. Nalaže se I okr.....da Republici Hrvatskoj ispati novčani iznos od.....kuna u korist državnog proračuna Republike Hrvatske u roku od 15 dana od dana pravomoćnosti presude, pod prijetnjom ovrhe

ili

nalaže se I okr.... da na Republiku Hrvatsku prenese pravo vlasništva nekretnine označene kao kč.br..., upisana u zk.ul...k.o..... kod Općinskog suda,

ili

nalaže se I okr.... da na Republiku Hrvatsku prenese pravo vlasništva motornog vozila marke... registracijske oznake.....,

ili

Republici Hrvatskoj preda u posjed nekretninu (opisanu u točkama I. i II. prijedloga),

ili

da Republici Hrvatskoj preda u posjed osobno vozilo (prema opisu iz točkama I. i II. prijedloga) u roku od 15 dana od dana pravomoćnosti presude, pod prijetnjom ovrhe).

IV. Nalaže se Zemljišnoknjižnom odjelu Općinskog suda u provedba upisa prava vlasništva za korist Republike Hrvatske na nekretnini opisanoj u točki II. prijedloga.
ili

Nalaže se MUP, PU prijenos prava vlasništva osobnog vozila opisanog u točki II. prijedloga na ime Republike Hrvatske.

U obrazloženju treba kratko obrazložiti ovaj prijedlog i njegovu osnovanost.

Obrazac 2. Prijedlog za oduzimanje kao poseban podnesak – složeni primjer, novac i nekretnine

(Zaglavlje - članka 76. 78. Poslovnika)

OPĆINSKI/ŽUPANIJSKI SUD U
SUCU ISTRAGE

.....
Temeljem članka 1. stavak 4. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem (NN 145/10), radi utvrđivanja i oduzimanja imovinske koristi na temelju članka 82. stavak 3. Kaznenog zakona, te temeljem članka 82. stavak 2. Kaznenog zakona, uz primjenu članka 1. stavka 5. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem (NN 145/10), podnosim

P R I J E D L O G

radi oduzimanja imovinske koristi
ostvarene kaznenim djelom

Ovo državno odvjetništvo podnijelo je optužnicu broj K-DO-..... od protiv I. okr Marka Markovića iz Zagreba, Ulica N br. 1., II. okr. Ive Ivića, iz Karlovca, ulica M broj 1., zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, te III. okr. Mare Marić zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona. Optužnicom im se stavlja na teret da su si time pribavili imovinsku korist i to:

I. okr Marko Marković u iznosu od kn.

II. okr. Ivo Ivić u iznosu od kn.

III, okr. Mara Marić u iznosu od kn.

1. Radi oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom od I. okr. Marka Marković, ovo državno odvjetništvo utvrdilo je kako je;

I. okr. Marko Marković vlasnik gotovinskog iznosa novca od 120.000,00 kn, koji iznos novca je posudio Peri Periću iz, sve temeljem Ugovora o zajmu zaključenog između I. okr. Marka Markovića i Pere Perić od dana.....

Dokaz: ugovor o zajmu

I. okr. Marko Marković vlasnik je nekretnina označenih kao:
- z.k.č.br. 123 k.o. R....., upisane u z.k.ul. 456 iste k.o. i to kao kuća i dvorište, površine 889 m² kod Općinskog građanskog suda u Zagrebu, Zemljišnoknjižni odjel,
- z.k.č.br. 183, upisana u z.k.ul. 822/ poduložak 175 k.o. Grad Z....., u naravi trosobni komforni stan, površine 120,50 m², u Zagrebu, V 12, kod Općinskog građanskog suda u Zagrebu, Zemljišnoknjižni odjel
- z.k.č.br. 653, upisana u z.k.ul. 7859 k.o. S....., u naravi dvosobni stan, površine 60 m², kojem pripada ostava površine 12,30 m², u Zagrebu, M 5, kod Općinskog građanskog suda u Zagrebu, Zemljišnoknjižni odjel
- z.k.č.br. 4231/1 k.o. Grad Zagreb, po novoj izmjeni k.č.br. 132 k.o. Centar, upisana u z.k.ul. 277 k.o. Grad Zagreb, kao stan površine 18,60 m², koji se nalazi u prizemlju stambene zgrade u Zagrebu, Dežmanova 9, kod Općinskog građanskog suda u Zagrebu, Zemljišnoknjižni odjel k.č.br. 3342 k.o. Belaj, oranica površine 1 ha, upisana u z.k.ul. 128 k. o. Belaj, kod Općinskog suda u Karlovcu.

2. Radi oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom od okr. Ive Ivića ovo državno odvjetništvo utvrdilo je kako je;

Od II. okr. Ive Ivića oduzeto tijekom pretrage 10.0000,00€ u kunskoj protuvrijednosti od kn

Dokaz: Potvrda o privremenom oduzimanju predmeta PU..... PP..... broj..... od

II. okr. Marka Marković, ovo državno odvjetništvo utvrdilo je kako je isti vlasnik tekućeg računa otvorenog kod Privredne banke d.d., broj računa, na kojem računu postoje sredstva u iznosu od 200.000,00 kn, a sve temeljem potvrde Privredne banke d.d..... broj..... od

Dokaz: potvrda Privredne banke d.d. broj od

Za III. okr. Maru Marić utvrđeno je kako nema imovine, niti redovnih prihoda.

Stoga, temeljem članka 1. stavka 4. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem,

p r e d l a ž e m

da naslovni sud u presudi kojom se:

I. okr. Marko Marković proglašava krivim za kazneno djelo iz članka Kaznenog zakona, utvrdi i oduzme imovinsku korist koju je isti ostvario kaznenim djelom, na način da taj dio presude glasi:

I Utvrđuje se da novčani iznos od 120.000,00 kn koji iznos je temeljem Ugovora o zajmu zaključenog između I. okr. Marka Markovića, kao zajmodavca i Pere Perić, kao zajmoprimca od dana....., predstavlja imovinsku korist koju je I. okr. Marko Marković ostvario kaznenim djelom iz članka 298. st. 1. Kaznenog zakona.

Utvrđuje se da nekretnine označene kao:

- z.k.č.br. 123 k.o. R....., upisane u z.k.ul. 456 iste k.o. i to kao kuća i dvorište, površine 889 m² kod Općinskog suda u Z....., Zemljišnoknjižni odjel,
- z.k.č.br. 183, upisana u z.k.ul. 822/ poduložak 175 k.o., u naravi trosobni komforni stan, površine 120,50 m², u Z....., V 12, kod Općinskog suda u Z....., Zemljišnoknjižni odjel
- z.k.č.br. 653, upisana u z.k.ul. 7859 k.o. S....., u naravi dvosobni stan, površine 60 m², kojem pripada ostava površine 12,30 m², u Zagrebu, M 5, kod Općinskog suda u Z....., Zemljišnoknjižni odjel
- z.k.č.br. 4231/1 k.o., po novoj izmjeni k.č.br. 132 k.o. C....., upisana u z.k.ul. 277 k.o. kao stan površine 18,60 m², koji se nalazi u prizemlju stambene zgrade u Z....., D..... 9, kod Općinskog suda u Z....., Zemljišnoknjižni odjel
- k.č.br. 3342 k.o. Belaj, oranica površine 1 ha, upisana u z.k.ul. 128 k. o. Belaj, kod Općinskog suda u Karlovcu,

predstavljaju imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom, čija ukupna novčana protuvrijednost iznosi kn, a koju je I. okr. Marko Marković ostvario kaznenim djelom iz članka 298. stavka 1. Kaznenog zakona.

II Utvrđuje se da je novčani iznos od 120.000,00 kn, koji iznos je predmet Ugovora o zajmu zaključenog između okr. Marka Marković, kao zajmodavca i Pere Perić, kao zajmoprimca od, imovina Republike Hrvatske.

Utvrđuje se da su nekretnine označene kao:

- z.k.č.br. 123 k.o. R....., upisane u z.k.ul. 456 iste k.o. i to kao kuća i dvorište, površine 889 m² kod Općinskog suda u Z....., Zemljišnoknjižni odjel,
- z.k.č.br. 183, upisana u z.k.ul. 822/ poduložak 175 k.o., u naravi trosobni komforni stan, površine 120,50 m², u Z....., V 12, kod Općinskog suda u Z....., Zemljišnoknjižni odjel
- z.k.č.br. 653, upisana u z.k.ul. 7859 k.o. S....., u naravi dvosobni stan, površine 60 m², kojem pripada ostava površine 12,30 m², u Z....., M 5, kod Općinskog suda u Z....., Zemljišnoknjižni odjel
- z.k.č.br. 4231/1 k.o., po novoj izmjeni k.č.br. 132 k.o. C....., upisana u z.k.ul. 277 k.o., kao stan površine 18,60 m², koji se nalazi u prizemlju stambene zgrade u Z....., D..... 9, kod Općinskog građanskog suda u Z....., Zemljišnoknjižni odjel
- k.č.br. 3342 k.o. Belaj, oranica površine 1 ha, upisana u z.k.ul. 128 k. o. Belaj, kod Općinskog suda u Karlovcu, imovina Republike Hrvatske.

III Nalaže se Peri Periću da novčani iznos od 120.000,00 kn isplati Republici Hrvatskoj u korist Državnog proračuna Republike Hrvatske, broj računa, u roku od 15 dana od dana pravomoćnosti presude, pod prijetnjom ovrhe.

Nalaže se okr. Marku Marković da preda u posjed Republici Hrvatskoj nekretnine označene kao:

z.k.č.br. 123 k.o., upisane u z.k.ul. 456 iste k.o. i to kao kuća i dvorište, površine 889 m2 kod Općinskog suda u, Zemljišnoknjižni odjel,

z.k.č.br. 183, upisana u z.k.ul. 822/ poduložak 175 k.o., u naravi trosobni komforni stan, površine 120,50 m2, u Z....., V 12, kod Općinskog suda u....., Zemljišnoknjižni odjel

z.k.č.br. 653, upisana u z.k.ul. 7859 k.o., u naravi dvosobni stan, površine 60 m2, kojem pripada ostava površine 12,30 m2, u Z....., M 5, kod Općinskog suda u Z....., Zemljišnoknjižni odjel

z.k.č.br. 4231/1 k.o. G....., po novoj izmjeni k.č.br. 132 k.o. C....., upisana u z.k.ul. 277 k.o. G....., kao stan površine 18,60 m2, koji se nalazi u prizemlju stambene zgrade u Z....., D..... 9, kod Općinskog suda u Z....., Zemljišnoknjižni odjel

k.č.br. 3342 k.o. Belaj, oranica površine 1 ha, upisana u z.k.ul. 128 k. o. Belaj, kod Općinskog suda u Karlovcu,

IV Nalaže se Zemljišnoknjižnom odjelu Općinskog građanskog suda u Zagrebu izvršiti prijenos prava vlasništva nekretnina označenih kao:

z.k.č.br. 123 k.o., upisane u z.k.ul. 456 iste k.o. i to kao kuća i dvorište, površine 889 m2

z.k.č.br. 183, upisana u z.k.ul. 822/ poduložak 175 k.o., u naravi trosobni komforni stan, površine 120,50 m2, u Zagrebu, V 12

z.k.č.br. 653, upisana u z.k.ul. 7859 k.o. S....., u naravi dvosobni stan, površine 60 m2, kojem pripada ostava površine 12,30 m2, u Z....., M 5,

z.k.č.br. 4231/1 k.o. G....., po novoj izmjeni k.č.br. 132 k.o. C....., upisana u z.k.ul. 277 k.o. Gr....., kao stan površine 18,60 m2, koji se nalazi u prizemlju stambene zgrade u Za....., D..... 9,

sa imena okr. Marka Marković za korist Republike Hrvatske, OIB.....

V Nalaže se Zemljišnoknjižnom odjelu Općinskog suda u Karlovcu izvršiti prijenos prava vlasništva nekretnina označenih kao k.č.br. 3342 k.o. Belaj, oranica površine 1 ha, upisana u z.k.ul. 128 k. o. Belaj, a imena okr. Marka Marković za korist Republike Hrvatske, OIB

da naslovni sud u presudi kojom se:

II. okr. Ivo Ivić proglašava krivim za kazneno djelo iz članka Kaznenog zakona, utvrdi i oduzme imovinsku korist koju je isti ostvario kaznenim djelom, na način da taj dio presude glasi:

I Utvrđuje se da novčani iznos 10.0000,00€ u kunskoj protuvrijednosti od kn

Utvrđuje se da sredstva na tekućem računu broj 1111111111 otvorenom kod Privredne banke d.d. u iznosu od 200.000,00 kn

predstavljaju imovinsku korist u iznosu od kn koju je okr. Ivo Ivić ostvario kaznenim djelom iz Kaznenog zakona.,

II Utvrđuje se da je novčani iznos od kn imovina Republike Hrvatske
Utvrđuje se da su sredstva na tekućem računu broj 111111111 otvorenom kod
Privredne banke d.d..... u iznosu od 200.000,00 kn, imovina Republike Hrvatske.

III Nalaže se II. okr. Ivi Iviću da novčani iznos od kn, isplati Republici
Hrvatskoj u korist Državnog proračuna Republike Hrvatske, broj računa, u
roku od 15 dana od dana pravomoćnosti presude, pod prijetnjom ovrhe.

Nalaže se II. okr. Ivi Iviću da novčani iznos od 200.000,00 s tekućeg računa broj 111111111
otvorenog kod Privredne banke d.d uplati Republici Hrvatskoj u korist Državnog proračuna
Republike Hrvatske, broj računa, u roku od 15 dana od dana pravomoćnosti
presude, pod prijetnjom ovrhe.

da naslovni sud u presudi kojom se:

III. okr. Mara Marić proglašava krivom za kazneno djelo iz članka Kaznenog zakona,
utvrdi i oduzme imovinsku korist koju je ista ostvarila kaznenim djelom, na način da taj dio
presude glasi:

I. Utvrđuje se da novčani iznos od kuna predstavlja imovinsku korist koju je I okr...
ostvario kaznenim djelom iz članka Kaznenog zakona

II. Utvrđuje se da je novčani iznos odkuna imovina Republike Hrvatske

III. Nalaže se III. okr Mari Marić da Republici Hrvatskoj isplati novčani iznos od....kuna u
korist državnog proračuna Republike Hrvatske u roku od 15 dana od dana pravomoćnosti
presude, pod prijetnjom ovrhe

O b r a z l o ž e n j e

Optužnicom ovog državnog odvjetništva broj: od..... optužen je
I. okr. Marko Marković da je (kratko u dvije tri rečenice sublimirati suštinu
činjeničnog, čime si je pribavio imovinsku korist u iznosu od kuna.

Istom optužnicom ovog državnog odvjetništva broj: od.....
optužen je II. okr. Ivo Ivić da je (kratko u dvije tri rečenice sublimirati suštinu
činjeničnog, čime si je pribavio imovinsku korist u iznosu od kn.

Tijekom postupka je utvrđeno (opisati iz čega proizlazi da su
nekretnine stečene iz pribavljene imovinske koristi, na primjer; „Utvrđeno je da je I.
okrivljenik gore navedene nekretnine kupio upravo novcem kojeg je ostvario počinjenjem
ovog kaznenog djela, a da je dio novca dao na zajam proizlazi iz činjenice da nije
imao drugih prihoda iz kojih bi Peri Periću mogao pozajmiti).

Tijekom dosadašnjeg postupka utvrđeno je da II. okr. Ivo Ivić počinjenjem gore
navedenog djela pribavi imovinsku korist u iznosu od kn, pa kako imenovani
prima plaću u iznosu od 2.000,00 kn i živi u domaćinstvu s suprugom koja je nezaposlena, te

troje djece očito je da navedeni iznos potječe upravo iz imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom .

Utvrđeno je kako III. okr. Mara Marić nema imovine niti stalnih prihoda, ali imajući u vidu odredbu članka 82. Kaznenog zakona koja određuje da nitko ne može zadržati imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom, te da će se ta korist oduzeti sudskom odlukom kojom se utvrđuje da je kazneno djelo počinjeno osnovan je prijedlog ovog Državnog odvjetništva koji je podnesen na temelju članka 1. stavak 4. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

3.1.4. Dokazi na kojima se temelji optužnica

Temeljem članka 342. stavak 1. točka 4. Zakona u dijelu optužnice iza osobnih podataka i izreke s činjeničnim, zakonskim opisom te pravnom kvalifikacijom nastavlja se dio koji nosi naziv: "Dokazi na kojima se temelji optužnica". Nakon toga naziva državni odvjetnik određenim redoslijedom, jedno iza drugog nabraja dokaze na kojima doista temelji svoju optužnicu.

Tako primjerice ne navodimo ime i prezime osobe koju predlažemo kao svjedoka nego ćemo, ako se radi o dokazima na kojima se temelji optužnica, a tu smo osobu ispitali kao svjedoka kao dokaz u optužnicu u dijelu pod nazivom "dokazi na kojima se temelji optužnica" navesti ćemo "zapisnik o ispitivanju svjedoka (ime i prezime, adresa)".

Kako će često biti potrebno provesti dokazne radnje ispitivanja više svjedoka to državni odvjetnik neće uvijek moći sam provesti sve te dokazne radnje, već će morati ocijeniti za koje će dokazne radnje povjeravati provođenje istražiteljima.

Tek će praksa pokazati da li će u onim slučajevima kada se istraga neće provoditi državni odvjetnik moći samo navesti imena svjedoka ili će morati provesti dokazne radnje skoro u svakom predmetu.

Osim toga državni odvjetnik će u ovoj fazi postupka morati voditi računa i o odredbi članka 341. stavak 3. Zakona, jer okrivljenik mora biti ispitan prije podizanja optužnice, bez obzira da li se optužnica podiže u redovitom ili skraćenom postupku.

Prema odredbama Zakona državni odvjetnik bi uz optužnicu trebao dostavljati samo ona pismena, odnosno dokaze na kojima temelji optužnicu. Dosadašnja praksa je pokazala da je nužno dostaviti i druga pismena što je posebno obrazloženo u dijelu pod: III.3.2.1.3.

3.1.4.1. Redoslijed dokaza na kojima temeljimo optužnicu

Obzirom da državni odvjetnik predlaže i izvodi dokaze kojima dokazuje krivnju optuženika, obzirom na strukturu optužnice, dio „dokazi na kojima temeljimo optužnicu“ je „strateški“ važan dio za državnog odvjetnika.

Kako na pripremnom ročištu ili neposredno prije rasprave stranke obavještavaju sud o redosljedu izvođenja dokaza koje namjeravaju izvesti i obavještavaju sud o vremenu potrebnom za njihovo izvođenje to je dobro već ovdje poredati dokaze prema redosljedu kako ih mislimo izvoditi. Dosadašnja praksa je pokazala da je navođenje dokaza po kronološkom redu kako su ušli u spis bilo najlošije rješenje za državnog odvjetnika. Valjalo bi nastojati da se dokazi pobroje na način da se nakon toga sadržajno obrazlože u optužnici, jer na njima temeljimo optužnicu. To bi suštinski značilo da su to i dokazi čije ćemo izvođenje predlagati na pripremnom ročištu, naravno uz preciziranje okolnosti zbog koje predlažemo izvođenje pojedinog dokaza. Na taj način bismo imali već predložen redosljed izvođenja dokaza za raspravu. Pri tome to ne treba uzeti kao pravilo iz razloga jer na optužnom vijeću i obrana može dati svoje bilješke iz kojih će formulirati svoje dokaze, a državni odvjetnik uvijek mora voditi računa da ima „protudokaz“ na navode obrane čije će izvođenje i predložiti sudu.

Dakle, uvijek kada je moguće trebalo bi unaprijed razmišljati o tome kojim redosljedom pobrojati u optužnici, te izvoditi dokaze na način da se pobrojani dokazi usklađuju s obrazloženjem u optužnici te potom s izvođenjem na raspravi.

3.1.4.2. Primjer popisa dokaza na kojima se temelji optužnica

Državni odvjetnik prikuplja ili provodi kako dokaze na teret, tako i u korist osumnjičenika. U optužnici navodimo samo dokaze na kojima temeljimo optužnicu. Nastavno se daje primjer kako formulirati dio optužnice nazvan "dokazi na kojima se temelji optužnica"

Dokazi na kojima se temelji optužnica:

1. zapisnik o očevidu (list 2.),
2. potvrda o privremenom oduzimanju predmeta (list 4).
3. pištolj marke Beretta, call 7,62 broj....., vodi se u knjizi oduzetih predmeta pod brojem ...
6. zapisnik o ispitivanju svjedoka R.T. (list 18).
7. zapisnik o ispitivanju svjedoka A.D. (list 20).
8. zapisnik o obdukciji, (list 28 do 36.).
7. nalaz i mišljenje sudsko-medicinskog vještaka (list 39 do 48.),
8. zapisnik o ispitivanju okrivljenika N.N. (list 49).s pripadajućim elektronskim zapisom i snimkom.²²²

Koje su dužnosti državnog odvjetnika u vezi drugih dokaza na kojima ne temelji optužnicu vidi pod 3.2.1.4.1.

3.1.5. Obrazloženje

Člankom 342. stavak 1. točka 5 Zakona propisano je da se, za predmete iz redovnog postupka, u obrazloženju optužnice opisuje stanje stvari. Sukladno članku 524. stavak 2. Zakona identičan način pisanja obrazloženja propisuje se i iza skraćeni postupak za optužnice koje se odnose na kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora iznad osam godina. U

²²² Dokaze je dobro navesti redosljedom kako ih državni odvjetnik misli izvoditi na raspravi.

optužnicama koje se odnose na kazneno djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do osam godina obrazloženje sadrži samo kratke razloge.

Svako obrazloženje optužnice ne sadrži samo navode o činjenicama iz činjeničnog opisa kaznenog djela, nego sažet opis cjelovitog događaja koji je bio predmetom ocjene državnog odvjetnika, a koji je događaj državni odvjetnik konačno činjenično i pravno ocijenio kako je to označeno u dispozitivu (izreci) optužnice.

Uvijek treba nastojati da obrazloženje bude čim kraće, ali istovremeno ono mora biti potpuno i sadržavati opis stanja stvari u pogledu događaja koji se kao kazneno djelo iznosi pred sud, sa kratkom konstatacijom državnog odvjetnika o očitovanju okrivljenika o krivnji i analizom dokaza koji ukazuju na njegovu krivnju.

3.1.5.1. U kojem slučaju pisati kraće obrazloženje

Kraće obrazloženje valja uvijek pisati (čl. 524. st. 2. ZKP-a), u situacijama kada obrazloženje optužnice mora sadržavati samo kratke razloge (skraćeni postupak; kaznena djela do osam godina ili novčana kazna).

Nadalje, u redovnom postupku, te u skraćenom postupku za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora iznad osam godina kraće obrazloženje valja pisati kada se tijekom istrage ili dokaznim radnjama utvrde dokazi iz kojih nesporno, bez ikakve dvojbe proizlazi da je okrivljenik počinio kazneno djelo (pogotovo ako okrivljenik djelo priznaje), jer tada nema potrebe za pisanjem širokog obrazloženja u kojem će se detaljno iznositi i analizirati pojedini utvrđeni dokazi.

Državni odvjetnik će kratko, u osnovnim crtama u obrazloženju iznijeti kakvo je stanje stvari u predmetu. Zatim će se iznijeti dokazi i kratko navesti kojim se dokazima odlučne činjenice utvrđuju, time da dokaze o odlučnim činjenicama treba iznijeti i analizirati tako da iz toga slijedi nedvojbeni zaključak da je upravo okrivljenik u vrijeme, na mjestu i na način naveden u činjeničnom opisu počinio djelo koje mu se stavlja na teret.

Napomena:

Kada se dakle, kaže da obrazloženje treba biti kratko, to ne znači da se mogu ispustiti bitni dijelovi, naprotiv oni moraju biti u obrazloženju optužnice. U slučaju kada je činjenično stanje nesporno, tada kratko navodimo dokaze kojima dokazujemo djelo (krivnja, namjera itd.), ali bez širokog obrazlaganja. (Na primjer: obdukcijom je nesporno utvrđeno da je smrt nastupila uslijed prostrijele rane kojom je presječena aorta: U ovom slučaju to je dovoljno ne treba to naširoko citirati i obrazlagati).

3.1.5.2. Kada pisati šire obrazloženje

U slučaju kada postoje proturječnosti, kad o odlučnim činjenicama (npr. o alibiju okrivljenika) postoje proturječni iskazi, te proturječnosti treba detaljnije analizirati i iznijeti iz kojih razloga državni odvjetnik neke dokaze ne prihvaća. Dakle, ako postoje proturječnosti nužno je analizirati dokaze, te naznačiti na osnovu kojih dokaza državni odvjetnik nalazi da su odlučne činjenice utvrđene, a posebno će se tada iznijeti i analizirati obrana okrivljenika i iznijeti stav državnog odvjetnika zašto nalazi da je ona neosnovana.

U američkoj pravnoj tradiciji takva optužnica naziva se "optužnica koja govori"²²³ pa kako ovo obrazloženje zaista treba govoriti – iznijeti stav državnog odvjetnika i pokazati zašto smatra da je optužnica osnovana to smatramo da ovaj naziv zaista na najbolji način opisuje kakvo mora biti obrazloženje ove optužnice, a pogotovo one koja se zasniva isključivo na indicijama.

Naime, u slučaju kada se optužba temelji na indicijama uz gore navedeno potrebno je detaljnije izložiti i tijekom prethodnog postupka, sve od otkrivanja kaznenog djela i počinitelja, tako da iz obrazloženja bude vidljivo na koji način i kojim redom se je dolazilo do pojedinih posrednih dokaza (indicija), jer i to može bi ti od utjecaja pri odlučivanju o potvrđivanju optužnice od strane optužnog vijeća, odnosno odlučivanju o odgovornosti okrivljenika.

3.1.5.3. Što unositi, a što ne unositi u obrazloženje

Dakle u obrazloženju uvijek iznosimo stanje stvari tako da se, konkretno, pozivom na utvrđene činjenice i dokaze kojima se te činjenice utvrđuju obrazlažu svi elementi bića kaznenog djela za koje se okrivljeni optužuje.

Potrebno je također obrazložiti na osnovu čega državni odvjetnik nalazi da su utvrđeni i elementi koji ulaze u subjektivnu stranu bića kaznenog djela (namjera, nehaj i njihove vrste), a ako u biće pojedinog kaznenog djela ulazi i specijalna namjera treba tu namjeru konkretno obrazložiti.

Ako se pri izradi optužnice pojave neka druga pitanja na koja će možda trebati obratiti pažnju prilikom rasprave, ta pitanja, a osobito moguće dvojbe, ne treba iznositi u obrazloženju nego sačiniti posebnu službenu bilješku o tome kao podsjetnik i radi znanja ako drugi državni odvjetnik zastupa optužbu.

Nepotrebno je u obrazloženju prepisivati iskaze, nalaze i mišljenja vještaka, sadržaj pojedinih pismena itd., njih treba kratko prepričati i analizirati, a samo u slučaju posebne važnosti citirati najvažniji dio.

Dakle, kao i činjenični opis kaznenog djela u dispozitivu, tako i obrazloženje optužnice mora biti sažeto i konkretno.

3.1.5.4. Redoslijed izlaganja u obrazloženju

Obrazloženje treba načelno i uvodno stilizirati slijedeći tijekom događaja, odnosno postupka, a potom navesti i procijeniti dokaze na kojima se temelji optužnica. Nije dobro početi obrazloženje s iznošenjem stava državnog odvjetnika, na primjer; "Iako okrivljenik djelo poriče iz provedene istrage" ili s iznošenjem obrane okrivljenika "Okrivljeni priznaje djelo koje mu se stavlja na teret" i tome sl.

Puno i cjelovito obrazloženje oblikuje se ovako:

²²³ Izlaganje federalnih tužitelja SAD prilikom izrade Priručnika 2003. godine

- najprije kratki historijat događaja
- može se, ali i ne mora naznačiti da je provedena istraga u kojoj su provedene (nabrojiti koje) dokazne radnje,
- zatim se ukratko iznose pojedini dokazi kojima su utvrđene odlučne činjenice,
- obzirom da je obrana okrivljenika odnosno njegov iskaz dokaz, on se iznosi ukoliko državni odvjetnik takvo iznošenje u dokaznom smislu smatra relevantnim. Primjerice kod priznanja djela uvijek ćemo je iznijeti jer je takav iskaz dokaz na kojem temeljimo optužnicu. U suprotnom ukoliko okrivljenik negira djelo, to je dokaz koji nama procesno ne koristi i mi ga ne moramo navoditi. Iskaz okrivljenika navodit ćemo u optužnici samo u onim dijelovima obrane koje možemo dokazno suprotstaviti rezultatima naših provedenih dokaznih radnji.
- na kraju se iznosi stav državnog odvjetnika o utvrđenim činjenicama i provedenim dokazima i njegova konstatacija iz koje se vidi zašto nalazi da je optužnica opravdana i na zakonu osnovana.

3.1.5.4.1. Kratki historijat događaja.

Ne znači da se detaljno opisuju sve okolnosti koje su prethodile djelu, kao i kasniji tijek postupka, već se kratko i konkretno naznačuje što se je dogodilo, kako i protiv koga je pokrenut postupak.

Na primjer:

"Dana 18. travnja 2010. godine navečer nađen je u šumi kraj D kod samog raskrižja mrtav M. M, iz D Provedenim izvidima utvrđeno je, da je ubijen na putu, a zatim njegovo truplo odvučeno u obližnju šumu. Policijska uprava podnijela je kaznenu prijavu protiv N. N da je ubio M. M i time počinio kazneno djelo iz članka 90. Kaznenog zakona."

ili

"Policijska uprava ... podnijela je kaznenu prijavu protiv N. N da je dana"

3.1.5.4.2. Kratko navođenje tijeka istrage

Prema stvarnom tijeku istrage sažeto se iznosi redosljed;

"Protiv N. N provedena je istraga u tijeku koje je N. N dao obranu, ispitani su kao svjedoci A. M. i R. T., provedeno je medicinsko vještačenje od strane vještaka sudske medicine".

3.1.5.4.3. Navođenje i ocjena dokaza na kojima su temelji optužnica

Kojim redosljedom će državni odvjetnik sumirati dokaze stvar je koncepcije obrazloženja i stila pojedinog državnog odvjetnika. Pri tome kod elaboriranja dokaza valja voditi računa i o iskazu okrivljenika, ali ne na način da ga neizostavno navodimo u svakom obrazloženju već ga, kao što je naprijed rečeno, procjenjujemo isključivo u kontekstu rezultata ostalih provedenih dokaznih radnji, a s ciljem dokazivanja kaznenog djela.

Upitno je koliko opširno iznositi obranu okrivljenika. Iznose se za obrazloženje važni dijelovi obrane okrivljenika, tako da ih sučeljavamo s rezultatima provedenih dokaznih radnji i time

zapravo „obaramo“ obranu okrivljenika, odnosno koristimo njegovo priznanje u dokaznom smislu.

U vezi priznanja djela potrebno je biti pažljiv, naime samo ako je okrivljenik u potpunosti priznao djelo koje mu se stavlja na teret, ne ističući na primjer nužnu obranu, razdraženost i prepast, ako mu se stavlja na teret kazneno djelo ubojstva, tada možemo govoriti o priznaju djela, u protivnom treba izbjegavati tvrdnju da je okrivljenik djelo priznao.

Možemo reći da je okrivljenik priznao djelo samo ako ga je priznao u cijelosti.

U konkretnom primjeru to bi se moglo navesti na slijedeći način:

Na primjer:

"Okrivljenik N. N. u svojoj obrani iskazuje da ga je pokojni M. M sačekao s kolcem i krenuo prema njemu, pa ga je on želeći ga spriječiti u napadu, uzeo sjekiru i kad mu je oštećenik prišao i htio ga udariti kolcem, zamahnuo je sjekiricom u namjeri da skrene udarac, ali je uslijed zamaha kolcem sjekira skrenuta tako da je zasjekao M. M. No međutim svjedok A.M. iskazao je da oštećenik M.M. nije sa sobom nosio nikakav predmet. Svjedoci R.T. i A.M. suglasno su iskazali da im je poznato da su verbalni sukobi između oštećenika i okrivljenika česti, dok je svjedok R. T. iskazao da je okrivljenik više puta govorio da mu je dosta i da će spor oko međe riješiti na način da M. M. završi "na groblju".

Nadalje, iz zapisnika o očevidu proizlazi da je na mjestu ubojstva nađena samo sjekira kojom je ubojstvo izvršeno, dok u blizini samog pokojnika nije nađen nikakav predmet.

Iz provedene obdukcije, te nalaza i mišljenja sudskog patologa proizlazi da je M. M zadobio udarno reznu ranu na prsištu s lijeve strane straga dužine 15 centimetara time da djelomično presijeca lopatičnu kost, rebra i ulazi u prsište, s posljedičnim razdorom vrha lijevog plućnog krila i aorte. Obzirom na obranu okrivljenika provedeno je sudsko-medicinsko vještačenje na okolnost kako je pokojni M. M. zadobio povrede. Iz nalaza i mišljenja vještaka prof. dr. sci. J. J. proizlazi da je udarac sjekiricom zadan odozgo s lijeva u desno prema dolje time da je u momentu zadavanja udarca oštećeni bio leđima okrenut okrivljeniku.

Slijedom navedenog, a posebno cijeneći da je svjedok A. M. iskazao da oštećenik nije sa sobom nosio nikakav kolac, a također provedenim očevidom nije u blizini pokojnika nađen kolac, te povezujući to s nalazom i mišljenjem liječničkog vještaka više je nego očito da pokojni M. M. nije povrede zadobio na način kako to hoće prikazati okrivljenik."

3.1.5.4.4. Obrazlaganje posebnih prijedloga

Nakon toga državni odvjetnik će obrazložiti prijedlog da se odredi istražni zatvor ili mjere opreza (ako je predlagao određivanje istražnog zatvora ili određivanje mjera opreza), a ako se okrivljenik nalazi u istražnom zatvoru i predlagao je da se pusti na slobodu tada će obrazložiti svoje razloge za ovakav prijedlog (odnosno ukidanje mjera opreza). U ovom dijelu obrazloženja će državni odvjetnik obrazložiti zbog čega nalazi da treba primijeniti neku od sigurnosnih mjera, odnosno odredbe o oduzimanju imovinske koristi.

3.1.5.4.5. Završni dio

U završnom dijelu, zavisno od stila državnog odvjetnika kratko se iznosi stav državnog odvjetnika o kaznenom djelu i osnovanosti optužnice.

Na primjer:

Navedeni dokazi daju osnova za tvrdnju kako je okrivljenik bez ikakvog povoda napao s leđa oštećenika koji je prolazio uz njega te ga usmrtio udarcem sjekirom u leđa, čime su u njegovom ponašanju ostvarena bitna obilježja kaznenog djela činjenično i pravno opisanog u izreci, pa je stoga valjalo podići ovu optužnicu koja se ukazuje kao opravdana i na zakonu osnovana.

3.1.5.5. Trošak

Sukladno članku 145. Zakona državni odvjetnik će uz optužnicu dostaviti i popis troškova nastalih u periodu kaznenog progona, odnosno popis troškova nastalih od upisa kaznene prijave u upisnik do podizanja optužnice.

Popis troškova se može dostaviti i kao poseban akt dopisom uz optužnicu, ukoliko se radi o složenim kaznenim djelima, obzirom da uz popis troška valja dostaviti i materijalnu dokumentaciju iz koje je razvidna osnova i visina nastalog troška. Primjerice ukoliko je rješenjem državnog odvjetnika, sukladno Pravilniku o naknadi troškova vještacima, pojedinom vještaku odobren i isplaćen trošak, valja dostaviti i to rješenje, ali i kopiju računa navedenog vještaka. U troškovnik treba navesti sve materijalne troškove kaznenog postupka, a koji se temelje na odredbi članka 145. Zakona. Kod određivanja troška valja voditi računa i o Pravilniku o naknadama za izlazak na očevid, kao i o Pravilniku o naknadama za obavljanje poslova u prethodnom kaznenom postupku, te drugim propisima donesenim sukladno članku 152. Zakona.

Kako Poslovnik državnog odvjetništva nema odredbi o načinu evidencije troškova to se primjenjuje Sudski poslovnik. Članak 450. Sudskog poslovnika određuje da se spisu koji se odnosi na kazneni predmet zbog kaznenog djela za koje se goni po službenoj dužnosti prilaže „Popis troškova“ odmah kad u postupku nastanu troškovi. Na omotu spisa, u gornjem lijevom kutu, stavlja se bilješka »Popis troškova priložen«. U taj popis upisuju se vremenskim slijedom svi troškovi koji se isplaćuju unaprijed iz namjenskih sredstava, a koje nakon dovršenog postupka treba naplatiti prema pravomoćnoj odluci suda. Za obrazac popisa troškova se primjenjuje Obrazac br. 9 (čl. 135. SP) – Popis troškova (isplaćenih iz namjenskih sredstava suda) (210x297 mm) –Narodne novine 158/09.

Državni odvjetnik mora donijeti meritornu odluku o troškovima kaznenog postupka u onim situacijama kada se kazneni postupak pravomoćno obustavlja aktom državnog odvjetnika (obustava istrage nalogom, uvjetovani odbačaj, odbačaj primjenom oportuniteta), a nakon optuživanja o troškovima odlučuje sud, te je stoga vrlo važno u praksi evidentirati sve troškove nastale u fazi kaznenog progona.

3.1.5.6. Obrazac optužnice

Navedeni primjer dan je samo u svrhu prikazivanja sadržaja optužnice, ne zasniva se na stvarnom predmetu i obrazloženje je iz navedenih razloga krajnje sažeto i pojednostavljeno.

REPUBLIKA HRVATSKA
ŽUPANIJSKO DRŽ. ODVJET. U PULI.
Broj : K-DO-00/00
Pula, 11. listopada 2010.
JJ/JJ

Zaglavlje čl. 76 . i 78.
Poslovnika

Nadležan sud

ŽUPANIJSKOM SUDU U PULI

PULA. .

Zakonski osnov za
podizanje optužnice

Na osnovu članka 38. stavak 2. točka 9. i članka 341. stavak 1.
Zakona o kaznenom postupku podižem

OPTUŽNICU

protiv

Osobni podaci

okr. N. N., zvanog ".....",.....sina R. i M.
rođene S., rođen 12. 03. 1972. godine u B, s prebivalištem u
S..... ulica Š. kbr. 38., trgovca, bez zaposlenja,
neoženjenog, pismenog, neosuđivanog (potpuni osobni podaci
po članku 272. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku,

da je:

Izreka (činjenični opis,
zakonski opis i pravna
kvalifikacija)

dana 18. travnja 2010. godine oko 19. sati u D. općina R. na
križanju puta koji iz D. vodi na oranice i šumu zvanu "Rastik",
u cilju da liši života M. M. udario ga oštricom sjekire veličine
sječiva 15 x 12 cm, u leđa u predjelu lopatice, zadavši mu time
ubodno reznu ranu na prsištu s lijeve strane straga dužine 15
centimetara s lomom rebara i posljedičnim razdorom vrha
lijevog plućnog krila i aorte, koje ozljede su teške i po život
opasne i uslijed kojih je povrijeđeni odmah umro,

dakle, drugog usmratio,

pa da je time počinio kazneno djelo protiv života i tijela –
ubojstvom - opisano i kažnjivo po članku 90. Kaznenog zakona.

Dokazi na kojima se temelji optužnica:

1. zapisnik o ispitivanju svjedoka A.M.
2. zapisnik o ispitivanju svjedoka R.T.
3. zapisnik o očevidu,
4. potvrda o privremenom oduzimanju predmeta
5. sjekira, kao predmet izvršenja djela evidentirano u

Dokazi na kojima se
temelji optužnica

- . knjizi oduzetih predmeta odvjetništva.
- 6. zapisnik o obdukciji,
- 7. nalaz i mišljenje sudsko-medicinskog vještaka,
- 8. zapisnik o ispitivanju okrivljenika N.N. s pripadajućim elektronskim zapisom i snimkom.

To su ujedno i dokazi koje ću izvesti na raspravi²²⁴.

O b r a z l o ž e n j e

Kratki historijat događaja

"Dana 18. travnja 2010. godine na večer nađen je u šumi kraj mjesta D kod samog raskrižja mrtav M. M, iz D Policijska uprava podnijela je kaznenu prijavu protiv N. N da je ubio M. M i time počinio kazneno djelo iz članka 90.Kaznenog zakona.

Prije podnošenja kaznena prijave po nalogu državnog odvjetništva proveden je očevid na mjestu inkriminiranog događaja ,te je od N.N. privremeno oduzeta sjekira.

Kratko navođenje tijeka istrage

Protiv N. N. provedena je istraga tijekom koje su ispitani kao svjedoci A. M. i R. T., a također je vještak sudske medicine proveo medicinsko vještačenje.

Navođenje dokaza kojima su utvrđene odlučne činjenice uključivo i navođenje iskaza okrivljenika kao dokaz

Svjedok A. M iskazao je da nije vidio sam događaj, ali je vraćajući se kući prošao pokraj mjesta gdje je uz traktor stajao okrivljenik i odmah nakon toga pedesetak metara dalje sreo je oštećenika koji je išao u pravcu oranica, svjedok je iskazao da oštećeni M. M sa sobom nije nosio nikakav predmet. Ovaj svjedok i svjedok R. T. su suglasno iskazali da im je poznato da su verbalni sukobi između oštećenika i okrivljenika česti, dok je svjedok R. T. iskazao da je okrivljenik više puta govorio da mu je dosta i da će spor oko međe riješiti na način da M. M. završi "na groblju".

Iz zapisnika o očevidu proizlazi da je na mjestu ubojstva nađena samo sjekira kojom je ubojstvo izvršeno, dok u blizini samog pokojnika nije nađen nikakav kolac. Na dršci sjekire nema nikakvih oštećenja koja bi nastala uslijed udara drugim predmetom.

Iz provedene obdukcije, te nalaza i mišljenja sudskog patologa proizlazi da je M. M zadobio udarno reznu ranu na prsištu s lijeve strane straga dužine 15 centimetara time da djelomično presijeca lopatičnu kost, rebra i ulazi u prsište, s posljedičnim razdorom vrha lijevog plućnog krila i aorte. Provedeno je sudsko-medicinsko vještačenje na okolnost kako je pokojni M. M. zadobio povrede. Iz nalaza i mišljenja vještaka prof. dr. sci.

²²⁴ Kako se u Zakonu ne navodi kada državni odvjetnik predlaže dokaze, ako nema pripremnog ročišta to je opreza radi dobro to navesti u samoj optužnici.

J.Š. proizlazi da je udarac sjekirom zadan odozgo s lijeva u desno prema dolje time da je u momentu zadavanja udarca oštećeni bio leđima okrenut okrivljeniku.

Okrivljenik N. N. dao je obranu u kojoj iznosi da ga je pokojni M. M. sačekao s kolcem i krenuo prema njemu, pa je on da ga spriječi u napadu uzeo sjekiru koju je imao na traktoru i kad mu je oštećenik prišao i htio ga udariti kolcem da je zamahnuo sjekirom u namjeri da skrene udarac, ali je uslijed udara kolcem u držalo sjekira skrenuta tako da je zasjekao M. M.

Svjedok A. M. je iskazao da je okrivljenik stajao na raskrižju, dakle čekao je nekoga. Ovaj svjedok je izričito iskazao da oštećenik nije sa sobom nosio nikakav kolac, tijekom očevida na mjestu događaja nije u blizini pokojnika nađen nikakav kolac, niti je isti privremeno oduzet, već je pronađena samo sjekira. Povezujući to s nalazom i mišljenjem liječničkog vještaka više je nego očito da pokojni M. M. nije povrede zadobio na način kako to hoće prikazati okrivljenik.

Završni dio U završnom dijelu, zavisno od stila državnog odvjetnika kratko se iznosi stav državnog odvjetnika o kaznenom djelu i osnovanosti optužnice.

Dakle, tijekom provedene istrage nedvojbeno je utvrđeno da je okrivljenik bez ikakvog povoda napao s leđa oštećenika koji je prolazio pokraj njega, te ga usmrtio udarcem sjekire u leđa, čime su u njegovom ponašanju ostvarena bitna obilježja kaznenog djela činjenično i pravno opisanog u izreci pa je stoga valjalo podići ovu optužnicu koja se ukazuje kao opravdana i na zakonu osnovana.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

3.1.6. Obveze državnog odvjetnika u svezi vođenja popisa dokaza i izvješćivanja o dokazima u spisu

Prema odredbi članka 342. stavak 2. Zakona državni odvjetnik će uz optužnicu, osim dokaza na kojima temelji optužnicu, dostaviti i popis dokaza kojima raspolaže, a ne namjerava ih izvoditi pred sudom, ako ukazuju na nedužnost i na manji stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotne okolnosti.

Odredba je jasna i državni odvjetnik je dužan izvijestiti o ovim dokazima. Više o dopisu i otkrivanju dokaza vidi pod 3.2.1.4. „Dostavljanje optužnice sucu istrage i obavijest o dokazima“.

Teškoće nastaju oko pitanja koji su to dokazi koji idu u korist okrivljenika, pa kako državni odvjetnik stegovno odgovara ako ne izvijesti o ovim dokazima, to je Poslovníkom određeno da se uvijek vodi popis svih dokaza. Najbolje ga je voditi u elektronskom obliku jer to omogućava lakši nadzor kada se podiže optužnica.

Člankom 141. Poslovnika određeno je da će prije dovršetka istrage, a ako istraga nije vođena prije podizanja optužnice državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika sačiniti popis provedenih dokaznih radnji i popis isprava, snimaka i drugih spisa koji se mogu upotrijebiti

kao dokaz. Dokazi su u popisu svrstani kronološki po redoslijedu primitka i podbrojevima pod kojima su uneseni u popis pismena bilo u istražnom ili osnovnom spisu. Više vidi pod II.9.4.2.4.

Državni odvjetnik u na osnovu popisa dokaza najprije izdvaja one na kojima temelji optužnicu, pa zatim dokaze iz članka 342. stavak 2. Zakona o kojima je dužan izvijestiti.

Obrazac načina na koji voditi popis dokaza vidi pod II.9.4.2.4., ali i pod III. 3.1.6.1. Obrasci u vezi vođenja popisa dokaza, obrazac 1.

Člankom 411. stavak 2. Poslovnika određeno je da će nakon podizanja optužnice u službenoj bilješci koja je dio popisa državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika navesti koji su dokazi u optužnici navedeni kao dokazi na kojima se temelji optužnica, koji su uneseni u popis dokaza koje državni odvjetnik ne namjerava izvoditi pred sudom, a ukazuju na nedužnost ili na manji stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotne okolnosti.

Za druge dokaze iz popisa na kojima se ne temelji optužnica, odnosno koji ne ukazuju nedužnost i na manji stupanj krivnje okrivljenika ili ne predstavljaju olakotne okolnosti u bilješci će se kratko navesti razlozi zbog čega ih se ne namjerava koristiti.

Popis i službena bilješka dio su osnovnog spisa i ne dostavljaju se uz optužnicu.

Na zahtjev okrivljenika ili njegovog branitelja popis će im se dati na uvid.

Obrazac službene bilješke o dokazima vidi pod 3.1.6.1. Obrasci u vezi vođenja popisa dokaza, obrazac 2.

Kako je stvar procjene koji su to dokazi koji ukazuju ako ukazuju na nedužnost i na manji stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotne okolnosti za okrivljenika, kao i koji su to dokazi koji su irelevantni to je državni odvjetnik dužan voditi na popisu sve dokaze.

Za obrazac dopisa uz optužnicu vidi pod III. 3.2.1.5. Obrasci dopisa uz optužnicu, obrazac 1. i 2.

3.1.6.1. Obrasci u vezi vođenja popisa dokaza

Obrazac 1. *Popis dokaza – vidi i pod II.9.4.2.4. Obrasci u vezi popisa dokaza, obrazac 1.*

(Zaglavlje - čl. 76. i čl. 78. Poslovnika)

POPIS DOKAZA
u spisu broj,
protiv i dr., zbog kaznenog djela iz članka i dr. Kaznenog zakona

1. zapisnik o očevidu (list 2.),
2. potvrda o privremenom oduzimanju predmeta (list 4).
3. pištolj marke Beretta, call 7,62 broj....., vodi se u knjizi oduzetih predmeta pod brojem ...
4. zapisnik o pretrazi kuće broj..... u ulici . (list 11).

5. zapisnik o ispitivanju svjedoka A.M. (list 16).
6. zapisnik o ispitivanju svjedoka R.T. (list 18).
7. zapisnik o ispitivanju svjedoka A.D. (list 20).
8. zapisnik o obdukciji, (list 28 do 36.).
9. zapisnik o ispitivanju svjedoka J.K. (list 37).
7. nalaz i mišljenje sudsko-medicinskog vještaka(list 39do 48.),,
8. zapisnik o ispitivanju okrivljenika N.N. (list 49).s pripadajućim elektronskim zapisom i snimkom.

Potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 2. Službena bilješka o dokazima i njihovom korištenju, – vidi i pod II.9.4.2.4. Obrasci u vezi popisa dokaza, obrazac 2. Službena bilješka o dokazima i pismenima uz optužnicu.

(Zaglavlje - čl. 76. i čl. 78. Poslovnika)

SLUŽBENA BILJEŠKA

Optužnica ovoga državnog odvjetništva broj: K-.... od 26. siječnja 2011. podignuta protiv osumnjičenika K.K. zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona dostavljena je 26. siječnja 2011. sucu istrage Županijskog suda/općinskom sudu u u tri primjeraka zajedno sa²²⁵ - kaznenom prijavom PP broj:od, izvatkom iz kaznene evidencije Ministarstva pravosuđa Zagreb, Uprave za kazneno pravo, Odjel za kaznene evidencije, Klasa: Ur. broj: od za, punomoći odvjetnice iz (navesti i druga pismena koja nisu dokazi), te niže navedenim zapisnicima o provedenim dokaznim radnjama / popisom dokaza koji su u optužnici navedeni kao dokaz na kojima se temelji optužnica (čl. 342. st. 1. toč. 4. ZKP-a) tj.:

U skladu s člankom 141. stavak 2. Poslovnika niže navodim:

a) Na slijedećim dokazima temeljim optužnicu:

1. zapisnik o očevidu (list 2.),
2. potvrda o privremenom oduzimanju predmeta (list 4).
3. pištolj marke Beretta, call 7,62 broj....., vodi se u knjizi oduzetih predmeta pod brojem ...
6. zapisnik o ispitivanju svjedoka R.T. (list 18).
7. zapisnik o ispitivanju svjedoka A.D. (list 20).
8. zapisnik o obdukciji, (list 28 do 36.).
7. nalaz i mišljenje sudsko-medicinskog vještaka(list 39do 48.),,
8. zapisnik o ispitivanju okrivljenika N.N. (list 49).s pripadajućim elektronskim zapisom i snimkom.

b) Ne namjeravam izvoditi dokaze pod rednim brojem;

5. zapisnik o ispitivanju svjedoka A.M. (list 16).
9. zapisnik o ispitivanju svjedoka J.K. (list 37).

²²⁵ Ako je vođena istraga samo navesti broj istražnog spisa (zajedno s istražnim spisom broj:.....)

Ovi dokazi moguće ukazuju na nedužnost ili na manji stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotnu okolnost.

c) slijedeći dokazi ne ukazuju na nedužnost i na manji stupanj krivnje okrivljenika ili ne predstavljaju olakotne okolnosti

4. zapisnik o pretrazi kuće broj..... u ulici . (list 11).

jer se pretragom nisu našli nikakvi dokazi ili korisni tragovi.

Potpis - čl. 82. Poslovnika

3.2. Optužnica i postupak pred vijećem u redovitom postupku

Zakon o kaznenom postupku razlikuje redoviti i skraćeni postupak.

Redoviti postupak provodi se u predmetima iz nadležnosti županijskih sudova, dok pred općinskim sudovima imamo isključivo skraćeni postupak bez obzira na zapriječenu kaznu za kazneno djelo koje je predmet optužbe.

Istraga se provodi samo u redovitom postupku, obvezna je samo za kaznena djela za koja je zapriječena kazna dugotrajnog zatvora. Ona se istina može provoditi za sva kaznena djela za koja se vodi redoviti postupak, ali u svim onim slučajevima u kojima državni odvjetnik može nakon provođenja pojedinih dokaznih radnji koje su svrhovite za odlučivanje o optužnici podići optužnicu bez donošenja naloga o provođenju istrage on istragu ne bi trebao provoditi iz više razloga od koji se navode samo neki;

- ako možemo podignuti optužnicu nakon provođenja jedne ili dvije dokazne radnje i ispitivanja osumnjičenika, čemu pisati nalog o provođenju istrage,
- donošenjem naloga o provođenju istrage i dostavljanjem osumnjičeniku produžuje se trajanje postupka,
- osumnjičenik nakon što je primio pouku o pravima ima pravo predlagati provođenje dokaznih radnji, u nekim slučajevima to može pomoći kako bi se moglo odlučiti o podizanju optužnice, ali često su ti prijedlozi sa stanovišta državnog odvjetnika nevažni i usmjereni na odugovlačenje, ako je otvorena istraga državni odvjetnik mora o njima odlučivati i ako smatra da dokaznu radnju ne treba provesti dužan je prijedlog dostaviti sucu istrage koji će o njemu odlučiti.

Optužnica koja je podignuta nakon istrage i na osnovu koje se vodi redoviti postupak je u suštini najpotpunija optužnica. Velika većina odredbi Zakona odnosi se upravo na ovu optužnicu.

Napomena:

Odredba članka 213. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku omogućava podizanje neposredne optužnice bez provođenja istrage za veliku većinu kaznenih djela, ukoliko se ne radi o posebno složenim slučajevima. Naime, provedbom dokaznih radnji koje su nam odlučne za podizanje optužnice, a koje možemo provesti temeljem članka 213. stavak 2. Zakona državni odvjetnik može odlučiti o podizanju optužnice bez donošenja naloga o

provođenju istrage. Ukoliko smo donijeli nalog o provođenju istrage u takvim slučajevima samo imamo dodatne poslove i to može biti dodatno opterećenje za državnog odvjetnika.

Drugo je u složenim predmetima gospodarskog i drugog kriminala u kojima unaprijed znamo da u zakonskom roku od tri mjeseca ne možemo provesti potrebne dokazne radnje. U tim predmetima državni odvjetnik će donijeti nalog o provođenju istrage, jer mu se time produžuje vrijeme u kojemu mora donijeti odluku o prijavi.

Dakle, u redovitom postupku državni odvjetnik provodi istragu za kaznena djela za koja je propisana kazna dugotrajnog zatvora.

Za kaznena djela za koja istraga nije obavezna dobro je donijeti nalog o provođenju istrage uvijek kada unaprijed znamo da u roku od 90 dana od dana upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava nećemo moći prikupiti dokaze koji su potrebni za odluku. Ukoliko te dokaze možemo prikupiti provođenjem dokaznih radnji po članku 213. stavak 2. Zakona kao što je gore rečeno istragu nije potrebno provoditi.

Za podizanje neposredne optužnice vidi pod III.3.2.2.

3.2.1. Podizanje optužnice

Kao što je to ranije navedeno pod 3. državni odvjetnik podiže optužnicu, dakle on je ne podnosi i osnovno je pravilo bez obzira da li se radi o optužnici nakon istrage ili neposrednoj optužnici da osumnjičenik/okrivljenik mora biti ispitan prije podizanja optužnice, osim ako je u optužnici predloženo suđenje u odsutnosti.

Ukoliko nije provedena istraga glede pozivanja i ispitivanja osumnjičenika primjenjuju se odredbe o pozivanju i ispitivanju okrivljenika.

Sadržaj optužnice određen je člankom 342. Zakona o kaznenom postupku, a za izradu optužnice vidi naprijed pod III.3.1.

Optužnica u redovitom postupku sadrži:

- a. osobne podatke (čl. 272. st. 1. Zakona), podatke o tome nalazi li se i od kada u istražnom zatvoru ili na slobodi, odnosno ako je pušten koliko je proveo u pritvoru i istražnom zatvoru – vidi pod III.3.1. a) - Osobni podaci.
- b. činjenični opis, vidi pod III.3.1.1.,
- c. zakonski opis i pravnu oznaku, vidi pod III.3.1.1.,
- d. dokaze na kojima se temelji optužnica III.3.1.1.44. do 46.,
- e. obrazloženje, vidi pod III.3.1.3.

Optužnica u skraćenom postupku uz gore navedeno pod a. do d. uvijek sadrži vrstu i mjeru kaznenopravne sankcije čije se izricanje traži. Optužnica za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora preko osam godina ima obrazloženje, a optužnica koja se odnosi na kazneno djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do osam godina, sadrži samo kratke razloge.

Kako i na koji način izraditi optužnicu opisano je u dijelu pod III.3.1.

Bez obzira da li je provedena istraga ili ne državni odvjetnik je dužan uz optužnicu osim dokaza na kojima temelji optužnicu (čl. 342. st. 1. toč. 4. Zakona) dostaviti i popis dokaza kojima raspolaže, a ne namjerava ih izvoditi pred sudom ako ti dokazi ukazuju na nedužnost i manji stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotne okolnosti²²⁶ (vidi gore pod 3.1.4.

3.2.1.1. Podizanje optužnice nakon istrage

U skladu s člankom 229. Zakona o kaznenom postupku nakon završene istrage državni odvjetnik je dužan u roku od 15 dana podignuti optužnicu ili obustaviti istragu. Ako državni odvjetnik ne može zbog složenosti predmeta ili zbog drugih zapreka u tom roku izraditi optužnicu dužan je zatražiti od višeg državnog odvjetnika produljenje za najviše još 15 dana, a u posebno složenim predmetima još dva mjeseca.

Prilikom izrade optužnice državni odvjetnik mora paziti na gore navedene rokove, jer je člankom 229. stavkom 2. Zakona određeno da ukoliko optužnica nije podignuta i dostavljena sudu u rokovima navedenim u stavku 1. tog članka smatrati će se da je državni odvjetnik odustao od kaznenog progona.

Ako državni odvjetnik nije podignuo optužnicu u zakonskom roku niti u roku koji je produžen dužan je o razlozima izvijestiti višeg državnog odvjetnika. U tom slučaju viši državni odvjetnik bi trebao izvršiti uvid u spis i ako nije bilo osnova za podizanje optužnice samo na to ukazati državnom odvjetniku i primjedbu staviti u njegov osobni spis, a ako je uslijed prekoračenja roka obustavljen postupak, iako iz stanja spisa proizlazi da je bilo dovoljno osnova za podizanje optužnice potrebno je utvrditi sve okolnosti radi donošenja odluke o pokretanju stegovnog postupka ili ukoliko je državni odvjetnik namjerno prekoračio rok odlučiti o pokretanju kaznenog postupka.

Kako propuštanje roka za podizanje optužnice ima za posljedicu obustavu postupka i moguća je stegovna odgovornost, to je državni odvjetnik dužan paziti na rokove iz člana 229. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku, odnosno na rok u kojem je dužan podignuti optužnicu ako ju je povukao na optužnom vijeću.

Zakon je određen - sudac istrage će odbaciti optužnicu koja je podignuta a da okrivljenik nije ispitan, odnosno nakon proteka roka iz članka 229. stavka 2. i članka 365. stavka 2. Zakona o kaznenom postupku.

Sadržaj optužnice nakon istrage određen je u članku 342. Zakona o kaznenom postupku, a način izrade optužnice pojašnjen je pod III.3.1.

U suštini optužnica nakon provedene istrage i neposredna optužnica bez provođenja istrage se u redovitom postupku u bitnom ne razlikuju.

Prije no što završi istragu, državni odvjetnik će pribaviti sve osobne podatke o okrivljeniku navedene u članku 272. stavku 1. Zakona, a koje u međuvremenu nije pribavio (ime i prezime, nadimak, ime i prezime roditelja, djevojačko obiteljsko ime majke, gdje je rođen,

²²⁶ Kod ocjene da li dokazi ukazuju na nedužnost treba prvenstveno cijeliti sadržaj dokaza a ne njegovu vjerodostojnost, jer u slučaju da državni odvjetnik cijeni taj dokaz vjerodostojnim ne bi podizao optužnicu.

gdje stanuje, dan, mjesec i godinu rođenja, koje je narodnosti i čiji je državljanin, zanimanje zvanje, zaposlenost i koje je škole završio, osobni identifikacijski broj, obiteljske prilike, ima li vojni čin, je li odlikovan, kava je imovna stanja, je li, kad i zašto osuđivan, je li i kad izrečenu kaznu izdržao, vodi li se protiv njega postupak za drugo kazneno djelo, a ako je maloljetan, tko mu je zakonski zastupnik).

Naravno da se ovi podaci ne prikupljaju samo ispitivanjem okrivljenika, već ih je potrebno zatražiti od nadležnih tijela. Prije svega od Ministarstva pravosuđa je potrebno pribaviti podatke o prijašnjim osudama okrivljenika (po potrebi i pribaviti spise tih predmeta) te o njegovom ponašanju za vrijeme izdržavanja kazne ili druge sankcije.

Ukoliko državni odvjetnik ocijeni da je stanje stvari u istrazi dovoljno razjašnjeno da se može podignuti optužnica ili obustaviti postupak, svoju odluku o završetku istrage upisat će u upisnik kaznenih prijava. Od tada mu teče gore navedeni rok za podizanje optužnice.²²⁷

Člankom 229. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku određeno je da će državni odvjetnik u roku od petnaest dana obavijestiti oštećenika o podizanju optužnice ili o obustavi istrage.

3.2.1.2. Podizanje neposredne optužnice

Istraga je obvezna samo za kaznena djela za koja je predviđena kazna dugotrajnog zatvora.

Člankom 213. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku propisano je za kaznena djela za koja nije obvezno provođenje istrage da državni odvjetnik ili na temelju njegovog naloga istražitelj može poduzeti dokazne radnje za koje postoji opasnost od odgode ili koje su svrhovite za odlučivanje o podizanju optužnice. To faktično znači da za veliku većinu kaznenih djela državni odvjetnik ne mora voditi istragu, dakle, ne mora pisati nalog o provođenju istrage, dostavljati ga okrivljeniku itd., jer po provođenju potrebnih dokaznih radnji može podići optužnicu.

Ograničeno je vrijeme, jer ako državni odvjetnik u roku od 90 dana od dana upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava treba donijeti nalog o provođenju istrage, to faktično znači da bi u tom roku trebao i podići neposrednu optužnicu.

Dakle, za kaznena djela za koja istraga nije obavezna, ukoliko su provedene dokazne radnje za koje postoji opasnost od odgode (npr. očevid, pretraga, privremeno oduzimanje predmeta), te ako su ispitani ključni svjedoci na temelju čijih iskaza proizlazi osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo državni odvjetnik može podići neposrednu optužnicu. U tom slučaju optužnicu temelji na dokazima koji su provedeni u skladu s člankom 213. stavka 2. Zakona o kaznenom postupku, te na ispravama ili predmetima iz kojih proizlazi da je počinjeno kazneno djelo, te da ga je upravo okrivljenik i počinio.

Državni odvjetnik osim dokaza na kojima temelji optužnicu uvijek može na pripremnom ročištu predlagati provođenje i drugih dokaza, koje nije proveo temeljem članka 213. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku, a za koje cijeni da ih je nužno provesti posebno u pogledu utvrđivanja stupnja krivnje itd.

²²⁷ Taj rok može početi teći i bez toga ako je prošao rok za dovršenje istrage a nije zatraženo produženje, odnosno ono više nije moguće.

Prije podizanja optužnice državni odvjetnik treba pribaviti sve osobne podatke o okrivljeniku navedene u članku 272. stavku 1. Zakona i podatke o ranijoj osuđivanosti isto kao i prije podizanja optužnice nakon provedene istrage.

Neposredna optužnica kao i optužnica nakon istrage u redovitom postupku dostavlja se sucu istrage, a sve u svezi izvješćivanja o dokazima u odnosu na optužnicu nakon istrage vrijedi i za neposrednu optužnicu.

3.2.1.3. Formiranje spisa uz optužnicu u redovitom postupku

Zakon o kaznenom postupku razlikuje nekoliko vrsta spisa tijekom postupka, sadržaj tih spisa određen je Poslovníkom.

- a. Prema članku 290. točka 8. Poslovníka državnog odvjetništva spis koji se upisuje u upisnik kaznenih prijava naziva se osnovni spis²²⁸. Osnovni spis uvijek ima kopiju kako bi se omogućio nesmetan rad. U osnovni spis se ne unose klasificirani podaci. Ukoliko ih je potrebno unijeti moraju se prije toga deklasificirati na način propisan zakonom. Klasificirane podatke ako ih imamo a ne mogu se deklasificirati unosimo u spis odgovarajuće klasifikacije i na tom spisu kao i na osnovnom naznačujemo vezu, ako nam je to potrebno.
- b. Ukoliko se vodi istraga imamo istražni spis, koji se stvarno formira i fizički izdvaja iz osnovnog spisa tek ako podižemo optužnicu. Način upisa istražnog spisa i način njegovog sastavljanja propisan je u članku 139. Poslovníka.
- c. Ako nije vođena istraga iz osnovnog spisa izdvajamo pismena koja dostavlja uz optužnicu, jer ih je potrebno dostaviti uz optužnicu radi odlučivanja pred optužnim vijećem i sastavljanja raspravnog spisa. Način sastavljanja ovog spisa propisan je u članku 140. Poslovníka, ali uvijek kod odlučivanja što ćemo iz osnovnog spisa unijeti u spis uz optužnicu moramo imati na umu i odredbe o sastavljanju raspravnog spisa od strane optužnog vijeća.

Što ulazi u raspravni spis važno je znati radi postupanja tijekom postupka i dostavljanja spisa uz optužnicu više o tome vidi pod III.3.6. Sastavljanje raspravnog spisa.

3.2.1.3.1. Osnovni spis

U osnovni spis se prema redosljedu primitka unose sva pismena koja se odnose na taj spis osim klasificiranih pismena koja se upisuju u posebne upisnike, a na osnovnom spisu se po potrebi naznačuje veza s tim posebnim spisom (VT, T; POV ILI OGR). U skladu s člankom 137. stavak 1. i 2. Poslovníka prvi se podnesak upisuje u popis podnesaka pod rednim brojem 1, a kasniji se podnesci i otpravci upisuju pod sljedećim rednim brojevima. Pismena se u spise slažu tako da prvi podnesak nosi broj 1 i nalazi se na početku spisa, svi kasniji podnesci i

²²⁸ Osnovni spis može biti upisan u jedan od upisnika kaznenih prijava; K-DO, KMP-DO, KM-DO, KPO-DO, a te KN-DO.

pismena slažu se iza njega po redosljedju primitka ili nastanka. Nakon dugo godina državno odvjetništvo je napustilo tradiciju slaganja spisa „unatrag“.

Više o osnivanju i vođenju osnovnog spisa vidi pod. II.9.4.2. Posebnosti u osnivanju kaznenih spisa.

3.2.1.3.2. Istražni spis

Uz optužnicu nakon provedene istrage dostavlja se istražni spis, čiji je sadržaj određen u Zakonu (čl. 228. Zakona).

U spis istrage unosi se kaznena prijava, nalog o istrazi, odluke donijete tijekom istrage, zapisnici o radnjama poduzetim u istrazi i svi drugi spisi koji se mogu upotrijebiti kao dokaz na raspravi. U članku 139. Poslovnika državnog odvjetništva propisuje se postupanje kod osnivanja, vođenja i dostavljanja istražnog spisa uz optužnicu nakon istrage. Ipak treba cijeniti odredbu članka 366. stavak 2. Zakon o kaznenom postupku i kod sastavljanja istražnog spisa. Na primjer u članku 228. Zakona se ne navodi kaznena prijava kao dio istražnog spisa, a prema članku 366. stavak 2. Zakona ona je sastavni dio raspravnog spisa.

Više o istražnom spisu i načinu formiranja vidi pod. II.9.4.2.1. Osnivanje spisa istrage (članak 139. Poslovnika).

3.2.1.3.3. Spis uz neposrednu optužnicu

Ukoliko se podiže neposredna optužnica nema istražnog spisa, ali državni odvjetnik uz optužnicu dostavlja spis koji formira u skladu s člankom 343. i člankom 366. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku.

Ako nije vođena istraga uz optužnicu se dostavljaju dokazi na kojima se temelji optužnica, ali i druga pismena važna za odlučivanje pred optužnim vijećem i kasnije u postupku.

Prilikom sastavljanja spisa, odnosno odlučivanja koja pismena ćemo dostaviti uz ovu optužnicu treba cijeniti odredbu članka 366. stavak 2. Zakon o kaznenom postupku. U članku 140. Poslovnika državnog odvjetništva propisuje se postupanje kod osnivanja, vođenja i dostavljanja spisa uz optužnicu bez istrage.

O spisu uz neposrednu optužnicu vidi i pod. II. 9.4.2.2. Spis uz neposrednu optužnicu.

3.2.1.4. Dostavljanje optužnice sucu istrage i obavijest o dokazima

Prvu fazu u postupku optuživanja predstavlja prethodno ili preliminarno ispitivanje optužnice koje se sastoji od kontrole njene formalnopravne utemeljenosti (čiji je smisao u provjeri svih formalnopravnih uvjeta valjanosti optužnice).

Razlikujemo formalnopravnu i materijalnopravnu utemeljenost optužnice.

Kontrolu materijalnopravne utemeljenosti optužnice provodi optužno vijeće.

U redovitom kaznenom postupku, bez obzira na to je li vođena istraga, optužnica se prvo dostavlja sucu istrage nadležnog suda u onoliko primjeraka koliko ima okrivljenika i branitelja te jedan primjerak za sud.

3.2.1.4.1. Otkrivanje dokaza

Uz optužnicu se uvijek dostavlja i dopis kojim se okrivljenika obavještava o dokazima čije izvođenje državni odvjetnik ne namjerava predlagati (člana 342. stavak 2. Zakona). Osim dokaza na kojima se temelji optužnica, državni odvjetnik mora uz optužnicu dostaviti i popis dokaza kojima raspolaže, ali ih ne namjerava izvoditi pred sudom. Konkretno radi se o dokazima koji:

- 1) ukazuju na nedužnost okrivljenika,
- 2) ukazuju na manji stupanj njegove krivnje,
- 3) predstavljaju olakotne okolnosti.

Budući da nije uvijek moguće nedvojbeno utvrditi udovoljava li neki dokaz navedenim kriterijima, to praktično znači da je opreza radi potrebno uz optužnicu dostaviti obavijest i o svim ostalim prikupljenim dokazima ili podacima o dokazima koje ne namjeravamo izvoditi pred sudom, bilo iz razloga jer se njima ništa ne dokazuje, bilo radi toga što cijenimo da se ne radi o dokazima koji ukazuju na nedužnost okrivljenika, manji stupanj njegove krivnje ili ne predstavljaju olakotne okolnosti.

To je obveza koju državni odvjetnik ne smije prekršiti, jer u protivnom čini stegovno djelo.

U svezi s tim u Poslovniku državnog odvjetništva (čl. 141. Poslovnika) propisano je kako državni odvjetnik, odnosno zamjenik državnog odvjetnika nakon primitka spisa sastavlja popis dokaza u tom predmetu. Popis dokaza se radi praktičnosti sačinjava u elektronskom obliku, a ispisuje se prilikom podizanje optužnice. Više o izradi popisa dokaza vidi pod II.9.4.2.3.

Za oblik popisa dokaza vidi pod 3.1.6.1. Obrasci u vezi vođenja popisa dokaza, obrazac 1.

Iz tako sačinjenog popisa navode²²⁹ se u točki 4. optužnice dokazi na kojima se temelji optužnica, također se s ovog popisa obavještava u dopisu iz članka 342. stavak 2. Zakona o dokazima koji se ne namjeravaju izvoditi, a ukazuju na nedužnost, manji stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotne okolnosti. Konačno izvješćuje se i o dokazima u spisu kojima se ništa ne dokazuje niti u korist niti na štetu okrivljenika.

O svemu se sačinjava službena bilješka, za oblik službene bilješke vidi pod III. 3.1.6.1. Obrasci u vezi vođenja popisa dokaza, obrazac 2.

Za ostale dokaze koji su izvedeni, a državni odvjetnik ne namjerava predlagati njihovo izvođenje jer su nepotrebni i ocjenjuje kako nisu bitni za predmet, samo se obavještava u dopisu iz članka 342. stavak 2. Zakona da oni postoje. Dakle, nakon obavijesti o dokazima koji ukazuju na nedužnost i na manji stupanj krivnje okrivljenika samo kratko u dopisu treba izvijestiti o dokazima koji su po mišljenju državnog odvjetnika irelevantni, te navesti da se

²²⁹ Ako je popis u elektroničkom obliku jednostavno s popisa kopiramo dokaze na kojima temeljimo optužnicu u točku 4., to je osobito praktično u složenim predmetima koji nekada mogu imati i nekoliko stotina dokaza.

može izvršiti uvid u njih u spisu državnog odvjetnika. Učinit će to na način da će u obavijesti okrivljeniku i njegovom branitelju ako ga ima, navesti kako ima dokaze koji niti štete niti koriste okrivljeniku i da ih neće izvoditi.

Državni odvjetnik je dužan te dokaze dati na uvid okrivljenicima, ali nije dužan o njima poimenično izvješćivati. Na ovaj način državni odvjetnik izbjegava prigovor da je propustio izvijestiti o dokazima za koje nasuprot njemu obrana može smatrati da su za nju važni.

Primjerak dopisa vidi pod III.3.2.1.5. Obrasci dopisa uz optužnicu, obrazac 1. i 2..

Navedena obveza državnog odvjetnika proizlazi iz načela jednakosti sredstava (oružja) razrađenog u članku 4. Zakona. Ono se ne primjenjuje samo u postupku pred sudom, nego i u fazi otkrivanja kaznenog djela i počinitelja te provođenja istrage. Naime, državno odvjetništvo, istražitelj i policija dužni su neovisno i nepristrano razjasniti sumnju o kaznenom djelu za koje se kazneni progon provodi po službenoj dužnosti. U prilog tome svjedoče i mnoge odluke Europskog suda za ljudska prava.

„Načelo jednakosti sredstava postavlja obvezu tijelima kaznenog progona i tijelima istrage objaviti (obrani), svaki podatak kojim raspolažu ili do kojeg bi mogli doći, a koji bi mogao pomoći okrivljeniku u oslobađanju od optužbe ili dobivanju manje kazne“ (Europski sud za ljudska prava: *Jespers protiv Belgije*)

Značaj navedene obveze državnog odvjetnika ogleda se i u činjenici da nepostupanje sukladno odredbi članka 342. stavka 2. Zakona predstavlja stegovno djelo zlouporabe položaja opisano u članku 137. stavku 3. točki 3. Zakona o državnom odvjetništvu.

Izuzetak od navedenog pravila o otkrivanju dokaza opisan je u odredbi članka 342. stavak 3. Zakona u kojem se navodi da se navedena obveza državnog odvjetnika ne primjenjuje ako se radi o:

- 1) identitetu zaštićenog svjedoka
- 2) dokazima čije bi otkrivanje povrijedilo obvezu čuvanja isprava s oznakom tajnosti

Naime, u navedenim slučajevima radi se o zaštiti interesa kojima je zakonodavac opravdano dao prednost u odnosu na načelo jednakosti sredstava.

3.2.1.4.2. Ispitivanje optužnice od strane suca istrage

Formalnoppravnu valjanost optužnice provjerava sudac istrage u redovitom postupku odnosno sudac pojedinac ili predsjednik vijeća u skraćenom postupku.

Sudac istrage, odnosno sudac pojedinac ili predsjednik vijeća će **rješenjem odbaciti optužnicu** ukoliko utvrdi da:

- a) optužnicu nije podnio ovlašteni tužitelj;
- b) je optužnica podignuta iako nisu ispunjeni zakonski uvjeti²³⁰.

²³⁰ Članak 341. i 356. stavak 3. Zakona

c) je optužnica podignuta nakon isteka roka²³¹.

Osim gore navedenih uvjeta, sudac istrage provjerava je li optužnica propisno sastavljena sukladno odredbi članka 342. Zakona. Ukoliko postoje nedostaci, vratit će je državnom odvjetniku na ispravak s rokom od 3 dana, koji rok se iz opravdanih razloga može produžiti za još 3 dana. O nepoštivanju navedenih rokova, sudac istrage će izvijestiti višeg državnog odvjetnika.

Konačno, sudac istrage provjerava nalaze li se u spisu dokazi koji se prema članku 86. Zakona imaju izdvojiti iz spisa²³². Navedena pismena posebnim rješenjem izdvaja iz spisa. Protiv tog rješenje dopuštena je žalba višem sudu.

Nakon opisanog prethodnog ispitivanja optužnice, istražni sudac optužnicu dostavlja okrivljeniku i njegovu branitelju s poukom o pravu na odgovor u roku od 8 dana od njenog primitka.

3.2.1.5. Obrasci dopisa uz optužnicu

Obrazac 1. *Dopis iz članka 342. stavka 2. Zakona – (neposredna optužnica)*

(Zaglavlje - čl. 76. i čl. 78. Poslovnika)

ŽUPANIJSKI SUD U _____
Sucu istrage _____

Temeljem članka 342. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku dostavljam popis dokaza kojima raspolazem, a ne namjeravam ih izvoditi pred sudom, a koji moguće ukazuju na nedužnost i/ili na manji stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotne okolnosti, i to:

- zapisnik
- račun broj od

Pored navedenog u popisu dokaza u spisu državnog odvjetništva su pod rednim brojevima; 23. zapisnik o ispitivanju svjedoka , 36. potvrda trgovačkog društva (redom se navode dokazi koji se nalaze u državnoodvjetničkom spisu), a koje dokaze ne namjeravam izvoditi pred sudom jer ne sadrže pravno relevantne činjenice (ne ukazuju na krivnju niti nedužnost okrivljenika, odnosno ne predstavljaju olakotne okolnosti).

Ovi dokazi zajedno s popisom dokaza koji su izvedeni/pribavljeni tijekom prethodnog postupka nalaze se u spisu državnog odvjetništva broj gornji te ih okrivljenik, odnosno njegov branitelj uvijek može dobiti na uvid".

²³¹ Rokovi su navedeni u članku 229. stavka 2. i članku 365. stavka 2. Zakona.

²³² Ovo je loša odredba koja sili državnog odvjetnika da ispita kroz dokazne radnje važne svjedoke na kojima temelji optužnicu, jer u slučaju ako nisu ispitani bilješke se izdvajaju iz spisa i optužno vijeće, posebno u skraćenom postupku nema na osnovu čega cijeniti da li je optužnica utemeljena na zakonu.

Obrazac 2. Dopis uz optužnicu – istraga (članak 342. Zakona)

Zaglavlje - čl. 76. i čl. 78. Poslovnika)

ŽUPANIJSKI SUD U _____
Sucu istrage _____

ŽUPANIJSKI SUD U _____
sucu istrage _____

Temeljem članka 343. Zakona o kaznenom postupku dostavljam vam optužnicu ovog državnog odvjetništva (Ureda), broj gornji, od protiv okr., zbog kaznenog djela iz članka _____ Kaznenog zakona, zajedno sa;

- spisom istrage br:, /spisom.²³³
- privremeno oduzetim predmetima _____
- optičkim medijem marke MAKSTOR s naljepnicom na kojoj piše _____
- (drugo, navesti što)

Na osnovu članka 342. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku dostavljam popis dokaza kojima raspolažem, a koje ne namjeravam izvoditi pred sudom, a koji ukazuju na nedužnost i na manji stupanj krivnje okrivljenika ili predstavljaju olakotne okolnosti.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilog: kao u tekstu

3.2.2. Postupak pred optužnim vijećem

²³³ Iako se u članku 343. navodi da uz optužnicu državni odvjetnik dostavlja spis istrage, odnosno zapisnike o provedenim dokaznim radnjama ako istraga nije provedena, ili su dokazne radnje provedene prije pokretanja istrage imajući u vidu mogući sadržaj raspravnog spisa (članak 366. stavak 2. Zakona) zapravo treba dostaviti i kaznenu prijavu te druga pismena u svezi postupka, kao na primjer rješenja, naloge i druge odluke i podatke o mjerama osiguranja prisutnosti i drugim mjerama za osiguranje tijeka postupka, kao i druga pismena koja su važna za ocjenu krivnje (izvod iz kaznene evidencije) ili ocjenu zakonitosti provedenih dokaza).

Nakon prve faze prethodnog ispitivanja optužnice (formalnopravne kontrole), sudac istrage dostavlja optužnicu zajedno s odgovorom (ukoliko je podnesen) predsjedniku optužnog vijeća radi ispitivanja optužnice pred optužnim vijećem. To je u suštini druga faza prethodnog ispitivanja optužnice (materijalnopravna kontrola), koja se vodi po službenoj dužnosti.

Važno je znati kako odgovor okrivljenika na optužnicu nije uvjet ispitivanja optužnice.

Najvažnija zadaća optužnog vijeća je utvrđivanje dokazne osnove optužnice, pa je stoga središnja točka ovog ispitivanja ocjena dokaza u spoznajnom i formalnom smislu, na kojima državni temelji optužnicu.

Slijedom toga državni odvjetnik se mora pripremiti za iznošenje rezultata prethodnog postupka pred optužnim vijećem, mora odlučiti kojim redoslijedom će govoriti i kako će interpretirati dokaze na kojima temelji optužnicu. Njegovo iznošenje treba biti usmjereno na suštinu dakle upozoriti koji dio optužnice se temelji na tom pojedinom dokazu, sa zaključkom da upravo ti dokazi daju dovoljno osnova za podizanje optužnice (čl. 341. st. 2. Zakona).

Pored navedenog u ovoj fazi postupka stranke razotkrivaju dokaze. Državni odvjetnik upoznaje obranu s dokazima za koje je saznao ili ih je prikupio nakon podizanja optužnice, naime u optužnici ili uz optužnicu je morao otkriti kako dokaze na kojima temelji optužnicu, tako i dokaze koji su u korist okrivljenika (vidi 3.2.1.4.1. Otkrivanje dokaza). Što se tiče upoznavanja protivne strane s dokazima koje će izvoditi ili bolje rečeno koje namjerava izvoditi iako je u Zakonu striktno propisana dužnost državnog odvjetnika da upozna protivnu stranku sa svim dokazima koje će izvoditi, ipak postoji i obveza okrivljenika da upozna tužitelja o dokazima koje će izvesti o postojanju alibija ili o neubrojivosti.

U redovitom postupku²³⁴ nakon zaprimanja optužnice od suca istrage, u drugoj fazi prethodnog ispitivanja optužnice predsjednik optužnog vijeća nalogom će odrediti dan, sat i mjesto održavanja sjednice optužnog vijeća. Na sjednicu se pozivaju državni odvjetnik, oštećenik, okrivljenik i branitelj. Nazočnost ovih osoba, pa ni državnog odvjetnika na sjednici nije obvezna te će se ista održati i bez njih ukoliko su uredno pozvane.

Važno!

Iako formalnopravno nazočnost državnog odvjetnika nije obvezna, njegovo sudjelovanje na sjednici je od iznimnog značaja za daljnji tijek postupka.

Sjednicu otvara predsjednik vijeća navođenjem optužnice koja je predmet rasprave, provjeravanjem okrivljenikovih osobnih podataka te je li primio pouku o pravima.

Na sjednici vijeća državni odvjetnik iznosi rezultate prethodnih istraživanja i dokaze na kojima se temelji optužnica i koji opravdavaju njezino podizanje, a može predložiti i određivanje istražnog zatvora te spajanje ili razdvajanje postupka (vidi članak 25. i 26. Zakona)

Oštećenik ima pravo obrazložiti svoj imovinskopravni zahtjev, ukazati na dokaze o krivnji te predložiti privremene mjere osiguranja imovinskopravnog zahtjeva.

²³⁴ U skraćenom postupku koji se vodi za kaznena djela sa zapriječenom kaznom zatvora u trajanju preko 8 godina primjenjuju se također ove odredbe.

Državni odvjetnik može na sjednici optužnog vijeća odgovoriti na navode okrivljenika i njegovog branitelja, može prihvatiti ponudu za sporazumijevanje.

Okrivljenik i njegov branitelj mogu:

- upozoriti na dokaze koji idu u korist okrivljenika,
- upozoriti na moguće propuste u istrazi,
- upozoriti na nezakonite dokaze,
- dati izjavu kojom priznaju krivnju po svim ili nekim točkama optužnice, odnosno očitovati se o tome koji dio optužbe osporavaju,
- predložiti ukidanje istražnog zatvora,
- predložiti spajanje ili razdvajanje postupka

Državni odvjetnik na navode druge stranke može uzvratiti samo jednom.

Na sjednici optužnog vijeća često će predmet raspravljanja biti da li su pojedini dokazi (prvenstveno oni na kojima državni odvjetnik temelji optužnicu) zakoniti ili ne. Ukoliko se tijekom sjednice istakne prigovor da je neki dokaz nezakonit, vijeće će to razmotriti i svojim rješenjem izdvojiti dokaze koji se prema članku 86. Zakona nedvojbeno imaju izdvojiti iz spisa ili će provesti tzv. prethodno suđenje o zakonitosti dokaza. Naime, ako vijeće bez izvođenja dodatnih dokaza ne može donijeti odluku, zakazat će posebno ročište na kojem će izvesti dokaze važne za utvrđivanje činjenica odlučnih za ocjenu o zakonitosti spornog dokaza.

Kad vijeće utvrdi da može donijeti odluku, proglašava raspravljanje na sjednici zaključenim te donosi rješenje kojim:

- a) potvrđuje optužnicu, ako smatra da je optužnica osnovana (članak 354. Zakona)
- b) odbacuje optužnicu (članak 355. Zakona)
- c) vraća optužnicu tužitelju (ako ustanovi da u odnosu na cijelu optužnicu postoje nedostaci u prethodnom postupku ili da činjenični opis djela ne proizlazi iz ranije pribavljenih dokaza ili da je potrebno bolje razjašnjenje stvari)
- d) djelomično potvrđuje optužnicu samo u dijelu za koji to nalazi osnovanim te je razdvaja od dijela koji ima nedostatke opisane pod c)

Pri tome vijeće nije vezano za pravnu ocjenu djela iz optužnice.

Ukoliko vijeće nije potvrdilo optužnicu u cijelosti ili djelomično, državni odvjetnik može u roku od 8 dana od primitka rješenja:

- donijeti nalog za dopunu istrage, ili
- donijeti nalog za poduzimanje dokazne radnje,
- odustati od kaznenog progona.

Na zahtjev državnog odvjetnika, vijeće može taj rok produljiti za još 8 dana (ako je okrivljenik u istražnom zatvoru) odnosno 15 dana (ako je okrivljenik na slobodi). O eventualnom propuštanju ovog roka državni odvjetnik je dužan izvijestiti višeg državnog odvjetnika. Ukoliko pak niti u daljnjem roku od 8 dana nije postupljeno na opisani način, smatrat će se da je državni odvjetnik odustao od kaznenog progona.

Nepostupanje u navedenim rokovima predstavlja stegovno djelo neopravdanog obavljanja državoodvjetničke dužnosti iz članka 137. stavka 2. točke 2. i stavka 4. točke 1. Zakona o državnom odvjetništvu.

Protiv rješenja o potvrđivanju optužnice (sukladno odredbi članka 491. stavka 2. Zakona) i rješenja kojim se optužnica vraća tužitelju na dopunu, nije dopuštena žalba. Žalba je dopuštena samo protiv rješenja o odbacivanju optužnice.

Prema Zakonu državni odvjetnik je dužan izvijestiti protivnu stranku o dokazima koji su naknadno otkriveni u prethodnom postupku i to u roku od 8 dana od saznanja za njihovo postojanje. Ova odredba je nejasna i treba ju tumačiti na način da je državni odvjetnik dužan izvijestiti o bilo kojem dokazu koji je naknadno otkriven ili je naknadno za njega saznao a s kojim druga strana nije upoznata.

Ako bi obavještanje o pojedinom dokazu važnom za obranu moglo nanijeti štetu istrazi u drugom postupku koji se vodi protiv istog ili drugih okrivljenika ili se radi o ugroženom svjedoku (članak 294. Zakona) državni odvjetnik će predložiti vijeću da odobri odgodu obavještanja.

3.2.2.1. Izlaganje državnog odvjetnika pred optužnim vijećem

Najvažnija zadaća postupka pred optužnim vijećem je utvrđivanje materijalnopravne osnovanosti optužnice, odnosno njezine dokazne snage.

Cilj je državnog odvjetnika potvrđivanje optužnice jer je cijeli prethodni postupak, ako državni odvjetnik nalazi da postoje osnove sumnje da je osumnjičenik počinio kazneno djelo, važna priprema za optužno vijeće i tek ako je optužnica potvrđena državni odvjetnik može reći da je uspješno završio prethodni postupak.

Dakle, državni odvjetnik se mora pripremati za optužno vijeće, on je dužan predočiti i obrazložiti sve dokaze koji opravdavaju podizanje optužnice. Stoga je nazočnost državnog odvjetnika izuzetno važna, iako nije obvezna.

U izlaganju državni odvjetnik iznosi rezultate prethodnih istraživanja i dokaze na kojima se zasniva optužnica.

Primjer iznošenja državnog odvjetnika:

„Optužnica protiv Marka Markovića se temelji na podacima i dokazima prikupljenim tijekom prethodnog postupka. Naime, neposredno nakon ubojstva Ivana Ivića, obavljen je očevid kojom prilikom su u neposrednoj blizini tijela oštećenika pronađene dvije čahure kalibra 9 mm para. Na osnovi izjava očevidaca ubojstva, Petra Petrića i Josipa Jovića, te njihovog opisa počinitelja ubojstva, provedena je dokazna radnja prepoznavanja. Tom prilikom oba svjedoka su prepoznala optuženika kao počinitelja kaznenog djela ubojstva. Nadalje, izvršena je pretraga stana optuženika i tom prilikom je pronađen pištolj marke „Zbrojovka“ istovjetnog kalibra. Sukladno ovim rezultatima, donijet je nalog o provođenju istrage. Tijekom istrage provedeno je balističko vještačenje kojim je potvrđeno da su pronađene čahure ispaljene iz navedenog pištolja, a iz nalaza i mišljenja sudsko-medicinskog vještaka slijedi da je oštećenik preminuo upravo zbog ozljeda zadobivenih ustrijelnim ranama.

Kako su upravo ti dokazi dali su dovoljno osnova za podizanje optužnice, to predlažem da optužno vijeće i potvrdi optužnicu.

Ujedno napominjem kako je to ujedno prijedlog dokaza koje namjeravam izvesti na raspravi, jer potvrđuju činjeničnu osnovu optužnice²³⁵.“

3.2.2.2. Odgovor na navode protivne strane

Nakon izlaganja državnog odvjetnika, ako su prisutni, okrivljenik i njegov branitelj mogu upozoriti na dokaze koji idu u korist okrivljenika, na moguće propuste u istrazi i na nezakonite dokaze.

Ukoliko branitelj i okrivljenik u svojim izlaganjima upozore na moguće propuste u istrazi i na nezakonite dokaze državni odvjetnik na navode protivne stranke može uzvratiti samo jednom, služeći se podacima koji su u spisu. Zakonom je određeno da državni odvjetnik svoje zaključke o tvrdnjama obrane izlaže i obrazlaže služeći se podacima koji su sadržani u spisu, pa dakle nije moguće samo isticati da su zaključci obrane netočni, to treba argumentirati podacima iz spisa.

Stoga je nužno dobro poznavati spis a također je nužno prisustvovanje državnog odvjetnika sjednici pred optužnim vijećem da bi mogao s jedne strane iznijeti svoj stav o dokazima na kojima temelji optužnicu, a s druge osporiti neutemeljene tvrdnje obrane.

Državni se odvjetnik treba osvrnuti na dokaze koji po mišljenju obrane idu u korist okrivljenika, dati ocjenu njihove stvarne dokazne snage, staviti ih u odnos s drugim dokazima optužbe te iznijeti zaključak o njihovoj vjerodostojnosti (ako je ona upitna) ili pak o stvarnoj dokaznoj snazi ovih dokaza s obzirom na ostale prikupljene dokaze.

Primjer odgovora:

„Obrana ističe kako iz iskaza svjedoka Petra Petrovića nesporno proizlazi kako pretraga nije provedena zakonito. Iskaz svjedoka Petra Petrovića nije prihvatljiv kao vjerodostojan, jer se radi o osobi koja je dugogodišnji poslovni partner s optuženikom, što je i sam okrivljenik u svojoj obrani iznio, a i sam je osobno zainteresiran za rezultat kaznenog postupka. Napose, ovaj iskaz u suprotnosti je s iskazima svjedoka Marka Markovića i Josipa Jovića koji su u cijelosti uzajamno sukladni. Upravo zato optužba nije predložila izvođenje ovog dokaza“.

ili

„Neprihvatljiva je tvrdnja obrane da prilikom pretrage stana u prostoriji u kojoj je pronađen pištolj nisu bila prisutna oba svjedoka pretrage. Naime, iz zapisnika o pretrazi vidljivo je da nije bilo primjedbi na postupak pretrage. Ukoliko to cijeni nužnim vijeće može ispitati svjedoke pretrage za koje smo provjerom utvrdili da su obojica bili prisutni prilikom pretrage stana“

²³⁵ Naime nigdje se u Zakonu ne navodi kada državni odvjetnik predlaže dokaze, ako nema pripremnog ročišta. Opreza radi dobro je u izlaganju to navesti, ali i u samoj optužnici.

Ako se okrivljenik pred vijećem izjasnio da je kriv (članak 350. točka 4. Zakona) treba procijeniti postoje li uvjeti za postupak sporazumijevanja i donošenje presude na temelju sporazuma stranaka (vidi pod III. 4.)

Konačno, potrebno je i očitovati se o prijedlogu za ukidanje istražnog zatvora ukoliko je istražni zatvor određen.

Primjer očitovanja:

„Protivim se prijedlogu za ukidanje istražnog zatvora protiv Marka Markovića, jer i nadalje postoje razlozi zbog kojih je isti određen, odnosno i nadalje postoji opasnost od ponavljanja djela. Naime, okrivljenik je do sada višekratno prekršajno kažnjavan zbog prekršaja protiv javnog reda i mira s elementom nasilja, pištolj kojim je djelo počinio posjedovao je neovlašteno, što ne isključuje mogućnost da još negdje tajno posjeduje oružje, a djelo za koje je optužen počinio je bez pravog motiva, što sve zajedno upućuje na zaključak o visokom stupnju izvjesnosti da bi mogao ponovno počiniti slično ili istovrsno kazneno djelo.“

3.3. Optužnica i postupak pred optužnim vijećem u skraćenom postupku

Optužnicu i postupak pred vijećem u skraćenom postupku reguliraju odredbe članka 524. do 526. Zakona. Ako te odredbe ne sadrže posebna pravila, po članku 520 Zakona, primjenjuju se odredbe o optuživanju i postupku pred vijećem u redovnom postupku (čl. 341. do 367. Zakona).

Optužnica u skraćenom postupku po odredbi članka 525. Zakona dostavlja se sucu pojedincu ili predsjedniku vijeća općinskog suda, umjesto sucu istrage kao optužnica u redovnom postupku.

Važno!

Za razliku od optužnice u redovitom postupku, optužnica u skraćenom postupku sadrži vrstu i mjeru kaznenopravne sankcije čije se izricanje traži (čl. 524 st. 2. Zakona)²³⁶.

U skraćenom postupku Zakon razlikuje optužnicu za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora više od 8 godina, optužnicu za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do 8 godina i optužnicu sa kaznenim nalogom, kako po sadržaju, tako i po postupku pred optužnim vijećem.

U skraćenom postupku primjenjuju se u postupku pred optužnim vijećem:

- odredbe o pregovaranju stranaka o krivnji i donošenju presude na temelju sporazuma stranaka (čl. 359. do 354. Zakona)²³⁷,

²³⁶ Kako bi državni odvjetnik mogao predložiti primjerenu vrstu i mjeru kaznenopravne sankcije to će u pojedinim slučajevima zatražiti od ureda za probaciju, tamo gdje su oni osnovani izradu izvješća o počinitelju, jer je to jedan od probacijskih poslova prema članku 13. stavku 1. točki 9. Zakona o probaciji (NN-153/09).

²³⁷ Za kaznena djela s zapriječenom kaznom preko 8 godina. U postupcima za kaznena djela do 8 godina stranke se ne pozivaju na optužno vijeće.

- o povlačenju i izmjeni optužnice, upućivanju na suđenje i sastavljanju raspravnog spisa (čl. 365. i 366. Zakona),

- o vraćanju dijela državnoodvjetničkog spisa i razgledavanju spisa koji nisu uvršteni u raspravni spis (čl. 367. Zakona).

I u skraćenom postupku u svom izlaganju pred optužnim vijećem državni odvjetnik ukratko iznosi rezultate prethodnih istraživanja i dokaze na kojima se zasniva optužnica i koji opravdavaju njezino podizanje.

Ukoliko branitelj i okrivljenik u svojim izlaganjima upozore na moguće propuste u istrazi i na nezakonite dokaze državni odvjetnik na navode protivne stranke može uzvratiti samo jednom. Zakon je određen državni odvjetnik svoje zaključke o tvrdnjama obrane izlaže i obrazlaže služeći se podacima koji su sadržani u spisu, pa dakle nije moguće samo isticati da su zaključci obrane netočni, to treba argumentirati podacima iz spisa.

Izradu optužnice vidi pod III.3.1.

3.3.1. Optužnica u skraćenom postupku za kaznena djela sa propisanom kaznom zatvora više od 8 godina

Optužnica za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora više od 8 godina, a vodi se skraćeni postupak, istog je sadržaja kao optužnica u redovnom postupku osim što sadrži i prijedlog vrste i mjere kaznenopravne sankcije (odredbe čl. 524. i 342. Zakona, vidi dio pod III.3.1 Izrada optužnice i III.3.2. Optužnica i postupak pred vijećem u redovitom postupku).

Za obrazac optužnice vidi pod 3.3.3.3 Obrasci optužnica u skraćenom postupku, obrazac 1.

3.3.2. Optužnica za kaznena djela sa propisanom novčanom ili kaznom zatvora do 8 godina

Optužnica za kaznena djela sa propisanom novčanom kaznom ili kaznom zatvora do 8 godina, sadrži prijedlog vrste i mjere kaznenopravne sankcije, a umjesto obrazloženja samo kratke razloge. U ostalom se ne razlikuje od optužnice u redovnom postupku (odredbe čl. 524. i 342. Zakona, vidi dio pod III.3.1 Izrada optužnice i III.3.2. Optužnica i postupak pred vijećem u redovitom postupku.).

U pravilu u kratkim razlozima će se osnovanost sumnje opisati kratko ističući najvažnije dokaze, s kratkim iznošenjem sadržaja posebno važnih dokaza. Na kraju obrazloženja treba navesti kako iz dokaza na kojima se temelji optužnica proizlazi osnovana sumnja da je osumnjičenik počinio kazneno djelo činjenično i pravno opisano u izreci optužnice, te da upravo iz tih dokaza proizlazi da je optužnica opravdana i na zakonu osnovana.

Za sadržaj spisa uz optužnicu vidi pod 3.2.1.3.3. Spis uz neposrednu optužnicu

Koje su obveze državnog odvjetnika u svezi popisa dokaza pod 3.1.4. u vezi izvješćivanja o dokazima uz optužnicu vidi pod 3.2.1.4.1. Otkrivanje dokaza

Za obrazac optužnice vidi pod 3.3.3.3 Obrasci optužnica u skraćenom postupku, obrazac 1.

3.3.3. Optužnica s kaznenim nalogom

Posebna svrha optužnice sa kaznenim nalogom je krajnje skraćeni kazneni postupak, odnosno donošenje osuđujuće presude bez održavanja glavne rasprave. Gledajući faktično, primjenom instituta kaznenog naloga odluku o sankciji zapravo određuje državni odvjetnik uz suglasnost suca pojedinca. Ukoliko sudac pojedinac usvoji zahtjev državnog odvjetnika i izda kazneni nalog, on će u kaznenom nalogu izreći kaznu ili sigurnosnu mjeru u vrsti i granicama kako je to u optužnici predložio državni odvjetnik.

Postupak za izdavanje kaznenog naloga reguliran je odredbama članka 540 do 545 Zakona.

Prema članku 540. Zakona za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, za koja nije nadležno vijeće, državni odvjetnik može u optužnici zatražiti izdavanje kaznenog naloga.

Osnova za takvo postupanje državnog odvjetnika je vjerodostojan sadržaj kaznene prijave. Što je vjerodostojan sadržaj kaznene prijave je faktično pitanje, ali nema zapreke za podizanje optužnice s kaznenim nalogom ako su prije toga po članku 213. stavak 2. Zakona provedene pojedine dokazne radnje.

Državni odvjetnik može zatražiti izricanje jedne ili više kazni i mjera koje su izričito navedene u članku 540. stavak 2. do 4. Zakona.

Optužnica sa prijedlogom za izdavanje kaznenog naloga sadrži i dodatni prijedlog kaznene sankcije u slučaju da se (povodom prigovora ili odluke suda) provodi kazneni postupak pred sudom²³⁸.

Kako u optužnici mora biti prijedlog vrste i mjere kaznenopravne sankcije to u slučaju podizanja optužnice s kaznenim nalogom treba u optužnici predlagati strožu vrstu ili veću mjeru kaznenopravne sankcije od one u zahtjevu za izdavanje kaznenog naloga da bi se na taj način okrivljeniku ukazalo na mogućnost izbora.

Ne možemo mehanički odlučivati o podizanju optužnice s kaznenim nalogom, na primjer za kazneno djelo krivotvorenja uvijek podizati ovu optužnicu. Prilikom donošenja odluke da li podići optužnicu uz koju ćemo zahtijevati izdavanje kaznenog naloga treba prvenstveno cijeliti sve okolnosti pod kojima je konkretno kazneno djelo za koje se traži izdavanje kaznenog djela počinjeno. Općenito uzevši opravdano je tražiti izdavanje kaznenog naloga u svim onim slučajevima kada se može očekivati izricanje blaže kazne zbog načina postupanja počinitelja njegove krivnje i nastupile posljedice za zaštićeno dobro i pravni sustav.

Institut kaznenog naloga nije uvijek dobro rješenje.

Državni odvjetnik mora cijeliti svaki slučaj za sebe, prije odluke treba pribaviti podatke o osumnjičeniku, posebno o imovini ako traži izricanje novčane kazne i uvijek mora pribaviti

²³⁸ Ne smijemo zaboraviti odredbu članka 431. stavak 3. Zakona po kojoj prije podizanja optužnice okrivljenik treba biti ispitan, pa tako i ovaj okrivljenik.

podatke o prijašnjem kažnjavanju ili postupcima u tijeku i tek onda donijeti odluku o tome da li će podići optužnicu u kojoj će zatražiti da sud izda kazneni nalog²³⁹.

Za sadržaj spisa uz optužnicu vidi pod 3.2.1.3.3. Spis uz neposrednu optužnicu

Koje su obveze državnog odvjetnika u svezi popisa dokaza pod 3.1.4. u vezi izvješćivanja o dokazima uz optužnicu vidi pod 3.2.1.4.1. Otkrivanje dokaza

Vidi obrazac optužnice s kaznenim nalogom vidi pod 3.3.3.3 Obrasci optužnica u skraćenom postupku, obrazac 2.

3.3.3.1. Za koja kaznena djela i kada se može tražiti izricanje kaznenog naloga

Državni odvjetnik može u optužnici zatražiti da sud izda kazneni nalog za;

- kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina,
- za koja nije nadležno vijeće,
- za koja je saznao na temelju vjerodostojnog sadržaja kaznene prijave.

Unutar okvira navedenih u Zakonu, (kaznena djela za koja je kao glavna kazna propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, a u nadležnosti su suca pojedinca) državni odvjetnik će cijeniti opravdanost predlaganja kaznenog naloga. Posebno treba cijeniti okolnosti pod kojima je djelo počinjeno, način postupanja počinitelja, njegovu krivnju i posljedice za zaštićeno dobro i pravni sustav

Izbor sankcija koje se može tražiti primjenom kaznenog naloga vrlo je širok. Obuhvaća najveći udio sankcija koje se izriču u praksi općinskih sudova. To državni odvjetnik treba koristiti i kada su ispunjeni uvjeti podizati optužnicu u kojoj će zatražiti da sud izda kazneni nalog. Kada ima vjerodostojan sadržaj kaznene prijave to će biti velika većina postupaka za kaznena djela za koja smatra da će se primjenom uvjetne osude ostvariti svrha kažnjavanja. Dakle u slučajevima kada se može očekivati izricanje uvjetne osude sa kaznom zatvora do 1 godine, opravdano je tražiti izricanje kaznenog naloga, vodeći računa o utjecaju na politiku kažnjavanja. (vidi Uputu Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske o sporazumijevanju).

Nasuprot tome ako na osnovu načina djelovanja počinitelja, njegove krivnje i prouzročene posljedice proizlazi da djelo ima posebnu težinu ili da je izazvalo značajnu osudu javnosti, tada nije primjereno tražiti izdavanje kaznenog naloga.

Određena kaznena djela po načinu počinjenja ili posljedicama (teži oblici zlouporaba opojnih droga, prijevare, prijetnje, zlostavljanja, djela s teškim materijalnim posljedicama i brojnim teškim tjelesnim ozljedama i dr.) nužno impliciraju potrebu provođenja glavne rasprave radi neposrednosti ocjene dokaza i tzv. psihološke ocjene personalnih dokaza. Kod kaznenih djela gdje su efekti generalne i specijalne prevencije teško ostvarivi bez održavanja glavne rasprave, nije primjereno predlaganje kaznenog naloga. To su u pravilu kaznena djela kod kojih će državni odvjetnik predlagati strožu kaznu od raspona kaznenog naloga.

²³⁹ Od Ureda za probaciju bi trebali dobiti podatke o osumnjičeniku.

Institut kaznenog naloga važno je sredstvo u rukama državnog odvjetnika. Odustajanje od načela neposrednosti provođenja i ocjene dokaza na glavnoj raspravi u korist je primjene načela ekonomičnosti, brzine i efikasnosti kaznenopravnog postupanja opravdano je za manje pogibeljna kaznena djela.

Bez korištenja kaznenog naloga teško je održavati ažurnost i stvoriti potrebno vrijeme za rad na složenim predmetima. Mudrim korištenjem kaznenog naloga značajno se rasterećuju sudovi od često dugotrajnih kaznenih postupaka u predmetima manjeg značaja.

3.3.3.2. Vjerodostojan sadržaj kaznene prijave

Temeljna zakonska pretpostavka koja mora biti ispunjena da bi se uopće moglo razmišljati o zahtjevu za izdavanje kaznenog naloga jest da sadržaj kaznene prijave bude vjerodostojan.

To znači da kaznena prijava mora sadržavati podatke o počinitelju, nedvojbene materijalne dokaze o svim zakonom propisanim obilježjima prijavljenoga kaznenoga djela (zapisnik o očevidu, fotoelaborat, skica mjesta događaja, nalaz i mišljenje vještaka, vjerodostojna dokumentacija, javne i privatne isprave), bilješke o izjavama presumptivnih svjedoka i osumnjičenika koje korespondiraju sa raspoloživim materijalnim dokazima.²⁴⁰

Prijava bi trebala sadržavati i minimum što vjerodostojnijih podataka o imovinskim prilikama osumnjičenika.

Zakon govori o vjerodostojnom sadržaju kaznene prijave. Dosadašnja praksa po kojoj je državni odvjetnik i nakon provođenja istražnih radnji zahtijevao izdavanje kaznenog naloga je dobra praksa. Nema zapreke za podizanje optužnice s kaznenim nalogom ako su prije toga po članku 213. stavak 2. Zakona provedene pojedine dokazne radnje. Naime odredbu o vjerodostojnom sadržaju kaznene prijave ne treba gramatički tumačiti, jer se u pravilu na osnovu same kaznene prijave ne može podići optužnica. Pod sadržajem se podrazumijevaju prilozi i dokazi koji se nalaze u prilogu prijave, pa to dakle mogu biti i zapisnici o dokaznim radnjama, pa i ispitivanju svjedoka.

Ukoliko se predlaže izricanje novčane kazne, a kaznena prijava ne sadrži korisne podatke o imovnom stanju osumnjičenika, potrebno je te podatke pribaviti od poslodavca, porezne uprave, mirovinskog fonda i sl.

3.3.3.3. Obrasci optužnica u skraćenom postupku

Obrazac 1. Optužnica u skraćenom postupku

(Zaglavlje - čl. 76. i čl. 78. Poslovnika)

OPĆINSKOM SUDU U -----

²⁴⁰ Iako nije izrijekom navedeno u Zakonu smatram kako nije isključena primjena kaznenog naloga nakon provođenja pojedine dokazne radnje (DN).

Na temelju članka 38. stavka 2. točka 9. i članka 524. u svezi članka 342. Zakona, podižem

O P T U Ź N I C U

protiv

okrivljenika(podaci iz članka 272. stavak 1. ZKP,
kao i do sada +OIB, nalazi li se u istražnom zatvoru ili na
slobodi, koliko je bio u pritvoru i istražnom zatvoru itd.)

da je (činjenični opis djela)
dakle,

pa da je time počinio kazneno djelo ...

time da temeljem članka 524. stavak 2. Zakona tražim da sud okrivljeniku izrekne temeljem članka ... (navesti zakonske članke Kaznenog zakona koji se imaju primijeniti) kaznu navesti vrstu i mjeru kaznene sankcije

(ukoliko je više okrivljenika i više kaznenih djela)

time da temeljem članka 524. stavak 2. Zakona tražim da sud izrekne

I-okrivljeniku ... za kazneno djelo iz točke 1) temeljem članka Kaznenog zakona kaznu, za kazneno djelo iz točke 2) temeljem članka ... Kaznenog zakona kaznu te uz primjenu članka ... Kaznenog zakona (odredba o stjecaju) jedinstvenu kaznu, te da temeljem članka ... Kaznenog zakona primijeni mjeru sigurnosti...

II-okrivljeniku ... za kazneno djelo iz točke 3) temeljem članka Kaznenog zakona kaznu, za kazneno djelo iz točke 4) temeljem članka ... Kaznenog zakona kaznu te uz primjenu članka ... Kaznenog zakona (odredba o stjecaju) jedinstvenu kaznu

osnovom odredbe članka 123. stavak 1. točka Zakona predlažem da se protiv okrivljenika odredi istražni zatvor.

Dokazi na kojima temeljim optužnicu:

- 1.
- 2.
- 3.

Obrazloženje/Razlozi

Kod optužnice za kazneno djelo sa propisanom kaznom preko 8 godina za obrazloženje vidi pod točkom III. 3.1.5. (Obrazloženje optužnice u redovnom postupku).

Kod optužnice za kazneno djelo sa propisanom kaznom manje 8 godina, navesti kratko razloge, na primjer:

Na temelju dokaza navedenih pod točkama 1 do 3. proizlazi osnovana sumnja da okrivljenici počinili kazneno djelo činjenično i pravno opisano u izreci. To posebno proizlazi iz ... navesti nekoliko najvažnijih rečenica i kratki zaključak o tome kako prikupljeni podaci i dokazi koji se odnose na kazneno djelo i počinitelja daju dovoljno osnova za podizanje optužnice.

Kratko obrazloženo prijedloga za istražni zatvor, mjeru sigurnosti

Slijedom navedenog ova optužnica se ukazuje opravdanom i na zakonu utemeljenom.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 2. Optužnica s prijedlogom za izdavanje kaznenog naloga

(Zaglavlje - čl. 76. i čl. 78. Poslovnika)

OPĆINSKOM SUDU

Na temelju članka 38. stavak 2. točka 9. i članka 540. i 524. u svezi članka 342. Zakona o kaznenom postupku podižem

OPTUŽNICU

protiv

okrivljenika(podaci iz članka 272. stavka 1. ZKP, kao i do sada +OIB, nalazi li se u istražnom zatvoru ili na slobodi, koliko je bio u pritvoru i istražnom zatvoru itd.)

da je
(činjenični opis djela)

dakle,
(pravni opis djela prema sadržaju zakonskog članka)

pa da je time počinio kazneno djelo protiv ____ opisano u članka ____ kažnjivo po članku _____

I

Stoga na temelju članka 540. stavak 1. Zakona tražim da sud na osnovi članka 541. Zakona izda

KAZNENI NALOG

kojim se prihvaća zahtjev i okrivljeni za počinjeno kazneno djelo iz članka Kaznenog zakona proglašava krivim te mu se na temelju članka Kaznenog zakona izriče (navesti vrstu i mjeru kaznene sankcije),

da sud odluči o postavljenom imovinsko pravnom zahtjevu oštećenika (ako je postavljen imovinsko pravni zahtjev),

(ako treba oduzeti imovinsku korist tada),
na temelju članka 4. stavak 1. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem utvrđuje se:

1. novčani iznos od kuna predstavlja imovinsku korist koju je okrivljenik ostvario kaznenim djelom iz članka Kaznenog zakona.

2. utvrđuje se da je novčani iznos od kuna imovina Republike Hrvatske.

3. nalaže se okrivljeniku da Republici Hrvatskoj isplati novčani iznos od kuna u korist državnog proračuna Republike Hrvatske u roku od 15 dana od dana pravomoćnosti presude, pod prijetnjom ovrhe.

II

Ako sud smatra da podaci u optužnom prijedlogu priloženi uz kaznenu prijavu, ne pružaju vjerodostojnu osnovu za donošenje presude kojom će se izdati kazneni nalog ili ako protiv presude bude podnesen prigovor

temeljem članka 542. stavak 2. Zakona, tražim da sud okrivljeniku nakon provedene rasprave, za počinjeno kazneno djelo osnovom odredbe članka ... izrekne²⁴¹

Također navodim dokaze na kojima temeljim optužnicu:

1. Zapisnik o očevidu (list ...)
2. Potvrda o privremenom oduzimanju predmeta (list ...)
3. Zapisnik o ispitivanju okrivljenika (list ...) sa snimkom
4. Zapisnik o iskazu svjedoka (list ...)

R a z l o z i

Osnovanost zahtjeva za izdavanje kaznenog naloga slijedi iz (navesti materijal koji se nalazi u spisu i napisati kratko obrazloženje) _____

Primjer:

Osnovanost zahtjeva za izdavanje kaznenog naloga slijedi iz kaznene prijave policijske postaje sa priložima..... Ispitan pred državnim odvjetnikom okrivljenik je priznao da je postupio na način opisan u optužnici, a njegovo priznanje sukladno je sadržaju zapisnika o provedenom očevidu u odnosu na način počinjenja djela, te potkrijepljeno sadržajem kaznene prijave oštećenika i potvrde o privremenom oduzimanju predmeta osnovom koje je policija od okrivljenika oduzela dio ukradenih predmeta. Oduzete predmete oštećenik je prepoznao kao svoje o čemu je sačinjen zapisnik o prepoznavanju te su mu osnovom potvrde o preuzimanju

²⁴¹ U pravilu je to stroži prijedlog vrste i mjere kaznenopravne sankcije nego u kaznenom nalogu.

predmeta navedeni predmeti vraćeni. Stoga proizlazi potkrijepljena osnovana sumnja da je okrivljenik počinio kazneno djelo za koje se tereti optužnicom.

ili

Slijedom navedenog ova optužnica se ukazuje opravdanom i na zakonu utemeljenom

S obzirom na to smatram da su ispunjeni uvjeti iz članka 541. u svezi s članka 540. Zakona da se izda kazneni nalog.

Imajući u vidu imovinske prilike okrivljenika, težinu djela, okolnosti pod kojima je djelo počinjeno smatram da je predložena (kazna, uvjetna osuda...te sigurnosna mjera... navedi potrebno) razmjerna stupnju krivnje, pogibeljnosti djela i svrsi kažnjavanja.

Potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilog:

- spis

3.3.4. Postupak pred optužnim vijećem u skraćenom postupku

Postupak pred optužnim vijećem u skraćenom postupku reguliraju odredbe članka 526. i 542. Zakona. Ako u odredbama članka 526. i 542. nije što drugo navedeno primjenjuju se odredbe Zakona o postupku pred optužnim vijećem u redovitom postupku (čl. 348. do 367. Zakona).

3.3.4.1. Postupak pred optužnim vijećem u skraćenom postupku za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora iznad osam godina

Prema članku 526. stavak 1. Zakona, ako se optužnica odnosi na kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora iznad osam godina, postupak pred optužnim vijećem je uglavnom isti kao u redovitom postupku (vidi pod 3.2.2. – postupak pred optužnim vijećem).

Ipak postoje razlike, navode se razlike i sličnosti.

Za razliku od redovitog postupka, optužno vijeće će ako nađe da postoje razlozi za obustavu postupka (čl. 355 st. 1. Zakona) rješenjem odbaciti optužnicu²⁴² (nema obustave postupka jer u skraćenom postupku nema istrage).

Kao i u redovitom postupku ako vijeće optužnicu rješenjem djelomično ili u cijelosti vrati tužitelju (zbog nedostataka u prethodnom postupku, jer činjenični opis djela ne proizlazi iz pribavljenih dokaza ili treba bolje razjašnjenje stvari - po čl. 356. Zakona), državni odvjetnik je dužan u roku 8 dana od dostave rješenja donijeti nalog za poduzimanje dokazne radnje²⁴³ ili odustati od kaznenog progona (čl. 356. st. 3. Zakona).

²⁴² Ovo je posebno rješenje kojim sud faktično završava prethodni postupak. Državni odvjetnik se može žaliti, a ako se nije žalio ne donosi rješenje o odbačaju prijave.

²⁴³ Iako zakon kaže da je državni odvjetnik dužan donijeti nalog za dopunu istrage ili poduzimanje dokazne radnje, to ne mora biti nalog istražitelju, to može biti i nalog za pozivanje svjedoka, nalog za provođenje vještačenja i slično.

Kao i u redovitom postupku državni odvjetnik može zahtijevati od optužnog vijeća produljenje roka za još 8 dana ako je okrivljeni u pritvoru, a za 15 dana ako je na slobodi. O razlozima propuštanja roka dužan je izvijestiti višeg državnog odvjetnika. Ako ne postupi u daljnjem roku od 8 dana smatrat će se da je odustao od kaznenog progona. U tom slučaju utvrđuju se sve okolnosti pod kojima je došlo do propuštanja i ako su ispunjeni zakonski uvjeti nadležni državni odvjetnik pokreće stegovni postupak.

Vidi obrasce naloga za provođenje dodatnih dokaznih radnji i obavijesti sudu pod III. 3.4.1.1.

Nakon dopunskih dokaznih radnji, državni odvjetnik će podići novu optužnicu ako ocijeni da za to ima osnova i dostaviti je na ponovno ispitivanje (po čl. 356. st. 5. Zakona). Ukoliko se provedenim dokaznim radnjama utvrdi kako nema dovoljno osnova za podizanje optužnice državni odvjetnik će rješenjem odbaciti prijavu. U takvom slučaju će pozivom na broj spisa optužnog vijeća obavijestiti o tome sud.²⁴⁴

I u postupku pred optužnim vijećem u skraćenom postupku, ako je optužnica podignuta za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora iznad osam godina, primjenjuju se odredbe iz redovitog postupka o pregovaranju stranaka o sankciji i donošenju presude na temelju sporazuma stranaka (čl. 359. do 354. Zakona), o povlačenju i izmjeni optužnice, upućivanju na suđenje i sastavljanju raspravnog spisa (čl. 365. i 366. Zakona), te vraćanju i razgledavanju spisa koji nisu uvršteni u raspravni spis (čl. 367. Zakona).

Po članku 365. Zakona rok za podizanje nove izmijenjene optužnice pod uvjetima iz članka 341. Zakona je 6 mjeseci od prvog povlačenja optužnice.

3.3.4.2. Postupak pred optužnim vijećem u skraćenom postupku za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do osam godina

Prema članku 526. stavak 2. Zakona, ako se optužnica odnosi na kazneno djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do 8 godina, optužno vijeće ispituje optužnicu u sjednici vijeća bez sudjelovanja stranaka.

Postupanje optužnog vijeća u pogledu sjednice i odluka isto je kao kod optužnice sa propisanom kaznom zatvora više od 8 godina u skraćenom postupku. Ako ocijeni optužnicu osnovanom, rješenjem će je potvrditi i sastaviti raspravni spis, odnosno donijeti rješenje o odbacivanju optužnice ili će rješenjem vratiti optužnicu s navođenjem razloga iz kojih nije potvrđena.

I u ovom slučaju po članku 365. Zakona rok za podizanje nove izmijenjene optužnice pod uvjetima iz članka 341. Zakona je 6 mjeseci od prvog povlačenja optužnice.

Zakon ne rješava pitanje sporazumijevanja, ono nije isključeno, ali kako stranke ne sudjeluju u radu optužnog vijeća, to je jedina mogućnost dostavljanja podneska kojim se obavještava vijeće o postignutom sporazumu. Druga je mogućnost sporazum na raspravi, ali do tada se bespotrebno opterećuje sud, a nije isključena niti mogućnost da vijeće vrati optužnicu.

²⁴⁴ To je prijedlog u ovom pravcu nema prakse. Prijava se treba odbaciti jer kazneni postupak nije započeo i nema obustave. Da li će državni odvjetnik o tome obavještavati sud to je faktično pitanje, smatramo da bi trebalo.

Stoga državni odvjetnik treba, ako je postignut sporazum pisanim podneskom o tome obavijestiti sud.

3.3.4.3. Postupak pred optužnim vijećem u skraćenom postupku ako je podnijeta optužnica uz prijedlog za izdavanje kaznenog naloga

Ako je podniet prigovor protiv kaznenog naloga ili ako sudac pojedinac ne prihvati prijedlog za izdavanje kaznenog naloga (čl. 542. st. 4. i 543. st. 2. Zakona) optužnica se dostavlja optužnom vijeću na ispitivanje.

Optužno vijeće ispituje optužnicu u sjednici vijeća bez sudjelovanja stranaka. Ispitivanje je ograničeno (čl. 542. st. 5. Zakona) na okolnosti da li je optužnica podnijeta od ovlaštenog tužitelja, propisno sastavljena i podignuta u zakonskom roku (čl. 334. st.1. toč. 1., 3. i 5. Zakona²⁴⁵), te da li je podnijeta na temelju vjerodostojnog sadržaja kaznene prijave.

Dakle, ova se optužnica sadržajno ispituje samo o vjerodostojnosti kaznene prijave, što je bitno manji stupanj provjere sadržaja od ostalih optužnica koje se mogu vraćati radi pribavljanja dokaza i boljeg razjašnjenja stvari.

3.4. Postupanje državnog odvjetnika povodom odluka optužnog vijeća

Optužno vijeće prilikom odlučivanja o optužnici može donijeti rješenje:

- kojim će potvrditi optužnicu u odnosu na sve ili pojedine točke ako ustanovi da je optužnica u cijelosti ili u dijelu osnovana,
- odbaciti optužnicu u odnosu na sve ili pojedine točke optužnice, bez obzira je li vođena istraga ili ne (*državni odvjetnik ima pravo žalbe višem sudu u roku od 3 dana od dana dostave rješenja*),
- vratiti optužnicu tužitelju s navođenjem razloga iz kojih nije potvrđena u odnosu na sve ili pojedine točke optužnice.

Razlozi zbog kojih optužno vijeće vraća državnom odvjetniku optužnicu, odnosno zbog kojih optužnica nije potvrđena moraju biti navedeni i obrazloženi u rješenju vijeća.

3.4.1. Postupanje državnog odvjetnika ako je optužnica vraćena

Ako optužno vijeće ustanovi da u odnosu na cijelu optužnicu ili u odnosu na pojedine točke optužnice postoje nedostaci u prethodnom postupku ili da činjenični opis djela ne proizlazi iz ranije pribavljenih dokaza ili da je potrebno bolje razjašnjenje stvari, rješenjem vraća optužnicu državnom odvjetniku s navođenjem razloga iz kojih nije potvrđena.

Ukoliko vraća samo u odnosu na pojedine točke optužnice vijeće rješenjem razdvaja postupak i dio koji nije vratilo potvrđuje.

²⁴⁵ Da li je optužnicu podnio ovlaštenu tužitelj, da li je optužnica propisno sastavljena (članak 342.), te da li je optužnica podignuta u roku iz članka 229. stavka 2. i članka 365. stavka 2. Zakona.

Ako vijeće nije potvrdilo optužnicu u cijelosti ili dijelu, državni odvjetnik je dužan u roku osam dana od dostave rješenja;

- donijeti nalog za dopunu istrage ili nalog kojim nalaže poduzimanje dokazne radnje²⁴⁶, ili

- ako ocijeni kako je stanje toliko promijenjeno da niti provođenjem istrage ili dokaznih radnji se ništa neće promijeniti, odustati će od kaznenog progona ako je vođena istraga, odnosno odbaciti kaznenu prijavu ako je bila podignuta neposredna optužnica.

Na rješenje optužnog vijeća kojim ono vraća optužnicu državnom odvjetniku nije dozvoljena žalba.

U složenim slučajevima u kojima je najprije potrebno provesti dodatne izvide ili je nužno konzultiranje stručnjaka prije poduzimanja pojedinih dokaznih radnji, državni odvjetnik treba podnijeti zahtjev za produženje navedenog roka. Naime, na zahtjev državnog odvjetnika optužno vijeće može produljiti rok za izdavanje naloga za daljnjih osam dana ako je okrivljenik u istražnom zatvoru, a petnaest dana ako je na slobodi. Naposljetku, ukoliko je državni odvjetnik propustio naprijed navedene rokove, dužan je o razlozima izvijestiti višeg državnog odvjetnika, i u daljnjem roku od osam dana donijeti nalog za dopunu istrage ili poduzimanje dokazne radnje, a ako to ne učini smatrat će se da je odustao od kaznenog progona.

Iako bi iz diktije članka 356. stavka 1. proizlazilo kako državni odvjetnik može ići u dopunu, preinačiti činjenični i uskladiti ga s dokazima koje ima i ponovo podnijeti optužnicu, odnosno obustaviti postupak, iz odredbe stavka 3. i 5. navedenog članka proizlazi kako državni odvjetnik samo može ili ići u dopunu istrage, odnosno provesti dokazne radnje ili obustaviti istragu, odnosno odbaciti kaznenu prijavu.

Iz navedenih razloga, ukoliko državni odvjetnik sam cijeni kako na osnovu rasprave pred optužnim vijećem proizlazi da je počinjeno drugo kazneno djelo, a ne ono koje okrivljeniku on optužnicom stavlja na teret, uputno je povući optužnicu i uskladiti činjenični opis s dokazima, jer u slučaju vraćanja iz navedene odredbe proizlazi kako mora ići u istragu ili provoditi dokazne radnje za koje u ovom slučaju nema potrebe.

U članku 356. stavak 5. zakona navodi se da je državni odvjetnik dužan donijeti nalog za dopunu istrage ili nalog za poduzimanje dokazne radnje. Kada se radi o nalogu za poduzimanje dokazne radnje to ne mora biti nalog istražitelju, to može biti i nalog za pozivanje svjedoka, nalog za provođenje vještačenja, nalog za pozivanje svjedoka i slično.

Kako je rok za donošenje naloga prekluzivan, to je dobro, ako se ne može voditi istraga donijeti poseban nalog o provođenju dokaznih radnji i dostaviti ga na znanje sudu.

Vidi obrasce naloga za provođenje dodatnih dokaznih radnji i obavijesti sudu pod III. 3.4.1.1.

Rok za donošenje naloga za dopunu istrage ili poduzimanje dokazne radnje je prekluzivan. Ukoliko je državni odvjetnik propustio navedeni rok, smatrat će se da je odustao od kaznenog

²⁴⁶ Državni odvjetnik će postupiti u roku ako je donio nalog o provođenju istrage ili o provođenju određene dokazne radnje, jer u roku osam dana većinom te radnje ne može provesti.

progona. U slučaju ponovnog podizanja optužnice, sudac istrage će rješenjem odbaciti optužnicu koja je podignuta nakon protoka navedenog roka. O žalbi protiv rješenja suca istrage odlučuje viši sud.

Propuštanje roka za podizanje optužnice do kojeg je došlo krivnjom državnog odvjetnika ili zamjenika, a koje je imalo za posljedicu obustavu postupka, je stegovno djelo (članak 137. Zakona o državnom odvjetništvu)

Vidi obrasce naloga za provođenje dodatnih dokaznih radnji i obavijesti sudu pod 3.4.1.1.

Kao što je to gore rečeno, državni odvjetnik može obustaviti nalogom istragu, odnosno odbaciti kaznenu prijavu ako je podnesena neposredna optužnica, ako cijeni kako nakon vraćanja optužnice ne može provođenjem istrage ili dokaznih radnji ispraviti nedostatke u pogledu usklađivanja dokaza s kojima raspolaže s činjeničnim opisom, odnosno ako cijeni kako ne može pribaviti nove dokaze nužne za bolje razjašnjenje stvari.

U tom slučaju dužan je o tome izvijestiti vijeće i detaljno u nalogu ili rješenju obrazložiti svoju odluku.

Nakon dopune istrage odnosno provođenja dokazne radnje državni odvjetnik optužnicu ponovo dostavlja sucu istrage/sudu na novo ispitivanje.

3.4.1.1. Obrasci

Obrazac 1. Nalog za provođenje dokaznih radnji nakon vraćanja optužnice²⁴⁷

(Zaglavlje - čl. 76. i čl. 78. Poslovnika)

Općinsko državno odvjetništvo u, zamjenik općinskog državnog odvjetnika u kaznenom predmetu protiv I okr., radi kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, temeljem članka 213. stavka 2. u vezi članka 356. stavak 5. Zakona o kaznenom postupku

n a l o ž i o j e

U kaznenom predmetu protiv I okr., radi kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona provesti će se (datum) dokazna radnja ispitivanja svjedoka

Svjedoku poslati poziv zasati.

Svjedokuposlati poziv za sati.

Nakon ispitivanja navedenih svjedoka provesti će se dokazna radnja medicinskog vještačenja povreda (navesti čijih).

potpis - čl. 82. Poslovnika

²⁴⁷ Ovo je poseban nalog kojeg inače ne donosimo prije provođenja dokaznih radnji, ali ovdje ga donosimo u skladu s odredbom članka 356. stavak 5. Zakona. Za nalog za provođenje istrage vidi pod. III. 2.1.1., time da se u razlozima ovog naloga o provođenju istrage navodi rješenje suda i radnje koje je sud naložio.

Obrazac 2. Nalog za dodatnu dokaznu radnju istražitelju

(Zaglavlje - čl. 76. i čl. 78. Poslovnika)

(naziv državnog odvjetništva) po državnom odvjetniku/zamjeniku _____ u kaznenom predmetu protiv _____, OIB _____ zbog kaznenog djela iz članka _____ Kaznenog zakona, na osnovu članka 65. Zakona o državnom odvjetništvu _____ (datum) izdaje sljedeći

NALOG

Temeljem članka 213. stavka 2. Zakona/ članka 219. stavak 2. u svezi članka 356. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku povjerava se istražitelju/istražiteljici _____, br. službene iskaznice: _____, _____ (zvanje npr: samostalni policijski inspektor) u PU _____ u kaznenom predmetu protiv _____ (ime i prezime) zbog kaznenog djela iz članka _____ Kaznenog zakona, provođenje dokazne radnje;

Ispitivanja u svojstvu svjedoka _____ iz _____, ulica _____ broj _____.

Radi pripreme za provođenje dokazne radnje u prilogu dostavljam:

- e) Presliku kaznene prijave
- f) presliku

Istražitelj je dužan odmah obavijestiti pisarnicu državnog odvjetništva kada će provesti naloženu dokaznu radnju kako bi pisarnica mogla dostaviti poziv svjedoku poštom, ili preuzeti poziv radi dostave svjedoku.

ili

Kako je zakazano ročište za ispitivanje svjedoka na dan, to je istražitelj dužan svjedoka ispitati na tom ročištu.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostaviti:

1. Istražitelj
2. PU ...
3. Optužnom vijeću ..

Obrazac 3. Obavijest optužnom vijeću Općinskog suda o davanju naloga za provođenje dokaznih radnji

(Zaglavlje - čl. 76. i čl. 78. Poslovnika)

OPĆINSKOM SUDU U

.....

Na broj:

Rješenjem optužnog vijeća broj od, vraćena je optužnica u kaznenom predmetu protiv I okr. , radi kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona.

U prilogu dostavljam nalog za provođenje istrage/provođenje dokaznih radnji, koji je donesen u roku iz članka 356. stavak 5. Zakona o kaznenom postupku.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilog:1

3.4.2. Postupanje državnog odvjetnika ako je optužnica potvrđena

Nakon što optužno vijeće djelomično ili u cijelosti potvrdi optužnicu i započne s formiranjem raspravnog spisa, državni odvjetnik ima pravo:

- stavljati prigovore na uvrštenje pojedinih isprava, zapisnika i predmeta koje je predložila obrana u raspravni spis. O prigovoru odlučuje vijeće rješenjem protiv kojeg nije dozvoljena žalba, više vidi pod III.3.6.
- uz suglasnost vijeća sporazumjeti se s obranom o unošenju u raspravni spis i drugih pismena, isprava, zapisnika i predmeta, više vidi pod III.3.6.
- razgledavati i prepisivati raspravni spis u pisarnici suda, što mu je posebno važno jer u pravilu tek tada može razgledavati bilješke istraživanja obrane radi mogućih dopunskih istraživanja i davanja odgovora na dokazne prijedloge obrane na pripremnom ročištu.

Državni odvjetnik mora u složenim slučajevima ili u slučajevima u kojima mu je važno kako će biti sastavljen raspravni spis²⁴⁸ biti na sjednici optužnog vijeća. To je nužno, jer ako ne dođe, ne može sudjelovati u formiranju raspravnog spisa.

Naime, jedna od bitnih zadaća državnog odvjetnika, posebno u složenim predmetima, je aktivno sudjelovanje u formiranju raspravnog spisa (više vidi pod III.3.6.)

3.5. Povlačenje optuženice

Prema odredbi članka 365. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku državni odvjetnik može povući optužnicu prije nego što je potvrđena.

²⁴⁸ U nekim slučajevima vijeće može odlučiti da se pojedina pismena ne uvrste u raspravni spis, pa ukoliko se ne radi o dokazima, pitanje je da li će biti naknadno uvršteni. Tako na primjer, ako postoji liječnička dokumentacija o povredama, vijeće može odlučiti da u spis ne uvrsti fotografije povreda jer one nisu bitne za dokazivanje. Međutim, izgled povreda, osobito ako je žrtva nježne konstitucije može kasnije biti odlučan prilikom odlučivanja o sankciji. Također to može biti naknadno pribavljeno pismo, bitno za prihvaćanje prijedloga za izvođenje dokaza na raspravi, za koje državni odvjetnik nije imao saznanja prije sjednice optužnog vijeća i tek će na pripremnom ročištu predložiti njihovo izvođenje i slično.

3.5.1. Razlozi za povlačenje optužnice

Državni odvjetnik će povući optužnicu:

- a) kada na osnovu izlaganja okrivljenika, odnosno njegovog branitelja, ocjenjuje kako njihovi prigovori ili istraživanja daju osnova za zaključak da optužnica bez dodatnog provođenja dokaznih radnji ili provjera neće biti potvrđena,
- b) ukoliko su odlukom optužnog vijeća izdvojeni radi nezakonitosti ključni dokazi bez kojih optužnica neće biti potvrđena, a provođenjem dokaznih radnji se ti dokazi mogu pribaviti na valjan način, odnosno mogu pribaviti drugi dokazi na osnovu kojih će optužnica biti potvrđena,
- c) ukoliko okrivljenik ili njegov branitelj ukažu na nove dokaze na osnovu kojih proizlazi da bi optužnicu trebalo prekvalificirati na drugo kazneno djelo ili na blaži oblik djela za koje je optužen, radi provjere istinitosti tih dokaza i izmjene optužnice,
- d) zbog toga što je na osnovu izlaganja obrane na optužnom vijeću uočeno kao je optužnica podignuta preuranjeno ili ima druge nedostatke,
- e) iz drugih razloga.

Dakle, državni odvjetnik može povući optužnicu, bez obzira da li je došlo do nekih promjena, pa i zbog toga što je kasnije uočio takove pogreške u optužnici zbog kojih ona ne bi bila potvrđena.

Ako je državni odvjetnik, odnosno zamjenik državnog odvjetnika povukao optužnicu radi toga što je ona bila preuranjena, manjkava i slično, to je razlog za stavljanje primjedbe na kvalitetu njegovog rada, jer je povlačenje rezultat njegove krive prosudbe, nepoznavanja prava ili nemarnosti.

Drugo je ako je nakon predaje optužnice došao do novih saznanja koja ukazuju kako je potrebno provesti dodatne dokazne radnje ili na primjer izvršiti prekvalifikaciju ili slično, tada je dužan povući optužnicu, po potrebi provesti dodatne dokazne radnje i dostaviti sudu u zakonom propisanim rokovima izmijenjenu optužnicu.

O razlozima povlačenja optužnice državni odvjetnik dužan je izvijestiti višega državnog odvjetnika. Odredba je unesena u Zakon kako bi viši državni odvjetnik mogao ocijeniti opravdanost odluke, ali i rad državnog odvjetnika ili zamjenika državnog odvjetnika i kao što je rečeno u slučaju ako je povlačenje rezultat njegove greške viši državni odvjetnik će morati ocijeniti da li je povlačenje opravdano da li je do njega došlo zbog izmijenjenih okolnosti ili zbog ranijih propusta državnog odvjetnika.

Ukoliko ocijeni da je povlačenje rezultat pogreške i ishitrene odluke o optuženju, viši državni odvjetnik je dužan to evidentirati u osobnom spisu radi korištenja kod davanja ocjene.

3.5.2. Odluka nakon provedenih dodatnih izvida ili dokaznih radnji

Ako je državni odvjetnik povukao optužnicu, može podići novu izmijenjenu optužnicu pod uvjetima iz članka 341. Zakona. U članku 341. propisani su opći uvjeti za podizanje optužnice.

Optužnica koja je povučena mora biti podignuta najkasnije 12 mjeseci od prvog povlačenja ako je podignuta za kazneno djelo za koje se vodi redoviti postupak, a šest mjeseci ako je podignuta za kazneno djelo za koje se vodi skraćeni postupak. Državni odvjetnik može u ovom roku više puta povući optužnicu, ali krajnji rok do kojeg može podignuti novu izmijenjenu optužnicu je gore naveden.

Zakon ne određuje da li se taj rok računa prema kvalifikaciji iz prve optužnice ili nove izmijenjene optužnice. Kako ne bi propustili rok treba ga računati prema kvalifikaciji iz nove izmijenjene optužnice u slučaju kada se ta optužnica podnosi za kazneno djelo za koje se vodi skraćeni postupak.

Ukoliko državni odvjetnik najkasnije dvanaest mjeseci od prvog povlačenja optužnice ako je optužnica podignuta za kazneno djelo za koje se vodi redoviti postupak, a šest mjeseci ako je optužnica podignuta za kazneno djelo za koje se vodi skraćeni postupak nije podigao novu izmijenjenu optužnicu člankom 344. stavak 2. Zakona određeno je da će sudac istrage rješenjem odbaciti optužnicu.

Ovu odredbu treba cijeliti zajedno s odredbom članka 137. stavka 1. točka 2. u svezi stavka 3. Zakona o državnom odvjetništvu prema kojoj državni odvjetnik, koji je povukao optužnicu, a nije bez opravdanog razloga nakon toga u zakonskom roku podignuo novu izmijenjenu optužnicu, stegovno odgovara ako su postojali zakonski uvjeti za njezino podizanje.

Ukoliko bi državni odvjetnik podnio neizmijenjenu optužnicu, sudac istrage bi je odbacio temeljem članka 344. stavak 2. Zakona jer nisu ispunjeni zakonski uvjeti. Naime, Zakon u članku 365. stavak 2. određuje kako državni odvjetnik može podići novu izmijenjenu optužnicu.

U Zakonu o kaznenom postupku se ništa ne govori o tome što u slučaju ako je državni odvjetnik povukao optužnicu, proveo dodatne dokazne radnje, ispitao pojedine okolnosti i utvrdio kako nema osnova sumnje da je počinjeno kazneno djelo, odnosno da je osoba protiv koje je podignuta povučena optužnica počinitelj. U takvom slučaju državni odvjetnik je dužan izvijestiti sud i, ako nije vođena istraga, donijeti rješenje o odbačaju kaznene prijave, odnosno nalogom obustaviti istragu.

Kako je prema članku 365. stavku 3. Zakona o razlozima povlačenja optužnice državni odvjetnik dužan obavijestiti višeg državnog odvjetnika, to bi u ovom slučaju, dakle, kada nalazi kako nema osnova za podizanje nove optužnice, državni odvjetnik trebao obavijestiti ne samo o razlozima povlačenja optužnice nego o novim okolnostima, odnosno razlozima zbog kojih smatra kako nema uvjeta za njezino ponovno podizanje.

Dakle, državni odvjetnik mora imati razloge kako za povlačenje optužnice, tako još više za nepodizanje nove izmijenjene optužnice u zakonom danom roku.

3.6. Sastavljanje raspravnog spisa

Prema odredbi članka 366. stavak 1. Zakona odmah nakon potpunog ili djelomičnog potvrđivanja optužnice, optužno vijeće uz sudjelovanje stranaka, ako su prisutne, sastavlja raspravni spis.

Državni odvjetnik mora biti na optužnom vijeću u svim složenim i važnim predmetima, ali i u drugim predmetima ako je to ikako moguće. Prisustvo na sjednicama optužnog vijeća omogućava mu sudjelovanje u radu vijeća, u odgovorima na govore obrane, to mu također omogućava sudjelovanje u sastavljanju raspravnog spisa. Iz teksta zakona proizlazi kako državni odvjetnik neće biti posebno pozvan na sastavljanje raspravnog spisa ako nije prisutan na optužnom vijeću.

Važno je znati što sadrži raspravni spis koji ide uz optužnicu, kako iz razloga da bi se mogli stavljati prigovori ako nešto nije uvršteno, tako još više kako bi ta pismena u prethodnom postupku pribavili i uvrstili ih u istražni spis, odnosno dostavili sucu istrage ili sucu u skraćenom postupku uz optužnicu.

Prema odredbi članka 366. stavak 2. Zakona raspravni spis uz optužnicu sadrži:

- 1) kaznenu prijavu²⁴⁹,
- 2) imovinskopravni zahtjev oštećenika,
- 3) zapisnike, snimke i druge isprave o provedenim dokaznim radnjama prije podizanja optužnice koji su važni za raspravu,
- 4) zapisnike o radnjama provedenim na dokaznom ročištu koji su važni za raspravu,
- 5) isprave i zapisnike o dokaznim radnjama pribavljene putem međunarodne pravne pomoći,
- 6) izvadak iz kaznene evidencije i evidencije o drugim kažnjivim djelima,
- 7) predmete kojima je kazneno djelo počinjeno ili koji su nastali počinjenjem kaznenog djela ili naznaku gdje se nalaze,
- 8) zapisnik s ročišta za potvrđivanje optužnice,
- 9) odluke i podatke o mjerama osiguranja prisutnosti i drugim mjerama za osiguranje tijeka postupka,
- 10) bilješke istraživanja obrane.

Raspravni spis uvelike utječe na kasnije odlučivanje o iznošenju dokaza i državni odvjetnik treba paziti da li je raspravni spis potpun, da li se u njemu nalaze svi dokazi koje je predložio i koje namjerava izvesti na raspravi. Dakle, sastavljanje raspravnog spisa je složena i važna radnja. Državni odvjetnik treba prigovarati u svim onim slučajevima kada se na osnovu prijedloga protivne strane u raspravni spis unose pismena koja se u njega ne bi trebala ili ne bi smjela unijeti.

Stoga je jedna od bitnih zadaća državnog odvjetnika, posebno u složenim predmetima aktivno sudjelovanje u formiranju raspravnog spisa jer to može značajno determinirati smjer daljnjeg kaznenog postupka. Naime, za očekivati je da će aktivna obrana stavljati prigovore na uvrštenje pojedinih isprava i zapisnika u raspravni spis, te da će problematizirati i zakonitost dokaza, pa će se državni odvjetnik trebati očitovati na takve prigovore jer o njima vijeće odlučuje na samom ročištu, a protiv takve odluke vijeća o izdvajanju nije dopuštena posebna žalba. Obzirom na postupak pred optužnim vijećem, kao i moguće odluke vijeća izvjesno je

²⁴⁹ Dostavljamo kaznenu prijavu, bez privitaka. Privitke dostavljamo ako se odnose na okolnosti koje se utvrđuju ili su to zapisnici o pojedinim radnjama. Iako Zakon određuje kako se u raspravni spis unosi kaznena prijava u svim onim slučajevima kada je policija temeljem članka 208. stavak 5. Zakona dostavila izvješće umjesto kaznene prijave ono bi trebalo ući u spis.

da će od kvalitetnog, savjesnog i stručnog zastupanja tužitelja u ovoj fazi kaznenog postupka značajno zavisiti „ pozicija“ optužbe u daljnjem postupku.

Slijedom iznijetog, u svim važnijim slučajevima ili u slučajevima kada spis sadrži veliki broj pismena, od kojih je za neke dvojbena da li će biti uvršteni, treba prisustvovati sastavljanju raspravnog spisa, sudjelovati svojim prijedlozima, pojašnjavati zbog čega neko pismo treba biti uvršteno u raspravni spis, dogovarati se s protivnom strankom u svezi uvrštenja pojedinih dijelova i nastojati na svaki način dobiti takav ishod u kojem će raspravni spis sadržavati sve bitne dijelove iz istražnog spisa, odnosno pismena koja su dostavljena uz optužnicu, a za koja državni odvjetnik cijeni da su važna za dokazivanje kaznenog djela.

Dakle, državni odvjetnik mora znati što mu je bitno i što treba ući u raspravni spis, mora znati što se pojedinim pismenom dokazuje, zbog čega treba biti uvršteno u raspravni spis i prezentirati to na uvjerljiv način.

Dobro je u onim slučajevima kada je za neko pismo sporno da li će biti uvršteno unaprijed pripremiti zabilješke o razlozima zbog kojih državni odvjetnik smatra kako se mora uvrstiti kako bi mogao uvjerljivo i potpuno iznijeti razloge za uvrštenje pred optužnim vijećem.

4. Sporazumijevanje

Državni odvjetnik ima nove značajne ovlasti u provođenju izvida i istrazi, ali i tijekom samog kaznenog postupka.

Prema članku 38. stavak 2. točka 8. Zakona o kaznenom postupku u predmetima kaznenih djela za koja se progona po službenoj dužnosti državni odvjetnik ima pravo i dužnost pregovaranja i sporazumijevanja s okrivljenikom o priznanju krivnje i sankciji.

Prava i ovlasti državnog odvjetnika iz članka 38. stavak 2. točka 8. Zakona o kaznenom postupku se detaljnije uređuju u Zakonu o državnom odvjetništvu (Narodne novine broj:76/09 i 153). Članak 82. Zakona o državnom odvjetništvu određuje kako je državni odvjetnik dužan poduzimati mjere i radnje kojima se pridonosi bržem okončanju kaznenog postupka. U skladu sa stavkom 2. ovog članka Zakona o državnom odvjetništvu državni odvjetnik može kada ocijeni da bi se priznavanjem krivnje i sporazumijevanjem o sankciji postupak mogao skratiti, a osobito u slučaju kada je okrivljenik dao izjavu kako se osjeća krivim po svim ili nekim točkama optužbe, obavijestiti okrivljenika i branitelja, ako ga ima, kako je spreman pregovarati o uvjetima pod kojima će okrivljenik priznati krivnju, odnosno sklopiti sporazum o vrsti i mjeri kaznenopravne sankcije.

Svakako, uvijek postoje situacije i slučajevi u kojima se ne treba sporazumijevati, ili je sporazumijevanje upitno. U svim ostalim slučajevima, i bez obzira kako će postupak sporazumijevanja završiti, istom smo dužni ozbiljno pristupiti.

Na osnovu odredbe članka 75. Zakona o državnom odvjetništvu Glavni državni odvjetnik je donio Uputu o sporazumijevanju²⁵⁰.

Državni odvjetnici i zamjenici moraju poznavati ovu uputu, odnosno prije sporazumijevanja

²⁵⁰ Naputak o sporazumijevanju broj: O-2/09 od 17. veljače 2010. Naputak je objavljen na Intranetu u dijelu „Obvezni napuci“, Napuci za rad kaznenih odjela, radu u pretkaznenom postupku i istrazi.

proći uputu kako bi postupali u skladu s njom.

4.1. Slučajevi u kojima se ne treba sporazumijevati

Državni odvjetnici sporazumijevanju trebaju pristupati odgovorno, uvijek treba znati kako ima slučajeva u kojima je sporazumijevanje isključeno.

4.1.1. Slučajevi u kojima će državni odvjetnik odbiti sporazumijevanje

a) To su slučajevi osobito teških zločina, posebno oni u kojima su žrtve teško traumatizirane ili su izgubile život, a radi se o djeci i maloljetnicima i u kojim slučajevima se unaprijed može zaključiti kako bilo koja sankcija koja će se postići pred sudom nije sankcija koja bi zadovoljila, kako javnost tako i oštećenike odnosno rodbinu samih žrtava.

b) Predmeti u kojima postoji poseban interes javnosti i u kojima javnost očekuje donošenje sudske odluke o krivnji te osobe i u kojima bi sporazum mogao biti protumačen kao pogodovanje okrivljenika. To su na primjer slučajevi velikih zlouporaba, korupcije na najvišoj razini u kojima treba sudom na javnoj raspravi izvesti dokaze kako bi se javnost uvjerila o krivnji i u kojoj javnost očekuje upravo sudsku presudu.

c) Slučajevi kaznenih djela u kojima državni odvjetnik raspolaže sa svim dokazima, njihovo dokazivanje je krajnje jednostavno, a okrivljenik traži značajno umanjivanje predviđene sankcije.

4.1.2. Slučajevi u kojima je sporazumijevanje upitno

To su prvenstveno slučajevi u kojima se okrivljeniku koji želi sporazumijevanje stavljaju na teret lakša kaznena djela za koja se izriču sankcije na donjoj granici, a on u svojoj obrani značajno tereti druge okrivljenike. Ako sklopimo sporazum gubimo njegov iskaz (obranu) na samoj raspravi i daleko je bolje dogovoriti kako ćemo ako ostane kod te obrane predložiti izricanje najniže sankcije koja se ublažavanjem može izreći.

Nadalje, to je velika većina kaznih djela iz općinske nadležnosti.

Na osnovu izvršene analize politike kažnjavanja za kaznena djela u općinskoj nadležnosti, posebno za kaznena djela za koja je predviđena kazna zatvora do pet godina, sporazumijevanje je upitno jer se i sada izriču kazne na donjoj granici mogućeg. U takvim slučajevima daleko je bolje koristiti kazneni nalog i na taj način utjecati na politiku kažnjavanja s jedne strane, a s druge strane osigurati brz dovršetak postupka. Ukoliko ipak tijekom rasprave okrivljenik koji je podnio prigovor prihvati predloženu sankciju u optužnici (dakle ne sankciju iz kaznenog naloga) može se sklopiti sporazum.

4.2. Način vođenja pregovora

Niti Zakon o kaznenom postupku, niti Zakon o državnom odvjetništvu ne propisuju formu vođenja pregovora, pregovaranje je u suštini neformalno. U uputi su dane osnovne napomene

o načinu vođenja pregovora.

Prije početka pregovora državni odvjetnik je dužan razmotriti sve okolnosti i ako ocijeni da su ispunjene zakonske pretpostavke za sporazumijevanje može započeti s izravnim pregovaranjem. Radi detaljnijeg pojašnjenja vidi uputu o sporazumijevanju²⁵¹.

4.2.1. Prijedlog za početak vođenja pregovora

Pregovaranje može započeti bilo na prijedlog osumnjičenika/okrivljenika ili državnog odvjetnika, ali državni odvjetnik pregovaranju može pristupiti samo ako su ispunjeni uvjeti propisani u Zakonu o državnom odvjetništvu.

U svezi samog sporazumijevanja važno je istaknuti da prvi pregovori mogu početi čak i prije formalnog pokretanja postupka, ako za tim postoji interes, oni mogu započeti tijekom prethodnog kaznenog postupka, ali i nakon početka kaznenog postupka sve do trenutka do kojeg Zakon o kaznenom postupku dopušta donošenje presude po sporazumu stranaka.

Državni odvjetnik je dužan za cijelo vrijeme postupka vođenja pregovora i sporazumijevanja o svakom kontaktu s okrivljenikom sačiniti kratku službenu bilješku koja se unosi u popis pismena, a u kojoj će navesti kada i gdje se sastao s okrivljenikom te o čemu su vođeni razgovori.

4.2.1.1. Početak sporazumijevanja na prijedlog okrivljenika

Ukoliko se državnom odvjetniku ili zamjeniku državnog odvjetnika obratio okrivljenik odnosno osumnjičenik ili njegov branitelj s pitanjem da li državni odvjetnik smatra da u konkretnom slučaju može doći do sporazuma, odnosno ukoliko je sam unaprijed ponudio određene uvjete sporazuma, državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika će prije davanja odgovora okrivljeniku razmotriti da li su ispunjeni uvjeti iz članka 74. stavak 1. točka 1. do 6. Zakona o državnom odvjetništvu, to jest da li se sporazumijevanjem:

- 1) omogućava izbjegavanje rasprave i omogućava brže rješavanje drugih predmeta,
- 2) skraćuje očekivano vrijeme vođenja kaznenog postupka od optužbe do pravomoćne osude na kaznu oduzimanja slobode,
- 3) ušteduje u značajnoj mjeri troškove postupka,
- 4) pošteduje žrtve i druge osjetljive svjedoke od negativnih učinaka javnog iznošenja iskaza na raspravi,
- 5) omogućuje primjenu mjera upozorenja ili zamjenu kazne zatvora radom za opće dobro na slobodi,
- 6) omogućava otkrivanje drugih kaznenih djela ili drugih počinitelja kaznenih djela.

Odgovor državnog odvjetnika ili zamjenika državnog odvjetnika na ponudu okrivljenika za sporazumijevanjem ne može biti a priori negativan, osim u onim slučajevima u kojima sporazumijevanje nije moguće ili je ponuda osumnjičenika/okrivljenika u suprotnosti s zakonom. U svim drugim slučajevima, državni odvjetnik ili zamjenik će odgovoriti kako će

²⁵¹ Isto kao gore.

ponudu razmotriti i u određenom vremenu obavijestiti osumnjičenika/okrivljenika o svojoj odluci.

Ukoliko državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika nalazi kako bi u konkretnom slučaju sporazum o krivnji i sankciji bio svrhovit, dužan je prema odredbi članka 74. stavak 2. Zakona o državnom odvjetništvu sačiniti o tome službenu bilješku, u kojoj će prvenstveno obrazložiti iz kojih razloga nalazi da je ispunjen neki od uvjeta iz članka 74. stavak 1. točka 1. do 6. Zakona, koji dopušta državnom odvjetniku sporazumijevanje.

Obrazac službene bilješke vidi pod 4.7. Obrasci – obrazac 1. i 2.

U složenim i teškim slučajevima zamjenik državnog odvjetnika treba uvijek s prijedlogom osumnjičenika/okrivljenika i svojom odlukom upoznati državnog odvjetnika, a ako pregovara državni odvjetnik, on treba obavijestiti višeg državnog odvjetnika. Tako će se postupiti i u slučajevima ako u konkretnom slučaju sporazumijevanje nije uobičajeno, ili cijeni kako bi državni odvjetnik, odnosno viši državni odvjetnik mogao imati drugo mišljenje.

Službenu bilješku o postojanju uvjeta iz članka 74. Zakona o državnom odvjetništvu državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika unosi u spis i tek nakon toga daje odgovor okrivljeniku. Ako je obavijestio državnog odvjetnika ili višeg državnog odvjetnika, zamjenik državnog odvjetnika, odnosno državni odvjetnik će u bilješci to naznačiti.

Ukoliko državni odvjetnik ili zamjenik smatra kako nema uvjeta za sporazumijevanje, ili je nakon obavijesti državnog odvjetnika, odnosno višeg državnog odvjetnika dobio naputak kako sporazumijevanje u konkretnom slučaju nije korisno, odnosno kako nema mjesta sporazumijevanju, sačiniti će o tome kratku bilješku na popisu pismena i otpravaka s naznakom datuma kada je o tome izvijestio osumnjičenika/okrivljenika.

Bez obzira da li državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika cijeni kako su ispunjeni uvjeti za početak pregovora ili smatra da ti uvjeti nisu ispunjeni, dužan je u dogovorenom vremenu, a ako vrijeme za odgovor nije dogovoreno, u čim je moguće kraćem roku, obavijestiti osumnjičenika/okrivljenika o svojoj odluci.

Prije donošenja odluke o pregovaranju treba pomno razmotriti predmet, razmotriti dokaze koje ima u spisu, razmotriti sve okolnosti, ali i sve moguće posljedice sporazumijevanja. Odluka se ne može donijeti na prečac, jer nakon što je obavijestio okrivljenika kako je voljan pregovarati, državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika će u daljnjem tijeku pregovora morati iznijeti svoje uvjete i započeti s pregovaranjem.

Naime, međusobno povjerenje je jedan od bitnih uvjeta pregovaranja i državni odvjetnik koji je ponudio pregovore ili pristao na pregovore ne smije bez razloga mijenjati svoj stav. Bezrazložno odustajanje od pregovaranja sigurno može utjecati na gubitak povjerenja od strane osumnjičenika/okrivljenika, a posebno njegovog branitelja, jer je upitno da li će taj branitelj i drugom slučaju htjeti pregovarati. Upravo iz navedenog razloga državni odvjetnik, a posebno zamjenik državnog odvjetnika, ne treba odmah na početku pregovaranja iznijeti sve svoje uvjete, posebno ne ponuditi izricanje najniže sankcije, dakle, one ispod koje državno odvjetništvo ne može ići. U odgovoru treba samo izvijestiti kako smo voljni pregovarati i zavisno od daljnjih prijedloga osumnjičenika/okrivljenika očitovati se o tim prijedlozima, te ako je to potrebno dogovoriti idući sastanak.

4.2.1.2. Prijedlog državnog odvjetnika za vođenje pregovora

U svakom pojedinom slučaju kada ocijeni da bi se priznavanjem krivnje i sporazumijevanjem o sankciji postupak mogao skratiti, a osobito u slučaju kada je osumnjičenik/okrivljenik dao izjavu kako se osjeća krivim po svim ili nekim točkama optužbe, državni odvjetnik može, ako su ispunjeni uvjeti navedeni u članku 74. stavak 1. točka 1. do 6. Zakona o državnom odvjetništvu, obavijestiti osumnjičenika/okrivljenika i branitelja, ako ga ima, kako je spreman pregovarati o uvjetima pod kojima će okrivljenik priznati krivnju, odnosno sklopiti sporazum o vrsti i mjeri kaznenopravne sankcije .

Prije obavijesti osumnjičeniku/okrivljeniku i branitelju, ako ga ima, državni odvjetnik je prema odredbi članka 74. stavak 2. Zakona o državnom odvjetništvu dužan sačiniti službenu bilješku u kojoj će pisano obrazložiti postojanje okolnosti iz članka 74. stavak 1. Zakona o državnom odvjetništvu koje mu omogućavaju sporazumijevanje.

Obrazac službene bilješke vidi pod 4.7. Obrasci – obrazac 1. Službena bilješka o razlozima sporazumijevanja i 3. Obrazac 3. Službena bilješka o pregovaranju na prijedlog državnog odvjetnika.

I ovdje u složenim i teškim slučajevima zamjenik državnog odvjetnika treba uvijek prije obavijesti osumnjičeniku/okrivljeniku i branitelju, ako ga ima upoznati državnog odvjetnika, odnosno višeg državnog odvjetnika. Također službenu bilješku o postojanju uvjeta iz članka 74. Zakona o državnom odvjetništvu državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika unosi u spis i tek nakon toga daje odgovor okrivljeniku. Ako je obavijestio državnog odvjetnika ili višeg državnog odvjetnika, zamjenik državnog odvjetnika, odnosno državni odvjetnik će u bilješci to naznačiti.

Ukoliko državni odvjetnik ili zamjenik smatra kako nema uvjeta za sporazumijevanje, ili je nakon obavijesti državnog odvjetnika, odnosno višeg državnog odvjetnika dobio naputak kako sporazumijevanje u konkretnom slučaju nije korisno, odnosno kako nema mjesta sporazumijevanju, sačinit će o tome kratku bilješku na popisu pismena i otpravaka s naznakom datuma kada je o tome izvijestio osumnjičenika/okrivljenika.

Tek nakon što je sačinio pisanu bilješku, državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika će obavijestiti osumnjičenika/okrivljenika i branitelja, ako ga ima, o tome da je spreman pregovarati. Zavisno od slučaja, državni odvjetnik može ponuditi i početne uvjete za sklapanje sporazuma.

4.2.2. Obavještavanje oštećenika i žrtve

Iako u Zakonu o kaznenom postupku i u Zakonu o državnom odvjetništvu nema o tome posebnih odredbi, u svim onim slučajevima u kojima državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika ocijeni kako bi sporazum za žrtvu ili oštećenika mogao biti neprihvatljiv i kako bi to moglo imati negativne posljedice u javnosti, o svojoj odluci će obavijestiti žrtvu, odnosno oštećenika. Na taj način treba uvijek postupiti ako je žrtva teško traumatizirana, odnosno u slučajevima u kojima je došlo do smrti neke osobe.

Obavješćivanjem žrtve odnosno oštećenika mogu se izbjeći negativne reakcije, koje posljedično mogu štetiti državnom odvjetništvu u slučajevima u kojima žrtva odnosno oštećenik nije obaviještena i iz medija sazna o donošenju presude na osnovu sporazuma stranaka.

Obavješćivanje žrtve i oštećenika u ovakvim slučajevima je koristan test da bi se vidjele njihove reakcije, da bi se vidjelo koliko su žrtva odnosno oštećenik osjetljivi na ovakvo pregovaranje. Protivljenje žrtve ili oštećenika ne sprječava državnog odvjetnika u zaključivanju sporazuma, ako on, unatoč tome, smatra kako su ispunjeni uvjeti iz članka 74. Zakona o državnom odvjetništvu, jer su često reakcije žrtve i oštećenika na bilo kakav sporazum s osumnjičenikom/okrivljenikom negativne, iako je sporazumijevanje u konkretnom slučaju korisno i ispunjeni su zakonski uvjeti.

U svim onim drugim slučajevima u kojima oštećenik ima samo imovinskopravni zahtjev, u kojima žrtva nije teško traumatizirana, može ga se izvijestiti, ali to nije nužno potrebno.

4.2.3. Službena bilješka o postojanju uvjeta za početak pregovora i zapisnik o tijeku pregovora

Kao što je rečeno pod III.4.2.1., prije početka pregovora, prema odredbi članka 74. stavak 2. Zakona o državnom odvjetništvu o opravdanosti sporazumijevanja treba sačiniti službenu bilješku u kojoj će se obrazložiti postojanje razloga za sklapanje sporazuma.

Tijekom cijelog postupka pregovaranja treba evidentirati svaki sastanak na kojem su se iznosili prijedlozi, ili prihvaćali prijedlozi druge strane. Potrebno je naznačiti osnovne točke prijedloga osumnjičenika/okrivljenika, a posebno što smo mi ponudili osumnjičeniku/okrivljeniku. Državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika evidentira prijedloge u obliku službenih bilješki u kojima se navodi vrijeme sastanka i ono što je dogovoreno.

U osobito teškim i složenim slučajevima, ili slučajevima u kojima se unaprijed pregovara jer postoji interes za sporazumijevanjem radi suradnje okrivljenika u svezi otkrivanja kaznenih djela ili drugih počinitelja, vodi se zapisnik u kojem se navodi tko je bio prisutan, unose se prijedlozi stranaka i njihovi odgovori, te posebno ono što je dogovoreno.

Osumnjičenika/okrivljenika ili njihovog branitelja je dobro upoznati s vođenjem službenih bilješki ili zapisnika o tijeku pregovaranja, jer time se mogu unaprijed spriječiti krive interpretacije, te eventualno kasnije iskorištavanje tijeka pregovaranja ako ono nije bilo uspješno.

Obrasci službene bilješke vidi pod 4.7. Obrasci u vezi sporazumijevanja – obrasci 1 do 3.

4.2.4. Osiguranje branitelja²⁵²

Nakon prihvaćanja ponude za pregovaranje, odnosno nakon što je osumnjičenik/okrivljenik pozitivno odgovorio na ponudu državnog odvjetnika ili zamjenika državnog odvjetnika za

²⁵² Važno je znati da u postupku za kazneno djelo za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora branitelj po službenoj dužnosti ili na teret proračunskih sredstava može biti samo odvjetnik koji ima praksu od najmanje osam godina kao odvjetnik ili kao dužnosnik u pravosudnom tijelu (članak 65stavak 1. Zakona).

početak pregovora državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika će najprije, ako to nije učinio ranije, utvrditi da li osumnjičenik/okrivljenik ima branitelja. Ukoliko osumnjičenik/okrivljenik nema branitelja, uputit će ga se da uzme branitelja koji će sudjelovati u pregovorima.

Ako državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika utvrdi kako okrivljenik nema branitelja iz razloga što nema sredstava za plaćanje njegovih usluga, odnosno ako sam nije uzeo branitelja, a pregovaranje je u posebnom interesu postupka radi otkrivanja drugih kaznenih djela ili drugih počinitelja kaznenih djela, državni odvjetnik će predložiti predsjedniku nadležnog suda određivanje branitelja osumnjičeniku koji će zastupati njegove interese tijekom sporazumijevanja.

Državni odvjetnik će otpočeti s pregovaranjem o pojedinim uglavcima sporazuma nakon što utvrdi da osumnjičenik/okrivljenik ima branitelja, odnosno da mu je postavljen branitelj.

Za dopis sudu radi postavljanja branitelja vidi pod 4.7. Obrasci u vezi sporazumijevanja Obrazac 7. – Dopis predsjedniku suda za određivanje branitelja.

4.2.5. Način vođenja pregovora i obavještanje o tijeku pregovora

Iako je zamjenik državnog odvjetnika dužan prema odredbi članka 82. stavak 3. Zakona o državnom odvjetništvu tek prije potpisivanja izjave za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka izvijestiti državnog odvjetnika, ipak u posebno složenim i teškim slučajevima on treba obavijestiti državnog odvjetnika o namjeri za otpočinjanjem pregovora s okrivljenikom i o osnovama sporazuma koji želi postići. S obzirom da se prije sačinjavanja i potpisivanja izjave, potpisuje sporazum, zamjenik državnog odvjetnika dužan je obavijestiti državnog odvjetnika o sadržaju sporazuma, jer je on osnova za potpisivanje izjave za donošenje presude na osnovu sporazuma stranaka.

Pregovarati ne treba na ulici ili u sudskim hodnicima, treba osigurati dolazak okrivljenika i njegovog branitelja u prostorije državnog odvjetništva. Samo izuzetno kada to posebne okolnosti nalažu (istražni zatvor i slično), pregovarati se može izvan prostorija državnog odvjetništva.

O tijeku pregovora se uvijek sačinjava službena bilješka ili zapisnik (vidi pod 4.2.3.)

U svim onim slučajevima u kojima se kroz sporazumijevanje žele stvoriti uvjeti za otkrivanje drugih kaznenih djela odnosno drugih počinitelja kaznenih djela i zbog toga se s okrivljenikom sklapa sporazum prema kojem se državno odvjetništvo slaže s izricanjem sankcije u donjoj granici predviđene propisane za to kazneno djelo, posebno kad se radi o teškim kaznenim djelima kod kojih je razlika između očekivane sankcije u redovitom postupku i sankcije koja je predmet sporazuma posebno velika, državni odvjetnik će prije prihvaćanja sporazuma izvijestiti višeg državnog odvjetnika. Ako viši državni odvjetnik smatra da nema mjesta sporazumijevanju, dati će u tom pravcu naputak.

4.2.6. Postupak u slučaju prestanka pregovora

Ukoliko tijekom pregovaranja osumnjičenik/okrivljenik odustane od svojeg prijedloga za

pregovaranje, odnosno ukoliko osumnjičenik/okrivljenik ne prihvaća uvjete koje nudi državni odvjetnik i dođe do prekida pregovora, državni odvjetnik će o tome sačiniti službenu zabilješku u kojoj će navesti razlog zbog kojeg je došlo do prekida pregovora. U bilješci će navesti datum kada su pregovori završili.

4.3. Pisani oblik i sadržaj sporazuma i izjave

Pisani obrazac sporazuma i obrazac izjave koja se potpisuje nakon postignutog sporazuma i dostavlja sudu sastavni je dio ovog Priručnika (4.7. Obrasci u vezi sporazumijevanja, obrazac 4.).

Prije sklapanja i potpisivanja sporazuma, kao što je to rečeno, zamjenik državnog odvjetnika obavijestit će o uvjetima postignutog sporazuma državnog odvjetnika, a u posebno značajnim slučajevima državni odvjetnik će obavijestiti višeg državnog odvjetnika, jer nakon potpisanog sporazuma, osim ako za to postoje posebno opravdani razlozi, državni odvjetnik ili zamjenik ne smije odustajati od dogovorenog.

Činjenični opis i zakonski naziv kaznenog djela u sporazumu i izjavi mora biti jednak činjeničnom, zakonskom i pravnom opisu u optužnici.

Kad god je to moguće, pisani sporazum treba sačiniti odmah nakon što je izrađena optužnica, kako ne bi bilo bitnih razlika u činjeničnom opisu djela koje je predmet sporazuma, u optužnici i u pisanom sporazumu. Naime, sporazum uvijek sadrži opis kaznenog djela koje je predmet optužbe, odnosno koje se optužbom misli staviti na teret okrivljeniku i ne može biti razlike u činjeničnom opisu u sporazumu i u izjavi, osim ako se osumnjičenik/okrivljenik s time ne složi.

U onim slučajevima u kojima državni odvjetnik nudi sporazumijevanje okrivljeniku odmah na početku prethodnog postupka, pa i prije davanja obrane, opis kaznenog djela u sporazumu treba obuhvaćati moguće modalitete kaznenog djela (na primjer osnovni oblik i kvalificirani oblik kaznena djela), a pojedinim uglavcima u sporazumu to se može i pojasniti kako ne bi bilo nikakvih dvojbi.

U pisanom sporazumu mogu biti pojedini uglavci koji se ne unose u izjavu, a kojima se reguliraju međusobne obveze između državnog odvjetnika i okrivljenika.

Izjava se mora temeljiti na sporazumu i pojedini uglavci u izjavi ne mogu biti različiti od sporazuma, osim ako se osumnjičenik/okrivljenik s time ne složi.

Obrazac sporazuma i izjave pod 4.7. Obrasci u vezi sporazumijevanja, obrasci broj 4.,5. i 6.

4.4. Način izračunavanja umanjene sankcije koja bi se trebala primijeniti u slučaju postizanja sporazuma

Kao što je to već istaknuto, osnovna svrha sporazumijevanja je skraćivanje postupka ili postizanje bolje učinkovitosti u predmetu u kojem se sklapa sporazum ili u drugom predmetu. U tim slučajevima državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika je odgovoran za politiku kažnjavanja i dužan je voditi računa o tome.

Nasuprot tome, u onim slučajevima u kojima se sklapanjem sporazuma omogućava otkrivanje drugih kaznenih djela ili drugih počinitelja kaznenih djela, državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika ima interes sklopiti sporazum i pod uvjetom dogovaranja sankcije na donjoj granici sankcije, koja se uz ublažavanje za to djelo može izreći.

4.4.1. Moguće umanjene sankcije za koju državni odvjetnik smatra da je primjerena u slučajevima navedenim u članku 74. stavak 1. točka 1. do 5. Zakona o državnom odvjetništvu

Umanjena sankcija treba biti u razmjeru s politikom kažnjavanja za određeno kazneno djelo, te sa svim subjektivnim i objektivnim elementima pojedinog kaznenog djela. Umanjena sankcija ne bi trebala biti manja od dvije trećine očekivane sankcije odnosno kazne za koju državni odvjetnik smatra da bi ju mogao ostvariti u redovitom ili skraćenom postupku. Nedvojbeno postoji velika razlika u sankcijama koje se izriču na područjima pojedinih državnih odvjetništava. Više o načinu određivanja sankcije i ujednačavanju postupanja vidi u Uputi.

Ukoliko je politika kažnjavanja za određeno kazneno djelo na području državnog odvjetništva viša od prosjeka ili se izriče teža sankcija ili kazna, državni odvjetnik ima veće mogućnosti u pregovaranju u visini sankcije i obrnuto.

4.4.2. Moguće umanjene sankcije za koju državni odvjetnik smatra da je primjerena u slučajevima suradnje okrivljenika s državnim odvjetnikom članak 74. stavak 1. točka 6. Zakona o državnom odvjetništvu

U ovom slučaju umanjene može biti u granicama dopuštenim zakonom, ali ipak kod toga treba voditi računa o svrsi kažnjavanja, politici kažnjavanja na određenom području, kao i koristi koju državno odvjetništvo ima na temelju danog priznanja u otkrivanju drugih kaznenih djela i drugih počinitelja, odnosno dokazivanju krivnje drugim počiniteljima.

Između umanjena sankcije na koju državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika pristaje i tih drugih kaznenih djela mora postojati razmjernost. Dakle, u slučaju sporazumijevanja s osumnjičenikom/okrivljenikom koji surađuje, državni odvjetnik cijeni sve okolnosti kaznenog djela koje je počinjeno, subjektivne okolnosti na strani okrivljenika, a posebno koja kaznena djela i kojim osobama će se njegovim iskazom moći dokazati.

4.4.3. Korisne napomene

a) U svakom slučaju dogovorena sankcija ne može biti ispod donje granice kazne koja se za to kazneno djelo može izreći uz primjenu odredbi o ublažavanju.

b) Člankom 363. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku određeno je kako se presudom na temelju sporazuma stranaka, uz kaznu zatvora i mjeru upozorenja, može mogu primijeniti i sigurnosne mjere iz članka 75., 76., 77., 79. i 80. Kaznenog zakona, te sigurnosne mjere iz Zakona o kaznenoj odgovornosti pravnih osoba, kao i oduzimanje imovinske koristi.

U skladu s ovom odredbom:

- uvijek kada postoje uvjeti za primjenu sigurnosne mjere o tome treba pregovarati i unijeti u sporazum i odredbu o primjeni sigurnosne mjere;
- ako je postavljen imovinskopravni zahtjev, treba okrivljenika pitati da se o njemu određeno očituje,
- kada se pregovara o priznanju krivnje i o sankciji za kaznena djela kojima je okrivljenik stekao imovinsku korist, ona mora biti oduzeta. Nema sporazumijevanja u vezi oduzimanja imovinske koristi, jer je člankom 74. stavak 4. Zakona o državnom odvjetništvu određeno kako se sporazumom ne mogu mijenjati učinci zakonskih odredbi o oduzimanju imovinske koristi stečene kaznenim djelom. Pregovarati se može jedino o modalitetima izvršavanja mjere oduzimanja imovinske koristi.

Za prijedlog za oduzimanje imovinske koristi, koji treba biti dio izjave vidi pod III. 3.1.3.3. Prijedlog za oduzimanje imovinske koristi kao poseban akt uz optužnicu.

c) U sporazumu treba uvijek navesti koja je to sankcija za koju državni odvjetnik smatra da bi bila primjerena u slučaju vođenja postupka. To je potrebno učiniti kako radi upoznavanja osumnjičenika/okrivljenika koju sankciju bi državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika smatrao primjerenom da nema sporazuma, ali i radi mogućnosti nadzora o pravilnosti rada državnog odvjetnika, odnosno zamjenika državnog odvjetnika u svezi predlaganja kaznenih sankcija.

4.5. Odustanak od sporazuma

Državnom odvjetniku je u interesu da se kroz sporazumijevanje rješava dio predmeta i stoga njegovo postupanje mora biti takvo da druga strana zna kako će se on držati dogovorenog. Osumnjičenik/okrivljenik uvijek može odustati od sporazuma i ne snosi nikakve posljedice, međutim, ako je to čest slučaj kod onih osumnjičenika koje brani određeni odvjetnik, tada treba upozoriti branitelja na to i ukazati kako očekujemo ozbiljan pristup.

Povjerenje je u ovakvim slučajevima najvažnije.

Državni odvjetnik ne smije zlouporabiti to povjerenje, njegovo postupanje i odluke u svakom od pojedinih predmeta moraju biti takve da ne dovode u sumnju jedanput postignuti sporazum pod uvjetom da se druga stranka pridržava svega dogovorenog. Sukladno tome, državni odvjetnik može odustati od prijedloga sporazuma do donošenja presude samo u slučaju ukoliko okrivljenik ne ispuni neke od uglavaka sporazuma koji su bitni i koji su bili odlučujući za prihvatanje sporazuma, odnosno ukoliko se kasnije ustanovi kako sporazum nije zakonit ili dogovorena kaznenopravna sankcija nije u skladu s odmjeravanjem kazne propisanim zakonom.

U svakom drugom slučaju za to moraju postojati posebni razlozi i državni odvjetnik prije odustanka od sporazuma, o tome treba izvijestiti višeg državnog odvjetnika.

U svim drugim slučajevima, bez obzira na moguću kasniju ocjenu kako sporazum nije povoljan za državno odvjetništvo, državni odvjetnik neće odustajati od sporazuma.

4.6. Drugi načini skraćivanja postupka

Iako alternativni načini rješavanja kaznenih prijava, odnosno drugi načini skraćivanja postupka prema članku 75. Zakona o državnom odvjetništvu nisu predmet ovog dijela Priručnika, potrebno je upozoriti da se u uputi daju smjernice i o primjeni alternativnih načina rješavanja kaznenih prijava, odnosno utjecaja na skraćivanje postupka.

4.7. Obrasci u vezi sporazumijevanja

Obrazac 1. Službena bilješka o razlozima sporazumijevanja - općenito

Zaglavlje - čl. 76. i 78 Poslovnika)

Službena bilješka

Nakon razmatranja činjeničnih i pravnih pitanja u predmetu broj K-DO- /09 u kojem je protiv okrivljenika/ce... podignuta optužnica broj:..... od zbog kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona, smatram kako postoje uvjeti za sporazumijevanje jer se time:

- 1) omogućava izbjegavanje rasprave i omogućava brže rješavanje drugih predmeta,*
- 2) skraćuje očekivano vrijeme vođenja kaznenog postupka od optužbe do pravomoćne osude na kaznu oduzimanja slobode,3) ušteđuje u značajnoj mjeri troškove postupka,*
- 3) ušteđuje u značajnoj mjeri troškove postupka,*
- 4) pošteđuje žrtve i druge osjetljive svjedoke od negativnih učinaka javnog iznošenja iskaza na raspravi,*
- 5) omogućuje primjenu mjera upozorenja ili zamjenu kazne zatvora radom za opće dobro na slobodi,*
- 6) omogućava otkrivanje drugih kaznenih djela ili drugih počinitelja kaznenih djela.*

(Navesti jednu ili više točaka i tu ocjenu o primjeni neke od gore navedenih okolnosti treba obrazložiti.)

Na primjer: Kako je okrivljenik u svojoj obrani priznao počinjenje kaznenog djela koje mu se optužnicom stavlja na teret, to bi se donošenjem presude na temelju sporazuma stranaka izbjeglo vođenje rasprave, a što je u interesu državnog odvjetništva zbog povećanja predmeta u radu koje treba na vrijeme riješiti.

Potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 2. Službena bilješka o pregovaranju na prijedlog osumnjičenika

(Zaglavlje - čl. 76. i 78 Poslovnika)

Službena bilješka

U predmetu broj:..... u kojem je protiv okrivljenika podignuta optužnica broj: od 3..... zbog kaznenog djela zlouporabe položaja i ovlasti iz članka 337. stavak 1. i 3. Kaznenog zakona, branitelj okrivljenika obavijestio je kako su voljni razgovarati o sporazumu.

Smatram kako postoje uvjeti za sporazumijevanje, jer bi se donošenjem presude na temelju sporazuma stranaka izbjeglo vođenje rasprave, a što je u interesu državnog odvjetništva zbog povećanja predmeta u radu koje treba na vrijeme riješiti, a time bi se i uštedjelo na troškovima kaznenog postupka

ili

Smatramo kako postoje uvjeti za sporazumijevanje jer se time:

- 1) omogućava izbjegavanje rasprave i omogućava brže rješavanje drugih predmeta,*
- 2) smanjuju u značajnoj mjeri troškovi postupka,*
- 3) omogućava lakše dokazivanje drugih kaznenih djela i krivnje drugim počiniteljima kaznenih djela koja su predmet ovog sporazuma.*

Kako je okrivljenik u svojoj obrani detaljno i okolnosno u cijelosti priznao počinjenje kaznenih djela koja mu se stavljaju na teret i priznao krivnju, to bi se donošenjem presude na temelju sporazuma stranaka izbjeglo vođenje rasprave, a što je u interesu državnog odvjetništva zbog povećanja predmeta u radu koje treba na vrijeme riješiti.

Pored toga, imenovani su u svojim obranama teretili druge okrivljenike i druge supočinitelje navedenih kaznenih djela, ne umanjujući time vlastitu kaznenu odgovornost, na koji način su olakšali dokazivanje kaznenih djela i krivnje drugih počinitelja.

Potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 3. *Službena bilješka o pregovaranju na prijedlog državnog odvjetnika*

(Zaglavlje - čl. 76. i 78 Poslovnika)

Službena bilješka

Današnjeg dana stupila sam u telefonski kontakt sa odvjetnikom iz Zagreba, (tel.), te ga obavijestila o spremnosti ovog Državnog odvjetništva za sporazumijevanje sa upitom da li njegov branjenik ima za to interesa. Ponudila sam sporazum jer je idući tjedan zakazana sjednica optužnog vijeća u ovom kaznenom predmetu u kojem ima deset okrivljenika.

Odvjetnik je rekao da će sa svojim branjenikom ponovno pokušati kontaktirati, s obzirom da jučerašnjeg dana nije uspio stupiti s njim u kontakt, te će me obavijestiti. Dogovoreno je da ćemo se svakako čuti prije sjednice optužnog vijeće, ali je na moje pitanje o odgovarajućoj sankciji za navedeno kazneno djelo postavio protupitanje koja je to državnom odvjetništvu odgovarajuća sankcija.

Rekla sam mu da bi to mogao biti zatvor u trajanju od jedne godine.

Sačinila sam nacrt izjave i sporazuma u prilogu ove bilješke.

Potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 4. Sporazum - općeniti - prema Uputi

(Zaglavlje - čl. 76. i 78 Poslovnika)

Temeljem članka 74. Zakona o državnom odvjetništvu, a u svezi članka 360. stavak 4. Zakona o kaznenom postupku, Županijsko državno odvjetništvo u, po, zamjenika/ci županijskog državnog u Županijskom državnom odvjetništvu u i, iz, mjesto, ulica, broj..... ,uz branitelja/braniteljicu, odvjetnika/ce iz, povodom podignute optužnice državnog odvjetništva u broj K-DO-.../10 od, postigli su sljedeći

SPORAZUM

oko potvrdnog očitovanja o optužnici na osnovu kojeg se očekuje izbor i odmjeravanje blaže kazne

I.

Stranke ovog sporazuma su suglasne da se optužnicom Županijskog državnog odvjetništva u ... broj K-DO-.../09 od okrivljeniku/ci stavlja na teret da je:
(činjenični i pravni opis)

II.

Okrivljenik/ca _____, izjavljuje da je primio/la optužnicu, da se je konzultirao/la sa svojim izabranim braniteljem/braniteljicom po službenoj dužnosti i da je voljan/na potpisati izjavu o potpunom priznanju krivnje za kazneno djelo/la činjenično i pravno opisano u točki I. ovog Sporazuma.

Imenovani/a izjavljuje da je prethodno po branitelju/braniteljici upozoren/na o posljedicama potpisivanja ove izjave.

III.

Stranke su sporazumne da se okrivljeniku/ci za kazneno djelo/la iz točke I ovog Sporazuma izrekne..... (upisati članke i sankciju).

Stranke su sporazumne da se prema okrivljeniku/ci primijeni sigurnosna mjera - naznačiti o kojoj mjeri se radi, te ju točno odrediti (vremenski ili u pogledu predmeta ako se oduzima).

Stranke su sporazumne .. (oduzimanje imovinske koristi i dr.)

IV.

U svezi prijedloga oštećenika za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva (unijeti točan sadržaj zahtjeva ...) okrivljenik/ca izjavljuje kako imovinskopravni zahtjev priznaje u cijelosti i obvezuje se ispuniti ga do

ili

U svezi prijedloga oštećenika za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva (unijeti točan sadržaj zahtjeva ...) okrivljenik/ca izjavljuje kako imovinskopravni zahtjev priznaje u dijelu (unijeti točno u kojem dijelu ga priznaje) i obvezuje se ispuniti ga do

ili

U svezi prijedloga oštećenika za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva (unijeti točan sadržaj zahtjeva ...) okrivljenik/ca izjavljuje kako imovinskopravni zahtjev ne priznaje.

V.

Okrivljenik/ca _____ izjavljuje da je upoznat/a da se za kazneno djelo/a koje mu/joj se stavlja na teret može izreći kazna zatvora do _____ godina, da državno odvjetništvo smatra da bi kazneno djelo koje se okrivljeniku/ci stavlja na teret bila primjerena kazna zatvora od najmanje _____ godine (ili druga sankcija) , te da je svjestan/na kako državno odvjetništvo pristaje na izricanje manje sankcije od one s kojom bi bilo zadovoljno ako se vodi postupak.

VI.

Ako sud prihvati izjavu o sporazumu stranaka i donese presudu stranke su suglasne da se okrivljenika/cu oslobodi naknade troškova kaznenog postupka nastalih do sjednice optužnog vijeća u cijelosti.

ili

Ako sud prihvati izjavu o sporazumu stranaka i donese presudu stranke su suglasne da okrivljenik/ca snosi troškove postupka nastale do sjednice optužnog vijeća u iznosu od _____

Okrivljenik/ca je upoznat/a da ovi troškovi ne obuhvaćaju troškove izabranog branitelja.

VII.

Stranke se obvezuju da će na osnovu ovog Sporazuma potpisati izjavu za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka, te ju predati optužnom vijeću koje će odlučivati o potvrđivanju optužnice.

ZAMJENIK/CA
DRŽAVNOG ODVJETNIKA

.....

OKRIVLJENIK/CA

.....

BRANITELJ/ICA

.....

**Obrazac broj 5. Sporazum ako postoje uvjeti iz članka 74. stavak 1. točka 6. Zakona
o državnom odvjetništvu**

(Zaglavlje - čl. 76. i 78 Poslovnika)

Temeljem članka 74. Zakona o državnom odvjetništvu, a u svezi članka 360. stavak 4. Zakona o kaznenom postupku, Županijsko državno odvjetništvo u, po, zamjeniku/ci županijskog državnog u Županijskom državnom odvjetništvu u i, iz, mjesto, ulica, broj..... uz branitelja/braniteljicu, odvjetnika/cu iz, povodom podignute optužnice državnog odvjetništva u broj K-DO-.../10 od postigli su sljedeći

SPORAZUM

*oko potvrdnog očitovanja o optužnici na osnovu kojeg se očekuje
izbor i odmjeravanje blaže kazne*

I.

*Stranke ovog sporazuma su suglasne da postoji osnovana sumnja da je osumnjičenik
počinio slijedeće kazneno djelo/la:*

(opisati činjenični, zakonski pravni opis kao u izreci)

II.

*Okrivljenik/ca _____, izjavljuje da je sporazuman/na da ga/ju se optužnicom koja
će biti podnesena nakon dovršetka istrage/provođenja dokaznih radnji optuži da je počinio/la
kazneno djelo činjenično i pravno opisano u točki I. ovog Sporazuma.*

II.

*Okrivljenik/ca _____, izjavljuje da se je konzultirao/la sa svojim izabranim
braniteljem/braniteljem po službenoj dužnosti i da je voljan/na potpisati izjavu o potpunom
priznanju krivnje za kazneno djelo činjenično i pravno opisano u točki I. ovog Sporazuma, a
također da će iznijeti svoju obranu u skladu s izjavom koju je dao/la državnom
odvjetniku/policiji i koja je u prilogu ovog sporazuma.*

*Imenovani/na izjavljuje da je prethodno po branitelju/braniteljici upozoren/a o
posljedicama potpisivanja ove izjave.*

II. (varijanta)

*Okrivljenik/ca _____, izjavljuje da se je konzultirao/la sa svojim izabranim
braniteljem/braniteljem po službenoj dužnosti i da je voljan/na potpisati izjavu o potpunom
priznanju krivnje za kazneno djelo činjenično i pravno opisano u točki I. ovog Sporazuma, a
također da će kao svjedok u kaznenom postupku protiv, zbog kaznenog djela iz
članka, koji se vodi pred sudom u, iskazivati istinu, te da je istinita
izjava koju je dao/la državnom odvjetniku/policiji i koja je u prilogu ovog sporazuma.*

*Imenovani/na izjavljuje da je prethodno po branitelju/braniteljici upozoren/a o
posljedicama potpisivanja ove izjave.*

III.

Okrivljenik/ca _____, je upoznat/a da će državni odvjetnik odustati od ovog sporazuma ako ne iznese obranu, odnosno kad ju ne iznese u skladu s izjavom koju je dao/la državnom odvjetniku/policiji i koja je u prilogu ovog sporazuma.

III. (varijanta)

Okrivljenik/ca _____, je upoznat/a da će državni odvjetnik odustati od ovog sporazuma ako odbije iskazivati kao svjedok u kaznenom postupku protiv, zbog kaznenog djela iz članka, koji se vodi pred sudom u, odnosno, ako iskazuje različito od izjave koju je dao/la državnom odvjetniku/policiji i koja je u prilogu ovog sporazuma.

IV.

Stranke su sporazumne da se okrivljenici/ku za kazneno djelo/la iz točke I ovog Sporazuma izrekne (upisati članke i sankciju).

Stranke su sporazumne da se prema okrivljeniku/ci primijeni sigurnosna mjera - naznačiti o kojoj mjeri se radi, te ju točno odrediti (vremenski ili u pogledu predmeta ako se oduzima).

Stranke su sporazumne .. (oduzimanje imovinske koristi i dr.)

V.

U svezi prijedloga oštećenika za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva (unijeti točan sadržaj zahtjeva ...) okrivljenik/ca izjavljuje kako imovinskopravni zahtjev priznaje u cijelosti i obvezuje se ispuniti ga do

ili

U svezi prijedloga oštećenika za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva (unijeti točan sadržaj zahtjeva ...) okrivljenik/ca izjavljuje kako imovinskopravni zahtjev priznaje u dijelu (unijeti točno u kojem dijelu ga priznaje) i obvezuje se ispuniti ga do

ili

U svezi prijedloga oštećenika za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva (unijeti točan sadržaj zahtjeva ...) okrivljenik/ca izjavljuje kako imovinskopravni zahtjev ne priznaje.

VI.

Okrivljenik/ca _____ izjavljuje da je upoznat/a da se za kazneno djelo/a koje mu/joj se stavlja na teret može izreći kazna zatvora do _____ godina, da državno odvjetništvo smatra da bi kazneno djelo koje se okrivljeniku/ci stavlja na teret bila primjerena kazna zatvora od najmanje _____ godine (ili druga sankcija), te da je svjestan/na kako državno odvjetništvo pristaje na izricanje manje sankcije od one s kojom bi bilo zadovoljno ako se vodi postupak.

VII.

Ako sud prihvati izjavu o sporazumu stranaka i donese presudu stranke su suglasne da se okrivljenika/cu oslobodi naknade troškova kaznenog postupka nastalih do sjednice optužnog vijeća u cijelosti.

ili

Ako sud prihvati izjavu o sporazumu stranaka i donese presudu stranke su suglasne da

okrivljenik/ca snosi troškove postupka nastale do sjednice optužnog vijeća u iznosu od _____ .

Okrivljenik/ca je upoznat/a da ovi troškovi ne obuhvaćaju troškove izabranog branitelja.

VIII.

Stranke se obvezuju da će, ako okrivljenik/ca postupi na način naveden u točki III. ovog Sporazuma, potpisati izjavu za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka u skladu s ovim Sporazumom, te ju predati optužnom vijeću koje će odlučivati o potvrđivanju optužnice.

ZAMJENIK/CA
DRŽAVNOG ODVJETNIKA

.....

OKRIVLJENIK/CA

.....

BRANITELJ/ICA

.....

Obrazac broj 6: Izjava o sporazumu

(Zaglavlje - čl. 76. i 78 Poslovnika)

Temeljem članka 360. stavka 4. Zakona o kaznenom postupku, _____ (ime i prezime, funkcija i u kojem državnom odvjetništvu), s jedne strane, te okrivljenik/ca _____ (ime i prezime, adresa i dr.) i njegov branitelj/ica _____, nakon okončanja pregovora o uvjetima priznanja krivnja i sporazumijevanja o sankciji povodom podignute optužnice ovog državnog odvjetništva (Ureda) br.: od _____, potpisuju sljedeću

IZJAVU ZA DONOŠENJE PRESUDE NA TEMELJU SPORAZUMA STRANAKA

I Opis kaznenog djela koje je predmet optužbe:

(Kopirati iz optužnice, činjenični, zakonski opis i pravnu oznaku)

II Izjava okrivljenika/ce o priznanju krivnje za to kazneno djelo:

„Izjavljujem da se osjećam krivim/om po svim točkama, optužbe, a u odnosu na kazneno djelo/la činjenično i pravno opisano/na u točki I ove Izjave.“

III Sporazum o vrsti i mjeri kazne i druge sankcije odnosno mjere:

Stranke su sporazumne da se okrivljeniku/ci za kazneno djelo iz točke I ove Izjave, temeljem članka _____ Kaznenog zakona, uz primjenu _____ Kaznenog zakona, izrekne _____.

Stranke su sporazumne da se prema okrivljeniku/ci primijeni sigurnosna mjera iz članka _____.

Stranke su sporazumne

IV Sporazum o troškovima kaznenog postupka

„Stranke su sporazumne da se okrivljenika/cu oslobodi naknade troškova kaznenog postupka u cijelosti.“

„Stranke su sporazumne da okrivljenik/ca plati troškove _____ (navesti koje) u iznosu od _____“

V Očitovanje okrivljenika/ce o podnesenom imovinskopravnom zahtjevu

„Okrivljenik/ca priznaje imovinskopravni zahtjev _____ (navesti čiji) u cijelosti“

ZAMJENIK/CA
DRŽAVNOG ODVJETNIKA

OKRIVLJENIK/CA

.....

BRANITELJ/ICA

.....

Obrazac broj 7: Dopis predsjedniku suda za postavljanje branitelja

(Zaglavlje - čl. 76. i 78 Poslovnika)

_____ sudu u _____
n/r gosp. _____, predsjednika Suda

Ovo Državno odvjetništvo provodi prethodni postupak / podiglo je optužnicu protiv okrivljenika XY zbog kaznenog djela iz članka _____ Kaznenog zakona.

Tijekom tog postupka / postupka pred optužnim vijećem, okrivljenik je izrazio spremnost za pregovaranje o uvjetima priznavanja krivnje, sporazumijevanja o sankciji i potpisivanja izjave za donošenje presude na temelju sporazuma.

Kako okrivljenik nema branitelja, to temeljem članka 66 stavka 3. Zakona o kaznenom postupku stavljam prijedlog da okrivljeniku XY za postupak pregovaranja postavite branitelja po službenoj dužnosti vodeći računa o uvjetima iz članka 65. stavka 4. Zakona o kaznenom postupku, obzirom na kazneno djelo za koje se vodi postupak / je optužen.

O svojoj odluci izvijestite me pozivom na naš broj gornji.

Potpis - čl. 82. Poslovnika

5. Pripremno ročište

5.1. O pripremnom ročištu

Pripremno ročište je obvezatno za sva kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora iznad petnaest godina²⁵³. U predmetima drugih kaznenih djela u redovitom postupku odluku da li će se pripremno ročište održati ili ne donosi predsjednik vijeća na temelju navoda u optužnici, odnosno prirode predloženih dokaza.

Pripremno ročište se ne održava ako je postignut sporazum stranaka o krivnji (čl. 371. st. 2. Zakona).

Pripremno ročište vrlo je važna faza kaznenog postupka za državnog odvjetnika, i vrlo je važno da državni odvjetnik u toj fazi dobro vlada predmetom, dobro poznaje predmet, a radi onoga što se na pripremnom ročištu od njega traži. Pripremno ročište je institut koji ima odlučujući utjecaj na opseg i pravac u kojem će ići glavna rasprava. To iz razloga, jer se na istome ističu i obrazlažu dokazni prijedlozi (članak 377. Zakona), a o predlaganju dokaza od strane državnog odvjetnika bit će kasnije riječi.

Državni odvjetnik radi sudjelovanja na pripremnom ročištu mora dobro poznavati spis, posebno zbog toga jer se optuženik na pripremnom ročištu može očitovati drugačije nego na optužnom vijeću. S tim u vezi na pripremnom ročištu odmah se očekuje reakcija tužitelja u vezi s predlaganjem dokaza.

Državni odvjetnik može na pripremnom ročištu predložiti kao nove samo one dokaze za koje je saznao nakon potvrđivanja optužnice, jer ih kasnije u tijeku rasprave više ne može predlagati (čl. 377. st. 1. Zakona). Državni odvjetnik može kasnije, nakon ispitivanja optuženika, samo predlagati dokaze za dopunu dokaznog postupka ako za njihovo postojanje nije znao do ispitivanja optuženika (čl. 440. st. 1 Zakona).

²⁵³ Člankom 19.c Zakona propisano je da su županijski sudovi su nadležni:

1) suditi u prvom stupnju:

a) za kaznena djela za koja je zakonom propisana kazna zatvora preko dvanaest godina ili dugotrajni zatvor,
b) za kaznena djela za koja je posebnim zakonom propisana nadležnost županijskog suda,
c) za sljedeća kaznena djela iz Kaznenog zakona: kaznena djela protiv Republike Hrvatske (Glava XII.), kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (Glava XIII.) osim kaznenog djela zlouporabe opojnih droga iz članka 173. stavka 1., 4. – 6., ubojstvo na mah (članak 92.), otmica (članak 125. stavak 2.), silovanje (članak 188. stavak 1.), spolni odnošaj s djetetom (članak 192. stavak 1.), prijevare na štetu Europskih zajednica (članak 224.b), razbojništvo (članak 218. stavak 2.), razbojnička krađa (članak 219. stavak 2.), pranje novca (članak 279.), zlouporaba položaja i ovlasti (članak 337. stavak 4.);

Prema članku 374. stavak 1. Zakona prije izlaganja optužbe stranke mogu izvjestiti predsjednika vijeća o sadržaju sporazuma iz članka 360. Zakona za sve ili pojedine točke optužbe. U takvom slučaju predsjednik vijeća će postupiti prema članku 361-364. Zakona. Kako se i u ovoj fazi postupak može okončati bez suđenja, sporazumom stranaka to državni odvjetnik nakon potvrđivanja optužnice treba s pažnjom razmotriti svaki prijedlog obrane u vezi zaključivanja sporazuma.

Ako pripremno ročište nije održano, predsjednik vijeća pozvat će stranke i oštećenika da obrazlože dokazne prijedloge koje namjeravaju izvesti na raspravi. Predsjednik vijeća će upozoriti stranke i oštećenika da se neće izvesti oni dokazi za koje su do početka rasprave znali ali ih, bez opravdanog razloga, nisu odmah predložili.

5.2. Izlaganje državnog odvjetnika na početku pripremnog ročišta

Nakon otvaranja pripremnog ročišta sukladno članku 375. stavak 2. Zakona državni odvjetnik na poziv predsjednika vijeća izlaže;

- dio optužnice iz koje proistječu zakonska obilježja kaznenog djela (kratko iznosi osnovni sadržaj činjeničnog opisa, ne čita ga!),
- zakonski naziv kaznenog djela i
- navodi dokaze koji potvrđuju optužnicu, a može predložiti izricanje određene vrste i mjere kaznenopravne sankcije.

Ovaj dio izlaganja državnog odvjetništva mora biti jasan i razlikuje se od uvodnog govora na raspravi. Bitno je jasno i precizno iznijeti suštinu činjeničnog opisa djela, naravno, kraću verziju nego što je to u samoj optužnici, a nakon toga zakonski naziv kaznenog djela. Državni odvjetnik iznosi dokaze koji potvrđuju optužnicu, tj. samo navodi da na temelju tih dokaza proizlazi osnovana sumnja da je optuženik počinio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret, ali ih sadržajno ne obrazlaže.

Kako je ovo zapravo prvo obraćanje vijeću koje će voditi postupak, važno je da govor državnog odvjetnika bude jasan i nedvosmislen, pa bi zbog toga bilo preporučljivo da bude unaprijed pripremljen. Ovo je posebno važno za teže predmete, gdje je nemoguće i uz najbolju volju, da se u pripremanju govora upamte svi njegovi elementi, posebno kod složenih, kompliciranih i dugih činjeničnih opisa. Govor, ukoliko je unaprijed napisan, ne bi trebalo čitati, no njime se državni odvjetnik prilikom izlaganja može služiti.

5.3. Predlaganje i obrazlaganje dokaznih prijedloga optužbe

Predlaganje i obrazlaganje dokaznih prijedloga na pripremnom ročištu regulirano je člankom 377. i 378. Zakona. Navedene odredbe pokazuju da je ovo vrlo važan stadij kaznenog postupka.

Kako dokazivanje na raspravi obuhvaća sve činjenice za koje sud i stranke smatraju da su važne za pravilno presuđenje, to je pripremno ročište važno radi dodatnog predlaganja dokaza od strane državnog odvjetnika. Državni odvjetnik predlaže i obrazlaže dokazne prijedloge koje namjerava izvesti na raspravi i to na način da navodi svaki pojedinačni

dokazni prijedlog te okolnosti koje će se tim dokazom dokazati, odnosno koje činjenice se time dokazuju.

Prilikom predlaganja dokaza na pripremnom ročištu treba voditi računa da se predlože svi dokazi koji su važni za utvrđivanje činjeničnog stanja, jer sud po službenoj dužnosti ne izvodi dokaze u prilog optužbe.

Pritom je od posebnog značaja da se na raspravi neće izvesti oni dokazi za koje je državni odvjetnik, kao i protivna stranka znao, ali ih bez opravdanog razloga na pripremnom ročištu nije predložio.

Prilikom predlaganja okolnosti na koje se svjedok treba ispitati treba voditi računa i o članku 420. stavak 3. Zakona, jer isti nalaže da će se svjedoka i vještaka ispitati o okolnostima o kojima je pozvan radi svjedočenja, odnosno vještačenja te ga ispituje stranka koja ga je pozvala. Državni odvjetnik u svakom pojedinom slučaju treba ocijeniti na koje je okolnosti potrebno ispitati svjedoka. On to mora znati, ne može doći na pripremno ročište ili raspravu, a da ne zna zbog čega i na koje okolnosti svjedoka namjerava ispitati. Pored toga osnovno je pravilo unakrsnog ispitivanja „Nikad ne pitaj ako ne znaš odgovor!“, dakle, sa svjedokom smo morali proći ispitivanje bilo kroz davanje iskaza, intervju ili njegovo pisano očitovanje.

I ovo potonje govori u prilog činjenici da se u ovoj fazi već mora vrlo dobro poznavati predmet kako se ne bi propustilo istaknuti sve okolnosti na koje se taj dokaz treba provesti.

Važno je na pripremnom ročištu određeno navesti okolnosti na koje se predlaže ispitivanje svjedoka, kako bi na taj način, već u ovoj fazi postupka, odredili na koje okolnosti se svjedok predlaže i o čemu će svjedočiti, jer na taj način unaprijed određujemo sadržaj iskaza i granice ispitivanja svjedoka. Samim time i protivna stranka ne može u unakrsnom ispitivanju ispitivati svjedoka na druge okolnosti.

Dokazi se ističu i predlažu i ovisno o tome kakvo je bilo očitovanje optuženika o krivnji, jer se na raspravi izvode dokazi samo u odnosu na one okolnosti koje su između stranaka sporne, dakle, neće se svjedoci ispitivati u odnosu na nesporne okolnosti.

Sve navedeno govori u prilog činjenici da se već u ovoj fazi postupka mora jako dobro baratati s činjenicama u spisu predmeta kako bi se pravilno istakli dokazni prijedlozi koji potvrđuju optužnicu i koji se trebaju izvesti na glavnoj raspravi.

Državni odvjetnik može na pripremnom ročištu, kada izlaže optužnicu, predložiti vrstu i mjeru kaznenopravne sankcije (čl. 375. st. 2. Zakona). Svrha ove odredbe je na određeni način potaknuti okrivljenika, koji zna koju sankciju traži državni odvjetnik, na priznanje u kojem slučaju se postupak značajno skraćuje. Prilikom predlaganja sankcije državni odvjetnik treba, uvažavajući opću svrhu propisivanja, izricanja ili primjene kaznenopravnih sankcija cijeliti sve okolnosti i predlagati kako vrstu, tako i mjeru kaznenopravne sankcije za koju smatra da je primjerena i u odnosu na koju ne namjerava, ako je sud izrekne, podnositi žalbu.

Napomena:

Ukoliko je došlo do sporazuma s okrivljenikom nakon što je održano optužno vijeće treba prije izlaganja optužbe izvijestiti predsjednika vijeća o sadržaju sporazuma.

5.4. Izjašnjavanje o dokaznim prijedlozima obrane

Nakon što stranke na pripremnom ročištu iznesu i obrazlože dokazne prijedloge koje namjeravaju izvesti na raspravi, sukladno članku 377. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku svaka stranka dužna je očitovati se o prijedlozima suprotne stranke i oštećenika.

Dakle, državni odvjetnik se je dužan očitovati o prijedlozima suprotne stranke i oštećenika. Očitovanje je važna radnja ono se ne može svesti na „protivim se“ i slično. Važno je da li dokazne prijedloge suprotne stranke osporavamo ili ne, to je posebno važno ako se radi o dokazivanju odlučne činjenice kojom se osporava optužnica.

Stoga je potrebno s posebnom pažnjom pratiti izlaganje dokaznih prijedloga obrane, jer prilikom iznošenja i obrazlaganja dokaznih prijedloga obrana iznosi argumente kojima pobija optužbu djelomično ili u cijelosti, dakle, u određenoj mjeri “razotkriva” strategiju obrane optuženika.

Zakon ne određuje da li će se suprotna stranka očitovati iza svakog prijedloga obrane ili nakon što su izneseni svi prijedlozi, o tome odlučuje predsjednik vijeća. Da bi se mogli kvalitetno izjasniti o dokaznim prijedlozima obrane, potrebno je za vrijeme iznošenja tih dokaznih prijedloga voditi bilješke o okolnostima na koje se ti dokazi predlažu. Naime, nakon iznošenja dokaznih prijedloga moramo se očitovati o svakom pojedinom prijedlogu. Dakle, ne možemo se „paušalno“ složiti s dokaznim prijedlozima obrane ili se na isti način protiviti tim dokaznim prijedlozima, jer predsjednik vijeća na pripremnom ročištu će u takvom slučaju tražiti da obrazložimo zbog čega se protivimo (zbog čega osporavamo) dokazne prijedloge obrane, a također ovakav pristup odaje dozu neozbiljnosti, nepripremljenosti i nestručnosti na našoj strani.

Nakon što obrana iznese dokazne prijedloge, u principu složiti ćemo se s onim dokaznim prijedlozima koje cijenimo opravdanim, posebno ako su ti dokazi za nas novi i za njih do pripremnog ročišta nismo znali, kao što je npr. uvid u određenu poslovnu dokumentaciju, liječničku dokumentaciju, socijalnu anamnezu i sl. Važno je znati, u slučaju kada smatramo da su činjenice na koje obrana predlaže izvođenje pojedinog dokaza nesporne, da se taj dokaz neće izvoditi. Stoga državni odvjetnik mora biti siguran da se radi o nespornoj činjenici i da nema potrebe za ispitivanjem tog svjedoka ili izvođenjem drugog dokaza.

U pravilu, državni odvjetnik će se protiviti izvođenju dokaza obrane za koje cijeni da su nepotrebni, da su usmjereni na odugovlačenje postupka i za koje, na osnovu dokaza koje je sam predložio, cijeni da su neistiniti.

Ukoliko državni odvjetnik na osnovu dokaznih prijedloga obrane cijeni da je nužno izvesti i druge dokaze kojima se pobijaju ti dokazni prijedlozi, on će u tijeku svojeg očitovanja o tim dokaznim prijedlozima ujedno predložiti izvođenje dokaza kojima se ti dokazni prijedlozi pobijaju.

5.4.1. Razlozi za protiviljenje dokazima obrane

Kad razmišljamo o razlozima zbog kojih možemo prigovarati dokazima obrane, tada se možemo rukovoditi razlozima kojima se rukovodi predsjednik vijeća na raspravi kada odlučuje o odbijanju izvođenja pojedinog dokaza (čl. 421. st. 2. Zakona):

- nedopušteni prijedlog – dokaz je nezakonit ili se odnosi na činjenicu koja se po zakonu ne može dokazivati,
- nevažni prijedlog - ako činjenica koju bi izvođenjem dokaza trebalo utvrditi nije važna za odlučivanje, odnosno ako ne postoji povezanost između činjenica koju stranka želi utvrditi te odlučnih činjenica, ili se ta povezanost zbog pravnih razloga ne može ustanoviti,
- neprikladni prijedlog- ako postoje razlozi sa sumnju da se sa dokazom neka važna činjenica uopće ne bi mogla utvrditi ili bi se to moglo učiniti sa velikim poteškoćama,
- prijedlog koji odugovlači postupak - ako je predloženo izvođenje dokaza očigledno usmjereno na znatno odugovlačenje postupka

Dakle, državni odvjetnik mora pažljivo cijeliti dokazne prijedloge obrane i osporiti one za koje cijeni da ih ne treba izvoditi. O drugim dokazima obrane se je dužan izjasniti da li ih osporava ili ne. Osobito je važno protivljenje pojedinom dokaznom prijedlogu obrane (kao što je npr. ispitivanje svjedoka kojeg ranije nismo čuli). Naime, onaj dokaz koji ne osporimo, neće se izvoditi tijekom rasprave, već će sud postupiti sukladno članku 431. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku, odnosno samo će pročitati zapisnike o iskazima ili materijalne dokaze u spisu.

5.5. Iznošenje i obrazlaganje drugih prijedloga

Oštećenik koji je prisutan pripremnom ročištu može sukladno članku 373. stavak 2 Zakona podnijeti imovinskopravni zahtjev ukoliko to već nije ranije učinio.

Na pripremnom ročištu može se predložiti ukidanje istražnog zatvora ili da se istražni zatvor zamijeni blažom mjerom. Sukladno članku 379. Zakona, da bi predsjednik vijeća mogao ukinuti istražni zatvor ili ga zamijeniti nekom blažom mjerom, mora postojati suglasnost stranaka.

Također se može predložiti određivanje privremenih mjera osiguranja. U postupku osiguranja privremenom mjerom pretpostavlja se postojanje opasnosti da tražbina Republike Hrvatske, glede oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom neće moći biti ostvarena, ili da će njezino ostvarenje biti otežano ako privremena mjera ne bude određena, pa dakle, tu opasnost nije potrebno posebno obrazlagati.

Više o privremenim mjerama osiguranja vidi pod: III.1.8.3. Privremene mjere osiguranja.

Oduzimanje imovinske koristi se prema odredbi članka 1. stavak 4. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem, vodi na temelju prijedloga tužitelja.

Također je člankom 557. stavak 1. Zakona određeno da se imovinska korist ostvarena počinjenjem kaznenog djela utvrđuje u postupku na prijedlog tužitelja.

Stoga, ako nije prije dao prijedlog zbog toga što sve činjenice nisu bile utvrđene, državni odvjetnik treba na pripremnom ročištu dati prijedlog za pokretanje postupka za oduzimanje imovinske koristi stečene kaznenim djelom.

Prijedlog državnog odvjetnika mora biti sličan tužbi u građanskom pravu, kako bi sud u presudi kojom se okrivljenik proglašava krivim za kazneno djelo mogao:

- a) utvrditi koje stvari ili prava predstavljaju imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom i njihovu novčanu protuvrijednost,
- b) utvrditi da su te stvari ili prava postale vlasništvo, odnosno imovina Republike Hrvatske,
- c) naložiti protustranci da Republici Hrvatskoj preda određene stvari, odnosno na nju prenese određena prava, ako ona već nisu prešla na Republiku Hrvatsku na temelju odredbe iz točke b) ili da isplati njihovu novčanu protuvrijednost u roku od 15 dana od dana pravomoćnosti presude,
- d) odrediti da se u javnim upisnicima koje vode sudovi i druga tijela izvrši upis prava u korist Republike Hrvatske.

Opća uputa broj O-6/11 u vezi oduzimanja imovinske objavljena je na Intranetu.

Više o prijedlogu za oduzimanje imovinske koristi vidi pod: III. 3.1.3.2. Prijedlog za oduzimanje imovinske koristi kao dio optužnice i 3.1.3.3. Prijedlog za oduzimanje imovinske koristi kao poseban akt uz optužnicu, a za obrasce 3.1.3.4. Obrasci u vezi oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom.

6. Rasprave

Rasprava je središnji i najvažniji stadij kaznenog postupka na kojoj se u usmenom, kontradiktornom i u pravilu javnom raspravljanju ostvaruju temeljna načela i postupovne funkcije subjekata kaznenog postupka.

Zakon razlikuje raspravu u redovitom i skraćenom postupku. I dok razlike između rasprave u redovitom postupku i rasprave u skraćenom postupku za kaznena djela za koja je zapriječena kazna zatvora preko osam godina i nisu velike, značajne su između redovitog postupka i rasprave u skraćenom postupku za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora ispod 8 godina.

6.1. Rasprava u redovitom postupku

Odredbom članka 387. Zakona određeno je da je rasprava javna. Javnost se isključuje samo ako postoje razlozi iz članka 388. Zakona. Ukoliko mu je poznato postojanje nekog od razloga iz članka 388. Zakona zbog kojih bi trebalo isključiti javnost, državni odvjetnik treba odmah na početku predložiti isključenje javnosti.

6.1.1. Uvodni govor državnog odvjetnika

Državni odvjetnik je, bez obzira da li se radi o redovitom ili skraćenom postupku dužan prisustvovati raspravi. Rasprava započinje čitanjem optužnice. Nakon što se uvjerio da je razumio optužbu, predsjednik vijeća zatražit će od optuženika da se očituje o svim točkama optužbe i o imovinskopravnom zahtjevu.

Zakon propisuje kako nakon toga predsjednik vijeća poziva stranke da održe uvodne govore.

Državni odvjetnik govori prvi.

Već sada se u praksi pokazuje kako uvodni govori ne ostvaruju onu svrhu koju imaju u porotnom sustavu, iz kojeg je ova odredba i preuzeta. Stoga državni odvjetnik treba govoriti kratko i na način kojim isključuje bilo kakvu nesigurnost u pogledu svojeg stava prema krivnji optuženika.

U svom govoru državni odvjetnik treba kratko i faktografski iznijeti:

- 1) koje odlučne činjenice namjerava dokazivati,
- 2) koje dokaze će izvoditi,
- 3) odrediti pravna pitanja o kojima će raspravljati,
- 4) odrediti sporne činjenice koje zahtijevaju razjašnjenje.

Dakle, okvir uvodnog govora određen je pravnom kvalifikacijom kaznenog djela iz optužnice. Naime, bitna obilježja kaznenog djela određuju činjenice koje treba dokazati predloženim dokazima. Ukoliko postoje pravna pitanja koja zahtijevaju posebno objašnjenje (npr. je li optuženik postupao u nužnoj obrani), treba ih spomenuti, kao i mogući spor o postojanju nekih odlučnih činjenica (npr. pitanje alibija).

Nije dopušteno iznositi činjenice o ranijoj osuđivanosti optuženika. Također, nije dopušteno izjašnjavati se o navodima i ponuđenim dokazima protivne strane.

Ukoliko više osoba zastupa optužbu u svojim se izlaganjima ne smiju ponavljati, već moraju unaprijed odrediti pitanja o kojima će govoriti.

Kako bi trebao izgledati kratki uvodni govor u slučaju optuženja za ubojstvo.

Poštovani predsjedniče vijeća, poštovani suci!

U tijeku dokaznog postupka dokazat ćemo da je optuženik s namjerom 3. prosinca 2010. na autobusnom kolodvoru u Karlovcu, bez ikakvog povoda, s namjerom da ga usmrti ispalio više hitaca iz pištolja u oštećenika, koji je od zadobivenih odmah i umro.

Kako bi to dokazali ispitat ćemo kao svjedoke na okolnosti samog događaja (ili navesti točno na koje okolnosti).

Također ćemo ispitati balističkog vještaka na okolnosti udaljenosti između oštećenika i okrivljenika u trenutku zadavanja povreda, a također ćemo ispitati i patologa u svezi povreda koje su dovele do smrti oštećenika.

Također ćemo izvesti i druge dokaze koje smo naveli u točki 4. optužnice.

6.1.2. Dokazni postupak

6.1.2.1 Pozivanje svjedoka i vještaka

Tijek dokaznog postupka propisan je člancima 418. do 440. Zakona, no, osim tih odredaba i druge odredbe Zakona posredno se odnose na dokazni postupak propisujući način na koji se izvode dokazi, određujući uvjete za valjanost dokaza te utvrđujući način na koji treba postupati s određenim dokazima.

Državni odvjetnik zastupa optužbu na raspravi. Optužnicom se stavlja određenoj osobi na teret da je počinila kazneno djelo navedeno u optužnici i zadatak je državnog odvjetnika da tijekom dokaznog postupka izvođenjem dokaza dokaže sve činjenice za koje smatra da su važne za pravilno presuđenje i time poluči uspjeh u postupku.

Državni odvjetnik ima pravo, ali i dužnost pozivati svjedoke i vještake te izvoditi dokaze. To neće nitko učiniti umjesto njega. Ako državni odvjetnik ne predloži ili ne izvede dokaze važne za utvrđivanje kaznenog djela i krivnje, sudu ne preostaje drugo nego donijeti oslobađajuću presudu.

Za razliku od toga, vijeće može odlučiti da se izvedu dokazi koji nisu predloženi ili od kojih je predlagatelj odustao, samo ako smatra da ti dokazi upućuju na postojanje razloga isključenja protupravnosti ili krivnje ili na činjenicu o kojoj ovisi odluka o kaznenopravnim sankcijama.

Prema tome, mogućnost suda da sam, bez inicijative stranaka, odlučuje da se izvedu pojedini dokazi, vrlo je ograničena.

Državni odvjetnik ovo treba imati u vidu, jer u slučaju njegovog propuštanja predlaganja ili izvođenja dokaza koji ide u korist optužbe, sud neće moći taj dokaz izvesti na svoju inicijativu.

Dokazi koje predlaže državni odvjetnik moraju se odnositi na činjenice koje je po zakonu dopušteno dokazivati i koje su važne za odlučivanje. Oni moraju biti prikladni za utvrđivanje neke važne činjenice, što znači da se njima takve činjenice mogu utvrditi i da se to može učiniti bez velikih poteškoća. Također, državni odvjetnik bi trebao izbjegavati predlagati dokaze čijim izvođenjem se znatno odugovlači postupak i umjesto njih predložiti druge dokaze ako je ikako moguće tim drugim dokazima postići istu svrhu.

Pojedine odredbe Zakona o kaznenom postupku isključuju neke dokaze. Osim odredbi o nevaljalim dokazima, to je i odredba članka 422. Zakona. Odredbom članka 422. Zakona propisano je da se u postupku ne mogu uporabiti kao dokazi činjenice koje se odnose na ranije spolno ponašanje žrtve i njene seksualne sklonosti, s tim da je iznimno dopušteno dokazivati da sperma, drugi materijalni tragovi ili ozljede opisane u medicinskoj dokumentaciji potječu od druge osobe, a ne od optuženika.

6.1.2.2. Pozivanje svjedoka i vještaka i izvođenje dokaza

Državni odvjetnik ima pravo pozivati svjedoke i vještake koje je predložio, te izvoditi dokaze. U vezi pozivanja svjedoka i vještaka vidi pod III.1.7.7. Poziv svjedoku ili vještaku, te za primjerak obrasca poziva vidi pod III.1.7.7.2. Obrasci poziva.

Vijeće može odlučiti da se izvedu dokazi koji nisu predloženi ili od kojih je predlagatelj odustao samo ako smatra da ti dokazi upućuju na postojanje razloga isključenja protupravnosti ili krivnje ili na činjenicu o kojoj ovisi odluka o kaznenopravnim sankcijama.

6.1.3. Priprema državnog odvjetnika za provođenje dokaznog postupka

Odredbama Zakona o kaznenom postupku striktno je uređen način i opseg izvođenja dokaza na raspravi, kao i njihov redoslijed. Mogućnosti postavljanja pitanja okrivljenicima, svjedocima i vještacima su također ograničene, a to u znatnoj mjeri otežava rad državnog odvjetnika, na kojem leži dokazna inicijativa.

Zbog njegove uloge u postupku, od državnog se odvjetnika očekuje da tijekom čitavog postupka bude spreman odgovoriti na sva moguća iznenađenja do kojih može doći, kao i na malo očekivane poteze protivne stranke, te da na njih pravovremeno i adekvatno reagira, jer u slučaju propuštanja određene radnje, često neće biti moguće tu radnju kasnije provesti.

Da bi svoje dužnosti ispunio s uspjehom, državni odvjetnik mora obaviti određene pripreme prije provođenja dokaznog postupka. To se prije svega odnosi na pripremu za ispitivanje svjedoka i vještaka, čije ispitivanje je striktno propisano i podijeljeno na glavno ispitivanje, unakrsno ispitivanje i dodatno ispitivanje.

S obzirom na ovako propisan način ispitivanja svjedoka i vještaka, državni odvjetnik će morati, prilikom priprema za raspravu, unaprijed pripremiti pitanja za svakog pojedinog svjedoka i vještaka kojeg je predložio, te po potrebi izraditi i hodogram kako bi se mogao lakše snaći tijekom dokaznog postupka. Pri pripremi pitanja državni odvjetnik kao polazište mora najprije ocijeniti na koje se okolnosti svjedok predlaže, te kako najbolje kroz pitanja „voditi“ svjedoka tijekom glavnog ispitivanja.

Uz sve to, državni odvjetnik mora neprestano tijekom dokaznog postupka vršiti stalne procjene stanja, odnosno mora procjenjivati je li potrebno postaviti svjedocima i vještacima dodatna pitanja, koja nije unaprijed predvidio, te u tom smislu stalno nadopunjavati i korigirati ranije stvoren plan izvođenja dokaza.

6.1.4. Redoslijed izvođenja dokaza optužbe

Člankom 419. Zakona o kaznenom postupku propisano je da se dokazi na raspravi izvode određenim redoslijedom. Prvo se izvode dokazi optužbe, a potom dokazi obrane. Nakon toga se izvode dokazi optužbe kojima se pobijaju navodi obrane, a zatim dokazi obrane kao odgovor na pobijanje. Nakon dokaza optužbe i obrane, pristupa se izvođenju dokaza suda i na koncu se izvode dokazi o činjenicama odlučnim za izricanje kaznenopravne sankcije.

Predsjednik vijeća može iz opravdanih razloga odrediti drukčiji redoslijed izvođenja dokaza (npr. nisu u danom času prisutni svjedoci ili vještaci koje je predložio državni odvjetnik ili je opravdano prije izvesti neki drugi dokaz zbog nekih važnih razloga kako bi se kvalitetnije mogli provesti sljedeći dokazi).

Državni odvjetnik određuje redoslijed dokaza koje namjerava izvesti i obavještava sud o vremenu potrebnom za njihovo izvođenje. Predsjednik vijeća može iz opravdanih razloga odrediti drukčiji redoslijed izvođenja dokaza.

Pitanje redoslijeda izvođenja dokaza je izuzetno važno, jer nije svejedno kojim redoslijedom će se dokazi izvoditi. Sukladno tome, državni odvjetnik može odlučiti da se prvo ispituju određeni svjedoci i vještaci, a potom da se pročitaju određeni dokumenti, no, on može i promijeniti taj redoslijed ukoliko smatra da je to dobro za njegov uspjeh u postupku.

Državni odvjetnik treba imati razrađen plan u kojem će biti određeno koje odlučne činjenice mora dokazati i kojim dokazima će to postići.

Dokazi se trebaju izvoditi logičnim redoslijedom, ako od iskaza određenih svjedoka zavisi nalaz vještaka, najprije ćemo predložiti sudu da se ispituju ti svjedoci, a tek zatim vještak. Nema određenog pravila. Također se dokazi kojima se dokazuju neke važne činjenice za koje se ne očekuje da će ih obrana posebno osporavati, mogu izvesti na početku dokaznog postupka i mogu poslužiti kao neka vrsta uvoda u dokazivanje onih činjenica koje su posebno sporne i čije postojanje obrana namjerava pobijati svojim dokazima. Na njih će se trebati naročito koncentrirati. U takvim slučajevima, državni odvjetnik može predlagati uzastopno izvođenje više dokaza kojima će dokazivati tu pojedinu spornu činjenicu. On može predložiti naizmjenično ispitivanje pojedinih svjedoka i vještaka te čitanje određenih isprava kako bi na sudsko vijeće ostavio što bolji dojam i uvjerio ga u teze optužbe.

Naravno, i u ovom slučaju vrijedi pravilo da predsjednik vijeća može odrediti drukčiji redoslijed izvođenja dokaza od onog koji je predložen pa državni odvjetnik mora biti spreman i na tu okolnost.²⁵⁴

Zaključno rečeno, državni odvjetnik će morati za svaki pojedini predmet razrađivati posebnu taktiku za redoslijed izvođenja određenih dokaza, prilagođavajući se pritom specifičnim okolnostima svakog pojedinog slučaja.

Napomena:

U skladu s člankom 535. stavak 3. Zakona u postupku koji se vodi pred sućem pojedincem, optuženiku, svjedoku i vještaku pitanja prvi postavlja sudac. Nakon toga, pitanja postavljaju stranke i to tako da optuženika najprije ispituje branitelj, ako ga ima, a svjedoke i vještake ona stranka koja ih je predložila. Dakle, u postupku pred sućem pojedincem nema unakrsnog i dodatnog ispitivanja.

6.1.5. Ispitivanje svjedoka i vještaka

Odredba članka 419. stavak 1. Zakona određuje poziciju stranaka tijekom dokaznog postupka. Zakon je jasan stranke imaju pravo pozivati svjedoke i vještake te izvoditi dokaze.

Iznimno vijeće može odlučiti da se izvedu dokazi koji nisu predloženi ili od kojih je predlagatelj odustao, samo ako smatra da ti dokazi upućuju na postojanje razloga isključenja protupravnosti ili krivnje ili na činjenicu o kojoj ovisi odluka o kaznenopravnim sankcijama.

Slijedom iznijetog, državni odvjetnik poziva svjedoke i vještake²⁵⁵ (članak 173. Zakona), a ako se ne odazovu, postupa u skladu s stavkom 2. citiranog članka.

²⁵⁴ Vidi gornju napomenu.

²⁵⁵ Državni odvjetnik mora kao što je gore naznačeno dogovoriti s predsjednikom vijeća kada će pozivati pojedine svjedoke i zbog toga je dobro napraviti redoslijed izvođenja dokaza i kod složenih slučajeva u kojima rasprava traje više dana dogovoriti kada koje svjedoke pozvati.

Zakon određuje da se najprije izvode dokazi optužbe, pa dakle, državni odvjetnik prvi izvodi dokaze ispitivanjem svjedoka. To može biti prednost ako je državni odvjetnik pripremljen za raspravu, ako usmjeri ispitivanje na okolnosti na koje je pozvao svjedoka, ali i mana za onog državnog odvjetnika koji nije pripremljen i ne zna kako i što će svjedok iskazivati.

Da bi državni odvjetnik mogao uspješno provesti glavno ispitivanje, da bi znao što je svjedoku poznato, te da bi mogao usmjeravati ispitivanje samo na okolnosti na koje je svjedok predložen, mora „pripremiti“ svjedoka. U složenim slučajevima i u odnosu na svjedoke koji su posebno važni, državni odvjetnik će ih u pravilu prije ispitati provođenjem dokaznih radnji. Ako to nije napravio, dobro je kratko razgovarati sa svjedokom i ukazati mu na pitanja koja će mu biti postavljena. Taj razgovor ne smije usmjeravati svjedoka, on samo može poslužiti kako bi državni odvjetnik stekao utisak o tome što je svjedoku poznato. Tako na primjer, ako se svjedok predlaže na okolnosti prije samog počinjenja kaznenog djela (npr. ubojstva) kratko ga se može pitati da li je stvarno bio nazočan, gdje je stajao, na kojoj udaljenosti i slično, kako bi državni odvjetnik znao što je svjedoku poznato i na koje okolnosti ga može ispitivati.

Za obrazac poziva svjedoku, oštećeniku ili vještaku za raspravu vidi pod III. 1.7.7.2. Obrasci, obrazac 6. do 8..

6.1.5.1. Glavno ispitivanje

Glavno ispitivanje je ispitivanje svjedoka i vještaka od stranke koja je pozvala svjedoka kao svoj dokaz.

Odluku o pozivanju svjedoka optužbe na raspravu radi ispitivanja državni odvjetnik će donijeti na osnovu korisnosti sadržaja iskaza takvog svjedoka. Bitno je da se iskaz svjedoka uklapa u iskaze ostalih svjedoka, vještaka, materijalne ili druge dokaze. Bitna značajka rasprave je kvantitativna i kvalitativna koncentracija dokaza, pa je svjedoke potrebno pozivati i ispitivati na točno određene okolnosti koje su pravno relevantne²⁵⁶ odnosno koje posredno ili neposredno upućuju na postojanje osnovane sumnje da je okrivljenik ostvario bitna obilježja utuženog kaznenog djela (okolnosti na koje će se pojedini dokaz izvoditi obrazložimo već na pripremnom ročištu).

Državni odvjetnik poziva svjedoka na raspravu. Počinje s ispitivanjem nakon što vijeće utvrdi osobne podatke, postavlja pitanja samo na okolnosti na koje je svjedok pozvan. Treba koliko je to moguće, izbjegavati da svjedok odnosno vještak daje iskaz u neometanom izlaganju.

Stoga će državni odvjetnik uvodno reći svjedoku; „Pozvani ste svjedočiti na okolnost“, i čim je kraće moguće pustiti svjedoka da izlaže. Čim je prije moguće treba početi s pitanjima kako bi se iskazivanje usmjerilo jer ne treba pustiti svjedoku da govori o svemu što mu je poznato u pogledu djela koje se okrivljeniku stavlja na teret. Svjedoka ne treba ispitivati na okolnosti koje su među strankama nesporne, a kao uvod u ispitivanje na sporne činjenice, već samo i isključivo na sporne okolnosti u odnosu na koje je pozvan. Ovo je osobito bitno s obzirom da se dobrim vođenjem glavnog ispitivanja može protivna stranka

²⁵⁶ Postoji velika razlika u odnosu na ispitivanje tijekom provođenja dokazne radnje. Iskaz svjedoka kao dokazna radnja u prethodnom postupku treba biti iscrpan na bitne okolnosti koje su svjedoku poznate u pogledu kaznenog djela, otkud su mu poznate te ukazivati i na mane svjedoka, a sve kako bi državni odvjetnik mogao cijeniti da li je svjedok vjerodostojan, da li ga pozvati na raspravu i na koje okolnosti. (čl. 289. st. 1. i 2. Zakona).

ograničiti jer ga ona može ispitivati u unakrsnom ispitivanju samo na okolnosti koje je svjedok isticao tijekom glavnog ispitivanja.

Kao što je rečeno, državni odvjetnik može ukratko „priprijeti“ svjedoka za pojavljivanje na sudu: kratko mu pojasniti zbog čega je predložen da svjedoči, njegova prava i obveze kao svjedoka, postupak ispitivanja, ali ne i kako će odgovarati na pojedina pitanja koja se mogu predvidjeti. Svakako, svjedok mora biti upoznat sa svojom ulogom u postupku i činjenicom da će ga gotovo sigurno unakrsno ispitati suprotna stranka.

Državni odvjetnik treba steći povjerenje svjedoka tako da on bude otvoren i iskren da se ne dogodi da u pogledu neke odlučne činjenice bude iznenađen iskazom svjedoka kojeg je pozvao.

Glavno ispitivanje treba shvatiti kao dijalog između svjedoka odnosno vještaka i državnog odvjetnika pri čemu je bitno da odredimo točan redoslijed postavljanja pitanja (kronološki). Iskaz treba prekinuti pitanjem ako svjedok opisuje nebitne detalje ili se udalji od predmeta svjedočenja.

Pitanja moraju biti jasna i razumljiva za sve sudionike u postupku, a prije svega za svjedoka i sud. Takvim pitanjima državni odvjetnik će dobiti potpuni iskaz svjedoka, njegovo izjašnjenje o svim odlučnim činjenicama koje su mu poznate. Nikada ne treba postavljati pitanja na koja ne znamo kako će svjedok odgovoriti. Bitno je da državni odvjetnik kod postavljanja pitanja već zna na koji način će mu iskaz svjedoka dati potporu u završnoj argumentaciji. Stoga u složenijim predmetima treba načiniti popis pitanja koja će postaviti svjedoku (kao preteča završne riječi u odnosu na taj dokaz), jer ukoliko zaboravi postaviti pitanje kod glavnog ispitivanja, pa uslijedi unakrsno ispitivanje, državni odvjetnik može postaviti pitanje u dodatnom ispitivanju samo u odnosu na unakrsno ispitivanje, ali ne i pitanje na okolnosti koje nije „otvorio“ kod glavnog ispitivanja.

Iskaz svjedoka na raspravi ne smije se razlikovati od prethodno danog iskaza, zbog toga je važna priprema i za ispitivanje u prethodnom postupku, jer ako postoje razlike otvaramo prostor unakrsnom ispitivanju. Zato, ako je svjedok ili vještak na prijašnjem ispitivanju tijekom dokazne radnje ili ranije rasprave naveo činjenice kojih se više ne sjeća ili ako je odstupio od svog iskaza, to se ne smije zanemariti već mu se treba predočiti prijašnji iskaz i upozoriti ga na odstupanje te pitati zašto iskazuje drugačije, a po potrebi treba pročitati njegov prijašnji iskaz ili dio tog iskaza. (čl. 426. Zakona).

Svjedok kojeg je pozvao državni odvjetnik vrlo često može odstupiti od ranijeg iskaza zbog zbunjenosti ili nerazumijevanja pitanja. Razlika može biti posljedica straha i nelagode u sudnici i dobro je svjedoku opisati osnovno o davanju iskaza (tko će ga prvi ispitivati, gdje stoji itd.)

Ako je svjedok odstupio od ranije danog iskaza, tada predočavanje svjedoku ranijeg iskaza od strane državnog odvjetnika treba dovesti do razjašnjenja stvari i ne smije biti autoritativno, uvrijeđeno ili ljuto, već s razumijevanjem na situaciju u kojoj se svjedok nalazi. U konačnici treba znati da je državni odvjetnik i procijenio vjerodostojnost tog svjedoka.

Zato je oportuno da se ispitivanje bitnih svjedoka u složenim i značajnim predmetima ne prepušta istražiteljima, već da državni odvjetnici tu dokaznu radnju poduzmu sami. Time će

zasigurno i glavno ispitivanje tog svjedoka na raspravi biti uspješnije kada se radi o ponovnom neposrednom kontaktu s državnim odvjetnikom koji ga je prethodno već ispitao.

Pitanja koja navode na odgovor koji se želi čuti (sugestivna pitanja) ne mogu se postavljati pri glavnom ispitivanju, osim ako je potrebno razjasniti iskaze svjedoka ili vještaka, ili u odnosu na osobne ili opće podatke o svjedoku ili vještaku koji nisu sporni, kao i u odnosu na okolnosti koje služe osvježanju pamćenja svjedoka ili vještaka pod uvjetom da ne utječu na vjerodostojnost iskaza.

Sud može dopustiti postavljanje sugestivnih pitanja kad stranka pozove svjedoka ili vještaka koji je već bio ispitivan po prijedlogu suprotne stranke ili kad svjedok ili vještak izbjegava odgovor.

Ako predsjednik vijeća zabrani pitanje ili odgovor na pitanje koje je već postavljeno cijeneći pitanje nedopuštenim ili nevažnim, državni odvjetnik može zahtijevati da o tome odluči vijeće. Sud može, kako tijekom glavnog, tako i unakrsnog i dodatnog ispitivanja svjedoku ili vještaku postavljati pitanja radi razjašnjenja nejasnoća.

Zavisno od pojedinog slučaja, državni odvjetnik treba cijeniti kada će prilikom glavnog ispitivanja svjedoka ispitati i na one činjenice koje možda nisu povoljne za optužbu, jer na taj način ostavlja manje prostora za unakrsno ispitivanje ili pak za ispitivanje svjedoka optužbe po pozivu obrane. Dojam unakrsnog ispitivanja ili ponovnog ispitivanja istog svjedoka od strane obrane je uvijek značajniji i za sud „teži“ nego kad državni odvjetnik u glavnom ispitivanju, bez suvišnog naglašavanja, postavi takvo pitanje svjedoku.

Glavno ispitivanje je zasigurno uspješno ako sud u tijeku ili na kraju glavnog ispitivanja ne postavi nijedno pitanje svjedoku radi pojašnjenja, a obrana odustane od unakrsnog ispitivanja.

6.1.5.2. Unakrsno ispitivanje

Nakon ispitivanja svjedoka u fazi glavnog ispitivanja slijedi pravo protivnoj strani njegovog daljnjeg ispitivanja, ali sada to ispitivanje može biti samo u odnosu na sadržaj iskaza koji je iznesen tijekom glavnog ispitivanja.

Sugestivna pitanja dopuštena su prilikom unakrsnog ispitivanja.

Pitanja protivne stranke svjedoku i vještaku u pravilu se ograničavaju i odnose samo na okolnosti o kojima je svjedok ili vještak iskazao tijekom glavnog ispitivanja. Ipak, predsjednik vijeća može dopustiti pitanja o okolnostima o kojima svjedok ili vještak nije iskazivao tijekom glavnog ispitivanja ako su te okolnosti usko povezane s okolnostima iznesenima tijekom glavnog ispitivanja ili ako su usmjerene na utvrđivanje vjerodostojnosti svjedoka.

Kada obrana unakrsno ispituje svjedoka optužbe državni odvjetnik treba pratiti ispitivanje reagirati na pitanja koja idu izvan sadržaja glavnog ispitivanja na način da odmah nakon postavljanja pitanja iznese prigovor nedopuštenosti pitanja. O tom prigovoru sud odlučuje odmah nakon što je iznesen.

Prilikom unakrsnog ispitivanja trebamo imati jasan cilj što ovim ispitivanjem želimo postići ujedno vodeći računa o tome da ovo može biti najvažniji dio zastupanja iz razloga jer se

prilikom unakrsnog ispitivanja direktno ispituje točnost dokaza i otkrivaju greške i nedostaci, a na koji način se pomaže sudu u formiranju ispravne odluke.

Dakle, tijekom unakrsnog ispitivanja, uloga ispitivača je da navede svjedoka da dade određeni iskaz i da uvjeri sud da prihvati ili odbaci ono na što smo svjedoka naveli da kaže.

6.1.5.2.1. Cilj unakrsnog ispitivanja

Kad pristupamo unakrsnom ispitivanju svjedoka moramo polaziti od činjenice da tog svjedoka prihvatimo kao „poštenog svjedoka“, a cijeneći okolnost da je sud svjedoka upozorio sukladno članku 288. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku da je dužan govoriti istinu, da ne smije ništa prešutjeti i da je davanje lažnog iskaza kazneno djelo.

Međutim, ono što ćemo u unakrsnom ispitivanju pokušati dokazati su greške u iskazu svjedoka, nepouzdanost iskaza, a u krajnjem slučaju i lažni iskaz. Svjedoku ćemo pristupiti s povjerenjem, nastojati uspostaviti kontakt sa tom osobom, a o ovim okolnostima uvelike će dalje ovisiti uspješnost našeg ispitivanja.

Dakle, prilikom ispitivanja polazimo od pretpostavke da nam svjedok iskazuje iskreno i pošteno, međutim neke objektivne okolnosti (greške u opažanju, broj osoba koji se promatra, zvukovi, uvjeti opažanja, osvjetljenje, udaljenost, vremenski uvjeti, odvratanje pažnje) mogu dovesti do toga da takav iskren iskaz može biti točan i potpun, može biti pogrešan, nepotpun i nepouzdan. Na nama je da ocijenimo o kakvom iskazu se radi.

Što želimo postići tijekom unakrsnog ispitivanja:

- oslabiti ili srušiti iskaz svjedoka suprotne strane,
- dobiti pozitivan i povoljan iskaz svjedoka suprotne strane.

6.1.5.2.2. Tehnike unakrsnog ispitivanja

Da bi postigli navedene ciljeve svjedoku moramo pristupiti prijateljski, ljubazno i taktično, pokazati mu da smo prepoznali i prihvatili njegovu iskrenost. Moramo osigurati suradnju svjedoka.

Prilikom ispitivanja treba zadržati profesionalnu nepristranost, nikada ne nuditi svoje mišljenje i voditi ispitivanje na način kao da mi sami svjedočimo. Iskaz svjedoka moramo kontrolirati na nenametljiv način koristeći sugestivna pitanja. Sugestivna pitanja omogućuju nam i veću mogućnost da dobijemo odgovor kakav želimo. Kroz ova pitanja mi zapravo tražimo od svjedoka da potvrdi naše teze, a da bi do toga došli nekada je korisno koristiti progresivan niz pitanja. U unakrsnom ispitivanju moramo postavljati kratka pitanja jednostavnim jezikom i razumljivim stilom, a pitanja moramo postavljati jedno po jedno. Kroz pitanja svjedoka vodimo od jedne do druge točke, uz potpunu kontrolu nad njegovim iskazom s osnovnim ciljem isključivanja štetne izjave.

U unakrsnom ispitivanju nikada ne treba postaviti ni jedno vitalno pitanje na koje ne znamo odgovor ili ga ne možemo razumno predvidjeti kako nas ne bi dovelo do štetnih iskaza.

Tako npr. ukoliko želimo dokazati neku prepreku u opažanju postaviti ćemo sljedeća pitanja:

- Prilikom naprijed navedenog događaja vi ste bili u automobilu, zar ne?
- Bila je noć?
- Padala je jaka kiša?
- Radili su Vam brisači?
- Vani je bilo jako mračno?

Ovakva serija pitanja može imati snažan kumulativni učinak koji ta pitanja pojedinačno ne bi imala.

Za unakrsno ispitivanje važna je i brzina postavljanja pitanja – kod svjedoka koji surađuje to je normalna brzina govora, a kod ostalih pitanja treba postavljati što brže kako bi svjedok imao što manje vremena da izmisli odgovor i sakrije istinu.²⁵⁷

6.1.5.2.2.1. Ispitivanje kojim želimo oslabiti ili srušiti iskaz svjedoka suprotne strane

Prilikom unakrsnog ispitivanja svjedoka koji je pristrano svjedočio u glavnom ispitivanju cilj je tijekom unakrsnog ispitivanja izazvati nepovjerenje u njegov iskaz o odlučnim činjenicama.

Da bi ovog svjedoka mogli kvalitetno ispitati moramo ispitati osnovu njegovog iskaza, odnosno kako se svjedok našao u položaju da opazi ono o čemu govori, moramo točno utvrditi na primjer što je opazio, da li su pritom postojale greške u opažanju ili u sjećanju i moramo ispitati sporedne činjenice i okolnosti događaja da bi razotkrili nejasnoće ili nesigurnost u opažanju ili sjećanju svjedoka u pogledu povezanih činjenica. Kad analizom ovih elemenata dođemo do slabih točaka u iskazu svjedoka, tada te okolnosti možemo iskoristiti u unakrsnom ispitivanju.

Ovo ispitivanje možemo voditi u dva smjera:

- obezvrjeđivanjem iskaza,
- osporavanjem svjedoka.

Obezvrjeđivanje iskaza znači da u unakrsnom ispitivanju sud trebamo uvjeriti da je ovaj iskaz takav da ga on odbaci kao osnov ili dio osnova za presudu. Dakle, cilj destruktivnog unakrsnog ispitivanja je izazvati nepovjerenje u iskaz svjedoka.

Povjerenje u svjedoka je temelj vjerovanja u njegov iskaz. Potkopavanje tog povjerenja može u velikoj mjeri dovesti do odbacivanja toga iskaza.

Kod osporavanja svjedoka razlikujemo:

- osporavanje svjedoka koji griješi i
- osporavanja svjedoka koji laže.

Cilj unakrsnog ispitivanja svjedoka za kojeg se smatra da govori istinu, ali se vara u idealnom slučaju je taj da bi on trebao priznati da griješi i prihvatiti činjenice koje mu iznese onaj tko ga unakrsno ispituje.

²⁵⁷ Sve gore navedeno zavisi od odluke predsjednika vijeća o unošenju pitanja i odgovora u zapisnik, jer za razliku od drugih sustava koji poznaju unakrsno ispitivanje u Zakon nije unesena odredba o snimanju ispitivanja svjedoka i samim time se ne mogu postići oni efekti koji se ovakvim ispitivanjem kada je ono neprekinuto ostvaruju.

Kod svjedoka koji laže, cilj ispitivača je pokazati da se svjedoku ne smije vjerovati zbog njegovog karaktera ili zbog njegovih motiva.

Kod toga, prilikom pobijanja karaktera svjedoka moramo biti izuzetno pažljivi, jer ispitivanje mora biti u skladu sa svjedokovim ugledom na sudu i ne smije biti puko šikaniranje. Unakrsno ispitivanje ograničeno je u ovom slučaju na karakter ili motive, rijetko se utvrđuje da svjedok laže, ali ipak se može dati doprinos stvaranju sumnje ili nepovjerenja. Dakle, prilikom ovog ispitivanja morali bi dokazati da svjedok daje netočne izjave namjerno jer je motiviran da to čini.

6.1.5.2.2.2 . Ispitivanje kojim želimo dobiti pozitivan i povoljan iskaz svjedoka suprotne strane

Kod ovog ispitivanja prvo moramo razjasniti dva pitanja;

- prvo, da li su svjedoku poznate bilo kakve korisne činjenice i
- drugo, da li svjedok s nama želi surađivati.

Povoljan iskaz prvo možemo dobiti tehnikom naglašavanja, odnosno da u glavnom iskazu prepoznamo ono što ide u prilog našoj argumentaciji, a onda prilikom unakrsnog ispitivanja svjedoka taj segment naglasimo.

Povoljan trenutak za završetak unakrsnog ispitivanja bio bi kada se otkrije neka nedosljednost u svjedokovom iskazu ili između njegovog ili nekog drugog iskaza. Nekad svjedoka možemo dovesti u situaciju da i on sam tvrdi da je njegov iskaz bio pogrešan ili nepouzdan.

6.1.5.3. Dodatno ispitivanje

Cilj dodatnog ispitivanja je otkloniti štetu koju je izazvalo unakrsno ispitivanje i povratiti učinak glavnog iskaza, ali s obzirom da uvijek postoji opasnost da ovaj cilj ne postignemo u pristupu dodatnom ispitivanju treba biti posebno oprezan i treba procijeniti da li je ovo ispitivanje neophodno.

Kod dodatnog ispitivanja dopušteno je postavljati samo pitanja o pitanjima i činjenicama koje su spomenute tijekom unakrsnog ispitivanja. Prilikom dodatnog ispitivanja nisu dopuštena sugestivna pitanja. Dodatno ispitivanje trebali bi, ako je ikako moguće, provesti u slučaju ukoliko je napadnut karakter ili ponašanje našeg svjedoka, sa ciljem da povratimo dobro mišljenje o našem svjedoku, ali isto tako da svjedoku pokažemo da držimo do njega.

6.1.6. Izvođenje drugih dokaza

Optuženiku prvi pitanja postavlja branitelj, a zatim tužitelj.

Suoptuženike koji su se očitovali da se u odnosu na sve točke optužbe smatraju krivima i koji se ispituju na početku dokaznog postupka, državni odvjetnik treba ispitivati obzirno kako bi zadobio njihovo povjerenje i s njima uspostavio što bolji kontakt, da bi od njih mogao dobiti što vjerodostojniji iskaz o okolnostima koje terete druge suoptuženike.

Kod optuženika koji su se očitovali da se ne smatraju krivima, trebati će se pripremiti na ispitivanje kojim će se diskreditirati njihova obrana na način da se njihov iskaz predstavi kao

nevjerodostojan. Državni odvjetnik mora stoga, prije rasprave, podrobno proanalizirati iskaz optuženika, utvrditi u kojim dijelovima je on u suprotnosti s drugim dokazima te koje su njegove najslabije točke, a onda u skladu s tim pripremiti niz pitanja kojima će raskrinkati okrivljenikov iskaz kao neistinit.

Državni odvjetnik mora pozorno pratiti optuženikovo izlaganje i kada utvrdi da je on odstupio od svog ranijeg iskaza, treba inzistirati na predočavanju ranijeg iskaza i na razlozima zbog kojih je došlo do takvog odstupanja. U pravilu, optuženici neće imati logično obrazloženje u takvim slučajevima, samo će se dodatno kompromitirati.

Kada državni odvjetnik predlaže ispitivanje oštećenika kao svjedoka, mora predložiti da ga se ispita prije ostalih predloženih svjedoka, jer je tako propisano Zakonom da bi se oštećeniku omogućilo da što prije može aktivno sudjelovati na glavnoj raspravi i na njoj koristiti svoja prava. Inače, za oštećenika kao svjedoka vrijedi sve ono što je rečeno za ispitivanje drugih svjedoka.

Kada Zakon predviđa da se uz suglasnost stranaka pojedini ranije pribavljeni zapisnici ili dopisi o nalazu i mišljenju vještaka mogu pročitati, državni odvjetnik treba dobro procijeniti hoće li takvu suglasnost dati ili ne.

Naime, ako ocijeni da čitanje ranije pribavljenih iskaza ili dopisa s nalazima i mišljenjima neće naštetiti probitku optužbe ili da će to čak biti i korisno jer će se na taj način izbjeći unakrsno ispitivanje pojedine osobe koja bi se pri takvom ispitivanju mogla zbuniti i ostaviti loš dojam na vijeće, državni odvjetnik treba predložiti čitanje takvih iskaza i dopisa. Međutim, u pravilu će se trebati uvijek usprotiviti čitanju zapisnika i dopisa koji idu u korist teza obrane, kako bi se na raspravi kroz unakrsno ispitivanje svjedoka ili vještaka ti iskazi, odnosno nalazi i mišljenja, mogli dovesti u sumnju i mogli prikazati kao nevjerodostojni.

Kada državni odvjetnik bude predlagao da se tijekom dokaznog postupka izvede elektronički dokaz, morat će voditi računa da se ispune uvjeti za njegovo izvođenje. Radi toga će se morati dogovarati s predsjednikom vijeća o tehničkim mogućnostima izvođenja takvih dokaza te u slučaju potrebe pružiti pomoć sudu u tehnici i tehničkom osoblju kako bi se dokaz mogao s uspjehom izvesti. To vrijedi i u svim ostalim slučajevima kada će biti potrebno reproducirati snimke na raspravi pred sudom.

Prije no što predloži da se na raspravi provede rekonstrukcija, državni odvjetnik bi se trebao posavjetovati s odgovarajućim vještacima o tome što bi prilikom rekonstrukcije trebalo poduzeti, tko bi na njoj trebao biti prisutan, koje druge dokaze bi trebalo prikupiti prije nje i što se može očekivati njenim provođenjem. Bez ovakve pripreme, državni odvjetnik se ne bi smio upuštati u predlaganje rekonstrukcije, jer je osnovno pravilo da državni odvjetnik unaprijed mora znati koje rezultate će postići pojedinim dokazom.

6.1.7. Izmjena i proširenje optužnice na raspravi

Ako državni odvjetnik u tijeku rasprave utvrdi da izvedeni dokazi pokazuju da se izmijenilo činjenično stanje izloženo u potvrđenoj optužnici, te da uslijed toga može optuženik biti oslobođen ili optužbe odbijena, dužan je prije završetka dokaznog postupka usmeno izmijeniti optužnicu (članak 441. Zakona).

Tako je dužan postupiti i kad optuženik u tijeku rasprave u zasjedanju počini kazneno djelo ili ako se u tijeku rasprave otkrije prije počinjeno optuženikovo kazneno djelo.

Ukoliko ima vremena, a posebno ako je izreka složena bilo zbog velikog broja kaznenih djela, optuženih ili složenosti načina počinjenja dobro je napraviti pisani podnesak koji se predaje sudu uz najavu da se optužnica mijenja.

6.1.7.1. Razlozi, osnova i vrijeme izmjene optužnice

Državni odvjetnik može do završetka dokaznog postupka usmeno izmijeniti optužnicu.

Optužnica je rezultat ocjene i vrednovanja dokaza prikupljenih tijekom provođenja dokaznih radnji i tijekom istrage, te podvođenja utvrđenih činjenica pod propise kaznenog zakona za koje tužitelj smatra da ih treba primijeniti.

S druge strane presuda se može temeljiti samo na činjenicama i dokazima koji su izneseni na raspravi - članak 450. stavak 1. Zakona. Suglasno tome državni odvjetnik kao tužitelj mora stalno pratiti stanje činjenica i dokaza, te po potrebi postojeću optužnicu usuglasiti stanju činjenica - članak 441. Zakona²⁵⁸.

Uspoređujući činjenično stanje i stanje dokaza na osnovu provedenih dokaznih radnji, odnosno istrage i ono proizašlo iz dokaznog postupka na raspravi, moguće je da se činjenično stanje ne promijeni u pogledu bitnih činjenica, ali moguće je da dokazni materijal bude umanjen ili doveden u bitnu sumnju ili pak se činjenično stanje utvrdi i u većoj mjeri u odnosu na stanje na kraju istrage i u času podnošenja optužnice.

Državni odvjetnik kao tužitelj dužan je optužnicu prilagoditi činjeničnom stanju koje proizlazi iz rezultata dokazivanja na raspravi, a te promjene mogu se odnositi na činjenice koje će se optuženiku konačno stavljati na teret i na propise koje po mišljenju tužitelja treba primijeniti na eventualno novo činjenično stanje.

Važno je napomenuti da promjenu optužnice ne diktira sama količina, već sadržaj dokaza. U određenim slučajevima, na istom kvantumu dokaza moguća je drugačija ocjena i drugačiji zaključci o činjenicama, pa i tada državni odvjetnik ima pravo i dužnost promijeniti optužnicu.

Moguće je da neki dokaz što je pravno postojao u času podnošenja optužnice više nije valjan ili ga je sud izdvojio iz spisa, pa tada treba državni odvjetnik ocijeniti da li optužnica i dalje može opstati i može li se i dalje postupak uspješno okončati za tužitelja. U tom slučaju, će po potrebi, samo prilagoditi optužnicu novonastalom stanju, ili, ako je to moguće, neće ništa mijenjati.

Izmjena optužnice suprotnoj strani otvara mogućnost da zahtijeva određeno vrijeme za očitovanje o osnovanosti i eventualnim pripremama obrane, no to ne može biti razlogom da se optužnica ne izmijeni ako za to postoji osnova.

²⁵⁸ Analizirajući rad državnog odvjetnika na raspravi može se osnovano tvrditi kako veliki broj državnih odvjetnika ima pasivan pristup ovom pitanju. Često će propustiti mijenjati optužnicu iz straha od prigovora iako bi u slučaju izmjene dobili osuđujuću presudu. Državni odvjetnik mora reagirati na izmjene činjeničnog stanja i kada je ono tako izmijenjeno da je izvjesno kako optužba neće biti prihvaćena mora mijenjati optužnicu.

Moguć je i slučaj da je nakon podnošenja optužnice došlo do promjene materijalnih propisa na način koji diktira primjenu novog – blažeg propisa. U tom slučaju, činjenični opis djela se ne mijenja, ali državni odvjetnik mora se izjasniti o primjeni materijalnog zakona.

6.1.7.2. Proširenje optužbe - novo kazneno djelo

Tijekom rasprave optuženik može počinuti kazneno djelo, a moguće je da se tek tijekom rasprave otkrije neko kazneno djelo što ga je on počinio ranije. Ako se radi o kaznenom djelu za koje se goni po službenoj dužnosti, državni odvjetnik može proširiti optužnicu i za to kazneno djelo. Iako to nije posebno propisano, podrazumijeva se da mora postojati dovoljna količina i kvaliteta dokaza u odnosu na ova kaznena djela, kao i za podnošenje optužnice u redovnom tijeku kaznenog postupka.

U oba slučaja, ovlaštenu tužitelj može optužnicu podignuti u pisanom obliku, ali i usmeno. Ako se radi o složenom slučaju, treba tražiti prekid rasprave radi pripreme pisane izmjene.

Povodom takve optužnice rasprava se može nastaviti odmah, no može se i odgoditi radi potrebe pripremanja obrane. Jednako tako, nakon saslušanja stranaka, sud može odlučiti i da se za nova kaznena djela sudi u odvojenom postupku, u kojem slučaju će optužnicu za novo kazneno djelo dostaviti suci istrage nadležnom za njezino potvrđivanje.

Poseban slučaj promjene optužnice može biti uzrokovan procesnom situacijom u kojoj je došlo do opasnosti od zabrane preinačenja na teže. To se može dogoditi kad je sud u presudi izmijenio opis kaznenog djela na blaže, državni odvjetnik nije žalbom osporio takvo preinačenje, a viši sud povodom žalbe optuženika ukine presudu prvog stupnja.

Iako je propisom članka 489. Zakona propisano da će se na novom suđenju kao osnova za suđenje uzeti prijašnja optužnica, pri donošenju nove presude sud će biti vezan zabranom "reformatio in peius" - članak 13. Zakona. Iako to nije obveza, u ovakvom slučaju bilo bi korektno prije završetka dokaznog postupka uskladiti optužnicu i tako olakšati zakonito presuđenje.

Napomena: Nema zapreke da se optužba proširi prema članku 441. Zakona jer u odnosu na to ne vrijedi navedena zabrana.

Iako Zakon o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem nema odredbe do kada se mora podnijeti prijedlog za oduzimanje imovinske koristi, ako ga nije podnio ranije, državni odvjetnik bi ga trebao podnijeti prije završetka dokaznog postupka, kako bi omogućio protivnoj strani očitovanje o prijedlogu.

6.1.8. Završni govor državnog odvjetnika

6.1.8.1. Uvod

Člankom 444. Zakona o kaznenom postupku određeno je da će tužitelj u svom govoru iznijeti;

- ocjenu dokaza izvedenih na glavnoj raspravi,
- izložiti zaključke o odlučnim činjenicama važnim za odluku,
- staviti i obrazložiti svoj prijedlog o krivnji optuženika, odredbama Kaznenog zakona koji bi se trebao primijeniti te dati mišljenje o olakotnim i otegotnim okolnostima koje treba uzeti u obzir pri odmjeravanju kazne, a može predložiti i vrstu i mjeru kazne

Ova zakonska odredba, ako se detaljno analizira, kaže da će državni odvjetnik u svom govoru dati sliku onoga što mu je poznato, zasnovano na činjenicama za koje smatra da su utvrđene u postupku i koje su relevantne za odluku koju će predložiti sudu.

Svojim govorom državni se odvjetnik obraća sudu nastojeći da, upravo po njegovoj slici koju prezentira, ovaj donese odluku, ali mora imati u vidu da ga slušaju branitelji, okrivljenici, a i druge osobe koje prisustvuju raspravi i na koje svojim govorom može i želi utjecati.

Profesionalni sudac sintetizira sve ono što iznose stranke i što se zbiva u postupku. Konkretno mišljenje kod njega obuhvaća relevantne pojedinosti, ali i predmet u cjelini. Mišljenje, koje mu kao konačno iznosi državni odvjetnik, za njega je jedno od mišljenja i ono treba biti koncipirano tako da za suca bude prihvatljivo.

6.1.8.1.1. Završni govor državnog odvjetnika mora biti jasan

Državni odvjetnik nije samo stranka na glavnoj raspravi, on ima šire obveze, na sudu je jer mu je dužnost u zakonom propisanom postupku rasvijetliti sve okolnosti slučaja i stoga se on završnim govorom, sa svojom konačnom tezom, obraća sudu, svjestan i okolnosti o potrebi da jednako i profesionalnom sucu i porotnicima ta teza bude jasna i prihvatljiva.

Svaka iskazana misao nema isto djelovanje na slušatelja, stoga ona mora biti skladno izražena, jasno ispoljena, sigurno izgovorena i odlučno iskazana.

Jasnoća se odnosi u prvom redu na stil izražavanja koji je važna pretpostavka za određenost razloga koji se iznose. Jasnoća iznošenja razloga postiže se i identifikacijom ključnih tematskih cjelina; određenost činjenica koje se odnose na sastojke kaznenog djela i sankciju o čemu će se više govoriti u nastavku.

6.1.8.1.2. Iz završnog govora se mora vidjeti odlučnost državnog odvjetnika i poznavanje predmeta

U svakom završnom govoru mora se iskazati odlučnost i potpuno vladanje predmetom. U izlaganju državni odvjetnik mora imati vlast nad sobom u vidu potpune koncentracije misli, samopouzdanje u smislu uspjeha i načina izlaganja, jer kolebljivost i strah ne smiju biti prisutni. Strah je poseban fenomen, naročito kod osoba bez većeg iskustva. Siguran način za njegovo prevladavanje je dobro poznavanje predmeta i pripremljenost za izlaganje.

6.1.8.1.3. Završni govor mora biti potpuno određen i usmjeren na predmet postupka

Izlaganje treba dovesti do uvjerenja o osnovanosti navoda optužbe, a to će proizaći iz argumentacije koju izlaže odvjetnik, a koja ide kroz pravilno oblikovane misli povezane u

koherentnu cjelinu. One se baziraju na postupovno pravilno prikupljenim izvorima saznanja i izvan njih se, kada su u pitanju činjenice i primjena prava na njih, ne može ići. U tom smislu, govor mora biti potpuno određen, usmjeren na predmet postupka i pitanja koja su u postupku raspravljana.

6.1.8.1.4. Završni govor ne smije biti omalovažavajući

U svom govoru državni odvjetnik treba uvijek poštivati prava i dostojanstvo drugih učesnika u postupku i drugih osoba općenito. Ovi okviri ne mogu se prijeći na način da se prema okrivljeniku u govoru ispolje za državnog odvjetnika nedozvoljene emocije u smislu omalovažavanja ili bilo čega čime se napadaju osnove dostojanstva ličnosti.

6.1.8.2. Državni odvjetnik mora pripremiti završni govor

Kako je završni govor kratka studija kojom se daje sažetak onoga što je bilo predmet postupka, pri iznošenju se ne smije dozvoliti da postoji nesklad između onoga što se misli i onoga što se izgovara, između onoga što se želi reći i onoga što drugi na osnovu rečenog zaključuju. Kako tom studijom želimo imati utjecaja na one kojima je namijenjena, završni govor mora biti autoritativno iznijet i zbog toga mora biti pripremljen. Nemoguće je i pored najbolje volje da se u fazi priprema svi momenti upamte.

Stoga suština završnog govora mora biti stavljena na papir u vidu bilježaka, a u složenijim predmetima završni govor mora biti u cijelosti napisan. Pisanu riječ ipak državni odvjetnik ne smije čitati, on govori, a ne čita! Pisana završna riječ u kojoj pojedini dijelovi mogu biti podebljani ili sjenčani kako bi ih i letimičnim pogledom mogao uočiti, stoji pred odvjetnikom i on se njome služi pri izlaganju. Korisno je u takvim predmetima i pri složenom završnom govoru, nakon izlaganja ovaj u pisanoj formi priložiti spisu.

Svaki je pleoaje važan bez obzira na kazneno djelo koje je u pitanju, jer državni odvjetnik nastupa u ime pravde protiv nepravde, pa se u potpunosti i uvijek mora založiti da postigne cilj koji je pred njim, da dokaže valjanost i opstojnost optužbe i time doprinese pobjedi pravde.

6.1.8.3. Ocjena dokaza

Dokazivanje je utvrđivanje činjenica pomoću izvora saznanja o činjenici koja je predmet utvrđivanja u kaznenom postupku. Do tih činjenica dolazi se analizom dokaza pri čemu se iz onoga što je iskazano ili u onome što je u dokazu sadržano, izvodi zaključak o postojanju činjenica koje se utvrđuju. Pritom treba imati u vidu da su predmetom dokazivanja samo činjenice materijalnog ili postupovnog značenja i da je utvrđivanje tih činjenica određeno okvirom optužbe. Treba imati u vidu i da se završni govor treba odnositi na dokaze koji su izvedeni na glavnoj raspravi, budući se na raspravi izvode samo dokazi na okolnosti koje su među strankama sporne, pri čemu se, naravno, prije treba kratko osvrnuti i na ono što je nesporno kao polaznom točkom.

Kada su u pitanju iskazi, ocjenjujemo njihovu istinitost i vjerodostojnost. Općenito se pod istinitim iskazom podrazumijeva ono priopćavanje opaženog i zapamćenog od strane

svjedoka ili okrivljenika koje je u suglasnosti sa objektivnom stvarnošću. Vjerodostojan je iskaz koji je sa stajališta onoga koji ga ocjenjuje, a to su sud i drugi sudionici postupka, takav da mu se može vjerovati.

Kako je sadržaj iskaza u pravilu subjektivni odraz one stvarnosti na koju se iskaz odnosi, a taj odraz ovisi o objektivnim karakteristikama ličnosti, treba svaki iskaz ocjenjivati kroz njegov sadržaj, ali i kroz uspoređivanje tog sadržaja sa drugim provedenim dokazima i činjenicama koje su na osnovi tih dokaza utvrđene.

Ako možemo zaključiti da u iskazu nema proturječnosti, da je opis događaja realističan i odlikuje se konkretnošću, ne negira istinite činjenične navode i glede osnovnih činjeničnih navoda suglasan je sa drugim provedenim dokazima, možemo zaključiti da je iskaz vjerodostojan. Po istim principima, ali sa negativnim predznakom, za drugi ćemo iskaz reći da nije vjerodostojan.

Iskazi vještaka zaslužuju posebnu pažnju zbog njihove suštine i načina kojima se kroz njihov iskaz dolazi do činjenica. Ovdje određene činjenice utvrđuje vještak kroz svoje posebno znanje i primjenom naučnih metoda, a iz tih činjenica državni će odvjetnik izvoditi zaključke o onim činjenicama koje se u postupku utvrđuju.

Državni će odvjetnik u završnom govoru izvesti zaključke o vjerodostojnim dokazima i uputiti na njihovu istinitost.

Kada se radi o proturječnim dokazima, naročito suprotnim iskazima svjedoka, neophodna je suštinska analiza svakog ovakvog dokaza i uzajamna analiza u odnosu na druge izvedene dokaze. Upravo kod proturjećih dokaza potrebno je provesti minucioznu analizu njihova sadržaja ako se želi oboriti njihova vjerodostojnost.

U svakom slučaju pogrešno je opredijeliti se za jedan dokaz i pri tome se pokušati pozvati na načelo slobodne ocjene dokaza.

Analiza dokaza podrazumijeva izvođenje zaključaka o činjenicama koje su predmet dokazivanja, a to su sve one činjenice koje su od značaja za utvrđivanje:

- elemenata bića kaznenog djela;
- radnje počinjenja (činjenje, nečinjenje);
- kaznene odgovornosti (ubrojivost, neubrojivost);
- oblika krivnje (namjera izravna, neizravna), (nehaj svjesni, nesvjesni);
- protupravnosti;
- osnova nepostojanja kaznenog djela (nužna obrana, krajnja nužda);
- okolnostima koje isključuju krivnju (zabluda o protupravnosti djela, zabluda o biću kaznenog djela i zabluda u okolnostima koje isključuju protupravnost),
- zatim su to činjenice koje se odnose na vrstu sankcije i visinu kazne kao i ostale činjenice na koje procesno ili materijalno pravo nadovezuje određene posljedice.

Kako je govor, između ostalog, oblik komunikacije između državnog odvjetnika, suda i drugih sudionika, nužno je u njemu određena sistematika, pa je potrebno najprije definirati predmet i izvršiti podjelu na cjeline, onako kako to navodi odredba članka 444. Zakona o kaznenom postupku.

6.1.8.4. Analiza dokaza

Stoga dokaze treba svrstati u određene cjeline ovisno o činjenicama koje se utvrđuju. Njihovom analizom u toj cjelini dolazi se najprije do činjenica o sastojcima kaznenog djela, pa ostalim odlučnim činjenicama u svezi kaznenog djela, a zatim o činjenicama koje se odnose na sankciju. U toj ocjeni dokaza državni odvjetnik daje ocjenu svakog dokaza po njegovoj unutarnjoj vrijednosti, uzajamnoj vezi s drugim dokazima i konačno, prema kompleksu činjenica vezanih za konkretni događaj koji je predmet optužbe.

Državni je odvjetnik ne samo stranka u postupku, nego i samostalno i neovisno pravosudno tijelo, koje u smislu odredbe članka 4. stavak 3. Zakona u obvezi da ispituje i utvrđuje i činjenice koje idu u korist okrivljenika. U analizi provedenih dokaza obveza je državnog odvjetnika da punu pažnju posveti i ovim činjenicama i da ih na odgovarajući način uklopi u svoje zaključke o odlučnim činjenicama, pa je i te činjenice dužan iznijeti u govoru i na odgovarajući način i na njima bazirati svoje konačne zaključke.

Praksa pokazuje da se relativno malo pažnje posvećuje utvrđivanju činjenica od kojih ovisi kazna ili druga sankcija. Svaka odluka suda i primjena zakona u njoj mora se temeljiti na određenim utvrđenim činjenicama pa se to odnosi i na kaznu i drugu sankciju. Zakon u odnosu na ove činjenice, ako je u pitanju kazna, upotrebljava izraz okolnosti i navodi ih u članku 56. Kaznenog zakona. Pod okolnostima podrazumijevaju se odlučne činjenice koje treba utvrđivati na isti način i sa istom izvjesnošću kao i one iz kojih proizlazi obilježje kaznenog djela, one moraju biti predmetom raspravljanja i dokazivanja. Jedan dio činjenica kao okolnosti od kojih će ovisiti kazna, utvrđuje se u vezi sa samim kaznenim djelom. Međutim, postoji čitav niz činjenica iz ove sfere koje je potrebno posebno utvrđivati.

6.1.8.5. Odredbe kaznenopravnih propisa

Ako su utvrđene sve odlučne činjenice ostaje da na njih primijenimo odgovarajuće norme Kaznenog zakona.

Državni odvjetnik ovdje mora pokazati potpunu sigurnost i uvjerenost da na određeno činjenično stanje treba primijeniti baš određenu normu. Zbog toga će često biti potrebna opsežnija interpretacija pravnih normi koje dolaze u pitanje. Nikada se ne možemo zadovoljiti samo konstatacijom da se “u navedenom djelovanju okrivljenika stječu obilježja kaznenog djela.”.

Često će biti potrebno da se na određene utvrđene činjenice odmah primjenjuje sadržaj pravne norme prije konačno izraženog mišljenja o kaznenom djelu koje je u pitanju. Kod nekih kaznenih djela veoma je složeno, počam od svojstva osobe, radnje kod blanketnih kaznenih djela, posljedice, razdvajati činjenična od pravnih pitanja, pa je potrebno odmah uz utvrđivanje činjenica primijeniti i određene pravne norme i onda nastaviti istim načinom u odgovarajućim odsjecima odgovoriti i na pitanja o oblicima krivnje i tek tada dati konačnu ocjenu o pravnoj normi koju treba primijeniti u smislu donošenja presude.

Posebno je složeno pitanje ocjene postojanja odlučnih činjenica i istovremene primjene pravnih normi, kada više osoba sudjeluje u izvršenju kaznenog djela ili kad je optužbom obuhvaćeno više kaznenih djela. Državni odvjetnik mora, držeći se istaknutih osnovnih

načela, obuhvatiti završnim govorom svaki naznačeni segment pri čemu završni govor treba predstavljati jedinstvenu cjelinu.

6.1.8.6. Ocjena krivnje

Zaključak o krivnji je pitanje primjene prava na utvrđeno činjenično stanje. Kazneni zakon je prihvatio psihološko-normativnu koncepciju krivnje i ona obuhvaća subjektivne opće sastojke kaznenog djela te postoji, ako je počinitelj ubrojav, ako je postupao s namjerom ili iz nehaja, te ako je svjestan protupravnosti djela. Ovdje se neće obrađivati svi sastojci krivnje, ali je potrebno naglasiti pitanje svijesti i volje, jer se ta dva sastojka trebaju činjenično i potom i pravno dobro obrazložiti u završnom govoru.

Svijest da neka konkretna radnja ili propuštanje prouzrokuje određenu posljedicu, znači postojanje znanja da baš ta radnja dovodi do te posljedice. To je zbir iskustava u danom momentu koje počinitelj ima i koja mu daju mogućnosti spoznaje svijeta oko sebe i sebe samoga u tome, te da aktivno kroz vlastitu djelatnost nešto ostvaruje. Svijest o svijetu oko sebe za počinitelja kaznenog djela znači da on u konkretnoj situaciji zna da svojom djelatnošću mijenja postojeće stanje. (Kod ubojstva to je jasno poimanje da se pred njim nalazi čovjek, da on u ruci drži oružje, puca u tog čovjeka i da će ovaj prema redovitom tijeku stvari u narednom trenutku biti mrtav).

Volju treba promatrati kao sposobnost ili proces opredjeljivanja za unaprijed zamišljene i prihvaćene ciljeve. (Volja se u navedenoj situaciji kod kaznenog djela ubojstva odnosi baš na htijenje da čovjek bude mrtav. To je cilj kojeg počinitelj, svjestan svih relevantnih okolnosti, unaprijed predviđa i upravo zbog njega poduzima određene radnje). Ona se može pojaviti kao htijenje ili pristajanje kod namjere. Kod nehaja tu komponentu zamjenjuje pojam dužne pažnje općenito prihvaćene kao pažnje savjesnog i opreznog čovjeka. Sadržaj do kojega se dođe analizom dokaza treba jasno istaknuti u odnosu na ove komponente.

U završnom govoru, ukoliko za to ima elemenata i potrebe, obradit će se i samoskrivljena neubrojivost, smanjena ubrojivost, samoskrivljena smanjena ubrojivost, otklonjiva zabluda o protupravnosti djela kao i zablude o biću kaznenog djela i zablude o okolnostima koje isključuju protupravnost.

6.1.8.7. Upućivanje na činjenice koje su od važnosti za primjenu kaznenih sankcija

Pored obveze da u dokaznom postupku predlaže utvrđivanje ovih činjenica, državni je odvjetnik u završnom govoru dužan uputiti na sve utvrđene činjenice koje treba smatrati okolnostima od kojih ovisi kazna i dati ocjenu tih činjenica. Sudsko odmjeravanje kazne je primjena prava posebne vrste, jer sud ima izvanredno velika ovlaštenja u izboru, vrsti i mjeri sankcije. Većina normi kojima se regulira ovo pitanje su direktivne i one nemaju strogu određenost, karakterističnu za zakonske norme. Opća pravila o odmjeravanju kazne sadržana u članku 56. Kaznenog zakona su okvir u kojemu se treba kretati. Državni odvjetnik daje svoje mišljenje o postojanju činjenica koje se mogu podvesti pod okolnosti od kojih ovisi kazna, ali istovremeno i valorizira te činjenice ocjenjujući njihov domet. To vrednovanje sastoji se od ocjene o vrijednosti i značaju utvrđenih činjenica za donošenje odluke o kazni. Stoga završni govor državnog odvjetnika u ovom dijelu mora uputiti na sve činjenice koje su utvrđene u toku postupka, a koje se mogu tretirati kao olakotne ili otegotne. Te činjenice treba

posebno vrednovati u smislu njihovog utjecaja na kaznu. Svaka od njih u tom pravcu u završnom govoru treba biti ne samo iznijeta, nego i posebno vrednovana, tako da iz njenog značaja jasno proizlazi njen utjecaj na odmjeravanje kazne.

Državni odvjetnik može predlagati vrstu i mjeru kazne te izricanje sudske opomene ili uvjetne osude ili druge kaznenopravne sankcije. Takav prijedlog mora biti popraćen iznošenjem činjenica značajnih za donošenje odluke o kazni, a ako se predlaže izricanje sudske opomene onih koje dovode do sudske opomene, a kod uvjetne osude koje se odnose na zapriječenu kaznu, a isto tako i onih koje su osnova pretpostavke za primjenu uvjetne osude, a sadržane su u odredbi članka 67. stavak 2. Kaznenog zakona, a što se prije svega odnosi na pozitivnu prognozu za okrivljenika da ovaj ubuduće neće vršiti kaznena djela.

Konačno, treba reći da analiza provedenih dokaza nije i ne smije biti reprodukcija njihova sadržaja. Sadržaj provedenog dokaza reproducirat će se samo do mjere koja je neophodna za izvođenje zaključka o postojanju činjenica koje se dokazuju.

6.1.8.8. Konačni prijedlog državnog odvjetnika

Ako je sud odbio provesti neke dokaze predložene po državnom odvjetniku, a provedeni dokazi ne ukazuju na postojanje odlučnih činjenica, ne postoje razlozi za odustajanje od optužbe iako bez tih dokaza nema osnova da se predlaže donošenje osuđujuće presude. U toj situaciji treba ostati kod optužbe, u završnom govoru podvrći detaljnoj analizi provedene dokaze i iznijeti sve činjenice koje iz njih proizlaze. Iza toga će se naglasiti da je sud odbio provoditi dokaze koji sadrže činjenice na kojima se zasniva osnovanost optužbe, te da nije moguće ocjenom provedenih dokaza doći do stvarno činjeničnog stanja, pa kako iz provedenih dokaza nije moguće zasnivati odluku o krivnji i kazni, takav prijedlog će se izostaviti iz govora, ali će se jasno naglasiti razlozi zbog kojih ovakav prijedlog izostaje. U toj situaciji ostaje znatna mogućnost državnom odvjetniku da u žalbi napada donijetu presudu.

Preporuča se postupati tako da se samo iznesu razlozi zbog kojih državni odvjetnik ne može dati prijedlog o krivnji i kazni kako je to već navedeno.

Ako je obrana na raspravi iznijela neka pitanja od kojih ovisi primjena materijalnog ili procesnog prava, a sud će o tome zauzeti stajalište u presudi, državni će odvjetnik dati svoj sud o osnovanosti tih pitanja. Ovo će se sa posebnom pažnjom učiniti u odnosu na navode obrane koji se odnose na bitne sastojke kaznenog djela ili krivnje, a prema kojima bi trebalo doći do oslobađajuće ili drugačije presude od one koju predlaže državni odvjetnik. Podrobnom analizom tih pitanja kroz činjenice za koje državni odvjetnik smatra da su utvrđene i kroz njegovu ocjenu primjene prava, treba obarati osnovanost ovakvih navoda obrane i odlučno se založiti da se ti navodi ne prihvate.

Osnovni prijedlog državnog odvjetnika u završnom govoru bit će donošenje osuđujuće presude. Takav prijedlog svoj temelj ima na odlučnim činjenicama do kojih se došlo analizom provedenih dokaza i primjenom kaznenih odredaba o kaznenom djelu koje je u pitanju.

Konciznom interpretacijom kazneno-pravnih normi uz navođenje ocjena o osnovnim sastojcima kaznenog djela te krivnje, kako je to izloženo, sve bazirano na odlučnim činjenicama, navođenjem olakotnih i otegotnih okolnosti uz njihovo vrednovanje, predlaže se sudu da okrivljenika oglasi krivim te da bude osuđen na kaznu ili da mu se izrekne mjera

upozorenja, a ako za to postoje razlozi i neka od sigurnosnih mjera, te da se donese odluka o oduzimanju imovinske koristi.

Ako se predlaže oduzimanje imovinske koristi od više okrivljenika koji su zajedničkim ostvarenjem kaznenog djela pribavili imovinsku korist, tada se predlaže da se od svakog oduzme dio imovinske koristi koji se kod njega nalazi, a ako oduzimanje imovinske koristi od počinitelja nije moguće tada treba predložiti da sud odredi da su okrivljenici dužni na jednake dijelove platiti korist koju su zajedno postigli. Ako je okrivljenik pribavio imovinsku korist za drugog, u završnom govoru treba predložiti da se od tog drugog, a ne od okrivljenika, ta imovinska korist oduzme.

Završni govor ne treba biti opterećen suvišnim detaljima i nepotrebnom retorikom, riječima koje se suštinski ne mogu povezati sa onim što je nužno reći. Govor državnog odvjetnika mora biti koncizan i jasan, mora imati sastojke iz članka 444. Zakona i što nije najmanje važno treba biti izložen jasno i uvjerljivo.

6.2. Rasprava u skraćenom postupku

Uz redoviti kazneni postupak u županijskoj nadležnosti drugi oblik kaznenog postupka je skraćeni postupak koji se vodi pred općinskim sudom.

6.2.1. Općenito o razlici između rasprave u redovitom i skraćenom postupku

Postoje velike razlike u odnosu na redoviti postupak. U skraćenom postupku šire su mogućnosti primjene oportuniteta kaznenog progona (vidi pod. III. 6.2.4. Primjena načela svrhovitosti nakon pokretanja postupka). Nema istrage, ali uvijek postoji mogućnost poduzimanja dokaznih radnji. Zavisno od zapriječene kazne u većem ili manjem dijelu je različit tijek rasprave i postupak po pravnim lijkovima.

Zakon se u najvećem dijelu odnosi na redoviti postupak, ali skraćeni postupak je najzastupljeniji u praksi. Predmeti koji se vode prema pravilima o skraćenom postupku su najveća skupina kaznenih predmeta²⁵⁹ i stoga s pozicije državnog odvjetnika taj postupak je jednako važan kao i redoviti postupak, to tim više što se u općinskoj nadležnosti protiv odraslih osoba i pravnih osoba vodi isključivo skraćeni postupak.

Zajednička pravila skraćenog postupka su u Glavi XXV., te u Glavi XXVI. koja uređuje postupke izdavanja kaznenog naloga i izricanja sudske opomene. U tim pravilima više je odredaba koje idu za pojednostavljenjem postupka.

Središnji stadij u skraćenom postupku dosta se razlikuje od rasprave u redovitom postupku.

Razlike postoje kako u pogledu načina vođenja rasprave u predmetima koje vodi sudac pojedinac, mogućnostima sporazumijevanja, tako i u pojedinim drugim odredbama.

I u skraćenom postupku državni odvjetnik uvijek prisustvuje raspravi (čl. 534. st. 1. Zakona).

²⁵⁹ Preko 94% svih postupaka imajući u vidu važeći Kazneni zakon vodi se u skraćenom postupku.

Rasprava se, međutim, pod zakonskim uvjetima, može održati bez prisutnosti okrivljenika i privatnog tužitelja (čl. 531. st. 1. Zakona). Osim razloga navedenih u članku 404. Zakona, rasprava se može održati za kazneno djelo za koje je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do osam godina i bez prisutnosti optuženika koji je bio uredno pozvan, ali nije pristupio bez opravdanih razloga ili je očito da izbjegava poziv, uz uvjet da njegova prisutnost nije nužna i da je prije toga bio ispitan ili se očitovao o optužbi.

Načelno, što se tiče sudjelovanja na raspravi, posebno na raspravi pred vijećem vidi dio pod 6.1., a u pogledu završnog govora dio pod 6.1.6.

6.2.2. Redoslijed radnji na raspravi

Kao i u redovitom postupku rasprava počinje čitanjem optužnice. Daljnji redoslijed radnji na raspravi zavisi od toga da li se rasprava vodi pred sućem pojedincem ili pred vijećem.

Ako se postupak vodi pred sućem pojedincem, optuženiku, svjedoku i vještaku pitanja prvi postavlja sudac. U ovom postupku nema unakrsnog ispitivanja. Postoje razlike u pogledu zapisnika i snimanja rasprave (članak 533. Zakona).

Međutim, ako se rasprava vodi pred vijećem²⁶⁰, postupa se prema pravilima redovitog postupka (članak 536.). No, i u ovom slučaju postoje razlike u pogledu sporazumijevanja i očitovanja o krivnji i vođenju zapisnika. I u postupku pred vijećem ako se je optuženik očitovao krivim u odnosu na sve točke optužbe, na kraju svog iskaza očitovat će se je li suglasan s predloženom vrstom i mjerom kaznenopravne sankcije. Do ovog očitovanja optuženika, državni odvjetnik može izmijeniti vrstu i mjeru kaznenopravne sankcije iz optužnice.

6.2.2.1. Rasprava pred vijećem

Predsjednik vijeća može održati pripremno ročište prema članku 370. do 379. Zakona. U vezi postupanja državnog odvjetnika na pripremnom ročištu vidi pod III.5. Pripremno ročište.

Člankom 536. Zakona određeno je da se rasprava pred vijećem vodi po članku 413. do 447. Zakona, pa se što se tiče postupanja državnog odvjetnika tijekom rasprave, vidi dio pod III.6.1., time da je potrebno voditi računa o posebnostima koje postoje u skraćenom postupku.

Naime. iako se to iz odredbe članka 536. Zakona jasno ne vidi, postoje razlike u raspravi zbog drugih odredbi koje se odnose na skraćeni postupak, a koje se ne odnose isključivo na postupak pred sućem pojedincem.

Te razlike su sljedeće:

²⁶⁰ U skraćenom postupku sudi sudac pojedinac za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do osam godina. Člankom 19. b. stavkom 2. Zakona propisano je za koja od ovih djela sudi vijeće.

- Do očitovanja okrivljenika kojim priznaje krivnju, državni odvjetnik može izmijeniti vrstu i mjeru kaznenopravne sankcije iz optužnice. Ako se okrivljenik suglasi s vrstom i mjerom predložene kaznenopravne sankcije, sud u presudi ne smije izreći drugu vrstu kaznenopravne sankcije, niti veću mjeru kazne od predložene.

- Člankom 530. Zakona određuje se da se tijekom rasprave može postupiti prema članku 374. Zakona, dakle, stranke mogu izvijestiti predsjednika vijeća o sadržaju sporazuma iz članka 360. Zakona za sve ili pojedine točke optužbe.

- Rasprava se može snimati, iz zakona ne proizlazi da se ta odredba odnosi samo na raspravu pred sucem pojedincem. Očekuje se da će to postati pravilo u radu suda. Zapisnik u tom slučaju uvijek vodi sudski savjetnik ili vježbenik bez glasnog diktata suca.

- Presuda je u skraćenom postupku uređena s polazištem u općim odredbama ali s važnim modifikacijama ovisno o odluci i sadržaju presude. To je posebno značajno za pisanu presudu vidi pod 6.3.

6.2.2.2. Rasprava pred sucem pojedincem

Ako se rasprava ima provesti pred sucem pojedincem,²⁶¹ pripremno ročište se ne provodi.

Sudac pojedinac sudi u skraćenom kaznenom postupku za kaznena djela do 8 godina (uz iznimku određenih kaznenih djela za koja bi bilo nadležno vijeće (čl. 19. st.2. Zakona). Za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do dvanaest godina, stranke se mogu do početka rasprave suglasiti da raspravu provede predsjednik vijeća kao sudac pojedinac, osim ako sastav vijeća nije propisan zakonom. Ne smijemo zaboraviti da u tom slučaju sudac pojedinac ima ovlasti vijeća. Stranke tu suglasnost ne mogu opozvati.

Pred sucem pojedincem, optuženiku, svjedoku i vještaku pitanja prvi postavlja sudac.

Optuženik se ispituje na početku dokaznog postupka neovisno od toga kakav je stav zauzeo prema optužbi. Ako se optuženik očitovao krivim u odnosu na sve točke optužbe, na kraju svog iskaza očitovat će se je li suglasan s predloženom vrstom i mjerom kaznenopravne sankcije. Do ovog očitovanja optuženika, državni odvjetnik može izmijeniti vrstu i mjeru kaznenopravne sankcije iz optužnice.

Za obrazac poziva svjedoku, oštećeniku ili vještaku za raspravu vidi pod III. 1.7.7.2. Obrasci, obrazac 6. do 8..

6.2.3. Primjena načela svrhovitosti nakon pokretanja postupka

Primjena načela svrhovitosti u skraćenom postupku regulirana je odredbama članaka 521. i 522. Zakona, koje uz mogućnost odbačaja kaznene prijave iz razloga navedenih u ovim člancima, daju državnom odvjetniku mogućnost da iz istih razloga odustane od kaznenog progona, nakon što je započeo postupak pred sudom (vidi dio pod III.1.6.6. Priručnika).

²⁶¹ U skraćenom postupku sudi vijeće za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora preko osam godina, ali je člankom 19. b. stavkom 2. Zakona propisano za koja kaznena djela, a za koja je propisana kazna zatvora do osam godina sudi vijeće.

Sukladno odredbi članka 42. Zakona, državni odvjetnik može uvjetno odustati od kaznenog progona do završetka rasprave.

Ako državni odvjetnik u tijeku postupka utvrdi da postoje uvjeti za primjenu načela svrhovitosti po članku 521. Zakona dati će sudu izjavu da odustaje od kaznenog progona.

Za obrazac izjave državnog odvjetnika vidi pod 6.2.5. Obrasci u vezi primjene načela svrhovitosti, obrazac 3.

Ako državni odvjetnik u tijeku postupka odluči primijeniti načelo svrhovitosti po članku 522. Zakona, dat će sudu izjavu da uvjetno odustaje od kaznenog progona. U izjavi će navesti rok okrivljeniku za izvršenje obveze iz članka 522. Zakona. Prethodno će državni odvjetnik pribaviti suglasnost oštećenika ili žrtve, te izjavu okrivljenika o preuzimanju obveze, koje dostavlja sudu uz izjavu o uvjetnom odustanku. Po članku 523. Zakona sudac pojedinac dužan je u tom slučaju prekinuti kazneni postupak.

Za obrazac izjave državnog odvjetnika vidi pod 6.2.5. Obrasci u vezi primjene načela svrhovitosti, obrazac 3., za izjavu oštećenika obrazac 1. i okrivljenika obrazac 2.

Ako okrivljenik izvrši preuzetu obvezu u određenom roku, državni će odvjetnik odustati od optužbe. Sud je tada dužan donijeti rješenje o obustavi postupka (čl. 523. Zakona). U protivnom, postupak se nastavlja nakon izjave državnog odvjetnika da optuženik u danom roku nije izvršio preuzetu obvezu.

Za obrazac izjave državnog odvjetnika sudu o neispunjenju obveze iz članka 522. Zakona određene okrivljeniku sa prijedlogom za nastavak postupka vidi pod 6.2.5. Obrasci u vezi primjene načela svrhovitosti Obrazac 5.

Po članku 61. Zakona o državnom odvjetništvu za vrijeme u kojem je državni odvjetnik uvjetno odustao od kaznenog progona ne teku rokovi zastare kaznenog progona.

Za obrazac izjave državnog odvjetnika o odustanku od kaznenog progona temeljem članka 522. stavak 1. točka 1. i članka 523. stavak 2. Zakona vidi pod 6.2.5. Obrasci u vezi primjene načela svrhovitosti, obrazac 4.

Primjena ovih odredbi dolazi u obzir kada se naknadno utvrdi postojanje okolnosti zbog kojih je moguće i opravdano primijeniti načelo svrsishodnosti koje nudi efikasno rješenje, skraćuje i značajno smanjuje troškove sudskog postupka. Državni odvjetnik treba dobro procijeniti interes oštećenika, te pozitivan utjecaj na okrivljenika kroz izvršenje obveze koju je sam dobrovoljno preuzeo za razliku od kaznene sankcije, sigurnosne mjere, naknade štete, istog ili sličnog sadržaja koja mu je nametnuta od suda.

Za vrstu kaznenih djela pogodnih za ispunjavanje posebnih obveza, vrijedi isto kao i kod odbačaja kaznene prijave iz razloga svrsishodnosti (vidi dio pod III:1.6.6.2.3.).

6.2.4. Obrasci u vezi primjene načela svrhovitosti

Obrazac 1: Zapisnik o uzimanju izjave od oštećenika po članku 522. Zakona nakon pokrenutog postupka pred sudom;

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ZAPISNIK O UZIMANJU IZJAVE OD OŠTEĆENIKA

sastavljen u prostorijama Općinskog državnog odvjetništva u dana20.. . godine.

Prisutni:, zamjenica/ik općinskog državnog odvjetnika
....., zapisničar

Pristupa pozvani M. M., OIB:.....iz, te nakon što je upoznat da u kaznenom predmetu broj: pred Općinskim sudom u ..., u kojem je po optužnici ovog državnog odvjetništva broj.... pokrenut kazneni postupak protiv zbog kaznenog djela iz članka, a kojim djelom je on oštećen, državno odvjetništvo uz njegovu suglasnost namjerava dati sudu izjavu o uvjetnom odustanku od kaznenog progona, daje na zapisnik sljedeću

I Z J A V U

1. Suglasan sam da državni odvjetnik da sudu izjavu o uvjetnom odustanku od kaznenog progona protiv osumnjičenika, zbog kaznenog djela iz članka,

2. Izjavljujem da sam upoznat da će državno odvjetništvo, ako osumnjičenik ispuni (navesti koju činidbu iz čl. 522. st. 1. toč. 1. do 6. Zakona i u kojem roku), odustati od kaznenog progona protiv osumnjičenika, zbog navedenog kaznenog djela počinjenog na moju štetu, te da u tom slučaju nemam pravo preuzeti kazneni progon protiv osumnjičenika.

S navedenim sam suglasan jer(kratko navesti osnovne razloge iz kojih oštećenik daje suglasnost)

Državni odvjetnik/zamjenik

Zapisničar

Potpis oštećenika,

Obrazac 2.: Zapisnik o uzimanju izjave od okrivljenika prije davanja izjave o uvjetnom odustanku od kaznenog progona, nakon pokretanja kaznenog postupka pred sudom

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ZAPISNIK O UZIMANJU IZJAVE OD OSUMNJIČENIKA

sastavljen u prostorijama Općinskog državnog odvjetništva u dana20... godine.

Prisutni:, zamjenica/ik općinskog državnog odvjetnika
....., zapisničar

Pristupa pozvani, OIB:..... iz, te nakon što je upoznat / izjavljuje da

mu je poznato/ da se protiv njega u kaznenom predmetu broj pred Općinskim sudom u.... vodi kazneni postupak po optužnici ovog državnog odvjetništva broj..... zbog kaznenog djela iz članka izvršenog na štetu oštećenika i da je oštećenik suglasan da državni odvjetnik uvjetno odustane od kaznenog progona ako pristane da ispuni (navesti koju činidbu iz članka 522. stavak 1. točka 1. do 6. Zakona – i u kojem roku), u prisutnosti odvjetnika(ako je odvjetnik prisutan),daje na zapisnik sljedeću

IZJAVU

1. Nakon što sam upoznat da se protiv mene vodi kazneni postupak pred Općinskim sudom u po optužnici Općinskog državnog odvjetništva u ----, brojzbog kaznenog djela iz članka izvršenog na štetu, te da će kazneni postupak biti obustavljen ako ispunim gore navedenu obvezu izjavljujem da sam pripravan da:

(navesti činidbu iz č. 522. stavak 1. točka 1. do 6. Zakona i rok ispunjenja), na primjer; "da do 31. prosinca 2011. god. oštećenom dovezem i složim na mjesto koje on odredi 2 m³ ogrjevnog drva u svrhu naknade štete"

2. Upoznat sam da mi od trenutka potpisivanja ove izjave teče rok za ispunjenje činidbe, te da sam dužan državnom odvjetniku u navedenom roku donijeti (potvrdu, obavijest, itd.,) /izvijestiti ga da sam obvezu ispunio, jer će u protivnom kazneni postupak biti nastavljen.

Državni odvjetnik/zamjenik

Zapisničar

Potpis osumnjičenika,

Potpis odvjetnika osumnjičenika

Obrazac 3.: Izjava državnog odvjetnika o uvjetnom odustanku od kaznenog progona temeljem članka 522. i 523 stavak 1. Zakona

((Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

OPĆINSKOM SUDU U _____

Na broj:

Temeljem članka 523 stavak 1. u vezi članka 522. stavak 1. Zakona

izjavljujem da uvjetno odustajem od kaznenog progona

protiv okr. M. M. OIB, sina ... i, rođ., rođenog dana u, s prebivalištem u protiv kojeg je pod gornjim brojem dana podnijeta optužnica zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, počinjenog na štetu

Okrivljeni M. M. dao je dana izjavu da je pripravan da (navesti činidbu iz članka 522. stavak 1. točka 1. do 6. Zakona i rok ispunjenja), na primjer: "da do 31. prosinca 2011. god. oštećenom doveze i složim na mjesto koje odredi oštećenik 2 m³ ogrjevnog drva u svrhu naknade štete"

Oštećenik D. D. dao je suglasnost da se uvjetno odustane od kaznenog progona protiv okrivljenika M. M. time da mu okrivljeni na opisani način nadoknadi pričinjenu štetu.

Izjava o suglasnosti oštećenika i izjava o privoli okrivljenika na pripravnost da ispuni navedenu činidbu su u prilogu/privitku.

Kako je za kazneno djelo za koje je optužen okrivljenik propisana kazna zatvora do ..(najviše pet godina), to su ispunjeni zakonski uvjeti iz članka 522. stavak 1. Zakona za podnošenje ove izjave.

Prilog/Privitak: 2

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 4.: Izjava o odustanku od kaznenog progona temeljem članka 522. stavak 1. točka 1. i članka 523. stavak 2. Zakona

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

OPĆINSKOM SUDU U _____

Na broj:

Temeljem članka 522. stavak 1. točka 1. u vezi članka 523. stavak 2. Zakona

odustajem od optužbe

protiv

okr. M. M. OIB, sina ... i, rođ., rođenog dana u, s prebivalištem u protiv kojeg je pod gornjim brojem dana podnijeta optužnica zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, počinjenog na štetu, a zatim Rješenjem suda broj: odprekinut kazneni postupak.

Okrivljenik M. M. ispunio je obvezu iz članka 522. stavak 1. točka Zakona (navesti koju), koja mu je naložena, te su prema tome ispunjeni uvjeti za odustanak od optužbe.

Prilog: (dokaz o ispunjenju činidbe)

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 5.: Izjava državnog odvjetnika sudu o neispunjenju obveze iz članka 522. Zakona određene okrivljeniku sa prijedlogom za nastavak postupka

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

OPĆINSKOM SUDU U

Na broj:

Temeljem članka 522. stavak 1. točka 1. i 2. u vezi članka 523. stavak 2. Zakona

izjavljujem da okrivljenik u određenom roku od nije ispunio preuzete obveze iz članka 522. stavak 1. točka ... te predlažem da se kazneni postupak koji se protiv njega vodi pod navedenim vašim poslovnim brojem nastavi.

Navedeno je utvrđeno provjerom (obrazložiti).

Stoga nema uvjeta za odustanak od optužbe te je predložen nastavak kaznenog postupka.

Prilog: (dokaz o neispunjenju obveze)

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 6.: Izjava o odustanku od kaznenog progona temeljem članka 521. stavak 1. toč. 1.-4. Zakona i članka 523. stavak 2. Zakona

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

OPĆINSKOM SUDU U _____

Na broj: _____

Temeljem članka 380. stavak 1. točka 1. Zakona i članka 521. stavak 1. točka 1. do 4. Zakona o kaznenom postupku (unos se točka zavisno o kojoj se okolnosti radi)

odustajem od optužbe

protiv

okr. M. M., sina ... i, rođ., rođenog dana u, s prebivalištem u protiv kojeg je pod gornjim brojem dana podnesena optužnica zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, počinjenog na štetu

Nakon optuženja u ovom predmetu okr. M.M. izručen je Republici, radi počinjenja kaznenog djela ubojstva na štetu državljana te države. Stoga, obzirom da je u takvom slučaju zbog nedostupnosti optuženika, te blažeg kaznenog djela koje mu se stavlja na teret u ovom predmetu svrhovito da se odustane od progona, a izručenje je i razlog za primjenu svrhovitosti iz članka 521. stavak 1. točka 3. Zakona, to je valjalo odustati od progona protiv M.M.

6.2.5. Sporazumijevanje tijekom skraćenog postupka

Prema članku 38. stavak 2. točka 8. Zakona o kaznenom postupku u predmetima kaznenih djela za koja se progoni po službenoj dužnosti državni odvjetnik ima pravo i dužnost pregovaranja i sporazumijevanja s okrivljenikom o priznanju krivnje i sankciji.

Što se tiče postupanja državnog odvjetnika tijekom sporazumijevanja vrijedi sve što je rečeno u dijelu pod III. 4. Sporazumijevanje se odnosi i na postupanje državnog odvjetnika tijekom sporazumijevanja u skraćenom postupku.

Ipak postoji značajna razlika u odnosu na redoviti postupak. Budući je u redovitom postupku sporazumijevanje moguće u postupku pred optužnim vijećem i zadnji rok je za izvješćivanje suda kako su stranke sklopile sporazum pripremno ročište.

Prema odredbi članka 530. Zakona tijekom rasprave sud može postupiti prema članku 374. Zakona. Smislenom primjenom ove odredbe proizlazi kako stranke mogu tijekom rasprave izvijestiti predsjednika vijeća (suca pojedinca) o sadržaju sporazuma za sve ili pojedine točke optužbe. Predsjednik vijeća (sudac pojedinac) će u zapisnik unijeti sporazum stranaka iz stavka 1. ovog članka te postupiti prema članku 361. do 364. Zakona. Ako su se stranke sporazumjele o dijelu optužnice, postupak za ta djela razdvaja. Za preostali dio optužnice provodi se rasprava.

Dakle u skraćenom postupku moguće je sporazumijevanje i kasnije do završetka rasprave, pa dakle i u završnim govorima stranke mogu obavijestiti da su zaključile sporazum.

Za obrasce u vezi sporazumijevanja vidi pod III. 4.7. Obrasci u vezi sporazumijevanja.

Na osnovu odredbe članka 75. Zakona o državnom odvjetništvu Glavni državni odvjetnik je donio uputu o sporazumijevanju koja je dostavljena svim državnim odvjetništvima i objavljena na Intranetu.

6.3. Presuda i žalba u skraćenom postupku

6.3.1. Presuda u skraćenom postupku

U skraćenom postupku presuda je uređena općim odredbama (čl. 448. – 462. Zakona) sa modifikacijama ovisno o odluci i sadržaju presude.

6.3.1.1. Pisana presuda s obrazloženjem

Pisana presuda uvijek sadrži kratko obrazloženje ako je okrivljeniku izrečena kazna zatvora. Za takvu presudu u pogledu drugog sadržaja vrijede opće odredbe o presudi (čl. 459. Zakona). U takvim slučajevima je pretežan interes okrivljenika da presuda bude pisano izrađena sa svim sastojcima koji jamče puninu mogućnosti korištenja pravima koje predviđa kazneni postupak.

6.3.1.2. Pisana presuda s kratkim obrazloženjem

Posebna pravila vrijede za pisanu presudu kojom nije izrečena kazna zatvora. Prijepis takve presude dostavlja se s kratkim obrazloženjem, samo na zahtjev stranke (čl. 537. stavak 2. Zakona)²⁶². Posljedica ove odredbe je da državni odvjetnik mora biti na objavi presude kako bi u slučaju ako cijeni da je nužno žaliti se protiv presude mogao dobiti kakvo takvo obrazloženje. Naime, Zakon određuje da stranke mogu samo odmah nakon objave presude zahtijevati pisani otpripravak presude.

6.3.1.3. Pisana presuda bez obrazloženja

Ukoliko stranke u postupku ne zatraže pisani otpripravak presude, a optuženik se očitovao krivim i prihvatio sankciju prijepis presude ne mora sadržavati obrazloženje. Presuda se mora izraditi i otpremiti u roku od tri dana.

Presuda se objavljuje odmah, a njena objava može se odgoditi najviše za tri radna dana.

7. Redoviti pravni lijekovi

Redoviti pravni lijekovi su žalba protiv presude i žalba protiv rješenja. Žalbe protiv presude dijelimo na žalbe protiv prvostupanjske i protiv drugostupanjske presude.

7.1. Općenito o žalbi

Možemo reći da je žalba pisani podnesak koji se podnosi sudu u određenom roku, a kojim državni odvjetnik ukazuje na nepravilnosti, pogreške i nedostatke zbog kojih presudu ili rješenje protiv kojeg je podnesena žalba treba ukinuti ili preinačiti.

Osnovno je pravilo da se protiv svake prvostupanjske presude može podnijeti žalba.

Protiv drugostupanjske presude dopuštena je žalba trećestupanjskom sudu samo ako je:

1) drugostupanjski sud izrekao kaznu dugotrajnog zatvora ili je potvrdio prvostupanjsku presudu kojom je izrečena takva kazna;

²⁶² Zabunu o dostavljanju presude stvara odredba članka 538. stavak 2. prema kojem se stranke i oštećenik koji ima pravo žalbe protiv presude (članak 464. stavak 4. Zakona) mogu odreći prava na žalbu odmah nakon objave presude. U takvom slučaju dostavlja im se u roku od tri radna dana prijepis presude bez obrazloženja. Iz ove zadnje rečenice proizlazilo bi da se ipak uvijek dostavlja prijepis presude, a da se u slučaju odricanja od prava na žalbu i protiv presude kojom je izrečena kazna zatvora prijepis presude ne mora sadržavati obrazloženje. Obzirom na proturječnosti treba čekati izmjene Zakona.

2) drugostupanjski sud preinačio prvostupanjsku presudu kojom je optuženik oslobođen optužbe i izrekao presudu kojom se optuženik proglašava krivim.

Protiv rješenja državnog odvjetnika, suca istrage i drugih rješenja prvostupanjskog suda, stranke i osobe čija su prava povrijeđena mogu podnijeti žalbu uvijek kad u ovom Zakonu nije propisano da žalba nije dopuštena.

7.1.1. Sadržaj žalbe

Sadržaj žalbe određuje smjer u načinu odlučivanja drugostupanjskog suda, budući isti ispituje presudu u onom dijelu u kojem se i iz onih osnova iz kojih se presuda pobija žalbom, iako je u određenim slučajevima i samo postojanje žalbe osnova ispitivanja presude. Pitanje obveznog minimalnog sadržaja žalbe protiv presude Zakon je uređio u korist okrivljenika, određujući drugostupanjskom sudu okvire ispitivanja presude i unatoč nedostacima u sadržaju žalbe podnesene u korist okrivljenika.

Žalba treba, prema članku 466. Zakona sadržavati:

- a) oznaku odluke (presude, rješenja) protiv koje se podnosi,
- b) osnove za pobijanje odluke (članak 467. Zakona),
- c) obrazloženje žalbe,
- d) žalbene prijedloge,
- e) potpis osobe koja podnosi žalbu.

7.1.1.1. Žalba protiv dijela presude koji se pobija (oznaka presude odnosno dijela presude koji se pobija žalbom)

Oznaka presude kao jedan od obveznih sastojaka žalbe služi identifikaciji odluke. Ukoliko žalba ne sadrži oznaku presude i ne može se utvrditi na koju se presudu (odluku) odnosi, sud će žalbu odbaciti (čl. 468. st. 3. Zakona).

Ako se žalba podnosi samo protiv dijela presude to se može označiti već kod samog navođenja presude koja se pobija.

Na primjer:

„protiv presude Općinskog suda u od (datum) broj u dijelu pod točkama 2. i 3. izreke presude i odluke o kazni, podnosim žalbu.....“

ili

„protiv dijela presude Općinskog suda u od (datum) broj (točka 2. i 3. izreke i odluke o oduzimanju imovinske koristi), podnosim žalbu.....“

Žalba se mora izraditi i podnijeti odvojeno protiv svake pojedine odluke (presude, rješenja). Ne može se podnijeti zajednička žalba protiv više različitih, pojedinačnih odluka, primjerice protiv više rješenja, makar primljenih istodobno u istom predmetu ili u slučaju istodobno primljene presude i posebnog rješenja. Također i u slučaju više posebnih presuda u istom predmetu (postupak protiv jednog od okrivljenika je bio razdvojen i za njega donijeta presuda odvojeno) treba za svaku odluku izrađivati posebnu žalbu.

Naime, žalbeni postupak je drugačiji kod pobijanja presude ili rješenja (žalba protiv rješenja se uopće ne dostavlja na odgovor), a i kod više presuda u istom predmetu drugostupanjski postupak također može biti različit, pa i postupak sa samom žalbom.

7.1.1.2. Navođenje osnova za pobijanje presude

Osnove žalbenog pobijanja određuju smjer, sadržaj i okvire odlučivanja drugostupanjskog suda.

Navođenje osnova za pobijanje presude (rješenja) obuhvaća sve one zakonske osnove zbog kojih se presuda može pobijati, taksativno navedene u članku 467. Zakona o kaznenom postupku. Katalog žalbenih razloga određen je mogućim nepravilnostima, pogreškama i nedostacima nastalim u postupku donošenja prvostupanjske presude ili u toj presudi. Žalbene se osnove odnose ili na pravne ili na činjenične nedostatke pobijane presude, budući sva pitanja o kojima raspravlja sud u kaznenom postupku pripadaju ili činjeničnim ili pravnim pitanjima. Prilikom navođenja osnova za pobijanje presude nije dovoljno pozvati se samo na zakonsku formulaciju o povredama zbog kojih se presuda može pobijati, već je potrebno određeno navesti koje je povrede i propuste sud učinio. Državni odvjetnik, dakle, u žalbama mora zakonske osnove precizno označiti tako da se točno vidi na kojoj konkretiziranoj zakonskoj osnovi se temelji žalba.

Naime, člankom 468. Zakona propisane su bitne povrede odredaba kaznenog postupka i to u stavku 1. (11 taksativno navedenih bitnih povreda) i u stavku 2. istog članka apsolutne povrede odredaba kaznenog postupka, a u stavku 3. članka 468. Zakona relativne povrede odredaba kaznenog postupka. U članku 469. točkama od 1. do 6. Zakona predviđeno je više vrsta povreda kaznenog zakona. Zbog toga nije ispravno u žalbi samo općenito citirati članak 467. Zakona već pri tome treba pobliže označiti na koju se konkretnu povredu kaznenog postupka ili povredu kaznenog zakona ili pak drugu zakonsku žalbenu osnovu, žalba poziva. To je važno za daljnji sastav i sadržaj žalbe, jer se argumentacija žalbe mora kretati u okviru tako istaknute konkretne zakonske žalbene osnove. Zakonsku žalbenu osnovu, osim citiranjem propisa, treba i tekstualno precizno označiti (jer svaka od njih sadrži više različitih žalbenih osnova).

Na primjer:

„Presudu pobijam zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja (iz članka 470. stavak 2. Zakona) „

ili

„..... zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja iz članka 470. stavak 3. Zakona“

„presudu pobijam zbog odluke o oduzimanju imovinske koristi iz članka 471. stavak 2. Zakona.....“.

7.1.1.2.1. Koje se povrede mogu pobijati žalbom

Sukladno članku 450. Zakona sud presudu temelji samo na onim činjenicama i dokazima koji su izneseni na raspravi, pa se zakonske žalbene osnove protiv presude mogu i isticati samo zbog povreda učinjenih na raspravi i pri donošenju presude. Ukoliko je sud u stadiju pripremanja rasprave počinio bitnu povredu određaba Zakona o kaznenom postupku (čl.468. st. 3. Zakona) onda i zbog tih povreda.

Pri tome postoje određena ograničenja.

Naime, žalbu zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja u odnosu na određenu činjenicu državni odvjetnik (stranke) ne može podnijeti ako tu činjenicu nije osporavao (čl. 464. st. 8. Zakona).

Presuda donesena na temelju sporazuma stranaka (čl. 361. st. 2. Zakona) ne može se pobijati žalbom zbog odluke o kaznenopravnoj sankciji, oduzimanju imovinske koristi, troškovima kaznenog postupka i imovinskopravnim zahtjevima. Ne može se pobijati ni zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja (to može samo optuženik pod uvjetom da je za dokaze o isključenju protupravnosti i krivnje saznao nakon donošenja presude (čl. 364. st. 2. Zakona).

Osim toga, u žalbi se ne mogu iznositi nove činjenice i novi dokazi, osim ako je žalitelj za njih saznao nakon zaključenja rasprave.

7.1.1.2.2. Isticanje više žalbenih osnova

Kada postoji više zakonskih žalbenih osnova za pobijanje određene presude, i ako državni odvjetnik ocijeni da je već isticanje samo jedne od tih osnova (bitna povreda određaba kaznenog postupka ili pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje) dovoljan razlog za ukidanje presude ili za preinačenje (povreda kaznenog zakona i dr.), ipak u pravilu treba u žalbi navesti sve žalbene osnove za koje državni odvjetnik smatra da postoje. Naime, sud ne mora uvažiti stajalište državnog odvjetnika u pogledu pojedine žalbene osnove, pa u slučaju isticanja samo jedne zakonske žalbene osnove, ukoliko je sud ne bi prihvatio, žalba državnog odvjetnika bila bi odbijena kao neosnovana. Naime, s obzirom na procesno načelo da sud ispituje presudu samo u granicama žalbe, u takvom slučaju do preinačenja ili ukidanja presude moglo bi doći samo zbog onih ostalih povreda na koje sud pazi po službenoj dužnosti na temelju članka 476. Zakona.

Ipak pri izradi žalbe treba paziti da se žalbene osnove točno odrede. Pravilno postavljenom žalbom ne će se jedan te isti nedostatak pobijati istodobno kao činjenični (primjerice pogrešno

utvrđeno činjenično stanje) i pravni nedostatak (primjerice povreda kaznenog zakona). Pri tome uvijek treba imati u vidu da između činjeničnog i pravnog pitanja postoji jednostrana uvjetovanost. Naime, činjenično stanje neovisno je o primjeni prava, na činjenično stanje se može primijeniti različito pravo, a da se pri tome činjenično stanje ne mijenja. Obrnuto, s druge strane, svaka promjena činjeničnog stanja uvjetuje odgovarajuću primjenu drugog prava.

Na primjer, ako sud utvrdi (neosnovano) presudom da krađa nije izvršena obijanjem kako je to optuženo (članak 217. Kaznenog zakona) već proglasi okrivljenika krivim zbog kaznenog djela krađe (članak 216. Kaznenog zakona), žalba će se podnijeti zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, a ne i zbog povrede kaznenog zakona, jer je sud na presudom utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenio kazneni zakon.

Također, na primjer, ako sud, prihvaćajući činjenično stanje iz optužnog akta, utvrdi da je počinjeno djelo zbog postojanja određenih okolnosti beznačajno, odnosno da nije kazneno djelo i oslobodi okrivljenika temeljem članka 453. stavak 1. Zakona, žalba će se podnijeti zbog povrede kaznenog zakona (čl. 469. toč. 1. Zakona).

U praksi se često pogrešno postupa kada državni odvjetnik osnovanost presude ocjenjuje samo s gledišta izrečene kazne, pa se žalba ne podnosi ako se smatra da je kazna primjerena iako su na štetu optužbe učinjene druge povrede zakona, kao npr. u svezi s pravnom kvalifikacijom djela ili obratno. Isto tako, ako se kazna smatra preblagom, često se podnosi žalba samo zbog odluke o kazni, ne vodeći računa i o pravnoj kvalifikaciji kaznenog djela, koja također nije bila pravilna, odnosno o drugim povredama. Takvo postupanje dovodi katkada do nelogičnih i apsurdnih situacija. Tako npr. državni odvjetnik se nije žalio protiv presude jer je smatrao kaznu primjerenom. Žalbeni sud je međutim, u povodu žalbe okrivljenika ustanovio da je prvostupanjski sud prema pravnoj kvalifikaciji djela u presudi prekoračio pri izricanju kazne svoja ovlaštenja i osudio okrivljenika na kaznu koja se u toj visini za kazneno djelo, kako ga je sud pravno kvalificirao, nije po zakonu mogla izreći. Međutim, i ispravna pravna kvalifikacija trebala je biti drukčija, upravo onako kako je označena u optužnici, a prema toj ispravnoj pravnoj kvalifikaciji kazna izrečena od prvostupanjskog suda bila je u skladu sa zakonom.

Budući se državni odvjetnik nije žalio protiv presude jer je smatrao izrečenu kaznu primjerenom, a ne obazirući se pri tome na pravnu kvalifikaciju, drugostupanjski sud nije mogao, s obzirom na propis iz članka 398. Zakona prema kojem se presuda ne smije izmijeniti na štetu optuženika ako je žalba izjavljena samo u njegovu korist, preinačiti pravnu kvalifikaciju na strožu, nego je morao prihvatiti kao konačnu i zatim sniziti kaznenu mjeru koja po zakonu odgovara blažoj pravnoj kvalifikaciji djela u prvostupanjskoj presudi.

7.1.1.2.3. Redoslijed isticanja žalbenih osnova

Zakon taksativno postavlja katalog žalbenih osnova, određenim redoslijedom, koji u slučaju konkuriranja (postojanja) više žalbenih osnova treba poštivati, na koji način se međutim u praksi ne postupa uvijek. Tako se ponekad pogrešno u žalbama ističe prvo povreda kaznenog zakona, a tek onda počinjena povreda odredaba kaznenog postupka, pa se i u obrazloženju žalbe obrazlaže prvo u čemu bi bila povreda kaznenog zakona, prema činjeničnom polemiziranju s obrazloženjem prvostupanjske presude (npr. kako nije moguće produljeno kazneno djelo silovanja i sl.).

Redoslijed taksativno nabrojanih žalbenih osnova nije slučajna, već ga određuje njihova važnost i značaj. Time je ujedno određen i način odlučivanja o pojedinoj žalbenoj osnovi, odnos prema odlukama u pobijanoj presudi, međusobni poredak i mogućnost kumulacije više žalbenih osnova u jednoj žalbi.

Najprije treba istaknuti povredu odredaba kaznenog postupka, pa onda ostale osnove, poštujući zakonski redoslijed žalbenih osnova.

Naime, apsolutno bitne povrede odredaba kaznenog postupka predstavljaju najteže zakonske nedostatke presude, zbog kojih je postupak ništav, formalno nepravilan i ukoliko bi žalba bila osnovana u slučaju njihovog postojanja, žalbeni sud ne može uopće dalje ulaziti u ispitivanje pravilnosti rješavanja drugih činjeničnih i pravnih pitanja odnosno drugih, nižih žalbenih osnova, jer se bitne povrede odredaba kaznenog postupka ne mogu sanirati u drugostupanjskom postupku već zakon nameće obvezu ukidanja presude (pobijane odluke), izuzev strogo predviđenih iznimaka u članku 486. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku.

7.1.2. Odabir osnove pobijanja

Zakon u članku 467. Zakona o kaznenom postupku određuje da se presuda može pobijati zbog:

1. bitne povrede odredaba kaznenog postupka
2. povrede kaznenog zakona
3. pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja
4. odluke o kaznenim sankcijama, oduzimanju imovinske koristi, troškovima kaznenog postupka, imovinsko pravnim zahtjevima, te zbog odluke o objavi presude u sredstvima javnog priopćavanja.

Osnovu pobijanja pojedine konkretne presude (odluke) odabire sam žalitelj.

Osnove pobijanja presude određuju smjer, sadržaj i okvire odluke drugostupanjskog suda budući da on ispituje presudu u onom dijelu u kojem se pobija žalbom i iz osnova iz kojih se pobija, osim iznimno u slučajevima iz članka 476. i članka 479. Zakona kada drugostupanjski sud povodom podnesene bilo čije žalbe ispituje presudu po službenoj dužnosti.

Zbog toga je izuzetno važno ispravno odabrati osnovu pobijanja presude, odnosno u slučaju postojanja više konkurirajućih ili alternativnih žalbenih osnova, isticati ih pravilnim, zakonskim redoslijedom.

Žalba se ponekad podnosi najprije zbog povrede kaznenog zakona iz članka 469. točka 5. Zakona o kaznenom postupku jer prvostupanjski sud kod primjene uvjetne osude nije prethodno primijenio odredbe o ublažavanju kazne, a onda tek zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavak 1. točka 11. Zakona o kaznenom postupku iz razloga što sud nije dao razloge za ublažavanje kazne. Ako bi pobijanje prvostupanjske presude zbog te procesne povrede bilo osnovano, takva bi povreda kaznenog zakona očito postala bespredmetna. To međutim ne znači da se u takvoj situaciji ne treba žaliti zbog žalbenih osnova koje u slučaju osnovanosti žalbe zbog procesne povrede mogu postati bespredmetne,

već znači da zakonski redosljed žalbenih osnova znači i redosljed značenja nedostataka koji se koriste kroz žalbene osnove za pobijanje odluke.

Također, žalba se nekad podnosi najprije zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, a onda zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka i povrede kaznenog zakona, a tako se i obrazlaže. Najprije se, dakle polemizira s činjeničnim stanjem utvrđenim u prvostupanjskoj presudi, a potom se prelazi na procesne povrede i povrede kaznenog zakona. Takav pristup kada državni odvjetnik najprije polemizira s načinom utvrđenja činjeničnog stanja, a tek onda s procesnim ili materijalnim povredama zakona, ne samo da pokazuju nepravilan pristup izradi žalbe, nego i ukazuju na nesigurnost državnog odvjetnika jesu li procesne povrede odnosno povrede kaznenog zakona doista i učinjene.

Prema tome, pri naznaci žalbenih osnova, kao i njihovog obrazlaganja nužno je držati se zakonskog redosljeda, jer jedino na taj način žalbeni razlozi logički korespondiraju s izraženom namjerom osporavanja pravnih i činjeničnih utvrđenja pobijane presude.

7.1.3. Obrazloženje žalbe

Obrazloženje žalbe je jedan od više neophodnih sastojaka koje mora sadržavati svaka žalba, taksativno nabrojanih u članku 466. Zakona o kaznenom postupku. To je dio žalbe u kojem se opisuje nedostatak ili nedostaci presude i daje objašnjenje žalbenih tvrdnji odnosno žalbena argumentacija.

Izostanak obrazloženja žalbenih navoda, primjerice, obrazloženja osnove žalbenog pobijanja, dovodi do toga da i pored toga što je u žalbi izričito istaknuta osnova pobijanja (na primjer nepotpuno utvrđeno činjenično stanje iz članka 470. stavak 1. i 3. Zakona ili bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavak 1. točka 11. Zakona), ona u stvarnosti nije osnova iz koje se pobija presuda. Stoga je temeljno pravilo da svaka žalbena tvrdnja mora biti obrazložena. U suprotnom, ona nije valjana osnova za ispitivanje pobijane presude, iako to samo za sebe ne znači da presuda neće biti ispitana pred drugostupanjskim sudom po službenoj dužnosti u odnosu na drugu obrazloženu žalbenu osnovu.

7.1.3.1. Uvodni dio obrazloženja

U uvodnom dijelu obrazloženja žalbe interpretira se sadržaj presude (rješenja). Pri tome ne treba navoditi cijeli dispozitivni dio presude, što se često u praksi radi, te opterećuje žalbu nepotrebnom opsežnošću, ponekad i na više stranica, već samo bitan sadržaj presude.

Način iznošenja bitnog sadržaja presude ovisi, između ostalog, u velikoj mjeri i o karakteru žalbenih osnova zbog kojih se žalba podnosi. Dovoljno je u uvodnom dijelu obrazloženja žalbe navesti koji je sud pobijanom presudom koga osudio (ili oslobodio ili odbio optužbu), za koje kazneno djelo, uz navođenje zakonskog naziva kaznenog djela i članka Kaznenog zakona, a po potrebi i suštine činjeničnog opisa kaznenog djela, te one druge dijelove izreke presude, koji će biti predmet žalbenog osporavanja.

Na primjer:

„Pobijanom presudom Općinski sud u proglasio je okrivljenika X. Y. krivim što je kao blagajnik poduzeća od povjerenog mu novca prisvojio 25.000,00 kuna i time počinio kazneno djelo pronevjere iz članka 345. stavak 1. Kaznenog zakona, te ga je osudio na kaznu „... itd.“

Međutim, kod žalbe podnesene, na primjer, zbog povrede kaznenog zakona iz članka 469. točke 6. Zakona (ako je sud odlukom o kazni, uvjetnoj osudi... prekoračio ovlasti koje ima po zakonu) nije potrebno u iznošenju bitnog sadržaja presude uopće navoditi bitni sadržaj činjeničnog opisa djela jer je to kod takve žalbe bez značaja, budući argumentacija žalbe nije usmjerena ni na jedno od činjeničnih utvrđenja presude. Kod pojedinih bitnih povreda kaznenog postupka također.

S druge strane, to može biti potrebno kod žalbe zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, zbog povrede kaznenog zakona (članak 469. točka 1. i 4. Zakona), zbog odluke o kazni odnosno u svim onim slučajevima u kojima se treba ukazati na neka činjenična utvrđenja presude i to ona na kojima se upravo zasniva argumentacija žalbe. Ali i tada treba dati samo bitan sadržaj činjeničnog opisa s naglaskom na one dijelove koji su bitni za argumentaciju žalbe. Osnovno je pravilo naime da se obrazloženje žalbe mora kretati u okvirima žalbenih osnova zbog kojih se presuda pobija.

7.1.3.2. Analiza sadržaja presude ili rješenja

Pri obrazlaganju žalbe treba uvijek polaziti od sadržaja pobijane sudske odluke i njezina obrazloženja, pa analizom sadržaja i obrazloženja odluke dati argumentaciju za osnovanost isticanih žalbenih osnova.

Sud naime daje razloge za svoju odluku i obrazlaže ih u obrazloženju i upravo te razloge na osnovi kojih je sud donio takvu odluku treba pobijati kao neosnovane i pogrešne. Pobijanje presude odnosno rješenja zahtijeva dakle u prvom redu analizu sadržaja same presude ili rješenja. Nije ispravno da državni odvjetnik izlaže u žalbi samo svoje stajalište na osnovi kojeg smatra da je stvar trebalo drugačije riješiti (presuditi), a da se pri tome uopće ne osvrće na razloge na kojima je sud zasnovao svoju odluku, već ih jednostavno zaobilazi (ignorira). Posebno je neispravno da državni odvjetnik u žalbi protiv presude, nasuprot činjeničnom stanju koje je utvrdio sud na osnovu slobodne ocjene dokaza, a za koje je utvrđenje državni odvjetnik vezan i može ga pobijati samo u okviru zakonskih žalbenih osnova, bez analize te ocjene u spomenutim zakonskim granicama sam utvrđuje ili uzima da proizlazi „dokazanim na osnovi spisa“ (citat iz jedne žalbe, formulacija koja se nerijetko koristi u žalbama) drugačije činjenično stanje i zatim, suprotstavljajući svoju ocjenu sudskoj ocjeni, traži od drugostupanskog suda da preinači ili ukine presudu.

Državni odvjetnici npr. u žalbi podnesenoj zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja nerijetko koriste navod: „Prema utvrđenom činjeničnom stanju nesporno je...“. Takav način obrade žalbe je pogrešan, a citirani navod je uz to i neprecizan jer se ne vidi tko je to činjenično stanje utvrdio.

Ukoliko se državni odvjetnik u žalbi poziva na utvrđenje suda (presude), onda to treba određeno i jasno reći: „... prema utvrđenom činjeničnom stanju u presudi...“.

Ukoliko se ne radi o utvrđenju presude, nego o utvrđenju državnog odvjetnika na osnovi spisa, takav način obrade žalbe, kako je istaknuto, nije pravilan, već treba prethodno poći od

analize obrazloženja danog u presudi i obrazložiti u čemu je pogrešnost i nepotpunost utvrđenja (čl. 470. st. 2. i 3. Zakona), odnosno nepotpunost ili proturječnost obrazloženja, proturječnost obrazloženja sa sadržajem spisa itd. (čl. 468. st. 1. toč. 11. Zakona).

Na primjer:

„Presuda uzima dokazanim na osnovi iskaza svjedoka.... da se događaj zbio u 7 sati, pa da okrivljenik nije mogao djelo počiniti jer se u to vrijeme još nalazio kod kuće. Međutim, sud pri tome nije uopće uzeo u ocjenu da je svjedok u najbližem srodstvu s okrivljenikom, da je na raspravi opetovano dolazio svojim iskazivanjem u proturječnost s okolnostima utvrđenim od suda, i to..... a što bi sve da je bilo predmet ocjene nužno uputilo na zaključak o nevjerodostojnosti iskazivanja tog svjedoka. Osim toga, nasuprot ovom odvojenom iskazu postoje iskazi posve nezainteresiranih svjedoka....., koji su određeno iskazali da se događaj zbio u 9 sati, što presuda nije uzela u obzir, a niti je dala razloge zbog čega ne prihvaća iskaze tih svjedoka“ itd.

I pravna stajališta u obrazloženju presude koja se pobija, a za koja državni odvjetnik smatra da su pogrešna, također treba analizirati i analizom razloga presude obrazloženo upozoriti na njihovu pogrešnost, a ne samo pravnom stajalištu presude suprotstaviti protivno pravno stajalište žalbe.

7.1.3.3. Obrazlaganje pojedinih zakonskih žalbenih osnova

Obrazlaganje pojedinih zakonskih žalbenih osnova (članak 467. Zakona) u žalbama državnih odvjetnika treba biti izneseno sustavno, pregledno i odvojeno, i to posebno za svaku žalbenu osnovu ili posebno za pojedine dijelove presude (rješenja).

To je posebno potrebno kod opsežnih žalbi kojima se presuda pobija zbog više različitih žalbenih osnova, te ako se još k tome dodatno radi o predmetu protiv više okrivljenika i zbog više kaznenih djela, jer ako se tako ne postupa žalba je nepregledna, pa to otežava njeno razmatranje.

U cilju što bolje preglednosti kod opsežnijih žalbi, treba pojedine žalbene osnove ili pojedine dijelove žalbe odvajati kao posebne odjeljke (a, b, c...).

Na primjer:

a)

Bitna povreda kaznenog postupka (članak 468. stavak 1. točka 7. Zakona)

obraditi predmetni žalbeni osnov

b)

Pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje (članak 470. stavak 2. i 3. Zakona)

obraditi u čemu je pogrešnost i nepotpunost činjeničnog stanja, itd.

Napomena:

Ukoliko se pogrešnost ili nepotpunost činjeničnog stanja ili koja druga žalbena osnova odnosi na više raznih pravno relevantnih činjenica ili na više elemenata bića kaznenih djela, tada se – naročito kod opširnijeg obrazloženja, mogu razlozi za svaku pojedinu odlučnu činjenicu odnosno za svako pojedino obilježje kaznenog djela dati odvojeno.

Na primjer:

Kod kaznenog djela iz članka 263. Kaznenog zakona:

- a)
obraditi pitanje opasnosti
- b)
obraditi pitanje svijesti o mogućnosti nastupanja opasnosti za život i tijelo ljudi
- c)
obraditi pitanje opasnosti za imovinu većeg opsega, itd.

Ukoliko se u predmetu protiv većeg broja okrivljenika i većeg broja kaznenih djela, presuda pobija samo protiv nekih okrivljenika, u odnosu na pojedina kaznena djela i zbog različitih žalbenih osnova, također je potrebno žalbu obraditi pregledno i odvojeno u odnosu na svakog od njih.

Na primjer:

- a)
u odnosu na okrivljenika A.A., zbog odluke o kazni
- b)
u odnosu na okrivljenika B.B., zbog odluke o sigurnosnoj mjeri
- c)
u odnosu na sve, zbog odluke o troškovima kaznenog postupka
- d)
zbog odluke o imovinskopravnom zahtjevu, u odnosu na oštećenika C.C., itd.

Iako je najvažnije da žalba bude sadržajno dobra, kvalitetno i stručno argumentirana, te s pravilnim isticanjem žalbenih osnova, također je vrlo važno da bude i pregledna. Odvajanjem pojedinih žalbenih osnova ili pojedinih dijelova žalbe olakšana je orijentacija i snalaženje u žalbenim osnovama. Ako se, npr. želi znati stajalište žalitelja o opasnosti za imovinu većeg opsega kod kaznenog djela iz članka 263. Kaznenog zakona, moći će se to odmah utvrditi uvidom, u konkretnom predmetu, u odjeljak žalbe pod c), a neće se morati u opsežnoj žalbi tražiti dio gdje se o tome govori.

7.1.3.4. Kada citirati dijelove presude

Kod obrazlaganja žalbenih osnova, pri čemu, kako je već istaknuto treba polaziti od analize presude, uputno je ponekad služiti se i citatima iz pojedinih dijelova obrazloženja presude ili raspravnog zapisnika odnosno zapisnika o izvedenim dokazima, koji se dijelovi u cilju pobijanja zaključaka suda podvrgavaju posebnoj analizi. Citiranjem pojedinih dijelova presuda ili spisa postiže se u mnogo slučajeva i veća jasnoća u izlaganju, te bolje analitičko prilaženje pobijanju presude, a time i snažnija argumentacija žalbe. Pri tome treba voditi računa da se radi o kraćim citatima koji sadrže suštinu utvrđenja ili pravnog stajališta suda koje se pobija žalbom, jer u protivnom se ne bi postigla svrha korištenja citata, već bi naprotiv to nepotrebno opteretilo žalbu i oslabilo njezinu argumentaciju i jasnoću u izlaganju.

Također je uputno, u žalbi navoditi i stranice otpavka presude i listove sudskog spisa na kojima se nalaze zaključci koji se posebno analiziraju.

7.1.4. Žalbeni prijedlog

Na kraju žalbe se iznosi žalbeni prijedlog koji bi morao sadržavati:

- a) smjer u kojem žalitelj predlaže donošenje odluke višeg suda (u korist ili na štetu okrivljenika),
- b) dio na kojeg se odnosi žalbeni prijedlog (pravna oznaka, odluka o kazenoj sankciji i sl.), i
- c) način odlučivanja višeg suda (u smislu članka 480. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku žalbeni prijedlog mora glasiti da se pobijana odluka ukine ili preinači - u cijelosti ili djelomično).

Sam prijedlog ovisi o žalbenoj osnovi zbog koje se odluka pobija i o ovlaštenjima drugostupanjskog suda u odnosu na istaknute žalbene osnove. Kod usporednog isticanja više žalbenih osnova, od kojih bi za neke bilo moguće preinačenje, a za neke ukidanje presude, stavlja se i žalbeni prijedlog usporedno u oba pravca – prvo žalbeni prijedlog u odnosu na osnovu koju tužilac smatra primarnom.

Vidjeti pod 7.2.5. žalbeni prijedlozi.

7.1.5. Nove činjenice i novi dokazi

Zakon ograničava mogućnost iznošenja novih činjenica i novih dokaza u žalbi.

Naime, Zakon ne dozvoljava da se u žalbi iznose nove činjenice i novi dokazi, osim ako je žalitelj za njih saznao nakon zaključenja rasprave (čl. 466. st. 4. Zakona).

Zato je važno, ne samo da se već u prethodnom postupku prije podizanja optužnice utvrde kvalitetno i cjelovito sve potrebne i raspoložive činjenice u svezi s kaznenim djelom i krivnjom okrivljenika, te činjenice od značaja za sankciju i da se pribave svi valjani dokazi, već i da se dobro procijeni na kojim svim dokazima će se temeljiti optužnica, te da se ti dokazi iznesu tijekom postupka, vodeći računa o stadiju postupka do kada je to potrebno učiniti, kako bi se izbjegla procesna sankcija (prekluzija) za slučaj propuštanja.

Ukoliko postoje uvjeti za iznošenje novih činjenica i dokaza u žalbi, mogu se iznositi činjenice i dokazi:

- o onim bitnim povredama kaznenog postupka koje se obrazlažu iznošenjem novih činjenica i dokaza,
- o utvrđivanju činjeničnog stanja u presudi u svezi s postojanjem kaznenog djela i krivnje okrivljenika,
- i o okolnostima u svezi s odlukom o kazni.

Nove činjenice i novi dokazi se iznose u okviru one žalbene osnove koja se iznošenjem novih činjenica ili dokaza obrazlaže. Povrede kaznenog zakona se ne mogu obrazlagati isticanjem novih činjenica i novih dokaza, s obzirom na karakter tih povreda, jer su u pitanju povrede kaznenog zakona u odnosu na činjenično stanje koje je utvrđeno u presudi.

7.1.6. Oblik žalbe

Zakon određuje što žalba treba sadržavati i kako treba biti sastavljena, pa to određuje i njezin oblik. Žalba mora sadržavati sljedeće:

1. oznaku suda kojem se podnosi i odluku protiv koje se podnosi (presuda, rješenje),
2. zatim slijedi uvod žalbe u kojem se navodi redom:
 - a) oznaka osnove za pobijanje odluke (specificirano označena zakonska žalbena osnova, npr. bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavak 1. točka 7. Zakona i sl.),
 - b) stav državnog odvjetnika (podnositelja žalbe) prema pobijanoj presudi ili rješenju),
 - c) bit pobijanja presude ili rješenja (u najkraćem, sažetom obliku).

Ovakvo postavljanje žalbe nju čini preglednom, a ujedno određuje i sustav daljnje izrade žalbe. Nakon toga slijedi:

3. detaljno obrazloženje povreda (zakonskih osnova) zbog kojih se podnosi žalba, na način na koji je već izložen.

Primjer: Žalbe

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

Općinskom sudu u

.....

Protiv presude broj..... od u kaznenom predmetu protiv okr. zbog kaznenog djela iz članka 217. stavak 1. točka 1. Kaznenog zakona, podnosim

ŽALBU

Uvod žalbe:

1. Oznaka žalbenih osnova

- zbog povrede kaznenog zakona iz članka 469. točka 4. Zakona,*
- zbog odluke o kazni iz članka 471. s stavak 1. Zakona.*

2. Bitni sadržaj presude

Pobijanom presudom okrivljenik N.N. proglašen je krivim zbog kaznenog djela krađe počinjenog na način da je u kroz razbijeno staklo na kući X.Y. provukao ruku i otključao prozor, te se uvukao u spavaću sobu, odakle je uzeo raznih stvari u ukupnoj vrijednosti od

Ovo djelo je sud okvalificirao kao kazneno djelo krađe iz članka 260. Kaznenog zakona i okrivljenika osudio na kaznu zatvora u trajanju od četiri mjeseca.

3. Stav državnog odvjetnika prema presudi i suština pobijanja presude

Pobijanom presudom je povrijeđen kazneni zakon, a pored toga je i optuženiku izrečena kazna preblaga.

4. Obrazloženje žalbenih osnova:

Iz obrazloženja presude proizlazi da je sud uzeo da se u ovom slučaju nije radilo o teškoj krađi označenoj u članku 217. stavak 1. točka 1. Kaznenog zakona iz razloga.....

U obrazloženju presude se u svezi s tim doslovno navodi: „.....“

Ovo stajalište suda nije pravno osnovano.

Pojam „provaljivanja“ kod krađe ne obuhvaća samo slučajeve

Također se žalim i zbog odluke o kazni.

Kazna na koju je okrivljenik osuđen očito je preblaga s obzirom....

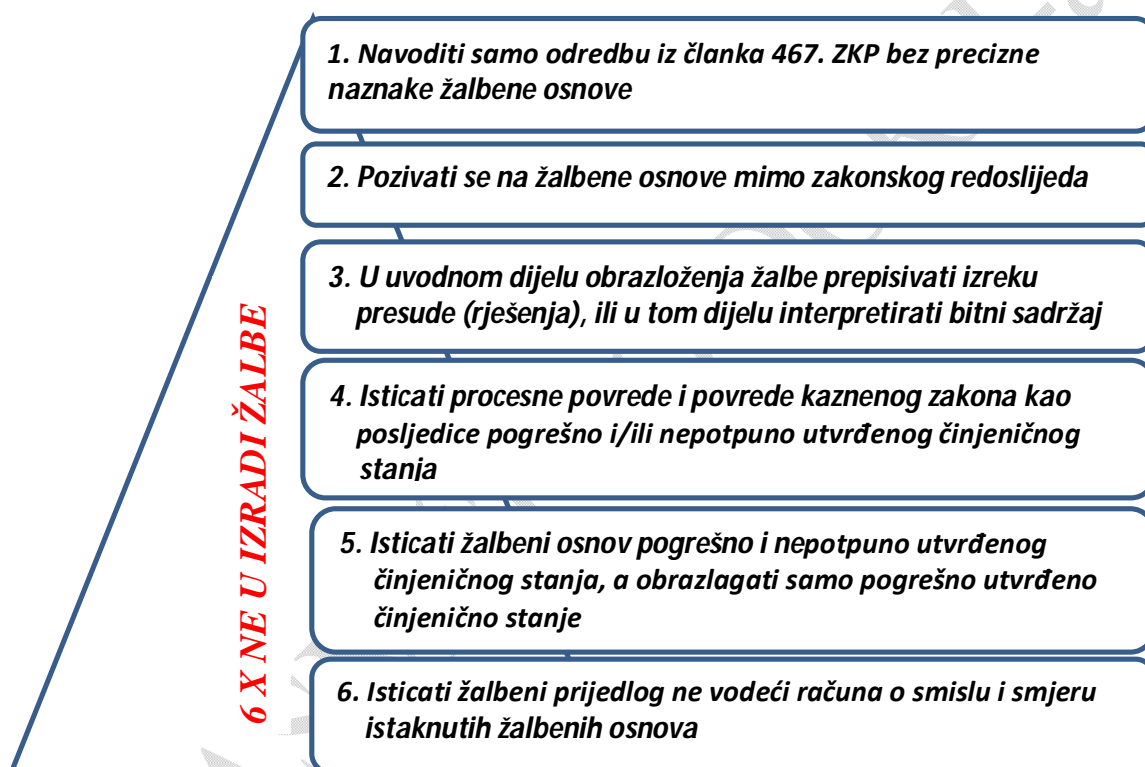
(Žalbeni prijedlog vidi pod III.7.1.4.)

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Upravo kroz izradu žalbe, njezinu kvalitetu i utemeljenost državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika pokazuje svoje pravno znanje, stručnost i sposobnost razlučivanja bitnog od nebitnog.

Na temelju iskustva u izradi žalbi, pregledima rada državnih odvjetništava, te na temelju uočenih propusta u žalbama koje su dostavljene Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske kroz slijedećih šest „ne“ ukazuje se mladim zamjenicima što ne bi smjelo biti u njihovim žalbama.

6 x ne u izradi žalbe, ili što državni odvjetnik ili zamjenik ne bi smio napraviti

7.2. Žalba protiv prvostupanjske presude

Osnove zbog kojih se prvostupanjska presuda može pobijati (žalbene osnove) navedene su taksativno u članku 467. Zakona o kaznenom postupku.

7.2.1. Žalba zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka

Bitna povreda odredaba kaznenog postupka može utjecati na presudu samo ako je učinjena u tijeku pripremanja rasprave ili na raspravi, ili pri donošenju presude. Zbog povrede odredaba postupka u prethodnom postupku presuda se ne može pobijati, jer one same za sebe ne mogu utjecati na presudu.

Presuda se donosi na osnovi rezultata rasprave i može se temeljiti samo na činjenicama i dokazima iznesenim na raspravi (čl.450. Zakona).

Svaki dokaz prikupljen u prethodnom postupku, ako je važan za presudu, mora biti izveden na raspravi, bilo neposredno, bilo posredno čitanjem zapisnika o izvođenju dokaza.

U pravilu se dokazi na raspravi izvode neposredno. Čitanje zapisnika o izvedenim dokazima kao iznimka od načela neposrednosti dopušteno je ograničeno, samo kada za to postoje zakonski uvjeti.

Prema tome, sve da u prethodnom postupku i postoji neka povreda odredaba kaznenog postupka, ta povreda može utjecati na presudu samo ako je ponovno učinjena na raspravi.

Presuda donesena na temelju sporazuma stranaka može se pobijati samo zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka i zbog povrede Kaznenog zakona.

7.2.1.1. Apsolutne i relativno bitne povrede odredaba kaznenog postupka

O bitnoj povredi odredaba kaznenog postupka riječ je onda kada je ta povreda mogla utjecati na zakonito i pravilno donošenje presude. Za neke (taksativno navedene) povrede odredaba postupka zakon uzima da su uvijek mogle negativno utjecati ili da su uvijek negativno utjecale na presudu (zakonska presumpcija) čim se utvrdi postojanje takve povrede. Kod ostalih povreda zakon traži da je ta povreda u konkretnom slučaju i utjecala ili mogla utjecati na zakonitost i pravilnost presude.

7.2.1.1.1. Apsolutno bitne povrede kaznenog postupka

Apsolutno bitne povrede predviđene su taksativno u članku 468. stavak 1. točka 1. do 11. i stavak 2. Zakona, a o relativno bitnim povredama govori se u stavku 3. članka 468. Zakona.

Za apsolutno bitne povrede vrijedi neoboriva pretpostavka da su negativno utjecale na pravilnost i zakonitost presude. Zbog toga sud i ne ispituje je li takva povreda konkretno i djelovala u tom smislu.

Kod relativno bitnih povreda uvijek se mora utvrditi konkretni utjecaj postupovne povrede na presudu. Tu se ne pretpostavlja da je postupovna nepravilnost automatski dovela do nepravilnosti i nezakonitosti presude, već tu uzročnu vezu valja dokazati. Na neke apsolutno bitne povrede sud drugog stupnja na temelju članka 476. stavak 1. točka 1. Zakona pazi po službenoj dužnosti, dok na druge pazi samo ako su istaknute u žalbi.

Pri podnošenju i izradi žalbe veoma je važno razlikovati je li riječ o apsolutnim ili relativnim povredama odredaba kaznenog postupka.

Kada se presuda pobija zbog apsolutnih povreda odredaba kaznenog postupka (čl.468. st. 1. i st. 2. Zakona), dovoljno je u žalbi navesti njihovo postojanje, a nije potrebno još posebno obrazložiti koliko su te povrede utjecale na donošenje presude u konkretnom slučaju.

Najviše korištena žalbena osnova, kada je riječ o postupovnim povredama, svakako je bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavak 1. točka 11. Zakona, pa se slijedom toga za tu žalbenu osnovu uočava i najviše pogrešaka.

7.2.1.1.1. Pogrešne žalbene osnove iz članka 468. stavak 1. točka 11. Zakona

Pogreške su često rezultat nerazlikovanja kada presudu treba pobijati zbog pogrešno ili nepotpuno odnosno zbog i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, a kada zbog ove postupovne povrede.

Tako ponekad žalbe podnesene zbog ove postupovne povrede započinju konstatacijom da je pobijana presuda ponajprije rezultat pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Stoga treba naglasiti da ako su u prvom redu odlučne činjenice pogrešno i nepotpuno utvrđene, a presuda se i pored toga pobija zbog ove procesne povrede, nerijetko se upada u logičku zamku te se zaključuje da je ta postupovna povreda posljedica pogrešnog i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Svakako da to ne znači da presudu treba uvijek pobijati samo po jednoj ili drugoj žalbenoj osnovi, jer ju možda treba pobijati po obje osnove, naravno kada za to postoje odgovarajući činjenični i pravni razlozi .

Primjerice, žalba se podnosi protiv presude kojom se optuženik oslobađa od optužbe i zbog ove postupovne povrede, a obrazlaže se tvrdnjom da je prvostupanjski sud drugačijom ocjenom nalaza i mišljenja medicinskog vještaka trebao izvesti drugačiji zaključak o načinu zadavanja ozljeda oštećeniku, pa se očito radi o pobijanju ispravnosti činjeničnog zaključivanja prvostupanjskog suda, a ne o tome da je učinjena ova postupovna povreda.

Tako se u jednom slučaju žalbom pobija zaključivanje suda da je optuženik mašući sjekirom išao za tim da oštećenika teško tjelesno ozlijedi, a ne da ga usmrti. Ističe se da nisu navedeni razlozi zbog čega "mahanje sjekirom" ne bi značilo ponašanje koje smjera usmrćenju oštećenika te da zbog toga nema razloga o činjenicama koje se odnose na zaključivanje o namjeri optuženika, pa time ni razloga o odlučnim činjenicama.

Očito je da se na taj način ne može pobijati presuda zbog ove postupovne povrede. Sud je na temelju izvedenih dokaza i njima utvrđenih činjenica zaključio da je optuženik mašući sjekirom namjeravao oštećenika teško tjelesno ozlijediti te je na taj način dao i razloge o namjeri. Svakako da je pitanje je li takav zaključak suda bio utemeljen.

Žalbe se zbog ove postupovne povrede ponekad podnose jer se smatra da je izreka presude nerazumljiva i proturječna sama sebi. To se ogleda u žalbenoj tvrdnji da je optuženik proglašen krivim za počinjenje kaznenog djela teške tjelesne ozljede, iako iz izreke ne proizlazi da bi imao namjeru bilo koga teško tjelesno ozlijediti. Kako je sud utvrdio da je namjera optuženika bila samo da "gađa bilo koju osobu, a ne i da je ozlijedi", kod takvog se ponašanja ne bi radilo o kaznenom djelu zadavanja teške tjelesne ozljede sa smrtnom posljedicom, pa kako se ta namjera niti u obrazloženju presude ne argumentira, onda se prema žalbenoj tvrdnji radi o ovoj postupovnoj povredi. U takvom slučaju podnošenje žalbe zbog ove postupovne povrede dijelom zna biti posljedica zanemarivanja činjenica da je to djelo o kojem se iz objektivnih okolnosti pod kojima je djelo počinjeno može također zaključivati o subjektivnom odnosu počinitelja prema djelu. Kad sud u obrazloženju takve presude primjerice, navodi da je optuženik snažnim zamahom bacio prema skupini ljudi posudu s kišobranima i njenim metalnim dijelom pogodio oštećenika u glavu, uslijed čega je ovaj

zadobio nagnječenje mozga, umro od upale pluća kao posljedice te ozljede, dakle da je bacanjem metalne posude pristao na takvu posljedicu, dakako kad je riječ o temeljnom djelu, svakako se ne radi o nerazumljivosti ili proturječnosti presude, a niti o nedostatku razloga koji bi se odnosili na važne činjenice.

7.2.1.1.2. Isticanje više bitnih povreda u istoj žalbi

Primjer pravilnog pobijanja prvostupanjske presude zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz članka 468. točka 9. Zakona nalazimo u slučaju u kojem je žalba državnog odvjetnika istaknula tu bitnu povredu odredaba kaznenog postupka koja se sastoji u tome što optužba tereti optuženika za kazneno djelo pokušaja ubojstva počinjenog ručno izrađenim vatrenim oružjem u obliku naliopera, dok sud samoinicijativno mijenja činjenični opis radnje počinjenja i optuženika proglašava krivim za kazneno djelo teške tjelesne ozljede počinjeno nožem. Prema tome, nema identiteta optužnice i izreke presude u pogledu sredstva i načina počinjenja kaznenog djela. Žalba nalazi da je počinjena i bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavak 1. točka 11. Zakona, a takvu povredu vidi u tome što o odlučnim činjenicama postoji znatna proturječnost između onog što se navodi u razlozima presude i sadržaja isprava te samih isprava. Pod odlučnom činjenicom smatra sredstvo počinjenja kaznenog djela, za koje sud uzima da je to nož te da se radi o ubodnoj rani, a sva pribavljena medicinska dokumentacija, koja se nalazi u spisu, govori da se radi o prostrijelnoj rani, dakle o rani koja se može zadati samo vatrenim oružjem. Takvu razliku između optuženja i presuđenja prvostupanjski sud prema navodima drugostupanjske odluke nije mogao rješavati primjenom načela *in dubio pro reo* u odnosu na sredstvo počinjenja kaznenog djela, već samo ocjenom je li u konkretnom slučaju riječ o drugom ili drukčijem kaznenom djelu. Tom prilikom drugostupanjski sud nije obrazlagao i daljnju žalbenu osnovu iz članka 468. stavak 1. točka 11. Zakona, i to s pravom, jer već nakon utvrđene te postupovne povrede presudu više nije moguće u ostalom dijelu ispitati. Svakako da postoji ta druga procesna povreda, jer iz činjeničnog opisa djela u izreci pobijane presude proizlazi da je djelo počinjeno nožem, dok prema obrazloženju presude, koje se temelji na medicinskoj dokumentaciji, proizlazi da je oštećenik zadobio prostrijelne, a ne ubodne rane, koje se mogu zadati samo vatrenim oružjem pa to svakako predstavlja proturječje između izreke i obrazloženja presude u pogledu te odlučne činjenice.

Kako ta postupovna povreda po zakonskom redosljedju dolazi iza postupovne povrede iz članka 468. stavak 1. točka 9. Zakona te kako su postupovne povrede iz tog propisa jednake težine s obzirom na sudbinu pobijane presude to utvrđenje jedne povrede izostavlja potrebu utvrđenja i obrazlaganja ostalih.

7.2.1.1.2. Relativno bitne povrede kaznenog postupka

Ako se presuda pobija zbog povreda u smislu članka 468. stavak 3. Zakona - relativnih povreda, treba u žalbi uvijek, uz upućivanje na povredu i to naznakom propisa koji je povrijeđen, obrazložiti (konkretno) i da je učinjena povreda odredaba kaznenog postupka bitno utjecala ili da je mogla bitno utjecati na zakonito i pravilno donošenje presude, što se u praksi često propušta i gubi iz vida.

Tako, na primjer, žalba podnesena zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, u smislu članka 468. stavak 3. Zakona, jer je u oslobađajućoj presudi (točna zakonska terminologija članak 453. Zakona - "presuda kojom se optuženik oslobađa od optužbe") navedeno da se ona

donosi na osnovi članka 453. točka 1. Zakona, a zapravo je okrivljenik bio oslobođen jer nije dokazano da je učinio djelo koje je predmet optužbe, dakle po točki 3. – nije osnovana.

Navođenje krive osnove formalno jest povreda kaznenog postupka, ali koja je sasvim bez utjecaja na materijalnu pravilnost presude, pa ako se je i radilo samo o toj povredi nije bilo mjesta za podnošenje žalbe.

7.2.1.1.2.1. Zbog kojih se povreda Zakona o kaznenom postupku može isticati relativno bitna povreda

Za podnošenje žalbe zbog povrede iz članka 468. stavak 3. Zakona nije dostatno da je u tijeku postupka (pred sudom) samo povrijeđen koji propis Zakona o kaznenom postupku, nego je potrebno da je ta povreda utjecala ili mogla utjecati na pravilnost i zakonitost presude, a to se mora vidjeti iz obrazloženja žalbe.

U slučaju odbijanja prijedloga stranke, dakle i državnog odvjetnika, za dopunu dokaznog postupka na glavnoj raspravi, sud je donio odluku u smislu članka 421. Zakona, postupivši u granicama svojih ovlaštenja da uvaži ili odbije prijedlog stranke, a je li odbijanjem prijedloga sud pogrešno ocijenio potrebu izvođenja određenog predloženog dokaza, to može biti predmetom razmatranja samo u okviru ocjene pravilnosti odnosno potpunosti utvrđenog činjeničnog stanja.

Odluke suda o odbijanju prijedloga stranke s postupnovopravnog stajališta jest zakonita odluka suda koji nije dužan utvrđivati sve činjenice koje stranke ističu ili izvoditi sve predložene dokaze, nego samo one koje smatra važnim za pravilno presuđenje. Takvom odlukom sud nije prekoračio svoja ovlaštenja u pogledu odlučivanja, naravno ako je dao odgovarajuće razloge za svoju odluku o odbijanju izvođenja predloženog dokaza.

7.2.2. Žalba zbog povrede kaznenog zakona

7.2.2.1. Kad se podnosi žalba zbog povrede kaznenog zakona

Zbog povreda Kaznenog zakona označenih u članku 469. točke 1. do 6. Zakona žalba se podnosi ako je Kazneni zakon pogrešno primijenjen na činjenično stanje kako ga je sud utvrdio u prvostupanjskoj presudi, dakle ako u svezi s utvrđivanjem činjeničnog stanja ne postoji povreda iz članka 470. Zakona, kao i ako na raspravi u svezi s dokaznim postupkom nisu učinjene povrede odredaba kaznenog postupka u smislu članka 468. stavak 3. Zakona.

U žalbi zbog povreda kaznenog zakona iz članka 469. točka 1. do 6. Zakona traži se, naime, da drugostupanjski sud na činjenično stanje koje je u presudi pravilno utvrđeno primijeni pravilno i Kazneni zakon. Jedino kod povrede Kaznenog zakona iz članka 469. točka 6. Zakona žalba se može podnijeti i na osnovi podataka koji – iako nisu točno utvrđeni u presudi - proizlaze iz spisa ili iz izvještaja drugih tijela, čije se pribavljanje može tražiti u žalbi. Ovdje se redovito radi o podacima koji se dobivaju iz evidencije o pritvoru i istražnom zatvoru od tijela kod kojih je okrivljenik bio pritvoren. Propis članka 469. točka 6. Zakona uzima, dakle,

pojam povrede kaznenog zakona u širem smislu, tj. kad iz bilo kojeg razloga okrivljeniku nije u smislu propisa Kaznenog zakona uračunan pritvor, istražni zatvor ili izdržana kazna u stvarno izdržanom trajanju.

7.2.2.1.1. Nekoliko primjera u svezi s mogućnošću isticanja žalbenih osnova povrede kaznenog zakona

a) Ako je, na primjer, sud kvalificirao kazneno djelo po članku 216. stavak 1. Kaznenog zakona, a ne po članku 217. stavak 1. točka 1. Kaznenog zakona, zato što je uzeo da nije dokazano da je prostorija iz koje je izvršena krađa bila zaključana, onda se – prema izloženom – takva presuda neće pobijati zbog povrede Kaznenog zakona iz članka 469. točka 4. Zakona, nego zbog pogrešno odnosno nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

b) Državni odvjetnik, žaleći se zbog povrede Kaznenog zakona, navodi da pobijana presuda nije odgovorila na osnovno i bitno pitanje, a to je: je li moguće da oštećenik zadobije pet ubodnih rana po cijelim leđima s ubodima srednjeg intenziteta na način da je nož usmjeren okomito na leđa, pa da se uz takve činjenice izvede zaključak kako su te povrede zadane u nužnoj obrani. Presuda je time, smatra državni odvjetnik, povrijedila Kazneni zakon, jer u konkretnom slučaju primjenjuje zakon koji se ne može primijeniti. Očigledno je državni odvjetnik nezadovoljan u prvom redu činjeničnim zaključivanjem prvostupanjskog suda vezanim za utvrđenje mjesta i načina zadavanja ozljeda s obzirom na uvjerljivost obrane optuženika, pa se ne radi o tome da bi na taj način bio povrijeđen Kazneni zakon. Sud je na činjenično stanje onako kako ga je utvrdio pravilno primijenio Kazneni zakon. Druga je stvar, naravno, jesu li te odlučne činjenice na pravilan i potpun način utvrđene ili je sud pri njihovu utvrđenju izveo pogrešne zaključke, pa se time prvenstveno osporava činjenično stanje.

c) Državni odvjetnik u jednoj žalbi smatra da je prvostupanjski sud povrijedio Kazneni zakon zbog toga što nije prihvatio pravnu kvalifikaciju djela iz optužbe (čl. 272. st. 3. u svezi sa stavkom 1. Kaznenog zakona), jer nalazi da optuženik nije pristao na nastanak prometne nezgode, već je olako držao da ona neće nastupiti, tako da je djelo počinio svjesnim nehajem, pa se, prema žalbi presuda u pitanju namjere temelji na pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju, čime je povrijeđen i Kazneni zakon. U tom slučaju sud je utvrdio činjenice iz kojih proizlazi da je optuženik prometnu nezgodu skrivio nehajnim oblikom krivnje i u tom smjeru ispravlja činjeničnu inkriminaciju izreke te na takvo utvrđeno činjenično stanje primjenjuje odredbu članka 272. stavak 4. u vezi sa stavkom 2. Kaznenog zakona. I ovdje se državni odvjetnik ne slaže s činjenicama koje su temelj utvrđena subjektivnog odnosa počinitelja prema djelu, pa se ne radi o povredi Kaznenog zakona odnosno o pogrešnoj primjeni propisa na činjenice koje su utvrđene.

d) Pravilno se državni odvjetnik žali zbog povrede Kaznenog zakona navodeći u žalbi da je optuženiku stavljeno pod toč. 2) optužnice na teret počinjenje kaznenog djela teške krađe kvalificiranog ukupnom vrijednošću stvari, a da je sud iz činjeničnog opisa u izreci presude ispustio navod da bi okrivljenik iz podstanarske sobe oštećenika otuđio – osim dvije kratke jakne i radio-kazetofona – i treći predmet, dugu kožnu jaknu, slijedom čega je umanjio i iznos nastale štete za vrijednost te jakne, čime je eliminirana i kvalifikatorna vrijednost ukradenih stvari. S obzirom na činjenično stanje utvrđeno izrekom pod toč. 2) presude, sud je – proglasivši optuženika krivim za počinjenje kaznenog djela teške krađe – povrijedio Kazneni zakon, jer je po takvom činjeničnom opisu optuženika mogao proglasiti krivim jedino za kazneno djelo krađe.

7.2.2.1.1.1. Kada se ističe žalbena osnova zbog povrede Kaznenog zakona, a kada zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja

Prema tome, kad je riječ o tom žalbenoj osnovi i kada se smatra da činjenično stanje treba utvrditi drugačije kako je utvrđeno u pobijanoj presudi, može se raditi samo o žalbenoj osnovi pogrešno odnosno nepotpuno utvrđenog činjenično stanja i ne može se usporedno isticati žalbena osnova povrede Kaznenog zakona, jer tu sud i ne može primjenjivati Kazneni zakon na nekakvo drugo činjenično stanje, već samo na ono koje je i utvrdio. Svakako, ako je to činjenično stanje, recimo, pogrešno utvrđeno, u tom slučaju postoji samo ta zakonska osnova.

7.2.2.1.1.2. Usporedno isticanje žalbene osnove zbog povrede Kaznenog zakona i zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja

Usporedno isticanje obiju tih žalbenih osnova moguće je kada je sud na činjenično stanje koje je utvrdio i koje se pobija kao pogrešno utvrđeno primijenio Kazneni zakon koji se na takvo činjenično stanje ne može primijeniti. Tada iznimno dolazi do izmijene zakonskog redoslijeda žalbenih osnova, pa se kao primarna žalbena osnova ističe pogrešno utvrđeno činjenično stanje, a nakon toga i povreda Kaznenog zakona u odnosu na činjenice koje je u činjeničnoj inkriminaciji izreke pobijane presude utvrdio sud.

7.2.2.2. Pogrešno pozivanje na žalbene osnove iz članka 469. Zakona

Isticanje žalbene osnove povrede Kaznenog zakona iz članka 469. točka 1. do 6. Zakona ima cilj da na temelju činjeničnog stanja utvrđenog u presudi upozori na pogrešnu primjenu Kaznenog zakona, a isticanje žalbene osnove iz članka 470. Zakona ide za tim da se obore činjenična utvrđenja pobijane presude.

7.2.2.2.1. Slučajevi iz prakse

7.2.2.2.1.1. Pitanje postojanja namjere odnosno nehaja

Primjer 1.:

Žalba je podnesena zbog povrede Kaznenog zakona iz članka 469. Zakona, jer je sud utvrdio da djelo nije počinjeno s namjerom, već iz nehaja (u pitanju je kazneno djelo protiv sigurnosti prometa iz članka 272. Kaznenog zakona).

Postojanje namjere odnosno nehaja jest činjenično pitanje, tj. u konkretnom se slučaju radilo o činjeničnom utvrđenju je li optuženik pristao na osnovnu posljedicu kaznenog djela iz članka 272. Kaznenog zakona. Ako sud utvrdi da je pristao ili da nije pristao na osnovnu posljedicu, to se kao činjenično utvrđenje može pobijati samo zbog pogrešno odnosno nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja (eventualno i zbog osnove iz članka 468. Zakona). Prema tome, žalbena je osnova povrede Kaznenog zakona u ovom slučaju pogrešno označena.

O povredi Kaznenog zakona u takvim će se slučajevima vrlo rijetko raditi, jer se teško može zamisliti da će sud, na primjer, činjenično utvrditi sve elemente namjere (uz svijest i htijenje odnosno pristajanje na posljedicu), a ipak djelo kvalificirati kao nehajno. Isključivo o povredi Kaznenog zakona moglo bi se raditi kada bi sud smatrao da za namjeru treba jedan element koji ne ulazi u namjeru. Tako kod bića kaznenih djela koja u zakonskom opisu sadrže i koji uvjet inkriminacije (uvjet kažnjivosti), npr. kod članak 299. stavak 1. Kaznenog zakona: "... a to djelo ... bude pokušano ili izvršeno", pa presuda smatra da se namjera mora odnositi i na taj uvjet.

U takvim bi slučajevima postojala:

a) povreda Kaznenog zakona iz članka 469. točka 1. Zakona ako je uslijed pogrešne pravne ocjene o elementima subjektivne strane bića kaznenog djela došlo do oslobađajuće presude;

b) povreda Kaznenog zakona iz članka 469. točka 4. Zakona ako je uslijed toga sud u osuđujućoj presudi djelo pravno kvalificirao kao neko drugo kazneno djelo (npr. umjesto ispravno po članku 90. Kaznenog zakona djelo je kvalificirano po članku 99. stavak 3. u vezi sa stavkom 1. Kaznenog zakona).

Primjer 2.:

Žalba je podnesena zbog povrede Kaznenog zakona iz članka 469. Zakona, jer sud u slučaju kaznenog djela iz članka 98. Kaznenog zakona nije uzeo da je pri zadavanju tjelesne ozljede počinitelj postupao s namjerom da teško tjelesno ozljedi pa je djelo kvalificirao samo kao kazneno djelo iz članka 98. Kaznenog zakona. U žalbi se polazi od stajališta da je djelo trebalo kvalificirati kao pokušaj teške tjelesne ozljede iz članka 99. stavak 1. Kaznenog zakona.

Već je u prijašnjem primjeru istaknuto da je utvrđenje namjere činjenično pitanje pa je slijedom toga žalbom trebalo pobijati činjenično stanje. Ako sud nije u činjeničnom pogledu uzeo postojanje namjere teške tjelesne ozljede, nije ni mogao djelo pravno drukčije kvalificirati nego što ga je kvalificirao, pa o povredi Kaznenog zakona ne može biti govora.

7.2.2.2.1.2. Pitanje supočiniteljstva

Primjer:

Žalba državnog odvjetnika podnesena je zbog povrede Kaznenog zakona iz članka 469. Zakona i zbog odluke o kazni.

U žalbi se između ostalog kaže:

"Obrazlažući pobijanu presudu sud navodi da među optuženicima A.B., C.B. i dr. nije postojao dogovor o izvršenju kaznenog djela teške krađe iz članka 217. stavak 4. u svezi s članak 216. stavak 1. Kaznenog zakona, jer da su optuženici prisvajali od slučaja do slučaja, a ne prema stvorenom dogovoru i uopće utvrđenom planu prisvajanja."

Takvo obrazloženje presude nije temelj žalitelju za žalbenu osnovu povrede Kaznenog zakona, pa kako je predmet pobijanja utvrđenje o nepostojanju dogovora, dakle činjenično utvrđenje, trebalo je istaknuti žalbenu osnovu pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja u smislu članka 470. Zakona.

7.2.2.2.1.3. Pobijanje odluke o oslobođenju od kazne

Primjer:

Ako sud u presudi utvrdi da je djelo počinjeno u prekoračenju granica nužne obrane zbog jake razdraženosti ili prepasti izazvane napadom, može okrivljenika, u smislu članka 29. stavak 3. Kaznenog zakona, osloboditi kazne. Odluka o tome hoće li okrivljenika osloboditi kazne ili mu ublažiti kaznu, ili uopće neće ublažavati kaznu, jest fakultativna, i kada se sud kreće u granicama te fakultativnosti, nema povrede zakona u smislu članka 469. Zakona.

Prema tome, pobijanje odluke o oslobođenju od kazne pogrešno je podvedeno pod žalbenu osnovu povrede Kaznenog zakona.

Jednako tako, ako žalba smatra da uopće nije bilo mjesta primjeni članka 29. stavak 3. Kaznenog zakona, jer da prekoračenje nije učinjeno zbog jake razdraženosti ili prepasti izazvane napadom (kako je sud u činjeničnom pogledu utvrdio), državni odvjetnik može pobijati to činjenično utvrđenje samo u okviru žalbene osnove iz članka 470. Zakona, jer primjena odredbe iz članka 29. stavak 3. Kaznenog zakona na činjenično stanje utvrđeno u presudi nema značaj povrede zakona.

7.2.2.2.1.4. Pobijanje odluke o uvjetnoj osudi

Primjer:

U jednom predmetu sud je primijenio uvjetnu osudu, ali se u odluci nije pozvao na članak 67. Kaznenog zakona. Inače prema stanju stvari nije bilo zakonskih zapreka da se primjeni uvjetna osuda. Državni odvjetnik žalio se zbog povrede Kaznenog zakona u smislu članka 469. točka 5. Zakona i u vezi s navodnom povredom zakona naveo:

"Međutim, smatram da je sud uvjetnom osudom, bez primjene članka 67. Kaznenog zakona prekoračio ovlaštenje koje ima po zakonu."

Presuda inače sadrži odluku o uvjetnoj osudi uz utvrđenje visine kazne i vremena kušnje, dakle tako je određeno da se vidi na osnovi kojeg je propisa primijenjena uvjetna osuda. Pravilnost te odluke može se sasvim određeno kontrolirati kroz odredbe članka 67. Kaznenog zakona, iako je propušteno izričito citiranje tog propisa u presudi. Prema tome ne radi se o prekoračenju zakonskog ovlaštenja kod primjene uvjetne osude (čl. 469. toč.5. Zakona), već može biti samo riječ o žalbenoj osnovi iz članka 471. Zakona, ako državni odvjetnik smatra da primjena uvjetne osude u konkretnom slučaju nije opravdana i da se njome ne će ostvariti svrha kaznene intervencije.

Inače, takav nedostatak u presudi može se otkloniti i ispravkom (čl. 462. st. 1. Zakona).

7.2.2.3. Povreda iz članka 469. točka 1. Zakona

Povreda Kaznenog zakona iz ove točke postoji ako je Kazneni zakon povrijeđen s obzirom na to "je li djelo za koje se optuženik progoni kazneno djelo" (čl. 469. toč. 1. Zakona).

Ta će povreda postojati kada je presuda pogrešno uzela da djelo za koje je optuženik optužen ne predstavlja kazneno djelo zato što takvo djelo nije zakonom određeno kao kazneno djelo jer uopće nema ili nema svih elemenata objektivne strane bića kaznenog djela. Ovamo spadaju i slučajevi u kojima ne dolazi u obzir kazneni progon zbog postojanja općih osnova isključenja protupravnosti.

Zbog povrede Kaznenog zakona iz točke 1. članka 469. Zakona može se pobijati oslobađajuća i osuđujuća presuda, ali ne i odbijajuća presuda.

Primjerice, u jednom slučaju žalba je podnesena zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i povrede Kaznenog zakona iz članka 469. točka 1. Zakona, a u žalbi je povreda Kaznenog zakona obrazložena ovako:

"Budući da je prvostupanjski sud pogrešno utvrdio činjenično stanje te na osnovi pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja došao do pogrešnog zaključka da djelo za koje se optuženik progoni po zakonu nije kazneno djelo, povrijedio je na taj način Kazneni zakon."

Kako je naprijed istaknuto, o povredi Kaznenog zakona riječ je kada sud na činjenično stanje koje je utvrdio pogrešno primjenio Kazneni zakon. Međutim, kada se smatra da činjenično stanje valja utvrditi drugačije od onog utvrđenog u presudi, može biti riječ samo o žalbenoj osnovi pogrešno odnosno nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Tu ne dolazi u obzir i usporedno isticanje žalbene osnove povrede Kaznenog zakona, jer sud i ne može primijeniti Kazneni zakon na neko drugo činjenično stanje, nego upravo na ono koje je utvrdio. Ako je to činjenično stanje pogrešno utvrđeno, postoji samo ta zakonska osnova žalbe.

O usporednom isticanju obiju žalbenih osnova moglo bi biti govora kada je sud i na ono činjenično stanje koje je utvrdio, a koje se pobija kao pogrešno utvrđeno, primijenio Kazneni zakon koji se ni na takvo činjenično stanje ne može primijeniti. U tom slučaju istaknule bi se obje žalbene osnove, i to žalbena osnova pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja kao primarna, a uz nju i povreda Kaznenog zakona s obzirom na činjenično stanje utvrđeno u presudi.

Međutim, moguće je i obratno. Ako je sud zbog pogrešnog pravnog stajališta propustio izvesti neke dokaze smatrajući ih nevažnim, ili nije u presudi utvrđivao neke činjenice jer ih nije smatrao odlučnim za pravnu kvalifikaciju, tada uz povredu Kaznenog zakona kao primarnu može usporedno postojati eventualno i bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz članak 468. stavak 1. točka 11. Zakona, a može postojati i žalbena osnova iz članka 470. Zakona pa ih upravo i treba usporedno istaknuti u žalbi.

Kao primjer navodimo žalbu podnesenu zbog povrede Kaznenog zakona iz članka 469. točka 1. Zakona protiv presude kojom je okrivljenik oslobođen od optužbe za kazneno djelo prijevare iz članka 224. Kaznenog zakona. U obrazloženju te žalbene osnove kaže se da je prvostupanjska presuda neosnovana, jer da "prvostupanjski sud smatra da u konkretnom slučaju nema elemenata kaznenog djela, jer optuženik nije nikoga doveo u zabludu, a niti je nastala kakva šteta za tvrtku". Već ovaj sažetak biti pobijanja presude pokazuje da se zapravo

radi o činjeničnim pitanjima, a ne o pogrešnoj primjeni Kaznenog zakona na točno utvrđeno činjenično stanje, pa se u daljnjem sadržaju žalba uglavnom kreće oko činjeničnih utvrđenja presude koja se žalbom pobija.

U žalbi zbog povrede Kaznenog zakona uvijek se predlaže preinačenje presude, jer se u činjenična utvrđenja presude ne dira (čl. 486. st. 1. Zakona).

7.2.2.4. Povreda iz članka 469. točka 2. Zakona

Povreda iz članka 469. točka 2. Zakona postoji ako je Kazneni zakon povrijeđen u pitanju ima li okolnosti koje isključuju krivnju. Sastoji se u pogrešnoj ocjeni osnova isključenja krivnje.

Pitanje ima li okolnosti uslijed kojih treba zaključiti je li počinitelj kaznenog djela ubrojav, odnosno postoji li stvarna zabluda jest pitanje činjenične prirode i spada u okvir utvrđivanja činjeničnog stanja. Prema tome, utvrđenja suda u tom smjeru ne mogu se pobijati na osnovi članka 469. Zakona, tj. zbog povrede Kaznenog zakona već na osnovi članka 470. stavak 2. i 3. Zakona (zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja) ili članak 468. stavak 1. točka 11. Zakona (zbog protuslovlja u presudi).

Zbog povrede Kaznenog zakona iz članka 469. točka 2. Zakona pobijati će se presuda u tim slučajevima samo ako je sud iz utvrđenih činjenica (koje se inače ne osporavaju) izveo nepravilan pravni zaključak da postoji ili ne postoji stvarna zabluda odnosno neubrojivost kao elementi koji isključuju krivnju.

Zbog povrede Kaznenog zakona iz članka 469. točka 2. Zakona može se pobijati oslobađajuća ili osuđujuća presuda, dok pobijanje odbijajuće presude iz ove žalbene osude ne dolazi u obzir, jer se odbijajuća presuda i ne donosi u svezi s okolnostima koje ulaze u krivnju.

Presuda donesena na temelju sporazuma stranaka može se pobijati isključivo zbog ove žalbene osnove i zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka.

7.2.2.5. Povreda iz članka 469. točka 3. Zakona

Ta povreda postoji ako je Kazneni zakon povrijeđen u pitanju "ima li okolnosti koje isključuju kazneni progon, a osobito je li nastupila zastara kaznenog progona ili je progon isključen zbog amnestije ili pomilovanja ili je stvar već pravomoćno presuđena".

Pod okolnostima koje isključuju kazneni progon treba razumjeti sve okolnosti zbog kojih, unatoč postojanju kaznenog djela i krivnje, nema mjesta kaznenom progonu počinitelja kaznenog djela.

Po samom Zakonu ovamo ulazi zastara kaznenog progona (čl. 19. Kaznenog zakona), amnestija (čl. 87. Kaznenog zakona) i pomilovanje (čl. 88. Kaznenog zakona), kada se odnose na oslobođenje od kaznenog progona.

Ovamo spada i slučaj kada je okrivljenik za isto kazneno djelo već prije pravomoćno osuđen i / ili oslobođen od optužbe, a nije dopuštena obnova kaznenog postupka pa u tom slučaju sud donosi, u smislu članka 452. točka 5. Zakona, odbijajuću presudu.

U žalbene osnove iz članka 469. točka 3. Zakona ulaze nadalje i ostali slučajevi u kojima se po članku 452. točke 5. i 6. Zakona odbija optužba, jer se i ovdje radi o odbijanju optužbe zbog okolnosti "koje isključuju kazneni progon" i to slučajevi koje Zakon ne izdvaja u žalbenu osnovu iz članka 469. točka 5. Zakona.

Zbog povrede Kaznenog zakona iz točke 3. članka 469. Zakona može se prema izloženom pobijati ili osuđujuća ili odbijajuća presuda (sve su to razlozi zbog kojih se može donijeti po članku 452. točke 5. i 6. Zakona samo odbijajuća presuda).

7.2.2.6. Povreda iz članka 469. točka 4. Zakona

Ta povreda postoji ako je "u pogledu kaznenog djela koje je predmet optužbe primijenjen zakon koji se ne može primijeniti". Tu spadaju svi slučajevi pogrešnih pravnih kvalifikacija, tj. slučajevi kada je sud na pravilno utvrđeno činjenično stanje pogrešno primijenio Kazneni zakon, čija je primjena odlučna za pravnu kvalifikaciju. Ako se radi i o pogrešno ili nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju zbog kojeg je došlo do drukčije pravne kvalifikacije djela nego u optužbi, a pravna kvalifikacija djela u presudi inače odgovara činjeničnom stanju utvrđenom od suda, tada se presuda može pobijati samo ili zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja (čl. 470. st. 2. i 3. Zakona) ili zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavak 1. točka 11. Zakona, a ne zbog povrede Kaznenog zakona.

Kod žalbene osnove iz članka 469. točke 4. Zakona radić će se pretežito o povredama propisa iz posebnog dijela Kaznenog zakona, tj. propisa kojima se inkriminiraju pojedina kaznena djela.

Zbog te povrede Kaznenog zakona može se pobijati osuđujuća, oslobađajuća i odbijajuća presuda.

Primjer kod odbijajuće presude: sud prekvalificira (pravno pogrešno) na blaže kazneno djelo za koje je nastupila zastara i odbija optužbu na osnovi članka 452. točka 6. Zakona. Propisi Kaznenog zakona o zastari kaznenog progona nisu povrijeđeni, već pravilno primijenjeni s obzirom na pravnu kvalifikaciju djela u presudi, ali je ta pravna kvalifikacija pogrešna pa to predstavlja žalbenu osnovu iz članka 469. točka 4. Zakona.

7.2.2.6.1. Slučajevi pogrešnog isticanja žalbene osnove iz članka 469. točke 4. Kaznenog zakona umjesto neke druge žalbene osnove

Ta povreda postoji ako je u pogledu kaznenog djela koje je predmet optužbe primijenjen zakon koji se ne može primijeniti".

a) U žalbi podnesenoj zbog povrede Kaznenog zakona učinjene time što je sud ublažio kaznu ispod granica propisanih Zakonom, a da se pritom nije pozvao na ovlaštenje iz članka 57. Kaznenog zakona (čak u presudi nije bila utvrđena ni jedna osobito olakotna okolnost), ističe se žalbena osnovu iz članka 469. točka 4. i 5. Zakona. Žalbena osnovu iz članka 469. točka 5. Zakona pravilno je označena, ali usporedno s tom žalbenom osnovom ne može kod

takve povrede Kaznenog zakona postojati i žalbena osnova iz točke 4. ovog članka, jer se ta osnova odnosi na druge vrste povreda Kaznenog zakona.

b) Žalba državnog odvjetnika podnesena je zbog povrede Kaznenog zakona iz članka 469. točka 4. Zakona, jer je sud djelo kvalificirao po članku 99. stavak 3. u svezi sa stavkom 1. Kaznenog zakona, a ne po članku 90. Kaznenog zakona (radilo se o udarcu kantom za vodu po glavi oštećenice stare 60 godina). U žalbi se kaže da "iz svega toga treba zaključiti da je okrivljenik morao predvidjeti posljedicu" pa se predlaže kvalifikacija u kazneno djelo iz članka 90. Kaznenog zakona.

Sud je utvrdio da se smrtna posljedica ne može pripisati namjeri, nego nehaju, i zbog toga nije prihvatio pravnu kvalifikaciju ubojstva. U pitanju je bilo, dakle, utvrđivanje namjere, a to je, kako je već istaknuto, činjenično pitanje.

c) U jednoj žalbi zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i povrede Kaznenog zakona iz članka 469. točka 4. Zakona kaže se: "Posljedica pogrešne ocjene prvostupanjskog suda u pogledu činjeničnog stanja ovoga slučaja jest i povreda Zakona, jer je sud u pogledu kaznenog djela, kako ono prema navodima žalbe stvarno proizlazi iz činjeničnog materijala, primijenio zakon koji se ne može primijeniti."

Ili:

"Na osnovi izloženog smatram da je prvostupanjski sud zbog pogrešne ocjene činjeničnog stanja primijenio zakon koji se ne može primijeniti."

To je pogrešno! Sud ne može primijeniti Kazneni zakon na drugo činjenično stanje nego na ono koje je utvrdio.

Ako je to činjenično stanje pogrešno utvrđeno, onda može postojati samo žalbena osnova iz članka 470. stavci 2. i 3. Zakona, a ne i povreda Kaznenog zakona. Ali treba istaknuti da je obratno moguće. Naime, ako je sud zbog pogrešnog pravnog stajališta (čl. 469. toč. 1. do 4. Zakona) propustio izvesti neke dokaze smatrajući ih nevažnim, tada uz povredu Kaznenog zakona može postojati i nepotpuno i pogrešno utvrđeno činjenično stanje u presudi (sud s obzirom na pogrešno usvojenu pravnu kvalifikaciju ne utvrđuje činjenice koje su bitne za pravilnu pravnu kvalifikaciju).

7.2.2.6.2. Slučajevi pogrešnog isticanja druge žalbene osnove umjesto žalbenog razloga iz članka 469. točka 4. Zakona

a) Državni odvjetnik optužuje optuženika za kazneno djelo iz članka 99. stavak 1. Kaznenog zakona počinjeno time da je oštećeniku zadao istom zgodom dvije ozljede od kojih je svaka pojedinačno bila teške naravi. Sud je za jednu nanesenu ozljedu okrivljenika proglasio krivim, a za drugu ozljedu izričito oslobodio od optužbe, iako se radi o jednom kaznenom djelu, pa se nije mogla usporedno izricati osuđujuća i oslobađajuća presuda, već samo okrivljenika proglasiti krivim za ono što sud smatra utvrđenim, a za ostalo – tj. u konkretnom slučaju za drugu ozljedu – u obrazloženju presude navesti i obrazložiti zbog čega okrivljenik nije proglašen krivim i za tu ozljedu. Državni odvjetnik se žalio pozivom na žalbenu osnovu bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavak 1. točka 11. Zakona jer da je presuda nerazumljiva. Međutim, presuda je razumljiva, ali se temelji na

pogrešnom pravnom stajalištu, jer je sud jedno kazneno djelo tretirao kao dva kaznena djela pa se radi o povredi Kaznenog zakona iz članka 469. točka 4. Zakona.

b) U presudi je navedeno da postoji jedno produljeno kazneno djelo iz članka 224. Kaznenog zakona (više prijevара na štetu raznih oštećenika u raznim razdobljima). Državni odvjetnik opravdano je smatrao da se ne radi o produljenom kaznenom djelu, pa je stoga protiv presude podnio žalbu. Kao žalbena osnova označena je povreda Kaznenog zakona iz članka 469. točka 5. Zakona. Ova žalbena osnova nije točno pravno označena. Radi se primarno o pogrešnoj pravnoj kvalifikaciji (više samostalnih kaznenih djela pogrešno je pravno kvalificirano kao jedno kazneno djelo) i prema tome o povredi Kaznenog zakona u smislu članka 469. točka 4. Zakona. Kada je već sud uzeo da se radi o jednom produljenom kaznenom djelu, onda nije ni mogao drugačije izreći kaznu nego samo za jedno kazneno djelo. Prema tome, odlukom o kazni nije prekoračeno ovlaštenje koje sud ima po zakonu (čl. 469. toč. 5. Zakona). Posebno nisu povrijeđene odredbe članka 60. Kaznenog zakona o odmjeravanju kazne u slučaju stjecaja (od čega polazi žalba). Sud je sve radnje pravno kvalificirao kao jedno kazneno djelo i nije mogao postupati po članku 60. Kaznenog zakona.

7.2.2.7. Povreda iz članka 469. točka 5. Zakona

Ta povreda postoji u pitanju "je li odlukom o kazni, uvjetnoj osudi ili sudskoj opomeni, odnosno odlukom o sigurnosnoj mjeri ili o oduzimanju imovinske koristi prekoračena ovlast koju sud ima po zakonu".

Ovlasti koje sud ima po Zakonu za izricanje kaznene sankcije prekoračene su: ako je izrečena vrsta sankcije koja ne postoji ili vrsta odnosno visina sankcije koja se za neko kazneno djelo ne može izreći; ako je odmjerena kazna ispod granice propisane Zakonom ili primijenjena blaža kazna protivno odredbi članka 57. Kaznenog zakona; ako su povrijeđene odredbe o odmjeravanju kazne za kaznena djela u stjecaju (čl. 60. KZ); ako je primijenjena uvjetna osuda protivno zakonskim uvjetima iz članka 67. Kaznenog zakona; ako je postupljeno protivno načelu zabrane reformacije *in peius* (čl. 489. st. 4. Zakona) te ako nije primijenjena sigurnosna mjera kada je ona obvezna ili oduzimanje imovinske koristi itd.

U slučajevima kada je kazna, uvjetna osuda i sigurnosna mjera primijenjena u općim granicama zakonskih ovlaštenja, ali je preblaga ili prestroga, presuda se ne može pobijati zbog povrede Kaznenog zakona. U žalbi zbog žalbene osnove iz članka 469. točka 5. Zakona može se istaknuti i žalbena osnova iz članka 467. točka 4. Zakona, tj. žalba se može paralelno podnijeti i zbog odluke o kaznenoj sankciji, sigurnosnoj mjeri i sl.

7.2.2.8. Povreda iz članka 469. točka 6. Zakona

Ta žalbena osnova postoji ako su "povrijeđene odredbe o uračunavanju pritvora, istražnog zatvora i izdržane kazne" (čl. 469. toč. 6. Zakona). O toj postupovnoj povredi bit će riječ ako su povrijeđene odredbe o uračunavanju pritvora, istražnog zatvora odnosno izdržane kazne na način što je sud protivno Zakonu uračunao ili odbio uračunati pritvor, istražni zatvor odnosno izdržanu kaznu, ili se uopće nije izjasnio o uračunavanju.

7.2.3. Žalba zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja

7.2.3.1. Razgraničenje ove žalbene osnove od ostalih žalbenih osnova

Drugostupanjski sud ovu žalbenu osnovu ispituje samo ako je predmet žalbenog pobijanja.

Postupovna pravila o pogrešno i nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju odnose se samo na činjenični kompleks koji je relevantan za utvrđivanje osnovanosti optužbe. Ta činjenična pitanja od kojih zavisi primjena postupovnih pravila regulirana su pravilima o povredama odredaba kaznenog postupka.

U žalbama državnih odvjetnika nailazi se na više nedostataka u svezi s pozivanjem na žalbenu osnovu pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja u smislu članka 467. točka 3. Zakona. Često se ta žalbena osnova ne luči od žalbene osnove bitne povrede odredaba Kaznenog postupka iz članka 468. stavak 1. točka 11. Zakona, a također je često uz osnovu iz članka 467. točka 3. Zakona pogrešno vezana žalbena osnova povrede Kaznenog zakona.

Pored toga u okviru te žalbene osnove zatječu se primjeri žalbi u kojima se vidi neshvaćanje da ta žalbena osnova sadrži dvije žalbene osnove: jednu koja predstavlja pogrešno utvrđeno činjenično stanje i drugu koja predstavlja nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

Presudu na temelju sporazuma stranaka državni odvjetnik ne može pobijati žalbom zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Zbog tog žalbenog osnova presudu može pobijati samo optuženik i to samo onda ako je za dokaze o isključenju protupravnosti i krivnje saznao nakon donošenja presude.

Žalbu zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja u odnosu na određenu činjenicu državni odvjetnik ne može podnijeti ako tu činjenicu nije osporavao.

7.2.3.1.1. Razgraničenje žalbene osnove iz članka 467. točka 3. Zakona od žalbene osnove povrede Kaznenog zakona iz članka 469. točka 1. do 4. Zakona

U pogledu razgraničenja žalbene osnove iz članka 467. točka 3. Zakona od žalbene osnove povrede Kaznenog zakona (čl. 469. toč. 1. do 4. Zakona) ističe se da će pogrešno utvrđeno činjenično stanje postojati kad je, na primjer, sud iz činjenica koje je uzeo kao dokazane izveo pogrešne zaključke činjenične prirode u odnosu na okolnosti na temelju kojih utvrđuje postojanje kaznenog djela i krivnje optuženika. Kod žalbene osnove pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja radi se, dakle, o pogrešnim zaključcima o činjeničnim pitanjima. Povreda Kaznenog zakona postoji kada se pogrešni zaključci odnose na supsumiranje utvrđenog činjeničnog stanja pod propise Kaznenog zakona. Na primjer, sud je u potpunosti činjenično točno utvrdio način počinjenja kaznenog djela ubojstva iz članka 90. Kaznenog zakona i tom činjeničnom utvrđenju nema se bilo što primijetiti niti dodati, međutim, presuda pogrešno smatra da taj utvrđeni način počinjenja djela nije okrutan način u smislu članka 91. točka 3. Kaznenog zakona, kako je to kazneno djelo bilo u optužnici kvalificirano, i proglašava optuženika krivim za kazneno djelo iz članka 90. stavak 1. Kaznenog zakona.

Tu je riječ o povredi Kaznenog zakona u smislu članka 469. točka 4. Zakona (pogrešnoj pravnoj ocjeni tzv. normativnog elementa "okrutnosti" u biću kaznenog djela), a ne o žalbenoj osnovi pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja u smislu članka 470. stavak 2. Zakona.

7.2.3.1.2. Razgraničenje žalbene osnove iz članka 468. stavak 1. točka 11. Zakona od žalbene osnove pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja

Treba razgraničiti i osnovu proturječnosti u presudi iz članka 468. stavak 1. točka 11. Zakona od žalbene osnove pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Pogrešno i nepotpuno činjenično stanje rezultat je ocjene dokaza. Proturječnost sa spisima ne postoji kada državni odvjetnik smatra da je iz činjenica odnosno rezultata dokazivanja trebalo izvesti drugi zaključak o činjenicama. Zaključivanje o činjenicama rezultat je ocjene činjeničnog stanja. Tu se ne radi o zaključcima u svezi s činjeničnim stanjem nego o navodima da je, na primjer, svjedok o nekoj činjenici dao izvjestan iskaz, a iz zapisnika o njegovu saslušanju proizlazi da je dao drukčiji iskaz. Na primjer, svjedok je iskazao da se događaj zbio u 5 sati ujutro, a presuda navodi da je svjedok iskazao da se događaj zbio u 5 sati poslijepodne i iz toga izvodi daljnje zaključke o alibiju itd. U takvom slučaju postoji samo žalbeni razlog iz članka 468. stavak 1. točka 11. Zakona, a ne i pogrešno utvrđeno činjenično stanje o alibiju, jer je zaključak o alibiju pravilan ako se događaj odigrao u 5 sati poslijepodne. Međutim, u pitanju vremena postoji proturječnost sa spisom, u smislu članka 468. stavak 1. točka 11. Zakona, a ne pogrešno utvrđeno činjenično stanje, jer se ne radi o zaključku kao rezultatu ocjene dokaza, nego o navođenju da je svjedok nešto iskazao što zapravo nije iskazao.

Ali, neće biti pogreška da se opreza radi istakne uz žalbenu osnovu bitne povrede postupka i žalbena osnova iz članka 470. stavak 2. Zakona. Međutim, ne bi bilo pravilno da se u takvom slučaju ističe samo žalbena osnova iz članka 470. stavak 2. Zakona, iako bi drugostupanjski sud bio dužan da, u smislu članka 476. stavak 1. točka 1. Zakona, ispita po službenoj dužnosti postoji li u pobijanoj presudi proturječnost u smislu članka 468. stavak 1. točka 11. Zakona.

Isključiva žalbena osnova iz članka 470. stavak 2. Zakona postojala bi u ovakvom slučaju ako je sud na osnovi čitavog iskaza svjedoka, koji se nije određeno izjasnio o vremenu događaja i čiji iskaz nije proturječno reproduciran u obrazloženju presude, utvrdio (zaključio) da se događaj odigrao u izvjesno vrijeme, dok državni odvjetnik smatra da iz iskaza tog svjedoka proizlazi zaključak da se događaj nije mogao dogoditi u to vrijeme, nego u neko drugo vrijeme. Ovdje se radi o zaključivanju kao rezultatu ocjene dokaza, zapravo o ocjeni činjeničnog stanja, stanja uzetog onako kako ga je svjedok prikazao. Ako sud za koji element bića kaznenog djela koji je utvrdio u opisu djela iz izreke presude nije dao razloge, postoji bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavak 1. točka 11. Zakona, a ne nepotpuno utvrđeno činjenično stanje (čl. 470. st. 3. Zakona).

7.2.3.2. Usporedno isticanje ove žalbene osnove i ostalih žalbenih osnova

Žalbena osnova pogrešno odnosno nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja može u izvjesnim slučajevima postojati i usporedno s povredom Kaznenog zakona. Na primjer, ako je sud uslijed pogrešnog pravnog stajališta da je u pojedinom slučaju nastupila zastara donio odbijajuću presudu po članku 452. točka 5. Zakona, pa se zbog toga ograničio u obrazloženju presude samo na razloge za odbijanje optužbe, tada postoji u prvom redu povreda Kaznenog zakona iz članka 469. točka 3. Zakona. Međutim, zbog pogrešnog pravnog stajališta da je nastupila zastara ostao je i sam dokazni postupak nepotpun; jer sud s obzirom na to nije provodio dokaze, pa uz povredu Kaznenog zakona iz članka 469. točka 3. Zakona postoji i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje (čl. 470. st. 3. Zakona).

Prema tome, povreda Kaznenog zakona može u izvjesnim slučajevima usporedno postojati sa žalbenom osnovom iz članka 470. stavci 2. i 3. Zakona. U takvim slučajevima potrebno je da se u žalbi uz povredu Kaznenog zakona istakne i žalbena osnova iz članka 470. stavci 2. i 3. Zakona.

Naime, Zakon o kaznenom postupku – kako se vidi iz propisa 486. stavak 1. Zakona – ne predviđa ukidanje presude i vraćanje stvari na novu raspravu kada postoji samo povreda Kaznenog zakona, a niti može drugostupanjski sud u takvim slučajevima sam preinačiti presudu, jer ili uopće nisu izvođeni dokazi, ili – ako su izvođeni – nisu u presudi utvrđene odlučne činjenice na osnovi kojih bi se presuda u drugostupanjskom postupku pravilnom primjenom Kaznenog zakona mogla preinačiti.

Prema tome, ako se pri izradi žalbe zbog povrede Kaznenog zakona uvidi da drugostupanjski sud ne može preinačiti presudu zato što je postupak ostao nepotpun, odnosno zato što nisu utvrđene odlučne činjenice u presudi, treba u žalbi uvijek isticati uz povredu Kaznenog zakona i žalbenu osnovu iz članka 470. stavci 2. i 3. Zakona.

Usporedno obrazlaganje više povreda učinit će se u navedenim slučajevima npr. na slijedeći način:

Nakon obrazloženja povrede Kaznenog zakona navest će se (eventualno u novom odjeljku):

"Zbog navedene povrede Kaznenog zakona ostao je i dokazni postupak pred sudom u bitnome nepotpun. Polazeći od pogrešnog pravnog stajališta da je u ovom slučaju nastupila zastara kaznenog progona, sud je odbio na glavnoj raspravi izvesti predložene dokaze u svezi s utvrđivanjem krivnje optuženika, pa stoga nije uopće ocjenjivao odlučne činjenice za donošenje pravilne presude, zbog čega je činjenično stanje ostalo nepotpuno utvrđeno."

7.2.3.3. Kada je riječ o pogrešno, a kada o nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju

7.2.3.3.1. Kada postoji pogrešno utvrđeno činjenično stanje

Pogrešno utvrđeno činjenično stanje postoji, u smislu članka 470. stavak 2. Zakona, kada je sud neku odlučnu činjenicu – kako u pogledu postojanja kaznenog djela i krivnje, tako i u pogledu okolnosti odlučnih za odmjeravanje kazne – pogrešno utvrdio, dok nepotpuno činjenično stanje postoji kada neku odlučnu činjenicu nije utvrdio i to bez obzira na to jesu li postojali prijedlozi za izvođenje određenih dokaza.

Ako je sud odlučnu činjenicu u presudi utvrđivao, ali pri njezinom utvrđivanju nije cijenio neke važne okolnosti ili važne dokaze, riječ je o pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju.

Činjenica je pogrešno utvrđena kada sud uzme da ta činjenica postoji, iako je uz pravilno prikupljanje i ocjenu dokaznog materijala trebao izvesti zaključak da ona ne postoji ili obratno, kada sud nađe da određena činjenica ne postoji, iako je trebao izvesti zaključak da postoji.

Pogrešno je utvrđeno činjenično stanje tada kada je sud utvrđivao sve relevantne činjenice, ali je o postojanju svih tih činjenica ili samo nekih od njih stekao nepravilne predodžbe te formirao nepravilan zaključak.

Razlozi koji mogu dovesti do toga da činjenično stanje bude pogrešno utvrđeno različiti su: oskudna dokazna sredstva; njihov loš izbor ili neadekvatna ocjena njihove dokazne snage; pogrešan zaključak o postojanju neposredno relevantnih činjenica na temelju nepravilno ili možda čak pravilno utvrđenih indicija; pogrešan stav suda o tome da je neka činjenica priznata, iako ona to nije, odnosno iako ju sud takvom nije smio smatrati; pogrešan stav suda o tome da je neka činjenica općepoznata zbog čega nije dokazivana. Također i kada sud zaključi da određena činjenica ne postoji zbog toga što se nije uvjerio u njezino postojanje, iako je za uvjerenje o njezinom postojanju bilo dovoljno razloga, i obratno.

Kako je to navedeno pod 7.2.3.1. presuda na temelju sporazuma stranaka ne može se pobijati zbog ove žalbene osnove, osim ako je optuženik za dokaze o isključenju protupravnosti i krivnje saznao nakon donošenja presude.

7.2.3.3.2. Činjenično stanje je nepotpuno utvrđeno

Činjenično stanje nepotpuno je utvrđeno kada sud propusti zauzeti stav o određenoj činjenici, koja je međutim relevantna za pravilnu primjenu prava. Za takvu činjenicu sud ne smatra ni da postoji ni da ne postoji jer ju uopće nije uzeo u razmatranje. Sud utvrđuje samo one činjenice koje su odlučne za donošenje odluke.

Ako je odlučna činjenica navedena u opisu djela u dispozitivu presude, ona je samim time i utvrđena u presudi. Kada obrazloženje presude nema za tu činjenicu navedenih nikakvih razloga, nije riječ o nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju, nego o bitnoj povredi odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavak 1. točka 11. Zakona.

Kao i kod žalbene osnove pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja državni odvjetnik presudu na temelju sporazuma stranaka ne može pobijati ni zbog ove osnove.

Također, državni odvjetnik presudu ne može pobijati zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja u odnosu na određenu činjenicu ako tu činjenicu ranije nije osporavao.

7.2.3.3.3. Usporedno pobijanje zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja

Razumljivo je da se presuda može pobijati usporedno dijelom zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, a dijelom zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

U žalbi zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja osporava se pravilnost, a zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja potpunost činjeničnih utvrđenja.

Evo nekoliko primjera pogrešnog navođenja žalbenih osnova:

a) Državni odvjetnik u žalbi podnesenoj protiv presude, kojom je optuženik oslobođen optužbe da bi počinio kazneno djelo pokušaja ubojstva iz članka 90. u vezi s člankom 33. Kaznenog zakona – zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja – navodi da je upravo zbog činjenice da je prvostupanjski sud odbio izvesti dokaz saslušanjem oštećenika kao svjedoka, a koji nije saslušan niti u prethodnom postupku, činjenično stanje nepotpuno utvrđeno.

Takva formulacija ničim ne upućuje na to da bi zbog toga činjenično stanje bilo nepotpuno utvrđeno, već samo na tvrdnju da je po stajalištu optužbe eventualno dokazni postupak u tom pogledu nepotpun. Je li neka odlučna činjenica, a trebalo bi onda navesti i koja, zbog toga pogrešno utvrđena ili uopće nije utvrđena, treba tek utvrditi. Prema tome, kada sud odbije provesti dokaz saslušanjem svjedoka ili vještaka, to samo za sebe još uvijek ne znači da je zbog toga činjenično stanje pogrešno ili nepotpuno utvrđeno, jer je pitanje o kojim i kakvim činjenicama svjedok odnosno vještak treba iskazivati.

b) Državni odvjetnik poneki put se žali zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja protiv presude kojom je optuženik oslobođen od optužbe zbog postupanja u nužnoj obrani, a da se nigdje u žalbi ne navodi koje to odlučne činjenice ne bi bile utvrđene.

Takve žalbe obično se sadržajno svode na analizu dokaza iz koje bi prema žalbenom pristupu ocjena dokaza trebala na drugačiji način utvrditi odlučne činjenice. Time se presuda pobija samo zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja.

c) Neke žalbe ukazuju na potrebu razlikovanja pogrešne ocjene dokaza od pogrešnog činjeničnog zaključivanja. Ako sud u pobijanoj presudi uzima utvrđenim da je, primjerice, oštećenica u prometnoj nezgodi bočno "iskočila" prema sredini ceste 2,2 m, što se smatra nemogućim i što ne proizlazi iz navoda obrane optuženika, a niti iz drugih dokaza, onda se ne radi o pogrešnom činjeničnom zaključivanju, već o pogrešnoj ocjeni dokaza, jer iz tih dokaza ne proizlaze činjenice koje takvom njihovom ocjenom utvrđuje sud. Isto tako ne bi se moglo u tom slučaju govoriti o "nekritičkom" odnosu suda prema dokazima, jer je sud bio prema njima kritičan, ali zbog njihove pogrešne ocjene na pogrešan način.

d) Državni odvjetnik u obrazloženju žalbe zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja podnesene protiv presude kojom je optuženik oslobođen od optužbe, nakon uvodnog dijela, ističe da je navedeno utvrđenje prvostupanjskog suda činjenično pogrešno i u neskladu s rješenjem drugostupanjskog suda, kojim je ukinuta prijašnja prvostupanjska presuda. Ako se u žalbi postavlja takva uvodna tvrdnja zapravo se ističe da prvostupanjski sud nije postupio u skladu s odredbom članka 489. stavak 3. Zakona. Tada je riječ o relativno bitnoj povredi odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavak 3. u svezi s člankom 489. stavak 3. Zakona, dakle o procesnoj povredi koja je dovela do nepravilne presude, jer optužba utvrđeno činjenično stanje smatra pogrešnim, pa je žalbu trebalo podnijeti po toj žalbenoj osnovi. Ali istovremeno i zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, jer je i ta žalbena osnova u tom slučaju postojeća.

U istoj se žalbi utvrđenje određenih činjenica od strane suda pogrešno naziva "nalazom suda". Nalaz u kaznenopravnom smislu može dati vještak ili druga stručna osoba koja se zbog svojih stručnih znanja koristi u postupku. Pojmom nalaza postupovne se odredbe sasvim određeno koriste pa se on ne bi smio koristiti u drugim značenjima od onih koje mu daju propisi.

e) U žalbi zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja podnesenoj protiv presude kojom je optuženik oslobođen optužbe da bi počinio kazneno djelo silovanja iz članka 188. stavak 1. Kaznenog zakona državni odvjetnik smatra da je prvostupanjski sud pogrešno i nepotpuno utvrdio činjenično stanje jer nije postupio u smislu rješenja Vrhovnog suda, u kome je naloženo da na ponovljenoj glavnoj raspravi u odnosu na tog optuženika ponovno provede sve do tada izvedene dokaze i njihovom ponovnom ocjenom, vodeći računa o izloženom, iznova utvrdi je li optuženik učinio to djelo. Žalba dalje ističe da je prvostupanjski sud bez ponovnog izvođenja dokaza u cijelosti prihvatio obranu okrivljenika koji poriče da bi počinio kazneno djelo, smatrajući takvu obranu istinitom i logičnom. U tom slučaju pokazuje se netočnom žalbena tvrdnja da je sud bez ponovnog izvođenja dokaza prihvatio obranu optuženika, jer je prvostupanjski sud proveo sve dokaze, pri čemu je iskaz oštećenice i nekoliko svjedoka pročitao na glavnoj raspravi uz suglasnost optužbe i obrane, dakle i državnog odvjetnika koji je zastupao optužbu na glavnoj raspravi. Žalbena osnova nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja ničim se ne obrazlaže niti argumentira, niti se iz cjeline žalbenog sadržaja može zaključiti u čemu je činjenično stanje nepotpuno utvrđeno, tako da državni odvjetnik tvrdi nešto što očigledno ne stoji i označuje žalbenu osnovu po kojoj sadržajno ne osporava pobijanu presudu.

Ako su u pitanju nove činjenice ili novi dokazi za koje se nije znalo u prvostupanjskom postupku pa zbog toga nisu mogli ni biti izvedeni, žalba se podnosi zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. U žalbi u kojoj se u smislu članka 470. stavak 3. Zakona iznose nove činjenice ili dokazi treba, s obzirom na članak 466. stavak 4. Zakona, obrazložiti zbog čega te činjenice i dokazi nisu izneseni još u prvostupanjskom postupku.

Konačno, pri izradi žalbe zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja pogotovo se ne može mimoći analiza razloga koje je sud dao u obrazloženju presude.

7.2.4. Žalba zbog odluke o kaznenim sankcijama

Žalbe zbog odluke o sankciji u dosadašnjoj praksi gotovo se isključivo odnose na pogrešno vrednovanje osnova za odluku o kazni ili drugoj sankciji – članak 471. Zakona. Izostaju druge žalbene osnove, zbog čega drugostupanjski sud ne može reagirati odlukom u odnosu na ono što su propustili učiniti prvostupanjski sudovi.

Ako se žalba podnosi protiv odluke suda o kazni, presuda se može pobijati i zbog:

- pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja – članak 470. Zakona,
- povrede Kaznenog zakona ako je sud odlukom o kazni prekoračio ovlasti koje ima po zakonu – članak 469. točka 5. Zakona,
- pogrešnog vrednovanja osnova za odluku o kazni odnosno zbog pogrešnog vrednovanja tih osnova kod drugih sankcija – članak 471. Zakona,
- bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavak 1. točke 10. i 11. i stavak 2. Zakona.

7.2.4.1. Isticanje ove žalbene osnove i drugih žalbenih osnova

7.2.4.1.1. Zajedno s osnovom iz članka 470. Zakona

Svaka sudska odluka i primjena Zakona u njoj mora se temeljiti na određenim utvrđenim činjenicama pa se to odnosi i na kaznu i na drugu sankciju. Kazneni zakon za te činjenice, ako je u pitanju kazna, rabi izraz "okolnosti" i navodi ih u članku 56. Pod okolnostima podrazumijevaju se odlučne činjenice koje treba utvrđivati na isti način i s istom izvjesnošću kao i one od kojih proizlazi obilježje kaznenog djela. Te činjenice moraju biti predmetom raspravljanja i dokazivanja i o njihovom postojanju sud se u presudi mora izjasniti, jer i te činjenice spadaju u činjenično stanje, pod čime treba općenito smatrati skup činjenica na kojima se neposredno temelji primjena materijalnog ili postupovnog kaznenog prava. Ako sud te činjenice nije utvrdio ili ih je pogrešno utvrdio, postoji žalbena osnova pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, pa kako na to viši sud može reagirati samo u povodu žalbe, nužno je presudu pobijati žalbom zbog te osnove.

Drugostupanjski sud, ako smatra da je žalba osnovana i da činjenično stanje glede kazne nije pravilno i potpuno utvrđeno, treba presudu ukinuti i vratiti predmet na ponovno suđenje. Ako se presuda zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja pobija samo u odnosu na činjenice o kojima ovisi kazna, postavlja se pitanje u kojem dijelu presudu treba ukinuti. Valjalo bi se prikloniti stajalištu da se, koristeći se odredbom članka 484. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku, presuda u tom slučaju može ukinuti samo u odluci o kazni i samo u tom dijelu vratiti predmet na ponovno suđenje. Tako treba biti usmjeren i žalbeni prijedlog.

Ako drugostupanjski sud u povodu žalbe državnog odvjetnika ukine presudu i vrati predmet na ponovno suđenje, a žalba nije pobijala presudu zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja u odnosu na sankciju, u ponovljenom postupku, s obzirom na odredbu članka 484. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku, zbog zabrane reformacije *in peius*, neće se utvrđivati nove otegotne okolnosti u odnosu na kaznu, jer odredbu članka 489. stavak 4. Zakona o kaznenom postupku treba tumačiti tako da ne dopušta da nova presuda bude nepovoljnija za okrivljenika. Stoga, kada je u pitanju odluka o kazni, punu pozornost pri ocjeni činjenica treba obratiti žalbenom razlogu iz članka 470. Zakona o kaznenom postupku i usmjeriti žalbu, kada je to osnovano, u tom smjeru.

7.2.4.1.2. Zajedno s osnovom iz članka 469. točka 5. Zakona

Povreda Kaznenog zakona iz članka 469. točka 5. Zakona o kaznenom postupku postojat će kad sud odlukom o kazni ili drugoj sankciji pogrešno primjeni Zakon. To su slučajevi kada:

- sud odmjeri kaznu ispod ili iznad minimuma odnosno maksimuma za određeno kazneno djelo,
- izrekne kaznu koja za to djelo nije predviđena ili sporednu kaznu tamo gdje se ona ne može izreći,
- odredbama o ublažavanju izrekne kaznu izvan okvira predviđenih zakonom ili povrijedi Kazneni zakon pri ocjeni postojanja osnova za ublažavanje kazne ili razloga za oslobađanje od kazne,
- pri kaznenim djelima počinjenima u stjecađu ne izrekne pojedinačne kazne, nego samo jedinstvenu,
- povrijedi odredbe zakona u izreci o mjerama upozorenja glede mogućnosti njihova izricanja ili odredbe o izricanju sigurnosnih mjera te oduzimanju imovinske koristi.

Pod ovakvu povredu zakona može se podvesti i slučaj kada sud nije uopće utvrdio pa ni utvrđivao pretpostavke propisane zakonom za izricanje određene mjere, jer se ni jedan zakon ne može primijeniti dok za to nisu utvrđene određene činjenične pretpostavke. Tako se u praksi, pri primjeni odredbe članka 80. Kaznenog zakona, nailazi na slučajeve da sud donosi odluku o sigurnosnoj mjeri oduzimanja predmeta, a da uopće ne utvrđuje postoji li opasnost da će se predmet uporabljen pri izvršenju kaznenog djela ponovno uporabiti za počinjenje djela, niti tu opasnost obrazlaže, a ne postoje ni drugi razlozi za oduzimanje predmeta.

7.2.4.1.3. Pogrešno vrednovanje osnova za odluku o kazni

Sud je dužan nakon što je utvrdio činjenice odlučne za donošenje odluke o kazni te činjenice vrednovati kao okolnosti o kojima ovisi vrsta i visina kazne. To vrednovanje sastoji se od ocjene o vrijednosti i značaju utvrđenih činjenica za donošenje odluke kojom će se postići svrha kažnjavanja i kada su te činjenice olakotne ili otegotne okolnosti. Ako je sud pogrešno vrednovao te utvrđene činjenice u smislu postizanja svrhe kažnjavanja, postojat će žalbeni razlog predviđen člankom 471. Zakona o kaznenom postupku.

7.2.4.1.4. Zajedno s osnovom iz članka 468. stavak 1. točke 10. i 11. i stavkom 2. Zakona

U obrazloženju presude kojom je optuženik osuđen na kaznu suglasno odredbi članka 459. stavak 6. Zakona o kaznenom postupku, sud je dužan navesti koje je okolnosti uzeo pri utvrđivanju vrste i visine kazne kao i sve okolnosti koje se odnose na druge sankcije. To znači da je sud u obrazloženju presude dužan iznijeti, kada su sankcije u pitanju, razloge koji se odnose na odlučne činjenice o kojima ovisi i primjena zakona. Nedostatak takvog obrazloženja bitna je povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavak 1. točka 11. Zakona o kaznenom postupku. Bitna je povreda tog zakona i ona iz točke 10. citiranog zakonskog članka ako je sud odlukom o kazni povrijedio načelo zabrane reformacije *in peius* iako se činjenice o kojima ovisi kazna temelje na nedozvoljenom dokazu iz stavka 2. članka 468. Zakona.

Suglasno odredbi članka 476. Zakona drugostupanjski sud ispituje presudu u onom dijelu u kojem se pobija žalbom i iz osnova iz kojih se pobija, s tim da zakon navodi slučajeve u kojima je sud presudu uvijek dužan ispitati. Ako je u pitanju činjenično stanje te povreda vrednovanja okolnosti o kojima ovisi kazna – članak 471. Zakona, presuda se ispituje samo ako žalba na to upućuje. Povredu zakona sud po službenoj dužnosti ispituje samo ako je počinjena na štetu optuženika. Zbog toga je u žalbi zbog odluke o sankciji važno navesti s koje se osnove presuda pobija kako bi drugostupanjski sud u tom smjeru presudu ispitivao i donio zakonitu odluku.

Državni je odvjetnik dužan presudu ispitati u cijelosti te izjaviti žalbu ako za to postoje razlozi i na štetu i u korist okrivljenika. Takvo postupanje državnog odvjetnika nužno je i kad se radi o žalbi protiv odluke o kazni ili drugoj sankciji, pa će se presuda pobijati iz svake osnove ili više njih zajedno, pri čemu treba postupiti tako da se omogući drugostupanjskom sudu da donese zakonitu odluku.

7.2.4.2. Kada se izjavljuje žalba zbog odluke o kaznenim sankcijama

Žalba samo iz razloga navedenih u članku 471. Zakona izjavljivat će se kada su činjenice o kojima ovisi kazna pravilno i potpuno utvrđene te na njih pravilno primijenjen materijalni

propis u smislu da nije došlo do prekoračenja ovlasti koje sud ima po zakonu, a nije došlo ni do povrede postupovnih propisa, nego utvrđene činjenice nisu pravilno vrednovane i u skladu s njima nije izrečena kazna ili druga sankcija kojom će se postići svrha kažnjavanja.

Žalbu zbog odluke o kaznenoj sankciji državni odvjetnik ne može podnijeti protiv presude donesene na temelju sporazuma stranaka.

7.2.4.3. Pogrešno isticanje ove žalbene osnove

Žalbe zbog odluke o kazni na ovoj osnovi najbrojnije su i u njima se često nalaze pogrešna stajališta, pa će se o tome iznijeti nekoliko primjera. Prije toga, treba reći da se pri utvrđivanju okolnosti o kojima ovisi kazna mora poštovati načelo zabrane dvostrukog vrednovanja istih okolnosti. Ne mogu se kao otegotne, ali ni kao olakotne, uzimati okolnosti koje zakon određuje kao konstitutivna ili kvalifikatorna obilježja kaznenog djela, a isto tako ne mogu se kao relevantne za kažnjavanje uzeti ni one vrijednosti ni okolnosti koje su u kazneno djelo ugrađene kao kriminalna osnova, ako po svom intenzitetu ne prelaze u posebnu kvalitetu.

a) Žaleći se zbog odluke o kazni protiv presude kojom je optuženik osuđen zbog kaznenog djela ubojstva iz članka 90. Kaznenog zakona, u obrazloženju žalbe državnog odvjetnika kaže se da je prvostupanjski sud otegotne okolnosti podcijenio, pogotovo način počinjenja djela s dvanaest ubodnih i reznih rana, što graniči s okrutnošću. U konkretnom slučaju broj zadanih ozljeda bila je posljedica impulzivnog čina smanjeno ubrojjivog optuženika, pa se broj udaraca i ozljeda izvan konteksta drugih okolnosti koje bi toj činjenici pridavale otegotni značaj ne mogu uzeti u obzir kao otegotne okolnosti.

b) Državni odvjetnik u žalbi zbog odluke o kazni protiv presude kojom je optuženik osuđen za kazneno djelo pokušaja silovanja iz članka 188. u vezi s člankom 33. Kaznenog zakona smatra da sud kao otegotno nije okrivljeniku u njegovu ponašanju uzeo elemente bezobzirnosti koji proizlaze iz mjesta počinjenja djela i okolnosti da je oštećenica bila praktično prepuštena njemu na volju, pa stoga uz bezobzirnost postoji i element izživljavanja. U konkretnoj situaciji ne može se bezobzirnost obrazlagati, a da se ne vidi u čemu ona kod tog kaznenog djela izlazi iz okvira njegove kriminalne osnove, jer svako kazneno djelo silovanja u sebi ima element bezobzirnosti, a k tome i izživljavanja. Ako ti elementi ne prelaze po svom intenzitetu u posebnu kvalitetu, nego ostaju u okvirima onih vrijednosti i okolnosti koje su u kazneno djelo ugrađene kao kriminalna osnova, ne mogu se tretirati posebno kao otegotna okolnost.

c) Žaleći se zbog odluke o kazni državni odvjetnik u žalbi reproducira iz obrazloženja pobijane presude otegotne okolnosti koje je utvrdio i ocijenio prvostupanjski sud, a da taj dio ne korespondira s nastavkom žalbenog sadržaja, što je nepotrebno ponavljanje. Obrazloženje žalbe dalje se bavi pitanjem kako je prvostupanjski sud utvrdio doprinos oštećenika nastanku sukoba s optuženikom, što nije ni u kakvoj svezi s reproduciranim okolnostima. Pri tome se, između ostaloga tvrdi kako je u nastalom fizičkom sukobu "bilo više udaraca od kojih je i fatalan po vratu oštećenika koji je doveo do smrtnog ishoda", a napuštanje oštećenika koji je obilno krvario bez pružanja pomoći i odlazak s mjesta sukoba pokazuje upornost okrivljenika da dovrši teško kazneno djelo. Takvo ponašanje optuženika može se ocjenjivati, ali zbog drugih razloga, a ne navodeći upornost u konkretnom slučaju.

U drugom slučaju državni odvjetnik poziva se na krajnju upornost koja bi se po obrazloženju žalbe trebala bi se sastojati u tome što se optuženik udružio s maloljetnikom radi počinjenja djela, čime se htio domoći oštećenikova novca. To što je optuženik uz sudjelovanje maloljetnika počinio to djelo samo po sebi ne pokazuje nikakvu upornost u počinjenju, jer je to jednostavno bio način počinjenja djela i u tome nema posebnih okolnosti koje bi trebalo ocijeniti otegotnima. U istoj žalbi navodi se da bi optuženiku trebalo ocijeniti otegotnim što je oštećeniku uzeo sav novac koji je našao kod njega. Nije jasno zašto bi to trebalo ocijeniti otegotnim.

d) U žalbi zbog odluke o kazni podnesenoj protiv presude kojom je osuđen optuženik zbog pokušaja ubojstva iz članka 90. u vezi s članka 33. stavak 1. Kaznenog zakona, smatra se da je optuženiku trebalo kao otegotnu ocijeniti okolnost da se pripremao za počinjenje djela ponijevši sa sobom nož duljine oštrice 13 cm, zatim okolnost da se skrio tako da ga oštećenik nije mogao vidjeti te ga iznenadio i konačno, okolnost da je smrt oštećenika spriječena samo zbog toga što je znatno fizički jači od optuženika. Ispušta se, međutim, iz vida utvrđena činjenica na glavnoj raspravi da je konačnom sukobu prethodila dulja svađa između okrivljenika i oštećenika, pa su pri počinjenju djela koje se okrivljeniku stavlja na teret izostale okolnosti koje se u žalbi navode.

e) Žalba državnog odvjetnika zbog odluke o kazni u jednom slučaju sastoji se od ponavljanja otegotnih okolnosti prepisanih iz obrazloženja presude, nakon čega ne slijedi žalbeni sadržaj koji bi neposredno korespondirao s tom reprodukcijom otegotnih okolnosti, već slijedi druga rečenica u kojoj se utvrđuje da prvostupanjski sud precjenjuje olakotne okolnosti koje se pak ne reproduciraju. Dakle, reproduciraju se okolnosti jednog značenja da bi uslijedio odmah osvrt na okolnosti drugog značenja, što je neuspješna prezentacija načina uvjeravanja drugostupanjskog suda u precjenjivanje jednih, odnosno podcjenjivanje drugih okolnosti.

7.2.4.4. Naznaka žalbene osnove kod žalbe o kaznenoj sankciji

Ako se žalba podnosi samo zbog razloga navedenih u članku 467. točka 4. Zakona o kaznenom postupku, treba jasno naznačiti žalbenu osnovu. U označavanju te žalbene osnove treba poštovati dosljednost zakonskih naziva. Ako se podnosi žalba protiv presude kojom je izrečena kazna zatvora, žalbenu osnovu ne bi trebalo označavati kao žalbu zbog odluke o kaznenoj sankciji, jer kaznena sankcija kao vrsta zadovoljava. Ono što ne zadovoljava nije vrsta izrečene kaznene sankcije, već njezina mjera. Stoga bi kao žalbenu osnovu uvijek trebalo naznačiti odluku o kazni. Nasuprot tome kada smatramo da primijenjena vrsta kaznene sankcije nije primjerene, treba kao žalbenu osnovu navesti odluku o kaznenoj sankciji. Zato, kada se žalba podnosi protiv presude kojom je primijenjena uvjetna osuda, nije logično žalbenu osnovu označavati kao žalbu zbog odluke o kazni, jer se žalbom napada vrsta sankcije, pa kao žalbenu osnovu treba naznačiti da se žalba odnosi na primjenu uvjetne osude.

Ako sud protivno zakonu uračuna ili odbije uračunati pritvor, odnosno istražni zatvor ili se uopće ne izjasni o uračunavanju postojat će povreda Kaznenog zakona iz članka 469. točka 6. Zakona o kaznenom postupku.

Ako je sud izrekao sudsku opomenu iako nisu postojali zakonski uvjeti za njezino izricanje ili ako je odbio izricanje sudske opomene smatrajući da zakonski uvjeti nisu ispunjeni, postoji povreda Kaznenog zakona iz članka 469. točka 5. Zakona o kaznenom postupku.

7.2.4.5. Žalba zbog odluke o sigurnosnoj mjeri i oduzimanju imovinske koristi

Odluka o sigurnosnoj mjeri te odluka o oduzimanju imovinske koristi može se po članak 471. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku pobijati ako ne postoji povreda Kaznenog zakona iz članka 469. točka 5. Zakona o kaznenom postupku, ali je sud nepravilno donio tu odluku ili nije izrekao sigurnosnu mjeru, odnosno odluku o oduzimanju imovinske koristi iako su za to postojali zakonski uvjeti.

Sud je uvijek, kada za to postoje zakonski uvjeti²⁶³, dužan donijeti odluku o oduzimanju imovinske koristi. Stoga izostanak te odluke u slučajevima kad za nju postoje zakonski uvjeti predstavlja povredu Kaznenog zakona (prekoračenje ovlasti koju sud ima po zakonu), pa državno odvjetništvo obvezatno mora reagirati žalbom (čl. 469. toč. 5. Zakona).

Ako opseg imovinske koristi nije točno utvrđen, ili ako postoji dvojba u pravilnost utvrđenja opsega imovinske koristi od prvostupanjskog suda, preinačavanje ne bi moglo doći u obzir, već bi trebalo doći do ponavljanja postupka radi utvrđivanja točnog obujma imovinske koristi. Dakle, ako je sud donio odluku o oduzimanju imovinske koristi, ali je propustio u dokaznom postupku utvrditi sve činjenice koje su važne za utvrđivanje je li imovinska korist pribavljena ili za utvrđivanje visine imovinske koristi, tada se odluka o oduzimanju imovinske koristi može pobijati i žalbom zbog toga što je pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

7.2.4.6. Žalba zbog odluke o troškovima kaznenog postupka, o imovinskopravnim zahtjevima i o objavi presude u sredstvima javnog priopćavanja

Presuda se u odluci o troškovima postupka, o imovinskopravnom zahtjevu i o objavi presude u sredstvima javnog priopćavanja može na osnovi članka 467. točka 4. Zakona o kaznenom postupku pobijati kada je pogrešna bilo u pravnom, bilo u činjeničnom pogledu. Žalba na osnovi članka 467. točka 4. Zakona o kaznenom postupku obuhvaća sve povrede zbog kojih je odluka o tim pitanjima pogrešna. Ako se u presudi nije uopće odlučilo o troškovima kaznenog postupka, odlučuje se o tome po članku 454. Zakona o kaznenom postupku posebnim rješenjem protiv kojeg je dopuštena žalba, pa ne dolazi u obzir žalba protiv presude, jer je za takav slučaj propisan drugi zakonski put.

Državni odvjetnik nije ovlašten za pobijanje presude zbog odluke o imovinskopravnim zahtjevima, s iznimkom žalbe u korist optuženika koji je suprotno zakonu osuđen na ispunjenje imovinskopravnog zahtjeva.

Presudu donesenu na temelju sporazuma stranaka državni odvjetnik, osim što ne može pobijati zbog odluke o imovinskopravnim zahtjevima, ne može pobijati ni zbog oduzimanja imovinske koristi, troškova kaznenog postupka, i kao što je to navedeno pod 7.2.4.2., niti zbog odluke o kaznenopravnoj sankciji.

²⁶³ Prema Zakonu o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem mora postojati prijedlog državnog odvjetnika da bi sud mogao oduzeti imovinsku korist. Odluke koje se navode u tekstu treba uvijek imati u vidu navedenu odredbu, dakle da je državni odvjetnik stavio prijedlog. ako nema prijedloga neće se raditi o povredi materijalnog zakona.

7.2.4.7. Žalba protiv presude na temelju sporazuma stranaka članak 364. stavci 1. i 2. Zakona

Prema odredbi članka 464. stavak 9. Zakona presuda donesena na temelju sporazuma stranaka može se pobijati samo zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. Zakona i zbog povrede kaznenog zakona iz članka 469. Zakona.

Iz odredba članka 464. stavak 9. Zakona presuda na temelju sporazuma stranaka ne može se pobijati zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, ali ipak na osnovu članka 364. stavak 2. Zakona postoji izuzetak, jer se presuda po sporazumu stranaka iznimno može pobijati žalbom zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja (članak 470.) ako je optuženik za dokaze o isključenju protupravnosti i krivnje saznao nakon donošenja presude.

Presuda donesena na temelju sporazuma stranaka (čl. 361. st. 2. Zakona) ne može se pobijati žalbom zbog odluke o kaznenopravnoj sankciji, oduzimanju imovinske koristi, troškovima kaznenog postupka i imovinskopravnim zahtjevima (čl. 364. st. 1. Zakona).

Dakle, državni odvjetnik može presudom pobijati ovu presudu samo zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. Zakona i zbog povrede kaznenog zakona iz članka 469. Zakona.

7.2.4.8. Žalba protiv presude o izdavanju kaznenog naloga članak 545. Zakona

U skladu s člankom 542. stavak 2. Zakona okrivljenik ili njegov branitelj mogu u roku od osam dana po primitku presude kojom je izdan kazneni nalog podnijeti prigovor protiv kaznenog naloga u pisanom obliku. Prigovor ne mora biti obrazložen, u njemu se mogu predložiti dokazi u korist obrane. Ako sudac pojedinac ne odbaci prigovor, kao nepravovremen ili podnesen od neovlaštene osobe, dostavlja optužnicu optužnom vijeću, pa je dakle podnošenjem prigovora ova optužnica stavljena van snage i okrivljenik nema potrebe za podnošenjem žalbe protiv te presude.

Državni odvjetnik je u drugoj poziciji. Moguće je da sud u pojedinim slučajevima presudom izda kazneni nalog na način da se presuda razlikuje od zahtjeva državnog odvjetnika za izdavanje kaznenog naloga. Prema odredbi članka 541. stavak 1. Zakona sud na to nije ovlašten. Ovom odredbom je izriječno propisano da će sud izdati kazneni nalog ako se složi sa zahtjevom državnog odvjetnika.

Također je moguće da je sam državni odvjetnik uz optužnicu zahtijevao izdavanje Kaznenog naloga za kazneno djelo za koje se ne može izdati ili je zatražio da sud izda kazneni nalog u kojem će okrivljeniku izreći određenu kaznu ili mjeru protivno zakonu.

Kako bi se mogle ispraviti ovakve pogreške člankom 545. Zakona određeno je da protiv presude o izdavanju kaznenog naloga državni odvjetnik ima pravo žalbe o kojoj odlučuje viši sud.

U skladu s stavkom 2. ovog članka ako je optuženik podnio prigovor protiv presude o izdavanju kaznenog naloga, odbacit će se žalba državnog odvjetnika. Naime u tom slučaju sud mora uvažiti prigovor i dostaviti će optužnicu optužnom vijeću radi ispitivanja u smislu članka 526. stavak 2. Zakona.

7.2.5. Žalbeni prijedlozi

Na kraju žalbe iznosi se žalbeni prijedlog. Žalbeni prijedlog mora zbog odredbe članka 480. stavak 1. Zakona glasiti da se pobijana presuda potpuno ili djelomično ukine ili preinači.

Kada će se iznijeti koji od tih prijedloga, ovisi o žalbenoj osnovi zbog koje se presuda pobija i o ovlaštenjima drugostupanjskog suda u odnosu prema istaknutim žalbenim osnovama.

7.2.5.1. Pogrešni i nejasni žalbeni prijedlozi

Kada je riječ o formulaciji žalbenih prijedloga, u praksi se nailazi na nepotrebnu opuštenost kao da zakon nije propisao kako žalbeni prijedlog treba izgledati.

a) Tako državni odvjetnik u žalbi predlaže da drugostupanjski sud zbog žalbenih razloga ukine prvostupanjsku presudu i vrati ju na ponovno suđenje ili da ju preinači prema žalbenim razlozima i okrivljenika proglasi krivim za dva kaznena djela silovanja, s time što bi prvo djelo bilo kvalificirano, a zatim tako da okrivljeniku za utvrđena kaznena djela izrekne znatno višu kaznu od izrečene od prvostupanjskog suda.

Takav žalbeni prijedlog sadrži posve nepotrebno traženje intervencije višeg suda "prema žalbenim razlozima", jer ako viši sud nađe žalbu osnovanom u cjelini i u nekom dijelu, svakako će reagirati prema žalbenom razlogu ili žalbenim razlozima.

b) Veća pogreška od te svakako je u žalbenom prijedlogu navoditi traženje da drugostupanjski sud proglasi krivim optuženika za određena djela ili njihov broj, pa čak i o kakvoj bi se kvalifikaciji radilo, jer to sve spada u obrazloženje žalbe. Isto tako, kada se predlaže preinačenje pobijane presude zbog odluke o kazni, dakle, kada zadovoljava vrsta izrečene kaznene sankcije, ali ne i njezina mjera, bilo bi primjerenije zakonu predlagati "strožu" odnosno "blažu" od izrečene kazne, a ne višu ili nižu odnosno u duljem ili kraćem trajanju.

c) Žalbeni prijedlog u žalbama državnog odvjetnika traži da drugostupanjski sud uvaži žalbu zbog odluke o kazni te optuženika osudi na strožu kaznu zatvora bez primjene odredaba o ublažavanju kazne. Nije potrebno u prijedlogu tražiti da se žalba uvaži, jer je jasno da se njezino uvažavanje traži čim se podnosi. Pored toga, dovoljno je predložiti preinačenje pobijane presude u odluci o kazni bez navođenja da se pritom ne primjenjuju odredbe o ublažavanju kazne. To spada u obrazloženje žalbe jer treba činjenično argumentirano obrazložiti zbog čega žalitelj nalazi da nema mjesta primjeni tih propisa. Navođenje toga u žalbenom prijedlogu ništa ne znači, već nepotrebno opterećuje žalbeni tekst.

d) Državni odvjetnik ponekad u žalbi predlaže da drugostupanjski sud pobijanu presudu ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno raspravljanje, ili pak, ako smatra da je činjenično stanje pravilno utvrđeno, da pobijanu presudu preinači u dijelu odluke o kazni te optuženiku izrekne strožu bezuvjetnu kaznu zatvora, a uz nju i sigurnosnu mjeru.

Često se u žalbenim prijedlozima koristi formulacija kojom se traži da se predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno raspravljanje, što je zakonski netočno. Prije svega, postupak koji bi trebao uslijediti nakon ukidanja pobijane presude nije samo "raspravljanje", već suđenje. Raspravljanje je samo dio postupka suđenja pa se predmet ne može vraćati samo

zbog ponovnog raspravljanja, već zbog ponovnog suđenja. U žalbeni prijedlog suvišno je unositi razmišljanja državnog odvjetnika u smislu "... ili pak ako smatra da je činjenično stanje pravilno utvrđeno ..." jer to spada u obrazloženje žalbe.

e) Državni odvjetnik u žalbi predlaže i to da Vrhovni sud Republike Hrvatske kao drugostupanjski tu žalbu uvaži, prvostupanjsku presudu ukine i predmet vrati na ponovno suđenje, ili ako ocijeni da je činjenično stanje pravilno i cjelovito utvrđeno, da napadnutu presudu preinači u smislu što će proglasiti okrivljenika krivim i odmjeriti mu kaznu po zakonu. U tom slučaju optuženik je oslobođen od optužbe jer nije dokazano da je počinio djelo za koje se optužuje.

Pored već izloženih prigovora nekim dijelovima tako formuliranog prijedloga treba dodati da u žalbenom prijedlogu ne treba Vrhovni sud Republike Hrvatske obavještavati da je on drugostupanjski, jer je žalba upućena njemu, pa onda svakako taj sud zna da je drugostupanjski. Ono što je naročito nepotrebno u takvom prijedlogu jest mišljenje žalitelja da je to mjesto na kojemu treba tražiti preocjenu dokaza, dakle utvrđivanje činjenica, tj. te činjenice drugačije utvrditi i nakon toga osuditi optuženika. Niti to spada u žalbeni prijedlog, niti drugostupanjski sud utvrđuje činjenice na temelju kojih je moguće osuditi optuženika preinačenjem prvostupanjske presude izvan drugostupanjske rasprave i nekim drugim mogućnostima o kojima ovdje nije riječ.

f) U žalbenom prijedlogu ponekad se zna tražiti da Vrhovni sud Republike Hrvatske na temelju članka 483. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku napadnutu presudu ukine i predmet vrati na ponovno suđenje ako utvrdi postojanje žalbenih razloga bitne povrede odredaba kaznenog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, te povrede Kaznenog zakona. Nije potrebno drugostupanjskom sudu predočavati u žalbenom prijedlogu po kojem će postupovnom propisu ukinuti pobijanu presudu, jer je to propis koji taj sud zna budući da iz njega proizlazi ovlaštenje na ukidanje prvostupanjske presude.

g) Državni odvjetnik predlaže drugostupanjskom sudu da uvaži žalbu i rješenjem ukine prvostupanjsku presudu. Drugostupanjski sud ne bi trebalo podučavati kakvim oblikom odluke se ukida prvostupanjska presuda, jer taj sud svakako dobro zna oblik odluke kojim se to čini i da je taj oblik obvezan primijeniti.

h) Kada se podnosi žalba protiv rješenja, a nije potrebno ponovno raspravljanje pred prvostupanjskim sudom, već samo ponovno odlučivanje, predlaže se vraćanje predmeta prvostupanjskom sudu radi ponovnog odlučivanja. U žalbenom prijedlogu traži se poneki put od drugostupanjskog suda da ukine pobijano rješenje i predmet vrati prvostupanjskom sudu da "ispravi nedostatak u izreci rješenja".

Predlaganje da se isprave nedostaci pobijanog rješenja svakako ne spada u žalbeni prijedlog.

i) U žalbenom prijedlogu ne treba navoditi, što se katkada čini, "da prvostupanjski sud cijeli spis dostavi Vrhovnom sudu Hrvatske" ili "da se ova žalba s cijelim spisom dostavi na odluku" ili "da Općinski sud dostavi žalbu sa spisom Županijskom sudu".

7.2.5.2. Pravilni žalbeni prijedlozi

Prema tome, dovoljno je predložiti preinačenje ili ukidanje presude, a ne treba predlagati konkretnu odluku koju bi drugostupanjski sud trebao donijeti, jer se ona treba vidjeti iz obrazloženja žalbe. To znači da se u formuliranju tih prijedloga treba služiti pojmovima iz članka 483. stavak 1. i članka 486. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku.

Ako se smatra potrebnim predlagati da predmet u ponovnom suđenju dođe pred izmijenjeno vijeće, što je inače stvar drugostupanjskog suda, za takav bi prijedlog trebalo postojati odgovarajuće žalbeno obrazloženje.

Odredbu članka 483. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku da će drugostupanjski sud "prihvaćajući žalbu ili po službenoj dužnosti, rješenjem ukinuti prvostupanjsku presudu i uputiti predmet prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje i odluku ako utvrdi da postoji bitna povreda odredaba kaznenog postupka" treba tumačiti tako da je drugostupanjski sud dužan donijeti ukidnu odluku ako se ne radi o takvoj povredi koju drugostupanjski sud može ukloniti svojom odlukom. Prema tome, ako se radi o navedenim povredama postupka koje drugostupanjski sud može ukloniti svojom odlukom, žalba će sadržavati prijedlog za preinačenje prvostupanjske presude.

U žalbi se može predložiti izricanje sudske opomene i primjena uvjetne osude.

Državni odvjetnik predlaže samo meritornu odluku, a ne i radnje koje spadaju u interno poslovanje sa spisom i žalbom.

7.3. Odgovor na žalbu protiv presude

Primjerak žalbe podnesene protiv presude dostavlja prvostupanjski sud, u smislu članka 473. Zakona o kaznenom postupku, protivnoj stranici koja može podnijeti odgovor na žalbu.

Kada će državni odvjetnik podnijeti odgovor na žalbu, ovisi o njegovoj ocjeni u svakom pojedinom slučaju.

U pravilu odgovor na žalbu će trebati dati kada se u žalbi iznose nove činjenice i novi dokazi, pri tom sada vodeći naročito računa o odredbama članka 377., članka 421. stavak 2. i članka 422. Zakona o kaznenom postupku, a državni odvjetnik ne smatra odlučnim za pravilno presuđenje stvari. Nerijetko će biti potrebno da se državni odvjetnik, koji je sudjelovao u prvostupanjskom postupku, očituje o osnovanosti prijedloga žalbe za izvođenje novih dokaza, kako bi to učinio da su dokazi predloženi na raspravi, a u ovom stadiju postupka to ima priliku učiniti samo u odgovoru na žalbu.

Odgovor na žalbu dat će se i u težim kompliciranim predmetima kada su okrivljenici podnijeli žalbe u kojima pobijaju činjenična utvrđenja kao pogrešna i nepotpuna ili upozoravaju na bitne povrede odredba kaznenog postupka, koje po ocjeni državnog odvjetnika ne postoje. U takvim slučajevima odgovor državnog odvjetnika koji zastupa optužbu na žalbu može predstavljati znatan doprinos bržem i pravilnijem razrješenju stvari, jer je prvostupanjski državni odvjetnik, koji je pratio predmet od prvih radnji u istrazi pa do donošenja presude najbolje upoznat s pravim stanjem stvari.

U određenom broju slučajeva trebat će odgovoriti na žalbu optuženika koji se žali zbog prestroge kazne, a državni odvjetnik misli da je i uz olakotne okolnosti u iznesenoj žalbi kazna primjerena.

Odgovori na žalbu u praksi su rijetki, a često su sadržajno nedostatni, što se u drugostupanjskom postupku može smatrati ozbiljnim manjkom, pa je potrebno da državni odvjetnik svoje stavove prema tom pravnom sredstvu preispita i da u većem broju predmeta, naročito u spomenutim slučajevima odgovara na žalbu.

Za izradu odgovora na žalbu dolaze u obzir ista opća pravila koja su navedena za izradu žalbe. U odgovoru na žalbu naročito se iznosi:

- najprije stav državnog odvjetnika prema žalbi i presudi,
- zatim dolazi pobijanje razloga žalbe,
- nakon toga predlaže se da se žalba odbije ili prvostupanjska presuda potvrdi.

7.4. Žalba u skraćenom postupku

U skraćenom postupku žalba protiv presude može se podnijeti u roku od osam dana od dana dostave prijepisa presude.

Stranke i oštećenik koji ima pravo žalbe (čl. 464. st. 4. Zakona) mogu se odreći prava na žalbu odmah nakon objave presude – u tom slučaju će im se u roku od tri radna dana dostaviti prijepis presude bez obrazloženja, osim ako je presudom izrečena kazna zatvora.

Ukoliko je tijekom rasprave bio sniman državni odvjetnik može u roku od tri dana od dana dostave pisanog otpravka presude najaviti žalbu, a rok od osam dana za podnošenje žalbe počinje teći od dana dostave prijepisa zvučne snimke.

Ako državni odvjetnik smatra da protiv presude treba podnijeti žalbu u vezi načina izrade žalbe vrijedi sve što je rečeno u odnosu na žalbu u redovitom postupku.

Što se tiče sudjelovanja u drugostupanjskom postupku državni odvjetnik bi trebao prisustvovati sjednici vijeća drugostupanjskog kada se radi o predmetima u kojima državni odvjetnik ocjenjuje da je njegova prisutnost bitna za razjašnjenje stvari, posebno ako je okrivljenik u žalbi ili u odgovoru na žalbu zahtijevao da bude izviješten o sjednici.

7.5. Žalba protiv rješenja

Za opći oblik žalbe protiv rješenja vrijedi ono što je rečeno kod žalbe protiv presude.

Prema članku 491. stavak 1. kao i prema ranijem zakonu, a sada i protiv rješenja državnog odvjetnika, stranke i ostale osobe čija su prava povrijeđena mogu uvijek podnijeti žalbu ako zakonom nije propisano da žalba nije dopuštena.

Za razliku od prijašnjeg zakona protiv rješenja vijeća donesenog prije i tijekom istrage kao i u postupku ispitivanja optužnice, žalba nije dopuštena, ako zakonom nije drukčije propisano.

Žalba se podnosi sudu koji je donio rješenje i o njoj odlučuje sud u sjednici vijeća.

O žalbi protiv rješenja sud može donijeti slijedeće odluke:

1. odbaciti žalbu kao nepravodobnu ili nedopuštenu,
2. odbiti žalbu kao neosnovanu,
3. prihvatiti žalbu ili povodom žalbe preinačiti rješenje,
4. ukinuti rješenje i prema potrebi predmet vratiti na ponovno odlučivanje.

Te odredbe se odnose i na ostala rješenja koja se donose na temelju zakona, dakle i na ona koja se mogu donositi u posebnim postupcima.

7.6. Rad državnog odvjetnika u drugom stupnju

Prema članku 474. stavak 1. kada u povodu žalbe spisi stignu drugostupanjskom sudu, ako se radi o kaznenim djelima koja se progone na zahtjev državnog odvjetnika, tajnik suda dostavit će spise nadležnom državnom odvjetniku.

Člankom 111. Poslovnika državnog odvjetništva određeno je da je državno odvjetništvo kojem je u povodu izjavljenog pravnog lijeka dostavljen na razmatranje sudski spis dužno ga je što prije proučiti i spis vratiti sudu. Nakon primitka spisa u rad zaduženi dužnosnik utvrdit će da li je za potrebe državnoodvjetničkog spisa pribavljena prvostupanjska presuda ili žalba državnog odvjetnika, a ako nije, kratkim putem će je zatražiti ili će se u spis odložiti njezina preslika. Dužnosnik zadužen spisom sačinut će referat o žalbi s bitnim podacima o sudskoj odluci protiv koje je podnesena žalba, te činjenicama i okolnostima koje upućuju na zaključak da je ostvaren neki od žalbenih razloga i mišljenjem da li je i u kojoj mjeri treba podržati, te prijedlogom koji će se staviti na ročištu ili raspravi pred sudom. Državni odvjetnik ili dužnosnik koji je prisustvovao raspravi pred sudom sastavit će bilješku o svom sudjelovanju i o prijedlogu koji je podnio.

Dakle državni odvjetnik je "dužan razgledati" spise i vratiti ih "bez odgode", pri čemu se "može očitovati" o utemeljenosti žalbe.

To znači da državni odvjetnik kada primi spise može postupiti na dva načina:

- nakon dužnog razgledanja vratiti spise drugostupanjskom sudu s kratkom napomenom kako se spis vraća nakon razgledavanja,
- ipak takovo postupanje se ne preporuča potrebno je proučiti spis, ne samo razgledati nego se i očitovati pisanim putem o osnovanosti žalbe.

Kako nije izvjesno da će isti državni odvjetnik, odnosno zamjenik koji je razgledao spise moći nazočiti i sjednici drugostupanjskog vijeća koje odlučuje o žalbi i tamo se očitovati o osnovanosti žalbe, dosadašnja je praksa, a trebala bi takva i ostati, posebno ako se uoče bitne povrede ili je žalba nižeg državnog odvjetnika osnovana, ali ne i dovoljno obrazložena, da se u svakom slučaju sačini i pisano očitovanje. U protivnom može se dogoditi da državni odvjetnik, odnosno zamjenik koji je došao na sjednicu vijeća ne reagira i tako izostane aktivnost državnog odvjetnika u drugostupanjskom postupku.

U pisanom očitovanju treba izbjegavati, kako se to u praksi nerijetko čini, reproduciranje dijelova presude, odnosno dijelova žalbe na koje se državni odvjetnik očituje, jer to drugostupanjski sud mora izvorno pročitati, već se isključivo treba koncentrirati na

državnoodvjetnički osvrt na te dijelove presude odnosno žalbe. Pri tome treba se osvrnuti u prvom redu na utemeljenost žalbenog isticanja procesnih povreda i povreda kaznenog zakona, jer smo prije svega pozvani na ispitivanje zakonitosti postupanja. Kada nađemo da se treba osvrnuti i na žalbenu osnovu pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, tada naročito treba izbjegavati reproduciranje teksta presude ili žalbe i izravno se očitovati na prihvatljivost navoda u presudi odnosno žalbi. Treba izložiti pregnantno samo ono što ne predstavlja prelaženje činjeničnih okvira presude odnosno žalbe.

Kod žalbe zbog odluke o kaznenoj sankciji ne treba ponavljati okolnosti koje nabroja sud, odnosno ističe žalba već osvrnuti se samo na one okolnosti za koje držimo da su pogrešno ocijenjene, odnosno koje uopće nije trebalo cijeniti u smislu kako to čine presuda, odnosno žalba ili one koje uopće nisu uzete u obzir.

Iako se govori samo o očitovanju na žalbu, ako se uočavaju procesne povrede, odnosno povreda kaznenog zakona na koje drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti, potrebno je u pisanom očitovanju ukazati na njih, jer se pisano očitovanje zbog dužnosti u prvom redu zakonitog postupanja, nalazimo, ne može svesti samo na goli odgovor na žalbu.

Treba izbjegavati pri svemu tome uopćene stereotipne obrasce koji u konkretnom slučaju ništa ne znače i služe samo povećanju utiska o veličini i ispraznosti teksta.

Važan razlog dostavljanja žalbenog spisa državnom odvjetniku na „razgledanje“ je mogućnost kontrole rada nižeg državnog odvjetnika i upozoravanje na nedostatke. Ako više državno odvjetništvo prigodom razmatranja spisa u postupku povodom pravnog lijeka ustanovi nedostatke u radu nižeg državnog odvjetništva dužno ga je upozoriti i po potrebi dati odgovarajuće naputke.

Poseban je slučaj kada državni odvjetnik nalazi kako je žalba nižeg državnog odvjetnika neosnovana i treba je povući, odnosno kada smatra kako je potrebno podržati žalbu okrivljenika. Člankom 110. Poslovnika državnog odvjetništva određeno je postupanje u ovakvom slučaju.

U postupku povodom pravnog lijeka u slučaju neslaganja s mišljenjem ili prijedlogom nižeg državnog odvjetništva, kao i u slučaju podržavanja žalbe okrivljenika zamjenik zadužen sa spisom obavještava o svojem stavu državnog odvjetnika ili voditelja odjela. Državni odvjetnik ili voditelj odjela može u pojedinom slučaju odlučiti da o stavu zamjenika koji je zadužen spisom odlučuju tri dužnosnika. U tom slučaju će dužnosnik zadužen za spis napisati službenu bilješku koju potpisuju i dužnosnici koji su sudjelovali u donošenju takve odluke. Ako je podržana žalba okrivljenika u cijelosti ili djelomično obavijestit će se o tome niže državno odvjetništvo i naznačiti razloge zbog kojih je žalba podržana. Ako su odluku donijela tri dužnosnika, dužnosnik koji se ne slaže sa stajalištem većine u spisu napisat će izdvojeno mišljenje, potpisati ga i o tome izvijestiti državnog odvjetnika.

Ako više državno odvjetništvo u postupku pred sudom višeg stupnja odustane od žalbe u cijelosti ili djelomično, obavijestit će o tome niže državno odvjetništvo i naznačiti razloge zbog kojih je do odustajanja došlo.

7.7. Primjena prakse Europskog suda za ljudska prava

7.7.1. Uvod

Na području kaznenog prava u dosadašnjoj praksi u Republici Hrvatskoj povreda Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda najviše se ističe tijekom žalbenih postupaka. Da bi državni odvjetnici u toj fazi postupka, ali i tijekom prethodnog postupka, kao i tijekom kaznenog postupka do žalbe adekvatno i zakonito postupali moraju usvojiti okvire načina djelovanja, učinke i pravne standarde te značaj i posljedice presude Europskog suda za ljudska prava.

Stoga je potrebno istaknuti da je Europski sud za ljudska prava, ustanovljen odredbom članka 19. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i to radi osiguravanja poštovanja obveza preuzetih tom Konvencijom. Republika Hrvatska ratificirala je Konvenciju i sve njezine protokole 5. studenog 1997., time da je svojim opcijskim izjavama priznala nadležnost i jurisdikciju Europskog suda za ljudska prava bez ograničenja. Konvencija u RH ima značaj ratificiranog međunarodnog ugovora koji je po pravnoj snazi iznad zakona (čl. 140. Ustava RH i čl. 5. Zakona o sudovima).

Državni odvjetnici u svakodnevnom radu moraju imati saznanja o pravnim posljedicama presuda Europskog suda za ljudska prava, te značaju sudske prakse iz razloga jer izvor prava nije samo konvencija već i praksa Europskog suda koja pojedine termine, pravne probleme i činjenična utvrđenja tumači ekstenzivno i teleološki, dakle šire od sadržaja same norme, tako da je norma okvir, ali suštinu sadržaja pojedinih zajamčenih prava i sloboda daju rješidbe Europskog suda. Stoga u praksi nije dovoljno poznavati samo sadržaj norme konvencije, već i praksu tog suda koja je izvor prava snagom autoriteta pravomoćno presuđene i protumačene stvari.

7.7.2. Neposredni učinak Konvencije

Kao dio unutrašnjeg pravnog poretka konvencija se u Republici Hrvatskoj primjenjuje neposredno.

Neposredni učinak konvencije očituje se u obvezi državnog odvjetnika da :

- pokreće postupak neposredno se pozivajući na konvenciju primjerice kod kaznenih djela protiv slobode i prava čovjeka i građanina, ili kod kaznenih djela rasne ili druge diskriminacije,
- da se poziva na povredu Konvencije kao osnovu za žalbu ili izvanredni pravni lijek u slučajevima kada se žali u korist okrivljenika
- da o krivnji ili optužbi za kazneno djelo domaće zakonodavstvo tumači u skladu s konvencijskim zahtjevima neovisno o tome da li se prijavljeni pozvao na konvenciju ili ne,
- zna i uvažava činjenice da viši sudovi u žalbenim i drugim postupcima u povodu pravnih lijekova u kojima se stranka pozvala na povredu konvencijskih prava te povrede ispituju neposrednom primjenom konvencije.

Jedini slučaj u kojem domaći zakon mora imati prvenstveno je kada je on povoljniji od konvencijskog prava.

7.7.3. Odnos ustavnog i konvencijskog prava

Potrebno je naglasiti da je većina konvencijskih prava istodobno zaštićena i u našem Ustavu, tako da je iscrpljivanje ustavno-pravne zaštite preduvjet za iscrpljivanje pravnog puta za dopuštenost zahtjeva pred Europskim sudom za ljudska prava. Ukoliko Ustavni sud nije krajnja instanca za zaštitu određenog prava i slobode, tada je pravni put iscrpljen odlukom najvišeg sudbenog tijela koje ima zakonsku mogućnost odlučivati o toj pravnoj stvari.

7.7.4. Posljedice primjene presuda EU suda

Presude Europskog suda za ljudska prava imaju deklaratorni karakter, obzirom da se njima samo presuđuje da je došlo do povrede točno određenog konvencijskog prava. Ukoliko se utvrdi da je podnositelj zahtjeva pretrpio nematerijalnu štetu koja se ne može sanirati samo utvrđenjem povrede, taj sud procjenjujući po pravičnoj osnovi, može podnositelju zahtjeva dosuditi određeni iznos nematerijalne štete, koji podnositelju zahtjeva mora isplatiti tužena država.

Presuda Europskog suda nema ovršni karakter, ali su kontrolni mehanizmi koji nadziru njeno izvršavanje, te autoritet presude kao pravomoćno presuđene i protumačene stvari toliko jaki da je malo koja presuda ostala neovršena. Primjerice u Republici Hrvatskoj su do sada sve provedene. Otprilike ista situacija je i u europskim državama. Osim toga pravne posljedice tih presuda utječu i na države tako da velika većina prihvaća promijeniti svoje zakonodavstvo ili poduzeti potrebne pojedinačne mjere da bi prestalo kršenje. Primjer za aktivitet države u Republici Hrvatskoj je nagodba u predmetu Benzan protiv RH (2002.), a i izmjena Obiteljskog zakona 2003. godine vezana je na presudu Mikulić protiv Hrvatske (2000.). Isto tako mijenjaju se i druge odredbe, primjerice člankom 502. Zakona o kaznenom postupku daje se osnova za ponavljanje postupka na temelju odluke Europskog suda za ljudska prava, a člankom 428a. Zakona o parničnom postupku dopušta se ponavljanje postupka temeljem konačne presude i u građanskim predmetima. U ponovljenom postupku sudovi su dužni poštivati pravna stajališta izrađena u konačnoj presudi Europskog suda za ljudska prava. Na taj način podnositelji zahtjeva - pojedinci kojima je povrijeđeno neko pravo zaštićeno. Konvencijom mogu ispraviti pravne posljedice pravomoćnih sudskih odluka u pojedinim državama.

No međutim, važno je znati da pojedinačne presude nemaju značaj presuđene stvari za sve države potpisnice konvencije, već samo za one u sporu, a autoritet apsolutno protumačene stvari zapravo nema jasnog pravnog utemeljenja, osim interesa da u konkretnim činjeničnim situacijama sličnima onima o kojima je već Europski sud zauzeo stajalište da se radi o kršenju konvencije, državna tijela, pravosuđe i sudovi poštuju tumačenje tog suda kako bi se izbjeglo podnošenje zahtjeva za zaštitu prava protiv države u kojoj djeluju, odnosno kako bi se izbjegle nove osude za tu državu.

Pri tome odluke Europskog suda ne mijenjaju interne odredbe, niti zamjenjuju akt donesen u pojedinoj državi.

7.7.5. Način postupanja državnih odvjetnika

Uvažavajući sve prethodno navedene uvjete i činjenice držimo kako je potpuno evidentno da državni odvjetnici u svakodnevnom radu moraju voditi računa o mogućoj primjeni konvencijskog prava i sudske prakse Europskog suda za ljudska prava kako bismo prevenirali

buduće sporove za Republiku Hrvatsku, te kako bismo izbjegli ponovljene presude protiv države čije zakone provodimo.

Svaki propust državnog odvjetnika gledano sa stajališta zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda, od trenutka zaprimanja kaznenih prijava, pa sve do postupanja državnog odvjetnika u žalbenom postupku može dovesti do ostvarivanja preduvjeta za podnošenje zahtjeva za zaštitu prava pred Europskim sudom za ljudska prava. Primjerice, sve državnoodvjetničke radnje unutar kaznenih postupovnih propisa determinirane su prekluzivnim, te instruktivnim rokovima, tako da način postupanja državnih odvjetnika, misli se pri tome na vremensko određene rješavanja predmeta, značajno utječe na pravo na suđenje u razumnom roku, tj. povredu jednog od elemenata članka 6. Konvencije. Stoga je važno proučiti i pratiti praksu Europskog suda za ljudska prava te nastojati spriječiti situacije koje bi dovele do kršenja konvencijskih prava.

Također je važno naglasiti da pri tome nema formulara koji bi nam riješio potencijalne opasne situacije, niti je moguće proukom jednog slučaja Europskog suda dobiti odgovore na sve dvojbene situacije istog pravnog problema. Sud naime Konvenciju tumači autonomno, na evolutivan i dinamičan način, neovisno od prava država potpisnica konvencije, dakle neovisno i od hrvatskog prava, ali djelotvorno tako da su prava stvarna i učinkovita, a države ugovornice dobivaju točno određene tzv. "pozitivne obveze", a to su: zaustaviti ili spriječiti povredu utvrđenu presudom, dati pravičnu naknadu žrtvi i spriječiti buduće slučajeve. Sve to traži od nas širi pogled od onog koji nam kao okvir daje naša zakonska norma.

Također valja naglasiti da državni odvjetnici nisu aktivno legitimirani za podnošenje zahtjeva pred Europskim sudom iz domene zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda u postupcima u kojima postupaju, jer niti jedan segment vlasti u državama, pa tako ni pravosudno-sudbena nema tu ovlast, jer je svatko tko raspolaže djelićem javne vlasti isključen kao tužitelj.

7.7.6. Praksa suda u razradi nekih konvencijskih prava bitnih za rad državnog odvjetnika

Stoga, kao ishodišnu točku za daljnje proučavanje prakse Europskog suda, te kao pomoć za svakodnevni način rada državnog odvjetnika koji će prepoznati situacije u kojima se krše konvencijska i ustavna prava zajamčena pojedincima navodi se pregled sudske prakse kroz razradu konvencijskih prava bitnih za rad državnih odvjetnika.

Članak 6. Konvencije - pravo na pošteno suđenje.

Ovo načelo nema propisanih ograničenja, tako da ga država ne može sama ni na koji način ograničiti. U predmetu *Delcourt protiv Belgije* (1970.) sud zaključuje da ovo načelo "u tolikoj mjeri nadilazi ostale vrijednosti demokratskog društva da u normalnim okolnostima ne može biti derogirano zbog (inače legitimnih) interesa državne sigurnosti i javnog reda i mira, radi sprječavanja nerada i zločina, radi zaštite zdravlja i morala ili radi zaštite prava i slobode drugih".

"Odnosi se na cjelokupnu djelatnost istraživanja kaznenog djela, a ne samo na glavni stadij postupka pred raspravnim sudom, odnosno suđenje u najužem smislu riječi", predmet *Imbroscia protiv Švicarske* (1993.).

S kaznenopravnog aspekta kod prava na pristup sudu važno je objasniti pojam kaznene optužbe na način kako ga sagledava Europski sud. Naime, od tog trenutka treba biti osigurana sudska kontrolna zaštita, mogućnost pravnog lijeka i sva zajamčena prava za kazneni postupak, ako njihova primjena dolazi u obzir.

U predmetu Eckle protiv Njemačke (1982.) sud je zaključio da se krivična optužba može opisati kao "službena objava dana pojedincu od nadležne vlasti u kojoj se navodi da je on počinio kazneno djelo", npr. "potjernica".

U predmetu Foti i drugi protiv Italije (1982.) sud je proširio taj pojam, tako da obuhvaća "druge mjere koje se tiču takvih navoda i koje time na sličan način suštinski utječu na položaj osumnjičenika". Sud smatra da se "standard suštinskog utjecaja" postiže radnjama kao što su "objavljivanje potjernice ili određivanje pretrage", dok taj standard nije zadovoljen primjerice pokretanjem policijske istrage.

Dakle, određivanje pojma kaznene optužbe kao dio prava na pristup sudu vrši se po suštinskom, a ne po formalnom kriteriju. Klasifikacija optužbe po domaćem pravu nije odlučujući čimbenik, već su to pravila koja uređuju pojedine institute, te priroda i oštrina moguće kazne - visina novčane kazne, mogućnost pritvora, trajanje pritvora i dr. U predmetu Eggs protiv Švicarske zauzeto je stajalište prema kojem se određuje "da li je stvar kaznena prema obimu povrijeđene norme, te prirodi i strogosti moguće kazne".

Iz izloženog je evidentna značajna razlika našeg pojma kaznene optužbe i stajališta Europskog suda. Država odgovara za zakonito provođenje kaznenog postupka po stajalištu Europskog suda znatno prije nego je to slučaju u našoj praksi.

Pravo na zakonom ustanovljen neovisni i nepristrani sud također je zajamčeno člankom 6. Konvencije.

Načine u kojima Europski sud za ljudska prava tumači nepristranost i nezavisnost moguće je sagledati u predmetu Sramek protiv Austrije (1984.), u kojem je sud zaključio da je došlo do povrede ovog članka iz razloga jer je jedan član sudskog vijeća u vršenju svojih profesionalnih dužnosti bio podređen jednoj od stranaka u sporu. Sud je zaključio da pod takvim uvjetima "stranke u sporu s razlogom mogu posumnjati u nezavisnost takve osobe. Takva situacija ozbiljno šteti povjerenju koje sudovi moraju uživati u demokratskom društvu".

U predmetu Piersack protiv Belgije, (1982.) sud je došao do zaključka da je došlo do povrede članka 6. iz razloga jer je "predsjednik suda ranije bio javni tužilac u istoj stvari".

Ista stajališta sud je zastupao u više predmeta, a glede kolizije prethodnog rada suca kao istražnog, a potom kao člana sudskog vijeća ili pak kolizije odlučivanja suca koji je sudac na glavnoj raspravi, a u istražnom postupku je odlučivao o pritvoru stajalište suda je "da se prilikom donošenja rješenja o pritvoru ocjenjuju indicije o krivici", što kasnije može utjecati na objektivnost suđenja. Tu je bitan predmet Hautschildt protiv Danske (1998.) u kojem je sud zaključio da je prekršen članak 6., obzirom da je sudac na glavnoj raspravi prethodno odlučivao o pritvoru tijekom istražnog postupka.

Sijedom navedenog možemo zaključiti da su razlozi za izuzeće suca i državnog odvjetnika po Konvenciji i praksi suda postavljeni daleko šire, ekstenzivnije nego što to propisuje naš Zakon o kaznenom postupku.

Prava stranaka da budu nazočne radnjama u postupku te saslušane prije odluke i načelo jednakosti oružja vidljivo je primjerice u predmetu Lüdi protiv Švicarske (1992.) u kojem Europski sud kaže da što se dokaza tiče ne nameće nikakve zahtjeve o načinu dokazivanja, ali traži "da stranke raspravljaju o svakom dokazu, da se dokazi izlože pred optuženim, na javnom ročištu i tijekom rasprave u kojoj sudjeluju obje strane". O ovim stajalištima svakako valja razmišljati kada predložimo primjenu instituta suđenja u odsutnosti, obzirom da se u praksi suda traži prisustvo obje strane na glavnoj raspravi (tužitelj, obrana).

U predmetu Maresti protiv Hrvatske, (2009.), Europski sud za ljudska prava je utvrdio povredu zabrane pravila "ne bis in idem" jer je presudu donesenu protiv podnositelja zahtjeva u prekršajnom postupku smatrao osudom u kaznenom postupku, s obzirom na prirodu kažnjivog djela i kaznu zatvora izrečenu podnositelju zahtjeva u prekršajnom postupku, koja uključuje gubitak osobne slobode, pa po svojoj prirodi predstavlja kaznu u smislu kaznenopravne sankcije. U tom predmetu očit je širok pojam kaznene optužbe u stajalištu Europskog suda. Sud se na temelju analize relevantnih dokumenata odlučio za primjenu pravila "ne bis in idem" temeljeći svoj pristup na materijalnom identitetu djela, odnosno materijalnom identitetu činjeničnog stanja ili ponašanja. Ovaj predmet sadržajno je obrađen u uputi Državnog odvjetništva Republike Hrvatske broj O-7/09.

7.7.7. Potreba vlastite edukacije

Prethodno prezentirane rješidbe Europskog suda imale su za cilj ukazati da je poznavanje pravnih standarda toga suda iznimno važno za sve koji sudjeluju u pravosudnom sustavu država koje su ratificirale Konvenciju. "Jedini način da se ti standardi upoznaju i primjene je proučavanje prakse Europskog suda".

Svako zajamčeno konvencijsko pravo ima u sudskoj praksi velik broj rješidbi koje ga konkretiziraju i koje su važne za njegovo razumijevanje. Jedini način da se upozna praksa je vlastita edukacija. Stoga upućujemo na dostupnost presuda Europskog suda na hrvatskom jeziku kroz web stranice Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske gdje su sistematizirane sve presude i odluke suda u kojima je Republika Hrvatska bila tužena, web stranice Ustavnog suda Republike Hrvatske, te odluke Vrhovnog suda Republike Hrvatske koje razmatraju primjenu konvencijskih prava, a upućujemo i na službene stranice Europskog suda za ljudska prava, kao i publicirana izdanja s rješidbama Europskog suda za ljudska prava.

8. Izvanredni pravni lijekovi

Postojanje izvanrednih pravnih lijekova usmjereno je dodatnoj zaštiti od pogrešaka u kaznenom postupku nakon njegova pravomoćnog okončanja.

Prema Zakonu imamo tri izvanredna pravna lijeka;

- obnova postupka,
- zahtjev za zaštitu zakonitosti i
- izvanredno preispitivanje pravomoćne presude.

8.1. Obnova postupka

Kod obnove postupka (članak 497.-508. Zakona) suštinski, ali i teoretski određena je kroz dvije obnove: tzv. prava obnovu (članak 501. Zakona) u korist osuđenika, a kod odbijajuće presude iznimno i na štetu okrivljenika (članak 503. Zakona), te kroz tzv. nepravu obnovu (članak 498. Zakona).

Mogućnost obnove postupka postoji i ukoliko je osoba osuđena u odsutnosti (članak 497. stavak 2. Zakona).

Posebno je važno istaknuti da se temeljem članka 502. Zakona odredbe o obnovi kaznenog postupka primjenjuju i u slučaju kada je podnesen zahtjev za izmjenu pravomoćne sudske odluke na temelju odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske (dalje: Ustavni sud) kojom je poništen ili ukinut propis na temelju kojeg je bila donesena pravomoćna osuda ili ukoliko Ustavni sud utvrdi da je presuda utemeljena na povredi prava i sloboda propisanih Ustavom ili međunarodnim ugovorom, ili na temelju konačne presude Europskog suda za ljudska prava kojom je u odnosu na okrivljenika utvrđena povreda prava i sloboda iz Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Zahtjev za obnovom postupka na temelju konačne presude Europskog suda za ljudska prava može se podnijeti u roku od trideset dana od datuma konačnosti presude Europskog suda za ljudska prava.

8.1.1. Tzv. prava obnovu kaznenog postupka (članka 501. Zakona i 503. Zakona)

Kazneni postupak završen pravomoćnom presudom može se obnoviti u korist osuđenika, pod točno određenim, zakonom propisanim uvjetima. Nastupom određene taksativno navedene činjenice ostvaruju se uvjeti za obnovu kaznenog postupka.

Kazneni postupak završen pravomoćnom presudom može se obnoviti na štetu okrivljenika u iznimnim slučajevima i to samo ako je donesena odbijajuća presuda.

Državni odvjetnik može temeljem odredbe članka 38. stavak 2. točka 10. u svezi članka 497. stavak 1. Zakona ako su ispunjeni uvjeti podnijeti zahtjev za obnovu postupka.

Državni odvjetnik većinom podnosi zahtjev za obnovu postupka na štetu okrivljenika. To su slučajevi u kojima je postupak pravomoćno obustavljen u istrazi, te kod odbijajućih presuda.

U zahtjevu kojim se traži obnova mora se navesti;

- a) po kojoj zakonskoj osnovi tražimo obnovu i
- b) kojim dokazima potkrjepljujemo činjenice na kojima se taj zahtjev temelji.

Zahtjev se u pisanom obliku podnosi vijeću suda koje je u prijašnjem postupku sudilo u prvom stupnju. U zahtjevu za obnovu kaznenog postupka valja naznačiti osobe u odnosu na koje se traži obnova kaznenog postupka, djelo zbog kojeg se obnova traži, te razloge za obnovu. Državni odvjetnik u razlozima mora naznačiti činjenice na temelju kojih proizlazi da

su ispunjeni uvjeti za obnovu postupka. Te činjenice, ako i dokazi kojima se te činjenice dokazuju moraju biti obrazloženi i iz prijedloga mora biti vidljivo kako zakonski osnov za obnovu, tako i činjenice i dokazi na kojima državni odvjetnik temelji svoj zahtjev. Nakon toga na kraju zahtjeva treba staviti prijedlog da se zahtjev prihvati i dopusti obnova kaznenog postupka.

Kako prema članku 504. stavak 1. Zakona zahtjev za obnovu postupka mogu podnijeti stranke i branitelj, to iz ove odredbe proizlazi da državni odvjetnik može podnijeti zahtjev za obnovu postupka u korist osuđenika. Državni odvjetnik je to dužan učiniti ukoliko sazna za postojanje razloga za obnovu postupka iz članka 501. Zakona i to bez obzira da li je osuđenik dostupan ili mu je suđeno u odsutnosti. Prema članku 504. stavak 2. Zakona ako je osuđenik suđen u odsutnosti državni odvjetnik može podnijeti zahtjev za obnovu postupka u njegovu korist samo u slučaju iz članka 501. stavka 1. točke 3. Zakona dakle ako sazna za nove činjenice ili nove dokaze koji su sami za sebe ili u svezi s prijašnjim dokazima prikladni da prouzroč oslobodenje osobe koja je bila osuđena ili njezinu osudu po blažem kaznenom zakonu.

U onim slučajevima kada zahtjev za obnovu postupka podnosi osuđeni, odnosno njegov branitelj, temeljem članka 506. stavak 2. Zakona sud će zahtjev dostaviti na odgovor državnom odvjetniku.

Državni odvjetnik može u svom odgovoru;

- podržati zahtjev,
- predložiti da se odbaci iz razloga navedenih u članku 506. stavak 1. Zakona,
- ili ukazati na njegovu neosnovanost i predložiti da se odbije.

U skladu s člankom 9. stavak 2. Zakona **državni odvjetnik je u svom odgovoru** dužan jasno izložiti razloge koji su ga rukovodili kod davanja odgovora. Državni odvjetnik se mora konkretno osvrnuti na navode podnositelja zahtjeva, te svoj odgovor činjenično i pravno argumentirati.

Sud je u novom postupku vezan zabranom reformacije in peius.

8.1.2. Tzv. nepravna obnova

Kod ove vrste obnove pravomoćna **presuda se preinačuje i bez provođenja postupka obnove**. Radi se o situacijama kada u dvije ili više presuda protiv istog osuđenog, nisu primijenjene odredbe o odmjerenju jedinstvene kazne u stjecaju, odnosno kada je kod izricanja jedinstvene kazna kao utvrđena uzeta ona koje je već obuhvaćena u prijašnjoj presudi, ili u situacijama kada se zbog amnestije, pomilovanja ili drugih razloga pravomoćna presuda u jednom dijelu ne bi mogla izvršiti.

Kod nepravne obnove postupka sud se ne bavi, ni pravnim, ni činjeničnim pitanjima, već samo odlukom o kazni.

Slijedom izloženog očito je da zahtjev u pravilu podnosi osuđenik. I u ovom slučaju državni odvjetnik daje pisani odgovor o osnovanosti zahtjeva. Odgovor mora biti činjenično i pravno utemeljen, te argumentiran. Pri tome i sud i državni odvjetnik moraju cijeliti materijalno-pravne odredbe vezane uz stjecaj kaznenih djela (članka 60. KZ i članka 62. KZ).

Obzirom na različitost odluka, kako sudova tako i državnih odvjetnika primijećenih u primjeni odredba vezanih uz nepravu obnovu, posebice glede primjene članka 62. Kaznenog zakona, nastavno se upućuje na dva stajališta definirana u rješidbama VSRH.

Primjer I:

U spisu VSRH broj I KŽ-866/09 odbija se žalba osuđenog M.M. kao neosnovana. "Osuđen je M.M. podno je Ž.S. u Splitu zahtjev za tzv. nepravu obnovu kaznenog postupka radi preinake glede odluka o kaznama izrečenima mu presudom broj K-120/05, zbog kaznenog djela razbojništva iz članka 218. stavak 2. Kaznenog zakona, te presudom K-71/08 zbog kaznenog djela zlorabom opojnih droga iz članka 173. stavak 2. Kaznenog zakona. Sud prvog stupnja ispravno je pobijanim rješenjem odbio taj zahtjev s obrazloženjem da je kazneno djelo razbojništva iz presude K-120/05 počinio nakon što je izdržao kaznu zatvora na koju je bio osuđen presudom K-71/08 zbog zlorabe opojnih droga, zbog čega nisu ispunjeni uvjeti za izricanje jedinstvene kazne propisane člankom 62. stavak 1. Kaznenog zakona".

Primjer II:

Rješidba VSRH broj I KŽ-95/09 "Prihvata se žalba osuđenog H.V., ukida se pobijano rješenje i predmet vraća prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje". Pobijanim rješenjem ŽS u Sisku je odbio zahtjev osuđenog za obnovu kaznenog postupka. Žalba osuđenog je osnovana. Naime, iz obrazloženja pobijanog rješenja proizlazi da nisu ispunjeni zakonski uvjeti za tzv. nepravu obnovu kaznenog postupka koju je zatražio osuđeni, jer je osuđeni izdržao kaznu zatvora u trajanju od 15 godina prije nego što je postala pravomoćna presuda Općinskog suda u Sesvetama kojom je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine i četiri mjeseca. Prvostupanjski sud je pogrešno utvrdio činjenično stanje jer prema članku 62. stavak 1. Kaznenog zakona nema uvjeta za izricanje jedinstvene kazne zatvora u tzv. nepravoj obnovi postupka samo ako je osuđenik kaznu po prijašnjoj presudi izdržao, pa potom počinio novo kazneno djelo, a ovdje nije riječ o takvoj pravnoj situaciji".

8.1.3. Obnova kaznenog postupka kod suđenja u odsutnosti

Odredba članka 497. stavka 2. Zakona omogućuje optuženom kojemu je suđeno u odsutnosti, obnovu postupka a da ne treba dokazivati postojanje ni jedne od zakonskih osnova za obnovu kaznenog postupka.

Ukoliko osuđenik kojem je suđeno u odsutnosti kada postane dostupan zatraži obnovu postupka koji je protiv njega vođen, a sud je mora dopustiti, ako je poštivao rok od jedne godine, od dana kada je saznao za presudu kojom je suđen u odsutnosti.

Za ovu vrstu obnove uvijek je nadležan sud koji je sudio u ranijem postupku u prvom stupnju. U ponovljenom postupku osuđeni nema pravo prigovora na optužnicu.

Za obnovu postupka prema osobi kojoj je suđeno u odsutnosti primjenjuju se odredbe kao za redovitu obnovu, što znači da se i kod te obnove primjenjuje zakon koji je bio na snazi za vrijeme počinjenja kaznenog djela. Izmjena zakona koja nastane poslije pravomoćnosti prijašnje presude, ne može utjecati na novu presudu, niti ta izmjena zakona može biti osnova za obnovu postupka. I kod ove vrste obnove postupka sud je vezan zabranom reformacije in peius.

"Budući da su sudovi u pojedinim odlukama, nakon dopuštene obnove postupka donijeli rješenje o obustavi zbog nastupa zastare kaznenog progona, još 1985. godine donesen je zaključak da u tijeku obnove kaznenog postupka koji je okončan u odsutnosti optuženika nije moguće postupak obustaviti zbog zastare jer ovaj postupak ne predstavlja kazneni progon, nego se na zahtjevu osuđenika ispituje pravilnost ranije presude u optuženikovu korist (zaključak savjetovanja predstavnika krivičnih odjela Saveznog suda i Vrhovnih sudova od 26. ožujka 1985.)", Ana Garačić, "Novine u kaznenom zakonodavstvu 2009.", lipanj 2009.

Novo odredbe Zakona o kaznenom postupku koje se odnose na obnovu postupka u članku 508. predviđaju da za novi postupak koji se vodi na temelju rješenja kojim je dopuštena obnova postupka važe iste materijalnopravne odredbe kao i za prvi postupak, osim odredaba o zastari.

U članku 504. stavak 2. Zakona predviđa se mogućnost da obnovu kaznenog postupka može zatražiti osoba koja je osuđena u odsutnosti premda i dalje nije dostupna sudu, ali iz razloga navedenih u članku 501. stavak 3. i 4. Zakona, odnosno radi iznošenja novih činjenica i podnošenja novih dokaza i ako je osuđenik za isto djelo više puta osuđen ili ako je više osoba osuđeno zbog istog djela koje je mogla počinuti samo jedna osoba ili neke od njih, a ne i zbog ostalih razloga za obnovu postupka koji su navedeni u članku 501. stavak 1., 2. i 5. Zakona.

8.2. Zahtjev za zaštitu zakonitosti

Zahtjev za zaštitu zakonitosti je pravni lijek državnog odvjetnika kao tijela državne vlasti koje skrbi o zaštiti zakonitosti, a o kojemu odlučuje Vrhovni sud.

Zahtjev za zaštitu zakonitosti može se podići samo protiv pravomoćnih sudskih odluka, ali ne i protiv postupka koji je prethodio tim odlukama. Dakle, nije moguće podnijeti zahtjev za zaštitu zakonitosti iako postoji ozbiljna sumnja u istinitost odlučnih činjenica na kojima se temelji presuda. U takvom slučaju moguće je samo ako se raspolaže s činjenicama i dokazima navedenim u članku 501. Zakona podnijeti zahtjev za obnovu postupka u korist osuđenika.

Zakon o državnom odvjetništvu (NN-76/09) u člancima 83. i 84. propisuje postupanje državnog odvjetništva po pravnim lijekovima, pa tako i postupanje u povodu prijedloga da se podnese zahtjev za zaštitu zakonitosti.

Kada Vrhovni sud Republike Hrvatske donese rješenje po kome se izvršenje pravomoćne presude prekida ili odgađa do odluke o zahtjevu za zaštitu zakonitosti, sada je dopuštena žalba protiv takvog rješenja prema općim odredbama o dopustivosti žalbe protiv rješenja.

U skladu s člankom 83. Zakona o državnom odvjetništvu niža državna odvjetništva dužna su kada ocijene da je:

- pravomoćnom sudskom odlukom (presuda ili rješenje)
- u kaznenom ili prekršajnom postupku povrijeđen zakon
- ili je sudska odluka donesena u postupku na način kojim se krše temeljna ljudska prava i slobode zajamčena:
 - o Ustavom,
 - o zakonom, ili
 - o međunarodnim pravom,

pribaviti spis i dostaviti ga Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske uz svoje mišljenja o osnovanosti prijedloga.

Ukoliko je Državno odvjetništvo Republike Hrvatske primilo inicijativu - prijedlog za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti prije odlučivanja dostavlja ga nadležnom županijskom državnom odvjetništvu koje će pribaviti potrebni spis i dostaviti sa svojom mišljenjem Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske ili proslijediti ga nadležnom općinskom državnom odvjetništvu, ako se radi o kaznenom djelu iz njegove nadležnosti. Općinsko državno odvjetništvo dužno je pribaviti spis i sa svojim mišljenjem dostaviti ga nadležnom županijskom državnom odvjetništvu koje će se također očitovati o osnovanosti inicijative odnosno prijedloga i prihvatljivosti mišljenja općinskog državnog odvjetništva.

Općinska državna odvjetništva ne mogu mimo svog nadređenog županijskog državnog odvjetništva izravno dostavljati spis s mišljenjem Državnog odvjetništva Republike Hrvatske.

Kod izrade mišljenja treba se očitovati o materijalnim odnosno formalnim povredama zakona koje se ističu u inicijativi odnosno prijedlogu za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti, a ne obrazlagati činjenice ili polemizirati s činjeničnim stanjem predmeta.

Pri tome treba ukazati kako na okolnosti zbog kojih je prijedlog osnovan, ali i na one dijelove prijedloga kojima se osporava činjenično stanje u prijedlogu odnosno inicijativi, a ne ukazuju na povredu zakona, budući osporavanje činjeničnog stanja ne može biti predmetom tog izvanrednog pravnog lijeka.

8.2.1. Zahtjev za zaštitu zakonitosti zbog povrede zakona

Radi se o posebnom izvanrednom pravnom lijeku usmjerenom na uklanjanje povrede zakona u pravomoćnoj sudskoj odluci utemeljenoj na činjeničnom stanju utvrđenom u pravomoćnoj presudi.

To nije stranački pravni lijek i ne služi interesima stranaka već isključivo pravo državnog odvjetnika kao tijela državne vlasti koji je dužan skrbiti za pravilnost i zakonitost odluka tijela vlasti (čl. 2. st. 1. Zakona o državnom odvjetništvu).

Za podnošenje tog izvanrednog pravnog lijeka inicijativu mogu dati osuđenik i njegov branitelj, ali i druge osobe koje imaju neposredni pravni interes.

Jedina suštinska razlika vezana za ovaj izvanredni pravni lijek u odnosu na raniji Zakon sastoji se u tome što prema članku 509. stavak 1. takav zahtjev se ne može podnijeti protiv sudskog postupka koji je prethodio pravomoćnim odlukama, a što je prema članku 418. stavak 1. Zakona/98 bilo moguće.

8.2.2. Zahtjev za zaštitu zakonitosti zbog pogrešnog pravnog stajališta

Potrebno je razlikovati pogrešna pravna stajališta izrađena u sudskoj odluci od povrede procesnog, odnosno materijalnog zakona. Ako se takvo pravno stajalište nije odrazilo u toj sudskoj odluci kroz povredu procesnog ili materijalnog zakona onda nije moguće podizati zahtjev, jer se radi o zakonitoj odluci koja samo sadrži pogrešno pravno stajalište.

8.2.3. Zahtjev za zaštitu zakonitosti zbog kršenja temeljnih ljudskih prava i sloboda

Zahtjev se može podnijeti zbog kršenja temeljnih ljudskih prava i sloboda i to onih koja su zajamčena Ustavom, međunarodnim pravom ili zakonom.

Inicijativa za podizanje zahtjeva po tim osnovama u pravilu se odnosi na povrede prava na obranu i nezakonit pritvor, odnosno istražni zatvor, s tim da, dakako, nisu isključene mogućnosti povreda i drugih prava koja se temelje na Ustavu, međunarodnom pravu i zakonu.

8.3. Izvanredno preispitivanje pravomoćne presude

Zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude izvanredni je pravni lijek, jer se podnosi samo protiv pravomoćne presude. Često ga se, iako postoje značajne razlike, uspoređuje sa zahtjevom za zaštitu zakonitosti. Naime, ovaj pravni lijek može podnijeti samo okrivljenik (osuđenik) i njegov branitelj, ali ne i državni odvjetnik. Analogno tome, zahtjev za zaštitu zakonitosti može podnijeti samo Glavni državni odvjetnik, ali ne i okrivljenik (time nije isključeno njegovo pravo inicijative).

Dakle, ZZZ se može podnijeti i u korist i na štetu okrivljenika zbog povrede zakona, dok se ovaj pravni lijek, s obzirom na njegovu prirodu, podnosi samo u korist okrivljenika. Povezanost između ova dva pravna lijeka slijedi i iz odredbe članka 519. Zakona koja upućuje na analognu primjenu odredbi iz zahtjeva za zaštitu zakonitosti. Jedina uloga državnog odvjetnika propisana je u članku 518. stavku 4. Zakona. Naime, nakon formalnog ispitivanja zahtjeva, tajnik suda dostavlja ga zajedno sa spisima Glavnom državnom odvjetniku, koji u roku od 15 dana može podnijeti odgovor na zahtjev. Mišljenje GDO svakako ima značajan utjecaj na odluku o osnovanosti ovog zahtjeva.

Uvjeti za podnošenje zahtjeva su:

- 1) da je okrivljenik pravomoćno osuđen na kaznu zatvora ili maloljetničkog zatvora ili mu je određen prisilni smještaj prema članku 554. stavku 1. Zakona,
- 2) da je koristio pravo žalbe (osim ako je drugostupanjskom presudom osuđen na navedene kazne, a prvostupanjskom je bio oslobođen od kazne, ili mu je izrečena uvjetna osuda, sudska opomena ili novčana kazna)
- 3) da nije proteklo više od mjesec dana od primitka pravomoćne presude

Razlozi za podnošenje zahtjeva su:

- 1) određene povrede kaznenog zakona
- 2) određene povrede odredaba kaznenog postupka
- 3) povrede prava okrivljenika na obranu na raspravi ili povreda odredaba kaznenog postupka u žalbenom postupku, ako je ista mogla utjecati na presudu
- 4) kršenje temeljnih ljudskih prava i sloboda zajamčenih Ustavom, međunarodnim pravom ili zakonom.

Podnosi se prvostupanjskom sudu, o njemu odlučuje Vrhovni sud, a postupak i vrste odluka identične su kao i kod zahtjeva za zaštitu zakonitosti.

9. Posebni postupci

9.1. Posebnosti u postupanju u predmetima iz nadležnosti Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta

Zakonom o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (u daljnjem tekstu: ZUSKOK) određeno je da je Ured je za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (u daljnjem tekstu: Ured) posebno državno odvjetništvo koje se ustanovljuje za područje cijele Republike Hrvatske i ima sjedište u Zagrebu.

9.1.1. Posebnosti u postupanju Ureda proizlaze iz;

- odredbi o mjesnoj nadležnosti, jer Ured postupa na području cijele Republike Hrvatske,
- odredbi o stvarnoj nadležnosti, jer je Ured stvarno je nadležan za kaznena djela navedena u članku 21. ZUSKOK-a,
- posebnih ovlasti koje Ured ima temeljem Zakona o USKOK-u.

9.1.2. Organizacija Ureda

Za razliku od redovnih državnih odvjetništava u kojima se ustanovljuju kazneni odjel i građanski odjel, Ured u svom sastavu ima 4 odjela, i to:

1. Odjel za istraživanje i dokumentaciju,
2. Odjel za sprječavanje pojava korupcije i za odnose s javnošću,
3. Odjel državnih odvjetnika koji nastupaju kao tužitelji,
4. Odjel za međunarodnu suradnju i zajedničke istrage.

U Odjelu tužitelja osnivaju se odsjeci za postupanje pred Županijskim sudovima u Osijeku, Rijeci i Splitu. Odsjeci nisu samostalna državna odvjetništva („mali USKOCI“) oni nemaju svoju mjesnu nadležnost u smislu da upravo određeni odsjek mora raditi na predmetu iz nadležnosti određenog „uskočkog suda“. Mjesno je nadležan Ured, a odsjek se osniva samo radi lakšeg postupanja pred određenim sudom, posebno u pritvorskim predmetima. Za razliku od redovnih državnih odvjetništava koja imaju svoju mjesnu i stvarnu nadležnost, što se tiče odluke da li će premet raditi zamjenik iz odsjeka ili iz odjela tužitelja isto je kao unutar državnog odvjetništva, to zavisi od signature.

Svako drugo postupanje unutar Ureda je u suprotnosti s Zakonom o USKOK-u.

9.1.3. Odredbe Zakona o USKOK-u koje postupak uređuju različito od Zakona o kaznenom postupku

Iako se u predmetima iz nadležnosti Ureda primjenjuje Zakon o kaznenom postupku, Zakon o državnom odvjetništvu, kao i drugi opći propisi, u postupcima za kaznena djela iz nadležnosti Ureda ne primjenjuju se odredbe o skraćenom postupku i izdavanju kaznenog naloga, neovisno o visini zapriječene kazne za pojedino kazneno djelo.

Pored toga odredbe o sastavljanju sudskog vijeća određene općim propisima ne primjenjuju na predmete iz nadležnosti Ureda, već u predmetima Ureda uvijek sudi vijeće u sastavu od 3 suca profesionalca (čl. 34. st. 1. ZUSKOK-a).

Za razliku od kaznenih djela iz nadležnosti redovnih državnih odvjetništava u kojima istražni zatvor (čl. 130. Zakona) može trajati najdulje 6 mjeseci, Zakonom o USKOK-u je taj rok produljen, pa sveukupni rok trajanja istražnog zatvora do podizanja optužnice može iznositi 12 mjeseci (čl. 35. ZUSKOK-a), pod uvjetom da istraga nije završena u roku od 6 mjeseci, te da je produljena u smislu odredbe članka 230. stavak 2. Zakona.

U Zakonu o kaznenom postupku postoji samo jedna odredba (čl. 212. Zakona) koja se odnosi na krunskog svjedoka, iako ga zakon tako izriječno ne naziva, koja odredba omogućuje Glavnom državnom odvjetniku da, pod uvjetima i prema pravilima posebnog zakona, a taj poseban zakon je ZUSKOK, može rješenjem odbaciti kaznenu prijavu ili odustati od kaznenog progona, ako je takva odluka razmjerna težini počinjenih kaznenih djela, te značenju iskaza te osobe, pod uvjetom da je iskaz te osobe važan za otkrivanje i dokazivanje kaznenih djela i članova zločinačke organizacije.

Budući je iskaz „krunskog svjedoka“ važan za otkrivanje i dokazivanje kaznenih djela i članova zločinačke organizacije, a ta su u nadležnosti Ureda druge odredbe koje se odnose na „krunskog svjedoka“, regulirane su upravo Zakonom o USKOK-u i to člancima 36 do 47. Zakona o USKOK-u.

Obzirom na odredbu Kaznenog zakona po kojoj nitko ne može zadržati imovinsku korist koju je stekao kaznenim djelom Zakonom o USKOK-u dijelom je uređeno i osiguranje prisilnog oduzimanja sredstava, prihoda ili imovine ostvarene kaznenim djelom. O postupanju državnog odvjetnik u vezi oduzimanja imovinske koristi vidi pod III. 1.8. Imovinski izvidi i privremene mjere osiguranja i III.3.1.3.1. - Bitni dijelovi i sadržaj prijedloga za oduzimanje imovinske koristi.

9.1.4. Odnos Ureda i drugih državnih odvjetništava

Zakonom je određeno da je Ured posebno državno odvjetništvo. Ako rad ureda nije uređen Zakonom o USKOK-u primjenjuje se Zakon o državnom odvjetništvu i poslovnik državnog odvjetništva, te Zakon o kaznenom postupku.

Osim zakona postupanje ureda je uređeno Poslovníkom državnog odvjetništva i nputkom broj: O-4/09 od 17. kolovoza 2009.

9.1.5. Naznake organiziranog kriminaliteta i korupcije

Odredbom članka 24. Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta propisan je način postupanja Ureda, redovnih državnih odvjetništava i policije u predmetima u

kojima, pored osnova sumnje da je počinjeno kazneno djelo za koje se progon poduzima po službenoj dužnosti, postoje i naznake organiziranog kriminaliteta ili korupcije.

Za primjenu odredbe članka 24. Zakona u praksi važno je odrediti što su to naznake organiziranog kriminaliteta, a što korupcije.

Kada postoje naznake organiziranog kriminaliteta proizlazi iz članka 23. Zakona o USKOK-u prema kojem naznake organiziranog kriminaliteta postoje kod kaznenih djela iz nadležnosti Ureda propisanih člankom 21. kod kojih:

- način planiranja i pripremanja kaznenog djela,
- način počinjenja,
- postupanje s ostvarenim financijskim sredstvima,
- sudjelovanje u poslovnom prometu,
- konspirativno ponašanje počinitelja,
- povezanost s inozemstvom,
- korupciju ili pokušaj korupcije i druga slična ponašanja,

ukazuje na djelovanje udruženja od najmanje 3 osobe, koje su se udružile radi činjenja kaznenih djela.

Važno je napomenuti da su to svi oni slučajevi u kojima još nema osnove sumnje da bi kazneno djelo doista počinila grupa ili zločinačka organizacija, ali neka od gore nabrojanih okolnosti upućuje na to da je potrebno provesti izvide, kako bi se prikupile odlučne činjenice kojima će se sumnja na organizirani kriminalitet utvrditi ili isključiti.

U praksi smatramo da „naznake korupcije“ postoje onda kada podnositelj u svom podnesku tvrdi da se radi o korupciji, još uvijek nema dovoljno kvalitetnih činjenica koje bi potvrđivale takav zaključak, pa je potrebno provesti izvide radi konačne odluke, ili kad takvi podnesci daju osnova za provođenje izvida, kako bi se utvrdilo da li se radi o kaznenom djelu iz nadležnosti Ureda, ili pak nekom drugom kaznenom djelu iz nadležnosti redovnih državnih odvjetništava.

9.1.5.1. Postupanje Ureda u predmetima u kojima postoje naznake

Zakonom o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta nije određeno na koji će način postupati Ured, ako je primio podnesak iz kojeg proizlaze naznake organiziranog kriminaliteta ili korupcije. Usprkos tome, Ured će sam raditi na takvom predmetu samo i jedino u slučaju ako za to postoje osobito važni razlozi. U pravilu će takav predmet dostavljati redovnom državnom odvjetništvu, koje će zatražiti provođenje potrebnih izvida i poduzeti druge državnoodvjetničke radnje potrebne za donošenje odluke.

Općom uputom broj: O-3/11 od 11. svibnja 2011.²⁶⁴ pored drugih pitanja u vezi rada Ureda i odnosa između Ureda i drugih državnih odvjetništava uređuje se i postupanje kada postoje naznake organiziranog kriminala i korupcije. Općom uputom se uređuje i postupanje Ureda kada Ured raspolaze saznanjima koja ukazuju na naznake organiziranog kriminaliteta i korupcije, koja još uvijek nisu dostatna za donošenje odluke, ali pružaju osnovu za

²⁶⁴ Uputa je objavljena na Intranetu.

provođenje izvida. Ured iznimno radi na ovim predmetima i to kada postoje osobito važni razlozi što odlučuje ravnatelj Ureda. U svim drugim slučajevima Ured ili će taj predmet ustupiti redovnom državnom odvjetništvu zbog provođenja izvida, radi postojanja naznaka organiziranog kriminaliteta i korupcije.

9.1.5.2. Postupanje državnog odvjetništva ako iz prijave proizlaze naznake organiziranog kriminaliteta ili korupcije?

U slučajevima da redovno državno odvjetništvo zaprimi podnesak ili kaznenu prijavu iz koje proizlaze naznake organiziranog kriminaliteta, ili korupcije, to državno odvjetništvo će o takvom predmetu odmah obavijestiti Ured, ali predmet neće ustupati Uredu, niti će policiji davati uputu da takav predmet odnosno prijavu dostavlja Uredu. Redovno državno odvjetništvo će dogovoriti sastanak s policijom te zatražiti poduzimanje potrebnih radnji i mjera, ili će samo provoditi izvide, time da će o tome obavijestiti Ured na način da će kratko opisati radnje koje su poduzete, radnje koje se još namjeravaju poduzeti, te Uredu dostaviti presliku prijave ili podneska. Na ovaj način redovno državno odvjetništvo postupa u slučajevima kada je do saznanja o naznakama korupcije ili organiziranog kriminaliteta došlo iz sadržaja podnesaka građana.

Ukoliko je redovno državno odvjetništvo zaprimilo izvješće policije iz kojeg proizlaze, kako osnove sumnje na počinjenje kaznenog djela iz nadležnosti tog državnog odvjetništva, tako i naznake organiziranog kriminaliteta ili korupcije, takav predmet također neće ustupati u rad Uredu, već će provjeriti da li je policija, obzirom na njihovu zakonsku obvezu propisanu člankom 24. Zakona o USKOK-u o tome izvijestila Ured. Ukoliko to nije učinila policija izvijestiti će Ured o takvom predmetu redovno državno odvjetništvo, te će istodobno dogovoriti sastanak s djelatnicima policije, gdje će se odrediti koje su to mjere i radnje koje je nužno poduzeti bez odgode.

Nakon što zaprimi takvu obavijest od državnog odvjetništva, Ured može odmah sam preuzeti predmet u rad, što će učiniti samo onda ako je izvjesno da je počinjeno kazneno djelo iz nadležnosti Ureda, odnosno, ako ocijeni da se radi o naznakama, ali da u konkretnom slučaju postoje posebno važni razlozi zbog kojih na predmetu treba odmah raditi Ured. Ako takvih posebno važnih razloga u konkretnom slučaju nema, rad na tom predmetu će nastaviti redovno državno odvjetništvo.

U slučaju da predmet preuzme u rad Ured, ravnatelj Ureda odlučuje hoće li na istom raditi netko od zamjenika ravnatelja, ili će na rad, u smislu odredbe članka 11. stavak 1. ZUSKOK-a, biti upućen onaj državni odvjetnik ili zamjenik državnog odvjetnika koji je na tom predmetu radio u redovnom državnom odvjetništvu.

Ako nakon provedenih izvida državno odvjetništvo zaključi kako utvrđene činjenice ne ukazuju na osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo iz nadležnosti Ureda, o tome dostavlja kratku pisanu obavijest Uredu, a ukoliko zaključi da nakon provedenih izvida takva sumnja postoji, predmet ustupa na rad Uredu.

Postupanje u slučajevima postojanja naznaka korupcije, odnosno naznaka organiziranog kriminaliteta detaljno je regulirano Općom uputom Državnog odvjetništva Republike Hrvatske broj O-3/11 od 11. svibnja 2011.

9.1.6. Posebnosti u ovlastima Ureda

Člankom 22. Zakona o USKOKu je određeno da na obrazloženi prijedlog Ravnatelja Glavni državni odvjetnik može odrediti da u predmetima za kaznena djela iz članka 337. stavak 1. i 2. Kaznenog zakona u prethodnom postupku do podizanja optužnice postupa mjesno nadležno općinsko državno odvjetništvo, ako je očito da će se tako lakše provesti postupak ili ako postoje drugi važni razlozi.

Ova odredba Zakona kao i pojedine druge odredbe po kojima je Ured poseban u odnosu na redovna državna odvjetništva se ne primjenjuje iako ima mjesta njenoj primjeni. Daleko se više primjenjuju odredbe o upućivanju zamjenika iz redovnih državnih odvjetništava na radu u predmetu Ureda po članku 11. Zakona o USKOK-u. Općom uputom broj O-3/11 od 11. svibnja 2011. detaljno je uređeno postupanje Ureda, te državnog odvjetnika ili zamjenika koji je upućen na rad u predmetu u ovakvom slučaju.

9.1.6.1. Izvidi kaznenih djela

Ured ima veće ovlasti u provođenju izvida i vođenju zajedničkih istraga od drugih državnih odvjetništava. Te ovlasti su određene člancima 23. i 25. do 28. Zakona o USKOK-u.

Ovlasti se odnose na posebne obveze policije i drugih tijela u vezi podnošenja prijave (članak 23. Zakona), na posebne obveze u vezi otkrivanja zločinačkih organizacija i vođenja baza podataka (članak 25.), obveze Ministarstva financija (Porezne uprave, Financijske policije, Carinske uprave, Financijskog inspektorata, Ureda za sprječavanje pranja novca) u vezi provođenja radnji iz njihove nadležnosti (članak 26.), te posebno Ureda za pranje novca (članak 27.) i suca izvršenja (članak 28. Zakona o USKOK-u).

9.1.6.2. Krunski svjedok

Odredbama članaka 36 do 47. Zakona o USKOK-u regulirano je tko, na koji način i pod kojim uvjetima može postati krunski svjedok.

Krunskim svjedokom može postati pripadnik zločinačke organizacije protiv kojeg je podnesena kaznena prijava ili se vodi kazneni postupak za kazneno djelo iz članka 21. ZUSKOK-a koje je počinjeno u okvirima zločinačke organizacije, pod uvjetom da postoje okolnosti na temelju kojih se, prema Kaznenom zakonu, pripadnik zločinačke organizacije može osloboditi kazne, ili pak olakotne okolnosti na temelju kojih se kazna može ublažiti, te pod daljnjim uvjetom da je iskaz te osobe razmjernan težini počinjenog kaznenog djela, te da je važan za otkrivanje i dokazivanje kaznenih djela počinjenih u okvirima zločinačke organizacije, ili za otkrivanje počinitelja.

Uvjeti predviđeni člankom 36. stavak 1. i 2. ZUSKOK-a moraju biti kumulativno ispunjeni.

Da bi pripadnik zločinačke organizacije doista i dobio status krunskog svjedoka nužno je da to svojim rješenjem odobri vijeće nadležnog suda. Takvo rješenje vijeće može donijeti isključivo na zahtjev Glavnog državnog odvjetnika i to najkasnije do zakazivanja glavne rasprave.

Zahtjevu Glavnog državnog odvjetnika prethodi obrazloženi prijedlog Ravnatelja USKOK-a, kojeg on dostavlja Glavnom državnom odvjetniku.

Da bi uopće stavio prijedlog Glavnom državnom odvjetniku, ravnatelj Ureda ili zamjenik kojeg ovaj za to ovlasti mora upozoriti osobu za koju procjenjuje da bi mogla dobiti status krunskog svjedoka, sukladno odredbama članka 288. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku.

To konkretno znači da se takvu osobu upozorava, kao i svakog drugog svjedoka, ali budući da se radi o pripadnicima zločinačke organizacije, dakle, počiniteljima teških kaznenih djela, takva se osoba, sukladno odredbi članka 38. stavak 2. ZUSKOK-a mora izjasniti da će odgovarati i na pitanja kojima sebe ili blisku osobu izvrgava teškoj sramoti, znatnoj materijalnoj šteti ili kaznenom progonu. Ravnatelj USKOK-a, odnosno zamjenik ravnatelja od takve osobe uzima pisanu izjavu kojom pripadnik zločinačke organizacije preuzima određene obveze koje su taksativno navedene odredbom članka 38. stavak 2. točka 1., 2., 3. i 4. Zakona o USKOK-u. To konkretno znači da je pripadnik zločinačke organizacije dužan u potpunosti iskazivati istinu, da ne smije ništa prešutjeti što mu je poznato, ne samo o kaznenim djelima, o organizaciji, o počiniteljima, već da ne smije prešutjeti niti jednu njemu poznatu okolnost o pribavljenoj imovinskoj ili drugoj koristi ili prihodu, te se mora obvezati da mu ništa drugo, osim onog što će iskazivati kao svjedok, nije poznato.

Upozorenje potencijalnom krunskom svjedoku, kao i njegovo izjašnjenje mora biti unijeto u zapisnik, te se taj zapisnik prilaže uz prijedlog ravnatelja, koji on upućuje Glavnom državnom odvjetniku.

Kada u konkretnom slučaju i postoji osoba koja je pripadnik zločinačke organizacije, čiji je iskaz od iznimne važnosti za otkrivanje kaznenih djela te zločinačke organizacije i počinitelja, odnosno kada su ispunjene sve pretpostavke iz članka 36. Zakona o USKOK-u, kao krunski svjedok ipak ne može biti ispitana osoba koja je organizator zločinačke organizacije, koja je počinila najteža kaznena djela, taksativno navedena u članku 39. stavak 2. ZUSKOK-a, kao niti osoba koja je poticatelj na počinjenje kaznenog djela iz članka 21. ZUSKOK-a, a to čini u cilju da se protiv potaknute osobe pokrene postupak za to kazneno djelo.

O zahtjevu Glavnog državnog odvjetnika da se određena osoba ispita kao krunski svjedok odlučuje vijeće na nejavnoj sjednici, na koju poziva Glavnog državnog odvjetnika i osobu koja bi trebala biti ispitana kao krunski svjedok, te njegovog branitelja ako ga ima. Ukoliko Vijeće odbije zahtjev Glavnog državnog odvjetnika, on protiv tog rješenja može podnijeti žalbu u roku od 48 sati, a o istoj odlučuje Vrhovni sud Republike Hrvatske u roku od 3 dana.

Ukoliko sud donese rješenje kojim prihvaća zahtjev Glavnog državnog odvjetnika, Vijeće odlučuje da se s onog dijela glavne rasprave u kojem se ispituje krunski svjedok isključuje javnost.

Na ispitivanje krunskog svjedoka primjenjuju se odredbe Zakona o kaznenom postupku, te krunski svjedok može odgovarati za davanje lažnog iskaza.

Članak 47. Zakona o USKOK-u propisano je da se mjere zaštite krunskog svjedoka i njemu bliskih osoba izvan kaznenog postupka provode prema posebnim propisima, a oni su sadržani u Zakonu o zaštiti svjedoka. Županijski državni odvjetnici i Ured dobili su uputu broj: VT-164/04 od 22. prosinca 2004. koja se odnosi na provjere i radnje, te izradu prijedloga u postupcima zaštite svjedoka.

Ukoliko je osoba, za koju je sud prihvatio zahtjev Glavnog državnog odvjetnika i rješenjem odobrio da bude ispitana kao svjedok, ispunila sve svoje zakonske obveze, protiv nje će biti odbačena kaznena prijava, ili će uslijediti izjava Glavnog državnog odvjetnika o odustanku od kaznenog progona.

Protiv osobe koja je postala krunski svjedok ipak se može nastaviti kazneni postupak i to u slučaju:

1. ako krunski svjedok nije iznio sve njemu poznate činjenice i okolnosti na koje se obvezao, ili je dao lažni iskaz,
2. ako je prije okončanja kaznenog postupka počinio novo kazneno djelo iz članka 21. ili 39. ZUSKOK-a,
3. ako je u roku od 2 godine nakon što je doneseno rješenje kojom ta osoba postaje krunski svjedok, postao pripadnik zločinačke organizacije i u okvirima te zločinačke organizacije počinio kazneno djelo iz članka 21. ZUSKOK-a.

Za obrazac izjave krunskog svjedoka vidi pod 9.1.7. Obrasci, obrazac 1. Zapisnik o davanju izjave osobe koja pristaje postati krunski svjedok, te obrazac 2. Prijedlog Glavnom državnom odvjetniku za primjenu odredbi o krunskom svjedoku.

9.1.6.3. Zamrzavanje i prošireno oduzimanje imovinske koristi

Člankom 82. stavkom 1. Kaznenog zakona određeno je kako nitko ne može zadržati imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom. Ta korist oduzima se sudskom odlukom kojom se utvrđuje da je kazneno djelo počinjeno. Više o oduzimanju imovinske koristi vidi pod III.1.8. u vezi izvida, a pod 3.1.3. vidi obrazac prijedloga za oduzimanje imovinske koristi.

Postoji posebnost u slučajevima iz nadležnosti Ureda jer se člankom 82. stavkom 2. Kaznenog zakona određuje da se u slučaju kada je počinjeno kazneno djelo za koje je nadležan Ured pretpostavlja da je ukupna imovina počinitelja stečena kao imovinska korist od kaznenog djela osim ako počinitelj ne učini vjerojatnim da je njezino podrijetlo zakonito.

U praksi Ured samo dokazuje da osumnjičena osoba ima imovinu koju na osnovu svojih redovitih prihoda nije mogla steći, a na toj osobi je dužnost dokazivanja da je sva ta imovina ili dio stečena zakonito. Naime u slučajevima kaznih djela iz nadležnosti Ureda česti su slučajevi da počinitelji imaju veliku imovinu koju na osnovu svojih zakonitih prihoda nisu mogli steći, pa kako je upravo imovinska korist i osnovni motiv za činjenje kaznenih djela to je ne samo naš zakonodavac donio ovu odredbu kako bi se uspješnije ovaj kriminal suzbijao s jedne strane, a s druge kako bi se unaprijed obeshrabrili pojedinci da ne čine ova kaznena djela.

Ta imovinska korist oduzima se kada se učini vjerojatnim da je po bilo kojem pravnom temelju kod počiniteljevog bračnog ili izvanbračnog druga, rođaka u uspravnoj lozi, rođaka u pobočnoj lozi do trećeg stupnja zaključno te srodnika po tazbini do drugog stupnja zaključno i posvojenika i posvojitelja. Također se imovinska korist oduzima i kada se po bilo kojem pravnom temelju nalazi kod druge fizičke ili pravne osobe ako nije stečena u dobroj vjeri.

Dijelom je postupak osiguranja i oduzimanja uređen Zakonom o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem (vidi pod III.1.8. Imovinski izvidi i privremene mjere osiguranja i za prijedlog za oduzimanje pod III. 3.1.3.2. Prijedlog za oduzimanje imovinske koristi kao dio optužnice, odnosno pod 3.1.3.3. Prijedlog za oduzimanje imovinske koristi kao poseban akt uz optužnicu), ali ipak postoje posebnosti koje su uređene Zakonom o USKOK-u.

Zakonom o Uskoku uređuje se:

- postupak obavljanja imovinskih izvida, Ured može od građana prikupljati potrebne podatke a fizička osoba koja drži isprave i dokaze o izvorima stjecanja osobnih dohodaka i prihoda po bilo kojoj osnovi mora ih predati Uredu ako je vjerojatno da bi se na temelju njih moglo identificirati, locirati i kvantificirati bilo koje sredstvo, prihod ili imovina ostvaren ili povezan s kaznenim djelima organiziranog kriminaliteta,

- pobliže se uređuje postupak po kojemu Ured i sud privremenim mjerama (mjere osiguranja) osiguravaju prisilno oduzimanje sredstava, prihoda ili imovine u vezi s kaznenim djelima iz članka 21. ovoga Zakona,

Zakon određuje da će te mjere sud na prijedlog Ureda izdati ako utvrdi da:

1. postoje osnove sumnje da je fizička ili pravna osoba počinila kazneno djelo iz članka 21. ovoga Zakona,
2. postoje osnove sumnje da su ukupna sredstva, prihodi i imovina te osobe stečeni kao imovinska korist od kaznenog djela,
3. vrijednost tih sredstava, prihoda ili imovine prelazi ukupnu svotu od 100.000,00 kuna.

Postupak prisilnog osiguranja oduzimanja sredstva, prihoda ili imovine pokreće Ured po službenoj dužnosti, a zahtjev Ureda sadrži:

- 1) kratki činjenični opis kaznenog djela i njegov zakonski naziv,
- 2) podatke o fizičkoj ili pravnoj osobi u odnosu na koju se zahtjev podnosi,
- 3) opis sredstava, prihoda ili imovine koje ta fizička ili pravna osoba drži,
- 4) razloge za uvjerenje o postojanju očitog znatnog nesrazmjera između vrijednosti sredstava, prihoda i imovine kojima ta fizička ili pravna osoba raspolaže i vrijednosti nadležnim državnim tijelima prijavljenih osobnih dohodaka i drugih primanja.

Mjeru osiguranja sud određuje odmah, a najkasnije dvanaest sati nakon primitka zahtjeva predlagatelja. U rješenju kojim se određuje mjera osiguranja sud će označiti vrijednost sredstva odnosno iznos prihoda ili koristi ostvarene kaznenim djelom i vrijeme za koje se ona određuje.

Najkasnije u roku od dvadeset i četiri sata od izdavanja rješenja²⁶⁵ sud će održati ročište za potvrdu donesenog rješenja. Nedolazak protivnika ne sprječava održanje ročišta. Nakon saslušanja stranaka, sud će ukinuti ili potvrditi rješenje o mjeri osiguranja.

Ako potvrdi rješenje, sud će za rok od šest mjeseci produljiti vrijeme za koje je mjera osiguranja određena, vodeći računa o težini kaznenog djela, opasnosti da bi se bez mjere osiguranja onemogućilo ili znatno otežalo oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom te imovinskim prilikama protivnika kao i osoba koje je on po zakonu dužan uzdržavati.

²⁶⁵ U tekstu Zakona o USKOK-u je zbog izmjene došlo do pomicanja rokova, izvorno se misli na rok od 21 dan.

Samo oduzimanje ide po prijedlogu Ureda prema odredbama Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem.

Više o postupku za oduzimanje imovinske koristi vidi pod 3.1.3.2. Prijedlog za oduzimanje imovinske koristi kao dio optužnice. 3.1.3.3. Prijedlog za oduzimanje imovinske koristi kao poseban akt uz optužnicu, te u općoj uputi broj: O-6/11 objavljenoj na Intranetu.

9.1.7. Obrasci

Obrazac 1. Zapisnik o davanju izjave osobe koja pristaje postati krunski svjedok:

(Zaglavlje Ureda- čl. 76. i 78. Poslovnika)

ZAPISNIK o davanju izjave

sačinjen u prostorijama Ureda/Policijske uprave, Sektora kriminalističke policije, Odjela organiziranog kriminaliteta dana u prisustvu zamjenika ravnatelja USKOK-a i zapisničarke, s početkom u 10,00 sati.

Ja,(ime i prezime), sin, rođen u S....., s prebivalištem u S....., po zanimanju, ne/oženjen, otac dvoje djece, vojnu obvezu regulirao, nesrodan sa I osumnjičenikom, osumnjičen sam za kazneno djelo iz članka 333. stavak 3. Kaznenog zakona, da sam pripadnik zločinačke organizacije, propisno upozoren u smislu članka 238. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku, u smislu članka 30. stavak 2. Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, dajem slijedeće

IZJAŠNJENJE

da ću u odnosu na kaznena djela iz članka 21. stavak 1. Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta odgovarati kao svjedok na sva postavljena mi pitanja, iako je vjerojatno da time izlažem sebe ili meni blisku osobu teškoj sramoti, materijalnoj šteti ili kaznenom progonu, pa sukladno tome dajem slijedeću

IZJAVU KOJOM SE OBVEZUJEM

1. da ću kao svjedok u kaznenom postupku protiv osumnjičenika,, zbog kaznenog djela iz članka 333. stavak 4. i dr. Kaznenog zakona iskazivati istinu i da neću ništa što mi je poznato o kaznenom djelu iz članka 21. stavak 1. Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta i njegovim počiniteljima prešutjeti,

2. da ću kao svjedok u kaznenom postupku iskazivati istinu i da neću prešutjeti ništa što mi je poznato o drugom kaznenom djelu iz članka 21. stavak 1. Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta i njegovom počinitelju,

3. da ću kao svjedok u kaznenom postupku iskazivati istinu i da neću ništa što mi je poznato o pribavljenoj imovinskoj koristi, drugoj koristi ili prihodu i predmetima, pribavljenoj imovini ili drugoj okolnosti u vezi s kaznenim djelima iz članka 21. stavak 1. Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta i njegovom počinitelju prešutjeti,

4. da mi ništa drugo osim onoga što ću iskazivati kao svjedok nije poznato u vezi s bilo kojim drugim okolnostima iz članka 30. stavak 2. točke. 1. do 3. ovog članka.

Zamjenik ravnatelja:

Zapisničar:

Osumnjičenik:

Obrazac 2. Prijedlog Glavnom državnom odvjetniku za primjenu odredbi o krunskom svjedoku

(Zaglavlje Ureda - čl. 76. i 78. Poslovnika)

DRŽAVNO ODVJETNIŠTVO REPUBLIKE HRVATSKE
Glavnom državnom odvjetniku Republike Hrvatske

Z A G R E B

U kaznenom predmetu protiv I osumnjičenika i dr. zbog kaznenih djela iz članka 333. stavak 4. Kaznenog zakona i dr. na temelju članka 37. stavak 1. i 2. Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta podnosim

PRIJEDLOG ZA PODNOŠENJE ZAHTJEVA
za donošenje rješenja o ispitivanju kao krunskog svjedoka

osumnjičenika

....., (osobni podaci) koji je postao pripadnik zločinačke organizacije

O b r a z l o ž e n j e

Pred Uredom za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta pod brojem K-US-1/10 protiv I okr. i dr. u tijeku je istraga zbog osnova sumnje da su počinili kazneno djelo iz članka 333. stavak 4. Kaznenog zakona i dr.

Protiv osumnjičenika (krunski svjedok) Policijska uprava, Sektor kriminalističke policije podnio je kaznenu prijavu zbog kaznenog djela iz članka 333. stavak 4. Kaznenog zakona iz koje proizlazi da je zajedno s I osumnjičenika i dr., kao pripadnik zločinačke organizacije sudjelovao kod počinjenja

kaznenih djela iz članka 21. Zakona o USKOK-u.

U svojoj izjavi pred djelatnicima Policijske uprave 04. travnja 2010. je cjelovito i okolnosno dao izjavu vezanu za počinjenje kaznenih djela iz članka 21. Zakon o USKOK-u za koja se terete i ostali pripadnici zločinačke organizacije.

..... okolnosno opisuje dogovore o načinu počinjenja kaznenog djela ubojstva Vlade V., te okolnosno opisuje dogovor o načinu, mjestu, vremenu pribavljanja eksploziva kojim je izvršeno ubojstvo.

Također, detaljno opisuje koji je od pripadnika zločinačke organizacije imao koju ulogu, tko je bio zadužen za nabavu vozila, tko za nabavu oružja, gdje su se nalazili i na koji način su komunicirali.

Iz činjenica koje je dao u svojoj izjavi proizlazi da je od 2006. bio pripadnik zločinačke organizacije koju je organizirao i vodio I osumnjičenik, opisujući ujedno strukturu, organizaciju i povezanost članova te zločinačke organizacije.

Detaljno je i precizno opisao događaje vezane za ubojstva koja su predmet kaznenog postupka koji je u tijeku.

Polazeći od činjenice da je zločinačka organizacija djelovala duže vrijeme, imajući u vidu broj njezinih pripadnika, njihovu međusobnu povezanost i strukturu, te ulogu, očito je da su njegova saznanja o svim kaznenim djelima i počiniteljima neposredna i vjerodostojna, te bitna za dokazivanje kaznenih djela počinjenih od strane ove zločinačke organizacije. Kako je bio pripadnik zločinačke organizacije, cijeni da je njegova izjava značajna i važna za otkrivanje i dokazivanje kaznenih djela koja su počinjena. Kako kao pripadnik zločinačke organizacije nije počinio kaznena djela navedena u članku 39. Zakona o USKOK-u smatram da su u cijelosti ispunjene zakonske pretpostavke te predlažem da se Županijskom sudu u podnese zahtjev za donošenje rješenja o ispitivanju kao krunskog svjedoka.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilog:

- kaznena prijava Policijske uprave*
- broj K-.....od*
- izjašnjenje i izjava*

9.2. Maloljetnici

9.2.1. Postupanje po Zakonu o sudovima za mladež, organizaciji, nadležnosti i sastavu suda za mladež

Novi Zakon o sudovima za mladež (u daljnjem tekstu: ZSM) donesen je u srpnju 2011. kao dio velike reforme kaznenog postupka i materijalnog kaznenog prava u Hrvatskoj. U pogledu postupanja u okviru nadležnosti sudova za mladež unijete su potrebne izmjene kako bi se ono uskladilo sa značajnim izmjenama koje je na području kaznenog postupka donio novi Zakon o

kaznenom postupku, a istovremeno otklonili i nedostaci uočeni u praksi te još jače naglasiti pojedina posebna načela maloljetničkog sudovanja.

Kao i do sada, ZSM sadržava odredbe materijalno-pravnog, procesno-pravnog i izvršnog karaktera kojima se sveobuhvatno uređuje kaznenopravni položaj mladih počinitelja kaznenih djela (maloljetnika i mlađih punoljetnika), a sadrži i odredbe o kazneno pravnoj zaštiti djece.

Sudovi za mladež sastavni su dijelovi redovnih (općinskih i županijskih) sudova sa kaznenom nadležnošću. Imaju predviđenu posebnu stvarnu i mjesnu nadležnost u odnosu na redovne sudove, poseban sastav vijeća i u posebnom kaznenom postupku prema maloljetnicima i mlađim punoljetnicima primjenjuju posebne maloljetničke sankcije.

Odjeli za mladež postoje samo u općinskim sudovima koji se nalaze u sjedištu županijskog suda i imaju proširenu teritorijalnu nadležnost (članak 37. ZSM), a na isti način organizirani su i državni odvjetnici za mladež, što omogućuje bolju specijalizaciju.

Za kaznena djela koja počine maloljetnici nadležan je sud za mladež. Pritom se pod pojmom maloljetnika podrazumijevaju počinitelji – djeca, koji su u vrijeme počinjenja kaznenog djela navršili 14 godina, ali nisu navršili 18 godina života. Dijele se u dvije skupine: mlađe maloljetnike (od 14 do 16 godina života) i starije maloljetnike (od 16 do 18 godina života), pri čemu u odnosu na te dvije kategorije postoje posebnosti u pogledu mogućnosti izricanja pojedinih maloljetničkih sankcija, zastare kaznenog postupanja i materijalno-pravne svrhovitosti. Nadležnost sudova za mladež prestaje sa navršenom 23. godine života (članak 36. ZSM).

Sud za mladež nadležan je za suđenje i mlađim punoljetnim počiniteljima kaznenih djela (osobe od navršene 18 do 21 godine života) te za određena kaznena djela počinjena na štetu djece, s time da se ovdje djecom smatraju sve osobe koje u vrijeme počinjenja kaznenog djela na njihovu štetu nisu navršile 18 godina života, a kaznena djela koja spadaju u tu skupinu, navedena su u članku 113. ZSM.

ZSM u članku 4. propisuje načelo hitnosti za sve postupke koji spadaju u nadležnost sudova za mladež.

9.2.2. Postupak prema maloljetnicima

9.2.2.1. Posebnosti kaznenog postupka prema maloljetnim počiniteljima kaznenih djela – sudovi za mladež, državni odvjetnici i odvjetnici

Mjesna nadležnost suda u postupku prema maloljetnicima određena je ne prema mjestu počinjenja djela već u pravilu prema mjestu maloljetnikova prebivališta/boravišta (članak 47. ZSM)

ZSM izričito propisuje da u postupcima prema maloljetnicima postupaju suci za mladež koji se postavljaju iz reda sudaca nadležnih sudova na vrijeme od 5 godina i to od strane predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

U vijećima za mladež sudjeluju porotnici za mladež koji se imenuju iz reda profesora, učitelja, odgojitelja i drugih osoba koje imaju radnog iskustva u stručnom odgojnom radu s

mladim osobama. ZSM je propisao i određivanje posebnog suca istrage za mladež, a Hrvatska odvjetnička komora dužna je sastaviti posebnu listu odvjetnika za mladež koji moraju imati izražene sklonosti i osnovna znanja u području odgoja i skrbi za mlade osobe.

Pred sudovima za mladež postupaju državni odvjetnici za mladež. Državne odvjetnike za mladež postavlja na vrijeme od 5 godina Glavni državni odvjetnik Republike Hrvatske.

Za sva kaznena djela koja počini maloljetnik ovlaštenu tužitelj je jedino državni odvjetnik.

U postupku prema maloljetniku ne primjenjuju se odredbe Zakona o skraćenom postupku i izdavanju kaznenog naloga.

Pripremni postupak u skladu sa postupovnim rješenjima Zakona o kaznenom postupku vodi državni odvjetnik za mladež, uz posebnosti kojih nema kada je u pitanju istraga protiv odraslih počinitelja kaznenih djela²⁶⁶.

Zakonom je propisano da se maloljetniku ne može suditi u odsutnosti, ali je zato znatno prošireno pravo na branitelja (članak 54. ZSM). Maloljetnik mora imati branitelja od prvog ispitivanja do pravomoćnog okončanja kaznenog postupka, ali i kada se odlučuje o zamjeni izrečene odgojne mjere zavodskom odgojnom mjerom, odnosno kod naknadnog izricanja maloljetničkog zatvora.

Branitelja, ako ga maloljetnik sam ne izabere, po službenoj dužnosti postavlja sudac za mladež sa ranije spomenute posebne liste odvjetnika za mladež pri Hrvatskoj odvjetničkoj komori.

Za obrazac prijedloga za postavljanje branitelja vidi pod 9.2.2.7.3. Obrasci u vezi provođenja dokaznih radnji, pripremnog postupka i prijedloga za izricanje maloljetničke sankcije - obrazac 6.

9.2.2.2. Načela kaznenog postupka prema maloljetnim počiniteljima kaznenih djela

Kazneni postupak ne vodi se protiv, već prema maloljetniku. Time se odmah naglašavaju njegovi bitno različiti ciljevi u odnosu na kazneni postupak protiv odrasle osobe.

Temeljno načelo postupanja u maloljetničkim kaznenim predmetima je načelo svrhovitosti čija je široka primjena zakonski uređena u svim stadijima postupka, od postupanja državnog odvjetnika po kaznenoj prijavi do donošenja odluke o izricanju maloljetničke sankcije pred vijećem za mladež.

Poseban položaj maloljetnih počinitelja kaznenih djela po ZSM-u određen je posebnim sustavom sankcija uz isključenje mogućnosti izricanja maloljetnicima sankcija općeg kaznenog prava koje se primjenjuju za punoljetne počinitelje. Prema maloljetnicima se jedino,

²⁶⁶ Jedna od većih razlika određena je člankom 77. stavak 4. ZSM. Za razliku od odraslih kod kojih okrivljenik može prisustvovati dokaznoj radnji samo ako ju je on predložio prema toj odredbi nakon što je maloljetnik ispitan, dokaznim radnjama mogu biti prisutni maloljetnik i branitelj. O poduzimanju dokazne radnje bit će prije njezinog poduzimanja obaviješten branitelj, osim ako radnja ne trpi odgodu. Tijelo koje provodi radnju može odobriti da radnji budu nazočni predstavnik zavoda za socijalnu skrb u županiji i roditelji odnosno skrbnik maloljetnika, žrtva ili oštećenik.

pod uvjetima propisanim u Kaznenom zakonu mogu primijeniti neke od sigurnosnih mjera (članak 5. ZSM).

Bit ostvarenja svrhe maloljetničkih sankcija je prvenstveno specijalno preventivni učinak na ličnost maloljetnog počinitelja radi najbolje zaštite društva od asocijalnih ponašanja maloljetnika. Stoga je izbor odgojne mjere koja će se primijeniti na određenog maloljetnika najvažniji zadatak u cjelokupnom postupku prema maloljetnom počinitelju.

9.2.2.3. Posebnosti pri izboru odnosno prijedlogu maloljetničke sankcije

Za primjenu maloljetničkih sankcija, a osobito odgojnih mjera vrijede različita pravila od izbora vrste i mjere kazne punoljetnim počiniteljima kaznenih djela.

Zamjenici za mladež kod predlaganja maloljetničke sankcije moraju voditi računa o slijedećem:

- za razliku od postupka prema punoljetnim osobama, ZSM određuje načine prikupljanja podataka o ličnosti maloljetnika, prilikama i sredini u kojoj živi i tako omogućuju konkretnu individualizaciju sankcije odnosno tretmana maloljetnika (načelo individualizacije maloljetničkih sankcija). Zakon ne vezuje primjenu pojedine odgojne mjere za zapriječenu kaznu za pojedino kazneno djelo, niti vrsta i težina kaznenog djela pri odabiru maloljetničke sankcije ima onu ulogu kao u postupku protiv punoljetnih počinitelja kaznenog djela.

- pri izboru maloljetničkih sankcija prednost ima odgojna mjera kojom se postiže svrha uz što manje zadiranje u prava i slobode maloljetnika (načelo supsidijariteta u primjeni maloljetničkih sankcija);

- većini maloljetničkih sankcija sudskom odlukom nije unaprijed određeno trajanje i promjenjive su u sadržaju, tako da sud ne određuje trajanje već o tome odlučuje naknadno, svoju odluku može izmijeniti i već izrečenu odgojnu mjeru zamijeniti drugom (načelo promjenjivosti maloljetničkih sankcija);

Sve navedeno posebno je značajno za državnog odvjetnika za mladež čije postupanje se mora rukovoditi načelima drukčijim, no što je to u postupku prema odraslim osobama.

Glavni je cilj maloljetničkog kaznenog postupka da maloljetniku bude izrečena pravovremena i odgovarajuća odgojna mjera ili druga sankcija. Stoga je u postupanju prema maloljetnicima vrlo važno pridržavanje rokova.

Osobit značaj ima i široka primjena načela svrhovitosti postupanja. Pravilnom primjenom instituta svrhovitosti državni odvjetnik može svrhu postupanja prema maloljetnicima postići bez pokretanja formalnog sudskog postupka.

Ocjena kada je nužan sudski postupak, a kada je prikladna primjena svrsishodnosti upravo je na državnom odvjetniku. Stoga je važno da državni odvjetnici za mladež doista imaju sklonost i potrebno iskustvo za rješavanje predmeta maloljetničke delinkvencije.

9.2.2.4. Odredbe Zakona o sudovima za mladež o razdvojenom i jedinstvenom postupku

Ako je maloljetnik sudjelovao u počinjenju kaznenog djela zajedno sa punoljetnom osobom, postupak se prema njemu razdvaja i provodi po odredbama Zakona o sudovima za mladež. (članak 61. ZSM).

Stavak 2 istog članka određuje da se iznimno, ako razdvajanje postupka nije moguće bez štete za svestrano razjašnjenje stvari, postupak prema maloljetniku može spojiti sa postupkom protiv punoljetne osobe i provesti po odredbama Zakona o kaznenom postupku, o čemu rješenje donosi, na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika, vijeće za mladež nadležnog suda.

Za obrazac prijedloga za spajanje postupka vidi pod 9.2.2.4.1., obrazac 3.

Ako je postupak spojen nadležan je sud za mladež. U članku 61. stavku 3. ZSM propisano je koje se odredbe Zakona uvijek primjenjuju na maloljetnika i u spojenom postupku.

Članak 62. propisuje nadležnost za postupanje kada je ista osoba neka kaznena djela počinila kao maloljetnik, a neka kao mlađi punoljetnik ili neko kao odrasla osoba. Za te postupke određena je nadležnost sudova za mladež, osim ako je neko kazneno djelo počinjeno u maloljetnosti, a neko u odrasloj dobi, a ne radi se o kaznenom djelu iz oblasti kaznenopravne zaštite, kada je nadležan sud po općim propisima.

9.2.2.5. Izvidi kaznenih djela mjere osiguranja prisutnosti maloljetnika i druge mjere

Postupanje državnog odvjetnika po kaznenoj prijavi u prethodnom postupku propisano je odredbama članka 70. do 73. ZSM. Te se odredbe odnose na postupanje državnog odvjetnika za mladež kada odlučuje o vođenju kaznenog postupka prema maloljetniku. Odredba članka 69. odnosi se na izvide kaznenih djela, a odredbe članka 63. do 68. na uhićenje, pritvor, mjere opreza, privremene mjere prema maloljetniku i istražni zatvor.

9.2.2.5.1. Izvidi kaznenih djela prema maloljetniku

Kako ZSM nema posebnih odredbi o državno-odvjetničkim izvidima u smislu odredbe članka 3. ZSM primjenjuju se odredbe Zakona o kaznenom postupku i Zakona o državnom odvjetništvu.

Policijske izvide prema maloljetniku provode posebno osposobljeni policijski službenici, a izvidi mogu obuhvatiti i prikupljanje podataka o osobnim i obiteljskim prilikama maloljetnika (članak 69. ZSM). Izvidi su, kao i cijeli postupak prema maloljetniku, tajni.

Pri provođenju izvida treba voditi računa o općim odredbama ZSM o postupanju prema maloljetniku, pa tako i o odredbi članka 53. stavak 2. o obazrivom postupanju pri ispitivanju maloljetnika i poduzimanju drugih radnji u nazočnosti maloljetnika, odredbi članka 55. ZSM o pozivanju maloljetnika preko roditelja ili zakonskog zastupnika (osim ako to nije moguće zbog hitnosti ili drugih okolnosti).

Za dostavu odluka i dopisa maloljetniku primjenjuju se odredbe Zakona o kaznenom postupku uz ograničenje navedeno u članku 55. stavak 4. ZSM. Maloljetniku se odluke ne

dostavljaju isticanjem na oglasnoj ploči suda, niti se primjenjuje odredba članka 167. stavka 2. Zakona o kaznenom postupku.²⁶⁷

Odredba članka 56. ZSM obvezuje sudove za mladež i državne odvjetnike da izvijeste zavod za socijalnu skrb u županiji o potrebi mjera za zaštitu prava i dobrobiti maloljetnika.

Ustanove i tijela koje sudjeluju u postupku prema maloljetniku, kao i onih od kojih se traže obavijesti, izvješća ili mišljenja (članak 59. ZSM) moraju postupati s posebnom hitnošću. Ako ona tako ne postupaju državni odvjetnik će ih na to upozoriti pozivom na ovu odredbu.

Zabranjeno je objavljivanja podataka o sadržaju i tijeku postupka prema maloljetniku i odlukama, ako se to čini bez odobrenja nadležnog tijela, što su sada i sudovi za mladež i državni odvjetnik za mladež (članak 60.), no ni uz odobrenje, ne smije se navesti ime maloljetnika odnosno drugi podaci na temelju kojih bi se otkrio identitet maloljetnika.

9.2.2.5.2. Mjere osiguranja prisutnosti maloljetnika i druge mjere

U članku 63. ZSM-a propisana je ovlast policije da uhiti maloljetnika pod uvjetima propisanim Zakonom o kaznenom postupku uz rokove za njegovo dovođenje pritvorskom nadzorniku koji su jednaki kao i za odrasle počinitelje.

Nakon dovođenja pritvorskom nadzorniku on je o tome dužan odmah obavijestiti suca za mladež, državnog odvjetnika, maloljetnikove roditelje i zavod za socijalnu skrb u županiji. Prema odredbi članka 62. stavak 2. ZSM sudac za mladež dužan je ispitati uhićenog maloljetnika u roku od dvanaest sati od predaje pritvorskom nadzorniku²⁶⁸.

Ispitivanje se mora provesti u roku od 12 sati od predaje pritvorskom nadzorniku i odmah nakon ispitivanja, na prijedlog državnog odvjetnika, sudac za mladež će odrediti pritvor ili istražni zatvor ili maloljetnika pustiti na slobodu.

Dovođenje maloljetnika obavljaju bez vezivanja policijski službenici u civilnoj odjeći i u vozilu bez policijskih oznaka, osim ako to zbog okolnosti nije moguće. Iznimno se može vezati maloljetnika ako se radi o opasnom počinitelju koji je sumnjiv da je počinio kazneno djelo s elementima nasilja.

Za razliku od postupka protiv odraslih mjere opreza (članak 64. ZSM-a) i privremene mjere (članak 65. ZSM-a) do faze podnošenja prijedloga za izricanje maloljetničke sankcije određuje sudac za mladež, a nakon podnošenja prijedloga, rješenje o određivanju, produljenju ili ukidanju tih mjera donosi vijeće za mladež.

Vidi pod 9.2.2.5.3. Obrasci u vezi izvida i mjera osiguranja prisutnosti, prijedlog za određivanje pritvora obrazac 1.

Istražni zatvor može se odrediti kada prema Zakonu o kaznenom postupku postoje uvjeti za određivanje istražnog zatvora. Prilikom predlaganja određivanja istražnog zatvora državni

²⁶⁷ Odredbe o proglašenju i dostavljanju oduke u postupku protiv odraslih.

²⁶⁸ Prema Zakonu u ovom slučaju prvo ispitivanje ne provodi državni odvjetnik nego sudac za mladež, ali ova odredba je dijelom u suprotnosti s odredbom članka 76. ZSM. Ukoliko će u praksi sudac za mladež ispitivati u vezi okolnosti važnih za određivanje pritvora a ne o meritumu tada se neće postavljati pitanje u vezi toga tko vodi pripremni postupak.

odvjetnik mora voditi računa o tome da će se prema maloljetniku odrediti istražni zatvor samo kao krajnja mjera u razmjeru prema težini djela i očekivanoj sankciji, u najkraćem nužnom trajanju i samo ako njegovu svrhu nije moguće postići primjenom mjera opreza, privremenog smještaja ili istražnim zatvorom u domu.(članak 66. ZSM).

Posebnost istražnog zatvora prema maloljetnicima jest u tome što se ta mjera izvršava smještajem maloljetnika u zatvorenu zavodsku ustanovu, a ne u zatvor. Vrijeme koje maloljetnik provede na ovaj način u zatvorenoj zavodskoj ustanovi, uzet će mu se u obzir kao vrijeme trajanja zavodske odgojne mjere, a uračunat će se i u kaznu maloljetničkog zatvora.

Odredbom članka 67. ZSM određeno je trajanje istražnog zatvora. Prema stavku 1. ovog članka ukupno trajanje istražnog zatvora prema maloljetnicima ne smije prijeći polovicu vremena propisanog za odrasle počinitelje u članku 133. stavku 1., 2. i 3. Zakona o kaznenom postupku.

Trajanje istražnog zatvora u prethodnom postupku u slučaju kada se ne vodi pripremni postupak je mjesec dana uz mogućnost produljenja za još jedan mjesec.

Kada se prema maloljetniku vodi pripremni postupak, istražni zatvor je moguće produljiti za još jedan mjesec (najviše tri mjeseca).

Vidi pod 9.2.2.5.3. Obrasci u vezi izvida i mjera osiguranja prisutnosti, prijedlog za određivanje istražnog zatvora obrazac 2.

9.2.2.5.3. Obrasci u vezi izvida i mjera osiguranja prisutnosti

Obrazac1. Prijedlog za određivanje pritvora prema maloljetniku

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

OPĆINSKOM KAZNENOM SUDU U
SUCU ZA MLADEŽ

Na temelju članka 63. stavka 3. Zakona o sudovima za mladež u svezi članka 123. stavak 1. točka Zakona o kaznenom postupku stavljam

PRIJEDLOG ZA ODREĐIVANJE PRITVORA

prema:

maloljetnom/oj(osobni podaci)
koji može trajati najdulje 48 sati, a počinje teći od trenutka uhićenja u sati i
može trajati do, do sati.

O b r a z l o ž e n j e

Ovo državno odvjetništvo provodi pripremni postupak prema..... (ukoliko je donesen nalog o provođenju pripremnog postupka) (navesti prema kome i za koja djela).

Maloljetnog/u tereti se da je počinio/la kazneno djelo iz članka Kaznenog zakona na način kako je to činjenično i pravno pobliže opisano u nalogu o provođenju pripremnog postupka broj..., od....

Ako nije donesen nalog o provođenju pripremnog postupka:

Kaznenom prijavom Policijske postaje maloljetni/a je prijavljen/a da je (kratko opisati kazneno djelo i dati kvalifikaciju).

Ovo je obvezan dio bez obzira da li je donesen nalog:

Osnove sumnje da je maloljetni/a na opisani način počinio/la kazneno djelo iz članka Kaznenog zakona proizlaze iz zapisnika o očevidu Policijske postaje broj..., od, te potvrde o privremenom oduzimanju predmeta broj.... (i tome slično)

Navesti okolnosti iz kojih proizlazi pritvorski razlog na temelju kojeg sucu za mladež predlažemo određivanje pritvora.

Slijedom iznijetog, ovaj prijedlog se ukazuje opravdanim i na zakonu osnovanim.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 2: Prijedlog za određivanje istražnog zatvora

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

OPĆINSKOM KAZNENOM SUDU U
SUCU ZA MLADEŽ

Na temelju članka 66. Zakona o sudovima za mladež u svezi članka 123. stavka 1. točke Zakona o kaznenom postupku stavljam

PRIJEDLOG ZA ODREĐIVANJE ISTRAŽNOG ZATVORA

prema:

maloljetnom/oj(osobni podaci), uhićenom/oj u sati, nalazi se u pritvoru u pritvorskoj jedinici Policijske uprave po rješenju suca za mladež broj: od, a koji pritvor može trajati najdulje do u sati.

- jer postoje razlozi za određivanje istražnog zatvora predviđeni člankom 123. stavkom 1. točkom Zakona o kaznenom postupku.

O b r a z l o ž e n j e

(u uvodu obrazloženja pozvati se samo na činjenični opis naloga za provođenje pripremnog postupka, a ako se ne provodi pripremni postupak, tada kratko navesti što se maloljetniku/ci stavlja na teret, odnosno za koje kazneno djelo postoji osnovana sumnja da ga je počinio/la npr).:

Djelatnici Policijske uprave podnijeli su kaznenu prijavu broj: K-.... iz koje proizlazi da je (opis kaznenog djela)

dakle,.....

pa da je time počinio/la kazneno djelo

Ova činjenična utvrđenja proizlaze iz

U konkretnom slučaju ispunjeni su uvjeti za određivanje istražnog zatvora prema maloljetno/oj na temelju članka 123. stavka 1. točke Zakona o kaznenom postupku jer (obrazložiti postojanje razloga za određivanje istražnog zatvora)

Sve iznijeto predstavlja faktične i pravne osnove za određivanje istražnog zatvora prema maloljetnom/oj temeljem naznačenih zakonskih osnova.

Pečat i potpis - čl. 82 Poslovnika

Obrazac 3. Prijedlog za spajanje postupka

Zaglavlje- članak 76. Poslovnika
Članak 78. Poslovnika – inicijali

OPĆINSKOM / ŽUPANIJSKOM SUDU U

.....

Ovo državno odvjetništvo zaprimilo je kaznenu prijavu (posebno izvješće) Policijske uprave broj od iz koje proizlaze osnove sumnje da je maloljetni/a počinio/la kazneno djelo iz članka Kaznenog zakona zajedno sa punoljetnim/om pa na temelju članka 61. stavka 2. ZSM stavljam

PRIJEDLOG

da se donese rješenje o spajanju postupka koji se vodi prema maloljetnom/oj pod našim gornjim brojem sa postupkom protiv punoljetnog/e protiv kojeg/e se postupak vodi pod brojem

Razlozi

Iz kaznene prijave (ili kojeg drugog izvora) proizlaze osnovi sumnje da je maloljetni/a počinio/la kazneno djelo iz članka Kaznenog zakona zajedno sa punoljetnim/om na način (ukratko navesti što im se stavlja na teret)

Prema maloljetniku/ici bit će potrebno provesti pojedine dokazne radnje (ili pripremni postupak) pod našim brojem, a protiv punoljetnog/e..... dokazne radnje (ili istraga), s time da će u oba postupka biti potrebno ispitati u svojstvu svjedoka te provesti druge radnje (navesti koje).

Kako se maloljetni/a i punoljetni/a terete da su zajedno počinili kazneno djelo iz članka Kaznenog zakona, a naprijed navedeno upućuje na međusobnu povezanost dokaza koje treba provesti prije podnošenja prijedloga za izricanje maloljetničke sankcije, odnosno optužnice, to proizlazi kako je radi svestranog razjašnjenja stvari svrsishodno provesti jedinstveni kazneni postupak.

Slijedom iznijetog, predlažem da vijeće za mladež u smislu članka 61. stavka 2. ZSM donese rješenje o spajanju postupaka prema maloljetnom/oj sa postupkom protiv punoljetnog/e

Potpis – članak 82. Poslovnika

Prilog:

- kaznena prijava (posebno izvješće) PU... broj

Obrasci za upućivanje predmeta u rad stručnom suradniku - defektologu:

9.2.2.6. Odlučivanje državnog odvjetnika o kaznenoj prijavi

Državni odvjetnik može odbaciti kaznenu prijavu pod u zakonu određenim uvjetima. Prilikom odlučivanja o odbačaju kaznene prijave on u prvom redu odlučuje postoje li razlozi za odbačaj po općim propisima. Ukoliko postoje osnove sumnje može odlučiti da nema osnove za vođenje kaznenog postupka iako postoji osnovana sumnja da je maloljetnik počinio kazneno djelo, ako smatra da ne bi bilo svrhovito vođenje postupka prema maloljetniku.

9.2.2.6.1. Odlučivanje državnog odvjetnika o odbačaju kaznene prijave po općim propisima (članak 70. ZSM)

Državni odvjetnik za mladež podnesenu kaznenu prijavu ocjenjuje u prvom redu primjenom odredbe članka 206. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku, što znači da ako postoje okolnosti zbog kojih bi državni odvjetnik kaznenu prijavu morao odbaciti primjenom općih odredbi, dužan je na isti način postupiti i prema maloljetniku. Na primjer ako nema osnovane sumnje, nastupila je zastara ili okolnost koja isključuje kazneni progon, radi se o beznačajnom djelu, u odnosu na kaznenu prijavu će državni odvjetnik postupiti jednako kao da se radi o počinitelju odrasloj osobi.

Primjena posebnih načela vođenja postupka prema maloljetniku ne smije rezultirati faktičkim dovođenjem maloljetnika u nepovoljniji položaj (na primjer da se za kazneno djelo za koje nema osnovane sumnje da ga je maloljetnik počinio pokreće postupak, bez obzira što je iz osobnih podataka vidljivo da bi maloljetniku bila potrebna neka vrsta tretmana).

Stoga će takvu kaznenu prijavu sukladno odredbi članka 70. ZSM, a koja upućuje na primjenu odredbe članka 206. Zakona o kaznenom postupku, državni odvjetnik za mladež odbaciti i o tome će obavijestiti oštećenika uz navođenje razloga za odluku, kao i policiju ako je ona podnositelj kaznene prijave. U praksi će, dakle, državni odvjetnik za mladež donijeti rješenje kojim odbacuje kaznenu prijavu prema maloljetniku i navest će u obrazloženju razloge za tu odluku, no samo rješenje neće dostaviti oštećeniku i policiji, nego će im dostaviti posebne obavijesti o odluci koju je donio.

S obzirom na to da je u maloljetničkom postupku državni odvjetnik jedini ovlaštenik kaznenog progona, u slučaju kada državni odvjetnik donese odluku o odbačaju kaznene prijave po članku 70. ZSM i o tome obavijesti oštećenika, ovaj može u roku od 8 dana od zaprimanja obavijesti, zahtijevati od vijeća za mladež nadležnog suda da odluči o vođenju postupka prema maloljetniku. Vijeće za mladež će, nakon što razmotri razloge za donošenje takve odluke državnog odvjetnika, donijeti odluku o eventualnom vođenju kaznenog postupka prema maloljetniku i ako odluči da za to ima osnove, državni odvjetnik mora postupiti sukladno toj odluci.

Za obrazac rješenja o odbačaju vidi pod 9.2.2.6.3. Obrasci u vezi odbačaja kaznene prijave po općim propisima i primjenom članaka 71. do 73. ZSM (svrhovitost), obrazac 1., a za obavijesti policiji i oštećeniku obrasce 2. i 3.

9.2.2.6.2. Odlučivanje državnog odvjetnika o primjeni načela svrhovitosti postupanja u prethodnom postupku (čl. 71.-73.ZSM)

Ako utvrdi da postoje osnove sumnje da je maloljetnik počinio kazneno djelo i da nema razloga za odbačaj kaznene prijave prema odredbama Zakona o kaznenom postupku, državni odvjetnik za mladež dužan je procijeniti da li postoje uvjeti za primjenu načela svrhovitosti.

Načelo svrhovitosti iz članka 71. i 72. ZSM primjenjuje se na kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do pet godina ili novčana kazna, kada postoji osnova sumnje da je maloljetnik kazneno djelo počinio.

Državni odvjetnik za mladež obavještava oštećenika o ovoj odluci, koji nema pravo preuzeti progon, niti može, za razliku od odluke po članku 70. ZSM, zahtijevati od vijeća za mladež nadležnog suda da odluči o vođenju postupka. Oštećenika se obavještava da svoj imovinsko pravni zahtjev može ostvarivati u parnici. O odluci se obavještava i zavod za socijalnu skrb u županiji, kao i policiju ako je ona podnijela kaznenu prijavu.

Predviđena je i posebna vrsta ocjene svrhovitosti postupanja po članku 73. Zakona o sudovima za mladež, prema maloljetniku koji se nalazi na izvršenju kazne ili odgojne mjere ili je smješten u neku ustanovu socijalne skrbi, a državni odvjetnik za mladež ocijeni da provođenje postupka i izricanje sankcije za novo kazneno djelo očito ne bi imalo svrhe.

9.2.2.6.2.1. Ocjena svrhovitosti primjenom članka 71. ZSM

Prema članku 71. državni odvjetnik za mladež ovlašten odbaciti kaznenu prijavu iako postoje osnove sumnje da je maloljetnik počinio kazneno djelo za koje je propisana zakona zatvora do 5 godina ili novčana kazna ako – s obzirom na prirodu kaznenog djela i okolnosti u kojima je djelo počinjeno, prijašnji život maloljetnika i njegova osobna svojstva – smatra da ne bi bilo svrsishodno provoditi postupak.

Da bi mogao primijeniti ovu zakonsku odredbu potrebno je da državni odvjetnik utvrdi postojanje ovih okolnosti, za što uobičajeni sadržaj kaznene prijave protiv maloljetnika često nije dovoljan.

Radi utvrđenja tih okolnosti državni odvjetnik može tražiti obavijesti od maloljetnikovih roditelja, skrbnika, drugih osoba i ustanova, dakle od osoba za koje zaključi da bi te podatke mogli imati.

Utvrđenje tih okolnosti državni odvjetnik može tražiti i putem stručnog suradnika (izvan pravne struke) u državnom odvjetništvu, a može te osobe i maloljetnika pozvati radi neposrednog obavještanja. Ukoliko ga u državnom odvjetništvu nema, takvo mišljenje treba tražiti od zavoda za socijalnu skrb u županiji.

U Članku 71. stavak 2. predviđena je mogućnost primjene načela svrhovitosti prema maloljetniku koji je prijavljen za više kaznenih djela, ali je svrhovito da se izrekne sankcija samo za jedno, jer pokretanje postupka za druga kaznena djela ne bi bitno utjecalo na odabir maloljetničke sankcije. U tom slučaju državni odvjetnik može odlučiti da za ta druga kaznena djela ne vodi kazneni postupak, uz ograničenje da se mora raditi o kaznenim djelima sa propisanom kaznom do 5 godina.

Za obrazac poziva roditeljima i drugima vidi pod III.9.2.2.6.3. Obrasci u vezi odbačaja kaznene prijave po općim propisima i primjenom članka 71. do 73. ZSM (svrhovitost), obrazac 4.

Za obrazac dopisa stručnom suradniku vidi pod III.9.2.2.6.3. Obrasci u vezi odbačaja kaznene prijave po općim propisima i primjenom članka 71. do 73. ZSM (svrhovitost), obrazac 6.

Za obrazac rješenja o odbačaju primjenom načela svrhovitosti iz članka 71. stavak 2. vidi pod III.9.2.2.6.3. Obrasci u vezi odbačaja kaznene prijave po općim propisima i primjenom članka 71. do 73. ZSM (svrhovitost), obrazac 7. a za obavijesti policiji zavodu za socijalnu skrb i oštećeniku obrasce 8. do 10.

9.2.2.6.2.2. Ocjena svrhovitosti primjenom članka 72. ZSM-a

Člankom 72. propisano je odlučivanje po načelu svrhovitosti u prethodnom postupku kada državni odvjetnik za mladež svoju odluku da neće voditi kazneni postupak prema maloljetniku uvjetuje ispunjenjem određenih obveza (uvjetovana svrhovitost).

Ova se odredba primjenjuje kada ocjenjujući okolnosti za primjenu odredbe članka 71. ZSM-a (dakle za kaznena djela za koja je zakonom propisana kazna zatvora do 5 godina ili novčana kazna, postoje osnove sumnje da je maloljetnik kazneno djelo počinio), vođenje kaznenog postupka prema maloljetniku ne bi bilo svrhovito, ali državni odvjetnik za mladež utvrdi da

odluku o ne vođenju kaznenog postupka treba uvjetovati spremnošću maloljetnika za ispunjenje određenih obveza.

Prema članku 72. stavak 1. ZSM-a državni odvjetnik može od maloljetnika tražiti ispunjenje slijedećih obveza:

- a) da se ispriča oštećeniku,
- b) da prema vlastitim mogućnostima popravi štetu nanесenu kaznenim djelom,
- c) da se uključi u postupak posredovanja kroz izvansudsku nagodbu,
- d) da se uključi u rad humanitarnih organizacija ili poslove komunalnog ili ekološkog značenja,
- e) da se uz suglasnost maloljetnikovog zakonskog zastupnika podvrgne postupku odvikavanja od droge ili drugih ovisnosti,
- f) da se uključi u pojedinačni ili skupni psihosocijalni tretman u savjetovalištu za mlade
- g) da se radi provjere znanja prometnih propisa uputi u nadležnu ustanovu za osposobljavanje vozača
- h) druge obveze koje su primjerene s obzirom na počinjeno kazneno djelo i osobne i obiteljske prilike maloljetnika

Sve te obveze primjenjuju se u smislu odredbi koje se odnose na izvršavanje odgojne mjere posebne obveze iz članka 10. ZSM, no one ne predstavljaju odgojnu mjeru, nego činidbu na čije izvršenje se maloljetnik dragovoljno obvezuje.

Maloljetnik obveze ispunjava uz suradnju i nadzor zavoda za socijalnu skrb u županiji. Na temelju članka 72. stavka 2. ZSM-a, po ispunjenju obveze državni odvjetnik za mladež donosi konačnu odluku o nevođenju kaznenog postupka prema maloljetniku. O toj svojoj odluci državni odvjetnik obavještava zavod za socijalnu skrb u županiji, oštećenika sa uputom za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u parnici te policiju ako je podnijela kaznenu prijavu.

Za obrazac poziva vidi pod III.9.2.2.6.3.

Obrasci u vezi odbačaja kaznene prijave po općim propisima i primjenom članka 71. do 73. ZSM (svrhovitost) vidi pod III.9.2.2.6.3. - obrazac 4.

Za obrazac izjave vidi pod III.9.2.2.6.3. Obrasci u vezi odbačaja kaznene prijave po općim propisima i primjenom članka 71. do 73. ZSM (svrhovitost), obrazac 11., obrazac zahtjeva za iniciranje postupka zavoda za socijalnu skrb u županiji u posredovanju

Za obrazac rješenja vidi pod III.9.2.2.6.3. Obrasci u vezi odbačaja kaznene prijave po općim propisima i primjenom članka 71. do 73. ZSM (svrhovitost), obrazac 13., a za obavijesti obrasce 14. do 16.

9.2.2.6.2.3. Ocjena svrhovitosti po članku 73. ZSM

Kada je prema maloljetniku koji je prijavljen (postoje osnove sumnje) za počinjenje nekog kaznenog djela:

- u tijeku izvršenja kazne ili odgojne mjere (zbog drugog kaznenog djela),

- pravomoćno izrečena kazna ili odgojna mjera (zbog drugog kaznenog djela),
- ili je odlukom zavoda za socijalnu skrb smješten u ustanovu socijalne skrbi,

državni odvjetnik može odlučiti da neće voditi kazneni postupak za to kazneno djelo, ako s obzirom na

- težinu i narav djela i pobude iz kojih je ono počinjeno,

vođenje postupka i izricanje sankcije za to djelo očitno ne bi imalo svrhe.

Državni odvjetnik u primjeni članka 73. ZSM nije ograničen rasponom zakonski propisane kazne (kao kod primjene članka 71. i 72. ZSM), što znači da ovu odluku može donijeti i kada se radi o kaznenim djelima za koja je propisana kazna zatvora i preko 5 godina.

Državni odvjetnik za mladež, ako ima stručnog savjetnika izvan pravne struke dostavlja mu predmet uz uputu da ocijeni svrhovitost postupanja po članku 73. Zakona o sudovima za mladež. U svojem mišljenju stručni savjetnik – defektologa daje podatke o osobnim i obiteljskim prilikama te podatke o tijeku izvršavanja maloljetničke sankcije, uz navođenje da li je ocijenjeno kako izrečena sankcija/odnosno ona koja je u tijeku/odnosno smještaj u ustanovu socijalne skrbi u cijelosti ostvaruju svrhu maloljetničkih sankcija.

Za obrazac vidi pod 9.2.2.6.3. Obrasci u vezi odbačaja kaznene prijave po općim propisima i primjenom članaka 71. do 73. ZSM (svrhovitost), dopis stručnom suradniku, obrazac 6.

Državni odvjetnik prvenstveno procjenjuje je li mjera (pa i ako je izrečena izvan kaznenog postupka, od strane tijela socijalne skrbi) dovoljna za ostvarenje odgojne svrhe kao glavne svrhe koja se postiže maloljetničkom sankcijom. Pri ocjeni prikladnosti sudske odgojne mjere treba imati u vidu i mogućnost da izrečena mjera bude zamijenjena drugom, prikladnijom mjerom u tijeku njezinog izvršavanja.

Ako ocijeni da je već izrečena mjera dovoljna za ostvarenje svrhe maloljetničke sankcije u konkretnom slučaju, donijeti će rješenje o nevođenju kaznenog postupka i obavijestiti uz navođenje razloga zavod za socijalnu skrb u županiji i oštećenika uz uputu o ostvarivanju imovinskopravnog zahtjeva u parnici, a policiju ako je podnijela kaznenu prijavu.

Za obrasce vidi pod 2.2.6.3. Obrasci u vezi odbačaja kaznene prijave po općim propisima i primjenom članaka 71. do 73. ZSM (svrhovitost), rješenje – obrazac 17, obavijesti obrasci 18. do 20.

9.2.2.6.3. Obrasci u vezi odbačaja kaznene prijave po općim propisima i primjenom članaka 71. do 73. ZSM (svrhovitost)

Obrazac 1. *Primjerak rješenja o odbačaju kaznene prijave po članku 70. stavku 1. ZSM*

(Zaglavljje - čl. 76. i čl. 78. Poslovnika)

Općinsko državno odvjetništvo u, zamjenik/ica općinskog državnog odvjetnika za mladež u kaznenom predmetu prema maloljetnom/oj M ... M... zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, donosi

R J E Š E N J E

Na temelju članka 70. stavak 1. Zakona o sudovima za mladež u svezi članka 206. stavka 1. točka 1. Zakona o kaznenom postupku (uz dodatak ako je potrebno npr. odredbe članka 28. Kaznenog zakona), odbacuje se kaznena prijava prema maloljetnom/oj M... M... zbog kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona.

RAZLOZI

- *jer ... (navesti razlog kao kod odbačaja kaznene prijave protiv odraslih počinitelja, npr. jer prijavljeno djelo nije kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti ...)*

O b r a z l o ž e n j e

Policijska uprava ... policijska postaja podnijela je kaznenu prijavu prema maloljetnom/oj M... M... zbog kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona.

U kaznenoj prijavi navodi se ...

Iz službene bilješke o obavljenom obavijesnom razgovoru s maloljetnim/om M... M... proizlazi ...

(slijedi navođenje činjeničnog utvrđenja prema sadržaju kaznene prijave i prikupljenim činjenicama te razlozi zbog kojih se odbacuje kaznena prijava, kao kod odbačaja kaznene prijave protiv odraslog počinitelja)

Iz službene bilješke o личности, ranijem životu i obiteljskim prilikama maloljetnog/e M... M... proizlazi ... (kada se radi o odbačaju kaznene prijave primjenom članka 28. Kaznenog zakona navodit će se i ovi podaci, no kada se radi o drugim razlozima za odbačaj kaznene prijave, tada navođenje podataka o osobnim i obiteljskim prilikama maloljetnika nije potrebno)

(Treba paziti kod osnove da prijavljeno djelo nije kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti jer je za sva kaznena djela koja počinio maloljetnik, ovlaštenu tužitelj državno odvjetnik za mladež pod uvjetima iz članka 50. stavka 1. i 2. Zakona o sudovima za mladež.)

Stoga je valjalo odlučiti kao u izreci rješenja.

Potpis – članak 82. Poslovnika

O tome obavijesti:

1. *Policijska uprava ... na broj:*
2. *Oštećeniku*

Obrazac 2. *Obavijesti policiji o rješenju o odbačaju kaznene prijave prema članku 70. ZSM*

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

POLICIJSKA UPRAVA
POLICIJSKA POSTAJA

Veza: Vaš broj ...

U svezi vašeg posebnog izvješća gornjeg broja od sukladno odredbi članka 70. stavka 1. Zakona o sudovima za mladež obavještavam vas da smo prema maloljetnom/oj M... M... zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona odbacili kaznenu prijavu iz razloga (navesti razlog za odluku ...)

Potpis – članak 82. Poslovnika

Obrazac 3. Obavijest oštećeniku za rješenje o odbačaju kaznene prijave prema članku 70. ZSM

(Zaglavlje - čl. 76. i čl. 78. Poslovnika)

IME I PREZIME OŠTEĆENIKA ILI NAZIV PRAVNE OSOBE
(adresa)

U svezi kaznene prijave koju ste podnijeli dana ... (kome) (ili koju je podnijela Policijska uprava ...) sukladno odredbi članka 70. stavka 1. Zakona o sudovima za mladež obavještavamo vas da smo prema maloljetnom/oj M... M... zbog kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona donijeli rješenje o odbačaju kaznene prijave iz razloga ... (navesti razlog za odluku ...).

Analizirajući rezultate provedenih izvida utvrdili smo ... (ukratko obrazložiti)

Sukladno odredbi članka 70. stavka 2. Zakona o sudovima za mladež, u roku od 8 dana od primitka ove obavijesti, možete zahtijevati da vijeće za mladež (navesti kojeg suda) da odluči o pokretanju postupka prema maloljetnom/oj M... M...

(Napomena: Novim Zakonom o sudovima za mladež propisano je da odluku o eventualnom pokretanju postupka donosi vijeće za mladež nadležnog suda, a ne višeg suda kako je to bilo prema staroj odredbi članka 62. stavka 2. ZSM-a iz 1997.)

Potpis – čl. 82. Poslovnika

Obrazac 4. Poziv roditelja i maloljetnika u državno odvjetništvo – članak 71. stavak 1. Zakona o sudovima za mladež

Zaglavlje – čl. 76. i 78. Poslovnika

IME I PREZIME RODITELJA
(adresa)

Poštovani,

Ovo državno odvjetništvo zaprimilo je kaznenu prijavu/posebno izvješće prema Vašem maloljetnom sinu/kćeri M... M... radi osnovane sumnje da je počinio/la kazneno djelo iz članka ... Kaznenog zakona.

Radi donošenja državno odvjetničke odluke potrebno je da se

..... u sati

Zajedno sa Vašim maloljetnim/om sinom/kćeri M... M... javite stručnoj savjetnici – defektologu u Općinsko državno odvjetništvo u, adresa, soba broj

Sa sobom ponesite identifikacijsku ispravu.

O eventualnoj spriječenosti potrebno je da nas izvijestite pozivom na broj telefona

STRUČNA SAVJETNICA

Obrazac 6. Dopis stručnom suradniku

Zaglavlje- članka 76. Poslovnika
Članak 78. Poslovnika – inicijali

STRUČNOM SURADNIKU

O V D J E

Iz kaznene prijave/posebnog izvješća Policijske uprave brojod proizlaze osnove sumnje da je maloljetni/apočinio kazneno djelo iz članka Kaznenog zakona.

(obrazložiti kratko iz čega osnove sumnje proizlaze)

Stoga, u cilju

(na primjer: ocjene osnovanosti primjene načela svrhovitosti predviđenog u člancima 71.-73. ZSM ili davanja mišljenja o primjerenoj maloljetničkoj sankciji)

predlažem provesti defektološku obradu u okviru koje je potrebno pribaviti, utvrditi, poduzeti te nakon dovršetka premet vratiti na daljnje odlučivanje.

Potpis – članak 82. Poslovnika

Napomena:

Ovakav obrazac služi i za upućivanje predmeta protiv mlađih punoljetnika u defektološku obradu u svrhu ocjene osnovanosti primjene načela svrhovitosti ili osnovanosti predlaganja maloljetničkih sankcija u daljnjem kaznenom postupku. Isto tako, na ovaj način se u obradu upućuje predmet protiv odraslih počinitelja kaznenih djela za koje se ocijeni kako postoje uvjeti za eventualnu primjenu načela svrhovitosti po članku 522. Zakona o kaznenom postupku, s time da je potrebno naznačiti da je to svrha zbog koje se predmet i daje u rad defektologu.

Obrazac 7. Rješenje o nepokretanju postupka prema maloljetniku po članku 71. ZSM-a

(Zaglavljje - čl. 76. i čl. 78. Poslovnika)

Općinsko državno odvjetništvo u, zamjenik/ica općinskog državnog odvjetnika za mladež u kaznenom predmetu prema maloljetnom/oj M... M..., OIB zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, donosi

R J E Š E N J E

Na temelju članka 71. (stavka 1. ili stavka 2.) Zakona o sudovima za mladež nema osnove za vođenje kaznenog postupka prema maloljetnom/oj M... M... zbog kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona počinjenog na štetu (ime i prezime oštećenika), jer vođenje postupka prema maloljetniku/ici ne bi bilo svrhovito.

O b r a z l o ž e n j e

Policijska uprava ... policijska postaja podnijela je kaznenu prijavu prema maloljetniku/ci M... M... zbog kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona.

U kaznenoj prijavi navodi se

Iz službene bilješke o obavljenom obavijesnom razgovoru s maloljetnim/om M... M... proizlazi
(slijedi navođenje činjeničnog utvrđenja prema sadržaju kaznene prijave i prikupljenim činjenicama i njihova ocjena)

Slijedom navedenog proizlazi osnovana sumnja da su se u postupanju maloljetnog/e M... M... ostvarila obilježja kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona.

Nakon toga se pristupa obrazlaganju okolnosti koje su osnova za donošenje ove odluke.

(Prema članku 71. novog Zakona o sudovima za mladež postoje 2 razloga za donošenje odluke o nesvrhovitosti daljnjeg vođenja postupka prema maloljetniku/ici:

- ako državni odvjetnik smatra da vođenje postupka ne bi bilo svrhovito s obzirom na narav kaznenog djela i okolnosti u kojima je djelo počinjeno, prijašnji život maloljetnika/ce i njegova/njezina osobna svojstva (prikupljanje podataka o osobnim i obiteljskim prilikama u

- pravilu se provodi putem stručnog savjetnika izvan pravne struke uz uputu da on, po prikupljanju podataka, ocijeni svrhovitost postupanja)
- kada je maloljetnik/ca prijavljen za više kaznenih djela, ali je svrhovito da mu/joj se izrekne maloljetnička sankcija samo za jedno jer pokretanje postupka za druga kaznena djela ne bi bitno utjecalo na odabir maloljetničke sankcije, državni odvjetnik može odlučiti da nema osnove za vođenje postupka za ta druga kaznena djela (nova osnova za postupanje prema maloljetnicima po uzoru na postupanje po načelu svrhovitosti protiv odraslih počinitelja sukladno članku 521. ZKP-a).

Stoga je pri obrazlaganju okolnosti koje su osnova za donošenje odluke potrebno jasno navesti radi li se o odluci po stavku 1. ili stavku 2. ovog članka.)

Slijedom navedenog, ocjenjujem da bi vođenje kaznenog postupka prema maloljetniku/ci bilo nesvrhovito pa je u smislu odredbe članka 71. stavka 1. ili 2. Zakona o sudovima za mladež valjalo odlučiti kao u izreci ovog rješenja.

Potpis čl. 82. Poslovnika

O tome obavijest:

1. *Policijskoj upravi na broj:*
2. *Zavodu za socijalnu skrb u županiji*
3. *oštećeniku*

Obrazac 8. Obavijest policiji

(Zaglavlje - čl. 76. i čl. 78. Poslovnika)

POLICIJSKA UPRAVA
POLICIJSKA POSTAJA

Veza: Vaš broj ...

U svezi vaše kaznene prijave /posebnog izvješća gornjeg broja od, sukladno odredbi članka 71. stavka 3. Zakona o sudovima za mladež obavještavamo vas da smo u odnosu na maloljetnog/u M... M... zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona donijeli odluku kako nema osnove za daljnje vođenje kaznenog postupka jer smo ocijenili da daljnje postupanje ne bi bilo svrhovito.

Potpis – članak 82. Poslovnika

Obrazac 9. Obavijest oštećeniku

(Zaglavlje - čl. 76. i čl. 78. Poslovnika)

IME I PREZIME OŠTEĆENIKA ILI NAZIV PRAVNE OSOBE
(adresa)

U svezi kaznene prijave koju ste podnijeli dana ... (kome) (ili koju je podnijela Policijska uprava ...), sukladno odredbi članka 71. stavka 3. Zakona o sudovima za mladež obavještavamo vas da smo u odnosu na maloljetnog/u M... M..., sina/kćer i ..., rođenog/u

..., s prebivalištem zbog kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona donijeli odluku kako nema osnove za daljnje vođenje kaznenog postupka jer smo ocijenili da daljnje postupanje ne bi bilo svrhovito.

Ovu odluku smo donijeli iz razloga što (kratko obrazložiti)

Na temelju članka 71. stavka 3. Zakona o sudovima za mladež, ovlaštene ste svoj eventualni imovinskopravni zahtjev u odnosu na imenovanog maloljetnika/cu ostvarivati prema njegovim/zinim roditeljima u parnici pred nadležnim sudom.

Potpis – čl. 82. Poslovnika

Obrazac 10. Obavijest zavodu za socijalnu skrb u županiji

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ZAVOD ZA SOCIJALNU SKRB U ŽUPANIJU (adresa)

Ovo državno odvjetništvo zaprimilo je kaznenu prijavu/posebno izvješće od kojim se prijavljuje maloljetni/a M... M..., sin/kćer ... i ..., rođen/a ... u ..., s prebivalištem u zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona.

Sukladno odredbi članka 71. stavka 3. Zakona o sudovima za mladež obavještavamo vas da smo u odnosu na maloljetnog/u M... M... zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona donijeli odluku kako nema osnove za daljnje vođenje kaznenog postupka jer smo ocijenili da daljnje postupanje ne bi bilo svrhovito, imajući u vidu (navesti ili osobne i obiteljske prilike, odnos prema kaznenom djelu itd. – stavak 1. ili navesti da vođenje kaznenog postupka za ta kaznena djela ne bi bitno utjecalo na odabir maloljetničke sankcije – stavak 2.).

Potpis – članak 82. Poslovnika

Obrazac 11. Izjava maloljetnika i roditelja o pristanku na ispunjenje obveze po članku 72. stavku 1. točkama a) do g)

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

IZJAVA O PRISTANKU

U svezi kaznene prijave/posebnog izvješća broj ... Policijske uprave podnesene prema maloljetnom/oj M... M... zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, izjavljujemo da smo suglasni sa provođenjem postupka po načelu svrhovitosti na temelju članka 72. Zakona o sudovima za mladež.

Prema uputi državnog odvjetnika za mladež spreman/spremna sam dobrovoljno:

- navesti obvezu iz članka 72. stavka 1. ZSM-a koja se nalaže maloljetniku/ici npr.

a) ispričati se oštećeniku/ici

Maloljetnik/ca i njegov/njezin roditelj i zakonski zastupnik upućeni su da tijekom ovog postupka maloljetnik/ica može imati branitelja (članak 54. stavak 2. Zakona o sudovima za mladež) pa izjavljuju da ne žele branitelja.

Roditelj i z.z.
Osobna iskaznica broj:

Maloljetnik/ica
Osobna iskaznica broj:

Obrazac 12. Zahtjev za iniciranje postupka zavoda za socijalnu skrb u županiji u posredovanju pri ispunjenju obveze

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ZAVOD ZA SOCIJALNU SKRB U ŽUPANIJI
(adresa)

Predmet: Postupak posredovanje prema

Maloljetno/oj, ime i prezime roditelja i obiteljsko prezime majke, datum i mjesto rođenja, prebivalište/boravište, koju školu pohađa,

Zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona.

Posebna obveza prema članku 72. stavku 1. točki Zakona o sudovima za mladež:

- navesti obvezu npr. a) da se ispriča oštećeniku

Rok za ispunjenje obveze je

Poštovani,

Molimo da obvežete i pružite stručnu pomoć te da podržite maloljetnika/icu u ispunjenju naprijed navedene posebne obveze i da nas o ispunjenju obveze odmah izvjestite.

Također molimo da nas izvjestite ukoliko imenovani/a nije započeo sa ispunjavanjem posebne obveze ili ju nije ispunio/la u predviđenom roku.

Ukoliko ovo državno odvjetništvo u roku od tri tjedna po proteku gore naznačenog roka za ispunjenje obveze ne primi vaše odgovor vašeg Ureda, smatrati će da postupak posredovanja nije uspio pa će prema maloljetniku/ici pokrenuti kazneni postupak.

Ispuni li maloljetnik/ca uredno svoju obvezu, državni odvjetnik za mladež će u smislu članka 72. stavka 2. Zakona o sudovima za mladež donijeti konačnu odluku o ne vođenju kaznenog postupka prema maloljetniku/ici.

Potpis – čl. 82. Poslovnika

Privitak:

- primjerak izjave o pristanku

Obrazac 13. Rješenje o ne vođenju kaznenog postupka prema maloljetniku na temelju članka 72. ZSM

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

Općinsko državno odvjetništvo u, zamjenik/ica općinskog državnog odvjetnika za mladež u kaznenom predmetu prema maloljetnom/oj M... M..., OIB zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, donosi

R J E Š E N J E

Na temelju članka 72. stavka 2. Zakona o sudovima za mladež nema osnove za vođenje kaznenog postupka prema maloljetnom/oj M... M... zbog kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona počinjenog na štetu jer vođenje postupka prema maloljetniku/ici ne bi bilo svrhovito.

O b r a z l o ž e n j e

Policijska uprava ... policijska postaja podnijela je kaznenu prijavu prema maloljetniku/ci M... M... zbog kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona.

U kaznenoj prijavi navodi se

Iz službene bilješke o obavljenom obavijesnom razgovoru s maloljetnim/om M... M... proizlazi

(slijedi navođenje činjeničnog utvrđenja prema sadržaju kaznene prijave i prikupljenim činjenicama i njihova ocjena)

Slijedom navedenog proizlazi osnovana sumnja da su se u postupanju maloljetnog/e M... M... ostvarila obilježja kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona.

Nakon toga se pristupa obrazlaganju okolnosti koje su osnova za donošenje ove odluke.

Npr. Iz izvješća o osobnim i obiteljskim prilikama maloljetnika/ce proizlazi (ukratko sadržaj izvješća, poduzete radnje, osobna svojstva maloljetnika/ice, školski uspjeh, obiteljske prilike, spremnost na suradnju i ispunjene obveze)

Procjena je i mišljenje stručne savjetnice izvan pravne struke da je prema maloljetnom/oj M... M... opravdano izvršiti dodatan utjecaj nalaganjem posebne obveze (navesti koje), a na što je maloljetnik/ica zajedno sa roditeljem i pristao/la.

Posredovanjem zavoda za socijalnu skrb u županiji maloljetnik/ica je upućen na izvršenje posebne obveze u ---. Iz izvješća zavoda za socijalnu skrb u županiji od proizlazi da je maloljetnik/ica navedenu posebnu obvezu uredno izvršio (navesti u kojem razdoblju).

Slijedom navedeno, cijeneći vrstu i težinu počinjenog kaznenog djela, osobne i obiteljske prilike maloljetnika/ice te činjenicu da je uredno, u cijelosti i zadanom roku izvršio/la posebnu obvezu iz članka 72. stavka 1. točke ... ZSM-a koja mu/joj je bila naložena, smatram da prema njemu/njoj ne bi bilo svrhovito daljnje vođenje kaznenog postupka i izricanje odgojne mjere od strane suda.

Stoga je valjalo odlučiti kao u izreci ovog rješenja.

Potpis – čl. 82. Poslovnika

O tome obavijest:

1. Policijskoj upravi na broj:
2. Zavodu za socijalnu skrb u županiji
3. Oštećeniku

Obrazac 14. Obavijest policiji

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

POLICIJSKA UPRAVA
POLICIJSKA POSTAJA

Veza: Vaš broj ...

U svezi vaše kaznene prijave /posebnog izvješća gornjeg broja od, sukladno odredbi članka 72. stavka 3. Zakona o sudovima za mladež obavještavamo vas da smo u odnosu na maloljetnog/u M... M... zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona donijeli odluku kako nema osnove za daljnje vođenje kaznenog postupka jer smo ocijenili da daljnje postupanje ne bi bilo svrhovito, a nakon što je imenovani/a maloljetnik/ica uredno i u cijelosti ispunio naloženu posebnu obvezu iz članka 72. stavka 1. točke Zakona o sudovima za mladež

Potpis – članak 82. Poslovnika

Obrazac 15. Obavijest oštećeniku

(Zaglavlje - čl. 76. i čl. 78. Poslovnika)

IME I PREZIME OŠTEĆENIKA ILI NAZIV PRAVNE OSOBE
(adresa)

U svezi kaznene prijave koju ste podnijeli dana ... (kome) (ili koju je podnijela Policijska uprava ...), sukladno odredbi članka 72. stavka 3. Zakona o sudovima za mladež

obavještavamo vas da smo u odnosu na maloljetnog/u M... M..., sina/kćer i ..., rođenog/u, s prebivalištem zbog kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona donijeli odluku kako nema osnove za daljnje vođenje kaznenog postupka jer smo ocijenili da daljnje postupanje ne bi bilo svrhovito.

Ovu odluku smo donijeli iz razloga što (kratko obrazložiti uz navođenje da je maloljetnik/ica uredno i u cijelosti izvršio posebnu obvezu iz članka 72. stavka 1. točke Zakona o sudovima za mladež)

Na temelju članka 72. stavka 3. Zakona o sudovima za mladež, ovlašteni ste svoj eventualni imovinskopravni zahtjev u odnosu na imenovanog maloljetnika/cu ostvarivati prema njegovim/zinim roditeljima u parnici pred nadležnim sudom.

Potpis – čl. 82. Poslovnika

Obrazac 16. Obavijest zavodu za socijalnu skrb u županiji

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ZAVODU ZA SOCIJALNU SKRB U ŽUPANIJ
(adresa)

Veza: Klasa ...
Ur.broj

U svezi postupka posredovanja koji je posredstvom vašeg Ureda proveden prema maloljetno/oj M... M... radi ispunjenja naložene posebne obveze iz članka 72. stavka 1. točke Zakona o sudovima za mladež, obavještavamo vas da smo u odnosu na maloljetnog/u M... M... zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona donijeli odluku kako nema osnove za daljnje vođenje kaznenog postupka jer smo ocijenili da daljnje postupanje ne bi bilo svrhovito jer je imenovani maloljetnik/ica uredno ispunio naloženu obvezu.

Potpis – čl. 82. Poslovnika

Obrazac 17. Rješenje po članku 73. ZSM

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

Općinsko državno odvjetništvo, zamjenik/ica općinskog državnog odvjetnika za mladež u kaznenom predmetu prema maloljetnom/oj M... M..., OIB zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, donosi

R J E Š E N J E

Na temelju članka 73. stavka 1. Zakona o sudovima za mladež nema osnove za vođenje kaznenog postupka prema maloljetnom/oj M... M... zbog kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona počinjenog na štetu jer vođenje postupka prema maloljetniku/ici ne bi bilo svrhovito.

O b r a z l o ž e n j e

Policijska uprava ... policijska postaja podnijela je kaznenu prijavu prema maloljetniku/ci M... M... zbog kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona.

U kaznenoj prijavi navodi se

*Iz službene bilješke o obavljenom obavijesnom razgovoru s maloljetnim/om M... M... proizlazi
(slijedi navođenje činjeničnog utvrđenja prema sadržaju kaznene prijave i prikupljenim činjenicama i njihova ocjena)*

Slijedom navedenog proizlazi osnovana sumnja da su se u postupanju maloljetnog/e M... M... ostvarila obilježja kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona.

Nakon toga se pristupa obrazlaganju okolnosti koje su osnova za donošenje ove odluke – okolnosti vezano za osobne i obiteljske prilike maloljetnika/ce te podataka vezano za maloljetničku sankciju čije izvršavanje je u tijeku ili je pravomoćno izrečena ili je maloljetnik/ica smješten u ustanovu socijalne skrbi odlukom zavoda za socijalnu skrb u županiji.

U nastavku će navesti što proizlazi iz izvješća, odnosno mišljenja stručnog savjetnika – defektologa (podaci o osobnim i obiteljskim prilikama te podaci o tijeku izvršavanja maloljetničke sankcije) uz navođenje da je ocijenjeno kako izrečena sankcija/odnosno ona koja je u tijeku/odnosno smještaj u ustanovu socijalne skrbi u cijelosti ostvaruju svrhu maloljetničkih sankcija.

S obzirom na vrstu i težinu kaznenog djela, pobude (okolnosti koje ukazuju da nije nužno za ovo kazneno djelo pokretati postupak) te imajući u vidu i da je maloljetnik već odlukom zavoda za socijalnu skrb u županiji smješten u ustanovu socijalne skrbi ili mu je pravomoćno izrečena maloljetnička sankcija ili je njezino izvršavanje u tijeku, proizlazi da u konkretnom slučaju nije svrhovito voditi kazneni postupak niti izricati drugu maloljetničku sankciju jer se i na ovaj način ostvaruje njezina svrha.

Stoga je valjalo odlučiti kao u izreci ovog rješenja.

Potpis – čl. 82. Poslovnika

O tome obavijest:

- 1. Policijskoj upravi na broj:*
- 2. Zavodu za socijalnu skrb u županiji*
- 3. Oštećeniku*

Obrazac 18. Obavijest policiji

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

POLICIJSKA UPRAVA
POLICIJSKA POSTAJA

Veza: Vaš broj ...

U svezi vaše kaznene prijave /posebnog izvješća gornjeg broja od, sukladno odredbi članka 73. stavka 2. Zakona o sudovima za mladež obavještavamo vas da smo u odnosu na maloljetnog/u M... M... zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona donijeli odluku kako nema osnove za daljnje vođenje kaznenog postupka jer smo ocijenili da daljnje postupanje ne bi bilo svrhovito jer je maloljetnik/ica rješenjem zavoda za socijalnu skrb smješten u ustanovu socijalne skrbi / ili mu/joj je pravomoćno izrečena maloljetnička sankcija (navesti koja).../ ili je izvršavanje maloljetničke sankcije (navesti koje)... u tijeku.

Potpis – članak 82. Poslovnika

Obrazac 19. Obavijest oštećeniku

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

IME I PREZIME OŠTEĆENIKA ILI NAZIV PRAVNE OSOBE
(adresa)

U svezi kaznene prijave koju ste podnijeli dana ... (kome) (ili koju je podnijela Policijska uprava ...), sukladno odredbi članka 73. stavka 2. Zakona o sudovima za mladež obavještavamo vas da smo u odnosu na maloljetnog/u M... M..., sina/kćer i ..., rođenog/u ..., s prebivalištem zbog kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona donijeli odluku kako nema osnove za daljnje vođenje kaznenog postupka jer smo ocijenili da daljnje postupanje ne bi bilo svrhovito.

Ovu odluku smo donijeli iz razloga što (kratko obrazložiti)

Na temelju članka 73. stavka 2. Zakona o sudovima za mladež, ovlaštteni ste svoj eventualni imovinskopravni zahtjev u odnosu na imenovanog maloljetnika/cu ostvarivati prema njegovim/zinim roditeljima u parnici pred nadležnim sudom.

Potpis – čl. 82. Poslovnika

Obrazac 20. Obavijest zavodu za socijalnu skrb u županiji

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ZAVOD ZA SOCIJALNU SKRB U ŽUPANIJI
(adresa)

Ovo državno odvjetništvo zaprimilo je kaznenu prijavu/posebno izvješće od kojim se prijavljuje maloljetni/a M... M..., sin/kćer ... i ..., rođen/a ... u ..., s prebivalištem u zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona.

Sukladno odredbi članka 73. stavka 2. Zakona o sudovima za mladež obavještavamo vas da smo u odnosu na maloljetnog/u M... M... zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona donijeli odluku kako nema osnove za daljnje vođenje kaznenog postupka jer smo ocijenili da daljnje postupanje ne bi bilo svrhovito jer je maloljetnik/ica rješenjem vašeg Ureda smješten/a u ustanovu socijalne skrbi / ili mu/joj je pravomoćno izrečena maloljetnička sankcija (navesti koja)... / ili je izvršavanje maloljetničke sankcije (navesti koje)... u tijeku.

Potpis – članak 82. Poslovnika

9.2.2.7. Pripremni postupak, dokazne radnje i tijek kaznenog postupka prema maloljetnicima

Kazneni postupak prema maloljetnicima vodi se pred sudom za mladež prema osobi koja je kazneno djelo počinila nakon navršene 14 godine, a prije navršene 18 godine života, ako u vrijeme pokretanja postupka odnosno suđenja nije još navršila 23 godine života.

Kada počinitelj navrši 23 godine života prestaje nadležnost sudova za mladež (članak 36. ZSM).

U postupku prema maloljetniku za sva kaznena djela ovlašteni tužitelj je državni odvjetnik za mladež, s time da se za kaznena djela koja se progone po prijedlogu ili po privatnoj tužbi, postupak može pokrenuti ako je ovlaštena osoba nadležnom državnim odvjetniku stavila takav prijedlog u roku tri mjeseca od saznanja za kazneno djelo i počinitelja.

Po odredbi članka 52. ZSM u postupku prema maloljetniku ne primjenjuju se odredbe Zakona o skraćenom postupku, a samim time i odredbe o kaznenom nalogu.

9.2.2.7.1. Pripremni postupak i dokazne radnje

U postupcima za kaznena djela za koja se vodi pripremni postupak državni odvjetnik je dužan donijeti nalog o provođenju pripremnog postupka u roku od devedeset dana od upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava (čl. 205. st. 4. ZKP). Izdavanje naloga zabilježiti će se u upisniku kaznenih prijava.

U postupcima za kaznena djela za koja se ne vodi pripremni postupak, državni odvjetnik je dužan svoju odluku o kaznenoj prijavi donijeti u roku od 6 mjeseci od njezinog upisa u upisnik kaznenih prijava uz iznimnu mogućnost da viši državni odvjetnik produlji ovaj rok za još 3 mjeseca, naravno iz opravdanih razloga i uz obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika

koji postupka. Ako državni odvjetnik u zadanim rokovima ne donese odluku, smatrat će se da je odustao od vođenja kaznenog postupka.

U postupku prema maloljetniku postupaju državni odvjetnici za mladež i istražitelji za mladež, ako to zbog okolnosti nije moguće, iznimno mogu postupati i drugi državni odvjetnici ili istražitelji.

Kada se prema Zakonu o kaznenom postupku provodi istraga, prema maloljetniku će se provesti pripremni postupak i to po nalogu državnog odvjetnika za mladež.

Nalog o pokretanju pripremnog postupka državni odvjetnik dostavlja maloljetniku uz pouku o pravima. Zakon o sudovima za mladež nema posebne odredbe o dostavljanju pouke o pravima, pa se u skladu s člankom 3. ZSM primjenjuju odredbe Zakona o kaznenom postupku.

Oštećeniku se ne dostavlja nalog za vođenje pripremnog postupka, njemu se dostavlja samo pouka o pravima koje ima po Zakonu o kaznenom postupku uz upozorenje da je postupak prema maloljetniku tajan. Također se dostavlja obavijest zavodu za socijalnu skrb u županiji.

Za obrazac naloga o provođenju pripremnog postupka vidi pod III.2.2.7.3. Obrasci u vezi provođenja dokaznih radnji, pripremnog postupka i prijedloga za izricanje maloljetničke sankcije obrazac 1., pouka o pravima obrazac 4. i obavijesti oštećeniku i zavodu obrasci 2. i 3., te dopisa suda za mladež za određivanje branitelja – obrazac 6.

Kada se prema maloljetniku vodio pripremni postupak, sukladno odredbama Zakona o kaznenom postupku koje se odnose na odrasle počinitelje, državni odvjetnik sačinjit će službenu bilješku o dovršetku pripremnog postupka.

Za obrazac bilješke vidi pod .2.2.7.3. Obrasci u vezi provođenja dokaznih radnji, pripremnog postupka i prijedloga za izricanje maloljetničke sankcije, obrazac 5.

Ako se ne provodi pripremni postupak, mogu se provesti pojedine dokazne radnje sukladno članku 213. stavku 2. i 3. Zakona o kaznenom postupku

Za razliku od postupka protiv odraslih ispitivanje maloljetnika uvijek je prva dokazna radnja koju će poduzeti državni odvjetnik, osim ako postoji opasnost od odgode.

Svako ispitivanje maloljetnika se snima audio-video uređajem (čl. 76. st. 2. ZSM) i ako je ispitivanje provedeno suprotno toj odredbi, zapisnik o ispitivanju maloljetnika se ne može upotrijebiti kao dokaz. To je velika razlika u odnosu na postupak protiv odraslih u kojem se mora snimiti samo prvo ispitivanje osumnjičenika.

Državni odvjetnik ne može naložiti vještačenje psihijatrijskim pregledom maloljetnika. O vještačenju psihijatrijskim pregledom maloljetnika, tjelesnom pregledu i uzimanju tjelesnih uzoraka u dokazne svrhe odlučuje nalogom sudac za mladež na obrazloženi prijedlog državnog odvjetnika.

U ovoj fazi postupka, potrebno je pribaviti i podatke potrebne za ocjenu psihofizičke razvijenosti maloljetnika te podatke o njegovim osobnim i obiteljskim prilikama, a

prikupljanje tih podataka državni odvjetnik može povjeriti stručnom suradniku izvan pravne struke ili zavodu za socijalnu skrb u županiji.

9.2.2.7.2. Odluka nakon dovršenog pripremnog postupka ili provedenih dokaznih radnji

Nakon provedenih dokaznih radnji po članku 213. Zakona o kaznenom postupku državni odvjetnik odlučuje da li će odbaciti kaznenu prijavu (vidi pod 9.2.2.6. Odlučivanje državnog odvjetnika o kaznenoj prijavi), a ako ne odbaci kaznenu prijavu podnosi vijeću za mladež prijedlog za izricanje maloljetničke sankcije.

Nakon dovršenog pripremnog postupka državni odvjetnik je dužan u roku od 8 dana staviti prijedlog za izricanje maloljetničke sankcije, a ako nema osnova za izricanje sankcije nalogom obustavlja pripremni postupak.

Državni odvjetnik će nalogom obustaviti pripremni postupak, ako postoje razlozi za obustavu istrage iz članka 224. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku ili nije svrhovito vođenje postupka u smislu članka 71. ili 73. ZSM-a. O toj svojoj odluci obavijestiti će oštećenika i zavod za socijalnu skrb u županiji. Iako ZSM ništa ne govori o dostavi naloga o obustavi maloljetniku državni odvjetnik će njemu i branitelju u skladu s Zakonom o kaznenom postupku dostaviti nalog (članak 224. stavak 2. ZKP).

Prema članku 80. stavku 1. ZSM oštećenik ima pravo u roku od 8 dana od dana kada je primio obavijest o obustavi pripremnog postupka, zahtijevati od vijeća za mladež nadležnog suda da odluči o nastavku postupka prema maloljetniku. Ako vijeće nađe da ima osnova za nastavak postupka, donijet će o tome rješenje po kojem je državni odvjetnik dužan dalje postupati.

Za obrazac naloga o obustavi pripremnog postupka vidi pod 9.2.2.7.3. Obrasci u vezi provođenja dokaznih radnji, pripremnog postupka i prijedloga za izricanje maloljetničke sankcije, obrazac 7., a za obavijesti obrasci 8. i 9. te za prijedlog za izricanje maloljetničke sankcije – obrazac 10.

9.2.2.7.3. Obrasci u vezi provođenja dokaznih radnji, pripremnog postupka i prijedloga za izricanje maloljetničke sankcije

Obrazac 1. Nalog o pokretanju pripremnog postupka

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

NALOG

.....(naziv državnog odvjetništva) po zamjeniku/ici županijskog državnog odvjetniku za mladež u kaznenom predmetu prema maloljetnom/oj OIBzbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona (datum)

n a l o ž i l o j e

Na temelju članka 75. Zakona o sudovima za mladež u svezi članka 217. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku

PROVOĐENJE PRIPREMNOG POSTUPKA

prema:

maloljetnom/oj, (ime i prezime i osobne podatke maloljetnika/ice),

zbog postojanja osnova sumnje da bi:

(činjenični i zakonski opis, te pravna oznaka).

Obrazloženje:

Policijska uprava podnijela je kaznenu prijavu broj: od prema maloljetnom/oj, zbog postojanja osnova sumnje da je u vrijeme i način kako je to opisano u izreci počinio kazneno djelo iz članka Kaznenog zakona.

Osnove sumnje da je maloljetnik/ica počinio/la kazneno djelo za koje se tereti nalogom za provođenje pripremnog postupka, proizlaze iz kaznene prijave i priloga, a napose iz, te ostale dokumentacije koja prileži spisu.

Sve navedeno ukazuje na postojanje osnova sumnje da je upravo maloljetnik/ica počinio kazneno djelo protiv – – opisano u članku Kaznenog zakona.

Tijekom pripremnog postupka bit će potrebno o svim okolnostima počinjenja kaznenog djela ispitati maloljetnika/cu, te ispitati u svojstvu svjedoka (opisati što će se istražiti, koje određene okolnosti, koje će se radnje poduzeti i koje osobe i o kojim pitanjima će se ispitati, ako to možemo konkretizirati, ako ne onda samo načelno kao u obrascu.)

Također, sukladno članku 78. Zakona o sudovima za mladež pribavit će se i podaci potrebni za ocjenu psihofizičke razvijenosti maloljetnika/ice te podaci o osobnim i obiteljskim prilikama.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Nalog dostaviti:

-maloljetniku, uz pouku o pravima
-branitelju

O tome obavijest:

-oštećeniku uz pouku o pravima
-zavodu za socijalnu skrb u županiji

Obrazac 2. Obavijest oštećeniku o nalogu za provođenje pripremnog postupka

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

IME I PREZIME OŠTEĆENIKA

(adresa)

U kaznenom predmetu prema maloljetnom/oj zbog kaznenog djela iz članka ... Kaznenog zakona, a kojim kaznenim djelom ste oštećeni, izdali smo nalog o provođenju pripremnog postupka broj: KM-DO- i (PrP-DO- ili neka druga oznaka, ovisi kakvu će imati upisnik u kojem će se voditi pripremni postupci)... od

Na temelju članka 75. stavka 3. Zakona o sudovima za mladež i članka 218. stavak 5. Zakona o kaznenom postupku obavještavam vas da kao oštećenik možete podnositi prijedloge da se pripremni postupak dopuni i druge prijedloge radi ostvarivanja prava propisanih zakonom, te sudjelovati u radnjama u pripremnom postupku kad je to propisano Zakonom o kaznenom postupku i ostvarivati prava iz članka 52. tog Zakona to jest:

- upozoriti na sve činjenice i predlagati dokaze važne za utvrđivanje kaznenog djela, pronalaženje počinitelja kaznenog djela i utvrđivanje imovinskopravnog zahtjeva.

- imate pravo razgledati spise i predmete koji služe kao dokaz sukladno članku 184. stavku 2. točki 2. Zakona o kaznenom postupku.

Sukladno članku 75. stavku 3. Zakona o sudovima za mladež upozoravam vas da je postupak prema maloljetniku tajan i da je odavanje tajne kazneno djelo.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 3. Obavijest zavodu za socijalnu skrb u županiji

(Zaglavlje – čl. 76. i 78. Poslovnika)

ZAVOD ZA SOCIJALNU SKRB U ŽUPANIJU

(adresa)

Obavještavamo vas da je ovo državno odvjetništvo donijelo nalog o provođenju pripremnog postupka prema maloljetnom/oj M... M..., sin/kćer ... i ..., rođen/a ... u ..., s prebivalištem u na adresi jer postoje osnovi sumnje da je počinio/la kazneno djelo iz članka Kaznenog zakona.

Potpis – članak 82. Poslovnika

Obrazac 4. Pouka o pravima maloljetniku

.....(ime i prezime)

.....(adresa)

Na temelju članka 239. stavka 2. točke 2. Zakona o kaznenom postupku dostavlja se maloljetniku/ici (ime i prezime te drugi podaci) sljedeća

POUKA O PRAVIMA

kojom se obavještava kako:

1. na temelju (na primjer; kaznene prijave Policijske uprave, Odjela broj K-..... od). postoje osnove sumnje da ste počinili kazneno djelo iz članka Kaznenog zakon i to na način da ste:

.....(navesti opis kaznenog djela)

2. kao osumnjičenik niste dužni iznijeti svoju obranu, niti odgovarati na pitanja,

3. prema odredbi članka 184. stavka 2. točke 1. Zakona o kaznenom postupku imate pravo razgledavanja državno-odvjetničkog spisa u Vašem predmetu i predmeta koji se mogu upotrijebiti kao dokaz nakon što ste ispitani,

4. sukladno članku 54. stavku 1. Zakona o sudovima za mladež imate pravo na branitelja od prvog ispitivanja do pravomoćnog okončanja kaznenog postupka / kod donošenja odluke o zamjeni odgojne mjere zavodskom odgojnom mjerom / kod naknadnog izricanja maloljetničkog zatvora. Ukoliko nećete uzeti branitelja po svom izboru, postaviti će vam ga, po službenoj dužnosti, sudac za mladež i to sa liste odvjetnika za mladež Hrvatske odvjetničke komore.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

ili

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

.....(ime i prezime)

.....(adresa)

Na temelju članka 239. stavka 2. točke 2. Zakona o kaznenom postupku daje se:

POUKA O PRAVIMA

kojom se obavještavate:

1. nalogom o provođenju pripremnog postupka broj od koji Vam se dostavlja zajedno s ovom poukom o pravima upoznati ste zašto se okrivljujete i koje su osnove sumnje protiv Vas.

2. kao osumnjičenik niste dužni iznijeti svoju obranu, niti odgovarati na pitanja,

3. prema odredbi članka 184. stavka 2. točke 1. Zakona o kaznenom postupku imate pravo razgledavanja državno-odvjetničkog spisa u Vašem predmetu i predmeta koji se mogu upotrijebiti kao dokaz nakon što ste ispitani,

4. sukladno članku 54. Zakona o sudovima za mladež imate pravo na branitelja od prvog ispitivanja do pravomoćnog okončanja kaznenog postupka / kod donošenja odluke o zamjeni odgojne mjere zavodskom odgojnom mjerom / kod naknadnog izricanja maloljetničkog zatvora. Ukoliko nećete uzeti branitelja po svom izboru, postaviti će vam ga, po službenoj dužnosti, sudac za mladež i to sa liste odvjetnika za mladež Hrvatske odvjetničke komore.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Prilog:

- Nalog o provođenju pripremnog postupka

Obrazac 5. Službena bilješka o završetku pripremnog postupka

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

SLUŽBENA BILJEŠKA

U kaznenom predmetu prema maloljetnom/oj, zbog kaznenog djela iz članka 90. Kaznenog zakona, pripremni postupak je završen dana

Na temelju članka 228. stavka 3. Zakona o kaznenom postupku nalaže se upisničaru u kaznenoj pisarnici da u upisnik kaznenih prijava i upisnik pripremnih postupaka upiše završetak pripremnog postupka.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostaviti:

1. Kaznenoj pisarnici ovog državnog odvjetništva uz spis

2. U spis

Obrazac 6. Dopis sucu za mladež radi određivanja branitelja²⁶⁹

(Zaglavlje – čl. 76. i 78. Poslovnika)

ŽUPANIJSKOM/OPĆINSKOM SUDU U

²⁶⁹ S obzirom na to da je u postupku prema maloljetniku obrana obvezna od prvog ispitivanja pa do pravomoćnog okončanja kaznenog postupka, bit će puno situacija u kojima će državni odvjetnik morati uputiti sucu za mladež prijedlog za postavljanje branitelja po službenoj dužnosti maloljetniku ako ga ne angažira sam.

SUCU ZA MLADEŽ

Predmet: Prijedlog za određivanje branitelja po službenoj dužnosti maloljetniku u smislu članka 54. stavka 3. Zakona o sudovima za mladež

U predmetu ovog državnog odvjetništva broj gornji vodi se kazneni postupak prema maloljetnom/oj zbog kaznenog djela iz člankaKaznenog zakona.

Maloljetnik/ica do sada, iako je poučen/a o svojim pravima iz članka 54, Zakona o sudovima za mladež nije angažirao branitelja, a danas u vremenu od ... do ... sati treba biti prvi puta ispitan/a. Kako po Zakonu o sudovima za mladež mora imati branitelja od prvog ispitivanja do pravomoćnog okončanja kaznenog postupka potrebno je da maloljetniku/ici odredite branitelja po službenoj dužnosti i to sa liste odvjetnika za mladež Hrvatske odvjetničke komore.

S poštovanjem,

Potpis- čl.82. Poslovnika

Obrazac 7. Nalog za obustavu pripremnog postupka

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

NALOG

.....(naziv državnog odvjetništva) po zamjeniku/ici županijskog državnog odvjetniku za mladež u kaznenom predmetu prema maloljetnom/oj, OIBzbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona (datum)

n a l o ž i l o j e

Na temelju članka 79. Zakona o sudovima za mladež u svezi članka 224. stavak 1. točka Zakona o kaznenom postupku (ili u svezi članka 71. ili 73. Zakona o sudovima za mladež)

OBUSTAVU PRIPREMNOG POSTUPKA

prema:

maloljetnom/oj, (ime i prezime i osobne podatke maloljetnika/ice),

zbog postojanja osnova sumnje da bi:

(činjenični i zakonski opis, te pravna oznaka).

Obrazloženje:

Ovo državno odvjetništvo provelo je pripremni postupak prema maloljetnom/oj zbog postojanja osnova sumnje da je u vrijeme i način kako je to opisano u izreci počinio/la kazneno djelo iz članka Kaznenog zakona.

Tijekom pripremnog postupka ispitan/a je maloljetnik/ica koji/a je u svojoj obrani navela....

U svojstvu svjedoka ispitanu su (ukratko navesti sadržaj njihovih iskaza) i provedene su druge dokazne radnje..... (navesti koje, kao i rezultate tih radnji).

Potom,

- ukoliko postoji neki od razloga za obustavu istrage iz članka 224. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku, navesti koji je to razlog i na čemu se temelji.

- ukoliko se radi o obustavi pripremnog postupka zbog razloga svrhovitosti, tada je potrebno navesti radi li se o primjeni načela svrhovitosti u smislu članka 71. ili članka 73. ZSM-a i obrazložiti svoju odluku.

Stoga je odlučeno kao u izreci.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Nalog dostaviti:

-maloljetniku

-branitelju

O tome obavijest:

-oštećeniku uz obavijest o pravu iz članka 80. stavka 1. ZSM-a

- Zavodu za socijalnu skrb u županiji.....

Obrazac 8. Obavijest oštećeniku o obustavi pripremnog postupka

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

IME I PREZIME OŠTEĆENIKA ILI NAZIV PRAVNE OSOBE
(adresa)

Obavještavamo Vas da je ovo državno odvjetništvo sukladno odredbi članka 79. u svezi članka 224. stavka 1. točke ... Zakona o kaznenom postupku (ili u svezi članka 71. ili 73. Zakona o sudovima za mladež) obustavilo pripremni postupak prema maloljetnom/oj M... M... koji se vodio temeljem našeg naloga broj od radi postojanja osnova sumnje da je počinio/la kazneno djelo iz članka ... Kaznenog zakona i to iz razloga(navesti razloge za odluku).

Naime, tijekom pripremnog postupka (kratko analizirati što je provedeno i potom obrazložiti razloge za obustavu pripremnog postupka.)

Sukladno odredbi članka 80. stavka 1. Zakona o sudovima za mladež, u roku od 8 dana od primitka ove obavijesti, možete zahtijevati da vijeće za mladež (navesti kojeg suda) odluči o nastavku postupka prema maloljetnom/oj M... M...

Potpis – čl. 82. Poslovnika

Obrazac 9. Obavijest zavodu za socijalnu skrb u županiji

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

ZAVOD ZA SOCIJALNU SKRB U ŽUPANJI *(adresa)*

Obavještavamo vas da je ovo državno odvjetništvo donijelo nalog o obustavi pripremnog postupka prema maloljetnom/oj M... M..., sinu/kćeri ... i ..., rođen/a ... u ..., s prebivalištem u na adresi koji je vođen po našem nalogu broj od zbog postojanja osnova sumnje da je počinio/la kazneno djelo iz članka Kaznenog zakona. i to iz razloga (navesti kratko razlog za odluku)

Potpis – članak 82. Poslovnika

Obrazac 10. Prijedlog za izricanje maloljetničke sankcije

Zaglavlje – čl.76. i 78. Poslovnika

VIJEĆU ZA MLADEŽ OPĆINSKOG/ŽUPANIJSKOG SUDA ...

.....

Na temelju članka 82. stavka 1. Zakona o sudovima za mladež podnosim

PRIJEDLOG

da se prema:

maloljetnom/oj, sinu/kćeri i, rođenom/oj u, narodnost, državljanstvo, s prebivalištem i boravištem, (nadalje; podaci o školovanju, zaposlenju, da li je izrečena kakva odgojna mjera ili kazna, da li se vodi drugi kazneni postupak, gdje se nalazi),

na temelju članka 7. i članka Zakona o sudovima za mladež (navesti onaj članak koji se odnosi na određenu maloljetničku sankciju koja se predlaže) izrekne odgojna mjera /kazna maloljetničkog zatvora/pridržaj izricanja kazne maloljetničkog zatvora,

da je:

činjenični opis kaznenog djela

dakle, (zakonski opis djela),

pa da je time počinio kazneno djelo (pravna oznaka djela)

STOGA PREDLAŽEM:

- 1) da se pred Vijećem za mladež Općinskog/Županijskog suda u održi sjednica Vijeća/rasprava,
- 2) da se na sjednicu Vijeća pozove maloljetni/a, njegovi roditelji i z.z., branitelj, žrtva i oštećenik te predstavnik zavoda za socijalnu skrb u županiji / na raspravu pozovu ranije navedeni te u svojstvu svjedoka, vještaci,
- 3) da se na sjednici vijeća izvedu dokazi ispitivanjem maloljetnika/ce, čitanjem(navesti dokumentaciju) i čitanjem izvješća zavoda za socijalnu skrb u županiji o osobnim i obiteljskim prilikama maloljetnika/ce, odnosno ispitivanjem predstavnika tog Ureda,

(Ako je predložena rasprava navesti dokaze koji će se izvesti na raspravi članak 86. ZSM)

O b r a z l o ž e n j e:

Policijska uprava podnijela je kaznenu prijavu prema maloljetnog/e da je (navesti za što se prijavljuje.)

(dalje slijedi navođenje činjeničnog utvrđenja prema sadržaju prijave i prikupljenim činjenicama u spisu, provedenim dokaznim radnjama itd. te njihova ocjena)

(Ako je vođen pripremni postupak)

Po nalogu državnog odvjetnika za mladež broj ... od prema maloljetnom/oj ... proveden je pripremni postupak zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona.

Tijekom pripremnog postupka provedene su slijedeće dokazne radnje navesti što je provedeno, koje su činjenice utvrđene te iznijeti njihovu ocjenu)

Slijedom navedenog, proizlazi osnovana sumnja su se u postupanju maloljetnog/e ostvarila bitna obilježja kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona.

Nakon toga se iznose utvrđene okolnosti vezano za osobne i obiteljske prilike maloljetnika/ce te razlozi zbog kojih državni odvjetnik za mladež smatra osnovanim izricanje predložene maloljetničke sankcije.

Slijedom iznijetog, ovaj prijedlog se ukazuje opravdan i na zakonu osnovan.

Pečat i potpis – čl. 82. Poslovnika

O tome obavijest:

- 1. PU na broj*
- 2. Zavod za socijalnu skrb u županiji*
- 3. Oštećeniku*

(Obavijesti o podnesenom prijedlogu za izricanje maloljetničke sankcije - isto kao obavijest o podizanju optužnice za odrasle počinitelje).

9.2.2.7.4. Postupanje državnog odvjetnika nakon pravomoćnosti odluke o maloljetničkoj sankciji

9.2.2.7.4.1. Obustava ili zamjena odgojne mjere, upućivanje u disciplinski centar, uvjetni otpust sa izvršavanja zavodske odgojne mjere

Prema članku 99. stavku 1. ZSM državni odvjetnik može predlagati vijeću za mladež donošenje pojedinih odluka u tijeku izvršavanja pravomoćno izrečenih odgojnih mjera.

Kada je udovoljeno uvjetima koje propisuje ZSM, državni odvjetnik može predlagati obustavu izvršenja ili zamjenu odgojne mjere, donošenje odluke o upućivanju maloljetnika u disciplinski centar zbog neizvršavanja obveza koje proizlaze iz izrečene mu odgojne mjere, kao i donošenje odluke o uvjetnom otpustu maloljetnika sa izvršavanja zavodske odgojne mjere. Ovakav prijedlog mogu staviti i maloljetnik i njegov zakonski zastupnik, ravnatelj ustanove, upravitelj odgojnog zavoda ili služba koja provodi nadzor nad maloljetnikom, a sud može o tome odlučivati i po službenoj dužnosti.

O ovom prijedlogu odlučuje vijeće za mladež na sjednici vijeća na kojoj će se ispitati maloljetnika, roditelje ili skrbnika te druge osobe ako je to potrebno, a pročitat će se i izvješća o tijeku izvršavanja odgojne mjere. Sjednica se mora održati u roku od 15 dana od zaprimanja prijedloga. Bez obzira tko je stavio prijedlog, državni odvjetnik će na sjednici vijeća uvijek dati svoje mišljenje.

9.2.2.7.4.2. Naknadno izricanje maloljetničkog zatvora i uvjetni otpust sa izdržavanja kazne maloljetničkog zatvora

Prema članku 93. stavku 1. ZSM maloljetniku kojem je pridržano izricanje kazne maloljetničkog zatvora, može naknadno biti izrečena kazna na osnovi prijedloga državnog odvjetnika.

Razlozi za naknadno izricanje maloljetničkog zatvora predviđeni su u članku 29. ZSM, a to su:

a) ako je maloljetnik za vrijeme provjeravanja počini novo kazneno djelo, a sud procijeni da mu je potrebno izreći kaznu za ranije počinjeno djelo u odnosu na koje mu je bilo pridržano njezino izricanje,

b) ako se maloljetnik ustrajno protivi provođenju odgojne mjere ili se ne podvrgne sigurnosnoj mjeri koje su mu izrečene uz pridržaj izricanja maloljetničkog zatvor

Rok za donošenje ove odluke je godina dana od isteka vremena provjeravanja.

Odluku donosi sud koji vodi postupak zbog novog kaznenog djela (u slučaju a) ili sud koji je u prvom stupnju izrekao pridržaj izricanja kazne maloljetničkog zatvora (u slučaju b).

S obzirom na zakonske odredbe, naglašena je važnost uloge državnog odvjetnika u smislu pravodobnog reagiranja na neizvršavanje obveza iz odgojne mjere ili na počinjenje novih kaznenih djela od strane maloljetnika kojem je pridržano izricanje kazne maloljetničkog zatvora. Prikupljanje podataka o izvršavanju obveza koje proizlaze iz izrečenih odgojnih mjera uz pridržaj, državni odvjetnik može zatražiti od stručnog suradnika izvan pravne struke, a sve kako bi sudu uputio jasan i obrazložen prijedlog u smislu članka 93. stavka 1. ZSM.

Prema članku 103. stavku 2. ZSM državni odvjetnik može sudu uputiti i prijedlog za uvjetni otpust maloljetnika sa izdržavanja kazne maloljetničkog zatvora, a u svakom slučaju državni odvjetnik će prije odlučivanja suda o uvjetnom otpustu dati svoje mišljenje, a maloljetnika će se ispitati na te okolnosti.

Za obrasce vidi pod 9.2.2.7.4.3. Obrasci u vezi prijedloga po članku 93. stavka 1., članka 99. stavka 1. i članka 103. stavka 2. ZSM (naknadno izricanje maloljetničkog zatvora, zamjena ili obustava odgojne mjere, uvjetni otpust sa izdržavanja kazne maloljetničkog zatvora)

9.2.2.7.4.3. Obrasci

Obrazac 1. Prijedlog po članku 99. stavku 1. ZSM

Zaglavlje- članka 76. Poslovnika

Članak 78. Poslovnika – inicijali

*OPĆINSKOM/ŽUPANIJSKOM SUDU U
VIJEĆU ZA MLADEŽ*

.....

Na broj:

U kaznenom predmetu prema maloljetnom/oj zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, na temelju članka 99. stavka 1. u svezi (npr. članka 14., ili članka 18. stavka 1., ili članka 20. stavka 1., ili članka 21. ZSM...) predlažem

- upućivanje u disciplinski centar maloljetnog/e zbog neizvršenja posebnih obveza ili dužnosti

ili

- da se maloljetnom/oj obustavi od daljnjeg izvršenja odgojna mjera

ili

- da se maloljetnom/oj odgojna mjera zamijeni odgojnom mjerom.....

ili

- da se maloljetni/auvjetno otpusti sa izvršenja odgojne mjere (uz izricanje mjere pojačanog nadzora ili posebnih obveza... ako to predlažemo)

R a z l o z i

Vašim rješenjem broj od maloljetnom/oj je zbog počinjenja kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona izrečena odgojna mjera

Tijekom izvršavanja odgojne mjere utvrđeno je sljedeće

(Navesti kratko na koji način se odgojna mjera provodila, koje su poteškoće uočene, a ako se uspješno provodila, iz čega to proizlazi. Ako predlažemo zamjenu ili obustavu po članku 20. stavka 1. ZSM jer se mjera uopće još nije počela provoditi, navesti koji su razlozi za to).

Nakon toga navesti razloge zbog kojih se predlaže upućivanje maloljetnika/ice u disciplinski centar ili zamjena odgojne mjere nekom drugom, odnosno njezina obustava, ili zašto predlažemo uvjetni otpust sa izvršavanja zavodske odgojne mjere.

Slijedom navedenog, ovaj prijedlog ukazuje se opravdan i na zakonu osnovan.

Potpis – članak 82. Poslovnika

Obrazac 2. Prijedlog po članku 93. stavku 1. ZSM

Zaglavlje- članka 76. Poslovnika

Članak 78. Poslovnika – inicijali

OPĆINSKOM/ŽUPANIJSKOM SUDU U
VIJEĆU ZA MLADEŽ

.....

Na broj:

Na temelju članka 93. stavka 1. u svezi članka 29. stavka 2. ZSM stavljam

PRIJEDLOG ZA NAKNADNO IZRICANJE MALOLJETNIČKOG ZATVORA

maloljetnom/oj(navesti osobne podatke),

koji/a je proglašen/a krivim/om presudom vaš broj od zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona te mu/joj izrečen pridržaj izricanja kazne maloljetničkog zatvora na vrijeme provjeravanja od godine uz odgojnu mjeru (sigurnosnu mjeru).

R a z l o z i:

Maloljetno/oj vašom je presudom gornjeg broja od izrečen pridržaj izricanja kazne maloljetničkog zatvora na vrijeme provjeravanja od godine uz odgojnu mjeru (sigurnosnu mjeru).

Tijekom izvršavanja odgojne mjere (ili sigurnosne mjere) utvrđeno je sljedeće...

(navesti ukratko iz čega proizlazi da se maloljetnik ustrajno suprotstavlja provođenju izrečene odgojne mjere, odnosno iz čega proizlazi da se bez opravdanog razloga nije podvrgnuo sigurnosnoj mjeri kako je to bio dužan)

Potom navesti iz kojih razloga smatramo da je u konkretnom slučaju doista nužno maloljetniku/ici izreći kaznu maloljetničkog zatvora.
(ovdje će poslužiti podaci prikupljeni putem stručnog suradnika izvan pravne struke ili ako ga nema u državnom odvjetništvu, onda izravno od zavoda za socijalnu skrb u županiji)

Slijedom iznijetog, ovaj prijedlog ukazuje se opravdanim i na zakonu osnovanim.

Potpis – članak 82. Poslovnika

Napomena:

Prijedlog za naknadno izricanje maloljetničkog zatvora koji državni odvjetnik upućuje u smislu članka 93. stavka 1. u svezi članka 29. stavka 1. ZSM zato što je maloljetnik za vrijeme provjeravanja počinio novo kazneno djelo, stavit će se u okviru prijedloga za izricanje maloljetničke sankcije koji se podnosi u odnosu na novo kazneno djelo jer o njemu sukladno odredbama ZSM odlučuje nadležan sud u tom novom postupku.

Obrazac 3. Prijedlog po članku 103. stavku 2. ZSM

*Zaglavlje- članka 76. Poslovnika
Članak 78. Poslovnika – inicijali*

OPĆINSKOM SUDU U

.....

Na broj:

U kaznenom predmetu prema maloljetnom/oj zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, na temelju članka 103. stavka 2. ZSM predlažem

da se:

maloljetni/a,(navesti osobne podatke),

**UVJETNO OTPUSTI S IZDRŽAVANJA
KAZNE MALOLJETNIČKOG ZATVORA**

R a z l o z i:

Presudom Vašeg suda broj od maloljetnom/oj zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona izrečena je kazna maloljetničkog zatvora u trajanju od te se maloljetnik/ica od nalazi na izdržavanju te kazne u od

Iz pribavljenih izvješća o izvršavanju kazne maloljetničkog zatvora za maloljetnika/icu proizlazi sljedeće (navesti ukratko kako teče izvršenje kazne)

Potom kratko iznijeti razloge zašto se predlaže uvjetni otpust.

Potpis – članak 82. Poslovnika

9.2.3. Postupak protiv mladih punoljetnika

Mlađi punoljetnici su osobe koje su u vrijeme počinjenja kaznenog djela navršile 18, ali nisu navršile 21. godinu života. Njima uvijek sudi sudac ili vijeće za mladež, bez obzira primjenjuju li opće ili maloljetničko pravo.

Za mlađe punoljetnike vrijede odredbe Kaznenog zakona i kaznenopravne odredbe drugih zakona RH, a uz uvjete predviđene ZSM-om (članak 105.) i odredbe koje vrijede za maloljetnike. Članak 105. ZSM propisuje pod kojim uvjetima se mlađim punoljetnicima mogu izreći maloljetničke sankcije, a članak 106. ZSM propisuje posebnosti u odnosu na mlađe punoljetnike u onim slučajevima kada se primjenjuje opće kazneno pravo.

Sam kazneni postupak provodi se prema mlađim punoljetnicima po odredbama Zakona o kaznenom postupku s time da se prema onim počiniteljima koji u vrijeme suđenja nisu navršili 23. godine života, odgovarajuće primjenjuju i pojedine odredbe ZSM, a te su odredbe posebice navedene u članku 107. ZSM-a.

Tako se propisuje primjena odredaba ZSM o sudjelovanju nadležnog zavoda za socijalnu skrb u županiji u kaznenom postupku, o nadležnosti za postupanje državnih odvjetnika i istražitelja

za mladež, o pribavljanju podataka koji se odnose na psihofizičku razvijenost i osobne i obiteljske prilike.

Kada se primjenjuje maloljetničko pravo, tada se primjenjuju i odredbe koje se odnose na obveznog branitelja iz redova odvjetnika za mladež, hitnosti postupanja tijela koja su uključena u postupanje, tajnost izvida i tijeka postupka, ukupnog trajanja istražnog zatvora, primjene načela svrhovitosti u odlučivanju državnog odvjetnika, oslobađanja od troškova kaznenog postupka.

Mlađem punoljetniku se prema članku 105. ZSM mogu izreći slijedeće maloljetničke sankcije;

- odgojna mjera posebnih obveza,
- odgojne mjere pojačanog nadzora i
- kazna maloljetničkog zatvora.

Ako u vrijeme suđenja nije navršio 21. godinu života, mogu mu se izreći i zavodske odgojne mjere.

Sud će mu izreći neku od maloljetničkih sankcija kad s obzirom na vrstu kaznenog djela i način počinjenja može zaključiti da je ono u velikoj mjeri odraz životne dobi počinitelja a okolnosti koje se odnose na njegovu ličnost opravdavaju uvjerenje da se svrha sankcija može postići izricanjem odgojnih mjera ili maloljetničkim zatvorom. Odgojna mjera može trajati najviše do navršene 23. godine života. Ako je mlađi punoljetnik u vrijeme suđenja navršio 21. godinu života, tada mu se umjesto maloljetničkog zatvora može izreći kazna zatvora, a ako je navršio 23. godine života, tada će mu se umjesto maloljetničkog zatvora izreći kazna zatvora ili uvjetna osuda.

Kod primjene odredaba općeg kaznenog prava na mlađeg punoljetnika, sud može u granicama ublažavanja kazne, izreći kaznu blažu od propisane. Kazna zatvora prema odredbi članka 106. stavku 2. ZSM-a ne može se mlađem punoljetniku izreći u trajanju duljem od 15 godina, osim za djelo za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora ili za stjecaj najmanje dva kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora dulja od 10 godina.

Kada je mlađi punoljetnik počinio kazneno djelo sa odraslom osobom, jedinstveni postupak se vodi po općim propisima, ali uz odgovarajuću primjenu odredbe članka 107. ZSM-a na mlađeg punoljetnika. U ovom postupku nadležan je sud prema općim propisima.

Kod primjene načela svrhovitosti dvojake su mogućnosti postupanja prema mlađim punoljetnicima. Državni odvjetnik može postupiti ili prema odredbama članaka 71. do 73. ZSM ili po članku 521. i 522. Zakona o kaznenom postupku. Odluke koje se donose odgovaraju onima koje se donose prema maloljetnicima po načelu svrhovitosti, odnosno kao protiv odraslih osoba u postupanju prema odredbama Zakona o kaznenom postupku.

Obrasci optužnica pod III.9.2.3.1.. obrasci 1.,2. i 3.

9.2.3.1. Obrasci u postupku protiv mlađih punoljetnika

Obrazac 1. Optužnica protiv mlađeg punoljetnika za kazneno djelo do 8. godina

(Zaglavlje - čl. 76. i čl. 78. Poslovnika)

OPĆINSKOM SUDU U
SUCU /VIJEĆU ZA MLADEŽ

.....

Na temelju članka 38.stavka 2. točke 9. i članka 524. Zakona o kaznenom postupku, podižem

O P T U Ź N I C U

protiv:

(mlađeg punoljetnika)okrivljenika – podaci kao i do sada +OIB, nalazi li se u istražnom zatvoru ili na slobodi, koliko je bio u pritvoru i istražnom zatvoru

da je (opis djela)

dakle,

pa da je time počinio kazneno djelo ...

Time da temeljem članka 524. stavak 2. Zakona tražim da sud okrivljeniku izrekne temeljem članka ... (navesti zakonske članke Kaznenog zakona koji se imaju primijeniti) kaznu (navesti vrstu i mjeru kaznene sankcije).

Na osnovu odredbe članka 123. stavak 1. točka Zakona predlažem da se protiv okrivljenika odredi istražni zatvor.

Dokazi na kojima temeljim optužnicu:

1.

2.

O b r a z l o Ź e n j e

Obrazloženje kao kod optužnice u redovitom postupku i po obrascu.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

NAPOMENA:Ukoliko se u odnosu na mlađeg punoljetnika primjenjuje maloljetničko pravo odnosno maloljetnička sankcija pozvat ćemo se i na članak 105. i članak 107. ZSM-a

Obrazac 2. Optužnica protiv mlađeg punoljetnika za kazneno djelo preko 8. godina u skraćenom postupku,

(Zaglavlje - čl. 76. i čl. 78. Poslovnika)

OPĆINSKOM SUDU U -----
SUCU /VIJEĆU ZA MLADEŽ

Na temelju članka 38. stavka 2.točke 9. te članka 341. stavka 1. (ili 2.) Zakona o kaznenom postupku, podižem

O P T U Ž N I C U

protiv:

(mlađeg punoljetnika) okrivljenika – podaci kao i do sada + OIB, nalazi li se u istražnom zatvoru ili na slobodi, koliko je bio u pritvoru i istražnom zatvoru,

da je (opis djela)

dakle,

pa da je time počinio kazneno djelo ...

Time da temeljem članka 524. stavak 2. Zakona tražim da sud okrivljeniku izrekne temeljem članka ... (navesti zakonske članke Kaznenog zakona koji se imaju primijeniti) kaznu (navesti vrstu i mjeru kaznene sankcije).

Na osnovu odredbe članka 123. stavak 1. točka Zakona predlažem da se protiv okrivljenika odredi istražni zatvor.

Dokazi na kojima temeljim optužnicu:

1.Zapisnik o ispitivanju....

2.-----

O b r a z l o ž e n j e

Obrazloženje kao kod optužnice u redovitom postupku i po obrascu.

Potpis - čl. 82. Poslovnika

NAPOMENA:

Za obrazac optužnice u redovitom postupku vidi pod 3.1.5.6. Obrazac optužnice. Ta optužnica se razlikuje od ove optužnice samo u tome što nema prijedloga o vrsti i mjeri kaznenopravne sankcije.

Ukoliko se u odnosu na mlađeg punoljetnika primjenjuje maloljetničko pravo odnosno maloljetnička sankcija pozvat ćemo se i na članak 105. i članak 107. ZSM-a

Obrazac 3. Optužnica prema mlađem punoljetniku koji je neubrojiv

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

OPĆINSKOM SUDU U-----
VIJEĆU ZA MLADEŽ

Na temelju članka 38. stavka 2. točke 9. i članka 341. stavka 1. (ili 2.) u svezi članka 550. Zakona o kaznenom postupku, podižem

I

OPTUŽNICU

prema:

(mlađem punoljetniku) *IME* i *PREZIME* – podaci kao i do sada +*OIB*, nalazi li se u istražnom zatvoru ili na slobodi, koliko je bio u pritvoru i istražnom zatvoru po članku 551. stavak 1. Zakona

da je (opis djela)....u stanju.... zbog čega nije mogao....

dakle, u neubrojivom stanju.....

pa da je time počinio protupravno djelo zakonskih obilježja kaznenog djela protiv...

Dokazi na kojima temeljim optužnicu:

1.-----

2.-----

Na temelju članka 550. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku postavljam

II

ZAH T J E V

da sud nakon rasprave utvrdi da je okrivljenik počinio protupravno djelo u stanju neubrojivosti i da mu odredi prisilan smještaj prema odredbama Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama

O b r a z l o ž e n j e

Obrazloženje kao po obrascu za optužnicu u redovitom postupku.

Slijedom svega navedenog ova optužnica se ukazuje opravdanom i na zakonu utemeljenom.

Potpis - čl. 82. Poslovnika

9.2.4. Kaznenopravna zaštita djece

U ovim postupcima primjenjuju se određene odredbe ZSM za točno navedena kaznena djela koja su počinjena na štetu djece, pri čemu se pod pojmom djeca za potrebe ovog dijela ZSM, smatraju sve osobe koje u vrijeme počinjenja kaznenog djela na njihovu štetu nisu navršile 18 godina života.

Kaznena djela koja spadaju u oblast kaznenopravne zaštite djece navedena su u članku 113. ZSM-a i u odnosu na ta djela nadležan je sud za mladež te postupaju državni odvjetnici za mladež, kao i specijalizirani policijski službenici i istražitelji za mladež. Iznimno postupaju drugi policijski službenici i istražitelji, ako to traže okolnosti.

Kazneni postupak protiv počinitelja ovih kaznenih djela provodi se prema odredbama Zakona o kaznenom postupku, s time da se ne primjenjuju odredbe o izdavanju kaznenog naloga.

Posebnosti se ogledaju u načinu prikupljanja dokaza, posebno ispitivanja oštećenika jer se ispitivanje oštećene djece, ako nisu navršila 16 godina života, obvezno provodi po odredbama članka 292. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku, što znači uz pomoć pedagoga, psihologa ili druge stručne osobe putem audio-video uređaja i naravno, na dokaznom ročištu pred sućem istrage za mladež. Djeca oštećenici sa navršenih 16 godina života također se mogu ispitati na ovaj način, ali to nije obvezno. Ispitivanje se na ovaj način može provesti najviše dva puta, i na raspravi se reproducira snimka tog ispitivanja. Osim roditelja, ispitivanju može biti prisutna i neka druga osoba u koju dijete ima povjerenja, a ono se može provesti, osim na sudu, i u drugom posebno opremljenom prostoru ili u stanu djeteta.

Posebnost novog ZSM-a je uvođenje obveze policiji da kada sazna da je počinjeno kazneno djelo iz oblasti kaznenopravne zaštite za koja je propisana kazna zatvora od 3 godine ili teža, mora o tome odmah izvijestiti državnog odvjetnika za mladež.

Državni odvjetniku mora u roku od 3 dana od upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava za kaznena djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa te protiv braka, obitelji i mladež staviti sucu istrage za mladež prijedlog za održavanje dokaznog ročišta radi ispitivanja djeteta oštećenika kao svjedoka.

Mjesna nadležnost u ovim predmetima, u pravilu, se određuje prema mjestu prebivališta oštećenika, a prema mjestu izvršenja djela, samo ako bi se tako lakše proveo postupak.

Postupak je i u odnosu na ova kaznena djela hitan, kao i svi postupci iz nadležnosti sudova za mladež.

Državno-odvjetnički akti su identični kao i u svim drugim u postupcima protiv odraslih osoba, dok treba voditi računa o tajnosti postupka.

9.3. Postupak prema osobama s duševnim smetnjama

9.3.1. Postupak prema okrivljenicima s duševnim smetnjama

Postupak opisan je u glavi XXVII. (članak 549.-555. Zakona). Ukoliko ovom glavom nije drukčije propisano primjenjuju se ostale odredbe Zakona o kaznenom postupku, osim odredaba Trećeg dijela Zakona (Glava XXV. - skraćeni postupak i glava XXVI. - kazneni nalog).

Postupak prema osobama koje su u vrijeme počinjenja protupravnog djela bile nebrojive pokreće se i vodi samo na zahtjev državnog odvjetnika.

Kada se pojavi sumnja u isključenu ili *smanjenu* ubrojivost ili njegovu raspravnu nesposobnost zbog duševnih smetnji (članak 325. Zakona)²⁷⁰ u istrazi ili kroz dokazne radnje će se prikupiti dokazi i činjenice radi utvrđenja je li okrivljenik u vrijeme počinjenja protupravnog djela bio nebrojiv i jesu li ispunjeni uvjeti za određivanje njegovog prisilnog smještaja prema Zakonu o zaštiti osoba s duševnim smetnjama (u daljnjem tekstu: ZZODS) i je li raspravno sposoban. Ako se u istrazi utvrde obje ove okolnosti - nebrojivost i raspravna nesposobnost - istraga se ne prekida.

Prema ZOZOSD **nebrojiva** je osoba koja nije bila u mogućnosti shvatiti značenje postupanja ili vladati voljom zbog *duševne bolesti, privremene duševne poremećenosti, nedovoljnog duševnog razvika ili dr. teže duševne smetnje*. Potpuno je ista definicija nebrojive osobe i u Kaznenom zakonu.

9.3.1.1. Postupanje državnog odvjetnika po članku 325. Zakona

Ako se pojavi sumnja da je isključena ili smanjena ubrojivost okrivljenika, da je okrivljenik zbog ovisnosti od alkohola ili opojnih droga počinio kazneno djelo ili da je raspravno nesposoban zbog duševnih smetnji, odredit će se vještačenje psihijatrijskim pregledom okrivljenika.

Ako je to nužno za obavljanje vještačenja okrivljenik može rješenjem suda biti prisilno na zadržavanje u zdravstvenoj ustanovi. Prije potvrđivanja optužnice rješenje o prisilnom zadržavanju donosi sudac istrage, a nakon potvrđivanja optužnice sud pred kojim se vodi rasprava. Zadržavanje može trajati najviše mjesec dana. U slučaju potrebe za novim vještačenjem, zadržavanje se može ponoviti samo jednom.

²⁷⁰ Članak 325. stavak 1. Zakona određuje da se u slučaju pojave sumnje da je isključena ili smanjena ubrojivost okrivljenika, da je okrivljenik zbog ovisnosti od alkohola ili opojnih droga počinio kazneno djelo ili da je raspravno nesposoban zbog duševnih smetnji određuje vještačenje psihijatrijskim pregledom okrivljenika.

Vještak će odrediti narav, vrstu, stupanj i trajnost duševne smetnje i dati mišljenje kakav je utjecaj na okrivljenikovo shvaćanje značenja postupanja ili vladanje voljom imalo takvo duševno stanje.

Ako vještak ocijeni da okrivljenik nije bio u mogućnosti shvatiti značenje svog postupanja ili vladati svojom voljom, dat će mišljenje o stupnju vjerojatnosti da li bi ta osoba zbog težih duševnih smetnji mogla počiniti teže²⁷¹ kazneno djelo, a ako su mu te mogućnosti bile smanjene, reći će, postoji li opasnost da razlozi za takvo stanje mogu i u budućnosti poticajno djelovati na činjenje novog kaznenog djela.

Ako se vještači radi raspravne sposobnosti, vještak će ustanoviti ima li duševne smetnje i je li sposoban shvatiti prirodu i svrhu kaznenog postupka, razumjeti procesne radnje i posljedice istih, sporazumijevati se s braniteljem i davati mu upute.

9.3.1.2. Prijedlog za određivanje istražnog zatvora

Osim kad se protiv okrivljenika može odrediti istražni zatvor, on će se odrediti i kada postoji vjerojatnost da bi okrivljenik u odnosu na kojeg je podignuta optužnica sa zahtjevom državnog odvjetnika da sud utvrdi da je okrivljenik počinio protupravno djelo u stanju nebrojivosti i da mu se odredi prisilan smještaj prema odredbama Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama mogao zbog težih duševnih smetnji počiniti teže kazneno djelo. Prije stavljanja prijedloga za određivanje istražnog zatvora pribaviti o tome mišljenje vještaka u skladu s člankom 325, stavak 1. Zakona.

Istražni zatvor može trajati dok opasnost traje, ali ne duže od rokova iz članka 133. Zakona.

9.3.2. Optužnica u postupku prema okrivljenicima s duševnim smetnjama

Državni će odvjetnik u optužnici, ako je okrivljenik bio nebrojiv, postaviti zahtjev da sud utvrdi da je protupravno djelo počinio u stanju nebrojivosti i da mu odredi prisilan smještaj prema ZZODS. Nakon podizanja optužnice okrivljenik mora imati branitelja.

Iz Zakona nije potpuno jasno da li i u ovom slučaju optužnica ide na potvrđivanje pred optužno vijeće. Međutim kako to nije Zakonom isključeno to se i na ovu optužnicu smisleno primjenjuju odredbe o postupku pred optužnim vijećem.

Člankom 341. stavak 3. Zakona je određeno da prije podizanja optužnice osumnjičenik mora biti ispitan. Zbog toga se u članku 550. stavak 2. propisuje da će državni odvjetnik prije podizanja optužnice, uz prisutnost vještaka i branitelja, pokušati ispitati optuženika. Ako se optuženik ne može ispitati državni odvjetnik će podići optužnicu.

O optužnici sud odlučuje nakon rasprave o kojoj će izvijestiti zakonskog zastupnika optuženika, a ako ga nema, bračnog ili izvanbračnog druga ili najbližeg srodnika.

²⁷¹ Zakon ne određuje “teže“ kazneno djelo i prema dosadašnjoj praksi to su kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora od tri godine ili teža kazna.

Ako se u tijeku postupka utvrdi da je ubrojiv ili smanjeno ubrojiv, državno odvjetništvo će odustati od zahtjeva za prisilni smještaj i izmijenit će optužnicu pa rasprava počinje iznova. Zapisnici o ranijim iskazima svjedoka ili vještaka u odsutnosti okrivljenika ne mogu se pročitati bez suglasnosti stranaka.

Ako sud utvrdi da je optuženik u stanju neubrojivosti počinio protupravno djelo (zakonskih obilježja kaznenog djela) i da postoje uvjeti za prisilan smještaj prema ZZODS, donosi presudu kojom utvrđuje da je počinio protupravno djelo u stanju neubrojivosti i određuje prisilni smještaj u psihijatrijsku ustanovu u trajanju 6 mjeseci.

Ako se utvrdi da je protupravno djelo počinio u stanju neubrojivosti ali da mu ne treba prisilan smještaj, donijet će oslobađajuću presudu i odbiti zahtjev za prisilan smještaj.

Ako ne utvrdi neubrojivost, donijeti će presudu kojom se optužba odbija, pa se tada državni odvjetnik može odmah odreći prava na žalbu i podignuti novu optužnicu za to kazneno djelo ali nema primjene glave XIX – o podizanju, predaji optužnice itd.

Mijenja se dio optužnice u skladu s člankom 342. stavak 1. Zakona. Rasprava se provodi pred istim vijećem, a raniji dokazi se neće ponovno izvoditi, osim ako vijeće utvrdi da je to potrebno.

Za obrazac optužnice vidi pod 9.3.4. Obrazac optužnice prema neubrojivoj osobi.

9.3.3. Postupanje po Zakonu o zaštiti osoba s duševnim smetnjama

Od postupka po Zakonu o kaznenom postupku treba razlikovati postupak po Zakonu o zaštiti osoba s duševnim smetnjama. Po odredbama tog Zakona prisilno će se zadržati i smjestiti u psihijatrijsku ustanovu po članku 22. ZZODS osoba s težim duševnim smetnjama koja uslijed toga ozbiljno ugrožava vlastiti život, zdravlje ili sigurnost ili to drugih osoba; može se smjestiti i bez svog pristanka po navedenoj proceduri, ali uz udovoljavanje zakonskih uvjeta.

O smještaju te osobe odlučuje sudac pojedinac županijskog suda nadležnog prema sjedištu te ustanove i to u izvanparničnom postupku. Kad primi obavijest pokreće postupak po službenoj dužnosti i postavlja mu punomoćnika iz reda odvjetnika

Sud će donijeti odluku o prisilnom smještaju neubrojive osobe ako je na temelju mišljenja vještaka psihijatra utvrdio da ima teže duševne smetnje i da je opasna za okolinu. Prema odredbi članak 44. stavak 2. ZZODS neubrojiva osoba je opasna za okolinu ako postoji visoki stupanj vjerojatnosti da bi ta osoba zbog duševnih smetnji, zbog kojih je nastupila njezina neubrojivost, mogla ponovno počiniti kazneno djelo za koje je zapriječena kazna zatvora u trajanju od najmanje tri godine.

9.3.4. Obrazac optužnice prema neubrojivoj osobi

Obrazac 1. Optužnica

(Zaglavlje - čl. 76. i 78 Poslovnika)

ŽUPANIJSKOM SUDU U

.....

Na temelju članka 38. stavak 2. točka 9. u svezi s članka 341. stavak 1. (2.) Zakona o kaznenom postupku, podižem

I

OPTUŽNICU

protiv:

IME i PREZIME – podaci iz članka 272. stavak 1. Zakona-kao i do sada + OIB, nalazi li se u istražnom zatvoru (naznačiti koliko je bio u pritvoru i istražnom zatvoru po članku 551. stavak 1. Zakona)

da je:
(na primjer:)

dana 6. svibnja 2002. oko 10,00 sati u Z., u Z ulici br. 2, iz svojeg dvorišta u stanju paranoidne psihoze, zbog čega nije mogao shvatiti značenje svojeg djelovanja niti upravljati svojim postupcima, u cilju da bi lišio života svojeg susjeda I. P., iz revolvera marke Rast Gaser M-1898, call. 8 mm, ispalio u njegovu smjeru više hitaca nanijevši mu dvije teške i po život opasne tjelesne povrede u obliku prostrjelnih rana prsnog koša s ozljeđivanjem organa prsišta, od kojih je I. P. i preminuo,

dakle, u nebrojivom stanju drugog usmrtio,

pa da je time počinio protupravno djelo zakonskih obilježja kaznenog djela protiv života i tijela - ubojstvo - opisano u članku 90. Kaznenog zakona u vezi s člankom 40. stavak 2. Kaznenog zakona.

Dokazi na kojima temeljim optužnicu:

1.
2.
3. Nalaz i mišljenje (uvijek nalaz vještaka)

Na temelju članka 550. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku postavljam

II

ZAH T J E V

da sud nakon rasprave utvrdi da je okrivljenik počinio protupravno djelo u stanju neubrojivosti i da mu odredi prisilan smještaj prema odredbama Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama

O b r a z l o ž e n j e

Obrazloženje kao po obrascu za optužnicu u redovitom postupku.

Slijedom svega navedenog ova optužnica se ukazuje opravdanom i na zakonu utemeljenom.

Pečat i potpis - 82. Poslovnika

9.4. Postupanje u predmetima ratnih zločina

U postupku za kaznena djela ratnih zločina postoje posebnosti na koje je nužno upozoriti kako bi ih se državni odvjetnici koji rade na ovim predmetima pridržavali.

Osim same složenosti predmeta, potrebe za stalnim izvješćivanjem i posebnih oblika suradnje s Republikom Srbijom i Republikom Crnom Gorom u vezi dostavljanja dokaza²⁷², postoje i posebne odredbe o nadležnosti.

Te odredbe su posebno značajne nakon zadnjih izmjena Zakona o primjeni Statuta Međunarodnoga kaznenog suda i progona za kaznena djela protiv međunarodnoga ratnog i humanitarnog prava NN-55/11.

U svim novim postupcima nadležni su Županijski sudovi u Osijeku, Rijeci, Splitu i Zagrebu. U postupcima koji su u tijeku na obrazloženi prijedlog Glavnoga državnog odvjetnika, predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske može odobriti da se vođenje postupka, kada je to primjereno okolnostima kaznenog djela i potrebama vođenja postupka, premjesti na sud iz članka 1. ovoga Zakona.

Zakon poznaje instituciju posebnog državnog odvjetnika za ratne zločine, koji nije imenovan i tu dužnost obavlja Glavni državni odvjetnik. Slično kao u postupcima za korupciju i organizirani kriminalitet, ukoliko za to postoje osobito važni razlozi, Glavni državni odvjetnik može na rad u državna odvjetništva nadležna za sudove iz članka 12. ovoga Zakona uputiti državnog odvjetnika ili zamjenika državnog odvjetnika za rad na određenom predmetu ili na određeno vrijeme, ali ne duže od godinu dana.

U postupcima se mogu na odgovarajući način primijeniti odredbe Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (»Narodne novine«, br. 76/09. i 116/10.) i to članci 36. – 47. u odnosu na ispitivanje sudionika kaznenog djela koji se ispituje kao krunski svjedok. Sveukupni rok trajanja istražnog zatvora za kaznena djela iz članka 1. ovoga Zakona do podizanja optužnice može iznositi 12 mjeseci.

²⁷² Sporazumi su objavljeni na Internet stranici DORH-a.

Posebne su odredbe o korištenju dokaza Međunarodnoga kaznenog suda. Iznimno, državni odvjetnik na temelju dokaza pribavljenih od tog suda može pred nadležnim sudom u Republici Hrvatskoj podići optužnicu bez provođenja istrage. Dokazi koje su prikupila tijela Međunarodnoga kaznenog suda mogu se koristiti u kaznenom postupku u Republici Hrvatskoj pod uvjetima da su ti dokazi izvedeni na način predviđen Statutom i Pravilima o postupku i dokazima Međunarodnoga kaznenog suda i da se mogu koristiti pred tim Sudom.

9.5. Postupanje državnog odvjetnika u prekršajnom postupku

Državni odvjetnik ima pravo i obvezu poduzimanja prekršajnog progona. Državni odvjetnik određen je člankom 109. Prekršajnog zakona kao jedan od ovlaštenih tužitelja.

Državni odvjetnik u prekršajnom postupku ima položaj stranke, a njegove temeljne ovlasti su: poduzimanje potrebnih mjera radi otkrivanja prekršaja; pronalaženje počinitelja i pribavljanje potrebnih dokaza za uspješno vođenje postupka pred prekršajnim sudom i upravnim tijelom koje vodi prekršajni postupak; podizanje i zastupanje optužnih prijedloga za pokretanje prekršajnog postupka pred nadležnim prekršajnim sudom i upravnim tijelom koje vodi prekršajni postupak; podnošenje žalbe protiv nepravomoćnih odluka prekršajnog suda; podnošenje izvanrednih pravnih lijekova protiv pravomoćnih odluka prekršajnog suda; izdavanje prekršajnog naloga i obveznog prekršajnog naloga te poduzimanje drugih radnji na koje je ovlašten Prekršajnim zakonom i drugim propisima.

Pred prekršajnim sudom za postupanje u prvom stupnju je stvarno nadležan općinski državni odvjetnik pri čemu radnje poduzima sam ili preko osoba koje su ga ovlaštene zamjenjivati sukladno zakonu.

9.5.1. Materijalnopravne odredbe o prekršajima

Prekršaj je protupravno, skrivljeno djelo, kojim se povređuje javni poredak, društvena disciplina ili druge društvene vrijednosti koje nisu zaštićene Kaznenim zakonom i drugim zakonima u kojima su propisana kaznena djela.

Pri tome zaštitni objekt može biti istodobno zaštićen propisom kojim se propisuju prekršaji i kaznenim zakonodavstvom.

Prekršaji i prekršajne sankcije mogu se propisivati: zakonom i odlukama jedinica lokalne i regionalne samouprave.

Prostorno važenje prekršajnog zakonodavstva ograničeno je samo na načelo teritorijaliteta. Prekršajno zakonodavstvo primjenjuje se samo na onoga tko na teritoriju Republike Hrvatske ili na brodu ili zrakoplovu hrvatske državne pripadnosti počini prekršaj. Kada se radi o prekršaju propisanom odlukom jedinice lokalne ili regionalne samouprave, prekršajni postupak se može voditi samo ako je prekršaj počinjen na području upravo te lokalne ili regionalne jedinice.

Prekršaj može biti počinjen činjenjem i nečinjenjem. Okolnosti koje isključuju protupravnost, odnosno uslijed kojih nema prekršaja su: nužna obrana, krajnja nužda i sila ili prijetnja.

Pokušaj prekršaja je kažnjiv samo ako je to izričito propisano o prekršaju propisano.

Prekršajni zakon kao počinitelja prekršaja razlikuje: dijete, mlađeg maloljetnika, starijeg maloljetnika, odraslu fizičku osobu, obrtnika, fizičku osobu koja obavlja samostalnu djelatnost i pravnu osobu.

9.5.2. Postupovne prekršajne odredbe

9.5.2.1. Izvidi u prekršajnom postupku

Izvidi državnog odvjetnika u prekršajnom postupku usmjereni su prvenstveno na dokazivanje, odnosno prikupljanje dokaznog materijala za prekršajni postupak. Izvidi kojima je primarni cilj otkrivanje po prirodi stvari spadaju u nadležnost policije i drugih tijela koja imaju ovlasti po pojedinim zakonima kojima su propisani prekršaji.

Državni odvjetnik je ovlašten, kod postojanja osnova sumnje da je počinjen prekršaj, na temelju članka 110. stavka 2. Prekršajnog zakona i članka 52. stavak 1. Zakona o državnom odvjetništvu, tražiti od policije i drugih tijela državne uprave da poduzmu pojedine radnje izvida prekršaja u okviru svoje nadležnosti, te da ga kao ovlaštenog tužitelja, o tome izvijeste uz dostavu pisanih izvješća i cjelokupne prikupljene dokumentacije i drugih rezultata poduzetih radnji.

Posebno uputom je uređen način provođenja izvida i optuživanja u vezi primjene odredbe članka 49. Zakona o financiranju političkih aktivnosti i izborne promidžbe. Naime, člankom 49. stavak 1. Zakona propisano je da optužni prijedlog pred nadležnim prekršajnim sudom podnosi isključivo državni odvjetnik. Dakle, slično kao u kaznenom postupku za kaznena djela za koja se progona po službenoj dužnosti jedini ovlašteni tužitelj je državni odvjetnik.

Uputa broj O-4/11 od 11. svibnja 2011. objavljena je na Intranetu.

9.5.2.2. Dokazne radnje u prekršajnom postupku

Dokazne radnje u prekršajnom postupku su dokazne radnje uređene Prekršajnim zakonom i dokazne radnje uređene Zakonom o kaznenom postupku, čije se odredbe supsidijarno primjenjuju u prekršajnom postupku. S aspekta rezultata pojedinih radnji, prekršaji se mogu dokazivati i rezultatima provedenih izvida sukladno pravilima Prekršajnog zakona.

Rezultati dokaznih radnji, koje su provedene sukladno pravilima Zakona o kaznenom postupku, mogu se uporabiti kao dokaz u prekršajnom postupku.

Dokazne radnje provedene u prekršajnom postupku mogu se uporabiti kao dokaz u kaznenom postupku, samo ako su poduzete sukladno odredbama Zakona o kaznenom postupku.

Dokazne radnje predviđene Prekršajnim zakonom su: pretraga stana i drugih prostora, prijevoznih sredstava, prtljage i osoba; privremeno oduzimanje predmeta; privremena

obustava izvršenja financijske transakcije; prepoznavanje; očevid; vještačenje; ispitivanje svjedoka i ispitivanje okrivljenika.

9.5.2.3. Tijek prekršajnog postupka

Pokretanje prekršajnog postupka podrazumijeva postojanje akta ovlaštenog tužitelja radi njegova pokretanja ili odluke nadležnog tijela koje po službenoj dužnosti vodi prekršajni postupak. Prekršajni postupak se pokreće: izdavanjem prekršajnog naloga; podnošenjem optužnog prijedloga ovlaštenog tužitelja ili donošenjem rješenja o provođenju prekršajnog postupka.

Započinjanjem prekršajnog postupka smatra se da je prekršajni postupak protiv određenog okrivljenika pokrenut. Prekršajni postupak započinje: otvaranjem glavne rasprave; u postupku bez glavne rasprave, ispitivanjem okrivljenika ili izvođenjem drugog dokaza.

9.5.2.4. Optuživanje

Optužni akt u prekršajnom postupku je optužni prijedlog. Optužni prijedlog mora imati sadržaj propisan člankom 160. Prekršajnog zakona, što podrazumijeva: podatke o tužitelju, podatke o okrivljeniku, činjenični opis radnje prekršaja iz koje proistječe zakonsko obilježje prekršaja, uz vrijeme i mjesto počinjenja prekršaja, sredstvo kojim je počinjen prekršaj te ostale bitne okolnosti za točno određenje prekršaja, zakonski naziv prekršaja i propis kojim je određen, prijedlog o dokazima koje treba provesti na glavnoj raspravi, naznaku imena svjedoka i drugih čije se ispitivanje predlaže, spisa koje treba pročitati i predmeta koji služe za utvrđivanje činjenica i kratko obrazloženje. Prijedlog vrste i mjere sankcije je fakultativan sadržaj optužnog prijedloga.

Obrazac optužnog prijedloga vidi pod 9.5.2.11. Obrasci u prekršajnom postupku, obrazac 1.

9.5.2.5. Posebni postupci

Posebni postupci uređeni Prekršajnim zakonom u kojima sudjeluje državni odvjetnik su: žurni postupak, postupak za izdavanje prekršajnog naloga, postupak za izdavanje obveznog prekršajnog naloga i postupak za opoziv uvjetne osude. U okviru posebnih postupaka može se razmatrati i prekršajni postupak protiv pravnih osoba.

Kao što je gore rečeno člankom 49. stavak 1. Zakona o financiranju političkih aktivnosti i izborne promidžbe propisano je da optužni prijedlog pred nadležnim prekršajnim sudom podnosi isključivo državni odvjetnik.

9.5.2.6. Žurni postupak

Prekršajni zakon u članku 221. razlikuje obvezno i fakultativno vođenje žurnog postupka. Žurni postupak mora se provesti: za prekršaje za koje je kao jedina kazna propisana novčana kazna do 10.000,00 kuna za fizičku osobu, novčana kazna do 30.000,00 kuna za pravnu osobu i do 10.000,00 kuna za odgovornu osobu u pravnoj osobi; protiv maloljetnog počinitelja prekršaja; protiv uhićenika; protiv okrivljenika kojem je određeno zadržavanje; protiv okrivljenika koji nema stalno prebivalište ili boravak u Republici Hrvatskoj; po prigovoru protiv obaveznog prekršajnog naloga, zbog poricanja prekršaja.

Žurni postupak može se provesti za svaki prekršaj za koji je propisana veća novčana kazna od 10.000,00 kuna za fizičku osobu, 30.000,00 kuna za pravnu osobu i 10.000,00 kuna za odgovornu osobu u pravnoj osobi, samo tada sud ne može izreći novčanu kaznu u većim iznosima od ovih. Pretpostavka provođenja žurnog postupka je prijedlog tužitelja.

9.5.2.7. Postupak za izdavanje prekršajnog naloga

Postupak za izdavanje prekršajnog naloga državnog odvjetnika uređen je člankom 232. Prekršajnog zakona.

Državni odvjetnik može izdati prekršajni nalog ako je prekršaj utvrđen:

- neposrednim opažanjem ili obavljenim nadzorom ovlaštene osobe tijela koje je podnijelo prijavu o prekršaju i o tome sačinilo službenu bilješku ili zapisnik,
- vjerodostojnom dokumentacijom, uključivši i zapisnik o očevidu nadležnog tijela,
- ili uporabom propisanih tehničkih uređaja ili provođenjem odgovarajućih propisanih laboratorijskih analiza i vještačenja.

U prekršajnom nalogu može se izreći odnosno primijeniti svaka od propisanih prekršajnopравниh sankcija za punoljetne počinitelje prekršaja, oduzimanje imovinske koristi, odrediti naknada paušalne svote troškova za izdavanje prekršajnog naloga i troškova nastalih utvrđivanjem prekršaja upotrebom tehničkih sredstava ili provođenjem potrebnih analiza i vještačenja, a ne može se izreći kazna zatvora niti primijeniti zaštitne mjere, osim oduzimanje predmeta i zabrana upravljanja motornim vozilom. Prekršajni nalog ne primjenjuje se u postupku prema maloljetnicima.

Obrazac prekršajnog naloga vidi pod 9.5.2.11. Obrasci u prekršajnom postupku, obrazac 2.

Prekršajni nalog dostavlja se okrivljeniku. Protiv prekršajnog naloga prigovor mogu u roku od osam dana podnijeti okrivljenik, branitelj te srodnici okrivljenika i to bračni i izvanbračni drug, srodnik u uspravnoj liniji, zakonski zastupnik, posvojitelj, posvojenik, brat, sestra i udomitelj. Prigovor se može podnijeti zbog: poricanja prekršaja ili odluke o sankciji, oduzimanju imovinske koristi i troškovima.

Državni odvjetnik će po zaprimanju prigovora uvijek ispitati da li je podnesen u roku i da li je podnesen od ovlaštene osobe. Ako je podnesen izvan roka (nepravodoban) ili od neovlaštene osobe (nedopušten), državni odvjetnik će ga pisanim obrazloženim rješenjem odbaciti.

Ako ne odbaci prekršajni nalog, državni odvjetnik će prigovor i spis predmeta dostaviti nadležnom prekršajnom sudu radi vođenja prekršajnog postupka. Ako je podnesen prigovor protiv prekršajnog naloga samo zbog odluke o sankciji, prigovor se dostavlja Visokom prekršajnom sudu.

9.5.2.8. Obavezni prekršajni nalog²⁷³

Posebности obaveznog prekršajnog naloga su: da se može izdati i prema maloljetnicima; da su propisani slučajevi obaveznog izdavanja, te posebности u postupanju po prigovoru protiv obaveznog prekršajnog naloga.

Prekršajni nalog se mora se izdati za: prekršaj propisan odlukom jedinice lokalne i regionalne samouprave; prekršaj propisan zakonom za koji je kao kazna propisana samo novčana kazna do 2.000,00 kuna za fizičku osobu, do 5.000,00 kuna za počinitelja prekršaja fizičku osobu obrtnika i osobu koja obavlja drugu samostalnu djelatnost, do 10.000,00 kuna za pravnu osobu i do 5.000,00 kuna za odgovornu osobu u pravnoj osobi. Ako za prekršaj odgovaraju pravna i u njoj odgovorna osoba, a uvjeti za izdavanje obaveznog prekršajnog naloga postoje samo u odnosu na pravnu osobu, obavezni prekršajni nalog izdat će se i u odnosu na pravnu i u odnosu na odgovornu osobu. Ako uvjeti za izdavanje obaveznog prekršajnog naloga postoje samo u odnosu na odgovornu osobu, neće se izdavati obavezni prekršajni nalog.

Obavezni prekršajni nalog može se izdati i ako je zakonom propisana veća kazna za prekršaj od 2.000,00 kuna za fizičku osobu, 5.000,00 kuna za počinitelja prekršaja fizičku osobu obrtnika i osobu koja obavlja drugu samostalnu djelatnost, 10.000,00 kuna za pravnu osobu i 5.000,00 kuna za odgovornu osobu u pravnoj osobi ako je za taj prekršaj moguće primijeniti sudsku opomenu ili novčanu kaznu do tih iznosa.

Protiv obaveznog prekršajnog naloga može se podnijeti prigovor za koji vrijede opće odredbe o podnošenju prigovora protiv prekršajnog naloga. Državni odvjetnik će po primitku prigovora, odmah ga dostaviti nadležnom sudu prema mjestu počinjenja prekršaja zajedno sa spisom predmeta, a bez donošenja ikakvih odluka.

Obrazac obaveznog prekršajnog naloga vidi pod 9.5.2.11. Obrasci u prekršajnom postupku, obrazac 3.

9.5.2.9. Postupak za opoziv uvjetne osude

Kada osuđenik ne izvrši dodatnu obvezu uz uvjetnu osudu državni odvjetnik će predložiti sudu opoziv uvjetne osude.

9.5.2.10. Izvršenje prekršajnog i obaveznog prekršajnog naloga

Nakon pravomoćnosti i izvršnosti prekršajnog naloga državni odvjetnik će poduzeti sve potrebne radnje radi izvršenja sankcije i drugih mjera određenih prekršajnim nalogom.

²⁷³ Vidi dopunu upute O-7/09 od 15. prosinca 2010. za postupanje državnog odvjetnika u prekršajnom postupku.

Okrivljenika kojem je prekršajnim nalogom izrečena novčana kazna, državni odvjetnik će pozvati da u određenom roku koji je određen u izreci prekršajnog naloga, isplati novčani iznos u korist državnog proračuna.

Ako okrivljenik to ne učini u cijelosti ili djelomično, državni odvjetnik će dostaviti ovjereni prijepis prekršajnog naloga s potvrdom pravomoćnosti i izvršnosti nadležnoj Poreznoj upravi, Službi za ovršni postupak. Državni odvjetnik dostavlja prekršajni nalog uz zahtjev za izvršenje na temelju članka 152. stavka 3. Prekršajnog zakona.

Na isti način izvršava se odluka o oduzimanju imovinske koristi ostvarene počinjenim prekršajem, te troškovi određeni u prekršajnom nalogu.

Obvezna uputa broj. O-7/09 u vezi rada u prekršajnom postupku zajedno s privremenim uputama u vezi razgraničenja prekršaja i kaznenih djela objavljena je na Intranetu.

9.5.2.11. Obrasci u prekršajnom postupku

Obrazac 1. Optužni prijedlog

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

PREKRŠAJNOM SUDU U Z.....

Z.....

Na temelju članka 110. stavka 1. i 2. u svezi članka 160. stavka 1. Prekršajnog zakona, podnosim

OPTUŽNI PRIJEDLOG

protiv:

_____ ime prezime s osobnim
podacima (članak 171. stavak 1.
Prekršajnog zakona)

da je:

_____ (datum), u Zagrebu, Slavenska avenija bb, u prostorijama
trgovačkog centra _____, nakon verbalne prepirke s _____, fizički nasrnuo na njega pri
čemu ga je odgurivao rukama te mu zadao više udaraca otvorenim dlanovima po licu i glavi,

d a k l e, na javnom mjestu se tukao,

pa da je time, počinio prekršaj iz članka 13. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira.

STOGA PREDLAŽEM

1) da se pred tim sudom kao stvarno i mjesno nadležnim održi glavna rasprava,

2) da se na glavnu raspravu pozove i ispita okrivljeni _____, te da se u svojstvu svjedoka pozovu i ispituju _____,

3) da se na glavnoj raspravi pročita _____,

4) da se nakon provedene glavne rasprave okrivljeni _____ oglasi krivim i osudi po zakonu te da mu se na temelju članka 13. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira izrekne novčana kazna od 300,00 kuna.

O b r a z l o ž e n j e

Osnovana sumnja da je okrivljeni _____ počinio prekršaj protiv javnog reda i mira iz članka 13. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira, na način kako mu se to stavlja na teret ovim optužnim aktom, proizlazi iz posebnog izvješća MUP-a, PUZ-a, _____ i priloga.

Naime, iz podnesenog posebnog izvješća proizlazi da je oštećenog _____, u prostorijama trgovačkog centra _____, u Zagrebu, Slavonska avenija bb, fizički napao okrivljeni _____, gdje su zajedno došli u nakani da popiju piće.

Iz priležće medicinske dokumentacije proizlazi da je oštećeni _____, navedenog dana, zadobio ozljede u vidu crvenila po licu i rukama, dok iz CD medija video nadzora trgovačkog centra _____ od _____, proizlazi da je okrivljeni _____ nasrnuo i zadao više udaraca otvorenim dlanovima _____ u prostorijama tog trgovačkog centra.

Slijedom navedenog, a kako se u ponašanju okrivljenika ostvaruju sva subjektivna i objektivna obilježja prekršaja koje mu se stavlja na teret, podnošenje ovog optužnog prijedloga ukazuje se opravdanim i na zakonu osnovanim.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

U privitku:

- posebno izvješće MUP-a, PUZ-a, _____ s priložima

Obrazac 2. Prekršajni nalog

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

Na temelju članka 109. stavak 1. točka 1 i članka 232. točke²⁷⁴ Prekršajnog zakona, izdaje se

PREKRŠAJNI NALOG

Okrivljeni _____ (ime prezime i osobni podaci (članak 171. stavak 1. Prekršajnog zakona)

KRIV JE

što je:

_____ (datum), u B....., općina B..... protivno članku 209. stavak 1. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN-76/07) gradio garažu površine 30 m²,

dakle, pristupio građenju zgrade čija građevinska (bruto) površina nije veća od 400 m² bez pravomoćnog rješenja o uvjetima građenja,

čime je, počinio prekršaj iz članka 311. stavka 1. Zakona o prostornom uređenju i gradnji,

te se na temelju članka 311. stavka 3. Zakona o prostornom uređenju i gradnji okrivljeniku izriče

NOVČANA KAZNA OD 1.000,00 (tisuću) KUNA

Okrivljenik je dužan novčanu kaznu platiti u roku od 8 (osam) dana od dana pravomoćnosti ovoga prekršajnog naloga uplatnicom na račun broj _____.

Okrivljenik je na temelju članka 138. stavka 2. Prekršajnog zakona dužan naknaditi troškove prekršajnog postupka u paušalnom iznosu od 300,00 (tristo) kuna, te mu se nalaže isplata troškova u navedenom iznosu u roku od 8 (osam) dana od dana pravomoćnosti ovog prekršajnog naloga uz prijetnju prisilnog izvršenja.

O b r a z l o ž e n j e

U ovom državnom odvjetništvu zaprimljena je kaznena prijava građevinskog inspektora _____ protiv _____ zbog kaznenog djela iz članka 252.a Kaznenog zakona jer je inspekcijskim nadzorom utvrđeno da je gradio garažu iako nema

²⁷⁴ Pozivamo se na onu točku iz članka 232. Prekršajnog zakona koja nam je osnov za izdavanje naloga.

rješenje o uvjetima građenja.

Iz zapisnika o inspekcijskom nadzoru proizlazi kako je građevinski inspektor _____ utvrdio tijekom nadzora, da je okrivljeni izgradio temelje veličine 5x6 metara i počeo sa zidanjem zidova iako nema izdano rješenje.

Iako je nesporno da je okrivljenik gradio građevinu bez rješenja, cijeneći da je nakon podnošenja kaznene prijave u spis priložio rješenje _____ broj: _____ od _____ koje je naknadno ishodio to je kaznena prijava odbačena temeljem članka 28. Kaznenog zakona, jer je djelo očito beznačajno.

Međutim, sukladno članku 232. točki 1. Prekršajnog zakona, a s obzirom da se u ponašanju okrivljenika ostvaruju sva subjektivna i objektivna obilježja prekršaja koji mu se stavlja na teret, izdan je ovaj prekršajni nalog.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ovog naloga okrivljenik, branitelj i osobe iz članka 192. stavka 2. Prekršajnog zakona imaju pravo podnošenja prigovora nadležnom prekršajnom sudu u roku od 8 (osam) dana od dana primitka naloga. Prigovor se podnosi putem ovog državnog odvjetništva u dva istovjetna primjerka.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostaviti:

1. okrivljeni _____

Obrazac 3. Obavezni prekršajni nalog

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

Na temelju članka 109. stavak 1. točka 1 i članka 239. stavka 1. u svezi članka 232. točke 1. Prekršajnog zakona, izdaje se

OBAVEZNI PREKRŠAJNI NALOG

Okrivljeni (osobni podaci) _____

KRIV JE

što je:

_____ (datum), u Zagrebu, na raskrižju Slavonske avenije bb, upravljao osobnim automobilom marke _____, registarske oznake _____, kojom prilikom je naglo zaustavio svoje vozilo tako da je izazvao opasnost za vozače i vozila koja su se kretala iza njega,

dakle, nije smanjio brzinu kretanja vozila na način kojim neće ugroziti ili u većoj mjeri ometati druge vozače koji se kreću iza njega,

čime je, počinio prekršaj iz članka 52. stavka 4. Zakona o sigurnosti prometa na cestama,

te se na temelju članka 52. stavka 4. Zakona o sigurnosti prometa na cestama okrivljeniku izriče

NOVČANA KAZNA OD 1.000,00 (tisuću) KUNA

Okrivljenik je dužan novčanu kaznu platiti u roku od 8 (osam) dana od dana pravomoćnosti ovog prekršajnog naloga uplatnicom na račun broj _____.

Okrivljenik je na temelju članka 138. stavka 2. Prekršajnog zakona dužan naknaditi troškove prekršajnog postupka u paušalnom iznosu od 150,00 (stopedeset) kuna, te mu se nalaže isplata troškova u navedenom iznosu u roku od 8 (osam) dana od dana pravomoćnosti ovoga prekršajnog naloga uz prijetnju prisilnog izvršenja.

O b r a z l o ž e n j e

U ovom državnom odvjetništvu _____ zaprimljeno je posebno izvješće MUP-a, PUZ-a, _____.

Iz posebnog izvješća i službene zabilješke koju je sačinio proizlazi kako je policijski službenik _____ utvrdio neposrednim opažanjem prilikom obavljanja očevida u svezi prometne nesreće, da okrivljeni _____ naglo zaustavlja svoje vozilo uslijed čega su vozila iza njega morala naglo kočiti i da bi izbjegla udar prijeći na lijevu kolničku traku.

Slijedom toga, sukladno članku 232. točki 1. Prekršajnog zakona, a s obzirom da se u ponašanju okrivljenika ostvaruju sva subjektivna i objektivna obilježja prekršaja koji mu se stavlja na teret, izdan je ovaj prekršajni nalog.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ovoga naloga okrivljenik, branitelj i osobe iz članka 192. stavka 2. Prekršajnog zakona imaju pravo podnošenja prigovora nadležnom prekršajnom sudu u roku od 8 (osam) dana od dana primitka ovoga naloga. Prigovor se podnosi putem ovog državnog odvjetništva u dva istovjetna primjerka.

Pečat Potpis - čl. 82. Poslovnika

Dostaviti:

1. okrivljeni _____

9.6. Odgovornost pravnih osoba za kaznena djela

Stupanjem na snagu Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela (NN 151/03, 110/07, 45/11 u daljnjem tekstu ZOPOKD), uvodi se u naš pravni sustav kaznena odgovornost pravnih osoba.

9.6.1. Temelj odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela

Temelj odgovornosti pravnih osoba propisan je člankom 3. ZOPOKD-a koji u stavku 1. propisuje da će se pravna osoba kazniti za kazneno djelo odgovorne osobe ako se njime povređuje neka dužnost pravne osobe ili je njime pravna osoba ostvarila ili trebala ostvariti protupravnu imovinsku korist za sebe ili drugoga. Zakonodavac se odlučio za izvedenu odgovornost pravnih osoba. Izvedena odgovornost postoji ako se odgovornost pravne osobe ustanovljuje tako da joj se uračunava ponašanje odnosno odgovornost njezinih tijela ili odgovornih osoba.

Dakle, pretpostavke kažnjivosti pravnih osoba su:

- odgovornost odgovorne osobe za kazneno djelo,
- da se kaznenim djelom povređuje neka dužnost pravne osobe, ili
- je pravna osoba kaznenim djelom ostvarila, odnosno trebala ostvariti protupravnu imovinsku korist.

Uvjeti da se kaznenim djelom povređuje neka dužnost pravne osobe ili da je pravna osoba tim kaznenim djelom ostvarila, odnosno trebala ostvariti protupravnu imovinsku korist ne moraju biti kumulativno ispunjeni, dovoljno je da je ispunjen jedan od ovih uvjeta.

Zakonom je usvojena tzv. izvedena odgovornost pravne osobe, jer pravna osoba odgovara za kazneno djelo koje je počinila odgovorna osoba.

Ipak na određeni način postoji odstupanje od načela izvedene odgovornosti pravnih osoba, to jest da pravna osoba odgovara za kazneno djelo koje je počinila odgovorna osoba. Člankom 5. stavak 2. ZOPOKD propisano je da će se pravna osoba kazniti za kazneno djelo odgovorne osobe i u slučaju kad se utvrdi postojanje pravnih ili stvarnih zapreka za utvrđivanje odgovornosti odgovorne osobe, pa dakle u ovom slučaju iako se protiv odgovorne osobe ne vodi kazneni postupak on se vodi protiv pravne osobe (čl. 23. st. 2. ZOPOKD).

Pravne zapreke će postojati na primjer ako se protiv odgovorne osobe ne može voditi postupak zbog primjene imuniteta, amnestije ili pomilovanja, a stvarne zapreke su na primjer smrt, ili raspravna nesposobnost odgovorne osobe, ali daleko najčešći slučaj je kada ne možemo utvrditi odgovornu osobu, a znamo da je kazneno djelo počinjeno od strane neke odgovorne osobe iz te pravne osobe.

Pravna osoba ne odgovara za kazneno djelo počinjeno od strane odgovorne osobe u slučaju počinjenja kaznenog djela kojim je odgovorna osoba sebi ili drugom pribavila imovinsku korist, ako je tim djelom pravnoj osobi prouzročila imovinsku štetu. U tom slučaju fizička osoba individualno odgovara za počinjeno kazneno djelo.

Iako je ZOPOKD-a stupio na snagu još 2004. godine često se događa da državno odvjetništvo zaprimi kaznenu prijavu samo protiv fizičke (odgovorne) osobe počinitelja kaznenog djela, a iz same prijave te priloga koji su dostavljeni uz prijavu proizlazi da je ta fizička osoba kazneno djelo počinila kao odgovorna osoba u pravnoj osobi i da su ispunjeni i ostali uvjeti iz kojih u konkretnom slučaju proizlazi i odgovornost pravne osobe. U svim tim slučajevima, iako protiv pravne osobe nemamo podnijetu kaznenu prijavu, tu pravnu osobu moramo uvesti u upisnik (KPO-DO upisnik)²⁷⁵ i kaznenu odgovornost pravne osobe utvrđivati paralelno s odgovornošću odgovorne osobe u pravnoj osobi.

Nadalje, člankom 26. ZOPOKD određeno je da se u slučaju kada se kazneni postupak pokreće po prijedlogu oštećenika, a taj prijedlog je podnesen za progon samo protiv odgovorne osobe, državni odvjetnik može po službenoj dužnosti pokrenuti kazneni postupak za isto kazneno djelo i protiv pravne osobe.

Kako državni odvjetnik postupa po načelu legaliteta to je on dužan, dakle, mora u svim onim slučajevima kada su ispunjeni zakonski uvjeti po službenoj dužnosti pokrenuti kazneni postupak za isto kazneno djelo i protiv pravne osobe.

9.6.1.1. Pojam pravne osobe

Iako je pojam pravne osobe određen u članku 89. stavku 6. Kaznenog zakona, on je proširen odredbom članka 1. stavak 2. ZOPOKD-a i na svaku stranu osobu koja se po hrvatskom pravu smatra pravnom osobom.

Ipak sve pravne osobe kako su one određene u Kaznenom zakonu i u ZOPOKD nisu odgovorne. Ograničenje odgovornosti pravnih osoba proizlazi iz članka 6. stavak 1. ZOPOKD-a kojim je propisano da se Republika Hrvatska kao pravna osoba ne može kazniti za kazneno djelo. Ograničena je i odgovornost za jedinice lokalne i regionalne samouprave ako kaznena djela nisu počinjena u izvršavanju javnih ovlasti kako je to propisano odredbom stavka 2. članka 6. ZOPOKD-a. Općine, gradovi i županije u smislu odredbe stavka 2. članka 6. mogu biti kažnjeni samo za kaznena djela počinjena u vršenju djelatnosti izvan prerogativa javne vlasti, npr. prenošenjem poslova na vlastito trgovačko društvo ili drugu pravnu ili fizičku osobu. To su uglavnom poslovi u okviru komunalnih djelatnosti.

9.6.1.2. Pojam odgovorne osobe

Člankom 89. stavak 7. Kaznenog zakona propisano je da je odgovorna osoba u smislu tog zakona osoba kojoj je povjeren određeni djelokrug poslova iz područja djelovanja pravne osobe, državnog tijela i tijela lokalne samouprave i uprave.

Člankom 4. ZOPOKD pojam odgovorne osobe je proširen, jer se ovim člankom propisuje da

²⁷⁵ Poslovnik propisuje da u slučaju prelaska na CTS se ne vodi posebno ovaj upisnik

je odgovorna osoba u smislu ovog zakona fizička osoba koja vodi poslove pravne osobe ili joj je povjereno obavljanje poslova iz područja djelovanja pravne osobe.

Dakle, u smislu ovog zakona odgovorna osoba bila bi:

- odgovorna osoba u smislu Kaznenog zakona,
- svaka fizička osoba koja vodi poslove pravne osobe,
- svaka fizička osoba kojoj je povjereno obavljanje poslova iz područja djelovanja pravne osobe.

Pod obavljanjem poslova podrazumijeva se svaka poslovna aktivnost poduzeta u cilju ostvarivanja poslovanja tog trgovačkog društva. Dakle, pojam odgovorne osobe u smislu ZOPOKD-a širi je od pojma odgovorne osobe kako je ona definirana u Kaznenom zakonu ali i u Zakonu o trgovačkim društvima.

9.6.2. Odbačaj kaznene prijave protiv pravne osobe

Kaznena prijava protiv pravne osobe može se odbaciti iz svih razloga navedenih u članku 206. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku. Državni odvjetnik i u odnosu na kaznenu prijavu protiv pravne osobe može postupiti po članku 206. stavak 7. i 8. Zakona.

Uz to što državni odvjetnik može primijeniti odredbe o odbačaju kaznene prijave primjenom načela svrhovitosti pod uvjetima iz članka 521. i 522. Zakona, on može odbaciti kaznenu prijavu ili odustati od kaznenog progona temeljem članka 24. ZOPOKD u slučaju ako pravna osoba nema imovine ili je ona tako neznatna da ne bi bila dovoljna ni za pokriće troškova postupka ili ako se protiv nje vodi stečajni postupak.

9.6.3. Vođenje kaznenog postupka protiv pravnih osoba

Zakon propisuje da će se za kazneno djelo pravne osobe i odgovorne osobe provesti jedinstveni postupak i donijeti jedna presuda.

Iznimka od ovog pravila je slučaj ako se protiv odgovorne osobe zbog pravnih ili drugih razloga ne može pokrenuti ili voditi postupak, postupak se započinje i provodi samo protiv pravne osobe (čl. 23. st. 2. ZOPOKD-a). Naime, razdvajanje kaznenog postupka protiv pravne i odgovorne osobe nije dopušteno jer model izvedene kaznene odgovornosti pravne osobe iz kaznene odgovornosti fizičke osobe opravdava provođenje jedinstvenog postupka.

9.6.3.1. Predstavnik okrivljene pravne osobe

Članak 27. ZOPOKD-a propisuje da za okrivljenu pravnu osobu u kaznenom postupku sudjeluje njezin predstavnik koji je ovlašten poduzimati sve radnje koje može poduzeti okrivljenik.

Predstavnik okrivljene pravne osobe može biti svaka potpuno poslovno sposobna fizička osoba koja zna hrvatski jezik, a ne može biti osoba koja je u istom postupku pozvana kao svjedok, te osoba protiv koje se vodi kazneni postupak zbog istog kaznenog djela kao niti branitelj okrivljene odgovorne osobe.

U članku 27.stavku 3 ZOPOKD-a propisano je da predstavnika pravne osobe određuje tijelo (uprava) pravne osobe, odnosno osobe koje je zastupaju na temelju zakona, odluke tijela(uprave), statuta, društvenog ugovora ili odluke tijela pravne osobe. Ako predstavnik nije po drugoj osnovi ovlašten zastupati pravnu osobu u kaznenom postupku, pravna osoba mu daje pisanu punomoć kojom ga opunomoćuje da bude njezin predstavnik. Ova punomoć može se dati i usmeno na zapisnik sudu koji vodi postupak.

Ukoliko nije poznat predstavnik pravne osobe državni odvjetnik će temeljem članka 206. stavak 5. Zakona o kaznenom postupku, a pozivom na odredbu članka 28. stavak 1. ZOPOKD od pravne osobe zatražiti da imenuje predstavnika.

Ako pravna osoba ne odredi predstavnika u roku u roku od osam dana od primitka prvog poziva, državni odvjetnik će uputiti zahtjev predsjedniku suda da rješenjem postavi predstavnika pravnoj osobi.

Kako članak 33. ZOPOKD-a propisuje da optužnica protiv okrivljene pravne osobe osim dijelova propisanih Zakonom o kaznenom postupku mora sadržavati i tvrtku, odnosno naziv okrivljene pravne osobe, njezino sjedište i matični broj, osobni identifikacijski broj, te ime i prezime njezina predstavnika, njegov datum rođenja i adresu stanovanja, te državljanstvo i državu. Dakle, sukladno ovom članku već u trenutku podizanja optužnog akta moramo imati imenovanog predstavnika pravne osobe, jer ova odredba je imperativna.

Predstavnik pravne osobe mora biti ispitan prije podizanja optužnice. Prvo ispitivanje predstavnika okrivljene pravne osobe ne snima se uređajem za audio – video snimanje, a iskaz se unosi u zapisnik.

Obrasce poziva za prvo ispitivanje, postavljanje predstavnika, te zahtjeva predsjedniku suda za određivanje predstavnika pravne osobe vidi pod 9.6.4. Obrasci u vezi pozivanja i određivanja predstavnika pravne osobe

9.6.3.2. Činjenični i zakonski opis te pravna kvalifikacija kaznenog djela

Optužnica kojom se pokreće kazneni postupak protiv fizičke i pravne osobe sadrži uz sadržaj optužnice koji propisuje članak 342 Zakona i sadržaj koji propisuje članak 33 ZOPOKD i:

- činjenični opis djela za odgovornu osobu (fizičku osobu),
- činjenični opis djela za pravnu osobu
- zakonski opis djela
- pravni opis djela.

ZOPOKD ne daje određenje činjeničnog opisa, zakonskog opisa i pravne kvalifikacije kaznenog djela u optužnici ili nalogu o provođenju istrage, međutim iz članka 3. stavak 1. i članka 5. stavak 1. navedenog zakona proizlazi da se odgovornost pravne osobe izvodi iz krivnje odgovorne osobe, pa cijeneći tu činjenicu iz činjeničnog opisa mora biti razvidno da se odgovornost pravne osobe utvrđuje tako da joj se uračunava radnja, odnosno odgovornost njezinih odgovornih osoba. Također odgovorna osoba i pravna osoba nisu supočinitelji pa i tu okolnost treba cijeliti prilikom izrade činjeničnog opisa.

Primjerci izreka u optužnici u odnosu na pravnu osobu vidi pod 9.6.4. Obrasci u vezi pozivanja i određivanja predstavnika pravne osobe – obrasci 6. do 9.

9.6.3.3. Prijedlog državnog odvjetnika u slučaju primjene članka 7. ZOPOKD

U članku 7. ZOPOKD izrijekom je navedeno "prestane li pravna osoba postojati prije nego što je okončan kazneni postupak novčana kazna, sigurnosne mjere i javno objavljivanje presude i oduzimanje imovinske koristi mogu se izreći pravnoj osobi koja je njezin sveopći pravni slijednik". Logično je da se u ovom slučaju ne može izreći kazna prestanka pravne osobe koja je postojala u vrijeme kad je odgovorna osoba počinila kazneno djelo.

U ovom slučaju ne treba mijenjati optužnicu u pravcu da se umjesto okrivljene pravne osobe u optužnici navede ime sveopćeg pravnog slijednika okrivljene pravne osobe, već je dovoljno predložiti da se za kazneno djelo pravne osobe koja je prestala postojati izrekne sankcija njezinom sveopćem pravnom slijedniku.

Dakle, u tom slučaju treba predložiti da sud nakon što utvrdi da je kazneno djelo počinjeno izrekne novčanu kaznu, sigurnosnu mjeru ili oduzimanje imovinske koristi pravnoj osobi koja je sveopći pravni slijednik te osobe.

Obrazac prijedloga državnog odvjetnika za kažnjavanje sveopćeg pravnog slijednika vidi u općoj uputi broj O-2/04.

Opća uputa DORH-a broj O-2/04 o primjeni Zakona o kaznenoj odgovornosti pravnih osoba objavljena je na Intranetu.

9.6.4. Obrasci u vezi pozivanja i određivanja predstavnika pravne osobe

Obrazac 1. Poziv osumnjičenoj pravnoj osobi za prvo ispitivanje

(naziv državnog odvjetništva)

Broj spisa:

**POZIV OSUMNJIČENOJ
PRAVNOJ OSOBI**

Kazneni predmet:.....

Okrivljenik:.....

Zbog kaz. djela iz čl.Kaznenog zakona

(Naziv i adresa)

Prvo ispitivanje predstavnika osumnjičene pravne osobe u gornjem predmetu određuje se na dan, u sati u ovom državnom odvjetništvu, _____ soba br. _____

(adresa)

Upozorenje:

Temeljem članka 28. stavak 1. Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela osumnjičena pravna

osoba dužna je u roku od osam dana od primitka prvog poziva odrediti predstavnika i dostaviti dokaz o njegovom ovlaštenju.

Ako osumnjičena pravna osoba ne odredi predstavnika u roku od osam dana od primitka ovog poziva, na zahtjev državnog odvjetništva postaviti će ga predsjednik suda. Nagrada i nužni izdaci predstavnika ulaze u troškove kaznenog postupka

Predstavnik osumnjičene pravne osobe se ima pravo braniti sam ili uz stručnu pomoć branitelja iz reda odvjetnika, koji ima pravo biti nazočan njegovom ispitivanju (članak 5. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku). Radi upoznavanja s drugim pravima osumnjičeniku se uz ovaj poziv dostavlja pouka o pravima.

Predstavnik osumnjičene pravne osobe je dužan odmah izvijestiti državno odvjetništvo o promjeni adrese te o namjeri promjene boravišta, a ako to ne učini ili je očito da na drugi način izbjegava primitak dopisa koji su mu upućeni dopisi će biti istaknuti na oglasnoj ploči i internetskoj stranici državnog odvjetništva, pa će se nakon proteka roka od osam dana uzeti da je dostava uredna (članak 175. stavak 6. Zakona o kaznenom postupku).

Dne.....

P r i l o g: Pouka o pravima²⁷⁶

Državni odvjetnik / zamjenik

..... v.r.

Za točnost otpravka:

Obrazac 2. Primjerak dopisa za imenovanje predstavnika-pravnoj osobi.²⁷⁷

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

TRGOVAČKO DRUŠTVO.....

U svezi kaznene prijave koju je oštećenik podnio protiv I osumnjičenika i II osumnjičenika Trgovačkog društva..... sa sjedištem u Ulica....., zbog kaznenog djela iz članka 293. stavak 1. Kaznenog zakona određeno je prvo ispitivanje predstavnika osumnjičene pravne osobe u gornjem predmetu

na dan, u sati u ovom državnom odvjetništvu,, soba br.

Na temelju članka članku 28. stavak 1. Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela zahtijevam da sukladno članku 27 stavak 3. citiranog Zakona u roku od osam

²⁷⁶ Dostavlja se uz poziv za prvo ispitivanje, vidi pod III.1.7.3.1.

²⁷⁷ Iako ZOPOKD u članku 28. govori o pozivu pravnoj osobi i pouci o tome da je pravna osoba dužna odrediti predstavnika državni odvjetnik se može odlučiti za slanje dopisa za određivanje predstavnika ako cijeni da će na taj način bolje pojasniti što je to predstavnik pravne osobe i koje su njegove ovlasti.

dana od dana primitka ove obavijesti odredite predstavnika i da dostavite pozivom na gornji broj dokaz o njegovom ovlaštenju.

Sukladno članku 27. stavku 5. Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela predstavnik pravne osobe ne može biti osoba koja je u istom postupku pozvana kao svjedok, osoba protiv koje se vodi kazneni postupak zbog istog kaznenog djela, kao niti branitelj okrivljene odgovorne osobe.

Navedeni predstavnik ovlašten je za okrivljenu pravnu osobu u kaznenom postupku poduzimati sve radnje koje može poduzimati i okrivljenik, a sukladno stavku 2 istog članka, okrivljena pravna osoba može imati samo jednog predstavnika.

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 3. *Primjerak dopisa predsjedniku suda za imenovanje predstavnika-pravnoj osobi:*

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

*ŽUPANIJSKI (OPĆINSKI) SUD U
n/r Predsjedniku suda*

Temeljem članka 28. stavak 2. Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela podnosim:

ZAH T J E V
za postavljanje predstavnika pravne osobe

i to:

II osumnjičeniku Trgovačkom društvu.... sa sjedištem u K. Ulica..., u kaznenom postupku zbog kaznenog djela iz članka 293. stavak 1. Kaznenog zakona.

O b r a z l o ž e n j e

U svezi kaznene prijave koju je oštećenik S.K. podnio protiv I osumnjičenika M.G. i II osumnjičenika Trgovačkog društva.... sa sjedištem u K. Ulica..., zbog kaznenog djela iz članka 293. stavak 1. Kaznenog zakona, na temelju članka 206. stavak 5. Zakona o kaznenom postupku od odgovornih osoba u Trgovačkom društvu zatražili smo da sukladno članku 27. stavak 3. Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela u roku od osam dana od dana primitka poziva odrede predstavnika pravne osobe u ovom kaznenom predmetu.

Kako pravna osoba našem zahtjevu nije udovoljila i nije odredila predstavnika ispunjene su zakonske pretpostavke iz članka 28. stavak 4. Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela pa stoga predlažemo da svojim rješenjem postavite predstavnika Trgovačkom društvu...

Pečat i potpis - čl. 82. Poslovnika

Obrazac 4. Poziv predstavniku pravne osobe za prvo ispitivanje

(naziv državnog odvjetništva)

Broj spisa:

**POZIV PREDSTAVNIKU
PRAVNE OSOBE**

Kazneni predmet:.....
Osumnjičenik:.....
Zbog kaz. djela iz čl. Kaznenog zakona

(ime i prezime, adresa)

Pozivate se kao predstavnik osumnjičene pravne osobe- zbog prvog ispitivanja u gornjem predmetu na dan, u sati u ovo državno odvjetništvo, _____ (adresa) soba br._____

Upozorenje:

Ako se predstavnik pravne osobe neopravdano ne odazove pozivu, državni odvjetnik će predložiti sudu istrage izdavanje dovedbenog naloga (**članak 175. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku**).

Osumnjičena pravna osoba se ima pravo braniti sama ili uz stručnu pomoć branitelja iz reda odvjetnika, koji ima pravo biti nazočan ispitivanju predstavnika pravne osobe (članak 5. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku u vezi članka 32. stavak 1. Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela). Radi upoznavanja s drugim pravima osumnjičene pravne osobe se uz ovaj poziv dostavlja pouka o pravima.

Predstavnik osumnjičene pravne osobe je dužan odmah izvijestiti državno odvjetništvo o promjeni adrese te o namjeri promjene boravišta, a ako to ne učini ili je očito da na drugi način izbjegava primitak dopisa koji su mu upućeni dopisi će biti istaknuti na oglasnoj ploči i internetskoj stranici državnog odvjetništva, pa će se nakon proteka roka od osam dana uzeti da je dostava uredna (članak 175. stavak 6. Zakona o kaznenom postupku).

Dne.....

P r i l o g: Pouka o pravima²⁷⁸

Državni odvjetnik / zamjenik

..... v.r.

Za točnost otpavka:

²⁷⁸ Dostavlja se uz poziv za prvo ispitivanje, za obrazac pouke vidi pod 1.7.6.4. Obrasci u vezi mjera za osiguranje prisutnosti osumnjičenika/okrivljenika, obrazac 3.

Obrazac 5. Poziv predstavniku pravne osobe

(naziv državnog odvjetništva)

Broj spisa:

**POZIV PREDSTAVNIKU
PRAVNE OSOBE**

Kazneni predmet:.....

Osumnjičenik:

Zbog kaz. djela iz čl. Kaznenog zakona

(ime i prezime, adresa)

Pozivate se kao predstavnik osumnjičene/okrivljene pravne osobe- zbog ispitivanja u gornjem predmetu na dan, u sati u ovo državno odvjetništvo, _____ soba br. _____
(adresa)

U p o z o r e n j e :

Ako se predstavnik pravne osobe neopravdano ne odazove pozivu, državni odvjetnik će predložiti sucu istrage izdavanje dovedbenog naloga (**članak 175. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku**).

Osumnjičena pravna osoba se ima pravo braniti sama ili uz stručnu pomoć branitelja iz reda odvjetnika, koji ima pravo biti nazočan ispitivanju predstavnika pravne osobe (članak 5. stavak 1. ZKP-a u vezi članka 32. stavak 1. ZOPOKD). Radi upoznavanja s drugim pravima osumnjičene pravne osobe se uz ovaj poziv dostavlja pouka o pravima.

Predstavnik osumnjičene pravne osobe je dužan odmah izvijestiti državno odvjetništvo o promjeni adrese te o namjeri promjene boravišta, a ako to ne učini ili je očito da na drugi način izbjegava primitak dopisa koji su mu upućeni dopisi će biti istaknuti na oglasnoj ploči i internetskoj stranici državnog odvjetništva, pa će se nakon proteka roka od osam dana uzeti da je dostava uredna (članak 175. stavak 6. Zakona o kaznenom postupku).

Dne.....

Državni odvjetnik / zamjenik

..... v.r.

Za točnost otpavka:

Obrazac 6. Izreka optužnice kojom je optužena fizička i pravna osoba, a djelom je pribavljena protupravna imovinska korist za pravnu osobu:

I okr. P.P.

1) dana 23. veljače 2006. u Zagrebu, kao direktor trg. društva "XY" d.o.o., u namjeri pribavljanja nepripadne materijalne dobiti, prikratom sredstava koja pripadaju Državnom proračunu s osnove poreza na dobit, u poreznoj prijavi poreza na dobit za 2005., unio neistinite podatke, prikazujući kao trošak iznos od 5.140.000,00 kn, učinjen za navodne usluge ispitivanja tržišta, po fakturama off shore društva «Y» d.o.o. iz Delaware, SAD, iako svjestan da usluge zaračunate po tim fakturama nisu izvršene, pa da tako zaračunati iznosi nisu troškovi poslovanja, smanjivši na taj način poreznu osnovicu poreza na dobit, na koji način je pribavio trg. društvu "XY" d.o.o. nepripadnu materijalnu dobit u iznosu od 1.500.000,00 kn,

dakle, kao odgovorna osoba u pravnoj osobi s ciljem pribavljanja protupravne imovinske koristi za svoju pravnu osobu, pri izvršavanju obveza prema proračunu, uskratio sredstva koja mu pripadaju, a pribavljena je znatna protupravna imovinska korist, a počinitelj je postupao s ciljem pribavljanja takve koristi,

II okr. trg. društvo «XY» d.o.o.

2) dakle, kaznenim djelom činjenično i zakonski opisanim pod točkom 1. koje je počinio I okr. P.P. kao direktor uprave, pribavilo sebi nepripadnu dobit na štetu Državnog proračuna u iznosu od 1.500.000,00 kn,

pa da je I okr. P.P. djelom opisanim u točki 1. počinio kazneno djelo protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja-zlouporabom ovlasti u gospodarskom poslovanju-opisano i kažnjivo po članku 292. stavak 1.i 2 Kaznenog zakona, a II okr. trg. društvo "XY" d.o.o. ostvarenjem imovinske koristi na način opisan pod točkom 2. odgovorno za kazneno djelo protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja-zlouporabom ovlasti u gospodarskom poslovanju, opisano po članku 292. stavak 1. i 2 Kaznenog zakona, u vezi članka 3. stavak 1. Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela, a kažnjivo po članku 292. stavak 1. i 2 Kaznenog zakona u svezi članka 3. stavak 1. i 2. Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela.

Obrazac 7. Izreka optužnice kojom je optužena fizička i pravna osoba, a povrijeđena je neka dužnost pravne osobe:

I okr. P.P.

1.) u razdoblju od 1. siječnja 2005. do 1. siječnja 2006., I okr. kao direktor trg. društva "XY" d.o.o., zapošljavao 600 osoba i to: (poimence navedeni zaposlenici), temeljem ugovora o djelu, iako je s imenovanima, temeljem članka 8. i članka 11. Zakona o radu bio dužan sklopiti ugovore o radu, te za imenovane osobe nije izvršio prijave osiguranja Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje i Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, te im protivno članku 42. Zakona o zdravstvenom osiguranju nije uplaćivao doprinose za zdravstveno osiguranje i protivno članku 145. stavak 1. točka 1. Zakona o mirovinskom osiguranju, nije uplaćivao doprinose za mirovinsko osiguranje, što je bio dužan, obzirom su isti obavljali poslove iz članka 3. Zakona o radu, za koje se prema odredbama članka 11. stavak 2. Zakona o radu smatra da je sklopljen ugovor o radu, pa je prijava navedenih osoba obavezna, na koji način je tim osobama uskratio prava iz zdravstvenog i mirovinskog osiguranja

dakle, uskratilo građanima prava iz zdravstvenog i mirovinsko-invalidskog osiguranja,

II okr. trg. društvo «XY» d.o.o.

2.) kaznenim djelom činjenično i pravno opisanim pod točkom 1.) koje je počinio I okr. kao direktor trgovačkog društva, uskratilo građanima prava iz zdravstvenog i mirovinsko-invalidskog osiguranja,

pa da je time I okr. pod točkom 1.) počinio kazneno djelo protiv slobode i prava čovjeka i građanina, opisano i kažnjivo po članku 114. Kaznenog zakona, a II okr. trg. društvo «X» d.o.o. povredom dužnosti na način opisan pod točkom 2.) odgovorno za kazneno djelo protiv slobode i prava čovjeka i građanina – povredom prava na rad i drugih prava iz rada, opisano po članku 114. Kaznenog zakona, u svezi članka 3. stavak 1. ZOPOKD, a kažnjivo po članku 114 Kaznenog zakona u svezi članka 3 stavak 1. i 2. ZOPOKD.

Obrazac 8. *Izreka optužnice kojom je optužena pravna osoba, a nije optužena fizička osoba, kad djelom je pribavljena protupravna imovinska korist²⁷⁹*

da je:

II okr. trg. društvo «XY» d.o.o.

- u vremenu od 1. siječnja 2005. do 1. svibnja 2006. u Zagrebu, po nalogu članova Uprave, bez odobrenja Vlade RH, koja upravlja Državnim robnim zalihama, da se pšenicu koju je okr., temeljem ugovora o uskladištenju roba iz Državnih robnih zaliha, sklopljenim 1. siječnja 2005. s Ministarstvom gospodarstva – Ravnateljstva za robne zalihe, bilo obvezno skladištiti, u silosu «X» u Zagrebu, pšenicu prodalo kupcima, u količini 3.500.000 kg za iznos od 3.000.000,00 kn, iako svjestan da povjerenom pšenicom, u smislu članka 10. ugovora u svezi članka 23. Zakona o državnim robnim zalihama nepripadno raspolaže, čime je pribavljena nepripadna korist u iznosu od 3.000.000,00 kn,

dakle, robom za koju je sklopljen ugovor o čuvanju robe iz robnih zaliha, protivno odredbi članka 23. Zakona o državnim robnim zalihama neovlašteno raspolagalo,

pa da je zbog toga odgovorno za kazneno djelo opisano i kažnjivo po članku 31. Zakona o državnim robnim zalihama, u svezi članka 3. i 5. stavak 2. Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela.

Obrazac 9. *Izreka optužnice kojom je optužena pravna osoba, a nije optužena fizička osoba, a povrijeđena je neka dužnost pravne osobe:*

II okr. trg. društvo «XY» d.o.o.

- u razdoblju od 1. siječnja 2005. do 1. siječnja 2006., prema odluci i naredbi točno neutvrđene odgovorne osobe, zapošljavala 600 osoba i to: (poimence navedeni zaposlenici), temeljem ugovora o djelu, iako je s imenovanima, temeljem članka 8. i članka 11. Zakona o

²⁷⁹ Obrazac prijedloga za oduzimanje imovinske koristi pod III. 3.1.3.2. Prijedlog za oduzimanje imovinske koristi kao dio optužnice i 3.1.3.3. Prijedlog za oduzimanje imovinske koristi kao poseban akt uz optužnicu.

radu bila dužna sklopiti ugovore o radu, te za imenovane osobe nije izvršio prijave osiguranja Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje i Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, te im protivno članku 42. Zakona o zdravstvenom osiguranju nije uplaćivala doprinose za zdravstveno osiguranje i protivno članku 145. stavak 1. točka 1. Zakona o mirovinskom osiguranju, nije uplaćivala doprinose za mirovinsko osiguranje, što je bila dužna, obzirom su isti obavljali poslove iz članka 3. Zakona o radu, za koje se prema odredbama članka 11. stavak 2. Zakona o radu smatra da je sklopljen ugovor o radu, pa je prijava navedenih osoba obavezna, na koji način je tim osobama uskratila prava iz zdravstvenog i mirovinskog osiguranja

dakle, uskratila građanima prava iz zdravstvenog i mirovinsko-invalidskog osiguranja,

pa da je zbog toga odgovorna za kazneno djelo protiv slobode i prava čovjeka i građanina – povredom prava na rad i drugih prava iz rada, opisano u članku 114 Kaznenog zakona, a kažnjivo po članku 114. u svezi članka 3. i 5. stavak 2. Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela.

10. Međunarodna pravna pomoć i suradnja

10.1. Državno odvjetništvo i međunarodna pravna pomoć

Državno odvjetništvo je sukladno članku 2. Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima "domaće pravosudno tijelo" određeno za pružanje međunarodne pravne pomoći, a isto tako tijelo koje u okvirima svoje nadležnosti može aktivirati institut međunarodne pravne pomoći za potrebe "domaćih" kaznenih predmeta. Ovlasti državnog odvjetništva proizlaze iz Zakona o kaznenom postupku, Kaznenog zakona, višestranih i dvostranih međunarodnih ugovora koje je Republika Hrvatska sklopila ili ih je temeljem notifikacije o sukcesiji prihvatila, Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima, te bilateralnih sporazuma i memoranduma koje je državno odvjetništvo zaključilo s državnim odvjetništvima drugih država.

U ovom dijelu Priručnika obrađuje se način komunikacije i rokovi vezani za rad na predmetima s međunarodnim elementom.

10.1.1. Rokovi

Obavijest o preuzimanju kaznenog progona, odnosno obavijest o odbijanju preuzimanja kaznenog progona treba dostaviti Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske u roku od najkasnije dva mjeseca od dana primanja predmeta u rad.

Odluku državnog odvjetnika o odbačaju kaznene prijave potrebno je dostaviti Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske odmah nakon njezina donošenja, a pravomoćnu odluku suda (s klauzulom pravomoćnosti) odmah nakon njezina prijama. Sve odluke dostavljaju se u tri primjerka.

O ostalim važnijim odlukama državnog odvjetnika u tijeku postupka (nalog za provođenje istrage, optužnica, odustanak od progona) potrebno je odmah nakon njihova donošenja dostaviti obavijest Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske, s priloženim jednim primjerkom odluke.

Nakon preuzetog kaznenog progona, a posebno nakon iniciranog postupka pred sudom, potrebno je svakih šest mjeseci dostavljati Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske kratko izvješće o stanju postupka. Ako postupak predugo traje potrebno je navesti razloge.

Zamolbu za preuzimanje kaznenog progona upućenu stranoj državi (u tri primjerka, s priloženim spisom) treba dostaviti Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske najkasnije 15 dana od dana zaprimanja zadnjeg pismena.

Zamolbe za pravnu pomoć primljene od stranih država moraju se uzeti u rad (poduzeti potrebne radnje) najkasnije sedam dana nakon zaprimanja zamolbe u rad, a udovoljenje zamolnici valja dostaviti odmah nakon zaprimanja ili osiguranja onog što je zamolbom zatraženo.

Primljena pismena stranih država (zamolbe, obavijesti i slično) županijsko državno odvjetništvo dostavit će nadležnom općinskom državnom odvjetništvu u roku od najkasnije sedam dana od dana njihova zaprimanja.

Primljena pismena općinskih državnih odvjetništava (obavijesti, odluke, zamolbe itd.) županijsko državno odvjetništvo dostavit će Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske u roku od najkasnije sedam dana od njihova zaprimanja.

Ako bilo kojem od rokova nije udovoljeno, nadležno državno odvjetništvo dostavit će odmah nakon isteka roka Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske obavijest o razlozima koji su onemogućili poštivanje roka.

10.1.2. Oblik i sadržaj pismena

Nadležna općinska državna odvjetništva sva pismena i odluke, kao i zamolbe za pravnu pomoć, dostavljaju Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske putem županijskog državnog odvjetništva, koje je dužno kontrolirati ispravnost i korektnost dostavljenoga, posebno s obzirom na prihvatljivost činjeničnih i pravnih sadržaja, čitljivost teksta, pogreške u pisanju i urednost spisa. Ako se utvrde manjkavosti koje takva pismena čini neprihvatljivim za dostavu stranoj državi, županijsko državno odvjetništvo dužno je vratiti spise, odnosno pismena na ispravak.

Pravna suradnja između nadležnih državnih odvjetništava i nadležnih tijela strane države odvija se putem Državnog odvjetništva Republike Hrvatske. Samo u hitnim slučajevima, ali uz obavijest o tome Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske, nadležna državna odvjetništva mogu se obraćati neposredno putem Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske, odnosno Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske.

Pojedina pismena (zamolbe za pravnu pomoć, rješenja, obavijesti o preuzimanju progona, dokumentacija, presude, itd.) potrebno je dostavljati u originalu ili ovjerenom prijepisu (prijepis ovjerava svojim pečatom i potpisom nadležno državno odvjetništvo). Fotokopije,

preslike, pojedinih pismena ili dokumenata, npr. domovnice, osobne iskaznice, putovnice i slično, smatrat će se valjanim samo ako je priložen njihov ovjereni prijepis.

U svim pismenima koja se upućuju u strane države potrebno je zakone Republike Hrvatske navoditi punim nazivima, kao i nazive njezinih tijela. Ako se navođenje pojedinog zakona više puta ponavlja, moguće je, iza navedenog prvog punog naziva, staviti u zagradu njegovu skraćenicu, te je koristiti dalje u tekstu.

Sredstva za prijevode pismena i spisa, kako onih koje primaju tako i onih koje upućuju, osiguravaju stvarno i mjesno nadležna državna odvjetništva.

U slučaju dvojbi, traženja napatka, manjkavog primanja zatraženih podataka, uočenih problema s tim u svezi, nadležna državna odvjetništva obratit će se pisanim putem Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske. U slučaju hitnosti obavijest ili pojašnjenje državni odvjetnik može zatražiti telefonom uz naknadno dostavljanje pisanog upita ako to traži zamjenik Glavnog državnog odvjetnika.

10.2. Pravni izvori

Uspješna pravna suradnja u području kaznenog prava zasniva se na poznavanju izvora kako, domaćeg, tako i međunarodnog prava. Stoga ih ukratko prikazujemo, kao primjer trenutačnih pravnih izvora iz razloga jer se broj pravnih izvora povećava svakim novim međunarodnim ugovorom, odnosno dvostranim sporazumom ili izmjenom uvjeta kaznenopravne suradnje (primjerice ulaskom država u EU), o čemu je potrebno voditi računa tijekom konkretnog rada.

10.2.1. Unutarnje pravo

Ustavom Republike Hrvatske (NN 41/01 i 55/01, Ustav Republike Hrvatske – pročišćeni tekst NN-85/10) i to člankom 141., određeno je da su međunarodni ugovori koji su sklopljeni i potvrđeni u skladu s Ustavom i objavljeni, dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske, po pravnoj snazi iznad zakona; stoga je supsidijarna primjena zakona Republike Hrvatske koji se odnose na pružanje međunarodne pravne pomoći. U takvim je situacijama domaće pravo pomoćnog i dopunskog karaktera.

Glede pravnog instituta ekstradicije iz Ustava RH ističemo odredbe članka 9. o zabrani izručenja državljanina Republike Hrvatske drugoj državi, osim kada se mora izvršiti odluka o izručenju ili predaji u skladu s međunarodnim ugovorom ili pravnom stečevinom EU, te odredbu članka 33. Ustava kojim se uređuje institut azila.

Donošenjem Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima (u daljnjem tekstu ZOMP), koji je u primjeni od 1. srpnja 2005., prestale su važiti odredbe glave XXX. i glave XXXI Zakon o krivičnom postupku iz 1993. ZOMP regulira oblike međunarodne pravne pomoći u postupanju u kaznenim i prekršajnim postupcima ukoliko međunarodnim ugovorom nisu drukčije uređeni, i to:

- Glava II. ZOMP – uređuje međunarodnu pravnu pomoć u kaznenim postupcima koji su u tijeku u Republici Hrvatskoj ili u stranoj državi, uključivo i kazneni progon (tzv. mala međunarodna kaznenopravna pomoć),

- Glava III. ZOMP – uređuje postupak izručenja (iz ili u Republiku Hrvatsku) okrivljenih ili osuđenih osoba (ekstradicija) i transfer izručenika u drugu državu,
- Glava IV. ZOMP – uređuje preuzimanje i ustupanje vođenja kaznenog postupka, i
- Glava V. ZOMP – uređuje preuzimanje izvršenja stranih kaznenih presuda i premještaj osuđenika iz Republike Hrvatske u drugu državu radi daljnjeg izdržavanja kazne.

Kazneni zakon (NN 110/97) u odredbama glave II. sadržava odredbe o primjeni kaznenog zakonodavstva za kaznena djela počinjena na području Republike Hrvatske, njezinom brodu ili zrakoplovu (članak 13.), zatim uređuje primjenu Kaznenog zakona za djela počinjena izvan područja Republike Hrvatske (članak 14.), uređuje posebnosti glede pokretanja kaznenog postupka - ustup kaznenog postupka (članak 15.) te u propisima članaka 16. i 17. sadržava odredbe o kaznenom progonu za djela počinjena izvan područja Republike Hrvatske, te o uračunavanju pritvora i kazne zatvora izdržane u stranoj državi.

10.2.2. Međunarodno pravo

Od posebnog značenja kao međunarodni pravni izvor, i to višestrani, koji obvezuje Republiku Hrvatsku ističemo Europsku konvenciju o uzajamnoj sudskoj pomoći u kaznenim stvarima od 20. travnja 1959. i dodatni Protokol Europskoj konvenciji o uzajamnoj sudskoj pomoći u kaznenim stvarima od 17. ožujka 1978., u primjeni u Republici Hrvatskoj od 14. prosinca 1999. (NN - MU 4/99).

Odredbe navedene Konvencije, uz naš Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima, kao i međunarodni ugovori, te dvostrani sporazumi i memorandumni pravni su osnov za ostvarivanje međunarodne pravne pomoći.

Konvencijom je uređena obveza pružanja uzajamne sudske pomoći (članak 1.); kaznena djela za koja se kaznenopravna pomoć može odbiti (članak 2.); sudske zamolbe (članci 3. - 6.); dostava sudskih postupovnih akata i odluka - pristupanje sudu svjedoka, vještaka i okrivljenika (članci 7. - 13.); sudski spisi (članak 13.); postupak (članci 14. - 20.); pružanje informacija u svezi s postupkom (članak 21.); razmjena informacija o kažnjavanju (članak 22.) i zaključne odredbe.

Konvencijom je predviđeno opće načelo međunarodne pravne pomoći: zamolbama se udovoljava na način predviđen pravom zamoljene države. Međutim, ako stranka koja upućuje zamolbu izričito traži da se zamolnici udovolji na poseban način, zamoljena stranka postupit će u skladu sa zahtjevom, ako to ne zabranjuje pravo te zemlje.

Ovdje navodimo i nekoliko izjava koje je prilikom polaganja isprave o pristupu Konvenciji priopćila Republika Hrvatska, i to zbog njihove važnosti za primjenu Konvencije u Republici Hrvatskoj:

- uz članak 24. dana je izjava da se u smislu Konvencije pravosudnim tijelima u Republici Hrvatskoj smatraju sudovi i državno odvjetništvo;

- izjavom uz članak 7. stavak 3. zatražen je rok od najmanje 30 dana za dostavu poziva suda osobi koja prebiva na hrvatskom teritoriju, a načelom reciprociteta hrvatski sudovi će poštovati taj rok kada upućuju pozive osobama u inozemstvu;
- izjava uz članak 15. odnosi se na put pravne pomoći te je određeno da svaka zamolba treba biti upućena Ministarstvu pravosuđa RH, a u žurnim slučajevima može biti dostavljena Ministarstvu putem Međunarodne organizacije kriminalističke policije (Interpol);
- izjava uz članak 16. određuje da zamolbe i akti priloženi uz zamolbu trebaju biti popraćeni prijevodom na hrvatski jezik odnosno, ako to nije moguće, na engleski jezik.

10.3. Oblici međunarodne pravne pomoći

Međunarodna kaznena pomoć u širem smislu u pravnoj teoriji, posebice u Zakonu o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima, može se podijeliti na više oblika međunarodne suradnje, i to na:

- malu međunarodnu kaznenopravnu pomoć (u kaznenim postupcima, uključivo i kazneni progon, a koji su u tijeku u Republici Hrvatskoj ili u stranoj državi),
- preuzimanje i ustupanje kaznenog progona i postupka,
- preuzimanje izvršenja stranih kaznenih presuda i premještaj osuđenika,
- postupak izručenja (iz ili u Republiku Hrvatsku) okrivljenih ili osuđenih osoba (ekstradiciju) i transfer osuđenika u drugu državu.

10.3.1. Mala međunarodna pravna pomoć

Mala međunarodna pravna pomoć sastoji se od poduzimanja procesnih radnji kao što su dostavljanje pismena, ispitivanje svjedoka, pribavljanje predmeta, priopćavanja podataka iz kaznene evidencije, dakle radnji kojima se omogućuje vođenje kaznenog postupka u državi moliteljici, a poduzimanje tih procesnih radnji ne predstavlja za zamoljenu državu zahvate u osobna prava i slobode čovjeka i građanina, niti izravno u njezin kazneni postupak. Takvi su oblici međunarodne suradnje najučestaliji i nazivamo ih "mala međunarodna pravna pomoć".

Mala međunarodna pravna pomoć znači međudržavnu suradnju radi dolaska do osobe, podataka, isprava, predmeta, odnosno dokaza za potrebe kaznenog postupka, a koji se nalaze na teritoriju druge države.

10.3.1.1. Postupanje državnog odvjetnika

Načelno, neposredno zaprimljene zamolbe pravosudnih tijela stranih država općinska i županijska državna odvjetništva neće uzimati u rad, već će ih dostaviti Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske. To se ne odnosi na zamolbe temeljene na sporazumima i memorandumima o dvostranoj neposrednoj suradnji sklopljenih između Državnog odvjetništva Republike Hrvatske i državnih odvjetništva određenih država.

Iznimno, ako za to postoje opravdani razlozi žurnosti ili ako smo na isti način i mi tražili pomoć od stranog tijela u konzultaciji s zamjenikom glavnog državnog odvjetnika zaduženog za rad na predmetima međunarodne pravne pomoći može se odgovoriti neposredno iako nemamo zaključen poseban sporazum.

Nakon početka kaznenog postupka pred domaćim sudom državna odvjetništva, u pravilu, dostavljaju nadležnom sudu prijedlog za upućivanje zamolbe stranom pravosudnom tijelu.

Državna odvjetništva u skladu s međunarodnim ugovorima i dvostranim memorandumima o suradnji traže pravnu pomoć prije započinjanja postupka, u vezi s preuzetim kaznenim gonjenjem ili u drugim predmetima ako je, na primjer, pravna pomoć potrebna radi proširenja istrage, ako je državni odvjetnik samo došao do saznanja da se zbog istog djela vodi kazneni postupak u stranoj državi ili su provedene neke radnje. Tako će se postupiti i ako je strana država dostavila o tome obavijest ili zatražila prethodno mišljenje je li Republika Hrvatska spremna preuzeti kazneni progon i slično.

Nadležno državno odvjetništvo zamolbu (u tri primjerka, s prijevodom koji je obavezan) naslovljenu na nadležno pravosudno tijelo strane države dostavlja Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske, s navođenjem svih dostupnih relevantnih podataka o osumnjičeniku, odnosno okrivljeniku (ime i prezime, ime roditelja, mjesto i vrijeme rođenja, zanimanje, državljanstvo, mjesto stalnog prebivališta i slično), kaznenom djelu (činjenični, zakonski i pravni opis), uz konkretno navođenje onoga što se traži (npr. pojedina pismena, obavijesti, predmet počinjenja i slično) i razloga zbog kojeg se pomoć traži.

Uz zamolbu potrebno je priložiti ona pismena odnosno njihov prijepis (uz prijevod ako je obavezan) za koja je u konkretnom slučaju ocijenjeno da ih je potrebno priložiti (npr. prijepis odredbi domaćeg zakona, prijepis određenog rješenja, odluke ili drugih pismena koja se pokazuju potrebnima za postupanje po zamolbi).

Člankom 12 ZOMP-a određena je fakultativna mogućnost odbijanja zamolbe za međunarodnu pravnu pomoć ako se zamolba odnosi na političko ili fiskalno kazneno djelo, ako bi udovoljavanje zamolbe dovelo do narušavanja suvereniteta, sigurnosti, pravnog poretka ili drugih bitnih interesa Republike Hrvatske, ako bi osoba čije se izručenje traži u slučaju izručenja bila kazneno progonjena zbog rase, vjeroispovijesti, državljanstva, pripadnosti određenoj društvenoj skupini, ili zbog svojih političkih uvjerenja, te ako se radi o beznačajnom kaznenom djelu.

Posebno su propisane situacije kada se ne može odbiti zamolba radi fiskalnog kažnjivog djela (u onom slučaju kada se i po domaćem pravu radi o kaznenom djelu), te za kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom.

Odbijanje zamolbe uvijek se mora dostavljati preko Državnog odvjetništva Republike Hrvatske kako bi se u slučaju potrebe ili drugog pristupa mogla donijeti odluka o pružanju pomoći.

Člankom 13 ZOMP-a propisani su uvjeti pod kojima će domaće pravosudno tijelo uvijek odbiti zamolbu za međunarodnu pravnu pomoć: ako je okr. u RH iz materijalno-pravnih razloga oslobođen krivnje, postupak obustavljen, oslobođen od kazne, kazna izvršena ili se ne može izvršiti prema pravu države u kojoj je donesena presuda; ako se protiv okr. u RH vodi

postupak zbog istog kaznenog djela, osim ako bi izvršenje te zamolbe moglo dovesti do odluke o puštanju okr. na slobodu; ako bi kazneni progon, izvršenje sankcije ili sigurnosne mjere prema domaćem pravi bili isključeni zbog apsolutne zastare.

Za obrazac zamolbe za pravnu pomoć i zamolbe za uručenje pismena zapisnika o ispitivanju svjedoka vidi pod 10.3.6. Obrasci u vezi pravne pomoći - obrasci 1. i 2.

10.3.2. Ustupanje progona

Ustupanje kaznenog progona oblik je međunarodne kaznenopravne pomoći koji je reguliran odredbama članka 15. Kaznenog zakona te člankom 65. i 67. stavak 3. Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima. Sukladno članku 65. i 67. stavak 3. Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima kazneni progon može se ustupiti stranoj državi ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- a) ako je kazneno djelo počinjeno na teritoriju Republike Hrvatske;
- b) ako je djelo počinio stranac koji ima prebivalište na teritoriju strane države;
- c) ako se radi o kaznenim djelima za koje je zapriječena kazna zatvora do 10 godina;
- d) ako postoji suglasnost oštećenika - državljanina Republike Hrvatske, odnosno ako je dano osiguranje za ostvarivanje njegovu imovinskopravnog zahtjeva;
- e) ako se strana država ne protivi ustupu.

Člankom 66. i 67. ZOMP-a propisana su tijela koja donose odluku o ustupu kaznenog progona. Sukladno Zakonu o kaznenom postupku istragu i dokazne radnje provodi državni odvjetnik tako da bi, de rerum natura, u fazi kaznenog progona odluku o ustupu kaznenog progona donosilo nadležno državno odvjetništvo. Nakon predaje optužnice sudu prema članku 67. ZOMP-a do početka rasprave odluku donosi vijeće na prijedlog državnog odvjetnika (obzirom na odredbu ZKP-a, to je očito optužno vijeće).

10.3.2.1. Ustupanje progona - postupak državnog odvjetnika

Odluku o ustupanju kaznenog progona stranoj državi donosi nadležno općinsko odnosno županijsko državno odvjetništvo.

Odluka se donosi u pisanoj formi u obliku rješenja.

Nakon donesene odluke o ustupanju nadležno državno odvjetništvo dostavit će, uz popratni dopis, spis Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske, s priložena tri primjerka zamolbe (original i dvije kopije) sastavljene u skladu s člankom 8. stavak 3. i člankom 66. ZOMP-a, s prijepisom odgovarajućih odredbi domaćeg zakona (također u tri primjerka), s time da će općinska državna odvjetništva spis dostavljati putem nadležnog županijskog državnog odvjetništva.

Zamolba za preuzimanje kaznenog progona, naslovljena na nadležno pravosudno tijelo zamojene države, mora sadržavati:

- naziv nadležnog državnog odvjetništva, broj spisa, sjedište državnog odvjetništva,
- pravnu osnovu na temelju koje tražimo pružanje međunarodne pravne pomoći,
- točan opis radnje međunarodne pravne pomoći koja se traži i razlog zamoibe za međunarodnu pravnu pomoć,
- pravni naziv, činjenični i pravni opis kaznenog djela (osim ako se zamoiba odnosi na dostavu sudskih odluka, podnesaka, isprava i sl.), uz navođenje svih pismena koja se prilažu, odnosno koja su sadržana u spisu (s njihovim nazivom ili opisom, datumom izdavanja, brojem i nazivom ustanove ili osobe koja je pismeno izdala),
- točne podatke i državljanstvo osobe u odnosu na koju se traži međunarodna pravna pomoć i njezin položaj u postupku.

Kada odluku o ustupanju progona donosi sud, nadležni državni odvjetnik ne dostavlja zasebno svoj dio spisa Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske radi dostave tužiteljstvu zamojene države, već će, po potrebi, na traženje suda ili ako zna za ustupanje uz suglasnost suda, u sudski spis, uz zabilješku o tome na svome spisu, priložiti pismena kojima raspolaže, a koja nisu sadržana u sudskom spisu. U takvom će slučaju državni odvjetnik naknadno zaprimljena pojedina pismena dostaviti sudu, s tim da će ih sud uputiti Ministarstvu pravosuđa, radi dostave državi moliteljici.

Za obrazac rješenja o ustupu i zamoibe za preuzimanje kaznenog progona nakon donošenja rješenja o ustupanju progona drugoj državi vidi pod 10.3.6. Obrasci u vezi pravne pomoći - obrasci broj 3. i 4.

10.3.2.2. Ustupanje progona - oportunist ustupanja

U svezi s naprijed navedenim zakonskim uvjetima iz članka 65., u svezi članka 66. i 8. ZOMP-a, uz puno uvažavanje tih zakonskih uvjeta, valja u svakom predmetu ocijeniti i oportunist ustupanja gonjenja, odnosno one elemente koji uz formalno postojanje tih uvjeta mogu upućivati na svrhovitost provođenja postupka ponajprije pred domaćim sudom, uvažavajući pri tome:

- da se u pravilu ne ustupa progon ako je, bez obzira na zapriječenu kaznu, riječ o prometnom deliktu s teškim posljedicama na štetu državljana Republike Hrvatske počinjenim pod okolnostima koje, ustupanjem progona, mogu izazvati revolt i uznemirenja građana;
- da se u pravilu ne ustupa kazneni progon državama s kojima nisu sklopljeni ugovori o uzajamnoj pravnoj pomoći, a nije uspostavljena ni faktična uzajamnost u pružanju tog oblika pravne pomoći, pa nije ni izvjesno hoće li, u okviru odredbi svojih zakona, preuzeti progon;
- da se u pravilu ne ustupa kazneni progon bez obzira na zapriječenu kaznu ako je riječ o kaznenim djelima koja, po ocijeni državnog odvjetnika, načinu i okolnostima počinjenja,

težini i karakteru posljedica ili specifičnosti zaštitnog objekta upućuju na postojanje prvenstvenog interesa Republike Hrvatske za progon počinitelja pred domaćim sudom;

-da se u ostalim slučajevima kada je moguće ostvariti ekonomičnost i brzinu postupka kojima se neće dovesti do nepotrebnog šikaniranja i štetnih posljedica za počinitelja (gubitak zaposlenja, zdravstveno stanje i slično) postupak u prvom redu inicira pred domaćim sudom.

Kazneni progon treba ustupati ako je ekonomičnija, lakša i efikasnija provedba postupka pred stranim sudom, a posebno uvažavajući pri tome i povoljnije mogućnosti obrane, izvršenja kazne, rehabilitacije, resocijalizacije i sl. Ustupanje progona primjenjuje se osobito ako je šteta nadoknađena i ako su počinitelj i oštećenik državljani iste, ili raznih stranih država.

Ako se postupak pokreće pred domaćim sudom, državni odvjetnik dužan je poduzeti sve potrebno, kako za što bržu provedbu postupka (brzo utvrđivanje svih relevantnih činjenica, skraćivanje rokova, požurivanje, neposredna komunikacija i slično), tako i za predlaganje onih mjera kojima se osigurava prisutnost počinitelja u postupku.

Ustupanjem kaznenog progona stranoj državi nije obustavljen kazneni postupak u Republici Hrvatskoj, već se on, do odluke strane države, samo prekida. Moguća je pravna situacija da zamoljena država ne preuzme progon, pa je nadležno državno odvjetništvo ovlašteno, nakon primitka obavijesti o odbijanju preuzimanja progona, inicirati postupak pred domaćim sudom.

10.3.2.3. Ustupanje progona - potreba prijevoda

Zamolbi kojom se traži preuzimanje kaznenog progona u pravilu treba priložiti njezin prijevod i prijevod odgovarajućih odredbi Kaznenog zakona na jezik zamoljene države ovjeren od ovlaštenog sudskog tumača za taj jezik, tako primjerice:

- sukladno članku 23. Ugovora o pravnoj pomoći s Njemačkom iz 1971. godine - prijevod na njemački jezik,
- sukladno članku 8. Ugovora o uzajamnim pravnim odnosima s Grčkom iz 1959. godine - prijevod na francuski jezik,
- sukladno članku 4. Ugovora o pravnoj pomoći u krivičnim stvarima i izručenju iz 1980. godine sa Španjolskom - prijevod na španjolski, engleski ili francuski jezik,
- sukladno članku XIV. Konvencije iz 1887. godine sa Švicarskom - prijevod na njemački ili francuski jezik,
- sukladno članku 7. u svezi s člankom 16. Konvencije o sudskoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima iz 1973. godine s Turskom traži se prijevod zamolbe i čitavog spisa na francuski ili turski jezik,
- sukladno članku 5. Ugovora o pružanju pravne pomoći s Mongolijom - prijevod na mongolski ili ruski jezik.

Nije potrebno priložiti prijevod zamolbe za ustupanje kaznenog progona, već tijela država ugovornica sastavljaju zamolbu svako na svom jeziku bez prijevoda, sukladno odredbama bilateralnih ugovora, sa sljedećim državama, prema primjerice:

- članku 7. Ugovora o pravnoj pomoći u krivičnim stvarima s Austrijom iz 1982.,
- članku 9. Ugovora o izručenju i pravnoj pomoći u krivičnim stvarima s Belgijom iz 1971.,

- članku 8. Ugovora o uzajamnoj pravnoj pomoći iz 1956. s Bugarskom,
- članku 5. Ugovora iz 1964. godine o reguliranju pravnih odnosa s Češko-Slovačkom za Češku i Slovačku,
- članku 5. Ugovora o uzajamnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima iz 1969.,
- članku 3. Ugovora o pravnom saobraćanju s Poljskom iz 1960.,
- članku 3. Ugovora o uzajamnom pravnom saobraćanju iz 1968. s Mađarskom,
- članku 4. Ugovora o pravnoj pomoći sa SSSR-om iz 1962. za Rusku Federaciju i Ukrajinu,
- članku 5. Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske, Vlade Bosne i Hercegovine i Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima iz 1996.,
- članku 5. Ugovora između Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije o pravnoj pomoći u građanskim i pravnim stvarima iz 1997.,
- članku 5. Ugovora između Republike Hrvatske i Republike Makedonije u pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima iz 1994.,
- članku 5. Ugovora između Republike Hrvatske i Republike Slovenije o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima iz 1994.

U dvojbi o potrebi prijevoda pismena pojedinim državama, nadležno državno odvjetništvo uputit će pismeni upit Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

Posebno se napominje da je opće pravilo međunarodne pravne pomoći da se akti o udovoljenju zamolbe pišu na svom jeziku (jeziku zamoljene države).

Napomena:

S obzirom na moguće buduće potpisivanje međunarodnih ugovora Republike Hrvatske, te dvostranih memoranduma o suradnji koji se sklapaju između DORH-a i državnih odvjetništava drugih država potreba prijevoda pojedinih akata dana je primjerice, time da u radu valja voditi računa o tim novim pravnim izvorima za međunarodnu pravnu pomoć, posebice o pravnim izvorima i pravnim sredstvima za kaznenopravnu suradnju nakon ulaska u EU.

10.3.2.4. Ustupanje progona – požurnica

Državno odvjetništvo koje je zatražilo od zamoljene države preuzimanje kaznenog progona pratiti će je li njihovom zahtjevu udovoljeno. U slučaju da u duljem vremenskom razdoblju nemaju informaciju o udovoljenju zahtjevu za preuzimanjem kaznenog progona ili o rezultatima preuzetog kaznenog progona, moguće je zatražiti obavijest od zamoljene države.

Za obrazac požurnice kod ustupa progona vidi pod 10.3.6. Obrasci u vezi pravne pomoći - obrazac broj 5.

10.3.3. Preuzimanje progona

Državna odvjetništva nisu ovlaštena primjenjivati načelo reciprociteta pri prihvaćanju ili odbijanju kaznenog progona te se to načelo može primijeniti samo u okviru smjernica i uputa Državnog odvjetništva Republike Hrvatske.

Član 62. ZOMP-a propisuje da se može preuzeti vođenje kaznenog postupka zbog kaznenog djela počinjenog u inozemstvu ako nije dopušteno izručenje, te ako strano pravosudno tijelo izjavi da neće istog okrivljenika dalje kazneno goniti nakon odluke domaćeg pravosudnog tijela.

10.3.3.1. Preuzimanje progona - postupak državnog odvjetnika

Primljene zamolbe stranih država s pripadajućim spisom Državno odvjetništvo Republike Hrvatske upućuje mjesno nadležnim županijskim državnim odvjetništvima, koja, nakon što utvrde stvarnu i mjesnu nadležnost, zadržavaju predmet u radu ili ga dostavljaju nadležnom općinskom državnim odvjetništvu. Mjesnu nadležnost određuju odredbe članka 22. stavak 1. Zakona i 63. ZOMP-a. – (prebivalište osumnjičenika).

Državno odvjetništvo će, nakon što primi predmet u rad, (prije eventualnog upućivanja spisa na prijevod, odnosno iniciranja postupka) utvrditi one činjenice od kojih zavisi odluka o preuzimanju ili odbijanju preuzimanja gonjenja. U tom smislu, ako su zaprimljena pismena na stranom jeziku, prethodno će se prevesti samo onaj dio zaprimljenih pismena koji je potreban za odluku (npr. činjenični opis, odredbe zakona i slično).

Republika Hrvatska dužna je preuzeti kazneni progon protiv državljanina Republike Hrvatske koji imaju i strano državljanstvo, bez obzira na mjesto rođenja i prebivališta odnosno boravišta (čl. 2. Zakona o hrvatskom državljanstvu propisuje da se državljanin RH koji ima i strano državljanstvo smatra pred tijelima državne vlasti Republike Hrvatske isključivo hrvatskim državljaninom).

Dakle, državna odvjetništva dužna su preuzeti kazneni progon protiv bipatrida i ne mogu odbiti preuzimanje progona, ili ga dalje ustupiti trećoj državi pozivom na činjenicu da bipatrid nije rođen u Republici Hrvatskoj, odnosno da u njoj ne prebiva niti boravi. Ako se radi o bipatridu koji nema niti je imao prebivalište ili boravište u Republici Hrvatskoj, a državljanstvo RH stekao je u inozemstvu putem diplomatskog konzularnog predstavništva i nije mu izdana putovnica u Republici Hrvatskoj niti mu je izdana u inozemstvu, nadležno je, ovisno o stvarnoj nadležnosti, Županijsko ili Općinsko državno odvjetništvo u Zagrebu.

10.3.3.1.1. Odbijanje preuzimanja kaznenog progona

Ako se utvrdi da postoje zapreke za preuzimanje kaznenog progona (npr. nije državljanin Republike Hrvatske, stranac je koji ne prebiva na teritoriju Republike Hrvatske, djelo nije kazneno djelo po zakonu Republike Hrvatske, ne progona se po službenoj dužnosti, nije bilo kazneno djelo po zakonu Republike Hrvatske kada je izvršeno, nastupila je zastara kaznenog progona, obuhvaćeno je oprostom do trenutka zaprimanja spisa, ako se u RH vodi postupak za ista kaznena djela, ili je okr. oslobođen krivnje ili je postupak obustavljen ili je oslobođen kazne; fakultativni i obvezni uvjeti za odbijanje progona propisani člankom 12. i 13. ZOMP, veza s člankom 63 stavak 3 i člankom 62 ZOMP), nadležno državno odvjetništvo obavijestit će državu moliteljicu da odbija preuzimanje kaznenog progona.

Takva obavijest naslovljena na nadležno pravosudno tijelo države moliteljice (u pravilu na njezino tijelo koje je dostavilo zamolbu i pismeno) mora sadržavati - uz oznaku datuma,

vlastitog broja i oznake stranog predmeta - obrazložene, argumentirane i razumljive razloge zbog kojih se odbija preuzimanje progona, uz pozivanje i na izvore saznanja (po potrebi i njihovo navođenje) te prilaganjem i prijepisa odredbi domaćeg zakona.

Obavijest u tri primjerka (sa spisom i drugim potrebnim priložima) nadležno državno odvjetništvo dostavit će Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske (s tim da će općinska državna odvjetništva spis i priloge dostavljati putem nadležnog županijskog državnog odvjetništva).

Glede utvrđivanja državljanstva upućuje se na potrebu traženja provjere od nadležne policijske uprave (osim lokalne) i putem središnje evidencije MUP-a, po potrebi i s provjerom u evidenciji matičnog ureda, nadležnog diplomatskog ili konzularnog predstavništva Republike Hrvatske u inozemstvu, odnosno tijela nadležnog za poslove opće uprave Grada Zagreba (članak 27. Zakona o hrvatskom državljanstvu).

Traženjem je potrebno obuhvatiti sljedeća pitanja:

- a) je li osumnjičenik državljanin Republike Hrvatske odnosno je li evidentiran u knjizi državljana Republike Hrvatske, gdje i pod kojim brojem (uz traženje po potrebi i domovnice od nadležnog organa uprave),
- b) je li osumnjičeniku izdana osobna iskaznica (gdje, kada, broj i jedinstveni matični broj građanina),
- c) ima li osumnjičenik prebivalište na teritoriju Republike Hrvatske (mjesto, adresa).

Ako se utvrdilo da osumnjičenik nije državljanin Republike Hrvatske i da prebiva na teritoriju treće države, nadležno državno odvjetništvo nije ovlašteno na daljnje ustupanje trećoj zemlji, već će odbiti preuzimanje kaznenog progona i, uz već spomenutu obavijest, spis dostaviti Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske uz navođenje i onih podataka o državljanstvu i prebivalištu osumnjičenika kojima eventualno raspolaže.

Odbijanje preuzimanja kaznenog progona ako je riječ o državljaninu Republike Hrvatske koji je počinio kazneno djelo u Republici Hrvatskoj nije moguće zbog njegove trenutne ili duže nedostupnosti (primjerice boravka na privremenom radu u inozemstvu, nepoznatog prebivališta i slično). Državna odvjetništva dužna su prihvatiti takva ustupanja i inicirati postupak, uz predlaganje i svih dostupnih mjera za provedbu postupka (npr. upućivanje poziva u inozemstvo, tjeralice, saslušanje zamolbenim putem, eventualno suđenje u odsutnosti i slično).

Ukoliko je izvjesno da državljanin Republike Hrvatske, koji je počinio kazneno djelo u inozemstvu, neće biti dostupan domaćim pravosudnim tijelima kako bi mu se sudilo, državno odvjetništvo će zatražiti mišljenje od Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, jer prema odredbama članka 64. stavak 3. ZOMP u slučaju preuzimanja kaznenog progona od strane države suđenje u odsutnosti nije dopušteno.

Odbijanje preuzimanja kaznenog progona, ako je riječ o državljaninu Republike Hrvatske, koji je počinio kazneno djelo u inozemstvu nije moguće zbog njegove trenutne nedostupnosti (primjerice boravka na privremenom radu u inozemstvu, nepoznatog prebivališta i slično). Državna odvjetništva dužna su prihvatiti takva ustupanja i inicirati postupak, uz predlaganje i

svih dostupnih mjera za provedbu postupka (npr. upućivanje poziva u inozemstvo, tjeralice i slično).

Ako nadležno državno odvjetništvo zaprimi zamolbu sa spisom neposredno od pravosudnog tijela strane države, neće takav predmet uzimati u rad, već će ga, uz naznaku datuma prijema u popratnom dopisu, dostaviti Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

Pravni osnov za odbijanje preuzimanja kaznenog progona proizlazi iz odredbe članka 63. stavak 3. ZOMP-a.

10.3.3.1.2. Obavijest o preuzimanju progona

Nadležno državno odvjetništvo, nakon što utvrdi da ne postoje zapreke za preuzimanje kaznenog progona i odluči preuzeti kazneni progon, dužno je odmah dostaviti obavijest Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske da je progon preuzelo (općinska državna odvjetništva obavijest dostavljaju putem nadležnog županijskog državnog odvjetništva).

Obavijest mora sadržavati oznaku zaprimljenog spisa, naziv tijela strane države koje je uputilo spis, odnosno zamolbu te datum zaprimanja spisa i datum odluke o preuzimanju progona.

Nakon što inicirani postupak bude završen pravomoćnom odlukom suda (odlukom državnog odvjetnika), nadležno državno odvjetništvo dužno je dostaviti Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske tri primjerka pravomoćne odluke (općinska državna odvjetništva odluku dostavljaju putem nadležnog županijskog državnog odvjetništva).

Za obrazac obavijesti o preuzimanju kaznenog progona i obavijesti o odbijanju preuzimanja kaznenog progona vidi pod 10.3.6. Obrasci u vezi pravne pomoći – obrasci broj 6 i 7.

10.3.3.1.3. Odbačaj kaznene prijave - postupak

Ako nakon poduzetih radnji (pribavljanje potrebnih obavijesti, dokazne radnje i slično) postoje uvjeti za odbačaj kaznene prijave, nadležni državni odvjetnik donijet će rješenje o odbačaju. Rješenje mora sadržavati argumentirane i razumljive razloge. Treba mu priložiti, po potrebi, prijepis odgovarajućih odredbi domaćeg Zakona.

Ako je kaznenim djelom bilo povrijeđeno ili ugroženo osobno ili imovinsko pravo određene osobe, potrebno je, u slučaju odbačaja kaznene prijave obavijestiti i uputiti oštećenike u smislu odredbe članka 55. Zakona. Takva uputa, u samom rješenju, treba biti sadržana u uobičajenom obliku, te treba naznačiti koje radnje, na koji način i pod kojim uvjetima oštećenik može poduzeti.

Uz dostavu spomenutih triju primjerka rješenja o odbačaju, nadležno državno odvjetništvo dostavit će onoliko rješenja koliko ima oštećenika i priložiti i obavijest - dopis za svakog oštećenika.

Državno odvjetništvo će donijeti rješenje nakon što provede potrebne izvide radi provjere činjenica. Pri tome, poduzete ili provedene radnje u stranoj državi, primjerice podignuti

optužni akt, ne sprječavaju nadležno državno odvjetništvo da, u okviru svojih procjena, inicira provedbu onih radnji na koje je po domaćem zakonu ovlašteno (provođenje izvida, dokaznih radnji, istražni postupak i slično).

Međutim, sukladno odredbi članka 69. ZOMP-a svaka istražna radnja koju je provelo strano pravosudno tijelo prema pravu države moliteljice, u kaznenom postupku bit će izjednačena s odgovarajućom istražnom radnjom prema pravu Republike Hrvatske, osim ako međunarodnim ugovorom ili ZOMP-om ne bi bilo drugačije riješeno.

Uz dostavljene sudske odluke, koje se temelje na odustanku državnog odvjetnika od progona, potrebno je, ako to nije dovoljno sadržano u samoj sudskoj odluci, u popratnom dopisu navesti razloge odustanka ili priložiti prijepis pismene izjave državnog odvjetnika sudu. Ako se nakon preuzetog progona ili iniciranog postupka pojave okolnosti koje upućuju na duži prekid postupka (traganje za osumnjičenikom, duže izbjivanje u inozemstvu, bolest i slično), potrebno je o tome obavijestiti Državno odvjetništvo Republike Hrvatske.

Za obrazac rješenja o odbačaju i obavijesti oštećeniku vidi pod 10.3.6. Obrasci u vezi pravne pomoći – obrasci broj 8. i 9.

10.3.4. Postupak izručenja

Postupak izručenja okrivljenih ili osuđenih osoba predviđen je člancima 32 do 61. Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima. To je svakako najslabiji postupak međunarodne kaznenopravne pomoći. Ekstradicija je pravni posao među državama kojim se stranac ili osoba bez državljanstva na temelju pravno uređenog postupka izručuje drugoj državi da bi mu se tamo sudilo ili da bi se nad njime izvršila kazna.

U vezi s tim postupkom prije svega ističemo odredbe Ustava RH koji je svojim člankom 9. izrijekom utvrdio zabranu izručenja državljanina Republike Hrvatskoj drugoj državi, osim kada se izručenje mora izvršiti u skladu s međunarodnim ugovorom ili pravnom stečevinom EU. Postupak izručenja u Republici Hrvatskoj je tzv. mješoviti postupak jer se prvo donosi sudska odluka kojom se utvrđuju pretpostavke za izručenje, a nakon toga u upravnom postupku nadležni ministar pravosuđa odlučuje o izručenju.

10.3.4.1. Izručenje - prijedlog ministru pravosuđa za pokretanje postupka

Kada državni odvjetnik tijekom istrage utvrdi da se okrivljenik, koji je državljanin Republike Hrvatske, nalazi u stranoj državi, a ispunjeni su uvjeti za njegovo izručenje, dužan je, odmah nakon saznanja za te činjenice, reagirati i predložiti ministru pravosuđa Republike Hrvatske podnošenje zamolbe za izručenje takve osobe.

U skladu s odredbama članka 40 i 43. ZOMP-a, državni odvjetnik će uz pisani prijedlog ministru pravosuđa priložiti:

- a) nalog za provođenje istrage,
- b) rješenje o određivanju istražnog zatvora, odnosno naredbu za izdavanje tjeralice (ako su doneseni),

- c) prijepis odgovarajućih odredbi domaćeg zakona,
- d) naznaku države u kojoj se osoba nalazi, uz naznaku stranog suda (ako se u stranoj državi vodi postupak), s naznakom izvora saznanja i razloga (ako su poznati) zbog kojih je ta osoba lišena slobode,
- e) raspoloživa sredstva za utvrđivanje istovjetnosti,
- f) raspoloživa pismena koja se odnose na državljanstvo odnosno upućivanje na izvore saznanja (posebno ako se radi o strancu). Ako za državljanina Republike Hrvatske nije u zadovoljavajućem roku moguće zaprimiti domovnicu, dovoljno je navođenje podataka da je osoba upisana u knjigu državljana Republike Hrvatske, uz navođenje mjesta gdje je upisana i pod kojim brojem.

Te će podatke državna odvjetništva pribaviti iz dokumentacije kojom raspolažu, traženjem podataka od nadležne policijske uprave ili organa uprave (npr. presliku kartona za izdavanje osobne iskaznice, otiske prstiju, fotografije, opis i slično).

Pokazuje se svrhovitim, posebno ako je riječ o višekratno osuđivanoj osobi, priložiti i izvadak iz kaznene evidencije.

Prijedlog (u dva primjerka) s priloženim pismenima nadležna državna odvjetništva dostavljaju Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske koje ga neposredno dostavlja Ministarstvu pravosuđa Republike Hrvatske.

Posebno se napominje da dostavljena pismena moraju biti u originalu ili ovjerenom prijepisu, odnosno da uz fotokopije mora biti priložen i njihov ovjeren prijepis (ovjera pečatom i potpisom nadležnog državnog odvjetništva).

Inicijative državnog odvjetnika nisu ograničene u slučajevima kada je osoba lišena slobode u drugoj državi na temelju zahtjeva treće države. U takvim slučajevima raditi će se samo o konkurenciji zahtjeva o kojoj će odlučiti država koja je traženu osobu lišila slobode.

Prilikom izručivanja nadležna državna odvjetništva dužna su reagirati kada se prema primljenim saznanjima pokazuje osnovanim raspisivanje međunarodne tjeralice.

Za obrazac prijedloga za izručenje vidi pod 10.3.6. Obrasci u vezi pravne pomoći – obrazac broj 10.

10.3.4.2. Izručenje - prijedlog državnog odvjetnika sudu

U slučajevima u kojima se pred domaćim sudom vodi kazneni postupak protiv osobe (državljanin Republike Hrvatske ili stranac) koja se nalazi u drugoj državi, a ispunjeni su uvjeti za njezino izručenje, nadležno državno odvjetništvo dužno je, odmah nakon saznanja za te činjenice, reagirati i potaknuti nadležni sud da predloži ministru pravosuđa Republike Hrvatske podnošenje zamolbe za izručenje takve osobe.

Takvu inicijativu nadležni državni odvjetnik podnosi u pisanoj formi, navođenjem svih dostupnih mu relevantnih činjenica (članak 43. ZOMP-a) i prilaganjem onih pismena i sredstava kojima eventualno raspolaže, sa sugestijom sudu da podnese spomenuti prijedlog ministru pravosuđa.

Ako nadležni sud ne reagira ili odbija prihvatiti inicijativu državnog odvjetnika iz razloga koji nisu osnovani, nadležni državni odvjetnik može sam uputiti takav prijedlog, poštujući pri tome odredbe članka 40 i 43. ZOMP-a.

10.3.5. Prijenos izvršenja kaznene presude

Prema formalnim uvjetima propisanim u članku 80. Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima osuđenik – strani državljanin koji se nalazi u Republici Hrvatskoj na izdržavanju kazne zatvora može podnijeti zamolbu za izdržavanje kazne u zemlji svojeg državljanstva, odnosno prebivališta. Zamolbu može podnijeti i država čiji je osuđenik državljanin ili koji u njoj ima prebivalište, time da će se zamolba države razmatrati samo ako je osuđenik suglasan s premještajem.

Tijekom postupka, po članku 80. stavak 6. Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima, suglasnost na premještaj osuđenika daje ministar pravosuđa Republike Hrvatske, uz prethodno pribavljeno mišljenje državnog odvjetništva.

Ovo mišljenje daje ono državno odvjetništvo koje je zastupalo optužni akt, tj. ono državno odvjetništvo u čijem radu je konkretan kazneni predmet pravomoćno dovršen, s obzirom da to državno odvjetništvo može najbolje ocijeniti osnovanost zahtjeva jer je neposredno sudjelovalo u postupku.

Dosadašnja praksa je pokazala da se pozitivno mišljenje može dati ukoliko se protiv tražitelja premještaja ne vodi drugi kazneni postupak, niti je podnesena druga kaznena prijava, odnosno ukoliko je drugi postupak pravomoćno obustavljen u bilo kojoj fazi kaznenog postupanja.

Navedena provjera se u praksi do sada ostvarivala kratkim putem (hitan dopis – faksom) preko MUP RH i putem nadležnih županijskih državnih odvjetništava, time da su ona provjeravala i nadležna općinska državna odvjetništva s područja svoje stvarne nadležnosti.

Za obrazac dostave mišljenja sudu u smislu članka 80. stavak 6. ZOMP vidi pod 10.3.6. Obrasci u vezi pravne pomoći – obrazac broj 11.

10.3.6. Obrasci u vezi pravne pomoći

Obrazac 1. Zamolba za pravnu pomoć

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

**DRŽAVNO ODVJETNIŠTVO (TEMELJNO JAVNO
TUŽITELJSTVO, VOJVODSKO TUŽITELJSTVO..)**

.....

(ili ako se ne zna,
nadležnom državnom odvjetništvu u ...)

Pozivom na vaš broj:..... (ako je poznat)

*Predmet: Ivan S., zamolba za pružanje pravne pomoći
na temelju članka 6. ZOMP-a, odnosno članka
Europske konvencije o uzajamnoj sudskoj pomoći u kaznenim stvarima*

..... državno odvjetništvo u dana ..., pod brojem ..., donijelo je nalog za provođenje istrage protiv

IVANA S., zvanog, sina i majke ... rođene, rođenog, tehničara, državljanina RH, sa zadnjim poznatim prebivalištem u (sada navodno u istražnom zatvoru, s prebivalištem u)

zbog osnova sumnje da je u, Republika, zajedno s Damirom B. počinio kazneno djelo ... iz članka .. Kaznenog zakona, na način da su:

dana godine oko sati u, Republika ..., zajedno i prema prethodnom dogovoru ušli u banku ... te uz prijetnju puške i pištolja od službenika banke zatražili novac, koji su im ovi od straha i predali, te s oduzetim novcem pobjegli u nepoznato, čime su za iznos od 24.000 EUR-a oštetili banku u,

Istražni postupak, s tim u svezi, iniciran je u državnom odvjetništvu u pod brojem

..... državno odvjetništvo u ... ne raspolaže, za sada, pouzdanim dokazima da je Ivan S. doista počinio spomenuto kazneno djelo. Međutim, prema dostupnim saznanjima, slijedi da je protiv Damira B. proveden postupak pred sudom u ... te da je presudom od, broj, oslobođen kaznene odgovornosti. Prema obrazloženju presude slijedilo bi da su službenici Filijale banke u ... na predloženim fotografijama prepoznali Ivana S. kao počinitelja djela. U presudi nisu navedena imena tih svjedoka.

U nemogućnosti da na drugi način (sa sigurnošću) dokaže kaznenu odgovornost Ivana S., ... državno odvjetništvo u

1. Moli za obavijest je li pred sudom u (...nadležnim pravosudnim tijelom u ... i sl.) vođen kazneni postupak protiv Ivana S. zbog navedenog kaznenog djela počinjenog dana ..., u, i ako je vođen, kako je okončan. Ako je postupak okončan, molimo za dostavu prijepisa konačne odluke.

2. Ako kazneni postupak protiv Ivana S. nije vođen,... državno odvjetništvo u moli za dostavu na uvid spisa ... suda u ..., broj ..., radi identifikacije svjedoka koji su prepoznali Ivana S., ili - ako dostava spisa nije moguća - za dostavu prijepisa iskaza onih svjedoka koji su Ivana S. prepoznali kao počinitelja djela (s osobnim podacima svjedoka, radi eventualne potrebe njihovog naknadnog saslušanja ...).

.... državno odvjetništvo u, zahvaljujući na suradnji, obvezuje se da će dostavljeni spis, nakon izvršenog uvida, vratiti nadležnom pravosudnom tijelu Republike ...

S poštovanjem,

Potpis i pečat - čl. 82. Poslovnika

Prilog: Nalog za provođenje
istrage od, broj ...;

Obrazac 2. Zamolba za uručenje pismena

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

NADLEŽNOM TIJELU REPUBLIKE SLOVENIJE

Predmet: Zamolba za uručenje pismena

Na temelju članka 2. stavak 1. i članka 3. Ugovora između Republike Hrvatske i Republike Slovenije o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima, dostavljamo u prilogu:

- 1. rješenje općinskog (županijskog) državnog odvjetništva u od, broj, kojim je odbačena kaznena prijava protiv Mitje L., iz, Ulica broj ..., državljanina Republike Slovenije, zbog kaznenog djela ... iz članka Kaznenog zakona počinjenog na teritoriju Republike Hrvatske,*
- 2. popratni dopis istog državnog odvjetništva, uz rješenje za oštećenika*

s m o l b o m

da to rješenje s popratnim dopisom uručite

- a) oštećeniku Antonu M., sinu i majke ..., rođenog ... (navesti i ostale dostupne podatke, npr. broj putne isprave, mjesto zaposlenja i sl.), s prebivalištem u, Ulica broj ...*
- b) oštećeniku Alenu S.*

Molimo za dostavu potvrde o uručenju.

S poštovanjem ,

Potpis i pečat čl. 82. Poslovnika

Prilog: 1. rješenje od ...

br. ...

2. popratni dopis ...

Ako se dostavlja više rješenja i više popratnih dopisa, za više oštećenika, navesti broj dostavljenih primjeraka (adekvatan broju oštećenika) pod točkom 1. i 2., u rubrici Prilog.

Obrazac 3. Rješenje o ustupu kaznenog progona stranoj državi

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

R J E Š E N J E

Županijsko/općinsko državno odvjetništvo u po Županijskoj/općinskoj državnoj odvjetnici/zamjenici općinske državne odvjetnice(ime i prezime), u kaznenom predmetu protiv M. G., OIB..... (ako ga znamo), zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, (datum – na primjer 25. siječnja 2011.).

riješilo je

Kazneni progon protiv (osobni podaci) zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona (ili posebnog zakona) ustupam nadležnom državnom odvjetništvu (tijelu) Republike

Obrazloženje

Iz kaznene prijave PU....., broj: od, te rezultata provedenih izvida, kao i provedenih dokaznih radnji proizlazi da je počinio kazneno djelo iz članka Kaznenog zakona (ili posebnog zakona) na način da je (činjenični opis kaznenog djela) čime da je (zakonski opis kaznenog djela).

Tijekom postupka utvrđeno je da je državljanin s prebivalištem u

Nadalje, pribavljena je pisana suglasnost, državljanina Republike Hrvatske oštećenog naprijed navedenim kaznenim djelom, koji se ne protivi ustupu kaznenog progona. (ili oštećenik, državljanin Republike Hrvatske postavio je imovinsko pravni zahtjev u vidu, a dano je osiguranje za ostvarivanje njegovoga imovinskopravnog zahtjeva u vidu

Slijedom izloženog, a budući da se radi o kaznenom djelu za koje je zapriječena kazana zatvora manja od deset godina, koje je počinio stranac s prebivalištem u stranoj državi, a razlozi (potrebno obrazložiti) ukazuju da je opravdano kazneni progon ustupiti, to je odlučeno kao u izreci.

Potpis i pečat čl. 82. Poslovnika

Prilog:

- (pobrojati i označiti brojem i nadnevkom nastanka sve isprave i predmete koje dostavljamo, uključujući suglasnost oštećenika / dokaz o osiguranju imovinskopravnog zahtjeva)

O tom obavijest:

1/ oštećenik

2/ prijavitelj

Obrazac 4. *Zamolba za preuzimanje kaznenog progona nakon donošenja rješenja o ustupanju progona drugoj državi*

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

NADLEŽNOM TUŽITELJSTVU REPUBLIKE

.....

*Predmet: Peter H., zamolba za preuzimanje
kaznenog progona*

Na temelju odredbe članka 65. Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima u svezi članka..... Europske konvencije o uzajamnoj suradnji u kaznenim stvarima dostavljam u prilogu:

- 1. spis državnog odvjetništva broj ... s*
(navesti sve priloge s naznakom izdatelja, broja i datuma).
- 2. prijepis odredbi Kaznenog zakona*

s molbom da protiv

Petera H....., rođenog, u, državljanina, sa stalnim mjestom prebivališta u
(navesti i ostale dostupne podatke, npr. ime roditelja, zanimanje, broj putne isprave i sl.)

preuzmete kazneni progon i suđenje

zbog kaznenih djelaiz članka Kaznenog zakona, počinjenog na teritoriju Republike Hrvatske, na način da je:

danagodine, oko sati u

- d a k l e,*
- čime je počinio kazneno djelo*

RAZLOZI:

Budući da se radi o kaznenom djelu koje je na teritoriju Republike Hrvatske počinio državljanin Republike, koji u Republici ima i prebivalište, a oštećeni je (također) državljanin Republike (odnosno, ako je oštećenik državljanin Republike Hrvatske: a oštećenik se ne protivi ustupu, odnosno: a dano je osiguranje za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva oštećenog), pokazalo se osnovanim odlučiti da se kazneni progon i suđenje Petru H. ustupi nadležnom tužiteljstvu Republike

S poštovanjem

Potpis i pečat čl. 82. Poslovnika

- Prilog: 1. spis broj, s uvodno
citiranim priložima*
- 2. prijepis odredbi ... zakona
Republike Hrvatske*

- Dostaviti: 1. Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske,
s molbom za upućivanje*
- 2. Policijskoj upravi ...
na broj*

Obrazac 5. Ustupanje progona – požurnica

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

DRŽAVNOM ODVJETNIŠTVU REPUBLIKE HRVATSKE

ZAGREB

*Predmet: okr. Jure Jurić, državljaniin
ustupanje kaznenog progona - požurnica*

U ožujku 20..., dostavili smo vam zamolbu u kaznenom predmetu protiv Jure Jurića, državljanina, zbog Kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, radi dostavljanja nadležnom pravosudnom tijelu zamoljene države.

Kako do danas nismo primili nikakvu obavijest o odluci zamoljene države o našoj zamolnici, predlažemo da se od zamoljene države zatraži informacija u vezi sa našom zamolnicom.

Potpis i pečat - čl. 82. Poslovnika

Obrazac broj 6. Obavijest o preuzimanju kaznenog progona

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

DRŽAVNO ODVJETNIŠTVU REPUBLIKE HRVATSKE

Z A G R E B

Na broj: KR-II-DO

Dana zaprimili smo spis sa zamolnicom (rješenjem, zahtjevom ...) za preuzimanje kaznenog progona državnog odvjetništva (suda) u, broj ..., u kaznenom predmetu protiv

Budući da je utvrđeno da ne postoje zapreke za preuzimanje kaznenog progona, obavještavamo vas da smo s danom godine preuzeli kazneni progon protiv

Potpis i pečat čl. 82. Poslovnika

Obrazac 7. Obavijest o odbijanju preuzimanja progona

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

.....
(puni naziv pravosudnog tijela strane države)

Pozivom na vaš broj:.....

PREDMET: Ivan S., obavijest o odbijanju
preuzimanja kaznenog progona

Vašim zahtjevom (zamolnicom, rješenjem ...) od ..., broj ..., dostavili ste nam, radi preuzimanja kaznenog progona, vaš spis (kaznenu prijavu i sl.) broj .. u kaznenom predmetu protiv Ivana S., zbog kaznenog djela ... iz članka ... Kaznenog zakona Republike, počinjenog na teritoriju Republike

U smislu odredbe članka 63. stavak 3. u svezi članka 13. stavak 3. ZOMP-a, obavještavamo vas da odbijamo preuzimanje kaznenog gonjenja protiv Ivana S., i to iz sljedećih

RAZLOGA

Iz dostavljenog spisa i priložene dokumentacije proizlazi da je Ivan S. počinio kazneno djelo ... iz članka Kaznenog zakona na način da je

Takva kriminalna djelatnost okrivljenika predstavlja kazneno djelo ... iz članka Kaznenog zakona, za koje je predviđena kazna zatvora do Prema odredbi članka Kaznenog zakona zastara kaznenog progona nastaje u svakom slučaju kada protekne Budući da je kazneno djelo, koje je predmet ustupa, počinjeno dana, očigledno je da je apsolutna zastara, u konkretnom predmetu, nastupila dana

Sukladno izloženom nije ni moguće iniciranje kaznenog postupka prema Ivanu S. u Republici Hrvatskoj, a niti se pokazuje umjesnim preuzeti progon, a zatim od njega odustati, pa se pokazuje osnovanim odbiti preuzimanje kaznenog progona protiv Ivana S.

Potpis i pečat čl. 82. Poslovnika

Prilog: Spis

Ostali prilozi (ako se prilažu, npr.
prijepis odredbi domaćeg zakona i sl.)

Obrazac 8. Rješenje o odbačaju

(Zaglavljje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

Županijsko/općinsko državno odvjetništvo u po Županijskoj/općinskoj državnoj odvjetnici/zamjenici općinske državne odvjetnice(ime i prezime), u kaznenom predmetu protiv M. G., OIB..... (ako ga znamo), zbog kaznenog djela iz članka Kaznenog zakona, (datum – na primjer 25. siječnja 2011.).

r i j e š i l o j e

Odbacuje se kaznena prijava Savezne policije, Uprave, Odjela, broj ... od, protiv zbog kaznenog djela iz člankaKaznenog zakona.

O b r a z l o ž e n j e

Ovom državnom odvjetništvu, putem Državnog odvjetništva Republike Hrvatske (putem Županijskog državnog odvjetništva u ...) dostavljena je zamolba (rješenje , zahtjev ...) državnog odvjetništva (tužiteljstva, suda) u, broj .., za preuzimanje (za ustupanje) kaznenog progona protiv, državljanina Republike Hrvatske, zbog kaznenog djela počinjenog na teritoriju Republike Zamolnici (zahtjevu, rješenju) priložen je spis br. ... (kaznena prijava ... i sl.)

Prema priloženom prijavnom materijalu (kaznenoj prijavi ...) slijedi da je osumnjičenik ..., sin ... i majke ..., rođen ..., državljanin Republike Hrvatske, s prebivalištem u, Ulica br. ..., u namjeri da njemačke marke promijeni u austrijske šilinge, predao djelatniku na šalteru banke gospodinu ... pet novčanica u apoenima od po 200 eura-a.. Imenovani je djelatnik, provjerom na aparatu s ultraljubičastim svjetlom, utvrdio da je jedna od navedenih novčanica krivotvorena, o čemu je odmah izvijestio osumnjičenika, od kojeg je uz potvrdu uzeo tu krivotvorenu novčanicu i preslikao njegovu putovnicu. O navedenom događaju nije odmah izvijestio policiju, već je to učinio naknadno.

Djelatnici policije ... od osumnjičenika ... nisu tom zgodom prikupili potrebne obavijesti, već su ih prikupili samo od djelatnika banke gospodina ..., koji je tom prilikom naveo sljedeće: "Danas, dana ..., u .. sati, došao je u banku čovjek koji je htio promijeniti pet novčanica po 200 eura-a u švicarske franke. Kako mi je jedna novčanica zbog svojstva papira bila sumnjiva, provjerio sam ju na našem aparatu ultraljubičastim svjetlom ..."

Prijavnom materijalu priložen je kontrolni izvještaj Komisije za vještačenje novčanica i vrijednosnih papira - internog organa za vještačenje o vještačenju sporne novčanice od 200 eur- u kojem se navodi sljedeće:

".....".

Nakon primanja uvodno citirane dokumentacije, ... državno odvjetništvo u ... zatražilo je od nadležne policijske uprave prikupljanje potrebnih obavijesti od osumnjičenika ..., o svim okolnostima navedenim u kaznenoj prijavi. U svojoj izjavi danoj ... u Policijskoj upravi osumnjičenik ... je izjavio

Također su djelatnici Policijske uprave prikupili potrebne obavijesti i od ... i ... koji su potvrdili navode osumnjičenika ... Posebno je ... naglasio da ...

Prijavljeno kazneno djelo krivotvorenja novca u kaznenom zakonodavstvu RH sankcionirano je odredbom članka 274. Kaznenog zakona koji glasi:

Krivotvorenje novca
članka 274.

1) Tko izradi lažan novac u namjeri da ga stavi u optjecaj kao pravi, ili tko preinači pravi novac u namjeri s ciljem da ga stavi u optjecaj ili tko takav lažan novac stavi u optjecaj,

kaznit će se zatvorom od jedne do deset godina.

2).....

3).....

4).....

Slijedom citirane zakonske odredbe vidi se da bi u konkretnom slučaju u obzir mogao doći samo stavak 3. članka 274. Kaznenog zakona. Međutim, za počinjenje kaznenog djela krivotvorenja novca iz članka 274. Kaznenog zakona potrebno je da je počinitelj do lažnog novca došao tako da ga je primio kao pravi, ne znajući da je lažan, te da je prije stavljanja primljenog lažnog novca u daljnji optjecaj saznao da je novac lažan.

Kako iz navedenih činjenica i podataka, prikupljenih tijekom prethodnog postupka, proizlazi da je osumnjičenik u posjed predmetne novčanice došao u dobroj vjeri te da prije stavljanja tako primljene lažne novčanice u daljnji optjecaj nije saznao da je ona lažna, a osim samih navoda kaznene prijave nema drugih činjenica na temelju kojih se može zaključiti razborito vjerojatnim da je osumnjičenik prije stavljanja lažne novčanice, primljene u dobroj vjeri, u daljnji optjecaj saznao da je ona lažna, nema ni osnovane sumnje kao faktične osnove za pokretanje kaznenog postupka protiv imenovanog.

Slijedom izloženog valjalo je odlučiti kao u dispozitivu ovog rješenja, odnosno kaznenu prijavu protiv ... odbaciti.

Potpis i pečat čl. 82. Poslovnika

O tome obavijest:

1.
2.

Obrazac 9. Obavijest oštećeniku

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

.....
(ime i prezime oštećenika)

.....
(adresa prebivališta)

Obavještavamo Vas da je državno odvjetništvo u ... nakon preuzetog kaznenog progona protiv , dana, pod brojem , donijelo rješenje kojim je, na temelju članka, odbačena kaznena prijava protiv, zbog kaznenog djela iz članka počinjenog u, na teritoriju Republike

U prilogu dostavljam Vam primjerak spomenutog rješenja, u kojem je sadržana uputa o načinu pod kojim, sukladno odredbama zakona Republike Hrvatske, možete u svojstvu oštećenika osobno poduzeti progon protiv

Potpis i pečat čl. 82. Poslovnika

Prilog: Rješenje broj

Obrazac 10. Podnošenje zamolbe za izručenje

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO PRAVOSUĐA

PREDMET: Podnošenje zamolbe za izručenje Ivana S.

Na temelju naloga Županijskog/Općinskog državnog odvjetništva u , broj ... , od ... , provodi se istraga protiv

IVANA S., sina ... i majke ... , rođene ... , rođenog ... , u ... RH, sa zadnjim poznatim prebivalištem u ... , sada u pritvoru , s prebivalištem u ,

zbog osnova sumnje da je počinio kazneno djelo ... iz članka . Kaznenog zakona, na način da je:

"- dana ... oko ... sati u "

Nalogom o proširenju istrage, pod istim brojem, od ... , protiv imenovanog također se provodi istraga zbog osnova sumnje da je, zajedno s Damirom H., počinio kazneno djelo ... iz članka ... Kaznenog zakona , na način da su:

"- dana ... oko ... sati u "

Za oba kaznena djela predviđena je kazna zatvora do

Rješenjem suca istrage od ... , pod brojem ... , protiv Ivana S. određen je istražni zatvor, a izdana je i tjeratica za Ivanom S.

Potpis i pečat čl.82. Poslovnika

Prilozi: (članak43. u svezi članka 40. stavak 3. ZOMP-a)

Podaci o istovjetnosti

Nalog o provođenju istrage

od , broj ...

.....

Naredba za izdavanje tjeralice i rješenje

o određivanju istražnog zatvora od ... , broj ...

Prijepis odredba Kaznenog zakona.

Ivan S., državljanin je Republike Hrvatske i upisan je u knjigu državljana Republike Hrvatske u ... , pod rednim brojem ... Kaznena djela počinio je na teritoriju Republike Hrvatske, a trenutno se nalazi u istražnom zatvoru u Republici , u povodu iniciranog postupka pravosudnih organa SR Njemačke za njegovo izručenje SR Njemačkoj, zbog kaznenog djela ... počinjenog na teritoriju SR Njemačke.

Prilog: (članak43. u svezi članka 40. stavak 3. ZOMP-a)

Domovnica

Prijepis rješenja suda uod ...

broj ...

(ostali prilozi - članak43. u svezi članka 40. stavak 3. ZOMP-a)

Nalazeći, na temelju izloženog , da su se u konkretnom kaznenom predmetu stekli svi uvjeti za izručenje Ivana S. Republici Hrvatskoj, podnosim prijedlog da ministar (ministrica) pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, u smislu odredbe članka 57. Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima, podnese zamolbu nadležnom pravosudnom tijelu Republike za izručivanje Ivana S. Republici Hrvatskoj.

S poštovanjem,

Potpis i pečat čl. 82. Poslovnika

Prilozi: (članak 43. u svezi članka 40. stavak 3. ZOMP-a)

Obrazac 11. Dostava mišljenja u smislu članka 80. stavka 6. ZOMP

(Zaglavljje - čl. 76. i 78 Poslovnika)

MINISTARSTVU PRAVOSUĐA
REPUBLIKE HRVATSKE
putem Državnog odvjetništva Republike Hrvatske

PREDMET: Dostava mišljenja u smislu članka 80. stavak 6.
Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima

U kaznenom predmetu ovog odvjetništva broj protiv osuđenog I.A. zbog kaznenog djela iz članka 173. stavak 2. Kaznenog zakona u smislu članka 25. Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, u kojem je imenovani pravomoćno osuđen na kaznu zatvora u trajanju od pet godina, temeljem članka 80. stavak 6. Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima dajemo slijedeće

MIŠLJENJE

Pozitivno mišljenje

Suglasni smo da osuđenik I.A. ostatak kazne zatvora izdrži u Republici Makedoniji, čiji je državljanin.

Razlozi

Osuđenik I.A., pravomoćno osuđen presudom Županijskog suda u Zagrebu broj, koja je potvrđena presudom Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj, zbog kaznenog djela iz članka 173. stavak 2. Kaznenog zakona u svezi članka 25. Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, na kaznu zatvora u trajanju od pet godina, podnio je zahtjev za premještaj izdržavanja kazne zatvora u Republiku Makedoniju, čiji je državljanin.

Provjerom je utvrđeno kako se protiv I.A. u Republici Hrvatskoj ne vodi dugi kazneni postupak, niti je podnesena druga kaznena prijava, te smo stoga mišljenja kako nema zapreka za udovoljenje molbi za izvršenje ostatka zatvorske kazne I.A. u Republici Makedoniji.

Potpis i pečat čl. 82. Poslovnika

Negativno mišljenje

Nismo suglasni da osuđenik I.A. izvrši ostatak zatvorske kazne izdrži u zemlji državljanstva, Republici Makedoniji.

R a z l o z i

I.A. je podnio molbu za premještaj izdržavanja kazne zatvora u Republiku Makedoniju obzirom da je državljanin te države. U kaznenom predmetu ovog odvjetništva broj gornji utvrđeno je da je pravomoćno suđen presudom Županijskog suda u Zagrebu, zbog kaznenog djela iz članka 173. stavak 2. u svezi članka 25. Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona na kaznu zatvora u trajanju od pet godina.

Prije davanja mišljenja u smislu članka 80. stavak 6. Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima izvršili smo provjeru, te smo ustanovili kako je trenutačno u tijeku kazneni postupak protiv imenovanog pred Županijskim sudom u Rijeci, a podnesena je i kaznena prijava za istovrsno kazneno djelo pred Županijskim sudom u Puli, tako da smo mišljenja kako ne bi bilo svrsishodno niti kaznenopravno opravdano da se ovom osuđeniku omogući premještaj radi izdržavanja kazne zatvora u zemlju državljanstva.

Potpis i pečat - čl. 82. Poslovnika

10.4. Državnoodvjetnička suradnja na temelju bilateralnih sporazuma i memoranduma

Državno odvjetništvo Republike Hrvatske sklopilo je više sporazuma/memoranduma o suradnji s raznim državnim odvjetništvima/tužiteljstvima širom svijeta. Nekada su upotrijebljeni i nazivi poput „protokol“.

Svrha i cilj ovih sporazuma je da se omogući brzo i učinkovito stupanje u kontakt sa nadležnim državnim odvjetništvima u različitim državama svijeta, a kako bi mogli pravodobno razmijeniti bitne informacije do doći do potrebnih saznanja. Ovim sporazumima ne ostvaruje se međunarodna pravna pomoć, niti su to međudržavni sporazumi. Temeljem ovih sporazuma omogućava se brzo i kvalitetno stupanje u kontakt sa nadležnim državnim odvjetništvima, s tim što će se često razmjena informacija nazivati „pravnom pomoći“, a sam postupak „zahtjevom za pružanje pravne pomoći, iako to neće biti ona klasična međunarodna pravna pomoć koja je rezultat i posljedica potpisanih međunarodnih ugovora, sporazuma, konvencija i slično.

Svi ovi sporazumi mogu se načelno podijeliti u dvije grupe:

- sporazumi temeljem kojih je moguća neposredna suradnja između nadležnih državnih odvjetnika u različitim državama
- sporazumi u kojima se komunikacija odvija putem točno određenog tijela („kontakt osobe“) u državnim odvjetništvima potpisnicama sporazuma (posredna suradnja). U Republici Hrvatsko ovaj oblik suradnje ostvaruje se putem Državnog odvjetništva Republike Hrvatske.

Svi potpisani sporazumi objavljeni su na web stranici Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, to se uvidom u pojedini sporazum može vidjeti na koji način se ostvaruje suradnja.

10.4.1. Zamolba temeljem Memoranduma o suradnji - neposredna suradnja

Radi učinkovitijeg prikupljanja obavijesti vezanih za kaznene prijave Državno odvjetništvo Republike Hrvatske sklopilo je sporazume (Memorandume) o suradnji s više zemalja u fazi kaznenog progona. U praksi je uvijek potrebno razlikovati suradnju od pružanja međunarodne pravne pomoći, koja uključuje formalizirane oblike međunarodno-pravne suradnje, te se ostvaruje temeljem posebnog zakona i putem Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske.

Državno odvjetništvo sklopilo je sljedeće sporazume/memorandume/protokole koje predviđaju mogućnost neposredne suradnje:

- Protokol o suglasnosti o ostvarivanju međusobne suradnje u borbi protiv svih oblika teškog kriminala između Državnog odvjetništva Republike Hrvatske i Tužiteljstva, odnosno Tužilaštva Bosne i Hercegovine koji je potpisan 21. siječnja 2005.
- Memorandum o suglasnosti u ostvarivanju i unapređivanju međusobne suradnje u borbi protiv svih oblika teškog kriminala zaključen između Državnog odvjetništva Republike Hrvatske i Republičkog javnog tužilaštva i Tužilaštva za ratne zločine Republike Srbije od 5. veljače 2005.
- Memorandum o suglasnosti u ostvarivanju i unapređivanju međusobne suradnje u borbi protiv svih oblika teškog kriminala zaključen između Državnog odvjetništva Republike Hrvatske i Vrhovnog državnog tužioca Republike Crne Gore od 25. veljače 2005.
- Memorandum o suglasnosti i međusobnoj suradnji u borbi protiv svih oblika teškog kriminala zaključen između Državnog odvjetništva Republike Hrvatske i Javnog obvinitelstva na Republika Makedonija od 13. studenog 2007.

10.4.1.1. Područje primjene

Suradnja prema ovim sporazumima / memorandumima se može ostvariti kod teških kaznenih djela, posebno organiziranog kriminala, nedozvoljene trgovine drogom, krijumčarenje ljudi, trgovine ljudima, trgovine oružjem, korupcije, pranja novca i međunarodnog terorizma te s time povezanim kaznenim djelima. Ovo područje primjene ne treba tumačiti previše usko: i u slučajevima kada se zaprimi zahtjev za pomoć u odnosu na kazneni progon nekog drugog kaznenog djela, uputno bi bilo (u granicama vlastitih mogućnosti) udovoljiti traženju. Isto tako, ukoliko su potrebne određene informacije i izvan navedenih oblika kriminaliteta, bilo bi moguće uputiti zahtjev za pravnom pomoći, pa po potrebi i dodatno obrazložiti razloge zbog kojih je baš zahtjev putem ovog sporazuma/memoranduma potreban.

Međusobna pravna pomoć može se sastojati primjerice od sljedećih radnji a) pribavljanje i razmjena obavijesti, izvještaja i dokumenata, kada za to nije potrebna prisila uključujući i izvještaje osumnjičenika ili drugih osoba, b) razmjenjivanje obavijesti (informacija koje omogućuju ili doprinose istraživanju ili sprječavanju kriminalnih djelatnosti, c) razmjenjivanja zakona i drugih zakonskih propisa iz područja kaznenog prava i drugih područja kada je to potrebno za vođenje kaznenog postupka, d) razmjena pravnih stajališta iz kaznenopravnog područja, e) razmjena ostalih podataka poput brojeva telefona, faksova, e-mail adresa i slično.

Primjena sporazuma/memoranduma, odnosno protokola neće sprječavati nadležna državna odvjetništva da koriste druge zajedničke prihvatljive oblike suradnje pridržavajući se zakona, propisa i postupaka svojih država, kao i odredaba međunarodnih instrumenata o međunarodnoj pravnoj pomoći.

10.4.1.2. Izuzeci od obveze primanja pomoći

Svako državno odvjetništvo kojem je zahtjev podnesen može odbiti izvršenje zahtjeva, ukoliko;

a) izvršenje zahtjeva može nanijeti štetu suverenitetu, sigurnosti, odnosno drugim osnovnim interesima Republike Hrvatske, ili

b) ako državni odvjetnik kojem je podnesen zahtjev smatra da će izvršenje zahtjeva utjecati na prethodni postupak ili kazneni postupak koji se vodi u Republici Hrvatskoj.

Prije odbijanja pružanja pomoći potrebno je obaviti konzultacije s državom potpisnicom memoranduma odnosno protokola koja traži pomoć, kako bi se utvrdilo može li se ipak pomoć pružiti pod određenim uvjetima, a ako se prihvate međusobno ti dopunski uvjeti iste valja poštovati. U slučaju odbijanja zahtjeva bez odlaganja usmeno se obavještava odvjetništvo koje je podnijelo zahtjev, a pismeno se o takvoj odluci šalje obavijest u roku od 15 dana od dana donošenja odluke o nepružanju, odnosno odbijanju počinjenja zahtjeva.

10.4.1.3. Oblik i sadržaj zahtjeva za pomoć

Zahtjev za pomoć (suradnju) podnosi se u pisanom obliku, a u hitnom slučaju može se podnijeti usmeno putem telekomunikacijskog sredstva. Usmeni zahtjev mora biti pisano potvrđen u roku od 48 sati, osim ako se strane ne suglase drugačije. Zahtjev i priloženi dokumenti bit će popraćeni prijevodom na jezik druge države kojoj je zahtjev podnesen, osim ako se strane drugačije ne dogovore.

Zahtjev će sadržavati

- naziv državnog odvjetništva/tužiteljstva koje provodi postupak ili druge mjere u svezi kojih se podnosi zahtjev,
- sažetak činjenica o slučaju i prirodi postupka, uključujući opis konkretnog kaznenog djela uz navođenje odgovarajućih članaka zakona i zakonskog opisa djela,
- razlog radi kojeg se zahtijevaju obavijesti ili druga pomoć,
- opis sadržaja obavijesti ili druge zatražene pomoći,
- ovisno o okolnostima, informacije o identitetu, državljanstvu i mjestu gdje se nalazi osoba koja raspolaže informacijama ili osumnjičenik.
- pravni osnov za zamolbu

Ukoliko želimo da zahtjev bude što konkretniji, te da nam koristi u prethodnom, odnosno kaznenom postupku potrebno je u zahtjevu naznačiti i:

- popis pitanja za osobu čije ispitivanje tražimo,
- opis postupka koji je poželjno slijediti prilikom izvršenja zahtjeva,
- svaku drugu informaciju koja može biti od pomoći u izvršenju zahtjeva.

10.4.1.4. Izvršenje zahtjeva

Zahtjev će biti izvršen čim to bude moguće u skladu s postupkom koji je predviđen zakonima i propisima koji uređuju obavljanje radnji državnih odvjetništava kojima je zahtjev podnesen. Državno odvjetništvo koje je podnijelo zahtjev ili kojem je zahtjev podnesen može tražiti dodatne informacije ako je to potrebno za izvršenje zahtjeva. Državno odvjetništvo u kojem je zahtjev podnesen snosit će redovite troškove koji se odnose na izvršavanje zahtjeva. Izvanredne troškove će prije nego što nastanu biti predmetom međusobnog dogovora.

Za obrazac zahtjeva za pravnu pomoć na temelju memoranduma o suradnji – neposredna suradnja vidi pod 10.4.3. Obrasci u vezi sporazuma o posrednoj i neposrednoj suradnji - obrazac 1.

10.4.2. Zamolba temeljem memoranduma o suradnji – posredna suradnja

Državno odvjetništvo sklopilo je sljedeće sporazume/memorandume/protokole koji se ostvaruju putem posredne suradnje:

- 16. lipnja 2005. zaključen memorandum o suradnji između Javnog tužilaštva Ukrajine i Državnog odvjetništva Republike Hrvatske u suzbijanju transnacionalnog kriminala i pranja novca stečenog od kriminala,
- 25. listopada 2006. sklopljen je memorandum o suglasnosti o suradnji između Državnog odvjetništva Republike Hrvatske i Vrhovnog narodnog tužiteljstva Narodne Republike Kine radi jačanja međusobnih suradnje u granicama njihovih funkcija i ovlasti,
- 11. lipnja 2007. sklopljen je memorandum o suglasnosti o suradnji između Državnog odvjetništva Republike Hrvatske i Javnog tužiteljstva Republike Albanije kojim je predviđena suradnja u suzbijanju transnacionalnog kriminala i pranja novca stečenog od kriminala,
- 8. siječnja 2010. sklopljen je memorandum o suglasnosti o suradnji između Državnog odvjetništva Republike Hrvatske i Državnog odvjetništva Republike Kosova u suzbijanju transnacionalnog kriminala i pranja novca stečenog od kriminala.
- 26. siječnja 2011. je potpisan sporazum o suglasnosti o suradnji između Državnog odvjetništva Republike Hrvatske i Vrhovnog ureda Tužiteljstva Republike Koreje u suzbijanju transnacionalnog kriminaliteta i pranja novca stečenog počinjenjem kaznenih djela.

Ukoliko državna odvjetništva trebaju podatke za konkretne kaznene postupke sadržajno vezane uz potpisane memorandume/sporazume, zahtjevi za dostavu informacija dostavit će se putem Državnog odvjetništva Republike Hrvatske.

Vrijedno je spomenuti i kako je 25. siječnja 2010. sklopljen Sporazum o sporazumijevanju između Ureda Javnog tužitelja Republike Makedoniji, Ureda Glavnog javnog tužitelja Republike Albanije, Ureda Državnog tužitelja Bosne i Hercegovine, Ureda Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, Ureda Republičkog javnog tužitelja Republike Srbije i

rukovoditelja Ureda Javnog tužitelja Republike Crne Gore, za regionalnu suradnju u borbi protiv organiziranog kriminala. Radi se o multiratelarnom memorandumu koji je poznat i pod imenom "Proseco memorandumu", a kojim se uređuje regionalna suradnja na području suzbijanja, provođenja istrage i kaznenog gonjenja počinitelja kaznenih djela s područja organiziranog kriminala, kriminalnih grupa i zločinačkih organizacija.

Ova se suradnja ostvaruje razmjenom podataka, dokumenata i dokaza u okviru nadležnosti država potpisnica, time da je tzv. "državna kontaktna točka " za suradnju u Republici Hrvatskoj Državno odvjetništvo Republike Hrvatske. Stoga se zahtjevi za suradnju na temelju tog memoranduma upućuju putem Državnog odvjetništva Republike Hrvatske.

10.4.2.1 Oblik zahtjeva

Zahtjevi za dostavu informacija po memorandumima koji se upućuju preko Državnog odvjetništva RH oblikom i sadržajem zahtjeva identični su kao i zahtjevi za pravnu pomoć koje državna odvjetništva neposredno upućuju državnim odvjetništvima u drugim državama, odnosno na temelju memoranduma o suradnji – neposredna suradnja, a što je obrađeno pod 10.4.1., osim što taj zahtjev za pravnu pomoć mora biti upućen putem Državnog odvjetništva Republike Hrvatske.

Stoga se samo daje obrazac dopisa kojim se traži zamolba za pravnu pomoć od određene države potpisnice dvostranog ugovora ili memoranduma, a putem Državnog odvjetništva Republike Hrvatske.

Za obrazac kojim se traži zamolba za pravnu pomoć od određene države potpisnice dvostranog ugovora ili memoranduma, a putem Državnog odvjetništva Republike Hrvatske vidi pod 10.4.3. Obrasci u vezi sporazuma o posrednoj i neposrednoj suradnji - obrazac 2.

10.4.2.2. Suradnja u progonu počinitelja kaznenih djela ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida.

Državno odvjetništvo Republike Hrvatske i Ured tužitelja Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju (dalje UT MKSJ) potpisali Memorandum o razumijevanju o pomoći u istraživanju ratnih zločina.

Pisani zahtjevi za pomoć prema UT MKSJ podnosi se putem Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, a odnose se na pristup dokumentima, uvid u iskaze svjedoka, kontaktiranje svjedoka, kontaktiranje svjedoka na koje se primjenjuju mjere zaštite, te pristup stručnim izvješćima. Zahtjevi podneseni Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske moraju biti konkretizirani, te će se ostvarivati putem časnika za vezu koje Državno odvjetništvo Republike Hrvatske ima pri MKSJ-u. Kod sastavljanja zahtjeva za pomoć uputno je dodatno kontaktirati Odsjek za ratne zločine Državnog odvjetništva Republike Hrvatske.

Državno odvjetništvo Republike Hrvatske sklopilo je 9. svibnja 2006. Memorandum o suglasnosti o provedbi i promicanju uzajamne suradnje u pogledu ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida sa Ministarstvom pravosuđa Kanade – Odjelom za ratne zločine, radi pružanja uzajamne suradnje u poslovima koji su specifični u vezi sa ratnim zločinima, zločinima protiv čovječnosti genocidom, a sukladno zakonima i propisima te dvije države. Za

komuniciranje putem tog memoranduma u Republici Hrvatskoj određeno je Državno odvjetništvo Republike Hrvatske. Stoga se zahtjeve za pomoć prema Kanadi upućuju putem Državnog odvjetništva Republike Hrvatske. Zahtjev je sadržajno identičan ostalim zahtjevima za pomoć koja se ostvaruje posrednim putem.

Nadalje, 28. srpnja 2006. Državno odvjetništvo Republike Hrvatske i Državni tužilac Crne Gore potpisali su Sporazum o suradnji i progonu počinitelja kaznenih djela ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida.

13. listopada 2006. potpisan je i Sporazum o suradnji u progonu počinitelja kaznenih djela ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida i između Državnog odvjetništva Republike Hrvatske i Tužilaštva za ratne zločine Republike Srbije.

Posebna karakteristika ovih sporazuma je da je područje primjene istih "razmjena obavijesti o dokazima i drugim podacima", kako bi se onemogućilo nekažnjavanje počinitelja ovih kaznenih djela koji se zateknu na područjima matičnih država zbog čega nije moguće izručenje tih osoba, niti transfer kaznenih postupaka.

Navedena suradnja također se ostvaruje putem Državnog odvjetništva Republike Hrvatske time da nadležna državna odvjetništva konkretizirane zahtjeve u pisanom obliku dostavljaju Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

10.4.3. Obrasci u vezi sporazuma o posrednoj i neposrednoj suradnji

Obrazac 1. Zahtjev za pravnu pomoć na temelju memoranduma o suradnji – neposredna suradnja

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

TUŽITELJSTVO/TUŽILAŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE
Okružno tužilaštvo

SARAJEVO

Predmet: Zahtjev za pravnu pomoć

Temeljem Protokola o suglasnosti u ostvarivanju međusobne suradnje u borbi protiv svih oblika teškog kriminala sklopljenog 21. siječnja 2005. između Državnog odvjetništva Republike Hrvatske i Tužiteljstva/Tužilaštva Bosne i Hercegovine upućujemo vam

Zahtjev za pravnu pomoć

1. U Županijskom državnom odvjetništvu u Slavonskom Brodu, pod brojem prijavljen je M.D.zbog kaznenog djela ubojstva iz članka Kaznenog zakona.

2. Prema podacima kojima raspolažemo imenovani je 12. prosinca 2000. u selu Medarima, u poslijepodnevnom satima s dvojicom N.N. osoba lišio života M.K., tako da su prema njemu ispalili više metaka svaki iz svoje automatske puške.

3. Prema prikupljenim podacima svjedoci - očevici događaja koji ujedno mogu identificirati i druga dva, za sada NN počinitelja su M.D., sin, rođen, ranije živio u, na adresi, Republika Hrvatska, te I.A., sin, rođen, ranije živio, na adresi, Republika Hrvatska, sada prebivaju u Sarajevu, na nepoznatoj adresi.

4. Obzirom da ne raspolažemo podacima o prebivalištu imenovanih molimo da utvrdite njihovo prebivalište te da ih pozovete i ispitajte u svezi gore navedenog događaja, posebice na slijedeće okolnosti:

- kako se odvijao cjelokupni događaj,
- poznaju li dvojicu muškaraca koji su bili zajedno s M.G., te da kažu kako se zovu i sve što o njima znaju,
- gdje su se nalazila dvojica NN muškaraca kada je M.G. pucao i što su oni radili, da li su sprječavali oštećenog M.K. da pobjegne,
- tko je uzeo čahure s mjesta događaja, kao i druge okolnosti koje su im o događaju poznate.

Vaše izvješće s priložima dostavite ovom odvjetništvu pozivom na broj gornji.

Potpis i pečat čl. 82. Poslovnika

Obrazac 2. Dopis kojim se traži zamolba za pravnu pomoć od određene države potpisnice dvostranog ugovora ili memoranduma putem Državnog odvjetništva Republike Hrvatske.

Zahtjev za dostavu informacija

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

DRŽAVNOM ODVJETNIŠTVU REPUBLIKE HRVATSKE

ZAGREB

Predmet: zahtjev za dostavu informacija na temelju

Memoranduma o suglasnosti o suradnji između DORH-a i

Na temelju članka Memoranduma o suglasnosti o suradnji između DORH-a i dostavljamo zahtjev za dostavu informacija od Republike, te molimo da ga sukladno navedenom memorandumu podnesete tužiteljstvu/odvjetništvu Republike radi udovoljavanja zamolbi.

Potpis i pečat - čl. 82. Poslovnika

10.4.4. Zamolba putem EUROJUST-a

EUROJUST je središnje tijelo Europske unije za pravosudnu suradnju. Ova suradnja se ne odnosi samo na države članice EU već i na druge države, kako ih u EUROJUST-u nazivaju “treće države”. Pri tome treba voditi računa kako je znatno jednostavnija suradnja s onim državama s kojima EUROJUST ima zaključene ugovore (Norveška, Sjedinjene Američke Države i Makedonija), od svih drugih država sa kojima Eurojust surađuje, a koja suradnja se temelji na “kontakt osobama”.

Načelno, i kod EUROJUST-a postoji “katalog kaznenih djela” (u pravilu se radi o složenijim kaznenim djelima) kod kojih dolazi u obzir suradnja na predmetima. Međutim, ukoliko se radi i o nekom predmetu izvan “kataloga”, a zainteresirana država ima opravdane razloge za suradnju i u tom predmetu, moguće je i u takvom predmetu ostvariti suradnju.

10.4.4.1. Kako zatražiti pomoć putem EUROJUST-a

Prije bilo kakvog obraćanja EUROJUST-u, potrebno je sastaviti zamolbu za pružanje pravne pomoći i redovnim putem je dostaviti Ministarstvu pravosuđa Republike Hrvatske. Najveći broj država sa kojima se uspostavlja suradnja, u pravilu traži da cjelokupna pravna pomoć ide putem Ministarstva pravosuđa ili drugih nadležnih ustanova. U Republici Hrvatskoj to je Ministarstvo pravosuđa. Ovakvo stanje će biti sve do ulaska u EU, kada će biti moguće sa pojedinim zemljama kontaktirati i bez posredovanja nadležnih ustanova.

10.4.4.2. Kome uputiti zamolbu i kako kontaktirati EUROJUST

EUROJUST se može kontaktirati samo putem ovlaštene osobe koja državu članicu ili državu s kojom postoji potpisani ugovor o suradnji, predstavlja kod EUROJUST-a.

U Republici Hrvatskoj to je „Državni odvjetnik za vezu sa Eurojust-om“, a radi se o jednom od zamjenika Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske.

Svi zahtjevi se upućuju isključivo:
Državno odvjetništvo Republike Hrvatske
Državni odvjetnik za vezu sa Eurojust-om
Gajeva 30 A
10000 ZAGREB

Kada je potrebno putem telefaksa dostaviti odgovarajuću dokumentaciju:
01 4591 854.

Kada je potrebno kontaktirati putem elektronske pošte:
tajnistvo.dorh@dorh.hr

10.4.4.3. Kako sastaviti zahtjev za pomoć putem Eurojust-a

Dopisu kojim se dostavlja zahtjev prilaže se zamolba.

10.4.4.4. Sadržaj dopisa

Pored dopisa kojim se dostavlja zahtjev, svakako treba priložiti zamolbu kakva je dostavljena Ministarstvu pravosuđa. Ta zamolba je u pravilu prevedena na jezik zamoljene države.

Za obrazac zamolbe za pravnu pomoć vidi pod 10.3.6. Obrasci u vezi pravne pomoći - Obrazac 1.

U dopisu je potrebno:

- navesti broj predmeta,
- navesti puno ime zamjenika – državnog odvjetnika koji podnosi zamolbu, adresu ustanove, broj telefona, broj telefaksa te e-mail adresu.
- navesti kada je zamolba dostavljena Ministarstvu pravosuđa Republike Hrvatske, pod kojim brojem je zavedena, te kada je i kome iz Ministarstva pravosuđa upućena. Ukoliko je u međuvremenu u Ministarstvu pravosuđa zaprimljen broj pod kojim je zamolba zaprimljena u zamoljenoj državi, te podatka kojemu nadležnom pravosudnom tijelu je proslijeđena, i te podatke treba navesti,
- označiti osobu protiv koje se postupak vodi, sa svim postojećim identifikacijskim podacima,
- označiti kazneno djelo
- navesti o kojem dijelu kaznenog postupka se radi: prethodni postupak, istraga, glavna rasprava, postupak po pravnim lijekovima,
- dati kratak opis poduzetih radnji, jasno navesti što se osumnjičenoj osobi stavlja na teret, na koji način je taj postupak povezan sa zamoljenom državom te što se traži.

Kod opisivanja što se osumnjičenoj osobi stavlja potrebno je jasno opisati sam događaj. Ne treba to biti činjenični opis sastavljen u jednoj rečenici. Kod prevođenja takvog opisa vrlo je teško primatelju zamolbe razumjeti o čemu se radi. Bolje je u više kraćih rečenica jasno opisati što je stavljeno na teret.

Za obrazac dopisa državnom odvjetniku za vezu sa EUROJUST-om vidi pod 10.4.4.7. Obrasci zahtjeva za pravnu pomoć putem Eurojust-a - obrazac 1

10.4.4.5. Skeniranje zamolbe i priloga

Kod dostavljanja zamolbe istu je potrebno skenirati. Sva županijska državna odvjetništva imaju odgovarajuće skenere i osobe osposobljene za skeniranje.

Kod skeniranja zamolbe potrebno je u jednom dokumentu (file-u) skenirati sve dokumente na hrvatskom jeziku, a u drugom dokumentu (file-) sve dokumente na stranom jeziku.

10.4.4.6. Obavješćavanje o kretanju predmeta

O otvaranju predmeta kod Eurojust-a, Državni odvjetnik za vezu s Eurojust-om obavijestiti će podnositelja zahtjeva.

Državnog odvjetnika za vezu s Eurojust-om se obavještava o kretanju predmeta, kako bi se pravodobno moglo požuriti udovoljenju predmeta. Kada se zaprime odgovori zatraženi

zamolnicom, potrebno je o tome bez odgađanja obavijestiti Državnog odvjetnika za vezu s Eurojust-om, kao i o tome je li zamolnici udovoljeno, u kojoj mjeri te kada. Ovi podaci su bitni kako bi državni odvjetnik za vezu s Eurojust-om mogao zatvoriti predmet kod Eurojust-a.

Za obrazac obavijesti o udovoljavanju zamolnici vidi pod 10.4.4.7. Obrasci zahtjeva za pravnu pomoć putem Eurojust-a - obrazac 2.

10.4.4.7. Obrasci zahtjeva za pravnu pomoć putem Eurojust-a

Obrazac 1 *Zahtjev za pomoć putem Eurojust-a - Dopis Državnom odvjetniku za vezu sa EUROJUST-om*

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

DRŽAVNO ODVJETNIŠTVO REPUBLIKE HRVATSKE
Državni odvjetnik za vezu sa Eurojust-om

ZAGREB

*Predmet: zamolba za pravnu pomoć
putem Eurojust-a prema Republici Mađarskoj,
okr.*

U prilogu Vam dostavljamo zamolbu koju smo putem Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske dostavili nadležnom pravosudnom tijelu Republike Mađarske.

1. Vodim istragu protiv okr.

2. Okrivljeniku se stavlja na teret kazneno djelo zlouporabe položaja i ovlasti u poticanju iz članka 337. stavak 1. i 4. Kaznenog zakona.

3. Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta je 4. svibnja 2010. donio nalog o provođenju istrage protiv I okr. i II okr., zbog kaznenih djela zlouporabe položaja i ovlasti iz članka 337. stavak 1. i 4. Kaznenog zakona i zlouporabe položaja i ovlasti u poticanju iz članka 337. stavak 1. i 4. Kaznenog zakona.

Iz do sada prikupljenih podataka proizlazi postojanje osnovane sumnje da je I okr., koristeći službeni položaj potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra gospodarstva, rada i poduzetništva, sa II okr., dogovorio da će, kao odvjetnik, izraditi stručnu studiju, iako je znao da niti Vlada Republike Hrvatske, a niti Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva nisu imali potrebe za takvom studijom. I okr. je također dogovorio da će II okr. platiti iznos od 500.000,00 kuna, bez obzirom na opseg i sadržaj te studije, te je nakon toga II okr. izradio studiju za koju je ispostavio račun na iznos od 500.000,00 kuna, čije plaćanje je odobrio I okr. Na taj je način II okr. pribavljena nepripadna imovinska korist, a ujedno je nastala šteta za državni proračun Republike Hrvatske.

Tijekom istrage Republika Hrvatska postavila je imovinsko pravni zahtjev u iznosu od 500.000,00 kuna, te je radi osiguranja tog imovinsko pravnog zahtjeva Županijski sud u Zagreb donio rješenje kojim je odredio privremenu mjeru osiguranja, i to zabranom raspolaganja imovinom, i I. okr. i II okr. Predmetnim rješenjem je II okr., između ostalog, zabranjeno otuđenje i opterećenje zrakoplova marke APOLLO FOX H3, mađarskih reg. oznaka 32-101, koji se nalazi u hangaru Aerokluba B. u V. Aerodrom bb, Republike Hrvatska. Prema nama dostupnim podacima, predmetni zrakoplov registriran u S. u Mađarskoj.

Traži se potvrda o upisu u registar zrakoplova za zrakoplov marke APOLLO FOX H3, mađarskih reg. oznaka 32-101, te dokaz o vlasništvu, kao i preslika isprava koje su bile temelj za upis u registar.

4. Podaci o osobi za kontakt:

....., zamjenica

.....

Broj telefona:

Broj telefaksa:

E-mail:

Potpis i pečat - čl. 82. Poslovnika

Prilog:

- Skenirana zamolba na hrvatskom jeziku
- Skenirana zamolba na engleskom jeziku

Obrazac 2. Obavještanje o kretanju predmeta - Dopis Državnom odvjetniku za vezu sa EUROJUST-om - Obavijest o udovoljenju zamolnici

(Zaglavlje - čl. 76. i 78. Poslovnika)

DRŽAVNO ODVJETNIŠTVO REPUBLIKE HRVATSKE
Državni odvjetnik za vezu sa Eurojust-om

ZAGREB

Predmet: zamolba za pravnu pomoć
putem Eurojust-a prema Republici Mađarskoj,
okr.....

Obavještvamo Vas kako je nadležno pravosudno tijelo Republike Mađarske u premetu pod gornjim poslovnim brojem udovoljilo našoj zamolnici.

Traženu dokumentaciju primili smo 1. kolovoza 2010.

10.4.5. Suradnja putem Europske pravosudne mreže

Europska pravosudna mreža je mreža stručnjaka koji su se povezali radi pružanja kaznenopravne pomoći. Svrha ove mreže je ubrzavanje, olakšavanje i osiguravanje izvršavanja zamolbi za uzajamnom pravnom pomoći već podnesenih redovnim putem, bilo na temelju ZOMP-a, konvencija, ili dvostranih ugovora.

Područje djelovanja ove mreže su države članice Europske unije, ali kao i kod Eurojust-a i "treće države".

Sve države imenuju "lokalna tijela za kontakt", time da su od 2005. godine u Republici Hrvatskoj određene četiri osobe kao "tijelo za kontakt" unutar Europske pravosudne mreže i to: dva djelatnika Ministarstva pravosuđa, jedan sudac županijskog suda i jedan zamjenik državnog odvjetnika. Istovremeno države imenuju i centralno tijelo za kaznenopravnu suradnju, a to je u Republici Hrvatskoj Ministarstvo pravosuđa. Kontakt s Europskom pravosudnom mrežom može se, dakle, ostvariti prvenstveno putem ovlaštene osobe tj. "tijela za kontakt" koju je država imenovala.

Stoga, kako tijelo za kontakt odnosno zamjenik državnog odvjetnika koji je određen za vezu unutar Europske pravosudne mreže omogućava operacionalizaciju podnesenih zamolbi za pravnu pomoć redovnim putem, te kako imena tih zamjenika kao "tijela za kontakt", nisu i ne mogu biti određena trajno, vezu s Europskom pravosudnom mrežom valja ostvarivati putem Državnog odvjetništva Republike Hrvatske.

10.4.5.1. Forma zamolbe

Forma zamolbe za pomoć putem Europske pravosudne mreže identična je obrascu 1 zahtjeva za pomoć putem Eurojust-a pod 10.4.4.7., time da se pomoć ne traži preko Eurojust-a, već preko Europske pravosudne mreže.

Europska pravosudna mreža nema pravnu osobnost, te nema značajnijih integrativnih faktora, već joj je glavno obilježje fleksibilnost, odnosno povezivanje "lokalnih tijela za kontakt" (konkretno određenog zamjenika državnog odvjetnika) preko tajništva mreže ili direktno sa drugim "tijelima za kontakt" u drugim državama (npr. državni odvjetnik u drugoj državi koji je "tijelo za kontakt" te države) od kojih se pomoć traži. Pomoć obuhvaća sve oblike teškog kriminaliteta, organizirani kriminalitet, korupciju, trgovina drogama i terorizam.

Jedina organizacijska struktura Europske pravosudne mreže je tajništvo koje djeluje u Den Haagu, dio je tajništva Eurojust-a, ali funkcionira kao zasebna jedinica i obavlja svoje zadatke uz punu autonomiju. Glavne funkcije tajništva su da koordinira rad mrežom radi osposobljavanja tijela za kontakt, održavanje i poboljšavanje informacijskog sustava Europske pravosudne mreže, te uspostavljanje odnosa sa drugim tijelima i strukturama u području pravosudne suradnje u kaznenim stvarima.

10.4.5.2. Korisni podaci i adrese

- međunarodni pravni instrumenti za suradnju koji su na snazi nalaze se na web stranici vijeća: www.consilium.eu.int/ein.
- informacijski paketi (fisches belges) osiguravaju konkretne i praktične informacije o npr. 42 istražne mjere u državama članicama, kao i informacije o pravosuđu i postupku.
- Pravosudni atlas (Judicial atlas) – daje popis lokalnog nadležnog tijela države članice koje treba zaprimiti i izvršiti zamolbu za uzajamnu pravnu pomoć
- e-mail adresa tajništva je ejn@eurojust.eu.int
- e-mail adresa Europske pravosudne mreže u kaznenim stvarima je www.ejn.crimjust.eu.int.

Napomena:

Postupanje navedeno u Priručniku, upute i pismena su uvijek podložni promjenama, zavisno od promjene zakona ili prakse Državnog odvjetništva, zbog toga je potrebno, posebno ako je izmijenjen zakon na koji se u Priručniku poziva provjeriti na Intranetu i u dopisima Državnog odvjetništva Republike Hrvatske da li je došlo do promjena.

IV. Dodatak

1. Činjenični opisi kaznenih djela

VLASNIŠTVO DORH-a